Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Bibliothèque électronique suisse

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ
ΑΠΑΝΤΑ.

LVCIANI SAMOSATENSIS Opera,

quæ quidem extant, omnia, Græcè & Latinè, in quatuor Tomos diuiſa:

VNA CVM

GILBERTI COGNATI,

ET

IOANNIS SAMBVCI

Annotationibus vtiliſsimis:

narratione item

de Vita & Scriptis Authoris

IACOBI ZVINGERI:

Adiectis ſuo loco Tractatuum elenchis, & rerum ac verborum Indicibus.

Editio nitidiſsima.

Cum Cæſareæ Maj. gratia & priuilegio.

BASILEAE,

PER SEBASTIANVM HENRICPETRI.

CIVITATIS RHENANENSIS BASIL.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK BASEL

Excellentiſs. & Clariſs.

Viro,

D. IACOBO ZVINGERO,

magni illius Theodori F.

Medico & Philoſopho experientiſsimo acutiſsimóque:

Nec non in inclyta

BASILIENSIVM ACADEMIA

linguæ Græcæ ſumma cum laude

Profeſſori,

LVCIANI SAMOSATENI

Opera Græcè & Latinè

omnia,

Iam denuò diligentiſsimè repurgata, &

SCHOLIIS *augmentata,*

Domino & fautori ſuo plurimùm

colendo,

Obſeruantiæ & amicitiæ

monumentum

D. D. D.

HVLDERICVS FRŌLICH.

Plavenſ. Poëta Laureatus.

MARCVS HOPPERVS
BASILIENSIS
Lectori S:

LVCIANVS, pueris & senibus notus, qui etiam grauem Criticorum censuram iam aliquoties sustinuit: vicit, euasit, nostra nihil amplius commendatione opus habet. Sed nouæ istius editionis rationem quî reddamus, officij fortasse nostri fuerit. Sunt itaque duo maximè, quæ nobis commendatam eam reddere debent: nempe noua hæc Operis totius partitio, & erudita illa quæ Dialogis plerisque primùm nunc accedunt, Commentaria. Partiendo quidem illud secuti sumus consilium, quum enim talis sit author Lucianus, qui ob Græcæ dictionis elegantiam, puritatem, proprietatem, facilitatem, obque rerum, historiarum, exemplorum καὶ ποιητικῶν μύθων ὕλην illam admirandam proponi in Scholis consueuerit atque adeò circunferendus adolescentibus sit: in vnum verò congestus volumen (præsertim hac forma, qua maior aliqua circunferendis libris apta non est) in magnitudinem non tam deformem, quàm etiam

intolerabilem excreſceret : placuit in Tomos aliquot iuſtæ magnitudinis eum diuidere, qui numero quatuor euasêre: & ſic quidem, vt quantum fieri potuit, ſinguli Tomi omnis generis Dialogos complecterentur, Deorum videlicet, Marinorum, Mortuorum, & aliorum: ita verò, vt Primus caſtiores, Secundus grauiores, reliqui duo impuriores καὶ τὰς νόθους continerent. Quam tamen rationem ſi non adamuſsim vbique obſeruatam deprehenderis, non id abſque conſilio factum putabis. At de nouis illis Annotationibus, puta GILBERTI COGNATI, ſingulis propè Dialogis ſubnexis, minus multa fortaſſe mihi dicenda ſunt, quòd ipſius authoris ea de re Præfatio hîc ſequatur. Verùm quia modeſtia & verecundia rem propriam iactare & verbis adornare vetant: ne, quod in prouerbio eſt, alicui obijciatur, σαυτὸν ἐπαινεῖς ὥσπερ ἀσυκάμας: ideo candoris mei & gratitudinis fore duxi, vt de viri illius, GILBERTI inquam noſtri laudibus, quas cumulatiſsimas meretur, nihil diſſimulem: vnde colligere facilè quilibet poterit, non friuolas, nec leuis momenti eſſe poſſe tanti viri lucubrationes, qui profectò natus eſt ad honeſta literarum ſtudia iuuanda: domi, foris, & vbique hæc cura, hoc ſtudium eius eſt, vt boni cuiuſcunque generis authores delitescentes eruantur, vindicentur, illuſtrentur, inque publicum edantur: id quod nunc cum Luciano quoque fieri procurauit. Interea tamen & ſuas ſubinde,

inde, clauſtris retectis, in apertum Muſas produ-cit: quemadmodum videre eſt in laudatiſsimis illis operibus eius, quæ ſuperiori anno in tres Tomos digeſta prodiêre, in quibus penè nullam totius Encyclopædiæ partem intactam reliquit. Quid dicam de eius humanitate, prudentia, maxima illa rerum experientia, incomparabili eruditione, & alijs quibus præditus eſt virtutibus? Aegris, ſi opus ſit, ſalutariter conſulit: mole cauſarum oppreſſos, conſilijs ſuis prudenter iuuat: afflictas conſcientias piè conſolatur, Scripturæ arcana explicat: vt trium illarum Facultatum, Medicinæ, Iuriſprudentiæ, & Sacroſanctæ Theologiæ peritiſsimum eum dicas: & ſic (quæ citra adulationem dixero) omnibus ſit omnia: idque (quod maximum eſt) tam humaniter, amanter, & propenſo admodum animo facit. Quas ſanè dotes, qui in homine non admiretur, veneretur atque collaudet, quis non dicat inuidia eum torqueri? Hæc ideo etiam refero, candide Lector, vt cuius viri ſtudio & opera illuſtratus tibi Lucianus veniat, intelligas: eius profectò, qui de authoribus, boni an mali ſint, iudicare poteſt: vt eò minus videlicet legere eum vereare. Vale: Baſileę, Anno Virginei partus 1563. Cal. Martij.

GILBERTVS COGNATVS
NOZERENVS,

Eximio atq; iuris vtriusq; prudentissimo viro, Domino Ioanni de Plana, illustriss. Principis ANNÆ à Lotharingia Consiliario,

S. P. D.

TIN tibi, præstantiss. atq; Iurisprudentiss. D Ioannes de Plana, damus hoc tempore nostras in aliquot Luciani locos Annotationes: quas summo studio ac labore, fide etiam optima, quum hîc mecum esses, adscripsimus. Eas si in eam partem à nobis prolatas acceperis, in quam accipere æquũ est (neque enim quidquam præter studiosorum vtilitatem hac in re quæsiuimus) breui eadem fide plura etiam daturi sumus. Quòd verò orationem meam, qua ille à quorundam calumnijs propè ex tempore defensus est, tam amanter expetis: facis tu quidem rem amori in me tuo, & beneuolentiæ consentaneam. Id tamen histe diebus non expecta. Nam quum ob temporis angustias ad dicendum processerim, paucitate locorum atque imaginibus quibusdam contentus, vnde typus erat, ac velut ὕλη, eorum quæ à me erant dicenda, ex signatis quibusdam locis, quibus orationis lumina, si qua fortè intercurrerent, astruerentur,

rentur. Cætera, quæ pauca sanè fuerunt, extemporalitas suppeditauit. Verùm quando ita tibi placere video, vt intelligas nihil à me tibi, cui plurimùm debeo, honestè negari posse, nec debere: dabo operam, quantum in me erit, vt quàm primùm fieri poterit, ad te veniat, ac fortasse pleniore habitu, quàm inter agendum sit visa. Tempus enim aut studium aliquid adijciet. Tu interim quid de ijs sentias, indicabis. Quod vt facias, te etiam atque etiam rogo. Vale: Cognati, tui obseruantissimi, memor. Omnes mei, vnà cum Frontino, saluere te plurimùm iubet, & gaudere. Nozerethi, pridie Cal. Ianuarij, Anno Christiano

M.D.LXIII.

LVCIANI ELOGIVM,

per Gilbertum Cognatum Nozerenum.

LVcianus natus ex Samosata Syriæ ciuitate, non longè ab Euphrate fluuio sita, floruit (vti putant) Traiani Cæsaris fermè temporibus, atq; sub Adriani imperio, qui anno Christi 120. regnare cœpit, pleraq; scripsit. Non minùs elegans, quàm facetus scriptor. In Somnio autem suo generis, educationis, ac studiorum suorum rationes, tum quomodo statuariæ initiatus fuerit, exponit. Adolescens in Gallia (vt ex Hercule coniecturam facere licet) & alijs in locis, Rhetoricam publicè professus est. Iuuenis apud Antiochiam etiam, Syriæ vrbem, in foro causas egit: sed cùm ea res illi non admodum feliciter succederet, deserta Rhetorica, & iudiciali foro, animum ad scribendum appulit: Pyrrhonios philosophos imitatus, qui nihil adfirmant, sed omnia in vtranq; partem ambigua in medium relinquunt: id quod indicat eius Epigramma, suis præmissum scriptis. Sed si quisquam fuit vnquam qui Horatianum præceptum impleuerit, miscueritq; vtile dulci, hoc est, voluptatem cum vtilitate coniunxerit: cunctorum certè calculis, Lucianum hoc in primis præstitisse comprobatur. Priscæ autem Comœdiæ dicacitatem, sed citrà petulantiam referens, Deum immortalem qua vafritie, quo lepôre, perstringit omnia quo naso cuncta suspendit, quàm omnia miro sale perfricat, nihil vel obiter attingens, quod

non

non aliquo feriat ſcommate: præcipuè Philoſophis infeſtus, atque inter hos Pythagoricis potiſsimùm ac Platonicis, ob præſtigias: Stoicis item propter intolerandum ſupercilium, hos punctim ac cæſim, hos omni telorum genere petit: idq; iure optimo. Quid enim odioſius, quid minus ferendum, quàm improbitas virtutis profeſsione perſonata? Hinc illi blaſphemi, hoc eſt, maledici vocabulum addidêre: ſed hi nimirum, quorum vlcera tetigerat. Pari libertate gentilium quoque deos paſsim & ridet & lacerat, vnde cognomen inditum ἄθεος, ſpecioſum profectò, vel hoc nomine, quòd ab impijs ac ſuperſtitioſis ei attributum. Inter Sophiſtas annumeratur: ſed quam benè, ipſi viderint tantum enim in dicendo gratiæ, tantum in inueniendo felicitatis, tantum in iocando lepôris, in mordendo aceti, ſic titillat abuſionibus, ſic ſeria nugis, nugas ſerijs miſcet: ſic ridens vera dicit, vera dicendo ridet: ſic hominum mores, affectus ſtudia, quaſi penicillo depingit: neq; legenda, ſed planè ſpectanda oculis exponit, vt nulla Comœdia, nulla Satyra cum huius Dialogis conferri debeat, ſeu voluptatem ſpectes, ſeu vtilitatẽ. Eius verba ſunt terſa, & phraſis dilucida. Aſianus eſt, verborum apparatu inſtructus ac tumens: ſermonis Latini non imperitus. Quadragenarius philoſophari cœpit. In Macedonia innoteſcere volens, in conuentu totius Macedoniæ ſe exhibuit, ac ſpecimen aliquod ſui præbuit. Senior iam, in aulam atque familiam Cæſaris ſeſe contulit, & procuratoris Principis in Aegypto conditionem

accepit. Timocles aulicus, Celsus & Quintillus, illi amici fuerunt. Libri ab eo Græcè conscripti, sunt plurimi: sed ad nostrã ætatem tantũ CLXXI, peruenerunt Luciani porrò nomine Epigrammata triginta duo leguntur, passim in magno Græcorum Epigrammatum volumine. Guilhelmus Philander Castilionius, in suo in Vitruuium commentario, Appollonij Tyanei octo libris conscriptam vitam Luciano nostro ascribit. Eius autem Dialogus qui inscribitur Cynicus, vsq; adeò D. Ioannem Chrysostomum, (acerrimi iudicij virum, & doctorum ferme omnium Christianissimum, & Christianorum, vt ego certè puto, doctissimum, delectauit, vt bonam eius partem in Homiliam quandam, quam in Ioannis Euangelium commẽtatus est, inserierit, neq; immeritò. Erasmus noster, adamantinum omnium superstitionum insectatorem eum vocauit. Cæterùm de illius morte nihil certi memoriæ proditum est: nisi quòd podagra consumptus, annos octoginta natus decesserit.

NOSTRVM ELOGIVM, Luciani scriptis probatur.

LVcianus Samosata patriam suam esse, & ab Euphrate fluuio non procul distare, in libro Quomodo scribenda sit historia, dicit. In Piscatore autem, Syriam iuxta Euphratem: & de Syria dea scribens, se esse Assyrium ait. In Bis accusato, se Syrum rhetorem vocat. In Somnio suo, generis, educationis, ac studiorum suorum rationes, tum quomodo statuariæ initiatus fuerit exponit. In

conuen-

enuentu totius Macedoniæ se exhibuit, ac specimen aliquod ui præbuit. In Herodoto, seu Etio, ex Hercule Gallico, cõiecturam facere licet, in Gallia publicè rhetoricam professum uisse. Sub finem Apologiæ pro Mercede conductis, inter uæstuosos rhetores locum sibi fuisse ait. In Piscatore dicitur rhetor & causidicus: sed causas cur agere desierit, & animum adscribendum appulerit, ibidem docet. Contra eum qui dixerat, Prometheus es in verbis, dictionem & dicendi genus suum indicat. In Hermotimo, non est sermonis Latini imperitus: & quadragenarius philosophari cœpit. De Saltatione, disciplinis liberalibus innutritus dicitur, necnon in Philosophiæ studijs versatus. In Piscatore, se philosophum profitetur, atq; philosophiæ floseulis sua scripta illustrasse ait. In Apologia pro ijs qui mercede conducti seruiunt, iam senior, in aulam atque familiam Cæsaris sese contulit, & conditionem procuratoris Principis in Aegypto accepit. Ibidem, Timocles aulicus illi amicus est. In Macrobijs, Quintillus: in Pseudomante, Celsus.

DE VI.

DE VITA ET SCRIPTIS LVCIANI, NARRATIO

IACOBI ZVINGERI
Philosophi & Medici Basil.

SAcrificaturi olim προτελείοις ϑύταις præmittere solebant. Nos ad literatia hæcce Luciani sacra accessuri, præludiorũ vice famosi scriptoris vitam, è probatis auctoribus hinc inde decerptam, ob oculos litantium collocabimus. Plures fuêre LVCIANI: & quamuis ea, quæ sumus dicturi, facilè hunc nostrum, à reliquis separatura sint: aliorum tamen, vel nominum tenus meminisse iuuabit: vt si quæ sunt, quæ fortè, ambigua incerto auctori adscribi posse videbuntur, omnium iam cognitorum facta comparatione, certius obtinere queat rei veritas. Inter plures autem antiquorum duntaxat iam meminerimus, qui nominis celebritatẽ ad posteros quoq propâgarunt, & tum pollicitis fuêre tum academici. Politici vnius Suidas mentionem facit, viri probi: qui Orientalis imperij sub Arcadio summam præfecturam tanta æquitatis laude administrauit, vt quæ est virtutis comes inuidia, in offensionem & aulicorum & Imperatoris incurrerit, & à Rufino per occasionem plumbeis globis in ceruicibus fuerit excruciatus. Inter eos, qui academicam vitam secuti sunt, philosophi & theologi memorantur. Philosophus & insignis sophista nomine olim laudato, hic noster præsens Samosatenus fuit: cui, an quæ leguntur in Anthologico penu, acceptũ ferenda sint epigrammatá, sub incerto iudice, lis haud vnquam decidenda, adhuc viget. Sunt ea quidem σκωπτικὰ nonnulla: at plura, quod notat H. Stephanus, tam elegantis pietatis, vt ne Christiano quidem auctori pudori essent. Theologi plures leguntur. Apud Cyprianũ

est

ſt, cui quarta & decima ſeptima epiſtolarum adſcribi-
ur. Fuit & alius Antiochenæ eccleſiæ presbyter, à quo
ebraica biblia recognita, & priſtino nitori reſtituta,
ribit Suidas: qui tandē ſub Maximiano palmā marty-
j Nicomediæ ſit conſecutus. Tertullus Hieroſolymitanæ
eccleſiæ presbyter ſuo tēpore claruit: & quod Geſnerus
bſeruat, monumentis literarum, poſteris quoq; innoſ-
uit. Ex horum numero, philoſophū ſeponimus, de quo
ceptum ſermonem proferamus: breui & expedita me-
hodo, quæ certa hiſtorica fide, de eius Ortu, Vita, &
nteritu ſciri merentur, planis verbis concipientes. Ho-
no conſideratur: vel vt eſt, & viuit: vel vt non eſt, nimirū
uatenus, ſeu cùm non eſt, eſſe incipit Generatione; ſeu,
um eſt, eſſe deſinit Corruptione & Interitu. In ipſo Ortu
auſæ attendendæ & accidentia. Cauſa efficiens. Paren-
es ſunt: huius quidē noſtri Luciani tenuis fortunæ ho-
nines: quos res angusta domi eò adegit, vt puerum Lu-
ianū præclara indole ad literarū ſtudia natum, arti ſta-
uariæ addixerint: maius inde, certiusq; lucrū, quo ſub-
euarentur, captantes, & ſumptus diſciplinæ minores.
Nominare quidē eos videtur in Piſcatore, vocans ſe Par-
hiſiaſten, Alethionis Elenxiclei. At ficta ſunt nomina:
haudquaquā ijs parentes, ſed ſtudiū, quo ducatur veri-
atis, & perſonatæ ſapientiæ odiū deſignans. Accidentia
unt Locus & Tēpus. Patria Samoſata, Syriæ ciuitas, non
ongè ab Euphrate, vt ſeipſum Syrū & Aſſyriū non ſemel
cognominet: alibi etiā Patrenſem, quę ciuitas eſt Achaię:
anquam natus hinc, oriundus illinc, ait Beroaldus in
ōctauū Apuleij. De tēpore natiuitatis nihil certi. Suidas
eū ſub Traiano, ante quem etiā fuerit, floruiſſe dicit: alij
de Adriano quoq; meminerunt. Sic ortus habet. Vitam
eius partimur in maturam & immaturā. Hoc eſt, qua nō-
dum ſui iuris ſub parentum & magiſtrorū clientela vixit,
anquam εὐπαρόρμητον vitæ perfectæ. Vt enim, recens
teſta quo ſemel eſt imbuta, ſeruat odorē: ſic quæ recētis
ætatis raſæ tabulæ, quam Ariſtoteles vocare ſolebat, in-
ſcribuntur, vel mala ſint, vel ſecus, per ætatē durant. Igi-

tur

tur Lucianus etiamnum puer auunculo ſuo formandus dabatur, homini auſtero, à quo fingendorum lapidū & marmorum poliendorum dexteritatē hauriret. Pater enim, quod puerum videret proprio naturæ ductu ceram in varias transferre figuras, ad manuarium hocce opificiū perquam idoneum, ſi rectè erudiretur, futurū exiſtimabat. Cùm verò circa ipſum προοίμιον artis, rupta tabella immitiùs à magiſtro acciperetur, domum procurrit: & per ſomnium duas videt mulierculas, ſtatuariæ artis & Liberalium ſtudiorum tutelares deas, ambitioſè de ſe contendentes. Perſuaſus ergo παιδείας rationibus, ſtatuariam valere iubet, totumq; ſe ad caſtra Virtutis & eruditionis confert: vbi fidelium præceptorum bonitate breui temporis progreſſu ſtipendia non pœnitenda fecit: donec ætatis accedente maturitate ſeipſum mundo oſtendere, & quod dici ſolet, ſapientiam in artem traducere inciperet. In hoc ipſo verò perfectæ ætatis momento, ne magnas magni viri dotes confuſionis vitio obtenebremus, actiones illius omnes, tum paſſiones excutiendæ ſunt. Homo enim, quoad viuit, & eā attingit ætatem, qua cōpos rationis perfectam viuere vitam ex humanitatis lege tenetur, nihil aliud quàm agit & patitur. Actio omnis ab animæ nutu & imperio dependet. Paſsiones ex Corporis & Fortunæ affectione naſcuntur. De paſſionibus certè quantumuis non defuerint ſecunda & aduerſa, quæ vitam præclari viri diuerſimodè affecerint, eorū tamen nos haud quicquā tangimus, quando nihil illorū per anteceſſores hiſtoricos dictum eſt fide dignū: ad Actiones ſolas conuerſi: quas ad tria illa, quæ in omni hominum inſtituto neceſſaria requiruntur, Naturā, Artem, & Exercitationem referimus. Natura quidem naſcitur cū homine; at tū demū ſe profert, quando operari incipit, perfectis ad agendum inſtrumentis. Ergo quanta fuerit ingenij præſtantia Luciani, non eſt vel quærendū multis, vel in vllū dubium vocandum. A prima pueritia, emicuerant indicia artificis ingenij, vt cum pater ad præclarā fingendi artem dexter-

rimum

rimum arbitraretur. Humiliores tamen fuêre, quã parerat paternæ cogitationes: nec ad ſcopum, quo tendebat bene natus puer, collineabant Formandum quippe fuerat aliquid tuo diuino dicendi organo: & emendanda ſcabrities: non lapidũ támen, ſed humanorum animorũ. Innutritus ergo liberalibus diſciplinis ei, quod natura habebat, Artis accedente auctoramento, perfectionem tonſtulit admirandam: quantã quidem in hominis natiuo vitio corrupti infirmitatem, proprijs neuis, vt dicetur ſcatentem, quando ex omni parte beatus haud quiſquã eſt, cadere poteſt. Artis vocabulo omnes diſciplinas, quas vno cõplexu Philoſophia, à nonnullis etiam Encyclopædia & Habitus tum organici tũ principales cõprehendunt, deſignamus. Quod ad habitus organicos, Rhetor fuit, Poëta, Logicus. Teſtantur id ipſius ſcripta: inprimis quanta dexteritate aduerſarios diſputando cõuincerit: quanta facundia cauſas in foro peregerit: quãta facilitate Comicorũ perſonã nõ tam ligato, quàm ſoluto dicendi genere repræſentárit. Inter principales, & theorici ſunt & practici. Ad Metaphyſicam claſſem ſi Dei cognitionẽ & verũ cultũ reducamus: hac parte vel máximè impiũ fuiſſe cũ & πανιεμιαῖον, vt ait Suidas, libenter fatemur: qui non ſolam Dei prouidentiam riſui habere, ſed & Chriſtũ ipſum, humani generis vindicẽ cauillis & maledictis inſectari fuerit auſus: tam ferali rabie, vt per ludibrium ἀντσχολοπισμὸν τοφιςὴν ſceleratè calumniaretur, & quod Ponticus Virunius in quadam epiſtola obſeruat, Ioannis quoq; Euangelium inceſſeret: quod de Philopatre Dialogo dictũ exiſtimari poteſt. Deos certè Ethnicos cœlo deducit graphicè, tantam impietatem, tam profana ſcelera, quibus fictitij Dij omnium conſenſu & ſcitu ſeſe contaminárint, tartaream verius, quam cœleſtem, abominandam, nec vllo diuino honore dignandam eſſe. Id quidem hactenus nec indignè, nec impiè: at quod inde ingratus homuncio, nec ex ſuijpſius quidem, vt alia taceam, vel corporis vel animi mira ſtructura, ad aliquam veri Dei, & vel ſaltem ignoti,

Athenien-

Athenienſium exemplo, reuerentiam erigere ſeſe vel voluerit vel potuerit: ſed Epicureorũ fatalem neceſsitatem omni metu Deorum ſublato exoſculatus admiſerit, id verò extremæ impietatis eſſe, antiquitatis, licet ipſius quoq; gentilis arbitrio non ignoratur: à qua infame nomen optimo iure promeritus eſt. Et hæc eſt mentis humanæ luxuria: dum ſibi plus æquo plaudit, & perſuaſæ ſapientię, quaſi eam proprio ſit conatu ſortita, applaudit, tam fœdè exorbitat: ſeq; ipſam Dei vice colit & adorat. Quod ſi verò ad Phyſicam & Mathematicã nos conuertamus, plus quod laudemus, quàm reprehendamus ſeſe obijciet. De Aſtrologia ſcripſit quoq;, & quamplurima alijs ſuorum dialogorũ veſtigia impreſsit naturalis ſuę cognitionis. In practicis autem habitibus maior eſt ipſius pſtantia. Ethicus fuit, minimeq; deſes veritatis & virtutis ſectator: ſed & alios ſecus agentes re & calamo acerrimè eſt perſequutus: vt ab antiquis μύσφημος & βλάσφημος: à Viue ſubſannator deorũ & hominũ, ab Eraſmo mitiùs, nugator feſtiuus: quòd ludendo acerbitatem animi ceu velo obducto occultare ſciret, cognominaretur. Hæc ergo philoſophia eſt, quam admiratum ſe fuiſſe, & iugiter in honore habuiſſe, ipſe fatetur, vt in dialogo, cui Piſcatoris titulus præfixus eſt, apertis verbis interroganti Philoſophiæ profiteatur, duarũ artium ſe ſcientẽ eſſe, Amandi virtutẽ & Odio proſequẽdi vitia. Quamuis autem nulli hominũ hac quidem parte fuiſſet æquior: ſæuiſſimus tamen aduerſus Philoſophos, virtutũ nomine abutẽtes, ad vitã vitiorum licentiosè viuẽdam extitit; qui ſummi boni vice, honorem, lucrum, voluptatem luxuriosè ambirent, effœminati mimi inſtar Achillem vel Theſeum exprimerent, leonina pelle induti, ad Cumani aſini exemplũ, barba nimirũ, inceſſu, induuio philoſophiã mentiri infami ſtudio contenderẽt. Hęc certę, quãdo ſunt talia, viro alioqn hõ malè Ethico, quamuis peſsimè Theologo, non iniuria calumniandi & inuehendi occaſionem pluſquam amplam præbuiſſe, quiuis facilè animaduertit. Quando autem leges

moderatæ censuræ acerbius transiuisse videri potest, in ductus verius odio quodam subtristis naturæ, quam Virtutis studio putatur, & viuam sui imaginem in Timone Misanthropo, qui nec Deos pensi alicuius habere, nec homines solitus fuit, effigiâsse. Viues equidem ad insectandum eum & proscindendam philosophiam inuidia Plutarchi Cheronensis impulsum fuisse scribit, quem in magno honore esse apud Traianum Cæsarem inuitus & dolens vidisset. Politiæ etiam & Oeconomiæ studiosus fuit, quod idem scripta eius testatum faciunt: vt cùm iam senior, quod scribit Gilbertus Cognatus, in aulam & familiam Cæsaris se contulisset, procuratoris Principis conditionem acceperit. Tales ergo Artis respectu actiones eius fuerunt. Quod ad exercitationem, docuit viua voce, & scriptis similiter inclaruit. Adhuc iuuenem in Gallia, vt & alijs in locis Rhetoricam professum se esse, ipsemet testatur: quo non succedente, vt Suidas vult, ad scribendum se contulit. Sunt autem eius scripta quamplurima, quorum causas omnes, quanta licebit breuitate enumerabimus. Etenim quo Fine tanta contentione animi hominibus penè omnibus, ipsisq; falsis gentium dæmonijs contradixerit, non semel ipse pluribus in locis fatetur: nimirum veritatis & virtutis asserendæ causa: & vt vel suis saltem monitis exorbitans humanum genus in viam rediret, & sapere disceret. Verbis ad hoc vsus est, (quæ ad classem efficientis instrumentalis pertinent) cùm Asianus fuerit, tersis, ingenio ac moribus suis congruentibus: tam apta facilitate, vt communem loquendi elegantiam miro successu expresserit, rebusque dicendis accommodârit, vt & his simul & ijs lector magna animi voluptate perfundatur. Forma, scribendi genus est, quod sequitur: quod ipse contra plures, aliquot in locis defendit. Platonis ergo exemplum secutus, Dialogos scripsit, quibus res ipsa ceu geri videtur, magisque audientium & legentium animis imprimi: suo proin instituto plus quam idoneos. Comica

tamen facilitate & argutia illorum diluit grauitatem, tam dextrè, vt si quis vllus miscuit vtile dulci, is Thomæ Moro & Erasmo Lucianus sit: qui ipse fatetur corruptos inprimis Philosophorum personatorum mores dicacitate comica indigere: à cuius morsibus non se desiturum profitetur, dum illi fictas personas suæ malitiæ & ignorantiæ detrahant, & in virorum bonorum, vereq; philosophantium ordinem sese recipiant. Materia scriptorum eius varia est, & Historica & Philosophica: sicque in ordinis aliquam formam, si posset fieri, redigenda. Historiam, partim in genere perpendit, quomodo tractanda sit, præceptis propositis, in Dialogo QVOMODO HISTORIA SCRIBENDA SIT: & exemplis, fictis licet, ad præcepta tamen accommodatis, duobus libris DE VERA HISTORIA: partim in specie: varia nimirum, quæ vel alijs contigerunt, vel sibi. De sua ipsius adolescentia, in IN SOMNIO agit: de senectute verò, in qua, ne tum quidem Eloquentiæ exercitia deseruerit, in HERCVLE GALLICO. Quæ ad alios spectant, diuersa sunt: Theologica, in dialogo de DEA SYRIA. Naturalia, de grandæuis, in MACROBIIS. Politica, attinentia, tũ ad plures, de amicitia Scytharum & Græcorum, in TOXARI: de philosophis diuersarum sectarum, apud Aristænetum conuiuantibus, in CONVIVIO: tum ad vnum aliquem: sic Demonactis vitam, in DEMONACTE persequitur: Lucij transmutationem, in ASINO: Alexandri cuiusdam res gestas & vitam, qui se Podalirij filium mentiebatur, in ALEXANDRO: Neronis conatus perfodendi Isthmi, in NERONE: Peregrini cuiusdam mortem voluntariam, in oratione de MORTE PEREGRINI. Ipsi præterea Dialogi meras continent narrationes antiquæ & gentilitiæ religionis, fideiq; superstitiosæ, quam scoptice traducere, & narrando duntaxat in contemptum audientium, quibus, modò vellent, facilè liceret inter lupinos & æra facere discrimen, abripere voluit. Plura sunt, quæ de omnibus penè philosophiæ partibus

bus in medium adfert, non tam docendo, quàm arguendo: itatotus ad reprehendendum natus videtur: vt tamen hoc ἐλέγχου organo, rem ipsam persuadeat & exprimat. Organica eius sunt multiplicia, & quidem Grammatica nonnulla: de literis, in IVDICIO VOCALIVM: de solœcismo, in PSEVDOSOPHISTA: de dictionis apophradis proprietate, in PSEVDOLOGISTA: de Oratione affectata, in LEXIPHANE. Poëtica tangit, in cauillatione poëtarũ, quæ inscribitur, DISSERTATIO cum HESIODO. In TRAGOPODAGRA & OCYPO dramatũ duorum specimẽ dat. Rhetorica scripta, vel generalia sunt, quæ pertinent vniuersim ad præcepta: vel specialia, quæ ad eius proprium dicendi genus: quod tum proponit, in BACCHO, & DE ELECTRO: tum contra reprehensores defendit, in ZEVXI, & in apologia contra eum, à quo fuerat PROMETHEVS IN VERBIS appellatus: tum exemplo orationis, in Macedonia habitæ illustrat, in HERODOTO. In vniuersum pertinent ad Rhetorem ea, quæ vel exempli causa, præceptorum illustrandorum, proponi solent, vt sunt Orationes variæ: vel directò ad confirmanda præcepta faciunt: qualis est RHETORVM PRAECEPTOR, in quo de corrupta suorum temporum eloquentia, & affectato dicendi genere conqueritur. Orationes sunt aliquot illustres, omnium generum. Demonstratiui quidem, Encomiũ balnei, in HIPPIA: DEMOSTHENIS: PATRIAE: DOMVS: Macedonum quorundam, IN SCYTHA: podagræ, in TRAGOPODAGRA: pulcritudinis in CHARIDEMO: studij sui erga auditores, in DIPSADIBVS. Deliberatiui sunt: dum suadet taurum, supplicij genus, dono oblatum nequaquã parui pendendum esse, in PHALARIDE SECVNDO: dum amico cuidã principali persuadere conatur, vt se commendatum habere velit, in HARMONIDE. Iudicialis sunt: vt cùm quæritur, dignúsne sit præmio Tyrannicidæ, qui filium tyranni occidit, in TYRANNICIDA: an qui semel est receptus in familiam, sit denuò abdi-

candus, in ABDICATO: an Phalaris tantum æneum missurus Delphos iure ac necessitate tyrannidem arripuerit, & nocentes quosdam punierit, in PHALARIDE PRIMO. Et hæ sunt organicæ ipsius commentationes: haud pauciores principales. Ad philosophiam in genere pertinent ea, quæ tum de sectis & contra sectas philosophorum sui temporis declamat, in BIS ACCVSATO, & HERMOTIMO: tum de auditore philosophiæ, qualis is sit, esseúe debeat, lectioni potius, quã librorum multitudini deditus, in Dialogo, CONTRA INDOCTVM MVLTOS LIBROS EMENTEM: & an Eunuchus possit esse philosophus, IN EVNVCHO. In specie verò sunt alia, quæ ad theoricam & practicam philosophiæ partem referenda sunt. Contemplatio de Deo & spiritibus Metaphysica est, heic apud nostrum auctorem & positiua, in ALCYONE, vbi de Dei potestate, quod illi omnia sint possibilia, differit (licet secundum Athen. & Laërtium is dial. sit Leonis philosophi Academici: quando Lucianus, vel putidè negare Deum, vel impiè diuinas ipsius actiones eleuare scitur) & negatiua, dum festiuè & acriter contra Deos, inprimis ethnicos & ipsorum cultus ridiculos inuehitur. Deorum ergo Gentilium vanitatem infectatur, in CONCILIO DEORVM, in IOVE TRAGOEDO, vt iam de cæteris DEORVM DIALOGIS nihil dicam. Religionem omnem, tum Christianam in PHILOPATRE, tum Ethnicam, in CYNISCO ludibrio habet. In Saturnalia inuehitur, in SATVRNALIBVS: in Sacrificia, in dialogo, DE SACRIFICIIS. Contra vim magicam etiam, incantamenta & spectra, in PHILOPSEVDE. Mathematica quoque attigit, in dialogo DE ASTROLOGIA. Physica non ex professo: inseruit tamen multis dialogis rerum physicarũ, vt muscæ, alcyonis, dipsadũ, sensuum visus & auditus elegantes discursus. Inter practica ipsius commentaria, & primum Ethica, nonnulla sunt, quæ de fine, summo bono agunt contra philosophos, in TIMONE MISANTHROPO, in NAVIGIO, in CYNICO: alia quæ de forma,

ma, nimirũ de Virtute & moribus, partim in genere omniũ hominum, in DIALOGIS VARIIS, & in ICAROMENIPPO: in primis autem philosophorum, in NIGRINO, in VITARVM AVCTIONE, in PISCATORE, in FVGITIVIS: partim in specie: contra libidinem, in AMORIBVS, & DIALOGIS MERETRICIIS: contra calumniantes, non audiendos esse, in oratione, DE NON TEMERE CREDENDO CALVMNIAE: contra assentatores, non nimium esse laudandum, in dial. PRO IMAGINIBVS: pro arte assentandi, in PARASITO: de humanitate in salutando: quibus verbis vtendum sit: in dialogo, PRO EO QVI INTER SALVTANDVM VERBO LAPSVS FVERAT: de auaritiæ obiecto, nim. de incommodis diuitiarum, & commodis paupertatis, in SOMNIO: de amicitia colenda, in TOXARI: de luctus inutili vanitate, in dialogo DE LVCTV. Politica quæ habet, merè sunt particularia, quæ in republica benè constituta, vel requiruntur necessariò, vel fieri assolent: ita de gymnasijs adolescentum, vt in bonos ciues euadant, in ANACHARSI: de aulicæ vitæ molestijs, quas liber & ingenuus subire non debeat, in MERCEDE CONDVCTIS: de SALTATIONE, in dialogo eiusdem inscriptionis. Oeconomicum etiam aliquid tetigisse videtur, in IMAGINIBVS, describens mulieris virtutes præcipuas, & bona corporis & animi: quæ in primis in domestica administratione sese proferre solent. Est ergo hæc auctoris vita & immatura, & matura, ratione tum naturæ, tum artis & exercitationis. De ipsius Interitu annotat Suidas, discerptum à canibus fuisse, cùm rabiem suam contra veritatem exercuisset. Cognatus tamen lib. 6. Narrationum podagra consumptum existimat, annos octuaginta natum.

LVCIANI VITA
ex Suida.

LVcianus Samosatensis, cognomento blasphemus, siue maledicus, aut atheos potiùs appellatus, eò quòd in Dialogis suis ridicula etiam illa esse proponit, quæ de rebus diuinis & sacris prodita sunt. Dicitur autem vixisse temporibus Traiani Cæsaris, & deinceps. Cæterùm fuit ab initio causidicus, Antiochiæ, quæ in Syria est, sed cùm ea res illi non satis ex sententia succederet, ad scribendum sese conuertit, scripsitq; adeò infinita. Obijsse autem ipsum, fama est, à canibus laceratum, quoniam & contra veritatem velut rabiem exercuisset. Nam in vita Peregrini Christianismum quoque insectatur, ipsum Christum contumeliosè incessit, scelestus ille. Quare & rabiei istius pœnas sufficientes in præsenti vita dedit, & in futurum hæres æterni ignis, vnà cum satana erit. Hæc ille. *Addit autem Volaterranus, nescio quo authore: cùm ab initio Christianus fuisset, postea eiusdem religionis desertorem factum esse, dictitantem se nihil ex ea consecutum, quàm quòd nomen ipsius corruptum esset, ex Lucio, Lucianus, factum. Fuit autem Somosata, vt hoc quoque addamus, vrbs, non longè ab Euphrate sita, Commagenes metropolis. Plinius & Stephanus.*

LEVI.

LEVINVS LINIVS
ſtudioſis.

Quid quæris puer? Atticum ſalinum?
Hoc paruo dabit ære Lucianus.
Quid? fandi Latios petis lepôres?
Hos paruo dabit ære Lucianus.

Idem, ad eoſdem.

Huc ades ô ſtudiose puer, ſtudioſa iuuentus
Huc ades, hunc hilari perlege fronte librum.
Nulla Cytheriaco polluta eſt pagina amore,
Quin ſoror hoc Phœbi caſta probabit opus.
Nec Cynicos memorat, caperata aut fronte Catones,
Aut aliud ſi quid ruga ſenilis amet.
Sed grates pueris, Charitesque, ſalesque, iocosque,
Et quicquid lepidi eſt, iſte libellus habet.
Attica ſiue Venus iuuat, aut Oenotria lingua:
Hanc habet, atque illam, tantulus iſte liber.
Meonide aut Pelio multò eſt facundior author,
Sed vetat impariles nomen inire modos.
Non minor interpres ſuccedit diuite vena
Vatibus Auſonijs vnus Eraſmus honor.
Nempe hic, ſiue pedum certa ſine lege vagatur,
Pulchrum melliſluo Marcus vt ore ſonat:
Siue pedes ſtrictim numeroſo calce coëreet,
Naſonem præſtat, Virgiliumque refert.
Quælibet (inuideas) vel iam ſuperſtite Plauto
Vellet Eraſmiaco Muſa lepôre loqui.
Huc ades ergo puer Latij ſtudiose lepôris:
Huc, ades hunc hilari perlege fronte librum.

Corn. Grapheus.

Heus optimi Tirunculi,
Vultus iocis iucundulis,
Et luſibus ſatiarier:
Huic Luciano aſſuefcite.
Ipſe & nuces, ipſe & trochos,
Ipſe & meros luſus habet.

Adrianus Barlandus, in persona Luciani.

Græcia me genuit, nuper facundus Erasmus
Transtulit in Latium: munere plaude puer.

Adriani Lucæ Hendecasyllabon.

Castæ rumpe moras puer Mineruæ,
Quem linguæ Ausoniæ tenet libido:
Adsis, huc propera, hunc capesse librum
Dextra præcipiti, & reuolue sæpe:
Qui non barbariè scatet nociua,
Nec de Vandalico solo est profectus,
Verùm est eloquij nitens lepore
Romani, salibus meris refertus.
Est & scommatibus iocisq; abundans,
Prauas mordicùs inuehens in artes,
Et mores hominum, simul Deorum
Irridens miserum chorum Ethnicorum.
Vir doctissimus vndecunque Erasmus,
Princeps eloquij vtriusque linguæ,
Fecit parue puelle Lucianum
Argiuum, Latijs loqui camœnis.

IACOBI HERTELII, AD GILbertum Cognatum, in Lucianum Iambus.

Quos edidit sales disertus, & iocos
Lepore tinctos LVCIANVS Attico,
Noti fuêre seculis quàm plurimis:
Tunc, Christiano cùm rigaret sanguine
Hortum DEI profana turba gentium,
Cultu sinistrè fascinata dæmonum.
Longè sed hoc sunt notiora seculo
Salsi iocosa LVCIANI dogmata:
Quando redibat liberalibus nitor.

Quem

Quem promerentur, quoque præstant, artibus,
Labore ERASMI sedulo ter Maximi.
Is namque Veneris eruditus Atticæ,
Suaues lepôres dum Latinis auribus,
Accommodauit & probè & feliciter,
Insigne nactus Lucianus est decus
Ipsius acri & erudita industria.
(Non diffitemur, & alios conatibus
Et eruditione præstantes viros,
Tulisse Luciano opem percommodam.)
At Lucianus omnium notissimus,
Nunc in manus docilis iuuentutis venit,
Multò, priùs quàm prodijt, politior.
Confusa nam quæ tùm fuerunt omnia
Colloquia, nunc sortita formam congruam,
Distincta certis & locis, lepôribus,
Dubium est venustiora sint, an ordine.
Quid, Annotationibus doctissimis
Quòd expolita, obscuritate omni procul
Pulsa, legentibus magis nunc proderunt?
GILBERTE Musarum decus grauissimum,
COGNATE doctis & viris gratissime,
Quantę tibi debentur vni gratiæ?
Nunquam quòd impigro labore desinis
Priscum bonis decus referre literis?
Eiusmodi natum esse te laboribus
Pro certo habeto: multi enim quòd tu facis,
Licet velint præstarè, non tamen queunt,
Industriæ tantæ carentes dotibus.
Nunc ergo perge in posterum dona optima
Mentis tuæ, tales in vsus conuertere,
Vt te sibi natum putent quàm plurimi.

INDEX DIALOGORVM LVCIANI, EO ORDINE QVO HAC EDITIONE collocati sunt.

TOMO I. continentur hæc.

De somnio, seu vita Luciani. Pag. 3.
Contra eũ qui dixerat, Prometheus es in verbis. 87
Nigrinus, siue de moribus philosophorum. 37
Iudicium vocalium. 74
Timon, siue Misanthropus. 87
Alcyon, siue de transformatione. 144
Prometheus, siue Caucasus. 158.

DEORVM dialogi.

Promethei & Iouis. 185
Cupidinis & Iouis. 189
Apollinis & Vulcani. 191
Vulcani & Iouis. 196
Iouis, Aesculapij & Herculis. 199
Iunonis & Iouis. 202
Veneris & Cupidinis. 205
Martis & Mercurij. 214
Iouis & Solis. 217.

MARINI dialogi.

Cyclopis & Neptuni. 222
Alphei & Neptuni. 227
Menelai & Protei. 231
Neptuni & Delphinũ. 235

MORTVORVM dialogi.

Diogenis & Pollucis. 239
Pluto, seu contra Menippũ. 246
Plutonis & Mercurij. 249
Terpsionis & Plutonis. 252
Zenophantæ & Callidemidæ. 258
Cnemonis & Damippi. 262
Charontis & Mercurij. 264
Cratetis & Diogenis. 275
Luciani Scipio: seu Alexandri, Hannibalis, Minois & Scipionis. 284

Dioge-

Diogenis & Alexãdri. 291.
ORATIONES, quarum quædam adhuc inter Mortuorum Dialogos, quædam inter Saturnales epistolas relatę fuêre, nonnullæ quoq; Dramaticæ.
De ijs qui mercede conducti, in diuitum familijs viuũt. 309
Apologia pro ijs qui mercede conducti seruiunt. 367
Tyrannicida. 388
Declamatio D. Erasmi Roterodami, quæ superiori declamationi Luciani respõdeat. 414
Abdicatus. 480
Alexander, seu Pseudomantis. 522
Toxaris, siue amicitia. 588
Icaromenippus, siue Hypernephelus. 672
Anacharsis, siue de Gymnasiis. 721
De luctu. 782
Præfatio, seu Hercules Gallicus. 806
De electro, seu cygnis. 813
Muscæ encomium. 821
De non temerè credendo ca-
lumniæ. 836
Patriæ encomium. 871
Demosthenis encomiũ. 882.

TOMO II. continentur hæc.

DEORVM dialogi.
Iouis & Mercurij. 3
Neptuni & Mercurij. 5
Mercurij & Solis. 10
Mercurij & Apollinis. 14
Iunonis & Latonæ. 18
Dearum iudicium. 24
Mercuoij & Maiæ. 45
MARINI dialogi.
Neptuni & Nereidum. 50
Iridis & Neptuni. 54
Xanthi & maris. 58
Tritonis & Nereidum. 61
MORTVORVM dialogi.
Menippi, Amphilochi & Trophonij. 69
Mercurij & Charontis. 73
Menippi & Cerberi. 77
Charontis & Menippi. 82
Antilochi & Achillis. 65
Menippi & Mercurij. 90
Menippi & Chironis. 93

Menippus

Menippus, seu Necyomantia. 97
Charon, siue contemplantes. 131.

SEQVVNTVR Orationes, quarum quædam adhuc inter Mortuorum dialogos, & Meretricum, quædam inter Saturnales epistolas priùs relatæ fuêre, nonnullæ quoq; Dramaticæ.

Hermotimus, siue de Hæresibus, id est, Sectis. 170
Zeuxis, vel Antiochus. 313
Harmonides. 329
Scytha, seu Hospes. 342
Quomodo historia scribenda sit. 361
Historiæ veræ liber primus. 432
Historiæ veræ liber secundus. 477
Lexiphantes. 527
Demonactis vita. 559
Somnium, siue Gallus. 590
Bis accusatus, seu Fora. 651
Rhetorum præceptor. 706
Hippias, seu Balneum. 740
Aduersus indoctum librorũ longa suppellectile tumentem, Sermo. 751
De domo. 786
Macrobij, id est, lõgæui. 815
De dipsadibus. 840
Nauigium, seu vota. 852
Deorum concilium. 902
Decretũ bona fortuna. 919
Saturnalia. 923
Chronosilon, id est, Saturnalium legumlator. 942.

EPISTOLAE Saturnales.

Ego Saturno salutem. 954
Saturnus mihi charissimo S. 963
Saturnus diuitibus, S. 971
Diuites Saturno S. 977.

TOMO III. continentur hæc.

DEORVM dialogi.

Iunonis & Iouis. 3
Veneris & Lunæ. 8
Mercurij & Apollinis. 11
Panos & Mercurij, 14
Apollinis & Bacchi. 18
Apollinis & Mercurij. 22

MARINORVM dialogi.

Tritonis, Amymones, & Neptuni. 27

Noti

Noti & Zephyri. 30
Doridis & Thetidis. 32
Neptuni & Empei. 36

MORTVORVM dialogi.

Alexandri & Philippi. 37
Diogenis & Herculis. 48
Menippi & Tantali. 53
Diogenis & Mausoli. 57
Nirei, Therſitæ, & Menippi. 61
Diogenis, Antiſthenis, & Cratetis. 65
Aiacis & Agamemnonis. 73
Minois & Soſtrati. 76
De ſacrificijs. 81
Vitarum auctio. 100
Piſcator, ſeu reuiuiſcentes. 134
Pro eo quod inter ſalutandum verbo lapſus fuerat. 192
Herodotus vel Aetio. 212
Phalaris primus. 222
Phalaris ſecundus. 242
De Aſtrologia. 252
Imagines. 270
Pro imaginibus. 304
Lucius, ſiue Aſinus. 337
Iupiter Tragœdus. 409
De Paraſito, ſiue quòd ars ſit paraſitica. 479
Philopſeudes, ſiue incredulus. 553
Allocutio, ſeu Bacchus. 612
Pſeudologiſta, ſiue de Apophrade, hoc eſt, die atro. 622.
Diſſertatio cum Heſiodo, Luciani & Heſiodi. 662
Tragopodagra. 672
Ocypus. 726
De Syria dea. 745
Cynicus. 803
Pſeudoſophiſta, ſeu Solœciſta. 824

TOMO IIII. continentur hæc.

DEORVM dialogi.

Iouis & Ganymedis. 3
Iunonis & Iouis. 9
Veneris & Cupidinis. 13
Apollinis & Mercurij. 17

MARINI dialogi.

Doridis & Galateæ. 19
Zephyri & Noti. 24
Panopes & Galenes. 29.

MORTVORVM dialogi.

Simyli & Polyſtrati. 32
Aeaci,

Aeaci, Proteſilai, Menelai ac Paridis. 37
Menippi, Aeaci, Pythagoræ & Socratis. 39
Proteſilai, Plutonis & Proſerpinæ. 46
Menippi & Tirefiæ. 50
Cataplus, ſiue Tyrannus. 53.

ORATIONES, quarum quædam adhuc inter Mortuorum dialogos, quædam inter Saturnales epiſtolas priùs relatæ fuêre: nonnullæ quoque Dramaticæ.

De ſaltatione. 89
Eunuchus, ſeu Pamphilus. 158
Amores. 170
Iupiter confutatus. 244
De morte Peregrini. 266
Fugitiui. 308
Sympoſium, ſeu Lapithæ. 336.

DIALOGI meretricij.

Glycera & Thais. 382
Myrtium, Pamphilus & *Doris.* 384
Mater & Philinna. 385
Meliſſa & Bacchis. 391
Clonarium & Leæna. 398
Crobile & Corinna. 404
Mater & Muſarium. 409
Ampelis & Chryſis. 415
Dorcas, Panychis, Philoſtratus & Polemon. 418
Chelidonium & Droſe. 424
Tryphæna & Charmides. 430
Ioeſſa, Pythias & Lyſias. 434
Leontichus, Chenidas & Hymnis. 442
Dorio & Myrtale. 448
Gochlis & Parthenis. 453.

NOTHI dialogi.

Philopatris, ſeu qui docetur. 456
Charidemus, ſiue de pulchritudine. 487
Nero, ſiue de foſſione Iſthmi. 521
Palinurus. 531
Virtus dea. 563

FINIS.

AVTHORES QVI IN HOC *Opere vertendo elaborârunt.*

Anaſtaſius.
Baptiſta Pius.
Bergius.
Bilibaldus Birckheimerus.
Cornarius.
Eraſmus Roterodamus.
Iacobus Micyllus.
Ioannes Sinapius.
Ioan. Sleidanus.
Martinus Bolerus.
Ottomarus Luſcinius.
Petrus Moſellanus.
Philip. Melanchthon.
Ponticus Virunius.
Thomas Morus.
Venatorius.
Vincentius Obſopœus.
Vitus Amerpach.
Volaterranus.
Vrſinus Velius.

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ,
Luciani,

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝΥ. ἢ ΒΙΟΣ ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ.
DE SOMNIO, seu vita Luciani.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Occasio huius narrationis videtur sumpta esse ex secundo Xenophontis, de dictis Socratis, vbi Prodicus sophista eodem modo Herculi, pueritiam egresso, narrat Virtutem ac Voluptatẽ apparuisse, & vtramq; illũ ad se pertrahere contendisse. Consilium autem & scopus in fine ab ipso Luciano explicatur. Nam vt adolescentes præ inopia deficientes, & ad deteriora animum applicantes reuocaret, & ad literarum studia conuerteret, sermonem hunc ait à se institutum esse.

ΑΡτι μὲν ἐπαύμην εἰς τὰ διδασκαλεῖα φοιτῶν, ἤδη τῶν ἡλικιῶν πρόσω ὤν. ὁ δὲ πατὴρ ἐβουλεύετο μετὰ τῶν φίλων ὅ, τι καὶ διδάξαιτό με. τοῖς πλείοσιν οὖν ἔδοξε παιδεία μὲν, καὶ πόνῳ πολλοῦ, καὶ χρόνου μακροῦ, καὶ δαπάνης ὀλιγικρᾶς, καὶ τύχης δεῖσθαι λαμπρᾶς. τὰ δ' ἡμίστρα,

DE SIERAM[a] nuper in ludũ ire, factus iã ætate adolescens, cum pater vnà cũ amicis consilium capiebat, quamnam artem potissimũm discendam mihi proponeret. Plerisq; igitur videbatur[b] humanitas seu literarũ studiũ & labore multo, & tempore longo, & sumptu nõ exiguo, [c]deniq; & fortuna quadã, opus habere: [d]nostras autẽ res

μικρά τι ἔων, καὶ ταχέως τινα τῶν ἐπικουρίαν ἀπαιτῆν. εἰ δέ τινα τέχνην τῶν βαναύσων τούτων ἐκμάθοιμι, τὸ μὲν πρῶτον εὐθὺς ἂν αὐτὸς ἔχειν τὰ ἀναγκαῖα παρὰ τῆς τέχνης, καὶ μηκέτι οἰκόσιτος ἂν, τελειοῦτο δ' ἂν ἐκ παιδὸς μακρὰν ἀπὸ τῆς πατρῴας εὐφροσύνης, ἀεὶ ποθοῦντα τὸ γινόμενον. ἀλλὰ πρὸς οὖν σκέψεως ἀρχὴ προὔκειτο, τίς ἀρίστη τεχνῶν, καὶ ῥᾴστη ἐκμαθεῖν, καὶ ἀνδρὶ ἐλευθέρῳ πρέπουσα καὶ πρόχειρον ἔχουσα τὴν χορηγίαν, καὶ διέρχεσθαι τὸν πόρον. ἅμα δὲ μίνιον ἄλλων ἐπαινοῦντος, ὡς ἱκανὸς γυμνασίων καὶ ἐμπειρίας εἴη ἔχων, ὁ πατὴρ εἰς τὸν θεὸν ἀπιδὼν (παρῆν γὰρ ὁ πρὸς μητρὸς θεῖος, ἄνευς ὁ ἑρμογλύφος ἐν λοιπῶν, καὶ λιθοξόος ἐν τοῖς μάλιστα εὐδοκίμοις) ὁ θέμις, ἔφη, ἄλλην τέχνην ἐπικρατεῖν, σοῦ παρόντος. ἀλλὰ τόδ' ἄγε, δείξας ἐμὲ, καὶ δι-

cùm paruas esse & modicas, tum verò celere quoddã auxiliũ postulare. Quòd si igitur arte aliquam mechanicã didicissem, fore vt principiò statim ab ipsa e arte necessaria vitæ comparare possem. neq; necesse habere adeò ætate iam prouectus, domi, deq; paterna mensa viuere: sed nõ muliò pòst etiã ipsum patrem exhilaraturum esse me, referendo domũ semper aliquid ab arte quæsitum. Alterius itaque consulationis caput propositum inde est, quænam ars & optima, & ad discendum facillima, & homine libero maximè digna foret: deinde & minori sumptu atque instrumento egeret, multum autem & sufficientem quæstũ suppeditaret. Proinde alio aliam laudante, prout quisque animo affectus, aut vsu expertus erat, pater ad auunculum aspiciens (aderat enim is quoq;, f statuarius tum habitus optimus, & poliendo marmore inter præcipuos laudatus) Minimè fas, inquit, est aliam artè hic vincere, te præsente: sed hunc acceptum (meq; demõstrabat) abduc tecum, & doce

καὶ δαίδαλος παραλαβὼν λίθων ἐργάτην ἀγαθὸν ἐὼν, καὶ σωαρμοστὴν καὶ ἁρμογλυφέα. δυνατὰ γὰρ καὶ τοῦτο, φύσεως γε, ὡς οἶσθα, ἴχνη δεξιῶς. ἐτετεκμαίρετο δὲ τοῦτο ἐκ τῆς ἐμῆς παιδιᾶς. ὁπότε γὰρ ἀφαιροίην ἀπὸ τῶν διδασκάλων, ἀφελὼν ἀπὸ τοῦ κηροῦ, ἢ βόας, ἢ ἵππους, ἢ καὶ νὴ Δί' ἀνθρώπους ἀνέπλαττον, ἀκότως, ὡς ἐδόκουν ὤ πατρί. ἐφ' οἷς παρὰ μὲν τῶν διδασκάλων πληγὰς ἐλάμβανον· τότε δὲ ἔπαινος εἰς τὴν εὐφυΐαν ἦν ταῦτα λῶ. καὶ χαρὰς ἔχον ἐπ' ἐμοὶ τὰς ἐλπίδας ὡς ἐμβραχεῖ μαθούσομαί τοι τέχνην, ἀπ' ἐκείνης γε δ' ἀπλησίης. ἅμα τε δὴ ἐπιτήδεα ἐδόκει ἡμέρα τέχνης ἐνάρχεσθαι, καὶ ἐγὼ παρεδίδουν τῷ θεῷ, μᾶλλόν τι δὲ ὁ σφόδρα τῷ πράγματι ἀχθόμενος. ἀλλά μοι καὶ παιδιάν τινα οὐκ ἀτερπῆ ἐδόκει ἔχειν, καὶ πρὸς ἡλικιώτας ἐπίδειξιν, εἰ φαυ-

& dore lapidum artificem probum, & eorundem compositorem ac statuarium nobis esse. Poterit enim & hoc, natura, vt scis, præditus felici ac dextera. Fecerat aũt hanc de me coniecturam pater ex ludicris à me aliquãdo è cera confictis. Quãdo enim à præceptoribus domũ dimittebar, abradens ceram, nunc boues, nunc equos, interdum per Iouem & homines fingebam, non omnino meptè, vt tum videbar patri; ob quæ tum à præceptoribus quidem plagas accipere solebam: hic aũt ad probandam ingenij dexteritatem, hæc quoque in parte laudis ducebantur. Atque adeò bonam ex eo spem de me omnes concipiebant, vt quũ breui adeò artem hanc, secundum fingendi illam facilitatem perdiscere possem. Simul igitur & idonea dies videdatur ea esse auspicandæ arti, & ipse tradebar auunculo, non admodũ, per Iouem, iniquè aut grauiter ferens. Sed mihi etiam lusum quendam non insuauem ipsa res videbatur habere: & apud æquales ad ostentationem & laudem facturum esse,

ἀ φαινόμηλιδ θεός τις γλύφων, ἢ ἀγαλμάτιά τινα μικρὰ κατασκευάζων ἐμαυτῷ τε, καὶ πάνοις, οἷς ἥδιστα μὴ τὸ γε πρῶτον ἐκεῖνο καὶ σώφθαι τοῖς ἀρχομένοις ἐπίγνιστοι ἐγκοπιαφῆ τινά μοι δοὺς ὁ θεός, ἐκέλευσέ μοι ῥῆμα καθικέσθαι, πλακὸς ἐν μέσῳ κειμένης, ἐπὶ πᾶν τὸ κοινόν, Ἀρχὴ ἥμισυ παντός. σκληρότερον δὲ κατιόντος ἀπαιδείας, καὶ τάχα μὴ πλάξ. ὁ δὲ ἀγανακτήσας, σκυτάλῃ τινὰ κειμένῃ πλησίον λαβὼν ἐπράως δὴ καὶ παιπλικῶς με κατήρξατο. ὥστε δάκρυά μοι τὰ προοίμια τῆς τέχνης. ἀφεὶς οὖν ἐκεῖθεν ἐπὶ πλὴν οἰκίαν ἀφικνοῦμαι, σωρίτης ἀνολολύζων, καὶ δακρύων τὸ ὀφθαλμὼ ἐπιπλέως, καὶ δεικνύμαι τὴν σκυτάλην, καὶ τὸς μώλωπας ἐδείκνυον. καὶ κατηγόρουν πολλή τινα ὠμότητα, προσθεὶς ὅτι ἀπὸ φθόνου ταῦτα ἔδρασε, μὴ αὐτὸν ὑπερβαλοίμαι κατὰ πλὴν τέχνην ἀγανα-

sio & deos sculpere, & parua quædã simulachra, cũm mihi, tum illis quibus vellem, adornare possem. Ac tũ primùm quidẽ illud, & incipiẽtib⁹ solitũ, flebat. celtẽ enim quendã auunculus mihi tradens, paulatim tabulã lapideam, quæ in medio posita erat, cõtingere, atq; artẽ auspicari iubet, tritũ illud admonẽs: & Dimidiũ facti, qui cœpit, habet. Ceterũm durius impingente me, præ imperitia, vt fit, tabula rumpitur. Auunculus aũt indignatus, & scuticã quandã prope iacentẽ corripiẽs, nequaquã mansuetè, aut vti docẽtem cõueniebat, excepit, atq; initiauit me, h ita vt mox in lachrymas procœmium artis mihi verteretur. Aufugiens igitur inde, domum redeo: continueq; vlulando, & lachrymis oculos opplendo, commemorabam scuticam, demonstrabam vibices, nimiamq; illius crudelitatem accusabam: hoc quoque addens, quòd inuidia quadam ista fecisset auũculus, videlicet metuẽs ne se in arte superarẽ.

Irascente

ἐγανακτησαμένης δὲ τ μητρὸς, καὶ πολλὰ τῷ ἀδελφῷ λοιδορησαμένης, ἐπεὶ νὺξ ἐπῆλθε, καθεύδαρθρον ἔτι ἔνδακρυς, καὶ πλῶ νυχθ' ὅλῃ ἐννοῶν μέχρι καὶ διατέλων, γελάσιμα καὶ μειρακιώδη ἀρημένα καὶ μάταια ταῦτα ἢ ἐπεὶ δὲ καταφρόνητα, ὦ ἄνδρες, ἀκούσεσθε, ἀλλὰ καὶ πάνυ φιλικόν ἀκροατὴ δόμενα. ἵνα γὰρ καθ' Ὁμηρον εἴπω, θεός μοι ἐνύπνιον ἦλθεν ἄνδρος ἀμβροσίῃ δι' νύκτα, ἐναργὴς ὅτως, ὥστε μηδὲν ἀπολείπεσθαι τ ἀληθείας, ἔτι γοῦν καὶ μετὰ τοσοῦτον χρόνον, τὰ τ σχήματά μοι τ φανέντων ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς παραμένει, καὶ ἡ φωνὴ τ ἀκουσθέντων ἔναυλος. ὅτω σαφῆ πάντα ἰδών. δύο γυναῖκες λαβόμεναι τῶν χειρῶν, ἑλκόν με πρὸς ἑαυτὴν ἑκατέρα μάλα βιαίως, καὶ μαργιρῶς. μικροῦ γοῦν με διεσπάσαντο πρὸς ἀπάλας φιλοτιμίαν. καὶ γὰρ ἄρτι μὴ ἂν ἡ ἑτέρα ἐπικράτει, καὶ παραμικρὸν ὅλον ἔσχε με. ἄρτι δ' ἂν

Iraſcẽte itaq́ matre, & multa fratri conuitia faciente, poſteaquam nox ſuperuenit, dormiui, plenus adhuc lachrymarũ, totãq́ noctẽ cogitabundus iacens. Atq́ hactenus quidem quæ diximus, ridicula puerilia q́ ſunt: quæ verò deinceps audietis, nequaquã cõtemnenda ſunt, ô viri, ſed quæ admodũ auſcultãdi cupidos auditores quoque requirant. Nam vt iuxta Homerũ dicam: Venêre mihi diuino ſomnia nutu. Almam per noctẽ, ita clara & manifeſta, vt nihil ab ipſa veritate diſtarent. Adhuc igitur etiã poſt tantũ temporis interuallum, & habitus eorum quæ mihi tum apparuêre, in oculis hærent, & ipſa vox auribus quaſi inſonat, adeò tum plana fuerunt omnia. Duæ mulieres manibus corripientes trahebant me in diuerſum, vtraque ad ſe videlicet, violentè admodum & validè. Parum itaque abfuit, quin me diſcerperent, dum inter ſe ambitioſè adeò contendunt. Nam modò hæc ſuperabat, & propemodum totum tenebat me: modò

ἡ ἄρ αὖθις πρὸς τὴν ἑτέραν ἀχόμενῶ. ἐβόων γὰρ πρὸς ἀλλήλας ἑκατέρα μὲν, ὡς αὐτῇ ὄντα μὴ ἐκκλησθαι βούλοιτο· ἡ δέ, ὡς μάλλον τὰ ἀλλοτρίων ἀντιποιοῖτο. ἦν γὰρ ἡ μὲν ἐργατικὴ καὶ ἀνδρικὴ, καὶ ἀνακύπτουσα τὴν κόμην, τὰς χεῖρας τύπων ἀνάπλεως, διεφθαρμένη τὴν ἐσθῆτα, τιτάνου καταγέμουσα, οἷον καὶ ὁ θεῖος ὁπότε ξέοι τοὺς λίθους. ἡ ἑτέρα δέ, μάλα εὐπρόσωπος, καὶ τὸ σχῆμα εὐπρεπὴς, καὶ κόσμῳ τὴν ἀναβολὴν τετελεσμένη δ' ἔρα ἐφιᾶσί μοι διακάζειν, ὁποτέραν βούλοιμην σφῶν εἶναι αὐτῶν, κρατέραν ἢ σκληρὰ ἐκείνη, καὶ ἀνδρώδης ἔλεξεν· ἐγὼ, φίλε παῖ, ἑρμογλυφικὴν τέχνην ἐμοὶ, λῷ χθὲς ἤρξω μανθάνειν, οἰκεία τέ τοι καὶ συγγενὴς οἰκοθεν· ὅ τε γὰρ πάππος σὸς (ἀπὸ τοῦνομα δὲ μητροπάτωρ) λιθοξόος λῷ, καὶ τὸν θεῖον ἀμφοτέρω, καὶ μάλα εὐδοκιμοῦντε δι' ἡμᾶς ἐν θέλοις λόγων μὴ φιλωφέλων παρὰ

altera, eademq; me ad se retrahebat. Clamabant autem ambæ, accusabantq; mutuò sese: hæc, quòd me suũ videlicet illa possidere vellet: illa verò, quòd hæc frustra aliena sibi vsurparet. Erat autẽ altera quidẽ operaria, & virili aspectu, squalida coma, manus collo passim obductas habens, succincta veste, & marmoreo puluere oppleta, qualis & ipse auunculus esse solebat tunc cùm lapides poliebat. Altera verò facie admodum honesta, habitũ decentem præ se ferens, & vestes ornatas ac mundas induta. Postremò autem permittunt meo iudicio, vt vtri earũ conuersandũ mihi putẽ, sententiam ipse feram. At prior quidem dura atq; virilis illa sic cœpit: Ego, chare puer, Statuaria sum, ea quam tu heri discere cœpisti, familiaris adeò tibi & cognata à parentibus. Nam & auus tuus (addens nomen auimaterni) marmorarius fuit, & auunculus pariter & patruus tuus eandẽ artem exercuêre, & per nos inter præcipuos celebrati sunt. Quòd si igitur voles deliriis ac nugis

circa

ἢ παρὰ ταύτης ἀπέχεσθαι (λέξας τὴν ἑτέραν) ἐπισθαι δὲ καὶ σωοικεῖν ἐμοί, πρῶτα μὲν θρέψῃ γενναίως, καὶ τὸν ὦμον ἕξεις λαρτηρὸς, φθόνου δὲ παντὸς ἀπόρρητος ἔσῃ, καὶ οὔποτε ἆπει ἐπὶ τὴν ἀποδημίαν, τὴν πατρίδα καὶ τὰς οἰκείας καταλιπών, ἀλλ' ἐπὶ λόγοις εὖ παινέσουταί σε πάντες. μὴ μυσαχθῇς δὲ τοῦ σώματος τὸ εὐτελὲς, μηδὲ τῆς ἐσθῆτος τὸ πιναρόν. ἀφ' ὧν γὰρ τῶν ζοιζότατον ὁρμώμενος καὶ φειδίας ἐκεῖνος, ἔδειξε τὸν Δία, καὶ Πολύκλειτος τὴν Ἥραν ἠργάσατο, καὶ Μύρων ἐπῃνέθη, καὶ Πραξιτέλης ἐθαυμάσθη. προσκυνοῦνται γοῦν οὗτοι μετὰ τῶν θεῶν. ἃ δὲ τούτων εἰς γνώσῃ, πῶς μὲν ὁ ἀνδριὰς αὐτὸς παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις γνώσιος; ἐλπιστὸν δὲ καὶ τὸν πατέρα ἀφανίξεις, περίβλεπτον δὲ ἀφανῆς καὶ τὴν πατρίδα. ταῦτα καὶ ἔτι τούτων πλείονα διεξιόντος, καὶ βαρβαρίζοντος, πάμπολλα ἔπεσι ἀτέχνῃ,

circa quas ista versatur (indicans alteram) abstinere, ac mecum degere, principiò generosè educaberis, humerosq; habebis validos, & ab omni inuidia alienus eris, neque vnquam in terras alienas atque externas hinc abibis relicta patria, atq; domesticis tuis: neq; etiam ob verba & orationem modò laudabunt te omnes. Neq; verò auerseris corporis hanc fragilitatem, aut vestium sordiem. Nam ab his initijs profectus etiã Phidias ille, Iouẽ spectandum exhibuit, & Polycletus Iunonem fabricauit: præterea Myron laudibus vectus est, & Praxiteles in magna admiratione fuit. Adorantur itaque nunc illi cum ipsis illis Diis quos sculpsêre. Quòd si igitur horum vnus tu quoque fores, quomodo non celebris & ipse apud omnes hòmines fieres? Patrem certè beatum efficeres, & patriam tuam omnibus spectabilem redderes. Hæc, atque etiam plura his, balbutiendo, & pleraque barbarè pronunciando, dixit

τέχνη, μάλα δὴ σπουδῇ συνείρουσα, καὶ πέρας μοι παρομένη, ἀπ' ἐκείνῃ μὲν μνήμας· τὰ πλεῖστα γὰρ ἤδη μοι τῷ μύμῳ διέφυγεν. ἐπεὶ δ' οὖν ἐπαύσατο, ἄρχεται ἡ ἑτέρα φδέ πως ἐγὼ δέ, ὦ τέκνον, παιδεία ἐμὶ ἤδη σοὶ γνώριμος, ἃ καὶ μηδέπω ἐς τέλος μοι πεπείρασαι. ἡλίκα μὲν οὖν τὰ ἀγαθὰ ποιεῖ πλουσίους γιγνομένους, αὐτὴ προείρηκεν· ἤδη γὰρ ὅτι μὴ ἐργάτης ἔσῃ, ὡς σώματι πονῶν, δῆλον τοῦτο τοῖς ἄπασιν ἐλπίδα τοῦ βίου τιθεμένοις. ἀφανὴς μὲν αὐτὸς ὤν, ὀλίγα καὶ ἀγεννῆ λαμβάνων, ταπεινὸς τῷ γνώμῳ, ἐντελὴς δὲ τῷ πρόσθεν, ὅτι φίλοις ἐπιδικάσιμος, ὅτι ἐχθροῖς φοβερός, ὅτι τοῖς πολίταις ξηλωτός. ἀπ' αὐτοῦ μόνον ἐργάτης, καὶ τῶν ἐκ τοῦ πολλοῦ ἑνός, ἀεὶ τὸν πρόχειρον ὑποπτεύων, καὶ τὸν λέγειν δεινὸν θεραπεύων, καὶ

Statuaria valde sanè studiosè omnia connectens, & me in suam sententiā adducere cupiens: sed non vltrà memini. plurima enim memoriam iam effugerūt. Cæterūm vbi tandem finē fecit, tum altera illa in hunc fermè modum orditur: Ego verò, ô fili, [k]Humanitas sum, iam nunc cōsueta ac nota tibi: tametsi ad finem aut plenum nondū periculū mei feceris, Quanta igitur bona Statuaria ista tibi præstatura sit, si eam artem didiceris, ipsa modò enumerauit. Nihil enim aliud nisi operarius eris, corpore laborans, & in eo totā spem vitæ positam habens, obscurus ipse degens, modicum & minimè generosum quæstum faciens, deiectus animo, tenuis ac pauper! reditibus. Deniq; neque amicis expetibilis, neque inimicis formidabilis, neque etiam inter ciues beatus habitus: sed hoc solùm, opifex videlicet quispiam, & ex multa atque promiscua plebe vnus, præstantiorem te semper formidans, & dicendo valentem præ oculis habens ac palpans:

ἀεχὴ βίου ἦῶν, καὶ τὸ μεάτε-
ζον ἔρμαιον ὤν. εἰ δὲ καὶ
Φειδίας, ἢ Πολύκλειτος γέ-
νοιο, καὶ θαυμασὰ πολλὰ
ἐξειργάσαιο, τῶν μὲν τέχνων
ἅπαντες ἐπαινέσονται, ἀκ ἔστι
δ' ὅστις τῶν ἰδόντων, εἰ νοῦν
ἔχοι, εὔξαιτ' ἂν σοὶ ὅμοιος
γενέσθαι. οἷος γὰρ ἂν ἦς, βά-
ναυσος, καὶ χειρώναξ, καὶ
ἀπειροβίωτος νομισθήσῃ.
ἂν δέ μοι πείθῃ, πρῶτον μέν
σοι πολλὰ ἐπιδείξω παλαιῶν
ἀνδρῶν ἔργα, καὶ πράξεις
θαυμασὰς, καὶ λόγους αὐ-
τῶν ἐπαγγελοῦσα, καὶ πάν-
των (ὡς ἁπλῶς) ἔμπειρον ἀπ-
φαίνουσα. καὶ τῶν ψυχῶν, ὅσ
περ σοὶ λυσιτελέστερόν ἐστι,
κατακοσμήσω πολλοῖς καὶ ἀγα-
θοῖς κοσμήμασι, σωφροσύνῃ,
δικαιοσύνῃ, εὐσεβείᾳ, πρότη-
τι, ἐπιεικείᾳ, σωφροσύνῃ, καρτε-
ρίᾳ, ὧν τῶν καλῶν ἔρωτι, τῇ
πρὸς τὰ σεμνότατα ὁρμῇ. ταῦ-
τα γὰρ ὄντως τῆς ψυχῆς ἀκή-
ρατος ὡς ἀληθῶς κόσμος.

& in ſumma, leporis quandam vitam agens potentioris ſq; lucrum exiſtens. Quòd ſi etiã Phidias vel Polycletus fias, præclaraq; & admiratione digna multa opere præſtiteris, artem quidẽ laudabunt omnes: atqui ex aſpicientibus tibi ſimilis eſſe optarit, nemo erit, qui modò mentẽ habebit. Qualis qualis enim fueris, nihil niſi rudis quiſpiam opifex, manibus laborans, & ijſdem victum quæritans, cenſeberis. Contrà autem ſi mihi obſequeris, principiò tibi oſtendam multa veterum virorũ præclara opera, & res admiratione dignas. Deinde & orationes illorum tibi renunciando, & omnium (vt ſic dicam) expertum te reddendo, animum (quod præcipuum in te eſt) exornabo tibi multis ac præclaris ornamentis: modeſtia ſcilicet, iuſtitia, pietate, manſuetudine, æquitate, prudentia, fortitudine, amore honeſti, & pulcherrimarum quarumcunq; rerum deſiderio. Hæc enim animi ornamenta ſunt, verè ſyncera atque perpetua.

λήσει δέ σε ὅτι παλαιὸν ἐδέν, ἢ τι νεῶν γίνεσθαι δέον, ἀλλὰ καὶ τὰ δέοντα πρόψει μετ' ἐμοῦ. καὶ ὅλως, ἅπαντα ὁπόσα ἐστὶ τά τε θεῖα, τά τε ἀνθρώπινα, ἐκ εἰς μακρὰν σε διδάξομαι, καὶ ὁ νεῶν πλούσιός τε καὶ εὐγενὴς, ὁ βαθυπώγων τι περὶ ἀγνῶτος οὕτω τέχνης, μετ' ὀλίγον ἅπασι γνωστὸς, καὶ ἐπίφθονος ἔσῃ, τιμώμενος, καὶ ἐπαινούμενος, καὶ ἐπὶ τοῖς ἀείστοις εὐδοκιμῶν, καὶ ὑπὸ τῶν γέρων καὶ πλουτοῦντων ἀποβλεπόμενος, ἐσθῆτα μὲν τοιαύτην ἀμπεχόμενος (δείξαι δέ σοι καὶ τὴν ἐαυτοῦ, πάνυ δὲ λαμπρὰν ἐφόρει) ἀρχῆς δὲ καὶ παιδείας ἀξιούμενος, ἐκεῖ μὲν ὡς ἐν ἡμῖν, οὐδ' ἐπὶ τῆς ἀλλοδαπῆς ἀγνὼς οὐδ' ἀφανὴς ἔσῃ. τοιαῦτά σοι περιβήσωμαι γνωρίσματα, ὥστε τῶν ὁρώντων ἅπας ἐκπλήξῃ, τὸν πλησίον λιπόντας, δόξαι σε ὡς ἀστέρα

Nec autem latebit te nec veterū quicquā, nec eorum quæ in præsens geri debent: sed ea quæ agi conueniet, quæq; decent, me duce lōgè antè prospicies. Et in summa, omnia quæcunq; seu diuina seu humana sunt, paruo tempore docebo te: & qui nunc pauper atq; inops es, istius nescio cuius filius, qui de arte adeò illiberali nescio qd consultas, haud ita multò pòst nimium felix, nimiūq; beatus omnib. videberis, dum & honoribus afficieris, & laudibus effereris, & pulcherrimarum quarumcunq; rerum gloria celebraberis, illorum etiā qui diuitiis ac genere cæteris antestant, in te animis atq; oculis conuersis: ac vestitū quidē talē geres (demonstrans suū: gerebat aūt admodum splendidum) Magistratibus verò, & primo in consessu honore ante alios dignus existimaberis. Et siquando aliquò peregrè abiens proficiscēris, etiam in aliena terra non ignotus aut obscurus eris. [m] *Talibus scilicet ornamentis ego te insignem atq; conspicuum reddā, vt eorum quoq; qui te aspicient, quisq; proximè astantē leuiter impellens & commouens,* [n] *digito te*

κτύλῳ

ξύλῳ, οὕτω ἐκεῖνο λέγωμεν, ἂν δέ τι σπουδῆς ἄξιον ᾖ, καὶ τοὺς φίλους, καὶ τὴν πόλιν ὅλην καταλαμβάνῃ, ἐς σὲ πάντων ἀποβλέψονται. κἂν μὲν περὶ λέγωμεν τύχῃς, ἀκροώμενοί σου θαυμάσονται, καὶ ἐνθουσιῶντες σὲ μὲν λόγῳ δὲ ἀληθείᾳ, καὶ τὸν πατέρα δὲ εὐποτμίας. ὃ δὲ λέγουσιν ὡς ἄρα ἀθάνατοί γίγνονταί τινων ἐξ ἀνθρώπων, τοῦτό σοι ποιήσω. καὶ γὰρ ἂν αὐτὸς ἐκ τοῦ βίου ἀπέλθῃς, οὔποτε παύσῃ σωτὴρ τοῖς παιδευομένοις, καὶ ὁμιλῶν τοῖς ἀεὶ σοῖς. ὁρᾷς τὸν Δημοσθένη ἐκεῖνον, τίνος ἦν ὄντα, ἢ τὸν ἥλιον ἐποίησε; ὁρᾷς τὸν Αἰσχίνου, ὃς τυμπανηστρίας ἦν υἱὸς ἅμα, καὶ ὅμως αὐτὸν δι' ἐμὲ Φίλιππος ἐθεράπευσεν; ὁ δὲ Σωκράτης, καὶ αὐτὸς ἀπὸ τῆς ἑρμογλυφικῆς ταύτης τραφείς, ἐπειδὴ τάχιστα σωφρονεῖν ἤρξατο, καὶ θᾶττον ἀπέδρα παρ' αὐτῆς, καὶ ἐμοὶ μᾶλλον ἢ τοῖς ἄλλοις ἔδοτο.

gito te demonſtret, atq; Hic eſt ille, dicat. Iam ſi quid ſtudio dignũ accidet quod vel ad amicos, vel etiam ad ipſam ciuitatẽ pertinebit, omnes in te oculos atq; ora cõuertent. Atq; ſi tum aliqd fortè dixeris, plericq; hiantes auſcultabunt, admirantes & prædicantes tum te ob dicẽdi vim, & orationis poteſtatem, tum etiã patrem tuũ ob felicitatẽ prolis. Et quod dici vulgò ſolet, quòd ex hominibus quidem immortales reddantur, id quoq; tibi dabo. Nam poſtquã ipſe ex hac vita deceſſeris, nunquã deſines cõuerſari doctis, & conſuetudinem habere cum optimis. ο Demoſthenẽ illum certè vides, cuius filius fuerit, & quantum ego eundem reddiderim. Vides & Aeſcinem, qui tympaniſtriæ cuiuſdã filius erat, & tamen propter me etiam Philippus rex illum palpauit. P Socrates autem, qui & ipſe inter ſtatuariam hanc artem enutritus fuit, & ſimulatq; primùm intelligere cœpit meliora, relicta illa transfugit, ad me nimirum: audis vt nunc ab omnibus

decan-

ἐᾷ λιτὰ; ἀφεὶς δ' αὐτὸς τηλικούτους καὶ τοιούτους ἄνδρας, καὶ πράξεις λαμπρὰς, καὶ λόγους σεμνοὺς, καὶ σχῆμα ὑπροπίς, καὶ τιμὰς, καὶ δόξαν, καὶ ἔπαινον, καὶ προεδρίας, καὶ δωρεὰς, καὶ ἀρχὰς, καὶ τὸ ἐπὶ λόγοις εὐδοκιμεῖν, καὶ τὸ ἐπὶ σοφίσει εὐδαιμονίζεσθαι, χιτώνιόν τι ποικιλὸν ἐνδύσῃ, καὶ σχῆμα δολοπρεπὲς ἀναλάψῃ, καὶ μοχλία, καὶ γλυφεῖα, καὶ λοπίδας, καὶ λοξὰ πλήρας ἐν ταῖν χεροῖν ἕξεις, κάτω νεύοντας εἰς τὸ ἔργον, καμπύλος, καὶ χαμαίζηλος, καὶ πάντα πρόσωπον ταπεινὸς, ἀνακύπτων ὀλίγον, οὐδὲ ἀνεφρῶδες, οὐδὲ ἐλευθέριον οὐδὲ ἐπινοῶν, ἅπαξ τὰ μὲν ἔργα ὅπως εὔρυθμα καὶ εὐσχήμονα ἕξει σοι φρονοῦν, ὅπως δ' αὖ τὸς εὔρυθμός τι καὶ λόσιμος ἔσῃ, κἂν σφρονιστικὸς, ἀλλ' ἀτιμότερον ποιῶν σεαυτὸν λίθων ταῦτα ἔτι λεγόντων αὖ, ἐκ πεμπόντας ἐπὶ τὸ τέλος τῶν λόγων, ἀναστὰς ἀπῆγον καὶ.

decantetur? Igitur relinquês tantos ac tales hosce viros, res adeò splendidas, orationes tã graues ac illustres, vestium ornamenta, honorem, famam, laudẽ, primos assessus, potentiã, imperia, deniq; & illam quã ex dicendo cõsequêris gloriam, & qua te omnes ob prudentiã prædicabunt, felicitatẽ: tuniculã aliquã indutes sordidã, habitumq; assumes seruilem: vectes prætereà & celtes, & id genus cætera sculpẽdi cædẽdiq; instrumenta in manibus habebis, deorsum inclinatus in opus, humi repens, demissus, deniq; modis omnibus abiectus & contemptus, nunquam autem neq; expergiscens, neq; virile aut libero homine dignum quicquã cogitãs, sed in opera intentus, vt illa videlicet proportionibus suis consona & bene formata tibi reddãtur: de te ipso autem, vt & concinnus & ornatus incedas, minimè curam gerens, sed te ipsis istis saxis contemptiorem reddens. Adhuc igitur dicente hæc illa, non expectato orationis fine surgens sententiam tuli:

& reli-

καὶ τὴν ἄμορφον ἐκείνην, καὶ ἐργατικὴν ἀφλιπὼν, μεταβαινον πρὸς τὴν παιδείαν μάλα γεγηθὼς. καὶ μάλιστα, ἐπεί μοι καὶ εἰς νοῦν ἦλθεν ἡ σκυτάλη, καὶ ὅτι πληγὰς οὐδὲ ὀλίγας ἀρχομένῳ μοι χθὲς ἐνέτριψε. καὶ δὴ ἀφληφθεῖσα, τὸ μὲν πρῶτον ἠγανάκτει, καὶ τὰ χεῖρε φωνικρότει, καὶ τοὺς ὀδόντας ἐνέτριβεν. τέλος δὲ, ὥσπερ τὴν Νιόβην ἀκούομεν, ἐπὶ πέτρα, καὶ εἰς λίθον μετεβλήθη. ἀλλ' παράδοξα ἔπαθε, μὴ ἀπιστήσητε. θαυμαζοποιοὶ γὰρ οἱ ὄνειροι. καὶ ἑτέρα δὲ πρός με ἀπιδοῦσα. Διγαρᾶν. ἀμείψομαί σε, ἔφη, τῆς δίκης δικαιοσύνης, ὅτι καλῶς τὴν Αἰκλω ἐδίκασας. καὶ ἐλθὲ ἤδη, ἐπίβηθι τούτου τοῦ ὀχήματος (δείξασά τι ὄχημα ἐπτέρωτον ἵπποις τισὶν ὠκυπτέροις, ὡς Πηγάσῳ ἐοικόσιν) ὅπως ἴδῃς οἷα καὶ ἡλίκα μὴ ἀπολουθήσας ἐμοὶ ἠγνόεις ἂν ἔμπροσθεν. ἐγὼ δὲ ἀνῆλθον, καὶ ἤλαυνε, καὶ ὑφηνιόχει. ἁρθεὶς

& relicta deformi & operatrice illa, transiui ad Humanitatem, admodum gaudens, præcipuè postquã mihi etiam in mẽtem venit scuticæ, & quòd plagas statim non paucas incipienti mihi pridie illa inflixisset. Porrò relicta illa, principiò quidem indignè ferebat, complodebatq; manus, & dentibus infremebat: postremò autem, quemadmodũ Nioben audimus, ita hæc quoq; diriguit, & in saxum mutata est. Quòd si igitur incredibilia passa esse videtur, ne mireminì. Somnia enim mirifica sunt, & mira operari solent. Altera autem ad me respiciens: Proinde, inquit, ego tibi hanc iustitiam rependam, quoniam causam hanc bene & rectè iudicâsti. Veni igitur, & ascende vehiculũ hoc, (commonstrato quodam vehiculo, quod alatis equis quibusdam. Pegaso similibus vehebatur) vt videas qualia ac quanta ignoraturus fuisses, si me non secutus esses. Cæterùm postquam ascendi, illa quidem agitare atq; aurigari cœpit:

Ego

ἀρθεὶς γὰρ εἰς ὕψος ἐγὼ, ἐπεσκό-
πουν ἅμα τε ἕω ἀρξάμενος καὶ ἄχρι
δύσεως πρὸς ἑσπέραν πόλεις, καὶ
ἔθνη, καὶ λίμνας, καθάπερ ὁ Τρι-
πτόλεμος ἄκρον σπείρων τι ἐπὶ τῶν
γῆς, ἀπέτι μέντοι μνημονεύω ὅ,
τι τὸ σπειρόμενον ἐκεῖνο ἦν.
πλὴν τόδε μόνον, ὅτι καλῶς ἔφερον
ἀφορῶντες οἱ ἄνθρωποι, ἐπῄνουν,
καὶ μετ' εὐφημίας καθ' ὃν ἐγχωρίμην τῇ πτήσει, παρέ-
πεμπον. δείξας δέ μοι τὰ τοσαῦτα, καὶ μὲ ἅμα τοῖς ἐπαινοῦσιν ἐ-
κείνοις, ἐπανήγαγεν αὖθις, ἐπέ
τι τῶν αὐτῶν ἐσθῆτα ἐκείνων
ἐμοὶ λευκότατα, ἣν ἔχων ἀφι-
κόμενος, ἀλλ' ἐμοὶ ἐδόκουν
ὑπέρυθρός τις ἐπανήκειν. καὶ
λαβὼν οὖν ἡ πατέρα ἑστῶ-
τα, καὶ περιμένοντα, ἐδείκνυεν
αὐτῷ ἐκείνων τῶν ἐσθῆτα, καὶ
μὲ, οἷος ἥκοιμι. καί τι ἡμῖν ἐ-
μυκᾶτο, οἷα μικροῦ δεῖν περὶ
ἐμοῦ ἐβουλεύσαντο. ταῦτα μέ-
μνημαι ἐλών, ἀντίπαις ἔτι ὤν,
ἐμοὶ

Ego verò vbi iam in ſublime fublatus fui, obſeruabam & contemplabar, ab oriente incipiens vſq; ad occidentem, vrbes videlicet & populos, non aliter quã Triptolemus olim, ſpargens quiddãm terram: quanquam non amplius memini quidnam illud fuerit quod tum ſpargebam, niſi hoc ſolũ quòd ſurſum aſpicientes homines laudabant me: & ad quoſcunq; volando peruueneram, cum multã prædicatione & gratulatione me proſequebantur, & quaſi deducebant. Porrò vbi illa hæc tanta mihi, & meipſum collaudantibus illis demonſtraſſet, reduxit rurſum, non amplius eadem veſte illa indutum, quam habueram ab initio auolans, ſed videbar mihi tum admodum delicatus & ſplendidus redire. Deprehendens igitur & patrem aſtantem, atque expectantem me, commonſtrauit ei veſtem illam, & meipſum qualis redirem: ſubmouitq; eum, quàm parum abfuerit quin minimè digna de me ille cum amicis ſuis ſtatuiſſet. Atque hæc quidem memini videre me, cùm primùm è puerilia egreſſus eſſem,

plagarum

ἐμοὶ δοκεῖ ἐκταραχθεὶς πρὸς τὸν τῶν πληγῶν φόβον. μεταξὺ γὰρ οὗτος, Ἡράκλεις, ἔφη τις, ὡς μακρὸν τὸ ἐνύπνιον, καὶ δικανικόν, ἔστ' ἂν ὑπηρετοῦντος ἡμερινὸς ὕδωρ, ὅτι μάκιστα καὶ ἐσθ' ἃ νυκτός, ἢ τάχα που καὶ ὥσπερ ὁ Ἡρακλῆς καὶ αὐτός ὅτι. τί δ' οὖν ἐπῆλθεν αὐτῷ λυρῆσαι ταῦτα πρὸς ἡμᾶς, καὶ μνησθῆναι παιδικῆς ἐνυκτὸς, καὶ ὀνείρων παλαιῶν, καὶ ἤδη γεγηρακότων; ἴσως γὰρ ἡ ψυχρολογία. μὴ ὀνείρων τινῶν ἡμᾶς ὑποκειτάς τινας ὑπέλαβεν; ἦκε, ὦ γαθέ. ἐδεῖ γὰρ ὁ Ξενοφῶν ποτε διηγούμενος τὸ ἐνύπνιον, ὡς ἐδόκει αὐτῷ καὶ ἐν τῇ πατρῴᾳ οἰκίᾳ, καὶ τἆλλα ἴσε γὰρ οὐκ ἐκείσε τὸ ὄψιν, ἐδεῖ ὡς φλυαρεῖν ἐγνωκὼς αὐτὰ διεξέρχεται. καὶ ταῦτα ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ ἀπογνώσει πραγμάτων, περιεστώτων πολεμίων, ἁμά τι καὶ χρήσιμον ἔχων ἡ διήγησις. καὶ

plagarum metu, ceu mihi videor, tum exturbatus. Sed interea dum hæc diruntur, ô Hercules, inquit quispiam, quàm longũ hoc somnium, & iudiciale est? Deinde alius quidã hoc eludẽs, Hyemale, dixit, somniũ est, quando noctes sunt longissimæ: aut fortassis etiã trinoctiale, qualis & ipse Hercules est. Quid igitur in mentem venit illi, nugari talia nobiscum, mentionemq; facere puerilis istius noctis, somniorumq; veterũ, & ætate iam obsoletorum? Frigida enim & ingrata est omnis inepta ac futilis oratio. An fortè somniorũ quorundã quasi quosdam interpretes esse nos credidit? Nequaquam, ô bene: quoniam neq; Xenophon quondam exponens somnium illud, quo pacto ipsi visum fuerat in domo paterna, & deinceps. Nostis enim vt non conjectationem quandã proponens, visionem suam, aut quòd ita nugari statuisset, narrauit, præsertim in bello & summarerum desperatione constitutus, circumstantibus vndiq; hostibus, sed quòd vtilitatem quandã secum habebat illa narratio

Proind

καὶ τοίνυν ὑμῖν διηγησάμην ἐκεῖνα, ὅπως οἱ νέοι πρὸς τὰ βελτίω τρέπωνται, καὶ παιδείας ἔχωνται, καὶ μάλιστα εἴ τις αὐτῶν ὑπὸ πενίας ἐθελοκακεῖ, καὶ πρὸς τὰ κάτω ἀφαλίνεται, φύσιν οὐκ ἀγεννῆ διαφθείρων. ἐπιρρωσθήσεται γὰρ οἶδ' ὅτι μαθὼν καὶ ἀκούσας τὸν μῦθον, ἱκανὸν ἑαυτῷ παράδειγμα ἐμὲ προθήσεται, ἐννοῶν οἷός μὲν ὢν, πρὸς τὰ μάλιστα ὥρμην, καὶ παιδείας ἐπεθύμουν, μηδὲν ἀφαλιάσας πρὸς τὴν πενίαν τὴν τότε. οἷός τε πρὸς ὑμᾶς ἐπανελήλυθα, οὐ καὶ μηδὲν ἄλλο, ἀλγυρὸς γοῦν τῶν λιθογλύφων ἀδοξότερος.

Proinde & ego somnium hoc vobis exposui, ea videlicet gratia, vt adolescentes ad meliora studia conuerterentur, & humanitatem amplecterentur: & maximè si quis eorum præ inopia & paupertate peius de seipso statuit, animumq; ad deteriora declinat, ingenium non illiberale illiberaliter perdendo. Confirmabitur enim talis aliquis, sat scio, & quasi conualescet, vbi sermonem hunc audierit, idoneum atq; sufficiens exemplum me sibi proponens: vbi videlicet ipse secum cogitabit, qualis ego ab initio existens, ad optima prouectus fuerim, humanitatemq; appetiuerim, minimè deiectus aut fractus animo ob eam paupertatem in qua tunc fui: deinde qualis & huc ad vos ascenderim, qui certè vt nihil aliud, aut amplius, nullo tamen statuariorum istorum inferior aut obscurior euasi.

GILBER-

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

OMNIVM inprimis efficax ad ſtudia literarum incitamentū, Lucianus enim quanto præſtet animo vigere quàm corpore, hic ſub duarum mulierculārū typo oſtendit: ad imitationē enim Herculis Prodici, ſub id tempus fermè quādo Pythagoreum ingreſſurus erat biuium, atq; deliberabat cui potiſſimùm generi vitæ ſeſe accommodaret, in ſomno ſibi Statuariam & Pædiam apparuiſſe fingit, quarum pro ſe vtraq; ipſum ad ſui ſtudium trahere conati ſit. Deniq; ſuomet docet exemplo, eruditionem potiſſimùm (vtpote qua animus, nobilior ſanè hominis portio, excolatur) iuuentuti amplectendā, adoleſcentia enim conſilijs admodū imbecilla eſt: & quanquā indoles interdum in iuuenibus non mala exiſtat, ætas tamen flexilis, & ad quemuis animi impetū mobilis, & multæ ad deprauandū occaſiones ſuperſunt. Hinc etiam blanditur ocium, horſum inuitant voluptatum illecebræ, aliò prauorum ſodalium vocant commercia. Vt ergo hoſce vitiorum ſcopulos ſalua naui euitet adoleſcens incolumis: hunc Luciani librum frugi eſſe docentem, illi diligentiſſimè legendum & crebra recordatione repetendum ſuadeo, ne quando per ignauiam & animi ſocordiam vitiorum vitam ingrediens, per omnia flagitiorum generā volutatus, tandem in præceps ruat.

a DESIERAM nup. in ludū ire.] *ſcil. literariū & ſcholam, in qua literis operam dabam. Frequentiſſimè autem ludus pro loco ipſo, in quo aut corporis vires, aut ingenij acumen exercemus, accipitur; quod Græci etiā ἀπὸ τῦ γυμνάζειν: hoc eſt, ab exercendo, γυμνάσιον vocant. Omnem enim ſcholam (vt Aſcanius ait) Romani ludum dixerunt.* ¶ *Cic. 2. de Orat. ludum*

pro Rhetorum ſchola dixit: Tum hoc in ludo (inquit) non præcipitur; faciles enim cauſæ ad pueros deferuntur. Plaut. in Merc. Hodie ire in ludum occepi literarium. b Humanitas ſeu literarium ſtudium.] *Quoniam eruditio & bonarum artiũ diſciplinæ ſoli homini ſunt propriæ, factum eſt, vt παιδεια. i humanitas pro eruditione, & bonarum literarum ſcientia accipiatur. Gell. lib. 13. cap. 15. adducens Varronis locum ex lib. 1. rerum humanarum: Praxiteles, inquit, propter artificium nemini eſt paulùm humaniori ignotus: Cic. in Verr. Tu ſine villa arte, ſine humanitate, ſine ingenio, ſine literis ſolus iudicas.* ¶ *Literæ etiam vocantur λόγοι. i. diſciplinæ, quæ literarum monumentis continentur. Plaut. in Truc. Literas didiciſti, ſine alios diſcere.* c Deniq; & fortuna quadam.] *Fortuna in vtroq; numero pro diuitijs accipitur. Horat. lib 1. Epiſt. 5. ad Torquatum:*

Quò mihi fortunas, ſi non conceditur vti; *vbi ſubaudiendum,* expetam *vel* optem. *Cic. de Amic. Sæpè enim quibuſdam aut animus abiectior eſt, aut ſpes amplificandæ fortunæ fractior.* d Noſtras autem res.] *Res quoque pro bonis ſiue ſubſtantia accipitur, οὐσία. Terent. in Phorm. Ac ſi talentũm rem reliquiſſet decem, primus eſſet, &c. Vnde rem habere, pro diuitem eſſe dicimus. Cic. 2. Offic. Non eſſe duo millia hominum, qui rem habeant.* e Arte neceſſaria vitæ comp.] *Qui enim ſapiunt, etiamſi ſuppetat abundè res familiaris, tamen liberos ſuos opificium aliquod diſcere cogunt: quò, ſi contingat vt fortuna auferat opes, aut in exilium ire iubeantur, ſit quo ſibi victum parent. Vnicum enim confugium in egeſtate eſt ars honeſta. Nam hæc neq; eripi poteſt à latronibus & quocunq; terrarum abeas, te comitatur, nihil adferens ſarcinæ.*

f Statuarius optimus, & poliendo marmore.] *Sunt qui ſtatuariam in quinque diſtribuant ſpecies de rationibus ſubiectæ materiæ, ſiquidem lignorum vel eboris elaboratrix comice nuncupatur: ex quo & artifices id genus quibuſdam dicti deſectores. Quæ argillam tractat, plaſtice vocari ſolet: atque gypſum, paradigmatice, quoniam à typis non abſcedit. Gypſochoos ſunt qui dicunt ipſos artifices. Quæ lapides ſcalpit, colaptice nomen habet, ſeu ſcalptura: λιθοξόον appellant hoſce, qua dictione hic vtitur Lucianus, & ἐμμγλύφον. i. ſculptor,*

Mercurij

Mercurij ſtatuarius. Poſtremò, quæ cum metallis contrahit, glyphice eſt, vel ſcalptura, cuius ratio duplex: nam ſi cera adhibeatur, deductionis ratione, agogice vocatur. Etenim à fundendi argumento χωνευτὸν, alteram dixere. Porrò anaglyphicem intelligunt, quum ita exſculpimus, vt prominеant imagines: diaglyphicem verò ad impreſſuram ſpectare. Nam encolaptice, laminas cælando conformat, ſicut vaſa toreutice, ac fibulas, candelabra, id genus plura. Encauſtice, vel inuiſtoria, argentum, æs, vitrum expingit, vnde encauſtum dicere vulgò ſmaltum poſſumus. Proplaſticem accipiunt, vbi futuri operis formas confingunt plaſtæ ex creta: nam ſi id ipſum ex cera ſculptor facit, protypus dicitur: ſi ex ligno architectus, modulus. Ab ſtatu verò nuncupatæ creduntur ſtatuæ. Statuum autem alij ſunt recti, alij flexi, quidam & obliqui. g Dimidium.] Hemiſtichium eſt Heſiodi, citante Luciano in Hermotimo: quo ſignificatum eſt, maximam difficultatis partem in aggrediundo negotio ſitam eſſe. Illud Horatius in epiſtolis libr. 1, ad Lollium ad hunc modum expreſſit: Dimidium facti, qui bene cœpit, habet. Satius autem eſſe liberos liberalitate retinere, quàm metu, ſcribit Plutarch. de educandis liberis: Obdureſcunt enim, inquit, & abhorrent à laboribus, tùm propter verbera, tùm propter contumelias. Refert hoc de ſe Eraſmus in inſtitutione puerorum. Et exempla paſſim ſunt obuia, multa illuſtria puerorum ingenia à ſtudijs deterreri orbiliorum plagoſitate. Rectiùs generoſus animus ducitur (vt Seneca ait) quàm trahitur.

h Ita vt mox in lachrymas.] Artes à verberibus malè auſpicari iuuenibus, Iſocrates apud Aphthonium in Chria etiã teſtatur: Amator, inquit, eruditionis à laboribus auſpicatur, ſed laboribus deſinentibus in vtilitatem. i Duæ mulieres.] Hoc Luciani ſomnium ſeu viſio, vt iam diximus, conuenit cum Prodici Cæi ſophiſtæ figmento, quo induxit Voluptatem & Virtutem in ſolitudine Herculi adhuc puero apparuiſſe, vt vtrã vellet, ſibi comitem vitæ aſſumeret. Hæc turpi & deformi erat habitu, ſed genuino ac natiuo decore pulchra: illa ornatiſſimis veſtibus ac calceis induta. Nihilominus ille Herculem dixit Voluptati Virtutem antepoſuiſſe. Huius Prodici σύγγραμμα περὶ τῆς ἡρακλέους Xenophon lib. ἀπομνημονευμάτων 2. citat.

Meminit eiusdem Quint. lib. 9. cap. 2. Cic. lib. Offic. 1. & ad L. Luceium epist. lib. 5. Nec dissimilis est Christi doctrina de arcta & lata porta, Matth. 7. & Pythagoræ de littera bicorni, de qua præter Virgilij carmen videndus est Lactantius lib. 6. cap. 3. & 4. cuius verborum partem aliquam, quia huc mirificè quadrant, subiungam. Dicunt, inquit, humanæ vitæ cursum Y literæ esse similem, quod vnusquisq; hominum, cùm primum adolescentiæ limen attigerit, & in eum locum venerit, vbi se via findit in ambas, hæreat nutabundus, ac nesciat in quam se partem potiùs inclinet. Si ducem nactus fuerit, qui dirigat ad meliora titubantem: hoc est, si aut philosophiã didicerit, aut eloquẽtiã, aut aliquid honestæ artis, quo euadat ad bonam frugẽ, quod fieri sine labore maximo non potest, honestã ac copiosam vitam disputant peractum ũ. Si verò ad docto ẽ frugalitatis non venerit, ad sinistrã vitam, quæ melioris speciẽ mentiatur incedere: id est, desidiæ, luxuriæ, inertiæq; se tradere, quæ suauia quidem videntur ad tempus vera bona ignoranti, post autem amissa omni dignitate, ac re familiari, in omnibus miserijs ignominiaq; victurum, &c. Hesiodium biuium exponit etiam Plato in Protagoræ & de Legibus 4. Nos in libro nostrarum Mythologiarum secundo Herculem Prodicum. Silius porrò Italicus lib. 15. Xenophontis figmentum ab Hercule in Scipionem transtulit, atque sub lauro de bello cogitanti Virtutem ac Voluptatem apparuisse fingit, vbi Voluptas Scipioni Virtutis incommoda proponit, & suis etiam blanditijs allicit. Virtus autem Voluptatem increpat, quod suis lenocijs iuuenum animos irretire conetur, atque seducere, & varijs argumentis ad se amplectendam suadet. tum Romam in exemplum assumit, quæ ab exiguis initijs profecta, eò creuerit, vt totius Orbis regina facta sit, vbi floreniissimæ vrbes luxu sint eversæ. {Humanitas} *Humanitatem ab homine, quemadmodum & virtutem ex viro appellatam doctissimorum scriptis accepimus. Vnde & Terentianus, ille Chremes, humani nihil à se alienum putat, quòd homo sit. Est enim humanitas hæc, non illa quam Græci Φιλανθρωπίαν vocant, sed quam ijdem παιδείαν nuncuparunt, à qua tamen illa prior manare videtur: quòd qui harum artium studijs liberalissimis, quasi in Helicone aut Parnasso sunt doctri-*

nisq;

nisque versati ad omnem humanitatem, comitatem, & morum suauitatem compositi. informatique esse videantur. Quod & Ouidius ad Graecinum scribens, praeclarè canit:

Artibus ingenuis, quarum tibi maxima cura est,
Pectora mollescunt, asperitasq; fugit.

Nam ingenuae seu liberales idcirco appellatae sunt, quòd libero ac ingenuo sint homine dignae: siue quòd liberos suos sectatores efficiant, & in fastigio rerum humanarum quasi reges collocent & reponant. Sed humanitatem quoq; (vt dixi) παιδείαν seu eruditionem veteres appellârunt, puto quòd ea in solos homines, non etiam in belluas cadat: vel quòd eos quibus adiungit sese, verè homines faciat: hoc est, omni cultu humanitatis informet. Haec est felix illa moly, cuius beneficio Vlysses ille, ne sociorum more suorum in belluâ verteretur, seruatus est. Haec omnium mater est artium, quasi dicas Mnemosyne Musârum. Haec donum atq; inuentum Deorum. Haec nos primùm ad Dei cultum, deinde ad ius hominum, quod situm est in generis humani societate, tum ad modestiam, magnitudinemq; animi erudiuit, eademq; ab animo tanquam ab oculis caligirem dispulit, vt omnia supera, infera prima, vltima, media videremus. His rationibus constare puto, citra humanitatis artes, homines nihil minus quàm homines esse, ac proinde non tàm aquam & ignem homini necessaria videri quàm eruditionem. l Reditibus.] *Ἐπιμὶς τὴν περίοδον, legit Micyllus; non περίοδον.*

m Talibus scilicet ornamentis] *Non dissimilia promittit Cic. Q. Fratri in 1. epistola, de Asia rectè & prudenter administranda. Nam Graeci quidẽ, inquit, sic te viuentẽ intuebuntur, vt quondam ex annalium memoria, aut etiam è cœlo diuinũ hominem esse in prouinciam delapsum putent.* n Digito te demonstret.] *Digito monstrari & dici, hic est, aliquando pulchrum est. vt illud Ecce agnus Dei. & ὁ ὠνὴρ ἐκεῖνος. & quod de Telamone memoratur, ob cuius os (ait Cicero) Graiũ ora obuertebant sua. Et Persius satyra 1:* At pulchrum est digito monstrari & dicier, hic est. ¶ *Aliquando contumelioſum est, vt illud: Ecce somniator venit. Lucianus in Harmonide: inturba insignem esse, digitoq; demonstrari.* o Demosthenem.] *Aphthonius in Chria. Respice Demosthenis vitam,*

qui vt oratorum omnium laboriosissimus, ita clarissimus euasit.

p Socrates.] *Fuit Socrates Sophronisci lapidarij filius, qui eiũ seruijsse & sculpsisse lapides dicitur. Asserunt quidã Gratias vestitas, q̃ sunt in arce, illius opus esse. Vnde & Timon illum in Sillis, Laêrtio referente, sculptorẽ lapidũ dixerit.* q Niobẽ.] *Fabulam Niobes vide apud Quid. in 6. Metam. Alcmena apud Theocritũ Eidyllio 26. dicit, se crebriùs plorare quàm pulchram Nioben. vide ea quæ annotauimus in Philopatre in Tragopodagra.* r Somnia enim mirifica sunt, & mira operari solẽt.] *Eorum quæ in somno videmus, quinq;, esse genera Macrobius ait. aut enim est somnium & visio, aut oraculum, aut insomnium, aut visum.* Somnium, *vt paucis agam, est quando per figuras & ambages aliqua res in somno ostenditur.* Insomnium *est, quando id quod vigilantem fatigauit, dormienti se ingerit.* Visio *est, cùm id quis videt, quod eodẽ modo quo apparuerat, euenit.* Oraculũ *est, cùm in somno parens, vel alia sancta grauisq; persona seu sacerdos, vel etiã Deus apertè euenturũ quid aut non euenturum, faciendũ, vitandũq; denunciat.* Visum *est, cùm arbitramur in nos dormientes irruere armatos, vel passim vagari formas. In quo genere est incubus, qui putatur inuadere dormientes, & pondere suo pressos degrauat. Medici ferè in ea sunt sententia somnia constitutionis seu cõplexionis hominum argumẽta esse. Sic apud Auicennam obseruauimus canone 1. cõplexionis æqualis & tẽperatæ certiũ haberi argumentũ somnia lucũda, cuiusmodi sunt odorũ, cantuũ, conuiuiorũ, dignitatum. Inæqualis verò ac nõ tẽperatæ cõplexionis indiciũ est, cùm quis ita p quietẽ adficitur, vt moueri posse non videatur, aut onus maius q̃ quod ferre queat sustineat, vel etiam loqui non possit. Cuius generis somnia Galenus ad diuinantia appellat. Auerrois quarto colliget cap. 15. Si imagines, inquit, concipiantur igniũ, bilis rubra præualet. Eandẽ verò atram pellere prænũciant somnia terrifica, &c. Iamblicus in lib. de mysteriis, & Strab. li. 8. scribũt, in templo Æsculapij quod in Epidauro est, ægrotos consueuisse somnia captare è quib. prosperã valetudinẽ cõijcere possent. Et Herophilus somnia quædã appellat θεοπνευστα, hoc est, à Deo inspirata, q̃ necessariò cõtingant. Quædam physica, quædã Syncramatica, cùm scilicet illa nobis occurrunt in somno, quib. delectamur. Deiq;*

autem

autem olim per somnia multa & patribus sanctis, & alijs significasse, testatur literæ sacræ. Sic per somniũ Deus cohibet Abimelech, ne attingat vxorẽ Abrahami. Gen. 20. Per somniũ hortatur Deus Solomonem, vt petat ab eo quicquid voluerit. 3 Reg. 3. Per somnium loquebatur prophetis Deus. Num. 22. Et respondebat interrogãtibus je. 1. Reg. 28. Sõnia duo q̃ vidit, narrat Ioseph fratribus suis, quibus præmõstrabat Deus ipsum futurũ principẽ fratrũ. Gen. 39. Sõnia pincernæ et pistoris regis Aegyptiorũ interpretatur Ioseph. Gen. 40. Sõnia Pharaonis quibus fertilitas 7. annorum, item 7. annorum fames ostendebatur ei à Deo, Ioseph quoq; interpretabatur. Gen. 42. Somnium interpretatur quidam cõmilitoni suo in castris Madianitarum, se tradẽdos esse à Deo in manu Gedeonis. Iudic. 6. Somniorũ interpretationem Dei esse, testatur cap. Gen. 40. Vide Aristotelis librũ De diuinat. per somnum, vbi sub nomine insomnij videtur omnia q̃ nobis in somno obseruari possunt, comprehendere. ς Pegaso similibus.] Pegasus equus alatus. Pindarus πλεόνς, ex Medusæ sanguine ortus, cùm in montem Heliconẽ euolasset, vngula saxum feriens fontem aperuit. Homerus aũt de Pegaso fabulã omniũ plenissimè narrat Iliat. 9. Ouid. 5. Metam. lib. 3. Fast. Plin. lib. 4. cap. 7. τ Non aliter quã Triptolemus olim, spargẽs quiddã in terrã.] Celeus Eleusinorum rex quũ Cererẽ quærentẽ filiã, liberalissimè hospitio suscepisset. illa pro remuneratione ostendit ei omne genus agriculturæ. Filiũ quoq; eius Triptolemum recèns natũ, per noctẽ igne fouit, per diẽ diuino lacte nutriuit et eũ currui impositũ, qui allatis serpentibus trahebatur, per totum Orbẽ misit ad frumentorum vsum hominibus indicandum. De Triptolemo Virg. in Culice. υ. Iudiciale.] δικανικὸν forẽse dixit, vel q. duæ psonæ inter se decertẽt, vel q. forẽses causæ multis clepsydris perorẽtur. Notat aũt prolixã & ineptã orationẽ, quã etiã hybernũ somniũ vocauit, q. hyeme noctes sint lõgiores, & proinde lõgiora somnia.

χ Trinoctiale.] Facetè, vt solet, τριέσπερον vocat Herculẽ ab trinoctio illo quod traditur in eo concipiendo insumptũ. Nota est fabula trinoctij cõcubitus Iouis & Alcmenæ, vel ex Plauto, vel ex ipso Luciano in Dialogo Mercurij & Solis. ψ Xenophon.] Videtur somniũ hoc intelligere, quod est lib. 3. Anabaseos, quo vidit Xenophon per quietẽ domum suam paternam fulmine totam collucere, &c.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΙΠΟΝΤΑ, ΠΡΟΜΗΘΕΑ ΕΙ ΣΥ ΛΕΓΕΙΣ.

CONTRA EVM qui dixerat, Prometheus es in verbis.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Apologia quædam est cõtra eum à quo Promotheus in verbis appellatus fuerat, qua quantũ hãc collationem in se admittat, & quantũ nõ, cũ acerba quadã regestione respondet. Vt aũt in superiore narratione somnij, generis, educationis, ac studiorum suorũ rationes exposuit: ita hîc videtur dictionẽ & dicendi genus suũ, quale, & ad quod exemplũm comparatũ esset, indicare voluisse: nempe quòd ad materiam & res attinet, comœdiam: qd aũt ad cõpositionem & ipsam orationis figurã spectat, dialogos, quales scilicet Platonis sunt, sese imitari.

ΟΥκοῦν Προμηθέα με ἐᾷς φάναι; εἰ μὲν κατὰ τοῦτο, ὦ ἄριστε, ὡς πηλίνων ἐμοὶ τῶν ἔργων ὄντων, γνωρίζω τὴν εἰκόνα, καὶ φημὶ ὅμοιός γε εἶναι αὐτῷ. εἰ δ' ἀναίνομαι πηλοπλάθος εἶναι, εἰ καὶ φαυλότερός μοι ὁ πηλὸς, οἷός τις τριόδου βαρβαρός τις παραμικρόν. εἰ δὲ ὑπερεπαίνων τὸς λόγους ὡς δῆθεν ἐμμελέστατος ὢν τοσοῦτον τῶν τιτάνων ἐπιφημίζεις αὐτοῖς, ὅρα μὴ εἰς εἰρωνείαν σοι,

PRometheus[a] igitur me esse ais? si quidẽ ea ratione, ô optime, quasi & mea[b] opera lutea sint, agnosco collationẽ, ac fateor me similẽ illi esse, neq; recuso luti figulus etiã ipse dici: tametsi [c] lutũ mihi vilius sit, quale scilicet ex triuijs colligitur, cœnũ propemodum, ac fœtulentũ quoddã. Quod si verò adeò extollens orationem meam, perinde vt artificiosam & fabrefactam, doctissimi illius Titanũ nomine, eam cohonestas & laudas: vide ne quis ironiam dixerit,

φῆ, καὶ μυκτῆρα, οἷον τὸν ἀττικὸν, προσεῖναι ὦ ἐπαίνου. ἢ πόθεν γὰρ εὐμήχανον τεκμόρ; τίς δ' ἡ παιδικὴ σοφία καὶ προμήθεια ἐν τοῖς γράμμασιν; ὡς ἐμοιγε ἱκανὸν, εἰ μὴ πάνυ σοι γήϊνα ἔδοξε, μὴ δὲ κωμῳδῆ ἄξια τῆ Καυκάσου. καί τοι πόσῳ δικαιότερον ὑμεῖς ἂν ἀκάζοισθε ὦ Προμηθεῦ, ὁπόσοι ἐν δίκαις εὐδοκιμεῖτε, ξὺν ἀληθείᾳ ποιούμενοι τοὺς ἀγῶνας; ζῶντα οὖν, ὡς ἀληθῶς, καὶ ἔμψυχα ὑμῖν τὰ ἔργα. καὶ νὴ Δία, καὶ τὸ θερμὸν αὐτῶν ἐστὶ διαπυρον. καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ Προμηθέως ἂν εἴη πολὺ ἃ μὴ διαπάπλασται, ὅτι μηδ' ἐκ πηλοῦ πλάττεται, ἀλλὰ χρῦσα ὑμῖν τοῖς πολλοῖς τὰ πλάσματα. ἡμεῖς δ', οἱ ἐς τὰ πλήθη παιόντες, καὶ τὰς τοιαύτας τῶν ἀκροάσεων ἐπαγόμενοι, εἴδωλα ἄττα ἐπιδεικνύμεθα. καὶ τὸ μὲν

dixerit, & quasi quandam Atticam subsannationem subesse huic laudi aut, vnde enim adeò fabrefactum est quod ego facio? Quae verò ista mimia & Promethea sapientia in scriptis meis? Nam mihi certè illud satis fuerit, si non omnino terrena atq; fictilia tibi videantur, aut digna adeò Caucaso. At verò quanto iustius vos compari Prometheo poteratis, quicunque in iudicijs & causis agendis celebres estis, cum veritate certamen instituentes? Viua enim reuera atque animata vobis operasunt, & per Iouem etiam calor illorum ignitus est. Quod ipsum quoque ex Promethei rebus sumptum videri possit, nisi si sic decidatis hic, quòd minimè ex luto fingatis vos, sed quòd aurea vobis plerisque figmenta sua sint: nos autem qui ad vulgus prodimus, atq; ibi tales nostras auscultationes iactamus, nihil aliud quàm simulachra quædam rerum spectanda exhibemus. Et in

μὴν ὅλον ἐν πηλῷ, καθάπερ ἔφλιω μικρὸν ἔμπροσθεν, καὶ πλασικὴ καθ' ταὐτὰ τοῖς λυροπλάθοις· τὰ δ' ἄλλα ὅτι λίαν ἡδὺς ὁμοία πρόφασιν, ὅτι ψυχῆς δ' ἄγαλμά τι, ἀλλ', τέρψις ἄλως, καὶ παιδιὰ τὸ πρᾶγμα. ὡς τί μοι ἐνθυμεῖσθαι ἔξεστι, μὴ ἄρα ὅτω μοι Προμηθεὺς λέγοις εἶναι, ὡς ὁ λοιμικὸς τὸν Κλέωνά φησιν. οἶσθα περὶ αὐτοῦ.

Κλέων Προμηθεὺς ὕστερος τὰ πράγματα. καὶ αὐτοὶ δ' ἀθλιώτατοι τοὺς χυτρέας καὶ ἱπνοποιοὺς, καὶ πάντας ὅσοι πηλουργοί. Προμηθέας ἀποκάλουσι, ἐπισκώπτοντες εἰς τὸν πηλόν, καὶ πηλῷ ἐν πυρὶ οἶμαι τὰ σκεύη ὀπτῶσιν. καὶ ἔγωγε οἶδα τοῦτο βάλλοντα εἰπόντα ὁ Προμηθεύς, πάνυ εὐστόχως ἀφικόμενον. καὶ εἰς πηλὸν ἀπλετον βριμύτητα τῶν σκευαμάτων. ἐπεὶ καὶ εὔθρυπτα ἡμῖν τὰ ἔργα, ὥσπερ ἐκείνοις τὰ χυτρίδια, καὶ μικρὸν

ſumma, circa lutum quidem, quemadmodum paulò antè dixi, ipſa hæc figulina verſatur, perinde vt & [f] aliorum figulorum: præterea autem neque motus ſimilis ineſt, neque animæ ſeu vitæ aliqua ſignificatio, ſed delectatio quædam inanis, & quaſi quidam luſus totum illud negocium eſt. Vt interim etiam cogitare incipiam, num ita me Prometheum dicetis volueris, vt Comicus ille Cleonem: noſti ſiquidem. Cleon, inquit, Prometheus ille [g] poſt negocia eſt. Cæterùm etiam ipſi Athenienſes [h] figulos ollarum & furnarum conſtructores, & quicunque circa lutum verſantur, Prometheos vocabant olim: alludentes ad lutum, opinor, & ad illam quæ fit in igne, vaſorum aſſaturam. Quòd ſi etiam hoc ſibi vult Prometheus iſte tuus, admodum directè ac certò iaculatus es, & omnino ſecundum Atticam illam mordendi acerbitatem dixiſti: quoniam & noſtra opera fragilia ſunt, perinde vt illorum ollulæ: & modicum,

μικρόν τις λίθον ἐμβαλὼν, σωτρίψας ἅπαντα. καί τι φαίη τις παραμυθούμενος, ἃ ταῦτα ἐκαίσαι ὦ Προμηθεῦ, ἀλλὰ τὸ καινουργὸν τοῦτο ἐπαινῶν, καὶ μὴ πρός τι ἄλλο ἀρχέτυπον μιμούμενον. ὥσπερ ἐκεῖνον καὶ ἐκ ὄντων ἀνθρώπων, τινὰς ἐννοήσας αὐτὸς ἀνέπλασε, τοιαῦτα ζῶα μορφώσας, καὶ διακοσμήσας, ὡς ἀκίνητα τάττι ἄν, καὶ ὀφθῶσι καὶ γελάσαι. καὶ τὸ μὴν ὅλον, ἀρχιτεκτων αὐτὸς ἦν. συνεργάζετο δέ τοι καὶ ἡ Ἀθηνᾶ, ἐμπνέουσα τὸν πηλὸν, καὶ ἔμψυχα ποιοῦσα ἦν τὰ πλάσματα. ὁ μὲν ταῦτα ἄν ἔποι, πρός τι τὸ εὐφυμότατον ἐξηγούμενος τὸ ἀρμόττον. καὶ ἴσως οὕτως ὁ νοῦς ἦν ὡς λελεγμένος. ἐμοὶ δὲ ὁ παλαιὸς ἱκανὸς, εἰ καινοποιεῖν διακοίλω, μηδὲ ἔχοι τις λέγειν ἀρχαιότερόν τι τοῦ πλάσματος, οὗ τοῦτο ἀπόγονον ἄγαν, ἀλλὰ εἰ

modicum quispiam lapillum iniiciens, facilè contriuerit omnia. Atqui dixerit aliquis consolando nos, nequaquam ista assimilasse Prometheo, sed nouitatem hanc, & ea quæ nullo alio exemplo facta, aut ad imitationem comparata sunt, laudare voluisse te: quemadmodum & ille nondum existentibus hominibus excogitatos, atque de nouo inuentos illos tum finxit, talibus animalibus effigiatis & exornatis, quæ & mouerentur facilè, & aspectu gratiosa forent. & in summa, architectus ipse erat: sed cooperabatur tamen etiam Minerua illi, quæ & lutum inspirabat, & figmenta illa animata reddebat. Talia quidem ille aliquis dicere posset, atque ita in meliorem partem dictum istud exponere. Et fortassis hæc sententia etiã dicti fuit. Sed mihi non ita satis est, si videar noua fingere: quoniã nec vetustius aliquid dicere quisquã poterit eo figmento, ad cuius imitationem ac formã hoc deductũ & quasi progenitum est.

Sed

ἀλλ' ἐμὲ μὴ καὶ χαρίεντα φαίνοιτο, αἰσχυνοίμην ἂν, εἰ ἔστι, ἐπ' αὐτῷ. καὶ ξυμπατήσας ἂν ἀφανίσαιμι, εἰ μὴ ὄφελός τι ἔμελλεν αὐτὸ. παρὰ γὰρ ἐμοὶ ἡ καινότης, μὴ οὐχὶ συντρίφθαι ἄμορφον ὄν. καὶ ἔγωγε μὴ ὅτω φρονοίην, ἄξιος ἂν μοι δοκῶ ὑπὸ ἑκκαίδεκα γυπῶν λυμαίνεσθαι, ὅσῳ δοκεῖς ὡς πολὺ ἀμορφότερα τὰ μετὰ τοῦ ξένου αὐτὰ ποιεῖ ὄντα. Πτολεμαῖος οὖν ὁ Λάγου δύο καινὰ εἰς ἄγναπτον ἄγων, καμηλόν τε βαστριανὴν παμμέλαιναν, καὶ ἄνθρωπον, ὃς τὸ μὲν ἥμισυ αὐτοῦ ἀκριβῶς μέλαν ἦν, τὸ δ' ἕτερον εἰς ὑπερβολὴν λευκόν, ἑπόμενος δὲ μεμιγισμένον, εἰς τὸ θέατρον συναγαγὼν τοὺς Αἰγυπτίους, ἐπιδείκνυτο αὐτοῖς ἅμα τε ἄλλα πολλὰ θεάματα, καὶ τὸ τελευταῖον τοῦτον καὶ τοῦτο, τὴν καμηλον, καὶ τὸν ἡμίλευκον ἄνθρωπον, καὶ ἦν ἐπιλύσαι ὧν θεάματι.

Sed tamen nisi & gratiam quandam atque venustatem præ se ferat, puderet me sanè (sat scias) illius, & conculcando abolere cuperem. Neque enim illi eò profuerit apud me nouitas hæc, quò minus conteratur, si deforme existat. Et si quidem non ita sentiam, dignus mihi videor qui à sedecim vulturibus attondear: vt qui non intelligã quòd multo deformiora ea sunt, quæ hoc ipsum quòd sunt, cum peregrinitate quadam coniunctum habent. Ptolemæus igitur Labi filius, cùm aliquando duas res nouas in Aegyptum adduxisset, camelum videlicet Bastrinam totam nigram, & hominem bicolorem, cuius altera pars planè nigra, altera autem excellenter candida erat, per totum corpus æqualiter distincta atque diuisa: congregatis in theatrum Aegyptijs, exhibuit illis cũ alia multa spectacula, tum inter postrema, hæc quoq; : camelum videlicet, & semialbum hominem, putauitq; se magnam admirationem isto spectaculo concitaturum esse.

οἱ δὲ

At illi

οἱ δὲ πρὸς μὲν τὸν κάμηλον ἐφοβήθησαν, καὶ ὀλίγου δεῖν ἔφυγον ἀναθορόντες· καίτοι χρυσῷ πᾶσα ἐκπεπόμπτο, καὶ ἁλουργίδι ἐπέστρωτο, καὶ ὁ χαλινὸς λίθοις κατηστέρωτο, Δαρείου τινὸς, ἢ Καμβύσου, ἢ Κύρου αὐτοῦ τὰ κειμήλιον. πρὸς δὲ τὸν ἄνθρωπον οἱ μὲν πολλοὶ ἐγέλων· οἱ δέ τινες, ὡς ἐπὶ τέρατι, ἐμυσάττοντο. ὥστε ὁ Πτολεμαῖος αἰσθόμενος ὅτι οὐκ εὐδοκιμεῖ ἐπ' αὐτοῖς, δεδοικὼς θαυμάζεσθαι ὑπὸ τῶν ἀγνοούντων ἢ ἀμαθίας, ἅμα πρὸς αὐτὸς τὸ εὔρυθμον, καὶ τὸ εὐμορφόν ἐκείνους, μετέπεσεν αὐτὰ, καὶ τὸν ἄνθρωπον ἔτι μᾶλλον ἐν τιμῇ ἦγεν, ὡς πρὸ τοῦ. ἀλλ' ἡ μὲν κάμηλος, ἀπέθανεν ἀμελουμένη. τὸν ἄνθρωπον δὲ τὸν Θέσπιδι τῷ αὐλητῇ εὐδοκίμῳ, καλῶς αὐλήσαντι παρὰ τὸ πότον. δὲ δοκῶ, μὴ καὶ τὸ μὲν κάμηλος ἐν Αἰγύπτῳ εἶναι· οἱ δὲ ἄνθρωποι, τὸν χαλινὸν ἔτι αὐτοῦ θαυμάζουσι, καὶ τὴν ἁλουργίδα.

At illi ad cameli quidem cõspectum perterriti sunt: & parum abfuit quin exilientes profugissent. quanquam tota ea auro exórnata, ac purpura instrata erat: frenũ autem etiam gemmis compactum habebat, ex Darij alicuius, aut Cambysis, aut etiam ipsius Cyri thesauris depromptum. Ad hominis autem intuitum plerique ridebant: alij autem etiam vt monstrum aliquod ipsum auersabantur. Quare Ptolemæus intelligens se illis non adeò laudem conciliasse sibi, neq; nouitatem apud Aegyptios in admiratione esse, sed præ ipsa quod concinnum atque compositũ, iustáq; forma præditum foret, probari: transtulit illos inde, hominemq; nõ amplius eodem horrore habuit, quo antea. Ac camelus quidẽ neglecta atq; relicta tum, mortua est: hominem autẽ illũ duplicem Thespidi cuidã tibicini, cùm ad pocula bene cecinisset, dono dedit. Porrò vereor, ne & mea, i camelus in Aegypto, sint: homines autem, adhuc frenum illius & purpuram admirentur:

quoniam

ἐπεὶ δὲ οὐδὲ τὸ ἐκ δυοῖν ζῴοιν καλλίστοιν συγκεῖσθαι, διαλόγου καὶ κωμῳδίας, οὐδὲ τοῦτο ἀπόχρη εἰς εὐμορφίαν, ἐὰν μὴ καὶ ἡ μίξις ἐναρμόνιος, καὶ κατὰ τὸ σύμμετρον γίγνοιτο. ἔστι γοῦν ἐκ δύο καλῶν, ἀπόκοπον τὸ ξυμπλακὲν ἂν, οἷον ἐκεῖνο τὸ περατόκρατον, ὁ ἱπποκένταυρος. οὐ γὰρ ἂν φαίης ἐπίφατόν τι ζῷον τοῦτο γίγνεσθαι, ἀλλὰ καὶ ὑβριστικόταζον, ἐὰν μὴ πιθανὸν ᾖ τοῖς ζωγράφοις, ἐπιδεικνυμένοις τὰς παροινίας καὶ σφαγὰς αὐτῶν. τί οὖν οὐχὶ καὶ ἔμπαλιν γένοιτ' ἂν εὔμορφόν τι ἐκ δυοῖν ζῴοιν ἀεισμίοιν ξυντεθέν, ὥσπερ ἐς οἶνος καὶ μέλι τὸ ξυναμφότερον ἥδιστον φημὶ ἔγωγε; ἐγὼ μὲν περὶ γε τῶν ἐμῶν ἔχω διατείνεσθαι, ὡς τοιοῦτόν ἐστιν· ἀλλὰ δέδοικα μὴ τὸ ἑκατέρου λάθῃ, ἡ μίξις σωφθαρῇ. ἐὰν πολὺν γοῦν σωθῇ καὶ φύλακα ἐξάρχῃς λῷον, ὁ διάλογος, καὶ ἡ κωμῳ-

quoniam neque illud ex duobus optimis compositũ Dialogo videlicet, & Comœdia, per se ipsum satis valet ad formã & elegantiam, nisi & compositio inter se consentiens, iustaq; proportione temperata fuerit. Licet quippe ex duobus pulchris compositionem alienam, atque peregrinam fieri: quale illud vulgatissimum est [k] *Hippocentauri. Non enim facilè dixeris, amabile aliquod animal esse hoc, sed potius contumelioſissimum: si modò conuenit pictoribus credere, exhibentibus temulentiam & cædes illorum. Quid ergo? annon rursum quoq; bene formatum ac pulchrũ aliquid ex duobus optimis cõpositũ fieri potest? Vt ex vino & melle commistum & temperatũ, suauissimũ equidem aio esse. Quanquam de meis cõpositionibus hoc contendere non ausim, quòd ipsæ quoq; tales sint: sed metuo ne vtriusq; pulchritudinem ipsa temperatura corruperit. Neq; enim omnino consueta inter se, atq; affinia, ab initio Dialogus &*

Comœdia

δωμῷ δία. ἄγει ὁ μὲν οἴκοι, καὶ
ἐαυτῷ ἐωυτὸν νὴ Δία ἐν τοῖς
μετεπαίζοις μετ' ὀλίγων τὰς
διατριβὰς ἐποιεῖτο. ὁ δὲ παρα-
λαβὼν τὸν Διονυσίῳ ἑαυτόν,
θεάτρῳ ὠμίλει, καὶ ξυνεπαιζε,
καὶ ἐγελωτοποιεῖ, καὶ ἐπίσκω-
πτε, καὶ ἐν ῥυθμῷ ἐβακχεύε
πως αὐλὸν, ἐνίοτε καὶ τὸ ὅ-
λον ἀναπαίστοις μέτροις ἐπη-
χουμένη τὰ σκώμματα, τὸν τῶν
διαλόγων ἑταίρους ἐγελᾶτε,
φροντιστὰς, καὶ μετεωρολέσχας,
καὶ τὰ τοιαῦτα προσαγορεύσα-
σα. καὶ μίαν ταύτην πεῖραν
αὐτὸν ἐποιεῖτο ἐκείνους ἐπισκώ-
πτειν, καὶ τῷ Διονυσιακῷ
ἐλευθερίαν καταχεῖν αὐτῶν,
ἅτε μὲν ἀεροβατοῦντας διε-
νεύσα, καὶ νεφέλαις ξυόντας: ἄρτι δ' ὑπὸ τῶν ἡδυσμάτων διαμιγνύντας, ὡς δῆθεν τὰ ἀέρια λεπτολογουμένους. ὁ δὲ διάλογος δι' εἰρωνείας ἐποιεῖτο τὰς σπουδαίας φύσεώς τε πέρι, καὶ ἀρετῆς φιλοσόφων, ὥστε

Comœdia fuêre. Siquidem ille domi & secum ipse, mehercle, in ambulacris cũ paucis quibusdam disputationes suas habebat: Comœdia aũt tradens se totam Dionysio, in theatro cõuersabatur, simulq; ludebat; & ridicula erat: gaudebat salibus & dicacitate, & cũ numerositate quadam ad certamen & palmam veniebat. Interdum etiã anapæsticis versibus prorsum in sublime euecta, dialogi sectatores ac socios vt plurimum irridebat ac subsannabat, curarum exercitores, ac vanos sublimium rerum disceptatores, & id genus alia vocitando. Quin & vnam hanc adeundi viam habebat, sugillando illos, & Dionysiacam istam libertatem in ipsos effundendo, nunc in aëre ambulantes, & cum nubibus congredientes illos exhibens, nunc publicum saltus metientes fingens, vt qui scilicet de aëreis & sublimibus istis rebus nimis exiliter argutarentur. Dialogus autem contrà maximè graues ac venerabiles disputationes habebat, cùm de natura rerum, tum de virtute philosophorum:

ita vt

ὥστε τὸ τῶν μουσικῶν τρὶς διὰ πασῶν ἐπὶ πλὲον ἀφεστηκὸς τῆς ὀξυτάτης ἐς τὸ βαρύτατον. καὶ ὅμως ἐτολμήσαμεν ἡμεῖς τὰ ἔτως ἔχοντα πρὸς ἄλληλα ξυναγαγεῖν, καὶ ξυναρμόσαι, ἃ πάνυ παθόμενα, ἀκρῶς ἀνηχόμενα πρὸς διαφωνίαν. διόπερ τοίνυν μὴ ἄνθις ὁμοιόν τι τῷ Προμηθεῖ τῷ σῷ πεποιηκὼς φαίνωμαι, τὸ θῆλυ τῷ ἄρρενι ἐγκαταμίξας, καὶ διὰ αὐτὸ δίκην ὑποσχών. μᾶλλον δὲ μὴ καὶ ἄλλό τι τοιοῦτο φανοῦμαι ἐξαπατῶν ἴσως τοὺς ἀκούοντας, καὶ ὅσα παραθεὶς αὐτοῖς ἀνακαλυμμένα τῇ πομπῇ, γέλωτα ἀμουσικὸν ἐπισύροντι φιλοσόφῳ· τὸ γὰρ τῆς διαπλοκῆς. καὶ γὰρ διαπλοκῆς ὁ θιὸς, ἅπαγε· τοῦτο μόνον ἂν ἄρα εἴποις ἐνεῖναι τοῖς ἡμετέροις. ἢ παρὰ τὸ γὰρ ἂν ἐκλιπλοκὸς μὲν, ἃ μὴ ἄρα τις ἡμᾶς διέλαθε τοιάδε φυτιοκάμπας, καὶ πραγελάφους καὶ αὐτὸς σωτιθανικὸς; πλὴν ἀλλὰ τί ἂν πάθοιμι;

ita vt Musicorum illud m δὶς διὰ πασῶν, hoc est, bis per omnes chordas siue distantias tonorum, nempe à summo atq; acutissimo ad imum atq; grauissimum vsq;, inter eos disconueniret. Et tamen ausi fuimus nos, hæc ita sese habentia, inter sese coniungere, & quasi conciliare, eaq; mutuo coaptare, quæ neque omnino obsequuntur, neque facilè communionem & societatem aliquam sustinent. Vereor itaq; ne demùo simile aliquid Prometheo isti tuo fecisse videar, vt qui fœminum cum masculino commiscuerim, & ob idipsum nunc reus agar. Imò etiam ne quid aliud tale videar, decepisse fortasse auditores, atque n ossa apposuisse ipsis pinguedine obducta ac tecta, risum scilicet Comicum sub philosophica grauitate. Hoc enim furti fuerat. Absit hoc vnũ modò, vt ne in nostris inesse dici possit. Aut vnde enim furaremur tale aliquid? nisi verò quispiã nos latet, qui eiusmodi o pinuum incuruatores & hircocernos & ipse composuerit. Veruntamen quid facerem?

θοιμι; ἐμμενετέον γὰρ οἷς ἂν παξ πεπολιμένῳ· ἐπὶ τό γε μεταβουλεύεσθαι, ἐπιμηθέως ἔργον, οὐ προμηθέως ἐστί.

cerem? Perſiſtendum enim eſt in ijs quæ ſemel cœperis, quandoquidē? mutare conſilium, Epimethei opus, non Prometheiſt.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a Prometheum igitur.] *Operis ſui formulam quandam ac filum deſcribit Lucianus, cauſidicos ſubinde taxans, qui libros à ſe conſcriptos, eo quòd à ſtrepitu foreſi erant ſemoti, deinde etiam ex Dialogo concinnati, & Comœdia, quæ inter ſe longè diuerſa ſunt, irridebant; Promethia ſubinde Lucianum per contumeliam appellantes; hoc eſt, πλοτοπλάθον, aut plaſtem, ſiue figulum. Fuit autem Prometheus, quemadmodum de eo fabulantur, Iapeti ex Titano geniti filius. hic cùm Ioui duos tauros immolaſſet, carnes amborum ſub vno bouis tergore occuluit, oſſa ſub altero. Iupiter tradita ſibi optione, oſſa elegit. Itaque comperta fraude indignatus, ignem mortalibus abſtulit. Prometheus rurſus illum è cœlo furtim in ferula ſurripuit, quo etiam de terræ luto efficium à ſe hominem animauit. Iupiter re comperta Mercurio iuſſit, vt Prometheum Caucaſo Scythiæ monti catenis ferreis alligaret, adhibita ad pectus eius aquila & vulturibus, qui epate illius paſcerentur. προμηθὴς autem Græcis eum ſignificat, cui prius quàm rem aggrediatur, ſuppetit conſilium ἐπιμηθὴς, cui re peracta, tum demum conſilium in mentem venit. De his duobus fratribus plura Heſiodus in libro cui titulus, Opera & dies: & Lucanus in Dialogo Iouis & Prometheis: b* Et mea opera lutea.] *Id eſt, contempta, nullius que precij. Quicquid autem vile, πεφαμωῦ ſiue πεφάμενον dicunt Græci. Nos lutenm, interdum ipſum lutum.* c Lutum mihi, &c.] *Lutum ex triuijs (Micyllus βόρβορον, non βάρβαρον legit, quæ lectio ſola Eraſmo probatur, propterea quòd hîc de luto ſit mentio, non de barbaro quopiam. Plat. lib. de Rep. κῆ ἆρ' ὅτι σὺ βορβόρῳ βαρβαρικῷ τινι.*

i *ac reuera in cœno quopiam barbarico. Loquitur de anima demersa ignorantiæ tenebris.* d Atticam subsannationem.] *siue nasum Atticum. Plinius lib* 11. *cap.* 32. *docet, à suæ ætatis hominibus nasum subdolè irrisioni fuisse dicatum. Vnde nasuti vocantur, qui doctè norint alios irridere. Et Græcis μυκτηρίζειν, αὐτομυκτηρίζειν, id est, irridere, viciſsim irridere,* ἀπὸ τοῦ μυκτῆρος, *id est, naso. Cass. ad Ciceronem lib. Epist fam.* 15. *Quosque ubi ridiculo aut scommatico dicterio læseris, velint rusticè gladio αὐτομυκτηρίσαι, id est, viciſsim naso suspendere.*

e Aurea figmenta.] *Quod eximium videri volumus, aureum dicimus. Cicer. Academic. quæst. libr.* 2. *de libello loquens, quem Crantor scripsit de luctu. Est enim, inquit, non magnus, verùm aureolus, &c. id est, egregius.* f Etaliorum figulorum.] *quemadmodum qui vocantur κηροπλάθοι, qui puppas nescio quas pueriles, & id genus imagunculas quorumcunque animalium ex luto parte plurima, & ex aliâ interim materia fingant, &c.* g Post negocia] *Rebus peractis, quique serò, nec nisi confecto negocio sapit. Ex Comico quopiam citat hunc versiculum dictum in Cleonem.* h Figulos ollarum.] κυτρέως καὶ πινοποιοῦ καὶ πλαστογύου. i Camelus in Aegypto.] *Id est, meticulosa vel planè ridicula. Adagij vicem refert, quod natum est ex hac historia Aegyptia.*

k Hippocentauri.] *Ex homine & equo sunt conflati, & propterea* ὀλοφυεῖς *ab Isocrate appellantur. Compositio diuersa & varia, hippocentaurus vocatur.* l Ridicula.] *Comœdiæ enim finis non ferè alius erat Græcis, quàm lætitia & hilaritas. Quòd adeo verum est, vt in libris obseruatum sit: & testis in Nebulis Aristophanes est, interpretis item accedente calculo, risus gratiâ plerumque scortea pudenda graphicè expressa, & id genus alia non pauca produci consueuisse, adeò vt comicum risum prouerbij vice Lucianus hic vsurparit.* m Δὶς λέγειν πάντων.] *Prouerbium à Musicis mutuò sumptum, quo maximum discrimen, & longissimum interuallum significatur. Vide Erasmi Chiliadas. Hoc vsus est Lucianus in libro de Conscribenda historia, & in sermone qui est De mercede seruientibus.* n Ossa apposuisse.] *Vice prouerbij vsurpat, ossa apponere obductæ ἀργίᾳ ὀδμῇ, vt Hesiodus inquit, id est, pin-*

est, pinguedine candida. o Pinuum incurvatores.] πιτυοκάμπτας: quo nomine Scinis appellatus fuit, quem occidit Theseus, incurvatâ pinu, & ex ijs alligatos homines, & in sublime emissos dilanientem; & eundem Pithyocamptem vocat lib. 2. verarum histor. p Mutare consilium.] post rem consulere. vnde & Pindarus in Pythijs, illum appellat ὀψίνοον, quasi serò sapientem. Hesiod. in Theogonia: Hac, inquit, peperit σοφιηΐα Ποικίλον αἰολομήτιν: ἀμφιγύηεν τ' ἐπιμηθέα, Prometheum vasrum nominans, ac varijs instructum consilijs, Epimetheum post erratum sapientem.

ΠΡΟΣ ΝΙΓΡΙΝΟΝ ἐπιστολή.

Λουκιανὸς Νιγρίνῳ τῷ φίλῳ· ἡ μὲν παροιμία φησὶ, γλαῦκα εἰς Ἀθήνας· ὡς γελοῖον ὄν, εἴ τις ἐκεῖ κομίζει γλαῦκας, ὅτι πολλαὶ παρ' αὐτοῖς εἰσίν. ἐγὼ δὲ ἃ μὲν δύναμιν λόγων ἐπιδείξασθαι βούλομαι, ἔπεστί Νιγρίνῳ γράψας βιβλίον ἔπεμπον, ἐχόμην ἂν ὡς γελοίῳ, γλαῦκας ὡς ἀληθῶς εἰσπορευόμενος. ἐπεὶ δὲ μόνην σοι δηλῶσαι τὴν ἐμὴν γνώμην ἐθέλω, ὅπως τε νῦν ἔχω, καὶ ὅτι μὴ παρέργως ἔπεμμα πρὸς τῶν σῶν λόγων

EPISTOLA ad Nigrinum.

LVcianus Nigrino salutem. a Nocluas Athenas, inquit prouerbium: quasi ridiculum sit, si quis eò nocluas apportet, quoniam illis ibi abundent. Ego verò si quidem potestatem ac vim verborum exhibere velim, atque ita Nigrino scribens, librũ mittere, obnoxius equidem huic ridiculo forẽ. Nunc aũt quando solũ sententiam meam declarare tibi volo, quomodo videlicet nunc animatus sum, & q non obiter ac leuiter ora-

γωγ, ἀπέφυγον μ' ἂν εἰκότως καὶ τὸ τῦ Θουκυδίδε λέγοντα, ὅτι ἡ ἀμαθία τὴν θρασεῖας, ὀκνηροὺς δὲ τὸ λογισμὸν ἀπεργάζεται. δῆλον γάρ, ὡς οὐχ ἡ ἀμαθία μοι μόνη τῆς τοιαύτης τόλμης, ἀλλὰ καὶ ὁ πρὸς λόγους ἔρως, αἴτιος ἐρρῶσθαι.

tione tua correptus atque affectus fui, effugero sanè meritò etiam Thucydidis illud, quo dicitur [b] imperitia [c] audaces, [d] res autem cogitata atque considerata [e] timidos efficere. Manifestum enim est, quòd non imperitia solùm, verùm etiam amor ac studium orationis, huiusmodi audaciæ causa est. Vale.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a Noctuas Athenas.] *Subaudiendum, porto, aut mitto. Hanc paræmiam Lucianus hic exponit, quæ inde fluxit, quòd Athenis abundant vlulæ, & Atticæ regioni quasi peculiares sint. Proinde vt absurdum videbatur, noctuam Athenas deportare, cùm illic passim omnia noctuis abundarent: ita ridiculum sit, homini consultissimo consilium dare.* b Imperitia.] *ignoratione ac inscitia.* c Audaces.] *præcipites.* d Res autem cogitata.] *Ratio atque doctrina.* e Timidos.] *sunctatiores & morosiores. Mitio in Adelphis castigans Demeæ fratris immodicam seueritatem: Homine (inquit) imperito nunquam quicquam iniustius, qui nisi quod ipse fecit, nihil rectum putat.*

NIGRI-

ΝΙΓΡΙΝΟΣ, Η ΠΕΡΙ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ἤΘΟΥΣ.

NIGRINVS, SIVE de moribus philosophorũ.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo vitam ac mores philosophorum describit, conferendo inter se verè philosophos & simulatos: & quòd ijs qui seriò philosophari cupiunt, vrbis Romæ consuetudo & luxus nequaquam conueniant, ostendendo, Cuius rei exemplum, Nigrinum, Platonicũ philosophum, & turbas istas adulatorum, cœnas & lucrum sectantium, inter se cõponit. Quanquam haud scias, an etiam veræ philosophiæ sectatores hic laudando, pro more suo ironia vtatur. Valde autem quadrat hic dialogus in nostræ quoq; ætatis homines, eos qui ornatu & habitu veterũ istorum quasi successores quidã sunt.

Σὺ μὲν ἡμῖν σφόδρα ἡμιτίως ἐπανελήλυθας; ἢ τοί γε πρόθυμον ἦν ἡμᾶς ἔτι ἀξιοῖς ἐν ὁμιλίας μεταλαβεῖν, ἔτι κοινωνᾶς τῶν ὁμοίων λόγων, ἀλλ' ἄφνω μεταβεβλησαι, καὶ ὅλως ὑπερόπτικῶ τινι ἔοικας, ἐδέως δ' ἂν παρὰ σοῦ πυθοίμην, ὅθεν ἔτως ἀτόπως ἦλθες, καὶ τί τοῦτων αἴτιον. τί γὰρ ἄλλο γε, ὦ ἑταῖρε, ἢ εὐτυχία:

TV verò grauis nobis admodum & sublimis redijsti? Non igitur neq; aspicere nos amplius dignaris, neq; conuersationẽ aliquam nobiscũ habere, neq; etiam similibus atq; ijsdem verbis nobiscum vti: sed repentè immutatus es, & omnino eiusmodi quispiam vidêris, qui cæteros omnes præ se contemnat. Lubens igitur audierim ex te, vnde ad hoc insolentiæ perueneris, & quæ eius rei causa sit. PHIL. Quid enim aliud, ô amice, quàm felicitas?

χία; πῶς λέγεις; ὁδῷ παρ' ἐμοῦ ἥκω σοι, οὐδαίμων τις καὶ μακάριος γεγενημένος· καὶ τοῦτο δὴ τὸ ἀπὸ τῆς συνηθείας ὄνομα, τρισόλβιος. ἡράκλεις, ὅστως ἐν βραχεῖ; καὶ μάλα. τί δ' ἐστὶ μεῖζον τοῦτο ὅτῳ, ἐφ' ὅτῳ καὶ ἐμοῦ, ἵνα μὴ ἐν μόνον ἐπαινῶμεν, ἔχωμέν τι καὶ ἀκριβῶς εἰδέναι, τὸ παρ' ἀκούσαντος; ὁ θαυμαστὸν εἶναί σοι δοκεῖ πρὸς Διός, ἀντὶ μὲν δούλης μητρὸς ἐλεύθερον, ἀντὶ δὲ πτωχοῦ, ὡς ἀληθῶς πλούσιον· ἀντὶ δὲ ἀνοήτου τινὸς καὶ τετυφωμένου, γενέσθαι μετριώτερον; μεῖζον μὲν οὖν. ἀτὰρ οὔπω μανθάνω σαφῶς ὅ, τι καὶ λέγεις. ἐπάλξεως μὲν ἐνθὺ τῆς πόλεως, βολβὸν ἰατρὸν ὀφθαλμῶν θεάσασθαί τινα. τὸ γάρ μοι πάνυ καὶ τὸ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς μάλιστα ἐπετείνετο. οἷα ζυτῶν ἔπασχε καὶ ἀνεκάμνων· ὅτε τινὶ σπουδαίῳ ἐπιτυχεῖν. δόξαν δέ μοι δεῖν πρόσεισιν Νιγρῖνον ἐκ Πλατωνικὸν φιλόσοφον,

L. Quid ais? PH. Nã præter consiliũ atq; propositũ meũ, venio tibi felix atq; beatus factus, adeóq; illud quod in scena vsurpari solet, [b] ter beatus. LVC. Papæ, adeò breui? PH. Atq; admodũ. L. Quid aũt vltrà hic est, propter quod etiam superbis, vt non sumatim modò lætemur, sed & accuratè scire possimus, audito toto negocio? P.H. Annón admiratione dignum tibi videtur, per Iouem, pro seruo liberũ, pro paupere diuitẽ, idq; adeò verè, pro stulto autẽ & insano redire modestũ? L. Maximè igitur. Sed nondum tamen planè intelligo quidnam illud sit quod dicis. PH. [c] Profectus in vrbem rectà fui, vt ibi oculorum aliquẽ medicũ circũspicerem. Nam malum illud quo ex oculis laborabam, magis ac magis ingraueſcebat tum mihi. L. Scio equidem singula, ideoq; etiam optaui vt in bonum atque peritum aliquem incideres. PH. Cùm igitur visum mihi esset, Nigrinum quoque Platonicum philosophum,

θρον, ἐωθὺς ἐξανασὰς, ὡς αὐτὸν ἀφικόμην, καὶ κόψας τὴν θύραν, τὸ παιδὸς ἀσαγγείλαντος ἐκπλήττομαι· καὶ παρελθὼν ἔσω, καταλαμβάνω τὸν μὲν ἐν χερσὶ βιβλίον ἔχοντα, πολλὰς δὲ εἰκόνας παλαιῶν θρόνων ἐν κύκλῳ κειμένας. προύκειτο δὲ ἐν μέσῳ καὶ πινάκιόν τι τῶν ἐκ γεωμετρίας σχημάτων καταγεγραμμένον, καὶ σφαῖρα καλάμου, πρὸς τὸ τὸν παντὸς μίμημα, ὡς ἐδόκει, πεποιημένη. σφόδρα δέ με φιλοφρόνως ἀσπασάμενος, ἠρώτα ὅ, τι καὶ πράττοιμι. καὶ ἐγὼ πάντα διηγησάμην αὐτῷ, καὶ ὅπως ἐν μέρει καὶ αὐτὸς ἀξίων ἐδόκουν ὅ, τι τε πράττοι, καὶ εἰ αὖθις αὖθις ἐννοήσειεν ἐπὶ τὴν ἐκδημίαν. ὁ δὲ ἀπαρξάμενος, ὦ ἑταῖρε, περὶ τούτων λέγε, καὶ τὴν ἐμαυτοῦ γνώμην διηγοῦμαι, ὁσαυτηνί μοι λόγων ἀμβροσίαν καταπλύνας, ὥστε καὶ τὰς σειρῆνας ἐκείνας, εἴ τινες

sophum, vt quem longo tẽporis interuallo non viderã, compellare, mane surgẽs, ad ipsum abeo: & pulsata ianua, cùm puer intrò de me renunciasset, accersitus sum. Atque ita ingressus in ædes, deprehẽdo ipsum quidẽ manibus librum tenentẽ, circũ autẽ vndiq; multas veterum atq; doctorum hominũ imagines iacentes. Posita autem in medio erat etiam tabella quædam, in qua Geometricæ quædam figuræ descriptæ erant, ac sphæra Calami illius, ad exemplum & imitationem vniuersi, vt videbatur, composita. Admodum igitur benignè & comiter me amplexatus ille, interrogat quídnam agerem. [d] Quibus omnibus illi expositis, & ego quoque per vices ex eo scirè postulabam, & quid ipse ageret, & nunquid apud se statuisset in Græciam denuò nauigare. Ibi verò ille, ô amice, posteaquam cœpisset de hisce rebus mecum colloqui, suamq; sententiam explicare, tantam quandam verborum ambrosiam mihi affudit, vt mihi planè videretur Sirenes illas,

εἴ τινος ἄρα ἐγένοντο, καὶ τὰς ἀηδόνας, καὶ τὸν Ὁμήρου λωτὸν ἀρχαῖον ἀπελέξαι, οὕτω θεσπέσια ἐφθέγξατο. πεύχθη γὰρ αὐτῷ τι φιλοσοφίαν ἐπαινέσαι, καὶ τῶν ἀπὸ ταύτης ἐλευθερίαν καὶ τῶν δημοσίᾳ νομιζομένων ἀγαθῶν καταγελάσαι, πλοῦτον, καὶ δόξης, καὶ βασιλείας καὶ τιμῆς, ἔτι τε χρυσοῦ, καὶ πορφύρας, καὶ τἄλλα πάντα περιβλέπτων τοῖς πολλοῖς, τέως δὲ καὶ μοὶ λαμπρούτερα, ἅπερ ἐγωγε ἀτενῆ καὶ ἀναπεπλαμένη τῇ ψυχῇ διξάμενος, αὐτίκα μὲν ὃ δὲ ἔχον ἑκάστου ὅπερ ἐπιπόθειν, ἀπὸ τανδὶ ἐγιγνόμην. καὶ ἄρτι μὲν ἐλυπούμην ἀληλεγμένων μοι τῶν φιλτάτων, πλοῦτου τε, καὶ ἀργυρίου, καὶ δόξης, καὶ μόνον οὐκ ἀλαπρυον ἐπ' αὐτοῖς καθηγμένοις· ἄρτι δ', αὐτὰ μὲν ἐλύπει μοι τὰ πάντα, καὶ καταγέλαστα· ἐχαιρον δ' αὖ ὥσπερ ἐκ σοφροῦ τινος ἄντρου τὸν βίον τὸν πρόσθεν, ἐς ἀθείαν

si quæ vnquam fuerunt, & Aedonas, & Laton illā Homeri antiquam referre. adeò diuina quædam loquebatur. Eò enim verbis euasit, vt & philosophiam laudaret, illamq; quæ ex hac proficiscitur, libertatem: & contrà, ista quæ vulgò pro bonis habentur, irrideret, vtpote diuitias, gloriā, regna, honores: præterea aurū quoq;, & purpuram & cætera quæ admodū spectabilia plerisq; antea verò etiam mihi videbantur. Quæ quidem animo ipse intento atq; aperto accipiens, continuò equidem ita affectus fui, vt cui, quod mihi tum acciderat, comparare possem, non haberem: sed omnino varius reddebar, atque in omnes partes rapiebar. Ac nunc quidem dolebam, quòd confutari atque refelli videbam ea quæ mihi charissima fuerant, diuitias videlicet, argentum, & gloriam: ac tantum non lachrymabar, damnatis atq; reiectis illis: nunc verò eadem ipsi mihi videbantur vilia atque ridicula esse: gaudebamq; rursum, tanquam ex tenebroso quodam aëre prioris vitæ ad

serenita-

ἐς καθεῖαν τι καὶ μείζονα φῶς ἀναβλέπων. ὥστε διπλοῦν μοι γενέσθαι τὸν ὀφθαλμὸν, καὶ περὶ αὐτῶν ἀσθενείας ἐπιλανθανόμενον, τῷ δὶ ψυχῇ ὀξυδερκέστερος καὶ μικρὸν ἐπιγινόμενον. ἐπιόντι γὰρ τέως αὐτῷ τυφλώττουσαν περιέρων. πρὸς δὲ, ἐς τὸ δὴ τοῦτο προσέχθω, ὅπερ ἀρτίως ἡμῖν ἐπικάλεις. γαῦρός τε γὰρ ἐπὶ τοῖς λόγοις καὶ μετέωρός εἰμι, καὶ ὅλως μικρὸν οὐκέτι ἄνω ἐπινοῶ. δοκῶ γάρ μοι ὅμοιόν τι πεπονθέναι πρὸς φιλοσοφίαν, οἷόν που καὶ οἱ ἐνθοι πρὸς τὸν οἶνον λέγονται πεσεῖν, ὅτε πρῶτον ἔπιον αὐτόν. θερμότεροι γὰρ ὄντος φύσει, πιόντος ἰσχυρὸν ὅσον ποτὸν, αὐτίκα μάλα ἐξεβακχεύθησαν, καὶ διπλασίως ἢ οἱ ἄκρατον ἐξεμάνησαν. ὅτω δοκῶ καὶ ἐμοὶ ἔνθους καὶ μεθύων ὑπὸ τῶν λόγων, προσέρχομαι. καὶ μὴν τοῦτό γε, ὁ μεθύειν, ἀπὸ σώφρονός τε καὶ σωφρονεῖν ὄντος.

serenitatem & magnam aliquam lucem respicies. Quare sanè & oculorum, (quod tum absurdissimum erat) & eorum infirmitatis obliuiscebar, animo autem acutus & perspicax paulatim magis magisq; fiebam. Nam ad id tempus minimè animaduertens, cæcutientem atq; obtusam illā circumtuleram: progressus autem inde, ad id tandem adductus sum, cuius nomine tu paulò antè me criminabaris. Nam & elatus oratione illius, & tanquam in sublime euectus sum, & omnino paruum atq; humile nihil quicquam cogito. & Videtur enim simile quiddam mihi accidisse circa philosophiam, quale indis circa vinum accidisse fertur. Nam cùm primùm illi vinum bibissent, nempe natura calidiores, accedente potu adeò forti, continuò ad

ἐγὼ

modum in furorem versi sunt, ac duplo quàm cæteri magis ex mero insanire cœperunt. Eodem pacto & ipse tibi quasi quodam furore captus, ac verbis ebrius obambulo. Quanquam hoc quidem non est ebrium, sed sobrium atq; temperantè esse.

ἐγὼ δ' βουλοίμην ἄν, εἰ οἷόν τε, αὐτῶν ἀκοῦσαι τὸν λόγον, οὐδὲ γὰρ οὐδὲ καταφρονεῖν αὐτῶν οἶμαι θέμις, ἅπως τις καὶ φίλος καὶ περὶ τὰ ὅμοια ἐσπουδακὼς ὁ βουλόμενος ἀκούειν εἴη, θάρρει, ὦ γαθέ· τοῦτο γάρ τοι τὸ τοῦ Ὁμήρου, σπουδὴν ἅμα καὶ αὐτὸν παρακαλεῖς, καὶ εἰ μὴ ἔφθης, αὐτὸς ἂν ἐθέλων ἀκοῦσαί μου διηγουμένου. μάρτυρα γάρ σε παρασκέσασθαι πρὸς τοὺς πολλοὺς ἐθέλω, ὅτι οὐκ ἀπόλογος μάνομαι, ἅπως τις, καὶ οὐδέν μοι τὸ μεμνῆσθαι αὐτῶν πολλάκις, καὶ ταύτην οὐδὲν μελέτην ἐποιησάμην, ἐπεὶ καὶ ἄν τις μὴ παρῇ τύχῃ. καὶ ὥστε δὶς ἢ τρὶς τῆς ἡμέρας ἀναπολῶ πρὸς ἐμαυτὸν τὰ εἰρημένα, καὶ ὥσπερ οἱ ἐρασταί, τῶν παιδικῶν ὁ παρόντων, ἔργα ἄττα καὶ λόγους εἰρημένους αὐτοῖς διαμνημονεύουσι, καὶ τούτοις ἐνδιατρίβοντες ἐξαπατῶσι τὸν νόσον, ὡς παρόντων σφίσι τῶν ἀγαπωμένων, ἔνιοι γοῦν αὐτοῖς καὶ προσλαλεῖν οἴονται, καὶ

L. Ego verò optárim, si fieri posſit, ipſam illam audire orationem. Neq; enim contemnere ipſum, opinor, fas eſt: præſertim ſi ille qui audire cupit, & amicus eſt, & circa ſimilia ſtudium atque operam aliquando poſuit.

PH. [h] *Conſide, ô bone. nam iuxta Homericũ illud,* [i] *feſtinãté per ſeipſum hortatis. Ac niſi præuortiſſes, iam ultrò rogaſſem, me narrantem audires. Teſtem enim te relinquere apud pleroſque volo, quòd non præter rem inſanio: præcipuè cùm & ipſum illius crebrò meminiſſe, voluptati mihi ſit, & hanc iam quaſi quandam exercitationem apud me inſtituo. Nam etiamſi nemo mihi adſit, tamen ſic quoque bis vel per diem reuoluo mecum ipſe dicta illa. Et quemadmodum amatores puerorum, abſentibus illis, opera aliqua & ſermones ab ipſis habitos, memoria repetunt, in*

ijſq; immorando morbum fallunt, perinde ac ſi illi ipſi amati adſint: quidam verò etiam colloqui ſecum illos putant, atq; ijs

καὶ ὡς ἄρτι λεγομένων πρὸς αὐτὸς, ὧν τότε παρῆσαν κλόντα, καὶ προσάψαντός τῷ ψυχῇ τῇ μνήμῃ τῶν παραλυθότων, σχολῇ ἂν ἄγοιμι ἐν οἷς ἐν ποσὶν ἀναπαύσασθαι· οὕτω δὴ καὶ αὐτὸς φιλοσοφίας ἀπαρόντος, τοὺς λόγους οὓς τότε παρῆσα σωαγείρων, καὶ πρὸς ἐμαυτὸν ἀνατυλίττων, ὀλίγην μικρὰν ἔχω παραμυθίαν. καὶ ὅλως, καθάπερ ἐν πελάγει καὶ νυκτὶ ποθὲν φερόμενος, ἐς πυρσόν τινα τοῦτον ἀφορῶ, πᾶσι μὲν παρεῖναι οἷς ὑπ' ἐμοῦ πραττομένοις τὰ ἄνδρα ἐκεῖνον οἰόμενος. ἀεὶ δ' ὥσπερ ἀκούων αὐτὸς τὰ αὐτὸς πρός με λέγοντα, ἐνίοτε δὴ, καὶ μάλιστα ὅταν ἐνδύσω τῷ ψυχῷ καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ μοι φαίνεται, καὶ τῆς φωνῆς ὁ ἦχος ἐν τοῖς ἀκοαῖς παραμένει. καὶ γάρ τοι κατὰ τὸν κωμικὸν ὦ ἀληθῶς, ἐγκατέλιπέ τι λυγρὸν τοῖς ἀκούουσι, φαῦλε, ὦ θαυμάσιε, μικρὸν ἀνακρουόμενος. καὶ λέγε ἐξ ἀρχῆς ἀφαλαβὼν ἅλις τὰ ἀρημένα.

ατq; ijs quæ tũ sibi audire videntur, quasi paulò antè reuera dictis, gaudent: animũq; memoriæ præteritorũ applicãtes, neq; quiescere possunt, ob ea quæ propedibus & in mora sunt, sese angendo. Eo dẽ igitur pacto etiãipse, philosophiã nõ præsente, verba quæ tũ audiui recolligens, & mecũ ipse crebrò repetẽs, non paruum capio solatiũ. Et in summa, perinde ac si in pelago, & per noctem alicubi ferar, ad hanc quasi quandam facem aspicio, omnibus illis rebus quæ à me geruntur, virum illũ corãm adesse existimãs, semper autem velut audiens ipsum eadẽ illa sua ad me dicentẽ. Interdũ verò, & maximè quãdo animum erigo, & in illũ quasi infigo, etiã vultum illius videre mihi videor, & vocis ipsius sonus in auribus mihi relinquitur. Etenim iuxta Comicum, reuera [k] aculeum quendam in auditoribus reliquit. L. Dẽsine, ô admirande, parum, per præludere, ac dic ab initio, repetent iam tandẽ dicta illa quoniam

ὡς δ

ὡς ὀμτρίως μι ἀφκνάεις τὴ εἰάγωρ. τῦ λέγεις, φὴ ἔτω χρὴ ποιεῖρ. ἀλλ' ἐκεῖνο, ὦ ἑτᾶρε, ἤδη τραγικοὺς, ἢ φὴ νὴ Δία κωμικοὺς φαύλους ἰφαπαξ ἀποκτείνας, τῶρ συνεφλομένων λέγω τότων, φὴ διαφθηρόντων τὰ ποιήματα, φὴ τὸ τελευταῖορ ἐκβαλομένων. καί τοι τ' δραμάτων ποιήσις τῦ ἔχόντως τι, φὴ νυκτηρότως πολλοὺς οἶδα διώτας. ἀλλὰ τί τῦτο; δέδοικα μή σοι μεταξῦ λόξω γελοίως αὐτὰ μιμεῖσθαι, τὰ μὲρ ἀτάκτως συνείρων, ἐνίοτε δὲ φὴ αὐτὸρ ὑπ' ἀσθενείας τὸρ νοῦρ διαφθείρων. κατὰ πρόσχθις ἥρημα φὴ αὐτῦ μεταγνῶναι τῦ δράματος, φὴ τὸ μὲρ ἐμὸρ, ὃ πάνυ ἄχθομαι, ἡ δ' ὑπόθεσις, ὀμτρίως μι λυπήσαρ ἔοικε σωτηρίαρ, φὴ τὸ ἐμὸρ μέρος ἀσχημονῦρτος. εἰ δὲ παρ' ἅλλου μέμνησό μοι τὸ λόγου, ὡς ὁ μὲρ ποιητὴς ἡμῖρ, τῶρ διὸς

quoniam nō mediocriter me expectatione ista excrucias, dum verbis ita suspendis & circumducis. P H. Rectè dicis, atq; ita facto opus est. Sed illud quæso, vidistíne aliquando siue Tragicos, siue etiam, per Iouē, Comicos histriones, malos istos dico, qui sibilo excipiunt, quiq; poëmata agēdo corrumpunt, ac postremò theatris eiiciuntur: tametsi ipsæ fabulæ sæpenumero bene se habeāt, ac palmam etiam reportent? L. Multos noui tales. Sed quorsum hoc? P H. Vereor ne interim & ipse illos imitari videar, alia quidem inordinatè connectens, interdum autem etiam ipsam sententiam præ imbecillitate ingenij corrumpens: atque ita progressus, paulatim etiam ipsam damnem fabulam. Ac quantum quidem ad meipsum attinet, non admodum ægrè id feram. Cæterùm argumentum illud non mediocri dolore me affecturum esse videtur, si mecum vnà reiiciatur, measq; partes dehonestet. Proinde hoc per totam memineris mihi orationem, quòd poëta quidem ipse talium

ὑμῖν ἀμαρτημάτων ἀνάθεμα, καὶ τῆς σκηνῆς πόρρω τοι κάθηται, εἴπερ ἀδέως μετὰ τῶν ἐν θεάτρῳ πραττομένων. ἐγὼ δ' ἐμαυτὸν ὑμῖν πεῖραν παρέχω οἵος εἰμὶ τὴν μνήμην ὑποκριτής· εἰ δ' ἀγγέλου τὰ ἄλλα πρακτέα διαφέρων. ὥστε μὰ μὲν ἐνδεέστερόν τι δοκῶ λέγειν, ἐκεῖνο μὴ ἴσως πρόχειρον, ὡς ἄμεινον ἦν. καὶ ἄλλως ὁ ποιητὴς ἴσως διεξέρχεται· ἐμὲ δὲ μὰ μὲν ἐνοχλεῖ, εἰ πάνυ τι λυπήσομαι, ὡς ἔοικε, νὴ τὸν Ἑρμῆν· καὶ κατὰ τὸν τῶν ῥητόρων νόμον πιπροοιμίασαί μοι. ἔοικας γοῦν μοι μάχαιραν προσδήσειν, ὡς δὴ ὀλίγου τι ὑμῖν ἡ συνουσία ἐγένετο, καὶ ὡς αὐτὸς ἥκεις πρὸς τὸν λόγον παρεσκευασμένος, καὶ ὡς ἄμεινον ἔχων αὐτὰ ταῦτα λέγουσι· ἀκούειν. σὺ γὰρ ὀλίγα, καὶ εἴ τι οἷόν τε ἦν, τυγχάνεις τῇ μνήμῃ συγκομισάμενος. ἢ ταῦτ' ἐρεῖν ἔμελλες;

talium peccatorũ vobis innocens sit, ac procul à scena seiunctus alicubi sedeat, neque quicquã ea curet quæ in theatro aguntur. Ego verò mei ipsius periculum tibi faciam, qualis scilicet histrio sim, quantumq; memoria valeã: quod ad cætera attinet, nihil à nuncio tragico distãs. Quare si quid etiã minus aut parcius iusto videbor dicere, vulgare illud tibi, & quod vbiq; in promptu est occurrat: quòd scilicet melius hoc fuerat, & quòd ipse poëta aliter fortassis idem dixerat. Me verò si exibilaueris etiã, non admodum quicquam molestè feram. L. Vt bene sanè, ita me Mercurius amet, atque adeò iuxtà rhetorum leges exordium hoc tibi peractum est. Videris igitur etiam illa additurus fuisse, quòd non ita diu inter vos mutuò conuersati estis, & quòd neque ipse venis ad dicendum paratus, & quòd satius fuerit ipsum illum dicentem audire. te enim pauca quædam, & quantum possibile tum erat, memoria collecta & quasi comportata habere. An non hæc quoque dicturus eras?

λως· ἀλλ' ἆρ' οὖν αὐτῶν ἔτι δεῖ σοὶ πρὸς ἐμέ. νόμιζον δὲ τέλος γε ἕνεκα πάντα δεῖ προερρῆσθαι, ὡς ἐγὼ μὴ βοᾶν μὴ λοιδορεῖν ἕτοιμός εἰμι. ἂν δὲ ὑπομείνῃς, μνησικακήσω γε παρὰ τὴν ἀγῶνα, μὴ ὀξύτατα συνέξομαι. καὶ ταῦτα μέν, ἂν σὺ διέλθοις, βουλόμην ἂν ἐρρῆσθαί μοι. ἐκεῖνα δέ, ὅτι γε ἀφ' ἑξῆς, ἀλλ' ὡς ἐκεῖνον ἔλεγε ῥᾴδιόν τινα πρὸ πάντων ἐρῶ· πάνυ γὰρ τοῦτ' ἐμοὶ ἀδιάλειπτον. ἀλλ' αὖ ἐκεῖνο περιθὲς τὸς λόγους, μὴ μὴ κατ' ἄλλό τι γένωμαι τοῖς ἐκείνοις ὅμοιος, οἱ πολλάκις ἢ Ἀγαμέμνονος, ἢ Κρέοντος, ἢ μὴ Ἡρακλέους αὐτὸ πρόσωπον ἀναλαβόντος, χρυσίδας ἀμφιεσμένοι, μὴ ἀλλὰ βλέπουσι, μὴ μέγα λιχνόντος, μικρὸν φθέγγονται, μὴ ἰσχνὸν, μὴ γυναικῶδες, μὴ ἡ Ἑκάβης ἢ Πολυξένης πολὺ ταπεινότερον. ἵν' οὖν μὴ καὶ αὐτὸς ἐλέγχωμαι, πάνυ

eras? Nihil igitur opus illis amplius tibi est apud me: existimes autē huius rei gratia, quod ad proœmiū atq; præfationē attinet, omnia te verbis complexū atq; consecutū esse: quoniam ego iam & vociferari & applaudere paratus sum. Quòd si verò longius etiā differes, malignitatis eius inter ipsum certamen meminero, actum acutissimè sibilabo. PH. Equidem & hæc quæ tu modò commemorâsti, dicta mihi velim: & illa quoque, quòd neq; ordine, neq; vt ille, iusta quadam & continua oratione de omnibus dicturus sum: omnino enim hoc nobis impossibilē est: neq; rursum illius personæ attribuendo sermonem, ne alio ac nouo etiam modo m histrionibus illis similis fiam, qui sæpenumero aut Agamemnonis, aut Creontis, aut etiam ipsius Herculis persona assumpta, ac vestibus auro contextis induti, & graue quiddam tuentes, mox ore in immensum diducto, exiguum & gracile, adeoq; muliebre quiddam loquuntur, ipsa etiam Hecuba aut Polyxena multò demissius. Ne igitur & ipse eodem modo conuincar, maiorem

πάνυ μεῖζον ἢ ἐμαυτῷ λυφαλῆς προσωπεῖον περικείμενον, καὶ τῶν σκευῶν καταισχυνόντων, ἀφ' γυμνῷ σοι βούλομαι τῷ ἐμῷ προσώπῳ προσλαλεῖν, ἵνα μὴ συγκατασπάσω ποι πουθὲν τὸν ἥρωα ὃν ὑποκρίνομαι. οὗτος ἀνὴρ ὁ παύσεται τὴν μισητὸν πρός με τοσοῦτον τῇ σκηνῇ καὶ τῇ τραγῳδίᾳ χόλον. καὶ μὴν παύσομαί γε, πρὸς ἐκεῖνα δ' ἤδη τρέψομαι ἃ μὴν ἀρχὴ τῶν λόγων, ἔπαινος ἦν ἐμός, καὶ τῶν ἀθλίων ἀνθρώπων, ὅτι φιλοσοφίᾳ καὶ παιδείᾳ συνήθροφοί εἰσι καὶ ὅτι τῶν ἄλλων, ὅτι τῶν ξένων ἥδιστα τέρπονται ὁρῶντες, ὅσ' ἂν πυθοῖ εἰσάγειν εἰς αὐτοὺς βιάζηται. ἀλλ' εἴ τις ἀφίκηται παρ' αὐτοὺς ἅτε δὴ παχείμενος, ῥᾳδίως τε μεταρμόττουσι, καὶ παραπλαγγάνουσι, καὶ πρὸς τὸ καθαρὸν ἦθος καὶ διαίτης μεθιστᾶσιν. ἐμιμνήσκοντο δ' τινος τῶν πολυχρύσων, ὃς

maiorem omnino quàm pro capite meo personã induisse, ipsumq; ornatum dehonestare, ex nuda tibi volo meaq; propria persona colloqui, ne cadens alicubi, ipsum illũ heroëm quem ago, mecum vnà conuellã ac lacerem. L. Homo hic nunquã cessabit hodie contra me crebra illa scena atque tragœdia vti. PH. At verò cesso quidẽ: ad illa aũt de quibus cœperam, me nunc conuertam. Principium igitur orationis illius, commendatio quædam fuit Græciæ, & eorum hominum qui Athenis commorantur, quòd cum philosophia scilicẽt & paupertate vnà educarentur, & neq; ciuium neque peregrinorum quenquam oblectarentur aspicientes, qui voluptatem importando ad illos, antiquam illorum honestatem violaret. Sed si quis etiam veniret ad illos ita affectus, paulatim & transformarent ipsum, & veteres mores atque animos dedocerent, ac ad puritatem sobrietatemq; vitæ transferrent. Memorabat itaque quendam expurpuratis istis, & multo auro fulgentibus: qui

ὃς ἐλθὼν ἀθλίως μάλα ἐπίσης μ&, καὶ φορτικὸς ἀκολουθῶν ὄχλῳ, καὶ ποικίλῃ ἐσθῆτι καὶ χρυσῷ, αὐτὸς μὲν φῦλον ἐλεεινότατον ἦν πᾶσι τοῖς ἀθλιωτάτοις, καὶ ὡς ἄρ' ἐνδαίμων ἀρβλέπεσθαι. τοῖς δ' ἄρα δυσυχὴν ἐδόκει τὸν ἄνθρωπον, καὶ παιδιᾶς ἐπιχείρουν αὐτῷ, ὡς μικρῶς, δὴ ἄντικρυς ἀπαγορεύοντον ἐν ἐλευθέρᾳ τῇ πόλει καθ' ὅν τινα τρόπον βούλοιτο βιοῦν, ἀλλ' ἐπεὶ μὲν τοῖς γυμνασίοις καὶ λουτροῖς ὀχληρὸς ἦν, θλίβων τοῖς οἰκέταις, καὶ συνεχώρουν τὸς ἀπαντῶντας, ἡσυχῇ τις ἂν ὑπεφθέγξατο, πόσποιε μὲν & λανθάνειν, ὥσπερ ὁ πρὸς αὐτὸν ἐκεῖνον ἀποτείνων, δούλοις μὲν παραπομπεύει μετρίως νουμένῳ &. καὶ μὲν δὴ ἐρωτῶν γε μακρὰ λαλίσεσθε τὸ βαλανεῖον· ἀδὲν ὄν δεῖ σχολῆς. ὁ δὲ, ἀκούων ἃ ἦν, μετρίως ἐπαιδεύετο. πλὴν ἐσθῆτα πλὴν ποικίλην, καὶ τὰς πορφυρίδας ἐκείνας ἀπέδυσαν αὐτὸν, ἀτάκτως πάνυ τὸ ἀνθηρὸν

qui cùm veniſſet Athenas admodum inſignis & conſpicuus, magna comitantium turba ſtipatus, auro variáq; veſte exornatus, ipſe quidem Athenienſibus omnibus exiſtimabatur valde beatus eſſe, & perinde ac deus quiſpiam ſuſpiciendus: iſtis autem miſer atque infelix quiſpiam videbatur homuncio ille: ſtatimq; erudire illum aggrediebantur: non acerbè, neque etiam apertè interdicentes, ne in libera ciuitate quocunque ipſe pacto viuere vellet. ſed poſtquam & in gymnaſijs & in balneis quoque moleſtus erat, obterens ſeruos ſuos, & in anguſtum cogens obuios, ex occulto quidam ſubmiſſa voce, quaſi lateret, neque tamen illum perſtringere vellet, ſubiecit: Metui, inquiens, ne ille inter lauandum periret. Atqui pax certè longa balneum iam tenet: proinde nihil opus erat iſto exercitu. Ille autem audiens quæres erat, interea erudiebatur. Rurſum autem vbi veſtem illam variam atque purpuream exuebat ſeſe, vrbanè admodum floriditatem

ρὸν ἐπισκώπλουτον τ χρωμάτων, ἴαρ ἤδη λέγοντον, ἢ πόθεν ὁ ταὼς οὗτος, καὶ τάχα τ μητρός ὅδε ἂν αὐτ, καὶ τὰ τοιαῦτα. καὶ τὰ ἄλλα ὅτως ἀπεσκωπλόν, ἔκ τῶν δακτυλίων τὸ πλῆθος, ἔκ τῆς κόμης τὸ περίεργον, ἔκ τ διαίτης τὸ ἀπόλαστον. ὥστε διὰ μικρὸν ἐσωφρονίσθη, καὶ παρὰ πολὺ βελτίων ἀπῆλθε, δημοσίᾳ πεπαιδευμένος. ὅτι δ' ἐκ αὐχμώντα τὴν ψυχὴν ὁμολογοῦντον, εἰμί μνημονεύω πρός μι φωνῆς τινος, ὡς ἀκοῦσαι πάντων, ἔφη, δοκεῖ πεπαιδευμένον ἐν τῷ ἀγῶνι τ παναθηναίων. λήθουτα γάρ τινα τ πολιτῶν ἄγεσθαι παρὰ τ ἀγωνοθέτην, ὅτι βαθὺν εἶχεν, ἱμάτιον ἐνεφορεῖτο δὲ ἰδόντας ἐλεῆσαί τι, καὶ παρεκαλεῖσθαι. καὶ τ λύρυν ἀνεπόντος ὅτι παρὰ τ νόμον ἐποίησε, δι' αὐτὴν ἐσθῆτι βεβαμμένον, ἀναβοῆσαι μιᾷ φωνῇ πάντας ὥσπερ ἐκκεκμυσμένος συγγνώμην

tem atque nitorem istum colorum irridentes, Iam verò adest, dicebant: &, Vnde nobis paulò hic? &; Fortasis matris ipsius hæc est: & id genus similia. Atq; eodē pacto etiā cætera illius cū risu carpebant, nunc annulorum multitudinē, nunc comæ superuacaneam curā, nunc victus intemperantiā atq; luxuriam notantes. Quare paulatim ad sobrietatem atq; modestiam reuocatus est, & longè melior publicè ita emendatus ac doctus inde abijt. Quòd autem non puderet eos etiam paupertatem confiteri, referebat mihi vocem quandam, quam aiebat publicè ab omnibus emissam, audisse se in ludis Panathenaicis. Deprehensum enim quendam ex ciuibus fuisse, & ad præsidem ludorum adductum, eo quòd in veste tincta ad spectaculum venerat: cæteros autem qui hominem videbant, misertos illius, ac veniam precatos esse. Atq; vbi præco iam proclamaret, quòd in leges cōmisisset, quia tali cū veste ludos spectaret: omnes vna voce, quasi antea super hoc deliberassent, exclamare cœpisse, vt ve-

γνώμλω ἀρνίμην αὐτῷ, διαῦτά γε ἀμπιχομένῳ· μὴ γὰρ ἔχειν αὐτὸν ἕτερα. ταῦτά τε οὖν ἐπήνει· καὶ προσέτι τὴν ἐπ λουθερίαν τὴν ἐκεῖ, καὶ ἣ διαύτης τὸ ἀνεπίφθονον, ἡσυχίαν τε καὶ ἀπραγμοσύνην, ἃ δὴ ἄφθονα παρ' αὐτοῖς ὄντι, ἀπεφαίνετό τε φιλοσοφίᾳ σωφρονοῦν τὴν παρὰ δὴ τοῖς διάτοις διατριβὴν, καὶ καθαρὸν ἂν φυλάξαι δυναμένην, σπουδαίῳ τε ἀνδρὶ, καὶ πλούτου καταφρονεῖν πεπαιδευμένῳ, καὶ δὴ πρὸς τὰ φύσει καλὰ ζῆν προῃρημένῳ, τὸν ἐκεῖ βίον ὡς μάλιστα ἁρμοσμένον, ὅς τις δὴ πλούτῳ ἱερᾷ, καὶ χρυσῷ διαπέπλακται, καὶ πορφύρᾳ, καὶ δυναστείᾳ μετρεῖ τὸ εὐδαίμον, ἄχθος δὲ μὴ ἐλευθερίας, ἀπείρατος δὲ παῤῥησίας, ἀθίκτος δὲ ἀληθείας, κολακείᾳ δὲ πάντα καὶ ἀλλοτρίᾳ σώφρονι. ἡ ὅσις ἀλοιὴ πᾶσαν τὴν ψυχὴν ἐπιτρίψας, ταύτῃ μόνῃ λατρεύειν διίσχυκε, φίλος δὲ πειείρχωρ πραπίδων, φίλος

mia daretur talibus indulgere: neq; enim aliam peſte habere illū. Hæc igitur prædicabat ille mihi, & prætereà libertatem quoq; eam quæ illic eſſet, ac pictus frugalitatem, necnon & ocium, & quòd homines minimè curioſi atque auidi rerum eſſent: cuius generis virtutes infinitæ apud illos ſunt. Ac pro certo indicabat mihi conuerſationem eorū hominum, philoſophiæ ipſi conſonam eſſe, moresq; puros ac ſobrios conſeruare poſſe: ſtudioſo videlicet hominī, & qui diuitias contemnere didiciſſet: & qui ſecundum ea quæ natura honeſta ſunt, viuere ſecum ipſe ſtatuiſſet: ei illorum hominum vitam quàm maximè aptam atq; accommodā eſſe. At qui diuitias amaret, auroq; delectaretur, prætereà purpura atque potentia felicitatem metiretur, qui & libertatem nunquam guſtaſſet, tùm ſeruitute emaritus eſſet, aut qui voluptati toto animo incūbens, huic vni inſeruire atq; obſequi ſtatuiſſet, amans epularū ac menſæ opipare inſtructæ, indulgens

φιλῶ δὲ πότων, καὶ ἀφροδισίων, ἀνάπλεως γοητείας, καὶ ἀπάτης, καὶ ψευδολογίας, ἢ ὅσις ἀκόων τερπέσθαι μουσάτων τε, καὶ τετιγμάτων, καὶ διεφθορότων ῥωμάτων, οἷς δὴ τοιούτοις πρέπειν τὰν ἐνταῦθα δόξαν βλέπει. μισεῖ γὰρ αὐτοῖς, τὰ φιλτάτων πάσαν μὲν ἀγυιάν, πάσας δ' ἀγοράς. πάρεστι δὲ πάσας πύλας ἁδονὰν καθαδίκεσθαι, τὸ μὲν διὰ ὀφθαλμῶν, τὸ δὲ διὰ ὤτων τε καὶ ῥινῶν, τὸ δὲ καὶ διὰ στόμα, καὶ διὰ ἀφροδισίων, ὑφ' ἃς ὁ ῥύσις ἀγυιάς τε καὶ βουλεύματι, πάσας μὲν ἀναῤῥώουται ὁδοί, σωτηρίαι γὰρ μοιχεία, καὶ φιλαργυρία, καὶ ἐπιορκία, καὶ τὸ τοιοῦτον φῦλον τῶν κακῶν· παραῤῥεῖται δὲ τῆς ψυχῆς κατακλυζομένης πάντοθεν, ἀκάκως, καὶ ἀρετὴ, καὶ δικαιοσύνη. τῶν δὲ ἔρημος ὁ χῶρος γνώμης, λίμνης ἀεὶ πιμπλάμενος, ἀνθεῖ πόθοις τε καὶ ἀγείαις ἐπιθυμίαις. διαίτλω

indulgens vino ac rebus venereis, plenus præstigiarum, deceptionis atq; mēdacij, aut rursum qui delectaretur audiendo citharariū sonitus, aliorumq; instrumentorum lasciuos crepitus, gauderetq; cantilenis perditis & enerùatis: talibus videlicet hominibus conuenire loci huius consuetudinem. Ibi enim rerū chariſsimarum ipſis, omnes plateas, omniaq; fora referta esse: ac licere ipſis omnibus quaſi portis voluptatem recipere, partim quidem per oculos, partim autem per aures & naſum, partim etiam per gulam & per venerea: qua præterea fluente perenni ac turbulento quodam flumine, omnes, inquit, viæ complanantur. Siquidem in vnum conueniunt & adulterium & auaritia, & periurium, & id genus reliquum voluptatū. Relaxatur autem atque auertitur, animo ſubmerſo atq; obruto vndique, omnis verecundia, & virtus, & iuſtitia: quibus locus ille deſertus & vacuus redditur, ſiti aūt ſemper impletus, ſuppullulat multis ac feris cupiditatibus.

διαύτλω ἀπέφαινε τλὼ πόλιν, καὶ τοσούτων διδάσκαλον ἀγαθῶν. ἔγωγ' οὖν, ἔφη, ὅτι τὸ πρῶτον ἐπανῆλθον ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, πλησίον πως γενόμενος, ἐπισκήσασθαι ἐμαυτὸν, λόγον ἀπαιτῶ τὰ δηλυδρὰ ἀφίξεως, ἐκεῖνα δὴ τὰ τοῦ Ὁμήρου λέγων· Τίπτ' αὖ, ὦ δύστηνε, λιπὼν φάος ἠελίοιο, τλῶ ἐλάσαι, καὶ τλῶ εὐτυχίαν ἐκείνην, καὶ τλῶ εὐδοκιμίαν, ἤνυθον ὅππα τάχιστα τὸν ἐνταῦθα θόρυβον, συκοφάντας, καὶ περιφανεῖς καὶ λαμπρὰ καὶ λόφους, καὶ μισοφονίας, καὶ διαθηκῶν προσδοκίας, καὶ φιλίας ἐπιπλάστους; ἢ τι καὶ πράξειν δίκαιον, μήτ' ἀπαμάχλωθαι, μήτε χρῆσθαι τοῖς καθεστῶσι δυνάμενος; οὕτω δὴ βουλευσάμενος, καὶ καθάπερ ὁ Διὸς τὸν Ἕκτορα ὑπεξαγαγὼν ἐμαυτὸν ἐκ βελέων φασὶν, ἐκ τ' ἀνδροκτασίης, ἐκ θ' αἵματος, ἐκ τε δυσλοιμοῦ, δηλοιπὸν οἰκουρεῖν ἐλόμην, καὶ βίον τινὰ τοιγαροῦν γυναικώδη, καὶ ἄδηλον

Ac talem quidē describebat mihi vrbem, talium q magistram bonorū. Ego itaq, inquit, quando primū ex Græcia reuersus fueram, atq ista iam propius aspiciebā, reuocans me ipsum, & quasi verbis cōpellans, rationē poscebā aduentus huc mei, Homerica illa videlicet mecū ipse dictans: Cur aūt infelix deserto lumine Phœbi (Græcia nempe, & felicitate illā, atq etiā libertate) venisti: vt videas loci huius tumultus, sycophantas videlicet, salutationes superbas, cœnas, adulatores, homicidia, testamentorum expectationes, & amicitias simulatas? Aut quid tādem facere decreuisti, cūm neq discedere hinc, neq consuetis & inueteratis hisce vti posſis? Hoc igitur pacto mecum ipse consultans, & quemadmodum Iupiter Hectorem illum, ita meipsum è telis, vt dicitur, subducens, eq hominum cæde atque tumultibus, eq cruore, decæterò domi continere me statui: atque hanc muliebrem quandam vitam, & timi-

μον

dam

μον τοῖς πολλοῖς διαλογισμα προτιθέμενος, αὐτῇ φιλοσοφίᾳ καὶ πλάτωνι καὶ ἀληθείᾳ πολλα λῶ. καὶ μαρτύρασθαι ἐμαυτὸν ὥσπερ ἐν θεάτρῳ μετεώρῳ σφόδρα τινὶ καὶ ἐπισκοπῶ τὰ γιγνόμενα, τὰ μὲν πολλὴν ψυχαγωγίαν καὶ γέλωτα παρέχοντα δυνάμενα, τὰ δὲ πεῖραν ἀνθρώπων ὡς ἀληθῶς βεβαίαν λαβεῖν. ἃ γὰρ καὶ κακῶν ἔπαινον εἰπεῖν, μὴ ἀπολάβῃς μεῖζόν τι γυμνάσιον ἀρετῆς. ἢ τῆς ψυχῆς διαφθορᾶς ἀληθεστέραν τῆς δὲ πόλεως, καὶ τῶν ἐντεῦθεν διατριβῶν. ὀλίγον μικρὸν ἀντισχεῖν δοκοῦσαις ἢ ἐπιθυμίαις, δοκοῦσίς τισὶ θεάμασί τε καὶ ἀκούσμασι πάνδοθεν ἕλκουσι, καὶ ἀνταμβανομένοις. ἀλλ' ἀτεχνῶς δεῖ τὴν ὀδυσσέα μιμησάμενον, παραπλεῖν αὐτὰ, μὴ δεδεμένον δὲ χεῖρε· δεινὸν γάρ· μηδὲ τὰ ὦτα κηρῷ φραξάμενον, ἀλλ' ἀκούοντα, καὶ λελυμένον, καὶ ἀληθῶς ὑπερφανον. ἔνεστι

dam pleriſq; viſam, proponens mihi, cum ipſa philoſophia, Platone & veritate colloquium habeo. ˣ Ac me ipſũ quaſi in quodã amplo ac populoſo theatro collocans, ex ſublimi admodũ inſpicio atq; contemplor ea quæ geruntur: quæ partim eiuſmodi ſunt, vt multum delectationis ac riſum exhibere poſſint: partim etiam, vt virum verè cõſtantem ac firmũ tentare ac labefactare aliquo modo queant. Nam ſi malorũ quoq; encomium aliquod dicere conuenit, ne credas maiorem vllam virtutis palæſtram eſſe, aut veriora uſquam animorũ experimenta fieri, quàm in hac ciuitate, & in ea qua hîc viuitur cõſuetudine. Neq; enim parũ eſt reſiſtere tot quidem cupiditatibus, tantis autem ſpectaculis atq; aurium illecebris vndique attrahentibus ac detinentibus: ſed oportet omnino Vlyſsis exemplo præternauigare illa, nõ quidem ligatis manibus, vt ille (nam hoc formidoloſum foret) neq; etiã auribus cera obturatis, ſed audientem atq; liberũ, & verè animum ſupra hæc elatum habentem

ἔνεσι δὲ καὶ φιλοσοφίαν θαυμάσαι, παραθεωροῦντα τὴν τοσαύτην ἄνοιαν, καὶ τὴν τύχης ἀγαθῶν καταφρονῆσαι, ὁρῶντα ὥσπερ ἐν σκηνῇ καὶ πολυπροσώπῳ δράματι, τὸν μὲν ἐξ οἰκέτου δεσπότην ποιοῦντα τὸν δὲ ἀντὶ πλουσίου πτωχὸν, τὸν δὲ ἀπράκτῳ ἐκ πομπεύοντα, καὶ βασιλέα· τὸν δὲ φίλον τούτου, τὸν δὲ ἐχθρὸν, τὸν δὲ φυγάδα. τοῦτο γάρ τοι καὶ τὸ λευκότατόν ἐστιν, ὅτι καὶ τοι μαρτυρομένης τῆς τύχης παίζειν τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα, καὶ ὁμολογούσης μηδὲν αὐτῶν εἶναι βέβαιον, ὅμως ταῦθ' ὁσημέραι βλέποντες, ὁρίζοντα καὶ πλοῦτον, καὶ δυνάστειαν. καὶ μεστοὶ πανταχοῦ πάντων ἐγχωμένων ἐλπίδων. ὃ δὲ λέγω, ἄφλων, ὅτι καὶ γελᾶν ἐν τοῖς γινομένοις ἔνεστι, καὶ ψυχαγωγεῖσθαι, τοῦτό σοι ἤδη φράσω. πῶς γὰρ οἱ πλούσιοι μὴ γελοῖοι αὐτοὶ, καὶ τὰς πορφυρίδας προφαίνοντες, καὶ τοὺς δακτύ-

Y Licet autem & philosophiam mirari, conferendo cum illa tantam hominum amentiam, atq; stultitiam: bonaq; ista fortunæ contemnere, vbi aspexeris: velut in quadam scena, ac multiplici, pro personarum varietate, fabula: alium quidem ex seruo dominum prodire, alium autem ex diuite pauperem fieri: contrà alium ex paupere satrapram, aut regé: rursus alium amicum huius, alium inimicum: alium etiã exulem esse. Nam hoc certè vel grauissimum est, quòd licet fortuna ipsa testetur sese in humanis rebus ludere, fateaturq; nihil illarum certum ac stabile esse, nihilominus tamen quotidie ista aspicientes, & diuitias expetunt, & potentiam: ac pleni obambulant omnes earũ rerum spe, quarum euentus nunquam sequatur. Quod autem videlicet dixi, quòd ei ridere ad hæc quæ alibi geruntur licet, atq; animum oblectare, illud tibi iam exponam. Quomodo enim non ridiculi sint diuites ipsi, qui & purpuras suas spectandas exhibent, & digitorum

δακτύλους προτείνουσις, καὶ πολλῶν ἐκπηγοροῦντες ἀπρόκαλίαν; τὸ δ' ὅλων νόητον, τὸς ἐντυγχάνουσας ἀλλοτρίᾳ φωνῇ προσαγορεύουσις, ἀγαπᾶν ἀξιοῦσις, ὅτι μόνον αὐτὸς προσίδωνται οἱ δ' σεμνότεροι, καὶ προσκυνεῖσθαι πειρῶνται, ὃ πόῤῥωθεν, ὅθ' ὡς πέρσας νόμος, ἀλλὰ δεῖ προσελθόντα, καὶ ὑποκύψαντα, καὶ πόῤῥωθεν τὴν ψυχὴν ταπεινώσαντα, καὶ τὸ πάθος αὐτῇ ἐμφανίσαντα τῇ τοῦ σώματος ὁμοιότητι, τὸ σῶς, ἢ τὴν δεξιὰν καταφιλεῖν ζηλωτὸν καὶ πρόβλητον τοῖς μηδὲ τούτου τυγχάνουσιν. ὁ δ' ἑστηκὼς, παρέχων ἑαυτὸν εἰς πολὺν χρόνον ἐξαπατώμενον. ἐπαινῶ δέ γε τούτους αὐτὸς τῆς ἀπανθρωπίας, ὅτι μηδὲ τοῖς σώμασιν ἡμᾶς προσίενται. πολὺ δὲ τούτων οἱ προσιόντες αὐτοῖ καὶ θεραπεύοντες γελοιότεροι, νυκτὸς μὴ ἐξανιστάμενοι μέσης, πειθόντες δὲ ἐν κύκλῳ τὴν πόλιν, καὶ πρὸς τῶν οἰκετῶν ἀποκλειόμενοι, κυνῶν,

digitorum annulos ostentant, & omnino multas præ se ferunt ineptias? Quod autem omnium absurdissimum est, etiam obuios aliena voce salutant: & hoc quasi magno aliquo contentos esse volunt, si solum ipsos aspexerint. Quidam verò fastuosiores, adorari etiam cupiunt: non à longè, neque vt Persis mos est, sed necesse est propius accedentem, & sese incuruantè, animo à longè demisso & humiliato, illiusq; affectu etiam corporis similitudine declarato, pectus aut dexteram deosculari. quod sanè beatum atque spectabile videtur etiam iis qui honorem hunc nunquam assequuntur. Ille verò stat in longum tempus, seipsum præbens decipiendum. Vbi & hanc illorum laudo A inhumanitatè, quòd neq; ore approbant, aut compellant. Cæterùm his multo ridiculi magis sunt ipsi sectantes atq; obseruãtes, qui de media nocte surgentes circũcursant totã ciuitatè, & à seruis exclusi foribus,

κωμῳδῶν, καὶ κόλακας, καὶ τὰ τοιαῦτα ἀκούειν ὑπομένοντες. γέρας δ' ἐστὶ πικρᾶς ταύτης περιόδου, τὸ φορτικὸν ἐκεῖνο δεῖπνον, καὶ πολλῶν ἄτιον συμφορῶν ἐν ᾧ, πόσα μὲν ἐμφαγόντες, πόσα δὲ παραχυθέντες, πόσα δ' ὧν ἐκ ἐχρῆν ἀναλώσαντες, ἢ μεμφόμενοι τὸ τελούμενον, ἢ δυσφορούντων ἀπίασιν, ἢ δυσβάλλοντες τὸ δεῖπνον, ἢ ὕβριν, ἢ μικρολογίαν ἐγκαλοῦντες. πλήρεις δ' αὖ ἑαυτῶν οἱ ξενοποιοὶ, καὶ πρὸς τοῖς χαμαιτυπείοις μαχομένων, καὶ μεθ' ἡμέραν οἱ πλείονες αὖ λαλακλιβόντων, ἰατροῖς παρέχουσιν ἀφορμὰς περιόδων. ἔνιοι μὲν γὰρ τὸ ἡμερόταλον, οὐδὲ νοσεῖν σχολάζουσιν. ἐγὼ μέντοι γε πολὺ τῶν κολακευομένων ἐξωλεστέρους τοὺς κόλακας ὑπείληφα, καὶ σχεδὸν αὐτοῖς ἐκείνους λαβέσθαι τῆς ὑπερηφανίας αἰτίους. ὅταν γὰρ αὐτῶν τὸν πλοῦτον θαυμάσωσι, καὶ τὸν χρυσὸν ἐπαινέσωσι,

canes, & adulatores, & id genus alia audire sustinent. Prima verò huius tam acerbæ circuitionis, ipsis onerosa illa, atq; multorũ malorũ causa, cœna est: in qua quidè illi quàm multa ingurgitantes, quàm multa aũt potantes, quàm multa etiam, quæ proloqui nõ decet, reprehendẽtes postremò, aut ægrè ferentes discedunt: & vel ipsam criminantur cœnã, vel cõtumeliam aut sordidiem accusant. Plem aũt & angiportus sunt vomentibus ipsis, & circa vilissima quæq; prostibula depugnantibus. Et cõplures ipsorũ in multũ diem decumbentes: circumẽundi causam medicis præbent. Quidam enim (id quod absurdissimum est) neque ægrotando quiescunt, aut otium ducunt. [b] Ego verò multa adulatores ipsos magis perditos esse, quam quibus adulantur, existimo, & propemodũ autores illis existere superbiæ ac fastus istius. Nam cùm illorum opulentiã & rerũ omnium abundantiã admirantur, aurum laudibus extollunt,

φασι, καὶ τὰς πυλῶνας ἔωθεν ἀνοίγεσθαι, καὶ προσιόντες ἄνδρες δεσπότας προσαγορεύουσι, τί καὶ φρονήσομεν ἐκείνους ἀπὸς ὄντας; ἆ δίκη κοινῷ δόγματι ἅπαντας πρὸς ὀλίγον ἀπισχοντο τῆς ἐθελοδουλείας, ἢν ἄρα οἵα τὐναντίον αὐτοὺς ἐλθεῖν ἐπὶ τὰς θύρας τῶν πλουσίων δεομένους τοὺς πλουσίους, μὴ ἀθρόαν αὐτῶν μηδὲ ἀμάρτυρον τὴν εὐδαιμονίαν ἐκλιπεῖν, μηδ' ἀνόνητόν τι καὶ ἄχρηστον τῶν παρόντων τὸ κάλλος, καὶ τὸν οἶκων τὸ μέγεθος; ἐπεὶ ὅτω γε τῶν πλουτεῖν ἐρῶσιν, ὡς τοῦ μὲν πλουτεῖν εὐδαιμονίζεσθαι. καὶ ὅτῳ μὲν ἔχει μηδὲν ὄφελος ἂν πειρασθαι οἰκίας ὡς οἰκοῦντι, μηδὲ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος, εἰ μή τις αὐτὰ θαυμάζοι. ἐχθὲς γὰρ ταύτῃ ἐκαταρεῖν αὐτῶν, καὶ ἀπονοίσειν τὴν εὐδαιμονίαν, ἐπιτείχίσαντα ὡς πλούτῳ τὴν ἀπορίαν. νῦν δὲ καταρώντων, ἂς

lunt, vestibula manè complent, & accedentes ipsos quasi dominos appellant: quid quæso etiã cogitare illos cõsentaneũ est? Quòd si verò cõmuni decreto vel paululũ modò abstinerent ab hac voluntaria seruitute, an nõ putas è diuerso ipsos diuites ad fores pauperũ atq; mendicorum venturos esse, vtrò rogantes ne ignobilem atq; obscuram, & quasi absq; teste latentẽ ipsorum felicitatem relinquerent: néve paterentur vt inutilem, & ab omni vsu remotam & mensarum pulchritudinem, & domorũ magnitudinem perire? Ne q; enim sic ipsas diuitias amãt, vt propter diuitias beatos atque felices sese existimari. Atque ita sanè res habet, vt nulla sit vtilitas possidenti, neque pulchrarum ædium, neque auri, neque eboris, nisi sit qui illa admiretur. Oportebat igitur tali aliqua via diminuere ipsorum existimationem, & extenuare potentiam, obijciendo, & quasi propugnaculum aliquod opponendo diuitijs, despicientiam istã atq; contemptum: nunc verò colendo contrà & obseruando,

εἰς ἀπόνοιαν ἄγουσι. καὶ τὸ μὴ ἀνδρας ἰδιώτας, καὶ ἀναφανδὸν τὴν ἀπαιδευσίαν ὁμολογοῦντας τὰ τοιαῦτα ποιεῖν, μετριώτερον ἂν ἀκόντως νομισθείη. τὸ δὲ καὶ τὴν φιλοσοφίαν ὑποκρινόμενον, προσθεῖναί τι τούτων γελοιότερα φαίνεσθαι, καὶ ὅλως τὸ ἀηδέστατον ἅπαντων. πῶς γὰρ οἴει μοι ψυχὴν ἔχειν, ὅταν ἴδω τούτων τινὰ μάλιστα τῶν πεπιβηκότων ἀναμιμνήσκοντα μου τὸν μολάκωνα ὄχλον, καὶ τῶν ἐπ' ἀξίας τινὰς λορυφορουμένων, καὶ τοῖς ἐπὶ τὰ δεῖπνα παραγίνεσθαι μοιχολογοῦντα ἐπισκήπτοντα τῶν ἄλλων ἅτε τὸ σχῆμα ὄντα, καὶ φαντασιώτερον; καὶ ὃ μάλιστα ἀγανακτῶ, ὅτι μὲν καὶ τὴν σκευὴν μεταλαμβάνουσι, τὰ ἄλλα γε ὁμοίως ἐκείνοις ἔχοντες τὸ σχῆμα. ἃ μὲν γὰρ ἐν τοῖς συμποσίοις ἐργάζονται, τίνι τῶν μολάκων ἐικάσω; ὃν ἀμφοτέρων μὲν ἀπεροκαλότερον, μισθόκολον-

ad ſtultitiam atq; amentiam illos adducũt: atq; homines quidem indoctos, & ignorantiam manifeſtè confitentes, huiuſmodi factitare, tolerabilius meritò exiſtimetur, D at verò eos qui philoſophari quoq; ſe ſimulant, multò etiam ineptiora his, magisq; ridicula facere, illud tandem omnium grauiſsimum eſt. Quomodo enim me putas animo affectũ eſſe, quoties video iſtorum aliquẽ, maximè eorũ qui ætate prouecti ſunt, adulatorum turbis immiſceri: & illorum aliquem, qui honores gerunt, ſatellitum modo deducere atq; ſectari: deinde & cum ijs qui ad cœnam vocare ſolent, colloquia ſerere, inſignioremq; autem, magisq; conſpicuum cæteris ob ornatum & habitum eſſe? E Quod vel maximè indignari ſoleo, quòd nõ itidem perſonam ac habitum mutant, cùm vtiq; quod ad cætera attinet, eodem modo fabulam agant. Nam quæ in conuiuijs operantur, cui quæſo adulatorũ illa comparabimus? An non replentur cibo, multo quàm cæteri minore modeſtia?

F Annón

μεθύσκονται ἢ φανερώτερον, ἐξανίστανται ἢ πάντων ὕστατοι, πλέω ἢ ἀφίεσαν τ' ἄλλων ἀξιοῦσιν, οἱ ἢ ἀσελγέστεροι πομπάκις αὐτ' μὴ ἔσαν προύχθησαν, μὴ ταῦτα μὴν δὲ γελοῖα ἠγάλλοντο. μάλιστα ἢ ἐμέμνητο τῶν ἐπὶ μισθῷ φιλοσοφούντων, μὴ τὸν ἀριστὸν ὤνιον ὥσπερ ἐξ ἀγορᾶς προτιθέντων ἐργαστήρια γὰρ ἐκάλει μὴ λαπηλεῖα τὰς τέτων διατριβάς. ἀξίει γὰρ τ' πλοῦτον καταφρονεῖν διδάσκοντα, πρῶτον ἑαυτ' παρίχειν ὑψηλότερον λημμάτων. ἀμείλει μὴ πράττων ταῦτα διετίθει, ὃ μόνον προῖκα τοῖς ἀξιοῦσι σωφρονίζων, ἀπὰ μὴ τοῖς δεομένοις ἐπαρκῶν, μὴ πάσης περιττείας καταφρονῶν. τοσοῦτον δὲ ἀρέσκεσθαι τ' ὄντων προσηκόντως, ὥστε μηδ' τ' ἑαυτ' φθαρομένων ποιεῖσθαι πρόνοιαν. ὅς γε μὴ ἀγρὸν ὀλίγῳ τ' πόρρω τ' πόλεως διατρίβοντα, ὀλίγα ἐπιβλῶπα αὐτ' πονῶν ἐτῶν ἠξίωσεν, ἀπ'

F Annón inebriantur magis quàm alij manifestè? à cõuiuio aũt surgunt omniũ vltimi: deinde & plura alijs auferre secũ volunt: si qui verò ipsorum vrbaniores paulò sunt, sæpenumerò etiã cantare incipiũt? Atq; hæc quidẽ pro ridiculis ille cẽsebat. Præcipuè verò etiam eorum mentionem faciebat, G qui pacta mercede philosophãtur, virtutẽq; ipsam venalem tanquã de foro proponunt. Ergastula igitur & cauponas illoriũ scholas vocabat. Censebat enim, eum qui diuitias cõtemnere alios docere vellet, principiò seipsum lucris & quæstu superiorem gerere debere: H quoniam & ipse reuera talia agebat, non solùm gratis conuersando ac differendo cũ volentibus, sed & indigentibus necessaria subministrando, omnẽq; ommino diuitiarum abundantiam contemnendo. Ac tantùm aberat ab expetendo ea quæ ad ipsum nihil spectabant, vt ne suarum quidẽ rerum, quæ illi interim corrumpebantur, curã aliquam gereret, vt qui & agrum quem non procul ab vrbe habebat, multis iam annis ne inuisere quidẽ dignatus fuerit.

Quin

ἀλλ' οὐδὲ πρῶτον ἀρχὴν αὐτὸν εἶναι νομοθετῶν οἶμαι διαφέρειν, ὅτι τῶν μὲν φύσει οὐδενὸς ἐσμὲν κύριοι, νόμῳ δὲ καὶ διαδοχῇ πρὸς χρῆσιν αὐτῶν εἰς ἀόριστον παραλαμβάνοντες, ὀλιγοχρόνιοι δεσπόται νομιζόμεθα· ἐπὰν δὲ ἡ προθεσμία παρέλθῃ πρωτοκαύτα παραλαβὼν ἄλλος, ἀπολαύει τοὔνομα. τὰ μικρὰ δὲ ἐκεῖνα παρέχει τοῖς βουλομένοις ἐθέλουσι παραδέγματα, τὸ προφῆς τὸ ἀπέριττον, καὶ τὸ γυμνασίων τὸ ὠμμιτον, καὶ τὸ προσώπου τὸ ἀδόκιμον, καὶ τὸ ἐσθῆτος τὸ μέτριον, ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις τὸ διανοίας τὸ ἁρμοσμένον, καὶ τὸ ἤμερον τοῦ τρόπου. παρῄνει δὲ τοῖς συνοῦσι μήτ' ἀναβάλλεσθαι τὸ ἀγαθὸν, ὅπερ τοὺς πολλοὺς ποιεῖν, προθεσμίας θεσμομένους ἑορτὰς, ἢ πανηγύρεις, ὡς ἀπ' ἐκείνων ἀρξομένους τοῦ μὴ ψεύσασθαι, καὶ τοῦ τὰ δέοντα ποιῆσαι. ἄξιον γὲ

Quin & principiò neq; suum esse illum cõstituebat: illud, opinor, distinguens ac disputans, quòd natura quidem istarum rerum nullius domini sumus: lege autem & per successionem vsum earũ in tempus incertum acquirentes, temporanei seu momentanei possessores habemur: ac posteaquam terminus ille constitutus præterierit, tunc rursum alius easdem à nobis accipiens, nomine illo fruitur. Non parua autem etiam illa præbent imitari volentibus exempla, victus scilicet frugalitas, exercitiorum iustus modus, personæ ipsius venerabilitas, & vestitus mediocritas, & super omnia hæc aptum ad omnia mentis attemperamentum, morumq; facilitas. Monebat autem eos qui cum eo versabantur, ne cunctarentur, aut in certos dies extraherent bene aliquid facere, id quod multi solerent: præfinientes sibi velut diem aliquam constitutam, aut festiuitates sacrorum, aut solennes conuentus, tanquã ab illis auspicaturi mendacia vitare, & conuenientia facere. Volebat enim

γὰρ ἀμείνω ἐν τῷ πρὸς τὸ καλὸν ὁρμῶ. λῆρον δ' ἐν τῷ τοιούτων καταγνωκὼς φιλοσόφων, οἱ ταύτην ἄσκησιν ἀρετῆς ὑπελάμβανον, ἐν πολλαῖς ἀνάγκαις καὶ πόνοις τὸν νέων ἀνθρώπων μελετᾶν μνήμην ἔφασκον μὲν οἱ πολλοὶ κινδύνους, ἄλλοι δὲ μαγοιῶντες· οἱ δὲ χαλεπώτεροι, καὶ σιδήρῳ τὰς ἐπιφανείας αὐτῶν καταξύοντες. ἤγουν γὰρ χρῆναι πολὺ πρότερον ἐν ταῖς ψυχαῖς τὸ σκληρὸν τοῦτο καὶ ἀπαθὲς καταστορνύναι, καὶ τὴν ἄνεσιν παιδεύειν ἄνθρωπον πεπαρόμενον, τοῦτο μὲν ψυχῆς, τοῦτο δὲ σώματος, τοῦτο δὲ ἡλικίας τινὸς καὶ τῆς πρότερον ἀγωγῆς ἰσχάσθαι, ἵνα μὴ τὰ παρὰ δύναμιν ἐπιτάττων ἐλέγχηται. πολλοὺς γοῦν καὶ τηλικούτων ἔφασκεν οὕτως ἀλόγως ἐπιταθέντας. ἵνα δὲ καὶ αὐτὸς εἶδον, ὃς καὶ γευσάμενος τῶν παρ' ἐκείνοις κακῶν, ἐπειδὴ τάχιστα

enim liberũ & ab omni cunctatione remotum esse illũ ad honesta impulsum, ac mentis impetum. Manifestò aũt apparebat, quòd & tales philosophos damnabat, qui virtutis meditationẽ eam putabant, si multis necessitatibus atq; laboribus adolescẽtes resistere, exercitatione ac vsu assuefeciſſent. Atq; ob id multi ligare atq; vincire se iubebant, alij cutẽ flagellis verberabant. Qui verò elegantiores paulò erant, etiam ferro superficiem corporis radebant. Putabat enim ille multò prius in animis duritiem istam & firmitatem contra dolores ac perturbationes parandam esse. Et qui optimè instituere atque erudire homines vellet, partim animi, partim corporis, partim etiam ætatis, & prioris educationis rationem atque

obseruationem quandam habere debere : vt ne ea quæ vires excederent, imponendo, reprehensionem incurreret. Multos itaque & mortuos ex eo esse dicebat, dum præter rationem ita supra vires intenderentur. Vnum autem etiam ipse vidi, qui cùm iam ea apud illos mala degustaſſet, quamprimùm

veros

χισα λόγων ἀληθῶν ἐπήκοος, ἀμεταστρεπτὶ φούγων, ὡς αὐτὴ ἀφίκετο, κἀκεῖνος ὠφθῆναι δοκεῖ μᾶλλον ἢ πρότερον ἀτρεμέστερος. Ἤδη δὲ τούτων ἀπιοῦσα, πάλιν ἄλλων ἀνθρώπων ἐμίμνησκε, καὶ τὰς ἐν τῇ πόλει ταραχὰς διεξήει, καὶ τὸν ὠθισμὸν αὐτῶν, καὶ τὰ θέατρα, καὶ τὸν ἱππόδρομον, καὶ τὰς τῶν ἰδιωτῶν ἀγόνας, καὶ τὰ τῶν ἵππων ὀνόματα, καὶ τὰς ἐν ταῖς συνωνοῖς περὶ τούτων διαλόγους. πολλὰ γὰρ ὡς ἀληθῶς ἡ ἱππομανία, καὶ πολλῶν ἤδη σπουδάσαντων ἂν δοκούντων ἐπείληπται. μεταξὺ δὲ ταῦτα, ἐπῆρε δράματα καὶ ἄλλο τι ἀμφὶ τὸν νεκυΐαν τε καὶ διαθήκας διαλεγομένων, προσθεὶς ὅτι μίαν φωνὴν οἱ ῥωμαίων παῖδες ἀληθῆ παρ' ὅλον τὸν βίον πεύσονται, τὴν ἐν ταῖς διαθήκαις λέγων, ἵνα μὴ ἀφαιρῶνται τῆς ὀφειλομένης ἀληθείας. ἃ δὴ καὶ μεταξὺ λέγοντος αὐτοῦ γελᾶν προήχθην, ὅτι

veros sermones veramq; doctrinam audiuit, irreuocabili cursu aufugiens inde, ad ipsum peruenit; videbaturq; multò quàm antea quietiore animo esse. Iam verò digrediens ab istis, aliorum rursus hominum mentionem faciebat, persequendo verbis & eos qui in vrbe fiunt tumultus, & quo pacto alij ab alijs impelluntur. Prætereà & theatra, & circum, & equestres statuas, & equorum ipsorum nomina; déq; ijs ipsis in angiportis colloquia. Multa enim reuera equorum passim ibi insania est. Iam & multos eorum qui pro studiosis ac grauibus habentur, reprehendebat. Post hæc autem quasi alteram fabulæ partem attingebat, notando ea quæ circa funera mortuorum & testamenta agitantur: hoc addens; quòd vnam hanc vocem Romanorum pueri per omnem ætatem veram emittant, eam intelligens quæ in testamentis vsurpatur, qua petunt ne à sua veritate depellantur. Illa verò etiã interea cùm ab eo dicerentur, risu prosequi coactus sum; quòd

ὅτι καὶ συγκαταθάπτειν ἑαυτοῖς ἀξιοῦσι τὰς ἀμαθίας, καὶ τοῦτο ἀναγκαίαν ἐγγράφουσι ὁμολογοῦσιν, οἱ μὲν ἐσθῆτας ἑαυτοῖς ἐνδύσασθαι συγκαταφέρεσθαι τῶν παρὰ τὸν βίον τιμίων, οἱ δὲ καὶ παραμένειν τινὰς οἰκέτας τοῖς τάφοις, ἔνιοι δὲ καὶ στέφειν τὰς στήλας ἄνθεσιν, ὑπέθεσί τι καὶ παρὰ τοῦτο τοῖς τεθνεῶσι διαμένουσιν. ἐκάστων δὲ ἀξιοῦν τί πεπράχθαι τοῖς παρὰ τὸν βίον, εἰ τοιαῦτα περὶ τῶν μετὰ τὸν βίον ἐπισκήπτουσι. τούτους γὰρ εἶναι τοὺς τὸ πολυτελὲς ὄψον ὠνουμένους, καὶ τὸν οἶνον ἐν τοῖς συμποσίοις μετὰ μύρου τινὸς καὶ ἀρωμάτων ἐγχέοντας, τοὺς μέσου χειμῶνος ἐμπιπλαμένους ῥόδων, καὶ τὸ σπάνιον αὐτῶν, καὶ τὸ παράκαιρον ἀγαπῶντας, τὸ δὲ ἐν καιρῷ, καὶ κατὰ φύσιν, ὡς ἀτελὲς ὑπερφρονοῦντας. τούτους εἶναι τοὺς καὶ τὰ μύρα πίνοντας, ὃ καὶ μάλιστα διέσυρον αὐτῶν, ὅτι μηδὲ χρῆσθαι ἴσασι τοῖς ἐπιθυμίαις, ἀπὸ

quòd & secum sepeliri ignorantiã suam velle eos aiebat, & stultitiã suam aperte scripto etiam testari, dum alij vestes, quibus in vita pretiosioribus usi sint, K cõburere eosdem rogo secũ mandant: alij autem & seruos certos ad sepulchra adstare, rursum alij cippos siue columnas quoque coronari sertis præcipiunt, stolidi videlicet etiam in ipsa morte manentes. Coniecturã igitur inde fieri volebant, inquit, L quid in vita ab illis actum sit, quando talia de ijs quæ post mortem secuturã sint, testamentis mandant. Hos enim illos esse, qui pretiosa ac chara obsonia emere solent, vinumq; in conuiuijs cum plausu & odoribus effundunt: qui media etiam hyeme opplentur rosis, raritatemq; illarum & intempestiuum amant: illud autem quod suo tempore & secundum naturam fit, pro vili & abiecto fastidiunt. Hos illos esse, qui & vnguenta bibunt: quo nomine vel maximè eos carpebat, quòd ne vti quidem cupiditatibus scirent,

sed

ἀλλὰ μὴν ταύτας παρανομῶσι, καὶ τοὺς ὄρχους συγχέουσι, πάνδημον τῇ τρυφῇ παραδόντες αὐτῶν τὰς ψυχὰς παθεῖν, καὶ τοῦτο δὴ τὸ ἐν ταῖς τραγῳδίαις τε καὶ κωμῳδίαις λεγόμενον, ἤδη καὶ παρὰ θύραν ἀσθιαζόμενοι, ὁλοκαρσοῦν ὄν ἐκάλει τὸ ζεῦτο τῶν ἡδονῶν· ἀπὸ τί δ' αὐτὸς ἐνόμιζε καλεῖνα ἔλεγεν; ἀτεχνῶς τὸ μῶμε τὸν λόγον μιμούμενος. ὡς γὰρ ἐκεῖνος ἐμέμφετο ταύρου δημιουργὸν θεὸν, ὃ τοὺς θυλακοειδεῖς τῶν ὀφθαλμῶν τὰ κέρατα, ὅτῳ δὴ καὶ αὐτὸς ἐτίθει τῶν στεφανουμένων, ὅτι μὴ ἐν καιρῷ τοῖς στεφάνοις ἐχρῶντο, ἔφη, τῇ ὀσμῇ τῶν ἰωνίων καὶ ῥόδων χαίροντας, ὅτε τὴν ῥῖνα μάλιστα ἐχρῆν αὐτοὺς στεφοῦσθαι, παρὰ τὸν πότον ὡς οἷόν τε πλησίον ἀναπνοὴν, ἵν' ὡς πλεῖστον ἀντισπῶν ἡδονῆς, καὶ μᾶλλον ἐκείνους ἐλκύσῃ, τοὺς θαυμασίου τινὰ πλοκὴν στεφάνων περὶ τὰ λεπτὰ κοσμήσαντας, χυμῶν τε ποικιλίας καὶ πνευμάτων εὐωδίας.

sed & in hisce peccarent, & nenes eorũ confunderent, vndiq; permittentes voluptatibus animũ proterendũ & cõculcandum: & hoc quod in Tragœdijs atque Comœdijs dicitur, M lam & præter casam incitati: N Solœcismum igitur vocabat hoc genus voluptatum. Cæterũ ex eadẽ sententia etiam illa dicebat, prorsus O Momi illius verba imitatus. Vt enim ille reprehendebat P tauri artificem Deũ, qui nõ præposuisset oculis cornua: ita scilicet & ipse accusabat eos qui coronas gestabant, quòd locum vbi eas adhibere deberent, nescirent. Nam si afflatu atq; odore, inquit, violarum rosarumq; delectãtur, sub nasum eos potissimùm coronari oportebat, iuxta ipsam quàm proximè fieri potest respirationem, vt quàm plurimum inde voluptatis attraherent. Eodem modo & illos irridebat, qui miram quandam diligentiam in apparandis cœnis adhibent, dum liquamentorum varietatem & bellariorum curiosam atque immodicam compositionem sectantur.

καὶ

Nam

καὶ γὰρ αὖ καὶ τούτους ἔφασκεν ὀλιγοχρονίου τε καὶ βραχείας ἡδονῆς ἕνεκα, πολλὰς πραγματείας παρέχειν. ὑπέφαινε γὰρ τοὺς τῶν δακτύλων αὐτοῖς ἕνεκα πάντα πονεῖσθαι τὸν πόνον, ἐφ' ὅσον ὁ μήκιστος ἄνθρωπος λαμβάνει. ὅτι γὰρ πρὶν ἐμφαγεῖν ἀπολαύσαι τῶν ἐωνημένων, ὅτι βρωθέντων, ἡδίω γενέσθαι τοὺς ἀπὸ τῶν πολυτελεστέρων πλησμονάς. λοιπὸν οὖν εἶναι τὴν ἐν τῷ παρόντι γενομένην ἡδονὴν ὅσου τινὸς ὠνεῖσθαι χρημάτων. ἐπόησε δέ πάσχειν ἔλεγεν αὐτοὺς, ὑπ' ἀπαιδευσίας τὰς ἀληθεστέρας ἡδονὰς ἀγνοοῦντας, ὧν ἁπασῶν φιλοσοφία χορηγός ἐστι τοῖς πονεῖν προαιρουμένοις. περὶ δὲ τῶν ἐν τοῖς βαλανείοις θρωμένων, πολλὰ μὲν διῆξεν τὸ πλῆθος τῶν ἑπομένων, τὰς ὕβρεις, τοὺς ἐπικειμένους τοῖς οἰκέταις, καὶ μικρὰ λέγειν ἀφορμένους. ἐν δὲ τι καὶ

Nam rursum & hos dicebat breuis ac modico tempore duraturæ voluptatis amore multa negocia sustinere. Indicabat autem, quatuor illos digitorũ causa totũ hunc suscipere laborẽ solere. Tot enim digitorum mensuram æquat vel longissimũ hominis guttur. Nam neq; antea quàm eorũ quæ tã charo emuntur, quicquã ederunt, vllã voluptatẽ eos capere: nec rursum posteaquã illa deuorata atq; absumpta sunt, suauiorẽ cæteris illam quæ fit ex tam pretiosis & charis istis, repletionem reddi. Restare igitur, vt illam quæ velut in trãscursu percipitur, voluptatem, tam grandi pecunia mercentur. Consentanea aũt ipsis dicebat accidere ob inertiam atq; imperitiam istam, quòd veriores illas voluptates ignorarent, quas omnes Philosophia suppeditat, & quasi submiſtrat ijs qui laborare volunt. Cæterùm de ijs quæ in balneis aguntur, multa sanè commemorabat, & de multitudine prosequentium, & de contumelijs, & de ijs qui seruis impositi gestarentur, ac tantum non efferrentur. Vnum autem

τι καὶ μᾶλιστα μισεῖν ἐφάσκ, πολὺ δ' ἐν τῇ πόλει τῇδε, καὶ ταῖς βαλανείοις ἐπιχωριάζον. προϊόντας γάρ τινας τῶν οἰκετῶν δεῖ βοᾶν καὶ παραγγέλλειν πορεύεσθαι τοῖν ποδοῖν, ἢν ὑψηλόν τι ἢ λοιπὸν μέτωσιν ὑποβαίνειν, καὶ ὑπομιμνήσκειν αὐτὸς τὸ λανθάνον, ὅτι βαδίζουσι. δεινὸν δὲν ἐποιεῖτο, εἰ σώματος μὴ ἀπορίᾳ δεηθέντες μὴ λιοῦνται, μηδὲ χαρῶν, μηδὲ τῶν ὤτων ἀκούσονται, ὀφθαλμῶν δὲ ὑγιαίνουσιν ἀπορίαν λιοῦνται προσφαμένων, καὶ ἀνίσχουσι, φωνὰς ἀκούσονται δεηθέντων χεῖρον ἀνθρώποις πρεπούσας καὶ ἀπηρωμένοις. ταῦτα γὰρ αὐτὰ πάσχειν ἐν ταῖς ἀγορᾶις ἡμέρας μέσης καὶ οἱ τὰς πόλεις ἐπιτετραμμένοι. ταῦτά τε καὶ πολλὰ ἕτερα διαῦτα διηλθών, διατέπαυτο τὸν λόγον. ἐγὼ δὲ τέως μὲν ἤκουον αὐτοῦ τεθηπὼς, καὶ σιωπῇ σφόδρα ἐπαλλὴ δὲ ἐπαύσατο, τότε δὴ τὸ τῶν Φαιάκων πάθος

maximè ac præter cætera ediſſe verbũ viſus eſt, frequens aũt in ciuitate hoc eſt, & in balneis propemodũ familiare ac patrium. Prætereuntes enim quoſdam ex ſeruis clamare oportet & admonere vt pedib. proſpiciant, ſi quid extantius paulò, aut cauũ ſubituri ſint, atq; ita commonefacere eos (id quod abſurdiſsimũ eſt) quo ſcilicet meminerint ire ſeſe. Graue igitur atq; intolerandũ putabat eſſe, ſi, cùm ederent, alieno ore nõ indigerẽt, aut manibus: neq; cùm audirent, aliorũ auribus vterentur; oculis aũt aliorũ, valentes ac ſani, ad proſpiciendũ opus haberent, ac ſuſtinerent voces audire, quæ miſeris hominibus & excæcatis conuenirent. Hæc enim ipſa accidere illis in foro, & mẽdio die: & hoc, ciuitatem atque rempub. ipſis velut humeris ſuis ſuſtinentibus. Hæc atq; hucuſmodi multa alia verbis perſecutus, dicendi finem fecit. Ego verò huiuſq; cum admiratione ac veluti ſtupefactus auſcultabam illum, metuens ne conticeſceret. Vbi verò hic loqui deſiit, illud nimirũ quod Phæacibus olim accidit;

κάθυς ἐπιπνόθεν. πολλῶ γὰρ δὴ χρόνῳ εἰς αὐτὸ ἀπιβλέπων ἐκηλῆ λημῷ, ἔπα ποθὴ συγχυθεὶς ἡ ἐλίγῳ ἐκαλαμμένῳ, τὸ μὴ ἰδρῶτι ἐκαφορόμενος, τὸ δὲ φθόγγῳ ἀφανὴς βαλόμενος ἐξεπιπλόν τι ἡ ἀνακοπόμενος, ἡ ἄλλῃ φωνὴ ἐξέλιπε, ἡ ἡ γλῶττα δι' ἡμάρθα. με ἡ τέλος, ἐδάκρυον ἀπορούμενος. ὁ γὰρ ἐξεπιπολῆς, ὅλ' ὡς ἔτυχεν, ἡμῶν ὁ λόγος καθῆκε. βαθεῖα δ' ἡ ἐκάεσος ἡ πληγὴ ἐγένετο ἡ μάλα εὐσόχως ἐνεχθεὶς ὁ λόγος, ὡστε, εἰ οἷόν τε εἰπεῖν, λελεκμένος ψυχῶ. εἰ γάρ τι δεῖ καὶ ἐμὲ ἤδη φιλοσόφων προσάψασθαι λόγων, ὧδε πρὸς τάληθὲς ἔχειν μοι δοκεῖ ἀνδρὸς εὐφυοῦς ψυχή, μάλα ὁκοπῷ τινι ἁπαλῷ προσοικείωσα. ὀξύ γε δή, ὥσπερ οἱ μὲν ἀνὰ τὸν βίον πολλοὶ τὰς φαρέτρας ποικίλων τε καὶ παντοδαπῶν λόγων, ἐκεῖ δὲ πάντων εὐστόχως τοξεύσιν. ἀλλ' οἱ μὲν αὐτῶν σφόδρα τὰς νευρὰς ἐπιτείνοντες, εὐτονώτερον ἀφιᾶσι τὰ βέλη, καὶ ὑπερπίπτει τὸν σκοπόν· οἱ δὲ ἐκλύοντες, ἐνδεῶς ἐκπέμπουσι τὰ βέλη, καὶ πρὸ τοῦ σκοποῦ πίπτει. ἐμοὶ δὲ ἐδόκει τὸν ἀκριβῆ τοξότην ἐπιδεῖν, ὃς ἐπιτείνας τὴν νευρὰν ἐπὶ τὸν σκοπὸν ἐφίησι τὸ βέλος, καὶ ἐπιτυγχάνει τοῦ σκοποῦ.

cidit, ego quoq; passus sum. Longo enim tempore ad ipsum aspiciens, quasi delinitus atq; permulsus, deinde multa confusione atq; vertigine correptus, partim sudore manabā: partim loq volēs, deficiebat viribus, ac retrò inhibebar: ipsáq; vox deficiebat me, neque lingua ā amplius officio seruiebat suo: postremò præ dubio atq; inopia agendi lacrymabar. Neq enim summā duntaxat cutē perstrinxerat, aut fortuito aliquo tenuiq; ictu oratio illa tetigerat me, sed altius, & omnino ad viuū vsque plaga hæc peruenerat: R ac certò admodum scitéq; librato iactu emissa oratio, ipsum, si ita dicendū est, animum intercidit. Si enim decet nonnihil & me iam philosophicos attingere sermones, ita equidē de hisce existimo. Videtur mihi animus hominis solertis & ingenioſi admodum similis esse scopo alicui tenero ac molli. Sagittarij aūt in hac vita multi, qui plenas quidē pharetras varijs atq; omnis generis orationibus habent; cæterū nō omnes certò iaculātur, nec destinata feriunt, sed alij ipsorum neruo nimiùm intento,

ἀνυπάτιρον τὸ βέλος καὶ ἀφικέσθαι μὴ ἄπονον μηδὲ οὐδὲ τὴν ὁδὸν, τὰ δὲ βέλη αὐτῶν ἐν μένειν ἐν τῷ σκοπῷ, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ὁρμῆς διελθόντα, καὶ παροδεύσαντα διαπερῶντα μόνον τῷ πρώτῳ πληγῇ τὴν ψυχὴν ἀπολιπόντα. ἄλλοι δὲ, πάλιν τοῖς ἀπεναντίως. ὑπὸ γὰρ ἀσθενείας τε καὶ εἰωθυίας ἀδρανῶς ἀφιέναι τὰ βέλη αὐτῶν ἄχρι πρὸς τὸν σκοπὸν, ἀλλ' ἐκλυθέντα καταπίπτει πολλάκις ἐν μέσῃ τῇ ὁδῷ. ἢν δέ ποτε καὶ ἀφίκηται, ἄκρον μὲν ἐπιλείβει ἄλλο ἄλλῃ, βαθέως δὲ οὐκ ἐργάζεται πληγήν· ὁ γὰρ ἐπ' ἰσχυρᾶς ἐμβολῆς ἀπεσείσατο. ὅστις δ' ἀγαθὸς τοξότης, καὶ τοῦτο ὅμοιος, πρῶτον μὲν ἀκριβῶς ὄψεται τὸν σκοπὸν, εἰ μὴ σφόδρα μαλακὸς, ἢ μὴ σκληρότερος τὸ βέλος. γίγνονται γὰρ δὴ καὶ ἄπρωτοι σκοποί. ἐπειδὰν δὲ ταῦτα ἴδῃ, τὴν ἰκανῶς τὸ βέλος, ὅτε ἰῷ,

vehementiori impetu quàm satis est, telum emittũt: & apprehendunt quidem etiã isti viam, sagittæ aũt ipsorum in scopo nõ manent; sed præ vehemẽtia ictus penetrantes ac transuolantes, periusum modò atq; hiantem vulnere animum relinquere solent. Rursum alijs diuerso huic pacto euenit. Nam præ imbecillitate virium, & quòd laxiore neruo iaculantur, sagittæ ipsis ad scopũ vsq; non perueniunt: sed soluto impetu, sæpenumerò in medio cursu deficiunt ac decidunt. Quòd si verò interdum etiam scopũ contingunt, summum illum quidem & in superficie tantum perstringunt, altiorem autem plagam nequaquam infligunt. neque enim valido impulsu atque impetu emissæ fuerunt. At qui bonus iaculator est, atque huic

nostro similis, principiò quidem diligenter circumspiciet scopum, ne nimis mollis, néve nimis solidus, & transmittendo telo durior sit. Sunt enim & scopi quidam, qui omnino ne vulnerari quidem possunt. Vbi autem hæc omnia perspecta habet, tum demùm tincta atq; infecta sagitta, non veneno,

ἐῶ, καθάπερ τὰ Σκυθῶν βέλη· ἀλλ' ὅτι ὀπῷ, καθάπερ τὰ Κρήτων, ἀπ' ὀλίγα δηκτικῷ τε καὶ γλυκεῖ φαρμάκῳ βαφέντα, βάλλει· καὶ ὃ βέλος, ἀτρέμα τὸ πρῶτον ἐπιδακνόμενον, καὶ ἡδέως ἔχειν ποιοῦν, εἶτα ἐξαίφνης ἐμπῆγνυσι· καὶ ὃ μὲν ἐνιαχοῦ καὶ μάλα ἐπιτόνως, καὶ δριμέως ἐνέπηξε, καὶ πολὺ τοῦ φαρμάκου ἀφῆκεν, ὃ δὲ σκιδνάμενον, ὅλῳ μὲν τῷ ψυχῇ περιέρχεται· τὸ δὲ καὶ ἅλουται, καὶ δακρύσι μεταξὺ ἀκούοντος, ὅπερ καὶ αὐτὸς ἔπασχον, ἴσως ἆρα τοῦ φαρμάκου τῷ ψυχῷ πνευθέντος. ἐπεὶ δ' οὖν μοι πέρας αὐτὸν τὸ ἔπος ἐκεῖνο λέγειν, βάλλ' ὅτως, ἄκλει τι φόως ἄνθρωσι γένηται, ὥσπερ δὴ οἱ τοῦ Φρυγίου αὐλοῦ ἀκούοντες, ἅπαντες μαίνονται, ἀλλ' ὁπόσοι αὐτῷ ῥᾳδίως λαμβάνοντες, οὐδὲν ἧττον τῶν μετὰ ταῦτα ἐμμιμνήσκονται τοῦ πάθους· ὅτω δὴ καὶ φιλοσόφων ἀκούοντες, ἅπαντες ἔνθεοι καὶ τραυματίαι ἀπίασιν,

veneno, quemadmodum Scytharum sagittæ tinguntur: neque resina perinde vt Cretum: sed sensim mordicante pariter, & dulci pharmaco inuncta, verè iaculari solet. Illud autē quod iactum est, bene adeò & pro modo suo satis fortiter impulsum, eóq; penetrans, vt iam transiturū esse videatur, citrà tamē desinat, & manet pariter, & multum medicamenti illius de se emittit: quod videlicet dispersum, totum circumquaq; animum ambit, & cōplectitur. atq; hoc illud est, quo & oblectantur, & cur lachrymas inter audiendum emittunt. Quod & mihi accidit, paulatim ac tacitè medicamento illo animum mihi obeunte. Succurrebat igitur mihi Homericum illud ad ipsum dicere: Si iace, si qua viris per te noua lux oriatur. Quemadmodum enim qui Phrygiam tibiam audiunt, non omnes insaniunt, sed quotquot ipsorum à Rhea corripiuntur, atq; id audito carmine, prioris affectus ac perturbationis reminiscuntur: ita & qui philosophos audiunt, non omnes attoniti ac saucij abeunt: sed

σιν, ἀλλ' οἷς ἁπλῶ τι ἐν τῇ φύσει φιλοσοφίας συγγενὲς. ὡς σὺ μὲν, οὐ θαυμάσια οὐ θεία γε, ὦ ἑταῖρε, διελήλυθας, ἐλελήθεις γέ με πολλῆς, ὡς ἀληθῶς, ἀμβροσίας, οὐ τοῦ λωτοῦ λιποροῦμένου. ὥστε καὶ μεταξὺ σοῦ λέγοντος, ἔπασχόν τι ἐν τῇ ψυχῇ, οὐ παραμυθίας ἄχθομαι, οὐ ἵνα δὴ μὴ κατὰ σε εἴπω, τέτρωμαι. οὐ μὴ θαυμάσῃς. οἶσθα γὰρ ὅτι καὶ οἱ πρὸς τῶν λυττώντων ὑπ' αὐτῶν δηχθέντες, οὐκ αὐτοὶ μόνοι λυττῶσιν, ἀλλὰ λάβρ τινας ἑτέρους καὶ αὐτοὶ ἐν τῇ μανίᾳ τὸ αὐτὸ τοῦτο πάθωσι καὶ αὐτοὶ ἔκφρονες γίγνονται. συμμεταβαίνει γάρ τι τοῦ πάθους ἅμα τῷ δήγματι, καὶ πολυγονεῖται τὸ νόσος, καὶ πολλὴ γίγνεται τῆς μανίας ἀλαλοχή. ἔχω σοι καὶ αὐτὸς ἡμῖν ἐρᾶν ὁμολογεῖς; πάνυ μὲν οὖν καὶ πρόσθεν ἤδομαι γέ σε λοιβήν τινα τὴν θεραπείαν ἐπινοεῖν.

illi solũ, quibus quasi fomes aliquis philosophiæ cognatus, iam antea natura insitus atq; innatus fuit. LV. Quam grauia & admiratione digna, atq; adeò diuina, ô amice, verbis cõmemorâsti? Multa & reuera ambrosia & loto saturatus, me non aduertente fuisti. Quare et interim dum ista dicis, nescio quid animo meo accidit: et nũc desinente atq; tacente te, mœrore afficior. ac vt tuo videlicet exẽplo dicã, uoq; , saucius sum. Neq; verò mireris, nosti enim & illi qui à canibus rabiosis mordentur, non ipsi solum rabie corripiuntur, sed & si quos alios ipsi in ea insania eodem illo modo efficiunt ac lædunt, etiam illos mente deiici, atq; in furorem verti solere. Nam simul cum morsu etiam affectionis istius quiddã in alium transfertur ac morbus ille fœcunditate quadam subinde alios atque alios de se procreat, hinc; insaniæ istius omnino multiplex successio. PHIL. Itaq; etiam ipse nobis iam amare confiteris? LVC. Prorsus igitur: teq; iam etiam oro, vt communem aliquam medicinam nobis excogites atq; inuenias.

τὸ τοῦ

PHI. Et

τὸ τὸ ἄρα Τηλέφῳ ἀνάγκη ποιεῖν. ποῖον αὖ λέγεις; τὴ φράσαντα ἰόντας, ἰάσθαι παρακαλεῖν.

PHI. *Ergo Telephi illud necesse erit facere.* LV. *Quodnã illud dicis?* PHI. *Vt ad eum à quo vulnerati sumus, redeamus, & ab illo medicinam petamus.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

NIgrinum Platonicum philosophum veluti specimẽ & exemplar proponit ijs; qui à vulgari strepitu, diuinarum & humanarum rerum contemplationi omnes suos conatus destinârũt. Taxat deinde suorum temporũ mores; Romanorum fastum, insolentiam & luxum subinde, non minus graphicè quàm eleganter describẽs.

a VT verò grauis.] *Occasio dialogi, ab incessu & moribus philosophi.* *b* Ter beatus.] τριςόλβιος. *c* Profectus in vrbem.] *Narratio, continens occasionem encomij.* *d* Quibus omnibus.] *Exordium à commendatione ipsius Nigrini, & à suauitate & vi orationis illius.* *e* Aedonas.] *hoc est, philomelas.* *f* Philosophiam laudaret.] *Improbitas nihil habet commune cum philosophia, multo minus improbi. Sic Plato in epistola ad Aristodorum:* τὸ γὰρ βέβαιον καὶ πρὸς ὑγιὲς, τοῦτο ἐγὼ φημι εἶναι τὴν ἀληθινὴν φιλοσοφίαν. *Id est: Nam quod firmum est, ac fide dignum, adhac minimè corruptum, hoc ego uio veram esse philosophiam.* *g* Videtur enim.] *Amplificatio à simili.* *h* Confide.] *Exordium à commendatione orationis, & eius effectu, quantum ad materiam siue subiectum attinet.* *i* Festinantem hortatis.] *Metaphora est, ducta ab his qui cursu certãt, quibus acclamatio solet addere velocitatem. Sumpta ex illo Homeri Iliad. θ.*

Ἀτρείδη κύδιστε, τί μὲ σπεύδεις καὶ ἀνώγεις,
ὀτρύνεις; *Id est:* Quid me sponte mea properantem maxime Atrida Extimulas? *Eódem alluſit Odyss. ω:*

ὡς ἐπὶ οἱ πάρος ἦεν ἐμεμαῶτι ἀθλεύειν. *Id est:* Iam dudum promptam, ac cupientem, his Pallada

dictis Excitat. *Itaq; currẽtem incitamus, cùm ad id vocamus aliquem, ad quod suapte cupiditate fertur, ac propendet.* k Aculeum quendam.] *De Pericle hic versus ex Eupoli citatur.*

ἡ μὴν & τῶν ῥητόρων τὸ κέντρον ἐγκατέλιπε

τοῖς ἀκροωμένοις. l Vereor ne interim.] *Exordium ab extenuatione suæ, referentis scilicet, personæ.* m Histrionibus.] *Histriones artifices, seu ludiones, qui personati in scenis fabulas agunt sic dicti à nomine* Hister, *quod Tusco verbo ludionem significat, authoribus Liuio iub principium lib. 7. Dec. 1. & Valerio. Plutarch. prob. 106. remsecus narrat. Scribit enim multos olim & bonos histriones ex Hetruria Romam venisse, & in his Histrum cæterorum fuisse excellentissimum, quo omnes deinde scenici, histriones appellati sunt.* n At verò cesso.] *Propositio* o Athenis.] *Athenarum encomium, & eorum qui ibi philosophantur.* p. Commorantur.] *Athenæ Atiica vrbs, quæ bellicis rebus & bonis artibus quõdam omnium fuit celeberrima. Tu lege Strabonem lib. 8. & 9. Herod. lib. 1. 2. & 8. Plin. lib. 4. cap. 7. & lib. 35. cap. 14. Volaterranum lib. 38. cap. 8. Paralip. Lucianum nostrum in encomio Demosthenis, in principio. Archelaus primùm illam occupauit, grauiq; seruitio pressit. L. Sylla circumsessam magno labore expugnauit, & in antiquam libertatem restituit. Postremò tamen, quum Galli rebus excciderent Constantinopolitanis, Athenas diu obtinuerunt cum Peloponneso: quorum imperiũ, dum in regnum transferretur Neapolitanum, ad manus Acciaiolorum Florentinorum sub Io. regina peruenit. Denique ad Turcas. Hodie verò Barbari corrupto vocabulo* Sethinæ *vocant.* q Sed si quis etiam veniret ad illos.] *A temperantia & honestate vitæ, & à doctrinæ effectu.* r Expurpuratis.] *Doctrinæ confirmatio ab exemplo.* s Ei illorum hominum.] *Collatio, & intemperantiæ reprehensio maximè vrbis Romæ, vt philosophos minimè conueniat:* t Cur autem infelix.] *Verba Tiresiæ sunt ad Vlyssem, ex Odyss. 12.*

u Quemadmodum Iupiter Hectorem.] *Allusit ad prouerbium* ἔξω βελῶν, *i. extra telorum iactum, quod est in tuto citraque periculum. Est autem apud Homerum Iliad. ξ:*

ἐκ βελέων, μήποτε σὺ ἐφ' ἕλκεϊ ἕλκε' ἄεσσαι. *i.*

Extra

Extra tela, vti ne quis vulnus forsitan addat

Ad vulnus. *Hoc prouerbio vsus est Lucianus in Dial. Sept. & Cyclopis, Veneris & Cupidinis. Rursum in votis. Sed & Bacho alio huic contrario.* x Ac me ipsum.] *Amplificatio cœptæ descriptionis, per distributionem.* y Licet autem philosophiam mirari.] *Consolatio, & effectus philosophiæ.* z Ridiculi sint.] *Quæ ridicula ac stulta.* A In humanitatem.] *adulatorum, & sectantium cœnas.* B Ego verò.] *Amplificatio adulatorum dementiæ, ab effectu & consequentia.* C Quòd si verò ex.] *Commemoratio ex contrario.* D At verò eos.] *Alia amplificatio, à personarum qualitate siue conditione.* E Quòd vel maximè.] *Descriptio simulatorum philosophorum.* F An non inebriantur.] *Ab intemperantia.* G Qui pacta mercede philosophantur.] *Ab auaritia.* H Quoniam & ipse reuera.] *Redit ad Peregrinum, quē vt veri philosophi exemplum proponit. Et vt antè illius orationem, ita hîc doctrinam & vitam eius commendat.*

I Monebat autem eos qui cum.] *Doctrina de bene agendo.* K Comburere eodem rogo secum.] *De funeribus ceremonijs, & earum irrisione, plura reperies in Luctu, & in Charonte contemplantium. Has funebres expiationes subnouit Lycurgus, nec concessit, vt quicquā vnà cum cadauere sepeliretur. Nam aliæ nationes, si quid fuisset viuo charissimum, id mortuo addebant in sepulchro. damnosa simul ac ridicula superstitione, quasi mortui sentiant aliquid. Sed in puniceo amictu, & oleæ foliys ex æquo positos omnes sepeliri iussit.* L Quid in vita ab illis actum sit.] *Exitus respondere principijs.*

M Iam & præter casam incitati.] *Lucianus Erasmo rebexisse visus est, ad hoc adagium Demiphonis Terentiani in Phormione, Ita fugias ne præter casam, quo quidē admonemur, ne sic aliquod vitiū fugiamus, vt in aliud maius incauti diuolamur.* N Solœcismū vocabat hoc genus voluptatū.] *Solœcismus per trāslationem latè accipitur, vt quicquid perperam fit, nec rectè nec ordine peragitur, dicitur solœcismus. De hac affatim apud eundem Lucian. de Saltatione scripsimus.*

O Momi illius.] *Aristoteles de Partibus animalium libro tertio, meminit Momi, qui naturā incusārit, quòd bobus cornua*

in capite, ac non in armis potius addiderit: videlicet, quo vehementius possint ferire. Ad quod alludisse videtur idem Lucianus, quum in secundo Verarum narrationum libro scribit, se vidisse boues quosdam, quibus cornua inessent nō in fronte, quemadmodum reliquis, sed sub oculis. Idq; ita visum esse Momo. T Tauri artificem deum.] *Neptunum. Fabula notissima est ex eiusdē Luciani Hermotimo de Sectis, quam cōpendio recenset. Is enim Momi dentem in tauro effigiendo non vituit.* Q Ego verò hucusq;.] *Conclusio, qua, vt à principio, rursum cōmendat orationem à re & effectu.* R Ac certò admodū, sciteque] *Amplificatio effectus à simili & efficiente.* S Rhea corripiuntur.] *Matris deum sacerdotes haud obscurè innuit, qui audito Phrygio tibicine statim in furorem aguntur: id quod aliis itidē hominibus usu nō venit. Seneca epist. 109. Quidā ad magnificas voces excitantur, & transeunt in affectum dicentiū, alacres vultu & animo: nec aliter concitantur, quàm Phrygij solent tibicinis sono semiuiri, & ex imperio furentes. Per semiuiros, Gallos, matris deum sacerdotes, intelligit.*

ΔΙΚΗ ΦΩΝΗ-ΤΩΝ. *IVDICIVM VOcalium.*

Martino Bolero interprete.

ARGVMENTVM.

Est autē lusus valde festiuus atq; elegans, ad exemplū iudicialis actionis cōpositus. Queritur enim ἄγραφος de vi et iniuria λαῦ, & ab eo pluribꝰ dictionibꝰ spolietur, et quasi de sua possessione deiiciat. Exordio benevolētiā captat simulatione modestię, & excusando necessitatē suā. Deinde per ttanslationē ad ἦθος venit, nullā literatū suo loco & ordine mouendā esse. Hinc iudicibꝰ admonitis vt pro officio suo agant, & cæterarū ordinē atq; dignitatem cuiusq; cōseruent: narratiunculā subiungit, quę cōfirmationē causę continet. Hanc postea longa primùm enumeratione aliorum damnorum eidem sibi illatorū amplificat: deindę etiā collatione modestię suę, & illius petulātiæ tū ergā se, tū erga cæteros etiā homines, quidem etiam hominibus inuisum ac detestabile sit doce

a IMPE

ΕΠΙ ΑΡΧΟΝΤΟΣ
Ἀριστάρχου Φαληρέως, Πυανεψιῶνος ὀγδόῃ ἱσταμένου, γραφὴν ἔφευγε τὸ σῖγμα πρὸς τὸ ταῦ, ἐπὶ τοῖς ἑπτὰ φωνήεσιν, δίκας ὑπαρχόντων, καὶ ἁρπαγῆς, ἀφαιρεῖσθαι λέγων πάντας τοὺς ἐν διπλῷ ταῦ προφερομένους.

a IMPERANTE Aristarcho Phalereo, septima Octobris, actionē instituit σῖγμα b aduersus ταῦ, constitutis c iudicibus septem vocalibus, de vi & d rapina, e spoliari se dicens omnibus illis vocibus quæ duplici ταῦ proferri solent.

Μέχρι μέν, ὦ φωνήεντα δικασταί, ὀλίγα ἠδικημένῳ τούτου τοῦ [illegible]οῦ, καταχωμένοις ἐμοῖς, καὶ καταιρουμένοις ἔνθα μὲν δεῖ, βαρέως ἔφερον τὸν βλάβην, καὶ παρῆκον ἔνια τῶν λεγομένων ὑπὸ μετριότητος, ἣν ἴστε με φυλάττουσα πρός τε ὑμᾶς, καὶ τὰς ἄλλας συλλαβάς. ἐπεὶ δὲ τοσοῦτον ἦκα πλεονεξίας, καὶ ἀνοίας, ὥστε ἐφ' οἷς ἐσύχαζον πρότερον, οὐκ ἀγαπῶν, ἀλλὰ καὶ πλείω πλεονεκτεῖν, ἀναγκαίως αὐτὸ ἐνθυμοῦμαι νῦν παρὰ τοῖς ἀμφοτέρα ἀλόγιστον ὑμῖν. διὸ καὶ εἴ τι μικρόν με ἐπὶ τῇδε ἀφθονίᾳ ἐπέρχεται τῆς ἐμαυτοῦ. τοῖς

Hactenus f quidem, ô iudices Vocales, non admodū graui iniuria affectus ab hoc ταῦ, quòd meis rebus abutebatur, & inde auferebat vnde minimè conuenichat, quod quidē dānū nō grauiter tuli: nonnulla etiā quæ dicebātur, audiuisse me dissimulabam, propter modestiam, quā vos ipsi nostis me seruare cùm erga vos, tum erga alias syllabas. Postquā verò ad tātam auaritiam & amentiam peruenit, vt non modò non sit contentū ijs quæ ego sæpe dissimulaui, verum iam maiorem vim inferat, ipsa me necessitas cogit vt accusem ipsum apud vos, qui vtrumq; nostrūm nouistis. g Non aut tem exiguus metus propter istam miseriam me inuasit.

Nam

ζοῖς γὲ πεπραγμένοις ἀεί τι μεῖζον προσιθεὶς, ἄρδην με τῆς οἰκείας ἀφελίψει χώρας, ὡς ὀλίγον δεῖν ἡσυχίαν ἄγοντα, μηδὲ ἐν γράμμασιν ἀσθμαίνεσθαι, ἐν ἴσῳ δὲ ἔσεσθαι τῷ φόβῳ. δίκαιον οὖν ὑμᾶς, οἷ δικάζετε νῦν, ἅμα καὶ τὰ λοιπὰ γράμματα πείρας ἔχειν τινὰ φυλακῆς. εἰ γὰρ ἐξεσται τοῖς βουλομένοις ἄρδην καθ' αὑτὰ τάξεως εἰς ἀπορίαν βιάζεσθαι, μὴ τοῦτο ἐπιτρέψετε ὑμεῖς, ὧν χωρὶς ἐδὲν καθόλου γράφεται, οὐχ ὁρῶ τίνα τρόπον ἂν σωτάξας τὰ νόμιμα, ἐφ' οἷς ἐτάχθη τὰ κατ' ἀρχὰς, ἴξεσιν. ἀπ' οὐδενὸς ὑμᾶς οἶμαι ποτὲ εἰς τοσοῦτον ἀμελείας τε καὶ παροράσεως ἥξειν, ὥστε ἐπιτρέψαι τινὰ μὴ δίκαια. οὐδὲ ἀ καθυφήσετε ἆρα ὑμεῖς, ἐμοὶ παραλειπτέον ὄντα ἀδικουμένῳ. ὡς ἔθει μὴ τῶν ἄλλων ἀνιπόπτοσαν. τότε δὲ τόλμα, εὐθὺς ἀρξαμένων παρανομεῖν, καὶ οὐκ ἂν ἐπολέμει μέχρι νῦν ὧν λάμβδα ὧν ῥῶ, δίκαιος

Nam cum prioribus iniurijs maiores semper addat, prorsus me è domestica sede expellet, ita vt parũ iam absit, dum ego ista dissimulo, quin ne inter literas quidem amplius numerer, & in simili quodam versẽr metu. h Est ita æquũ, non modò vos iudices, sed omnes etiam reliquas literas huius doli curã gerere. Nam si, vt libet, vnicuiq licebit è suo ordine in alium violenter irrumpere: idq vos, sine quibus nihil omnino scribitur, permiseritis: non video quomodo sua quiq ordines iura, iuxta quæ à principiò constituti sunt, tuebuntur. Sed non existimo vos vnquã ad tantã incuriã vel negligentiã peruẽturos, vt ea feratis, quæ cum æquo & iure pugnant. Et vt vos certamen omiseritis, tamen mihi, qui iniuria affectus sum, negligendum non erit. i *Atq vtinam aliarum quoque literarum audacia ab initio statim cũm cœperunt contra leges delinquere, esse repressa. neq enim ligitaret ad hunc vsq diem* λάμβδα *cũ ῥῶ, disceptans*

ἀμφισβητῶν περὶ τ λιθύ-
ρεως, ἢ λιφαλαλγίας. οὔτε τὸ
γάμμα ὢν λάπτα διηγωνίζε-
το, ἢ εἰς χεῖρας μικρᾶ δεῖν ἦρ-
χετο πολλάκις ἐν ᾧ λιναχείῳ
πρὸς γναφάλων. ἐπέπαυτο δὲ
ἂν ἢ πρὸς τὸ κάμβδα μαχόμε-
νον, τὸ μόγις ἀφαιρούμενον αὐ-
τῶ, ἢ μᾶλλον παρακλῖνον, ἢ
τὰ λοιπὰ δὲ ἂν ἠρέμει συγχύ-
σεως ἄρχειν παρανόμου. κα-
λὸν γὰρ ἕκαστον μένειν ἐφ' ἧς ἔ-
τυχεν τάξεως. τὸ δ' ὑπερβαί-
νειν εἰς ἃ μὴ χρὴ, λύοντός ἐστι τὰ
δίκαια. καὶ ὅ γε πρῶτος ὑμῖν
τοὺς νόμους τούτους διατυπώσας,
εἴτε Κάδμος ὁ Νησιώτης, εἴτε
Παλαμήδης ὁ Ναυπλίου, ἢ Σι-
μωνίδῃ δ' ἔνιοι προσάπτουσι τὴν
σοφίαν ταύτην, ἐν τῇ τάξει
μόνον. καθ' ἣν οἱ προηγήσαν
βεβαιοῦται, διδόασιν δὲ πρῶ-
τον ἕκαστον, ἕ δύνατον, ἀπὸ καὶ
τοιότητος, ἧς ἕκαστον ἡμῶν
ἔχει, καὶ δυνάμεως σωτη-
ρίου. καὶ ὑμῖν μὲν, ὦ δικασταὶ,
τὴν μείζω δεδόκασι τιμὴν,
ὅτι

diſceptans [k] de voce λίθυρος & [l] λιφαλαλγία. Neq; etiam ὢν γάμμα eſſet cum λάπτα certamen: neq; tam ſæpe [m] ad manus propè veniſſent in fullonia, de dictionibus γναφεύω & λυάφω diſceptantes. Quin ceſſaſſet etiã hoc γάμμα cũ λάμβδα cõtendere, dictionem μόγις illi ſurripiens, imò ſuffurans. Adeoq; reliquæ itẽ literæ, quieuiſſent ſeditiones mouere cõtra leges. [n] Eſt enim pulchrum, vnamquamq; literam in eo ordine quẽ primũ ſortita eſt, manere: tranſcendere verò eò quò non oportet, eius eſt qui ius & æquum ſoluit. Et qui primus vobis has leges finxit & formauit, ſiue [o] Cadmus fuerit ille inſularis, ſiue Palamedes Nauplij filius (quanquã nonnulli hanc prudentiam Simonidi tribuant) non ordinem tantũ, per quem ſua quibuſq; literis præſidentiæ dignitas firmiter permanet, definie-

unt: videlicet quæ debeat eſſe prima, quæ ſecunda: ſed qualitates etiã & virtutes quas habent ſingulæ noſtrum, conſtituerunt. [p] Et vos quidem, ô iudices, honore affecerunt præcipuo,

propterea

ὅτι λαθ' αὗτὰ λωάσθι φθίγγε
σθαι, ἡμιφώνοις ἢ τλῶ ἐφιξῆς;
ὅτι ποσθήκης ἐς τὸ ἀκροθλῖα
λᾶτα. πασῶν ἢ ἰσχάτως νόμι
σαν ἔχειν μοῖραν ἔνια τ πάν-
των, οἷς ἀδὶ φωνὴ πρόσεστι. λαθ'
αὐτὰ ἢ οὕω τὰ φωνήεντα φυ-
λάσσειν ἔοικε τὰς νόμους τῶσι
τοῖς Τ τῷ (ὁ γὰρ ἔχω αὖτὸ χεί-
ρονι ὀνομάσαι ῥήματι, ἢ ᾧ κα-
λῆται, ὁ μὰ τὰς θεὰς; εἰ μὴ ἐξ
ὑμῶν δύο σωληθοῦ ἀγαθοὶ, ἢ
καθήκουσ' ὁρᾶθῖα, τό, τε ἄλ
φα, ἢ τὸ υ; οὐκ ἂν κινδυνεύσειν μι
πλέω τ πόνοις βιασαμένων,
ὀνομάτων με ἢ ῥημάτων ἀπε
λᾶσαι πατρῴων, ἐκδιῶξαι ἢ ὁμῶ
σιωδίσμων ἅμα καὶ προθέσε
σιων, ὡς μηκέτι φέρειν τὼ
ἐκβοὴν πλεονεξίαν. ὅθεν δὲ
καὶ ἀπό τινων ἀρξάμενον; ὥρα
λέγειν. ἐπιδή μοι ποτὲ
Κυβέλῳ (τὸ δὲ ὃν πολύ-
χνιον οὐκ ἀηδές, ἄποικον, ὡς ἐ-
πίχει λόγος, Ἀθωναίων) ἐπη-
δόμην δὲ ἢ τὸ κράτιστον ἐῶ,

propterea quòd veſtro mar-
te poteſtis ſonum efficere.
¶ Semiuocales verò ſecundo
loco dignati ſunt, eo quòd
ſine veſtro acceſſu exaudiri
nequeunt. Ex omnibus etiam
literis, quibuſdã omnium po-
ſtremũ locũ decreuerunt, mu-
tis ſcilicet & voce carẽtibus.
Has itaq; leges per vos voca-
les conſeruari decet. r Hoc
verò ταῦ (neq; enim poſſum
ipſum turpiori nomine ap-
pellare; q̃ quo nominari ſo-
let per deos) niſi duæ quædã
s bonæ ex vobis & aſpectu
decenti, ἄλφα ſcilicet & ὖψι-
λὸν, ſe illi cõiunxiſſẽt, t ne au
diretur quidẽ ſolũ. u Hoc, in-
quã, mihi maiorẽ vim quàm
vllæ vnquam literæ, inferre
auſum eſt. Nã nominibus &
verbis patrijs me extrudere;
prætereà ex ipſis etiã coniun-
ctionibus & præpoſitioni-
bus expellere tentat, adeò vi
iſtam x immodicam auari-
tiam porrò ferre nequeam. Y Verùm iam tẽpus eſt dicere, vn-
de & à quibus res initium ſumpſerit. Peregrinabar aliquando
in Cybelo (id oppidulũ eſt non iniucundũ, colonia, ſicuti fer-
tur, Athenienſium) adducebam verò mecum fortiſſimum ẽ-

ex vici-

φιλτάτων τὸ βέλτιστον. καλῶς ἔχει μοι δοκεῖ παρὰ κωμῳδιῶν τινι ποιητῇ, Λυσίμαχῳ ὀνόματι, βοιώτιον μὲν, ὡς ἐφαίνετο, τὸ γένος ὄντα, ἐν δὲ μέσοις δοκοῦντι ἀξιοῦσθαι τῆς ἀττικῆς. παρὰ τούτῳ δὴ τῷ ξένῳ τινὶ ἦν ταῦτα πλουτίδιον ἐφόρα. μέχρι μὲν γὰρ ὀλίγοις ἐπιχειρεῖ τις παρακούειν λέγειν, ἀπιστοῦσί μοι τῶν συγγενῶν μοι, συνήθειαν ὑμῖν σωτηραμμένων γραμμάτων. ἔτι δὲ τὸ μέτρον καὶ τὰ ὅμοια ἐπισπώμενον, ἅσσα ταυτὶ λέγειν. καὶ οἶσθ' ὅτι μοι τὸ ἄχθος, καὶ ὑπ' ἀνθρώπου τινὸς ἐλαυνόμενον ἐπ' αὐτοῖς ὁπότε ἢ καὶ ἐκ τούτων ἀρξάμενον ἐτόλμησε καλλίτερον εἰπεῖν καὶ κάτυμα, καὶ βίτταν, εἶτα ἀπερυθριάσαν, καὶ βασίλιτταν ὀσομάξειν, ὑπ' μετρίως ἐπιζοῦσις ἀγανακτῶ. καὶ βίμπραμαι, δεδιὼς μὴ τὸν χρόνον καὶ τὰ σῦκα τῦκά τις ὀνομάσῃ. καί μοι πρὸς Διὸς ἀθυμοῦντι καὶ μι-

ex vicinis meis optimum. Diuertebam verò ad Comicum quendã poëtam, huic nomen erat Lysimacho: & à maioribus, quantũ apparebat, genere erat Bœotius: z sed tamen de se dici volebat, quòd in media Attica natus esset. Apud hunc hospitè ego huius ταῦ A auaritiam deprehendi. Equidem cũ hactenus paucis quibusdam manus intulisset, docẽdo B τιτταράκοντα, prius ans me meis cognatis, existimabam eam esse consuetudinem C literarum, quæ vna mecum essent educatæ. Præterea cùm D τύμπρον & similes quasdam voces mihi detraxisset, diceretq; eas esse suas, audiebam patienter, nec vehementer admodum me ea res mordebat: verùm cùm ab eis initium sumpsisset, atque postea ausum esset etiam dicere καλλίτερον & κάττυμα, & E βίττας: deinceps abiecto omni pudore, βασίλιτταν quoq; nominare: haud leuiter sum cõmotus, & ira accensus, timens ne quis temporis successu etiã σῦκα τῦκα appellet. Oro autem vos per Iouem, vt mihi indignanti,

& F iusta

καὶ μεμονωμένῳ τῆς βοηθησόντων, σύγγνωτι δὲ δικαίας ὀργῆς. ὑπὲρ γὰρ περὶ τὰ μικρὰ καὶ τὰ τυχόντα ἐστὶν ὁ κίνδυνος, ἀφαιρεμένῳ τῆς σωτηρίου καὶ σωτηροχολακότων μοι γραμμάτων. κίσσαν μὲ κάλον ὄρνιν, ἐκ μέσων ὡς ἔπος εἰπεῖν, τῶν λοιπῶν ἁρπάσαν, κίτταν ὠνόμασεν. ἀφείλετο δέ μου φάσσαν, ἅμα νήσσαις τισὶ, καὶ κοσσύφοις, ἀπαγορεύοντος Ἀριστάρχου. περίεσπασε δὲ καὶ μιλιῶν οὐκ ὀλίγας. ἐπ' ἀθήνας ἰόντα, καὶ ἐκ μέσης αὐτῆς ἁρπάσας ἀνόμως Ὑμηττὸν, ὀρῶντων ὑμῶν, καὶ τῆς ἄλλων συμμάχων, ἅμα τί λέγω ταῦτα; Θετταλίας με ἐξέβαλεν ὅλης, Θετταλίαν ἀξιῶν λέγειν, καὶ πᾶσαν ἀφικνεισθαι τὴν Θάλασσαν, ὅτι τῶν ἐν κύποις φασκόντων σύτλων, ὡς τὸ δὴ λεγόμενον, μηδὲ πάσσαλόν μοι καταλιπεῖν. ὅτι δ' ἀνεξίκακόν εἰμι γράμμα, μαρτυρεῖ τί μοι καὶ αὐτὸς, μηδέποτε ἐγκαλέσαντι ὧν ἔγνα, σμά-

& F iusta ira commoto, præterea à omni ope & auxilio destituto, ignoscatis. Neq; enim paruum hoc aut leue est periculum in quo versor, cũ præterquã quòd assuetis & familiaribus literis me spoliauit, etiã κίσσαν, id est, picam, auẽ meã loquacissimã, ex medio sinu, vt dici solet, abreptam, κίτταν appellauit. Quin & φάσσαν, id est, palumbũ, vnà cum νήσσαις, id est, anatibus, & κοσσύφοις, id est, merulis, G abstulerat, H mierdicente Aristarcho. Eripuit etiã non paucas apes. In Atticam verò veniens, ex media illa regione I Ὑμηττὸν præter ius rapuit: idq; vobis ipsis & alijs quibusdam syllabis videntibus. Verũm quid ego ista commemoro, cùm me tota K Thessalia expulerit, velitq; eam Thettaliam dicere? Tota insuper mari sum excluſus. Neq; à betis hortensibus sibi temperat, vt iam, quod dici solet, ne paxillus quidem mihi reliquus sit. L Quòd verò litera sim quæ nulli nocere studeam, vos ipsi mihi testes estis. Neque enim vnquam accusaui literam ἔγνα, quæ

σμάραγδον ἀφσπάσαντι, καὶ πᾶσαν ἀφιλομένῳ τὴν σμύρναν, μήτε τῷ ξῦ, πᾶσαν παραβάντι σωθήκην, μήτ' συγγραφὰς τοιούτων ἔχοντι Θουκυδίδην σύμμαχον. τῷ μὲν γὰρ γείτονί μου ῥῷ νοσήσαντι συγγνώμη, καὶ παρ' αὐτῷ φυτεύσαντί μου τὰς μυρρίνας, καὶ πάσαν τί μοι ποτε πρὸ μελαγχολίας ἐπὶ ῥόρρης λάχανα μὴ τοιοῦτον. τὸ δὲ τοῦ τέτο σκοπῶμεν, ὡς φύσει βίαιον καὶ πρὸς τὰ λοιπά. ὅτι δὲ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἀπέχεται γραμμάτων, ἀπὸ καὶ τὸ δέλτα, καὶ τὸ θῆτα, καὶ τὸ ξῖτα, μικροῦ δεῖν πάντα ἠδίκησε τὰ στοιχεῖα, αὐτά μοι λάλει τὰ ἀδικηθέντα γράμματα. ἀκούσατε φωνήεντα δικάσατε, τὸ μὲν δέλτα Ο, ἀφείλετό μου τὴν ἐνδελέχειαν, ἐντελέχειαν ἀξιοῖ λέγεσθαι παρὰ πάντας τοὺς νόμους· τῶν θῆτα βρύουσα, καὶ τῆς κεφαλῆς τὰς τρίχας τίλουσα ἐπὶ τὸ δὲ λοιπὸν ὕθης ἐστί, ῥᾴθαι τῶν ξῖτα τὸ σύριγμα, καὶ σαλ-

quæ mihi σμάραγδον abstulit, & toiã M σμύρναν surripuit. Nec ipso etiã ξῦ omnia fœdera & pacta rumpenti, litem intendi, ipso etiã Thucydide opem illi ferente. Etenim vicino meo ῥῷ veniã danda, quòd morbo affectum sit, & meas apud se μυρρίνας. id est, myrtus, plantárit: & quòd melancholiæ malo laborans, me in faciem percusserit. Et talis quidem litera sum ego. Hoc verò ταῦ quàm sit natura violentum aduersus reliquas omnes literas; & quàm à nullis omnino abstinuerit, consideremus. Sed & δέλτα & θῆτα & ξῖτα, & propè omnia literarum elementa iniuria affecit. Accersе mihi N læsas literas. Auditis, O vocales iudices, P ipsum δέλτα dicere: Surripuit mihi meam ἐνδελέχειαν, pro qua vult vt dicatur ἐντελέχεια: quod sanè contrarium est omnibus legibus. Auditis vociferari θῆτα, & Q capiti capillos euellere, eo quòd priuatum est cucurbita. Auditis ipsum etiam ξῖτα suis votibus συρίσαν

καὶ σαλπίζειν, ὡς μηκέτ' αὐτῷ ἐξεῖναι μηδὲ γρύζειν. τίς ἂν ἔτων ἀνάσχοιτο; ἢ τίς ἐξαρκέσει δίκη πρὸς τὸ πονηρότατον τοῦτο ταῦτο; ἆρα δὲ τὸ ὁμόφυλον τῶν στοιχείων μόνον ἀδικεῖ γράμμα, ἀλλ' ἤδη καὶ πρὸς τὸ ἀνθρώπειον μεταβέβηκε, τοῦνομα τὸν τρόπον. ὁ γὰρ ἐπιτρέπει γε αὐτὸς ἑαυτῷ φέρεσθαι τὰς γλώττας. μᾶλλον δέ, ὦ δικασταί· μεταξὺ γάρ μοι πάλιν τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα ἀνέμνησε περὶ γλώσσης, ὅτι καὶ ταύτης μοι τὸ μέρος ἀπέλασε, καὶ γλῶτταν ποιεῖ τὴν γλῶτταν, ὃ γλώσσης ἀληθῶς νόσημα ταῦ. ἀλλὰ μεταβήσομαι πάλιν ἐκεῖνο, καὶ τοῖς ἀνθρώποις συμμαχορούσω, ὑπὲρ ὧν εἰς αὐτοὺς παρεμυθεῖτο. δικασταῖς γὰρ ἴσως βουλὴν καὶ σπαράττειν αὐτῶν τὴν φωνὴν ἐπιχειρεῖ· καὶ ὃ μή τι καλὸν ἰδὼν, καλὸν εἰπεῖν βούλεται· καὶ δὴ παρεσκευασμένον, τὸ καλὸν εἰπεῖν αὐτὸς ἀναγκάζει, ἐν ἅπασι προθυμίαν ἔχειν ἀξιοῖ. πάλιν ἕτερον περὶ κλέπτου διαλέγεται, τὸ

& σαλπίζειν spoliatum esse: adeò vt ne γρύζειν quidem, id est, mutire, illi porrò liceat. Quis ista, quæso, ferat? aut quæ pœna satis magna erit tam sceleſto? Verùm hoc non tantũ cognatiũ sibi elementorum genus lædit, sed iam ad homines etiã ijsdẽ moribus se contulit. Neq; enim permittit R vt rectà ferantur linguis. Imò verò, iudices interim enim res humanæ rursus me admonuerunt γλώσσης, id est, linguæ. nã expulsum me hac quoque parte, γλῶτταν facit γλῶτταν. O reuera linguæ S pernicioſus morſus ταῦ. Verùm rursum me conferam ad illud quod cœperam, atq; homines defendam in ijs T in quibus aduersus eos delinquit. Nã conatur illorum voces quibusdam vinculis constringere & discerpere, ita vt si quis pulchrum quidpiam videns, id καλὸν appellare velit, hoc ταῦ statim irruens, τὸ καλὸν ipsum dicere cogit. adeò cupit in omnib. V præ-

sidentiã obtinere. Rursum alius quispiã dicit Χ περὶ κλέπτου, id est,

τὸ δ' τλῆμον γὰρ ὄντ' ἀληθῶς τλῆμα ποιοῦντι τὸ ἀλγεῖν. οὐ δ' μόνον γε τοὺς τυχόντας ἀδικεῖ, ἀπ' ἴσης δὲ καὶ τῷ μεγάλῳ βασιλεῖ, ᾧ καὶ γῆ καὶ θάλασσαν ἔξω φασὶ, καὶ τὰ αὐτῶν φύσεως ἐκλιπεῖν, τὸ ὑπ' αὐτῷ ἐπιβουλεύειν, καὶ λύπην αὐτὸν ὄντας, τύραννόν τινα ἀποφαίνειν. ὅτῳ μὲν οὖν ὅσον ἐς φωνὴν ἀνθρώπους ἀδικεῖ, ἔργῳ ἴσως; κλάουσιν ἄνθρωποι, καὶ πλὴν αὐτὴν τύχην ὀδύρονται, καὶ τὰ ἄλλα ματαρῶνται πολλάκις, ὅτι τὸ ταῦ ἐς τὸ τῶν στοιχείων γένος παρήγαγε. ᾧ γὰρ τοῦτο σώματι φασὶ τοὺς τυράννους ἀκολουθήσαντας καὶ μιμησαμένους αὐτὸ τὸ πλάσμα, ἔπειτα σχήματι διὸ τοῦτο ξύλα τιλτήναντας ἀνθρώπους ἀνασκολοπίζειν ἐπ' αὐτὰ ἀπὸ δὴ τούτου, καὶ ᾧ τεχνήματι ᾧ πονηρῷ πλὴν πονηρὰν ἐπωνυμίαν σαυτοῦ. τοιγαροῦν ἁπάντων ἕνεκα, πόσων θανάτων τὸ ταῦ ἄξιον εἶναι νομίζεις; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι δικαίως ἂν μόνον ἐς πλὴν τοῦ ταῦ τιμωρίαν καταλειφθῆναι, τὸ

id est, de palmite: hoc verò, (est enim reuera τλῆμον, id est, miserũ) τλῆμα facit, quod erat ἀλγεῖν. Et quidem Y non plebeios tantũ homines iniuria afficit, sed iam etiam magno illi regi, cui fama est ipsam terrã & mare cessisse, atq; Z naturas suas reliquisse, insidias tendit, & ex ipso, cùm a λῦπη & sit, τύραννον quendam efficit. Atq; in hunc modũ vocem hominum lædit. Quomodo verò re ipsa & opere eosdem lædat, audite. Plorãt homines, atq; suæ fortunæ vices deflent, atq; ipsum sæpe Cadmũ execrãtur, quod ταῦ in literarũ genus induxerit. β Aiunt enim tyrannos γ eius literæ corpus secutos, atq; figuram imitatos, postea simili figura ligna fabricasse, in quibus homines suspendant: atque ex hoc huic tam pernicioso fabricæ δ pessimum nomen obuenisse. ε Propter ista omnia quot mortibus ipsum ταῦ dignum esse iudicatis? Ego quidem existimo, meritò hoc solum ad supplicium ipsius ταῦ relinqui

τὸ ϖ̃ σχήματι ϖ̃ αὐτὸ τῶ δίκλω ἐποχεῖν, ὃ δὴ σωρὸς εἶν, ἀπὸ τούτου μὲν ἐδημιουργήθη, ἀπὸ δ' ἀνθρώπων ὀνομάζεται.

vt pœnam in sua illa figura sustineat, propterea quòd crux ab ipso fabricata est, & ab eo nomen illi homines imposuerint.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

LVcianus hîc ludens inducit σῖγμα ad disquisitionem τοῦ vocans ac coarguens, quòd furatiuam exerceret ac aliena violenter inuaderet. Apud Atticos & Dores frequenter ac ex plerisque dictionibus eiectum, in suum locum τοῦ se nullis comitijs suffecerit, Obijcit insuper, & vinculis quibusdam vocem humanam intorqueat, ac dilacerare conetur. Exhibet enim vt cæteræ mutæ ori nonnihil inter pronunciandum negotij. Concludit tandem ipsum τοῦ videri dignum, quod in id cõtolleretur, quòd ipsius exprimeret figura. T autem litera longa & suspendiosorum imago crucem efficit Tum σαύρων per τοῦ furcam & patibulum designari probant Grammatici.

a IMPERANTE Aristarcho.] *Actio intenditur apud iudices vocales imperante Aristarcho Phalereo grammatico; qui tantum sibi in Homeri poëmate permisit, vt versus quos vellet, velut supposititios partus, ab Homeri familia submoueret. Vnde etiam hodie Aristarchos vocamus alienorum scriptorum censores. Ouid. de Ponto:*

Corrigere at res est tantò magis ardua, quantò
Magnus Aristarcho maior Homerus erat.

b Aduersus τοῦ.] *in iudicium vocauit, quòd multarum literarum locũ occuparet. Contendit enim cũ τοῦ, quòd multis in dictionibus pro σῖγμα ponatur.* *c* Iudicibus,] *vindicibus & iudicio præsidentibus ad clepsydram.* *d* Rapina.] *peculatu.* *e* Dicens spoliari se.] *Querens se inde perpetuò exturbari vbi τοῦ geminatum scriberetur.* *f* Hactenus.] *Exordium à simulatione modestiæ, & excusatione necessitatis.* *g* Non autẽ exiguus metus.] *Amplificatio à futuro periculo. Nam prorsus*

prorsus ingens timor me habet, ne ijs contumelijs allidar omnino, atq; opprimar, eq; literarum albo penitùs explodar. h Est itaque æquum.] *A translatione. Par est publicæ securitatis rationem habere.* i Atq; vtinã aliarũ.] *Exemplũ damni anteà alijs quoq; illati.* k De voce.] σίσηρις.] *De τῇ σισήρεως. i. de pumice & re ad exterendos expoliendosq; libros apta.* l κὴ κεφαλαλγίας.] *i. capitis dolore. Attici vocant κεφαλαργίαν.*

m Ad manus veniſſent.] *manus conſeruiſſent.* n Est enim pulchrũ.] *Locus communis. Satius enim est cuiq; intra pelliculam & fortunã suã se cõtinere, quàm transilire metas, iura & æquum soluere.* o Cadmus Insularis.] *Phœnix, fertur suæ ætatis hominibus ingenij acumine præcelluisse, vt qui & sedecim literas primus omnium in Græcam è Phœnica attulerit α. β. γ. δ. ε. ι. κ. λ. μ. ν. ο. π. ρ. σ. τ. υ. His Palameden Nauplius Troiano bello quatuor adiecit ξ. θ. φ. χ. & totidem Simonides Syracuſ. medicus ζ. η. ψ. ω. p.* Et vos quidem, ô iudices.] *vocales namq; sunt, quæ sonãtiore quadam voce, eaq; libera, atq; impromiscua, cæteris omnibus antecellunt.* q Semiuocales.] *à vocalibus enim incipientes, vocẽ per se plenã efficere nõ possũt: propterea quòd in se ipsas desinant. Sic haud multa ope subnixæ exaudiuntur.* r Hoc verò πῶυ.] *Propositio. Dicitur enim lõga litera siue crux, & suspendiosorum imago.* s Bonę ex vobis & aspectu decenti.] *Insignes, egregiæ, eximię.* t Ne audiretur.] *Ne audiri quidem potuisset.* u Hoc, inquam, mihi maiorem vim.] *Me longè præ cæteris ausum est offendere.*

x Immodicam auaritiam.] *tantũ iniuriarũ.* y Iam tẽpus est dicere.] *Narratio continens causæ confirmationẽ. Iam tempus admonet, vt à quibusdã exordiar.* z Sed tamen de se dici volebat.] *Sed qui ob dicendi elegantiã è media Attica dici posset.* A Auaritiam deprehẽdi.] *primum arrogantiam & pertinaciam.* B πεπλαφήκοντα.] *Aristoph. pro πεσσαφήκοντα. i. quadraginta.* C Literarũ.] *coalitarũ. & quæ vnà mecũ essent educatæ D. τήμερον.] Atticè pro σήμερον. i. hodie, ex τῇ articulo & ἡμέρᾳ. i. die Aristoph. in Pluto. E* Πίτταν.] *pro πίσσαν. i. picẽ, resinã.* F Iusta ira commoto.] *Amplificatio confirmationis, à magnitudine iniuriæ, quã præcedentium enumeratione amplificat.* G Abstulerat.] *Interceperat.* H Interdicente.] *Reclaman-*

clamante. I ὑμηττον.] *Hymettum florentißimum ac melliſſimum Atticæ montem mihi ademit.* K Theſſalia.] *Græciæ regione.* K Quod verò litera ſim.] *Collatio ſuæ modeſtiæ & aduerſarij proteruitatis. Vos autem ipſæ locupletißimum affert re poteſtis meæ comitatis atq; humanitatis teſtimonium, quæ aduerſus ζῆτα nunquam dicam conſcripſi, neque ipſo ξῦ negotium feci. Quamuis auxiliarem aſſertoremque Thucydidem habeat.* M σμύρναν.] *Myrrham & lachrymam Arabicæ arboris, de qua Dioſc. lib. 1. cap. 78. Theophr. lib. 4. hiſt. plant.* ζμύρνα dicitur ἡ μύρρα. N Læſas literas.] *Quæ iniuriam accepêre.* O Vocales iudices.] *A teſtimonijs aliarũ.*

P Ipſum δέλτα.] *Quid conqueratur. Corinthus de Atticæ dialecto agens, proprium fuiſſe Atticorum ait,* σιδιλέχδαν σὺ τιλέχδαν *vocare, his verbis:* τὰς μυρρίνας μυροβίνας λέγουσι (*de Atticis loquitur*) καὶ τὸ συρίζειν συρίττειν καὶ τὸ σιδιλέχδαν σὺτιλέχδαν. *Dores* ζ *in* σδ *ſoluunt, & pro* συρίζειν. i. *fiſtula canere, ſibilare* συρίσδειν *dicunt, & pro* σαλπίζειν, id eſt, *clangere, buccinari* σαλπίσδειν. σὺτιλέχδα *per τ pluribus probatur, de quo Eud. in Aſſe, qui dici putat quaſi* τὰ σὺτιλῆς σωμοχλῶ, i. *perfecti corporis comprehenſionem Ariſtot. lib. 2. de gen. anim cap. 1. Gaza lib. 1. c. 16. de cauſ. lant.*

Q Capiti cãpillos euellere.] *Geſtus eſt grauiter indolentium & indignantium. Homer. Odyſſ.* κ. R Vt recta ferantur linguis.] *Eos facilè & rectè linguam explicare.*

S Pernicioſus morbus.] *Pernicies.* T In quibus aduerſus eos delinquit.] *Cauſam ſuam probabilem facit ex ijs quæ idem* τῶν *etiam in alios peccârit.* V Præſidentiam obtinere.] *Primas partes vindicare.* X ἀμπέλινον.] *de paſmite, pampino. Gazæ internodium & ſarmenti faſciculus dicitur. Ariſt. lib. 5. anim.* Y Non plebeios tantùm homines.] *amplificatio à perſonæ qualitate.* Z Naturas ſuas reliquiſſe,] *quique eorum naturam immutauit.* α Cùm κύων ſit.] *Et cùm ei Cynis nomen inditum ſit, in τύραννον quendam ferum animal transformare nititur.* β Aiunt enim Tyrannos.] *Antiquis Reges tyranni ſunt nuncupati. Virg. 4. Aeneid.*

Nomadumque tyranni Odere. *& 6.*

Pars mihi pacis erit dextram tetigiſſe tyranni.

In

In bonam partem consule Seruium. Ouid. 11. *Metam. Laomedontem Phrygiæ tyrannum vocat, nomine prorsus non inuiso, quod à Syris Chaldæisque, quorum lingua sit antiquissima, manasse videtur, à quibus principes & potentes Turanim appellantur.* γ Eius literæ corpus.] *Hinc est quod Maro* τὸ *Gallicum pro cruce festiuè dixit, & symbolicῶς. Galli enim assueti sunt cruces & patibula in similitudinem* τοῦ *literæ formare.* θ Pessimum nomen.] *Ex hac & nefario artificio nefariam crucis & patibuli nuncupationem profectam constat.* ι Propter illa.] *Epilogus.*

TIMΩN, ΗΜΙ-ΣΑΝΘΡΩΠΟΣ.

TIMON, SIVE Misanthropos.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

HOc dialogo de diuitijs tractatur, quis scilicet verus diuitiarum vsus sit, & quomodo retineantur, quibus potissimùm obueniant, & quales reddant possessores. Occasio dialogi à persona Timonis sumpta est, quem Athenienses, quòd inhumanus planè esset, hominumque congressus ac societatem vitaret, imò etiam publicis malis gauderet, Misanthropon appellârunt: cuius mortui quoque sepulchrum (vt scribit Suidas) in accessum & inuium factum fuit: cum mare, tanquam ipsum quoque perosum illius inhumanitatem, inundatione eam terræ partem vbi sepultus erat, à reliqua abstractam secluſisset. In quo & tale epitaphium inscriptum fuisse fertur:

Hic iaceo, vita miseraq; inopiq; solutus:
Nomen ne quæras, sed malè iute peri.

Huic igitur Timoni fimes reddi & diuites, videtur intelligere velle Lucianus: vtpote quos diuitiæ & fastuosos & insolentes & planè barbaros efficere consueuerunt. Fingit autem ab initio diuitem fuisse, sed ob liberalitatem, & quòd absq; iudicio in quosuis benignus esset, ad paupertatem redactum esse. Quam rem cùm

Iupiter ex ipsius querela, qua cum illo expostulando, in hominum malitiam & ingratitudinem à principio inuehitur, cognouisset, misertus illius, eo quòd & in deos pius fuerat, & multa illis sacra pergerat, diuitem denuò facere statuit, ac Plutum cum thesauro ad ipsum mittit. Qui principiò se detrectat, ostendens illum sua culpa pauperem factum esse, & cum talibus hominibus minimè perdurare se posse, atque æquè odisse eos vt sordidos atque auaros illos, qui nunquam omnino se vtantur. Mediocritate enim vtendi se gaudere. Atque hic locus vsum diuitiarum, & quomodo conseruari eædem debeant, docet. Deinde cùm Iupiter in sententia persisteret, atque ita Plutus ducente Mercurio ad Timonem proficisceretur, inter eundum fingitur claudicare. Ibi, interrogante Mercurio, causam eius rei reddit, quòd quoties à Ioue mittatur, tardè incedat, neque videat quorsum eat, neque norit ad quos eat. quoties autem à Dite mittatur, etiam alatum esse. Quo figmento significare videtur, improbos ac malos semper melioribus successibus frui: probos autem, & à Ioue dilectos, aut nunquam, aut tardè in hac vita felices ac diuites fieri. Postremò interrogatus à Mercurio, cur deformis ac pallidus, tantopere ametur ab hominibus? respondet, insciti a ac cæcitate illorum hoc fieri. Atque ibi cùm hos, tum alios effectus suos exponit: quæ omnia postremò actione & quasi reijpsa comprobantur, cum Timonem ab initio Plutum reijcere atque auersari fingit: vtpote ex paupertate modestum ac temperantem iam factum, & agnoscentem superiora mala in quæ ex diuitiarum copia inciderat. Mox eundem acceptum cum summa cura asseruare: tumidumque & insolentem omnes alios homines vitare atque contemnere. Additis ad finem etiam adulatoribus, scurris, assentatoribus, sycophantis, fumi venditoribus, & id genus alijs: qui vt corpus vmbra, sic ipsi diuitias atque fortunam comitantur.

ALIVD

ALIVD ARGVMENTVM
Ioannis Sambuci in Timonem seu Misantropon.

Distribuens aurum Timon incautus amicis,
Mendicus subitò è diuite factus erat,
Ira igitur motus falsos contempsit amicos:
Atq; alios, parcè viuere constituens:
Iuppiter huic iterum succurrens grandia misit
Munera, quæ tanti causa doloris erant.
Queis acceptatis, didicit dein parcere nummis,
Fabula, qui rectus, nos monet, vsus opum.

Ὦ Ζεῦ φίλιε καὶ ξένιε, καὶ ἑταῖρε, καὶ ἑφέστιε, καὶ ἀστροπαλὰ, καὶ ὄρκιε, καὶ νεφεληγερέτα, καὶ ἐπίγδουπε, καὶ ἔτι ἄλλο οἱ ἐμβρόντητοι ποιηταὶ καλοῦσι, καὶ μάλιστα ὅταν ἀρρῶσι πρὸς τὰ μέτρα· τότε γὰρ αὐτοῖς πολυλόγου γενόμενος, ὑπερείδεις τὸ πίθον τοῦ μέτρου, καὶ ἀναπληροῖς τὸ μιχλωδὲς ῥυθμοῦ τῷ σοὶ νῦν ἐπισμάραγος ἀστραπὴ, καὶ βαρύβρομος βροντὴ, καὶ ὁ αἰθαλόεις, καὶ ἀργύφεος, καὶ σμερδαλέος κεραυνός: ἅπαντα γὰρ ταῦτα λῆρος ἤδη ἀναπέφηνε, καὶ καπνὸς ποιητι-

IVpiter a Philie, hospitalis, solalitie, domestice, fulgurator, iusiurandice, nubicoge, grandistrepe, & si quod aliud tibi cognomen attoniti poëtæ tribuunt: maximè cùm hærent in versu. nam tum illis tu multinominis factus, carminis ruinam fulcis, metríq; expleS hiatum. Vbi tibi nunc magnicrepum fulgur, grauifremum tonitru? Vbi ardens, candens, ac terrificum fulmen? Nam hæc omnia iam palàm apparet nugas esse, fumumq;

ποικίλικὸς ἀτεχνῶς, ἔξω τ' κατάγε τῶν ὀνομάτων. τὸ δ' ἀοίδιμόν σε, καὶ ἐκηβόλον ὅπλον, καὶ πρόχειρον, οὐκ οἶδ' ὅπως τε λέως ἀπέρρυη; καὶ ψυχρόν ὅτι, μικρὸ ὀλίγου σπινθῆρα ὀργῆς κατὰ τῶν ἀδικούντων δεδφυλάττον. θᾶττον γοῦν τῶν ἐπιορκούντων ἕωλον θρυαλλίδα φοβηθείη ἄν; ἢ πῶ τὸ παυλαμάτορ Διὸς καπνοῦ φλόγα. ὅτω δαλόν τινα ἐπανατείναθαι δοκεῖς αὐτοῖς, ὡς πῦρ μὴ ἢ λαπνὸν ἀπ' αὐτοῦ μὴ δεδιέναι. μόνον δὲ τοῦτο οἴεσθαι ἀποκαίειν τὸ πάνυ μα, ὅτι ἀναπλησθήσονται τῆς ἀσβόλης. ὥστε ἤδη δῆτα τινὰ οἶει καὶ ὁ σαλμωνεὺς ἀνθιβρουλῶν ἐτόλμα, ὁ πάνυ δι' ἀπίθανος ὢν πρὸς ἄτω ψυχὰν πῶ ὀργὴν δίκα, θέρμουργὸς ἀνὴρ, καὶ μεγαλαυχόμων. πῶς γάρ, ὅτε γε καθάπερ ὑπὸ μανδραγόρᾳ ἐφαβούλεις, ὡς οὔτε τῶν ἐπιορκούντων ἀκούεις ἄτε τοὺς ἀδικουμένους ἐπισκοπεῖς; λκμὰς

póëticum, nec omnino quicquam praeter nominum ſtrepitum. Sed decãtata illa tua arma emimus ferientia, expromptáq; neſcio quomodo penitùs extincta ſunt, frigentáq; adeò, vt ne minimam quidem ſcintillulã iracundiæ aduerſus noxios reliquam obtineãt. Itaq; citius quiuis ex his qui peieraturi ſunt, extinctũ ellychnium metuerit, quàm flammã fulminis cuncta necantis: vſqueadeò titionem quempiam in ſeſe vibrare te putant, vt incendium aut fumum ab illo proficiſcens, nihil quicquam formident: verùm hoc ſolum vulneris inferri poſſe iudicent, vt fuligine compleantur. [b] Quibus rebus factum eſt, vt iam [c] Salmoneus tibi ſit auſus etiã obtonare: neq; id admodũ ab re, quippe aduerſus Iouem vſqueadeò ita frigidũ, vir ad facinora feruidũ, audaciaq; tumidus. Quidni enim faciat, vbi tu perinde ac [d] ſub mãdragora ſtertis, qui neq; peierãtes exaudias, neq; eorũ q [e] flagitia cõmittunt, reſpectũ agas?

Cæcutis

λημᾶς δ', καὶ ἀμβλυώττεις πρὸς τὰ γιγνόμενα, καὶ τὰ ὦτα ἐκκεκώφωσαι, καθάπερ οἱ παρηβηκότες. ἐπεὶ νέῳ γε ἔτι, καὶ ὀξύθυμος ὢν, καὶ ἀκμαίως πρὸς ὀργὴν, πολλὰ κατὰ τῶν ἀδίκων καὶ βιαίων ἐποίεις, καὶ οὐδέποτε οὔτε νὺξ τότε πρὸς αὐτὸς ἐκεχειρίαν, ἀλλ' ἀεὶ ἐνδελεχὴς πάντως ὁ κεραυνὸς ἦν, καὶ ἡ αὐγὴ ἐπισείουσα, καὶ ἡ βροντὴ ἐπαλαγοῦσα, καὶ ἡ ἀστραπὴ σωρηδὸν, ὥσπερ ἐς ἀκροβολισμὸν, πεπυκνωμένη, οἱ σεισμοὶ δὲ λοξοκινδύνως, καὶ ἡ χιὼν σωρηδὸν, καὶ ἡ χάλαζα πετρηδόν. καὶ ἵνα σοι φορτικῶς διαλέγωμαι, ὑετοί τε ῥαγδαῖοι καὶ βίαιοι, ποταμὸς ἑκάστη σαγήνη. ὥστε τηλικαύτη ἐν ἀκαρεῖ χρόνου ναυαγία ἐπὶ τοῦ Δευκαλίωνος ἐγένετο, ὡς ἐπορυχίων ἁπάντων κατακλυσθέντων, μόγις ἓν ἔτι λυβάτιον περισωθῆναι πρὸς κεφαλαῖ τῷ Λυκωρείᾳ, ξύμπυρόν τι τῆς ἀνθρωπίνου σπέρματος διασῳζὸν ἐς ἐπιγονὴν καινίας μείζονος

Cæcutis autè lippitudine, & hallucinaris ad ea quæ fiunt, autesq; iam tibi obsurduerunt instar horum qui ætate defecti sunt: quandoquidem cùm iuuenis adhuc esses acriq; animo, vehementisq; ad iracundiam, permulta in homines maleficos ac vi[illegible]os faciebas: neque tum vnquam tibi cum illis erant inducię: sed perpetuò fulmen erat in negocio, perpetuò obuibrabatur ægis, obstridebat tonitru: fulgur continenter iaculorum in morem densissimè ex edito loca deualantium torquebatur: terræ quassationes cribri instar frequentes: ad hæc nix cumulatim, neque non grando saxorum in morem: atq; vt tecum grandius loquar, imbresq; rapidi & violenti, ac flumen quotidie exundans. Hinc tantū repentè Deucalionis ætate naufragium ortum est, vt omnibus sub æquæ demersis, vix vnica scaphula seruaretur, quæ in montem Lycorem appulit, humani generis quasi scintillulas quasdam seruans, vnde sceleratius etiam genus in posterum propagaretur.

μείζονα. ζημία γὰρ ζοι ἀκόλουθα
τῇ ῥᾳθυμίας τἀπίχειρα νομίζ-
ῃ παρ' αὐτῶν, ὅτι θύον]α ἔτι
σοί τινος, ὅτι στεφανοῦντα, εἰ
μή τις ἄρα πάρεργον ὀλυμ-
πίῃσιν, ἢ οὕτω ὁ πάνυ ἀναγ-
καῖα ποιεῖν δοκῶν, ἀλλ' εἰς ἔ-
θος τι ἀρχαῖον σωτηλῶν. καὶ
[illegible]ολίζον χρόνον σι, ὦ θεῶν
γενναιότατε, ἀπροφάσισι, πα-
ρασάμενοι τὰ τιμῆς. ἐῶ λέγειν
ὁπόσακις ἤδη σε τὸ νεὼν σιτου-
λήκασιν. οἱ δὲ καὶ αὐτῷ σοὶ τὰς
χεῖρας ὀλυμπιάσιν ἐπιβεβλή-
κασι. καὶ σὺ ὁ ὑψιβρεμέτης ὤν,
πέπονας ἢ ἀναστῆσαι τὸς κυνάς.
ἢ τὸς γείτονας ἐπικαλέσασθαι
ὡς βοηθρομήσαντάς. αὐτὸς
συλλάβοιεν, ἔτι συσκευαζομέ-
νους πρὸς τὴν φυγήν. ἀλλ' ὀργυ-
ᾶς, καὶ γιγαντολέτωρ, καὶ τι-
τανοκράτωρ ἐκάθησο, τὸς πλο
κάμους πτοιεκαρόμενος ὑπ' αὐτ,
δικάπυκον λιραυνὸν ἔχων
ἐν τῇ δεξιᾷ. ταῦτα δίνωτ,
ὦ θαυμάσιε, πλυίκα παύσεται
ὅτως ἀμελῶς παροροῦμενος
ἢ ποτὲ κολάσεις τὴν τοσαύ-
την

retur. Nimirum igitur & di
gnum socordia præmium al
illis reportas, cùm iam nec
sacra faciat tibi quisquam,
nec coronas offerat, nisi f
quis obiter in Olympicis: ac
ita ne is quidem rem admodũ
frugiferam facere videatur,
sed priscum quendam ritum
magis referre: ac penè Sa-
turnum, ô deorũ generosissi-
me, te reddunt, magistratu
abdicantes. Omitto loqui,
quoties iam templum tuum
sacrilegio compilârint, quũ
tibi etiam ipsi in Olympia-
cis manus admoliti sunt.
Atque interea tu altifre-
mus ille pigitabaris vel ex-
citare canes, vel vicinos ad-
uocare, vt auxilio accurren-
tes illos comprehenderent,
quum etiamdum ad fugam
adornarentur. Sed egregius
ille, gigantumq; extinctor,
& Titanum victor, h se-
debas, quum tibi cæsaries ab
illis circumtonderetur, de-
cemcubitale fulmen dextera
tenens. Horum igitur, ô præclare, quis tandem erit finis, quæ
tu adeò securè despicis? Aut quando de tantis maleficijs pœ-
nas

λω ἀλικίαν; πόσοι φαέθον-
σι, ἢ Δευκαλίωνες, ἱκανοὶ
ὡς ἅπαξ πειραθῆναι ὕβρεως
ἢ βίου; ἵνα γὰρ τὰ κοινὰ ἐά-
σω, τὰ μὲν ἄλλα, τοσούτους ἀθη-
μάτων εἰς ὑψος ἄρας, καὶ πλου-
σίους ἐκ πενεστάτων ἀποφήνας,
καὶ πᾶσι τοῖς δεομένοις ἐπι-
κουρήσας· μᾶλλον δὲ ἀθρόον
εὐεργετήσαν τῶν φίλων ἐκά-
στας τὸν πλοῦτον, ἐπειδὴ πρέ-
πειν δοκῶ ταῦτα ἐγκώμιον; ἔτι
δὲ καὶ αἰσχύνομαι πρὸς αὐ-
τῶν, ὅτι προβέβηκεν οἱ τέως
πολλοὺς ὄντας καὶ προσκυνοῦν-
τας, μόλις ἐμοῦ γνωρίσματος
μνημονεύοι. ἀπ' ἐμοῦ πρὸ
τῆς ὁδοῦ βαδίζων ἐντύχοιμί
τινι αὐτῶν, ὥσπερ τινὰ σή-
μαντρον πολεμίαν, ἢ τὸ χρόνου ἀνατρέπει-
ν, παρέρχονται, μηδὲ
ἀναγνόντες. οἱ δὲ καὶ πόρ-
ρωθεν ἰδόντες, ἑτέραν ἐκ-
κλίνουσι, δυσάντητον καὶ
προπόρωρον θέαμα ὄψεσ-
θαι ὑπολαμβάνοντες, τὸν
πρὸ πολλοῦ σωτῆρα, καὶ
εὐερ-

nas sumes? Quot Phaëton-
tes aut Deucaliones satis i-
donei sint, ad expiandum tã
inexhaustam morũ iniquita-
tem? Etenim vt de commu-
nibus sileam, de ijs quæ mihi
acciderint dicam. Cùm tam
multos Athenienses in subli-
me euexerim, ex pauperri-
mis diuites reddiderim, cun-
ctisq; quotquot opus habe-
rent suppeditârim, imò semel
vniuersas opes in amicos iu-
uandos effuderim: simulatq;
his rebus ad inopiam deue-
ni, iam ne agnoscor quidem
ab illis, nec aspicere dignan-
tur me, qui dudũ reuerebantur, adorabãt, meoq; de nutu
pendebant. Quòd si quando per viam ingrediens, fortè fortuna in eorum quempiam incidero, perinde vt
euersam hominis iam olim
defuncti statuam, ac tem-
poris longitudine callapsam
prætereunt, quasi ne no-
rint quidem. Porrò alij pro-
cul conspecto me, alió sese
etorquent: existimantes sese inauspicatum abominandumq;
ísuros spectaculum, quem non ita pridem seruatorem
& adiu-

κὐτῷ προσγεγενημέ-
νον, ὥστε ἀπὸ τῶν κακῶν ἐπὶ
ταύτῃ τῇ ἰσχαλίαν τραπόμε-
νος, ἀναψάμενος λιφθέραν,
ἐργάζομαι τὴν γῆν ἀπόμισθος
ὀβολῶν τριῶν τάρων, τῇ ἐρημίᾳ καὶ
τῇ λιμνῃ προσφιλοσοφῶν ἐν
ταύτῃ. ἔτι γοιῶμοι δοκῶ κερ-
δανεῖν, μηκέτι ὄψεσθαι πολ-
λὰς παρὰ τὴν ἀξίαν εὖ πράτ-
τοντας· ἀνιαρότερον γὰρ τοῦτό
γε ἤδη ποτὲ οἰῶ, ὦ Κρόνου καὶ
Ῥέας υἱέ, τὸν βαθὺν τοῦτον ὕ-
πνον ἀφαυσάμενος, καὶ νάδυ-
μον (ὑπὲρ τὸν ἐπιμενίδην γὰρ
ἐκοίμησαι) καὶ ἀναῤῥιπίσας
τὸν κεραυνὸν, ἢ ἐκ τῆς Οἴτης
ἐναυσάμενος, μεγάλην ποιή-
σας τὴν φλόγα, ἐπιδείξαό
τινα χολὴν ἀνδρώδη καὶ
νεανικὴν Διός. εἰ μὲν ἀληθῆ ἐστι
τὰ ὑπὸ Κρητῶν περὶ σοῦ,
καὶ τῆς σῆς ταφῆς μυθολογού-
μενα. Ζ. τίς οὗτός ἐστιν, ὦ Ερ-
μῆ, ὁ κεκραγὼς ἐκ τῆς ἀγλικῆς,
παρὰ τὸν Υμηττὸν ἐν τῇ ὑπω-
ρείᾳ; πικαρὸς ὅλος, καὶ αὐχ-
μῶν, καὶ ὑποδιφθέρου· σκάλ-
λα δή, οἶμαι, ἐπικεκυφὼς,

λάλος

& adiutorem ſuum eſſe prædicabant. Itaque prementibus malis, [k] ad extremam redactus conſilia, rhenone arrepto terram exerceo, quaternis conductus obolis, atq; hic cum ſolitudine cum ligone philoſophor. Hoc interim lucri mihi videor facturus, quòd poſthac non intuebor pleroſque præter meritū ſecundis fortunæ ſucceſſibus vtētes. nam illud vel maximè vrit. Iam igitur tandē aliquando Saturni Rheæq; proles, excuſſo profundo iſto grauiq; ſomno (nam [l] Epimenidem quoque dormiendo viciſti) denuò iactato fulmine, aut ex Oeta redaccenſo, ingenti reddita flamma iram aliquam ſtrenui illius ac iuuenilis Iouis oſtende, niſi vera ſint quæ à Cretenſibus de te tuaq; ſepultura feruntur. IV. [m] Quis hic eſt, Mercuri, quem audio ſic vociferantem ex Attica, ad radicem montis Hymetti, horridus totus ac ſqualidus, pelleq; hircina amictus? fodit aūt, vt arbitror. nam pronus incumbit,

homo

λάν & ἄνθρωπ&, κὴ θρασύς. — homo loquax & confidens.
ῦ πῆ, φιλόσοφός ὄτω, ὃ γὰρ ἄν — mirũ ni philosophus est. neq; enim alioqui adeò impia nefariaq; in nos fuerat dicturus
ὅτως ἀσεβὴς τὸς λόγος διεξέλθ
λαθ' ἡμῶν. Ερ. τί φὴς, ὦ πάτ
τερ; ἀγνοεῖς Τίμωνα τὸν Ἐχεκρα
τίδου, τὸν Κολυττέα; οὗτός ὄτω,
ὁ πολάκις ἡμᾶς λαθ' ἱερῶν
τελείων ἑστιάσας, ὁ νεόπλο&, — Hic nimirum est, qui notse-penumerò in sacris legitimis conuiuio accepit, ille repentè diues factus, ille quã totas hecatombas, apud quẽ splendidè Iouialia festa consueuimꝰ agitare. IVP. Hem, quæ nam ista rerum cõmutatio? hiccine honestus ille? ille diues, quem tã frequentes cingebant amici? Quid igitur accidit vt hoc sit habitu? squalidus, ærumnosus, fossor conducticius, vti cõgio, quum tam grauem ligonem gerat. MER. Ad hunc modum illum quodammodo probitas euertit atque humanitas, & in omnes quicunq; egerent, misericordia: at reuera vecordia potius, facilitas
ὁ πολὺν ἐπ' ἐκείνῳ & τὸν πλούσιον,
ὁ τὰς ὅλας ἑκατόμβας, παρ' ᾧ
λαμπρῶς ἐώθαμεν ἑορτάζειν
τὰ Διάσια. Ζ. φεῦ τῆς ἀπαγῆς.
ὁ καλὸς ἐκεῖνος &, ὁ πλούσιος &,
περὶ ὃν οἱ ζοῦζοι φίλοι; τί πά
θῶν οὗ ζῇ τοῦτος ὄτω; αὐχμη
ρὸς, ἄθλι&, καὶ σκαπανεύς,
καὶ μισθωτὸς, ὡς ἔοικεν, ὅτω
βαρεῖαν καταφέρων τὴν δίκε
λλαν. Ερ. ὅτως μὲν ἁπάν
των ἡγήσατο ἐπιτρίψων αὐτὸν, καὶ
φιλανθρωπία, καὶ ὁ πρὸς τὸς
δεομένους ἅπαντας οἶκ&. — nullusq; in suspiciendis amicis delectus: quippe qui
ὡς δ' ἀληθεῖ λόγῳ, ἄνοια, καὶ — neutiquam intellexerit, sese coruis lupisq; largiri. Quin ma-
ἀνόητα, καὶ ἀκεισία πρὸς — gis, quum à vulturibus tam multis misero iecur eroderetur,
τὸς φίλους, ὃ δ' σωφρ λόραξι
καὶ λύκοις χαριζόμεν&. ἀπ'
ἀπὸ γυπῶν ζοντων ὁ δακνο
μένου περόμεν& τὸ ἧπαρ,

ob id

φίλους ἂν αὐτὸς καὶ ἑταίρους αὐτῷ, ὑπ' εὐνοίας τῆς πρὸς αὐτὸν χαίρουσας τῇ βορᾷ. οἱ δὲ τὰ ὀστᾶ γυμνώσαντες ἀκριβῶς, μὴ περιπράγοντες, μή τις μυελὸς ἐνῇ ἐκμυζήσαντες; καὶ τοῦτον εὖ μάλα ἐπιμελῶς, ὥσπερ ὄρνιν αὖτ', καὶ τὰς ῥίζας ὑποτιλμένους ἀπολιπόντες, ἀδὲ γνωείζουσιν ἔτι, ἀδὲ προσβλέπουσιν (πόθεν γὰρ) ἢ ἐπικουρήσοντα, ἢ ἐπιδιδόντα ἐν τῷ μέρει. διὰ ταῦτα δικαίτατός καὶ διαφθορέας, ὡς ὁρᾷς, ἀπολιπὼν ὑπ' αὐχμοῦς τὸ ἄστυ, μισθῷ γεωργεῖ, μελαγχολῶν τοῖς ἑαυτοῦ, ὅτι οἱ πλούσιοι τῶν παρ' αὐτῷ, μάλα ὑπερηφανικῶς παρέχονται, ἀδὲ τὸ ὄνομα ἐθέλουσι Τίμωνι ἑαυτοῖς ἐπιτρέψαι. Ζ. καὶ μὴν ὁ παροπλισθεὶς ἀνὴρ, ἀδὲ ἀμελητέος. ἐπειδὰν γὰρ ἠγανακτηκὼς δυσχερῶν, ἐπεὶ καὶ ὅμοια ποιήσωμεν τοῖς κατάρατοις κόλακιν ἐκείνοις, ἐπιλησόμενοι ἀνδρὸς, τοσαῦτα ταύρων τε καὶ αἰγῶν ἀπόταπα

ob id amicos eos neceſſarios ſq; iudicabat, quaſi beneuolentia erga ſeſe afficerentur, quum illos epulæ magis caperent. Ergo poſteaquã oſſa penitus nudaſſent, circumroſiſſentq;, deinde ſi qua medulla ſuberat; hanc quoque admodum diligenter exũxiſſent, aufugerunt, exũctum & radicitus defectum deſtituentes, adeò vt poſtea ne agnoſcant quidem; aut aſpiciant: tantũ abeſt vt ſint qui ſuppeditent, impartiant ſq;. Has ob rẽs foſſor, & ſago, vt vides; opertus pelliceo, vrbem præ pudore fugiens, mercede terram exercet, aduerſus ingratos atra bile ſtomachatur; qui quidem ſua benignitate ditati, admodum faſtuosè nunc præterant, ac ne nomen quidem an Timon vocetur nouerint.

IVP. Atqui profectò vir neutiquam faſtidiendus, neque negligendus: & iure optimo indignatur, qui ijs tantis in malis agat. Quare ſceleratos iſtos adulatores ipſi quoq; fuerimus imitati, ſi eum virũ neglexerimus, qui tantum taurorum & caprarum pinguiſſimas

τα]α λαὐσαν]ϑ ἡμῖν ἐπὶ τῶν βωμῶν. ἔτι γοιῶ ἐν τῖς ῥισὶ τὸ λνίσμαν αὐτῶν ἔχω. πολὺ ὑπ' ἀσχολίας τε, καὶ θορύβου πολλοῦ τῶν ἐπιορκούντων, καὶ βιαζομένων, καὶ ἁρπαζόντων; ἔτι δὲ καὶ φόβος τ παρὰ τῶν ἐυβουλομένων (πολλοὶ γὰρ οὗτοι; καὶ δυσφύλακτοι, καὶ δὲ ἐπ' ὀλίγον λα]αμῦσαι ἡμῖν ἐφιᾶσι) πολὺν ἤδη χρόνον δὲ ἀπέβλεψα εἰς τὴν ἀττικὴν, καὶ μάλιστα ἐξ οὗ φιλοσοφία καὶ λόγων εἴδωλα ἐπεπόλασαν αὐτοῖς. μαχομένων γὰρ πρὸς ἀλλήλους, καὶ λοιδορουμένων, δὲ ἐπακοῦσαι ἔστι τ ὠχῶν, ὥστε κἂ ἐμπεσόντα ἐν τὰ ὦτα λαθεῖν, ἢ ἐπιτρέψαι πρὸς αὐτῶν, ἀρετήν τινα, καὶ ἀσώματα, καὶ λήρους μεγάλῃ τῇ φωνῇ ξυναειρόντων. ὅθεν ταῦτά τοι καὶ τὸν ἀμελῆσαι σωθῆναι πρὸς ἡμᾶς, ὠφελοῦντα. ὅμως δὲ τ πλοῦτον, ὦ ἑρμῆ, παραλαβὼν, ἄπιθι παρ' αὐτὸν κατὰ τάχος. ἀγέτω

simas quasq; nobis in aris adoleuerit, quarū nidor etiānum mihi in naribus resident: tametsi propter negocia, maximamq; turbam peierantiū, tum vi non iure agentiū, neque non aliena rapientium: prætereà ob formidinem, quā mihi pariunt sacrilegi, qui quidem tum multi sunt, tum obseruatu difficiles, adeò vt ne minimum quidem nos cōmiuere sinant: iampridem profectò ad Atticam regionem oculos detorsissem, maximè posteaquam philosophia & de verbis digladiationes apud istos increbuerunt; ita vt pugnantibus inter se istis vociferantibusq; ne exaudire quidem mortalium vota liceat: vndè mihi necessum est aut auribus obturatis sedere aut dirumpi ab eis, conficiq; qui virtutem quandā, & incorporea quædam, merasq; nugas ingenti vociferatione connectunt. P Hæc in causa fuerunt, vt hunc quoq; neglexerim, cùm haud mediocriter de nobis sit meritus. Quod reliquū est Mercuri, tu Plutum adducens, quantum potes ad istum abeas.

ἀγέτω ὁ Πλοῦτος καὶ τὸν Θησαυρὸν μετ' αὐτοῦ, καὶ μηκέτωσαν ἄμφω παρὰ τῷ Τίμωνι, μηδὲ ἀπαλλαττέσθωσαν ὅτῳ ῥᾳδίως, ἂν ὅτι μάλιστα ὑπὸ χρηστότητος αὖθις ἐνδιώκῃ αὐτοὺς τῆς οἰκίας. περὶ δὲ τῶν κολάκων ἐκείνων, καὶ τῆς ἀχαριστίας, ἣν ἐπιδείξαντο πρὸς αὐτόν, καὶ αὖθις μὴ σκέψομαι, καὶ λίκνῳ λώσουσιν, ἐπειδὰν τὸν κεραυνὸν ἐπισκευάσω. κατεσκαμμέναι γὰρ αὐτοῦ, καὶ ἀπεσυμφυμέναι εἰσὶ δύο ἀκρίνες αἱ μέγισται, ὁπότε φιλοτιμότερον ἐκόντισα πρώην ἐπὶ τὸν Σοφοκλέα ἀναξαγόραν, ὃς ἔπαθε τοὺς ὁμιλητὰς μηδὲ ὅλως εἶναί τινας ἡμᾶς τοὺς θεούς. ἀπ' ἐκείνου μὲν διήμαρτον. ὑπερέσχε γὰρ αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν Περικλῆς. ὁ δὲ κεραυνὸς ἐς τὸ ἀνάκειον παρασκήψας, ἐπέπαιό τε κατέφλεξε, καὶ αὐτὸς ὀλίγου δεῖν συνετρίβη παρὰ τὴν πέτραν τὴν ἱκανὴν ἐν ζοάστῳ, καὶ αὖτη τιμωρία ἔσται αὐτοῖς, ἐὰν ὑπερπλουτοῦντα τὸν Τίμωνα ὁρῶσιν.

Ερ. οἷον

Porrò Plutus vnà secum ducat & Thesaurum: & viri apud Timonem perseuerent, neq; vsquam adeò facilè demigrent, etiamsi quàm maximè rursum illos per bonitatem ex ædibus exegerit. ¶ *Cæterùm de palponibus illis, atq; ingratitudine qua in hunc sunt vsi, in posterùm consultabo: pœnasq; daturi sunt, simulatq; fulmẽ instaurauero. Nam fracti sunt in eo retusa cuspide duo è radijs maximi, quum nuper auidius in sophistam. Anaxagoram iacularet, qui suis familiaribus suadebat, nullo pacto esse vllos nos qui dij vocaremur. Ac illum quidem errore non feriebam, propterea quòd Pericles obtenta manu eum protexerit cæterùm fulmen in Castoris ac Pollucis templum detortum, tum illud exusit, tum ipsum parum abfuit quin ad saxum comminueretur. Quanquam interim vel id supplicij satis magnum in istos fuerit, si Timonẽ conspexerint egregiè locupletem factũ.*

MER.

Ερ. οἶσθα οὖν τὸ μέγα λυπραγέναι, καὶ ὀχληρὸν εἶναι, καὶ θρασὺν, καὶ ἀναιδῆ τοῖς δικαιολογουμένοις μόνοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς εὐχομένοις ἔνια χρήσιμον; ἴδιον γὰρ αὐτίκα μάλα πλουσίῳ ἐκ πενιχάτου καταστήσαι τὸν Τίμωνα, βοήσαντα καὶ παῤῥησιασάμενον ἐν τῇ εὐχῇ, καὶ ἐπιστρέψαντα τὸν Δία. εἰ δὲ φιλοσόφων ἕνεκα ἐσκαφὼς ἐπικεκυφὼς, ἔτι ἂν ἐσκαφὼς ἀμελόμην. Πλ. ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἂν ἀπελθοιμι, ὦ Ζεῦ, παρ' αὐτόν. Ζ. ἀλλὰ τί, ὦ ἄθλιε Πλοῦτε, καὶ ταῦτα ἐμὲ ἐκλοήσαντα; Πλ. ὅτι νὴ Δία ὕβρεως εἰς ἐμὲ, καὶ ἐξωθεῖ, καὶ εἰς πολλὰ καταμίσγει καὶ ταῦτα, παρ' ὧν αὐτὸς φίλον ὄντα, καὶ μόνον οὐκ ἀναῤῥαγέντα μου ἐξώθει τῆς οἰκίας, καθάπερ οἱ τὸ πῦρ ἐκ τῶν χειρῶν ἀῤῥιπτοῦντες. αὖθις δὴ ἀπελθὼν παρασίτοις καὶ κόλαξι, καὶ ἑταίραις παραβαλοῦμαι; ἐκ ἐκείνους, ὦ Ζεῦ πέμπε μοι, τοὺς ἀσθενοῦντας τῆς ἀνοίας, τοὺς πτερύττοντας, οἷς τίμιος ἐγὼ καὶ πλείονος ἐπόθητος

MER. Quantū habet momenti, alium vociferari, & obstreperū audacemq; esse? Idq; non ijs modò qui causas agunt, verùm etiam qui vota faciunt, conducibile. Enim vt mox è pauperrimo diues euaserit Timon qui se in precando vlamosum & improbum præstiterit, Iouiq; rediderit attentū. Quòd si silentio fodisset incuruus, etiānunc foderet neglectus. PL. At ego, Iupiter, haudquaquam ad istum rediturus sum. IVP. Quid ita non rediturus, optime Plute, præsertim à me iussus? PLV. Quoniam per Iouem iniuria me affecit eijciens, & in multa fragmenta dissecans: idq;, quum illi paternus essem amicus: ac me, penè dixerim, fuscinis ex ædibus extrusit, nec aliter quàm ij qui è manibus ignem abijciunt. Num rursus ad istum ibo, parasitis, adulatoribus & scortis donandus? Ad eos me mitte, ô Iupiter, qui munus intellecturi sint, qui amplexuri: quibus equidem in precio sim, & maiorem in modum

εκπόθεν δς. οὗτοι μὲν οἱ πλάροι, ἢν πέ-
νίαν ξυνίσωσαν, ἂν πολλοῦ ἡμῶν, ἢ λιφθέραν παρ' αὐτῆς
λαβόντος, ἢ λίκνιον, ἀγαπάσαν ἄθλιοι, τέτταρας ὀβο-
λοὺς ἀφορίζοντος, οἱ λιπαταλάντος λωρίας ἀμιλκτὶ πολί-
μῳοι. Ζ. ὀλίγου ἔτι δεῖν ὁ Τίμων ἐργάζεται περὶ σέ. πάνυ γὰρ
αὐτὸν ἡ λίκνιον περιπλαγώσηκεν, εἰ μὴ παντάπασιν ἀ-
νάλγητός ἐστιν τῷ ὀσφῷ, ὡς
χαλῶσε ἀντὶ τῆς ὠνίας πολαρεῖ-
σθαι. ὁ μὲν οὖν πάνυ μεμψίμοι
ρος ἔναί μοι δοκᾶς, ὃς νῦν
μὴ τὸν Τίμωνα αἰτιᾷ, διότι
σοι τὰς θύρας ἀναπτάσας,
ἀφεὶς πλουσεᾶν ἐλευθέρως, ὅτε
ἀφελεῖτο, ὅτε ζημιοῦτο. ὥ-
στε δὲ τὸν ἀνάγκης
κατὰ τοῦ πλουσίου, κατακε-
κλεῖσθαι λέγων πρὸς αὐτῶν
ὑπὸ μοχλοῖς, καὶ κλεισί, καὶ ση-
μείων ἐπιβολαῖς, ὡς μηδὲ πα-
ρακύψαι σοι εἰς τὸ φῶς δυνα-
τὸν εἶναι. ταῦτα γὰρ ἀπωδύρε
πρός με, ἀφανίζεσθαι λέ-
γων ἐν τοσούτῳ τῷ σκότῳ. καὶ
δὴ καὶ τοῦτο ὠχρὸς ὑμῖν ἐφαί-
νε, καὶ

exoptatus. At hi ſtupidi cum inopia cõmercium habeant, quam nobis anteponunt, vt ab ea accepto ſago pelliceo, ligoneq́, ſat habeant quum quatuor lucrãtur obolos, decẽ talenta contemptim dono dare ſoliti. IVP. Nihil iſtiuſmodi poſthac in te facturus eſt Timon, quippe quem ligo abundè ſatis corripuerit: niſi prorſus nullum dolorem ſentiũt illius ilia, te videlicet potius, quàm inopiam eſſe præoptandam. Y At tu mihi querulus admodum videris eſſe, qui nunc Timonem incuſes quòd tibi patefactis foribus liberè permiſerit vagari, neque includens, neq́ zelotypus in te. Porrò aliàs diuerſa de cauſa in diuites ſtomachabare, quum diceres te ab illis, repagulis, clauibus, ac ſignorum obiectaculis impreſſis ita fuiſſe concluſum, vt ne proſpicere quidem in lucem tibi liceret. Id igitur apud me deplorabas, affirmans præfocari te nimijs tenebris: eoq́ pallidus nobis occurrebas,

νυ, καὶ φρουτίδ& ἀναπλέως, σωτσπαπὰς τὰς δακτύλους πὸς τὸ ἔθ& τ συμπλησιασμῶν, καὶ ἀπροφάσαθαι ἀπελῶν, εἰ μαρτὰ λάβοιο παρ' αὐτῶν. καὶ ὅλως τὸ πρᾶγμα ὑπέρδεινον ἐδόκεῖ σοι, ἐν χαλκῷ ἢ σιδηρῷ θαλάμῳ, καθάπερ τὴν Δανάην παρθενεύεσθαι ὑπ' ἀκριβέσι καὶ παμπονήροις παιδαγωγοῖς ἀναστρεφόμενον, τόκῳ, καὶ λογισμῷ, ἀζημιωτάτοις ποιηταῖς ἔφασκες αὐτὰς, ἐρῶντας μὲν εἰς ὑπερβολήν, ἐξὸν ἤδη ἀπολαύειν, ὑπὸ κολακόντας, ὑπὲ ἀδείας χρωμένους καὶ ἔρωτι, κύριας γε ὄντας, ἀλλὰ φυλάττειν ἐγρηγορότας, εἰς τὸ σαφέστατον καὶ μόχλον ἀσκαρδαμυκτὶ βλέποντας, ἱκανὴν ἀπόλαυσιν οἰομένους, ὑπὸ τὸ αὐτὰς ἀπολαύειν ἔχειν, ἀλλὰ τὸ μηδενὶ μεταδιδόναι τῆς ἀπολαύσεως, καθάπερ τὴν ἐν τῇ φάτνῃ κριθὰς, μήτε αὐτὴν ἐσθίουσαν τῶν κριθῶν, μήτε τῷ ἵππῳ θεμένην ἐπιτρέπουσαν. καὶ προσέτι γε καὶ κατηγέλας αὐτῶν

rebas, & curis confectus, digitis etiamnum ex assiduo colligendi coaceruandiq; vsu cōtractis, cōtortisq;. Quòd si quando daretur opportunitas, aufugiturū quoque ab illis te minitabare. In summa, rem supra modum acerbam iudicabas, in æreo ferreóve thalamo, Danaês exemplo, virginem asseruari, atq; à sceleſtiſsimis educari pædagogis, Fœnore, & Computo. Proinde absurdè facere aiebas hos, quòd te præter modum adamarent: neq;, quum liceret, frui auderent: neque quum ipsis esset in manu, amore suo securè vterentur, sed vigiles obseruarent, ad signum ac seram oculis nunquam conniuentibus, neque vsquam dimotis semper intuentes: abundè magnum fructum arbitrantes, non quòd ipsis fruendi facultas adesset, sed quòd nemini fruendi copiam facerent, nō

aliter quàm [z] in præsepi canis, nec ipse vescens hordeis, nec equum famelicum id facere sinens. Quinetiam ridebas

αὐτῶν φαλομένων, καὶ φυλαττόντων, καὶ τὰ λαμπόταδα αὐτὸς ὑποτροπιάτων· ἀγνοοῦντων δὲ ὡς λαθάρατος οἰκέτης, ἢ οἰκονόμος, ἢ παιδότριψ, πᾶσιν ἀθρόως ἐμπαροινήσει ἢ λαμπαδαίμονα καὶ ἀνίερασον ἀποφήνῃ, πρὸς ἀμαυρόν τι καὶ μικρόσομον λυχνίδιον, καὶ λιψαλέον θρυαλλίδιον, ἐπαγρυπνεῖν ἐάσας τοῖς τόκοις. πῶς ἂν οὐκ ἄδικον, φίλε μοῦ σε ταῦτα αἰτιᾶσθαι, νῦν δὲ τῷ Τίμωνι τἀναντία ἐπικαλεῖν; καὶ νῦν εἴ γε ἀληθῆ ἐξετάζοις, ἄμφω σοι ἔνοχα λόγω ποιεῖν τὸ τε τοῦ Τίμωνος τὸ πάνυ τοῦ ἀνεμέσητον, ἀμελεῖς καὶ οὐκ εὐνοϊκόν, ὡς ἐμοὶ ἐκάτερον ἂν δοκοίη τόδε τι αὖ λαμπρὸν εἰσορᾶν θύραθεν, καὶ σκότῳ φυλάττοντας, ὅπως αὐτοῖς παχύτερος γενοίμην, καὶ πιμελής, καὶ ὑπέρογκος ἐπιμελούμενος, ὅτι περιπλομένους αὐτοὺς, ὅτε εἰς τὸ φῶς περάσομεν, ὡς μὴ δι' ὀφθαλμῶν πρός τινος, ἀνοήτους ἄγοντες, ὡς ἐμὲ δὴ τοῦτο πρὸς τὴν

istos, qui parcerent, asseruarentq; & (quod esset absurdissimum) ipsi quidem sibi subtraherent, vererenturq; contingere: non intelligerent autem, fore vt aut sceleratissimus famulus, aut dispensator, aut liberorū pædagogus furtim subiret, ludibrio habiturus infelicem & inamabilem herum, quem postea sinat ad fuliginosam, & oris angusti lucernulam, ac siticulosum scirpulum vsuris inuigilare. Quid itaq; annon iniquum, quum hæc quondam incusaueris, nunc in Timone diuersa his criminari? PLV. Atqui si rem verè perpenderis, virumque me iure facere iudicabis. Nam & Timonis istam animia lemtam, negligentia potius, haud beneuolentia studiūq; quod ad me pertinet, meritò videatur. At è diuerso. qui me ostijs ac tenebris incluſum seruabant id agentes, quo scilicet crastior saginaciorq; ac vehementer corpulentia onustus euaderem: quum interim neq; ipsi contingerent, neq; in lucem producerent, ne vel aspicerer à quopiam,

hos

ἀνοήτους ἐνόμιζον εἶν, καὶ ὑβριστὰς, ὅτι με ἀδικουμένου ἐπὶ τοῖς λυμοῖς καταπονήσας, καὶ ἐλότας, ὡς μεγαλοψύχου ἀπιόντος τινὶ τῶν ὑπολαμβάνων με καταλιπόντος. ὅτ' οὖν ἐκείνους, ὅτι τὰ φαῦλα πρόχειρος εἰς ἐμὲ τούτους ἐπαινῶ, ἀλλὰ τοὺς ὅπερ ἄριστόν ἐστι, μέτριον ἐπιθυμοῦντας τῶν πραγμάτων, καὶ μήτε ἀφιξομένους τοπαράπαν, μήτε πρόσω μένους τὸ ὅλον. ἀκόπει γὰρ, ὦ Ζεῦ, πρὸς τοῦ Διὸς, εἴ τις νόμῳ γήμας γυναῖκα νέαν, καὶ καλὴν ἔπειτα μήτε φυλάττοι, μήτε ζηλοτυποῖ τὸ παράπαν, ἀφιεὶς καὶ βαδίζειν ἔνθα ἂν ἐθέλοι νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ ξυναύλους ζῆν βουλομένοις, μᾶλλον ἢ αὐτὸς ἀπάγοι μοιχωθησόμενον ἀνοίγων τὰς θύρας, καὶ μαστροπεύων, καὶ πάντας ἐπ' αὐτὸν καλῶν, ἆρα ὁ ζεὺς ὀργὴν ἰρᾶν δόξειεν ἂν ἐπὶ σύγε, ὦ ζεῦ, τοῦτο φάναι ἄν, ἐρασθεὶς ποτάκις. εἰ δέ τις ἔμπαλιν ἐναυθέραν γυναῖκα εἰς τὸν οἶκον νόμῳ πα-

hos dementes & contumelioſos in me iudicabã, quippe qui me nihil commeritum tot in vinculis cogerent ſitu carieq; putreſcere: haud intelligentes, quò mox demigrent, me alij cuipiã, cui fortuna fauerit, relicturi. Neq; hos igitur probo, ſed ne illos quidẽ qui nimium facilè mihi manus admouent: ſed qui (quod eſt optimum) mediocritate vtantur, vti neq; prorſus abſtineant, neque penitus profundant. Etenim illud per Iouem cõſidera Iupiter: A Si quis vbi puellulam & formoſam lege duxiſſet vxorẽ, poſtea neq; obſeruet, nec vlla omnino zelotypia proſequatur: videlicet ſinens illã noctu atq; interdiu quócunq; libitum ſit ire, & quicũq; voluiſſent, cũ ea habere rem, vel producat potius vltrò vt adulteretur, fores aperiẽs proſtituturuſq;, & quoslibet ad illã inuitans, num hic amare videbitur? Profectò hoc tu nequaquam dices Iupiter, qui ſæpenumero amorem ſenſeris. Rurſum ſi ingenuam lege domum

μὴ παραλαβὼν ἐπ' ἀρότῳ παίδων γνησίων, ὁ ὃ μήτε αὐτὸς προσάπλοις ἀκμαίας ἡλικίας παρθένῳ, μήτε ἄλλῳ προσβλέπειν ἐπιτρέποι, ἄγονον ὃ καὶ ἔρημον καταλείποι παρθένου, καὶ ταῦτα ἱερᾶν φάσκων, καὶ δῆλον ὡς ἀπὸ χρόας, καὶ τοῦ χρηὸς ἐκλιμνήσας, καὶ τὸ ὄφθαλμῶν ἀποδιδυκότων, ἵνα ὅπως ὁ δεῖνος ὁ παραπαίειν δόξῃ ἄρα, δέον παιδοποιεῖσθαι, καὶ ἀπολαύειν τοῦ γάμου, καταμαραίνων τὸ πρόσωπον ὅτω καὶ ἐπέρασεν μόρῳ, καθάπερ ἱέρειαν τῆ θεσμοφόρῳ πρέπων ἀπὸ παντὸς τοῦ βίου; ταῦτα καὶ αὐτὸς ἀγανακτῶ πρὸς ἐνίων μὴ ἀτίμως λακτιζόμενος καὶ λαφυσσόμενος, καὶ ἐξαντλούμενος, ὑπ' ἐνίων δέ, ὥσπερ στιγματίας δραπέτης ὑπὸ λιμοῦ. Ζ. τί δὲ ἀγανακτεῖς κατ' αὐτῶν; διδόασι γὰρ ἄμφω καλῶς τῷ δίκῃ. οἱ μὲν ὥσπερ ὁ Τάνταλος ἄποροι, καὶ ἄγουσι, καὶ ξηροὶ τὸ στόμα, ἐπικεχλιότος μόνον ὕδατος· οἱ δὲ

deducat, vti liberos legitimos progeneret, cæterùm nec ipse contingat florentem ætate decoramq; virginem, nec alium sinat aspicere, sed inclusam, orbã, sterilemq; in perpetua virginate contineat, idq; præ amore se facere prædicet: & hunc quidem præferat, pallore, corpore exhausto, oculis refugis, num fieri potis est vt huiusmodi non desipere videatur? quippe qui quum liberis oportuerit operam dare, fruiq; coniugio, puellam adeò formosam atq; amabilem sinat emarcescere per omnem vitam, tanquam Cereri sacerdotem alens. Huiusmodi & ipse indignè fero, cùm à nõnullis ignominiosè cædor calcibus, lanioráq; atq; exhaurior: à nonnullis contrà perinde vt stigmaticus fugitiuus cõpedibus vincior. IV. Quid est autẽ quòd aduersus illos indigneris, quandoquidem vtriq; pœnas egregias luunt? Alteri quidem dum B Tantali in morem neque bibere sinuntur, neque edere, sed ore sicco duntaxat inhiant auro:

ὦ χρυσίῳ. οἰχ, ἵνα θάπερ ὁ Φινεὺς, ἀφ' ἡμῶν τὴν φαγὴν τοῖς προφθῇ ὑπὸ ἁρπυιῶν ἀφαιρεθῆναι. ἀλλ' ἄπιθι ἤδη σωφρονιστέῳ παραπολὺ τοῦ Τίμωνι ἐντυχών. ΜΕ. ἀκεῖνος γὰρ πότε παύσεται ὥσπερ ἐκ λοφίνου τετρυπημένου, πρὶν ὅλως ἐπρυῆναί μου τὰ σπλῆνα ἐξανιλῶν, φθάσαι βουλόμενος τοῖς ἐπιῤῥοιοῖν, μὴ ὑπεραντλήσας ἐπισπασῶν, ἐπικλύσω αὐτόν; ὥστε εἰς τὸν Δαναϊδῶν πίθον ὑδροφορήσαν μοι δοκῶ, καὶ μάτην ἐπαντλήσειν, τοῦτος μὲν εἰ, γοντος, ἀλλὰ πρὶν ἐπρυῆναι, σχιδὸν ἐκχυθησόμενόν τε ἐπιῤῥέοντος. ὅτως εὐρύτερον τὸ πρὸς τοῖς ἐκχυσιν διαχωὸς τοῦ πίθου, καὶ ἀκόλυτος ἡ ἔξοδος. Ζ. ἐκοιῶ ἐὰν μὴ ἐμφράξητε τὸ διαχωὸς τοῦτο, καὶ εἰς τὸ ἄπαξ ἀναπεπλαμένον, ἐκχυθησόμενον ἐν βραχεῖ σου, ῥᾳδίως εὑρήσει τοῖς διφθέραν αὖθις, καὶ τοῖς δίκελλαν ἐν τῇ πυθμὶ τοῦ πίθου. ἀλλ' ἄπιτε ἤδη, καὶ πλουτίζετε αὐτόν. σὺ δὲ μέμνησο, ὦ ἑρμῆ, ἐπανιὼν, πρὸς ἡμᾶς ἄγειν τοὺς Κύκλωπας ἐκ τοῦ Αἴτνης, ἵνως

auro: alteri verò, dum his C *ceu Phineo cibos Harpyiæ ipsis è faucibus eripiũt, Sed abi iam, Timone multo posthac vsurus cordatiore.* PLV. *An ille aliquando desinet me ceu* D *foraminoso cophino, priusquam omnino influxerim, data opera exhaurire, quasi conetur occupare quo minus influã: veritus ne si copiosius infundar, ipsum vndis obruam? Quo fit, vt in Danaidũm doliũ aquam mihi videar allaturus, frustráq; infusurus, vase non continente liquorẽ: imò prius propemodũ effuso quod influit, quàm influxerit. Adeò latus dolij hiatus ad effusionẽ, ac liber exitus.* IV. *Proinde nisi hiatum istum obturauerit, perpetuãq; perstillationem sistere studuerit, te propediem effuso, facilè rursum sagum & ligonem in dolij fece reperiet. Sed interim abite, atq; illũ diuitem reddite. At tu Mercuri fac memineris, vt rediẽs Cyclopas ex Aetna tecũ adducas,*

ὅπως τὸν λιραννὸν ἀκονήσαν τὸν ἐπισκευάσωσιν, ὡς ἤδη τε τεθηγμένῳ αὖτε λιμησόμεθα. ΕΡ. προϊωμεν, ὦ πλεῖστε. τί ἦ τὸ πρόσκλεις; ἐλελήθεις με, ὦ γύναλα, ὁ τυφλὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ χωλὸς ὤν, καὶ οὐκ ἀεὶ τοῦτο, ὦ Ερμῆ, ἀλλ' ὁπόταν μὴ ἀπίω παρά τινα, πεμφθεὶς ὑπὸ τοῦ Διὸς, οὐκ οἶδ', ὅπως βραδύς εἰμι καὶ χωλὸς ἀμφοτέροις, ὡς μόλις τελεῖν ἐπὶ τὸ τέρμα προσηράμενος καὶ ἐνίοτε τῷ πειμένῳ. ὁπόταν δὲ ἀπαλλάττεσθαι δέῃ, πολὺ ὄψει, πολὺ τῶν ὀρνίθων ὠκύτερον. ἅμα γοῦν ἔσεσθαι ὑποπτήξας, ἐξάλλομαι ἤδη ἀνακηρύττομαι νικηφόρος, ὑπερπεπηδήσας τὸ στάδιον, ὀλίγου δεῖν ἑλόντων ἐνίοτε τῶν θεατῶν. ΕΡ. οὐκ ἀληθῆ ταῦτα φῄς. ἐγὼ δὲ καὶ πολλοὺς ἂν ἐπεῖν ἔχοιμί σοι, οἷς μὴ ὀβολὸν ὥστε πρίασθαι βρόχον ἐσχηκότας, ἄφνω δὲ τὴν μίραν πλουσίους, καὶ πολυτελεῖς, ἐπὶ λευκοῦ ζεύγους ἐξελαύνοντας, οἷς

quo fulmen cuspide restituta resarciant. *Nam eo vobis acuminato opus fuerit.* MER. *Eamus Plute. Quid hoc? Num claudicas? Equidem ignorabam, ô præclare, te non* E *cæcum modò, verùm etiam claudum esse.* PLV. *Atqui non hoc mihi perpetuum, Mercuri: verùm si quando proficiscor à Ioue missus ad quempiã, tum nescio quo pacto tardus sum,* F *& vtroque claudus pede, ita vt ægrè ad metam pertingere queam: sene nonnunquam interim facto, qui me operiebatur. Porrò quum discedendum est, alatum videbis, multò aũbus celeriorem. Vnde fit, vt vix iam amoto repagulo, ego iam præconis voce victor pronuncier, saltu stadium transmensus, ne vidéntibus quidem aliquoties spectatoribus.* MER. *At ista quidem haud vera narras, imò ego tibi permultos commemorare queam, quibus heri ne obolus quidem erat quo restim emerent, qui hodie repentè diuites facti, splendidè viuant: albis quadrigis vehantur, quibus*

φῆς ἀλλ' ἴσως ὄν & ὑπάρξει πάσ-
πολε, μὴ ὅμως πορφυροῖ, μὴ χρυ-
σόχειρες περιέρχονται, ἀλλ' οὐ-
δὲ πιστεύουσιν οἶμαι ὅτι μὴ ὄ-
ναρ πλοῦσιν. ΠΛ. ἑτεροῖον τοῦτ'
ἔστιν, ὦ ἑρμῆ, μὴ γὰρ ἐγὼ τοῖς ἐμαυτοῦ
ποσὶ βαδίσω τότε, ἀλλ' ὁ Ζεὺς,
ἀλλ' ὁ Πλούτων ἀρτίως με
παρ' αὐτοὺς, ἅτε πλουσιώτατος, μὴ
μεγαλόδωρος & καὶ αὐτὸς ὢν·
δηλοῖ μὴ τῷ ὀνόματι, ἐπειδὰν
τίνων πλουσιωτάτων ἄλλη με
παρ' ἑτέρου πρὸς ἕτερον, ἐς ἄλ-
λην ἐμβαλόντος με, καὶ κατα-
σημηνάμενοι ἐπιμελῶς, φορη-
τὸν ἀράμενοι μετακομίζουσι.
καὶ ὁ μὲν νεκρὸς ἐν σκοτεινῷ
πού τῆς οἰκίας πρόκειται, ὑπὲρ
τὰ γόνατα παλαιᾷ τῇ ὀθόνῃ
σκεπόμενος, περιμάχητος
τοῖς γαλέαις, ἐμὲ δὲ οἱ ἐπιλπί-
σαντες, ἐν τῇ ἀγορᾷ περι-
μένουσι μικρὸν ὑπτιάζοντες, ὥσπερ
τὴν χελιδόνα προσπετομέ-
νην τρυγόνες οἱ νεοσσοί.
ἐπειδὰν δὲ τὸ σημεῖον ἀφα-
ιρεθῇ, καὶ τὸ λῖνον ἐντμη-
θῇ, καὶ ἡ δέλτος ἀνοιχθῇ, καὶ
ἀνακη-

quibus antè ne asellus quidē
ſuppeditârit. Ii tamē purpu-
rati, aurumq; manibus ge-
ſtantes obambulant: qui ne
ipſi quidem, opinor, credere
poſſunt, qui & per ſomnium
diuites ſint. PLV. Iſthæc
alia res eſt, Mercuri. Neque
enim tum meis ipſius ingre-
dior pedibus: nec à Ioue, ſed
à Dite ad iſtos tranſmittor:
qui, & ipſe nimirum opum
largitor eſt, ac magna do-
nans: id quod ipſo etiam no-
mine declarat. Itaq; quoties
eſt mihi ab alio ad alium
demigrandum, in tabellas
inijciunt me, ac diligenter
obſignantes, ſarcinæ in mo-
rem ſublatum tranſportant.
Interea defunctus ille ali-
cubi in ædium tenebricoſa
parte iacet, vetere linteo in
genuq; iniecto tectus, de
quo feles digladiantur.
Porrò qui me ſperauerant
obtinere, in foro operi-
untur, hiantes non aliter
quàm hirundinem aduo-
lantem ſtridentes pulli. Deinde vbi ſignum detractum eſt,
& lineus ille funiculus inciſus, apertæque tabellæ, iamq;

nouus

ἀνακηρυχθῇ μὴ ὁ Ἰωνὸς δε-
σπότης, ἢ ζωὴ συγγενής τις, ἢ
κόλαξ, ἢ καταπύγων οἰκέτης,
ἐκ παιδικῶν τίμιος, ὑπεξυρη-
μένος ἔτι τὼ γνάθω, ἀντὶ
ποικίλων καὶ παντοδαπῶν ἡ-
δονῶν, ἃς ἤδη ἔξωρος ὢν
ὑπηρέτησεν αὐτῷ μέγα τὸ μί-
σθωμα ὁ γραῦς ἀπολαβών,
ἐκεῖνος ἦν, ὅστις ἂν ἢ ποτὲ, ἁρ
πασάμενός με αὐτῦ λίπτω,
θέει φέρων, ἀντὶ τοῦ τέως Πυρ-
ρίου ἢ Δρόμωνος, ἢ Τιβίου, Με-
γακλῆς, ἢ Μεγάβυζος, ἢ Πρώ-
ταρχος μετονομασθείς, τοὺς
μάτην λειχηνότας ἐκείνους ἐς
ἄπληστον ἀπολείποντας καταλι
πὼν, ἀληθῆς ἄγονας τὸ πρᾶ-
γος, οἷος αὐτὸς ὁ θυννος ἐκ-
πυγὼν τῆς Αἰγύπτου λίπφυγε, ὃν
ὀλίγον τὸ λείπειν καταπινών.
ὁ δὲ ἐμπεσὼν ἀρρόως ἐς
ἐμὲ ἀπερόπαλος καὶ παχὺς
λιπαρὸς ἄνθρωπος, ἔτι
τῷ ποδὶ τῷ φευκὼς, καὶ ἐ
πανὼν ἅπος μασίξειέ τις,
ὄρθιον ἐφισὰς τὸ ὦς, καὶ τὴν μυ-
λῶνα, ὥσπερ τὸ ἀνάκωρον
πρὸς-

nouus dominus pronũciatus
est, siue cognatus quispiam,
siue adulator, siue seruulus
obscœnus, qui puerili obse-
quio fauorẽ emeruerit, etiam
tum mento subraso, pro va-
riis et opiparis voluptatibus,
quas illi iam exoletus suppe-
ditauerat, ingens scilicet
præmium ferens generosus
quisquis ille tandem fuerit,
nonnunquam me ipsis cũ ta-
bellis arreptum fugiens ap-
portat, cõmutato nomine, vt
qui modò Pyrrhias, aut
Dromo, aut Tibius: iam Me-
gacles, aut Megabyzus, aut
Protarchus appelletur. Cæ-
terùm illos nequicquam hiã-
tes, seq; mutuum intuentes
relinquit, ac verũ luclũ agẽ-
tes, quòd eiusmdoi Thyn-
nus ex intimo sagenæ sinu sit
elapsus, qui non parũ magnã
escam deuorârit. At hic re-
pentè totus in me irruens, ho-
mo vitæ mundioris atq; ele-
gantioris rudis, pingui illo-
taq; cute, qui compedes e-

tiam dum horrescit, & si quis præteriens loro increpet, ar-
rectis stet auribus: quiq; pistrinum perinde vti templum
adoret:

προσκυσῶν, ἂν ἔτι φορητός ὁ τοῖς ἐντυγχάνουσιν, ἀπὸ τὰς τε πλουθύρας ὑβρίζει, καὶ τὰς ὁμοδούλους μαστιγοῖ, ἀρπάζων καὶ ἃ μὴ αὐτοῦ τὰ τοιαῦτα ἔξεστιν· ἄρα ἂν ἢ ἐς πορνίδιόν τι ἐμπεσὼν, ἢ ἱπποτροφίας ἐπιθυμήσας, ἢ κόλαξι παραδὺς ἑαυτὸν ἐμύσσοιν, ἢ μιᾷ τυμπρφότερον ἢ Νιρέως ἐν αὐτόμῃ τυγχάνειν, ἢ Κέκροπος ἢ Κόδρου, σωφρονέστερον ἢ Ὀδυσσέως, πλουσιώτερον ἢ σωφρονέστερον Κροίσου τυγχάνειν, ἢν ἀπαρᾷ τὸ κρούσας ἅπαξ· ἐκχέει τὰ μετ' ὀλίγον ἐκ πονηρῶν ἐπιορκιῶν καὶ ἁρπαγῶν καὶ πανουργιῶν συλλεγόμενα. ΕΡ. αὐτά πως σχεδὸν ἃ λέγεις τὰ γιγνόμενα. ὁπόταν δ' οὖν αὐτὸς βασίλειος, πῶς ἔτι τυφλὸς ὢν τυγχάνεις τὴν ὁδόν; ἢ πῶς διαγινώσκεις, ἐφ' οὓς ἄρα σε ὁ Ζεὺς ἀφεῖκε, λείους ἐν τῷ πλούτῳ ἀξίους; ΠΛ. οἴει γὰρ εὑρεῖν με, οἵτινές εἰσι; ΕΡ. μὰ Δία ἔγωγε. ἐγὼ γὰρ Ἀγελάῳ καταλιπὼν, Ἱπποκράτῃ καὶ Καλλίᾳ προσῆλθον, καὶ

adoret: non est deinceps tolerandus iis quibuscū viuit: perūm & ingenuos afficit contumelia, & conseruos flagris cædit, experiens num sibi quoq; similia liceant, donec aut scortulo cuipiā irretitus, aut equorum alēdorū studio captus, aut adulatoribus se se permittens deierantibus Nireo formosiorē esse, I Cecrope Codróve generosiorem, & callidiorē Vlysse, vnū autem vel sedecim pariter Crœsis opulentiorē, momēto temporis semel profundat infelix, quæ minatatim multis ex periuriis, rapinis, flagitiis fuerant collecta. MER. Ista fermè sic habent vti narras: verūm vbi tuis ipsius ingrederis pedibus, qui tandē, cæcus quū sis, viam inuenire soles? Aut qui dignoscis ad quosnam Iupiter te miserit, dignos illi viſos qui diuitiis abundent? PL. Enimuero credis me reperire istos, ad quos mittor?

MER. Per Iouem haudquaquam. Neq; enim alioqui Aristi-

le præterito, ad Hipponicum & Calliam accessissem, tum

ad

πωποτοῖς ἄλλοις ἀθλιωτάτοις, οὐδὲ ὀβολοῦ ἀξίοις. πλοῦ ἀπὸ τί πράττεις καταπεμφθείς; πλ. ἄνω καὶ κάτω πλανώμενος πτεινόσων, ἄχρις ἂν λάθω τινὶ ἐμπεσών. ὁ δ' ὅστις ἂν πρῶτός μοι συντυχῇ, ἀπαγαγὼν ἴσως, σὺ δ' Ἑρμοῦν ἐπὶ τῷ παραλόγῳ τοῦ κέρδους προσκυνῶν. Ερ. ὀκοῖ ἐξηπάτηται ὁ Ζεὺς οἰόμενός σε κατὰ τὰ αὐτοῦ δοκοῦντα πλουτίζειν, ὅσους ἂν οἴηται πλουτεῖν ἀξίους; πλ. μὰ μάλα δικαίως, ὦ γαθέ. ὃς γε τυφλὸν ὄντα εἰδὼς, ἐπιτρέπων ἀναζητοῦντα δυσεύρετον ὄντως κτῆμα, καὶ προσέτι καὶ ἐκπλοϊστὸν τοῦ βίου, ὅπερ οὐδ' ὁ Λυγκεὺς ἂν ἐξεύροι ῥᾳδίως, ἀμαυρὸν ὄντως καὶ μικρὸν ὄν. διὸ γὰρ δὴ τοῦτ' οὖν τῶν ἀγαθῶν ὀλίγων ὄντων, πονηρῶν δὲ πολλῶν ἐν τοῖς πόλεσι τὸ πᾶν ἐπέχόντων, ῥᾷον εἰς τοὺς τοιούτους ἐμπίπτω μᾶλλον καὶ γινώσκομαι πρὸς αὐτῶν. Ερ. ἔτα πῶς ἐπειδὰν καταλίπῃς αὐτοὺς, ῥᾳδίως φεύγεις οὐκ εὐθὺς καὶ ὀλόν;

ad alios Athenienſes homines ne obolo quidem æſtimãdos. Cæterùm quid facis, quando quidẽ es emiſſus? PLV. *Surſum ac deorſum circumcurſans oberro, donec imprudens in quempiam incurrero: hic autem quiſquis ille ſit, qui fortè primus me naclus ſit, abducit ac poſsidet, te Mercuri pro lucro præter ſpem obiecto venerans atq; adorãs.* MER. *Num ergo fallitur Iupiter, qui quidem credat ex ipſius animi ſententia ditari abs te hos, quos ille dignos exiſtimárit qui ditẽſcerent?* PL. *Et iure quidem optimo fallitur, ô bone: quippe qui cum me cæcũ eſſe nõ ignoret, emittat veſtigatum rem vſque adeò reperiũ difficilẽ, & iam olim è vita ſublatam, quã ne Lynceus quidẽ facilè inueniret: quæ nimirum adeò obſcura ſit, ac minuta. Itaque cùm rari ſint boni, improbi porrò in ciuitatibus omnia*

Πλ. ὀξυ-

obtineant: obtrans facilè in huiuſmodi mortales incurro, ac retibus illorum illigor. MER. *At qui fit, vt quoties eos deſeris, celeriter aufugias, quum viæ ſis ignarus?*

PLV.

Πλ. ὀξυδερκὴς τότε πᾶς ἡ ἀρτίπους γίγνομαι πρὸς μόνον τὸν λαρὸν ἅ φυγῆς. Ερμ. ἔτι δή μοι ἡ ἕτερα ἀπόκεινα, πῶς τυφλὸς ὢν (ἀρκέσει γὰρ) ἡ πρόσθεν ὠχρὸς, καὶ βαρὺς ἐκ ζῆν ἀκηλοῖν, ζοσάπους ἐρασὰς ἔχεις, ὥστε πάντας ἀφβλίπειν εἰς σὲ, ἡ τυχόντας μὴ εὐδαιμονεῖν οἴεσθαι, εἰ δὲ ἀφτύχοις ἐν, ἐκ ἀνέχεσθαι ζῶντας; οἶδα γοῦν τινας ἐκ ὀλίγους αὐτ' ἔτω σε λυσιτελεῖς ὄντας, ὥστε καὶ ἐς βαθυκήτεα πόντοιν φέρονταν ἐρρῖψαν αὐτὸς, καὶ πετρῶν λαπ' ἀκλιβάτων, ὑπερορᾶσθαι νομίζοντες ὑπὸ σοῦ, ὅτι πρὸ δὴ πολλοῦ ἀρχλιῶ ἐώρας αὐτούς. πολλὰ ἀπὸ καὶ σὺ ἂν, εὖ οἶδα, ὅτι ὁμολογήσειας, εἴ τι ξωφρονῆς σαυτ', μορυβαντιᾶν αὐτὸς, ἐρωμενῶν τοιούτων ἐπιμεμηνότας. πλ. οἷα γὰρ τοιοῦτον, οἷός εἰμι, ὁρᾶσθαι αὐτοῖς χρὴ τὸν, ἢ τυφλὸν, ἢ ὃς ἄπαξ μοι πρόσειπεν; Ερ. ἀπὸ πῶς, ὦ πλοῦτε, εἰ μὴ τυφλοὶ καὶ αὐτοὶ πάντες εἰσί; πλ. ἢ τυφλοὶ, ὦ ἄνερ· ἀπ' ἀ ἄγνοια, καὶ ἡ ἀπάτη, εἴπερ

PLV. *Tum demum acutum cerno, pedibusq; valeo, vbi ad fugam tempus inuitat.* MER. *Iam illud quoq; mihi responde: qui fit, vt cùm sit oculis captus (dicendū enim est) præterea pallidus, postremò claudus, tam multos habeas amantes, adeò vt omnes in te defigant oculos: & si potiantur, felices videantur: sin frustrentur, non sustineant viuere? Ex his equidē non paucos noui, qui sic perdiùe te amârint, vt se aëreo è scopulo piscosi in æquoris alta præcipites abiecerint, rati fastidiri sese abs te, propterea quòd illos nullo pacto respexisses. Quanquam sat scio, tu quoq; fateberis, si quo modo tibi ipsi notus es, furere istos, qui eiusmodi amore sunt dementati.* PLV. *At enim credis me, qualis sum, talem istis videri: nempe claudum aut cæcum, aut si quid aliud adest mihi vitij?* MER. *Quidni ô Plute? nisi fortè & ipsi omnes cæci sunt.* PL. *Haud cæci qdē, ô optime: verū M inscitia errorq;*

(quæ

ἄπερ νῦν λαμβάνουσι τὰ πάντα, ἐπισκιάζουσιν αὐτοῖς. ἔτι δὲ κἀγὼ αὐτὸς ὡς μὴ πανταπασιν ἄμορφος εἶμι, προσωπεῖον περιτίθεμαι καὶ ἱερασμώτατον, διάχρυσον, καὶ λιθοκόλλητον, καὶ ποικίλα ἐνδύς ἐντυγχάνω αὐτοῖς· οἱ δὲ αὐτοπρόσωπον ὁλόμενοι ὁρῶντο μάλα καὶ ἱεροῖσι, καὶ ἀπόλλυσθαι μὲν ἐντυγχάνουσιν. ὡς εἴ τις αὐτοῖς ὅλον ἀπογυμνώσας ἐπιδείξει μοι, δῆλον ὡς καταγέλαστον ἂν αὐτῷ, ἀμβλυώττουτου τὰ τηλικαῦτα, καὶ ἱερῶντων ἀνιάτων καὶ ἀμόρφων πραγμάτων. ΕΡ. Εἰ δὲν καὶ ἐν αὐτῷ ἄδικα τῶν πλουτεῖν γιγνόμενοι, καὶ τὸ προσωπεῖον αὐτὸ περιθέμενοι, ἔτι ἐξαπατῶνται καὶ νῦν τις ἀφαιρῆται αὐτούς, θᾶττον ἂν τηλὺ διαφαλοῦ ἢ τὸ προσωπεῖον πρόοιντο; ὁ γὰρ δεῖ καὶ τότε ἀγνοεῖν ἐκεῖνος, ὡς ἐπίχρισος καὶ χρυσομορφία ὄντων, ἔνδοθεν τὰ πάντα ὁρῶντας. ΜΑ. ὀκνῶ λέγειν, ὦ Ἑρμῆ, καὶ πῶς τοῦτό μοι συμφωνήσεται. ΕΡ. τὰ ποῖα; ΜΑ. ἐπειδάν τις ἐντυχὼν

(quæ nunc occupant omnia) illis offundunt tenebras. Adhæc ipse quoq; ne per omnia deformis sim, personam vehementer amabili tectus inaurata, gemmisq; picturata, ac versicoloribus amictus eis occurro: at illi rati sese natiui vultus venustatem aspicere, amore capiuntur; dispereuntq;, nisi potiantur. Quòd si quis me toto corpore renudatum illis ostenderit, dubio procul futurum sit, vt se ipsi damnent, qui tantoperè cæcutierint ad amantes res neutiquã amandas; ac fœdas. MER. Quid ergo? posteaquã eò peruentum est, vt iam diuites euaserint, iamq; personam sibi circumposuerint; rursum fallũtur? Adeò vt si quis illis detrahere conetur; penè caput potiùs quàm personam abijciant? Neque enim verisimile est etiam tum illos ignorare; auro bracteatam esse formam, quæ intus cuncta inspexerint. PLV. Ad id non parum multæ res, ô Mercuri, mihi sunt adiumento. MER. Quænam? PLVT. Simulatque qui me

χὼρ ζπρῶζον, ἀναπ[άσας τὴν θύραν εἰσδέχεταί μι, συμπαρεισέρχεται μετ' ἐμοῦ λαθὼν ὁ τύφος, καὶ ἡ ἄνοια, καὶ ἡ μεγαλαυχία, καὶ ἡ μαλακία, καὶ ὕβρις, καὶ ἀπάτη, καὶ ἅπαντα ἄλλα μυρία. ὑπὸ δὴ τούτων πάντων καταληφθεὶς τῇ ψυχῇ, θαυμάζειν τι τὰ οὐ θαυμαστὰ, καὶ ὀρέγεται τῶν φευκτῶν. λαμὲ τὸν πάντων ἐκείνων πατέρα τῶν εἰσηλυθότων κακῶν τέθηπε, δορυφορούμενον ὑπ' αὐτῶν. καὶ πάντα πρότερον πάθοι ἄν, ἢ ἐμὲ ποιῆσαι ὑπομείναιεν ἄν. Ερμ. ὡς δὴ λεῖος εἶ ὦ πλοῦτε, καὶ ὀλισθηρὸς, καὶ δυσκάθεκτος, καὶ διαφευκτικὸς, οὐδεμίαν ἀντιλαβὴν παρεχόμενος βεβαίαν· ἀλλ' ὥσπερ ἐγχέλεις, ἢ οἱ ὄφεις, διὰ τῶν δακτύλων διαπετόμενος, οὐκ οἶδα ὅπως. ἡ πενία δ' ἔμπαλιν ἐξώδικός τις, καὶ ἐνλαβὴς, καὶ μυρία τὰ ἄγκιστρα ἐκπεφυκότα ἐξ ἁπάντου τοῦ σώματος ἔχουσα, πλησιάσαντας εὐθὺς ἔχεσθαι καὶ μὴ ῥᾳδίως ἀπολυθῆναι. Πλ. ἀλλὰ μέτεξυ ἤδη φλυαροῦντας ἡμᾶς πράγμα οὐ μικρὸν λέλαθεν.

me primùm nactus est, apertis foribus excepérit clanculùm vnà N mecũ introit elatio, vecordia, iactantia, mollicies, violentia, dolus, atq; alia item innumerabilia: à quibus omnibus posteaquàm est animus occupatus, iam admiratur quæ neutiquam sunt admiranda, & appetit ea quæ sunt fugienda, meq; cunctorũ illorum quæ introierant malorũ patrem stupet, illorum satellitio vallatum: quiduis potius passurus, quàm vti me compellatur reijcere. MER. Vt leuis ac lubricus es Plute, retentu difficilis, ac fugax, neq; vllam præbens ansam certam quo prensus teneare: sed nescio quomodo anguillarum ac serpentum in morem inter digitos elaberis. At è diuerso paupertas, viscosa, prensu facilis, totoq; corpore mille vncos gerit hamos, vt qui tetigerunt, illicò hæreant, nec facilè queant auelli. Verùm interea dum nugamur, rem haud paruam omi-

λαθι. Ερ. Τὸ ποῖον; ὅτι τὸν Θησαυρὸν οὐκ ἐπηγαγόμεθα, οὗπερ ἕνεκα μάλιστα; ΜΗ. Θάρρει τοῦτο γε ἕνεκα, ἐν τῇ γῇ αὐτὸ καταλείπων, ἀνέρχομαι παρ' ὑμᾶς, ἐπισκήψας ἔνδον μένειν ἐπικλείσαντα τὴν θύραν, ἀνοίγειν δὲ μηδενί, ἢν μὴ ἐμοῦ ἀκούσαντος βοήσαντος. Ερ. ἀκοῦν ἐπιβαίνωμεν ἤδη τῆς ἀτλικῆς. καί μοι ἕπου ἐχόμενος τῆς χλαμύδος, ἄχρις ἂν πρὸς τὴν ἰσχάτιαν ἀφίκωμαι. ΜΗ. εἰ ποιεῖς, ὦ ἑρμῆ, χαριῇ· ἀγωγῶν, ἐπὶ λῶν με ἀπολίπῃς, ὑπερβολῇ τάχα, ἢ Κλέωνι ἐμπεσοῦμαι φιλοσοφῶν. ἀλλὰ τίς ὁ ψόφος οὗτός ἐστι, καθάπερ σιδήρου πρὸς λίθον; Ερ. ὁ Τίμων δοκεῖ σκάπανον ὀνήσιον ὀνεῖσθαι, καὶ ἐπὶ λίθου γήδιον. παπαῖ, καὶ ἡ ἀφυία πάρεστι, καὶ ὁ πόνος ἐκεῖνος. ἡ καρτερία δή, καὶ ἡ ῥωμαλεότης, καὶ ἡ ἀνδρία, καὶ ὁ ζιστὸς ὅλος τῶν ὑπὸ ὦ λιμῷ ταλαιπωρουμένων ἁπάντων, πολὺ ἀμείνους ἢ σῶμα λαμπρόφορον. ΜΗ. τί δ' ἂν ἀπαναπαύσαιμεθα, ὦ ἑρμῆ, τὸν ταχίστην; ὁ γὰρ

simus. PLV. Quâ? MER. Nempe quia Thesaurum non adduxerimus, quo vel in primis erat opus. PLV. Isthac quidem ex parte bono sis animo. Nam non nisi in terra relicto illo ad vos ascēdere soleo, iussóq; intus manere foribus occlusis, neq; cuiquam aperire, nisi me vociferantem audierit. MER. Iam igitur Atticam adeamus. Tu me cōsequitor chlamydi adhærent, donec extremam vitam attigerimus. PLV. Rectè facis, Mercuri, quum me per viam ducis. Etenim si me desereres, forsan oberrans in Hyperbolum aut Cleonē inciderem. Sed quis hic stridor ceu ferri saxo impacti? MER. Timon hic est, qui proximè montanum & petricosum fodit solum. Papæ; adest & Paupertas, & Labor ille, tum Robur, Sapientia, Fortitudo, atq; id genus aliorum turba: quorū omniū agmen Fames cogit, longè præstantius quàm tui sint satellites. PL. Quin igitur quàm ocyssimè discedimus, Mercuri?

Neq

ἢ γὰρ ἄν τι ἡμεῖς διάσαιμι ἀξιόλογον πρὸς ἄνδρα ὑπὸ τυλικούτου διαζεύγνυμι περιοχυμένον. ΕΡ. ἄπαγε ἔδοξε τῷ Διΐ, μὴ ἀπολλώμεθα οὖν. ΠΛΟ. ποῖ τοῦτον ἀπάγεις, ὦ ἀργαφόντα, χειραγωγῶν; ΕΡ. ἐπὶ τοῦτονὶ τὸν Τίμωνα ἐπέμφθημεν ὑπὸ τοῦ Διός. ΠΛΟ. νικῶ Πλοῦτος ἐπὶ Τίμωνα, ὁπότε αὐτὸν ἐγὼ διακοσίοις ἔχοντα ὑπὸ τῆς τρυφῆς παραλαβοῦσα, τοῖσι παραδοῦσα, τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πόνῳ, γνώριμον ἄνδρα καὶ πολὺ ἄξιον ἀπέδειξα; ὅτως ἄρα ἐνία ταφρόνητος ὑμῖν πονία δοκῶ, καὶ ἐναλίνητος, ὥστ' ὀμόνον κτῆμα ἔχον, ἀφαιρεῖσθέ με ἀπειθῶς πρὸς ἀρετὴν ἐξηργασμένον, ἵν' αὖθις ὁ πλοῦτος παραλαβὼν αὐτὸν, ὕβρεσι καὶ τύφῳ ἐκχαρίσας ὅμοιον τῷ πάλαι μαλθακὸν, καὶ ἀγεννῆ καὶ ἀνόητον ἀφῇ; ἀλλὰ πάλιν ἐμοὶ ῥᾴδιος γίγνεσθε. ΕΡ. ἔδοξε ταῦτα, ὦ πενία, τῷ Διΐ. ΠΛΟ. ἀπέρχομαι, καὶ ὑμεῖς δέ, ὦ πόνε, καὶ σοφία, καὶ οἱ λοιποί, ἀκολου-

Neq; enim vllum operæ pretium fecerimus cum homine eiusmodi vallato exercitu. MER. *Secus visum est Ioui: quare ne metu deterreamur.* PAV. *Quò hunc nũc Argicida manu abducis?* MER. *Ad hunc Timonem, ad quẽ à Ioue sumus ire iussi.* PAV. *Itáne rursum Plutus ad Timonem, posteaquã ego hunc antea delicijs malè corruptũ suscepi, cõmendansq; Sapientiæ & Labori, strenuũ, multiq; precij virum reddidi? Adeone despicienda, iniuriæq; idonea vobis Paupertas iudicor, vt hunc, quæ mihi vnica erat possessio, eripiatis, iam exactissima cura ad virtutem excultũ? O vt Plutus hic, vbi denuò susceperit, per contumeliam & arrogantiam illi manu iniecta, talem reddiderit: qualis erat dudum, mollem & ignauum, ac vecordem: rursum mihi restituat, vbi iam nihili factus erit, & reijculus?* MER. *Sic, ô Paupertas, Ioui placitum est.* PAV. *Equidem abeo: at vos, Labor & Sapientia, reliquiq;*

ἀκολουθεῖτέ μοι. οὕτω δὲ λήξαι ἔοικε, οἵαν μὲ οὖσαν ἀφιέναι, ἀγαθὴν σωτῆρα καὶ διδάσκαλον τῶν ἀρίστων, ἣ σώσει ὑγιαίνοντα μὲν τὸ σῶμα, ἐρρωμένον δὲ τῇ γνώμῃ διατελοῦντα, ἀνδρὸς βίον ζῶντα, καὶ πρὸς αὐτὴν ἀποβλέποντα. τὰ δὲ περιττὰ καὶ πολλὰ ταῦτα, ὥσπερ εἰσίν, ἀλλότρια ἡγούμενον. ΕΡ. ἀπέρχονται, ἡμᾶς δὲ πρὸς αὐτῶν. ΤΙ. τίνος ἕνεκα, ὦ κατάρατοι, καὶ τί βουλόμενοι ἀνύρωπον ἥκετε ἄνδρα ἐργάτῃ καὶ μισθοφόρου ἐνοχλήσοντες; ἀλλ' ὑμῶν ἕκαστος ἄπιτε, μιᾶς πάντες ὄντες. ἐγὼ γὰρ ὑμᾶς αὐτίκα μάλα βάλλων λίθοις καὶ ξύλοις σωφρονίσω. ΕΡ. μὴ λαμῶς, ὦ Τίμων, μὴ βάλῃς. ὁ γὰρ ἀνθρώπους ὄντας βαλεῖς, ἀλλ' ἐγὼ μέν σοι ἑρμῆς εἰμι, οὗτος δὲ ὁ πλοῦτος· ἔπεμψε δὲ ὁ Ζεὺς, ἐπακούσας τῆς εὐχῆς. ὥστε ἀγαθῇ τύχῃ δέξαι τὸν ὄλβον, ἀφεὶς τοὺς πόνους. ΤΙΜ. καὶ ὑμᾶς οἰμώξεσθαι δεῖ, καὶ ζῶντας ὄντας, ὡς φατέ. πάντας γὰρ ἅμα καὶ θεοὺς

consequimini me. Porrò hic breui cognoscet, qualis in se fuerim, quam nunc relinquet: nempe adiutrix bona, & rerum optimarum doctrix: quicum donec habuit commercium, sano corpore, valentiq; animo perseuerauit, virilem exigens vitam, & ad se respiciens: superuacua autem & vulgaria ista, aliena, ita vt sunt, existimans. MER. *Discedunt illi, nos ad eum adeamus.* TIM. *Quinam estis, ô sceleste? aut qua gratia huc aduenistis, homini operario mercenarioq; negocium exhibituri? Verùm haudquaquam læti abibitis, sceleste vt estis omnes: nam ego vos illicò glebis & saxis petitos comminuam.* MER. *Nequaquam, ô Timon, ne ferito: neque enim feries mortales: verùm ego sum Mercurius, hic Plutus. Misit nos Iupiter, votis tuis exauditis. Quare, quod bene vertat, opes accipe, desistes à laboribus.* TIM. *Atqui vos iam ploraueritis, etiamsi dij sitis, vt dicitis. Siquidem odi pariter omnes*

tum

θεὸς καὶ ἀνθρώπους μισῶ. τοῦ-
τονὶ δὲ τὸν τυφλὸν, ὅστις ἂν ἦ,
καὶ ἐπιτρίψαι μοι δοκῶ τῇ δι-
κέλλῃ. Πλ. ἀπίωμεν, ὦ Ἑρμῆ,
πρὸς τὸν Διός· μελαγχολᾷν γὰρ
ὁ ἄνθρωπος ἔοικε μετρίως μοι δο-
κεῖ, μή τι κακὸν ἀπὸ τούτου προσ-
λάβωμεν. Ερ. μανθάνω σκαιὸν, ὦ
Τίμων. ἀλλὰ τὸ πάνυ τοῦτο
ἄγριον, καὶ τραχὺ κατάβα-
λε, προτείνας τὼ χεῖρε, λάμ-
βανε τὴν ἀγαθὴν τύχην, καὶ
πλούτει πάλιν, καὶ ἐφ' ἁβρωνίων
τὰ πρῶτα, καὶ ὑπερόρα τῶν ἀχα-
ρίστων ἐκείνων, μόνος αὐτὸς
εὐδαιμονῶν. Τίμ. ἀλλ' ὑμῶν
δέομαι, μὴ ἐνοχλεῖτέ μοι, ἱκα-
νὸς ἐμοὶ πλοῦτος ἥκιστα, τὰ δ' ἄλλα εὐδαιμονέστατός
εἰμι, μηδενός μοι πλησιάσαι
τῶν. Ερ. ἔστω, ὦ Τίμων, ἀπαν-
θρώπως· τόνδε φέρω Διὶ μῦ-
θον ἁπλοῦς τις, ἱλαρός τις,
καὶ μὴν ἔοικε νῦν μισάνθρω-
πον μὲν εἶναί σε, ὅσα οὖν τὰ ὑπ'
αὐτῶν δεινὰ πεπονθότα· μι-
σόθεον δὲ μηδαμῶς, ἔστω
ἐπιμελησόμενοί σε τῶν θεῶν.

tum deos, tum homines. Sed hunc cæcũ, quisquis hic fuerit, mihi certũ est ligone impacto comminuere. PLV. Abeamus per Ioue, Mercuri, quandoquidem hic homo mihi videtur non mediocriter insanire: ne malo quopiam accepto, discedam. MER. Ne quid ferociter Timon: quin exue potius penitus istam ferocitatẽ, asperitatemq; ac manibus obuijs excipe bonã fortunam. Rursum diues esto, rursum Athenienſium princeps: & ingratos illos despicito, quum solus florebis, TIM. Nihil mihi vobis est opus: ne obturbare: sat opum mihi ligo. præterea fortunatissimus sum, si nemo propius ad me accesserit. MER. Adeóne quæso inhumaniter? Hæc ego sæua Ioui refero, atq; immania dicta? Atqui par erat, forsitan homines tibi haberi inuisos, vt qui tam multa indi-

Τίμ.

gna in te commisissent: deos odio te prosequi, nequaquam erat consentaneum, quum illi tantopere tui curam agant.

Τίμ. ἀλλὰ σοί μ', ὦ Ἑρμῆ, καὶ τῷ Διΐ, πλείστη χάρις ἐπιμελείας. τοσουτὶ γὰρ τὸν πλοῦτον ἐκ ἂν λάβοιμι. Ἑρμ. τί δή; Τίμ. ὅτι καὶ πάλαι μυρίων κακῶν μοι αἴτιος οὗτος κατέστη, κόλακί τε καὶ παρασίτοις, καὶ ἐπιβούλοις ἐπαγαγὼν, καὶ μίσος ἐπιγείρας, καὶ ἀλυπαθείᾳ καταφθείρας, καὶ ἐπίφθονον ἀφανὲς καταλιπὼν ὅτως ἀπίστως καὶ πολιτικῶς ἡ βελτίστη δὴ πενία πόνοις μὲν τοῖς ἀνδρικωτάτοις καταγυμνάσασα, καὶ μετ' ἀληθείας καὶ παῤῥησίας συνομιλοῦσα, τά τε ἀναγκαῖα εὐαμύνουσα παρῆχε, καὶ τῶν πολλῶν ἐκείνων καταφρονεῖν ἐπαίδευεν, ἐξ αὐτοῦ ἐμοῦ τὰς ἐλπίδας ἀπαρτήσασά μοι τοῦ βίου, καὶ δείξασα ὅσις ἐστὶν ὁ πλοῦτος ὁ ἐμός, ὃν ὅτι κόλακος σοφοῦ, οὔτε συκοφάντης φοβερὸν, οὔτε δῆμος παροξυνθεὶς, οὔτε ἐκκλησιαστὴς ψηφοφορήσας, οὔτε τύραννος ἐπιβουλεύσας, ἀφελέσθαι δυνήσεται ἄν. ἐῤῥωμένος δὲ διὰ τὸν πόνον, τοσοῦτ

TIM. *At tibi Mercuri, Ioui q, quòd me respicitis, plurimã equidẽ habeo gratiam: cæterùm hunc Plutũ nequaquã recepero.* MER. *Quid ita?* TIM. *Quoniam pridẽ innumerabilium malorũ hic mihi fuit auctor, quũ me assentatoribus proderet, insidiatores in me inuitaret, conflaret odium, illecebris corrumperet, inuidiæ obnoxiũ redderet: deniq; quum me adeò perfidè ac proditoriè destituerit.* CONTRÀ R *Paupertas optima me laboribus viro dignissimis exercens, mecumq; verè & liberè conuiuens, & quibus opus erat, suppeditauit laboranti, et vulgaria ista docuit contemnere: effecitq; vt mihi vitæ spes omnis ex meipso pendêret, demonstrans quænam essent opes verè meæ: nempe quas neq; adulator assentans, neque sycophanta minitans, neque plebes irritata, neque concionator suffragiorum auctor, neque tyrannus intentus insidijs queat eripere. Itaque iam validus effectus ob laborem,*

dum

τοῦνι τἀγρὸν φιλοπόνως ἐπεργαζόμενον, οὐδὲν ὁρῶν τῶν ἐν ἄστει κακῶν, ἱκανὰ καὶ μεγάλα τὰ ἄλφιτα παρὰ τοῦ Διὸς ἔχω. ὥστε παλίνδρομον ἄπιθι. ὦ Ἑρμῆ, τὸν πλοῦτον ἀπαγαγὼν τὸν Διί, ἐμοὶ δὲ τοῦτο ἱκανὸν ἔστω πάντας ἀνθρώπους εὐδαίμονα ποιῆσαι. ΕΡ. μηδαμῶς. ὦ γαθέ. οὐ γὰρ πάντες ἁρμοῖοι πρὸς εἰμωγήν· ἀλλ' ἵνα τὰ ὀργίλα ταῦτα, καὶ μιμρακιώδη, καὶ τὸν πλοῦτον παράλαβε. ὅτι ἀπόβλητά ἐστι τὰ δῶρα τὰ παρὰ τοῦ Διός. ΠΛΟ. βούλει, ὦ Τίμων, δίκαιος λογίσομαί πρὸς σέ; ἢ χαλεπαίνεις μοι λέγοντι. ΤΙΜ. λέγε. μὴ μακρὰν μέν τοι, μηδὲ μετὰ παροιμίων, ὥσπερ οἱ ἐπιτριπτοὶ ῥήτορες. ἀνέξομαι γάρ σου ὀλίγα λέγοντος διὰ τὸν Ἑρμῆν τουτονί. ΠΛ. ἐχέτω μέν τι ἴσως καὶ μακρὰ ἀπεῖπεν, ὅτι πολλὰ ὑπὸ σοῦ κατηγορηθέντα. ὅμως ὅρα, εἴ τι σε, ὡς φῂς, ἠδίκηκα, ὃς τῶν μὴ ἁλισκομένων ἀπάντων

dum hunc agellum gnauiter exerceo, neq; quicquam eorũ quæ sunt in ciuitate malorũ aspicio, abundè magnum & sufficientem victũ mihi ligo suppeditat. Quare tu Mercuri, quam venisti viam rememetiens, recurre, vnà tecum Plutum abducès ad Iouem. Illud mihi satfuerit, si effecerit vt omnes mortales per omnẽ ætatẽ eiulent. MER. Nequaquam, ô bone. neq; enim omnes ad eiulandũ sunt accommodi. Quin tu iracũda pueriliaq; ista missa fare, ac Plutũ excipe. non sunt reiicienda munera quæ à Ioue proficiscuntur. PLV. Vin' Timon, vt contra te partes defendam meas? an grauiter feres si quid dixero? TIM. Dicito, ne multis tamen: neque tum proœmijs, quemadmodum perditissimi isti solent oratores. nam huius Mercurij gratia te feram paucis dicentem. PLV. Atqui multis mihi potius erat dicendum, tot nominibus abs te accusato. T Attamen vide, num qua in re te, quemadmodum ais, læserim: qui quidem dulcissimarum

ἁπάντων ἄτιός σοι καθίσταμαι, τιμῆς, καὶ προεδρίας, καὶ στεφάνων καὶ τῶν ἄλλων τρυφῶν. περίβλεπτος δέ σοι καὶ ἀοίδιμος διὰ ἐμὲ ἦν θα, καὶ περισπούδαστος. εἰ δέ τι χαλεπὸν ἐκ τῶν κολάκων πέπον θας, ἀναπτι ἐγώ σοι. μᾶλλον δ' αὐτὸς ἀδικήμαι τῷ ὑπὸ σοῦ, διότι με ὄντως ἀτίμως ὑπέβαλλον ἀνδράσι καταράζοις, ἐπαινοῦσι, καὶ καταγοητεύουσι καὶ πάντα τρόπον ἐπιβουλεύουσί μοι. καὶ τό γε τελευταῖον ἔφηθα, ὡς προδέδωκά σε· τοὐναντίον δὲ αὐτὸς ἀγκαλίσαιμί σοι πάντα τρόπον ἀπολαβὼν ὑπὸ σοῦ, καὶ ἐπὶ κεφαλῆς ἐξωθεὶς τῆς οἰκίας. σιγαρουῶ ἀντὶ μαλακῆς χλαμύδος, ταύτην τὴν διφθέραν ἡ τιμιωτάτη σοι πομπὴ περιτέθακεν. ὥστε μάρτυς ὁ ἑρμῆς ἔσται, πῶς ἐκέκραγον τὸν Δία μὴ θ' ἥκειν πρὸς σέ, ὅτι δυσμενῶς μοι προσφερόμενον. ΕΡ. ἀλλὰ νῦν ὁρᾶς, ὦ πλοῦτε, οἷόν ἤδη γεγένηται; ὥστε θαρρῶν ξυνδιάτριβε

quarumq; rerum tibi extiterim auctor, opifexq; auctoritatis, præsidentiæ, coronarum, aliarum item voluptatum. Mea opera conspicuus eras, celebris, & obseruandus. Cæterùm si quid molesti ab adulatoribus accidit, non mihi potes imputare: quin ipse magis abs te sum affectus contumelia, propterea quòd me tam ignominiosè viris illis execratis suppeditaris, qui te mirabantur, ac præstigijs dementabant, mihiq; modis omnibus insidias struebant. Porrò quod extremo loco dixisti, te à me proditũ desertumq; fuisse: istud criminis in te possum retorquere, quũ ipse sim modis omnibus à te reiectus, præceps q; exactus ex ædibus. Vnde pro molli chlamyde sagũ istud charissima tibi Paupertas circumposuit. Itaq; testis est mihi hic Mercurius, quantopere Iouem orauerim ne ad te venirem, qui tam hostiliter esses in me debacchatus. MER. At nunc vides, Plute, in cuiusmodi hominem sit commutatus. Proinde audacter cum illo consuetudinem

τρίβε αὐτῶν. καὶ σὺ μὲν σκάλλε, ὡς ἔχεις. σὺ δὲ τὸν θησαυρὸν ὑπάγαγε τῇ λιτίνῃ ὑπακόσεσθαι γὰρ ἐμβοήσαντί σοι. ΤΙ. Τίμ. πειστέον, ὦ Ἑρμῆ, καὶ αὖθις πλητικτέον. τί γὰρ ἂν μὴ πωλοθοί τις, ὁπόταν οἱ θεοὶ βιάζωνται; πλὴν ὅρα γε, εἰς οἷα με πράγματα ἐμβαλεῖς τὸν λιποδιάμονα, ὃς ἄχει νῦν ὀλιγωρίσατα διάγων, χρυσὸν ἄφνω ζοῦζον λήψομαι ἀδίκως, καὶ τοσαύτας φροντίδας ἀναδέξομαι. Ερ. ἀνάσχου, ὦ Τίμων, δι' ἐμέ, καὶ εἰ χαλεπὸν ἔζω, καὶ ὀκνοῦντα ὅμως, ὅπως οἱ λόλακες ἐκεῖνοι διαῤῥαγῶσιν ὑπὸ τοῦ φθόνου. ἐγὼ δ' ὑπὲρ τὸν Αἴτνην, εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναπλέομαι. πλ. ὁ μὲν ἀπελήλυθεν, ὡς δοκεῖ. τιμωρήσομαι γὰρ τῇ ἐρεσίᾳ τοῦ πλέοντος. σὺ δὲ αὐτοῦ περίμενε, ἀναπέμψω γάρ σοι τὸν θησαυρὸν ἀπιλθών. μᾶλλον δὲ πᾶσι σφῶν μι θησαυρὲ χρυσοῦ, ὑπάκουσον Τίμωνι τουτωῖ, καὶ πάρασχε σεαυτὸν ἀνιλέως. σκάλλε, ὦ Τίμων, βαθείας διαφέρων· ἐγὼ

dinem age. Tu verò fode ita vt facis. Tu interim thesaurum sub ligonem adducito. Audiet enim, si tu accersiueris. TI. *Parendum est, Mercuri, rursusq; diutescendum. Quid enim facias, quum dij compellant? tamen vide in quas turbas me miserum cõijcies: qui quidem quum ad hunc vsq; diem felicissimè vixerim, tantum auri repentè sum accepturus, nihil commeritus mali, tantumq; curarum susceptur us.* MER. *Sustine Timon mea gratia, tameti si graue est isthuc, atque intolerandum, quò videlicet palpones illi præ inuidia rumpantur. Ego porrò superata Aetna, in cœlum reuolauero.* PLV. *Abijt ille quidem, sicut apparet: nam ex alarum remigio facio coniecturam. Tu verò hic operire: siquidem digressus Theusaurum ad te transmittam. sed feri fortius. Tibi loquor auri thesaure, Timoni huic audiens esto, oseráq; temet eruendum. Fode Timon, altius impingens.*

ἐγὼ δ' ὑμῖν διηγήσομαι. Τί. ἄγε δή, ὦ δίκτυμα, νῦν μοι ἐπίρρωσον σεαυτὸν, καὶ μὴ καμῇς ἐκ τοῦ βάθους τὸν θησαυρὸν εἰς τοὐμφανὲς πεπαλαυμένην. ὦ Ζεῦ τρισὶ, καὶ φίλοι κορυβάντες, καὶ ἑρμῆ λῃστᾷ, πόθεν χρυσίον τοσοῦτον; ἢ που ὄνειρ' ταῦτα δὴ; δίκαιόν γοῦν, μὴ ἄνθρακας εὕρω ἀνηρόμενος. ἀτὰρ μὰ τὸν χρυσίον δῆτα ἐπίσημον, πύρινον, βαρύ, καὶ τῷ πρόσψει ἡδύ. ὦ χρυσὲ, δεξίωμα κάλλιστον βροτοῖς. αὐθόμενον γὰρ πῦρ ἄτε δαπτίπεις καὶ νύκτωρ, καὶ μεθ' ἡμέραν. ἐλθὲ, ὦ φίλτατε, καὶ ἐρασμιώτατε. νῦν πείθομαί γε καὶ Δία ποτὲ γνῆναι χρυσόν. τίς γὰρ ἂν παρθένος ἀναπεπταμένοις τοῖς κόλποις ὑποδέξαιτο ἄτῳ καλὸν ἐρασὴν δι' ὀπῆς τέγους καταῤῥέοντα; ὦ Μίδα, καὶ Κροῖσε, καὶ τὰ ἐν Δελφοῖς ἀναθήματα, ὡς ἀδὴν ἄρα ἦτε ὡς πρὸς Τίμωνα, καὶ τὸν Τίμωνος πλοῦτον, ὃν οὐδὲ βασιλεὺς ὁ Πέρσῶν ἴσος.

ὦ δίκτυ-

Cæterùm ego à vobis digredior. TIM. Age iam, ô ligo, nunc mihi tuas vires explica, neque defatigere dum ex abdito Thesaurum in apertum euocaris. Hem prodigiorum auctor Iupiter, amici Corybantes, Vac lucrifer Mercuri, vndénam auri tantum? Num somnium hoc est? Metuo ne carbones reperturus sim experrectus. Atqui aurum profectò est insigne, fuluum, graue, & aspectu multo iucundissimum. Pulcherrimâ aurum faustitas mortalibus: quippe quòd ignis in more ardes, noctesq; & dies renides. Adest ô mihi charissimum desideratissimumq. Nunc demum credo vel Iouem ipsum olim aurũ esse factũ. XEtenim quæ tãdem virgo nõ exporrecto sinu vsqueadeò formosum amatorẽ excipiat per tegulas illapsum? O Mida Crœséq, ac munera Delphico in templo dicata, vt nihil cratis, si cum Timone, cumq; Timonis opibus conferamini: cui ne Persarũ quidem rex par est.

ὦ δίκτυ-

O ligo,

ἓ λίτιμα, καὶ φιλτάτη λιφθέρα, ὑμᾶς ἡ ΩΠανὶ τούτῳ ἀναθεῖναι καλόν. αὐτὸς δὲ ἤδη πᾶσαν περιμμῶ καὶ τὴν ἰσχατιὰν, πυργίον οἰκοδομησάμενος καὶ ὑπὲρ ἧς θησαυροῦ, μόνῳ ἐμοὶ ἱκανὸν ἐνδιατᾶσθαι, τὸν αὐτὸν καὶ ταφον ἀφθανῶν ἕξειν μοι δοκῶ. διὸ δὴ ταῦτα, καὶ νενομοθετήσθω πᾶσι τὸν ἐπίλοιπον βίον, ἀμιξία πρὸς ἅπαντας, καὶ ἀγνωσία, καὶ ὑπερορία. φίλος δὲ οὐδεὶς, οὐ ξένος, οὐ ἑταῖρος, οὐκ ἐλεεῖν βωμὸς ὕβλος πολὺς καὶ τὸ οἰκτεῖραι δακρύοντα, οὐ ἐπικουρῆσαι δυσμενοῦσι, ἀπανομία, καὶ διαπλύσεις τῶν ἐθῶν. μονήρης ἢ οὐ διαπαλαιβάπτῃ τοῖς λύκοις. καὶ φίλος εἷς Τίμων. οἱ δὲ ἄλλοι πάντες ἐχθροὶ, καὶ ἐπίβουλοι, καὶ τὸ πρόσωπον ἰδεῖν τινι αὐτῶν, μίασμα. καὶ ἔτινα ἄλλο μόνον, ἀφροδίτας ἀνήμερα, καὶ ὅλως ἀνδρεάντων λιθίνων, οὐ χαλκῶν, μηδὲν ἡμῖν διαφερέτω, καὶ μήτε λήρυνα δεχόμεθα παρ' αὐτῶν, μήτε σπονδὰς σπένδωμεν. οὐ ἐρημία ὅρος ἔστω πρὸς αὐτούς.

O ligo & sagum charissimũ, vos huic Pani suspendi commodum est. At ego quammaximè semotum mercatus agrum, turriculaq; seruandi auri gratia constructa, vni mihi affatim vixero: sepulchrum itẽ inibi mihi defuncto parare est sententia. Hæc igitur decreta sunto, placitaq; in reliquum vitæ: seiunctio, ignorantia, fastidiũ erga mortales omneis. Porrò amicus, hospes, sodalis, aut ara misericordiæ, meræ vuigæ. Tum cõmiserari lachrymantem, suppeditare egentibus, iniquitas, ac morũ subuersio: at vita solitaria, qualis est lupis, vnus sibi amicus Timon, cæteri omnes hostes, & insidiarum machinatores. Cùm horum quopiam congredi, piaculum: adeò vt si quem aspexero duntaxat, inauspicatus sit ille dies. In summa, non alio nobis habeantur loco, quàm signa saxea, æreâve: neque fœcialem ab illis missum recipiamus, neq; fœdera feriamus. Solitudo terminus esto. Cæterùm

φυλέ-

tribules,

φυλέται ἔ, ἢ φράτερ ὦ, ἢ δημόται, καὶ ἡ πατρὶς αὐτὴ, ψυχρὰ καὶ ἀνωφελῆ ὀνόματα, καὶ ἀνοήτων ἀνθρώπων φιλοτιμήματα. πλουτείτω δὲ Τίμων μόνος, καὶ ὑπεροπτάτω ἁπάντων. ἢ τρυφάτω μόνος καθ' ἑαυτὸν, κολακείας καὶ ἐπαίνων φορτικῶν ἀπηλλαγμένος. ἢ θεοῖς θυέτω, ἢ εὐωχείτω μόνος ἑαυτῷ γείτων ἢ ὅμορος ἐκείνων τῶν πάντων. ἢ ἅπαξ ἑαυτῷ δεξιώσεται δεδόχθω, ἢν δέῃ ἀποθανεῖν, καὶ αὐτῷ στέφανον ἐπιτιθέναι. καὶ ὄνομα μὴ ἔστω ὁ μισάνθρωπος πλέον. τὰ τρόπου γνωρίσματα, δυσκολία, καὶ τραχύτης, ἢ σκαιότης, καὶ ὀργὴ, καὶ ἀπανθρωπία. εἴ δέ τινα ἴδοιμι ἐν πυρὶ διαφθαρόμενον, καὶ σβεννύναι ἐπιτρέποντα, εἰ μὴ καὶ ἐπικαίων διατοξεύσαιμι. καὶ λίθῳ τινὰ τῶν χειμῶνος ὁ ποταμὸς παφέρῃ, ὁ δὲ τὰς χεῖρας ὀρέγων, ἀντιλαβέσθαι δέηται, ὡθεῖν ἢ βάλλειν ἐπὶ κεφαλὴν βαπτίζοντα, ὡς μηδ' ἀνακύψαι δυνηθέντα· ἄλλον δ' ἂν τὸν ὁμοίως ἀπολλύ-

tribules, cognati, populares, postremò patria ipsa, frigida quædam & sterilia nomina, stultorumq; mortalium gloriæ. Solus Timon diues esto: despiciat omnes: solus ipse se cùm oblectetur, liber ab assentationibus, & oneros is laudibus. Dijs sacra faciat, & epuletur solus: sibijpsi vicinus, sibi particeps, excutiens sese ab alijs. Ac semel decretum esto, vt vnus seipsum comiter accipiat, si moriendum sit, aut necesse habeat sibi ipsi coronam admouere. Nullumq; nomen sit dulcius, quàm Misanthropi, id est, hominum, osoris. Morum autem notæ, difficultas, asperitas, feritas, iracundia, inhumanitas. Quòd si quem conspexero incendio conflagrãtem, obtestantem quò restinguam, pice oleoq; restinguere. rursum si quem flumen vndis abstulerit, isq; manus porrigens, imploret vt retineatur: hunc quoq; demerso capite propellere, ne possit emicare: hunc ad modum par pari relatu-

ἀρλάβοιμι. ἀσκηάζε τ νόμον Τίμων Ἐχεκρατίδης ὁ Κολυττεύς, ἐπεψήφισε τῇ ἐκκλησίᾳ Τίμων ὁ αὐτὸς, ἔφη. ταῦτα ἄμεῖν διδόχθω, καὶ ἀνδρικῶς ἐμμενώμεν αὐτοῖς. πολὺ ἀμὰ πρὶ πομπὴ ἂν ἐποιησάμην ἅπασι γνώριμα πως ταῦτα γενέσθαι, διότι ὑπερπλουτῶ. ἀγχόνη γὰρ ἂν τὸ πρᾶγμα γένοιτο αὐτοῖς. καί τι τὸ τοῦτο; φεῦ τ ταχύς. παντάχοθεν σωθέντες ἐκκομιζόμενοι, καὶ πνευστῶντες, ὃκ οἶδα ὅθεν ὀσφραινόμενοι τ χρυσίου. πότερον οὖν ἐπὶ τὸν πάγον τοῦτον ἀναβὰς ἀπελαύνω αὐτοὺς τοῖς λίθοις ἐξ ὑπερδεξίων ἀκροβολιζόμενος; ἢ τόγε τοσοῦτον παρανομήσωμεν, ἀσελγὲς αὐτοῖς ὁμιλήσαντες, ὡς πλέον ἀνιῶντες προροῦμεν; τί δ' οἴμοι καὶ ἄμεινον. ὡς ἐλεχώμεθα ἤδη αὐτοὺς ἐποσάντες. φέρε ἴδω τίς ὁ πρῶτος αὐτ οὗτός ἐστι; Γναθωνίδης ὁ κόλαξ, ὁπρώην ἔρανον αἰτήσαντί μοι ὀρύξας τὸν βόθρον, πίθους ὅλους παρ' ἐμοὶ πολλάκις ἐμεμυκὼς. ἀλλ' ἦ γε ἐποίησεν ἀφικόμενος, οἰμώξεται γὰρ πρὸ τῶν ἄλλων.

Γν. ὃκ

relaturus est. Hanc legem Timon tulit Echecratides Collyttensis, & concionis subscripsit suffragijs idem ille Timon: Age haec decreta sunto: haec fortiter tueamur. Cæterùm magno emerim vt id omnibus innotescat, quòd opibus abundo: nam illa res illos præfocauerit. Sed quid illud? Hem, quæ trepidatio? Vndiq; concurrunt pulueulenti atque anheli, haud scio vnde aurum odorati. Vtrum igitur hoc conscenso colle saxis eos abigo, è sublimi deiaculans: an hac tantum in re legem violabimus, vt semel cum illis congrediamur, vt magis angantur fastiditi, repulsiq; ? Ita satius esse duco. Itaque restemus, quo illos excipiamus. Age prospiciam. primus eorum iste quis est? Nempe Gnathonides adulator, qui mihi nuper cœnam petenti, funem porrexit, quo apud me sæpenumerò solida dolia vomuerit. Sed bene est quòd ad me venit: nam primus omnium vapulabit.

GNA.

Γνα. οὐκ ἐγὼ ἔλεγον, ὡς οὐκ ἀμελήσουσι Τίμωνος ἀγαθοῦ ἀνδρὸς οἱ θεοί; χαῖρε Τίμων εὐμορφότατε, καὶ ἥδιστε, καὶ συμποτικώτατε. Τί. νὴ καὶ σύ γε, ὦ Γναθωνίδη, γυπῶν ἁπάντων βορώτατε, καὶ ἀνθρώπων ἐπιτηδειότατε. Γνα. ἀεὶ φιλοσκώμμων σύ γε. ἀλλὰ ποῦ τὸ συμπόσιον, ὅτι καινόν τι ᾠδὴν ἅμα ἐκμεμαθήκω λιθυραμβῶν ὑπὸ λυμιζῶν. Τί. καὶ μὲν δὴ ἐλεγεῖά γε ἄσῃ μάλα πρέπουσαν ὑπὸ ταύτῃ διαίτῃ. Γνα. τί τοῦτο; παίεις ὦ Τίμων; μαίνομαι, ὦ Ἡράκλεις. ἰοὺ, ἰού. πεκαλοῦμαί σε φόνου ἐπ' Ἄρειον πάγον. Τί. καὶ μὲν δὴ ἂν γε μικρὸν ἐπιβραδύνῃς, φόνος τάχα πεπλήσῃ με. Γναθ. μαλαμῶς, ἀλλὰ σύ γε πάντως τὸ παῦμα ἴασαι, μικρὸν ἐπιπασθεὶς τῆς κονίης. λανῶς γὰρ ἴσχωμόν ἐστι τὸ φαρμακον. Τί. ἔτι μένεις; Γνα. ἄπειμι, σὺ δὲ οὐ χαιρήσεις ἔτι σκαιὸς ἐκ χρηστοῦ γεγονώς. Τί. τίς οὗτός ἐστιν ὁ πεσών, ὁ ἀναφαλαντίας; Φιλιάδης

GNA. *An non dixi Timonem virum bonum non neglecturos esse deos? Salue Timon formosissime, iucundissime, conuiuator bellissime.* TIM. *Scilicet & tu Gnathonides, vulturum omnium edacissime, atq; hominũ perditissime.* GNA. *Semper tibi grata diracitas. Sed vbi compotamus? Nam nouam tibi adfero cantilenam ex his quos nuper didici dithyrambis.* TIM. *Atqui elegos canes admodum miserabiles, ab hoc docto ligone.* GNA. *Quid istuc? Feris ô Timõ? Attestor, ô Hercules. Hei, hei: in ius te voco apud Areopagitas, qui vulnus dederis.* TIM. *Atqui si cunctere paulisper, mox cædis me reum ages.* GNA. *Nequaquam: quin tu plane vulneri medere, paululo auri muncto. Mirum enim in modum præsentaneum id est remedium.* TIM. *Etiã manes?* GNA. *Abeo: At tibi malè sit, qui quidem ex viro commodo tã saeuus factus sis.* TI. *Quis hic est q accedit recaluaster ille? Philiades*

Φιλιάδης, κολάκων ἁπάντων ὁ βδελυρώτατος. οὗτος δὲ τὸ παρ' ἐμοῦ ἀργύριον ὅλον λαβὼν, καὶ τὴν θυγατρὶ ποιῆσα δύο τάλαντα μισθὸν τοῦ ἐπαίνου, ὅτε ποτὲ ᾄδοντα μὲ, πάντων σιωπώντων, μόνος ὑπερεπήνεσεν, ἐπωμοσάμην δικότροπον εἶναι τῶν ἀνθρώπων, ἐπὶ δὲ νοσοῦντα πρώην εἶδέ με, καὶ πολὺν ἐποιεῖτο λόγον, πληγὰς ὁ γοῦν πεσὼν ἐπενέγκατο. ΦΙΛ. ὦ τῆς ἀναισχυντίας. νῦν Τίμωνα γνωρίζετε; νῦν Γναθωνίδης φίλος καὶ συμπότης; ζητοῦμεν δίκαια ἀπολαβεῖν οὗτος ἀχάριστος ὤν. ἡμᾶς δ' οἱ πάλαι ξυνήθεις, καὶ ξυνέφηβοι καὶ δημόται, ὅμως μετρίαζομεν, ὡς μὴ ἐπιπλῆξαι δοκῶμεν. χαῖρε, ὦ δέσποτα, καὶ ὅπως τοὺς μισοῦς ζώους κόλακας φυλάξῃ, ζοὺς ἐπὶ τῆς πατήξης μόνον· τἄλλα δὲ ὁμοίως ἀδίκως διαφέροντας, ἐκ ἔτι πιστοτέρα τῶν νῦν ἀδικούντων. πάντες ἀχάριστοι καὶ πονηροί. ἐγὼ δὲ τάλαντόν σοι ἀναμίξων,

Philiades, assentatorum omnium execratissimus. Hic cũ à me solidum acceperit fundum, tum filiæ in dotem talenta duo, laudationis præmium, quum me canentem reliquis silentibus omnibus solus maiorem in modum extuliſſet, deierans me vel doloribus magis canorum: ubi me pridem ægrotum conſpexiſſet, (nam adieram oraturus vt mei cũram ageret) plagas etiã egregius ille vir impegit. PHI. *O impudentiam: nunc demum Timonem agnoscitis: nunc Gnathonides amicus & conuiua. Bmimuero habet ille digna ſe, quandoquidem immemor eſt, atque ingratus. At nos qui iam olim conuictores ſumus, æquales ac populares: tamen modeſtè agimus, ne inſilire videamur. Salue here. Fac vt iſtos adulatores ſacrilegos obſerues, qui nuſquam adſunt, niſi in menſa: præterea à coruis nihil differunt. Neq; poſthac huius ætatis mortalium vlli fidendum eſt, Omnes ingrati & ſceleſti. At ego quum tibi talentum ad-*

ducerem,

μίζων, ὡς ἔχοις πρὸς τὰ διατε-
πόμενα χρῆσθαι, διαβὰς ὁδὸν ἤ-
δη πλησίον ἦκε· ὡς πλουσίῳ τινὶ
ἐντετυχηκὼς πλουσίῳ, ἥκω
διὰ ταῦτα σοι νουθετήσων. διὰ τοι σύ γε ἔτω σοφὸς
ὢν, οὐδὲν ἧσσον δεήσει τῶν παρ'
ἐμοῦ λόγων, ὅς καὶ τῷ Νέστορι
τὸ δέον παραινέσαι ἄν. ΤΙΜ.
Ἔσται ταῦτα, ὦ Φιλιάδη. πολλὰ
ἀπὸ πρόσωθεν, ὡς καὶ σὲ φιλο-
φρονήσωμαι τῇ δεήσει. ΦΙ.
ἄνθρωποι, διατέταγαί μοι κρανίον
ὑπὸ τὸ ἀκρόκορον, διότι τὰ συμ-
φέροντα ἐνουθέτουν αὐτόν. ΤΙ.
Ἀλλ' πρίτος οὗτος ὁ ῥήτωρ Δη-
μέας προσέρχεται, ψήφισμα ἔ-
χων ἐν τῇ δεξιᾷ, ὡς συγγενὴς
ἡμέτερος εἶναι λέγων. οὕτω
ἐκκαίδεκα παρ' ἐμοῦ τάλαντα
μιᾶς ἡμέρας ἐκλίσεως τῇ πόλει
διαδεδίκασται, καὶ ἐδεδέ-
το· ἐκ ἀρδιδόσ, δέομαι ἐλεή-
σας, ἐνεσάμην αὐτόν· ἐπειδὴ
πρῶτον ἔλαχε τῇ Ἐρεχθηίδι φυ
λῇ δημήμεν τὸ θεωρικόν, ἐγὼ
προσῆλθον αὐτῷ τὸ γιγνόμε-
νον, ὡς ἔφη γνωρίζειν πολίτην
ὄντα μου. Δη. χαῖρε ὦ Τίμων,

ducerem, quo posses ad ea
quæ velles uti, in via accepi
te summas quasdam opes es-
se nactum. Proinde accessi
his de rebus admoniturus te:
quanquam tibi forsitan me
monitore nihil erat opus,
viro nimirum adeò prudenti, vt vel Nestori ipsi, si
necesse est, consilium dare
queas. TIM. Ita fiet Phi-
liades. sed age accede, quò te
ligone comiter accipiam.
PHI. Viri, caput mihi com-
minutum est ab hoc ingrato,
propterea quòd eum ea quæ
in rem illius erant, admonui.
TIM. Ecce tertius huc ora-
tor Demeas se recipit, tabu-
las dextrâ gestãs, diúq; se mi-
hi cognatum esse. Hic vna
die de meo Ż sedecim talen-
ta ciuitati dependit: nam dã-
natus erat, ac vinctus. at quũ
soluendo non esset, ego mi-
sertus illum redemi. Porrò
quum illi sorte obuenisset, vt
Erechtheidi tribui distri-
bueret ærarium, atq; ego au-
diens, id quod ad me redibat,
poscerem, negabat se ciuem nosse me. DEM. Salue Timon,
præcipuum

τὸ μέγα ὄφελος τ γένους, τὸ ἕρεισμα τ ἀθλιωτάτων, τὸ πρόβλημα τ Ἑλλάδος. ἤδη μὲν πάλαι σε ὁ δῆμος ξυνειλεγμένος, καὶ οὐ βραδὺ ἀμφότεραι πυκνοῦσαι. πρότερον δ' ἄκουσον τὸ ψήφισμα, ὃ περὶ σοῦ γέγραφα. ἐπειδὴ Τίμων ὁ Ἐχεκρατίδου Κολυττεὺς, ἀνὴρ ὁ μόνον χρηστὸς καὶ ἀγαθὸς, ἀλλὰ καὶ σοφὸς, ὡς οὐκ ἄλλος ἐν τῇ Ἑλλάδι, παρὰ πάντα χρόνον διατελεῖ τὰ ἄριστα πράττων τῇ πόλει γνώμην τε αὖ, καὶ πάλιν, καὶ δρόμον ἐν Ὀλυμπίᾳ μιᾶς ἡμέρας, καὶ τελείῳ ἅρματι, καὶ σωφρονεῖν πολιτῇ. Τί. ἀλλ' οὐδὲ ἐθεώρηκα ἐγὼ πώποτε εἰς Ὀλυμπίαν. Δη. τί οὖν; θεωρήσεις ὕστερον. τὰ δ' ἴσα τὰ μὲν πρὸς ἐκείνους ἀμείνω κτᾶσθαι ἄμεινον· καὶ κείσονται δὲ ὑπὲρ τῆς πόλεως πρὸς Ἀχαρνέας, καὶ κατέκοψε Πελοποννησίων μίαν μοίρας. Τίμ. πῶς; ὅτι γὲ τὸ μὴ ἔχειν ὅπλα, οὐδὲ πεπειράθην ἐν τῷ καταλόγῳ. Δη. μέτρια τὰ περὶ σαυτοῦ λέγεις· ἡμεῖς δὲ ἀκούσει ἂν

præcipuum generis tui præsidiū, fulcimentum Atheniēsium, defensaculum Græciæ. Profectò iamdudū te populus frequens & viraq; curia operitur. Sed prius decretū audi; quod de te conscripsi: Quandoquidē Timon Echecratidæ filius, Colyttensis, vir non modò probus & integer, verumetiam sapiens, quantum alius in Græcia nemo, nunquam per omnem vitam destitit optimè de Repub. mereri: tum autem in Olympicis vicit pugil, & lucta cursúq; die eodem, ad hæc solenni quadriga, equestriq; certamine. TIM. *At ego ne spectator quidem vnquam in Olympicis sedi.* DEM. *Quid tum? spectabis posthac. sed ista communia addi satius est. Tum anno superiore apud Acharnenses pro Repub. fortissimè se gessit, & Peloponnensium duas acies concidit.* TIM. *Qua ratione? quippe qui*

nec vnquā arma gesserim, neq; vnquā militiæ dederim nomen. DEM. *Modestè tu quidem de teipso loqueris: nos tamen in-*

σοι ἂν ἄμεμπτ' ἀμνημονοιῶτος. ἔτι δὲ καὶ ψηφίσματα γράφων, καὶ συμβουλεύων, καὶ στρατηγῶν, ὑμῖν μικρὰ ὠφέλησε τὴν πόλιν. ἐπὶ τούτοις ἅπασι δικαιοσύνῃ τῇ βουλῇ, καὶ τῷ δήμῳ, καὶ τῇ Ἡλιαίᾳ κατὰ φυλὰς, καὶ τοῖς δήμοις ἰδίᾳ, καὶ κοινῇ πᾶσι, χρυσοῦν ἀνασῆσαι τὸν Τίμωνα, παρὰ τὴν Ἀθηνᾶν ἐν τῇ ἀκροπόλει, κεραυνὸν ἐν τῇ δεξιᾷ ἔχοντα, καὶ ἀκτῖνας ἐπὶ τῇ κεφαλῇ, καὶ στεφανῶσαι αὐτὸ χρυσοῖς στεφάνοις ἑπτὰ, καὶ ἀναπηρυχθῆναι τοὺς στεφάνους σὺν μύροις Διονυσίοις τραγῳδοῖς καινοῖς. ἀχθῆναι γὰρ δὴ αὐτὸν δεῖ τὴμέρον τὰ Διονύσια. ἅπερ τῷ γνώμῃ Δημέας ὁ ῥήτωρ συγγενὴς αὐτῷ ἀγχιστεύς, καὶ μαθητὴς αὐτοῦ ὤν· καὶ γὰρ ῥήτωρ ἄριστος ὁ Τίμων, καὶ τἆλλα πάντα ὁπόσα ἂν βούλῃ. τοῦτ' μὲν οὖν σοὶ τὸ ψήφισμα. ἐγὼ δέ σοι καὶ τὸν υἱὸν ἐβουλόμην ἀγαγεῖν παρὰ σὲ, εἰ ἐπὶ σῷ ὀνόματι Τίμωνα ὠνόμακα. ΤΙΜ. πῶς, ὦ Δημέα, ὃς οὐδ' γεγάμηκας, ὅσα

grati futuri sumus, nisi memorem nos minerimus. Praeterea in scribendis plebiscitis, & in consultationibus, & in administrandis bellis non mediocrem utilitatem attulit reipub. His de causis omnibus visum est curiae, plebi, magistratibus tributim, plebeijs singulatim, cõmuniter vniuersis, aureum statuere Timonẽ iuxta Palladem in arce, fulmen dextera tenentẽ, radijs tẽpora ambientibus: viã septem aureis coronis coronetur, hæã corona hodie in Dionysijs per tragœdos nouos promulgentur. Siquidem hodie illi Dionysia sunt agenda. Dixit hoc suffragium Demeas orator, propterea quòd cognatus illius propinquus, ac discipulus eius sit. Nam & orator optimus Timon: præterea quicquid voluerit. Hoc igitur tibi suffragium. Sed vtinam & filium meum ad te patiter adduxissem, quem tuo nomine Timonem appellaui. TIM. Qui potes Demea, cùm ne vxorem quidem duxeris vnquam, quantum

ἔδει γε καὶ ὑμᾶς ἀδῆσαι; Δη. ἀπὰ γαμῶ, ἢν διδῷ θεὸς ἐς νέωτα, καὶ παιδοποιήσομαι, καὶ τὸ γεννηθησόμενον (ἄῤῥεν γὰρ ἔσται) Τίμωνα κλήσω καλῶ. Τίμ. οὐκ οἶδα ἀγαμήσεις ἔτι, ὦ οὗτος, πληγὴν λαμβάνων παρ' ἐμοῦ πλησίον. Δημ οἴμοι. τί ἔστι; τυραννίδι Τίμων ἐπιχειρεῖς, καὶ τύπτεις τοὺς ἐλευθέρους, ὁ καθαρῶς ἐλεύθερος, οὐδ' ἀστὸς ὤν; ἀπὸ δώσεις ἐν τάχει τῷ διδύμῳ, τάτ' ἄπα, καὶ ὅτι τῷ ἀκροπόλιν ἐνέπρησας. Τίμ. ἀλλ' οὐκ ἐμπέπρησται, ὦ μιαρὲ, ἡ ἀκρόπολις. ὥστε δεῖ σε συκοφαντῶν. Δη. ἀπὸ καὶ πλουτεῖς, τὸν ἐπιθόλομον διωρύξας. Τίμ. ὀρύττω οὐδὲ οὕτως. ὥστε ἀπίθανά σε καὶ ταῦτα. Δη. διωρυχθήσεται μὲν ὕστερον, ἔδει δὲ σὺ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ ἔχεις. Τίμ. ἔχοιμ' ἂν καὶ ἄλλων πάμπαν πάθοιμι, δύο

quantū nobis a scire licuit? DEM. At ducā nouo ineunte anno, si Deus permiserit, liberisq; operam dabo. Tum quod erit natū (erit aūt masculus) Timonē nuncupabo. TIM. An uxorem tu sis ducturus, equidem haud scio, tanta à me plaga accepta. DEM. Hei mihi: quid hoc est rei? tyrannidē Timon occœptas? pulsasq; eos qui sunt ingenui, ipse nec ingenuus planè, nec ciuis? uerūm propediem pœnas dabiturus, cum alijs nominibus, tum quòd arcem incenderis. TIM. Atqui nō conflagrauit, arx, sceleste. proinde palàm est, te calumniatorē agere. DEM. Verūm effoso ærario diues effectus es. TIM. Atqui non effossum isthuc, unde ne hæc quidem probabiliter abs te dicuntur. DEM. Verūm effodietur posthac. Sed tu interim omnia quæ in eo condita, possides. TIM. Alteram itaq; plagam accipe. DEM. Hei scapulis meis. TIM. Ne vociferare: alioquin tertiam tibi illidā. Etenim res planè ridicula mihi acciderit,

δύο μὲν Λακεδαιμονίων μοίρας διαφθείρας ἄνοπλος, ἐν δὲ μιαρὸν ἄνθρωπον μὴ ἐπιτρίψας. μάτην γὰρ ἂν εἴην νενικηκὼς ὀλυμπία πὺξ, καὶ πάλαι. ἀλλὰ τί τοῦτο; ὁ Θρασυκλῆς ὁ φιλόσοφος οὗτός ἐστιν; ἢ μὴν ἔστιν. ἐκπεπταμένος γοῦν τὸν πώγωνα, καὶ τὰς ὀφρῦς ἀνατείνας, καὶ βρενθυόμενός τι πρὸς αὐτὸν ἔρχεται, τιτανώδους βλέπων, ἀνασεσοβημένῳ τῷ ἐπὶ τῷ μετώπῳ λόφῳ, Αὐτοβορίας τις, ἢ Τρίτωνι, οἵους ὁ Ζεῦξις ἐγράφησεν. οὕτω δὲ τὸ σχῆμα εὐσταλής, καὶ λόσμιος τὸ βάδισμα, καὶ σωφρονικὸς τὸν ἄνα βολὴν, ὥστε μυεῖται ὅτι περὶ ἀρετῆς διεξιὼν, καὶ τὴν ἡδονὴν χαιρόντων καταγελῶν, καὶ τὸ ὀλιγαρκὲς ἐπαινῶν, ἐπειδὴ λοσάμενος ἀφικοῖτο ἐπὶ τὸ δεῖπνον, καὶ ὁ σὰς μεγάλως τὸν κύλικα ὀρέξειεν αὐτῷ (τῷ γὰρ ποτέρῳ δὲ χαίρει μάλιστα) καθάπερ τὸ Λήθης ὕδωρ ἐκπιὼν, εὐαναισθητότατα ἐπιλέλησται τοῖς ἐνθένδε ἐκείνοις λόγοις, παραπέμπων ὥσπερ ἐκεῖνος τὰ ὄψα, καὶ τὸν πλησίον παραιτούμενος, καρύκης

si quum inermis duas Lacedæmoniorũ acies fuderim, vnũ scelestum hominem nõ protriuero. Tum frustra vicerim in Olympijs & pugil, & palæstrites. Sed quid hoc? an non philosophus Thrasycles hic est? Profectò ipsius est, promissa barba, subductisq; supercilijs, & magnum quiddam secũ murmurãs accedit, & Titanicũ obtuens, cæsariẽ perscapulas fluentem ventilans, alter quidã Boreas, aut Triton, quales eos Zeuxis depinxit. Hic habitu frugalis, incessu moderatus, amictu modestus, manè mirum quid multa de virtute disserit, damnans eos qui voluptate capiuntur, frugalitatẽ laudãs: at vbi lotus ad cœnã venit, puerq; ingentẽ illi calicẽ porrexit (meraciore aũt maximè gaudet) perinde vt Lethes aquã ebibens, à dilucularijs illis disputationibus diuersissimã quæ sunt, exhibet, dum milui instar prærripit obsonia, & proximum cubito opposito arcens, mentio m-

ρύκης τὸ γύαιον ἀνάπλεως, λυγιζόν ἐμφορούμενος, ἐπικεκυφὼς, καθάπερ ἐν ταῖς λοπάσι τῷ ἀριστῷ ἐυρήσων πᾶσαν λοκῶν, ἀκριβῶς τὰ πύβλια σκοπῶν λιχανῷ ἀπομάττων, ὡς μηδὲ ὀλίγον τῦ μύττωτος καταλείποι μεμψίμοιρος ἀεὶ, ὡς τὸν πλακοῦντα ὅλον, ἢ τὸ σῶν μόνος τῶν ἄλλων λάβοι, ὅτι περὶ λιχνείας καὶ ἀπληστίας ὄφλισκε. μέθυσος, καὶ παροινος, καὶ ἄκρατος ἡδονῆς καὶ ὀργυσύνου μόνον, ἀλλὰ καὶ λοιδορείας, καὶ ὀργῆς πλέως εἶτα, καὶ λόγοι πολλοὶ ἐπὶ τῇ κύλικι, τότε δὴ καὶ μάλιστα περὶ σωφροσύνης καὶ κοσμιότητος. καὶ ταῦτα φησὶν ἤδη ὑπὸ τῦ ἀκράτου πονήρως ἔχων, καὶ παραπαίζων γελοίως, εἶτα ἔμετος ἐπὶ τούτοις. καὶ τὸ τελευταῖον, ἀράμενοί τινες ἐκφέρουσιν αὐτὸν ἐκ τῦ συμποσίου τῆς ἀνηκρίδος ἀμφοτέραις ἐπαλημμένον. οὐ λαλεῖ καὶ νήφων, ὀλίγοι τῶν παρόντων παραχωρήσαιεν ἄν, ψεύσασθαι ἕνεκα, ἢ βραχέα τοῦ ἀληθοῦς.

to interim cõdimentis oppleto, dum canũ ritu ingurgitat, prono incumbens corpore, perinde atq; in patinis virtutem inuenturũ sese speret: dumq; vsqueadeò diligẽter catinos extergit indice digito, vt ne paululum quidem reliquiarũ sinat adhærere, nunquam nõ querulus, tanquã deteriorẽ, partẽ acceperit, vel si totam placentam aut suem solus omnium accipiat: qui quidem edacitatis & insatiabilitatis est fructus, temulentus, vinoq; bacchatus, non ad cantum modò, saltationemq;, verùm ad conuicium vsq;, & iracundiam. Adhæc multus inter pocula sermo (tum enim vel maximè) de temperantia, sobrietateq;: atque ista quidem loquitur, quum iam à mero malè affectus, ridiculè balbutit. Accedit his deinde vomitus. Postremò, sublatum eum de conuiuio efferũt aliqui, ambabus manibus tibicinæ inhærentem. Quanquam alioquimẽ ebrius quidem vlli primariorum cesserit, vel mendacio,

ἢ θρασύτητος, ἢ φιλαργυρίας. ἀλλὰ μὴ μολάκων ὄντα τὰ πρῶτα, μὴ ἐπιορκεῖ πρόχειρόν ἐστιν. καὶ ἡ γοητεία πανταχοῦ, καὶ ἡ ἀναισχυντία παρόμαρτος, καὶ ὅλως πάνδημον τὸ χρῆμα, καὶ παντα-χόθεν ἀπεφηνε, καὶ ποικίλως ἐντε-τιλε. οἰμώξεται γοιγαροῦν εἰς μακρὰν χρόνος ὤν τις τοῦ; παπᾶ, χρόνῳ ἡμῖν θρασυ-κλῆς. Θρασυ μὲν αὐτὰ, ὦ Τίμων, τοῖς πολλοῖς τοῦτο ἀ-φίγμαι, ὥσπερ οἱ τὸ πλοῦτον σε τιθηπότες, ἀργυρίᾳ καὶ χρυσίῳ, καὶ δώροις πολυτελῶν ἐλπίδι σαλευόμενοι, πολλῷ τῷ μολακείᾳ ἐπιλαξόμενοι πρὸς ἄνδρα, οἷον σε ἁπλοϊκὸν, καὶ τὸ ὄψον μυριώνυμον. οἶδα γὰρ ὡς μάλα μοι δεῖπνον ἱκανὸν, ὄψον ἥδιστον θρυμβόν. ἢ λάρ-δαμον, ἢ ἔστι τρυφῶν ὀλίγον τῶν ἁλῶν. ποτὸν δὲ ἐν-υάκρουν. ὁ δὲ τρίβων αὖ-τος, ἢν βάλῃ πορφυρίδα ἀ-μείνων. τὸ χρυσίον μὲν γὰρ, ὑ-δὲν τιμιώτερον τῶν ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς ψηφίδων μοι δοκεῖ.

vel confidentia, vel auaritia. Quin & inter assentatores primas tenet. Peierat promptissimè, anteit impostura, comitatur impudentia. In summa, prorsus admirãdum quoddã spectaculũ est, omni ex parte exactũ, varieq; absolutũ: proinde non eiulabit clarius videlicet, quum sit modestus. Quid hoc? papæ: tandem nobis Thrasycles? Thr. Non hoc animo ad te venio Timon, quo plerique isti, qui nimirum opes admirati tuas, argẽti, auri, opiparorum cõuiuiorum adductispe concurrunt, multaq; assentatione deliniunt te: hominem videlicet simplicem, facileq; impertientẽ id quod adest. Siquidem haud ignoras, offam mihi in cœnam satesse, tum opsonium suauissimum, cepe aut nasturcium: aut si quando lubeat lautius epulari, pusillũ salis. Porrò potũ fons Athenis nouẽ saliens venit, suppeditat. Tum pallium hoc quauis purpura potius. Nam aurũ nihilo magis apud me in precio est, quàm calculi qui sunt in littoribus.

σὺ δὲ

Sed

σῆς αὐτῆς χάριν ἐσάλλω, ὡς μὴ διαφθείρῃ σε τὸ λάβρον τοῦτο καὶ ἐπιβουλότατον κτῆμα ἡ πλοῦτος, ὃ ποιοῖς πολλάκις ἔστιν ἀνηκέστων συμφορῶν γενόμενον. ἐὰν γάρ μοι πείθοιο, μᾶλλον ὅλον εἰς τὸν θάλατταν ἐμβαλεῖς αὐτὰν, ἢ μὲν ἀναγκαῖον ἀνθρώποις ἀγαθοῖς ὄντα, καὶ τὸν φιλοσοφίας πλοῦτον ὁρᾶν δυναμένῳ, μὴ μέντοι εἰς βάθος, ὦ γαθέ, ἀλλ' ὅσον εἰς βυθῶνας ἐπιβὰς ὀλίγον πρὸ τῶν κυματάδους γῆς, ἐμοῦ ὁρῶντος μόνου. ἐὰν δὲ μὴ τοῦτο βούλῃ, ἀλλ' ἄλλον τρόπον ἀμείνω καὶ τάχιον ἐκφόρησον αὐτὰ ἐκ τῆς οἰκίας· μηδὲ ὀβολὸν αὐτῶν ἀφῇς δωρεὰν ἅπασι τοῖς δεομένοις, ὃν μὲν πέντε δραχμὰς, ὃν δὲ μνᾶν, ὃν δὲ τάλαντον. ἐὰν δέ τις φιλόσοφος ᾖ, ἀμοιρείαν ἢ τεμαιείαν φέρεσθαι δίκαιος. ἐμοὶ δὲ καὶ σὲ ἐκ ἐμαυτοῦ χάριν αὐτῶν, ἀλλ' ὅπως μεταδῷ τῶν ἐτάρων τοῖς δεομένοις, ἱκανὸν ἂ τοῦτο τὴν πίραν ἐμπλῆσαι μοι παράσχοις, ἐὰν ὅλως δύο μνᾶς ἐμπλήσῃς

Sed tua ipsius gratia huc me contuli, vt ne te subuerterent pestima ista atq; insidiosissima res, opulétia: quippe quæ multis sæpenumero immedicabiliũ malorũ extiterit causa. Etenim si me audies, pontissimùm opes vniuersas in mare præcipitabis, vtpote quibus nihil sit opus bono viro, quiq; philosophiæ possit opes perspicere. Ne tamen in aliũ, ô bone, sed fermè ad pubẽ vsq; ingressus, paulò vltrà solũ fluctibus opertũ, me quidem vno spectante. Quòd si hoc nõ vis, tute igitur eas potiore via ex ædibus eiecito, ac ne obolũ quidem tibi facias reliquũ: vnde lucri largiens ijs quicunq; opus habent, huic quinque drachmas, illi minã, alij talẽtum. Porrò si qui erit philosophus, hunc æquũ est duplam aut triplam ferre portionẽ: quanquã hoc quidem mihi non mea ipsius gratia postulo, sed quò amicis, si qui egebunt, donẽ: sat est, si modò peram hanc largitione tua explueris: ne duos quidem

μιᾶλίμνης χαρᾶσαν ἀχινητικός. ὀλιγαρκῆ γὴ μέτριον καὶ εἶναι τ φιλοσοφοῦντα, καὶ μηδὲν ὑπὲρ τὼ πέρας φρονεῖν. Τι. ἐπαινῶ ταῦτα σε, ὦ Θρασύκλες. πρόσχωμεν τ πέρας, εἰ δοκεῖ, φέρε σοι τὼ λιφαλῶ ἐμπλήσω λονδήνων, ἐπιμετρήσας τῇ δικέλλῃ. Θρα. ὦ δημοκρατία γὴ νόμοι, παυόμεθα ὑπὸ τοῦ καθαρτοῦ ἐν ἐλευθέρᾳ τῇ πόλει. Τίμ. τί ἀγανακτεῖς, ὦ γαθὲ Θρασύκλεις; μῶν παρα πέπρασμαί σοι; γὴ μὰ ἐπιμεβαλῶ χοίνικας ὑπὲρ τὸ μέτρον τέτταρας. ἀπὰ τί ἦ; ποσοὶ ξυνέρχονται. Βλεψίας ἐκεῖνος, γὴ Λάχης, γὴ Γνίφων, καὶ ὅλως τὸ συνταγμα τῶν ὀλιγαρχομαχούντων. ὥστε τί ἂν ἐπὶ τὼ πέραν ταῦτα ἀνιλλᾶτ, τὼ δικέλλαν ὀλίγον ἀναπαύω πάλαι πεπονημένην; αὐτὸς δ' ὅτι ὠλεῖσθε λίθοις ξυμφορήσας, ἐπιχαλάσω σόρδωθεν αὐτούς; Βλ. μὴ βάλῃς, ὦ Τίμων, ἄπιμεν γάρ. Τι. ἀλλ' οὐκ ἀναμενεῖτέ γε ὑμεῖς, ὅσον ἄνω πανσάμενοι.

dem modios Aegineticos capientem. Nam γ paucis contentũ modestũq; cõuenit esse eum qui philosophatur, neq; quicquã vltra peram cogitare. TI. Equidem ista quæ dicis, probo, Trasycles: ergo, si videtur, priusquã perã expleam, age tibi caput oppleo tuberibus, posteaquã ligone sum mẽsus. THR. Ô libertas, ô leges, pulsamur ab impurissimo libera in ciuitate! TI. Quid stomachaberis, ô bone Thrasycles? num te defraudaui? Atqui adiẽciam vltra mensurã chœnices quatuor. Sed quid hoc negociĩ? Complures simul aduẽniunt, Blepsias ille, & Laches, & Gniphon, breuiterẽ agmen eorum qui vapulabunt. Itaq; quin ego in rupem hanc conscendo, ac ligonem quidẽ iamdudum fatigatum, paulisper interquiescere sino: at ipse plurimis congestis saxis, procul eo lapidum grandine peto. BLE. Ne iace Timon: abimus enim. TIM. At vos quidem & nec citra sanguinem, nec absque vulneribus.

GILBER-

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

TImon Athenienſis, ob naturæ aſperitatem cùm eſſet inhumanus & inhoſpitalis, μισάνθρωπος, id eſt, oſor hominum dicebatur. fugiebat namque hominum congreſſus, præterquàm vnius Alcibiadis: humanum autẽ genus exoſus, vitam quandam inhumanam & feram ſequebatur, in cibisq; non modò vulgaribus, ſed etiam vtiliſſimis, & ab reliquis hominibus prope damnatis acquieſcebat. In eius verò ſepulchro erat epiraphium. quod ipſe ſibi dicitur feciſſe, cuius ſenſus eſt talis:

Hic ſum poſt vitam miſeramq; inopemq; ſepultus:
Nomen ne quæras, Dij lector te malè perdant.

De Timone ferè omnes intelligunt hũc Horatij locum, 1. Serm. *vt quidam memoratur Athenis*
Sordidus ac diues, populi contemnere voces
Sic ſolitus, &c. Huiuſmodi eſt apud Plautũ Euclio.

a O IVPITER.] *Expoſtulatio cum Ioue, quòd hominum prauitatem & malitiam multam ſinat. Ariſtoteles in libro de Mundo: Quum Deus, inquit, vnus ſit, multa nomina habet, ab affectionibus varijs. Dictus eſt enim Græcè Ζεὺς, quòd, vt omnes interpretantur, vitæ dator ſit vel quòd animantibus vitas inſpiret. Lactantio tamen magis placet, vt Ζεὺς dictus ſit, quòd primus ex liberis Saturni maribus furtim à matre ſubtractus vixerit. Quomodò enim, inquit, vitæ dator ſit, qui vitam aliunde accepit? Latinè dicitur Iupiter, à iuuando, quaſi iuuans pater. Appellatus eſt φίλιος, quòd amicitiæ præeſſet. ξένιος, id eſt, hoſpitalis, quem inuocabant hoſpites, ſi quando hoſpitium violaretur. De quo Virgilius:*

Iuppiter, hoſpitibus nam te dare iura loquuntur.

ἑταίρειος, id eſt, ſodalitij iuris diſceptator. huic Iaſon cum Argonautis ſacra feciſſe dicitur ἐφέστιος, domeſticus, familiaris, Lararius. nam ἑφέστιους θεοὺς penates interpretãtur. ἀστραπαῖος, ἀστεροπήτης, id eſt, fulgurator. ἀστροπαιτης, κεραυνιος, id eſt, fulminator. ὅρκιος, quòd eſſet violati iuriſiurandi vindex. Huius autẽ Iouis Orcij ferunt eo in loco, vbi Eliorum cogebatur ſe-

natus, fuisse statuam effigie horrendam, quippe vtraque manu fulmina tenentem: credo vt homines à periurio deterrerentur. νεφεληγερέτης, *id est, nubicoga. Huius mentio est frequens apud Homerum, Hesiodum, & poëtas cæteros.* ἐριγδουπος, *id est, grandisonus: &* βροντᾶ, *id est, tonans, quòd in ea regione quæ supra nos est, nubes & tonitrua cogat, indeq; fulmina torqueat, tempestatesque & turbines inde deferantur.*

b Quibus rebus.] *A consequentibus, & exemplo.* *c* Salmoneus tibi sit.] *Salmoneus Aeoli filius, regnantis quondã in Elide vrbe, quæ est sub Olympo monte, dum æreo ponte constructo, & superinductis curribus tonitrua imitaretur, vt propterea deus crederetur, per Iouem fulmine ictus in tartara præcipitatus est. Meminerunt huius Lucianus in Tragopodagra, sub finem, item in Philopatre, paulò post initium, & Virgilius Aenedios libro 6:*

Vidi & crudeles dantem Salmonea pœnas,
Dum flammas Iouis & sonitus imitatur Olympi.

Hac fabula docuerunt poëtæ, non esse æmulandum, quod longè supra fortunã nostram habeatur. Sed vtinam homo ille, bombarda (fas sit mihi nouo in re noua vti verbo) inuentor, ad generis humani exitium natus (is monachus quidam Franciscanæ hæresis fuisse perhibetur, vt iam nihil malorum sine hac hominum genere emergere ex inferis certò scias) cum Salmonea fulmine, quod ipse reperit, dum flammas Iouis & sonitus imitaretur Olympi, flagrasset: primusq; in montem quempiam, seu in spaciosum aërem, impellente sulphureo puluere, igneq; tartareo consumptus fuisset, vt bombis cœlum omne compleuisset. Nunquam postea tot vrbes diruta, tot fortia hominum corpora, illo mortis genere essent prostrata. *d* Sub mandragora sertis.] *Mandragoræ somnifica vis inest, adeò vt enecet etiam largiore potu, si Plinio credimus, Historiæ mundi libro 15. Dioscorides indicat, radicem vino decoctam sumi aduersus insomnia. Datur & secandis aduersus intolerabilem cruciatum. Quin & sedi immissa herba glandis vice, somnum facit. Hanc Pythagoras ἀνθρωπόμορφον appellauit, quòd radix imitetur hominis formam. Vnde Columella in carmine semihominem dicit:*

Quam vbi

Quamuis ſemihominis væſano gramine fœta
Mandragorę pariat flores. *Vnde qui ceſſant in negotio ſiue officio, dormitantq;, ſub mandragora dormire, aut multã mandragoram bibiſſe dicuntur. Idem quoq; Lucianus inter magnificas Demoſthenis laudes, ab illo, inquit, ſolitos excitari Athenienſes, tanquã mandragora ſopitos. Sic vſus Iulianus in epiſtola quadã ad Calixenẽ: ὡς φανεῖταί μοι πολλῷ πρὸ μανδραγόρου πεπωκώς, id eſt, Annón videtur multam hauſiſſe mãdragoram? Vſurpat & Demoſthenes in Philippica quarta: ἀλλὰ μανδραγόρου πεπωκόσιν. ἢ τί φέρεται ἄλλο τοιοῦτον ἐοικέναι αὐτοῖς. Id eſt, Similes videmur his qui mandragoram biberunt, aut aliud ſimile pharmacũ.* e Flagitia cõmittunt.] *Iuris violatores aduertis.* f Cùm iuuenis adhuc eſſes.] *Ab anteactis.* g Dignũ ſocordia præmiũ.] *A conſequentibus, & euentu.* h Sedebas, cùm tibi cęſaries ab illis circũtonderetur.] *Hîc proverbiali ſchemate ἐξυριζόμενον τῆς μωρίας, pro ludibrio habitum, dixit Lucianus: vt annotat Eraſmus. Nam id luſus gratia fieri ſolet ſtupidis, vt eis non ſentientibus cæſaries circumtondeatur. Vſurpat idẽ Lucianus in Pſeudomante.* i Ex pauperrimis diuites reddidetim.] *Deſcendit à generali querela ad ſpeciem.* k Ad extrema redactus conſilia.] *Epilogus, per exhortationẽ.* l Epimenidẽ quoq;.] *Hiſtoria de Epimenide Cretenſi theologo, extat in noctibus Gellianis, & apud Laêrtium. Is ambulando feſſus, in ſpecum quendam ſubierat, illic obdormiuit: nec expergrectus eſt à ſomno ante exactos annos 47. Laêrtius & Plinius ponunt 57.*

m Quis hic eſt.] *Perſonæ deſcriptio, & occaſio dialogi.*

n Ad hunc modum.] *Non liberalitate, ſed parſimonia diuitias retineri.* o Atqui profectò vir.] *Digreſſiuncula in Athenienſium mores & philoſophos continens excuſationem neglecti Timonis.* p Hæc in cauſa.] *Mendacium Iouis.*

q Cæterùm de palponibus.] *Alia excuſatio, cur non ſtatim puniat nocentes. iocoſa.* r Anaxagoram.] *Anaxagoras Clazomenius, philoſophus Aſiaticus, Xerxis Perſarum regis tempore floruit, & hoc mundi atque naturæ opificium ab aterna mente architectatrice conditum & ordinatum eſſe, doquit hoc verſu: Νοῦς ἐστι λέγουσά τε τῶν πάντων αἴτιον.*

Quod

Quod est: Mens æterna est, quæ gubernans omnia, omnium est causa. Quæ professio semper laudabilis, tantum inuidiæ sibi peperit, vt Athenienses ex ea ansam rapientes, eum, quum parricidæ talentum erat promissum, interfici voluerint: nullam aliam ob causam, quàm quòd deorum turbam hac professione eum negare iudicabant. s Quantum habet momenti.] *Epiphonema, audaces atq; improbos fortunam iuuare.* t Haud quaquã ad istum rediturus sum.] *Hic inducit Plutũ omnia formidãtem, nulliq; fidentem. Neq; verò dissimilem animi habitum opes adferunt diuitibus, cùm cõtrà paupertas secura in vtramq; dormiat aurem.* u Quid ita nõ rediturus.] *Detrectatio Pluti, à qualitate personæ.* x Num rursus ad istũ.] *Est autem collatio prodigorum & auarorum, ostendens, verũ vsum diuitiarum in mediocritate vtendi consistere.* y At tu mihi.] *Sordidorum descriptio.* z In præsepi canis.] *Vtitur eodem aduersus inductum, qui egregios codices inclusos diligenter adseruet, quos nec ipse vnquam euoluat, nec alijs euoluendi faciat copiam. Extat elegans apud Græcos epigramma, in eos quis rebus suis nec vtuntur, nec alijs vti patiuntur. Sic habet epigramma Latinè versum à Moro nostro:*

In præsepi canis fœno nec vescitur ipse,
Nec sinit vt fœnum qui cupit edat equus.
Seruat auarus opes, opibus nec vtitur ipse:
Atq; alios vti, qui cupiunt, prohibet.

A Si quis vbi puellã.] *Amplificat similitudine.* B Tantali in morem.] *Tantalus Phryx ob luculentas diuitias in fabulam hominum venit, ita vt fingatur & apud inferos simile quiddam pati, cuiusmodi solent inter congestas opes tenaces isti diuites. Horatius in Sermonibus:*

Tantalus à labris sitiens fugientia captat
Pocula, quid rides? mutato nomine, de te
Fabula narratur.

Ostendit, allegoriam figmenti ad diuites sordidos pertinere, quibus adsunt quidem bona, verùm ijs frui denegatũ est. De Tãtali pœnis lege Homer. Odyss. 11. & ea quæ in Dipsadibus annotauimus. C Ceu Phineo cibos.] *Quoniã Phineus filios suos ex Cleopatra susceptos excæcauit, à dijs extæcatus est, & harpyiæ im-*

pyiæ immissæ, quæ cibos & mensam eius turpissimè fœdârunt. Harpyiæ autem volucres fingunt fuisse monstruosæ, facie virgines, vnguibus vultures referentes. De his Virg. 3. Aen. D Ceu foraminoso cophino.] *id est, tanquam è situla perterebrata, & liquorem non continente. Alludit ad pertusum dolium Danaidum apud inferos, quarum fabula hæc est. Belus Priscus Epapho Aegyptio rege Isidis & Telegonij filio natus, genuit Danaum & Aegyptum, vnde regio nomen accepit. Danaus autem ex pluribus coniugibus quinquaginta filias habuit, dictas Belides & Danaides, quæ totidem Aegypti fratris Danai filijs nupserũt. Danaus verò cùm responsum accepisset, se à genero interfectum iri, filiæ monitis patris, factaq; simul coniuratione, omnes sponsos vnà interfecerunt, præter Hypermnestram, quæ Lyno viro suo pepercit: à quo Danaus, postquam annos regnasset quinquaginta, interfectus est. Propter quod flagitium Plato scribit Danaides apud inferos has pœnas dare, vt vrnis perstillantibus aquas assiduè hauriant, atq; in perforata dolia inferant, graui nimirũ & inutili labore. Ouid. 4. Metamorph.*

Moliriq; suis lethum patruelibus ausæ
Assiduè repetunt, quas perdunt, Belides vndas.

Idem in Ibin:

Quæque gerunt humeris perituras, Belides vndas.

Huius fabulæ mentionem facit rursus Lucianus in Hermotimo. Item de Dipsadibus, & in dialogo Cratetis ac Diogenis. Alciphron in epistola Galeni ad Cyrtonem ad hanc alluſit, κ) τὸ λεγόμενον δὴ τοῦτο ἐις Δαναΐδων τὸς ἀμφορέας ἐκχέομεν πίθους, *id est: Ac iuxta prouerbium, amphoras in Danaidum dolia infundimus. Plautus in Pseudulo: In pertusum ingerimus dicta dolium, operam ludimus. Catullus:*

Dolia virgineis idem ille repleuerit vrnis.

E Cæcum modò.] *à Græcis diuitiarum Deus fingitur. Posidonius in subterraneis Hispaniæ locis huius domicilium constituit, eò quòd regio ea metallorum fœcunditate reliquis antecellat. Battus apud Theocritum in Messoribus non solùm cæcũ esse Plutũ, sed & Cupidinem dicit.* F Vtroq; claudus pede.] *Quibus diuitiæ potissimũ obueniãt: improbis ac stultis videlicet, tardò ac tardè bonis ac modestis. Id quod significare voluit, dum*

à Ioue

à Ioue claudum & cæcũ exire, & ad ignotos fingit: contrà autẽ à Dite alatũ etiã. Lucianus hic imitatus est Aristoph in Pluto, qui consimilia quædã de Pluto diuitiarũ deo narrat, qui cæcus quidẽ semper est, at iũ demũ claudicãs, quoties ad bonos viros mittitur, aliàs pedibus perniciſsimis. G Per somnium diuites sint.] *De votis immodicis. Nũ quicquid optaris, id somniare cõtingit: sicut Micyllus noster diuitẽ se ac præpotentem somniat. Et piscator apud Theocritũ in Piscatoribus, somniat aureũ piscẽ. Apud eundem, Ecloga 9. pastor quidã, vim magnã ouium, multasq; capellas. Infimæ sortis homines, nonnunquam reginarum coniugium somniant, inquit Erasmus. Cicer. in Sallust. Repentè tanquam somnio beatus.* H Thynnus elapsus] *Prouerbium: piscis est marinus, in portu Lusitano magno numero capitur, ad Lyssibonam, & iuxta mare Herculeum. De eo Plin. lib. 9. cap. 15. Athen. libr. 7. Eustath. in Iliad. ad ξ. & μ. χ. Odyss. Dictus est à παρὰ τὸ θύνω, τὸ θύω, ὅ ἐστιν ὁρμῶ, à dando impetu, & motus vehementia. Nam sub ortũ canis æstro agitatur.* I Cecrope generosior] *Cecrops primus Athenarum rex fuit circa annũ Mundi 2425.* K Callidiorem Vlysse.] *Homerus Vlyssem vbique vafrum & callidum facit.* L Vt se aëreo.] *Alludit ad Theognidis poëtæ carmen illud de paupertate, quod in progymnasmatis Aphthonij in sententiæ exhortatoriæ exemplo extat:*

χρὴ πτίλῳ θαλάσσης, καὶ ἐς μεγακήτεα πόντον
ῥιπῆναι, καὶ πέτρων κύρνε κατ' ἠλιβάτων. *Id est,*

In mare fluctiuagum, ne te premat aspera egestas,
Desili, & à celsis corrue Cyrne iugis.

Quod quidam hunc ad modum expressit:

Paupertatis enim duræ terraq; mariq;
Quærere Cyrne aliquod conuenit effugium.
Ac satius multò est inopem succumbere morti,
Quàm dura pressum viuere pauperie.

Ad hoc item alluſit idẽ Lucianus, in dialogo de Mercede conductis. Ac forsitan ibi hoc volebas Theogni, cùm diceres eam in altum mare, ac præruptis de scopulis præcipitẽ dari oportere. Theodoretus quoq; de curatione Græcarum affectionũ libro 11. alludens huc adducit. M Inscitia, errorq;.] *Effectus diuitiarum, inscitia & error.* N Mecum introijt.] *Vecordia, superbia, pro-*

teruitas,

beruitas,&c. O Vt Plutus hic.] *Iam eorum quæ quasi verbis hactenus disputauit, exemplum quoque & actionem subijcit.* P Quinam estis.] *Effectus paupertatis, modestia scilicet, & diuitiarũ contẽptus.* Q Innumerabilium malorum hic mihi fuit auctor.] *Accusatio diuitiarũ, ab effectu & accidentibus.* R Paupertas.] *Artium inuentrix, laboris & industriæ magistra, & incitatrix ad virtutem est, sic Theocritus ait in Piscatoribus. Aristophanes in Pluto eundem locũ communẽ tractat, commemorans quæ cõmoda paupertas humano generi adferat: quæ contrà incommoda, cõpia rerum, & luxus. Et Iuuenalis Satyr. 6.*

Nullum crimen abest, facinusq; libidinis, ex quo
Paupertas Romana perit —.

Et paulò pòst:

Prima peregrinos obscœna pecunia mores
Intulit, & turpi fregerunt secula luxu
Diuitiæ molles *&c.*

Et Claudianus in Kaptu:

-sed quòd dissuasor honesti
Luxus, & humanas oblimat copia montes
Prouocet vt segnes animos, rerumq; remotas
Ingeniosa vias paulatim exploret egestas.

Et Virgilius de aureo seculo, in 1. Georg.

-labor omnia vincit
Improbus, & duris vrgens in rebus egestas.

Hesiodus ait: Sudorem posuêre dij virtutis ad arcem, *&c.*

S Suppeditauit lab.] *Paupertas sic definitur apud Aristophanem: Paupertas est, cùm quis parcè viuit intentus operi, nec illi supereſt quicquam, neque necessaria desunt.* T Attamen vide.] *Defensio, per remotionem criminis, in malè vtentem.* V Ac lucrifer Mercurius.] *Mercurius apud Græcos multa habet cognomia.* κερδῶος *hic & in Nauigio seu votis dicitur, quasi Lucrorum conciliator & compendiarius, quæstorius & quæstuarius. Et* ἐμπολαῖος ἰερεὺς καὶ ἀγορεῖος, *quasi negociator & circumforaneus. Plaut. in Pœnulo: Ecquid amare videor? Mil. Damnum quod Mercurius minimè amat.*

X Etenim quę tandem.] *Effectus diuitiarum: fastus scilicet, inhumanitas & insolentia, & τὸ verè μισάνθρωπον.*

Y Quis

γ Quis hic est.] *Assentatores & simulati amici.* Z Sedecim talenta ciuitati dependit.] *Sycophantæ, hæredipetæ, & fumiuenditores.* α Scire licuit.] *in Græco intelligitur* ἔξεστι. β Titanicum obtuens.] *id est, vultu Titanico aspiciens: hoc est, terribili, torueq;. Idem in Icaromenippo: At Iupiter admodũ terribiliter, acriterq;, & Titanico me intuens vultu.* γ Paucis contentum.] *Vltra per eam esse sollicitum, prouerbiali figura dicit. Iesus etiã vetat cogitare de crastino. Debet aũt Christiano: rũ & philosophorũ vita esse frugalis, parca, & ab omni strepitu atq; ambitione semota.* δ Nec citra sanguinem.] *Apud Græcos* ἀναιμωὶ νικᾶν, *i. citra sanguinem vincere dicitur. Latini incruentã victoriã vocant, cùm nulla cæde contigit victoria. Gell. lib. 5. cap. 6. Quandi, inquit, causa est, cùm deditio repentè facta sine puluere, vt dici solet, incruentaque victoria obuenit.*

ΑΛΚΥΩΝ, Η ΠΕΡΙ μεταμορφώσεως. ALCYON, SIVE De transformatione.

Augustino Datho Senensi interprete.

ARGVMENTVM.

IN hoc dialogo de potestate diuina disputat Socrates, quòd scilicet Deo possibilia sunt omnia, & quòd nos illius operum atq; effectuũ causas, intellectu ac ratione consequi non possumus. Esse enim nos, quod ad collationem Dei & rerũ æternarũ attinet, pueros, ac veluti cæcos. Quòd aũt Deus multa facilè efficiat, quæ nobis impossibilia videntur, probat primùm à signo siue exemplo tempestatum, quæ illius prouidentia seu administratione ex maximis & turbulentissimis subitò in summam tranquillitatem & serenitatem conuertuntur. Item ab incremento & collatione ætatum hominis: cùm æquè mirum sit, ex puero imbecilli ac paruo virum tantum & tã fortem fieri. Postremò ab effectis & vi naturæ, quæ qui Deo longè inferior sit, tamen ea quæ nobis ratione scilicet ac sensu omnia metientibus, impossibilia videri poterant, operatur. Occasio dialogi sumitur à cantu & obiectu Alcedinis: disputationis autem, à fabula quæ de transformatione illius narratur.

CHAERE

Τίς ἡ φωνὴ προσέβαλεν ἡμῖν, ὦ Σώκρατες, πόρρωθεν ἀπὸ τῆς ἀϊγιαλοῦ, καὶ τῆς ἄκρας ἐκείνης; ὡς ἡδεῖα τοῖς ἀκούουσι; τί ποτ' ἄρ' ἐστὶ τὸ φθεγγόμενον ζῷον; ἄφωνα γὰρ δὴ τά γε μάθ' ὕδατος ἔμπλεα. Σω. θαλαττία τις, ὦ Χαιρεφῶν, ὄρνις, ἀλκυών, ὀνομαζομένη, πολυθρηνητικὴ καὶ πολυδάκρυς. περὶ ἧς δὴ παλαιοῖς ἀνθρώποις μῦθος λόγος. φασὶ γάρ ποτε αὐτὴν ἄνθρωπον ὄντα ἁλκυόνος θυγατέρα, ἐρωτικὸν ἀνδρὸς ἐρασθῆναι, θρηνεῖν πόθῳ φιλίας, Κήϋκα τὸν τραχινίου, τὸν Ἑωσφόρου τοῦ Ἀστέρος, καλὸν καλοῦ ὄντα. ἔπειτα δὴ πλανωθέντα διαπύντια δαιμονίαν βίαιον, ὡς ὄρνιθος τρόπον πτερύγεσσι τὰ πολλὰ, ζητοῦσαν ἐκεῖνον ἐπὶ πολὺν πολλῷ γῆν πᾶσαν, οὐχ οἵα τε εὑρεῖν. Χαιρ. ἀλκυών τίς τ' ἐστὶν, ὃ οὐ φύσει; ὃ πώποτε πρόσθεν ἠκηκόειν

re haudquaquam potuit. nam Alcyon est, quod ais?

QVAE vox insonuit nobis, ô Socrates, procul à littoribus & promontorio illo? quàm iucunda auditu? quódnam est, inquam, vocale hoc animal? [a] Nam muta quidē sunt quæ in aquis degunt. So. Maritima quædam ales, ô Chærephon, cui Alcyon nomen est, luctuosa admodùm, & per quàm flebilis: de qua uetus iampridem hominibus [b] fabula proditur. Etenim ferunt hanc aliquando mulierem, [c] Aeoli Græci filiam, quem à puella uirum acceperat, studij atq; amoris gratia lugere mortuum, [d] Trachiniũ Ceyca Luciferi [e] Astri pulchri atq; honesti patris pulchrum quoq; atque honestum filium. Mox verò diuino quodam numine pennis circumfusam, volucris instar maria circumdare, atque illum perquirere. Cæterùm terram omnem peragrans, inueni-

CHAER. Nunquid? Neque ego vnquam antè

κόραν τῆς φωνῆς. ἀλλά μοι ξένη τις ἐπῆλθε δόξα. χοώδη γοῦν ὡς ἀληθῶς τὸν ἦχον ἀφῆκεν τὸ ἔσοπτρον. ψιλόν τι καὶ ἰσχνόν, ὦ Σώκρατες, ἔοικε φωνεῖν. μεγάλῳ μέν τοι δοκεῖ τῷ φιλανδρίᾳ ἔλαφρα περὶ θεῶν τιμᾶν. ἐπὶ γὰρ τῇ τοῦ γυναικείᾳ καὶ τὰς ἀλκυονίδας προσαγορευομένας ἡμέρας ὁ Διόθεν ἄγει, κατὰ χειμῶνα μέσον διαφερούσας τῶν ἰδίων, ὧν ἐστὶ καὶ ἡ τήμερον παντὸς μᾶλλον. οὐχ ὁρᾷς ὡς ἄνεμοι μὲν τὰ ἄνω θεν, ἀκύμαντον δὲ καὶ γαλήνιον ἅπαν τὸ πέλαγος, ὅμοιόν, ὡς εἰπεῖν, κατόπτρῳ; Χαρ. λέγεις ὀρθῶς. φαίνεται γὰρ ἀλκυονὶς ἡ τήμερον ὑπάρξαι ἡμέρα, καὶ χθὲς δὲ τοιαύτη τις ἦν ἀπὸ θεῶν, ὥστε καὶ πειθῶμαι τοῖς ἐξ ἀρχῆς. ὦ Σώκρατες, ὡς ἔξ ὀρνίθων γυναῖκές ποτε ἐγένοντο, ἢ ὄρνιθες ἐκ γυναικῶν; παντὸς γὰρ μᾶλλον ἀδύνατον

hanc vocē audieram: at mihi quidem externa quæpiam contigit. [f] Lugubrem scilicet perquàm vere vocem profundit animal. Cuiusmodi quæso & hoc est, ô Socrates? SOC. Non magnum, Chærephon: at magnum, ob coniugalem pietatem à dijs [h] accepit honorem. Siquidē in nidulatione istarum auium & Alcyonum, quas appellāt, dies mundus agit per mediam quoque hyemem tranquillitatis diff rentis, [i] è quibus est & hodierna præsens nunc in primis. Nonne cernis summa ac superiora maris, quàm serenissima? Pacatum autem ac tranquillum omne pelagus, [k] simile denique (vt ita dixerim) speculi? CHÆR. Rectè dicis. videtur namque hodierna Alcyonis dies. sed & hesterna talis quæpiam fuit. Sed per deos quæso, numquid opus est ijs fidem adhibere, quæ initio habita sunt, [l] ô Socrates: vt vel ex auibus mulieres aliquando effectæ sint, vel ex mulieribus aues? Nullo enim pacto tale quippiam videtur

ζν φαίνεται πάρ τὸ ζιόζον. Σωκρ. ὦ φίλε Χαιρεφῶν, ἴσι-κεμν ἡμεῖς τ δυνατῶν τῶν καὶ ἀδυνάτων ἀμβλυώποί τινές ἐσμεν ἱκανῶς. δοκιμάζομεν γὰρ δὴ κατὰ δύναμιν ἀνθρωπίνην ἄγνω-σον ὄντες, καὶ ἄπορον, καὶ ἐύ-ραθυμον. πολλὰ οὖν φαίνεται ἡμῖν καὶ τῶν δυσόρων ἄπο-ρα, καὶ τῶν εὑρετῶν ἀνείλκυ-σται. συχνὰ μὲν καὶ δι' ἀπει-ρίαν, συχνὰ δὲ καὶ διὰ νωθρό-τητα φρενῶν. ὥσπερ γὰρ νυ-στικὸν ἔοικεν εἶναι πᾶς ἄνθρω-πος, καὶ ὁ παντὸς χείρων, ἵνα δὴ μικρὸς παντὸς καὶ νεογιλὸς ὁ τὸ βιοτεύειν πρὸς τὸν πάν-τα αἰῶνα τί δ' ἄν, ὦ γαθέ, εἰ ἀγνοοῖτο τὰς τῶν θεῶν καὶ δαιμονίων ἀπάτας ἔχοι ἄν ἄπειρ; πότερον δυ-νατὸν ἢ ἀδύνατόν τι τ ζιόζο-τον; ἐφρασας Χαιρεφῶν τη-λικὸν ἡμῖν ἄρα, οἷος ἦν ὁ χθιζὸς; καὶ ἐν-

detur fieri posse. SOC. O amice Chærephon, videmur nos quidem & eorum quæ fieri possunt, & [m] eorum quoque quæ effici nequeant, [n] tardi atque obtusiores quidam esse iudices. Nam [o] iudicamus nos plane pro humanæ facultatis viribus, quæ & rerum ignara ac rudis est, & difficile adducitur vt credat: sed & nequaquam perspicaciter intuetur. Itaque compluria nobis & de iis quæ facilia sunt, difficilia: & quæ consequi possunt, impossibilia sæpe videntur. Atque id quidem nonnunquam per imperitiam, sæpenumero verò ob quandam [p] mentium ipsarum infantiam. Omnis namq; homo infans prius videtur esse, vel [q] vltima senectute proiectus: quandoquidem [r] pusillum admodum, [s] ac nouellum est vitæ tempus [t] ad vniuersum ævum. Quid est igitur, ô bone vir, quod ex eiusmodi rebus, possibile ne, an impossibiles sint, dicere quippiam possimus, [u] quos deorum [x] ac dæmoniorum lateat potestates, [y] quibusve totius naturæ vis incognita est? [z] Memimisti, ô Chærephon, quanta nudiustertius tempestas A exiterit?

καὶ ἐνθυμηθέντι γὰρ ἑαυτῷ δεινὸν ἐπέλθοι καὶ τὰς ἀστραπὰς ἐκείνας καὶ βροντὰς, ἀνέμων τε ἐξαίσια μεγέθη; πῶς ἂν τις τῷ οἰκουμένῳ ἄφοβος εἴη, μὴ δὲ συμπροσέσθαι. μετὰ μικρὸν δὲ θαυμασία τις καταστασις ἀνέλιας ἐγένετο, καὶ διέμενεν. ἄνθρωπος γενόμενος τοιοῦτον ἂν οἶει μεῖζόν τι καὶ ἐργωδέστερον εἶναι, διαύγειαν ἐξ ἐκείνης τῆς ἀνυποστάτου καὶ τραχείας μεταβῆναι, καὶ εἰς γαλήνην ἀναγαγεῖν τὸν ἅπαντα κόσμον, ἢ γυναικὸς εἶδος μεταπλάσθαι εἰς ὄρνιθός τινος ποιῆσαι; τὸ μὲν γὰρ δεῖσθαι, καὶ τὰ παιδάρια τὰ παρ' ἡμῖν, τὰ πλάσματα ἐπισάμενα πηλοῦ, ἢ κηροῦ, ὅταν λάβῃ ῥᾳδίως ἐκ τοῦ αὐτοῦ πολλάκις ὄγκου, μετασχηματίζει πολλὰς ἰδέας φύσεως. ὧν δαιμονίῳ μεγάλῳ καὶ συμβουλεύοντι ὑπηρετοῦντι ἔχοντι πρὸς τὰς ἡμετέρας δυνάμεις, οὐχ ὃ τυχὸν ἅπαντα τὰ τοιαῦτα, καὶ λέα.

B Nam vel cogitantem quidē tum fulgura illa ac tonitrua, tum C uentorum incredibiles atq; immensas magnitudines, cogitantem inquam, pauor inceſsit, vereretur forſitan quiſpiam, vniuerſam iamiam ruituram mundi fabricam. Porrò verò admirabilis quædam tranquillitatis conſtitutio exorta eſt, quæ ipſa & hactenus perdurauit. D Vtrum igitur maius ac difficilius arbitraris eſſe, eámne ſerenitatem ex illo vehementiſsimo turbine ac perturbatione traducere, transferréq; in tranquillitatem per mundum omnem: an potius mulieris formam transfiguratam in auis cuiuſpiam ſpeciem conuertere? E Etenim & pueri noſtri quoq; huiuſmodi aliquid fingere ac formare ſcientes, limum ceramve cùm ceperint, facilimè ex eadem maſſa varias multiplicesq; transfigurant formarum naturas. Diuino autem numini, quicum ne minima quidem ex parte noſtræ facultates conferri debent, perfacilia ac prona hæc ſunt omnia.

ἐπεὶ

Tum

ἐπεὶ τ' ὅλον οὐρανὸν πόσῳ τι-
νὶ σοῦ δοκεῖς εἶναι μείζω,
φράσαις ἄν; Χαιρ. τίς δ' ἀν-
θρώπων, ὦ Σώκρατες, νοῆ-
σαι δύναιτ' ἂν ἢ ὀνομάσαι
τι τοιοῦτον; οὐδὲ γὰρ εἰπὼν ἐ-
φικτόν. Σωκ. ἀκούω δὴ θεω-
ροῦμεν ἀνθρώπους πρὸς ἀλή-
λους συμβαλλομένους μεγά-
λας τινὰς ὑπεροχὰς, ἐν ταῖς
δυναμέσι καὶ ἀδυναμίαις
ὑπαρχούσας. ἡ γὰρ τῶν ἀνθρώ-
πων ἡλικία, πρὸς τὰ νήπια παντε-
λῶς βραχυ, τὰ πεμπταῖα ἐκ
γυναικὸς, ἢ δεκαταῖα, θαυμα-
στὸν ὅσον ἔχει τὸν διαφορὰν
δυνάμεώς τε καὶ ἀδυναμίας,
ἐν πάσαις σχεδὸν ταῖς καθ'
ἕκαστον βίου πράξεσι. καὶ ὅσα δὲ τῶν
τεχνῶν τούτων ὅτου πολυμη
χάνων, καὶ ὅσα ἕκαστον σωματο
καὶ ψυχῆς ἐργάζονται. ταῦ-
τα γὰρ τοῖς νέοις ὡς ἂν εἶεν
παισὶν, οὐδ' εἰς νοῦν ἐλθεῖν
δυνατὰ φαίνεται, καὶ τῆς ἰσ-
χύος ὅ τ' ἐνὸς ἀνδρὸς τελέα
τὸ μέγεθος, ἀμυθήτου ὅσον
ἔχει τὸν ὑπεροχὴν πρὸς ἐκεῖνα.

Tum mundum omnem quan to teipso maiorē putas esse? Dicásne tu? CHAE. *Quis hominum, ô Socrates, huiusmodi quicquam vel cogitatione complecti, vel oratione consequi valeat? Neque enim id dicēdo quisquam assequatur.* SO. *Itaque iam cernimus homines, si fortè inuicē conferantur, permultum differre inter sese, præstareq; alterum alteri tum viribus, tū etiam imbecillitatibus.* FE. *tenim matura hominū ætas collata ad pueros penitus infantes, quinq; puta decémve dies natos, quàm magnum quæso, quamq; admirabile discrimen habet & infirmitatis, & roboris, cùm in omnib. ferè vitæ actionibus, atq; artium studijs: tum in ijs quoq; omnibus quæcunq; aut corpore administrantur, aut animo geruntur? Hæc namq; (id quod paulò antè dixi) tenerioribus pueris ne in mentem quidem videntur venire posse. Ac roboris quidem magnitudo eius qui perfecta ætate sit, quantam, quámve immensam atque inæstimabilem præ illis præstantiam habet?*

Μυριάδας γὰρ τοιούτων εἰς ἀνὴρ πάνυ πολλὰς χειρώσαιτ' ἂν ῥᾳδίως. ἡ γὰρ ἀπειρία παντελῶς ἄπορόν τι πρᾶγμα τῶν, καὶ ἀμηχανον ἐξαρχῆς προσκοπεῖσθαι τοῖς ἀνθρώποις ἃ κατὰ φύσιν ὀπωσοῦν ἄνθρωπος ὡς ἔοικεν, ἀνθρώπου τοσοῦτον διαφέρει, τί νομίζωμεν τὸ σύμπαν οὐρανὸν πρὸς τὰς ἡμετέρας διανοίας φανῆναι ἄν, τοῖς τὰ τοιαῦτα θεωρεῖν ἐπιτηδείοις; πιθανὸν δὲ ἴσως δόξει πολλοῖς, ὅσον ἐστὶ τὸ μέγεθος τοῦ κόσμου πρὸς τὸ Σωκράτους καὶ Χαιρεφῶντος εἶδος, τηλικοῦτον καὶ τὸν δύναμιν αὐτοῦ, καὶ τὴν φρόνησιν, καὶ διάνοιαν, ἀναλογον διαφορὰν τῆς περὶ ἡμᾶς διαθέσεως. εἰ μὲν οὖν καὶ ἐμοὶ καὶ ἄλλοις πολλοῖς, τοῖσδε οὖσι, πόλλ' ἂν δόξαι ἀδύνατα τῶν ἐντεῦθεν ῥᾳδίων. ἐπεὶ καὶ αὐλῆσαι τοῖς ἀναύλοις, καὶ ἀναγνῶναι καὶ γράψαι τοῖς ἀγράμματον τρόπον, ἀδύνατώτερόν τινος, ἴσως ἂν δό-

G Myriadas enim talium vir vnus permultas H manu cõplectatur, & quidem facilè. Aetas namque ab ipso initio imperita prorsus rerum omnium, & quæ moliri nihil possit, hominibus natura contingit. Cum igitur homo homini (vt videtur) tantum interfit: quid censebimus vniuersum videri cœlũ præ nostris facultatibus, ijs qui talia hæc cognitione assequantur? Credibile itaque fortassis pleriſque videbitur, cuiusmodi habet mundi magnitudo præstantiam ad Socratis & Chærephontis formam: eiusmodi & ipsum potestate, & prudentia, ac denique cognitione similiter eam quæ in nobis inest antecellere facultatem. Proinde multa & tibi & mihi, sed & alijs qui perinde ac nos sunt, impossibilia videntur ex ijs quæ forsitan perfacilia sunt: I quando-quidẽ & tibia vti ijs qui tibicines non fuerint, & legere ac scribere Grammaticæ artis ignaris impossibilius est, vt qui

ἀμ ὥσιν ἀγνοήσαντας, ζῦ
ποιῆσαι γυναῖκας ἐξ ὀρνί-
θων, ἢ ὄρνιθας ἐκ γυναικῶν.
ἀλλ' φύσις μὲν λυρίῳ ἐκιδὸν
πραβάμος, ξῷον ἄπουσ,
πὶ ἄπιρον, πόδας ἀφθᾶς,
καὶ πιρώας, ποικιλίᾳ τι
φαιδρύνασ' ποσῖ καὶ καλῇ
καὶ παντοδαπῇ χρωμάτων,
μίλιτταν σοφὴν ἀπίδειξι
θεὸς μέλιτ' ἐργάτιν ἔκτι
σῶν ἀφώνων καὶ ἀψύχων,
ποσὰ χθὼν πλάσμ' ἄλλων τι
καὶ πτηνῶν καὶ ἀνθρώπων ζώων,
ὡς λόγ', τέχνας τιμᾶν ἱε-
ρᾶς σοφίας μεγάλα πρσ-
κοσμοῦσ' οὐρανὸς ἀθανάτων
ἄλκαδμας μεγάλας ὄφις,
θνητοὶ μὲ σμικροὶ παντελῶς
ἔντες, μὴ ὅτι τὰ μεγάλα δυ-
νάμενοι καθορᾶν, οὔτ' ἂν
τὰ σμικρὰ, τὰ πλέω δ' ἀφρο-
νοῦντες, καὶ τ περὶ ἡμᾶς συμ-
βαινόντων παθῶν, οὐκ ἄν
ἔχοιμι ἀσφαλῶς βεβαίως, οὔτ'
ἀπαμύνων τινί, οὔτ' ἀγα-
θύνων. ὑπὸ δ' μύθων,
οἷον φιλέλλ ματέρις,

ζώστο

vt qui illa ignorant, quàm aut mulieres constituere ex auibus, aut ex mulieribus aues. Ac K *natura quidem* L *quũ informe fermè animal compararet, & pedum & manuum & pennarum experis: pedes subijciens, atque adhibens pennas, sed & varietate quadã multiplicium variorumq; colorum exornans, apem effinxit, sapientem* M *diuini mellis* N *effectricem* O *Quinetiam ex mutis ouis atq; inanimis cãpluria genera constituit animalium tum volucrum atq; terrestrium, tum etiam aquatilium* P *ætheris magni (vt nonnulli tradunt) sacris vatens artibus.* Q *Quamobrem immortalium* R *potestates (quæ profectò* S *quàm maxũmæ sunt) mortales nos, ac pusilli, & qui nec magna, nec etiam parua percipere valeamus: pleraque etiam addubitemus eorũ quæ circa nosipsos versantur. haud firmum quicquã vel* T *de alcyonibus, vel de philomelis tradere possimus. Cæterùm gloriã fabularũ, qualis à patribus prodita est,*

ζιδὲ καὶ παισὶν ἐμοῖς ὦ ὄρνι θρλώων μέλῳδε παραδώσω τῶν σῶν ὕμνων πέρι. καί σε τὸν ὁσιβῆ καὶ φίλανδρον ἔρωτα πολλάκις ὑμνήσω, γυναιξὶ τ' ἐμαῖς Ξανθίππῃ τε καὶ Μυρτοῦ λέγων τά τ' ἄλλα; πῶς δ' οὐ καὶ τιμῆς, οἵας ἔτυχες παρὰ θεῶν. ἆρά γε καὶ σὺ ποιήσεις τι ζωὸν, ὦ Χαιρεφῶν; Χαιρ. πρέπει γοιῦν, ὦ Σώκρατες, καὶ τὰ πρὸς σὲ ῥηθέντα διπλασίαν ἔχειν τὴν παράκλησιν πρὸς γυναικῶν τε καὶ ἀνδρῶν ὁμιλίαν. Σωκρ. ἴκοιμι ἀσπασάμενός σε τὴν ἀλκυόνα, προάγειν ἤδη πρὸς ἄστυ καιρὸς ἐκ Φαληρικοῦ. Χαιρ. ἀλλὰ μὴν ποιῶμεν ἕτως.

talem & pueris meis, ô ales quæsiuum ac luctuum (debeo enim) præbuero de tuis laudibus. Tuum verò pium ac studiosum viri amorem concinam crebrò vxoribus meis, V Xanthippæ ac Myrto, referens cum alia multa, tum in primis quem à dijs honorem consecuta es. Tu quoque, ô Chærephon, huiusmodi aliquid feceris. CHAE. *Decet igitur planè, ô Socrates, & quæ abste dicta sunt, duplicem vt habeant persuasionem: ad mulierem inquam consuetudinem, ac virorum. Iam igitur Alcyom salutatione facta, regredi ad vrbem* X *ex Phalerico tempus.* SOCR. *Sanè quidem: igitur sic faciamus.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ALcyonem hunc Luciano ascriptum, Leonis philosophi Academici esse, testantur Athenæus Dipnosoph. 11. & Laërtius in Platone. Nec Platoni hic dialogo elapsus est, sicut nonnulli putāt, quos Socratis persona in errorē pellexit. Occasio dialogi, à cantu Alcedinis. Pulcherrimū est cōmentum, in quo splēdidè de immēsa summi, atq; æterni principis potestate disseritur, deq; diuinis rebo

a NAM muta quidem sunt quę in aquis degunt.] *Causam adfert Aristoteles, quòd his neque pulmo sit, neq; arteria,*

eria, nẽque guttur. Etiamsi sint nonnulla, quæ sonitum quendam ac stridorem edunt: quorum de numero sunt delphinus, lyra, chromis, phoca, quem hinc dictum apparet quòd vocẽ edat, Mercurio sacrum prodidit Athenæus libro 7. peclen. Verùm tum sonum non naturalibus organis vocis edi putat: sed vel attritu branchiarum, vel ab interioribus quæ sunt circa ventrem. Horatius in Odis: O' mutis quoque piscibus Donatura cygni si libeat sonum. Idem Lucianus in Gallo: πολὺ ἀφωνότερος ἐστιμου τῶν ἰχθύων: id est, Multò magis ero mutus, quàm pisces. Rursus, aduersus indoctum, μᾶλλον τῶν ἰχθύων ἀφωνότερος εἶ: id est, Imò verò magis es mutus, quàm pisces.

b Fabula proditur.] Occasio disputationis fuit fabula de Ceyce & Halcyone in hunc fermè modum habetur apud Ouid. lib. Metam. 11. Ceyx Luciferi filius Trachiniæ rex, Alcyonem habuit vxorem, à qua cùm prohibitus, isset ad consulendum Apollinem Clarium de statu regni, naufragio periit. Cuius corpus cùm ad vxorem delatum fuisset in Trachinis, doloris impatiens, illa in mare se præcipitauit. Postea miseratione Thetydis & Luciferi conuersi sunt ambo in aues marinas, quæ Græcis ἀλκυόνες dicuntur, Latinis Alcedones, vt ait Varrò de Ling. Lat. lib. 3. Hæ, referente Plin. lib. 10. cap. 32. ex Aristot. paulò ampliores sunt passere, colore cyaneo, collo gracili ac procero. Fœtificant bruma, qui dies Græcis ἀλκυονίδες, Latinis Halcyonia vocantur. Neq; apparent, nisi mari tranquillo, maximè Siculo. Faciunt autem septem ante brumam diebus nidos, & totidem sequentibus pariunt. Vnde Mantuanus:

Producit Ceycis aues, vbi frigida bruma.

Hi dies & nautis sunt noti: nam in his tempestatem non metuunt. Nidificant autem medio in mari. Nidi pilæ figura, paulum eminentiore, per quam angusto, grandium spongiarum similitudine, ex spinis aculeatis compacti, tanta duritie, vt ferro incidi nequeant. Franguntur ictu valido, vt spuma arida maris. De tranquillitate Halcyonidum dierum Lucianus hic: ἐπὶ γὰρ τῇ τέκνῳ ποιήσει τὰς ἀλκυονίδας καλουμένας ἡμέρας ὁ νότος ἄγει: id est, Nidulante siquidẽ Halcyone, Halcyonidas quos vocant dies, agit mundus. Hinc ductum est adagium illud Aristophanicum, in Auibus: ἀλκυονίδας τ' ἦγεθ' ἡμέρας

ejt: id est, Atque Halcyonios duxit assiduè dies: hoc est, tranquillam & otiosam egit vitam. Plautus in Pœnulo: Nisi mihi illam tam tranquillam facis, quàm mare est olim, cùm ibi Halcedo pullos educat suos. Idem in Casina: Halcedonia sunt circa forum: id est, tranquillitas & silentium. Virgilius inter prognostica futuræ tempestatis hoc quoque refert:

Non tepidum ad solem pennas in littore pendunt
Dilectæ Theydis halcyones——.

Meminit harum & Theocritus Idyllio septimo: Homerus Iliados κ. Servius Georgicorum 1. Ceryli maris Halcyonum Theocritus in Bionis morte: qui ubi consenuit, à coniuge alis impositus gestari dicitur. Et talis coniugij amor est in his auiculis, vt quum altera ex eis interijt, quæ superstes est longo tempore amissam sociam lugubri voce deploret. A ij Cerylum ab Halcedone discernunt, sed tamen de eo genere esse statuunt. Aristoteles de Historia animalium lib. 8 cap. 3. etiam videtur discernere ab Halcedonibus: attamen eundem locum & victum vtrisq; tribuit. Gaza Carulum vertit. c Aeolici Græci.] *Regis ventorum, cuius regiam describit Virg. 7. Aeneid. d* Trachinium Ceyca.] *Ceyx in Trachinis Thessaliæ oppido in finib. Phthiotidis ad Oetam montem, & Thermopylarum angustias, à loci asperitate nomen habente, regnauit, qui idcirco Thrachynius à poëtis cognominatus est. e* Astri pulchri.] *Stellæ illius pulchri, &c. f* Lugubrem.] *Mantuanus:*

mœstæ Halcyones lugubre dabāt p littora carmen.

Theocritus de morte Bionis: Nec; Alcyon tanto dolore deplorauit Ceycis interitum. g A' diis.] *ἀπὸ θεῶν, fortè legendum ἀπὸ θεοῦ. Ad hanc fabulam alluſit Euripides in Iphigenia in tauris act. 4. in choro. πόντια θεοῦ θάλαμα ἀλκυών. h* Accepit honorem.] Halcyo *Alcedonia. i tranquillitatem maris. k* Quibus est.] *hæc vel præcipua. k* Simile speculi.] *Inter multa quæ rerum referunt imagines, velut aqua, æs politum, gemmæ quædam, nihil æquè perspicuè reddit simulacra, vt vitrum plumbo sublitum. Nam vitrum quidē vtrarum ac perlucidum maximè capax est imaginū, verum acceptas non perindè continet ob pellucentiam: proinde sublitum plumbum, ob ni, rorem aliquem, naturaq; densitatem, fictis impressam ima-*

gines

inem, neque dilabi ſinit. Euaneſcunt enim ſimulachra, non ecus atque candelæ lumen in ſole, quoties excipiuntur in corpore nimium tenui perſpicuoque, velut in aëre, pura aqua, cryſtallo, vitroque non obſcurato corporis alicuius oppoſitu. Rurſum in nimium denſis & ob curis non hærent, velut in ſilice, ligno ve. Proinde natura ſolertiſſima rerum omnium architectrix, oculum animantium ad ſpeculorum imaginem finxiſſe videtur: quippe parti pellucenti nigrorem quendam adiunxit à tergo, quo ſublato, protinus tollatur & videndi facultas. Vnde ſcitè dictum eſt illud: Vt ſpeculum oculus eſt artis, ita oculum eſſe naturæ ſpeculum. Illud miraculo dignum, ſpeculum non modò clariſſimè repræſentare ſimulachra rerũ omnium, quæcunq; obiecta ſunt: verumetiam interualla, colores, motus, breuiter res ipſas, penè dixerim euidentius quàm ſunt, hoc vno diſcrimine quòd aduerſa refert. Cuius cauſa hæc eſt, quòd ſpecies quæ à corpore ſolido per aerẽ manat ad ſpeculi ſuperficiẽ, ſimp'ex puraq; eſt vnde fit, vt non alia ſit auerſa, quàm aduerſa. Quibus de rebus acutiſſimè diſſeruit Leo Nolanus in Quæſtionibus ſuis. Sed & natura, inquit Seneca, facultatem vel inopi eſt impertita ſeipſum videndi: fons cuique perlucidus, aut leue ſaxum imaginem reddit. Hinc illud Virgilij ex Eucolico ludicro:

—nuper me in littore vidi,
Quum placidum ventis ſtaret—.

Sed & Lucianus in primo dialogo Marinorum colloquentibus Doride ac Galatea, inibi inquis Doris: Alioqui vbi libebit ſcire qua ſis facie de ſcopulo quopiam in aquam, ſi quando tranquilla fuerit, deſpectã, teipſam contẽplare. l O Socrates, qui nam credibile.] Propoſitio. Quærit aũt an priſcis hominibus fides habenda ſit, pro certo affirmantibus ex mulieribus aues, & contrà ex auibus mulieres factas. m Eorũ quæ fieri poſſunt, & effici nequeunt.] *de poſſibilibus & impoſſibilibus rebus. n* Tardi & obtuſiores iudices.] *Hallucinãtes & cæcutientes. o* Iudicamus.] *Expendimus. p* Mentiũ infantiã.] *Hinc Seneca: Non, inquit, bis pueri ſumus, vt vulgo dicitur, ſed ſemper: verũ hoc intereſt, quod maiora nos ludimus. Ad hæc morũ ineptiã, animi leuitas, & hoc ipſum, nihil ſapere, in ſeni-*

in senibus infantiam quandam referre videtur. Autor est etiam in Politicis Aristot. post annos 48. ingenij vigorem euanescere. Quapropter Eurip. in Bac. his ait: τὸ γῆρας ὑμῶν εἰσορῶ σου ἔχον, vestram vbi senectam video mentis indigam.

q Vltimâ senectute prouectus.] *Alludit ad prouerbium: Bis pueri senes, de quo Erasmus.* *r* Pusillum vitæ temp.] *Modicum.* *s* Ac nouellum.] *Nihil aliud quàm puerilia.*

t Ad vniuersum æuum.] *scil. camparatum. Plin. lib. 7. Aristot. in Pol. item & Rhet. lib. 3.* *u* Quos deorũ latent potestates.] *Sic ea quæ Dei sunt, nemo nouit, nisi Dei spiritus, inquit Paul. 1. Cor. 2. Rom. 11. Sap. 9. Tob. 3. Psal. 17. 35. 38. Iob. 5. 8. 37.* *x* Dij & dæmoniorum.] *Dæmonis autem nomen latè desumptum est. Nam & pro dijs ipsis supremis & procalestibus atque aërijs persæpe obseruamus, vt hic.* *y* Quibus naturæ vis incognita.] *Natura quoq; pro Deo habita est, & eam Straton Deum statuit, vt Arnob prodit, & Senecæ lib. 4. de beneficijs lib. 7.* *z* Meministi.] *Argumentum à signo.* *A* Extiterit.] *fuerit.* *B* Nam vel cogitantem.] *In animo repetentem.* *C* Ventorum incredibiles.] *Inusitatos ventorum impetus atque turbines.* *D* Vtrum igitur maius.] *Epilogus amplificatus à minori.* *E* Etenim pueri.] *Sic Lucianus puer varias rerum formas cera effingere solebat, vt in somnio suo testatur.* *F* Etenim natura hominum ætas.] *Ab hominum incremento, & ætatũ collatione.* *G* Myriadas.] *multa millia.* *H* Manu complectatur.] *Subijciat.* *I* Quandoquidem & tibia.] *A quotidianæ vitæ vsu, quo alius alio differt.* *K* Ac natura quidem.] *Ab effectis naturæ, à minore. Columella: Benignissima rerum omnium parens natura.* *L* Cùm informe.] *Apes intelligit quæ nascuntur neq; ex coitu, neq; partu, sed ex suauitate herbarum & foliorum finguntur: postea per incubationem vermiculus subnascitur, sicut Aristot. lib. 5. cap. 21. de Animal. tradidit: sed Plin. de eo nonnihil dubitat, ore emittere fœtum traduntur. Cùm autem interierunt, ex tauri interfecti putrescente corpore reparari solent, vt est in fine 4. Georg. Virgilij. Græcis aũt ab opere mellario, μέλισσαι dictæ sunt. Plerisq; verò Latinis, apes, quasi sine pedibus, quos in prima sua origine non habent. Hinc Ouid. 15. Metam.*

Metam. Molliferarum apiũ ſine membris corpora naſci. *M* Diuini mellis.] *Hinc Virgil. 4. Georg.* Protinus aërij mellis cœleſtia dona. *N* Effectricem.] *Varro: Deniq; ex hoc putrefacto naſci dulciſsimas apes, mellis matres. O* Quin etiam ex mutis ouis & inanimis.] *Inanimatis. De ouorum natura mirabili & eorum varijs generibus, loquitur Cæl. Rhod. antiq. lect. lib. 27. c. 17. Ariſt. de gen. Anim. l. 5. P* Aetheris magni.] *Summi Dei. Lucr. lib. I.*

Poſtremò pereunt imbres vbi eos pater æther,
In gremium matris terrai præcipitauit. *& Virgil. 2. Georg.* Tum pater omnipotẽs fœcundis imbribus æther, *&c. Q.* Quamobrem immortalium.] *Concluſio. R* Potestates.] *Virtutes. S* Quæ maximæ ſunt.] *Incomprehenſibiles. T* De Alcyonibus.] *Ad ea quæ ſuperiùs iam annotauimus, hæc addemus. Cauſam huius nidulationis hybernæ, quærit Albertus, eam eſſe ſuſpicatus, quòd auicula ea rara adeò ſit textura, vt æſtate propter nimiam corporis ariditatem progenerare nequeat; hyeme verò obturatis præ frigore poris, humidioreque effecto corpore, ſiat ad conceptum idonea. Hanc videre eſt omnium rariſsimè: ferè enim circa Vergiliarum occultationem brumamque ipſam apparet, & vbi primum per portum non plus quàm nauem circumuolauerit, ſtatim abit, vt nuſquam præterea conſpiciatur. de quo apud Steſichorum Laërtium. V* Xantippæ ac Myrto.] *Socrati Hieronymus in Iouinianũ vxores fuiſſe duas ſcribit, Xanthippen & Myrthonem, Ariſtidis neptem, alij dicunt filiam, Laërtij etiam teſtimonio, & Plutarchi in Ariſtide. X* Ex Phalerico.] *portu. Phaleros enim portus eſt Athenis celeber, à quo Demetrius Phalerius cognominatus eſt.*

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ, Ἢ Καύκασος.

PROMETHEVS, siue Caucasus.

Ottomaro Luscinio interprete.

ARGVMENTVM.

VIdetur hoc dialogo Lucianus, id quod & in sequentibus facit, deorum gentilium vanitatem, & ineptam de illis persuasionem hominum reprehendere atq; irridere voluisse. Occasionem autē sumpsit ex fabula Promethei, quem poëtæ fingunt, eò quòd Iouem in distributione carnium decepisset, deinde & homines formasset, postremò autem è cœlo ignem surreptum terris intulisset: à Ioue Caucaso alligatum, aquilamq; immissam, quæ hepar illius carpendo attereret. Fingit itaq; hic, interea dum rupibus affigitur, causam dicere, & apud Mercurium & Vulcanum se de criminibus obiectis purgare. Primùm de distributione carniū, per extenuationem, dicendo iocum fuisse conuiualem, non fraudē: neq; tantum supplicium mereri, ex aduerso priora sua merita referendo. Secundo loco de plastice, vbi bifariam respondet: & super eo, an homines in vniuersum finxisse, dijs damnosum fuerit: & super modo & forma ostendens, non modò nihil incommodi fictionem hominis attulisse dijs, verum etiam vtilem & propè necessariam fuisse. Deinde & hac forma, ita vt deos referrent facie, & rationis participes essent, necesse fuisse creari. Vltimò de furto ignis respondet, neque cœlesti igni quicquam ademptum esse; & ad officium deorum pertinere vt homines iuuent: præsertim quum ea re ipsi neque opus habeant, neque vtantur, homines autem sacrificando indigeant, & ad ipsorum deorum ministerium adhibeant. Occasio apologiæ sumitur ex eo, quòd cùm Prometheus sui misereri Mercurium iuberet, ille contrà meritò eum pati hæc dixerat.

MERC.

Ομ. Καύκασι, ὦ Ἥφαιστε, οὔσης, ὥστον ἄθλιον τινὰ τόπον ἐπιτηδῶν δηλαδή, πρεσκοπῶμεν ἤ κάθυγρόν τινα ἐπιτήδειον, ἄπωθεν χιόνος καὶ χειμῶνος ὄντα, ὡς βεβαιότερον καταπαγέντα τὰ δεσμά, μὴ οὐδὲ ἅπασι φανερὸς ἐν μέσῳ ὦ. Ηφαι. πρεσκοπῶμεν, ὦ Ερμῆ. ὅτι γὰρ ταπεινὸν καὶ πρόσγειον ἐσαφρῶσθαι χρή, ὡς μὴ ἐπαμῶσθαι αὐτῷ τὰ πλάσματα αὐτοῖς οἱ ἄνθρωποι. ὅτι μὲν κατὰ τὸ ἄκρον ἀφανὴς γὰρ ἂν εἴη ὁῖς κάτωθεν ἀπ' ἐδοκεῖ, κατὰ μέσον ἐνταῦθά πως ὑπὲρ τὸ φάραγγος ἀνεσαυρώσω, ἐκπεταθεὶς τὸ χεῖρε ἀφ' ἑκατέρου πρὸς τὸ ἐναντίον. Ερ. εὖ λέγεις· ἀπόκρημνοι γὰρ αἱ πέτραι, καὶ ἀπρόσβατοι, πανταχόθεν ἄρρηκτα ἐπηγνυμέναι. καὶ ὡς ποδὶ σφίσιν αὐτῶν ὁ λιμνὸς ἔχει τὴν ἐπίβασιν, ὡς ἀκροπόδιτι μόνις ἐσάναι, καὶ ὅλως ἐπικαιρότατος ὁ σανίδιον πεπιεσμένον ἀντιβαίνειν, ἐπὶ ἀκροποδίτοις μόνις ἐσάναι, καὶ ὅλως ἐπικαιρότατος ὁ

EN[a] ubi Caucasum, ô Vulcane, cui miser hîc [b]Titan affigendus est. Itaq; circunspiciamus sicubi locus pateat in præcipiti, inuiolatus niue, cui firmius insiganturvincula, & vnde suspensus ipse magis promineat, & fiat conspicuus. VVL. Circumspectãdum profectò, Mercuri, nobis est, ne humili loco, ac propè terræ affixus, plasmatis sui (nempe hominum) experiatur auxilia: aut rursus in sublimi propendens, ijs qui in montis radice uersantur, minimè appareat. Quamobrem, nisi aliter tibi uisum fuerit, hîc in montis medio [c]supra conuallem, pasis hinc atque illinc ergionè manibus, cruci affigatur. MER. Rectè dicis. prærupta enim hîc vndique sunt saxa, & nemini accessa, quippe propendentia perrumper in præceps: tanta proinde angustia, vt nullum penitus recipiant vestigium, cùm vix summis hîc insistat pedibus: denicq; quammaximè opportuna, in quibus furca fiat.

ρὸς ἄρ γνοίῃς. μὴ μίμνε ἔτι, ὦ Προμηθεῦ, ἀλλὰ ἀνάβαινε, καὶ παρέχε σαυτὸν καταπαγησόμενον πρὸς τὸ ὄρος. Προ. ἀλλ' ὑμεῖς γοῦν, ὦ Ἥφαιστε καὶ Ἑρμῆ, κατελεήσατέ με παρὰ τὴν ἀξίαν δυστυχοῦντα. Ερμ. τί τοῦτο φῂς, ὦ Προμηθεῦ, τὸ κατελεήσατε, ἀντὶ τοῦ ἀνασκολοπισθῆναι αὐτίκα μάλα πραχθέντας τοῦ ἐπιτάγματος; καὶ οὐχ ἱκανῶς ἔναι σοι δοκεῖ ὁ Διὸς καὶ ἅπας ὁ Διὸς οἶκος, καὶ ἅπαξ ἀφῃρημένοις δύο πρόσπαλα πτερωθῆναι; ἀλλ' ὄρνιθι τὴν δεξιάν. σὺ δέ, ὦ Ἥφαιστε, κατάκλεις, καὶ προσήλου, καὶ τὴν σφῦραν ἐρρωμένως κατάφερε. δὸς καὶ τὴν ἑτέραν, κατελήφθω καὶ αὐτή. οὗ ἕνεκα καταπέπηγεν ἤδη καὶ ὁ ἀετὸς ἀκριβῶς τὸ ἧπαρ, ὡς πάντα ἔχοις ἀντὶ τοῦ καλῆς καὶ ἐπιμελοῦς πλάσεως. Προ. ὦ Κρόνε καὶ Ἰαπετέ, καὶ σὺ Γῆ μῆτερ, οἷα πέπονθα ὁ κακοδαίμων, οὐδὲν δεινὸν ἐργασάμενος; Ερμ. ἀλλ' οὐδὲν ἐργάσω, ὦ Προμηθεῦ; ὃς πρῶτα μὲν τὴν νομὴν τῶν κρεῶν ἔσχες.

ca fiat. Ne igitur cunctetur, Prometheе, sed ascende, & præbe te monti affigendum. PRO. Ai uos saltem, ô Mercuri & Vulcane, misereſcite mei, qui citra ullam prorsus noxam calamitatem istam incidi. MER. Misereſcite, ais Prometheе? Tanquam parum sit tibi Caucaso alligari, nisi nos quoque ambos Iupiter eidem pœnæ mox destinet, veluti mandato suo immorigeros? Sed tu porrige dexteram. Vulcane tu reclude, & affige malleo potenter immisso. Præbe lævam, quò & illa ritè implicetur. Bene actum. iam nunc deuolatura tibi [d] aquila iecur depaſcet, ne quippiam tibi unquam desit præmij pro opere illo tuo tum pulchro, tum ingenioso. PRO. [e] O Saturne, ô Iapete, & tu Tellus parens, infelix ego quibus afficior pœnis, qui neq; facinus unquã graue admiserim. MER. [f] Nullum facinus, ais Prometheе? qui primò quidem distribuendarum carnium obiens munus,

mirum

εἰσθὰς, ὅτως ἄδικον ἐποίησω, καὶ ἀπατηλὸν, ὡς αὐτῷ μοι τὰ μελλοντα ὑπεξελέσθαι, τὸν Δία δὲ προλογίζεσθαι, ὁσᾶ μαλλύας ἀργέτι λιμῷ; μέμνημαι Ησιόδε νὺ Δί οὕτως ἀπόντος. ἔπατά δὲ τὰς ἀνθρώπους ἀνέπλασας, πανουργότατα ζῶα, καὶ μαλιστά γε τὰς γυναῖκας. ἐπὶ πᾶσι δὲ τὸ τιμιώτατον κτῆμα τῶν θεῶν τὸ πῦρ ἐλέψας, καὶ τοῦτο ἔλωκας ὑπὸ ἀνθρώποις. τοῦτα δεινὰ ἐργασαμένος, φὴς μικρὰν ἀδικίαν δεδικέναι; Πρ. ἔοικας, ὦ Ερμῆ, καὶ σὺ κατὰ τὸν ποιητὴν ἀναίτιον αἰτιᾶσθαι, ὃς τὰ τοιαῦτα πορίσεις, ἐφ' οἷς ἔγωγε τῆς ἐν πρυτανείῳ σιτήσεως, εἰ τὰ δίκαια ἐγίγνετο, ἐτιμησάμην ἂν ἐμαυτόν. εἰ γοῦν σχολή σοι, ἥδεως ἂν σοι καὶ δικαιολογισαίμην ὑπὲρ τῶν ἐγκλημάτων, ὡς δεῖ-

mirum quàm vafrè egeris, atque improbe. optimam enim partem tibi ſubducens, Ioui oſſibus candido adipe velatis impoſuiſti. & Heſiodi ipſius iam mihi in mentem venit, qui meherclè de hac re verba facit. Deinde & homines effinxiſti, animantis genus quo non eſt aliud verſutum magis ac callidum, & quidem maximè omnium mulier. Super omnia autem ignem theſaurum deorum omnium præſtantiſſimum furtim ſurripuiſti, hominibus eiuſce vſum tradens. At verò quum tanta admiſeris flagitia, mirum quomodo dicere auſis, te quaſi inſontem, & nemini prorſus iniurium, vinculis implicari. PRO. *h Videris quoque & tu mihi Mercuri, iuxta poëtam, incuſare innocuum, quando talia mihi obijcis, quæ ego iure optimo me feciſſe contenderim: ob quæ equidem i in Prytaneo publicè alendum me, ſi pro merito mecum ageretur, cenſuiſſem. Verum ſi vacat tibi audire ex me defenſionem minimè iucundam, ego detortam in me culpam facili conatu diluere curauero, ſimulatque perſpicuum fuerit oratione mea,*

λέξαιμι ἄδικα ἐγνωκότα περὶ ἐμοῦ τὸν Δία. σὺ δέ, ὦμενὴ γάρ ἐστι, καὶ δικανικὸς, ἀρξάμενος ἀπ' αὐτῆς ὡς δικαίως τῷ ψεύδει χρῇ, ἀνεσκευῶσθαί με πλησίον τῶν Κασπίων τούτων πυλῶν, ἐπὶ τοῦ Καυκάσου, οἰκτιστον θέαμα πᾶσι Σκύθαις. ΕΡ. ἴσως μέν, ὦ Προμηθεῦ, τῷ ἔφυσιν ἀγωνιᾷ, καὶ ἐς ὀλίγον δεῖον. ὅμως δ' οὖν λέγε. τὴν γὰρ ἄπαν περιμένειν ἀναγκαῖον, ἐς ἂν ὁ ἀετὸς καταπτὴ ἐπιμελησόμενός σου τοῦ ἥπατος. ΠΡΟ. τοῦτο μὲν οὖν τοσοῦτον δὴ ταύτην σχολὴν καλῶς ἂν ἔχοι ἄγειν, ἐς ἀπρόσιτον καταχθόνα θέσεσθαι τὸν, οἷος εἶ σὺ πανοῦργος ἐν τοῖς λόγοις. ΠΡΟ. πρῶτον οὖν ὦ Ἑρμῆ λέγε, καὶ ὅπως μοι ὡς δεινότατα κατηγορήσεις, μηδέ τι καταφρονήσῃς τῶν δικαίων τοῦ πατρός· οἶσθ', ὦ Ἥφαιστε, δικαστὴν ποιοῦμαί σε νῦν. ΗΦ. μὰ Δί' ἀλλὰ κατήγορον.

quàm iniquè aduersum mê Iupiter pronunciauerit. [k] Tu verò quandoquidem tam eloquio polles, quam iuris scientia, Iouis partes tuearis: denique effingas, vt lubet, quod me haud miuria [l] prope portas Caspias Caucasó isti affigẽdum iudicârit, quò miserrimum Scythis omnib. fiam spectaculũ. MER. Inanem in umis operam Promethee, si prouocare velis à Iouis in te lata sententia: tentare enim isthuc, prorsus existimo inutile. Verùm quando alioqui tãtisper mihi hîc manendum est, dum ex arduo aduolet aquila, quæ hepatis tui curam gerat: occasionem nimirũ hæc nobis mora ministrabit te auscultandi declamantem; qui præter astum quo cunctos mortales superas. Rhetoricen quoq; probè calles. PRO. Primùm igitur Mercuri tu velim dicas, quibus de rebus mecum pater tuus expostulet: quas dein exaggerare tibi licebit, & longè grauissimas facere. Caueto autem in primis, ne prætermissum tibi aliquid excidat. Cæterùm, tu Vulcane censor esto; ac de causa cognoscas velim. VVLC. Ita me amet Iupiter, pro iudice

κατήγορον ἀντὶ ἴσου μὲ ἕξων, ὃς τὸ πῦρ ὑφηλόμενος, ψυχρὰν μοι τὴν ἑστίαν ἀπειλημένας. Προ. ἀκουσῶ ἀμφοτέρων ἀπολόμενοι τὴν κατηγορίαν, σὺ μὲν περὶ ὧν ἑλοπῆς ἤδη σαφέρει. ὁ Ἑρμῆς δὲ καὶ τὴν ἀνθρωποποιΐαν, καὶ τὴν διανομὴν ἀντίφορτα. ἄμφω δὲ τεχνίτα. καὶ ἐπεὶ μηνοὶ ἑοίκατε εἶναι. Ηφαι. ὁ Ἑρμῆς καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ ἱερᾶ. ἐγὼ γὰρ οὐ πρὸς λόγοις τοῖς δικανικοῖς εἰμὶ, ἀλλ' ἀμφὶ τὴν μάμινον ἔχω τὰ ποικά. ὁ δὲ ῥήτωρ δεῖ, καὶ τὰ τοιαῦτα οὐ περίεργος μεμελέτηται αὐτῷ. Προ. ἐγὼ μὴ οὐκ ἄν ποτε ὠμην καὶ περὶ τῆς ἑλοπῆς τὸν Ἑρμῆν ἐβουλήσαι ἂν ἐπεῖν, ὃς δὲ ὄνειδίζει μοι τὸ τοιοῦτο ὁμοτέχνῳ ὄντι, πῶς ἀλλ' ἢ καὶ τοιοῦτον, ὦ Μαίας παῖ, ὑφίσασαι, καιρὸς ἤδη περαίνειν τὴν κατηγορίαν. Ερμ. πῶς γοῦν, ὦ Προμηθεῦ, μὴ ῥᾳδίως λόγων,

iudice accusator tibi futurus sum, eò quòd compilato igni, gelidam mihi officinam reddideris. PRO. Partiri igitur vos conueniet actionem, vt tu quæ ad furtũ pertinent, in vnum congeras: at Mercurius quæ hominũ formationi conueniunt, carniuḿq; distributioni, impugnare conetur. Nihil autem video quod vos remoretur, quum ambo sitis egregij artifices, & ad compositè dicẽdũ impendiò instructi. VVL. Mercurius meam obibit prouinciam, cui hæc non obiter curæ sunt, vtpote rhetori. Nam ego quum haùdquaquàm in iudicialibus dissertationibus versẽr, sed magis circa focũ, ibiq; nonnihil est quod meæ possunt vires: quo pacto oratorẽ agam, non video. PRO. Nihil est quòd Mercurium de furto dictarum suspicer. Quomodo enim furti me suggillauerit, cuius ipse author est? Vnde necessitudo quædam mihi cum Mercurio intercedit, propter idem artificium. Atqui tempus expetit, ô Maiæ soboles, si me culpæ cuiuspiã arguere velis, vt modò proponas accusationem. MER. Si mihi propositum sit

λόγων, ἢ ἱκανῆς τινος παρασκευῆς, ἐπὶ τὰ σοὶ πεπραγμένα. ἐγὼ δ' ἀπόχρη μόνα τὰ μεγαλεῖα ἀπαρθμῆσαι τῶν ἀδικημάτων. ὅτι μὲν ἐπιτραπεὶς σοὶ μοιράσαι τὰ ἱερεῖα, σαυτῷ μὲν τὰ κάλλιστα ἐφύλαξας, ἐξηπάτησας δὲ τὸν βασιλέα, καὶ τὸς ἀνθρώπους ἀνέπλασας, οὐδὲν δέον. καὶ τὸ πῦρ κλέψας παρ' ὑμῶν, ἐκόμισας παρ' αὐτούς. καί μοι δοκεῖς, ὦ βέλτιστε, μὴ σωφρονεῖν ἐπὶ τοῖς τηλικούτοις, πάλιν φιλανθρώπως τοῦ Διὸς πεπαραμένος. εἰ μὲν οὖν ἔξαρνος ἦ μὴ ἐργάσθαι αὐτά, δείσας καὶ διελέγχειν, καὶ ῥήσεί τινα μακρὰν ἀρτεῖναι, καὶ παρέσθαι, ὡς ἕνι μάλιστα, ἐμφανίζων τὴν ἀλήθειαν. εἰ δὲ φὴς σιαύτην ποιεῖσθαι τὴν νομὴν τῶν ἱερείων, καὶ τὰ περὶ τὸς ἀνθρώπους καινουργῆσαι, καὶ τὸ πῦρ κεκλοφέναι, ἱκανῶς κατηγόρηταί μοι, καὶ μακρότερα οὐκ ἂν ἔποιμι. λῆρος γὰρ ὡς τὸ σιοῦτον.

malefacta tua insectari, longa profectò oratione opus fuerit, & apparatu aliquo. neque enim quasi compendio quodam recensere crimina satis est, [m] quo pacto videlicet commisso tibi distribuendarum carnium officio, regem meliori parte fraudaueris, atque illam pro te seruaris: quodq; homines, quos esse minimè decebat, effinxeris: denique, quòd ignem quoque à nobis sustuleris, ad illos eum perferens: qua in re abusus es profectò, vir optime, Iouis benignitate, ac visus es mihi eam parum intellexisse. At verò si hæc inficiaberis, te admisisse flagitia, longiore tecum vtemur sermone, quo simul & dicta tua refellamus, & vt veritas quammaximè fiat perspicua, laboremus. Cæterùm, si ea conceſſeris, quæ de carnium diuisione diximus, hominibus [n] recens formatis, atque ablato igni, abundè iam mihi in hac accusatione satisfactum est. Quid enim pluribus opus? quando aliter dicere, iam planè se negari.

Προ. εἰ

PRO. Si-

Προ. εἰ μὲν καὶ ταῦτα λῆρός ὄστι, ἃ ἔφηκας, ὀψόμεθα μικρὸν ὕστερον. ἐγὼ δὲ καὶ ἐπεὶπερ ἐπανὰ φὴς εἶν τὰ κατηγορημένα, πειράσομαι ὡς ἂν οἷός τε ὦ σφαλῆσθαι τὰ ἐγκλήματα. καὶ πρῶτον μὲν ἄκουσον, τὰ περὶ τῶν κριῶν. καί σε νὴ τὸν οὐρανὸν, καὶ νεῦ λέγων ταῦτα, αἰσχύνομαι ὑπὲρ σοῦ Διὸς, εἰ οὕτω μικρολόγος καὶ μεμψίμοιρός ὄστι, ὡς διότι μικρὸν ὀστοῦν ἐν τῇ μερίδι εὗρεν, ἀναστενολοιθησόμενον πέμπειν παλαιὸν οὕτω θεὸν, μήτε τῆς συμμαχίας μνημονεύοντα, μήτε αὐτὸ τὸ ὀργῆς τὸ μεφάλαιον ὅ ὄστιν, ἐννοούμενον, ἢ ὡς μεράκιόν τὸ σιδοῦν ἐργίζῃ, καὶ ἀγανακτεῖν, εἰ μὴ τὸ μεῖζον αὐτὸς λήψῃ. καί σε τὰς γενάπατας, ὦ Ἑρμῆ, τὰς σιαύτας συμποτικὰς οὔσας, ἃ καὶ οἶμαι ἀπομνημονεύειν, ἀλλ'

PRO. Siquidem isthuc ansit nugari, posthac videri-mus: nunc verò quoniam absoluta tibi est aduersum me (vt ais) accusatio, ego, præpotens Mercuri, hæc obiecta facilè amoliri tentauero. Et primò quidem audi, obsecro, quæ dicam de carnibus. Cœlum testor, si me non Iouis loca nunc pudet vt recensiam quàm ille sit pusillanimus & quærulus: non tam aliam ob causam, quàm quia minutula quædam ossa in portione, quæ sibi fortè obtigerat, offendit: & huius rei gratia me tanto nunc tempore à cunctis o pro deo habitum, palis huc affigendum misit. immemor sanè, quibus eum iuuerim beneficijs, neque satis probè perpendens, cuius momenti sit tantæ indignationis origo atque materia. Nam quis non videt, puerilem hanc esse iram, vt excandescas, & in quo feras animo, quoniam p maiorem partem non acceperis? Verùm, quanto foret æquius, Mercuri, conuiuaalium huiuscemodi fraudium deinceps ne recordari quidem,

ἀπ' ἐμοῦ τι ἡμάρτηται μικ-
ταχὺ ἀνωχυρώσω, παιδιὰν
ἡγεῖσθαι, καὶ αὐτοῦ ἐν τῷ συμ-
ποσίῳ καταλιπεῖν τὴν ὀργήν.
εἰ δὲ τὸ αὔειον ταμιεύσασθαι τὸ
μῖσος, καὶ μνησικακεῖν, καὶ
ἑωλόν τινα μνήμην ἀφανι-
σθῆναι ἄσαγε, οὔτι θεοῖς
πρέπον, οὔτι ἄντως βασιλι-
κόν. ἦν γοιῦν ἀθέλητις τῶν
συμποσίων τὰς λυμφείας ταύ-
τας, ἀπαθῆ καὶ σκώμματα, καὶ
τὸ σιμαίνειν, καὶ ἐπιγελᾶν, τὸ
λυπηρὸν ὄντι μέθη, καὶ
λύσις, καὶ σιωπὴ, σκυθρωπὰ
καὶ ἀτερπῆ πράγματα, καὶ ἥκι-
στα συμπόσιον πρέποντα. ὥστε
ἐγὼ οὐδὲ μνημονεύειν εἰς τὸν
ὑστεραίαν ἔτι ἔφην τὸν Δία,
οὐχ ὅπως καὶ τηλικαῦτα ἐπ'
αὐτοῖς ἀγανακτήσειν, καὶ πάν-
δεινα ἡγήσεσθαι πεπονθέναι,
εἰ ὀφθείμην τις λῃστὴς, καὶ
σκιλλίαν τινὰ ἔσαξε, παρό-
μην εἰ ἀγνώσεται τὸ βέλ-
τιον ὁ ἀρούμην, τίνα δὲ,
ὦ Ἑρμῆ, τὸ χαλεπώτερον, μὴ
τὴν ἐλάττω μοῖραν ἀπενεγκεῖν
πρῶτα τῶν

& dimissa ira, symposij delectum veluti lusum æstimare atq; iocum? Quippe quum in crastinum cõtinere odiũ, vt meminisse iniuriæ veteris, haudquaquam reges deceat, ne dicam deos. Sed agedum tollamus è conuiuijs lepõres illos & sales, risum, & subdolas captiones: quid, oro, præter temulentiam, edacitatem & silentium fiet reliqui? Quæ quum tristia admodum sint, & parum iucunda, decentius exulare crediderim huiusce modi à conuiuio. ¶ Nam Iouem in posterum diem recordaturũ quis oro putaret huiusce distributionis carmium, in qua nil præter iocum notares ac lusum? Vt ne interim dicam quòd molestè nonnihil esset laturus, tanquam his rebus leuiculis potuerit offendi. Nihil enim aliud explorare volebam in ea diuisione, quàm in delectu partium meliorem num Iupiter ab alijs dignosceret. ¶ Sed age Mercuri, vt illi iam aliquid concedamus, minorem portionem ei tradidimus in partitione

κρύαι ὦ Διΐ, πλὴν δ' ὅλως ὑ-
φορᾶσθαι. τί οὖν δὴ ταῦτ' ἐ-
κέλευ τὸ ἥμισυ τῆς γῆς τὸν οὐ-
ρανὸν ἀναμεμίχθαι, καὶ δόμους
καὶ σαυρούς καὶ Καύκασον
ὅλον ἐπινοεῖν, καὶ ἀετοὺς
καταπέμπειν, καὶ τὸ ἥπαρ ἐκκό-
πτειν; ὅρα γὰρ μὴ πολλοῦ ταῦτα
καταγορήσῃ τὴν ἀχαριστίαν αὐ-
τοῦ μικροψυχίαν, καὶ ἀγεννίαν τῆς
γνώμης, καὶ πρὸς ὀργὴν ἀκαίρειαν. τί
ἂν ἐποίησεν οὗτος, ὅλον βοῦν ἁρπάσας, εἰ μικρῶν
ὀλίγων ἕνεκα τοι αὐτὰ ἐφάψε-
ται; καί τοι πόσῳ οἱ ἄνθρωποι
ἀνεκολούεσθαι διακεινται
πρὸς τὰ τοιαῦτα, ὅς ἐκὼς ὢν
καὶ τὰ εἰς ὀργὴν ὀξυτέρως ἔχειν
τῶν θεῶν; ἀλλ' ὅμως ἐκείνων οὐκ
ἔστιν ὅστις ὧν μαγείρου σαυροῦ
ἀν τιμήσειε τὰ μικρὰ ἕψων,
καθεὶς τὸν δακτύλιον τοῦ ζωμοῦ πι-
κιλημένου, καὶ ὀπτομένων ἀπ-
τοσπάσας τῶν μικρῶν καταβρόχ-
θισεν, ἀπὸ συγγνώμης ἀφιέ-
ντων αὐτοῖς. εἰ δὲ καὶ πάνυ ὀργι-
σθέντων, καὶ κουδύλους ἐνέτριψαν,
ἢ καὶ

tione: adde quòd fœdã, quòd horrendam atq; molestam. Et, si lubet, finge me omnino portionem sustulisse: quid tum? Nunquid ideo decebat vt cœlum (ceu prouerbio dicitur) terræ misceretur, vincula excogitarentur, & cruces, totusq; Caucasus, aquilæ dehinc demitterentur, quæ hepar dilaniarent? Fallor, si hæc nõ sunt aperta pusillanimitatis indicia, animiq; ignobilis, & propensi in iram. Nam cùm hæc agit ob pauculas carnes, quid ora feciſſet, si bos integer illi fuisset ademptus? Videre iam licet homines in pari negocio lõgè modestius affectos: qui quum dijs immortalibus natura sint inferiores, acrius illos excandescere par erat, quàm deos. Atqui nemo hactenus fuit qui coquũ cruci adiudicârit, eam ob causam, quòd carnes elixas, immissum iusculo digitum, visus sit circumlambere, aut ex veru nonnihil tostarũ carnium vellens vorârit. Magis enim veniam illis impertiunt, nisi vehementer fuerint irati. tunc enim incutiunt coquo pugnum,

ἢ ἢ κατὰ κόρρης ἐπάταξαν. ἀνισκολοπίσῃ δ' ὐδεὶς παρ' αὐτοῖς τῶν τυπικώτων ἕνεκα. καὶ περὶ μὲν τ κρεῶν τοιαῦτα, ἀσχρὰ μὲν κἀμοὶ ἀπολογεῖσθαι, πολὺ δ' ἀσχίω κατηγορεῖν ἐκείνου. περὶ δὲ τῆς πλαστικῆς, καὶ ὅτι τὸς ἀνθρώπους ἐποίησα, καιρὸς ἤδη λέγειν. τοῦτο δέ, ὦ Ἑρμῆ, διττὸν ἔχον τὴν κατηγορίαν, οὐκ οἶδα κατ' ὁ πρότερον ἀτιῶσθέ μου. πότερα, ὡς οὐδ' ὅλως ἐχρῆν τὸς ἀνθρώπους γενέσθαι, ἀλλ' ἄμεινον ἦν ἀπραμεῖν αὐτὸς ἐμὲ ἄπρως ὄντας ἀνέργαστον, ἢ ὡς πεπλάσθαι μὲν ἐχρῆν, ἄλλον δέ τινα, μὴ μὲ τοῦτον διασχηματίσαι τὸν πρόπον; ἐγὼ δ' ὅμως ὑπὲρ ἀμφοῖν ἐρῶ. καὶ πρῶτόν γε ὡς οὐδὲν μία τοῖς θεοῖς ἀπὸ τούτου βλάβη γεγένηται, τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸν βίον παραχθέντων, πρόσθεμαι δεύτερον. ἔπειτα δέ, ὡς ἦν συμφέρουσα καὶ ἀμείνω ταῦτα αὐτοῖς πρᾶγμα τὸ, ἢ ἐμὲ ἐρήμου καὶ ἀπάνθρω-

aut verberant genas: verùm qui in crucem vllum sustulerit, inuenias neminem. Et hæc de carnibus, vilis sanè defensio: sed vnde multo vilior planè ac turpior in Ioue redundet accusatio. Tempus nunc monet, vt de plasmate & hominibus à me formatis differatur. qua in re geminam constat sitam esse accusationem: neque satis compertum habeo, Mercuri, cuiúsnam culpæ me primò reum agas: num illius, quòd homines haudquaquam procreari debuerint, qui moueretur: sed conducibilius foret, terram ipsam unde sunt progeniti, prorsus esse otiosam. An verò, quòd formari quidē homines haud fuerit absurdum, sed longè aliter, & fermè ad aliam figuram ac formam, quàm ego illos fabricârim. Ego ad vtrumq; facilè respondeam, simulatque ostendere tentauero, quòd non modò nulla penitus iactura, malóve deorum, homines in vitam sunt adducti, verùm etiam quòd in rem eorum isthuc potissimùm cedat, magis quàm si (vt iam olim

ἀπάνθρωπον σωίβαναι τὴν γῆν μόνην, ἣν ζόινυν πάλαι (ῥᾷον γὰρ ἂν ὅτῳ δῆλον ἀνθρώποις) εἴ τι ἠλίκησα ἐγὼ, μετακοσμήσας καὶ νεωτερίσας τὰ περὶ τοὺς ἀνθρώπους) τὸ θεῖον μόνον καὶ τὸ ἐπουράνιον γνῶναι. ἡ γῆ δή, ἄγριόν τι χρῆμα καὶ ἄμορφον ὕλας ἅπαν, καὶ ταύτας ἀνημέροις λάσι, οὔτι δὴ βωμοὶ θεῶν, ἢ νεὼς, πόθεν δὴ ἄγαλμα, ἢ ξόανον, ἤ τι ἄλλο τοιοῦτο, οἷα πολλὰ νῦν ἁπανταχόθι φαίνεταί μοι τὰ πάσης ἐπιμελείας τιμώμενα; ἐγὼ δὴ (ἀεὶ γάρ τι προβουλεύω εἰς τὸ κοινὸν, καὶ σκοπῶ ὅπως αὐξηθήσεται μὴ τὰ τῶν θεῶν, ἐπιδώσει δὲ καὶ τάχα πάντα εἰς κόσμον, καὶ κάλλος) ἐνεγκόμενος ὡς ἄμεινον εἴη ἀλίγον ὅδε τοῦ πηλοῦ λαβόντα, ζῶά τινα συνίσασθαι, καὶ ἀναπλάσαι, τὰς μορφὰς μὴ ἀμοίρους αὐτοῖς προσοικότα. καὶ γὰρ ἐμοὶ δοκεῖ τι ὧδε τῷ θείῳ, μὴ

olim fuit) tellus deserta, & hominibus qui eam colerét, destituta maneret. [u] Sic enim nullo negocio palàm fiet, num ego deliquerim in hac formæ humanæ renouatione, quam solam cõstat diuinam esse, & planè cœlestem. Quum itaq; tellus inculta, rudi ac hirta sylua horresceret, ac squalleret situ, adeò vt neq; vspiam gentium videres aras deorum, templum, statuam, simulachrum, aut aliud huiusce modi, quemadmodũ summa diligentia iam vndique apparent hæc elaborata, non sine eximia deorum veneratione: ego cùm alioqui propensus sum ad prouidendum in commune, ne quid desit, quod ad incrementum rei diuinæ, decus ac venustatem pertineat, tacitus mecum reputaui, nec quicquam posse fieri melius, quàm si pusillum luti acciperem, & inde animantia effingerem nobis, dijs forma non admodum absimilia. Quippe videbatur vnicum, in quo mihi natura diuina deficere videbatur,

μὴ ὄντ' ἔτ' ἐναντίᾳ αὐτῷ, καὶ πρὸς ὃ ἔμελλεν ἡ ἐξέτασις γενομένη, εὐδαιμονέστερον ἀποφαίνειν αὐτόν. θνητὸν μέν τοι αὐτὸ εἶναι, εὐμηχανώτατόν τε ἅμα, καὶ σωφρονέστατον, καὶ τῶν βελτίονι δ' ἀναθανόμενον. νῦν δὲ κατὰ τὸν ποιητικὸν λόγον, γαῖαν ὕδατι φύρας, καὶ προσμαλάξας, ἀνέπλασα τοὺς ἀνθρώπους καὶ τῇ Ἀθηνᾷ παρακαλέσας συνεπιβαλέσθαι μοι τοῦ ἔργου. ταῦτ' οὖν, ἃ μεγάλα ἐγὼ τοὺς θεοὺς ἠδίκηκα. καὶ τὸ ξυμφόρωτατον ὁρᾷς πυλίκον, εἰ ἐκ πηλοῦ ζῷα πεποίηκα, καὶ τὸ τέως ἀκίνητον ἅπαν κίνησιν ἤγαγον. καὶ ὡς ἔοικε, τὸ ἀπ' ἐκείνου ἔπλημμεν θεοί ἀθάνατοι θεοί, διότι καὶ ἐπὶ γῆς θνητά ζῷα τινὰ γεγένηται. οὕτω γὰρ καὶ ἀγανακτεῖ ὁ Ζεύς, ὥσπερ ἐλαφρυνόμενον τὸ θεῶν ἐκ τῆς τῶν ἀνθρώπων γενέσεως. ἐμοὶ μὲν ἄρα τοῦτο δόξει, μὴ καὶ οὗτοι ἀπόσπορον ἐπ' αὐτοῖς βουλεύσωσι

quòd nullius collatione felicior appareret, atq; perfectior: veluti modò si eam cũ homine cõferas, prudentia, ingenio, ac rerum optimarũ captu intellectúve præstante, sed mortali tamen. Cæterùm x iuxta Poëtæ dictum, terrã aquæ cõmiscens, ex liquida molliq; effinxi homines: Y Mineruã interea adhortatus, vt in opere absoluendo mihi ferret suppetias. Hæc sunt magna illa & ardua, quibus nos deos offendimus: totiusq; mali (vt vides) hæc summa est: ex luto perfecta nobis sunt animantia: & quod antehac immotum erat, nos ad mobilitatem perduximus. Iam verò mirũ quàm indignetur Iupiter ex tali terrestrium animantium formatione. Quasi verò deinceps deorum sustinere cogatur penuriam, & procreatis hominibus, iam futurum sit vt dijs suis orbetur. Verùm quis vnquam tam demens extiterit, vt solitudinem in Iouis curia propter generatos homines aliquando verisimiliter futuram formidare queat? Nisi fortè id veretur, ne defectionem moliantur homines,

ἀνδρωσι, καὶ πόλεμον ἐξεγείρω θεοὶ πρὸς τοὺς θεούς, ὥσπερ οἱ γίγαντες. ἀλλ' ὅτι μὲν οὐδεὶς ἂν ἐπιβουλεύσειε πρὸς ἐμέ, ὦ Ἑρμῆ, καὶ τῶν ἐμῶν ἔργων, δῆλον ἐκ σοῦ δεῖξόν τι καὶ ἐν τὸ μικρότατον, ἵνα γὼ σωφρόνωμαι, καὶ δίκαια ἔχωμαι πεπονθὼς πρὸς ὑμῶν. ὅτι ἐχθρόσιμα ταῦτα γεγένηται τοῖς θεοῖς, ὅτως ἂν μάθοις, εἰ ἐπιβλέψας τῷ γῷ, ἐκεῖ αὐχμηρὰν καὶ ἄκαρπον ὄψαν, ἀπὸ πόλεως καὶ γεωργίας, καὶ φυτῶν ἡμέρων ἐρημοσαμένην, καὶ τῷ θαλάττῃ πεπλησμένην, καὶ τὰς νήσους κατοικουμένας, ἁπανταχῇ δὲ βωμοὺς καὶ θυσίας καὶ ναούς, καὶ πανηγύρεις. μεστὰ δὲ Διὸς πᾶσα μὲν ἀγυιά, πᾶσαι δὲ ἀνθρώπων ἀγοραί. καὶ γὰρ ἐμοὶ ἐμαυτῷ μόνῳ κλῆμα τοῦτο ἐπλασάμην, ἐπιτυγχάνειν ἂν τῆς χώρας.

homines, & armis deos lacessant: id quod olim fecerũt gigantes. Itaq; neminẽ fugit, qua ego sim modestia: vt iam iniquè de me quispiã queratur, vel operibus meis industria absolutis, quòd inde dij immortales offensi sint, ac damnum acceperint. Quin tu Mercuri minimum aliquod profer, & ego conticuero, veluti meritò has daturus sim pœnas. Atqui in promptu est cognoscere, quanta hinc dijs accedat vtilitas, si cõtempleris terram, quæ prius informi situ ac squalliore obducta erat, vrbibus, agriculturis & mitioribus plantis exornatã, mare nauigatũ, insulas habitatas, vndiq; aras & delubra, sacrificia & festiuitates, adeò vt iam passim viæ & fora, denique quòcunq; te vertas, Aprorsus omnia Iouis plena sint. Quòd si ergo rei priuatæ intentus, solum mihi homines, rem adeò præclaram, effinxissem, profectò quantum ex fructu conijcere licet qui ad me inde rediret, vos dij immortales opibus & ditione ne mihi quidem conferendi sitis. Verùm ego in communi deorum vtilitati consulens, ac commodi proprij negligentior, in rem vestram homines potissimùm produxi.

Nam

νωῖ δ' ἐς τὸ κοινὸν φέρων, ἴσθι ἐκεῖνα ὑμῖν αὐτοῖς. μᾶλλον δὲ Διὸς ἢ καὶ Ἀπόλλωνος, καὶ σοὶ ἔτι, ὦ Ἑρμῆ, νεὼς ἰδίαν ἀπαλλαχθῆναι τοῦ Προμηθέως δὲ ἁλαμῶς. ὁρᾷς ὅπως τἀμαυτοῦ μόνα σκοπῶ, τὰ κοινὰ δὲ καταπροΐδομαι, καὶ ἐλάττω ποιῶ; ἴθι δή μοι, ὦ Ἑρμῆ, καὶ τόδε, ἐννόησον εἴ τι σοὶ δοκεῖ ἀγαθὸν ἀμάρυγμα ἢ κλῆμα, ἢ ποίημα, ὃ μηδεὶς ὄψεται, μηδ' ἐπαινέσεται, ὁμοίως δὲ καὶ μὴ τερπνὸν ἔσεσθαι τῷ ἔχοντι. πρὸς δή τι τοῦτ' ἔφην, ὅτι μὴ γιγνομένων τ' ἀνθρώπων, ἀμαύρου σωιβαίνει τὸ κάλλος εἶναι τῶν ὅλων, καὶ πλοῦτόν τινα πλουτήσοντες ἐμέμομεν, οὔτε ὑπ' ἄλλου τινὸς θαυμασθησόμενον, οὔτε ὑμῖν αὐτοῖς ὁμοίως τίμιον. οὐδὲ γὰρ ἂν ἔχομεν πρὸς ὅ, τι ἐλαττόμεθα παραβῶμεν αὐτὸν, οὐδ' ἂν σωιέμεν πλείονα ἀφελούμεθα, οὐχ ὁρῶντος ἀπομοίρας τῶν ἡμετέρων τινάς. ἔτι γὰρ δὲ καὶ τὸ μέγα δοκοῦν ἄρα μέγα, εἰ ὦ μικρῷ παραμιγείη

Namsi quæ ad rempub. attinent, ego attenuare molior, quo res meas promouea, velim mihi cõmonstres & templum Promethei, quèadmodũ Iouis & Appollinis nusquã nõ videas: demiq; & tibi Mercuri, quædam delubra sunt sacra. Cæterùm isthuc interea tecum expendas velim, num tibi bonum aliquid appareat, sine omni penitus teste, & num oblectare queat habentem possessio, quod nemo videat, nemo laudet, nemo admiretur? Quod ideo dixerim, quia nisi fierent homines, iam futurũ erat vt omnis cunctarũ rerum decor esset sine teste, & opes nostræ ne à nobis quidem ipsis haberentur in precio, cùm nemo alius sit qui harum admiratione caperetur. Adde, quòd nemo ex nobis felicitatem suam sit intellecturus, si non liceat se conferre cum illis qui respectu quodam sunt inferiores: quippe bonorum nostrorum expertes. Nam quis vnquam rem quandam ceu magnam æstimârit, si non cum exigua illam dimetiatur?

ρ᾽ ἀμείνων οἶτο, ὑμᾶς ἀξιῶν ἐπὶ τῷ πολιτεύματι τούτῳ λόγον, ἀνισωρράκατέ μι, καὶ ταύτῃ μοι τὴν ἀμοιβὴν ἀπολελάκατε βουλεύματος. ἀπὸ μὲν γὰρ κακῶν τινων φὴς εἶναι ἐν αὐτοῖς, καὶ μοιχεύσι, καὶ πολεμοῦσι, καὶ ἀδελφὰς γαμοῦσι, καὶ πατράσιν ἐπιβουλεύσι. παρ᾽ ἡμῖν γὰρ ἐπὶ πολὺ τούτῳ ἀφθονία. καὶ ὁ λύπης ἕνεκα τοῦτο αἰτιάσαιτ᾽ ἄν τις τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν, ὅτι ἡμᾶς σωτήσαντο. ἐπεὶ καὶ τοῦτο ἴσως φαίης ἄν, ὅτι ἀνάγκη πολὺ ἡμᾶς ἔχειν πράγματα ἐπιμελουμένους αὐτῶν. ἡμοιῶν μέντοι καὶ ὁ νόμιος ἀχθήσεται, ἐπὶ τῷ ἔχειν τὴν ἀγέλην, μόνον οὐκ ἀναγκαῖον αὐτοῖς ἐπιμελεῖσθαι αὐτῆς. καὶ ἐπὶ τούτῳ γε ἐργῶδες τοῦτο καὶ πάνυ ἄλλως; καὶ ἀφρονὶς ἂν ἄτερπὲς ἔχοιά τινα διατριβήν. τί γὰρ ἂν ἐπράττομεν; ἂν ἔχοντες τῶν ἂν πονοῦμεν; ἀργοῦμεν ἄν; καὶ τὸ νέκταρ ἐπίνομεν; καὶ

tur? Verumenimuero quum optimo iure honorem à vobis pro rebus bene gestis in repub. sperare debuerim, in crucem à vobis leuatus, mercedem capio mei tam salutaris consilij: Sed ais C flagitiosi quidam sint inter homines, puta mœchi, bellatores, sororum mariti, & parentum acerrimi hostes: tanquam apud deos non æquè liceat reperire hanc scelerum multitudinem, & huius rei gratia in cœlum culpam reijcias, ac terram, vnde dij fuerunt prognati. Nec verò est quòd dicas; hominum formationem dijs immortalibus facessere negocium & augere curam, alioqui ocioſis. D Sic enim eandem ob causam pastor qui gregem curandum susceperit, in pluuia eum non continebit, quando operosum sibi istud videbitur: quum alioqui cura illa propter coniunctam exercitationem, non admodum appareat esse iniucunda. Sed adime, obsecro, dijs omnem sollicitudinem, vt iam nihil sit cui prouideant: quid iam aliud agant, quàm quòd torpeant ocio, nectar imbibant,

& ven-

καὶ ἀμβροσίας ἐνιφορήσειεν, ἀλλ' οὐδὲν τοιοῦτον. ὃ δὲ μάλιστά με πονεῖ, ἔστ' ἐσίν. οἱ μὲν μοχθηροὶ ἡμῶν ἀνθρωποποιίαν καὶ μάλιστα τὰς γυναῖκας, ὅμως ἐράσθη αὐτῶν, καὶ ὁ μὲν ἀπολείπει λευκόν τινα, ἄρτι μὲν ταῦρος, ἄρτι δὲ σάτυρος καὶ κύκνος γενόμενος, καὶ θεὸς ἐξ αὐτῶν ποιεῖσθαι ἀξιοῦ τον. ἀπ' ἐκείνου δέ, ἴσως φήσεις, ἀναπέπαυσθαι τὰς ἀνθρώπους; οὐδαμοῦ δήπουθεν, ἀπὸ μὴ ὑμῖν ἐοικότας. καὶ τί ἄλλο παράδειγμα τότε ἄμεινον ποιήσασθαι ἐμέλλω, ὃ πάντως καλὸν ἀπεικάσαι ἐμέλλω; ἢ ἀσφαλὲς καὶ θεοειδὲς ἔδει, καὶ ἄγαλμα ἀπεργάζεσθαι τὸ ζῷον καὶ πῶς ἂν μὴ θεοῖς ἔθυσαν, ἢ τὰς ἄλλας ὑμῖν τιμὰς ἀπένειμαν, εἰ μὴ τοιοῦτοι γεγόνατε; ἀπ' ὑμᾶς ὅταν μὲν ὑμῖν τὰς ἑκατόμβας προσάγωσιν, ἐπ' ὀκνεῖτε μὲν ἐπὶ τὸν ὠκεανὸν ἐλθεῖν μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας. τὸν δὲ τῶν τιμῶν ὑμῖν καὶ θυσιῶν αἴτιον ἀνεσαν-

& ventrē diſtendant ambroſia? Cæterū malè me habet, quòd inuehendo opus à nobis elaboratū, fœminas potiſsimum reprehēderitis, quas tamē impendiò adamatis, & modò tauri, modò ſatyri & cygni effecti, ad illas vos demittitis: vt ne interim dicam, quòd in cœlū admiſſas, diuinitatis cōſortes redditis. E At qui non erat, ais, abſurdum, vt fierent homines, ſi modò ad noſtrā hāc formam ſimilitudine quapiam nō accederent. Ego ſi exemplar aliud nouiſſem quod forma præcelleret, ad illius inſtar homines effigiaſſem: niſi beluinum magis deceret eſſe, & prorſus agreſte illud animantis genus. F Sed ſi hoc dixeris, non video quomodo vos diuino honore afficerent, aut accumularent ſacrificijs: quæ quam grata ſint vobis, conijcere licet ex eo maximè, quòd nō grauamini vel vltrà Oceanū ſumma celeritate proficiſci, poſt inculpatos Aethiopas, ſi quando ſenſeritis vobis afferri ab illis hecatōbas: verùm me, q honorū huiuſce modi ac ſacrificiorum author ſum atq origo, neſcio quo iurè

in crucem

ἀνεσαυρώκατε. περὶ μὲν ὖν τ ἀνθρώπων, καὶ ταῦτα ἱκανά ἦλθ᾽ ἄν, εἰ δοκεῖ, ἐπὶ τὸ πῦρ μέτιμι, καὶ πλὴν ἐπονείδιστον ταύτην λιπὼν καὶ πρὸς θεῶν τοῦτό μοι ἀπόκρινα μηδέν, ὀκνήσας, ἀλλ᾽ ὅτι ἡμᾶς τ πυρὸς ἀπλωτέ καμψ, ἐξ ὅτου μὴ παρ᾽ ἀνθρώποις εἶμ; οὐκ ἂν εἴποις. αὕτη γὰρ οἶμαι φύσις τοῖς κλήμασ] ὁ δ᾽ ἀδίκημ τι ἔλαθον γίγνε]αι, ἐὰν καί τις ἄλλ ὦ αὐτ μεταλάβοι. ὁ γὰρ ἀφθονώνε]αι ἑναυ@μένου τινός. φθόν@ δὲ ἄντικρυς τοῖδε, ἀφ᾽ ὧν μηδὲν ὑμᾶς ἠδίκηθη; τούτων λαμπάδα μεταδιδόναι τοῖς δεομένοις. καίτοι θεὸς γε ὄντας, ἀγαθὸς καὶ ἐμ, καὶ δωτῆρας ἐάων καὶ ἔξω φθόνου παντὸς εἰδέναι; ὅπου γε ἐ καὶ τὸ πᾶν τοῦδε πῦρ ὑφιλόμ@ κατακόμι@ ἐς τὸν γῆν, μηδ᾽ ὅλως τι αὐτοῦ λαταλιπὼν, ὃ μέγα ὑμᾶς ἠδίκουν. ἀδὶ γὰρ ὑμᾶς δόξει αὐτ, μὴ τι

in crucẽ ſuſtuleritis. G *Hæc ſunt quæ de hominũ plaſmate ſat fuerit cõmemoraſſe. Ad ignem tranſeamus direptum, ſi placet, fœdam nimirum & inexpiabilem rapinam. Per deos autem in primis te orauerim, ne cunctẽris: ſed mox mihi reſpondeas, numquid ex igne dij quippiam perdiderint, ex quo ille fuit apud homines. quòd quidem vix unquam dixeris: H quando ſic natura comparatum eſt, vt ignis nihilo fiat minor, ſi quis etiam cum alio communicet: deniq; non extinguitur ideo, quia alius inde flammam tranſtulerit. Itaque euidentiſsimum hinc colligo argumentũ inuidiæ, quòd quum citra vllam iacturam igne carere potueritis; ab eius tamen vſu arcere in animum induxeritis eos qui hoc potiſsimùm e-*

gere videntur. I *Quod contrà oportebat, deos omnes eſſe bonos bonarum rerum largitores, & ab inuidia longè abeſſe.* K *Sed quid ſi omnem prorſus ignem ſuffuratus, detuliſſem in terrã, adeò vt nihil vobis feciſſem reliqui? quánam oro iniuria vos affeciſſem, quibus ignis haudquaquã poteſt eſſe vſui;*

quum

μήτε ῥιγοιῶτος, μήτε ἕψοντος τὴν ἀμβροσίαν, μήτε φωτὸς ἐπιτηχυητικοῦ. οἱ γὰρ ἄνθρωποι οὐκ εἰς τἆλλα ἅπαντα οὐκ ἀναγκαίως χρῶνται τῷ πυρί, μάλιστα δὲ εἰς τὰς θυσίας· ὅπως ἔχοιεν λιπαρὰς ἀγυιὰς, καὶ τὸ λιβανωτοῦ θυμιᾶν, καὶ τὰ μηρία καίειν ἐπὶ τῶν βωμῶν. ὁρῶ γὰρ ὑμᾶς μάλιστα χαίροντας τῷ λαπυῷ, καὶ τὸν ὀδωχίαν τοῦτον ἥδιστον οἰομένους, ὁπόταν εἰς τὸν οὐρανὸν ἡ λιβὰς γένηται ἀναδομένη περὶ λαπυῦ. ἀναπιμπλᾶσθαι δίνων ἡμῖν τὰς ἀνγνοίας αὐτῆς ὑμετέρας ἐπιθυμίας. θαυμάζω γὰρ ὅπως οὐχὶ καὶ τὸν ἥλιον λιπωπύκατε καὶ λαμπάμενον αὐτὸς, καὶ δι πῦρ οὗτος ὃν πολὺ θερμότερόν ἐστι, καὶ πυρωδέστερον. ἢ καὶ ἐκεῖνον ἀτιᾶσθε, ὡς σπανθῶντα ἡμῶν τὸ κλῆμα; ἔρηκα. σφῶν γ', ὦ Ερμῆ καὶ Ηφαιστε, εἴ τι μὴ καλῶς εἰρῆσθαι δοκεῖ, διορθώσασθε, καὶ διελέγχετε, καγὼ αὖθις ἀπολογήσομαι.

Ερμ.

quum neq; coquere vobis necessum sit, neq; frigidare ambrosiā? Adhæc, nō egetis artificioso lumine: verūm hominibus cū ad alia necessaria ignis habendus est, tum maximè ad sacrificia, quo videlicet in diuino nidore vobis parent, thura incendāt, & pecudum coxas adoleant in aris. Verūm quum (vt video) ingentem vobis lætitiā pariat fumus ille, nihil proinde tam gratum, quod in epulorum vicem vos reficiat, quàm vbi nidor simul cum fumo voluptatus ad cœlum vsq; permeat. Itaq; parum appositè profectò, & nimium absurdè videmini vaporem huiuscemodi nunc incusare. M Miror autem cur Soli potestatē faciitis lucendi hominibus, neq; illi vitio vertitis, quòd in administrando deorum bono tam prodigus sit; atque intemperans; quum ignis ille sit multo quàm hic noster diuinior, & candens magis. Dixi. Vestrūm erit, Mercuri ac Vulcane, ea quæ perperàm à me proposita sunt, ad rectitudinem perducere, & rationibus quibus potestis nostra hæc impugnare: deinde rursus ad respondendum accingemur.

MER.

Ερμ. Οὐ ῥᾴδιον, ὦ Προμηθεῦ, πρὸς ὅτῳ γενναῖον θεὸν ἁμιλλᾶσθαι. πλὴν ἀπὸ τῶνδε, διότι μὴ ἤκουσε ταῦτα Ζεὺς ἐπήκοος ὤν. εὖ γὰρ οἶδα, ὡς ἐξ καὶ δέκα γύπας ἂν ἐπὶ σοὶ τὰ ἔγκατα ἐξαρπάσαντας ὅτῳ δεινῶς αὐτοῦ κατηγόρηκας, ἀπολογεῖσθαι δοκῶν. ἐκεῖνο δὲ καὶ θαυμάζω, πῶς μάντις ὢν, ὁ προγίνωσκε ὅτῳ κολασθήσόμῃ. Πρ. ἀπιστάμην, ὦ Ερμῆ, καὶ ταῦτα μὲν, καὶ ὅτι ἀπολυθήσομαι αὖθις οἶδα, καὶ ἥδη τις ἐκ Θηβῶν ἀφίξεται σὸς φίλος ἐπ' ἐς μακρὰν, κατατοξεύσων, ὃν φὴς ἐπιτρέσθαί μοι τὸν ἀετόν. Ερμ. ἆ γὰρ γένοιτο, ὦ Προμηθεῦ, ταῦτα; καὶ ἐπιδοίμί σε λελυμένον, καὶ κοινῇ σοὶ ἡμῖν ὀψοφαγήσοντα· ἃ μέν τοι γε κρατερομύθησαι. Πρ. θάρρει, καὶ σοὶ σωθήσομαι ὑμῖν, καὶ ὁ Ζεὺς λύσει με, οὐκ ἀντὶ μικρᾶς εὐδαιμονίας. Ερμ. τίνος ταύτης; μὴ γὰρ ἀκούσῃς ἐπεῖν.

Προμ.

MER. *Haud facile est, Promethee, cùm tam generoso oratore certare: verùm vehementer ex re tua fuit, quòd hæc abs te non audiuit Iupiter. Id enim certò scio, sedecim vulturibus negocium dedisset, qui posthac visceribus tuis pascerentur. adeò grauiter ipsum criminatus es, aliud fermè agens: nam defensionem pro te dicere instituebas. Mirum autem profectò, N quum vates sis, quomodo præsagire nequiueris, hasce modò daturũ pœnas.* PROM. *Præsciui hæc, Mercuri: neque me præterit, quòd rursus liberabor: & nunc O Thebanus quidã veniet tibi amicus, qui eminus iaculetur aquilam, quam supernè polliceris deuolaturam.* MER. *Vtinam hæc eueniant, solutum te à vinculis videro, nobis conuiuam additum, at non carnes partientem.* PROM. *Bono sis animo, epulabor vobiscum, & Iupiter me liberabit, non exiguæ felicitatis gratia.* MER. *Ne, oro, graueris dicere, quæ sit illa felicitas.*

Προμ. οἶδα, ὦ Ἑρμῆ, τὸν Θέτιν; ἀλλ' ὁ χρὴ λέγειν. φυλάττειν γὰρ ἄμεινον τὸ ἀπόῤῥητον, ὡς μισθὸς ἂν ᾖ, καὶ λύτρα μοι ἀντὶ τῆς κολάσεως. Ερμ. ἀλλὰ φύλαττε, ὦ Τιτᾶν, ἀτὰρ ἄμεινον. ἡμεῖς δὲ ἀπιῶμεν, ὦ Ηφαιστε· καὶ γὰρ οὕτω ἤδη πλησίον ὁ ἀετός, ἵνα μὴ ἔνδον σε καταπτήσῃ. ἀτὰρ δὲ γενναῖόν σοι τὸ ἐνδέσμιον, ὃν χρὴ ἐξόπιθεν ἐπιφανῆναι ὡς τάχιστα σοι ἀναπαυόμενον ἀπὸ τοῦ ὄρνιθος.

PROM. *Noſtin' Mercurii Thetin? Sed quid verbis opus? præſtat enim celare arcanum, quo me maneat præmium poſt ſolutam pœnam.* MERC. *Quandoquidem id præſtat, tecum recondas licebit. Quin nos, Vulcane, abimus? iam enim non longè abeſt aquila. At tu Titan, præſtolare tantiſper, dum tibi Thebanus (vt ais) ſagittarius cõtingat, quĩ te ab alitis huius laniatu quietum reddat, ac liberum.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

DEfenſionem Promethei Caucaſo affixi Lucianus hic proponit, in qua verius deprehendere liceat, veluti ex inſtituto, acriorem in Iouem ac reliquos ethnicorum deos recriminationem. Verùm quis fuerit Prometheus, & quam ob culpam Caucaſi ſupplicio deſtinatus, ſuperiùs diximus in Apologia in eum à quo fuerat Prometheus appellatus Lucianus. De quo Heſiodus in Ergis, Ouidius, Horatius, ex recentioribus Eraſmus in Chiliadibus ſuis, & Cælius in Antiquitatibus annotârunt.

a EN tibi Caucaſum.] *Exordium Dialogi ab occaſione loci, & Caucaſi montis altiſſimi Septentrionali Aſiæ tractu, Indiam dirimentis à Scythia, cacumina habentis præcipita, perpetuisq; niuibus tecta. Huius montis deſcriptionem apud Arrianum in vita Alexandri lib. 3. reperies. Prometheum verò affixum fuiſſe ad Caucaſum, tam multi affirmant, vt vix negari poſſit. Hoc in primis teſtatur Cicero lib. 2. Tuſcul. quæſt. Hoc*

etiam

etiam Apollonius in fine 2. libr. Argonaut. asserit, quod eius interpres affirmat. Illud ipsum Paulanias, Seruius, & alij multi.

b Hic Titan.] Prometheus filius Iapeti, qui fuit vnus ex sex Titanibus. c Supra conuallem passis hinc atque illinc è regione manibus.] Philostratus in Apollonio Tyaneo refert, duo esse Caucasi cacumina studio inter se disiuncta, quibus accolæ Promethei manus affixas fuisse ferunt. d Aquila iecur depascet.] Aquilam hanc Higinus Tiphone & Echidna genitam affirmat, alij Terra & Tartaro, alij à Vulcano factam.

e O Saturne, ô Iapete, ô tu tellus parens.] Iapetus Cœli & Terræ filius fuit, vir potens apud Thessalos, qui, teste Hesiodo, quatuor reliquit filios, Atlantem magnanimum, gloriæ præsignem Manœtium atque Prometheum varium, virtipellem, stultumque Epimetheum f Nullum facinus.] Causæ ob quas Prometheus Caucaso defigitur. g Hesiodi.] Ex Theogonia Hesiodi colligitur, quando Prometheus, quæ illius astutia & prouidentia erat, Ioui Opt. Max. imposuerat, præcipuè in carnium idolothytarum distributione, quam Græci scriptores soliti sunt appellare κρεοφοριαν. Siquidem sibi opipara, & forinsecus marcida: Ioui, cui tum optio dabatur, ossa alba pinguedine obducta apposuit. Vnde videtur esse prouerbium, Promethei portio. Ideo iratus Iupiter, cùm quòd homines finxerat luto, & ignem ferula cœlitùs sustulerat, tum propter hanc impostaram, Caucaso eundem alligari iussit, vbi eius epar ab aquila corroditur, quod nocte renatum, iterumq; exeditur, vt perpetua crucietur pœna. h Videris.] Conqueritur Prometheus, se iniustè à Ioue damnatum, cùm nihil mali patrauerit. i In Prytaneo publico alendum.] Prytaneum locus erat Athenis in arce dignissimus, vbi iudices & magistratus habere consilium solebant, & vbi alebantur publicè, qui bene meriti erant de Republ. sic dictum quasi παρὰ τὴν τανίσιον, tritici victus promptuarium. k Tu verò quandoquidem tam eloquio polles.] Præparatio ad defensionem, seruiens dialogi decoro, eademque vice exordij.

l Prope portas Caspias.] Caspij populi Scythici gentis vicinæ sunt Tauri montis angustiæ, ad octo millia passuum in longitudinem extensæ, latitudine tam exigua, vt vix plaustro sint peruiæ, quas idcirco Caspias portas Scriptores appellant,

quòd per eas ex Babylonia & Perside ad mare Caspium pateat transitus. m Quo pacto.] *Repetit capita accusationis.* n Recens for.] *Græcè καινοεργῆσαι καινουργεῖν, designare & nouas res edere, ἢ τὸ καινοποιεῖν significat.* o Pro deo.] *A' persona.* p Maiorem partem.] *A' circumstantijs facti.* q Nam Iouem.] *A' consilio facti.* r Sed age Mercuri.] *Amplificatio κατ' ἐπίθεσιν.* s Cœlum terræ.] *Hyperbole prouerbialis est, pro, omnia perturbare, nihilq; non facere. Erasmo nostro interprete.* t Videre iam licet.] *A' collatione humanorum morum.* u Sic enim.] *A' consilio & causa finali.* x Iuxta Poetæ dictum.] *Homines se è luto finxisse non negat Prometheus: quem sermonem ex Aeschyli Prometheo decerpsit Lucianus. Et est transitio ad secundum caput de plastice, ad quam bifariam respondet. Primùm: Nihil damni ex hac fictione accessisse Ioui. Secundò: Multum verò etiam vtilitatis inde promanasse, à consequentibus & effectis.* y Mineruam.] *Quæ sapientiæ & bonarum omnium artium dea, & ex Iouis cerebro sine matre procreata est.* z Gigantes.] *Terræ filij excelsissimæ staturæ in deorum perniciem procreati, vt superis scilicet bellum inferrent, Iouemque de cœli possessione deijcerent.* A Prorsus omnia Iouis plena sint.] *Lucianus ex Arato sumpsit, quæ Virgilius hoc versu reddidit in Palemone Ecloga 3.*

Ab Ioue principium Musæ: Iouis omnia plena.

B Templum Promethei.] *Conqueritur Prometheus, nullam sibi aram dicatam esse, nullum extructum templum, cùm in honorem Iouis, Apollinis, Mercurij, fana ac delubra condita passim visantur.* C Flagitiosi.] *Obiectio, quam exemplo deinde diluit.* D Sic enim eandem.] *Alia, quam per inuersionem à simili.* E Atqui non.] *Elegans amplificatio obiectionis per regestionem.* F Sed si hoc dixeris.] *Altera pars huius capitis, qua & de modo figmenti respondet.* G Hæc sunt.] *Transitio.* H Quando.] *A' natura rei.* I Quod contra.] *Ab officio deorum.* K Sed quid.] *Ab vsu ignis.* L Ad alia necessaria ignis habendus.] *Ab vtili ex consequentibus.* M Miror autem.] *Amplificatio ab exemplo.* N Cùm vates sis.] *Exprobrat Prometheo vim significationis*

ejs nominis. Nam cùm sit Προμηθεὺς *vocatus, debebat prouidere vt euitaret fortunam.* O Thebanus.] *Herculem ex Alcmena & Ioue natum intelligit, quem inplacabile Iunonis odium maximè nobilitauit.* P. Thetin.] *Cùm Iupiter Thetidis amore captus, vxorem eam ducere vellet, Prometheus futurorum præscius, à nuptijs eiusmodi magnopere cùm deterruit: quòd in fatis esse diceret, quicunque ex Thetide nasceretur, patre suo maiorem fore. Memor itaque Iupiter eius exempli, quod ipse in patrem suum ediderat, veritusque ne similiter à filio de cœli possessione depelleretur, à Thetidis nuptijs abstinuit; memorque beneficij quod in se Prometheus contulerat, Herculem ad Caucasum mittit, qui interfecta aquila, Prometheum vinculis liberauit. Vide plura de hoc apud Seruium in illud Virgilij 6. Eclogæ:*

Caucasias que refert volucres, furtumq; Promethei.

& in sequenti Dialogo, vbi liberationem Promethei ad Mercurium refert. Fabula extat apud Pindarum Hymno octauo Isthmiorum, Apollon. Rhodig. lib. 4. carminis Argonautici, & Ouid. 11. Metamorph.

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

EN tibi Caucasum.] *Exordium dialogi, ab occasione loci.* Rectè dicis præ.] *Actio & affictio Promethei, vnde occasio dramatis petitur.* Ne igitur cunctèris.] προτροπή. Ad vos saltem.] συγχώρησις. Tanquam parum sit.] ἄρνησις. Sed tu porrige [προσπάθεια. Ne quippiam tibi.] συγγνωμικόν. O Saturne, ô Iapete.] ἐλλιπασμὸν μέρος. Qui primò, quidem.] *Accusatio Promethei.* Verùm sic vacat.] κατάστασις. Tu verò quandoquidem.] *Præparatio ad defensionem, seruiens dialogi decoro, eademq; vice exordij.* Verùm quando.] *Correctio.* Primùm igitur.] ἀξίωσις τῆς μετατάξεως τῆς μυθοδοσίας. Cæterùm tu Vulcane.] ἀποστροφὴ προσωπική. Partiri igitur vos.] διαίρεσις τῆς κατηγορίας. Nihil autem video.] ἀπὸ τοῦ

δ ἰωαπετοῦ πολαχέα. Mercurius meam obibit prouinciam.] *Reiecit partes in Mercurium.* Nam ego.] *Extenuatio sui.* Nihil est quod Merc.] *Interfatio.* Quomodo enim.] ἀπροσδιόρθωτον. Atqui tempus expetit.] προοίμιον ἐδικὸν προσοχέας ἔνεκα. Si mihi propositum.] *Repetit capita accusationis.* Quo pacto videlicet.] διαίρεσις τῆς κατηγορίας. Denique quòd ignem.] αὔξησις. At verò.] προέκθεσις καὶ ὑπόφασις τῆς αἰτίας. Cæterùm si.] τὸ δεύτερον μέρος. Quid enim.] ἀνάθεσις λόγου. Nunc verò.] παρασκευὴ πρὸς τὸν τῶν ἐγκλημάτων λόφον. Et primò quidem.] *Apologia Promethei ad primũ caput de carnium distributione, per ἀξίωσιν καὶ δίκαιον καὶ μέτρον.* Immemor sané.] *Exprobratio.* Nam quis non.] *A persona.* Sed agendum.] *Concessio.* Nam louem.] *Expolitio superiorum ad commorationem.* Vt ne interim.] ὁ λογισμός. Nil enim aliud.] παρομολογία. Meliorem.] ἀφαίρεσις. Sed age Mercuri.] σωμαθροισμός, αὔξησις τῆς δίκης, μέσων τὸ ἐγκλήματος. Fallor si hæc.] *Conclusio calumniæ.* Nam quum hæc.] *A minori contentio.* Videre iam licet.] ἄλλη αἰτίησις συγκεφαλαιωτικὴ αὐξήσεως ἕνεκα. Tempus nunc monet.] μετάβασις καὶ κατάστασις. Cuius culpæ me.] διαίρεσις. Quàm ego illos.] ὑπόσχεσις. Ego ad verùm quẽ.] κατασκευὴ διμερής. Sic enim nullo.] ἐκ τῆς ἐνδείας. Cùm itaque tellus.] κατασκάψησις. Adeò vt neque.] ἡ πρόφασις ἡ ἀφορμή. Ego cùm alioqui.] ὁ λογισμός. Quippe vel id erat.] τὸ αἴνιγμα τοῦ προσχήματος. Cæterùm iuxta.] αὐτὸ τὸ πρόσχημα. Hæc sunt magna.] *Clausula narrationis per extenuationem.* Iam verò mirum.] παραίνησις. Itaque neminem fugit.] *Conclusio primi argumenti.* Atqui in promptu est.] *Secundum argumentum. multum verò etiam vtilitatis inde promanasse, à consequentibus & effectis.* Quòd si ego.] τὸ κατασκευαστόν. Verùm ego.] αἰτίησις. Nam si quæ ad rempubl.] κατασκευή. Cæterùm istuc.] *Aliud argumentum, à causa finali.* Quod ideò dixerim.] ἐκ τοῦ ἑαυτὸν ἐπαινεῖν. Adde quòd nemo ex nobis.] ἄλλο ἐπιχείρημα. Verùm enimuerò quum optimo.] *Conclusio.*

cluſio. In crucem à vobis leuatus.] ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. Sed ais, flagitioſi.] *Obiectio, quam exemplo deinde diluit.* Liceat reperire hanc.] τὸ εὑρεῖν. Nec verò eſt quòd dicas.] *Alia, quam per inuerſionem à ſimili ſoluit.* Sed adime obſecro dijs.] τὸ πρὸς χάριν. Cæterùm malè me.] *Aliud caput accuſationis ſecundæ.* Quas tamen.] *Elegans amplificatio obiectionis, per regeſtionem.* Atqui non erat.] *Altera pars huius capitis, qua & de modo figmenti reſpondet.* Sed ſi hoc dixeris.] *A conſequenti contrario.* Hæc ſunt quæ.] *Concluſio.* Ad ignem tranſeamus.] *Tranſitio. Tertium caput de igne è cœlo ſublato.* Fœdam'nimirum.] ἐξωθισμός. Per deos autem.] δέησις. Sed mox mihi.] ἐρώτησις αὐτὴ τῆς ἐρωτήσεως. Quod quidem vix.] τὸ ἐπιχείρημα, *à natura rei.* Itaque euidentiſſimum.] αὐτοδιαβολή. Quo contra.] *Ab officio deorum.* Sed quid ſi omnem.] *Conceſſio.* Quibus ignis.] *Ratio.* Cùm neque coquere.] *Ab vſu ignis.* Verùm hominibus.] *Ab vtili ex conſequentibus.* Itaque parum appoſitè.] *Clauſula.* Miror autem.] *Amplificatio ab exemplo.* Veſtrûm erit.] ἐπιλογὸς σὺν ἐπαγγελίᾳ. Haud facile eſt.] *Interſatio Mercurij.* Mirum autem.] ἐρώτησις εἰρωνική. Præſciui hæc.] ἀπόκρισις. Et nunc Thebanus.] μαιευτικόν. Vtinam hæc.] εὐχή. Bono ſis animo.] παραμυθία. Ne oro graueris.] ἀξίωσις. Noſtín' Mercuri.] ἐνθύμησις. Quin nos, Vulcane, abimus?] *Concluſio.*

DEORVM DIALOGI.

ARGVMENTVM. IN eoſdem.

Dialogi qui ſequuntur, tam ſuperorum quàm inferorum deorum, quaſi quandam ſyluam ac ſummam continent omnium ferè fabularum, quæ partim apud Homerum & cæteros Epicos Poëtas, partim à

Tragicis, Aeschylo, Euripide, Sophocle & reliquis tractantur. Sunt autem vti breuiores, ita argutiores quoque, siue res, siue verba & compositionem spectes: adeoque germanam illam Atticæ eloquentiæ festiuitatem & gratiam exprimunt. Videtur autem Lucianus non hoc tantùm agere voluisse, vt deorum gentilium & Homericorum vanitatem argueret atque irrideret (quis enim veterum, saltem mediocriter sapientum atque doctorum, vnquam fuit, qui huiuscemodi nugis vllam fidem adhiberet, aut numen nostris & humanis affectionibus obnoxium esse crederet) verùm illud quoque, vt (quod in Prometheo ipse de se dicit) Heroicam illam dialogi personam, & tragicam grauitatem, Comico risu temperaret. Et quia in omni genere scriptorum versatum esse oportet eum, qui veram ac solidam eloquentiæ atque doctrinæ laudem assequi cupit, quemadmodum ipse infrà in Lexiphane præcipit: existimo equidem etiam exempli & exercitationis causa, ad hunc modum in hoc genere illum sese exercuisse. Nam vt hic Tragicorum & Homericorum fabulas, vt infrà Comicorum quoque argumenta retractat, & ad dialogorum festiuitatem reuocat. Interim tamen etiam seria obiter monet ac docet: vt in Cupidine, vbi tacitè illud indicat, quod Cicero pro Cælio multis verbis commemorat: studiosos puta, & literarum amantes, nullis externis ac prauis cupiditatibus alligari ac vinci. quod idem & Theocritus de Musis apertè dicit:

Nam quos aspiciunt illæ (inquit) *exhilarantq́; videndo,*
Nulla venenosæ lædunt hos pocula Circes.

ΠΡΟΜΗ-

ΠΡΟΜΗΘΕΩΣ ΚΑΙ ΔΙΟΣ

PROMETHEI ET IOVIS.

Iacobo Micyllo interprete.

PROMETHEVS.

Λυσόν μι, ὦ Ζεῦ, δεῖ· νὰ γὰρ ἄλγη πέπονθα.

Ζευς. λύσω σε φῆς, ὃν ἐχρῆν βαρυτέρας πέδας ἔχοντα, καὶ τὸν Καύκασον ὅλον ὑπὲρ κεφαλῆς ἐπικείμενον, ὑπὸ ἑκκαίδεκα γυπῶν μὴ μόνον διαιρεῖσθαι τὸ ἧπαρ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύττεσθαι, ἀνθ' ὧν τοιαῦθ' ἡμῖν ζῶα ἀνθρώπους ἔπλασας, καὶ τὸ πῦρ ἔκλεψας, καὶ τὰς γυναῖκας ἐδημιούργησας· ἃ μὲν γὰρ ἐμὲ ἐξηπάτησας ἐν τῇ διανομῇ τῶν κρεῶν, ἐς ἃ πιμελῇ κεκαλυμμένα μοι παραθεὶς, καὶ τὸν ἀμείνω τῶν μοιρῶν σεαυτῷ φυλάξαντα, τί χρὴ λέγειν; Προ. οὐκοῦν ἱκανὸν ἤδη τὸν δίκην ἐκτέτικα, τοσοῦτον χρόνον τῷ Καυκάσῳ προσηλωμένον, τὸν μέγιστον ὀρνέων ἁρπαλούμενον ἀεὶ τὸν ἧπατι. Ζεύς. οὐ δὴ νομοθετήσεις γε τοῦτο, ὧν σε δεῖ παθεῖν.

SOlue [a] me Iupiter, [b] grauia enim iam passus sum. IVP. Solu am te, ais, quem oportebat grauiores pedicas habẽtem, & Caucasum totum super caput incumbentem, à sedecim vulturibus non solùm corrodi epar, sed & oculis carere effossis: eò quòd talia nobis animalia, homines videlicet, effinxeris: & ignem furtim surripuisti, & mulieres fabricatus es? Nam [c] quibus meipsum decepisti in distributione carnium, ossa pinguedine obducta mihi apponens, & meliorem partium tibiipsi seruans, quid attinet dicere? PRO. Igitur sufficientem iam pœnam exolui, [d] tantum tempus Caucaso affixus, pessimam auium perditam aquilam nutriens hepate.

IVP. Ne minimum quidem hoc eorum quæ te oportet pati.

Προ. κἂν μὲν ἀμισθί μὲ λύσῃς, ὦ Ζεῦ, ἅπαντα σοι μηνύσω πάνυ ἀναγκαῖον. Ζ. κατασοφίζῃ μοι, ὦ Προμηθεῦ; Προ. καὶ τί πλέον ἕξω: ἀγνοήσας γὰρ ἐᾷς, ἵνα ὁ Καύκασός ἐστιν, οὐδ' ἀπορήσεις ἡμῶν, ἵν' τι τυχὸν ἁλίσκωμαι. Ζ. ἀπὸ πρότερον, ὅτου τινὰ μισθὸν ἀποτίσεις ἀναγκαῖον ἡμῖν ὄντα. Προ. ἂν εἴπω ἐφ' ὅ, τι βαδίζεις νῦν, ἀξιόπιστός σοι ἔσομαί σοι καὶ περὶ τῶν λοιπῶν μαντευόμενος; Ζ. πῶς γὰρ οὔ; Προ. παρὰ τὴν Θέτιν οἴεται ἀφικνούμενος αὐτῇ. Ζ. τυγχάνεις. τί δ' οὖν τὸ ἐπὶ τούτῳ; δοκεῖς γάρ τι ἀληθὲς ἐρεῖν. Προ. μηδέν, ὦ Ζεῦ, κοινωνήσας τῇ Νηρηίδι. ἂν γὰρ αὐτὴ κυοφορήσῃ ἐκ σοῦ, τὸ τυχὸν ἴσα ἐργάσεταί σε, οἷα καὶ σὺ ἔδρασας Κρόνον. Ζ. τοῦτο φὴς, ἐκπεσεῖσθαί με τῆς ἀρχῆς; Προ. μὰ γὶ νοιτὸ ὦ Ζεῦ. πλὴν τοιοῦτόν τι καὶ μίξις αὐτοῦ ἀπειλεῖ. Ζ. χαρίεντα τοίνυν ἡ Θέτις σὺ δ' ὅ ἔδρασο; ἐπὶ τούτοις λυσάτω.

PRO. *Atqui non sine mercede me solues Iupiter, sed tibi significabo valde necessarium.* IV. *Blandiendo decipis me Promethee.* PRO. *Et quid plus habebo? Non enim ignoras rursus vbi Caucasus est: neque indigebis vinculis, si quo modo versutias agens deprehendar.* IVP. *Dic prius, quâmnam mercedem persolues necessariâ nobis existentem?* PRO. *Si dixero ad quem locũ vadis nunc, fide dignus ero tibi & de reliquis vaticinanti?* IVP. *Quomodo enim non?* PRO. *Ad Thetin, coiturus cum ipsa.* IVP. *Hoc quidem nosti. Quid igitur posteà? videris enim verum quiddam dicere.* PRO. *Nihil, ô Iupiter, rei habeas cũ Nerine hac. si enim ipsa grauida reddetur ex te, fœtus similia faciet tibi, qualia & tu fecisti Saturno.* IVP. *Hoc ais, expulsurum me regno?* PRO. *Vtinam ne fiat, ô Iupiter: veruntamen tale aliquid coitus ipsius minatur.* IVP. *Valeat igitur Thetis: te verò Vulcanus ob hæc soluat.*

GILBER-

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a SOLVE me, Iupiter.] *Prometheus hîc orat Ioue, vt tandem liberetur.* *b* Grauia enim iam sum passus.] *De Prometheo inquit idem Lucianus de Sacrificijs, cui non cognitum est, quàm atrocia sit passus, propterea quòd supra modum humanæ gentis amans fuerit. Siquidem hunc Iupiter in Scythiam deportatum super Caucasum montem cruci suffixit, adhibita illi aquila, quæ iecur illius assiduè circumroderet.*

c Nam quibus meipsum decepisti.] *Breuis repetitio capitum accusationis Promethei. Hyginus in Astronomico poëtico: Antiqui, inquit, cùm maxima ceremonia deorum immortalium sacrificia administrarent, soliti erant totas hostias in sacrificiorum consumere flamma. Itaque cùm propter sumptus magnitudinem sacrificia pauperibus non contingerent, Prometheus, qui propter excellentiam ingenij miram, homines finxisse existimatur, recusatione dicitur ab Ioue impetrasse, vt partem hostiæ in ignem conijcerent, partem in suo consumerent vsu. Idq; postea consuetudo firmauit. Quod cùm facilè à deo, non vt ab homine auaro, impetrasset, ipse Prometheus immolauit tauros duos: quorum primùm iecinora quum in ara posuisset, reliquam carnem ex vtroque tauro in vnum compositam, corio bubulo texit: ossa autem quæ circum fuerunt, reliqua pelle contecta in medio collocauit, & Ioui fecit potestatem, vt quam vellet earum sumeret partem. Iupiter autem, etsi non pro diuina fecit cogitatione, nec vt deum decebat, omnia qui debuit antè prouidere: sed quoniam credere instituimus historijs, deceptus à Prometheo, vtrumque putans esse taurum, delegit ossa pro sua dimidia parte. Itaque postea in solennibus & religiosis sacrificijs carne hostiarum consumpta, reliquam, quæ pars fuit deorum, eodem igne comburunt. Hæc Hyginus: ex cuius verbis facilè intelligas, quod scribit hîc Lucianus.* d Tantum tempus.] *Aeschylus dicit in Prometheo, Prometheum aliquot annorum millia Caucaso affixum fuisse.* e Ad Thetin.] *Ouidius lib. 1. Metam. hoc vaticinium attribuit Proteo: sed Lucianus hîc videtur Aeschyli poëtæ & aliorum sequi sententiam*

tiam

tiam. *f* Cum Nerine.] *Thetide & Doridis filia.* *g* Minatur.] *Constitutum erat in fatis, Thetin parituram filium longè præstantiorem patre, quod Prometheus Ioui, & Proteus ipsi Thetidi prædixerunt.* *h* Vulcanus.] *Præcedenti proximo dialogo Prometheus dixit Herculem liberaturum eum.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Iuppiter iratus furto fraudiq; Promethei,
Vinctum Caucasèis liberat inde iugis.
Significat curas hepar: cœlestis at ignis,
Nostrum animum, quoniam cœlitùs ille datur.

Solue me.] *Deprecatur supplicium Prometheus.* Soluam te.] *Recusatio Iouis.* Eò quòd talia.] αἰτιολογία δι' ἀπαρεμφάτου. Nam quibus.] παράλειψις. Tantum tempus.] *Pœnæ exaggeratio & extenuatio.* Qui non sine] ἀνάκρισις τοῦ μισθοῦ λέγ' ἀποφάσκων. Si dixero.] ἀποτρεπτικὸν ἢ ἀποτρέπων μέν. Nihil, ô Iupiter.] ἀπορία. Vtinam ne fiat.] ἀρά. Te verò.] *Imperatio venia.*

ΕΡΩ.

Eodem interprete.

CVPIDO.

ΑΛΛ' ἢ μὰ τί ἥμαρτον, ὦ Ζεῦ, σύγγνωθί μοι. παιδίον γάρ εἰμι, καὶ ἔτι ἄφρων. Ζ. σὺ παιδίον, ὦ Ερως, ὃς ἀρχαιότερος εἶ πολὺ τοῦ Ἰαπετοῦ; ἢ διότι μὴ πώγωνα, μηδὲ πολιὰς ἔφυσας, διὰ ταῦτα καὶ βρέφος ἀξιοῖς νομίζεσθαι, γέρων καὶ πανοῦργος ὤν; Ερ. τί δέ σε ἠδίκησα ὁ γέρων, ὡς φῂς, ἐγώ, διότι με καὶ πωλεῖσθαι διανοῇ; Ζ. σκόπει, ὦ Κυπρογενές, ἃ μικρὰ, ὅς ἐμοὶ μὲν ὅτως ὑπερφρᾷς, ὥστε μηδέν, ἐστιν, ὃ μὴ ποιήσας με, σάτυρον, ταῦρον, χρυσὸν, κύκνον, ἀετόν. ἐμοῦ δὲ ὅλως οὐδεμίαν ὧν τινα ἐπεθύμησας ποιήσας. οὐδὲ σωφρονα ἄλλως γυναικὶ δοκῶ σε γεγαμηκέναι, ἀλλά με δεῖ μαγγανεύειν ἐπ' αὐτὰς, καὶ λανθάνειν ἐμαυτόν. αἱ δὲ ταῦρον ἢ κύκνον φιλοῦσι.

AT si quid etiam peccaui, Iupiter, ignoſce mihi: [a] puer enim admodum ſum, & adhuc imprudens. IVP. Tu puer autem Cupido, qui antiquior multò Iapeto es? An quia neque barbam habes, neque canos produxiſti, propterea etiã infans putari cupis, ſenex & verſutus adeò cũ ſis? CVP. Qua verò iniuria affeci te ego ſenex ille, vt tu ais, cur me vincire quoque cogitas? IVP. Specta, ô ſceleſte, an parua, qui me ita ludibrio habes. Itaq; iam nihil eſt quòd me non effeceris, ſatyrum, taurum, [b] aurũ, cygnum, aquilam: omnia hæc feciſti me. At quæ me viciſſim amaret, nullam planè vnquã feciſti: neq; intellexi me etiam vxori propter te gratiorem fuiſſe: ſed oportet me præſtigijs vti ad illas, & meipſum abſcondere. Illæ autem taurum aut cygnũ exoſculantur:

φιλῶσιν, ἐμὲ δὲ ἄν ἴδωσι, τεθνᾶσιν ὑπὸ τοῦ δέους. Ερ. εἰκότως· ὀγὰρ φέρουσιν, ὦ Ζεῦ, θνητοὶ ὅσοι πλὴν πρόσωπον. Ζ. πῶς δὴ τὸν Ἀπόλλω ὁ Βράγχος καὶ ὁ Υάκινθος φιλοῦσιν; Ερω. ἀπαλὴ δάφνη μᾶλλον ἐφίλει, καί τοι λιπαρὸν καὶ ἀγένειον ὄντα. εἰ δ' ἐθέλεις ἱπέρας εἶναι, μὴ ἐπίσει πλὴν αἰγίδα, μηδὲ τὸν κεραυνὸν φέρε, ἀπ' ὀλίγου ποίησον αὐτὸν, καὶ ἱρωθὲ καθαμένου βοστρύχους, καὶ μίτρᾳ τούτους ἀναλαμβάνου· ποδήρη δὲ ἔχε, ποδήρους χρυσίδας, ὑπὸ αὐλῷ καὶ τυμπάνοις εὐρυθμῶ βᾶνε, καὶ ὄψει ὅτι πλείους ἀκολουθήσουσί σοι τῶν Διονύσου Μαινάδων. Ζ. ἄπαγε. οὐκ ἂν ἐξαμείψαιμι ἱπέρας εἶναι τοιοῦτος γενόμενος. Ερ. οὐκοῦν, ὦ Ζεῦ, μηδὲ ἱρᾶν θέλε· ῥᾴδιον γὰρ τοῦτό γε. Ζ. ὅτι ἂν ἱρᾷν μὲν, ἀπράγμονα δὲ αὐτοῦ ἐπιτηδεύειν. ἐπὶ τούτοις αὐτοῖς ἀφίημί σε.

tur: me verò si aspiciant, moriuntur præ formidine. CVP. Meritò. neque enim ferunt, ô Iupiter, vt quæ mortales sint, aspectum tuum. IVP. Quomodo igitur Apollinem Branchus ille & Hyacinthus tantopere amant? CVP. At Daphne etiam fugiebat illum, quamuis comatum & imberbem. Quòd si autem voles amabilis esse, neque concutias ægidem, neq; fulmen geras, sed quàm suauissimum teipsum perhibe: vtrinque demisso capillo, eóq; mitra reuincto, vestem sume purpuream, crepidas subliga auratas, ad tibiam & ad tympana composito gressu incede: & videbis quòd plures te sequentur, quàm Bacchum Mænades. IVP. Apage, equidem nolim amabilis esse isthoc pacto, vt talem meipsum exhibeam. CVP. Proinde & amare nolis: nam hoc certè facile est. IVP. Quin amare quidem volo, minore autem negocio illo potiri. Atque ob hæc nunc dimitto te.

GILBER-

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

Huius dialogi argumentum continet hoc incerti authoris distichon:

ΟΖΩΣ σοὶ τὸν ἔρωτα βέλη, τὰ σὰ πάντ' ἀφέλωμαι,
χ' ὁ πλουτὸς, βρότια καὶ πάλι κύκνος ἴσῃ. *Id est,*

Tela tibi eripiam, sic Iuppiter inquit Amori.
Cui puer ille: Tona, denuò cygnus eris.

Hoc alluſiſſe videtur Iacobus Sannazarius:

De Veneris nato quæſta eſt Dictynna Tonanti,
Quòd nimis ille puer promptus ad arma foret.
Tunc pater accito oſtendens graue fulmen Amori:
Hoc tibi ſæue puer ſpicula franget, ait.
Cui laſciuus Amor meritis hæc redd dicit alis:
Quid ſi iterum poſito fulmine cygnus eris?

a PVER.] *Pingebatur puer imberbis, cæcus, alatus, facem geſtans & ſagittas: quarum una cuſpide aurata vulneratos ad amorem, altera plumbea ad odium impellit quorum omnium rationem pulcherrimis verſibus Marullus & Aeneas Syluius ingenti ſiſſimè complexi ſunt.* b Aurum.] *Cupido Iouem diuinitatis ſuæ immemorem, ad furtiuos Danaës amplexus è cœlo per impluuium in imbre aureo demiſit.* c Apollinem.] *Apollo Daphnes, Branchi, & Hyacinthi pulchritudine arſit.* d At Daphne.] *Quæ cùm Apollinis vim alioqui effugere non poſſet, implorata patris Penei fluminis auxilio, in laurum arborem eſt commutata. Ouid. 1. Metam.* e Aegidem.] *hoc eſt, thoracem, ſeu loricam: ſic enim Martialis exponit libro ſeptimo Epigrammatum.*

ΑΠΟΔ-

Eodem interprete.

VVLCANVS.

Ἔωρακας, ὦ Ἀπολλον, τὸ τῆς Μαίας βρέφος, τὸ ἄρτι γεχθὲν, ὡς καλόν τι ἐστὶ, καὶ προσηνὲς πᾶσι, καὶ ἤδη τι καὶ ἄλλοι ἔοικε μέγα ἀγαθὸν ἀφανιεῖν Απ. ἐκεῖνό γε φῶ βρέφος; ὦ Ἥφαιστε, ἢ μέγα ἀγαθὸν, ὃ τοῦ Ἰαπετοῦ πρεσβύτερόν ἐστιν, ὅσον ἐν τῇ πανουργίᾳ; Ηφα. καὶ τίνα ἂν ἀδικῆσαι δυνάμενον ἀρτίτοκον ὄν; Απ. ἐρώτα τὸν Ποσειδῶνα, οὗ τὴν φοίναν ἔκλεψεν· ἢ τὸν Ἄρη; καὶ τοῦτο γὰρ ἐξέλαθεν λαθὼν τὸ λαυλιοῦ τὸ ξίφος. ἵνα μὴ ἐμαυτὸν λέγω, ὃν ἀφώπλισε τὸ τόξον, καὶ τῶν βελῶν. Ηφ. τὸ νεογνὸν γὰρ οὗτος, ὃ μόνος ἐκινεῖτο ἐν ταῖς σπαργάνοις; Απ. ἔοικε, ὦ Ἥφαιστε, εἰ σοι πεσεῖται μόνον. Ηφ. καὶ μὲν πεσοῦμαι ἤδη.

Απ.

VIdistin' Apollo Maiæ infantulum illũ, nuper genitũ, vt formosus est, & arridet omnibus, & iam quoq; tale quiddam præ se ferri, quasi in magnum aliquod bonum euasurus sit? APOL. Illúmne ego infantem dicam, ô Vulcane, aut in magnum aliquod bonum euasurum, qui ipso Iapeto antiquior est; quantum ad fraudulentiam attinet? VVL. Et quem adeò iniuria afficere potuerit, iam primùm in lucem editus? APOL. Interroga Neptunum, cuius tridentem suffuratus est, aut Martem: nam & huius subtraxit clàm è vagina gladium: vt interim de meipso non dicam, quem & arcu spoliauit, & sagittis.

VVL. Hæccine infantulus & modò natus ille, qui vix dum mouebatur in cunis inter muliercula? APOL. Scies Vulcane, si modò ad te aliquãdo venerit. VVL. Atqui venit iampridẽ.

APOL.

Ἀπ. τί οὖν; πάντα ἔχεις τὰ ἐργαλεῖα, καὶ οὐδέν σοι ἀπόλωλεν αὐτῶν; Ηφ. πάντα, ὦ Ἄπολλον. Απ. ὅμως ἐπίσκεψαι ἀκριβῶς. Ηφα. νὴ Δία τὴν μὲν ῥάγδαν οὐχ ὁρῶ. Απ. ἀλλ' ὄψει αὐτὴν ποὺ ἐν σπαργάνοις τοῦ βρέφους. Ηφ. οὕτως ὀξὺ ὁρᾷς, ὦ Ἄπολλον, ὥστε καθάπερ ἐν τῇ γαστρὶ ἐνεμελετήσας τὴν κλοπιμαίαν; Απ. οὐ γὰρ ἔπεισας αὐτὸν καὶ λαλοῦντα ἤδη σαφῆ καὶ ἐπιπροχάν, ὁ τι μὴ διακονεῖσθαι ἡμῖν ἐθέλοι. χθὲς δὲ προσκαλεσάμενον τὸν Ἔρωτα, διατριβὰς ἀθύρων, οὐκ οἶδ' ὅπως ὑφεῖλε καὶ τὸ τόξον. ἔπειτα μεταξὺ ἐπαινούμενον, τῆς Ἀφροδίτης μὲν τὸν ἱμάντα ἔκλεψε, προσπαλαίσαντος αὐτῷ ἐπὶ τῇ νίκῃ τοῦ Διὸς γελῶντος, τὸ σκῆπτρον· ἐπεὶ μὴ βαρύτερον ὁ κεραυνὸς ἦν, οὐκ ἂν ἔφερε. Ηφα. γοργόν τινα τὸν παῖδα φῂς. Απ. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ μουσικόν. Ηφα. ὦ τοῦ πυρίου· ἔχεις;

APOL. Quid igitur? habesne omne fabrile instrumentum? necdum quicquam illius tibi amissum est? VVL. Omne, Apollo. APO. Attamen inspice diligenter. VVL. Per Iouem, forcipem non video. APOL. Sed videbis illum alicubi inter inuolucra in cunis infantis. VVL. Adeone aduncas manus habet, perinde ac si in ipso ventre iam tum meditatus esset furandi ratione? APO. An non audisti ipsum loquentem quoque iam arguta ac volubilia quæda? Atque hic etiam ministrare nobis vult. Heri autem vocato ad se Cupidine, statim illum palæstra superauit; nescio quo pacto pedes illi subtrahens. Deinde cum à cæteris laudaretur, interea Veneri surripuit cingulum, quum illa amplexata ipsum fuisset ob victoriam. Ioue autem ridente, sceptrum illius sustulit: & nisi grauius fuisset, & plus ignis habuisset, ipsum quoque fulmen subtraxisset. VVL. Celerem atque agilem quendam puerum mihi narras. APOL. Quinimò & musicum præterea. VVL. Vndenam huius rei coniecturam facis?

Απ. χελώνην πε νεκρὰν εὗρον, ὄργανον ἀπ' αὐτῆς σοι πήξατο. πάχεας γὰρ ἁρμόσας, καὶ ζυγώσας, ἔπειτα καλάμους ἐμπήξας, ἐπὶ μαγάδιον ὑποθεὶς, κατὰ ἑπτανάμπυκα ἐπλὰ χορδὰς, μιλφοδῆ πάνυ γλαφυρὸν, ὦ Ηφαιστε, καὶ ἁρμόνιον, ὡς λόγος αὐτὸν φθονεῖν, τὸν πάλαι διθαείδειν ἀσκοπῦτα ἔλεγε δὴ Μαῖα, ὡς ἐδὲ μένοι τὰς νύκτας ἐν τῷ οὐρανῷ, ἀλλ' ὑπὸ περιεργίας ἄχρι τοῦ ᾅδου κατίοι, κλέψων τι καὶ κἀκεῖθεν λημαδίαν. ὁπόσον δ' ἐστὶ, καὶ ῥάβδον τινὰ ποιήσαι θαυμασίαν τὴν δύναμιν, ἣ ψυχαγωγεῖ καὶ κατάγει τοὺς νεκρούς. Ηφαι. ἐγὼ ἐκείνῳ ἔδωκα αὐτὸν παίγνιον εἶναι. Απ. τοιγαροῦν ἀπόδως καί σοι τὸν μισθὸν τὴν πυράγραν. Ηφαι. εὖ γε ὑπέμνησας. ὥστε βαδιστέον ἀπολυσόμενον αὐτὸν, εἴ που, ὡς φῄς, εὑρεθείη ἐν τοῖς σπαργάνοις.

APOL. *Testudine mortua alicubi inuenta, instrumentum ex ea compactum dedit. Brachijs enim adaptatis, & iugo superinducto, deinde calamis (chordarum ansulis videlicet) infixis, fundoq; infrà, & quasi quodam dorso subiecto, atque inde septem chordis suspensis & intentis, iucundum adeò quiddam modulatur, & concinnum, vt ego quoq; illi iam inuideam, qui iam olim personando citharam me exerceo. Cæterùm ipsa Maia illud quoque dicebat, quòd neque in cœlo noctu maneret, sed præ nimio agendi studio ad inferos vsque descenderet, furaturus scilicet etiam inde aliquid. b Alatus autem quoque est, ac virgam quandam apparauit, mirificam potestatem ac vim habentem, qua animas euocat, & educit mortuos.* VVL. *Ego illam dedi ipsi, vt esset quasi ludicrum.* APOL. *Proinde & mercedem istam tibi retulit, forcipem videlicet.* VVL. *Rectè sanè admonuisti. quare ibo vt illum recipiam: si cubi, vt ais, inter inuolucra in cunis inueniri poterit.*

GILBER.

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

a Aduncas manus.] *Mercurium furem, & furum præsidem poëtæ faciunt. vnde ὀξύχειρ à Luciano dictus est, & manibus aduncis.* b Alatus quoque est.] *Lilius Gregorius in Mercurij syntagmate scribit, vidisse se Mercurij imaginem, in libro quodam antiquitatum hoc modo effictam: filo quidem erat corporis iuuenili, facie imberbi, cum alis supra aurei, nudus verò totus, præterquam quod pallium habere videbatur, dextra marsupium continebat quod supra caput hirci iacebat. Sinistra verò caduceum præferebat, ad pedes illius hircus & gallus subierant, Vide Macrob.* c Ac virgam quandam.] *De Mercurij virga Homerus Odyss. 5. cuius verba expressit Virgil. 4. Aeneid.*

Tum virgam capit, hac animas ille euocat orco
Pallentes, alias sub tristia tartara mittit,
Dat somnos, adimitq; & lumina morte resignat.

Vide nostram annotationem in Protesilai Dialogo. Ab aurea autem virga dictus est Mercurius χρυσόῤῥαπις.

IOANNIS SAMBVCI
ANNOTATIONES.

Ἐπιδεικτικὸς καὶ παροιμιακός.

Furto quàm promptus fuerit Cylleniusinfans,
Exponit Phœbo claudus vbique faber.
Sic natum memorant: & iam natura manebit
Illi, qui tali fidere prodit homo.

MAIAE infantulū.] *ἴδιον ἀπὸ μητρὸς, ἡλικίας, εἴδους, καὶ πράξεως.* Et arridet omnib.] *ἁρμοδίως.* Tale quiddam.] *ἀναπόδοσις.* Qui ipso Iapeto.] *παρέλκει συγχρίσεως.* Interroga.] *ἀπόστασις τοῦ διαλόγου.* Nam & huius.] *Descriptio personæ ἠθικὴ, à natura & moribus.* I. *ὅτι κλέπτης.* Scies Vulcane, si modò.] *Enumeratio furtorum.* Per Iouem.] *ὅρκος.* Adcone aduncas manus.] *ἐκφώνησις θαυμαστική.* An non audisti ipsum.] II. *ὅτι λάλος.* Statim illum.] III. *ὅτι παλαιστικὸς κατ' ἀφροδίτην.* Veneri surripuit.] *Redit ad furta.* Et nisi grauius.] *τὸ παραλυφθέν.*

Celerem.] *Transitio.* Quinimò & musicum.] ὅπ μυσικός. ἀφήγησις, *quomodo cytharam confecerit: causa efficiens, forma, materia, finis, effectus.* Cætetùm ipsa.] *Ad furia nocturna transit.* Alatus autem.] *Alia descriptio, à corpore & actu.* Animas euocauit.] ὅπ ψυχαγωγικὸς ἡ νεκροπομπός. Rectè sanè.] *Conclusio.*

ΗΦΑΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΔΙΟΣ. — VVLCANI ET IOVIS.

Iacobo Micyllo interprete.

VVLCANVS.

Τί με, ὦ Ζεῦ, δεῖ ποιεῖν; ἥκω γὰρ, ὡς ἐκέλευσας, ἔχων τὸν πελεκῆνα ὀξύτατον, εἰ καὶ λίθον δεῖ μιᾷ πληγῇ διατεμεῖν. Ζε. νὴ γε, ὦ Ἥφαιστε. ἀλλὰ δίελέ μου τῷ πελέκει εἰς δύο, διατεχνικώς. Ηφ. πῇ χρῶ μοι, ὦ μέμηνα; πρόσεχε δ' οὖν τἀληθές, ὅπερ βούλει σοι γενέσθαι. Ζεύς. διαιρεθῶμέ μοι τὸ κρανίον. ἐὰν δ' ἀπειθήσας, οὐ νῦν πρῶτον ὀργιζομένου μου φάσκε μου. ἀλλὰ χρὴ θαθυμεῖν θαρρεῖ ὦ θυμῷ, μηδὲ μέλλειν. ἀπόλυμαι γὰρ ὑπὸ τῶν ὠδίνων, αἵ μου τὸν ἐγκέφαλον ἀναστρέφουσιν. Ηφ. ὅρα, ὦ Ζεῦ, μὴ κακόν τι ποιήσωμεν.

QVid me oportet facere, Iupiter? venio enim ita vt iussisti, securim habens acutissimam, etiamsi lapides opus sit vno ictu dissecare. IVP. *Rectè sanè, Vulcane. Sed iam impacta illa, diuide mihi caput in duas partes.* VVL. *Tentas me mum insaniâ? Impera igitur verè quod vis tibi fieri.* IVP. *Diuide mihi calluariâ volo. si verò nõ obedieris mihi, me experieris non nunc primùm irascentẽ. Veruntamen ferire oportet audacter, & præsenti animo, neq; cũctari. Pereo enim præ doloribus, qui mihi cerebrũ inuertunt.* VVL. *Vide Iupiter, ne quid mali faciamus.*

Acuta

ὀξὺς γὰρ ὁ πέλεκυς ἐστι, καὶ οὐκ ἀνεμωτὶ, οὐδὲ ἀπὸ τοῦ Εἰλειθυίαν μαιώσεταί σε. Ζ. ἀπαγγελεῖ μόνον, ὦ Ἥφαιστε, θαρρῶν. οἶδα γὰρ ἐγὼ τὸ συμφέρον. Ηφα. ἄπειρ μὲν, ἀπόπληκτος δέ. τί γὰρ χρὴ ποιεῖν, σὺ διδάσκοντος; τί τοῦτο; κόρη ἔνοπλος; μέγα, ὦ Ζεῦ, κακὸν ἔχεις ἐν τῇ κεφαλῇ ἀκόντως γοῦν ὀξύθυμος ἅπτα, τηλικαύτῃ ἀπὸ τοῦ μυίττης παρθένον ζωογονῶν, καὶ ταῦτα ἔνοπλον. ἔπειτα σφαττόμενον, ἐπὶ ἀφαλοῦ, ἐλελιθότος ἔχων. ἀλλ' πυθοῦ, καὶ πυρίχιζε, καὶ τοῦ ἀσπίδα τινάσσε, καὶ τὸ δόρυ πάλλε. καὶ ἐνθουσιᾷ. καὶ τὸ μέγιστον, κακὰ πάνυ καὶ ἀκμαία γίνεται ἤδη ἐν βραχεῖ, γλαυκῶπις μὲν, ἀπὸ κοσμεῖ καὶ τοῦτο ἡ κόρυς. ὥστε, ὦ Ζεῦ, μαίωφά μοι ἀπόδος. ἐγγυήσας μοι αὐτοῦ. Ζ. ἀδύνατα αἰτεῖς, ὦ Ηφαιστε. παρθένος γὰρ ἀεὶ θέλει μένειν. ἐγὼ γοῦν, τό γε ἐπ' ἐμοὶ, οὐκ ἀντιλέγω.

Acuta enim ſecuris eſt, & non abſque ſanguine, neque etiam ad Lucinæ mortem tibi obſtetricabitur. IVP. *Inepte modò Vulcane audaciter: ego enim noui quid ſit conducibile.* VVL. *Inuitus quidem, ſed tamen feriam. Quid enim agat aliquis, te iubente? Sed quid hoc? puella armata hæc eſt. Magnũ, ô Iupiter, malum habuiſti in capite. meritò igitur iracũdus fuiſti, tantam intra cerebri panniculũ virginem viuam nutriens, idq; armatã. nimirum caſtra, non caput habuiſti, nõ aduertens. Hæc verò etiam ſaltat, & eum armis tripudiat, clypeum concutit, ac haſtam vibrat, & quaſi quodam furore concitatur: &, quod maximũ eſt, formoſa admodum, ac maturis nubilis annis breui adeò iam facta eſt, cæruleos quidem oculos habens. Sed tamen & huic gratiam addit galea. Quare, ô Iupiter, obſtetricandi præmium hoc mihi refer: deſponde mihi illam.* IVP. *Impoſsibilia petis, Vulcane: perpetuò enim virgo manere vult. Ego certè, quantum in me eſt, nihil repugna-*

Ηφαι. τοῦτ' ἐβουλόμην, ἐμοὶ μελήσει τὰ λοιπά. καὶ ἤδη συναρπάσω αὐτήν. Ζεύς. εἰ σοὶ ῥᾴδιον οὕτω, ποίει· πλὴν οἶδα, ὅτι ἀδυνάτων ἐρᾷς.

VVL. Hoc volebam: reliquum quod est, ipse curabo: ac iam simul rapiam hinc ipsam. IVP. Si tibi facile adeò hoc, facias licet: veruntamen illud scio, quòd amas ea quæ tibi contingere nequeunt,

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

FAbulantur poëtæ, à Ioue deuoratam μῆτιν, qua deuorata, mox Mineruam concepisse. Iupiter, inquit Hesiodus, Metin vxorem suam, deorum atque hominum sapientissimam deuorauit, Cœli terræque consilio, ne quis alius deorum imperium ei præripere posset, &c. Si cui vacat, Procli & Moscopuli hunc in locum annotata adeat. Clemens etiam Epiphanius, Theophilus huius fabulæ mentionem faciunt. Addunt Vulcanũ securi Iouis patris sui caput aperuisse, ex quo Minerua adulta & armata prodijt: à qua re κορυφαγένη dicta est Lucanus lib 9:

Hanc & Pallas amat, patrio quæ vertice nata est.

Et alius: *-quæ de patrio vertice nata dea est.*

Hoc & Lucianus ridet.

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Αἰγιγενοῦς. De Minerua nata ex cerebro Iouis.

Vulcanus findit iussus caput Altitonantis,
Quò in latuit menses Pallas amica decem.
Artes proueniunt alti de sede parentis,
Nascitur è cerebro quippe Minerua dei.

QVID me oportet.] *ἐρώτησις.* Venio enim ita.] *Ratio αἰτήσεως.* Rectè sanè.] *Collaudatio.* Sed iam impatta.] *Iussio.* Tentas me.] *Recusatio, cum iussione.* Diuidi mihi.]

di mihi.] *Repetit mandatum.* Si verò non.] ἀπειλή. Veruntamen.] *Hortatio.* Pereo.] *Querela.* Vide Iupiter.] *Dehortatio à periculoso.* Incute modò.] *Hortatio.* Inuitus quidem, sed.] *Assensus ad iussionem.* Quid hoc? puella armata?] *Exclamatio admirantis.* Virginem viuam.] ἔκφασις *Palladis.* Quare, ô Iupiter.] ἀξίωσις. Impossibilia petis.] *Recusatio.* Hoc volebã.] *Conclusio.*

ΔΙΟΣ, ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ, ΗΡΑΚΛΗΣ. *IOVIS, AESCVLAPII, & Herculis.*

Eodem Interprete.

IVPITER.

ΠΑύσασθε, ὦ Ἀσκληπιὲ καὶ Ἡράκλεις, ἐρίζοντες πρὸς ἀλλήλους ὥσπερ ἄνθρωποι ἀπρεπῆ γὰρ ταῦτα, καὶ ἀπόπομπα τοῦ συμποσίου τῶν θεῶν. Ηρ. ἀλλὰ ἐθέλεις, ὦ Ζεῦ, τουτονὶ τὸν φαρμακέα προκαθεδεῖσθαί μου; Ασκ. νὴ Δία. καὶ ἀμείνων γάρ εἰμι. Ηρ. κατὰ τί, ὦ ἰμβρόντητε; ἢ διότι σε ὁ Ζεὺς ἐκεραύνωσεν, ἃ μὴ θέμις σοι ἦν τὰ; νῦν δὲ κατ' ἔλεον αὖθις ἀθανασίας μετέλαφας; Ασκ. ἐπιλέλησαι γὰρ καὶ σύ, ὦ Ἡράκλεις, ἐν τῇ Οἴτῃ καταφλεχθείς, ὅτι μοι ὀνειδίζεις τὸ πῦρ;

DEsinite, ô Aesculapi, & tu Hercules, contẽdere inter vos iurgijs, perinde vt homines. Indecora enim hæc, & à conuiuio deorum aliena. HER. At vis, ô Iupiter, medicamẽtarium istũc priore loco accumbere, quàm me? AES. Quidni, per Iouem? melior quoq; enim sum. HER. In quo igitur, ô attonite, an quòd te [a] Iupiter fulmine aliquando percussit, eò quòd quæ nefas erant, feceras: nunc autem ex misericordia iterum immortalitatis particeps factus es? AES. Oblitus verò etiam tu es Hercules, quòd in Oeta cõflagrãsti, quandoquidem mihi ignem obijcis?

Θρα. ὄκνῳ ἴσα καὶ ὅμοια βι-
βίωται ἡμῖν, ὃς μὲν ἐγὼ
εἰμι, τοσαῦτα ἂν πεπόνηκα ἐκ
καθάρων τὸν βίον, θηρία δια-
ταγωνιζόμενος, καὶ ἀνθρώπους
ὑβριστὰς τιμωρούμενος. σὺ δ' ἴσως
ἰατρός εἶ, καὶ ἀγύρτης, νοσοῦσι
μὲν ἴσως ἂν ἀνθρώποις χρήσιμος
ἐπιθύσειν τε φαρμάκων, ἀν-
δρὶ δὲ ἐλεύθερον ἐπιδεδεγμένος.
Ασκ. οὐ λέγεις, ὅτι σου τὰς ἐγ-
καύματα ἰασάμην, ὃς πρώην
ἀνῆλθες ἡμιφλυκτὶς, τὰ ἀμ-
φοῖν διεφθαρμένω & ὠσὶ καὶ
μετὰ τὸ, τὸ χιτῶνε, καὶ μετὰ τὸ,
τὸ πυρός. ἐγὼ δ' ἐκ μηδενὸς ἄλ-
λο, ὅτι ἐδύνασο ὥσπερ σὺ, ὃς
γε ἔξανον ἔσθ' ἐν Λυδίᾳ, πορ
φυρίδα ἐνδεδυκὼς, καὶ παιό-
μενος ὑπὸ τῆς Ομφάλης χρυ-
σῷ σανδάλῳ. ἀλλ' οὐδὲ μελαγχολήσας ἀπέκτεινα τὰ τέ-
κνα, καὶ τὼ γυναῖκα. Ηρα.
ἐμὲ μὲν παύσει λοιδορούμενός
μοι, αὐτίκα μάλα ἔσῃ, ὡς
οὐ πολύ σε ὀργὴ ἡ ἀθανα-
σία. ἐπεὶ ἀράμενός σε, ῥίψω
ἐπὶ κεφαλὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ,
ὥσ-

Herc. Nequaquam æqualia atq; similia sunt quæ vterque in vita egimus, vt qui ipse quidem Iouis filius sum, tantos autẽ labores sustinuerim, expurgata vita, deiectis bestijs, & hominibus contumelioſis vindicta ac pœna affectis. Tu verò radicum incisor es, & circulator, ægrotãtibus fortasis hominibus vtilis medicamenta adhibendo: virile autem nihil quicquam opere præstitisti. Aes. Rectè dicis, quoniam & inustiones tuas curaui, quando paulò antè ascendisti ad nos, semiustulatus, corpore vtrinque corrupto ac perdito, & à tunica ista, & post illam etiã à flãma. Ego verò quid? si nihil aliud, tamen neque seruiui quemadmodum tu, neq; lanificium exercui in Lydia indutus purpura, & ab Omphale verberatus sandalio aureo: neq; verò etiam insaniens occidi liberos & vxorẽ

HERC. *Nisi desinas conuiciari, statim admodũ senties, quòd non multũ tibi profutura sit immortalitas: quoniã sublatũ hinc è cœlo præcipitẽ dabo te*

vt ne

ὡς μηδὲ τὸν παίονα ἰάσασθαί σε, τὸ πρανίον σωτειβύτα. Z. παύσασθε φημί, καὶ μὴ ἐπιταράττετε ἡμῖν τὴν ξυνουσίαν, ἢ ἀμφοτέρους ἀποπέμψομαι ὑμᾶς τοῦ συμποσίου, καίτοι οὐ γνώμον, ὦ ἡράκλεις, προκατακλίνεσθαί σου τὸν Ἀσκληπιὸν, ἅτε καὶ πρότερον ἀποθανόντα.

vt ne ipse quidem Paeon curaueritte, diminuto atq; effracto tibi cerebro. IVP. Desinite, inquam, & ne perturbate nobis conuersationē hanc; aut ambos hinc ablegabo vos è conuiuio. Quanquam etiam æquū est, ô Hercules, priore loco accumbere Aesculapium, quippe qui & prior mortuus est.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

AEsculapius & Hercules de discubitu & sessione contendunt.

a IVPITER fulmine percussit.] *Aesculapius adeò excelluisse in ægrotorum curatione dictus, vt mortuos ab inferis excitare crederetur: quare apud Iouem accusatus, fulmine ictus est. Hippolytum vitæ restituit, vt Pausanias inquit.* b In Oeta conflagrâsti.] *Oeta mons in finibus Thessaliæ, Doridi à tergo incumbens, morte & sepulchro Herculis nobilitatus. Illic enim Hercules se hominem incendio exuit, vnde factum est nomen tragœdiæ Senecæ, quæ Hercules Oeteus inscribitur. Post mortem ob fortitudinem in deorum numerū relatus est.* c Ab Omphale verberatus.] *Omphale Lydiæ regina Herculem amore sui captum ad lanificium compulit, cùm ipsa calathum & colum, cultusque fœmineos, sagittis & clauâ leonisque tegmine mutasset.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Προσαγωνίζονται ἰατρικῆς: *Aesculapius enim & Hercules de sessione contendunt.*

Non vult inferior factis Aſclepius eſſe
Herculis, Aetęo qui dedit oſſa rogo.
Dirimit hanc litem radiantis rector Olympi,
Quod præſtent mediçæ viribus vſque manus.

DESINITE, ô Aeſculapi.] ἡ σὺ τὴν δὲ παραδείγματος ἀπειπεῖν ἢ τὸ πρᾶγμα. At vis, ô Iupiter.] ἢ ἐθέλεις. An quód.] ἢ ὕβρεως ἢ λοιδορίαν. Oblitus verò.] αὐτοδιαβολὴ, ἢ αὐτολοιδορία. Nequaquam.] αὐτοπαραβολή. Vt qui ipſe.] *Commendatio ſui*, Tu verò radicum.] αὐτοπόδισις: *vituperatio Aeſculapij*. Rectè dicis.] *Commeſſatio*, & αὐτοκωμασμός. Ego verò.] *Compenſatione tendit ei alias contumelias*. Niſi deſinas.] ἢ ἔκπληξις ἀγανακτικὴ ἀορίστως ἀνομασμένως. Deſinite.] ἡ σύνοδος, *Iouis lites dirimens*, cum ἔκπληξις. Quanquam.] ἡ τοῦ Διὸς ἐπιχείρησις ἀρνητική.

ΗΡΑΣ ΚΑΙ ΙΥΝΟΝΙS ET
Διός. Ionis.

Iacobo Micyllo interprete.

IVNO.

EΓὼ μὲν ἠσχυνόμην ἄν, ὦ Ζεῦ, εἴ μοι τοιοῦτος Ἥφαιστος ὑὸς, θῆλυς ἄντως καὶ διεφθαρμένος καὶ τῆς μίτρας μὲν ἀναδούμενος τὴν κόμην, τὰ πολλὰ δὲ μαινομένοις γυναιξὶ σωφρονῶν, ἀβρός τε καὶ κατακόσμος, καὶ τυμπάνοις καὶ αὐλοῖς καὶ κυμβάλοις χορεύων, καὶ ὅλως παντὶ μᾶλλον ἐοικὼς, ἢ σοὶ τῷ πατρί. Ζεὺς καὶ μὴν οὗτός γε, ὁ θῆλυς μᾶλλον ἢ πατρὶ σοὶ ὅμοιος. IVP. Ἀλλὰ τοῦτον μίτρας καὶ γυναικὸς ἀνεψιὸν

EQuidem erubeſcerem, ô Iupiter, ſi mihi talis eſſet filius, effœminatus, adeò, & perditus ebrietate, [a] mitra quidem religata coma incedēs: vt plurimum autem cum inſanis mulieribus conſuetudinem habens, molliorípſis illis ad tympana & tibias & cymbala choreas agens, & inſumma, cuiuis magis quàm patri tibi ſimilis. IVP. At verò hic mitratus & mulieroſus,

μάχης, ὁ ἀνδρότης τῶν γυναικῶν, ὦ μόνον, ὦ Ἥρα, τὴν Λυδίαν ἐχειρώσατο, καὶ τοὺς Μαιονικοὺς τὸν Τμῶλον ἔλαβε, καὶ τὰς Θρᾴκας ὑπηγάγετο, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ Ἰνδοὺς ἐλάσας ὧν γυναικείῳ τούτῳ στρατιωτικῷ, τοὺς τε ἐλέφαντας εἷλε, καὶ τῆς χώρας ἐκράτησε, καὶ τὸ βασίλειον τὸν βραχύν γε ἀντιστῆναι τολμήσαντα, ἀχμάλωτον ἀπήγαγε, καὶ ταῦτα ἅπαντα ἔπραξεν, ὀρχούμενος ἅμα καὶ χορεύων, θύρσοις χρώμενος λιπλίνοις, μεθύων ὡς φῂς, καὶ ἐνθουσιάζων. εἰ δέ τις ἐπιχείρησε λοιδορεῖσθαι αὐτῷ, ὑβρίζεσθαι τὸν τιτιτὸν, καὶ τοῦτον ἐτιμωρεῖτο, ἢ καταδήσας τοῖς κλήμασιν, ἢ σφενδονήσαι ποιήσας ὑπὸ τῆς μητρὸς ὥσπερ νεβρόν. ὁρᾷς ὡς ἀνθρεῖα ταῦτα, καὶ οὐκ ἀνάξια τοῦ πατρός; εἰ δὲ παιδιὰ καὶ πρόφασιν αὐτοῖς, εἰδὼς φθόνος. καὶ μάλιστα εἰ λογίσαιτό τις οἷός ἂν νήφων οὕτως ἦν, ὅπου ταῦτα μεθύων ποιεῖ.

Ηρ.

lieroſus, non ſolùm, ô Iuno, Lydiam ſubiugauit, & eos qui ad Tmolum habitant cepit, præterea & Thraces ſub ſe redegit, verumetiam contra Indos profectus cum muliebri iſto exercitu, & elephantos cepit, & terra potitus eſt, ipſumq; regem, qui aliquantulum reſiſtere auſus fuerat, captiuum abduxit. Atq; hæc omnia fecit, ſaliens pariter, & choream ducens, haſtis vtendo hederaceis, ebrius interea, vt ais, atque furore correptus. Quòd ſi verò quiſpiam illum conuiciari aggreſſus ſit, contumelioſè de ſacris illius loquendo: etiam hunc vlciſci ſolet, vel palmitibus ipſum implicando, vel à matre, perinde vt hinnulum, lacerari faciendo. Vides quàm virilia hæc, et me patre minimè indigna? Si verò luſibus quoque & delicijs inter hæc indulget, non eſt quòd inuideas: & maximè ſi quis cogitet, qualis hic ſobrius futurus erat, quando etiã ebrius hæc facit.

IVN.

Ηρ. σύ μοι δοκεῖς ἐπαινεῖσθαι καὶ τὸ εὕρημα, αὐτὸ τὸ ἄμπελον, καὶ τὸν οἶνον, καὶ ταῦτα, ὁρῶν οἷα μεθυσθέντες οἱ ταῦτα σφαλόμενοι, καὶ πρὸς ὕβριν τραπόμενοι, καὶ ὅλως μεμηνότες ὑπὸ τοῦ πότου. Ἰκάριον, ᾧ πρῶτον ἔδωκε τὸ πλῆμα, οἱ ξυμπόται αὐτοὶ διέφθειραν, παίσαντες τοῖς λίθοις. Ζ. ἀλλὰ τοῦτο φής. ἐγὼ οἶνον καὶ ταῦτα, ἀλλ' ὁ Διόνυσος ποιεῖ. τὸ δὲ ἄμετρον τοῦ πόσεως, καὶ τὸ πέρα τοῦ καλῶς ἔχοντος ἐμφορεῖσθαι τοῦ ἀκράτου. ὃς δ' ἂν ἔμμετρα πίνῃ, ἱλαρώτερος μᾶλλον, καὶ ἡδίων γίνοιτ' ἄν. οἷον δὲ ὁ Ἰκάριος ἔπαθεν, ἀλλ' ἂν ἐργάσαιτο ἀδεῶς τῶν ξυμποτῶν, ἀλλὰ σὺ ἐπιζηλοτυπεῖν ἔοικας, ὦ Ἥρα, καὶ τῆς Σεμέλης μνημονεύειν, εἴ γε δεδιάκεις τοῦ Διονύσου τὰ κάλλιστα.

IVN. *Tu mihi videris etiam laudare* [b] *inuentum ipsius, vitem videlicet, & vinum: & hoc cùm videas qualia inebriati isti faciunt, titubantes, & ad contumeliam prolabentes: & insumma, insanientes præ vino. Itaque & Icarium illum, cui primò donauit palmitem, ipsi compotores interfecêre, ligonibus cæsum.* IVP. *Nihil hoc dicis. Non enim vinum hæc, neque ipse Dionysius efficit, sed immoderatus potus, & vltrà quàm decet & satis est, repleri mero. Cæterùm si quis moderatè bibat, hilarior ille quidem & suauior fieri solet. Qualia verò Icarius passus est, tali nihil vlli compotorum facilè fecerit. Sed, tu adhuc* [c] *zelotypia affici videris, ac Semeles reminisci, Iuno: siquidem eas res Dionysij calumniaris, quæ sunt omnium pulcherrimæ.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

Iuno Ioui mollitiem Bacchi obiecit.

[a] MITRA quidem.] *Mitram gestasse viris turpe & molle censebatur: vt apud nostrum Lucianum alibi apparet. quin*

& Ἡλυμίτης per probrum hic Bacchus vocatur. b Inuentum ipsius.] *Calumniatur Iuno vini inuentorem Bacchum. Cui Iupiter vinum mala non designare respondet, sed nimius eius potus.* c Zelotypia affici videris.] *Iunonem muliebri illo dolore ex Iouis incontinentia suscepto excruciatam, ac detrahentem rebus Bacchi egregiè gestis sic obiurgat.*

IOANNIS SAMBVCI, ANNOTATIONES.

Iuno cùm Semeles gnatum contemnat Iacchum,
Inuenisse illum noxia quæque putat.
At pater hunc laudat contrà: sic resque nocere
Nil per se ducit: solus abusus obest.

EQUIDEM erubescere.] *Exprobrationis τῆ ὀνειδισμῆ propositio.* Mitra quidem.] ἔκθεσις κατ' ἐκφορὰν τῆ σχήματος, *Bacchi ab habitu, moribus & actibus,* ψεκτικῶ. At verò hic mitratus.] ἀντεισαγωγὴ, *compensatio:* ἐπαινετικὴ, *ab enumeratione rerum præclarè & fortiter gestarum, à repugnantibus.* Quòd si verò.] *Respondet ad alias intentatas calumnias.* Si verò lusibus.] *Alia pars.* Et maximè.] *Conclusio.* Tu mihi videris.] *Obiectio. Vinum non est à te laudandum, quia reddit homines ebrios.* Itaque & Icarium illum.] *Ab exemplo & effectu.* Nihil hoc dicis] λύσις. Non enim.] αἴτιον, ὅτι ὁ οἶνος αἰτιος τ μέθης ἐστί. Cæterùm si quis.] ἀνάθησις *veræ causæ.* Ille quidem.] *Vtilitates vini, & commendatio.* Qualia verò Icarius.] *Respondet ad exemplum.* Sed tu adhuc zelotypia.] ἀπλοιδοξία συμπεφάνται.

ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΚΑΙ ΕΡΩΤΟΣ. *VENERIS ET Cupidinis*

Erasmo Roterodamo interprete.

VENVS.

Τί ἄρα τοτε, ὦ Ἔρως, τὸς μὲν ἄλλους θεὸς καταγωνίσω ἅπαντας, τὸν Δία, τὸν

QVid tandem in causa est, [a] Cupido, vt quum reliquos [b] deos omneis ador

tus

Ποσειδῶ, τ' Απόλλω, τὸν Ηφαιστον, ἐμὲ τὸν μητέρα, μόνης δὲ ἀπέχῃ τῆς Αθηνᾶς, καὶ ἐπ' ἐκείνης ἄπορος μέν σοι ἡ δᾷς, πυρὰ δὲ οἰσῶν ἡ φαρέτρα, σὺ δὲ ἄτοξος εἶ, καὶ ἄσκοπος. Ερ. Λίσσομαι, ὦ Μῆτερ, αὐτὴν· φοβερὰ γάρ ἐστι, καὶ χαροπὴ, καὶ δεινῶς ἀνδρεική. ὁπόταν ἐκείνην ἐντανύσῃ τὸ τόξον ἵνα ἐπ' αὐτὴν, ἐπισείσασα τὸν λόφον, ἐκπλήττει με καὶ ἐκφοβος γίνομαι, καὶ ἀπορρεῖ μοι τὰ τοξεύματα ἐκ τῶν χειρῶν. Αφρο. ὁ Αρης γὰρ ὁ φοβερώτερος ἦν; καὶ ὅμως ἀφήπτισας αὐτὸν, καὶ νενίκηκας. Ερ. ἀπ' ἐκείνου ἐκὼν ποιήσαί με, ἢ προσκαλεῖται. ἢ Αθηνᾶ δὲ ὑφορᾶται ἀεί. καίτοι πολλάκις μὲν ἄκων παρέπλω, πλησίον ἔχων τὴν λαμπάδα. ἢ δέ, ἔμοι πρόσει, φησὶ, μὴ τὸν πατέρα, ὃν δορατίῳ σε διεπείρασα, ἢ τὸν ποδὸς λαβομένη, καὶ ἐς τὸν τάρταρον

tus expugnaris, Iouem ipsum, Neptunum, Apollinem, Iunonem, me denique matrem, ab vna Minerua temperes, vtq; aduersus hanc nec vllum habeat incendium tua fax, & iaculis vacua sit pharetra, tum & ipse arcu careas, neque iaculari noris? CVP. Equidem hanc metuo, mater: est enim formidabilis, truculentoq; aspectu, ac ferocitate quadam supra modum virili: proindè si quando tenso arcu petam illam, galeæ cristã quatiens expauefacit me, moxq; formidine tremere occipio, sic vt arma mihi è manibus excidãt. VEN. Atqui Mars annon erat hac formidabilior? & hunc tamen superatum exarmasti. CVP. Imò ille cupidè me recipit, atque vltrò etiam inuitat: verùm Minerua semper adductis supercilijs obseruat, quin aliquando temerè ad illam aduolaui, facem propiùs admouens. At illa: Siquidem ad me accesseris, inquit, per parentẽ Iouẽ, quouis modo te cõfecero, aut lancea te transfigã, aut pedibus arreptum in tartarã

ρὸν ἐμβαλῶ, ἢ αὐτὴ διασπασθῶμεν διαφθερῶ. πολλὰ τοιαῦτα ἀπειλήσει, καὶ ὁρᾷς δὲ λευκὸν, καὶ ἐπὶ τῷ στέρνῳ ἔχει πρόσωπόν τι φοβερὸν, ἐχίδναις ἀντὶ κόμης κατάκομον, ὅπερ ἐγὼ μάλιστα δεδοικα. μορμολύττεται γάρ μοι, καὶ φεύγω, ὅταν ἴδω αὐτό. Αφροδ. ἀπὸ τοῦ μὲν Ἀθηνᾶν δεδοικας, ὡς φῂς, καὶ τὴν Γοργόνα, καὶ ταῦτα, καὶ φοβηθεὶς τὸν κεραυνὸν τοῦ Διός. οὐ δὲ Μοῦσαι, ὅτῳ τί σοι ἄνθρωποι, καὶ ἔξω βελῶν εἰσιν; ἢ ἐκπέπαυσαι πόθους ἐπισείουσαι, καὶ Γοργόνας προφαίνουσιν; Ερω. οὐδαμοῦ αὐτὰς, ὦ μῆτερ· σεμναὶ γάρ εἰσι, καὶ ἀεί τι φροντίζουσι καὶ περὶ ὠδὴν ἔχουσι. καὶ ἐγὼ πολλάκις αὐτῶν ἐκπλήττομαι πολλάκις αὐτάς, ἐκπλήττομαι δὲ καὶ τὸ μέλος. Αφρ. ἆρα ἢ ταύτας, ὅτι σεμνὰ τοῦ Ἀρτεμίν τινα ἕνεκα ὑποπτήσσεις; Ερ. τὸ μὲν ὅλον, οὐ δὲ καταλαβὼν αὐτοῦ ὀλίγον τι,

φεύγε.

tara dabo præcipitem, aut ipse te discerpam. Plurima item id genus comminabatur. Adhæc acribus obuertitur oculis: postremò & in pectore [d] faciem quandam gestat horrendam, viperis capillorum vice comatam. hanc nimirum magnoperè formido: territat enim me, fugioq; quoties eam aspicio. VEN. Esto sanè, Mineruã metuis, vt ais, atque huius gestamen Gorgona reformidas, [e] idq; cùm Iouis ipsius fulmen non formidaueris. Cæterùm [f] Musæ quam ob causam abs te non feriuntur atque à tuis iaculis tutæ agunt? num hæ cristas quatiunt, aut Gorgonas prætendunt? CVP. Has quidem reueor mater: sunt enim vultu pudico ac reuerendo: præterea [h] semper aliquo tenentur studio, semper cantionibus animũ intentũ gerunt. quin ipse etiam non raro illis assisto, [i] carminis suauitate delinitus. VEN. Esto, nec has adoriris, propterea q; sint reuerendæ: at [k] Dianã qua tandem gratia non vulneras? CVP. Vt breuiter dicã, hãc ne deprehendere quidẽ vsquam sum potis,

quippe

φεύγοντα ἀεὶ διὰ τῶν ὀρῶν, ἔστα καὶ ἴδιόν τινα ἔρωτα ἥδη ἐρᾷ. ΑΦΡ. τίνα τοῦτον; ΕΡ. θήρας, καὶ ἐλάφων καὶ νεβρῶν ἀίρειν τε διώκειν, καὶ καταξύειν, καὶ ὅλως πρὸς ταῦτα ἐστίν, ἐπεὶ τόν γε ἀδελφὸν αὐτῆς, καίτοι ἰσχύοντα αὐτὸν ὄντα, καὶ ἐκβόλον. ΑΦΡ. οἶδα, ὦ τέκνον, καὶ πολλὰ ἐκεῖνον ἐτόξευσας.

quippe perpetuò per montes fugitantem. Adhæc alterius cuiusdam sui Cupidinis illa tenetur cupidine. VEN. Cuius, ô gnate? CVP. Nempe venatu ceruorum & hinnulorum, quos insectatur vt capiat, ac iaculo figat. Ac prorsum tota rerum huiusmodi studio tenetur: tametsi fratrem eius, qui nimirum arcu valet & ipse, feritq; eminus.

VEN. Teneo gnate, eum sæpenumerò sagitta vulnerâsti.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ELeganter hoc dialogo ostendit, nullum amori & obscœnæ libidini esse locum apud eos, qui nunquam opere vacent, sed aliquo semper labore & negotio distringuntur. Nam hunc eius esse dialogi quasi scopum, quiuis facilè viderit, tum plurimorum malorum causam existere ocium, denique libidines obscœnas luxu atque ocio nutriri, vt ille in tragœdia testatur. Itaque rectè ingeniosus Poëta de Remedio amoris:

Hæc monitis fugias ocia prima meis.
Hæc vt ames faciunt, hæc quæ fecêre tuentur,
Hæc sunt iucundi causa cibusq; mali.
Ocia si tollas, periêre Cupidinis arcus:
Extinctæque iacent, & sine luce, faces.

Huc pertinet quod mox sequitur:

—— finem qui quæris amori:
Cedit amor rebus, res age, tutus eris.
Quæritur, Aegisthus quare sit factus adulter?
In promptu causa est, desidiosus erat.

a CVPI-

a CVPIDO.] *Cupido amoris deus, quem Simonides & Cicero ex Marte & Venere natũ esse volunt. Pingitur puer imberbis, cæcus & alatus: armatus flammis, & duob. diuersissimæ naturæ spiculis, altero videlicet aureo, altero plumbeo, quorum illud vim habet amorem conciliandi, hoc pellendi fugandiq;: vt pulcherrimè scribit Ouid. libr. 1. Metam. in fabula Apollinis & Daphnes. Itidem Aeneas Syluius & Marullus ingeniosissimè versibus complexi sunt. A pharetra, id est, sagittarũ theca, Pharetratus à poëtis dicitur. Venus porrò ab antiquis, amorum, gratiarũ, pulchritudinis, deliciarũ, voluptatũq; omnium habita est dea. Minerua ex Iouis cerebro prognata, sine matre. Ferunt enim Iouem, quum Iunonem sterilẽ videret, ne prorsus sine prole esset, cerebrũ suũ percussisse, indeq; Mineruã prosiluisse. Sapientiæ & disciplinarũ omniũ dea, quã Græci Palladẽ vocãt, ἀπὸ τῆς πάλλειν, id est, à vibrando, propterea quòd hastã tenens, eam veluti vibrare videatur. Fiebat enim eius simulachrum galea, scuto, in quo erat caput Gorgoneæ Medusæ, & hasta formidabile. Ab Homero peculiari epitheto γλαυκῶπις dicitur, à glauco oculorũ colore: vnde & Cæsiam nostri cognominant. Ogygis regis temporibus, circa Tritonidem Africæ paludẽ virginali facie dicitur apparuisse. Vulcani nuptias constantissimè fertur detrectasse, virginitatemq; perpetuò illibatã seruasse: vnde & Innuptam appellant poëtæ.* b Deos omneis.] *Cupidinem non solùm hominibus, sed dijs ferè omnibus imperare, & ipsum Iouem amori succumbere, latè scribitur in Iunonis & Iouis dialogo. Iouis porrò amores, & quòd cœlum liberis impleuerit, habemus de Sacrificijs inferijs.* c Tartara.] *Locus inferorum profundissimus dicitur, in quo fontes plectuntur, & sol non lucet.* d Faciem.] *Medusæ Gorgonidis.* e Iouis fulmen.] *Iouis fulmen attribuunt poëtæ.* f Cæterùm Musæ quam ob causam.] *Musas nõ peti à Cupidine, hoc etiam epigrammate testatur, quod Platoni tribuit Diogenes Laertius.*

ἃ Κύπρις Μούσαισι, πόθεσσια τὰν Ἀφροδίταν
πρᾶτ' ἦρι ἱερὸν ἐφοιτόλησομαι.
χ' αἱ Μοῦσαι ποτὶ Κύπριν ἄρεν τὰ φωνύλα ταῦτα,
ἁμὶν δ' ἐ πειστὴν τῆνο τὸ παιδάριον.

Hoc ita vertit Bentinus:

Hæc Venus ad Musas: Venerem exhorrescite nymphæ,
In vos armatus haud Amor exilit:
Cui contrà Musæ. Lepida hæc ioca tolle precamur,
Aliger huc ad nos non volat ille puer.

Marsilius Ficinus hoc Platonis epigramma illustrans, ideo priscos, Musas & Mineruam castas esse voluisse indicat, quòd coitus spiritus subtiliores exhauriat, cerebrum debiliet, labefactet stomachum, quo malo nihil ingenio aduersius esse potest: Venere siquidē & Baccho studiosus adolescens abstinuit. Vide Theocritum Idyll. 11. Homerus in hymno Veneris, deos deasq; omnes amore capi docens, Dianam, Vestam, & Mineruā excipit: non ita Musas puto, quia Musarum filij prædicantur Linus, Orpheus, Palæphatus, Temius, Rhesus, omitto reliquos. Fuit autem Rhesus Strymonis fluminis & Terpsichores vel Euterpæ filius. Cicer. de Nat. deor. 3. Itaq; Achillem Astipa ea insula sanctissimè colit: qui si deus est, & Orpheus & Rhesus dij sunt, matre Musa nati. g A tuis iaculis tutæ.] *Alludit ad prouerbium,* ἔξω βελῶν. i. *extra telorum iactum, pro eo quod est, in tuto citraq; periculum, quod pluribus explicuimus in dialogo Cyclopis & Neptuni. h* Semper aliquo tenentur studio.] *Semper aliquid meditantur Musæ. i* Carminis suauitate delinitus.] *Idem de Saltatione dixit, suauem vocum modulationem munus deorum longè esse pulcherrimū, atq; omnibus iucundissimum. k* Dianam.] *Diana eodem partu cum Apolline ex Ioue & Latona nata est, & ob virginitatis amorem fertur hominum consortia fugisse: & vt à se libidinis pruritum amoueret, venando sylvas incoluisse, paucarum virginum comitatu contenta. Arcum ferebat, & pharetram, succincta semper incedens, & cothurno induta. Ob hanc causam sylvarum & nemorum dea putabatur. Apud Callim. Diana, postquam à Ioue patre, quicquid voluerat, impetrasset, nymphas primum 60. ad chorum deligit: deinde ad Cyclopes pergit, à quibus pharetram cum sagittis postulet.*

Huius Dialogi argumentum festiuissimè in Cupidine suo tractauit Georg. Sabinus, quem libet hoc loco adscribere, cùm ad huius videatur imitationem confictum, nec minus sit elegans:

Cypria

Cypria compellens pharetratum mater Amorem,
Flebilis audita est talia verba queri:
Dic age, qui fiat, dulcissime nate Cupido,
Omnes cùm timeant numinis arma tui,
Humanumq; genus, manes Erebiq; profundi,
Sollicitent superos & simul illa deos:
Sola tamen doctis quæ præsidet artibus, omne
Effugit imperium casta Minerua tuum?
Iuppiter immensi moderator & arbiter orbis,
Ipse tuas sensit captus amore faces.
Sensit & æquoreis Neptunus victus in vndis,
Iunoq; furtiuo sæpe reperta toro.
Vt taceam reliquos: & tu quoq; nate parentem
Iura pudicitiæ me violare iubes.
Degener an solam quo Pallada vincere possis,
Extinctus nullam vim tuus ignis habet?
Desine diua parens mirari, & quærere causas, CVP.
Hanc mea quòd nequeunt tela ferire deam:
Cumq; potestati sint omnia subdita nostræ,
Sola meas spernat cùm tamen illa faces.
Hanc ego perculsus metuo, cum lumine tantum
Aspicit, aut vultu me truculenta notat.
Sed tamen aggressus sumptis quandoq; sagittis,
Cùm dea non esset cassida tecta fui:
Cælauiq; meum perplexis artibus ignem,
Ne tacitos posset prodere flamma dolos.
Nemo sed occultum quantumuis cęlat amorem,
Ipse meo semper proditus igne fui.
Insidias igitur postquam cognouit apertas,
Me procul in celerem depulit illa fugam.
Concita tum quoties galeam dea vibrat, & hastam,
Pectore cuncta mihi membra pauente tremunt.
Quid galeam metuis? quid acutæ cuspidis hastā? VEN.
Nate tuo vanos excute corde metus.
Marte quid asperius fuit, aut quid durius ipso?
Succubuit regnis trux tamen ille tuis.
Qui prius indomitus tibi tela necemq; parabat,

Nónne dedit vinctas in tua vincla manus?
CVP. Mars deus armorum nobis se dedidit vltrò,
Ipse nec impositum ferre grauatur onus.
At quoties oculis me conspicit improba Pallas,
Quas iracundo non iacit ore minas?
Quã gerit horrendam magna vi concutit hastã:
Taliaq; insano dicta furore refert:
Ne mihi tela puer, mihi ne puer arma mineris:
Erras, haudquaquam nos tua turba sumus.
Si tamen accedes, nec me sinis esse quietam,
Nostra tibi sæuas afferet ira manus.
Aut ego te pedibus rapiens ad tartara mittam,
Aut tibi transfiget lancea nostra latus.
Hoc patet ipse deum cuius sum vertice nata,
Iuppiter, hoc Erebi rex mihi testis erit.
Tales quando refert irato pectore voces,
E manibus nobis tela facesq; cadunt.
Præterea anguicomæ gestat caput illa Medusæ,
Cuius ad aspectum lumina nostra pauent.
Hoc vbi prætendit, fugio ceu cerua leonem,
Aut fugit infestum territa dama lupum.
VEN. Siccine tu metuis conterritus ægide diuam?
Magnanimi curas qui Iouis arma nihil.
At quoq; contemnunt quare tua spicula Musæ?
Imperiumq; fugit turba nouena tuum?
Num galeas vibrant etiam, aut hastilia torquent,
Diráve prætendunt Gorgonis ora tibi?
CVP. Aonides vultu sunt, ô Cytherea, pudico:
Vnicè & illarum numina sancta colo:
Artibus hç semper studijsq; tenentur honestis,
Iuris in his igitur nil meus ignis habet.
Cantibus inuigilant, ducuntq; per arua choreas:
Luxuria verò desidiaq; vacant.
Adde quòd illarum captus dulcedine vocis
Sępe voluptates, gaudia sępe fero.
Deniq; casta manet quare Dictynna, nec vllum
Vulnus habet iaculis saucia facta tuis?

In nullo

In nullo manet illa loco, curſuq; pererrans
Omnia, conatus effugit illa meos.
Nunc iuga montis adit, curuis nunc vallibus errat.
Aut nemorum ſaltus irrequieta tenet.
Nunc ibi veloces ſequitur per deuia ceruos,
Subdola nunc alibi retia tendit apris:
Suſpenſumq; humeris arcum geſtatq; pharetram,
Armat & illius cuſpidis haſta manum.
Hæc ſuper Aonio cœtu, caſtisq; deabus,
Arcitenens matri verba Cupido dedit.
Quiſquis at inſani vitare Cupidinis arcum,
Ignibus & vacuum pectus habere cupit:
Numina Pieridum, venatricémve Dianam,
Aut locat armigeram Pallada, tutus erit.

IOANNIS SAMBVCI, ANNOTATIONES.

Ἐξηγητικὸς.

De puero quærit mater, cur Pallada ſolam
Non lædat iaculo, Caſtaliumq; chorum?
Aliger excuſat factum, commune Mineruæ
Nil eſt cum tædis, ingeniumq; hebetant.

Quid tandem in cauſa.] *Cupido omnes deos ſuperat, exceptis Minerua, Muſis, & quibuſdam alijs. Propoſitio διαιρετικὴ, per comparationem. Diſtributio, διανομή.* Equidem hanc metuo.] *ἀφήγησις, cauſæ expoſitio, cur amor Mineruam non vincat.* Atqui Mars.] *ἀποφορὰ ἐνστατικὴ, ἢ συγκριτικὴ.* Imò ille.] *ἀντίθεσις.* At illa, ſi.] *τὸ φοβερὸν, αἰ τῆς Ἀθηνᾶς ἀπειλαί.* Cæterùm Muſę.] *Tranſitio ad alteram partem, cur Muſas cupido non feriat.* Reuereor eas, ô mater.] *ἡ τῆς ἀποφορᾶς ἀνασκευή.* Graues enim ſunt.] *Muſarum actiones.* Eſto nec has adoritis.] *μετάβασις ad tertiam partem: cur Dianam venatricem ſagittis ſuis non petat.* Prorſum tota rerum.] *Apollo.* Teneo gnate.] *Concluſiuncula.*

ΑΡΕΩΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ.

MARTIS ET MERCURII.

Erasmo Roterodamo interprete.

MARS.

ΗΚουσας, ὦ Ερμῆ, οἷα ἀπάλησεν ἡμῖν ὁ Ζεὺς, ὡς ὑπερόπτικα, καὶ ἀπίθανα; ἦν ἐθελήσω, φησὶν, ἐγὼ μὲν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ αἰρὰν καθήσω, ὑμᾶς δ' ἂν ἀποκρεμασθέντας, καταπάλαι διάδηλοι ἦτε, μάτην πονήσετε· ἐγὼ γὰρ οὐ καταλήψεται. ἃ δ' ἐγὼ θελήσαιμι ἀνελκύσαι, οὐ μόνον ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ τὴν γῆν ἅμα, καὶ τὴν θάλασσαν σωρεύσας πίστωσεῖσθαι. καὶ τάλλα, ὅσα καὶ σὺ ἀκήκοας, ἐγὼ ὅτι μὴ καθ' ἓν ἅπαντων ἀμείνων, καὶ ἰσχυρότερός ἐστιν, οὐκ ἂν ἀρνηθείην. ὁμῶς δ' ἔτι τοσοῦτον ὑπερφέρειν, ὡς μὴ καταβαρῆσαι αὐτὸν, κἂν τὴν γῆν κἂν τὴν θάλασσαν προσλάβωμεν, οὐκ ἂν πεισθείην. Ερ. εὐφήμει, ὦ Ἄρες· οὐ γὰρ ἀσφαλὲς λέγειν τὰ τοιαῦτα, μὴ καί τι κακὸν ἀ-

AVdistin', Mercuri, cuiusmodi nobis minatus sit Iupiter? quam superba, quamq; dictu absurda? Ego, inquit, si voluero, a catenam ex æthere dimittam: vnde si vos suspensi me vi detrahere conemini, b luseritis operam; nunquam enim me deorsum trahetis. Contrà ego vos si velim in altũ attrahere, non vos modò, verumetiam tum terram ipsam, tum mare pariter subuectum in sublime sustulero. Adhæc alia permulta, quæ tu quoque audisti. At ego, si quidem cum vno quolibet singulatim conferatur, ita præstantiorem eum esse, viribusq; superiorem, haudquaquam negauerim: verùm vnum tam multis pariter in tantum antecellere, vt eum ne pondere quidem vincere queamus, etiamsi terram ac mare nobis adiunxerimus, id neutiquam crediderim. MER. Bona verba, Mars. Neque enim sat tutum est ista loqui, ne quid fortè mali nobis

hæc

πολαύσωμεν τῆς φλυαρίας. Ἆρ' οἴει γάρ με πρὸς πάντας ἂν τοῦτα εἰπεῖν, ἀλλ' οὐ πρὸς μόνον σέ, ὃν ἐγὼ μεμυθᾶμαι πλείστου ἄξιον; ὃ γοῦν μάλιστα γελοῖόν μοι ἔδοξε, ἀκούοντα μεταξὺ τῆς ἀπειλῆς, οὐκ ἂν δυναίμην σιωπῆσαι πρὸς σέ, μεμνημένος γὰρ ἔτι πρὸ πολλοῦ, ὁπότε ὁ Ποσειδῶν, καὶ ἡ Ἥρα, καὶ ἡ Ἀθηνᾶ, ἐπανεστάντο ἐπιβουλεύσασαν ξυλλῆσαι, αὐτὸν καθεύδοντα, ὡς παραδοῦναι λῃστῇ δεδεμένῳ, καὶ ταῦτα τρεῖς ὄντας. καὶ εἰ μή γε ἡ Θέτις κατεδεδράκει ἐκάλουν αὐτῷ σύμμαχον Βριάρεων ἑκατόχειρα ὄντα, ὃς ἐφίλησε τὸν αὐτῷ λιπαρεῖ καὶ βρονῇ. ταῦτα λογιζομένῳ, ἐπῆν μοι γελᾶν ἐπὶ τῇ καλιρρημοσύνῃ αὐτοῦ. Ερ. σιώπα δυφήμει· οὐ γὰρ ἀσφαλὲς ὅτι βούλει λέγειν, ὅτι ἐμοὶ ἀκούειν τὰ τοιαῦτα.

hæc petulantia conciliet. MARS. An verò credis apud quemlibet hæc dicturum me? imò apud te solum id audeo, quem linguæ continentis esse sciebam. Sed quod mihi maximè ridiculum videbatur tum quum hæc minitantem audirem, haud quam apud te reticere. Etenim memineram, cùm nō ita multò antè Neptunus, Iuno ac Pallas, mota aduersus eum seditione, machinarentur comprehensum illum in vincula conijcere, quantopere formidârit, vtq; in omnem speciem sese verterit, idq; quum tres duntaxat essent dij. Quòd ni Thetis [c] misericordia commota, [d] Briareum centimanum illis auxilium accersuisset, ipso pariter cum fulmine ac tonitru vinctus erat. Hæc reputanti mihi, ridere libebat eius magniloquentiam, iactantiamq. MERC. Tace, bona verba. neque enim [e] tutum est ista vel tibi dicere, vel audire mihi.

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

a CATENAM.] *Iouis Catenæ fit mentio in Tragœdo.*

b Luseritis operam.] *Quod Lucianus dixit μάτην τοῦτο ποιήσετε, Erasmus vertit, operam luseritis. antiqui enim latinitatis authores sic loquuti sunt, quum frustra aliquid fieri putabant. Plautus in Casina: Si nunc me suspendã, meam operã luserim. In Pseudulo: In pertusum ingerimus dicta dolium, operã ludimus. Terentius in Phorm. In illis opera luditur, id est, perditur & frustratur.* c Theris misericordia.] *Cùm Pallas, Iuno, Neptunus, aliíq; ex dijs nonnulli, aduersus Iouem coniurassent, Briareus à Theti ae Nerei filia persuasus in cœtũ ascendit, vt Iouis iuppetias ferret: cuius aduentu dij coniurati territi, à cœptis desti terunt, & cum Ioue in gratiam redierũt, teste Homero in 1. Iliad. Hæc etiã habentur in Ioue tragœdo.* d Briareum.] *centũ manibus armauit fabula, Iouis auxiliarem, à cæteris dijs per insidias appetito vnde ἑκατόγχειρα Homerus, centimanum Latini, & centimgeminũ Virgilius vocant, nominis etymo robustũ & præualidũ significante: id enim est βριαρός.* e Tutũ est.] *Theocritus in Bacchis in fine, dicit, neminẽ facta deorum vituperare debere. Hoc enim nomen à rei natura est confictum: nam βριαροὶ Græcis vocantur, βαρεῖς, ἀγριοὶ, σκληροὶ καὶ φοβεροὶ, i. odiosi, molesti, agrestes, solidi, duri & terribiles. Hesiod. Briarei & fratrum genealogiam tradit, & memorat Briareum, Cottum, & Gygem fratres fuisse, & terræ filios, quorum singulis centum fuerint capita, ac totidem manus. Hi multa bella contra Saturni filios gesserunt. Tandem deuicti ad inferos præcipites dati sunt.*

IOANNIS SAMBVCI
ANNOTATIONES.

Iouis iactantia irridetur.

Iuppiter ostentans vires, quibus eminet omnes,
Se cunctos iactat vincere posse deos.
Hoc Mars non credit, certa argumenta; profert:
Nemo ergo fortis, quin etiam metuat.

Audi,

Audistín'.] *Propositio τ' τῦ ζηνὸς ἀπλῆς.* Ego, inquit.] *ἔνστασις συγκεκλικὴ ἢ διαφορά.* Contrà ego.] *ἀνθυπόδοσις.* Adhæc alia.] *Clausula ἀντιποφορᾶς κατ' ἀντίσυναγωγιμόν.* Haudquaquàm.] *παρομολογία.* Bona verba.] *ῥυθμισις.* Neque enim] *ἀπολογία διὰ τ' καταδιαιρέσεως.* Putas verò.] *ἀπόκρισις ἐπὶ τῶν ῥυθμισιν.* Etenim] *Conclusio.* Quòd ni Thetis.] *A' contrario & minori amplificatio.* Hęc reputanti.] *ἐπίλογος.* Bona verba.] *ῥυθμισις.*

ΖΕΥΣ ΚΑΙ ΗΛΙΟΣ.

IOVIS ET Solis.

Iacobo Micyllo interprete.

IVPITER.

Οἷα πεποίηκας, ὦ Τιτάνων λώβιστε; ἀπολώλεκας τὰ ἐν τῇ γῇ ἅπαντα, μειρακίῳ ἀνοήτῳ πιστεύσας τὸ ἅρμα, ὃς τὰ μὲν κατέφλεξε, πρόσγειος ἐνεχθείς, τὰ δὲ ὑπὸ κρύους διαφθείρων ἐποίησε, πολὺ αὐτῶν ἀποπάσας τὸ πῦρ, καὶ ὅλως οὐδὲν ὅ, τι οὐ ξυνετάραξε, καὶ ξυνέχεε, καὶ εἰ μὴ ἐγὼ ξυνεὶς τὸ γιγνόμενον, κατέβαλον αὐτὸ τῷ κεραυνῷ, οὐδὲ λείψανον ἀνθρώπων ἐπιμεμενῆκει ἄν, οἷόν γε ὑμῖν τὸν καλὸν κἀγαθὸν ἡνίοχον καὶ διφρηλάτην ἐκπέπομφας. Ηλ. Ἥμαρτον, ὦ Ζεῦ,

QVALIA fecisti autem, Titanum pessime? qui, quæ in terris sunt, perdidisti omnia, adolescentulo fatuo ac stulto a commisso curru, qui alia quidem exussit, nimis prope terrâ cursu delatus: alia verò præ frigore corrumpi fecit, longiùs ab ipsis abstracto igne: & in summa, nihil non conturbauit & commiscuit: ac nisi ego animaduersis ijs quæ gerebãtur, deturbassem ipsum fulmine, nullæ ne reliquiæ quidem hominum manssissent. Talem nobis pulchrum istum aurigam atque rectorem currus emisisti. SOL: Peccaui, Iupiter:

ἀλλὰ μὴ χαλέπαινε, ἀπιθάνως ᾐτησάμενος παρὰ ἰσχυροτέρου. πόθεν γὰρ ἂν καὶ ἐλπίδα τηλικαύτην γενέσθαι μοι κακοῦ; ΖΕΥΣ. οὐκ ἤδεις, ὅτι ἐπὶ ἀνεψιᾷ τὸ πρᾶγμα, καὶ ὡς ἀβραχύτις ἐμβαίνει τῷ ὀχήματι; ἠγνόεις δὲ καὶ τῶν ἵππων τὸν θυμόν, ὡς δεῖ σωφρονεῖν ἀναγκαῖον τὸν χαλινόν; εἰ γὰρ ἐνδοίη τις, ἁρπασθήσεσθαι ἅπαντα, ὥσπερ ἀμίλλης καὶ δρόμου ἐπιθυμοῦντες, ἄρτι μὲν ἐπὶ τὰ πλάγια, μετ' ὀλίγον δὲ ἐπὶ τὰ δεξιά, καὶ ἐς τὸ ἐναντίον τοῦ δρόμου, ἐνίοτε καὶ ἄνω καὶ κάτω, ὅλως ἔνθα ἐβούλοντο αὐτοί. ὁ δὲ οὐκ ἐπῄει, τί χρὴ ποιεῖν αὐτούς.

ΗΛ. ταῦτα μὲν πάντα ἠπιστάμην, καὶ διὰ τοῦτο ἀντεῖχον ἐπιπολύ, καὶ οὐκ ἐπίστευον αὐτῷ πλὴν ἅπαξ.

ἐπεὶ δὲ

sed ne offensior eo fiat, si credidi puero multa supplicanti. Nam vnde vel sperare potui, hoc tantum futurum esse malum? IVP. *Annon noras quàm multa opus habebat diligentia negocium hoc, & vt si quis etiam modicum excidat à via, pereant protinus omnia? Ignorabas autem etiam equorum vehementiam, vt oporteat vi quadam continere frenum? Si quis enim permittat illis, arrepto eo continuò diuersi abeunt: quemadmodum videlicet & istum transuersè abripuerunt, nunc quidem ad læuam, paulò autem pòst ad dexteram, interdum etiam in contrarium eius quem coeperant cursus, & in summa, sursum ac deorsum, quocúmque ipsis libitum fuisset. Ille autem ignarus nesciebat quomodo vtendum ipsis esset.* SOL. *Equidem omnia hæc sciebam, & propterea resistebam quoque aliquandiu, neque illi aurigationem committere volebam.*

Posta

ἐπεὶ δὲ λατταιώζουσι δακρύων, καὶ ἡ μήτηρ Κλυμένη μετ' αὐτοῦ, ἀναβιβάζομαι ἐπὶ τὸ ἅρμα, ὑπεθέμην, ὅπως μὴ χαλεπαίνοι αὐτὸν, ἐφ' ὁπόσον δεῖ ἐς τὸ ἄνω ἀφυῆτα ὑψαγιχθῆναι, εἶτα ἐς τὸ λαπτὸν αὖθις ἐπινεύειν, καὶ ὡς ἐγκρατῆ εἶναι τῶν ἡνιῶν, καὶ μὴ ἐφεῖναι τῷ θυμῷ τῶν ἵππων. ἔφην δὲ καὶ κίνδυνον ὀκνεῖν, εἰ μὴ ὀρθὴν ἐλαύνοι. ὁ δὲ (παῖς γὰρ ἦν) ἐμβὰς τῷ ὄχῳ πυρὸς, καὶ ἐπικύψας ἐς βάθος ἀχανὲς, ἐξεπλάγη, ὡς εἰκός. οἱ δὲ ἵπποι, ὡς ἤσθοντο οὐκ ὄντα ἐπὶ τὸν ἡνιοχοῦντα, λαταγροῦντες τοῦ μαραγίου, ἐξετράποντο τῆς ὁδοῦ καὶ τὰ ἄνω ταῦτά ἐνόησαν. ὁ δὲ τὰς ἡνίας ἀφεὶς, οἴμοι, Ἀτλίου μὲν ἐκπίπτει, αὐτὸς δ' ἄχετο τῆς ἅρπης, ἀλλὰ ἐκεῖνός τι ἄλλη ἔχει τῶν ἡνίων, ἐμοὶ, ὦ Ζεῦ, ἐκανὸν τὸ πρόθυμον.

Z. ἐκ-

Postquam autem impensius obsecrabat lachrymando quoque, & mater [b] Clymene vnà cum ipso: in currum impositum submonui, quo pacto oporteret insistere viæ ipsum, quantum in sublime agitantem sursum ferri, deinde rursum per decliue deorsum vergere, & vti habenas regere, neque impetum permittere equis deberet. Dixi autem etiam quantum periculum foret, si non recta via ageret. At ille ([c] puer enim erat) conscenso tanto igne, & vastæ adeò profunditati supernè incumbens, vt consentaneum est, obstupuit. Equi verò vt senserunt non me esse eum qui conscendissem, contempto adolescentulo, à via diuerterunt, & hæc tanta mala perpetrârunt. Ille autem dimissis habenis, metuens, opinor, ne excideret ipse, iugum currus apprehendit ac tenuit. Sed & ille iam pœnas suas de-

dit: & mihi, [d] Iupiter, satis supplicij luctus hic est.

IVP.

Z. ἱκανὸν λέγεις, ὦ Ἰοῦπ. καὶ αὖθις ἂν μάχοιο νῦν μὲν οὖν συγγνώμην ἀφίημί σοι. ἐς δὲ τὸ λοιπὸν, ὦ τέκνον, ὅμοιόν τι πρᾶξον μηκέτι, μηδὲ τοιοῦτον διάδοχον ἐκπέμψῃς, αὐτίκα ἴσθι, ὁπόσον σὸν πυρὸς ὁ ἐμὸς κρείττων ἐστί. ὡς ἐκεῖνον μὲν αἱ ἀδελφαὶ θάπτουσιν ἐπὶ τῷ Ἠριδανῷ, ἵνα περ ἔπεσεν ἐκβληθείς, ἤλεκτρον ἐπ' αὐτῷ δακρύουσαι, καὶ αἴγειροι γίγνεσθον ἐπὶ τῷ πάθει. σὺ δὲ συμπηξάμενος τὸ ἅρμα (κατέαγε γὰρ καὶ ὁ ῥυμὸς αὐτοῦ, καὶ ἄτερ τῶν προχῶν σωτηρίαι) ἔλαυνε, παραγαγὼν τοὺς ἵππους· ἀλλὰ μέμνησο τούτων ἁπάντων.

IVP. Satis autem, qui talia ausus sis? At nunc quidem veniam tibi tribuo: decæterò autem si quid simile deliqueris, aut talem aliquem successorem tibi emiseris, statim senties quanto igne tuo [e] fulmen nostrum plus ignis habeat. Quare illum quidem [f] sorores ipsius sepulchro tradant & iuxta Eridanum, quo loco etiam decidit curru excussus, electrū ipsi illachrymantes: deinde & in populos conuertantur præ dolore. tu verò cōpacto curru (fractus enim temo ipsius est, & altera rotarum comminuta) aurigare, iunctis denuò equis: ac vide, vt memineris horum omnium.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a COMMISSO curru.] *Deeo quòd Phaëton currum Solis perperàm duceret, è curru patris Solis deturbatus à Ioue fit. Fabulæ omnibus notæ, ex Ouid. lib. 2. Metamorph.* b Clymene.] *Clymene Oceani & Thetios filia: quæ, quia forma præstabat, Soli placuit, ex quo peperit Phaëtontem, & sorores eius.* c Puer enim erat.] *Errauit, lapsus est ætatis tyrocinio, anni & moderationem & prudentiam addidissent. Pueritia veniam merebatur.* d Pœnas suas dedit.] *Notissimum*

tißimum eſſe, Phaëtontem ætate iam adulta, cùm patris currum moderari illo die, multumq; negante voluiſſet, cœlumq; & terras ob aurigandi inſcitiam incendio miſcuiſſet, ambuſtum ipſum, fulmineque percuſſum in Eridanum fluuium decidiſſe. e Fulmen noſtrum.] *Suprema & alta ſedes vnde calor emanat, cùm Ioui ſit attributa, ideo illum vetuſtas fulgura & fulmina ciere confinxit.* f Sorores ipſius.] *Phaëtontiades à fratre dictæ, quæ dum fratrem in Eridanum curru excuſſum & extinctum flerent, mœroreque contabeſcerent, conuerſæ ſunt in populos, vt Virg. 10. Aen. ait, vt verò Ecloga 6, in alnos arbores. Apollonij ſententiæ accedens & Græcorum, earum nomina fuerunt Phœbe, Phaëuſa, Lampetiæ.* g Iuxta Eridanum.] *Italiæ fluuium, qui in Veſulo monte naſcens, & in mare Adriaticum influens, hodie notiore nomine Padus appellatur.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

Ἐξηγητικὸς, κατηχητικὸς, καὶ ἀπολογητικός. *De eo quòd Phaeton currum Solis perperàm ducens punitus ſit.*

Qualia feciſti.] κατηγορία καὶ ἀφειδία. Et in ſumma.] αὔξησις καθ' ὑπόθεσιν. Talem nobis.] ἐπιφώνημα. Peccaui, Iupiter.] *Conceſſio per deprecationem.* Nam vnde vel ſperare.] *Prætexit ignorantiam.* An' non noras.] *Inficiatio ignorantiæ.* Si quis etiam.] αὔξησις ἀπὸ τῶν ἐμβαινόντων κακῶν κατ' ὑπόθεσιν. Ille autem.] *Secunda pars.* Equidem hæc omnia ſciebam.] ἐξομολόγησις. Poſtquam autem.] αὐτεισαγωγὴ ἀπὸ τῶν αἰτιῶν κινητικῶν. Dixi autem etiam.] *Reſpondet ad ſecundam partem, quòd non ignorauerit, quia præmonitus fuerit.* At ille puer.] ἀφήγησις. Sed & ille.] *Occupatio.* Et mihi Iupiter.] *Inficiatio. Errati veniam impetrat.* At nunc quidem.] ἀπειλή, *comminatio.* Quare illum.] αἰτίασις. Ac vide.] *Commonitione concludit.*

MARI-

MARINI DIALOGI.

ARGVMENTVM IN eosdem.

NEque horum dialogorum diuersa aut alia ratio est, quod ad occasiones & argumenta pertinet, quàm superiorum. Nam & ipsi ex Homericis ac Tragicis fabulis desumpti sunt, & eadem elegantia ac festiuitate nitent: nisi quòd omnes (quod idem tamen & in superioribus propè fit) de rebus amatorijs tractant. Vnde illud quoq; verisimile est, Lucianum ostendere voluisse, quòd quæcunq; sub hac tota mundi machina mouentur & viuunt, inter cæteros affectus præcipuè amori obnoxia sint, ac voluptatem appetant. Illumq; adeò generalem quendam omnium tam deorum quàm hominũ domitorem esse. Quòd autem deos maximè ex amore desipere atque insanire, deinde & voluptatibus deditos esse fingit, ex professione sua facere videtur. Fuit enim, quanquam omnibus philosophorum factionibus ex æquo propè infestus, ad Epicuream tamen magis quàm cæteras inclinatus, qui & voluptatem finem bonorum asserebant, & deorum prouidentiam negabant. Id quod cùm alibi passim, tum in Demonacte, & in Cõcilio deorum animaduertere licet.

ΚΥΚΛΩΠΟΣ ἢ Ποσειδῶν.

CYCLOPIS ET Neptuni.

Iacobo Micyllo interprete.

CYCLOPS.

Ὦ πάτερ, οἷα πέπονθα ὑπὸ τοῦ λῃστρύγωνος ξένου, ὃς μεθύσας, ἐξετυφλωσέ μου, κοιμωμένου ἐπιχειρήσας. Ποῖος δ' ὁ τολμήσας, ὦ Πολύφημε; Κύκ. Τὸ μὲν

O *Pater, qualia passus sum ab execrabili isto hospite, qui me inebriatum excæcauit, somno grauatum aggressus.* NEP. *Quis verò est qui isthæc facere ausus fuit, Polypheme?* CYCL. *Principiò quidem*

seipsum

πρῶτον, Οὖτιν ἑαυτὸ ἀπεκάλει· ἐπὰν δ' ἀφύγοι, τὰ ἔξω τῶν βελέων, Ὀδυσσεὺς ὀνομάζεσθαι ἔφη. ΠΟΣ. οἶδα, ὃν λέγεις, ἔνθα καὶ σοφὸν, ἐξ Ἰλίου δ' ἀφικόμενον ἀπὸ τῶν τοιούτων ἔπραξεν, οὐδὲ πάνυ ἀβρᾳδὺς ὤμην εἶναι. κατέλαβον γὰρ τῷ ἀνδρὶ, ἀφ' ἑσπέρας νομεῖ ἀναστρέψαντα, πολλούς τινας ἐπιβουλεύοντας ἀπολοῦσθαι τοῖς προβατίοις, ἐπεὶ δὲ ἔθηκα τὴν θύρα τὸ πῶμα (πέτρα δέ ἐστι μοι τραπεζοειδὴς) καὶ τὸ πῦρ ἀνέκαυσα, ἐναποσάμενος ὁ ἕρφος ὕδατος ἀπὸ τοῦ ὄρους ἐφάνησαν ἀπορυκόμενοι αὐτοὺς παρόμβοι. ἐγὼ δὲ συναβὼν αὐτῶν τινας, ὥσπερ εἰκὸς ἦν, κατέφαγον λιπαροὺς ὄντας. ἐνταῦθα ὁ πανοῦργότατος ἐκεῖνος, εἴτε Οὖτις, εἴτε Ὀδυσσεὺς ἦν, δίδωσί μοι πιεῖν φάρμακόν τι ἐγχέας, ὃ δὴ μὴ ἤνεσα μὲν, ἐπιβουλότατόν γε μὴν καὶ τραχυστατόν. ἅπαντα γὰρ αὐθὶς ἐδόκει μοι περιφέρεσθαι πιόντι, καὶ τὸ σπήλαιον αὐτὸ ἀνασείεσθαι, καὶ ὀρ-

seipsum Neminem vocabat: a postquã autem effugit, atq; extra tela, vt dicitur, fuit, Vlyssem nominari se aiebat. NEPT. *Noui quem dicis, b Ithacensem illum: c ex Ilio autem nauigabat. Sed quo pacto hæc peregit, quum alioqui non ita audax atq; animosus sit?* CYCL. *Deprehendi in antro, è pascuis domum reuersus, multos quosdam, insidiantes videlicet pecuarijs. Posteaquam autem apposui foribus operculum (saxum autem quoddam mihi est perquàm magnum) atq; ignem resuscitaui, accensa arbore quam de monte mecum ferebam, visi sunt abscondere sese parare. Ego verò comprehensis ipsorum quibusdam, vt par erat, deuoraui, vt qui prædones essent. Hic igitur d versutissimus ille, siue Nemo, siue Vlysses fuit, dat mihi bibere, infuso quodam veneno, dulci illo quidem, & fragranti, cæterum ad insidias struendas præsentissimo, & maximè turbulento. nam statim e omnia videbantur mihi, posteaquam bibissem, circumagitari, & antrum ipsum inuertebatur,*

& pror-

καὶ ὀκ ἔτι ὅλως ἐν ἐμαυτῷ ἦ-
μην. τέλος δ' ἐς ὕπνον κατε-
σπάσθην. ὁ δ' ἀπαξιώσας τὸν μο-
χλὸν, καὶ πυρώσας γε, πόσῳ τι
ἐτυφλωσέ μου καθεύδοντα, καὶ
ἀπ' ἐκείνου τυφλός εἰμί σοι, ὦ
Πόσειδον. Πο. ὡς βαθὺ κοι-
μήθης, ὦ τέκνον, ὃς ὀκ ἐξέθο-
ρυβες μεταξὺ τυφλούμενος. ὃς δ'
ἦν Ὀδυσσεὺς πῶς διέφυγεν; ἢ
γὰρ ἄν, εἰ οἶδ' ὅτι, ἐδυνήθη
ἀπωκινῆσαι τοῦ πίτρου ἀπὸ τῆς
θύρας. Κύ. ἀλλ' ἐγὼ ἀφεῖλον,
ὡς μᾶλλον αὐτὸ λάβοιμι ἐξιό-
ντα, καὶ λαβόμενος πρὸ τοῦ θύ-
ραν, ἐκάρων τὰς χεῖρας ἐπι-
τάττων, μόνα ποιεῖν τὰ πρόβα-
τα εἰς τὸν νομὸν, ἐπιτάττων δὲ τῷ
κριῷ, ὑπὸ ἐμὲ πάντα ἄνδρα ἐμοὶ
ὑπηρετεῖν. Ποσ. μανθάνω ὑπ'
ἐκείνοις ὅτι γε ἔλαθες ὑπεξελ-
θὼν σε, ἀλλὰ τοὺς ἄλλους γε Κύ-
κλωπας ἤδη ἐπιβουλεύεσθαι ἐπ'
αὐτόν. Κύ. σωφρονεῖν, ὦ πά-
τερ, ἔμελλον. ἐπεὶ καὶ πρότερόν τ'
ἐπιβουλεύοντες τὸ ὄνομα, μαν-
θάνω ἔφην, ὅτι Οὖτις ἐστί, μετα-
χολεῖν οἰηθέντες μοι, ὤχοντο
τὸ ἀπι-

& prorſum apud me amplius ipſe non eram: poſtremò autem ſomno correptus iacui. Ille verò exacuato ferro, eodemq; igne ſuccenſo, inſuper etiam excæcauit me dormientem: & ex eo iam tempore cæcus tibi ſum: Neptune. NEP. Vt altè nimiis dormiiſti, fili, qui non intereà exilueris, cùm excæcareris. Vlyſſes igitur ille quo pacto effugit? Non enim, ſat ſcio, potuit dimouere ſaxum à foribus. CYC. At ego amoui ipſum, quò facilius illum comprehenderem inter egrediendum. Ac collocato meipſo ad fores, extentis manibus venabar, ſolis dimiſſis in paſcua ouibus, & arieti negocio dato, quæ nam ipſum agere pro me oporteret. NEP. Intelligo rem. Sub illis latuit te, clàm ſe ſubducēs. At cæteros certè Cyclopas conueniebat te inuocare cōtra ipſum. CYC. Conocaui illos, pater, atq; etiam venerunt: ſed poſtquam me interrogaſſent inſidiatoris nomen, atque ego dicerem, Neminem eſſe: inſanire me arbitrati, relicto me

ζ ἀπιόντος. ὅτω μ' κατηράσατο τῷ ὀνόματι. καὶ ὁ μάλιστα λυπεῖ με, ὅτι καὶ ὀνειδίζων μοι τὴν συμφορὰν, ὅτι ὁ πατήρ φησιν, ὁ Ποσειδῶν ἰάσεταί σε. Πο. θάρσει, ὦ τέκνον· ἀμυνῶμαι γὰρ αὐτὸν, ὡς μάθῃ ὅτι εἰ καὶ πηρώσαι μοι ὀφθαλμῶν ἰασθαι ἀδυνάτους. τὰ γοῦν τῶν πλοίων τὸ σώζειν αὐτοὺς, καὶ ἀπολωλέναι ἐπ' ἐμοὶ πρόκεται· πλεῖ δ' ἔτι.

cto me iterum discesserunt. Ita imposuit mihi execrabilis ille, nomine. Et quod omniū maximè mihi ægrè fuit, contumeliosè obiecta mihi clade hac: Ne pater quidem Neptunus, inquit, leuabit te hoc malo. NEP. Confide fili. h vlciscar enim ipsum, vt sentiat, etiamsi cæcitatem oculorum mederi non queam, nauigantes certè tamen seruare vel perdere, penes me esse. nauigat autem adhuc.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

MArini dei à Græcis θαλάττιοι, vel ἁλίοι vocantur, quorum turba ingens fuit. & horum princeps Neptunus, & eo antiquiores Nereus & Oceanus: Alij fuére in hoc numero litorales dij, qui à Græcis αἰγιάλιοι nūcupantur. Scribit Gellius, antiquos vocasse Neptuni filios, immanes & feroces homines, ab omniq; humanitate alienos, tanquam è mari genitos, cui & Seruius in 3. Aen. subscribit: ait enim de Harpyis agens, Neptunum prodigiorum omnium patrem: & perinde etiam factū, vt quotiēscunq; desunt parentes, redeamus ad generalitatem. Sic & peregrinos, Neptuni filios dicimus, quorum ignoramus parentes. Sed enim & Phurnutus ait, propter maris violentiam, omnes violenti & audacioris animi homines. Neptuni filij vocati sint, vt Cyclopes, sic dicti, quòd vnum tantūm haberent oculum, eumq; orbicularem, media in fronte situm. Certè Maro Cyclopes vocat æneos fratres cœlo capita ferentes. de quorum oculo sic scribit 3. Aen. *Argolici clypei & Phœbeæ lampadis instar.* vide nostras Annotationes in Cataplum.

a POSTQVAM autem effugit, atque extra tela fuit:] *i. in tuto citraq; periculum. Hoc prouerbium frequens est apud Lucian. in Votis, in Baccho, & in dialogo Veneris & Cupidinis.* b Ithacensem illum.] *Vlyssem ex Ithaca vrbe & patria insula in mari Ionio, ante Epirum frequentibus scopulis aspera.* c Exilio.] *In cuius obsidione decennium ferè consumpserat. Hæc Asiæ totius ciuitas fuit florentissima, sub Priamo ob Helenam à Paride raptam à Græcis decennali bello obsessa, ac demum expugnata. A Troe rege Erichthonij filio Troia dicta.* d Versutissimus.] *Fingitur ab Homero vir multa præditus facundia, nec minore experientia, & fer consilio, egregius bello, laborũ patientissimus* e Omnia videbantur mihi] *Naturam & imaginẽ hominis vino & c apula grauati exprimit.* f Vecte.] *Palo, Virg. 3. Aen.* —— & telo lumen terebramus acuto. g Conuocaui.] *Ad Polyphemi clamorem excitii omnes vndiq; Cyclopes conflunt, periclitanti auxiliaturi.* h Vlciscar ipsum.] *Vlyssem, qui tibi oculum extudit, vt sciat, me vitæ necisq; potestatem habere.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Οδυσσεὺς, διηγησις, καὶ παραμυθησις: *quomodo Vlysses Polyphemum ex æcauerit.*

Commemorat Cyclops se oculo vt spoliârit Vlysses,
Is mario porxit dum cyathum ille mero.
Non potuit durare diu Polyphemetyrannis,
Cogeris en pœnas soluere promeritas.

O PATER.] ἡ θέσις narrationis exordium continens. Quis verò.] ἐρώτησις, ἀπὸ τοῦ προσώπου. Principiò quidem seipsum.] ἀφήγησις, αὐτοῦ. Noui, quem dicis.] μετάβασις ad πρᾶγμα, *id est, modum.* Deprehendi in antro.] ἀφήγησις rei perinde vt gestæ, eiusq; modi occasio. Postea quam.] *Facta antecedentia Cyclopis.* Ipsorum quibusdam.] *socium Vlyssis. Odyss. 9. Aeneid. 3.* Nam fatum omnia] *Ab effectu vini.* Postremò autem.] τὰ μέσα. Insuper etiam.] τὰ ἐκβαίνοντα. Et ex eo tempore.] τὰ μεταξὺ γινόμενα. At cæteros certè.] τὰ ἐπόμενα. Ita imposuit.] ἐπιφώνημα ἀγανακτητικόν. Obiecta mihi clade hac.] *Insultatio Vlyssis.* Confusi.] παραμυθία καὶ ἀπειλή.

AL-

ΑΛΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ.

ALPHEI ET Neptuni.

Iacobo Micyllo interprete.

NEPTVNVS.

Τί ἔχει, ὦ Ἀλφεοῦ, μόνος τῶν ἄλλων ἐμπεσὼν εἰς τὸ πέλαγος, ὅτι ἀναμίγνυσαι τῇ ἁλμυρίδι, ὡς ἔθος ποταμοῖς ἅπασιν, οὔτε ἀναπαύεις σεαυτὸν ἁπλῶς εὐθύς, ἀλλὰ διὰ τῆς θαλαττίας ξαυτοῦ ῥεῖς, καὶ γλυκὺ φυλάττων τὸ ῥεῦμα, ἀμίαντός ἔτι καὶ καθαρὸς ἐπέρχῃ, οὐκ οἶδ' ὅπου βυθίζων ποδὸς, καθάπερ οἱ λάροι καὶ ἐρωδιοί, καὶ ἔοικας ἀνακύψειν που, καὶ αὖθις ἀναφανεῖν σεαυτόν; Αλ. ἐρωτικόν τι τὸ πρᾶγμα δεῖν, ὦ Πόσειδον, ὥστε μὴ ἔλεγχε ἡδόμενος ἢ καὶ αὐτὸς ποιεῖς. Πο. γαμικὸς, ὦ Ἀλφεῖ, καὶ νύμφης ἐρᾷς, καὶ τῶν Νηρηίδων αὐτῶν μιᾶς; Αλ. οὐκ, ἀλλὰ πηγῆς, ὦ Πόσειδον. Πο. καὶ ἔστι σοι γῆς αὕτη ῥεῖς; Αλ. νυσιῶτις δὲ σικελική, Ἀρέθουσαν αὐτὴν καλοῦσιν. Πο. οἶδα, οὐκ ἄμορφον, ὦ Ἀλφεῖ, τὴν Ἀρέθουσαν

QVid hoc, Alphee, quod tu solus aliorũ in mare delapsus, neque cũ salsugine misceris, pinde vt solent cætera flumina omnia: neq; cohibes teipsum aquis diffusis, sed per mare velati concretus, ac dulci custodito fluore, incorruptus etiam & purus cursu laberis? nescio quo locorũ in profundum teipso, [b] quemadmodũ gauiæ aliq; [c] ardeæ faciunt, submerso. ac videris rursum emergere quoq; alibi, & teipsum iterũ spectandũ exhibere. AL. Amatoria quædã res hæc est, Neptune: quamobrẽ ne mihi vitio vertas. [d] Amasti autẽ & ipse sæpenumero. NEP. Vulierẽne, Alphee, an nympha amas, an etiã Nereidum ipsarum vnam aliquã? AL. Non, verũm fontem, Neptune quendã. NEP. Vbi igitur terrarũ ille manat? AL. Insularis est, [e] in Sicilia, Arethusam ipsum vocant. NEP. Scio; non deformem sanè, Alphee, Arethusam

ἐρωμένῃ διαυγής ἐστι, καὶ δῆλα καθ' ὕδατος ἀναβλύζει, καὶ τὸ ὕδωρ ἐπιπρέπει τοῖς ψηφίσιν, ὅλον ὑπὲρ αὐτὰ φανόμενον ἀργυροειδές. ΑΛ. ὡς ἀληθῶς οἶσθα τὸν πηγῶν, ὦ Πόσειδον, παρ' ἐκείνην οὖν ἀπέρχομαι. ΠΟΣ. ἀλλ' ἄπιθι μέν, καὶ οὐτυχῆσαι ἐν ὧν ἐρωτᾷ. ἐκεῖνο δέ μοι εἰπέ, ποῦ τὴν Ἀρέθουσαν εἶδες, αὐτὸς μὲν Ἀρκὰς ὤν; ἢ ἐν Συρακούσαις ἐστίν. ΑΛ. ἐπειγόμενόν με κατέχεις, ὦ Πόσειδον, περίεργα ἐρωτῶν. ΠΟ. οὐ λέγεις. χώρει πρὸς τὸν ἀγαπώμενον, καὶ ἀναδὺς ἐκ θαλάττης, ξυναυλίᾳ μίγνυσο τῇ πηγῇ, καὶ ἐν ὕδατι γίνεσθον.

thusam amas: sed & liquidus fons ille est, & perpetuum scaturiendo ebullit: atq; ipsi aquæ etiam calculi gratiam addunt, supra quos tota ea velut argentea apparet. AL. Vt verè nosti fontem hunc, Neptune: ad illum igitur abeo nunc. NEP. Sed abi quidem, & feliciter vtere amore. Illud autem mihi dic, vbi tu Arethusam cõspicatus es, & Arcas ipse cum sis, fons autem ille in Syracusis manet? AL. Properantem me moraris, Neptune, curiosè nimis interrogando. NEP. Probè dicis. Abi igitur ad amatum, ac emergens iterum è mari, eodem alueo cum fonte illo miscearis, & in vnam aquam redigamini.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

HIc secutus est poëtarũ fabulas, qui Arethusam venatricem Dianę comitem fuisse tradunt, ab Alpheo adamatam: cui quum ille vim adhibere pararet, eaque effugere non posset, Dianæ miseratione in fontem sui nominis esse conuersam, occultissimeq; meatibus & per subterraneos cuniculos, ne amatoris vndis pollueretur, in Siciliam vsq; fugisse, tandemq; in ea parte Syracusanæ vrbis, quæ Ortygia dicitur, magna aquarum vi erupisse, Alpheumque amatæ Nymphæ desiderio eodem esse insecutum. Virg. 3. Aeneid.

Alpheum

— Alpheum fama eſt huc Elidis amnem
Occultas egiſſe vias ſubter mare, qui nunc
Ore Arethuſa tuo Siculis confunditur vndis.

Verum hæc fabuloſa eſſe conſtat, quum Alphei aquæ nuſquam abſorbeantur, vt docet Strabo lib. 6. eiuſque oſtium manifeſtè videatur inter Ichthyn promontoriũ & Haliartum oppidum. Cæterum fabulam Alphei & Arethuſæ refert Quidius lib. Metamorph. 5. & Lucanus eius meminit in 3.

— populisque per æquora mittens
Sicanijs Alpheus aquas —.

Silius Ital. lib. 13.

Hic Arethuſa ſuum piſcoſo fonte receptat
Alpheon, ſacræ portantem ſigna coronæ.

Sed longè venuſtiſsimè Papinius, in epthal. Stell. & Vol.

— timidè ſic transfuga Piſa,
Amnis in externos longè flammatus amores,
Flumine demerſo trahit intemerata canali,
Donec Sicanios tandem perlatus anhelo
Ore bibat fontes. Miratur dulcia Nais
Oſcula, nec credit pelago veniſſe maritum.

a QVID hoc Alphee.] *Alpheus fluuius in Elide Peloponneſi regione, per quam funditur, quem Pauſanias lib. 5. tradit occultis meatibus ſubter mare labi, & in Arethuſam Siciliæ fontem deſinere. Suidas multò luculentius eiuſdem fluminis naturam, curſum & αὔξησιν deſcribit.* *b* Quemadmodum Gauiæ.] λάροι. *Larum Gaza vertit Gauiam, cuius mentionem facit Plinius inter maritimas & aquaticas Halcyonem & mergum lib. 10. cap. 32. Idem cap. 74. eiuſdem libri, aquaticæ, anates & gauiæ.* λάρον *Latinè quidem commodè reddi non poſſe dicit in Laro hiante, Eraſmus.* *c* Ardeæ.] ἐρωδιοὶ, *Aues, quarum tria genera ponuntur ab Ariſtot. Hæc auis vrinatur ſicut &* λάρος. *d* Amaſti & ipſe.] *Neptuni amores habentur apud eundem Lucianum in Philopatre & alibi.* *e* Sicilia.] *Italiæ inſula à pleriſque Trinacria & Triquetra, quod Triquetræ figuræ triangularis faciem obtineat, nuncupata eſt, tribus promontorijs in diuerſa procurrentibus,*

rent. bus, ſuam claudens amplitudinem Lilibeo Aphricam, Pachinno Græciã atq; Peloro Carthaginem ſpectantibus. De qua re Plin. lib. 2. cap. 8. Sub Pachinno Siciliæ promontorio ſunt Syracuſæ vrbs & æquorum maxima & fons Arethuſæ à quo Syracuſæ Arethuſides apud Poëtas plerumq; dicuntur. Ouid. lib. 4. Faſt.

Vtq; Syracuſas Arethuſides abſtulit armis
Claudius——.

f Arcas.] *ab Arcadia. Gentile.* *g* Syracuſis manet.] *Syracuſa ciuitas Siciliæ ampliſſima, ſub Pachinno monte ſita, vbi fons Arethuſa ab Alpheo Elidis fluuio per ſubterraneos cuniculos means, magna aquarum vbertate erumpit.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Ἐρωτικῶς καὶ διηγηματικῶς. *Quòd Alpheus amnis dulcem in mari aquam retineat.*

Alpheus nullo infectus ſalſugine Ponti,
Naturam retinet ſemper vbiq; ſuam.
Neptuno quoſdam ſimul hiſce fatetur amores,
Arcas init thalamum ſæpe Syracuſiæ.

QVID hoc.] *Propoſitio ἀναμφίλεκτον καθ' ἀφήγησιν μαχερεῶν, καὶ ἐλεγκτικὴν.* Amatoria quædam.] *ἀπόκρισις.* Mulierémne,] *ἐρώτησις ὡς τὸ ἐρωτικὸν τοῦτο.* Inſularis eſt.] *διήγησις, interſatio de loco.* Non deformem.] *ἀπόκρισις.* Vt verè noſti.] *ἐπίκρισις.* Liquidus fons] *Laus fontis.* Ad illum igitur.] *Diſceſſus quaſi colloquentium ἀναχώρησις.* Properantem me.] *Reprehenſio morantis.*

MENE-

ΜΕΝΕΛΑΟΥ ΚΑΙ ΠΡΩΤΕΩΣ. — MENELAI ET Protei.

Eodem Interprete.

MENELAVS.

Ἀλλὰ ὕδωρ μέν σε γένωμαι, ὦ Πρωτεῦ, οὐκ ἀπίθανον, ἐναλίῳ γε ὄντα, καὶ δένδρον ἔτι φορητόν. καὶ εἰς λέοντα ὁπότε ἀπαγάγοις ἅμως ἔτι ἂν ἐξαπίστως. ἀλλὰ καὶ πῦρ γένεσθαι δυνατὸν ἐν τῇ θαλάττῃ οἰκοῦντα, τοῦτο πάνυ θαυμάζω, καὶ ἀπιστῶ. Πρω. μὴ θαυμάσῃς, ὦ Μενέλαε γίγνομαι γάρ. Μεν. εἶδον καὶ αὐτός. ἀλλά μοι δοκεῖς (ἀφίσταμαι γὰρ τοῦ σοι) γοητείαν τινὰ παρασκευάσειν τῷ προσώπατι καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξαπατᾶν τῶν ὁρώντων, αὐτὸς δὲ μηδὲν τοιοῦτο γιγνόμενος. Ηρω. καὶ τίς ἂν ἡ ἀπάτη ἐπὶ τοσοῦτον ἐναργῶν γένοιτο; οὐκ ἀνθρωπίνοις γε τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδον, εἰς ὃ μετεποίησάς με ἐμαυτόν; ἢ δ' ἀπιστεῖς, καὶ τὸ πρᾶγμα ψευδὲς εἶναί σοι φαίνεται

AT in aquam cõuerti te Proteu, incredibile adeò non est, marinus vti cùm sis: etiam arborem fieri, tolerabile: præterea & in leonem aliquando mueris licet, tamen neq; hoc supra fidem est. Quòd si autem & ignem fieri te possibile est, cùm in mari habites: hoc omnino miror, neq; adducor vt credam. PRO. Ne mireris Menelaë: fieri enim soleo. MEN. Vide equidem ipse: veruntamẽ videris mihi (dicetur enim hic apud te) [a] præstigias quasdam adhibere rei, atque intuentium oculos decipere: quũ interim ipse nihil tale fias. PRO. Et quænam adeò deceptio in rebus sic manifestis fieri queat? Annón [b] apertis oculis vidisti, in quàm multa ipse me transformauerim? Quòd si verò non credis, & res hæc tibi falsa videtur, nempe appa-

ταοία τις πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἐπαμφώη, ἐπαλλὰν πῦρ γένωμαι, προσφέρηί μοι, ὦ γενναῖε, τὴν χεῖρα. ἔσομαι γὰρ ἐν ὁρῶμαι μόνον, καὶ οὐδὲν ἀλλὰ τοιοῦτον προσέσται. Μεν. ἐπισφαλὲς ἡ πεῖρα, ὦ Πρωτεῦ. Προ. σὺ δέ μοι Μενέλαε δοκεῖς οὐδὲ πολύποδα ἑωρακέναι πώποτε, οὐδ' ὁπόσα πάσχει ὁ ἰχθὺς οὗτος, εἰδέναι. Μεν. ἀλλὰ τὸν μὲν πολύποδα εἶδον· ἃ πάσχει δέ, οὐδέπω ἂν μάθοιμι πρὸ σοῦ. Προ. ὁποῖα ἂν πεῖρα προσελθὼν ἁρμόσῃ τὰς λοπάδας, καὶ πρόσφυς ἔχηται κατὰ τὰς πλευράνας, ἐκεῖνος ὅμοιον ἀπεργάζεται ἑαυτῷ, καὶ μεταβαλὼν τὴν χρόαν, μιμούμενος τὴν πέτραν, ὡς ἂν λάθῃ τοὺς ἁλιέας, μὴ φανερὸς ὢν φαντάζων, ἀλλ' ἐοικὼς τῷ λίθῳ. Μεν. φασὶ ταῦτα, τὸ δὲ σὸν πρόσωπον παραλογώτερον, ὦ Πρωτεῦ. Προ. οὐκ οἶδα, ὦ Μενέλαε, εἰ ἂν ἀπιστοῦσας, τοῖς σαυτοῦ ὀφθαλμοῖς ἀπιστῶν. Μεν.

rentia quædam inanis ante oculos obuersans, posteaquã ignis factus fuero, applica mihi heus generose tu manum: nimirum senties, videárne tantum ignis, an & vrendi vim habeam. MEN. Periculosum est experimentum hoc, Proteu. PROT. At tu Menelae, videris mihi neque polypum vidisse vnquam, neq; etiam quid pisci huic accidere soleat scire. MEN. Verùm polypum ipsum quidem vidi: quæ verò accidant illi, libenter ex te cognouerim. PRO. Cui cunq; saxo accedens [d] acetabula sua applicuerit, atq; affixus inhæserit [e] cirramẽtis, illi seipsum similem efficit, [f] mutatq; colorem, imitando saxum: quo videlicet lateat piscatores, nihil ab illo varians, neque ob hoc manifestè apparens, sed omnino saxum referens. MENE. Ferunt hæc: sed tuũ hoc multò magis omnẽ opinionem excedit, Proteu. PROT. Nescio Menelae, cui nam alteri facilè credas, qui tuis ipsius oculis non credas.

MEN.

Μεν. ἰδὼν ἔδοιν. ἀτὰρ τὸ πρᾶγμα τεράστιον, τὸν αὐτὸν πῦρ καὶ ὕδωρ γίγνεσθαι.

MEN. *Videns equidem vidi: sed tamen res ipsa monstro similis est, eundem videlicet ignem atq; aquam fieri.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

PRoteus deus marinus, Oceani & Thetyos filius, Iliaci belli tempore quum Aegyptus rege careret, in regem assumptus est, quē Aegyptij Cetea appellabant. Hunc artium peritum fuisse tradunt, Homerus Odyss. 4. & Virgilius item quarto Georgicorum, & in varias se formas vertere solitum: vt nunc animal, quandoq; arbor, aut ignis, aut aqua, aut quid aliud videretur. Quod figmentum Diodorus libro 2. sequutus Herodotum, ad Aegyptiorum regum morem refert, quibus familiare fuit, leonis aut tauri, vel draconis priorem partem in capite gestare, necnon arborem, quin ignem quoque, principatus insignia. Idem Lucianus in commentario De saltationibus, Protea illum in varias se demutantem rerum facies, non ferè alium intelligit, quàm saltatorem eximium, ad effingendum quicquid omnino collibuisset, veluti Empusa, docilem. Heraclitus Ponticus diuersam his colligit allegoriam. A Proteo natum est adagium hoc Πρωτέως ποικιλώτερος, id est, Proteo mutabilior: quod in vafrum & versipellem competit. Plato in Ione: ἀλλ' ἐτιχνῶς ὥσπερ ὁ Πρωτεὺς παντοδαπὸς γίγνη. id est, Sed prorsus Protei in morem, in omnem speciem verteris sursum ac deorsum teipsum distorquens.

a PRAESTIGIAS adhibere.] *Incantationes, delusiones, cuiusmodi sunt quæ Gœtia magiæ specie fiunt, & alia apparent, quàm reuera sint.* *b* Apertis oculis.] *Intensis & fixis.* *c* Verùm polypum.] *De polypi vario ingenio meminit Plinius libro 9. cap. 29. Præterea Plutarchus in libello* περὶ πολυφιλίας, *ex Theognide:*

πολύποδος νόον ἴσχε πολυστόχου, ἥς ποτε πέτρῃ
τῇ ἐπεπαμπίλῃσι, τοῖόν οἱ εἶδος ἐφάνη. *Id est,*

Mentem habeas vafri polypi, qui protinus illa
Se quibus admôrit, saxa colore refert.

Idem Lucianus in eo qui Περὶ ὀρχήσεως *inscribitur, ex Pindaro opinor:* πουλύποδος θηρὸς πετραίου νόον ἴσχον. *id est, marinæ beluæ mentem habens.* d Acetabula.] *Acetabula sunt veluti quidem calculi in ijs piscibus qui molles appellantur, vt in Polypo: de quibus Plin. lib. 9. cap. 30.* e Cirramentis.] *Capillamentis.* f Mutatque colorem.] *Colorem mutat maximè in metu. Nam persequentibus piscatoribus, petris affigit sese, & cuicunque petræ adhærerit, eius colorem corpore imitatur; videlicet ne queat comprehendi.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Μυθικὸς quòd Proteus cùm in varias formas, tum in ignem, &c. conuertatur.

Proteus se in varias gaudet conuertere formas,
In pelagi qui se continet vsq; specu,
Fit lignum, fit aqua, & fulua ceruice leæna,
Flammæ etiam formam suscipere est solitus.

At in aquam conuerti.] ὁμολογία. Quòd si autem.] ἐξήγησις. Ne mireris.] *Asseueratio.* Vide & ipse.] *Obiectio.* Et quænam.] *Refutatio.* Apertis oculis.] *Testimonium Menelai.* Quòd si verò non.] ἄλλη πίστις καθ' ὑπόθεσιν. Nimirum senties.] ἐπίφρασις. At tu Menelaë.] *Ab exemplo simili.* Verùm polypum.] ἀξίωσις. Cuicunque saxo.] ἀφήγησις. Illi seipsum similem efficit.] *De polypo ipso, eiusq; in varias res transformatione.* Erunt hæc.] *Concessio.* Sed tuam hoc.] *Correctio.* Nescio, Menelaë.] *Conclusio.*

Eodem Interprete.

NEPTVNVS.

Ἔγε, ὦ Δελφῖνες, ὅτι ἀεὶ φιλάνθρωποί ἐστε, καὶ πάλαι μὲν τὸ τῆς Ἰνοῦς παιδίον ἐπὶ τὸν Ἰσθμὸν ἐκομίσατε, ἐκλεξάμενοι ἀπὸ τῶν Σκιρωνίδων πετρῶν μετὰ τῆς μητρὸς ἐμπεσόν. καὶ νῦν σὺ ὁ κιθαρῳδὸν τοῦτον, τὸν ἐκ Μεθύμνης ἀναλαβών, ἐξεγκάμενος τὸν Ταίναρον αὐτῷ σκευῇ καὶ κιθάρᾳ, ὑπὸ πειρατῶν λαικῶς ὑπὸ τῶν ναυτῶν διαφθαρέντα. Δελ. μὴ θαυμάσῃς, ὦ Ποσειδόν, εἰ τοὺς ἀνθρώπους εὖ ποιοῦμεν, ἐξ ἀνθρώπων γε καὶ αὐτοὶ ἰχθύες γενόμενοι. Πο. καὶ μέμφομαί γε τῷ Διονύσῳ, ὅτι ὑμᾶς καταναυμαχήσας μετέβαλε, δοῦλον χαρισάμενος μόνον, ὥσπερ τοὺς ἄλλους ἐπηγάγετο. ὅπως γοῦν τὰ κατὰ τὸν Ἀρίονα τοῦτον ἐξεργάζῃ, ὦ Δελφῖνες. Δελ. ὁ Πειάνθης οὗτος, οἶμαι, ἔκαιρεν αὐτούς, καὶ πολλάκις μετεπέμπετο αὐτὸν ἐπὶ τῇ τέχνῃ. ὁ δὲ λαθὼν παρὰ τοῦ τυράννου,

LAudo, a rectè facitis Delphines, quod semper amantes hominũ estis. Nam & olim b Inus filium in Isthmũ portastis, c exceptũ à Scironijs scopulis, vnde cum matre præcipitatus fuerat: et nunc tu citharœdo isto Methymnensi cũ ipso ornatu & cithara recepto, in d Tœnarũ enatasti, neq; passus es indignè à nautis perire illum. DEL. Ne mireris, Neptune, si hominib. benefacimus: nã & ipsi ex hominib. pisces facti sumus. NEP. Atq; equidẽ ob id reprehendo Bacchũ, q vos nauali ꝓlio superatos ita trãformauit, cũ deberet captiuos solũ in deditionẽ accipere: quemadmodũ & cæteros in potestatẽ redegit. Sed quo pacto cũ Arione hoc qđ accidit, sese habet? DEL. e Perlander iste, puto, delectabatur homine, ac sæpe illũ ad se accersebat artis gratia. Ille aũt dies id factus à tyranno, con-

νῦ, ἐπεθύμησε πλοῦτος οἴκαδε, εἰς τὴν Μήτυμναν, ἐπιδεῖξαθαι τὸν πλοῦτον. καὶ ἐπιβὰς πορθμείδιόν τινος λαμπρὸν ἀνθρώπων, ὡς ἔδοξε πολὺν ἄγων χρυσὸν καὶ ἄργυρον, ἐπεὶ λατὰ μέσον τὸ Αἰγαῖον ἐγένετο, ἐπιβουλεύσαν αὐτῷ οἱ ναῦται. ἐγὼ (ἤκροώμην γὰρ ἁπάντων, παραπλέων ὡς σκάφη) ἐπεὶ ταῦτα ὑμῖν δέδοκται, ἔφη, ἀπὸ τῆς σκευῆς ἀναλαβόντα με, καὶ ἅσαντα βραχύ τινα ἐπ' ἐμαυτῷ, ἐκόντα ἐάσατε ῥίψαι ἐμαυτόν. ἐπέτρεψαν οἱ ναῦται, καὶ ἀνέλαβε τὴν σκευὴν, καὶ ἦσε πάνυ λιγυρῶς, καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν θάλατταν, ὡς αὐτίκα πάντως ἀποθανούμενος. ἐγὼ δὲ παραλαβὼν, καὶ ἀναθέμενος αὐτὸν, ἐξενηξάμην ἔχων εἰς Ταίναρον. Πο. ἐπαινῶ τῆς φιλομουσίας· ἄξιον γὰρ τὸν μισθὸν ἀπέδωκας αὐτῷ τοῦ ἀκροάσασθαι.

no, concupiuit, nauigando in patriam, [f] Methymnam videlicet, ſpectandas ibi diuitias ſuas exhibere. Ac conſcenſa ad traijciendum naui hominum quorundã ſceleratorum, poſteaquam cognitus eſt multum auri ſecum ferre, vbi ad mediũ fermè Aegæũ peruentum fuit, inſidiari illi nautæ cœperunt. Ille verò (nam auſcultabam omnia, iuxta nauigium natando) Quoniam hoc vobis ita viſum eſt, inquit, at me ſaltem aſſumpto ornatu, & decantato prius mihi ipſi funebri aliquo carmine, volentem ſinite præcipitare meipſum. Conceſſerunt nautæ. Tum ille aſſumpſit ornatum, & cecinit admodum lene ac blandum quiddam, atq; ita in mare præcipitauit ſeſe, tanquam ſtatim omnino moriturus. Ego verò excepto atque impoſito illo, enataui vnà cum ipſo in Tænarum. NEP. Laudo & ſtudium erga Muſicam tuum: dignam enim mercedem retuliſti ipſi pro eo quod auſcultâras.

GILBER-

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a Recte facitis Delph.] δέλφιν, δέλφις & Delphinus dicitur piscis & maris belua. Delphines ingenti amore homines, præcipuè pueros prosequi solent, & dorso acceptos vltrò citroque per mare incolumes vectare ac reducere: qui si quo casu postea intereunt, vocem edunt humanis gemitibus similem, & ipsi tandem mœrore confecti moriuntur. Refert aliquot exempla noster Lucianus in nauigio seu votis, & Plin. lib. 9. cap. 8. musicis harmonijs mirificè demulcentur, vt Plutarch. scribit in lib. Septem sapientum. b Inus filium.] Melicertam. Inus fabulam lege Ouid. libr. 3. Metam. Hom. Od. 5. c Exceptum à Scironijs scop.] Qui in Attica sunt post Crommionem ad eam viam quæ ab Isthmo Megara ducit, & à Scironis insignis latronis nomine dicti sunt, qui ea saxa insidens in viatores prætereuntes sæuiebat. d Tenarum.] Laconiæ promontorium, oppidum eiusdem nominis habens, vbi habitum donarium diutissimè in Arionis testimonium: ex ære Delphinus cum insidente Arione dextra victoriam prætendente, læua lyram sustinente. e Periander.] Corinthiorum tyrannus. f Methymnam.] Lesbi ciuitatem. g Studium erga Musicam.] Mulcentur Delphines & sono & cantu.

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Διηγηπικὸς: Delphinos amatores esse hominum, & ab aliquo istorum Arionem eiectum à prædonibus in mare trànsuectum esse.

Mira est Delphinum verè natura, quòd omnes
Sic redamant homines, haudq; perire sinunt.
Euadit mortem Citbara submersus Arion:
Musica nam curas pectora mœsta leuat.

Lavdo, rectè facitis.] Collaudatio à φιλανθρωπίᾳ. Nam & olim.] Probatio à signis antecedentibus & coniunctis. Et nunc tu.] Ἀποσροφὴ ad vnũ Delphinẽ, qui exportauit Arionẽ. Ne mireris Neptune.] ἀπόκρισις αἰτιολογικὴ à coniugatis. Atq; equidẽ ob id.] μίμησις ab iniusto. Quemadmodum & cæteros.] Ab exemplo. Sed quo pacto cũ Arione.] πυ-

ρα-σκευὴ

προσκλὴ ad fabulam de Arione. Periander iſte puto.] *Narratio à perſona regis Corinthi.* Ac conſcenſa.] τὰ περιχθέντα. Nam auſcultabam.] *Gell. libr. 16. cap. 19 ex lib. 1. Herodoti.* Laudo ſtudium.] *Collaudatio à gratitudine.*

MORTVORVM DIALOGI.

ARGVMENTVM in eoſdem.

QVanquam ex eadem occaſione & hi dialogi, quibus inferorum querelæ, iudicia, pœnæ, & id genus alia deſcribuntur, exceptis paucis quibuſdam, quorum argumenta de ſuis temporibus ſumpſiſſe Lucianus videtur, cum ſuperioribus prognati ſunt: aliam tamen atque diuerſum ab illis finem habent, aliaque monent ac docent. Suprà enim amores & affectus deorum tractantur: at hic illud indicatur, atq; etiam oculis penè ſubijcitur, quòd apud Inferos, & eos iudices, quorum ſententiæ poſt hanc vitam ſubijciendi omnes ſumus, nulla perſonarum ratio, nulla potentiæ, diuitiarum, honorum, famæ, aut cuiuſcunq; fortunæ æſtimatio futura eſt, ſed quòd omnes, quod ad conditionem attinet, æquales futuri, & pro eo ac quiſq; in hac vita ſe gerit & meretur, ſupplicium aut præmiũ accepturi ſumus. Tametſi illud quoq; non ignorem, Lucianum ex ironia magis pleraq; hęc, quàm quòd ita animo ſenſerit, dixiſſe videri poſſe, vtpote Epicureum, &, vt ab alijs vocatur, ἄθεον, qui neque de dijs, neq; de immortalitate animarum rectè quicquam ſenſerit. Veruntamen etiam aliàs, cùm de veris moribus philoſophorum ſcribit, vt in Nigrino, Demonacte, & cæteris quibuſdam, eiuſmodi de præſentis vitę rebus & actionibus præcipit & tradit, quę illum haud dubiè de futura quoq; nonnihil cogitatione ac ſenſu præcepiſſe confirmare poſſint. Vrut autẽ hęc ſe habent, digni tamen dialogi iſti ſunt qui legantur, & ob oculos q̃ ſæpiſſimè reuocẽtur: vel ob hoc ſolũ, vt à cupiditæ-

cupiditatibus ac rerum externarum desiderio mentem auocemus, & ad illud respiciamus, quod poeta dixit: *Puluis & vmbra sumus*: quodque post hanc vitam neq; opes, neque potentia, neq; vllæ aliæ fortunæ defunctos sequentur aut iuuabunt.

Operæprecium facturū me spero, si huc adscripsero incerti Autoris Græcū Epigramma, ab hoc argumento non alienum. cuius versionem ex Ausonio subijciemus.

Ελθὼν εἰς ἀίδαν, ὅτε δὴ σοφὸν ἔδυσε γῆρας
Διογένης ὁ κυων, χρύσεον εἰδὼν εἴδωλα.
Καὶ στήσας ὁ γέρων τὸ τριβώνιον ἴγγυς ἑκάστου
τῶν πολιῶν ἐκ πομπῆς χρυσὸν ἀφυσσάμενος
Εἶπεν, ἐμοὶ μὲν νῦν πλείων τόπος. ὅσσα γὰρ εἶχον
πάντα φέρω σὺν ἐμοὶ χρήματα. σὺν δὲ σοὶ ἄλις.

Ausonius:

Effigiem rex Crœse tuam ditissime regum
Vidit apud manes Diogenes Cynicus.
Constitit vtq; procul solito maiore cachinno
Concussus, dixit: quod tibi diuitiæ
Nunc prosunt, regum rex ô ditissime? cùm sis
Sicut ego solus, me quoque pauperior.
Nam quæcunque habui mecum fero, cùm nihil ipse
Ex tantis, tecum Crœse feras, opibus.

Diogenes in hisce dialogis, dicteria maximè in eos iacit, qui supra mortalitatem suam efferri cupiuerunt.

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ Πολυδεύκους. — *DIOGENIS ET Pollucis.*

Iacobo Micyllo interprete.

DIOGENES.

Ω Πολύδευκες, ἐπίτηδές μοί σε ἐπιδέδωκα τάχιστα ἀνιέναι (σὸν γὰρ ὄντα, οἶμαι, τὸ ἀναβιῶναι αὖθις)

COmmendo tibi, Pollux, quā primū ad superos ascēderis (a tuū n. est, ni fallor, cras reuiuiscere)

ἄμειον) ἰὼπε ἴδης Μένιππον τὸν λεώα (εὑρεῖς δ' ἂν αὐτὸν ἐν Κορίνθῳ κατὰ τὸ Κράνειον, ἢ ἐν Λυκείῳ, τ ἐρεῖδοντων πρὸς ἀλλήλους φιλοσόφων καταγελῶντα) εἰπεῖν πρὸς αὐτὸν, ὅτι φησὶ. ὦ Μένιππε, κελεύει ὁ Διογένης, εἴ σοι ἱκανῶς τὰ ὑπὲρ γῆς καταγεγέλασαι, ἥκειν ἐνθάδε ποτ' ἐπὶ πλείω ἐπιγελασόμενον. ἐκεῖ μὲν γὰρ ἐν ἀμφιβόλῳ σοι ἔτι ὁ γέλως ἦν, ἢ πολὺ τὸ, τίς γὰρ ὅλως οἶδε τὰ μετὰ τὸν βίον; ἐνταῦθα δὲ πάνυ βεβαίως γελῷς, καθάπερ ἐγὼ νῦν, μᾶλλον δὲ ἐπειδὰν ὁρᾷς τοὺς πλουσίους καὶ σατράπας καὶ τυράννους, ὅτω ταπεινοὺς καὶ ἀσήμους; ἐκμανθάνεις οἷμαι τῆς δαγινωσκομένους, καὶ ὅτι μαλθακοὶ καὶ ἀγεννεῖς εἰσι, μεμνημένοι τ ἄνω. ταῦτα λέγε αὐτῷ, καὶ πρόσθι ἐμπλησάμενον τὸν πήραν ἄκρατον θερμοῦ τε πομπῶν; καὶ ἐάν τε εὑρεῖ ἐν τῇ τριόδῳ ἑκάτης δεῖπνον λύκιον, ἢ τὸν ἐκ καθαρσίου; ἔτι δὲ, πολλὰ ἀπ' ἐπαγγελῶ ταῦτα;

re) vt ſicubi videris [b] Menippum canē illū, (inuenies autē ipſum [c] Corinthi circa [d] Craneū [e] aut in Lyceo, deridentē contendentes iſtos inter ſe philoſophos) dicas illi: Menippe, inquiens, iubet te Diogenes, ſi ſatis ea quæ ſuper terram ſunt, deriſiſti, quò & huc ad inferos deſcendas, vbi multò plura quæ rideas, habiturus es. Illic enim in ambiguo tibi adhuc riſus fuit, & frequens illud obijci potuit: Quis enim omnino ſcit, quæ poſt vitā futura ſint? Hic autem non deſines cōſtanter atq; perpetuò ridere, quemadmodum ego quoq; nunc facio: & maximè poſtquam videris diuites iſtos ac [f] ſatrapas & tyrannos ita humiles & obſcuros eſſe, ſoloq; eiulatu ab alijs dignoſci: tum quòd & molles & ignaui ſunt; reminiſcentes eorū quæ in vita geruntur. Hæc illi quæſo vt dicas; & vt præterea etiam [h] pera veniat [i] impleta & multo lupino, & ſicubi in triuio poſitam inueniat [k] Hecates cœnam, aut [l] ouum ex luſtratione relictū, aut ſimile quippiam. POL. At renunciabo hæc illi,

Dioge-

ὦ Διόγνου. ὅπως δ' ἂν μάλιστα ἀποῖός τις ὢν τὴν ὄψιν: Διογ. γέρων, φαλακρὸς, τεῤῥένιον ἔχων πολύθυρον, ἅπαντι ἀνέμῳ διαπεπλαμένον, καὶ τοῖς ἐπὶ πλεῖστα τῶν ῥακίων ποικίλον. γελᾷ δ' ἀεὶ, καὶ τοσοῦτον τοὺς ἀλαζόνας τούτους φιλοσόφους ἐπὶ σκώμμα. Πολ. ῥᾴδιον εὑρεῖν ἀπὸ γε τούτων. Διογ. βούλει καὶ πρὸς αὐτοὺς ἐκείνους ἐντείλωμαί τι τοὺς φιλοσόφους; Πολ. λέγε. οὐ βαρὺ γὰρ ἂν εἴη τοῦτό. Διογ. τὸ μὲν ὅλον, παύεσθαι αὐτοῖς παρηγγύακηρύσσειν, καὶ περὶ τοῦ ὅλου ἐρίζειν, καὶ λίραται φύσεσιν ἀκύλοις, καὶ κροκοδείλους ποιεῖσθαι, καὶ τοιαῦτα ἄπορα ἐρωτᾶν διδάσκειν τὸν νοῦν. Πολ. ἀλλ' ἐμὲ ἀμαθῆ καὶ ἀπαίδευτον ἐῶν φήσουσι, διατηγοροῦντα τῆς σοφίας αὐτῶν. Διογ. σὺ δ' οἰμώξεσθαι αὐτοῖς παρ' ἐμοῦ λέγε. Πολ. καὶ ταῦτα, ὦ Διόγνου, ἀπαγγελῶ. Διογ. τοῖς πλουσίοις δ', ὦ φίλτατον

Diogenes: sed quò melius illum agnoscere queam, cuiusmodi facie est? DIOG. *Senex est, caluaster, pallio indutus lacero, & vento cuiuis peruio, prætereà & diuersorum pannorum assumentis variegato. Ridet autem semper, ac plerunque arrogantes istos Philosophos acerbè perstringit.* POL. *Facile erit inuenire illum, ex his vtique signis.* DIOG. *Visne vt ad ipsos quoque Philosophos illos aliquid tibi mandem?* POL. *Mandes licet. non enim graue neque hoc mihi fuerit.* DIOG. *In vniuersum adhortare illos, vt desistant à nugis suis, neque de toto contendant, neque* [m] *cornua sibi mutuò affingant, neque* [n] *crocodilos faciant, neque huiuscemodi sterilia atque ieiuna interrogare, animum instituant.* POL. *At indoctũ me & ineruditum esse dicent, qui doctrinam illorum reprehendam.* DIOG. [o] *Tu verò plorare illos meo nomine iube.* POL. *Et hæc nunciabo illis.* DIOG. *Diuitibus autem, ô lepidissimum*

τᾶ]ον Πολυδεύκιον ἀπάγγει= λε ταῦτα παρ' ἡμῶν τί, ὦ μά= ταιοι, τὸ χρυσὸν φυλάττε]ε; τί ὃ τιμωρεῖσθε ἑαυτοὺς, λογιζόμε= νοι τοὺς τόκους, καὶ τάλαντα ἐπὶ τἀλάντοις σωτιθέντων, ὃς καὶ ἕνα ὀβολὸν ἔχοντας, ἥκειν μετ' ὀλίγον; Πολ. ἀρέσ]αι καὶ ταῦτα πρὸς ἐκείνους. Διογ. ἀλ= λὰ καὶ τοῖς καλοῖς γε καὶ ἰσχυ ροῖς λέγε, Μεγίλῳ τε τῷ Κο= ρινθίῳ, καὶ Δαμοξένῳ τῷ πα= λαιστῇ, ὅτι παρ' ἡμῖν ὅτε ἀ ξανθὴ κόμη, ὅτε τὰ χαροπὰ ἢ μέλανα ὄμμα]α, ἢ ἐρύθημα ἐπὶ τῇ προσώπῳ ἔτι ὄν, ἢ νεῦ= ρα ἔντονα, ἢ ὁμοίως καρτεροὶ, ἀλλὰ πάν]α, μία ἡμῖν κόνις φασὶ, καὶ ἡ γυμνὰ τὰ κάλ= λη. Πολ. ὀχλητὸν ὁδὶ τοῦ= το ἀπᾶν πρὸς τοὺς καλοὺς καὶ ἰσχυρούς. Διογ. καὶ τοῖς πτω= χοῖς, ὦ Λάκων (πολλοί εἰσι, καὶ ἀχθόμενοι τῷ πράγμα]ι, καὶ οἰκ]αίρου]ον τὴν ἀπορίαν) λέ= γε μήτε λακρύειν, μήτ' οἰ= μώζειν, δίκην σάμβᾳ τῷ ἐν= ταῦθα ἰσοτιμίαν, καὶ ὅτι ὁ=

pidissimum caput, hæc no= stro nomine annuncies quæ= so: Quid, ôvani, inquiens, au rum tantoperè custoditis? quid autem excrùciatis vos ipsos, supputantes vsuras, & talentum aliud super aliud accumulantes; quos non plus quàm vnum obulum haben= tes venire huc paulò pòst o= portet? POL. Dicentur & hæc ad illos, DIOG. Sed & formisis istis & robustis dicas, Megillo puta Corin= thio, & Damoxeno palæstri= tæ, quòd apud nos neq; flaua coma, nec cærulei nigrive oculi, neq; rubor faciei am= plius vllus est: neq; prætereà nerui intenti & robusti, neq; humeri laborum tolerantes: sed P omnia vnus puluis, vt aiunt, nobis, calvaria forma nudata scilicet. POL. Non molestum erit neque hæc ad formosos & robustos illos dicere. DIOG. Etiam pau peribus, ô Lacon dicas licet, (multi autem sunt, quibus & ea res perquàm molesta est, & inopiam lugent, vt neque lachrymentur, neque plorent, exposita illis æqualitate hac, quæ hic est: & quòd vide=

bunt

ψευσαι τὸς ἐκεῖ πλουσίους ὀλίγου ἀμείνους αὐτῶν. καὶ Λακεδαιμονίοις ἴσως τοῖς σοῖς, ταῦτα, εἰ δοκεῖ, παρ' ἐμοῦ ἐπιτίμησον, λέγων ἐκεῖνόθι αὐτούς. Πολ. μηδὲν. ὦ Διόγνητε, περὶ Λακεδαιμονίων, μήτε ὑγιὲς ἀνέξομαί γε. ἀλλὰ πρὸς τὸς ἄλλους ἔφη σα ἀπαγγελῶ. Διογ. ἀλλὰ σωτέον τοίνυν, ἐπεί σοι δοκεῖ σὺ δὲ, οἷς πρόσθεν, ἀπάγγελλε παρ' ἐμοῦ τὸς λόγους.

bunt eos qui illic diuites sunt, nihilo meliores quàm sese hic esse. Lacedæmonijs autem tuis hæc, si videtur, nomine meo obijcias; molles & eneruatos ipsos esse dictitãs. POL. Ne de Lacedæmonijs Diogenes quicquam dicas, non enim feram: sed quæ ad cæteros mandasti, ea illis renunciabo. DIOG. Missos igitur faciamus hos, quando tibi ita videtur: tu verò quibus antea dixi, ad eos sermones hos meos deferas.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a TVVM cras reuiuiscere.] *Pollux Iouis ex Leda filius, & Castoris frater, qui cùm immortalis esset (vtpote eodem ouo cum Helena prognatus) à Ioue fertur petijsse, vt sibi cum fratre vita functo immortalitatem suam partiri liceret, quare impetrata, alterius mori traduntur & reuiuiscere: de quibus Virg. 6. Aen.* b Menippum canem.] *Canes enim vocantur Cynicæ sectæ philosophi.* c Corinthi.] *Corinthus vrbs Achaiæ Græcarum omnium vrbiũ clarissima fuit, quæ ne Romanæ quidem vrbi concessit.* d Craneum.] *Gymnasium.* e Aut in Liceo.] *Id enim superiori gymnasio nomen fuit.* f Satrapas.] *Dictio Persica, significans præfectum prouinciæ.* g Tyrannos.] *Qui per insolentiam imperij viribus abutebantur, & vi quadam animi libidine dominabantur non iure & legibus æquis.* h Pera.] *Sacculo ex aluta, à collo ad lumbos pendente.* i Impleta lupino.] *Lupinum legũminis genus omnium amarissimum & vilissimũ, de quo idem Lucian. in lib. de Mercede seruientibus.*

k Hecates cœnam.] *Mos erat diuitibus, vt singulis men-*

sibus Hecatæ sacrificando in triuijs panes atque alia quædam ponerent, quæ postea à pauperibus auferebantur ac deuorabantur: hanc Hecates cœnam dicebant. Suidas & Athenæus libro 7. Athenienses autem & theatra & conciones & cæteros conuentus hominum lustrare solebant, adhibitis paruis & vilibus quibusdam hostijs, vt Suidas tradit. eò videtur hic alludere. Huius rei etiam meminit Aristophanes in Pluto, & eius interpres. Item Theocriti Glossematarius ἐν τῇ τελοδῳ. l Ouum exlustratione.] *Catharsio. Catharsium Græcis videtur purificatio quædam dici. Morem quippe Athenis fuisse produnt, conciones expurgandi atque theatra, & omnino quemlibet populi conuentum. Id verò minutis fiebat procellis, quos nominabant catharsia. Eiusmodi obibant munus qui dicebantur à collustratione Peristiarchi. Oua illustrationibus aptæ monstrat Iuuenalis illud.*

—— nisi se centum lustrauerit ouis.

Sed & in arte Ouidius oua hæc lustralia indicat illis versibus:

Et veniat quæ lustret anus, lectumque locumque.
Præferat & tremula, sulphur & oua manu.

Consule Thucydidem & Herodotum de dolo. Sed nil tam necessarium quàm sulphur. Homerus Odyss. χ. οἶσι θεῖον κελῶ κακὸν ἄκος. Plinius lib. 35. habet & in regionibus locum ulphur ad expiandas suffitu domos, hoc libauit. libr. 8. Columella. m Neque cornua.] *Per κέρατα captiosos syllogismos ad hunc modum conflatos intelligit Chrysippus: εἰ τι οὐκ ἀπώλεσας, τοῦτ' ἔχεις, κέρατα δ' οὐκ ἀπώλεσας, κέρατα ἄρα ἔχεις. Quod non perdidisti habes. Cornua non perdidisti: cornua ergo habes.*

n Crocodilos faciant.] *κροκόδειλος. Sophisma ex fabula mulieris Aegyptiæ huiusmodi nomen habet, cuius mentionem facit Lucianus in Vitarum auctione, sub finem. Quintilianus lib. Ceratinas & Crocodilinas ambiguitates appellat. Fabulam Crocodili tractauimus in nostris narrationibus libro* 1.

o Tu verò plorare illos.] *Ita autem Græcos loqui solitos, vt plorare iuberent eos, quos à se contumeliosè demitterent, notum est. Hac etiam voce vsus est in Tragopodagra, & in sequenti Dialogo contra Menippum bis, plurimisque alijs locis. Horatius in* 5. *Satyra:*

Inueniet

Inueniet nil sibi legatum præter plorare.

Idem in extrema Satyra lib. I. Demetri.

—tuque Tigelli
Discipulorum inter iubeo plorare cathedras.

Cic. in Epist. quadam ad Q. Fratr. ἀλλ' οἰμωζίτω, *nos modò valeamus.* p Omnia vnus puluis.] *Alludit ad defunctorum cineres, inter quos nihil appareret discriminis.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

προσαγωγὴ Δημόλογου.

Mittitur ad viuos Pollux, mandata Menippo
Vt referat, pulchris, diuitibusque simul.
Ad miseros etiam, ne demirentur auaros.
Fabula post vitam cuncta perire monet.

O pollux.] ἡ ἐντολή. Inuenies autem.] *à loco.* Dicas illi Menippe.] *Expositio mandati.* Illic enim.] *Ratio per comparationem.* Hic autem non desines.] αὐτιπόδοσις. Et maximè.] αὔξησις. Hæc illi quæso.] *Conclusio.* Senex est.] Προσωπογραφία *ab ætate, habitu & actu.* Visne vt ad ipsos.] ἐρώτησις. Mandes licet.] ἐντολὴ πρὸς τὸς φιλοσόφους, Neque de toto.] Ἰδίαν *Platonicæ.* Neque cornua.] κεραίνη. Neq; Crocodilos.] κροκοδείλης At indoctum me.] ἀποφορά. Et hæc nunciabo.] ἀπόκρισις ἐρωτική. Diuitibus autem.] ἀπαγγελία *ad diuites.* Sed & formosis.] *Ad formosos & robustos.* Quod apud nos.] *Quis status apud inferos.* Etiam pauperibus.] *Ad pauperes.* Lacædemonijs autem.] Σαρκασμὸς *ad Lacedæmonios.* Neque Lacædemonijs.] ἀπαγγελία. Sed quæ ad cæteros.] ἀνάκρισις. Missos igitur.]

Epilogus.

ΠΛΟΥΤΩΝ, Η ΚΑΤὰ Μενίππου.

PLVTO, SEV CONTRA Menippum.

Iacobo Micyllo interprete.

CROESVS.

ΟΥ φέρομεν, ὦ Πλούτων, Μένιππον τουτονὶ τὸν κυνῶντα παροικοῦντα, ὅστις ἢ ἐκεῖνον ποιᾶτάσηθον, ἢ ἡμᾶς μετοικήσομεν ἐς ἕτερον τόπον. Πλού. τί δ' ὑμᾶς δεινὸν ἐργάζεται ὁμόνεκρος ὤν; Κροῖ. ἐπειδὰν ἡμεῖς οἰμώξομεν, καὶ σκύψομεν, ἐκείνου μεμνημένοι τῶν ἄνω. Μίδας μὲν γοῦν ἐστι τοῦ χρυσίου, Σαρδανάπαλος δὲ τῆς πολλῆς τρυφῆς, ἐγὼ δὲ τῶν θησαυρῶν, ἐπιγελῶ, καὶ ἐξουδενίζω, ἀνδράποδα καὶ καθάρματα ἡμᾶς ἀποκαλῶν. ἐνίοτε δὲ καὶ ᾄδων, ἐπιτραπέζιά ἡμῶν τὰς οἰμωγάς, καὶ ὅλως, λυπηρός ἐστι. Πλού. τί ταῦτα φασίν, ὦ Μένιππε; Μεν. ἀληθῆ, ὦ Πλούτων. μισῶ γὰρ αὐτοὺς ἀγεννεῖς καὶ ἀνελευθέρους ὄντας, οἷς οὐκ ἀπέχρησε

NOn poterimus ferre, Pluto, [a] Menippum hũc canem cohabitantem nobiscum: quapropter aut illum hinc amotum alibi colloca, aut nos hinc alibi commigrabimus. PLVT. Quid autem vobis mali adeò facit, quando eodem modo mortuus est ac vos? CROES. Postquam nos ploramus & ingemiscimus, illorum reminiscentes quae apud superos habuimus, vipote [b] Midas hic auri, [c] Sardanapalus autem multae voluptatis, [d] ego verò thesaurorum irridet, & cum conuicijs exprobrat ea nobis, maneipia & piacula nos vocitando. Interdum autem etiam cantando conturbat ploratus nostros: & in summa valdè nobis molestus est. PLVT. Quid haec audio de te, Menippe? MENIP. Vera Pluto. Odi enim ipsos, ignaui ac perditi adeò cũ sint, quibus

πλήρεσι βιῶναι κακῶς, ἀλλὰ καὶ ἀποθανόντος ἔτι μέμνηται, καὶ παρείχονται τῶν ἄνω. χαίρω τοι γὰρ ἀνιῶν αὐτούς. Πλού. ἀλλ' ὁ γοῦν λυπεῖται γὰρ ὁ μικρῶν στρέμμασι. Μεν. καὶ σὺ μωραίνεις, ὦ Πλοῦτων, ὁμόψηφος ὢν τοῖς τούτων στεναγμοῖς; Πλούτ. ὀρθῶς. ἀλλ' ἐκ ἂν ἐθελήσαιμι στασιάζειν ὑμᾶς. Μεν. μὴ μέντοι, ὦ κάκιστοι Λυδῶν καὶ Φρυγῶν καὶ Ἀσσυρίων, ἔτω γινώσκητε ὡς ὑφ' ὑμῶν ὁμοίως. ἔνθα γὰρ ἂν ἦτε, ἀκολουθήσω ἀνιῶν καταράτων καὶ καταγελῶν. Κροῖσ. ταῦτα οὐχ ὕβρεις; Μεν. οὐκ, ἀλλ' οἷα ὕβρεις ἐστίν, ἃ ὑμᾶς ἐποιεῖτε προσκυνεῖσθαι ἀξιοῦντας, καὶ ἐλευθέροις ἀνδράσιν ἐπηρυθριῶντας, καὶ τὸν θανάτου τοσοῦτον παραπαίοντας. τοιγαροῦν οἰμώξεσθε, πάντων ἐκείνων ἀφῃρημένοι. Κροῖσ. πολλῶν γε, ὦ θεοί, καὶ μεγάλων κτημάτων. Μιδ. ὅσον ἐγὼ χρυσοῦ; Σαρ.

quibus non ſatis fuit viviſſe malè, ſed etiam mortui inſuper cogitatione atq; animo illis qui apud ſuperos ſunt, inhæret. Delector itaq; ægrè ipſis faciendo. PLVT. *Sed non decet: dolent enim non exiguis rebꝰ priuati.* MEN. *Etiam tu deliras, Pluto, qui gemitus iſtorum tuo quoque calculo approbas?* PLVT. *Haudquaquam: verùm nolim vos diſcordes ac ſeditioſos eſſe mutuò.* MEN. *At verò, e ô peſsimi Lydorum, f Phrygum, & Aſſyriorũ, ita de me cognoſcite, vt quĩ neq; vnquam deſiturus ſim. Nam quocunque abieritis hinc, eodem ſequar, ægrè faciendo, cantando, atque irridendo vos.* CROES. *An non hæc contumelia eſt?* MEN. *Non: ſed illa contumelia erãt, quæ vos facere ſolebatis, qñ & adorari vos volebatis, & hominibus liberis pro libidine abutebamini: neque tũ mortis qui equã memores eratis. Proinde plorare nũc omnibus illis deſpoliati.* CROES. *Multis certè, ô Dij, & magnis poſſeſsionibus.* MID. *Quanto equidem ipſe auro?*

Σαρ. ὅσους δ' ἐγὼ πρυφῆς; Μέ. εὖγε ὅτω ποιεῖτε. ὀδύρεσθε μὲν ὑμεῖς, ἐγὼ δ', τὸ γνῶθι σαυτὸν ποικίλως σωφρόνως, ἐπάδομαι ὑμῖν. πρέποι γὰρ ἂν τοῖς τοιούτοις οἰμωγαῖς ἐπᾴδόμενον.

SARD. Quanta verò ego voluptate? MEN. Rectè sanè, ita facitè: h lugete vos quidem, ego verò triũ illud, Nosce teipsum, identidem connectendo, vobis occinã. decet enim huiusmodi ploratus, si crebrò illis accinatur.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a MENIPPVM canem.] *Menippus Phœnix, Philosophus cynicus & ideò canis dictus.* b Midas hic auri.] *Phrygiæ Rex pecuniosissimus, cui Plinius primum tribuit locũ inter insigniter diuites.* c Sardanapalus.] *Apud Athenæum lib. 12. agitur de luxu Sardanapali, qui Rex fuit Nini Persicæ regionis, delicijs vsqueadeò effœminatus, vt inter puellas ipse puellari cultu desidere sit solitus.* d Ego verò thesaurorum.] *Cræsus Rex Lydorum opulentissimus, de quo Ouid. 4. de Ponto.*

e O pessimi Lydorum.] *Cræsus Rex Lydorum.* g Phrygum.] *Midas Phrygum Rex.* g Assyriorum.] *Sardanapalus vltimus Assyriorum Rex, & trigesimus à Nino, cuius epitaphium refert Cic. 5. Tuscul. quæst*

Hæc habeo, quæ edi, quæque exaturata libido
Hausit: at illa iacent multa & præclara relicta.

h Lugete vos.] *Paulò antè, Plorate nunc.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Ὀδυρμικὸς διάλογος.

Diuitias Cræsi ridebat sæpe Menippus,
Ornatus varios delitiasque leues.
Non fert spretorem Cræsus, iam mortuus olim:
Auri tantus amor præteritíve boni.

Non poterimus ferre.] *Propositio minor.* Quapropter aut.] *Complexio & conclusio.* Quid aũt nobis.] *ἀπόφασις probationis.* Postquam nos ploramus.] *Antecedentis approbatio per enumerationem.* Quid hæc audio.] ἀποστροφή,

ἀποστροφὴ κατηγορική. Vera Pluto.] *Confitetur factum, per* αὐτοκατηγορίαν. Dolent enim.] *Ab indecoro.* Haud.] *Ratio.* At verò pessimi.] ἀπόλη. Annón hæc.] *Querela.* Non, sed illa.] *Recriminatio.* Proinde deplorare.] παραυξήσις. Quanto equidem.] *Amplificatio.* Rectè sanè.] *Conclusio* ἐφωτική.

ΠΛΟΥΤΩΝΟΣ καὶ ἑρμοῦ.

PLVTONIS ET Mercurij.

Iacobo Micyllo interprete.

PLVTO.

ΤΟν γέροντα οἶσθα, τὸν πάνυ γεγηρακότα λέγω, τὸ πλούσιον ὀνησίλαον, ᾧ παῖδα μὲν οὐκ ἔστιν, οἱ τὸν μέλλοντα δὲ θηρῶντες, πεντακισμύριοι; Ερ. νὴ, τὸν Σικυώνιον φῄς. τί δέ; Πλού. ἐκεῖνον μὲν, ὦ Ερμῆ, ζῆν ἔασον ἐπὶ τοῖς ἐνενήκοντα ἔτεσιν, ἃ βεβίωκεν, ἐπιμετρήσας ἄλλα τοσαῦτα, εἴγε οἷόν τε ἐστὶν, καὶ ἔτι πλείω, τοὺς λείποντας αὐτῷ, Χαρῖνον τὸν υἱὸν, καὶ Δάμωνα, καὶ τοὺς ἄλλους κατάσπασον ἐφεξῆς ἅπαντας. Ερ. ἄτοπον ἂν δόξειε τὸ τοιοῦτον. Πλού. οὐκοῦν, ἀλλὰ δικαιότατον. τί

SEnémne nosti, istum aetate omnino cõfectum dico, *Eucratem* diuitem, cui liberi quidem nulli sunt, hæreditatis autem captatores plus quàm [a] quinquaginta millia? MERC. Noui: Sicyonium illum dicis. Sed quid postea? PLV. Viuere illum quidem, Mercuri, sine vlira eos quinquaginta annos quos ætate peregit, alteris totidem accumulatis, si modò possibile sit, atque etiam pluribus, adulatores autem ipsius. Charinũ adolescentem, & Damonem, & cæteros abripe huc ordines oës. MERC. Atqui absurdũ hoc videri queat. PLV. Haud quaquã imò iustissimũ.

τί γὰρ ἐκεῖνοι παθόντες, οὐκ ἐθέλουσι ἀποθανεῖν ἐκεῖνον, ἢ τῶν χρημάτων ἀντιποιοῦνται ἄλλην προσήκοντες; ὃ δὲ πάντων ἐστὶ μιαρώτατον, ὅτι καὶ τοιαῦτα εὐχόμενοι, ὅμως θεραπεύουσιν ἔνιοι τῷ φανερῷ. καὶ νοσοῦντα μὲν βουλευόμενοι, πᾶσι πρόδηλα, θύσειν δὲ ὅμως ὑπισχνοῦνται, ἢν ῥᾳσθῇ. καὶ ὅλως, ποικίλη τις ἡ κολακεία τῶν ἀνδρῶν, ἅτε ταῦτα ὁ μὲν ἴσως ἀθανατήσων, οἱ δὲ προαπίτωσαν, αὐτὸ μάτην ἐπιχαυόμενοι. Ερ. γελοῖα πείσονται, πανοῦργοι ὄντες. πολλὰ δὲ καὶ ἐκεῖνος εὖ μάλα ἅτε βουκολεῖ αὐτοὺς, καὶ ἐπιλπίζει. καὶ ὅλως, ἀεὶ θανούσῃ ἐοικώς, ἐῤῥωται πολὺ μᾶλλον τῶν νέων. οἱ δὲ ἤδη τὸν κλῆρον ἐν σφίσι διῃρημένοι, βόσκονται, ψολὴν μακαρίαν πρὸς ἀλλήλους τινὰ θέντες. Πλ. ἀνὴρ ὁ μὲν ἀποδυσάμενος τὸ γῆρας, ὥσπερ Ἰόλαος ἀνεβήσατο.

οἷδ'

Quam enim ob causam illi adeò optant illum mori, nisi quia pecuniâ illius ambiunt, nulla propinquitate iuncti? Quod autem omnium scelleratissimum est, interea cùm talia precantur, tamen obseruant & colunt manifestè vtique illum. Ac quæ ægrotante illo apud se consultet, nemo ignorat: attamen sacrificaturos sese promittunt, si conualescat denuò: & in summa, varia quædam adulandi ratio illorum hominum est. Quamobrem ipse quidem immortalis sit, illi autem præ ipso abeant, [b] frustrà hiantes. MERC. Ridicula patientur, scelerati cùm sint. Sed tamen & ille admodum scitè circumducit illos, & [c] spe pascit inani: & in summa, semper morituro similis, multo validus magis est, quàm quisquam iuuenis. Illi autem hæreditate inter se diuisa pascuntur, vitam quandam beatam secum ipsi animo præcipientes. PLVT. Proinde ipse exuta senectute, [d] quemadmodum Iolaus ille, in iuuenem redeat:

illi

οὐδ' ἀπὸ μίσους τῶν ἐλπίδων τὸν ἀνεροπολουθίντα πλοῦτον ἐκλιπόντος, ἤδη κακοὶ κακῶς ἀποθανόντες.

Ερ. ἀμείλησον, ὦ Πλοῦτων: μεταπεμψόμεθα γάρ σοι ἤδη αὐτούς, καθ' ἕνα ἑξῆς; ἢ πῶς δή; οἰμαί, ἔφη. Πλού. κατάσπα. ὁδὶ παραπέμψει ἕκαστον, ἀντὶ γέροντος ἄνθις νεανίσκος γιγνόμενος.

illi autē e in ipsa media spe, f diuitijs illis quasi per somnum spectatis destituti, abeant iam huc mali malè mortui. MERC. Alias res cura Pluto, iam enim accersam tibi illos, alium super alium ordine, & septem autem, opinor, sunt. PLVT. Deducas licet. Ille autē mittat singulos præ se, ex sene iterum in adolescentem conuersus.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

EVcrati Sicyonij diuitis captatores sua spe frustrantur, ac res euenit secus, atq; illi expectabant. Eucrates enim semper aliquam inuenit rimam, vt inquit Plautus, per quam elabatur, & aliquo prætextu si fides requiratur subterfugiat. Huius meminit idem Lucianus in somnio siue Gallo sub finem. Est apud Aristophanem in Equitibus; Eucrates, qui quum molitor esset & diues, tamen remp. administrabat.

a QVINQVAGINTA millia.] *Numerus infinitus pro finito, hoc est, septem* b Frustrà hiantes.] *Re multum sperata, multumq; expetita frustrâti discedant.* c Spe pascit inani.] *Incendit, incitat, mouet, implet. Sed interim coruos deludit hiantes, arte frustratos.* d Quemadmodum Iolaus.] *Hic cùm ad decrepitam ætatem peruenisset, Herculis precibus iuuentuti restitutus est, vt Ouid fabulatur 9. Metam.*

—dubiaq; legens lanugine malas

Ora reformatus primos Iolaus in annos. e In media spe.] *Spes stultis addit animos. Hinc Catull.* Suscitat à cano vulturium capite. *Captatores autem vultures dici, non Catullus modò, sed Seneca indicauit,* f Diuitijs illis quasi

quasi per somnum spectatis.] *Solent enim plerunque, qui quippiam magnopere exoptant, id in somnis cernere, & vel extremæ sortis homines aliquando magnifica quædam somniare, quemadmodum Luciani nostri Micyllus, qui per somnum opulentissimus, experrectus, certo quispiam erat Iro penè pauperior.*

g Septem opinor sunt.] *Qui idem cadauer certatim captant.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

προσπτικὸς, *in hæredipetas, qui sæpe antequam eaptati moriuntur.* λοιμικὰς:

Eucratis exoptant mortem Damonq; Charinusq;
Vt citiùs capiant minerua magna senis:
Queis iubet illudi Stygijs qui præsidet oris:
Ne alterius cupias ergo obitum ante diem.

SENEM me nosti.] ἐρώτησις καὶ προσωποποιΐα. Noni, Sycionium.] *Affirmatio.* Sed quid postea.] ἡ πρόσπτυξις. Viuere illum.] τὸ δεύτερον μέρος. Adulatores autem.] ἀνθυποφορά. Atqui absurdum.] ἀνθυποφορὰ καὶ βίαιον. Quam enim ob causam.] αἰτιολογία. Quod autem.] αὔξησις. Quamobrem.] *Conclusio mandati.* Sed tamen & ille.] ἀφήγησις καὶ τὸ διηγούμενον. Proinde ipse.] ἄλλη ἐντολή. Illi autem in.] *Altera pars hæredipetis.* Alias res.] *Conclusio.*

TERPSIONOS KAI PLOUTONOS. — TERPSIONIS & Plutonis.

P. Virunio interprete.

TERPSION.

Τοῦτο, ὦ Πλοῦτων, δίκαιον, ἐμὲ μὲν τεθνάναι, τριάκοντα ἔτη γεγονότα, Θουκυδίδην δὲ τὸν ἑπτηκοντούτην καὶ ἔτι πρεσβύτερον;

IVstumne hoc est, ô Pluto, me quidē è vita abijsse, triginta cū sim annorum: Thucritum verò senem septuagenarium, & vltrà, adhuc

γέροντα Θούκυδον ζῆν ἔτι; Πλ. δικαιότατον μὲν οὖν, ὦ Τερψίων, εἴγε ὁ μὲν ζῆ, μηδενὸς αὐχόμενον θανάτου τῶν φίλων, οὐ δὲ πᾶσι πρὸ πάντων τὴν κληρονομίαν ἐπιβάλλουσιν αὐτῷ, περιμένων τὸν κλῆρον. Τερ. ἐγὼ γοῦν ἐκεῖνον γέροντα ὄντα, καὶ μηκέτι τι χρήσασθαι τῷ πλούτῳ αὐτὸν δυνάμενον, ἀπιέναι τοῦ βίου, παραχωρήσαντα τοῖς νέοις; Πλ. καινὰ, ὦ Τερψίων, νομοθετεῖς, τὸν μηκέτι τῷ πλούτῳ χρήσασθαι δυνάμενον, πρὸς ἡδονὴν ἀποθνήσκειν. τὸ δὲ ἄπαντος ἡ Μοῖρα καὶ ἡ φύσις διέταξεν.

Τερ. οὐκοῦν ταύτην αἰτιῶμαι τῆς διατάξεως. ἐχρῆν γὰρ τὸ πρᾶγμα ἐξῆς πως γίνεσθαι, τὸν πρεσβύτερον πρότερον, καὶ μετὰ τοῦτον, ὅστις καὶ τῇ ἡλικίᾳ μετ' αὐτὸν; ἀφαιρεῖσθαι δὲ μηδαμῶς, μηδ' ζῶν μὲν τὸν ἀπόπληκτον, ὀδόντας πρὸς ἔτι λοιποὺς ἔχοντα, μόγις ὁρῶντα, οἰκέτας τέτρασιν ἐπικεκυφότα, κορύζης μὴ τοῦ ῥῖνα λύμης τ' ὀφθαλμοὺς μισοῦντα

adhuc viuere? PLVT. Iustissimum quidem, ô Terpsio. Nam etsi ipse viuit, certè ad nullius tamen mortem affectus est: tu verò omni tempore illius hæreditatem exspectans, cum mori auidissimè cupiebas. TER. Nônne opus fuerat, quum senex sit, nequeatq; decæterò suis vti diuitijs, locum dare iuuenibus? PLVT. Nouas, ô Terpsio, statuis leges, quum ad voluptatem diuitijs vti nequeat, ipsum è vita decedere. Aliter autem & [b] Parca & natura statuisse videtur. TER. Proinde hanc ob huiuscemodi [c] accuso ordinem. decebat enim has res successione graduq; fieri, senem primò, deinde qui in ea ætate sequeretur, mori: haudquaquam autem exerceri aut viuere, qui [d] senectute decrepitus esset, qui tres duntaxat dentes habeat, cui vix deseruiunt oculi, qui curuatus à quatuor famulis deducitur, dr guttantes nares, lipposq; oculos

habens,

ὄντα, οὐδὲν ἔτι ἡδὺ ἀλόητα, ἐμψυχόμ τινα τάφον ἀπὸ τ νέων καταγελῶμεν: ἀρ= βυόκαν δ καλίσσς, καὶ ἱρ= ῥωμενεςάτης νεανίσκης. ἄνω ῥὸ ποταμῶν τὸ τόγε. ἢ τὸ τη= λουτῶον ἀδύναι ἐχρὶν, πότ καὶ τιθυύξεται τῶν γερόν= των ἕκας ⊙, ἵνα μὴ μάτλω ἀν ἐνίης ἐθεράπευον. νυῦ δὲ τὸ τλὼ παροιμίας, Η ἅμαξα τ βῦν πολλάκις ἐκφέρει. Πλὴ. ταῦτα μὲν, ὦ Τερψίων, πολὺ σωφρονέςερα γίνεται, ἤπερ σοὶ δοκεῖ. ἡμᾶς δ τί παθόντες, ἀπορίοις ἐπιχαίρετε, καὶ τοῖς ἀτέκνοις τ γερόντων ἀποποιεῖ= τε, φέροντες αὐτές; τοιγαροῦν γέλωτα ὀφλισκάνετε, πρὸς ἐ= κείνων κατορυττόμενοι, καὶ τὸ πρᾶγμα τοῖς πολλοῖς ἥδι= ον γίνεται. ὅσῳ γὰρ ὑμεῖς ἐκείνους ἀφθονέως ἐυχεσθε, τοσούτῳ ἅπασιν ἡδὺ; πρε= αποθανεῖν ὑμᾶς αὐτῶν. καιν= νὴ γάρ τινα ταύτην τέχνην ἐπινενοήκατε, γραῶν καὶ γε= ρόντων

habes, nihil deniq; voluptatis degustans, haud aliud existens, quàm [e] *animatum quoddam sepulchrum,* [f] *ab ipsa iuuentute derisum: & contrà mori optimos atque robustissimos adolescentes. Nam hoc perinde esse videntur,* [g] *ac si flumina sursum deferantur. Aut saltem scire necesse foret quando & senum quilibet obiturus esset, ne quos, prout eis mos est, fallerent. Nunc verò illud accidit quod prouerbio dici solet:* [h] *Quadriga bouem sæpissimè ducit.* PLVT. *Hæc quidem, ô Terpsio, prudentius fiunt, quàm tibi profectò videntur. Verùm & vos quid passi estis quòd rebus alienis gaudetis, & senibus filijs orbatis vosmet, tantoperè in adoptionem traditis? quamobrem in derisum adducti, ab illis sepelimini: quod quidem plurimis fit periucūdū. Nam quantò vos magis mori illos peroptatis, tantò plus omnibus quàm gratissimum est, si ante eos vos mori cōtingat. Etenim nouā quandam in medium adducitis artem, aniculas atq; decrepitos*

ρόντων ἐρῶντος, καὶ μάλιστα εἰ ἄπαιδες ἔιεν. οἱ δὲ ἔνιοι, ὑμῖν ἀνίρασται. καίτοι πολλοὶ ἤδη τῶν ἐρωμένων, συνοῦντες ὑμῶν τὴν πανουργίαν τοῦ ἔρωτος, ἂν καὶ πάνυ παῖδας ἔχοντες, μισεῖν αὐτοὺς πλάττονται, ὡς μὴ αὐτοὶ ἐρασὰς ἔχωσιν. εἶτα ἐν ταῖς διαθήκαις, ἀπικλείσθησαν μὲν οἱ πάλαι δορυφορήσαντες· ὁ δὲ πᾶις, καὶ ἡ φύσις, ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον, ἁρπάζουσι πάντων: οἱ δὲ ὑποπρίουσι τοὺς ὀδόντας, ἀποσμυχόμενοι. ΤΙΡ. ἀληθῆ ταῦτα φής: ἐμοῦ γοῦν Θουκυδίδου πόσα διαφθείροντος, ἀεὶ τεθνήξεσθαι δοκῶν, καὶ ὁπόταν ἐνίαιμι, ὑποκινῶν, καὶ μέχρι ὀλίγου τι, διαβάντος ἐξ ὠοῦ νεοττὸς ἄλλης, ὑποκρώζων; ὡς ἔγωγε ὅσον αὐλίκα ᾠόμην ἐπιβήσεσθαι αὐλὸν τῆς σορᾶς, ἔπεμπόν τι πομπὰς, ὡς μὴ ὑπερβάλοιτό μοι οἱ ἀνίρασαι τῇ μεγαλοδωρίᾳ, καὶ τὰς πομπὰς ὑπὸ φροντίδων ἄγρυπνος ἐκείμην,

crepitos cum amatis: præsertim quidem, si liberis sint orbati. Qui verò liberos habent, illorum vobis non est cura. Atqui ex iis qui amantur, plurimi, minimè vestri ignari æstus, etiam si ipsis liberos esse contingat, illos odisse dissimulant, vt & ipsi habeãt amatores. Inde iis in testamento exclusis qui munera diutissimè obtulerunt, liberi, sicuti profectò dignũ est, omnem eorum substantiam consequũtur: at illi tristitia affecti, suaq; spe delusi, dentibus fremunt. TER. Omnia hæc vera sunt quæ de me & Thucrito autumas. Quantũ enim meorũ ille deuorauit, quũ semper eũ mori putarem? Ac quoties ad eum ingrediebar, gemẽdo, & internũ quiddã perinde atq; ex ouo pullus aliquis immaturus stridẽdo, ægritudinẽ simulabat. Vnde quantò citius eum ad sepulchrum duci existimabam, tantò plus illi donorum mittebam, vt ne ij qui in amore concurrebant, muneribus me præclaris vincerent. Plerunque etiam præ nimia solicitudine insomnis iacebam,

singula

μλω, ἀεὶ θμῶν ἴκασα, καὶ διατάξων. ταῦτα γάρ μοι καὶ τοῦ ἀπιθανάτου αἴτια γεγένηται, ἀγρυπνία, καὶ φροντίδες. ὁ δὲ τοσοῦτόν μοι δέλεαρ καταπιὼν, ἐφεστήκει θαμβουμένῳ πρώην ἐπιγελῶν. Πλού. εὖγε, ὦ Θύκριτε, ζώης ἐπιμύκισον, πλουτῶν ἅμα, καὶ τῶν ζηλούντων καταγελῶν: μὴ δὲ πρότερόν γε σὺ ἀποθάνοις, ἢ προπέμψας πάντας τοὺς κόλακας. Τερ. τοῦτο μέν, ὦ Πλοῦτον, καὶ ἐμοὶ ἥδιστον ἂν εἴη, εἰ καὶ Χαριάδης προτεθνήξεται Θυκρίτου. Πλού. θαῤῥεῖ, ὦ Τερψίων. καὶ Φείδων γὰρ, καὶ Μέλανθος, καὶ ὅλως ἅπαντες προλείψουσί σε, ὑπὸ τῶν ἑαυτῶν φροντίδων. Τερ. ἐπαινῶ ταῦτα. ζώης ἐπιμύκισον, ὦ Θούκυδες.

singula enumerans, ac vnumquicque disponens. Eâ quoque etiam causa meritus mihi fuit, curæ videlicet & vigiliæ. Ille autem deglutito hoc illectamento meo tanto, adstitit mihi quando sepeliebar paulò antè, arridens PLVT. Euge, ô Thucrite, diutissimè viuas, vnà & diuitijs abundans, & huiusceemodi homines deridens: neque prius moriaris, quàm hos blanditores cunctos præmittas. TER. Hoc quidem, ô Pluto, periucundum mihi foret, si ante Thucritum Chariades vita decederet. PLVT. Boni animi sis, ô Terpsio: & Phido etiam, & Melantus, & omnes penitus ipsum præcedent, suis ipsorũ curis confecti. Hæc ego summoperè laudo, ô Thucrite. diutissimè viuas.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

TErpsionis cum Plutone expostulatio, quòd senes iunioribus superuiuant. Pluto autem docet omnibus ex æquo moriendum, nec vllis viribus arceri fati necessitatem. Diuina enim decreta non commutantur, humanæ leges pro tempore variantur. Hom. Odyss. γ:

At

At verò mortem communiter omnibus æquam
A' dilecto homine, neque dij depellere possunt,
Quem funesta dies fati iamiam vrget acerbi. Hinc mors παναγὲς & nomini parcens seu omnia venans.

a Ad nullius mortem affectus.] *Hæredipetæ alienis funeribus inhiant, & per mortes incerta spe bona aliena captãt. Sed captantes sæpe capti sunt. b* Parca & natura.] *Parcarum fusis ævum mortalium evolui fabulantur poëtæ. Quin & theologi metam vitæ fatalem, periodum appellant, quam prædecurrere nulli fas sit. c* Accuso ordinem.] *Cùm quod prius est natura, posterius refertur. d* Senectute decrepitus.] *Recensetaliquod senectutis incommoda, quæ morbus est. Vnde illud Horatij in Arte poët.*

— subeunt morbi tristisq; senectus. *e* Animatum quoddam sepulchrum.] *Terpsion, Thucritum senem decrepitum ἐμψυχον τινα τάφον, i. viuum sepulchrum siue cadauer appellat, qui prouerbiali figura vtitur Sophocles in Antigone. Huc pertinet etiam illud Mimi Laberij apud Gellium: Similis sepulchris nil nisi nomen retineo. f* Ab ipsa iuuentute derisum.] *Ætas illa sanè esse despicatui omnibus. g* Ac si flumina sursum deferantur.] *Terpsion hæredipeta delusus Plutone incusat, quòd ipse iuuenis adhuc morte præreptus esset, superstite Thucrito sene, quem captauerat, idq; contra naturalem ordinem. αὕτω γὰρ ποτε μῶν τὰ πάντα, inquit. Iudicans pristinum rerum ordinem, legitimasq; rerum vices inuerti atque omnia præposterè fieri. Rursus idem Lucian. vsurpat hanc paræmiam in Apologia Libelli, ὡς τὸν ἐπὶ μιᾶς σωόντων. h* Quadriga bouem.] *De re quæ præposterè geritur, veluti si ratio pariat affectui. Translata metaphora à plaustris per decliue retrolabentibus, vnaq; secum bouem auferentibus. i* Causa interitus mihi fuit.] *Fit autem sæpenumero, vt hæredipeta, & qui testamentis inhiat, mortemq; alterius expectat, prior ipse moriatur, etiamsi iunior aut robustior fuerit. Nam ipsa hominis vita fragilis & incerta res est, & quouis casu abripitur. Igitur*

Cùm dubia & fragilis sit nobis vita tributa,
In morte alterius spem tu tibi ponere noli.

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Expostulatio, quòd plerique senes iunioribus superuiuant.

Accusat Parcas iuuenis, quòd mortuus antè
Sit, quàm gibbosus Tucritus ille senex.
Huius opum cupidi præcidit stamina Clotho:
Possibile est iuuenes ergo perire breui.

IVSTVM'NE hoc.] *Propositio à rei indignitate.* Iustissimum quidē.] ἀπόχρησις *cum asseueratione.* Nam & si ipse.] *Ratio ex comparatione.* Nónne opus fuerat] *Regerit ab æquo.* Cùm senex sit.] ἡλύσις σφοδρωτική. Nouas, ô Terpsio.] μετάστασις. Proinde hanc.] πρόληψις καὶ αἰτίασιν. Decebat enim.] αἰτιολογία, ἡ ἦσις. Haud quaquam.] ἡ ἄρνησις. Qui senectute decrepitus.] καθαγεραφὴ *senis decrepiti.* Et contrà moti.] ἀνάπλησις. Nam hoc perinde.] ἡ κατασκευὴ ὁμοιωτική. At saltem.] *Altera pars.* Nunc verò.] *Conclusiuncula.* Prouerbio dici solet] παροιμία. Verùm & vos] αἰτιασκευὴ *expostulationis siue querelæ.* Quod reb. alienis.] ἡ αὐτιγραφηδεία. Nam quanto vos magis.] ἡ αἰτιολογία. Etenim nouam quandam]ἡ κατασκευή. Atq; ex ijs.] ἐπεξεργασία. Omnia hæc vera.] *Confessio.* Quantum enim.] *Ratio per* ἀφήγησιν. Ac quoties.] *Thucriti callidias.* Perinde atque] ὁμοίωσις. Vt ne ij qui amore.] τὸ πεπαχθός. Plerumque.] ὁ λογισμὸς. καὶ τελικὸν αἴτιον. Eaque etiam.] τὸ ἐπιφώ. Ille autē deglutito.] *Redit ad Thucritū.* Euge, ô Thucrite.] ἡ ἐπιχώλη. Hoc quidem, ô Pluto.] ἡ ἐπιχή. Boni animi.] τὸ παραμύθιον. Hæc ego.] *Clausula.*

ΖΗΝΟΦΑΝΤΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΔΗΜΙΔΟΥ.

ZENOPHANTAE & Callidemidæ.

Erasmo Roterodamo interprete.

ZENOPHANTES.

ΣΥ δέ, ὦ Καλλιδήμιδη, πῶς ἀπέθανες; ἐγὼ μὲν γάρ, ὅτι παράσιτος

AT tu Callidemides, quo pacto interiisti? Nam ipse quemadmodum [a] Diniæ [b] parasitus

ῥᾷστος ὢν Δανίς, πλέον τ' ἱκανὸν ἐμφαγὼν ἀπεπνίγη, οἶσθα· παρῆς γὰρ ἀρτιθνήσκοντί μοι. Καλ. παρῆν ὦ Ζηνόφαντες, τὸ γοῦν ἐμὸν, παράδοξόν τι γεγενῆσθαι. οἶδα γὰρ καὶ σύ που Πτολεμαῖον τὸν γέροντα. Ζη. τὸν ἄτεκνον, τὸν πλούσιον, ὃν σὺ τὰ πολλὰ ἤθεον σαίροντα; Καλ. ἐκεῖνον αὐτὸν ἀεὶ ἐθεράπευον, ὑπισχνούμενός τ' ἐμοί τι θύξεσθαι. ἐπεὶ γὰρ τὸ πρᾶγμα εἰς μῆκος ἐπεγίνετο, καὶ πρός τι θεῶν ὁ γέρων ἔξει, ἐπιτομόν τινα ὁδὸν ἐπὶ τὴν ὑπαρὸν ἐξεύρον. πελάμινος γὰρ φάρμακον, ἀνέσεσα τοῦ οἰνοχόου, ἐπειδὴν τάχιστα ὁ Πτολεμαῖος αὐτὸν πιεῖν (πίνει δὲ ἐπιεικῶς) χωρὶς τὸν ἐμβαλόντα εἰς κύλικα, ἕτοιμον ἔχειν αὐτὸ, καὶ ἐπιδοῦναι αὐτῷ. ἂν δὲ τοῦτο ποιήσῃ, ἐλεύθερον ἐπωμοσάμην ἀφήσειν αὐτόν. Ζη. τί δ' ἐγένετο; πάνυ γάρ τι παράδοξον ἐρεῖν ἔοικας. Καλ. ἐπεὶ τοίνυν λοσάμενοι ἤκομεν, δύο ἤδη ὁ μαραθίσκος κύλικας ἑτοίμους ἔχων, τὴν μὲν τῷ Πτολεμαίῳ, τὴν ἑτέραν τὸ φάρ-

rasitus quũ esse, immodica ingurgitatione præfocatus fuerim, nosti. aderas. n. morienti. CAL. Aderam Zenophates. Porrò mihi nouũ quiddã atq; inopinatum accidit. Nã tibi quoq; notus est Ptœodorus ille senex. ZEN. Orbũ illũ dicis, ac diuite, apud quẽ te assidue versari cõspiciebãr? CAL. Illũ semp capiabã, colebãq;, id mihi pollicens fore, vt meo bono quãprimum moreretur. Verũm quũ ea res in longum proferretur, sene videlicet vel vltra Tithonios annos viuente, cõpendiariã quandã excogitaui viã, qua ad hæreditatem peruenirẽ. Siquidẽ empto veneno, pocillatori persuasẽrã vt simul atq; Ptœodorus potũ posceret (bibebat aũt prolixius) præsentius in calicem inijceret, habereq; in prõptu, porrecturus illi. Quod si fecisset, iureiurãdo confirmabã me illũ manumissurũ. ZEN. Quid igitur accidit? nã mopinatũ qdã narraturus mihi videris. CAL. Vbi iã loti

veniſſemus, puer duob. paratis poculis, altero Ptœodoro cui ve-

μακον, τὸν δ' ἑτέραν ἐμοί, σφαλεὶς ὃν οἶδ' ὅπως, ἐμοὶ μὲν τὸ φάρμακον, Πτοιοδώρῳ δὲ τὸ ἀφάρμακτον ἐπιδοκεῖν ἔπα ὁ μὴ ἔπινεν, ἐγὼ δὲ αὐτίκα μάλα ἐκτάδην ἐκείμην, ὑποβολιμαῖον ἀντ' ἐκείνου νεκρός. τί τοῦτο γελᾷς, ὦ Ζηνόφαντον; καὶ μὴν οὐκ ἔδει γε ἑταίρῳ ἀνδρὶ ἐπιγελᾶν. Ζη. ἀτεχνῶς γάρ, ὦ Καλλιδημίδη, πέπονθας. ὁ γέρων δὲ τί πρὸς ταῦτα; Καλ. πρῶτον μὲν ὑπεταράχθη πρὸς τὸ ἀφνίδιον: εἶτα σιωπᾷ, οἶμαι, τὸ γεγενημένον, ἐγέλα καὶ αὐτὸς, οἷά γε ὁ οἰνοχόος ἔργασται. Ζη. καλῶς ἂν δὴ ἔχοι τὸ ἐπίτομον ἐκεῖνο πραπίσθαι. οὐκ ἐχρῆν γὰρ ἄρα σοι διὰ τῆς λεωφόρου ἀσφαλέστερον, ἀλλὰ καὶ ὀλίγῳ βραδύτερον ἦν.

nenum erat additũ, altero mihi: nescio quomodo errans, mihi venenũ, Ptœodoro porrexit innoxiũ. Mox ille quidẽ bibit, at ego protinus humi porrectim stratus sum, supposititium videlicet illius loco funus. Quid hoc? Rides Zenophantes? Atqui non cõuenit amici malis illudere. ZENO. Rideo profectò. nam eleganter ac lepidè tibi hæc res euênit. Porrò senex ille quid interim? CAL. Primum ad casum subitum atq; inexpectatum sanè conturbatus est: deinde simul atque intellexit id quod acciderat, puta pocillatoris errore factum, risit & ipse. ZENO. Rectè sané. Tamen si non oportuit ad compendium illud diuertere, siquidem venisset tibi populari vulgatáq; via tutius certiusq;, etiamsi paulò serius.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

IN hęredipetam, qui alieno funeri inhiabat, & per mortem incerta spe bona alterius captabat, sed delusum mors inopina ante senem, rapuit. Callidemides Ptoëdorum senem veneno è medio tollere tentabat, sed aliter accidit: veneno enim quod alteri parauerat, perijt. Tales milui vocantur.

a DINIAE.]

a DINIAE.] *Vide de Dinia in Toxaride.* b Parasitus.] *Is dicitur qui aliorum mensas sequitur, homo cibo ventriq́ue deditus, cuius gratia nihil non patitur & facit.* c Tithonios annos.] *Fabulæ tradunt, auroram Tithonum Laomedontis filium, formosum in primis adolescentem amasse, eundemq; rapuisse, vnde natus sit Memnon: demum tandem Tithonum, ob nimiam eius senectutem in cicadam mutatum ferunt, adeò vt vsque in prouerbium eius nomen deductum sit: vt hîc & in Hermotimo, item apud Erasmũ nostrũ legimus.* d Non conuenit amici malis illudere.] *Sed potiùs cõdolere, iuxta illud Euripidis in Phœnissis:* κοινὰ γὰρ φίλων ἄχη, *i. Communis omnis est amicorum dolor.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Αἰηγηνὴς: *Hæredipeta venena, quod alteri paraueras, perijs.*

Annosi cupiens quidam ditescere rebus,
Viuere ne possit, dira venena dedit.
Insidians alijs iuuenis perit ipse bibendo:
Auctori citiùs quare aconita nocent.

At tu Callidemides.] ἐρώτησις, *quo pacto interieris.* Nam ipse quemadmodum.] *Occupatio de sua morte.* Aderam Zenophantes.] διήγησις, πρόσοχή. Orbum illum dicis.] *Interrogatio de persona, eiusq́; ἐκφώνησις.* Illum semper.] τὰ πραχθέντα ἡγούμενα λογισμοί Verùm cùm eas.] *Causa spem infringens.* Compendiariam quandam.] *Nouum consilium.* Siquidem empto veneno.] τὸ πραχθὲν μέρος. Quod si fecisset.] τὸ αἴτιον τελικόν. Quid igitur accidit.] *Interfatio in media narratione.* Vbi iam loci venissemus.] τὰ ἐπόμενα. Mihi venenum.] τὸ ἐκβαῖνον ἡ πρακτὴ βουλὴ, τῷ βουλεύσαντι πρακτέον. Quid hoc rides.] ἀποσοφὴ ἐπιπληκτική. Rideo prefectò.] *Defendit illud à iusto.* Primum ad casum.] τὰ ἄλλα ἐκβαίνοντα. Rectè sanè.] ἐπίκρισις. Tametsi non.] πρόσκρουσις.

Siquidem venisset.] Langsam
Ireich thut wol.

Erasmo Roterodamo interprete.

ΚΝΗΜΩΝ.

CNEMON.

Τοῦτο ἐκεῖνο τῆς παροιμίας, Ον ἐβρὸς τίλιοντα. Δάμ. τί ἀγανακτεῖς, ὦ Κνήμων; Κνήμ. πῶς θάνῃ, ὅ, τι ἀγανακτῶ; ληρονόμον ἀκέσιον καταλιπὼν ἀπολιπών. Δάμ. πῶς τοῦτ' ἐγένετο; Κνή. Ερμόλαον τὸν πάνυ πλούσιον, ἄτεκνον ὄντα, ἐθεράπευον ἐπὶ θανάτῳ. κἀκεῖνον οὐκ ἀηδῶς τὴν θεραπείαν προσίετο. ἔδοξέ μοι καὶ σοφὸν τοῦτ' εἶναι, θεὸν διαθήκας ἐς τὸ φανερὸν, ἐν αἷς ἐκεῖνῳ καταλείπω, ὡς κἀκεῖνον ζηλώσειε, καὶ τὰ αὐτὰ πράξαι. Δάμ. τί δ' οὐκ ἐκεῖνον; Κνή. ὅ, τι μὲν οὖν αὐτὸς ἐνέγραψε τοῖς ἑαυτοῦ διαθήκαις, οὐκ οἶδα. ἐγὼ

HOc [a] illud est quod vulgò dicit consuetum: [b] Hinnulus leonem. DAM. Quid isthuc est quod tecum stomachare Cnemon? CNE. Quid stomachor, rogas? Equidem hæredē reliqui quendā præter animi sententiam, videlicet astu delusus miser: ijs quos maximè mea cupiebam habere, præteritis. DAM. Sed isthuc quinam euênit? CNE. Hermolaum nobilē illum diuitem, quum orbus esset, immunete morte captabam, assidens atq; inseruiens. Neq; ille grauatim officium meum admittebat. At interim illud quoq; mihi visum est scitum, consultumque, vt testamentum proferrem ac publicarem, quo illum rerum mearum in solidum hæredem instituera̅: nimirum vt ille vicissim idem faceret, meo prouocatus exemplo. DAM. At quid tandem ille? CNEM. Quid ille suo in testamento scripserit, id quidem ignoro: cæterum ego

ἐγὼ γὰρ ἄφνω ἀπέθανον, τοῦ τείχους μοι ἐπιπεσόντος. νῦ νιῶ Ερμόλαος ἔχει τὰμά, ὥσπερ τις λάβραξ, καὶ τὸ ἄγκιστρον ὦν ἀπλάτει συγκαταπάσας. Δάμ. ἀ μόνον, ἀλλὰ νὴ αὐτόν σε τὴν ἁλίσκαν, ὦ κακόμαντι, καὶ τὰ σαυτῦ σωτίβακας. Κνή. ἔοικα: οἰμώξω τοιγαροῦν,

ego repentè atq; insperato è vita decessi, tecti ruina oppressus: & nunc Hermolaus mea possidet, lupi cuiuspiam in morem [c] ipso hamo cum esca pariter avulso. DAM. Imò non escam modò cũ hamo, quin te quoq; piscatorem simul abstulit. Itaq; [d] technam istam in tuum ipsius caput struxerat. CNE. Sic apparet, idq; adeò deploro.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a Hoc illud.] *De hæredipeta siue testamenti captatore, qui quiũ diuitem ex asse hæredem scripsisset, ac testamentum protulisset, quo diuitem ad idem faciendum prouocaret, tecti ruina subitò oppressus est, ac sua reliquit illi, cuius fa ultasibus inhiârat: atq; iuuenis à sene, captator à captatore captus est.* *b* Hinnulus leonẽ.] *Subaudiendum, cæpit, vicit, aut prouocat, hoc est, fortior superatur à debiliori, aut indoctus certat cum doctissimo. Vide Erasmum in Chil.* c Ipso hamo.] *Rursus vtitur hoc prouerbio in libello De mercede cõductis.* d Technam.] *Id est, commentum, artem seu fallaciam, in tuum ipsius exitium & perniciem reperisti. Adagium est, de quo Erasmus.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Δικηγορικὸς *in hæredipetas.*

Externum Cnemon hæredem scripsit auarus,
Fecerat id certa conditione tamen.
Scilicet Hermoleos quo se quoq; scribere vellet:
Ereptus Cnemon sed fuit ante senem.

Hoc illud est.] ἡ ἀγανάκτησις ἡ εἰμαγή. Quid isthuc.] ἐρώτησις. Quid stomacher rogas?] ἀπόκρισις σὺ δὲ ἐκοχή. Sed isthuc.] ἀφήγησις. Cn. Hermolaum.]

τὰ ἡγεμόνα. At interim.] τὰ μέσα καὶ λογισμός. Cæterùm ego.] τὰ ἐπιθυμία, genusq; mortis. Et nunc Hermolaus.] τὰ ἐνθάδε. Imò, non escam modò.] αὔξησις. Malũ consiliũ cõsultori pessimũ est. Sic Apparet.] Clausula.

ΧΑΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ. CHARONTIS ET Mercurij.

Martino Bolero interprete.

Interlocutores: Charon, Mercurius, Mortui, Menippus, Charmoleus, Lampichus, Damasias, Philosophus, Rhetor.

CHARON.

ΑΚούσατε ὡς ἔχει ὑμῖν τὰ πράγματα. μικρὸν μὲν ὑμῖν, ὡς ὁρᾶτε, τὸ σκαφίδιον, καὶ εὐσαθρόν ὅτι, καὶ διαῤῥεῖ τὰ πολλά. καὶ ἂν πρανῆ ἐπὶ θάτερα, οἰχήσεσθαι περιπαρὲν, ὑμᾶς δὲ τοσοῦτοι ἅμα ἅπαντες, πολλὰ ἐπιφερόμενοι ἕκαστος. ἢν δὲ μετὰ τούτων ἐμβῆτε, κενὰ μὲν ὕστερον μετανοήσετε, καὶ μάλιστα ὁπόσοι νεῶν ἐκ ἐπίστασθε. Νεκροί. πῶς γὰρ ποιήσαντες εὐπλοήσομεν; Χά. ἐγὼ ὑμῖν φράσω. γυμνοὺς ἐπιβαίνειν χρὴ, τὰ περιττὰ ταῦτα πάντα ἐπὶ τῆς ἠιόνος καταλιπόντας· μόλις γὰρ ἄν γε οὕτω δέξαιτο ὑμᾶς τὸ σκάφιον. σοὶ δ, ὦ Ερμῆ,

AVdite, quo loco sint res vestræ. Equidem parua est nobis, quę admodum videtis, & carios a nauicula, & quæ vndique perfluit: quòd si in alterã partem se inclinârit, planè submersa peribit: atque vestrũm tã multi simul cõfluũt, & singuli plurimas sarcinas adferunt. Quòd si cum his nauiculã cõscenderitis, vereor ne postea vos facti pœniteat: maximè verò eos qui nandi sunt imperiti. MO. Quid igitur faciendum erit, vt sine periculo nauigemus? CHA. Ego vobis dicam: nudos vos ingredi oportet, atq; ista omnia quæ superflua sunt, in littore relinquere. nã sic etiã vix capiet vos nauicula. Tibi verò Mercuri,

μῆ, μελήσει, τὸ ἀπ' τότε μηδενὸς παραδέχεσθαι αὐτῶν, ὃς ἂν μὴ ψιλὸς ᾖ, καὶ τὰ ἐπιπλα, ὥσπερ ἔφην, ἀφανιῶν. παρὰ δὲ τὴν ἀφάνθραν ἰὼν, διαγίνωσκε αὐτοὺς, καὶ ἀναλάμβανε γυμνοὺς ἐπιβαίνειν ἀναγκάζων. Ερμ. εὖ λέγεις, καὶ οὕτω ποιήσωμεν. ἐτοῖ τίς ὁ πρῶτος ἔσται; Μέν. Μένιππος ἔγωγε. ἀπ' ἰδοὺ, καὶ πῆρά μοι, ὦ Ερμῆ, καὶ τὸ βάκτρον, ἐς τὴν λίμνην ἀφερίφθων. τὸν τρίβωνα δὲ ἀφ' ἑκόμιζε, εὖ ποιῶν. Ερμ. ἔμβαινε, ὦ Μένιππε, ἀνδρῶν ἄριστε, καὶ τὴν πρωρεΐαν ἴσχε παρὰ τὸν κυβερνήτην ἐφ' ὑψηλοῦ, ὡς ἂν πανοπτὸς ἅπασι ᾖς. ὁ δὲ καλὸς οὗτος τίς ἐστι; Χαρ. Χαρμόλεως ὁ Μεγαρικὸς, ἐραστὴς οὗτος, οὗ τὸ φίλημα ἑνὸς ἀντάλαντόν ἐστιν. Ερμ. ἀπόδυθι τοίνυν τὸ κάλλος, καὶ τὰ χείλη αὐτοῖς φιλήμασι, καὶ τὴν κόμην τὴν βαθεῖαν, καὶ τὸ ἐπὶ τῶν παρειῶν ἐρύθημα, καὶ τὸ ἄνθος ὅλον. ἔχει καλῶς. ἴθι νῦν σὺ, ἐπίβαινε ἤδη. ὁ δὲ τὴν πορφυρίδα ἐτοῖ-

Mercuri, deinceps curæ erit, neminem ex illis recipere, nisi nudus sit, & supellectilem abiecerit. Itaque ad ipsas scalas te statuas, ipsosq; cognoscito, & suscipito, nudosq; ingredi cogito. MER. *Rectè dicis, atque sic faciemus. Quis est ille primus?* MEN. *Ego Menippus sum. Ecce autem peram & baculum in paludem abieci: verùm rectè feci, qui pallium non acceperim.* MERC. *Ingredere, ô Menippe, vir optime, primumq; apud gubernatorem nauis locum accipe, in ipsa summitate, quò omnes possis intueri. Verùm qs ille formosus est?* CHA. *Charmoleus sum Megarensis ille amator, cui osculum vnum duobus talentis constitit.* MERC. *Exue igitur istam pulchritudinem, & labia vnà cum osculis, istam etiam densam comam, & genarum ruborem, adeòque totam cutem. Benè se res habet, expeditus es, ingredere nunc. Quis verò ille est puratus*

σι, καὶ τὸ διάδημα, ὁ βλοσυρὸς, τίς ὢν τυγχάνεις; Δαμ. Λάμπιχος, Γελῴων τύραννος. Ερμ. τί οὖν, ὦ Λάμπιχε, τοσαῦτα ἔχων ἧκες; Λάμ. τί οὖν ἔχω, ὦ Ερμῆ, γυμνὸν ἔδει με τύραννον ἄνδρα; Ερμ. τύραννον μὲν οὐδαμῶς, νεκρὸν δὲ μᾶλλον. ὥστε ἀπόθου ταῦτα. Λάμπ. ἰδοὺ σοι ὁ πλοῦτος ἀπερρίφθω. Ερμ. καὶ τὸν τύφον ἀπόρριψον, ὦ Λάμπιχε, καὶ τὴν ὑπερηφίαν· βαρεῖ γὰρ τὸ πορθμεῖον συνεμπεσόντα. Λαμ. ἀκουῶ· ἀλλὰ τὸ διάδημα ἔασόν με ἔχειν, καὶ τὴν ἐφεστρίδα. Ερμ. οὐδαμῶς, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἄφες. Λάμ. ἔᾳ γε. τί ἔτι; πάντα γὰρ ἀφῆκα, ὡς ὁρᾷς. Ερμ. καὶ τὴν ὠμότητα, καὶ τὴν ἄνοιαν, καὶ τὴν ὕβριν, καὶ τὴν ὀργὴν, καὶ ταῦτα ἄφες. Λάμ. ἰδοὺ σοι ψιλός εἰμι. Ερμ. ἔμβαινε ἤδη. σὺ δὲ ὁ παχὺς, ὁ πολύσαρκος, τίς εἶ; Δάμ. Δαμασίας ὁ ἀθλητής. Ερμ. νὴ ἔοικας. οἶδα γάρ σε, πολλάκις

puratus, & diademate præcinctus, grauitatem quandam præ se ferens? Quis es tu? LAMP. *Lampichus sum, Geloorum tyrannus.* MERC. *Quid igitur cum tot sarcinis veniſti?* LAMP. *An' ne nudum aduenire cõueniebat tyrannum?* MER. *Nequaquam tyrannum, sed mortuum itaque depone ista.* LAMP. *Ecce abieci diuitias.* MERC. *Sed superbiam, ô Lambiche & fastum etiam abiice. nam ista si in nauiculã coincidat, vehementer grauabunt eam.* LAMP. *Igitur sine vt diadema habeam saltem, & stragulum.* MERC. *Nequaquam, imò & hæc relinquito.* LAMP. *Sit ita. quid præterea vis? Nam omnia, vt vides, abieci.* MER. *Crudelitatem etiam, & amentiã, & violentiam, & iracundiã, atque his similia depone.* LAMP. *Ecce nudus sum.* MER. *Ingredere nũc. Tu vero pinguis admodũ & carnosus, quis es?* DAM. *Camasias ego sum athleta.* MER. *Certè videris ille esse. scio enim te*

sæpe

πολλάκις ἐν τοῖς παλαίστραις ἰδίων. Δαμασ. νὴ, ὦ Ἑρμῆ, ἀπὸ παράδειξαί μ' γυμνὸν ὄντα. Ἑρμ. οὐ γυμνὸν, ὦ βέλτιστε, τοσαύτας σάρκας περιβεβλημένον, ὥστε ἀπόδυθι αὐτὰς, ἐπεὶ καταδύσεις τὸ σκάφος, τὸν ἕτερον πόδα ἐπιβὰς μόνον. ἀπὸ καὶ τοὺς στεφάνους τούτους ἀπόῤῥιψον, καὶ τὰ ἐγκώμια. Δαμασ. ἰδοὺ σοι γυμνὸς, ὡς ἰᾷς, ἀπηβῶς εἰμι, καὶ ἰσοστάσιος τοῖς ἄλλοις νεκροῖς. Ἑρμ. ὅτως ἄμεινον ἀβαρῆ εἶναι, ὥστε ἐμβαινε. καὶ σὺ δὲ τὸν πλοῦτον ἀφεῖμαι, ὦ Κράτων, καὶ τὴν μαλακίαν δὲ πρόσιτι, καὶ τὴν τρυφὴν, μὴ δὲ τὰ ἐντάφια λόμιζε, μὴ δὲ τὰ τῶν προγόνων ἀξιώματα. κατάλιπε δὲ καὶ γένος καὶ δόξαν. καὶ εἴ ποτέ σε ἡ πόλις ἀνεκήρυξεν εὐεργέτην δηλόνοτι, καὶ τὰς τῶν ἀνδριάντων ἐπιγραφὰς, μὴ δὲ ὅτι μέγαν τάφον ἐπί σοι ἔχωσαν, λέγε, βαρεῖα γὰρ καὶ ταῦτα μνημονεύματα. Κράτ.

ἐχ

sæpe in palæstris à me via sum. DAMAS. *Ita est, ô Mercuri. Verùm accipe me, nudum existentem.* MERC. *Nequaquam, â bone vir, nudus es, tanta carne circundatus: itaque exue eam. Nam si vel alterum tantùm pedem in nauem posueris, submerges eam. Sed & coronas istas & præconia abÿcito.* DAMAS. *En planè nudus sum, vt vides, & simili cum dijs mortuis statura.* MERC. *Sic præstat leuem esse. itaque inscende iam. Et tu, ô Crato, diuitias abÿce, præterea mollitiem & delicias, neque feras tecum epithaphia, neque maiorum tuorum dignitates. Relinque etiam genus, & gloriam. Item ciuitatum, de quibus scilicet benè meritus es, publica præconia, statuarum inscriptiones: & dicas ne tibi magnum sepulchrum construant. nam & hæc grauant, si in memoriam reuocentur.* CRAT. *Inuitus.*

ἐχ ἑκὼν μέν, ἀποῤῥίψω δέ. τί γὰρ ἂν καὶ πάθοιμι. Ερ. Βαβαὶ, σὺ γὲ ὁπλίτης, τί βέλει; ἢ τί τὸ τρόπαιον τοῦτο φέρεις; Κρά. ὅτι ἐνίκησα, ὦ Ερμῆ, καὶ ἀείσομαι, καὶ ἡ πόλις ἐτίμησέ με. Ερμ. ἄφες ἐν γῇ τὸ τρόπαιον. ἐν Ἅιδου γὰρ εἰρήνη καὶ ὅπλων δέησις. ὁ σεμνὸς δὲ οὗτος ἀπὸ γνώμης σχήματος, καὶ βαρυθυμίας, ὁ τὰς ὀφρῦς ἐπηρκώς. ὅστις ποτὲ φρονιστὰν, τίς ἄρα, ὁ τῷ βαθεῖ πώγωνα διαβεβηκώς; Μέ. φιλόσοφός τις, ὦ Ερμῆ, μᾶλλον δὲ γόης καὶ τερατείας μεστὸς, ὥστε ἀπόβυθον καὶ τοῦτον· ὄψει γὰρ πολλὰ καὶ γελοῖα ὑπὸ τῷ ἱματίῳ λανθάνοντα. Ερ καθάρθητι οὖν τὸ σχῆμα πρῶτον, εἶτα καὶ ταῦτα πάντα, ὦ Ζεῦ, ὅσον μὲν τῷ ἀλαζονίαν νομίζει, ὅσον δὲ ἀμαθίαν καὶ ἄνοιαν καὶ κενοδοξίαν, καὶ ἐρωτήσεις ἀπόρους, καὶ λόγους ἀπαρθάλους, καὶ ἐννοίας πολυπλόκους, ἅμα καὶ μεταποιείαν μάλα πολλὴν, καὶ

Inuitus certè, sed tamẽ abiẽciam. quid enim faciam? MER. *Papæ, quid tibi vis armatus? aut quid istud trophæum tecum circumfers?* CRAT. *Quia vici, Mercuri, & res præclaras gessi, propterea ciuitas hoc me honore affecit.* MER. *Relinque trophæum in terra. apud inferos enim pax est, neq; vllis armis opus est. Verùm quis ille est ipso habitu grauitatem quandam præ se ferens, elatus, & contractis supercilijs propter curas, longa barba? quis est ipse?* MEN. *Philosophus quidam est, ô Mercuri, imò præstigiarum & nugarum plenus. Itaque & hunc exue. videbis enim multa, eaq; ridicula, sub pallio occulta esse.* MER. *Depone tu hunc habitum primùm, deinde hæc quoque omnia. O Iupiter quantam ille arrogantiam, quantam insciti*

am, & quantum contentionum, & inanis gloriæ, quantum quæstionum dubiarum, quantum spinosarum disputationum, & cogitationum perplexarum circumfert? immò quàm multos vanos laboret

& de-

καὶ λῆρον ἐκ ὀλίγον, καὶ ὕβρεως καὶ μικρολογίαν. νὴ Δία, καὶ χρυσίον γε τοῦτ' καὶ ἀδυπάθειαν δή, καὶ ἀναισχυντίαν, καὶ ὀργὴν, καὶ τρυφὴν, καὶ μαλακίαν. ἃ πέλυθι γάρ μοι, εἰ καὶ μάλα περικρύπτεις αὐτά. καὶ τὸ ψεῦδος δὲ ἀπόθου, καὶ τὸν τύφον, καὶ τὸ οἴεσθαι ἀμείνων εἶναι τῶν ἄλλων. ὡς εἰ γε πάντα ταῦτα ἔχων ἐμβαίνοις, ποία σφυγμικότερος δέξαιτο ἄν σε; Φιλ. ἀποτίθεμαι τοίνυν αὐτὰ, ἐπεί περ οὕτω κελεύεις. Μέν. ἀπὸ καὶ τὸν πώγωνα τοῦτον ἀφαίρεθι, ὦ Ἑρμῆ, βάρυ τι ὄντα καὶ λάσιον, ὡς ὁρᾷς: πέντε μυῶν τρίχες εἰσὶ τὰλάχιστον. Ἑρμ. εὖ λέγεις, ἀπόθου καὶ τοῦτον. Φιλ. καὶ τίς ὁ ἀφαιρήσων ἔσται; Ἑρμ. Μένιππος ὅτισί, λαβὼν πέλεκυν τῶν ναυπηγικῶν, ἀφαιρήσεται αὐτὸν, ἐπικόψας τῇ ἀναβάθρᾳ χρησάμενος. Μέν. ὄκνος, ὦ Ἑρμῆ, ἀπὸ μείονά μοι ἀνάδησον: γελοιότερον γὰρ τοῦτο.

Ἑρμ.

& deliramenta non pauca? quantas item nugas, & quantam curiositatem? Sed per Iouem, aurum etiam hoc, & voluptatem, & impudentiam, iracundiam, delicias & molliciem secum habet: neque enim latent me ista, etiam si studiosè celas. Verùm abijce mendacia etiam & superbiam, & opinionem illam, qua existimas te omnibus reliquis præstantiorem esse. Nam si cum rebus omnibus ingrediaris, quæ quinqueremis te acciperet? PHILOS. *Depono igitur ea, quandoquidem sic iubes.* MEN. *Sed & barbam hanc deponat, Mercuri, grauem equidem & hirsutam, vt vides. capilli sunt trium minarum ad minus.* PHILOS. *Sed quis abradet?* MER. *Menippus ille securim accipiens, quib. naues fabricantur, eam resecabit: vtetur autem scalis naualibus, quibus superposita barba resecetur.* MEN. *Nequaquam Mercuri, sed da mihi ferram. hoc enim erit magis ridiculum.*

MERC.

Ερμ. ὁπλίκνυς ἱκανός. Μεν. ἴυγε, ἀνθρωπινώτερον γὰρ νυνὶ ἀναπέφηνας, ἀρθέντος σου τοῦ λιναβρικοῦ. βέλτιον μικρὸν ἀφίλωμαι καὶ τῶν ὀφρύων; Ερμ. μάλιστα: ἐπὶ τὸ μέτωπον γὰρ καὶ ταύτας ἐπῆρκεν, οὐκ οἶδ' ἐφ' ὅτῳ ἀνατείνων, ἑαυτόν. τί τοῦτο; καὶ δακρύεις, ὦ κάθαρμα, καὶ πρὸς θάνατον ἀφθονίας; ἴθι νυνὶ δ' οὖν. Μεν. ἔστι τι καὶ βαρύτατον ὑπὸ μάλης ἔχει. Ερμ. τί, ὦ Μένιππε; Μεν. κολακείαν, ὦ Ερμῆ, ταύτην ἐμοὶ ζῶντι χρησιμωτάτην. Φιλ. ἀκούω καὶ σύ, ὦ Μένιππε, ἀπόθου τὴν εὐθυρρημοσύνην, καὶ παρρησίαν, καὶ τὸ ἄλυπον, καὶ τὸ γενναῖον, καὶ τὸν γέλωτα. μόνος γοῦν τῶν ἄλλων γελᾷς. Ερμ. μηδαμῶς ἀπὸ καὶ ἔχε ταῦτα, κοῦφα γὰρ, καὶ πάνυ εὐφορα ὄντα, καὶ πρὸς τὸν κατάπλουν χρήσιμα· καὶ σὺ ῥήτωρ δ' οὖν ἀπόθου τῶν ῥημάτων τὴν τοσαύτην ἀπραγμοσύνην, καὶ ἀντιθέσεις, καὶ παρισώσεις, καὶ περιόδους,

MERC. *Sufficiet bipennis.* MENIP. *Euge, humanior nunc appares,* [a] *depositio hircino fœtore. Vis ne vt parum etiam de supercilijs auferam?* MERC. *Maximè: nam hæc superfrontem etiam attollit, neque scio quò seipsum extendat. Quid hoc rei est? etiam ploras sceleste? & mortem times? ingredere igitur.* MEN. *Vnum quiddam adhuc grauissimum gestat* [b] *sub alis.* MERC. *Quid Menippe?* MEN. *Adulationem, Mercuri: quæ illi dum viueret, multum profuit.* PHIL. *Igitur & tu Menippe, tuam abijce libertatem, & loquendi audaciam, lætitiam, animi magnitudinem, & risum. An tu solus alios omnes videbis?* MERC. *Nequaquam, sed retine istæ. leuia enim sunt, & planè facilia portatu, & ad nauigandum prò sunt. Tu verò Rhetor, abijce istam tantam verborum contradictionem, & antitheses, & similitudines; item periodos,*

ειόδους, καὶ βαρβαϊσμὸς, καὶ τἆλλα βάρη τῶν λόγων. Ρήθ. ἔϊεν, ἰδὸ ἀρτίθυμαι. Ερμ. εὖ ἔχει, ὥστε λύει τὰ ἀπόγεια, πλὼ ἀνάβαθραν ἀνιλώμεθα, τὸ ἀγκύριον ἀνίσπαθω, πίταθον τὸ ἱστίον. ἴνθωνι, ὦ εὐρυθμιῦ, τὸ πηδάλιον, εὖ πάθωμεν. τί οἰμώζετε, ὦ μάταιοι; καὶ μάλιστα ὁ φιλόσοφος σὺ, ὁ ἀρτίως τὸν πώγωνα λιθωμενός; Φιλ. ὅτι, ὦ Ερμῆ ἀθάνατον ὤμην πλὼ ψυχλὸν ὑπάρχειν. Μεν. ψεύδεται, ἀλλὰ γὰρ ἔοικε λυπεῖν αὐτόν. Ερμ. τὰ ποῖα; Μεν. ὅτι μηκέτι πανυκόδ' πολυτελῆ δεῖπνα, μὴδ' νύκτωρ ἐξιὼν, ἅπαντας λανθάνων, ἱματίῳ πλὼ κεφαλὴν καταλήγας, πείσεσιν ἐν κύκλῳ τὰ χαμαιτυπεῖα, καὶ ἔωθεν ἐξαπατῶν τὸς νέους ἐπὶ τῇ σοφίᾳ, ἀργύριον λήψεται, ταῦτα λυπεῖ αὐτὸν. Φιλ. σὺ δ', ὦ Μένιππε, οὐκ ἄχθη ἀποθανών; Μεν. πῶς; ὃς ἔσπευδες ἐπὶ τὸν θάνατον, καλοῦντος μηδενὸς; ἀλλὰ μεταξὺ λόγων, ἐρωτῶ-

riodos, & barbarismos, atque alia sermonis pondera. RHET. Enaëticio. MER. Benè se habent res. Itaque sólue funem. attollamus scalas, attrahatur anchora, expande velum, tuq; nauta clauum dirige. Simus hilares. Quid ploratis, ô vos amentes? præsertim tu Philosophe, qui paulò antè tua barba spoliatus es? PHIL. Quia existimabam immortalem essi animam. MEN. Mentitur. nam alia sunt quæ videtur eum mœrore afficere. MER. Qualia? MEN. Quia non amplius tam opiparas cœnas habebit, neque noctu exiens clàm omnibus circũuoluto palliolo capiti, ordine omnia accedet scorta, nec manè deceptis adolescentibus sua sapientia, pecuniam accipiet. hæc sunt quæ illi dolent. PHIL. An tibi molestum non est, Menippe, quòd mortuus es? MEN. Quomodo posset esse molestũ mihi, qui ad mortem festinaui, nemine vocante? Verùm nónne clamor quidam

interim

ὐ κραυγή τις ἀκούεται, ὥσπερ τινῶν ἀπὸ γῆς βοώντων; Ερμ. ναὶ, ὦ Μένιππε, οὐκ ἀφ' ἑνὸς γε χώρου: ἀλλ' οἱ μὲν εἰς τὸν ἐκκλησίαν συνειλθόντες, ἄσμενοι γελῶσι πάντες ἐπὶ τῷ Λαμπίχου θανάτῳ. καὶ γυνὴ αὐτοῦ σωὶ χίλια πρὸς τῶν γυναικῶν, καὶ τὰ παιδία νεογνὰ ὄντα, ὁμοίως μακάρια ὑπὸ τῶν παίδων βάλλεται ἀφθόνοις τοῖς λίθοις. ἄλλοι δὲ Διόφαντον τὸν ῥήτορα ἐπαινοῦσιν ἐν Σικυῶνι, ἐπὶ ταφίοις λόγοις διεξιόντα ἐπὶ Κράτωνι τούτῳ. καὶ νὴ Δία γε, ἡ Δαμασίου μήτηρ ὠκυάδα ἐξάρχει τοῦ θρήνου σωὶ γυναιξίν, ἐπὶ τῷ Δαμασίᾳ. σὺ δὲ ὀδύρῃ, ὦ Μένιππε, δακρύεις, καθ' ἡσυχίαν δὲ κεῖσαι μόνος. Μεν. ὀλαμῶς, ἀλλ' ἀκούσῃ τῶν ἐμῶν μετ' ὀλίγον, ὠρυομένων οἰκτιστον ἐπ' ἐμοὶ, καὶ τὰ κοράκων τυπτομένων τοῖς πτεροῖς, ὁπόταν ἄρα συνειλθόντες θάπτωσί με. Ερμ. γνυάζας ἔσῃ, ὦ Μένιππε, ἀλλ' ἐπεὶ καταπλεύσαμεν

interim dum nos confabulamur, exauditus est veluti quorundam in terra vociferantium? MERC. Certè Menippe: verùm non vno tantùm loco exauditur clamor, sed quidam in vnũ cœtum conuenientes, cum voluptate deridẽt mortuum Lampichum, & illius vxorem mulieres circumstrepunt: atque illius pueri nuper admodum geniti, multis lapidibus à pueris obruũtur. Quidam Diophantum Rhetorem laudant, in Sicyone funebres orationes recitantem de hoc Cratone. Et per Iouem Damasiæ mater vlulans, lamentationem inceptat vnà cum mulieribus pro Damasia. Te verò, Menippe, nemo est qui deploret, & solus iaces tranquillus. MEN. Nequaquam. nam haud ita multò pòst audies canes miserabiliter latrantes propter me, & coruos alas concutientes, quando ad sepeliendum me conue

nient. MER. Fortis es, Menippe. Sed quia iam transfretauimus,

πλοῦναμεν ἡμεῖς, ὑμεῖς δ' ἀπίτε πρὸς τὸ δικαστήριον, ἐνθένδε ἐκεῖνον πρεσβεύσεσθον, ἐγὼ δέ, καὶ ὁ πορθμεύς, ἄμεινον μετὰ τοῦτο πλοῦσόμεθα. Μέ. εὐπλοεῖτε, ὦ Ἑρμῆ, πρεσβεύσομεν ἡμεῖς. τί δ' ἔτι καὶ μέλλετε δικασθῆναι δεῦρο· ἢ τὰς καταδίκας φασὶν εἶναι βαρείας, τροχοὺς, ἢ γύπας, ἢ λίθους. Ἀξιθύσεται δὲ ὁ ἑκάστου βίος.

uimus, abite vos rectà p hanc viam ad forũ iudiciale: ego verò & nauta alios transuectabimus. MER. Feliciter nauigate, ô Mercuri, nos quoque progrediemur. Verùm q̃d præterea de vobis futurũ est? Iudiciũ de vobis ferre oportebit, & quidem aiunt pœnas esse graues, rotas, aquilas, & lapides. Vniuscuiusq; autem vita examinabitur.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES. in Scaphidium.

HIc videbis, quàm vana prorsus & fucata sint omnia ea quibus orbis regitur & gubernatur, maximè verò ea quę præcipua esse videntur, probitas, doctrina & potentia: prętereà omnia quæ mundus admiratur, & pro quibus parandis, in hac vitâ homines digladiantur, esse abijcienda cũ ad Charontis nauiculam peruentũ fuerit.

Charon portitor inferorum, quem poëtæ fabulantur defunctorum animas subtili cymba per Stygiam paludem transuehere. Virgil. 6. Aeneid.

Portitor has horrendus aquas & flumina seruat,
Terribilis squalore Charon: cui plurima mento,
Canities inculta iacet, stant lumina flamma:
Sordidus ex humeris nodo dependet amictus.
Ipse ratem conto subigit, velisque ministrat,
Et ferruginea subuectat corpora cymba.

a HIRCINO fœtore.] *Alarum aut reliquarum partium excitatur odor ad libidinẽ incensis. Hinc Horatius, anum huiusmodi dicit hircum in alis habere. Lysimachus apud Plautum in Mercatore: Iam plenus ætatis, animaq; fœtida, senex hircosus.*

b Sub alis.] *Quicquid clàm & occultè non propatulo vel fit, vel gestatur, sub ala prouerbio etiam fieri dicitur. Quo vsus est Demosth. cõtra ἀφόβον ψαλδομαχ. ἐχεῖς, καὶ δύο ταῦτ' ἴσασιν,*

καὶ ὑπὸ μάλης ἡ πρόκλησις, γέγονεν, ἀλλ' ἐν τῇ ἀγορᾷ μέσῃ πολλῶν παρόντων. i. *non vnus, neq; duo ista norunt, neq; sub ala (vt aiunt) prouocatio facta est, sed in medio foro, multis præsentibus. Ita dicitur alibi ab eodem Luciano* ὑπὸ κόλπῳ *sub sinu.* c Immortalem.] *Apud Herodot. lib. 2. scribitur, primos Aegyptios statuisse animam hominis esse immortalem, &c.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

πρεσβυγματικὸς καὶ ἐρωτικός.

Nil est post vitam quo præstet amicus amico:
Aequalis docto tum rudis esse potest.
Aurum deserimus, robur, formam, sophiamq;:
Fabula quid doceat, lector amice vides.

AVDITE, quo loco.] *Facit sibi audientiam Charon.* Equidem parua est.] *Exponit periculũ.* Quòd si cum his.] τὸ ἐκδὰν κακόν. Quid igitur.] *Petit consiliũ.* Ego vobis dicã.] *Promittit, & dat consiliũ.* Nã sic etiã.] *Amplificatio à minori.* Tibi verò Mercuri.] *Dat mandatũ super eo, Mercurio.* Itaq; ad ipsas.] *Præscribit quæ facere debeat.* Rectè dicis.] *Promittit se obtemperaturũ.* Quis est ille primus.] *Recipit in naviculã singulos numerando.* Ego Menippus sum.] I. *Menippus.* Primumq; apud.] *Dat ei locũ apud gubernatorem.* Charmoleus sum.] II *Charmoleus, amator.* Exue igitur.] *Mors omnia tollit,* wir müssen alles dahinden lassen. Lampichus sum.] III. *Lampichus tyrannus Geloorũ.* Sed superbã.] *Tyrannorum diuitias, superbiã, fastũ, diadema, crudelitatem, amentiam, violentiã, iracundiã, & cætera mors aufert.* Tu verò pinguis.] IV. *Damasius, pinguis & carnosus, athleta.* Carne circundatus.] *Abijcit carnes, coronas, præconia.* Et tu, ô Crato.] V. *Crato, diues.* Neq; feras tecũ.] *Bona fortunæ deserenda.* Quid tibi vis.] VI. *Armatus miles relinquit trophæum.* Quia vici Mercuri.] κωμικῶς *militaris.* Apud inferos.] *A contrario.* Verùm quis ille.] VII. *Philosophus, eiusq; descriptio.* Videbis multa.] *Quæ in philosophis falsis sint vituperanda.* O Iupiter.] ἐκφώνησις καὶ θαύμασιν ἐρωτικῶν. Nã si cũ.] ἀξίωσις *à minori.* Sed & barbam.] *Mercurius deposítor.* Menippus ille securim.] *Depositio Beani.* Sed da mihi.] Reib jhm das *Participium.* Humanior nunc appares.] *Beanus emit-*

nus emittit vnum fœtorem. Etiam ploras.] *Nolite vexare eum qui mortem contemnit.* Igitur & tum.] ἀποσοφὴ *ad Menippũ ex comparatione.* Nequàquã.] *Inflectatio Mercurij.* Tu verò.] VIII. *Rhetor cũ suis ornamẽtis.* Itaq; solue funẽ.] κέλαδμα ναυτικόν. Quid ploratis.] ψευδιαῖος ἄνθρωπος. Mentitur nam.] *Arguit philosophũ mẽdacij, & causam ploratus alió transfert.* An tibi molestum.] ἀποφορά. Quomodo posset.] λύσις. Verũ nónne.] τὰ τοῖς νεκροῖς ἐπόμενα. Nequaquam] ἀπόδοσις γελοία. Sed quia.] *Epilogus.* Ad forũ.] τὸ δικαστήριον. Iudicium.] ἡ κρίσις. Et quidem aiunt.] αἱ καταδίκαι.

ΚΡΑΤΗΤΟΣ ΚΑΙ Διογένους. — *CRATETIS ET Diogenis.*

Erasmo Roterodamo interprete.

CRATES.

Μοίριχον τὸν πλούσιον ἐγίνωσκες, ὦ Διόγενες, τὸν πάνυ πλούσιον, τὸν ἐκ Κορίνθου, τὸν τὰς πολλὰς ὁλκάδας ἔχοντα, οὗ ἀνεψιὸς Ἀριστέας, πλούσιος καὶ αὐτὸς ὤν; τὸ Ὁμηρικὸν ἐκεῖνο εἰώθει ἐπιλέγειν, Ἢ μ' ἀνάειρε, ἢ ἐγώ σε. Δι. τίνος γὰρ ἕνεκα, ὦ Κράτης, ἐθεράπευον ἀμφότεροι; Κρά. τοῦ μὲν ἑνὸς ἕνεκα ἑκάτερος, κληρονομῆσαι ὄντος. καὶ τὰς διαθήκας ἐς τὸ φανερὸν ἐτίθουν, Ἀριστέαν μὲν ὁ Μοίριχος, εἰ πρότερος ἀποθάνοι, ἀνεπιλήπτως ἀφεὶς τῶν ἑαυτοῦ πάντων· Μοίριχον

Mœrichũ[a] diuitem nouerásne Diogenes? illum inquã supra modũ diuitem, illũ[b] Corintho profectũ, cui tot erant naues onustæ mercedibus: cuius cõsobrinus Aristeas, quũ ipse quoq; diues esset, [c]Homericum illud in ore solebat habere: Aut me cõfice tu, aut ego tete. Di. Cuius rei gratia sese captabãt mutuò, Crates? Crat. Hæreditatis causa, quũ essent æquales, vterq; alterum captabant. Iamq; testamenta publicauerãt ambo, in quibus Mœrichus, si prior moreretur, Aristeam omniũ rerũ suarum dominũ relinquebat:

Μοιείχομ ὁ Αυσίας, ἀπο-
πίπθοι αὐτῦ. ταῦτα μὲν ἐγέ-
γραπτο· οἱ δ' ἐθεράπευον ἀπί-
νως, ὑπερβαλόμενοι τῇ κολα-
κείᾳ. καὶ οἱ μάντεις, ἔτι ἀπὸ τῶν
ἄλλων τιμαιρόμενοι τὸ μέλ-
λον, ἔτι ἀπὸ τ ὀνειράτων, ὡς
γε Χαλδαίων παῖδον, ἀπὸ καὶ
ὁ Πύθιος αὐτὸς, ἄρτι μὲν Αυ-
σίᾳ παρῄνει τὸ μράτος, ἄρτι
δὲ Μοιείχῳ. καὶ τὰ τάλαντα πο-
τὲ μὲν ἐπὶ τόδε, νυνὶ δ' ἐπ' ἐ-
κεῖνον ἔῤῥιπτο. Δι. τί δῆτ' οὖν ἐρᾷς
ἐγένετο, ὦ μράτυς; ἀκοῦσαι γὰρ
ἄξιον. Κρά. ἅμα τεθνᾶσιν
ἐπὶ μιᾶς ἡμέρας, οἱ δὲ λοι-
ποὶ εἰς Εὐνόμιον καὶ Θρασυ-
κλέα περιῆλθον, ἅμα ὢν συγ-
γενεῖς ὄντας, καὶ σπάνυ τι πε-
φυκότος ἔτω γενέσθαι
ταῦτα. διαπλεόντων γὰρ ἀπὸ
Σικυῶνος εἰς Κίῤῥαν, μα-
τὰ μέσον τὸν πόρον πλα-
γίῳ περιπεσόντος τῷ Ἰάπυ-
γι, ἀνετράπησαν. Δι. εὖ ἐ-
ποίησαν. ἡμεῖς δὲ, ὁπότε ἦν
τῷ βίῳ ἡμῖν, οὐδὲν τοιοῦτον
ἐγέ-

Mœrichum vicissim Aristeas; siquidem ipse prior è vita decederet. Hæc igitur quum essent in tabulis scripta, illi inter sese captábant, & alter alterum adulationibus obsequijsq; superare contendebat. Porrò diuini, haud scio vtrum ex astris id quod futurum sit coniectantes, an somnijs, quemadmodum [d] *Chaldæi faciunt: quin &* [e] *Pythius ipse, nunc Aristeam victorem fore pronunciabat, nunc Mœrichum:* [f] *ac tu tina quidem interim ad hunc, interim ad illum propendebat.* DI. *Quid igitur tandem euênit? nam audire est operæ precium, Crates.* CRAT. *Eodem die mortui sunt ambo: cæterùm hæreditates ad Eunomium ac Thrasyclem deueneruntt, quorum vterque cognatus illis erat: atqui de his nihil prædixerant diuini, futurum vt tale quippiam accideret. Etenim quum* [g] *Sicyone* [h] *Cirrham versus nauigarent, medio in cursu obliquo orto* [i] *Iapyge euersa naui perierunt.* DI. *Recte factũ. At nos quum essemus in vita, nihil eiusmodi*

alter

ἐνεγνοῦμεν περὶ ἀλλήλων οὔτε ποτὲ ἐνεθυμούμεθα Ἀντισθένει ἀποθανεῖν, ὡς κληρονομήσαιμι τῆς βακτηρίας αὐτοῦ: ἔχων δὲ πάνυ καρτερὰν, εἰς ἐμὲ ποιησάμενος. οὔτε, οἶμαι, σὺ ὦ Κράτης ἐπεθύμεις κληρονομεῖν ἀποθανόντος ἐμοῦ, τὰ κτήματα, καὶ τὸν πίθον καὶ τὴν πίραν, χοίνικας δύο θέρμων ἔχουσαν Κρ. οὐδὲν γάρ μοι τούτων ἔδει, ἀλλ' οὐδὲ σοί, ὦ Διόγνητε. ἃ γὰρ ἐχρῆν, σύ τε Ἀντισθένους ἐκληρονόμησας; καὶ ἐγὼ σοῦ, πολλῷ μείζω καὶ σεμνότερα τῆς Περσῶν ἀρχῆς. Δι. τίνα ταῦτα φής; Κρά. Σοφίαν, αὐτάρκειαν, ἀλήθειαν, παρρησίαν, ἐλευθερίαν. Δι. νὴ Δία μέμνημαι τοῦτον οὐδενὸς ἀξίου τοῦ πλούτου παρὰ Ἀντισθένους καὶ σοὶ ἔτι πλείω καταλιπόντος. Κρά. ἀλλ' οἱ ἄλλοι ἀνέλαβον τῶν τοιούτων κτημάτων, καὶ οὐδεὶς ἐθεράπευεν ἡμᾶς, κληρονομή-

alter de altero cogitabamus. Neque enim ego vnquam optabam vt moreretur Antisthenes, quò nimirũ baculus illius ad me rediret hæredem: neq; tu Crates opinor desiderabas, vt me mortuo in possessionum mearum successionem venires, puta dolij, ac peræ, in qua quidem [k] lupini [l] chœnices inerant duæ CRAT. *Neque enim mihi quicquam istis rebus erat opus, imò ne tibi quidem Diogenes: siquidem quæ ad rem pertinebant, quæq; tu Antisthenis succedens accepisti, deinde ego succedens tibi, ea nimirum multò sunt potiora, multoq; splendidiora, quam vel Persarum imperium.* DIOG. *Quænam sunt ista quæ dicis?* CRAT. *Sapientiam inquam, frugalitatem, veritatem, dicendi viuendiq; libertatem.* DIOG. *Per Iouem memini me in istiusmodi opum hæreditatem Antisthenis successisse, tibiq; eas longè etiam maiores reliquisse.* CRAT. *Verùm reliqui mortales hoc possessionum genus aspernabantur, neq; quisquã nos ob spem*

κληρονομήσειν προσδοκῶν. ἐς δὲ τὰ χρυσίον πάντου ἔβλεπον. ΔΙ. ἀκότως· οὐ γὰρ εἶχον ἔνθα λίξαιντο τὰ διαῤῥύτα παρ' ἡμῶν, διαῤῥυηκότα διὰ τρυφῆς, καθάπερ τὰ ἄθρα τῶν βαλαντίων. ὥστε ἔπαθε, καὶ ἐμβάλοι τις ἐς αὐτοὺς ἢ σοφίαν, ἢ παῤῥησίαν, ἢ ἀλήθειαν, ἐξέπιπτεν εὐθύς, καὶ διέῤῥει, οὐ τῷ πυθμένι πέρας οὐ διαμένου, οἷόν τι πάσχουσιν αἱ τοῦ Δαναοῦ αὗται παρθένοι, ἐς τὸν τετρυπημένον πίθον ἀπαντλοῦσαι. τὸ δὲ χρυσίον ὀδοῦσι καὶ ὄνυξι. καὶ πάσῃ μηχανῇ ἐφυλάττον. Κρὰ νυνὶ μὲν ἡμεῖς μὲν ἔχομεν ἐνταῦθα τὸν πλοῦτον, οἱ δὲ ὀβολὸν ἕκαστοι νομίζοντα, καὶ τοῦτον ἄχρι τοῦ πορθμέως.

potiundæ hæreditatis obsequijs captabant, sed ad aurum omnes intendebant oculos. DIO. Nec iniuria. neq; enim habebant quo facultates eiusmodi à nobis traditas acciperent: quippe rimosi iam, vitiatiq; delicijs, non aliter quàm vasa carie putria. Quo fit, vt si quando quis in illos infundat vel sapientiam, vel libertatem, vel veritatem, effluat illicò perstillet q, fundo, quod immissum est continere non valente: cuiusmodi quiddam [m] Danai filiabus aiunt accidere, dum in dolium pertusum hauſtam aquam important: at ijdem aurum dentibus & vnguibus, omniq; vi seruabant. CRAT. Proinde nos hîc quoque nostras possidebimus opes: illi simul atque huc venerint, obolum duntaxat secum ferent: at ne hunc quidem vlterius quàm ad portitorem.

GILBER-

GILBERTI COGNATI.
ANNOTATIONES.

a MORICHVM.] *Mœrichus & Aristeas duarum sororum filij, & annis æquales fuêre, & facti sunt lupi frustrà hiantes, quoniam re multùm sperata, multumq; appetita, frustrati discedunt. Tales testamentorũ captatores & hæredipetæ, quiq; duntaxat obsequijs & adulationibus aucupantur, vt testamento misceantur, prouerbio vultures dicuntur. b* Corintho.] *Hæc Græcarũ omnium vrbium clarissima fuit, à Corintho Marathonis, siue (vt alij volũt) Pelopis filio, qui eam euersam instaurauit. Cùm aũt Ephyre diceretur, censetur inter Achaiæ vrbes ferè in medio Isthmi Peloponnesiaci sita. Græci vocant* Isthmos *angustias, quibus à peninsula ad continentẽ est aditus. Vide argumentum prioris ad Corinthios epistolæ Pauli, per Erasmum nostrum. c* Homericum.] *Huic eiusdem Homeri hoc Iliad. 2. non dissimile est:*

Τεθνάμεν ὥ σε χρεῖτ' ἢ πρόπλαβε βελτιόφοντα. *Id est,*

Aut morere Prœte, aut interfice Bellerophontem.

d Chaldæi.] *Assyriorũ magi, ex gentis vocabulo dicti sunt, qui diuturna siderum obseruatione scientiam putantur effecisse, vt prædici posset, quid cuiq; euenturum, & quo quisq; fato natus esset. e* Pythius.] *Apollinis cognomen, à Pythone serpente inditum, quẽ sagittis suis adhuc puer dicitur interemisse. f* Trutina.] *æquilibrium. g* Sicyone.] *Ea est vrbs Achaiæ, non procul à Corintho. h* Cirrham.] *Phocidis oppidum, ad radicem Parnassi montis e regione Sicyonis. Ibi Apollo religiosissimè colebatur. Hinc Cirrheus à Seneca in Hercule dicitur. i* Iapyge.] *vento ab occasu solstitiali spirante, qui & Caurus dicitur commodissimus ex Italia in Græciam nauigantibus. k* Lupini.] *Eius vilitatem noster Lucianus notat, De mercede seruientibus cùm rogat: Num vsqueadeò defuerit lupini & aquæ fontanæ copia, vt in eam se conijceret seruitutem. Leguminis genus omnium amarissimum, de quo nos in Charonte & Menippo. l* Chœnices.] χοῖνιξ *Attica mensura pro aridis, maximè cibo diurno, cuius capacitas est sesquisextarius. vnde Pythagoræ dictum est: Chœnici ne insidias.*

m Danai filiabus.] *Notiß.ma est fabula puellarum Danaidum, quæ ob sponsos necatos, has pœnas apud inferos dare dicuntur, vt situlis perstillãtibus aquam hauriant, atq; in dolium item pertusum infundant, graui nimirum, sed inutili labore. Cuius fabulæ mentionem facit idem Lucianus in Timone, & in Hermotimo. Affluit enim dum exhauritur negocium, laborq;: & contrà fit, atq; in Danaidum dolio. Rursus de Dipsadibus meminit etiam Horatius in Odis* : Et inane lymphæ
Dolium fundo pereuntis imo.

Item Tibullus.

Et Danaï proles Veneris quę numina lęsit,
In caua letheas dolia portat aquas.

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

ἐξηγητικὸς *rursus de hæredipetis.*

Est nimiùm cęcis natura immersa tenebris,
Hinc rebus tantum diuitijsq; studet.
Non durat multũ tamen hęc: nam cuncta caduca,
Sola manet virtus, nescia (crede) mori.

MOERICHVM.] *Propositio* κῦ ζήτησιν ἐκ τῦ πρόσωπα, *de Mœricho.* Cuius consobrinus.] *Eius consobrinus,* αὐτάδελφός. Cuius rei gratia.] *Inuestigatio, & expositio causæ.* Hæreditatis causa.] διήγησις. Iamq; testamenta.] τὰ ἡγεμόνα. Aristeam omnium rerum.] *Verba testamentorum.* Hæc igitur.] *conclusio,* τὰ μέσα. Porrò diuini.] *Coniecturæ de futuris rebus, ex astris & somnijs, Chaldæi coniectores.* Ac trutina.] ὁ ζυγὸς. Quid igitur.] τὰ ἐπόμενα. Eodem die mortui.] τὰ ἐκβαίνοντα κῦ προειρημένα. Nihil prædixerant.] *Notat astrologos & coniectores.* Eversa naui perierunt.] *Genus mortis.* Rectè factum.] ἐπίτασις. Neq; enim ego.] *Digrediuntur in narrationem.* Deinde ego.] ἐπιφώνημα. Quæ nam sunt.] ἡ ἔκθεσις. Verum te iqui.] *Comparatio.* Nec iniuria.] ἐπίτασις. Quippe rimosi iam.] αἰτιολογία. Quod fit.] κατασκευή. Quando quis.] *A simili.* Fundo quod immissum. *Ab effectu manet in similitudine.* Cuiusmodi quiddam.] *Ab exemplo.* Proinde nos hic.] *Epilogus ex collatione.*

A Re-

ARGVMENTVM.

Hic Hannibalem, Scipionem & Alexandrum apud inferos in certamen gloriæ rerum gestarum disputantes, ludens introduxit, vt videatur pares quodammodo eos fuisse velle sentire, In Alexandro magno, Hannibale, Scipione, & plerisq; alijs ingentia vitia cum magnis virtutibus certauerunt. vnde Plato; αἱ μεγάλαι, inquit, φύσεις μεγάλας ἀναφέρουσι καὶ τὰς κακίας.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, ΑΝΝΙΒΟΥ, ΜΙΝΩΟΣ & ΣΚΙΠΙΩΝΟΣ. — LVCIANI Scipio.

P. Virunio interprete.

Interlocutores: Alexander, Hannibal, Minos, Scipio.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

ΕΜὲ δεῖ πρωτεύειν σοῦ, ὦ Λίβυ: ἀμείνων γάρ εἰμι. ΑΝ. ὄμωμον, ἀλλ' ἐμέ. ΑΛ. ἀκουέτω ὁ Μίνως διακρινάτω. ΜΙ. τίνος δ' ἕνεκα; ΑΛ. οὗτος μὲν Ἀννίβας ὁ Καρχηδόνιος, ἐγὼ δὲ Ἀλέξανδρος ὁ Φιλίππου. ΜΙ. νὴ Δία ἔνδοξοί γε ἀμφότεροι. ἀλλὰ περὶ τίνος ὑμῖν ἡ ἔρις; ΑΛ. περὶ προεδρείας. φησὶ γὰρ οὗτος ἀμείνων γεγονέναι στρατηγὸς ἐμοῦ. ἐγὼ δ' ὥσπερ ἅπαντες ἴσασιν, οὐχὶ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ πάντων σχεδὸν τῶν

O [a] Libyce, me decet præponi. melior equidem sum. HA. Imò verò me. ALEX. Iudicet ergo [b] Minos, qui semper iustissimus iudex est habitus. MIN. Quis es tu? ALEX. Hic est Hannibal Carthaginensis: ego autem Alexander Philippi regis filius. MIN. Per Iouem, viriq; glorioſi. Sed qua de re vobis altercatio est? ALEX. De præstantia: dicit enim is seſe meliorem quàm ego ducem exercitus fuisse: ego verò quémadmodũ omnes sciũt, nõ hoc solũ, sed omnib. fermè q ante meã ætatẽ fuẽre, in

πρὸς ἐμὲ φημὶ διαφερόντως τὰ πολέμια. Μί. ὑπὲρ ἐμοῦ μὲν οὖν ἀντὶ τοῦ ἀνδρὸς, σὺ δὲ πρῶτος ὁ Λίβυς λέγε. Αν. ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ Μίνως, οὐκ ἄμεινον ἡγοῦμαι, ὅτι ἐν ταύτῃ καὶ τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐξήμαθον, ὥστε καὶ διὰ ταύτην μᾶλλον οὐτος ἐνίκησε μου. φημὶ δὲ τούτους μάλιστα ἐπαίνου ἀξίους εἶναι, ὅσοι, τὸ μηδὲν ἐξ ἀρχῆς ὄντες, ὅμως ἐπὶ μέγα προῆλθον, καὶ αὐτῶν δυνάμεί τε ὑπερβαλλόμενοι, καὶ ἄξιοι δόξαντες ἀρχῆς. ἐγὼ γοῦν μετ' ὀλίγων ἐξορμήσας ἐς τὴν Ἰβηρίαν, τὰ πρῶτον ὑπατεύων ὑπὸ τῷ ἀδελφῷ μειρακίσκος ἀξιωθείς, ἄρις τε νικήσας. καὶ τοὺς γε Κελτιβήρας εἷλον, καὶ Γαλατῶν ἐκράτησα, τὴν Ἑσπερίαν, καὶ τὰ μεγάλα ὄρη ὑπέβαν, τὰ περὶ τὸν Ἠριδανὸν, ἅπαντας διαπράμενος, καὶ ἀνασείσας ἐποίησα δεσπότας πόλεις. καὶ τὴν πεδινὴν Ἰταλίαν ἐδρωσάμην, καὶ μέχρι τῶν προαστείων τῆς προὔχουσης πόλεως ἦλθον. καὶ

re, in re militari præstantiorem me esse affirmo. MIN. Dicat ergo vterq; [c] vicissim pro virili: tu verò, ô Libyce, prius loquaris. HAN. Vanum hoc mei iuuat, quòd & hic sermonem Græcum didicerim, vt neque etiam hac in re Alexander me superet. Porrò illos maximè laudis dignos puto, qui quum parui à principio fuêre, propria virtute ad magnam gloriam euasêre: potentésque per se ipsi facti, & principatu digni habiti. Ego igitur cum paucis quibusdam Hispaniam primùm inuadens, quum subconsul essem fratri additus, maximis rebus idoneus atque optimus iudicatus, ibi tum [d] Celtiberos cepi, atque Gallos ipsos deuici: & quum [e] magnos mõtes transmigrassem, omnem [f] Eridanum transcurri, multásque ciuitates euerti, & planam Italiam subiugaui, & vsque ad suburbia Romæ grassatus sum, totóq; vno die 8 Romanos cecidi, vt eorum

καὶ τόξους ἀπίσταναι μιᾶς ἡμέρας, ὥστε τὸς πλαξυλίους αὐτῶν μηδίμνοις ἁρμοττῆσαι, καὶ τὸς ποταμὸς γεφυρῶσαι νεκροῖς. καὶ ταῦτα πάντα ἔπραξα, ὅτε Ἀμμωνος ὑὸς ὀνομαζόμην, ὅτε θεὸς εἶναι προσποιούμην, ἢ ἐνύπνια τῆς μητρὸς διηγούμην, ἀλλ' ἄνθρωπος ὢν ὁμολογῶν, στρατηγοῖς τε τοῖς σωφρονεστάτοις ἀντιτασσόμην, καὶ στρατιώτας τοῖς μαχιμωτάτοις συμπλεκόμην, ὁ Μήδους καὶ Ἀρμενίους καταγωνιζόμενος ὑποφεύγοντας, πρὶν διώκειν τινὰ, καὶ τῷ βουλομένῳ ῥᾳδιόντας ἑαυτὸν νικᾶν. Ἀλέξανδρος δὲ, πατρῴαν ἀρχὴν παραλαβὼν, ηὔξησε, καὶ παραπολὺ ἐξέτεινε, χρησάμενος τῇ τῆς τύχης ὁρμῇ. ἐπειδὴ οὖν ἐνίκησέ τε, καὶ τὸν ὄλεθρον ἐκεῖνον Δαρεῖον ἐν Ἰσσῷ τε καὶ Ἀρβήλοις ἐκράτησεν, ἀρξὰς τῶν πατρῴων, προσεπεθύμησε καὶ Περσῶν. καὶ διαπτὰς τὸν Μηδικὸν μετεμέλητο ἑαυτὸν, καὶ ἐμαίνετο ἐν τοῖς συμποσίοις τοὺς φίλους, καὶ συναναλαμβάνων ἐπὶ θανάτῳ. Ἐγὼ δ' ἤρξα ἐπίους τῆς πατρίδος,

ut eorum annulos modijs mensurari oportuerit, & ex cadaueribus pontes fluminibus fecerim. Atq; hæc omnia peregi nec [h] Ammonis dictus filius, neq; Deum me fingens, aut matri insomnia narrans: sed me hominem fatebar, pugnabamq; contra duces magna prudentia, cõtra milites magna audacia atque fortitudine præditos: nõ aduersus [i] Medos, aut Armenios, qui antequam quispiam sequatur fugiunt, & facilè cuiuis audenti victoriam tradunt. Alexander verò [k] regni patris successor, & id fortunæ quodam impetu ampliauit: qui quum deuicto misero illo [l] Dario apud Issum & Arbelas victoriam cepit, antiquam ex patre cõsuetudinem omittens, adorari seſe voluit, seséque ad Medorum delicias inuitari libenter tulit; atque [m] in conuiuijs amicos interemit, interficientibúsque auxilium tulit. Ego autem patriæ do-

πρίδος, καὶ ἐπαδὴς μετεπέμ-
ψατο, τῶν πολεμίων μεγάλῳ
στόλῳ ἐπιπλευσάντων τῆς Λι-
βύης, ταχέως ὑπήκουσα, καὶ ἐ-
δόθην ἐμαυτὸν πρόχορον, καὶ
καταδικασθεὶς, ἀβιάστως τὸ πρᾶγμα. καὶ
ταῦτ' ἔπραξα, βάρβαρος ὤν,
καὶ ἀπαίδευτος παιδείας τῆς
Ἑλληνικῆς. καὶ ὅτι Ὁμηρον,
ὥσπερ οὗτος, ἐρραψώδουν, ὅτι
ὑπ' Ἀριστοτέλει τῷ Σοφιστῇ παι-
δευθεὶς, μόνῃ δὲ τῇ φύσει ἀγα-
θῇ χρησάμενος, ταῦτά ὅστιν, ἃ
ἐγὼ Ἀλεξάνδρῳ ἀμείνων φη
μὶ εἶναι. εἰ δ' ἔστι καλλίων ἐκ-
εῖ, διότι διαδήματι τὴν κε-
φαλὴν διεδεδεται, Μακεδόσι
μὲν ἴσως καὶ ταῦτα σεμνά. οὐ
μέντοι διά γ' ἀμείνονα δόξειν
ἂν γενναίῳ καὶ στρατηγικῷ ἀν-
δρὶ, τῇ γνώμῃ πλέον, ἢ τῷ
τύχῃ κεχρημένῳ. Μί. ὁ μὲν
εἰρηκὼν οὐκ ἀγεννῆ τὸν λόγον,
ἀλλ' ὡς Λίβυϊ ἀνδρὶ λῷ, οὐκέ-
τι. σὺ δέ, ὦ Ἀλεξανδρε, τί
πρὸς ταῦτα φὴς; Αλ. ἐκεῖ-
νό μὲν, ὦ Μίνως, μηδὲν πρὸς ἄν-
δρα ὕβριν θρασύν. ἱκανὴ γὰρ ἡ

minatus sum: quæ quum me reuocaret, hostium magna classe aduersus Libyam nauigante, parui, continuoq; me hominem priuatum dedi, & damnatus æquo animo rem tuli. Atque hæc egi barbarus cùm essem, omnisq; Græcorum disciplinæ expers: & neq; Homerum, vt hic, edidici nec Aristotele sophista magistro eruditus fui, sed solum mea natura optima sum vsus. Hæc sunt quibus me meliorem Alexandro esse puto. Si verò ea causa mihi hic præferendus est, quòd caput diademate ornauerit, id decorum forsan apud Macedones est: non tamen ob id præstantior hic videri debet generoso duce, & viro qui mentis sententia magis quàm fortunæ est vsus: MIN. *Hic certè oratione neq; ingenerosa, neque vt Libycum decebat, dixit: tu verò Alexander quid ad hæc inquis?* ALEX. *Oportet quidem, ô Minos, homini adeò temerario nihil respõdere. Sola enim te*

fama

φήμην διδάξαι σε, οἵῳ μὲν ἐγὼ βασιλεὺς, οἵῳ δὲ οὗτος λῃστὴς ἐγένετο. ὅμως δὲ ὅρα. εἰ μὲν κατ' ὀλίγον αὐτοῦ διέγνωκα, ὃς νέος ὢν ἔτι, παρελθὼν ἐπὶ τὰ πράγματα, καὶ τῷ ἀρχῇ τεταραγμένῳ κατίσχυον, καὶ τοὺς φονέας τοῦ πατρὸς μετῆλθον, καταφοβήσας τῷ Ἑλλάδα τὴν Θηβαίων ἀπωλείᾳ, σφετερὸς ὑπ' αὐτῶν χειροτονηθείς: οὐκ ἀξίως τῷ Μακεδόνων ἀρχῇ παρεῖσθαι, ἀγαπῶν ἄρχειν ὁπόσων ὁ πατὴρ κατέλιπεν, ἀπὸ κακοφρονήσας τῷ γῷ. καὶ δεινὸν, ἡγησάμην, εἰ μὴ ἁπάντων κρατήσαιμι, ὀλίγους ἄγων, ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἀσίαν, καὶ ἐπί τε Γρανικῷ ἐκράτησα μεγάλῃ μάχῃ. καὶ τὴν Λυδίαν κατὼν καὶ Ἰωνίαν καὶ Φρυγίαν, καὶ ὅλως τὰ ἐν ποσὶν ἀεὶ χειρούμενος, ἦλθον ἐπὶ Ἰσσόν, ἔνθα Δαρεῖος ὑπέμενε, μυριάδας πολλὰς στρατὸν ἄγων. καὶ τὸ δὴ τέλος, ὦ Μίνως, ὑμᾶς ἴσως ὅσους ὑμῖν νεκροὺς ἐπὶ μιᾶς ἡμέρας κατέπεμψα. φησὶ γοῦν ὁ πορθμεὺς,

fama ſatis edocere poteſt, qualis hic latro habitus fuerit. Aduerte tamen an parum ipſum ſuperauerim; qui cùm adoleſcens adhuc eſſem, rem aggreſſus, regnum obtinui, & de patris mei interemptoribus ſupplicium ſumpſi. At quū P *Thebas ſubuertiſſem, toti Græciæ terror fui, ab ea dux electus. Neque dignum putaui, Macedonum regno me contentum eſſe, quod pater reliquerat: ſed* Q *totum terrarum orbem ſitiui: durumq; putans, niſi rerum omnium dominus eſſem, paucos quoſdam mecum agens, in Aſiam exercitum traduxi, & apud* R *Granicum magna pugna vici: Lydiam,* S *Ioniam, & Phrygiam cepi. Et tandem quæcunque tranſieram ſubiugans, veni ad Iſſum, vbi Darius me expectabat, infinitos exercitus ſecum agens. Poſthæc, ô Minos, vos ipſi ſcitis quot ad vos vno die mortuos miſerim. Dicit enim Charon, tunc ſi-*

biſca-

μενὸς, μὴ ἀρκέσαι αὐτοῖς τότε τὸ σκάφος, ἀλλὰ σχεδίας διαπηξαμένους, τὸς πολεμίους αὐτῶν διαπλεῦσαι, καὶ ταῦτα δὲ ἔπραξον, αὐτὸς παρακινδυνεύων, καὶ τιτρώσκεσθαι ἀξιῶν. καὶ ἵνα σοι μὴ τὰ ἐν Τύρῳ, μὴ δὲ τὰ ἐν Ἀρβήλοις διηγήσωμαι, ἀλλὰ καὶ μίχεις ἐνέβην ἔλεφαν, καὶ τὸν Ὠκεανὸν, ὅρον ἐποιησάμην τῆς ἀρχῆς, καὶ τὸς ἐλέφαντας αὐτῶν εἷλον, καὶ Πῶρον ἐχειρωσάμην. καὶ Σκύθας δὲ, οὐκ ἀναταφρονήτους ἄνδρας, ὑπερβὰς τὸν Τάναϊν, ἐνίκησα μεγάλῃ ἱππομαχίᾳ. καὶ τὸς φίλους εὖ ἐποίησα, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἐμωσάμην. εἰ δὲ καὶ θεὸς ἐδόκουν τοῖς ἀνθρώποις, συγγνωστοί εἰσιν ἐκεῖνοι, παρὰ τὸ μέγεθος τῶν πραγμάτων, καὶ τοιοῦτόν τι πεισθέντες περὶ ἐμοῦ. τὸ δὲ ὄν τελευτῶν, ἐγὼ καὶ βασιλεῦσιν ἀπίθανον· οὕτω δὲ ἐν φυγῇ, παρὰ Προυσίᾳ τῷ Βιθυνῷ, καθαπερ ἄξιον ἦν, πανουργότατον καὶ ὠμότατον ὄντα. ὡς γὰρ δὲ ἐκρατησε τῶν Ἰταλῶν, ἐῶ λέγειν· ὅτι δὲ ἰσχύι, ἀλλὰ

bi ſcapham non ſuffeciſſe, ſed ratibus compoſitis illorum pleroſq; ſe tranſportaſſe. Atque hæc confeci me ipſum periculis opponens, & in pugna vulnerari non timens. Et vt quæ apud [t] Tyrum & Arbelas geſta ſunt, omittam, vſque [u] ad Indos veni, atq; [x] Oceanum mei regni terminum feci, & illorum hominum elephantes cepi, ac [y] Porum captiuum abduxi. Scythas verò homines certè non ſpernendos, [z] Tanaim tranſiens, magna equitum pugna vici: ac amicos meos remunerauí, inimicos autem vltus ſum. Si verò Deus hominibus videbar, parcendum illis erat. Nam rerum magnitudine, vt tale aliquid de me crederent, inducti ſunt. A Tandem mors me regem occupauit. Hic autem Hannibal apud Pruſiam Bithyniæ exulauit, vt crudeliſsimo & peſsimo homini conueniens erat. Nam quo pacto Italos vicit, omitto dicere:

nam

ἀπὸ πονηρίας καὶ ἀπιστίας καὶ δόλοις. νόμιμον ἦν πρόφασις ἀδίκημα. ἐπεὶ δέ μοι ὠφείλετο τῶν τρυφῶν, ἐκλελῆσθαί μοι δοκεῖ οἷα ἐποίει ἐν Καπύῃ, ἑταίρας σωρὸν, καὶ τὸς ἐν πολέμῳ καιρὸς ὁ θαυμάσιος καθυπερθεν. ἐγὼ δ', εἰ μὴ μικρὰ τὰ ἐς στρατεία δόξας, ἐπὶ τῷ ἐμαλλον ὥρμησα, οἱ ἂν μέγα ἔπραξα, Ἰταλίαν ἀναμωτὶ λαβὼν, καὶ Λιβύλιν, καὶ τὰ μέχρι Γαδείρων ὑπαγόμενος; ἀλλ' ἦν ἀξιόμαχα ἔδοξέ μοι ἐκεῖνα, ὑποπίπτοντα ἤδη, καὶ ἀσπόνδων ὁμολογούμενα. ἔρρηκα. σὺ δ', ὦ Μίνως. δίκαζε ἱκανὰ γὰρ ἀκήκοως καὶ ταῦτα. Σκ. μὴ πρότερον, ἢν μὴ καὶ ἐμοῦ ἀκούσῃς. Μί. τίς γὰρ εἶ, ὦ βέλτιστε; ἀπόθεν ὢν ἱερᾶς; Σκ. Παλιώτης Σκιπίων, στρατηγὸς, ὁ καθελὼν Καρχηδόνα, καὶ κρατήσας Λιβύων μεγάλαις μάχαις. Μί. τί δῆτα καὶ σὺ ἱερᾶς; Σκ. Ἀλλ

nam non virtute, ſed malitia atq; perfidia & dolis id peregit, nunquam aut alicuius claritudinis aut iuſti memor. Sed quoniam quòd deliciosè vixerim, vituperauit, oblitus mihi videtur eorum quæ apud Capuam admiſerit. Ibi enim mulieribus deditus fuit, & voluptatibus, vir iſte mirabilis, belli gerendi occaſiones prodidit. Ego verò niſi ea quæ ſub Occidente ſunt, parua quidem putans, verſus Orientem me impuliſſem, quidnam adeò magni perfeciſſem? Quî Italiam abſq; ſanguine capere, ac Libyam, omnemq; eam oram B vſq; ad Gades, ſub poteſtatem redigere facilè potuiſſem? Sed hæc ego tanta contentione digna non putaui, præſertim iam antea illis perculſis, ac dominum me agnoſcentibus. Dixi. Tu verò Minos iudica. nam & hæc è multis protuliſſe ſatis eſt. SCI. Non, niſi me quoq; prius audias, ô Minos. MIN. Quis tu, vir optime, es, aut vnde, quod hiſce claris ducib. te conferre audes? SCI. Scipio Romanus, q Carthagine deleui, C & Afros multis magnis prælijs deuici. MIN. Quid igitur & tu dicis?

SCIP.

Σκ. Ἀλλ' ἐξάνδρου μὲν ἥττων εἶην, τοῦ δὲ Ἀννίβου ἀμείνων, ὃς καὶ Ἀλεξανδρον ἐνίκησας αὐτὸν, καὶ φυγεῖν καταναγκάσας ἀτίμως. πῶς δὴ οὐκ ἀναίσχυντος οὗτος, ὃς πρὸς Ἀλέξανδρον ἀμιλλᾶται, ᾧ δὲ Σκιπίωνι ἐνδώσει, ὑφ' οὗ νενίκηται, παραβαλεῖσθαι ἀξιῶν; Μι. νὴ Δί' εὐγνώμονά φῂς, ὦ Σκιπίων, ὥστε πρῶτος μὲν κεκρίσθω Ἀλέξανδρος, μετ' αὐτὸν δὲ σύ, εἶτα ἐὰν δοκῇ, τρίτος Ἀννίβας· δεύτερος οὗτος οὐκ ἀκαταφρόνητος ὤν.

SCIP. *Alexandro quidem minorem esse me, Hannibale autem præstantiorem, vt qui ipsum persecutus fuerim, & ad turpem fugam compulerim. Quomodo igitur non impudens iste videatur, qui cum Alexandro sese comparet, cui nè ipse quidem Scipio, qui istum deuici, comparare me ausim?* MIN. *Per Iouem æqua dicis Scipio: quapropter primus quidem iudicetur Alexander; deinde post illum tu: atq; tũ, si placet, tertius hic Hannibal, quippe qui nec ipse contemnendus existat.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

O Lybice.] *Lybicus adiectiuum à Libya tertia parte totius orbis, quam & Africum dicimus, vnde Libs ventus flat. Annibalem autem Carthaginensium ducem Amilcaris filium Libycum vocat.* b Minos.] *Apud inferos animarum iudex.* c Vicissim.] ἐν μέρει, *i.* μεταξὺ, *seorsim aut vicissim.* d Celtiberos.] *Ad Iberum Hispaniæ fluuium populos.* e Magnos montes.] *In Alpibus occurrentem sibi Titum Sempronium consulem apud Trebiam profligauit. Flaminium cons. fudit ad Trasimenũ lacum cæsis 15000. Romanorum. Liu. 4. Eutr. 3.* f Eridanum.] *Ita ia fluuium è Vesulo monte in mare Adriaticum influentem, qui hodie dicitur Padus, omnium fluuiorum maximus.* g Romanos cecidi.] *Præter illos ad Trasimenum, ad Cannas, ad quadraginta millia peditum, & duo millia*

millia supra septingentos equites, cæsa dicuntur. h Ammonis dictus filius.] *Alexander Macedo Iouis Ammonis filius fabulosè creditus, de quo in sequenti Dialogo Diog. & Alexandri.* i Medos aut Armenios.] *Populi sunt Asiæ à Media & Armenia regionibus, de quibus post in Dial. Philip. & Alex.* k Regni patris successor.] *Philippi Macedonum regis. Dicentibus autem pueris Alexandro: Hæc omnia tibi parat pater. Quid profuerit, inquit Alexander, si multa possidens agam nihil?* l Dario.] *Darium Persarum regem subegit.* m In conuiuijs amicos interemit.] *Clytum, Callisthenem, & alios.* n Barbarus cùm essem.] *Hic colligere licet, omnes gentes præter Græcos olim barbaros fuisse habitos.* o Neque Homerum edidici.] *Adeò delectatus est Homero, vt illum ad verbum edidicerit, ac dormiens etiam ceruicale supposítum haberet.* p Thebas quum subuertissem.] *Thebanos vicit ac vendidit. Diod. Iustin. Plutarch.* q Totum terrarum orbem fitiuj.] *Cùm Anaxagoram audisset differentem, innumerabiles Mundos esse, illachrymasse dicitur, addendo, annon videor meritò flere, qui cùm Mundi sint innumerabiles, nos nondum vnius domini facti sumus.* r Granicum.] *Granicus Bithyniæ fluuius, illa pugna nobilis, in qua sexcenta millia Persarum cæsa fugataq; sunt ab Alexandri exercitu non maiori triginta millibus peditum, & equitum millibus quatuor & quingentis.* s Ioniam.] *Asiæ minoris regionem vt Phrygia.* t Tyrum] *Qui in mari rubro fuit. Plin. l. 5. c. 19. Diod. l. 17. Curt. libr. 4.* u Ad Indos veni.] *Orientalis regionis populos. Quorum India quinq; millia oppidorũ fuit, & elephantis abũdat.* x Oceanum.] *Oceani nomine propriè intelligitur vastissimũ illud mare, quo vniuersus ambitur orbis terrarum.* y Porum.] *Indiæ regem miræ proceritatis, à suorum postea dolo interemptus.* z Tanaim transiens.] *Scythiæ fluuium, Asiam ab Europa diuidentem.* A Tandem me regem mors occupauit.] *A Pyrrho occisum.* B Vsq; ad Gades.] *Insulas, vltra finem Beticæ prouinciæ, & in extremo nostri orbis versus occidentem, vbi Europa ab Africa dirimitur.* C Afros.] *Scipio nihil è tantis victorijs & hostium spolijs, ingratæ patriæ cedens, quàm Africani cognomen retulit.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Ἀγωνιοῦνται, ἢ ἐστιν ὡς περὶ τοῦ προκρίσεως, καὶ οἱονεὶ πρωτοκλισίας.

Hi tres contendunt præstantes robore quondam,
Præferri nullus vult aliúmve sibi.
Tristis decernit Minos, & iurgia soluit,
Certo constituens ordine quemq; loco.

O Libyce.] *Initium contentionis, cuius arbitrum Minoën constituunt.* Imò verò me.] *ἐξέτασις τοῦ δικαστοῦ.* Iudicet ergo Minos.] *ἔπαινος καὶ διάκρισις τοῦ ἐγκωμίου.* De præstantia.] *Expositio rei.* Ego verò quemadmodum.] *κατάστασις τοῦ συγκρίσεως.* Dicat ergo.] *πρόταξις.* Vnum hoc me iuuat.] *Hannibalis κόμψησις, primùm quòd linguæ Græcæ peritus sit.* Potrò illos maximè.] *Maior γνωμική.* Ego igitur cum paucis.] *προσυλλογισμὸς τοῦ ἐλάττονος προτάσεως κατ' ἀπαρίθμησιν τῶν πράξεων ἐνδόξων καὶ ἀνικήτων.* Quæ hæc omnia.] *αὔξησις rerum à se gestarum, quas propriás sibi vendicat.* Non aduersus.] *Comparatio.*] Alexander.] *ἀνταπόδοσις, id est, altera contentionis pars, cum extenuatione rerum ab Alexandro gestarum, & vituperatione personæ eius.* Ego autem.] *Redit ad suam personam.* Libyam nauigante.] *Minor propositio.* Atque hæc egi.] *αἴτια ποιητικὰ continens συμπέρασμα καὶ ἀνάτειλή.* Hæc sunt.] *Conclusio.* Si verò.] *Occupatio.* Id decorum. *ἡ λύσις.* Hic certè orationem.] *Iudex ἐπιτρέπει laudat orationem Hannibalis, & rogat sententiam Alexandri.* Oportet quidem.] *Exordium à criminatione aduersarij.* Sola enim.] *Ratio.* Aduerte tamen.] *ἀξίωσις.* At cùm Thebas.] *διήγησις κατ' ἀπαρίθμησιν.* Neque dignum putaui.] *Enumeratio rerum ab Alexandro Magno gestarum.* Post hæc ô Minos.] *ἐπιμερισμὸς ἐν τῇ ἀναβολῇ κατ' ἀποστροφήν.* Atque hæc confeci.] *αὔξησις.* Et vt quæ.] *παραλείψεως.* *continuat narrationem.* Si verò Deus.] *Occupatio.* Nam rerum.] *Ratio à causis.* Hic autem Hannibal.] *ἀνταπόδοσις λοιδορίαν ἔχουσα.* Non virtute.] *παραλείψις.* Sed quoniam.] *Occupatio per*

ἀντίλη-

ἐγὼ δὲ βολλόμενος. Ego verò.] *Redit κυκλοειδῶς ad suas res gestas.* Tu verò Minos.] *Clausula.* Non nisi me quoque.] *Interpellatio Scipionis.* Quis tu, vir optime, es.] *Rogatio de persona, & responsio.* Alexandro quidem minorem.] *Comparatio sui cum illis duobus.*] Qui ipsum persecutus.] ἀφήγησις. Quomodo igitur.] *A maiori ad minus.* Pestilentem.] ἐπιχείρησις *Minois. suum enim fert iudicium de singulis.*

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ.

DIOGENIS & Alexandri.

Erasmo Roterodamo interprete.

DIOGENES.

Τί ϐοῦτο, ὦ Ἀλέξανδρε; καὶ σὺ τεθνήκας, ὥσπερ ἡμεῖς ἅπαντες; Αλ. ὁρᾷς, ὦ Διόγενες. ἐ πρᾴδιόξουν δὲ, εἰ ἄνθρωπος ὢν, ἀπεθάνομεν. Διο. οὐκοῦν ὁ Ἄμμων ἐψεύδετο, λέγων ἑαυτὸν σὲ εἶναι υἱόν, σὺ δὲ Φιλίππου ἆρα ἦσθα; Αλ. Φιλίππου δηλαδή: οὐ γὰρ ἂν ἐτεθνήκειν, Ἄμμωνος ὤν. Δι. καὶ μὴν καὶ περὶ τῆς Ὀλυμπιάδος ὅμοια ἐλέγοντο, δράκοντα δημιλεῖν αὐτῇ, καὶ βλέπεσθαι ἐν τῇ εὐνῇ, ἔπειτα ὕστερον σὲ τεχθῆναι.

QVid hoc rei [a] Alexander? itáne defunctus es tu quoque, perinde atq; nos omnes? ALE. Vides nimirum Diogenes: tametsi mirandum non est, si homo cùm fuerim, defunctus sum. DIOG. Num ergo Iuppiter ille Hämon mentiebatur, quum te suum esse filiũ diceret? an verò tu Philippo patre prognatus eras? ALE. Haud dubiè Philippo. neq; enim obiissem, si Hämone parente fuissem progenitus. DIOG. Atqui de Olympiade etiam consimilia quædam ferebantur, puta draconem quendam cum ea fuisse congressum, visumq; in cubiculo ex eo grauidam peperisse te.

τὴν Φίλιππον ἐξαπατᾶσθαι, οἰόμενον πατέρα σου εἶναι. ΑΛ. κἀγὼ ταῦτα ἤκουον, ὥσπερ σύ. νῦν δὲ ὁρῶ, ὅτι οὐδὲν ὑγιὲς ἔστιν ἡ μήτηρ, ὅτι καὶ τοὺς Ἀμμωνίους τοὺς μάντεις ἔλεγον. ΔΙ. ἀλλὰ τὸ ψεῦδος οὐ τοῦτ' ἦν ἄρα σοι, ὦ Ἀλέξανδρε, πρὸς τὰ πράγματα ἐμποδίζον, πολλοὶ γὰρ ὑπέλαβον, θεὸν εἶναί σε νομίζοντες. ἀτὰρ ἄπιμοι, τίνι τρόπῳ τοσούτῳ ἀρχὴν κατέλιπες; ΑΛ. οὐκ οἶδα, ὦ Διόγνητε: ἡ γὰρ ἔφοδός με ἐπισκοτοῦσά τι περὶ αὐτὴν, ἢ τὸ μόνον, ὅτι ἀπεθυμοκόπων, Περδίκκᾳ τὸν δακτύλιον ἐπέδωκα. πλὴν ἀλλὰ τί γελᾷς, ὦ Διόγνητε; ΔΙ. τί γὰρ οὔ, ἢ ἀνεμνήσθην οἷα ἐποίησεν Ἕλλας, ἄρτι σε προπεμφότα πρὸς ἀρχὴν, μοναρχοῦντος, καὶ πρὸς αὖθις ἀρόμενοι, καὶ στρατηγὸν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους. ἔνιοι δὲ καὶ τοῖς δώδεκα θεοῖς προσέθεσαν, καὶ ναοὺς οἰκοδομοῦντες, καὶ θύοντες ὡς δράκοντι τῷ υἱῷ; ἀλλ'

porrò Philippum errare, fallíq; , qui se tuum patrem esse crederet. ALEX. Inaudieram quidem & ipse ista, quemadmodum tu: at nunc video, neq; matrem neque [b] Hammonios illos vates sani quicquam aut veri dixisse. DIO. Attamen istud illorum mendacium, Alexãder, ad res gerendas haudquaquam tibi fuit inutile, propterea quòd vulgus te verebatur, metuebatq;, quum Deum esse crederet. Sed dic mihi, cuinam tam [c] ingens illud imperium moriens reliquisti? ALEX. Id equidem ignoro, Diogenes. celerius enim è vita submouebar, quam vt esset ocium de illo quicquã statuendi, præter id vnum quòd moriens [d] Perdiccæ annulũ tradidi. Sed age, quid rides Diogenes? DIO. Quid ni rideam? annon meministi quid Græci fecerint, quum nuper tibi arrepto imperio adularentur, principemq; ac ducem aduersus Barbaros deligerent, nonnulli verò in duodecim [e] deorũ numerum referrent, ac phanã constituerent, deniq; sacra facerent tanquam Draconis filio?

Sed

ἀλλ' ἀπέ μοι, πῆ σε οἱ Μακε-
δόνες ἔθαψαν; ΑΛ. ἔτι ἐν Βα-
βυλῶνι κεῖμαι, τρίτην ταύτην
ἡμέραν, ὑπισχνεῖται δὲ Πτολε-
μαῖος ὁ ὑπασπιστὴς, λύων ποτε
ἀγάπην σχολῇ ἀπὸ τῶν θορύ-
βων τῶν ἐνθάδε, εἰς Αἴγυ-
πτον ἀπαγαγὼν με, θάψειν
ἐκεῖ, ὡς γνοίμην εἶναι τῶν Αἰ-
γυπτίων θεῶν. Δι μὲν γελάσω,
ὦ Ἀλέξανδρε, ὁρῶν ἐμὲ ἄδην
ἔτι σὲ μωραίνοντα, καὶ ἐλπί-
ζοντα Ἄνουβιν ἢ Ὄσιριν γενέ-
σθαι; πολλοῦ ἀπὰ ταῦτα μοί, ὦ
θαύμαστε, μὴ ἐλπίσῃς. οὐδὲ θέ-
μις ἀνιέναι τινὰ πάλιν ἀπὸ τοῦ
πλουτοῦντος τοῦ λίμνου, καὶ
εἰς τὸ ἔσω τὸ στόμιον παρελθόν-
τα, οὐδὲ ἀμελὴς ὁ Αἰακὸς,
οὐδ' ὁ Κέρβερος ἀνεπαφρόν-
τιστος. ἐκεῖνα δὲ ἤδεως ἄν μά-
θοιμι παρὰ σοῦ, πῶς φέρεις, ὁπόταν
ἄρα ἐννοήσῃς, ὅσων ἀνδραμο-
νίαν ὑπὲρ γῆς ἀπολιπὼν, ἀφῖ-
ξαι, σωματοφύλακας, καὶ ὑπα-
σπιστὰς, καὶ ἀγράπτους, καὶ χρυσὸν
τοσοῦτον, καὶ ἔθνη προσκυνοῦντα,
καὶ Βαβυλῶνα, καὶ Βακτρα,

Sed illud mihi dicito, f vbi te sepelierunt Macedones? ALEX. *Etiã dum in g Babylone iaceo, tertium iam diẽ: porrò Ptolemæus ille satelles meus, si quando detur ocium ab his rerum tumultib. quinunc instant, pollicetur in h Aegyptũ deportaturũ me, atq; inibi sepulturũ, quò vide licet annus fiã i ex dijs Aegiptijs.* DIO. *Non possum nõ ridere Alexãder, qui quidem te videam etiã apud inferos desipientem, speranteq; fore vt aliquando vel Anubis fias, vel Osiris. Quin tu spes istas omittis, ô diuinissime? k neq; enim fas est reuerti quenquam, qui semel paludem transmiserit, atq; intra specus hiatum descenderit, propterea quòd neq; indiligens est l Aeacus, neq; contemnendus m Cerberus. Verùm illud abs te discere peruelim, quo feras animo quoties in mentem redit, quanta felicitate apud superos relicta huc sis profectus, puta corporis custodibus, satellitibus, ducibus, tum auri tanta vi, ad hoc populis quite adorabant: prætereà Babylone, n Bactris:*

καὶ τὰ μεγάλα θηρία, καὶ τιμὴν, καὶ δόξαν, καὶ τὸ ἐπίσημον εἶναι ἐλαύνοντα, ἢ διάπυρον ταινίᾳ λευκῇ τὴν λιφαλίδα, πορφυρίδα ἐμπεπορπημένον. ἀλγεῖ ταῦτά σε ἐπὶ τῶν μνήμην ἰόντα; τί δακρύεις ἄμαθες; ἢ ταῦτά σε ὁ σοφὸς Ἀριστοτέλης ἐπαίδευσε, μὴ οἴεσθαι βέβαια εἶναι τὰ παρὰ τῆς τύχης. Αλ. Σοφὸς, ἀπολωτων ἁπάντων καὶ κολακικώτατος ἄνθρωπος. ἐμὲ μόνον ἔασον τὰ Ἀριστοτέλους ἀφεῖναι, ὃς μὴ ἤτησε παρ' ἐμοῦ, οἷα δηλαδὴ ἐπίστασθαι, ὡς δὲ διατρίβοντός μου περὶ παιδείαν φιλοτιμίᾳ, θαυμάσας καὶ ἐπαινέσας, ἄρτι μὲν ἐς τὸ ἄλλο, ὡς καὶ τοῦτο μέρος ὂν τῆς εὐδαιμονίας, ἄρτι δ' ἐς τὰς πράξεις, καὶ τὸν πλοῦτον. καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦτ' ἀγαθὸν ἡγεῖτ' εἶναι, ὡς μὴ ἀσχημονοίη καὶ αὐτὸς παρὰ δόξαν. γόης, ὦ Διόγνητε, ἄνθρωπος, καὶ τυφλὸς τις.

immanibus illis bellúis, dignitate, gloria: deinde quòd eminebas conſpicuus, dum vectareris dum ♀ amicula candido caput haberes reuinctum, dum purpura circumamictus eſſes: nunquid hæc te diſcruciant, quoties recurſant animo? Quid lachrymaris, ſtulte? annón id te ſapiens ille docuit ♇ Ariſtoteles, ne res eas quæ à fortuna proficiſcantur, ſtabiles ac firmas exiſtimares? ALEX. Sapiens ille? quum ſit aſſentatorum omniũ perditiſſimus. Sine me ſolum Ariſtotelis facta ſcire, quàm multa à me petierit, quæ mihi ſcripſerit: deinde quemadmodum abuſus ſit mea illa ambitione, qua cupiebam eruditione cæteris præſtare, quum mihi palparetur interim, ac prædicaret me nunc ob ☿ formam, tanquam ♂ ipſa ſummi boni pars quædam eſſet: nunc ob res geſtas atque opes: nam has quoque in bonorum numero collocandas eſſe cenſebat, ne ſibi vitio verteretur quòd eas acciperet. Planè præſtigioſus vir ille quidem erat, ac fraudulen-

tus,

τῆς. πλὴν ἀπὸ ζῶντός γε ἀπολείπομαι αὐτῆς τῆς σοφίας, τὰ λυπηρὰ ὡς ἐπὶ μείζοσιν ἀγαθοῖς, ἃ κατηριθμήσω μικρῷ γε ἔμπροσθεν. Διο. ἀπ' οἶδα ὁ θρασέας. ἄκος γάρ σοι τῶν λύπης ταχέως μεθόδιον, ἐπεὶ ἐνταῦθά γε ἐπίβορα τὰ φυτά. σὺ δὲ λαβὼν τὸ Λήθης ὕδωρ χαυλιόμενος πίε, καὶ αὖθις πίε, καὶ πολλάκις· οὕτω γὰρ ἂν παύσῃ ἐπὶ τοῖς Ἀριστίππου ἀγαθοῖς ἀνιώμενος. καὶ γὰρ καὶ Κλεόμβροτον ὁρῶ, καὶ Καλλισθένη, καὶ ἄλλους πολλοὺς ἐπὶ σὲ ὁρμῶντας, ὡς διασπασομένους, καὶ ἀμυνοῦμαί σε ὧν ἔδρασας αὐτούς. ὥστε πλὴν ἑτέραν σὺ ταύτην βάδιζε, καὶ πίνε πολλάκις, ὡς ἔφην.

tus, ô Diogenes: quanquam illud fructus scilicet ex illius sapientia fero, quod nunc perinde quasi [r] summis de bonis excrucior, ob ista quæ tu paulò antè commemorâsti. DIO. Anscin' quid facies? ostendam tibi molestiæ istius remedium. Quandoquidem in his locis [s] veratrum non prouenit, fac vt [t] Lethæi fluminis aquam auidis faucib. attrahens bibas, iterúmq; ac sapiùs bibas: atq; eo pacto desines de bonis Aristoteliciis discruciari. Verùm enim [u] Cliti etiam illũ & [x] Callisthenem video, cumq; his alios complureis raptim huc sese ferentes, quò te discerpant, pœnasq; sumant ob ea quæ quondam in illos commisisti quare fac in alteram hanc ripam te conferas, & crebriùs, vt dixi, bibas.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

OMnes reges cùm moriuntur, vnà cum vita exuuntur omni poteſtate. Diogenes Alexandrum fatigat.

a ALEXANDER.] *Rex Macedonum, Philippi & Olympiadis filius, longè omnium excellentiſſimus fuit, cui rebus actis & auctis,* Magni *inditum eſt nomen. A nonnullis tamen traditum eſt, ſed fabuloſo quodam commento, Hammone (ita Iouem nuncupant) qui ſub ſerpentis ſpecie cum matre conſuetudinem habuerit, eum genitum fuiſſe. Iupiter autem in ſpeciem arietis in Libya colebatur, quòd ſitienti Libero patri in Arabiæ deſertis, Iouemq; imploranti, apparuerit in forma arietis, qui terram concutiens pedibus fontem oſtenderit. Quamobrem templo illic ædificato, Ioui Ammoni, hoc eſt, Arenario conſecrauit. Græci enim ἄμμον arenam vocant. De Ammonis delubro & oraculo Plin. lib. 6. cap. 19. lib. 5. cap. 5 Lucianus lib. 9. & Curt. lib. 4.* b Hammonios illos.] *Illud autem dæmonis prodigioſi ludibrij miraculum eſt, geſtantes ſimulachrum ſacrificos quò Dei nutus monſtret, eò ſua ſponte, vel (vt Curtius ſcribit) αὐτομάτως ferri. Hos ſequuntur matronæ virgineſq;, pæanas & inconditum quoddam carmen cantillantes, quo Iouem propitiari credunt, vt certum edat oraculum. Huius loci celebritate motus Alexander, profectus eſt ad ſacrarium Hammonis. inde in deſerta Libyæ & inaquoſa progreſſus, areno ſam & vaſtam eam ſolitudinem offendit. In ſacrario à vatibus obuiis honorificè exceptus fuit. Vnus porrò ſacerdotum, cùm adeuntem Alexandrum Græcè cuperet ſalutare, ac παῖδιον, id eſt, filiole vellet dicere, per barbarum πᾶι Διὸς inquit, id eſt, Iouis fili. Vnde cœleſtis originis capiata creditur gratia, cui initia error dederit. Lege Lucianum de Aſtrologia.* c Ingens illud imperium.] *Græciæ. Imperator dictus eſt, Thebanos vicit, Darium Perſarum regem ſubegit, Babyloniam & Suſam accepit, Perſepolim diripuit, Coſſæos fregit, cum exercitu in Aſiam traiecit, ad Granicum Perſas ſuperauit: Sardum, Miletum & Halicarnaſſum cepit. Terris omnibus vſq; ad Phrygiam deuictis, Ciliciam obtinuit. Denique celebrato Hephæſtionis funere*

mortuus

mortuus est. regnauit annis 12. De eius phanis & aris copiosè Plinius. d Perdicæ annulum.] *Perdicas Macedo, inter comites Alexandri Magni, qui etiam in regni parte succesſit, tanta vir audacia, ſimul & fortitudine, vt leæna præſente, catulos è cubili per vim auferret, Aelianus de varia hiſtoria. De eo etiã in lib. de non temerè credẽdo calũniæ. e* Deorũ numerũ.] *Alexander non ſolùm Iouis filius haberi voluit, ſed & Deus dici atq; adorari: vt fuſiùs proximè ſequenti Dialogo audies. f* Vbi te ſepelierunt.] *De Alexandri morte, deq; eius corporis in Mẽphin ac Alexandriam tranſlatione, Q. Curtius in fine 12. libri de Alexandri geſtis: Cæterùm, inquit, corpus eius à Ptolemæo, cui Aegyptus ceſſerat, Memphin & inde paucis pòſt annis Alexandriam tranſlatum eſt, omnisq; memoriæ ac nomin honos habetur. Hic Ptolemæus, Lagi gregarij militis fuit filius, maximæ authoritatis apud Alexandrum. poſt cuius mortem Aegypto. & Africa, & magna Arabiæ parte potitus, regnauit annis quadraginta, à quo deinceps Aegyptij reges Ptolemæi appellati ſunt. g* In Babylone.] *Babylon vrbs nobiliſsima, Chaldææ totius caput, quam Euphrates fluuius mediam interfluit. Hãc Strab. lib. 16. à Semiramide conditam tradit, coctili latere. Inter ſeptem orbis ſpectacula numeratur. h* Aegyptũ.] *Ea eſt regio inter Aſiam & Aphricã ſita, Nilo circundata, quæ quum nunquam pluuijs aut rariſsimè irrigetur, ſolo Nili incremẽto facundatur. In ea ſunt ciuitates præcipuæ, Thebæ, Babylon, Memphis, Abydos, Heliopolis, & Alexandria, quæ hodie principatũ obtinet, ab Alexandro Magno ad chlamydis Macedonicæ figurã condita. i* Ex dijs Aegyptijs.] *Verè omnigenũm Deũm monſtra, vt inquit Virg. Aen. 8. Coluit quippe bouem, ciconiam, felẽ, canem, lupum cæpam, crocodilum, Anubim filiam Oſiridis, qui canis ſpecie cultus fuit, aut certè capite canino, cuius alterum filiorum Macedonem lupi ſimulachro venerabantur: Oſirim ſolem, Iſidem terram credebant. Non recipiebant intra muros aut Saturni fanum, aut Serapis. His religioſum erat, pecudibus aut ſanguine placare Deos, precibus tantùm & thure litabant. Fana extra pomœria poſita erant. k* Neq; enim fas eſt.] *Huc migrantibus reditus ad ſuperos via in æternum præcluſa eſt & ab inferis redire ad ſuperos. quod potẽta 6. Aeneid. dicit:*

Reuocare gradum superasq; euadere ad auras,
Hoc opus, hic labor est, &c.

Idem Lucianus in Menippi & Chironis Dialogo: De integro, inquit Menippus, tibi quærēda erit vitæ cōmutatio, atq; hinc quópiam aliam in vitā demigrandū: id quod arbitror fieri nō posse.

l Aeacus.] *Eum tantæ iustitiæ fuisse dicūt, vt apud inferos animarū creditus fuerit à Plutone delectus iudex, cum Minoē & Radamantho, & peccantium peccata discutere. Ouid.*

—tuasque
Aeacus in pœnas ingeniosus erit.

id quod Lucianus dixit, nō indiligens. *m* Cerberus.] *Cerberū τριπίφαλον κυώα, id est, tricipitē canē, ex Echidna & Typhaone natum, Hesiodus in Theogonia canit. Cur aūt inferorum pervigil custos poëtis dictus sit, alibi docuimus. Virgi. 6. Aeneid.*

Cerberus hæc ingens latratu regna trifauci
Personat, aduerso recubans immānis in antro.

n Bactris.] *Bactra regio vltra fines Assyriorū à Bactro amne. Bactrum oppidum antè Zariaspe vocatum, regionis caput.*

o Amiculo.] *Diademate regū insigni, vt in proximè præcedenti Dialogo, Alexandri, Annibalis, &c.* *p* Aristoteles.] *Docuit, ne reseas in bonis (sic enim vocat Aristot.) quæ nō pertinent propriè ad hominē, ducamus: inter quæ extremæ sunt opes, & reliqua quæ à fortuna proficiscuntur. Hic eius existimatio elevatur, qui Stagirites philosophus fuit, Peripateticorū princeps, patre Nicomacho medico, matre Phaestiade, ob summā eruditionē socius, præceptor & secretarius Alexandri factus, illi vsq; adeò charus, vt Stagiram eius patriam ab se dirutam restituerit.* *q* Ob formam.] *Cui contigerit corpus ingens, robustum, formosum, præualidum, eum non semouent quidē è numero felicium: sed ita vt nihil secius primas teneant diuitiæ, proximas nobilitas, animi postrema cura est.* *r* Summis de bonis.] *Peripatetici, quorum princeps fuit Aristoteles, triplicia constituunt bona, animi, corporis, & fortunæ: de quibus fusiùs in Vitarum auctione annotauimus.* *s* Veratrum.] Ἐλλέβορος & λάθρης ἡ μίλας, vterq; satis notus: & cùm ad alia multa, tum ad atrā bilem remedium est efficax. vnde prouerbio, qui parū animo constat, siue insanit, elleboro opus habere dicitur: &

elleboro

elleborum bibere, siue purgare se elleboro iubetur. Horatius:

Expulit helleboro morbum, bilemq; meraco.

t Lethæi fluminis.] *Lethæus amnis inferorum est apud poëtas, cuius aquam qui gustant, omnium statim præteritorum obliuiscuntur. Idcirco ἀπὸ τῆς λήθης, id est, ab oblivione nomen sumpsit. Sed cur induxerint poëtæ, vnde apud Firm. De diuin. præ. cap. 22. u* Clitum] *De Clito lachrymabilis est historia apud Quint. Curtium lib. 9. quē Alexander post cœnam ebrius, contentione iniecta occidit, magna inde pœnitentia ductus. Nutricis enim Alexandri filius fuit, & dux eius fidelissimus, qui Alexandrum pugnantem ab ictu lethali sese obijciens defendit.*

x Callisthenem.] *Callisthenes, philosophus Olynthius, Alexandro Magno familiaris, eiusdemq; sub Aristotele condiscipulus, quem ille postea in Asiam accersiuit, vt res suas memoriæ proderet. Huic nocuit immodica libertas, grauitasq; inuisa regi, quum haudquaquam assentantium accommodatus ingenio esset. Nam quum Alexander ex Persica victoria arrogantior factus, regio more adorari vellet, acerrimus inter recusantes Callisthenes fuit, palàm dictitans: Alexandrum non adorandū esse. Quæ res & illi & multis principibus Macedonum exitio fuit. Siquidem Alexander coniurationis conscium criminatus est, eumque truncatis membris, abscissisq; auribus ac naso labijsq; deformatum, cum cane in cauea clausum circumferri iussit, diuq; tortum tandem necauit. Hæc latiùs habenter apud Q. Curtium de Alexandri gestis.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Irridetur Alexander ob superbiam: qui mortalis cùm esset, diuinos tamen honores sibi passus sit exhiberi.

Magnus Alexander, totum qui subdidit orbem,
Ad Stygias ductus morte peremptus aquas:
Reges sternebat, diuino est cultus honore:
Nunc vita functas se videt esse minas.

QVID hoc rei.] ἐρώτησις θαυμαστική. Vides nimirum.] λύσις. τῷ θαυμαστῷ ἀποκρίσεως. Num ego Iupiter.] *Obie-*

ctio.

ctio. Haud dubié.] *ἀπόκρισις.* Atq; de Olympi.] *Ab exemplo ſimili.* Audieram.] *ἀντίσπασις.* Attamen.] *Regerit ab vtili.* Præterid vnum.] *ἐξαίρεσις.* Sed age quid.] *ἀντιρώτησις.* Quid ni rideam.] *Irriſio ἀπὸ γέλωτος. Alexandri.* Sed illud.] *Interrogatio de illius ſepulchro.* Porrò Ptolemæus.] *ἀφήγησις.* Pollicetur in Aegyptũ.] *Spes alterius ſepulchri.* Non poſſum non.] *Irriſio.* Quin tu.] *ἀποτροπή.* Neq; enim fas eſt.] *γνώμη.* Verùm illud.] *Comparatio cũ anteacta vita.* Quid lachrymaris.] *ἐπιτίμησις.* Ne res eas quæ.] *συγχωρημός.* Sine me ſolum.] *Alexandri defuncti de Ariſtotele ſuo magiſtro iudicium.* Quanquam illud.] *Clauſula.* Quandoquidem.] *Conſilium ἐρωτικόν.* Verum enim Cletum.] *Amici Alexandri, quos in conuiuio interemit.* Quare fac in alteram.] *Concluſio.*

SEQVVNTVR ORATIONES: quarum quædam adhuc inter Mortuorum dialogos, quædam inter Satur. epiſtolas prius relatæ fuêre: nonnullæ quoque Dramaticæ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΠὶ μισθῷ συνόντων.

DE IIS QVI MERcede conducti in diuitum familijs viuunt.

Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

AVlicæ vitæ moleſtias & incommoda, oratione hac depingit Lucianus: quamq; indigna ea ſit homine, præſertim docto & liberaliter inſtituto, exponit: confutatis etiã cauſis ijs, quib. ſeſe tuẽtur qui hoc vitæ genus ſectãtur, & in ſeruitutẽ vltrò ſeſe præcipitant. Exordiũ ab attentione incipit, amplificãdo rei magnitudinẽ, fidẽq; faciẽdo dictis, ab eorũ perſona qui in eadẽ vita aliquandiu vixerũt. Mox & beneuolentiã captat Timoclis, eius ad quem ſcribit, ab officio amicitiæ, indicans ſe hęc propterea illi ſcribere, vt quia illũ iã olim de hac vita ſuſcipiẽda cõſilia agitare intellexerit, ne quid

ne quid olim, si res malè cadat, & illum consilij sui pœnitere incipiat, accusare sese possit, vt à quo admonitus aut reuocatus nō fuerit, præsertim quandò sciat hāc vitā non per se difficilem atq; periculosam esse, verumetiam homini philosopho, aut quocunq; deniq; disciplinarum genere docto, minimè conuenire. Exordio in hūc modū peracto, cōfutationē statim subiungit earū causarū, quibus sese tueri solent q hoc vitæ genus vltrò amplectuntur. Diluit aūt omnes eas per inuersionem, ostendens ea maximè vel sequi, vel negari, quę illi cum primis euitare vel cōsequi studeant: ac postremò etiā turpe esse homini docto & ingenuo, ob solam spem voluptatis alicuius, in voluntariam seruitutem sese dare. Atq; hinc iam ad ipsam rem accedit, propositis per diuisionē ijs de quibus dicturus sit. Principiò igitur recensēt, quanta incōmoda, quantæq; molestiæ perferendę sint, antequam in aulam recipiaris: deinde, quę & quanta tolerāda, atq; adeò deuoranda, vbi iam receptus fueris, circa prima conuiuia, circa pactionē mercedis, circa seruitutē reliquam, quæ mox exceptū atq; perdomitum, paulatim in contemptū adducit, & ad adulandū impellit. Præterea & metu periculisq; inuoluit, ob quæ variæ exinde querelæ, & vitæ mutatæ pœnitentia sequuntur. Atq; hęc omnia non domi solùm perferenda esse indicat, verumetiam foris, vbi interim multò sordidiora ministeria imponuntur, etiam à mulieribus, quibus æquèac viris adulandum est. Post hæc & circa munerum compensationes, quo pacto nuncij ac dispensatores conciliandi: & circa mercedis solutionē, quanta cū molestia exigenda illa, quantaq; aliorum etiam inuidia accipienda sit: & postremò, quàm ignominiosi exitus plerosque maneant senes iam, & exhaustos, cùm clàm aut turpiter ab aula profugiunt, aut reijciuntur. Quæ omnia ad finem, velut in tabella quadam proposita, breui, sed eleganti admodum imagine depingit, & ob oculos ponit, amplificatis etiam in media passim oratione ijs quæ maximè vrgere aut commendare voluit.

ΚΑΙ τί σοι πρῶτον, ὦ φιλότης, ἢ τί ὕστατον, φασὶ, καταλέξω τῶν, ἀπάσχειν ἢ ποιεῖν ἀνάγκη τὸς ἐπὶ μισθῷ σωούσας ἄλλων τὰς τῶν ἐυδαιμόνων τόπων φιλίας ἐξεταζομένους; ἢ γὰρ φιλίαν τὴν ἑαυτῶν αὐτῶν ἀλλοίαν ἐπονομάζειν. οἶδα γὰρ ποτὲ, καὶ σχεδὸν τὰ πλεῖστα τῶν συμβαινόντων αὐτοῖς, ἢ καὶ αὐτὸς, μὰ Δία, τοῦ αὐτοῦ πειραθείς. ὁ γὰρ ἐν ἀνάγκῃ μοὶ ἢ πεῖρα ἐγεγόνει (μὴ δ', ὦ θεοὶ κύριοι) ἀπὸ πολλοῦ τῶν ἐς τὸν βίον τοῦτον ἐμπεσόντων, ἐξηγόρευον πρός με, οἱ μὲν ἔτι ἐν τῷ λιμῷ ὄντες, ἀφαυρόμενοι, ὀπόσα καὶ οἷα ἔπασχον· οἱ δ' ὥσπερ ἐκ δεσμωτηρίου τινὸς ἀφράντου, οὐκ ἀηδῶς μνημονεύοντες, ὧν ἐπεπόνθεσαν: ἅμα γὰρ τὸ φρονεῖν,

QVID a tibi primum, amice, aut quid postremum, quemadmodum vulgò dici consuevit, recenseam, ex his quæ tum facere tum pati coguntur, qui mercedis gratia sese in alienas domos, conuictumq; tradunt alienum, quiq; in locupletum istorum amicitiam accensentur? si modò eiusmodi illorum seruitutem conuenit amicitiam appellare? Noui enim permulta atque adeò pleraque omnia, quæ illis ibi soleant accidere, non per Iouem quòd ipse ea experimento cognórim (neque enim mihi vnquam experiundi incidit necessitas, ac ne quando incidat, Dij prohibeant) sed quòd complures qui in hoc vitæ genus inciderant, apud me soliti sint commemorare: partim qui in ipsis etiamdum malis constituti, quæ & quanta ferrent, deplorabant: partim quitanquam è carcere quodam profugi non absque voluptate

φραίνουσι· ἀναλογιζόμενοι οἷων ἀπηλάγησαν. ἀξιοπιστότεροι δ' ἦσαν οὗτοι, διὰ πάσης, ὡς εἰπεῖν, τῆς τελετῆς, ἐξηλεγχθῆναι, καὶ πάντα ἐξ ἀρχῆς εἰς τέλος ἐποπτεύσαντες. ὁ παρέργως ἦν, ἀλλ' ἀμελῶς ἐπράττετο· καθάπερ ναυαγίαν τινὰ, καὶ σωτηρίαν παράλογον διηγούμενοι· οἱ ἄπειροι οἱ πρὸς τοῖς ἱεροῖς ἐξευρημένοι τὰς λυφαλὰς, σὺν ἅμα πολλοὶ τὰς πρυμνησίας καὶ ζάλας, καὶ ἀκρωτήρια καὶ ἐκβολὰς, καὶ ἐσῶν ἐναύσεως, καὶ πηδαλίων ἀρκαυλίσεις διηγοῦνται, ἐπὶ πᾶσι δὲ τοὺς Διοσκούρους ἐπιφαινομένους (οἰκεῖοι γὰρ τοιαύτης τραγῳδίας οὗτοί γε) ἢ τιν' ἄλλον ἐκ μηχανῆς θεὸν, ἐπὶ τῷ ναυαγίῳ ναυαγίσαντα· ἢ πρὸς τοῖς πηδαλίοις ἐσῶσαι, καὶ πρὸς λιμένα εὐδιεινὸν ἀπαυθιοῦσθαι τὸν πλοῦν, ἢ προσφιχθῆναι ἑμπνοῦν ἀδηλονότι πρέμνῳ καὶ ναὸς σχολῇ διαλυθησομένῳ, αὐτοὶ δ' ἀσφαλῶς ἀφυβρίσαντα χάριτι

luptate recordabantur, commemorabantúr ea quæ fuerant perpessi: imò iuuabat reuocare ob oculos, quas arũnas effugissent. Atq; hi quidẽ digniores mihi visi sunt, quibus fides haberetur: vt qui eius sacri ritus (vt ita dixerim) omneis, omniaq; mysteria perdidicissent, cũctaq; ab initio ad finẽ vsq; perspexissent. Hos igitur haudquaquã indiligenter, nec oscitãter audire soleo, veluti naufragium quoddã, ac præter spem obiectam salutẽ enarrantes: cuiusmodi sunt isti, qui in tẽplis de raso capite, complures simul obambulantes, immanes vndas, procellas, sublatos in cœlũ fluctus, iactus, malos fractos, gubernacula reuulsa narrãt: [b] in primis aũt geminos Castorẽ & Pollucẽ apparentes (nã hi peculiariter ad hãc tragœdiã pertinent) aut aliũ Deũ quempiã repẽtè (quèadmodum in fabulis fieri conuenit) exortũ, summisq; antennis insidientem, aut iuxta clauum adsistentem, qui nauim ad litus aliquod molle dirigeret: ad quod appellens futurũ esset vt & ipsa paulatim ac lentè solueretur, et ipsi tutò in solũ descẽderẽt,

idq;

καὶ εὐμοιρίας τῶν θεῶν. ἐκεῖνοι, μὴ οὖν τὰ ποικίλα ταῦτα πρὸς τὸν παραυτίκα χρείαν ἐπιπραγμάτευσιν· ὡς παρὰ πλείονων λαμβάνοιεν, ἢ δυσχερὲς μόνον, ἀλλὰ καὶ θεοφιλές τινων ἂν δοκοῖεν. οἱ δὲ τὰς ἐν ταῖς οἰκίαις χειμῶνας, καὶ τρικυμίας, καὶ νὴ Δία πυρτακυμίας τε καὶ λιπαρυμίας, ἃ οἶόν τε εἰπεῖν, διηγούμενοι, καὶ ὡς τὸ πρῶτον ἀσπλοούντων, γαλήνης ὑποφαινομένης τοῦ πελάγους, καὶ ὅσα πράγματα παρὰ τὸν πλοῦν ὅλον ὑπέμειναν, ἢ διψῶντες ἢ ναυτιῶντες, ἢ ὑπερανθλούμενοι τῇ ἅλμῃ. καὶ τέλος, ὡς πρὸς πέτραν τινὰ ὕφαλον, ἢ σιώπιλον ἀπόκρημνον, προερήξαντος τὸ διηνεκὲς σκαφίδιον, ἄθλιοι μακρὸς ἐξενήξαντο γυμνοί, καὶ πάντων ἐνδεεῖς τῶν ἀναγκαίων. ἐν δὲ τῇ τύχῃ, καὶ τούτων διηνύσατο, ἰδόκουν μοι τὰ πολλὰ οὐχὶ ὑπ' ἀσχολίης. ἐπικρύπτεσθαι, καὶ ἑκόντες ἐᾶν ἐπιλανθάνεσθαι αὐτῶν. ἀπ' ἐγὼ

idq; ope fauoreq; diuino. Atque isti igitur permulta id genus ad præsentē cōmoditatē exaggerantes commemorāt: quò videlicet à pluribus stipem accipiant, si non calamitosi modò, verumetiā diis chari esse videantur. Porrò ij dum eas quas in tectis tulerūt tēpestates referrent, atq; immanes illas vndas, quinetiam decumanos fluctus, si fas est dicere: & quemadmodum primùm à littore soluerint mari tranquillo, quámq; molestiarum perpetua nauigatione sint perpessi, dum sitiunt, dum nauseant, dum salo perfunduntur: denique quemadmodum infelici nauigio in cautem quampiam sub vndis latentem, aut in scopulum aliquem præruptum, & asperum illiso fractoq;, miseri ægrè enatārint, nudi, cunctarumq; rerum inopes: hæc inquam quum referrent, mihi quidem visi sunt permulta præ pudore subticere, volentesq; ac scientes obliuisci. At ego

ἐγὼ γε καὶ ταῦτα, καί τιν' ἄλλα ἐκ τῶν λόγων ξυντιθεὶς, ἐνεῖδον πρόσοντα τοῖς τοιούτοις ξυνουσίαις· ἃ δὴ οὖν οἶμαι σοὶ πάντα, ὦ φίλε Τιμόκλες διελθεῖν. δοκῶ γάρ μοι ἐκ πολλοῦ ἤδη καταγνῶναί, ὅτι τὸ τῷ τοιῷδε βίῳ ἐπιβουλεύοντα. καὶ πρῶτόν γε, ὁπλωίκα περὶ τῶν τοιούτων ὁ λόγος ἐνέπεσεν; εἶτα ἐπήνεσέ τις τῶν παρόντων τὸν τοιοῦτον μισθοφορὰν, τεισοδαίμονας εἶναι λέγων, οἷς μετὰ τοῦ τὰς φίλους ἔχειν τὰς ἀείσους ῥωμαίων, καὶ δεῖπνα λαμπρὰ πολυτελῆ καὶ ἀσύμβολα, καὶ οἰκεῖν ἐν καλῷ· καὶ ἀριθμεῖν μετὰ πάσης ῥᾳστώνης καὶ ἡδονῆς, ἐπὶ λαυκοῦ ζεύγους· εἰ τύχοι, ἐξυπλιάζουσας, ποσίτι καὶ μισθὸν τῆς φιλίας, καὶ ὧν ἐν πάσχουσι; τούτων λαμβάνειν οὐκ ὀλίγον δεῖν, ἀτιχνῶς γὰρ ἄσπορα καὶ ἀνήροτα τοῖς τοιούτοις τὰ πάντα φύεσθαι. ὁπότε

ego etiam illa, præterea autem & alia nonnulla ex illorum narrationibus coniectans deprehendi quicquid ærumnarum cum eiusmodi conuictibus coniunctum est. Quæ quidem omnia haud grauabor, optime Timocles, tibi percensere. Iampridem enim mihi videor animaduertisse, te de capessenda hac vitæ ratione cogitare. Nam olim quū his de rebus sermo incidisset, mox ex his qui præsentes erant, quispiam mercenarium hoc vitæ genus laudare cæpit: fortunatissimos eos affirmans, quibus contigisset horum vti familiaritate, qui apud Romanos essent optimates: tum conuiuijs adesse opiparis; idq; immunes: præterea splendidis in ædibus diuersari: tum peregrinari omnigena cum commoditate voluptateq;, alba interim in rheda (si forte libeat) resupinatos. Insuper ob hanc amicitiam, obq; commoditates, quibus afficiuntur, etiam mercedem capere: id verò non mediocre videri. Istis enim haud dubiè, & citra sementē ac culturam (quod aiunt) cuncta prouenire.

ὁπότε δὴ ταῦτα καὶ τὰ ἄλλα τοιαῦτα ἤκουσον, ἐώρων ὅπως ἐκέχηνας πρὸς αὐτὰ, καὶ πάνυ σφόδρα πρὸς τὸ δέλεαρ ἀνατε-τάμφον παρεῖχον τὰ στόμα. ἐκ οὖν τοίνυν ἡμέτερον ἐσαῦθις ποτὲ ἀναίτιον ἢ μηδ' ἔχοις λέγειν, ὡς ὁρῶντές σε τηλικοῦτο μετὰ τοῦ ἀγκίστρου καταπίνοντα, οὐκ ἐπελαβόμεθα, οὐδὲ πρὶν ἐμφυσηθῆναι σοι καὶ προσπάσασθαι, οὐδὲ προσδηλώσαμεν, ἀλλὰ παρεμένομεν ἐξελκομένῳ καὶ ἐμπεπηγότι, ἤδη συρόμενον, καὶ πρὸς ἀνάγκην ἀγόμενον ὁρᾶν, ὅτ' οὐδὲν ὄφελος, ἐσῶτον ἐπισπώμενον. ὅπως μὲν ταῦτα λέγῃς ποτὲ, πάνυ εὔλογα, ἴσως λέγῃς, καὶ ἄφυκτα ἡμῖν, ὡς οὐκ ἀδοκοῦμεν, μὴ πεμφθῆναι, ἄκουσον ἐξ ἀρχῆς ἅπαντα, καὶ τὸ δίκτυόν γε αὐτὸ, καὶ τῶν κύρτων τὸ ἀδιέξοδον ἴσως ἐπὶ σχολῆς, ἀλλὰ μὴ ἔνδοθεν ἐκ τοῦ μυχοῦ προεπισκόπουν. καὶ εἰ ἀγκίστρου τὸ ἀγκύλον,

καὶ

Hæc igitur atque id genus alia quum audires, animaduerti quemadmodum ad ea inhiaueris, quamq; auidè ad esca os apertum porrexeris. Proinde ne quid mihi certum in posterum possis imputare, neque expostulare queas, quod quum te conspiceremus tantum vnà e cum esca deglutientem hamum, non reuocaremus, neque priusquam in guttur demergeretur, reuulserimus, neque præmonuerimus, verùm posteaquam cessassemus, donec eo iam adacto atq; infixo, trahi iam ac vi duci conspiceremus, tum quum nihil opis afferri posset, frustra adesse nos, atque illachrymari: hæc inquam ne quando possis dicere (quæ si dicantur, meritò profectò dicantur, neq; à nobis refelli possent, quo minus peccasse videremur, vt qui prius ista non indicassemus:) audi nunc ordine omnia. Ac rete quidem ipsum cuiusmodi sit, quámque nullum habeat exitum: non intus mediis in finibus inuolutus, sed foris tuto

atq;

καὶ τὸ εἰς τὸ ἔμπαλιν σκόλοπ& ἀναστροφὴν, καὶ τριαίνης, τὰς ἀκμὰς εἰς τὰς χεῖρας λαβὼν, καὶ πρὸς τὸν γνάθον προσημμένον ἀκριβῶς&, ὧν μὴ πάνυ ὀξεῖα, μηδ' ἄφυκτα, μηδ' ἀνιαρὰ ἐν τοῖς τραύμασι φαίνηται βιαίως σπῶντα καὶ ἀμάχως, ἀντιλαμβανόμενα, ἡμᾶς μὴ ἐν τοῖς δειλοῖς, καὶ δι' ὃ τοῦτο πεινῶσιν, ἀναγράφει, σαν ἢ ἴσως παρακαλέσας θαρρεῖν, ἐπὶ χεῖρα πᾶσαν ἀγρᾶ, ἀθλιος, κατάπειρ ὁ λάρος, ὅλον περιχανὼν τὸ δέλεαρ. ῥυθήσεται ἴσως ὁ πᾶς λόγ&, τὸ μὲν ὅλον ἴσως διάφορος, πλὴν ἀπ' ἔγε περὶ τῶν φιλοσοφούντων ὑμῶν μόνων, οὐδ' ὁπόσοι σπουδαίως ἕνεκα τῆς προαιρέσεως προείλοντο ἐν ᾧ βίῳ, ἀλλὰ καὶ περὶ γραμματιστῶν, καὶ ῥητόρων καὶ μουσικῶν, καὶ ὅλως τῶν ἐπὶ παιδείᾳ σεμνῇ, καὶ μισθοφορᾷ ἀξιομένων. κοινῶν δὴ ὡς, ἐπίσταμαι ὄντων, καὶ ὁμοίων τοῖς συμβαίνουσι πᾶσι, δῆλον ὡς ἀκ ἐξαίρετα μὲν, ἀσχίω δὲ τὰ αὐτὰ ὄντα γίγνεται τοῖς φι-

atq; per otium ante contemplator, vnci æris aculeũ, reflexã hami aciem, ac tridentis cuſpides manu tentãs maleq; admotas [f] experiens. Quod niſi vehementer acuta, niſi ſic illigantia, vt effugiendi nulla ſit facultas, niſi dira vulnera factura videantur, acriter trahentia, & inexplicabiliter retinentia: nos quidem inter formidoloſos, atq; ob id etiam pauperes famelicosq; abſcribito: ipſe verò ſumpta fiducia, venatum iſtum, ſi videtur, aggreditor, & Lari in morẽ totam eſcam hiatu deglutiens. Atq; in vniuerſum quidem forſitan tua cauſa omnis hic ſermo dicetur: [h] quanquã nõ ſolùm de vobis philoſophis, aut his quicunque vitæ inſtitutum ſibi delegerunt cum virtutis ſtudio coniunctius, verumetiam de grammaticis, rhetoricis, muſicis, breuiter de omnibus, q̃ in doctrinæ profeſſione verſari, quæſtumq; facere propoſuerũt. Cæterùm quum omnia ſint inter iſtos communia, eademq; prorſus accidant omnibus palàm eſt, phi-

λοφοῦσιν, εἰ τῶν ὁμοίων τοῖς ἄλλοις ἀξιοῦνται, καὶ μηδὲν αὐτὰς σεμνότερον οἱ μισθοδόται ἄγοιεν. ὅ, τι δ' ἂν οἰῶ ὁ λόγος αὐτὸς ἐπιὼν ἐξευρίσκειν, τοῦτο τῷ αἰτίαν μάλιστα μὴ οἱ ποιοῦντες αὐτοὶ, ἔπαινον δὲ οἱ θεωροῦντες αὐτὰ, δίκαιοι ἔχειν. ἐγὼ δὲ ἀναγκαίως, εἰ μὴ ἀληθείας καὶ παῤῥησίας ἐπίτιμόν τί ἐστι τὰς μέντοι τοῦ ἄλλου πλήθους, οἷον γυμνασιάς τινας, καὶ κόλακας ἰδιώτας, καὶ μικροὺς τὰς γνώμας, καὶ ταπεινὰς αὐτόθεν ἀνθρώπους, ὅτι ἀφορμὴν ἄξιον τῶν τοιούτων συνουσιῶν (οὐδὲ γὰρ ἂν πεισθεῖεν) ὅτι μὴ αἰτιᾶσθαι καλῶς ἔχει, μὴ ἀπολειπομένους τῶν μισθωτῶν, εἰ καὶ πάνυ πολλὰ ὑπερείδοιντο ὑπ' αὐτῶν: ἐπιτήδειοι γὰρ, καὶ οὐκ ἀνάξιοι τῆς τοιαύτης διατριβῆς. ἄλλως τε οὐδὲ

loſophorum conditionē non eſſe à reliquis eximiam, imò hoc illis turpius iſta contingere, quum ſint cum aliis communia, ſi ij qui conducunt, non aliis præmijs eos quàm reliquos dignos iudicent, nihiloq; magis quàm cæteros in honore habeant. Sed quicquid erit, quod narrationis ſeries aperiet, eius culpam potiſsimùm in ipſos conferre par eſt, qui eiuſmodi faciunt: deinde in eos qui talia ſuſtinent. Ego verò culpari non debeo, niſi fortè veritas & libertas in commemorando reprehenſionem mereatur. Ac reliquum quidem hominum vulgus, puta palæſtricos quoſpiam, aut adulatores imperitos, ſordidoq; animo ac ſuopte ingenio humiles & abiectos homines, ne operæprecium quidem fuerit ab eiuſmodi conuictu dehortari, quippe nequaquam obtemperaturos: neque rurſum æquum ſit illis vitio vertere, quòd non relinquant ſuos conductores, etiam plurimis ab illis contumelijs affecti. ſunt enim ad eam vitæ rationem accommodati factiq;, neque ea videlicet indigni. Præterea ne habeant quidem

ἐδὲ σχοῖεν ἄν τι ἄλλο, πρὸς ὅ, τι χρὴ ἀποκλίναντας αὐτὸς, παρέχειν αὐτὸς ἐνεργὸς, ἀλλ' ὧν τις αὐτῶν ἀφέλῃ τοῦτο, ἄτεχνοί αὐτίκα, καὶ ἀργοὶ, καὶ πειθοῖ εἰσιν. ὥστ' οὐ δεινὸν πάσχοιεν ἄν, ὅτ' ἐκεῖνοι ὑβρεισαὶ λοιποῖς, ἐς τὼ ἀμίδα, φασὶν, ἐνουροιῶτον, ἐπὶ γὰρ δὴ τὼ ὕβριν ταυτὼ ἐξ ἀρχῆς παρέρχονται ἐς τὰς οἰκίας, καὶ ἀτέχνη φέρειν καὶ ἀνέχεσθαι τὰ γιγνόμενα. περὶ δ' ὧν προεῖπον τῶν πεπαιδευμένων, ἄξιον ἀγανακτεῖν, καὶ παρᾶσθαι, ὡς ἔνι μάλιστα, μετάγειν αὐτὸς, καὶ πρὸς ἐλευθερίαν ἀφαιρεῖσθαι. δοκῶ δέ μοι καλῶς ἂν ποιῆσαι, εἰ τὰς αἰτίας, ἀφ' ὧν ἐπὶ τὸν τοιοῦτον βίον ἀφικνοῦνταί τινες, παρεξετάσω, λέξαιμι δ' ἂν ἀνυσιμώτατα, εἰ τὰς ἀναγκαίας. ἔστω γὰρ ἂν αὐτοῖς ἡ ἀπολογία προαναιρεῖτο, καὶ ἡ πρώτη ὑπόθεσις τῆς ἐλευθεριότητος. οἱ μὲν δὴ πολλοὶ τὼ πενίαν, καὶ

quidem aliud quippiam ad quod seſe conuertant, & in quo seſe exerceant, adeò vt si quis eam vitam illis adimat, ignaui illicò, consiliŷq; in opes, desidiosi atq; inutiles reddantur. Quamobrem nec ipsi rem aliquam indignam patiantur, nec illi contumeliosè facere videantur, si (quod aiunt) in matellã iminxerint. Etenim ad eas ipsas contumelias iam inde initiò præparati, conferunt seſe in familiam, atq; hæc sola illis ars suppetit, ferre & perpeti quicquid acciderit. Cæterùm eruditorum nomine de quibus instituera loqui, meritò indignandum, & enitendumq; vt quã maximè fieri potest, eos inde reuocatos, in libertatem vindicemus. Videor autem rectè facturus, si quibus de causis seſe quidã ad hoc vitæ genus cõferunt, eas causas excussero, parumq; idoneas atq; efficaces esse demonstrauero. Siquidem eo pacto omnis illis præripietur excusatio, sumusq; ille titulus, quo suã spontaneam seruitutem solent obtexere. Iam igitur plerique paupertatem &

τὴν τῶν ἀναγκαίων χρείαν προβάλλονται, ἱκανὸν ἡγοῦνται τὸ προκάλυμμα, ἴουλα προβεβλῆσθαι πρὸς τὸν βίον τοῦτον αὐτομολίας· καὶ ἀπροφασίστως αὐτοῖς νομίζουσιν, ἀπολογοῦνται, ὡς ξυγγνώμης ἄξιον πεποιῆσαι, τὸ χαλεπώτατον τῶν ἐν τῷ βίῳ τὴν πενίαν διαφυγεῖν ζητοῦντα. ἔστα ὁ Θεόγνις πρόχειρος, καὶ πολὺ τὸ, Πᾶσι γὰρ ἀνὴρ πενίη δεδμημένος, καὶ ὅσα ἄλλα λέγεται ὑπὲρ τῆς πενίας οἱ ἀγωνιστικοὶ τῶν ποιητῶν ἐξωλισθάνουσιν. ἐγὼ δ', εἰ μὲν ἦρων αὐτοὺς φυγήν τινα ὡς ἀληθῶς τῆς πενίας ἐνεισκομένους ἐκ τῶν ἐνθάδε ξυμβαίνειν ἂν ὑπὲρ τοιαύτης ἀπολογίας ἐμπροσθόμην πρὸς αὐτούς, ἐπεὶ δὲ (ὡς ὁ καλός που ῥήτωρ ἔφη) τοῖς τῶν νοσούντων σιτίοις ἐοικότα λαμβάνουσι, τίς ἔτι μηχανή, μὴ ὀχὶ καὶ πρὸς τοῦτο κακῶς βεβουλεῦσθαι δοκεῖν αὐτοῖς, ἀεὶ μᾶλλόν γε ὁμοίας αὐτοῖς ἀποβαίνοντας τοῦ βίου; πενία

rerum neceſſariarum inopiam proponunt, atque eam vmbram ſatis idoneam exiſtimant, qua ſuum factum prætexãt, quòd vltrò ad eam vitam acceſſerint: ac ſibi ſufficere credunt, quum aiunt ſe quiddam ignoſcendum facere, qui id quod eſt in vita moleſtiſsimum, nempe paupertatem ſtudeant effugere. Poſtea[l] in promptu Theognis, atq; illud plurimum in ore. [m] Nã quemcunq; virum paupertas enecat. & ſi qua alia terricula abiectiſsimi quique Poëtæ de paupertate prodiderunt. [n] Equidẽ ſi viderẽ ex huiuſmodi conuictu paupertatis effugiũ aliquod verè contingere, non admodum anxiè cum eis de vehementer amplectenda libertate diſceptarem, At poſteaquam eiuſmodi quædam accipiunt, cuiuſmodi ſunt ægrotantium alimenta (quemadmodũ egregius ille dixit orator) quî queant effugere, quò minus in hoc ipſum parũ rectè ſibi conſuluiſſe videantur, nimirum ſemper illis manente eodem vitæ illius argumento?

Semper

πενία γὰρ ἀεὶ, καὶ τὸ λαμβάνειν ἀναγκαῖον, καὶ ἀπόθετον οὐδέν, οὐδὲ περιττὸν εἰς φυλακήν. ἀλλὰ τὸ δοθέν, κἂν δοθῇ, κἂν ἀφῃρέως λυφθῇ, πᾶν ἀναλίσκεται, καλῶς δ' ἔχει, μὴ διαῤῥήξας τινὰς ἀφορμὰς ἐπινοεῖν, αἱ τὴν πενίαν τυρεύσουσι, παραβουβῶσαι μόνον αὐτῇ, ἀλλ' αἱ τέλεον ἐξαρούσονται, καὶ ὑπὲρ γε τοιούτου, καὶ εἰς βαθυκήτια πόντου ἴσως ῥιπτέον οὐδέν, ὦ Θεόγνι, καὶ πετρῶν, ὡς φῂς, κατ' ἀκρότομα. εἰ δέ τις ἀεὶ πένης, καὶ ἐνδεὴς καὶ ἀπορούμενος ἦν, οἶσθα πενίαν αὐτῷ τοῦτο διαπροφυγόντι, οὐκ οἶδα πῶς ὁ τοιοῦτος οὐκ ἂν δόξειεν ἑαυτὸν ἐξαπατᾶν. ἄλλοι δὲ πενίαν μὲν αὐτοῖς οὐκ ἂν φοβηθεῖεν, δεδιέναι δὲ καταπλαγῆναί φασιν, εἰ ἐθελήσαντο τοῖς ἄλλοις ὁμοίως πονεῖν, ἐκποδὼν τὰ ἄλφιτα, νεῖν δ' (πεπονηκέναι γὰρ αὐτοῖς τὰ σώματα, ἢ ὑπὸ γήρως, ἢ ὑπὸ νόσων) ἐπὶ τοῖς δὲ ῥᾴστοις οὖσιν,

Semper enim manet paupertas, semper accipiendi necessitas: nihil quod seponatur, nihil supereſt quod reseruetur: verũ quicquid datũ fuerit, vt detur, vt vniuersum etiã capiatur, prorsus omne insumitur, ita tamẽ, vt ne id quidem in vsus sufficiat. Rectius autem futurũ fuerat, si nequaq̃ causas eiusmodi cõminiscerentur, quæ paupertatẽ seruãt alunt́q, atq eatenus duntaxat opitulantur, verũ quæ illam tandẽ aliquando tollant. Ac forsitan tibi hoc volebas Theogni, quũ diceres eam in altum mare, ac præruptis de scopulis præcipitẽ dari oportere. Quòd si quis semp pauper, semper egẽs, cum semper mercede conductus mereat, hoc ipso sese arbitretur aufugisse paupertatem: nõ video quî fieri posit, quò minus hic ipse sese fallere videatur. Rursum alĩ negãt sese paupertatem formidaturos, si modò reliquorum hominum in morem posint suo labore suaq̃ industria sibi victum suppeditare: at nunc sibi fractas esse corporis vires, seu senio, seu morbis: eoq̃ ad eam vitam

πλὴν μισθοφορὰν, ἁπλωτηκέναι. φέρ' οὖν ἴδωμεν εἰ ἀληθῆ λέγουσι, καὶ εἰ ἐκ τοῦ ῥᾴστου περιγίγνεσθαι αὐτοῖς τὰ διδόμενα, μὴ πολλὰ, μὴ δὲ πλείω τῶν ἄλλων πονοῦσιν. εἰκὸς γὰρ ἂν εἴη οὐκ ὀλίγα ταῦτα, μὴ πονήσαντας μὴ δὲ καμόντας, ἕτοιμον ἀργύριον λαβεῖν. τόδε δὲ καὶ ῥᾳθύμως ἂν κατ' ἀξίαν ἀθλοίατο, τοσαῦτα πονοῦσι, καὶ κάμνουσιν ἐν τοῖς συνουσίαις. ὥστε πλείονος ἐνταῦθα, καὶ ἐπὶ τούτου μάλιστα τῆς ὑγείας δεῖσθαι, μυρίων ὄντων ὁσημέραι τῶν ἐπιτριβόντων τὸ σῶμα, καὶ πρὸς ἐσχάτην ἀσθένειαν καταπονούντων. λέξομεν δ' αὐτὰ ἐν ᾧ προσήκοντι καιρῷ, ἐπειδὰν καὶ τὰς ἄλλας αὐτῶν δυσχερείας διεξίωμεν. τὸ δὲ νῦν ἔναι, ἵνα νοῦν λάβῃ ἀποδέξαι, ὡς οὐδ' οἱ δοκοῦντες ταύτῃ λέγουσθαι αὐτοὺς ἀποδίδοσθαι τὴν πρόφασιν, ἀληθεύοιεν ἄν, λοιπὸν δὲ

mercenariam, facilè videlicet atque commodam consugere. Age igitur, inspiciamus num vera prædicent, & num ea quæ dantur, ex facili illis suppetant, ac non multò, neque adeò maiore labore cõstent, quàm vulgo suus victus. Nã id quidem etiam votis expetendum, vti citra laborem, citra sudorem, nullo negotio paratum argẽtum accipias. Verùm quàm hæc absint à vero, istud profectò vt dignum est, ne dici quidem satis potest: tantum laborum, tantum sudorũ in eiusmodi conuictibus exhauriendum, vt hic ne valetudo quidem ad id parsit, quippe quum quotidie sexcenta nõ desint negocia, quæ corpus conficiant, atq; extremam vsque defectionem delassent. Verũ hæc suo loco dicemus, quum etiã reliquas illorum incommoditates commemorabimus. Nunc præsentia sat erit ostendere, qui se aiunt hac de causa in seruitutem addicere sese, ne istos quidem vera dicere. Superest iam vt eam causam referamus, quæ quidem vt est verissima, ita ab illis minimè profertur: nempe

δὲ καὶ ἀληθέστερον μὲν, ἧττον δὲ πρὸς αὐτῶν λεγόμενον, ἡδονῆς ἕνεκα, καὶ τῶν πολλῶν καὶ ἀθρόων ἐλπίδων, ἐσπεύδειν αὐτοὺς εἰς τὰς οἰκίας, καταπλαγέντας μὲν τὸ πλῆθος τοῦ χρυσοῦ, καὶ τοῦ ἀργύρου, ἐνδιαμονήσαντας δ' ἐπὶ τοῖς δείπνοις, καὶ τῇ ἄκρᾳ τρυφῇ ἐλπίσαντας δ' ὅσον αὐτίκα χανδὸν ἀδεῶς ἐπισυμίξοντες, πίεσθαι τοῦ χρυσίου. ταῦτα ἀπάγει αὐτοὺς, καὶ δούλους ἀντ' ἐλευθέρων λίθησιν, οὐχ ὧν τῶν ἀναγκαίων χρεία, ἵν' ἔφαμεν, ἀλλ' ἧς τῶν πάνυ ἀναγκαίων ἐπιθυμία, καὶ τῶν πολλῶν καὶ πολυτελῶν ἐκείνων ἄγαν. τοιγαροῦν ὥσπερ δυσέρωτας αὐτοὺς, καὶ κακοδαίμονας ἐρασὰς ἔνιοί τινες, καὶ πρίβωνες ἐρώμενοι, παραλαβόντες ὑπερφυῶς πιείρουσιν, ὅπως ἀεὶ ἐραθήσονται αὐτῶν θεραπεύοντες, ἀπολαύσαι δὲ τῶν παιδικῶν, ἀλλ' οὐδὲ μίσχου φιλήματος ἄκρου μεταδιδόντες. ἴσασι γὰρ ἐν τῷ τυχεῖν τὸν διάλυσιν τοῦ ἔρωτος γενησομένην.

ταύτῃ

nempe ipsos voluptatis gratia, & amplis illis spebus incitatos, vltrò inuadere familias diuitum, auri argentique vim & copiam admiratos: præterea quòd felices sibi videantur ob conuiuia, & reliquas eius vitæ delicias: sperantes futurum vti mox nemine vetante affatim aurum bibant. Hæc nimirum sunt, quæ illos adducunt, atque ex liberis seruos constituunt: non rerum necessariarum vsus, quem prætexebant: sed rerum non necessarium cupiditas, atque ingentium illarum & amplarum opum admiratio. [8] Enimuerò quemadmodum miseros istos atq; infelices amantes, callidi quidam & veteratores amasij receptant, & fastidienter ducunt, lactantq; videlicet quò iugiter amantes ambiant ipsos, atque inseruiant: cæterùm ex amoris fructu ne summo quidem osculo impertiunt. Intelligunt enim, copia facta dissoluendum amorem.

ταύτῃ οὖν ἀποκλείουσι, καὶ ξηλοτύπως φυλάττουσι. τὰ δ' ἄλλα, ἐπ' ἐλπίδος ἀεὶ τὸν ἔρωτα ἔχουσι. δεδίασι γὰρ, μὴ αὐτὸν ἡ ἀγόχλησις ἀπαγάγῃ τῆς ἄγαν ἐπιθυμίας, καὶ ἀνίρασος αὐτοῖς γένηται. προσποιοῦνται δ' ὦν; καὶ ὑπισχνοῦνται, καὶ ἀεὶ ποιήσουσι, καὶ χαριοῦνται, καὶ ἐπιμελήσονται παντὸς τοῦ τοιούτου. ἐπὶ πλεῖστον ἄρα τοῦ χρόνου ἐξαπατῶσιν, ἕως γηράσαντες, ἐξαίφνης γνόμενοι, καὶ οὗτος μὲν ἐρᾷ, κἀκεῖνος μὲν ἀποδιδόναι παρακέκαυται δ' οὖν αὐτοῖς ἤδη, ἐν ἅπαντι τῷ βίῳ, πλὴν ἐλπίδος. τὸ μὲν δὴ δι' ἡδονῆς ἐπιθυμίαν ἅπαντα ὑπομένειν, ὑπάνδρου ἴσως ὑπαίτιον, ἀλλὰ συγγνώμης, ἔστιν ἡδονῇ χαίρειν, καὶ ταύτῃ ἐξ ἅπαντος βραχίονι ὅπως μεθέξειν αὐτῆς, καὶ τοι αἰσχρὸν ἴσως, καὶ ἀνδραποδῶδες, ἀποδόσθαι δι' ταύτην ἑαυτὸν πολὺ γὰρ ἡδίων ἡ ἐκ τῆς ἐλευθερίας ἡδονή. ὅμως δ' ἂν ἐχέτω τινὰ συγγνώμην αὐτοῖς, ἐπὶ πλεῖστον χάνειν.

τὸ

id igitur ne fiat, præcauent, diligenterq; sui copiam subtrahunt. Alioqui spe semper retinent amatem, metuentes ne desperatio minuat cupiditatis ardorem, amatemq; ab se alienet. Proinde semper arrident, pollicenturq;, semper facturi sunt, semperq; gratificaturi: semperq; ingentium sumptuũ rationem habituri: donec imprudentes ambo senuerint, atque vtriq; iam præterierit ætas, huic ad amandũ, illi ad dãdum: ataq; ita omni vita nihil illis peractum est vltra spem meram. Atqui voluptatis cupiditate nihil non ferre, id quidẽ forsitan nõ vsqueadeò vitio vertendũ: quin magis venia danda, si quis voluptate capiatur, & hanc vndequaq; consectetur, quò possit ea potiri: quanquam turpe forsan ac seruile, si quis ea gratia semet in ius vadat alienum: propterea quod voluptas quæ ex libertate percipitur, multò suauior est, quàm ea quam ille libertatis iactura sectatur. Attamen hoc quoque aliquo pacto ignoscendum illis sit, si modò consequantur.

Verum

τὸ δὲ ἡδονῆς ἐλπίδα μόνον πολλὰς ἀηδίας ὑπομένειν, γελοῖον οἶμαι καὶ ἀνόητον, καὶ ταῦθ' ὁρᾶν ὡς οἱ μὲν πόνοι σαφεῖς καὶ πρόδηλοι, καὶ ἀναγκαῖοι, τὸ δ' ἐλπιζόμενον ἐκεῖνο, ὅτι δή ποτ' ἐστὶ τὸ ἡδύ. ὅτι γένοιτό πω τοσοῦτος χρόνος, προσέτι δὲ οὐδὲ γνῶσιν ἔοικεν, εἴ τις ἐκ τῆς ἀληθείας λογίζοιτο. οἱ μὲν γὰρ Ὀδυσσέως ἑταῖροι, γλυκύ τινα τὸν λωτὸν ἡδίοντος, ἀμέλουν τῶν ἄλλων, καὶ πρὸς τὸ παρὸν ἡδὺ, τῶν καλῶς ἐχόντων καταφρόνουν, ὥστε ἅπαντες ἄλογοι καὶ αὐτῆς ἀληθείας τῆς καλῆς, πρὸς τὸ ἡδὺ ἐκεῖνο τῆς ψυχῆς διατριβόντες. τὸ δὲ λιμῷ ξυνόντα, παρεσῶτα ἄλλῳ τῷ λωτῷ ἐμφορουμένῳ, μηδὲν μεταδιδόντι, ὑπ' ἐλπίδος μόνης τοῦ ἐκεῖ παρα γενέσθαι ποτὲ ῥιζόδῃ, τῶν καλῶς καὶ ὀρθῶς ἐχόντων ἐπιλελησμένον, Ἡράκλεις ὡς καταγέλαστον, καὶ πληγῶν τινων Ὁμηρικῶν ὡς ἀληθῶς ἀξιόμενον.

τὰ

t Verumenimuerò ob solam voluptatis spem multas perferre molestias, equidem & deridiculũ arbitror & stultum, maximè quum videant labores certos esse, manifestos, & ineuitabiles: porrò illud quod speratur, quod quidem nihil aliud tandem est quàm voluptas, ne tam longo quidem tempore contigisse, præterea autẽ nec verisimile videri vt cõtingat aliquãdo, si quis modò rem recta reputet via. At u Vlyssis quidem socij, dulci quadã gustata loto, reliqua negligebant, ac p̃senti voluptate delinitii. honesta continebant, vt nõ prorsus cum ratione pugnãrit in illis honestatis obliuio: nimirum animo voluptatis illius sensu occupato. Verùm si qs famelicus alij cupiam loto sese ingurgitanti, neq; quicquam inde impertienti assistat, idq; solã ob spem, quòd credat fore vt & ipsi aliquãdo degustandam lotum porrigat: assistat inquam ad hunc modum, recti atque honesti oblitus, dij boni quam hoc ridiculum, planéq; verberibus quibusdam Homericis dignum.

Ergo

τὰ μὲν τοίνυν πρὸς τὰς ξυνουσίας αὐτοὺς ἄγοντα, καὶ ἀφ' ὧν αὐτοὺς φέροντες ἐπιπρέπουσι τοῖς πλησίοις χρῆσθαι πρὸς ὅ, τι ἂν ἐθέλωσι, ταῦτά ἐστιν, ἢ ὅτι ἐγγύτατα τούτων. πλὴν, εἰ μή τινα καὶ ἐκείνων τις μνημονῆσαι ἀξιώσειε, τῶν καὶ μόνη τῇ δόξῃ ἐπαιρομένων τοῦ ξυνεῖναι δυναστείαις τε καὶ ὀνπαρύφοις ἀνδράσιν. εἰσὶ γὰρ οἳ καὶ τοῦτο πρεσβύτιμον, καὶ ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς νομίζουσιν. ὡς ἔγωγε τοὐμὸν ἴδιον, οὐδὲ βασιλεῖ τῷ μεγάλῳ αὐτὸ μόνον σωτῆναι, καὶ σωτὸν ὁρᾶσθαι, μηδὲν χρυσὸν ἀπλοίωνται τῆς ξυνουσίας, ἀλλάμην ἄν. τοιαῦτας δὲ αὐτοῖς τῆς ἐπιθέσεως οὔσης, φέρε ἤδη πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ἐπισκοπήσωμεν, οἷα μὲν πρὸ τῆς ἀσπιχθείας καὶ τυχεῖν ἐπομένοις, οἷα δ' ἐν αὐτῷ ἤδη ὄντες πάσχουσιν· ἐπὶ πᾶσι δὲ, ἥτις αὐτοῖς ἡ κατὰ τραγῳδίαν τῶν πραγμάτων γίγνεται. ἢ γὰρ δὴ ἐκεῖνό γε ἀπεῖναι δεῖν, ὡς

Ergo quæ istos ad diuitum cõuictum adducunt, & quibus impulsi sese illis dedunt, ad quodcunq; lubitum fuerit vtendos, hæc sunt, aut hic fermè simillima. × Nisi si quis & illos commemorandos esse iudicat, quos hæc vna res ad id commouet, quòd glorioſum arbitrantur cum illustribus atque opulentis viris habere consuetudmem. Sunt enim qui hoc quoque præclarum ac magnificum, supraq; plebem esse existiment. Nam ego quidẽ, quod ad me prosprie attinet, recusârim vel Y cum Persarum rege conuiuere duntaxat, conuictorq; videri, si nullus ex eo conuictu fructus ad me redeat. Quum itaque causa eius vitæ suscipiendæ sic illis habeat, age iam consideremus apud nosmetipsos, primùm cuiusmodi sint illis perferenda priusquam obtineant: ‡ deinde, cuiusmodi in ipsa iam vita constituti patiantur: postremò, quæ tandem catastrophe, quis fabulæ exitus illis contingat. Neque enim illud dicere possunt, hæc

ὡς ἐ καὶ πονηρὰ ταῦτα, ἔυλκτα γάρ· καὶ τοῦ πολλοῦ δεήσει τὸν πόνον, ἀπὸ θιλῆσαι δεῖ μόνον, ἔτα τἀλλα σοι παράκλαυτα τὰ πᾶν ἐυμαρῶς. ἀπὸ πομπῆς δὲ καὶ δρομῆς, σωρηχοῦς δὲ καὶ θυραυλίας, ἴσως ἐξανιστάμενον, πρωϊμένην ὠθούμενον, καὶ ἀποκλειόμενον, καὶ ἀναίσχυντον ἐνίοτε, καὶ ὀχληρὸν δοκοῦντα τῷ θυρωρῷ, κακῶς συνείροντι, καὶ ὀνομακλήτορι λιβυκῷ ταπεινόμενον, καὶ μισθοῦ τινὸς τῆς μνήμης τοῦ ὀνόματος. καὶ μὴν καὶ ἐσθῆτος ὑπὲρ τὸν ὑπάρχουσαν ἀναλώματι ἐπιμεληθῆναι καὶ, ὡς τὸ τοῦ θεραπευομένου ἀξίωμα, καὶ χρώματα αἱρεῖσθαι, οἷς ἂν ἐκεῖνος ἥδηται, ὡς μὴ ἀπάδῃς, μὴ δὲ πρόσκρους βλεπόμενος, καὶ φιλοπόνως ἔχεσθαι, μᾶλλον δὲ ἀγαπᾶσθαι, ὑπὸ τῶν οἰκετῶν προσφθούμενον, καὶ ὥσπερ τινα πομπὴν ἀναπληροῦντα, ὃ δὲ οὐδὲ προσβλέπει πολλῶν ἐξῆς ἡμερῶν. ἢν δέ ποτε καὶ τὰ ἄνευ πράξῃς, καὶ ἴδῃ σε, καὶ προσκαλέσας ἔρηταί τι, ὧν ἂν τύχῃ.

hæc tametsi molesta sint, tamen assuescis facilè, neq; ad id multo opus esse labore: A fine esse si velis modò, postea reliqua omnia factu fore facilia. Imò necesse est vt B primùm diu sursum ac deorsum cursites, manè excitatus assiduè pro foribus obuerseris, vt pdures quũ protruderis, quũ excluderis, quũ improbus interdũ atq; importunus videris, cùm ianitori malè Syrissanti, ac nomenclatori Libyco subijceris, quũq; nominis tui memoriã mercede redimere cogeris. Quinetiã vestitus tibi est apparãdus supra tuæ rei facultatẽ, pro dignitate eius cuius cõuictũ ambis: deligendus color quo ille potissimũ gaudeat, vti ne discrepes, néue oculos illius offendas. C Postremò vti gnauiter assectãre necesse est, vel antecedas potius, à famulis protrusus, ac velut põpã quãdã expleas, at ille interim cõplures iam dies ne aspicit qdẽte. Quòd si qñ res tibi felicissimè verterit, si te respexerit, si accersiuerit, dixeritq;, quicquid illud fuerit, quod illi fortè in buccam venerit:

tum

τότε δὲ τότε πολὺς μὲν ὁ ἱδρὼς, ἀθρόος δὲ ὁ ἴλιγγος, καὶ πρόμος ἄπαρος, καὶ γέλως τῶν παρόντων ἐπὶ τῇ ἀποφάσει, καὶ πολλὰ τὰ ἀκριβέστατα δέον, τίς ἦν, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀχαιῶν, ὅτι χίλια νῆας εἶναι φάναι αὐτὸν εἰπεῖν. τοῦτο οἱ μὲν κομψοὶ ἐρυθριῶσι, οἱ δὲ ζηλήμονες ἀλαζονείαν, οἱ δὲ κακοήθεις ἀπαιδευσίαν. σὺ δ' οὖν ἐπισφαλεστάτης παραθεὶς τῆς πρώτης φιλοφροσύνης, ἀπῆλθες καταδικάσας σαυτὸν πολλῆς τῆς ἀπογνώσεως, ἐπεὶ δὲ πολλὰς μὲν ἀύπνους νύκτας ἔχουσας, ἤματα δὲ ἀμαχόωντα δηχάχης, οὐ μὰ Δία τῆς Ἑλένης ἕνεκα, οὐδὲ Πειθοῦς Πριάμου, ἀλλὰ τῶν ἐπιζημίων πέντε ὀβολῶν, τύχῃς δὲ καὶ τραγικοῦ τινος θεοῦ σωτῆρος, ἐξέτασις τοίνυν σοι ἐνθένδε ἃ οἶδα τὰ μαθήματα. καὶ ὦ μὲν πλουσίῳ ἀμαθεῖ οὐκ ἀνιαρὸς, ἐπαινουμένῳ καὶ εὐδαιμονιζομένῳ· τοι

tum denique, tum plurimus sudor, tum multa oculorum caligo, tum intempestiua trepidatio, tum sannæ eorum qui adsunt hæsitãtiam tuam ac perplexitatem ridentium. Qua quidem non raro accidit, vt quum oportuerit respondere quis fuerit rex Achiuorum, mille naues illis fuisse respondeas. Atque id si qui sunt modesti, pudorem vocant: immodesti timiditatem nominant: improbi insciti am. Ita fit, vt tu primã hanc diuitis comitatem, tibi periculosissimam expertus, ita discedas vt tantam animi tui imbecillitatẽ ipse condẽnes. Porrò vbi multas iam noctes insomnes duxeris, vbi plurimos dies cruentos egeris, haud quidẽ Helenæ gratia per Iouem, neq; ob Priameia Pergama, verùm spe quinque obolorum. contigerit autem & Deus quispiam tragicus qui tibi sit auxilio: Diam illud restat, vt exploreris, excutiarisq; num literas noris. Atque ea quidem disceptatio non iniucunda est ipsi diuiti, quippe qui laudatur interim, ac felix esse prædicatur.

Cæterùm

τοὶ δὲ ὑπὲρ τῆς ψυχῆς ἀγῶν, καὶ ὑπὲρ ἅπαντος ἡ βίος τό τε εὐκλεὲς δοκεῖ. ὑπεισέρχεται γὰρ ἑκάστοις τὸ μὴ δι' ὑπ' ἄλλου ἂν καταψηφισθῆναι πρὸς ἑτέρου ἀρβιτρίνα, καὶ δόξαντα εἶν ἀδόκιμον. ἀνάγκη δίναν, ἐς μύρια διαιρεθῆναι λόγοι, τοῖς μὲν ἀντιξιαζομένοις φθονοῦντα (τίθεσθαι γὰρ καὶ ἄλλους τῶν αὐτὰ ἀντιποιουμένους) αὐτὸν δὲ πάντα ἐνδεῶς ἀρηρέναι νομίζοντα, φοβούμενον δέ, μὴ ἐλπίζοντα, καὶ πρὸς τὸ ἐκείνου πρόσωπον ἀτενίζοντα, καὶ ἅμα μὲν ἐκφαυλίζοντι τὰ λεγόμενον, ἀρτιμένον, ἅμα δὲ μαθεῖν ἀκούοντα, καὶ ἔνιαπερ καθιεράμενον. ἀκὸς δὲ πολλοῦς εἶν τοὺς ἐναντία σοι φρονοῦντας, καὶ ἄλλους ἀντὶ σοῦ τιθεμένους. ὧρ' ἔκασε, ὥσπερ ἐκ λόχε τοξεύων, ἀληθῆ ἔτ' ἐννόησον ἄνδρα ἐμβαθεῖ φώνῃ, καὶ πολιᾷ τῇ κόμῃ ἐξεταζόμενον, ἔ τι οἶδεν ὠφέλιμον, καὶ τοῖς μὲν δοκοῦντα ἀδρᾶα, τοῖς δὲ μὴ, μέσα

Cæterùm tibi videtur de vita ipsa, deq; omni fortunarum certamen esse paratum: propterea quòd tibi venit in mentem, idq; meritò, futurū vt alius nemo sit admissurus, si prius ab hoc reiectus ac repudiatus videare. Interim in varias curas distraharis oportet, dum inuides ijs qui pariter ex æquo tecū examinantur. Finge enim & alios esse qui eiusdem fortunæ tibi sint competitores: te verò tibi videri cuncta parum absolutè respondisse, metuentem interim simul & sperantē, ac miserè de illius vultu pendentē, qui si quid parum probet eorum quæ dixeris, periisti. Sin arridens auscultat, hilaresces, & spe bona fultus consistis. Porrò consentaneū est, E esse non paucos qui tibi aduersentur, atque alios in tuū locum velint inducere. Horum vnusquisq; clanculū velut ex insidijs in te iaculatur. Iam verò illud consydera, quale

sit, virū promissa barba, cana coma, examinari num quid bonæ rei didicerit: & alijs quidem didicisse videri, alius secus.

Superior

μίσος ἐν τοσούτῳ χρόνῳ, καὶ πολυπραγμονεῖταί σε ἅπας ὁ παρελήλυθὼς βίος. κἂν μέν τις ἢ πολίτης ὑπὸ φθόνου, ἢ γείτων ἔκ τινος ἐντελοῦς αἰτίας προσκεκρουκὼς, ἀνακεινόμενός ἐπι μοιχὸν, ἢ παιδεραστὴν, τοῦτ' ἐκεῖνο ἐκ τῶν Διὸς δέλτων ὁ μάρτυς. ἂν δὲ πάντες ἅμα ἐξῆς ἐπαίνωσιν, ὕποπτοι καὶ ἀμφίβολοι καὶ δεδικασμένοι, κἂν τοίνυν πομπὰ ἐντυχήσαι, καὶ μηδὲν ὅλως ἐναντιοῦσθαι: μόνως γὰρ ἂν ὅτῳ κρατήσειας. ἔτι δὲ καὶ ἐντύχηταί σοι πάντα ἐκ τύχης μεῖζον· αὐτός τε γὰρ ἐπαινεῖς τοὺς λόγους, καὶ τῶν φίλων οἱ ἐντιμότατοι, καὶ οἷς μάλιστα πιστεύει τὰ τοιαῦτα, οὐκ ἀπείρως ἔχουσιν. ἔτι δὲ καὶ ἡ γυνὴ βούλεται, οὐκ ἀνθιλέγει δὲ οὐδὲ ὁ ἐπίτροπος, ὅτι ὁ οἰκονόμος οὐδέ τις ἐμέμψατό σου τὸν βίον, ἀλλὰ πάντα ἅλις, καὶ πανταχόθεν ἄσια τὰ ἱερά. νενίκηκας ἔκ, ὦ μακάριε, καὶ ἔστεψαι τὰ Ὀλύμπια, μᾶλλον δὲ Βαβυλῶνα ἔλαφας,

Superior interim vita, & omnis anteacta ætas tua curiosiùs disquiritur. Quòd si quis aut ciuis inuidia, aut vicinus leui quapiã de cáusá prouocatus te deferat, & adulterũ dicat vel pæderastẽ: is protinus iuxta vetus illud prouerbium, ex Iouis tabulis testis. Porrò si pariter omnes bene de te prædicent: suspecti, leues, ac largitione redẽpti videbuntur. Nam admodũ omnia tibi constent oportet: nihil prorsus sit, quod tibi queat obsistere: alioqui nũquam obtinueris. Age sanè, hoc quoq; contigit, ac bona quapiam fortuna cuncta tibi feliciter cesserunt, & probauit ipse doctrinam tuam: & amicorum præcipui, quibusq; ille huiusmodi in rebus plurimam habet fidem, non dehortantur. Ad hæc vultetiam vxor. Non refragatur domus præfectus, neq; item dispensator. Nemo tuam insimulauit vitam, dextra omnia & omni ex parte bene promittunt sacra. Vicisti igitur, ô fortunate, & coronatus es Olympia. Quin Babylonem magis

ἥλωφας, ἢ τὴν Σάρδεων ἀκρόπολιν καθεῖρηκας. καὶ ἔξεστι τὸ τῆς Ἀμαλθείας κέρας, καὶ ἀμέλξεις ὀρνίθων γάλα. δεῖ δή σοι ἀντὶ τῶν τοσούτων πόνων, μέγιστα ἥλικα γενέσθαι τὰ ἆθλα, ἵνα μὴ φύλλινόν σοι μόνον ὁ στέφανος ᾖ, καὶ τόν τι μισθὸν οὐκ ἀκαταφρόνητον ὀφθῶσι, καὶ ζῆν ἐν καιρῷ τῆς χρείας ἀπραγμόνως ἀφοδίδοσθαι, καὶ τὴν ἄλλην τιμὴν ὑπὲρ ζῆν τοὺς πολλοὺς ὑπάρχειν, πόνων δὲ ἐκείνων, καὶ πλοῦ, καὶ δρόμων, καὶ ἀγρυπνιῶν ἀναπαύεσθαι, καὶ τοῦ δὲ τὸ ζῆν δυσχῆς, ἀρτέναυλα τὴν πόλιν καθεύδειν μόνα ἐκεῖνα πράττοντα, ὧν ἕνεκα τὴν ἀρχὴν παρελήφθης, καὶ ὧν ἐμισθοῦ ἐκ, εἰκὸς μὲν οὕτως, ὦ Τιμόκλεις, καὶ οὐδὲν ἂν εἴη μέγα κακὸν, ὑποκύψαντα φέρειν τὸν ζυγὸν, εὐαφορόν τι καὶ εὔφορον, καὶ τὸ μέγιστον, ἐπίχρυσον ὄντα: ἀλλὰ πολλοῦ, μᾶλλον δὲ τοῦ παντὸς δεῖ. μνεία

magis cepisti, aut Sardium arcem occupâsti. Habebis H *Copiæ cornu, & gallinaceum lac emulgebis. Iam sanè par est, vt aliquando præmia capias, maxima videlicet, & quæ laboribus tantis respondeant, ne corona tua frondea duntaxat sit, simul vt merces haudquaquã contemnenda præstituatur, eáq; commodè ad vsum citraq; negocium persoluatur, vtq; reliquus item honos tibi præter ministrorum vulgus suppeditetur. Cæterũm à laboribus illis, à luto, à cursitationibus, à vigilijs, in otium te recipias, vt id quod vulgò solent optare mortales porrectis pedibus dormias, nihilq; iam facias præter ea sola quorum gratia primùm receptus es, & in quæ conductus. ita enim consentaneum fuerat Timocles: neque ingens malum erat futurũ, si quis subdita ceruice ferat iugum, leue nimirum, &*

portatu facile, quodq; est omnium maximum, auro illitum. Atqui longè secus res habet, imò nihil horum reperietur.

μυεία γάρ ὄντως ἀφόρητα, τὰ ἐν τοιούτῳ ἀνδρὶ, ἐν αὐτοῖς ἄλυτα τοῖς συμποσίοις γιγνόμενα. σκέψαι δ' αὐτὸς ἐξῆς ἀκούων, εἴ τις ἂν αὐτὰ ὑπομεῖναι δύναιτο, παιδεία μὲν ἐπ' ὀλίγιστον ὁμιλικὸς, ἄρξομαι δ' ἀπὸ τοῦ πρώτου δείπνου, ἣν δοκῇ, ὅτι ἀκὸς δειπνήσεσθαι τὰ πρότιμα τῆς μουσικῆς ξυνουσίας. εὐθὺς οὖν πρόσεισί σοι παράγγελός τις ἥκειν ἐπὶ τὸ δεῖπνον, οὐκ ἀνομίλητος οἰκέτης, ὃν χρὴ πρότερον ἵλεων ποιήσασθαι, παραβύσαντα εἰς τὴν χεῖρα, ὡς μὴ ἀθλίως ἔχοντα δοκῇς, τοὐλάχιστον πέντε δραχμάς. ὁ δὲ ἀκουσάμενος, μὴ ἄπαγε, παρὰ σοῦ δὲ ἐγώ; μὴ Ἡράκλεις, μὴ γένοιτο ἐμοῦπω, τίλος ἐπείθη, μὴ ἄπασί σοι πλατὺ ἐγχανών. σὺ δ' ἐθῆτα καθαρὰν προσχρεισάμενος, μὴ σκαιότατον σχηματίσας, λουσάμενος ἥκεις. ἀλλὰ μὴ πρὸ τῶν ἄλλων ἀφίκνει, ἀπειρό-

Siquidem in mediis ipsis id genus conuiciis sexcentæ res accidunt viro ingenuo neutiquam tolerandæ. Quæ quum audieris, ipse tecum ordine reputato, num quisquam ea perpeti queat, cui quidem cum eruditione vel minimum commercij fuerit. Exordiar autem, si videtur, à primo conuiuio, vnde consentaneum est te consuetudinem illam auspicaturum. Primùm igitur adest tibi quispiam qui te iubeat ad conuiuium accedere, famulus nō incomis: qui tibi prius placandus, datis in manum, ne videaris inciuilis, vt minimum quinque drachmis. At ille Accissans, seq; quum maximè cupiat, cupere dissimulans: Apage, inquit: Egóne quicquam abs te? Addit & illa: Absit, dij prohibeāt. Tandem flectitur atque obtemperat ac discedit, te latè diducto rictu subsannans. Tu porrò nitida sumpta veste, mundissimèque cultus, lotus accedis, solicitus interim ne prior alijs aduenias: nam id inurbanum: quemadmodum postre-

ἐπιπρόπαλον γάρ· ὥσπερ καὶ τὸ ὕσατον ἦκεν, φορτικόν. αὐτὸ οὖν τηρήσας τὸ μέσον τοῦ καιροῦ, ἀσπάσυβας, καί σε πάνυ ἐντίμως ὑπεξάντο. καὶ παραλαβών τις κατέκλινε μικρὸν ὑπὲρ τὸν πλουσίου, μετὰ δύο πως σχεδὸν τῶν παλαιῶν φίλων· σὺ δ' ὥσπερ τὸν Διὸς τὸν οἶκον παρελθών, πάντα τεθαύμακας. καὶ ἐφ' ἑκάστῳ τῶν πραττομένων μετέωρος ἦ. ξένα γάρ σοι καὶ ἄγνωστα πάντα, καὶ ἔτι οἰκειότερα ἂν σὶ ἀρβλίπτα, καὶ τῶν παρόντων ἕκαστος ὅ, τι πράξεις ἐπιτηροῦσιν. οὐδ' αὐτῶν δὲ ἀμελεῖς ὁ πλουσίῳ τοῦτο· ἀλλὰ καὶ προεπέτειί τισι τῶν οἰκετῶν ἐπίσκοπον, ὅπως ἐς τοὺς παῖδας, ἢ ἐς τὴν γυναῖκα, ἢ πολλάκις ἐκ περιωπῆς ἀποβλέψεις. οἱ μὲν γὰρ τῶν συνδείπνων ἀκόλουθοι, ὁρῶντες ἐκπεπληγμένον, ἐς τὴν ἀπειρίαν τῶν δρωμένων ἀποσκώπτουσι, τυμβεῖον ποιούμενοι τὸ μὴ παρ' ἄλλῳ πρότερόν σε μηδέπω-

postremum venire, graue. Proinde media inter vtrumque obseruata opportunitate ingrederis: teq; sanè quàm honorificè excipiunt. Tum arrepta manu te quispiam iubet accumbere, paulò supra diuitem, inter duos fermè veteres amicos. At tu perinde atque in Iouis ades veneris, nihil non admiraris, & ad omnia quæ geruntur, suspensus inhias, propterea quòd noua tibi atque inuisa sint cuncta. Interim familia te spectat, omnesq; qui præsentes sunt, quid agas obseruant. Neque verò ea res curæ non est ipsi diuiti, quippe qui famulis aliquot præmonitis negociam dederit, vt oculis obseruent quemadmodum te geras in pueros, aut in vxorem, num subinde ex obliquo respectes. Ac reliqui quidem conuiuæ, simul atque te vident propter imperitiã ad ea quæ fiunt, attonitum ac stupefactum, deridենt clanculùm, coniectantes te nunquam antea apud alium quempiam

ἀνδεπνηκέναι, καὶ τὸ καινὸν ἔναί σοι τὸ χερόμακτρον τιθέμενον. ὥσπερ οὖν εἰκὸς, ἐνδίειν τι ἀνάγκη ὑπ' ἀρχείας, καὶ μήτε διψῶντα ἐπιεῖν αὐτῶν τολμᾶν, μὴ δόξῃς οἰνόφλυξ τις εἶναι, μήτε τῶν ὄψων παρατιθέντων ποικίλων, πρός τινα τάξιν ἐσκευασμένων, ἀδίνειν ἐφ' ὅ, τι πρῶτον ἢ ὕστερον τὴν χεῖρα ἐνεγκεῖν. ὑποδείκνυμι δὲ ἐς τὸν πλησίον ἀνύσαι, κἀπάνω ζητεῖν, καὶ μανθάνειν τὴν δεῖπνου τὴν ἀκολουθίαν. τὰ δ' ἄλλα ποικίλα ἔα, καὶ θορυβῶδες πόλεως τὴν ψυχὴν, πρὸς ἕκαστα τῶν παραλομένων ἐκπεπληγμένον. καὶ ἄρτι μὲν ἐυδαιμονίζεις τὸν πλούσιον τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἐλέφαντος, καὶ τῆς τοσαύτης τρυφῆς· ἄρτι δ' οἰκτείρεις σεαυτὸν, ὡς τὸ μηδὲν ὤν, εἶτα ζῶν πολυτελῶς. ἐνίοτε δὲ κἀκεῖνο εἰσέρχεταί σοι, ὡς ζηλωτόν τινα βιώσῃ τὸν βίον, ἅπασιν ἐκείνοις ἐντρυφήσων, καὶ μυρίων ἕνεκα

cœnasse, nouumq; tibi esse vt mantile apponatur. proinde, sicuti verisimile est, præ hæsitantia sudei oportet, ac neque cum sitias, audeas potum poscere, ne vinosus videare: neque varijs appositis opsonijs, & K in ordinem quendam extructis, scire possis, cui prius aut posterius manum admoueas. Quare ad eum qui proximus accumbit, respectes necesse est, atque eundem imitatus conuiuij rationem & ordinem discas. Alioqui anceps sedes, & varians, animoq; penitus perturbato, & ad omnia quæ illic geruntur obstupescens. L Atque interim quidem diuitis admiraris felicitatem, propter auri vim & eboris, tantasque delicias. Interim tuam ipse deploras infelicitatem, qui quum nullius sis rei, tamen viuere te credas. Nonnunquam & illud in mentem venit, fore vt admirandam & expetendam quandam viuas vitam, quippe qui sis omnibus delicijs illis fruiturus, cunctorumq; ex æquo futurus

ξον αὐτῶν ἐξ ἰσοτιμίας. οἶδ γὰρ ἅσας Διονύσια ἑορτάσειν. καὶ τὸ καὶ μειράκια ὡραῖα διακονούμενα, καὶ ἡρέμα προσμειδιῶντα, γλαφυρωτέραν ὑποῤῥάψει σοι τὴν μίμησαν διατριβήν, ὥς τι σιωπῶν τὸ Ὁμηρικὸν ἐκεῖνο φθέγγεσθαι, Οὐ νέμεσις, Τρῶας καὶ ἐυκνήμιδας Ἀχαιοὺς Ποσὶ πονεῖν καὶ ὑπομένειν ὑπὲρ τῆς τοσαύτης εὐδαιμονίας. φιλοτησίαν τὸ ἐπὶ τούτῳ, καὶ σκύφον ἐμπιεῖσθαί τις αἰτήσας, προσπίεσαί σοι ὃν διδασκάλῳ, ἢ ὅ,τι δήποτε προσειπών. σὺ δὲ λαβὼν, ὅ,τι μέν τι σε καὶ αὐτὸν ὑπεπεῖν οἶδε, ἀγνοήσας ὑπ' ἀπειρίας καὶ ἀγροικίας δόξαν ὤφλου. ἐπίφθονος δ' οὖν ἀπὸ τῆς πρὸ πόσου ἐκείνης πολλοῖς τῶν παλαιῶν φίλων γενήσαι. καὶ πρότερον ἐπὶ τῇ καλῇ κλίσει ἐλύπησας τινὰς αὐτῶν, ὅτι τύμβου ἦκων, πρὶν ἐκείθεν ἀνδρῶν πολυετῆ δουλείαν λυτλυκότων.

futurus particeps. Arbitraris enim te semper bacchanalia festa celebraturum. Quin & adolescentuli formosi præministrantes, ac silentio arridentes, suauius in posterum hoc vitæ genus pollicentur: vt Homericum illud nunquam desinas in ore habere:

Haud vitio verti debet, si Troïa pubes,

Armatiq; simul Danai, sub Marte laborum

Ponderatanta ferat——:

ob tantam videlices felicitatem. Accedunt ad hæc inuitatiunculæ ad bibendum: ac postulato per quàm ingẽti scypho quispiam præbibit tibi, præceptorem aut aliud quiddam denique te appellans. At tu recepto scypho quid vicissim Moporteat respondere, propter eiusmodi morum imperitiam ignoras, iamque rusticanus & inelegans esse videris. Cæterùm ea propinatio multorum veterum amicorum inuidiam in te concitauit, è quibus nonnullos iamdudum tuus acubitus clanculùm vrebat, quòd modò cùm aduenerit, ijs anteponâre, qui multorum annorum seruitutem exhauserint.

πότων, ἀνθὺς οὖν καὶ τοιοῦ-
τός τις περὶ σοῦ λόγος ἐν ἐκ-
είνοις, τοῦδε ἡμῖν πρὸς τοῖς ἄλ-
λοις δεινοῖς ἐλείπετο, καὶ τῶν
ἄρτι εἰσεληλυθότων εἰς τὴν
οἰκίαν δεσποτῶν ἦν. καὶ μό-
νοις τοῖς Ἕλλησι τούτοις ἀνέ-
φκται ἡ Ῥωμαίων πόλις. καί
τοι τί δεῖν ἐφ' ὅτῳ κατιμῶν-
ται ἡμῶν: οὐ ῥημάτια λύ-
σειν λέγουσιν, οἴουσαί τι παμ-
μέγεθες ὠφελεῖν; ἄκ, οὐ γὰρ
εἶδον ὅσα μὴ ἔπιεν,
ὥσπερ ἢ τὰ παραπεσόντα συλ-
λαβὼν κατέφαγεν, ἀπεινό-
καλ ἄνθρωπος, καὶ λιμοῦ
πλέως, οὐδ' ὄναρ λευκοῦ πο-
τε ἄρτου ἐμφορηθείς, οὔτι γε
Νομαδικοῦ, ἢ φασιανὸς ὄρνι-
θος, ὧν μόλις τὰ ὀστᾶ ἡμῖν
καταλέλοιπε πρίν ἄκ, ὦ
μάταιοι, φύσει, πρότι οὐδ' ὃ
πώποτε ἡμερῶν ὄψεσθε αὐτὸν ἐν-
ταῦθά που ἐν ὑμῖν τὰ ὅμοια
ποιοῦντα. νυνὶ μὲν γὰρ
ὥσπερ τὰ καινὰ τῶν ὑποδη-
μάτων, ἐν τιμῇ τινι καὶ ἐπι-
μελείᾳ ἐστίν. ἐπὰν δὲ κατα-
θῇ πολλάκις, καὶ πολὺ ἄνα
πλαωθῇ,

Protinus ita& talia quædam de te inter illos dicta ferun-tur: Illud ſcilicet malis no-ſtris deerat, vt etiam ijs qui nuper in familiam cõmigrâ-runt, poſthabeamur. &, So-lis Græculis patet vrbs Ro-mana &, Quid habent quã-obrem nobis debeant ante-poni? Num mirificam quan-dam vtilitatem adferre vi-dentur, quum verbula quæ-dã miſerà dicunt? Rurſus a-lius hæc: Annòn vidiſti quã-tum biberit? quemadmodum cibos appoſitos auidè corri-piens deuorârit? Homo ine-legans, ac fame enectus, qui ne per ſomnium quidè vn-quã fuerit o albo pane ſatu-ratus, multò minus alite Nu-midica, aut Phaſiano, è quã-bus nobis vix oſſa reliqua fe-cit. Porrò tertius: Fatui, in-quit, priuſquã quinq; abeant dies, videbitis hunc nihilo pluris fieri quàm nos. Nam nunc quidem non ſecus atq; calcei noui ſolent, in precio eſt, & habetur charus: verùm vbi crebrò iam fuerit calcatus, lutoq; deformatus, tum miſerè

ſub

πλαοῦς, ὑπὸ τῆ κλίνη ἀθλίως ἐρρίψει), πόρνων, ὥσπερ ἡμεῖς, ἀνάπλεως. ἐκεῖνοι μὲν δὴ τοιαῦτα περὶ σοῦ πολλὰ φρύαουσι, καί πω ἤδη καὶ πρὸς διαβολάς τινες αὐτῶν παρασκευάζονται. τὸ δ' ὅλον συμπόσιον ὅλον ἐκεῖνο σόν ἐστι, καὶ περὶ σὲ οἱ πλεῖστοι τ' λόγων, σὺ δ' ὑπ' ἀνθείας πλέως τ' ἱκανῶς ἐμπιὼν οἴνου λιπλῶ καὶ βριμίου, πάλαι δ' γας πρὸς ἐλαγύσης, πονύρως ἔχεις, καὶ ὅτι προῤῥαναστῶσί σοι καλὸν, ὅτι μίνειν ἀσφαλὲς ἀρτεπομένῳ ταίμων τ' πότε, καὶ λόγων ἐπὶ λόγοις γιγνομένων, καὶ θαμάτων ἐπὶ θαύμασι παιόντων (ἅπαντα γὲ ἐπιδείξασθαί σοι τὰ αὐτ' βέλτ') κάλλασιν ἀλιτρὰν ὑπομένεις, μήτε ὁρῶν τὰ γιγνόμενα, μήτ' ἀκούων εἴ τις ἄδοι, ἢ κιθαρίζοι πάνυ τιμώμενος μαραλίσκος. ἀλλ' ἐπαινεῖς μὲν ὑπ' ἀνάγκης, οὐχὶ δὲ ἑκὼν σεσωπῶν, συμπνεῖν ἐκεῖνα πάντα, ἢ πυρραίαν τινὰ προσαγγελθῶναι, ἵνα ποτὲ, καὶ

ſub lecticam abijcietur, cimicibus, quemadmodum nos, oppletus. Atque inter illos talia permulta de te iactantur, ex quibus aliquot iam tibi etiam ad calumniandum insimulandumq; te incitantur. Omne igitur illud cõuiuium tui plenum, ac plerique de te ſermones. Tu verò propter inſolentiam atque inſuetudinem plus quàm ſat eſt, hauris vini tenuis & acris, eoq; P iamdudum aluo tibi cita diſcruciaris: verùm neque decorum tibi ante alios è cõuiuio diſcedere, neque rurſus manere tutum. At producta interim in longũ potatione, dũ ſermo alius ex alio naſcitur, dũ ſpectacula alia proferũtur in conuiuium (nã vniuerſum fortunæ ſuæ ſtrepitũ tibi cupit oſtentare) non mediocriter diſcruciaris, cui non liceat neque videre quæ geruntur, neque auſcultare ſi quis voce citharáve canat egregiè dilectus adoleſcentulus. At laudas tamen inuitus: cæterùm animo illud optas, vt aut terræmotus repẽs ortus ea cuncta diſcutiat, aut incẽdiũ aliquod renũciẽ, quo ſimul cõuiuiũ

ἡ διαλυθῇ τὸ συμπόσιον τοῦτο μὴ δὴ σοι τὸ πρῶτον, ὦ ἑταῖρε, καὶ ἥδιστον ἐκεῖνο διάπτυον, οὐκ ἔμοιγε τὸ βύμμυ, καὶ τῶν λοσκῶν ἁλῶν ἥδιον, ὁπλωίκα βόλομαι, καὶ ὁπόσον ἐλευθέρως ἐθιόμενον. ἵνα γοῦν σοι τὴν ὀξυρεμμίαν τὴν ἐπὶ τούτοις παρῶ, ἢ ἐν τῇ νυκτὶ ἔμετον, ἕωθεν δεύσει περὶ τὸ μισθὸν ξυμβῆναι ἡμᾶς, ὁπόσον τε καὶ ὁπότε τ' ἔτους καὶ λαμβάνειν. παρόντων δὲ δύο ἢ τριῶν φίλων, προσκαλέσας σε καὶ καθίσας ἐκεῖ κελεύσας, ἄρχεσθαι λέγειν, τὰ μὲν ἡμέτερα, οἷα ἔστιν, ἑώρακας ἤδη, καὶ ὡς τύφος ἐν αὐτοῖς ἐνδεῖ: ἀπραγμόνητα δέ, καὶ ψυχρὰ πάντα, καὶ δημοτικά: καὶ δέ σε ὅτως ἔχειν, ὡς ἀπάντων ἡμῖν κοινῶν ἐσομένων. συμφέρον γάρ, ἐὰν τὸ κτεάτισον. τὴν ψυχήν σοι τὴν ἐμὴν τ', ἢ καὶ νὴ Δία τῶν παιδῶν, (εἰ παῖδάς ἔγωγ' αὐτῷ παιδεύσεως δεόμενοι) ἐπιτρέπων, τἄλλων μὲν ἐπίσης ἡγοίμην δεσπότην.

tandem aliquãdo dirimatur? Habes, amice, primum illud scilicet & suauissimũ conuiuiũ, quod mihi quidẽ haud quaquam suauius sit cepis, cãdidóq; sale, libere quũ velim ex his, & quantũ velim edenti, Verùm vt ne tibi cõmemorem ructus acidos qui deinde sequuntur, vt ne nocturnos vomitus, manè vobis erit de mercede pacto transigendũ, quaniũ & qua anni parte te oporteat accipere. Ergo præsentibus duobus aut tribus amicis, accersito te, & considere iusso, sic loqui incipit: Facultates nostræ cuiusmodi sint, iã perspicere potuisti, quàm nullus in his fastus, sed citra ostentationem modesta ac popularia omnia, sed mediocria omnia ac plebeia. Sic autem animum inducas velim, vt existimes omnia nobis fore cõmunia. Nam ridiculum profectò si quũ charissimam possessionũ mearũ partem, puta meam ipsius vitam, aut per Iouem liberorũ etiã (si forte illi liberi fuerint erudiendi) tibi credam, non aliarum item rerum te mecum ex æquo dominum ac possessorem existimem.

σπόπλω. ἐπεὶ ὑ κὴ ὠείδη τι δεῖ, ὁρῶ μὲν τὸ μέτριον κὴ αὔταρ κου ἢ σὸ πρόπο. κὴ σωίημι, ὡς ἀχὶ μισθῦ ἐλπίδι προσελήλυθας ἡμῶν τὴ οἰκίαν ἢ δ' ἄλλων ἕνεκα ἢ εὐνοίας ἢ παρ' ἡμῶν, κὴ τιμῆς ἂν παρὰ πᾶσιν ἔξεις. ὅμως δ' ἔμ κὴ ὠείδω τι. σὺ δ' αὐτὸς ὅ,τι κὴ βέλτιόν μοι λέγῃς, μνημονεύσω, ὦ φίλτατε, κἀκείνων ἅπερ ἐν ἑορταῖς ἑτησίοις εἰκὸς ἡμᾶς παρέξειν. ὁ γὰρ ἀμελήσομεν δὲ ἢ ζητήσομεν, εἰ κὴ μὴ νῦν αὐτὰ συντιθέμεθα. πολλαί δ', οἶσθα, εἰσὶν αἱ τοιαῦται ἀφορμαὶ κὴ πρὸς ἐκεῖνα τοίνυν ἀρβλίτερον, μᾶλλον δηλονότι ἐπιβάλλοις ἡμῖν ἢ μισθόν. ἄλλως τε κὴ πρέπειν ἂν εἴη, τοῖς πεπαιδευμένοις ὑμῖν λογίζεσθαι ὅτι χρημάτων. ὁ μὲν ταῦτ' ἐπὼν, κὴ ὅλον σε διαφείσας τῆς ἐλπίδος, τοσοῦτον ἑαυτῷ πεποίηκε σὺ δὲ πάλαι, τάλαντα κὴ μυριάδας ὀνειροπολῶν, κὴ ἀγροὺς ὅλους, κὴ οἰκίας, σωίης μὲν

stimẽ. Cæterùm quando certi quippiam est præfiniendum, equidem video vitæ tuæ frugalitatẽ & animũ paucis cõtentum. Neq; non intelligo, haud mercedis adductũ spe te in nostrã venisse familiã, verùm aliarũ gratiarum, puta nostræ in te beneuolentiæ causa, tũ honoris qui tibi præter omnes continget. Ata tamen præfiniendum est aliquid. Quin ipse magis quod videbitur statuito, habita ratione, vir amicissime, munerum etiam illorum quæ quotannis festis diebus à nobis accepturus videris. Neq; enim vel ista nobis fuerint neglectui futura, etiamsi nunc hæc pactione non complectamur. Scis autem complures per annum eiusmodi munerum occasiones incidere. Horum igitur habita ratione, moderatius nimirũ præmiũ nobis præscribas. Præterea decet etiã vos homines eruditos pecuniam negligere. Hæc ille dicens, totumq; te varia spe labefactãs, mitẽ sibi ac tractabilẽ reddidit. Tu porrò qui dudũ talenta, ac multa nummũm millia somniãras, solidos agros, & familias, sentis quidem

ῥήματ' μικρολογίας, σαίνεις ὅμως τὼ ἐπόχιοιν, καὶ τὸ Πάντα ἡμῖν κοινὰ ἔσται. βέβαιον καὶ ἀληθὲς ἔσεσθαι νομίζεις, οὐκ εἰδὼς, ὅτι τὰ τοιαῦτα, Χαλκᾶ μὲν τ' ἐδίκαιον, ὑπερῶα δ' οὐκ ἐδίκαιε. τηλοῦ ἄρα ἐστὶν ἀπ' αὐτῶν ἐπέρρυψας. ὁ δ' αὐτὸς μὲν οὐδὲν φησὶν ἐρεῖν πρὸς φίλων δέ τινα καὶ παρόντων κατάδηλον μέσον ἐλθοῦσα καὶ πράγματος ἀπεῖναι, ὁ μήτ' αὐτῷ γένοιτ' ἂν βαρύ, καὶ πρὸς ἀπαλλάττοντα ἀναικαίρετα δαπανῶν τι, μήτε τῷ λαμβάνοντι ἐνοχλεῖ. εἰ δέ τις ὁμογίρων, ἐκ παίδων κολακείας συνήρανος, ὡς μὴ ἂν εὐδαιμονίσαιτο ἄν, φησὶ, τὴν πόλει ἁπάντων, ὦ οὗτος, ἂν ἄλλοις, ὃ γε πρῶτον ὑπάρχει, ὁ πολλοῖς πάνυ γελοιομένοις μόλις ἂν γένοιτο παρὰ τὴν Τύχης. λέγω δ' ὁμιλίας ἀξιοθέατα, καὶ ἑστίας κοινωνῆσαι, καὶ ἐς τὼ πρώτω οἰκίαν τὴν ἐν τῇ ῥωμαίων ἀρχῇ λαχεῖν. τὸ γὰρ ὑπὲρ τὰ Κροίσου τάλαντα, καὶ τὸν Μίδου πλοῦτον

tacitus apud te hominis sordes ac parsimoniã: nihilominus blãditur tibi pollicitatio tamẽ: atq; illud, Cõmunia futura sunt omnia: raiũ et verũ fore arbitraris, ignarus eiusmodi dicta, summis è labijs, non imò è corde pfecta. Tandem præ pudore ipse statuendi ius defers. Verùm ille facturũ sese negat: cæterùm ex amicis præsentib. quempiã in eo negotio veluti mediũ intercedere iubet, q̃ salarij modũ pronunciet, eũ qui neq; ipsum grauet, vt cui plurimas tũ alias in res magis hic necessarias sumptus sit faciendus: neq; rursus ei qui laturus est, sit omnino indignus. Atq; is seniculus quispiã diuitis æqualis, vnà cum illo à pueris adulando educatus: Eho tu, inquit, num inficias ire potes, quin vnus sis qui in hac vrbe viuunt omnium fortunatissimus, cui primũ contigerit, quod pluribus miserè cupientibus, vix à fortuna dari possit, nẽpe vt in huius hominis consuetudinem admittaris? vt communes penates habeas? vt in familiam inter Romanos primariam receipiaris? Id nimirum cum Cræsi talenta, tum Midæ diuitias superat, si modò mea

σωφρονεῖν οἶδα. ἔδον δὲ ποσὶς τ εὐδοκίμων, ἐθελήσειν ἂν τας ἄν, εἰ καὶ πεδιδόναι δοι μόνης τ δόξης ἕνεκα συνεῖναι τότῳ, ἢ ὁρᾶσθαι πρὶ αὐτ, ἑταίρης ἢ φίλης εἶν δοκοῦντας. ὅπ ἔχω, ὅπως σε τ εὐποδμίας μακαρίσω, ὃς καὶ προσλήψη μισθὸν ἐκ τοιαύτης εὐδαιμονίας. ἀρκεῖν δὲ νομίζω, εἰ μὲ πάνυ ἄσω ἔτ, ζσόν δε τι ἐπὶν ἐλάχισον, καὶ μάλισα πρὸς τὰς σὰς ἐκείνας ἐλπίδας ἀγαπᾶν δ' ὅμως ἀναγκαῖον. ἐγὲ δὲ ἂν φυγεῖν ἔτι δοιμαι, ἐντὸς ἀρκύων γενομένῳ. δέχη τοίνυν τ χαλινὸν μύσις, καὶ τὰ πρῶτα εὐάγωγ ἐ πρὸς αὐτὸν, ὀ πάνυ πεισπῶνα, ὀδ' ὠξέως νύσσοντα, μίχθις ἂν λάβῃς τέλεον αὐτῶ σωνήθης γενόμενῳ οἱ μὲν δὴ ἔξω ἄνθρωποι, τὸ μετὰ τῦτο ζηλῶσί σε, ὁρῶντες ἐντὸς τ δειπνίδ ἑστιεύμενα, καὶ ἀκωλύτως εἰσιόντα καὶ τ πάνυ τινὰ ἔνδον γεγωνημένον.

deſtus eſſe noris. Equidē non paucos noui magni nominis viros, qui cupijſſent, etiamſi quid vltrò dandū fuiſſet, gloriæ duntaxat cauſa cum iſto viuere, & familiares apud hūc atq; amici videri. Quapropter haud inuenio quibmodis tuam prædicem felicitatem, qui quidem ad hanc tam expetendam fortunam etiam præmio addito admiteris. Proinde mihi ſatis eſſe videtur, niſi planè es inſolēs, ſi tantum accipias. ſimulq; pronunciat ſanè minimum quiddam, præſertim ad ſpes illas tuas: attamen boni conſulas neceſſe eſt. Neque enim iam poſſis effugere, quum intra retia teneare. Frenum igitur recipis, muſitans ac diſſimulans, ac initiò quidem non magnoperè illi reluctans: facileq; ſequeris, vt quod non admodum te torqueat, neque ſtringat, donec illi tandem paulatim aſſueueris. Tum verò ij qui foris ſunt mortales, hoc ipſo nomine tuam fortunam admirantur, quòd te conſpiciant intra cancellos verſantem, ac nullo prohibente introeuntem, prorſus præclaris illis opibus deliciiſq; domeſticum quendam ac familiarem eſſe factum.

σὺ δ' αὐτὸς οὐδέπω ὁρᾷς οὕτι-
νος ἕνεκα ὑδαίμων αὐτοῖς
δοκεῖς, πλὴν ἁπλῶς χαίρεις
γε, καὶ σεαυτὸν ἐξαπατᾷς, καὶ ἀεὶ
τὰ μέλλοντα βελτίω γενήσεσθαι
νομίζεις. τὸ δ' ἔμπαλιν, ἃ σὺ
ἤλπιζες, γίγνεται, καὶ ὡς ἡ πα-
ροιμία φησὶν, ἐπὶ μανδραβούλου
χωρεῖ τὸ πρᾶγμα, λαθ' ἡμέ-
ραν ἕως ἐπᾴει, τὴν ἡμέραν
ἀποσμικρυνόμενον, καὶ εἰς τὸ-
πίσω ἀναποδίζον ἑκάστοτε, ὥσπερ ἐν ἀμυδρῷ ἔτι φωτὶ τό-
τε πρῶτον διαβλέποντα ἄρχῃ
καταγνόντα, ὡς αἱ μὴ χρυσαῖ ἐκεῖ-
ναι ἐλπίδες, ὕδωρ ἀπ' ἠέρος
τινὸς κεχυμένοι, βαρεῖς δὲ
καὶ ἀληθεῖς, καὶ ἀπαραίτητοι
καὶ συνεχεῖς οἱ πόνοι. τίνας οὖν
λέγεις, ἴσως ἐρήσῃ με. οὐκ ὀρθῶς γε ὅ,
τι τὸ ἐπίπονον ἐν ταῖς τοιαύ-
ταις ξενιτείαις δέδοκται, δὲ ἐπι-
νοῶ ἄτινα ἔφησθα τὰ καταγ-
ρὰ καὶ ἀφόρητα. ἐκεῖνα ἄκουσον,
ὦ γενναῖε, μὴ ἃ κάματόν ἐστιν
ἐν τῷ πράγματι μόνον ἐ-
ξετάσῃς, ἀπὰ καὶ τὸ αὐχηρὸν
καὶ ταπεινὸν, καὶ σιωπὴν καὶ
λοπτητὶς, οὐκ ἐν παρέργῳ δ' ἀ-
κριβάσεως τιθέμενον καὶ πρό-

At ipse nondum videre potes quam ob rem illi te felicem existimet, nisi quòd gaudes tamè, teq; ipse fallis, semper futura meliora fore existimans. Cæterùm contrà atque speraris euenit, & quemadmodum adagio dicitur, iuxta Mandrabuli morē negotium procedit, in singulos (vt ita dixerim) dies deterius ac retro relabens. Vnde paulatim velut in luce dubia, tum demum despiciens intelligere incipis, aureas illas spes nihil aliud fuisse, quàm ampullas quasdam inauratas: labores autem esse graues, feros, ineuitabiles, ac perpetuos. Sed quinam isti sint, forsitan me rogabis. Neque enim video, inquies, quid in hac consuetudine sit adeò molestum, neque intelligo ista quæ commemoras grauia atq; intoleranda. Audi igitur, vir egregie, nō molestiam modò negotij perpendens, verùm fœditatem, humilitatem, prorsusque seruilitatem vel præcipuè interim considerans. Principiò memine-

ris ex

τόν γε μέμνησο, μηκέτι ἐλεύθερον τὸ ἀπ' ἐκείνου, μηδ' ὑπατείθλιον σεαυτὸν οἰεσθαι· πάντα γὰρ ταῦτα, τὸ γένος, τὴν ἐλευθερίαν, τοὺς προγόνους ἔξω τῆς θύρας καταλείψων ἥξει, ἐπειδὰν εἰς τοιαύτην σαυτὸν λατρείαν ἀπεμπολήσῃς εἰσίῃς. ὁ γὰρ ἰδιώτης σε οὐκ ἐλευθερίας ξυνεισελθεῖν ἐφ' ὅτῳ ἀγεννῆ πράγματα καὶ ταπεινὰ αἰσιόνται. δοῦλος δέ, εἰ καὶ πάνυ ἀχθίσῃ τῷ ὀνόματι, καὶ οὐχ ἑνὸς, ἀλλὰ πολλῶν δοῦλος ἀναγκαίως ἔσῃ, καὶ θυτέον σοι κάτω νενευκὸς εἰωθυῖα εἰς ἐπίραν, ἀεκὶ λίῳ ἐπὶ μισθῷ. καὶ ἅτε δὴ μὴ ἐκ παίδων τὴν δουλείαν ξυναραφεὶς, ὀψιμαθὴς ἦς, καὶ πόρρω τῆς ἡλικίας παραδυόμενος πρὸς αὐτῶν, ὁ πάνυ ἀηδόκιμος ἔσῃ, δεῖ πολὺ ἄξιος τοῦ δεσπότου. διαφθείρει γάρ σε καὶ μνήμη τῆς ἐλευθερίας ὑπιοῦσα, καὶ ἀποσείρτας ἐνίοτε ποιεῖ, καὶ δι' αὐτὸ ἐν τῇ δουλείᾳ πονηρὸς ἀπαντᾶται.

ris ex extempore te iam neq; liberum neq; ingenuum posse videri. Noueris enim te hæc omnia, genus, libertatē, progenitores ante limen relinquere, quum in huiusmodi seruitutem temetipsum addicēs in ædes ingrederis. Siquidē libertas tibi comes ire recusārit, ad vitā tam indignā, tam humilem te conferenti. Seruus itaq; (tametsi nomine ipso grauiter offenderis) seruus inquam, velis nolis, futurus es: neq; vnius seruus, verūm complurium; operamq; seruilem præstare cogēris obstipo capite, à diluculo in vesperam vsq;, idq; mercede vili atque indigna. Addē, quòd ne placebis quidem admodum, neq; domino satisfacies, neq; ab illo magnifies, vt qui non à puero fueris ad seruitutem institutus, sed serò didiceris, atq; ætate multum aliena cœperis ad id erudiri. Excruciat autem te pristinæ libertatis memoria animo recursans, faciťq; vt interdum resilire conēre, reluctēriśq;, atque ob id ipsum fit, vt seruitus tibi molestior accidat.

πολὺ

Nisi

πολλὰ ἃ μὴ ἀρκέσῃ σοι πρὸς ἐλευθερίαν νομίζεις, τὸ μὴ Πυῤῥίᾳ, μηδὲ Ζωπυρίωνος εἶναι πατρὸς, μηδ' ὥσπερ τις Βιθυνὸς ἀπὸ μεγαλοφώνου κήρυκι ἀπημπολᾶσθαι· ἀλλ' ὁπόταν, ὦ βέλτιστε, τῆς νουμηνίας ἐπισάσης, ἀναμιχθεὶς τοῖς Πυῤῥίαις, καὶ τοῖς Ζωπυρίωνι, πρατέρας πολὺ χεῖρα, ὁμοίως τοῖς αὐτοῖς οἰκέτας, καὶ λαβὼν ἐκεῖνο, ὅ, τι ἄρποτε ἔσῃ τὸ διδόμενον, τοῦτο ἀπόδοσις ἐσί. κήρυκος γὰρ οὐδὲν ἐδεῖτο ἀνδρὸς ἑαυτὸν ἀπογυμνάσαντος, καὶ μακρῷ χρόνῳ μνησαμένου τὸν δεσπότην. ἔπειτ' ὦ μάθαρμα, φαίην ἂν καὶ μᾶλλον πρὸς τὸν φιλόσοφον φασκοντα, εἴ μέ τις πλέοντα καταπολεμήσας συλλαβὼν, ἢ λῃστὴς ἀποδίδοτο, ὀλοφύροιο ἂν σαυτὸν, ὡς παρὰ τὴν ἀξίαν δυσχεραίνοντα, ἢ εἴ τις σε συναβόμενος, ἔχοι δοῦλον ἔναι λέγων, ἐβόας ἂν τοὺς νόμους, καὶ δεινὰ ἐποίεις, καὶ ἠγανάκτεις, καὶ ὦ γῆ,

Nisi fortè illud tibi ad libertatem sufficere putas, quòd non fueris Pyrrhia, aut Zopyrione patre prognatus: aut quòd non sic vti Bithynicum aliquod mancipium vociferante præcone diuendaris. Atqui tum, vir egregie, cum instante nouilunio Pyrrhijs & Zopyrionibus immixtus, manum itidem vt alij seruuli protendis, capisq; quodcunque illud tandem est quod datur: hæc videlicet est auctio. Nam præcone nihil opus erat homini qui ipsius sui fuerit præco, quiq; ipse vltrò sibi multo tempore dominum ambierit. Q. Age iam, ô scelestе (cur enim non dicã, præsertim in eum qui se philosophum esse dicat) si quis te piratа inter nauigandum captum, aut si quis prædo in seruitutem tradidisset, teipsum deplorares, tanquam indignam fortunæ iniuriam patientem: aut si quis manu iniecta te duceret in seruitutem asserens, leges inclamares, omnia faceres, acerbè ferres, & ô terra,

ζῆν, καὶ θεοὶ μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἐκεκράγεις ἄρ' σεαυτὸν δι', ὀλίγων ἕνεκα ὀβολῶν, ἐν τούτῳ τῆς ἡλικίας. ὅτι καὶ εἰ φύσει δοῦλος ἦθα, καιρὸς ἦν, πρὸς ἐλευθερίαν ἤδη ὁρᾶν αὐτῇ ἀρετῇ καὶ σοφίᾳ φέρων ἀπημπόλησας, ἀδὶ τὸς πολλὸς ἐκείνους λόγους ἀδικωθείς, ὃς ὁ καλὸς Πλάτων, ἢ ὁ Χρύσιππος ἢ Ἀριστοτέλης διεξελυθάσι, τὸ μὲν ἐλευθέριον ἐπαινοῦσθον, τὸ δουλοπρεπὲς δὲ διαβάλλουσθον. καὶ οὐκ αἰσχύνῃ, διάλεξιν ἀνθρώποις, καὶ ἀγοραίοις καὶ βωμολόχοις ἀντεξεταζόμενος, καὶ ἐν τοσούτῳ πλήθει ῥωμαϊκῶν μόνος ξενίζων ὢν τείβωνι, καὶ πονήρως μὲν ῥωμαίων φωνὴν βαρβαρίζων, ἔπειτα δειπνῶν δεῖπνα βορυβώδη καὶ πολυάνθρωπα, συγκλύδων τινῶν, καὶ τῶν πλείστων μοχθηρῶν. καὶ ἐν αὐτοῖς ἐπαινεῖς φορτικῶς, καὶ πίνεις πρὸς τὸ μετρίως ἔχον; ἔωθέν τε ἀπὸ διάδωνι ἐξαναστὰς, ἀρσεσάμενος τοῦ ὕπνου τὸ ἥδιστον, συμπεριβὰς ἄνω καὶ κάτω, tintinabulum expergefactus, terra, ô dij, magno clamore vociferarereris. nunc verò quum ipse te ob paucos obolos id ætatis in qua etiam seruus natus esses, tamen tempestiuum fuisset iam ad libertatem aspirare, cum ipsa virtute ac sapientia vltrò addictum vendideris, nihil illa reueritus, quæ permulta ab egregio Platone, Chrysippo, Aristotele disseruntur, quum libertatem laudant, seruitutem damnant: annon te putet, quum inter homines assentatores & emptios ac scurras versans, ex æquo cum illis æstimaris: quū in tanta Romanorum turba solus peregrino in pallio versaris, quumque Romanam linguam perperam ac barbarè sonas: præterea quum agitas conuiuia tumultuosa, magna hominum turba conferta, quorum plerique collectitij, quidam sunt & improbi? atq; inter hos laudas odiosè: bibisq; præter modum: deinde manè ad dicussa ab oculis dulcissima somni parte, vnà sursum ac deorsum circumcursas,

ἔτι τὸ χθιζὸν πηλὸν ἔχων ἐπὶ ταῖν σκελοῖν. ἕτως ἀπεία μή-ρι θέρμων ἴσχυε, ἢ τ' ἀγρίων λαχάνων, ἐπίλοιπον δὲ καὶ αὐλιρλῶσι ῥεῖσαι τὸ ψυχρὸν ὕδα-ρ, ὡς ἐπὶ ταῦτά σε ὑπ' ἀμη-χανίας ἐλθεῖν; ἀλλὰ δῆλον, ὡς οὐχ ὕδα]ρ, ἀλλὰ θέρμων, ἀλ-λὰ πεμμάτων καὶ ὄψων, καὶ οἴνου ἁρθοσμίου ἐπιθυμῶν ἁά-λως, καθάπερ ὁ λάβραξ αὐτὸν μάλα δικαίως τὸν ὀρεγόμε-νον τούτων λαιμὸν διαπαρεῖς. παρὰ πόδας τοιγαροῦν τὸν λι-χνίας ταύτης τἀπίχαρα, καὶ ὥσπερ οἱ πίθηκοι, κλοιῷ δε-θεὶς. τὸ πράχηλον, ἄπλοις μὲν γέ-λωτα παρίσχες· σαυτῷ δὲ δο-κεῖς πυφᾶν, ὅτι ἔστί σοι τῶν ἐ-σχάδων ἀφθόνως ἐντραγεῖν. ἃ δ' ἐλευθερία, καὶ τὸ εὐγενὲς, αὐτοῖς φυλίταις καὶ φράτορ-σι, φροῦδα πάντα, καὶ οὐδὲ μνή-μη τις αὐτῶν. ἦ ἀγαπητὸν, εἰ μόνον τὸ αἰσχρὸν πᾶσιν ὡς πράγματι, δοῦλον ἀντ' ἐλευθέ-ρου

hesterno luto etiamdum tibijs adhærente? Vsqueadeò ne te R lupini aut holerum agrestium tenuit penuria? Vsqueadeò tibi defuerunt fontes frigida manantes aqua, vt per desperationem ad ista deuenires? Haud puto: quin potius palàm est, te non frigidæ aquæ, neque lupini, sed bellariorum atque obsoniorum, viniq; odorati cupiditate captum eò venisse: quæ dum lupi piscis immorem auidiùs appetis, tuo merito euênit, vt hamus tibi fauces transfixerit. Itaque præstò sunt huius intemperantiæ gulæq; auctoramenta. Ac perinde ac simia à trunco reuinctus collo, reliquis quidem omnibus risui es: at ipse tibi deliciis affluere videris, cui contigerit affatim expleri carycis. Cæterùm libertas, ingenuitas, vnà cum ipsis gentilibus ac tribulibus, hæc nimirum euanida cuncta, atque istarum rerum memoria quidem vlla. quanquam hoc quoq; ferendum, si vita ista cũ hac turpitudine duntaxat esset coniuncta, quòd è libero seruum

videri

δοκῶν, οἱ δὲ πόνοι μὴ μετὰ τὰς πάνυ, τούτους αἰτεῖται ἀπ' ὄρα ἃ μητριάτρα σοι προστάττει τῶν Δρόμωνι καὶ Τιβίωι προστεταγμένων. ὧν μὲν γὰρ ἕνεκα, τῶν μαθημάτων ἐπιθυμεῖν φάσας, παρέληφέ σε, ὀλίγου αὐτῶν μέλει· τί γὰρ λυρίῳ, φασί, λύρᾳ, καὶ ὄνῳ πάνυ γε, χρῇ ὁρᾷς, ἐκτετάκασι οἱ τῷ τόθῳ τῆς Ὁμήρου σοφίας, ἢ τῆς Δημοσθένους δεινότητος, ἢ τῆς Πλάτωνος μεγαλοφροσύνης, ὧν ἴσως τις ἐκ τῆς ψυχῆς ἀφέλοι τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον, καὶ τὰς περὶ τούτων φροντίδας, τὸ μαλακισόμενόν δέ τυφος, καὶ μαλακία καὶ ἀδυπάθεια, καὶ ἀσέλγεια καὶ ὕβρις καὶ ἀπαιδευσία. πάντα δὲ ταῦτα ἐπ' ἐκείνοις μὲν εὐδαμῶς, ἐφ' ᾧ δὲ πώγωνα ἔχεις βαθύν, καὶ σεμνός τις εἶ τὴν πρόσψιν, καὶ ἱμάτιον Ἑλληνικὸν εὐσταλῶς περιβέβλησαι, καὶ πάντῃ ἴσασί σε γραμματικὸν, ἢ ῥήτορα ἢ φιλόσοφον, μᾶλλον

videri facit: non labores etiã accederent, cũ illa seruorum colluuie communes. S Sed vide, num quæ tibi imperantur, leuiora sint his quæ Dromoni aut Tibio mandãtur. Nam doctrinæ quidẽ (cuius rei cupiditate simulãrat te in familiam suã accersisse sese) perquàm exigua illi cura est. T Quid enim (vt dici solet) commercij asino cũ lyra? An non vides videlicet quàm miserè macerentur immodico desiderio vel Homericæ sapientiæ, vel Demosthenicæ grauitatis ac vehementiæ, vel Platonicæ sublimitatis? Quorum mehercle ex animis si quis aurum, argentum, atq; harum rerum curas tollat, nihil fuerit reliquum præter fastum, mollitiem, lasciuiam, luxum, ferocitatẽ, imperitiam. Atq; ad ista nihil prorsum opus te. Verùm quoniam tibi barba ingens propendet à mento, quoniãq; vultu ipso graue quiddam & venerandum præ te fers, tum quia pallio Græcanico decenter amictus es, norunt q; iam omnes te grammaticum esse, seu rhetorem, seu philosophum:

καλὸν αὐτῷ δοκεῖ, ἀναμεμῖ-
χθαι καὶ τοιοῦτόν τινα τοῖς πεῖθ-
σι καὶ πομπεύουσίν αὐτῶ. δόξει γὰρ ἐκ τούτου καὶ φιλομα-
θὴς τῶν Ἑλληνικῶν μαθημά-
των, καὶ ὅλως περὶ παιδείαν
φιλόκαλος. ὥστε μινυθώσεις
ὠχρυναῖς, ἀντὶ τῶν θαυμα-
σῶν λόγων τὸν πώγωνα καὶ τὴν
τρίβωνα μιμησωμένου. χὴ ὃν
σε ἀεὶ σοὶ αὐτῷ ὁρᾶσθαι, καὶ μη-
δέποτε ἀπολείπεσθαι, ἀλλ' ἑω-
θὲν ἐξαναστάντα παρέχειν
σεαυτὸν, ὀφθησόμενον ἐν τῇ
θεραπείᾳ, καὶ μὴ λιπεῖν τὸν
τάξιν, ὅλως ἐπιβάλλων ἐνίοτε
καὶ τὼ χεῖρα, ὅ, τι ἂν τύχοι,
λυπεῖ, τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἐ-
πιλελυμένῳ, ὡς δὴ ὁδῷ
βαδίζων, ἀμελὴς δὲ τῶν
Μουσῶν, ἀλλ' ἃς καλὸν καὶ
ἐν ᾧ περιπάτῳ δοκεῖ θέ-
σθαι σχολήν. σὺ δ' ἄθλιος,
τὰ μὲν παραδραμὼν, τὰ
δὲ βάδην ἅπαντα ποιῶν, καὶ
μάταντα (τοιαύτη, γὰρ, ὡς
οἶσθα, ἡ πόλις) περιελθὼν
ἵδρω-

pulchrum ille sibi putat, vt & eiusmodi quispiã ante ambulonum suorum pompæ permixtus esse videatur. futurũ enim hac re, vt Græcanicarũ disciplinarũ studiosus, reliquæq; omnis doctrinæ neq; negligens neq; rudis esse putetur. Vnde fit vt in periculũ, vir egregie, venias, ne non tã ob admirandas illas artes, quin magis ob barbam palliumq; cõductus esse videare: proinde vt perpetuus apud illum conspiciaris oportet, neq; absis vnquam, verùm vt diluculo relictis stratis in famulitio temet exhibeas conspiciendum V neq; locũ in acie deseras. Porrò ille iniecta nonnunquam tibi manu, quicquid forte in mentem incidẽrit, de hoc tecũ nugatur, obuius ostentans quàm X ne per viam quidem ingrediens, incurius sit literarum. quin vt illud ipsum etiam otium quod inter inambulandum

datur, in re quapiam honesta collocet. At tu miser interim, nunc retrorsum, nunc gradatim, nunc scansim plerunque, nunc descensim (nam scis huiusmodi esse vrbem) obambulans,

tum

ἱδρωκὰς τι, καὶ ἀνασπᾷς· καλέσας ἕνα λόγου τινὶ τῶν φίλων, πρὸς ὃν ἦλθε, διαλεγόμενος, μηδ' ὅπου καθίσας ἔχων, ὀρθὸς ἀπ' ἀρχῆς, ἀναγινώσκεις τὸ βιβλίον παρεσκευασμένον, ἐπαλλὰξ δ' ἄσιτόν τε καὶ ἄποτον ἡ νὺξ καταλάβῃ, λουσάμενος ἀωρὶ, ἀωρὶ αὐτὸ τοῦτο σχολῆς τὸ μετὰ δυνάστου ἥκεις ἐπὶ τὸ δεῖπνον, οὐκ ἐθ' ὁμοίως ἔντιμος, οὐδὲ παρειβλημένος βοῖς παροῦσιν, ἀλλ' ὧν τις ἄτιμος ἐπεισελθὼν νεανίσκος, εἰς τὸ πίσω σύ. καὶ ὅτως εἰς πλὴν ἀτιμοτάτην γωνίαν ἐξωθεῖς, κατάκεισαι μάρτυς μόνον τῶν παραφερομένων, τὰ ὀστᾶ, ἃ ἀφικοῖο μίκρι σοῦ, καθάπερ οἱ λαῖτες, περιεσθίων, ἢ τὸ σκληρὸν τῆς μαλάχης φύλλον, ᾧ τὰ ἄπια σωρεύονται, ἀνατροφθείς ὑπὸ τῶν παρακαθημένων, ἄσμενος ὑπὸ λιμοῦ παρεψόμενος. οὐ μὴν ἀλλ' ἄκμη ὕβρεις ἄπιστον, ἀλλ' ὅτι ὠὸν ἴχεις μόνος, ἡγῇ

tum sudas, tum spiritum anhelus trahis. Deinde illo intus cum amico quopiam, ad quem accessit, confabulante, quum tibi interim locus desit, vbi vel assidere queas, librum videlicet stans in manum sumis, quoq; fallas taedium, legis: Post vbi ieiunium sitientemq; nox occupauit, incommodè lotus, intempestiuè, puta nocte fermè concubia, ad cœnam accedis, haud perinde deinceps in precio habitus, neque conspiciendus his qui adsunt. Verùm si quis aduenerit recentior, tu post tergum reiiceris. Itaque in angulum aliquem abiectissimum retrusus accumbis, testis duntaxat ac spectator eorum quæ apponuntur, canum ritu ossa circumrodens, si fors ad te perueniat vel aridum maluæ folium, quo reliqua inuoluunt, si fastidiatur ab ijs qui supra te accumbunt præ fame libenter arrepturus. Audi iam & aliud contumeliæ genus. Quid quòd ne ouum quidem soli tibi apponitur?

ὁ γὰρ ἀναγκαῖόν ἐστι μὴ σὺ τὰ αὐτῶν ἀεὶ τοῖς ξένοις καὶ ἀγνώσοις ἀνύποιεῖσθαι, ἀγνωμοσύνη γὰρ σὺ τοῦτό γε. ὅτι δ' ὄρνις ὁμοία τοῖς ἄλλοις, ἀλλὰ τῷ μὲν πλουσίῳ παχεῖα καὶ πιμελὴς, σοὶ δ' ἴσως λεπτὸς ἐμοί γε, δ' φάττα τις ἀποκναρ, ὕβεις ἄντικρυς, καὶ ἀτιμία. πολλάκις δ', ἂν ἐπιλίποι ἄλλο τινὸς, ἀφνιδίως ἐπὶ παρόντ ἀράμενο ὁ λάκον, τὰ δὲ παρακάμψα φέρων, ἐκείνῳ παρατιθεὶς ἀποδυθορύζας, σὺ γὰρ ἀμείνων. εἶτα τιμωμένης γὰρ ἐν τῷ μέσῳ δ' συὸς ἀποχαρίσῃ, δ' ἐλάφου, καὶ ἐκ παντὸς δ' ἀφύλακτον ἔχειν, δ' τῷ Προμηθέως μερίδα φέρεσθαι, ὀστᾶ λευκανθεῖσα μίνα τῇ πιμελῇ. τὸ γὰρ τῷ μὲν ὑπὲρ σὲ τῷ λοπάδα παρεστάναι, ἕως ἂν ἀπαγορεύσῃ ἐμφορούμενο, σὲ δ' ὅτῳ ταχέως παραδραμεῖν, τίνι φορητὸν ἐλευθέρῳ ἀνδρὶ, ἢν ὑπόσον ἀξίλαφοι τῷ σχολῇ ἔχουσι;

Neq enim cóuenit, vt tu semper eadem requiras, quæ hospitibus atq ignotis ministrãtur: quandoquidẽ hæc tua sit inscitia atq inurbanitas. Neque auis eiusmodi tibi apponitur, qualis alijs, verùm diuiti illi pinguis & succulẽta, tibi pullus dimidiatus aut palumbus aliquis aridus atq insipidus: non auis videlicet, sed manifesta contumelia ludibriúmq. Neq verò rarò fit vt si quando desit alibi, minister repentè te inspectante submouens ea quæ tibi erant apposita, alijs apponat, illud tibi ad aurem immurmurans: Tu profectò noster es. Quòd si quando interim dissecetur vel porca fœta, vel cerrus: aut structorem tibi modis omnibus propitium habeas oportet, aut certè Y Promethei partem feres, nempe ossa adipe circumtecta. Nam quòd ei qui supra te accumbit, patina sinitur adstare quoad satiatus repudiet, te contrà tam celeriter prætercurrat: quis tandem isthuc ferat, qui modò sit ingenuus, cuiq tantùm insit bilis, quantum vel cerruis adest?

χουσι; καί σοι οὐδέπω ἐκεῖνο ἔφλω, ὅτι τ' ἄκρατον ἥδιόν τι τῆ παλαιοτάτου οἴνου πινόντων, μόνῳ σοὶ πονηρόν τινα καὶ παχὺ πίνειν, θερμαινόμενον ἀεὶ ἐν ἀργύρῳ ἢ χρυσῷ πίνων, ὡς μὴ ἐπιχθείης ἀκρᾶτ' χρώματος, ὅτως ἄτιμον ὢν ξυμπότης καὶ ἄθυτος εἶναι γε μᾶλλον ἐκεῖνος ἐς μόρον λῷον πίεται, νῦν δὲ πολλάκις αὐτήσαντος, ὁ πᾶς οὐδ' ἀΐοντι ἔοικεν, ἀνιᾷ δέ σε πολλὰ καὶ ἀθρόα, καὶ σχεδὸν τὰ πάντα, καὶ μάλιστα, ὅταν σε παροινοκόμης τις παιδίσκος, ἢ ὀρχηστοδιδάσκαλος, ἢ ἰωνικὰ ξυνείρων, Ἀλεξανδρωτικὸς ἀνθρωπίσκος. τοῖς μὲν γὰρ τὰ ἐρωτικὰ ταῦτα διδικουσμένοις, καὶ γραμματίδιον ἐν κόλπῳ διακομίζουσι, πόθεν οὐ γ' ἰσότιμος καταπεύσεται; τοιγαροῦν ἐν μυχῷ τῷ συμποσίου, καὶ ὑπ' αὐλοῦ καταδεδυκὼς σύνεσις, ὡς τὸ εἰκός, καὶ σιωπῶν εἰκαίρεις, καὶ αὐτίχ' πλὴν τύχλω,

est? Atq illud equidem nondum dixi, quòd reliquis suauissimum ac vetustissimum vinũ bibentibus, tu solus malum quoddam & pingue bibis. Proinde illud semper cura vt auro argentóve bibas ne colore prodente palàm fiat te vsqueadeò contemptũ neglectumq esse conuiuam: quanquam bene tecum ageretur, si vel illud ipsum ad satietatẽ vsq bibere liceret. At nũc vbi crebriùs proposceris, minister audisse dissimulat. Adde iam multas interim & alias esse res quæ te discrucient: imò nihil esse fermè, quod non sit acerbum, maximè quum tibi cinædus aliquis antefertur: quin pluris te fit is, qui saltandi docet artem, qui iocos Ionicos cõtexit Alexandrinus quispiam homunculus. Nam quî tibi speres tu vt in accubitu æquêris ijs qui voluptates & amatoria subministrant? qui literulas in pectore gestant? Proinde in obscuro quopiam conuiuij latibulo tectus, præq pudore abstrusus suspiras, vti coniectandum est, teq ipsum deploras, ac fortunam

χλω, ὀλίγα σοι τ χαείτων ἐπιψεκάσασαν. ἡδέως δ' ἄν μοι δοκῶς καὶ ποιητὴς γενέσθαι τ ἐρωτικῶν ἀσμάτων, ἢ καὶ ἄσμα ποιήσαντα, καὶ ἀδῆναι ἀξίως. ὁρᾶς γὰρ οἱ τὸ προτιμᾶσθαι καὶ εὐδοκιμεῖν ὄντων. ἐποτάσῃς δ' ἄν, εἰ μὴ μάγον ἢ μάντιν ἐποιεῖναθαι δέοι, τῶν πλουσίων πολυτελάντων, καὶ ἀρχὰς, καὶ ἀθρόους τοὺς πλούτους ὑπιαχνημένων. καὶ γὰρ αὖ καὶ τούτους ὁρᾶς εὖ φερομένους ἐν ταῖς φιλίαις, καὶ πολλῶν ἀξιουμένους. καὶ ἐν τι γοῦν τούτων ἡδέως ἂν γένοιο, ὡς μὴ ἀπόβλητος καὶ τερπνὸς εἶναι, ἀλλ' ὅδε πρὸς ταῦτα ὁ καλοκάγαθος πιθανὸς ἔσῃ. δεῖ γὰρ οὖν ἀνάγκη μαθεῖν, καὶ σιωπῇ ἀνέχεσθαι ἑτοιμότερον καὶ ἀμελέμενον. ὦ μὴ γὰρ καταπίῃ σοῦ τις ψίθυρος οἰκέτης, ὡς μόνος οὐκ ἐπῄνεσας τὸν παῖδα παροίνης θεραπόντος ὀρχούμενον, ἢ λιθαρίζοντα, λύδιον ἢ μικρὸς ἐν τῷ πράγματος.

καὶ incusas tuâ, quæ tibi ne paxillulum quidem lepôris ac venustatis asperserit. Ac prorsus ita videris affectus, vt optes poëta fieri, vt amatorias conscribas cantiones: qui si id non contingit, vel eam assequi facultatẽ, vt possis ab alijs cõditas dignè canere. Vides enim quibus in rebus situm est vt quis efferatur, plurimiq; fiat. Quin & illud ferre queas: vt magi quoq; aut arioli personam (si necesse sit) induas, ex horum genere, qui amplas hereditates, qui imperia, qui cumulatas opes pollicentur: quãdo quidẽ hos quoq; vides nõ mediocriter a diuitibus amari, plurimiq; fieri, eoq; vel vnũquodlibet horũ fieri percupias, vti ne prorsus reijculus atq; inutilis appareas. At qui ne ad ista quidẽ docilis es, infelix: proinde submittas te oportet, musitesq; ac tacitus feras, clàm apud te plorans ac neglectui habitus. Etenim si te famulus aliquis susurro deferat, qui solus omnium non laudaris puerum heræ saltantem, aut cithara canentem, ista scilicet ex re non leue discrimen

καὶ ὅμ χιρσαίᾳ βαφάχᾳ δίκλω διψῶντα λικμαχήσαι, ὡς ἐπίσαμαι ἴσχ ἐμ ζοῖς ἐπαινοῦσι, καὶ μορυφοῦσ, ἐπιμελόμφον. πολάκις δ' καὶ τῶμ ἄλλων σιωπησάντων, αὐτὸν ἐπεπεῖμ ἐσκιμμένον τινὰ ἔπαινον, πολλῷ πλῷ μολακείαμ ἐμφανιῶντα. τὸ μὲν γὲ λιμῷ ξιωόντα, καὶ νὴ Δία δίψῶντα, μύρῳ χρίεσθαι, καὶ σφανοῦσθαι πλῷ λικφαλῷ, ἡρέμα καὶ γελοῖομ, ἔσ οἰκας γὲ τότε σήλῃ ἐώλῳ τινὸς νικρᾶ, ἄγομσ & ἐναχίσματα. καὶ γὲ ἐκεῖνο καταχέαντα μύρομ, καὶ τὸμ σίφανομ ἐπιθέντα, αὐλοὶ πίνσι, καὶ ἐναχῶνται τὰ παρασκευασμένα. ἦμ μὲν γὲ καὶ ζηλότυπός τις ᾖ, καὶ παῖδα εὐμορφοι ὦσιμ, ἢ γύα γυνὴ καὶ σὺ μὴ παντελῶς φέρῃ Ἀφροδίτης καὶ Χαρίτων ἦς, οὐκ ἐμ εἰρλύῃ τὸ πρᾶγμα, οὐδ' ὁ λίνδλω & ἐναταφρόνητ&. ὥτα γὲ καὶ ὀφθαλμοὶ βασιλέως πολοὶ, ὁ μόνομ

crimen impendet. Quapropter terrestris in morem ranæ sitiens vociferereris necesse est, id operam dans vt in laudantium numero insignis ac præcipuus appareas. Quin sæpiculè silentibus reliquis tibi ficta quædam laus proferenda, quæq; multam sapiat assentationem. Iam verò magnopere ridiculum est, cùm esurias interim, sitiasq;, vnguentis collini, ac vertice gestare coronam. Siquidem id temporis non dissimilis videre sepulchrali columnæ vetusti cuiuspiam cadaueris, quæ gestare solet ea quæ Manibus inferuntur. Nam huic infuso vnguento, impositaq; corona, ipsi & bibunt & edunt apparatas epulas. Porrò si etiam zelotypus quispiam fuerit, sintque illi vel pueri formosi, vel vxor puella, neque tu prorsus à Venere Gratijsque fueris alienus: profectò non sa-

tis tuta res, neque periculum negligendum, propterea quòd regis plures sunt oculi, qui quidem non vera solùm

ὃ μόνον τἀληθῆ ὁρῶνʃιν, ἀπ' ἀεί τι καὶ προσπιμπρᾶνʃιν, ὡς μὴ νυσάʒειν δοκοῖεν. λέξον, ὥσπερ ἐν ταῖς Περσικαῖς λέκτροις, διάτω νύνʃια καʃακεῖσθαι, διελιόντα μὴ τις εὐνοῦχός σοι ἤδη προσβλέψαντα μιᾷ τῶν παλλακίδων, ἐπεὶ ἄπαξ γε εὐνοῦχος, ἐντεταμένον πάλαι τὸ τόξον ἔχων, ἃ μὴ θέμις ὁρῶντα, διαπείρας ὡς ὄʃεῳ μιταξὺ πίνονʃι τῶν γνάθων. ἔπ' ἀπιθῶν δὲ λέπυς, μικρόν τι κατέδαρτον, ὑπὸ δ' ἀλλήλων ἀλικθρυόνων ἀνιγρόμενον, ὦ δείλαι ἐγὼ φῆς, ἢ ἄθλι, οἵας τὰς πάλαι διαπριβὰς ἀπολιπὼν, ἢ ἑταίρους, καὶ βίον ἀπράγμονα, καὶ ὕπνον μετρίᾳ ἐπιθυμίᾳ, καὶ περιπάτους ἀλαθεῖς, εἰς οἷον βάραθρον φέρων ἑαυτὸν ἐνέσεσκα; τίνος ἕνεκα, ὦ θεοί, ἢ τίς ὁ λαμπρὸς μισθὸς οὗτός ἐʃιν; ὃ γὰρ καὶ ἄλλως μοι πολέω τέτων ἐκποέξειν δοκᾶτον ἦν, καὶ προσὼν τὸ

vident, ſed ſemper veris aliquid addunt ad cumulum, ne conniuere videantur. Quas ob res vultu demiſſo tibi eſt accumbendum, quemadmodum in Perſicis cõuiuijs fieri mos eſt, verito, ne quis eunuchus ſentiat te in concubinam aliquã cõijcientem oculos: moxq; alter eunuchꝰ, cui iamdudum arcus in manu tenſus eſt, quia videris quæ videre nephas, inter bibendum malam iaculo transfigat. Iam peracto conuiuio, vbi paululum dormieris, ad galli cantum expergefactus: O me miſerum, inquis, ô infortunatum. Cuiuſmodi quodam conuictus, quos amicos reliqui, tum vitam tranquillam, & ocij plenam, ſomnũ quem meapte cupiditate metiri ſoleo: deambulationes liberas: atque ex his in quale barathrum memet præcipitem dedi! & Deum immortalem, cuius tandem rei gratia? Aut quódnam iſtud magnificum præmium? At ne fieri quidem potuit, vt mihi vnquam aliàs plures commoditates ſuppeterent, quàm tum ſuppetebant. Tum autem

τὸ ἐλεύθερον, καὶ τὸ πάντα ἐπ' ἐξουσίας; νυνὶ δὲ τὸ ζῦν λόγου, Λέων κροκὴ δεδεὰς, ἄνω κὰτω σῳζόμαι, τὸ πάντων οἰκτιστον, οὐδ' ἀνθρωπος δοκιμεῖν ἀδὲως, οὐδ' εὐχάριστος μγ' εἶναι δυνάμμαι. ἰδιώτης γὰρ ἔγωγε τῶν ζώντων καὶ ἄτεχνος, καὶ μάλιστα πρὸς ἀνθρώπους ἀνδρὰσι τέχνην τὸ πρᾶγμα πεποιημένοις. ὡς δὲ καὶ ἀχαρίστος εἰμι, καὶ ἧκιστα συμποτικὸς, οὐδ' ὅτου γέλωτα ποιῆσαι δυνάμμαι. σωίημι ἢ ὡς καὶ ἐνοχλῶ πολλάκις βλεπόμμος, καὶ μάλιστ', ὅταν ἀδέως αὐτὸς αὑτοῦ ἦν θέλῃ. σκυθρωπὸς γὰρ αὖ δοκῶ. καὶ ὅλως δὲ ἔχω ὅπως ἁρμόσωμαι πρὸς αὐτόν· ἢ μὴν γὰρ ἐπὶ τὸ σεμνὸν θυλάττω ἐμαυτὸν, ἀηδὴς ἔδοξα, καὶ μονονοὶ φοβερὸς μγ', ἢν δὲ μαθιάσω, καὶ ῥυθμίσω τὸ πρόσωπον εἰς τὸ ἥδιον, καταφρόνησον αὖθις, καὶ

auetm accedebat libertas, atq; omnia pro meopte arbitrio faciendi facultas. Nũc porrò iuxta id quod prouerbio iactatum eſt, α Leo chordula vinctus ſurſum ac deorſum cĩrcũferor. Quòdque omnium eſt miſerrimum maximéque deplorandum, neque efficere poſſum vt placeam, neque gratiam emereri queo: propterea quòd harum rerum ſum imperitus ac rudis, maximè compoſitus collatúsque cum his qui hæc velut artem profitentur. Proinde iniucundus ſum, ac neutiquam aptus conuiuijs, quippe qui neriſum quidem concitare nouim. Quinetiam ſentio me non rarò moleſtum eſſe & importunum quum adſum, maximè quum ipſe ſeipſo feſtiuior eſſe conatur. nam illi tetricus videor. In ſumma, nullam inuenio viam, qua me illi accommodem. Etenim ſi meam ipſius auctoritatem ac ſeueritatem tueri perdo, iniucundus videor, ac propemodum horrendus ac refugiendus. Contrà ſi riſero, vultúmque quàm poſſum maximè ad hilaritatem compoſuero, faſtidit illicò ille,

καὶ λιπᾶναι. καὶ τὸ πρᾶγμα ὅμοιόν μοι δοκεῖ, ὥσπερ ἂν εἴτις κωμῳδίαν ὑποκρίναιτο, τραγικὸν πρόσωπον περιτιθείς μηδ'. τὸ δ' ὅλον, τίνα ἄλλον ὁ μαλθακὸς ἐμαυτὸν βιώσομαι βίον, τὸν πρόντα ζῶν ἄλλῳ βιβιώσκῳς; ἔτι σοῦ ταῦτα διαλογιζομένου, ὁ κώδων ἦχησε, καὶ χὴ τῶν ὁμοίων ἔχεσθαι, καὶ περιπατεῖν, καὶ ἑστᾶναι παλαίσαντα γε πρότερον τοὺς βουβῶνας καὶ τὰς ἰγνύας, εἰ θέλεις διαρκέσαι πρὸς τὸν ἆθλον, ἔπειτα λιπαρὸν ὅμοιον, καὶ ἐς τὼ αὐτὼ ὥραν περιγεγενόν, καί σοι τὰ τῆς διαίτης, πρὸς τὸν παλαι βίον ἀντίστροφα. καὶ ἡ ἀγρυπνία δὴ, καὶ ὁ ἱδρὼς καὶ ὁ καματος ἀφέμα ἤδη ὑποῤῥεύσειν ἢ φθόῃ, ἢ πεπτεωμονίαν, ἢ κώλου ἄλγημα, ἢ τὼ καλὼ σκέλεσθαι ῥαιμα ἀναπλάσοντες. ἀνάγκης δ' ὅμως, καὶ πολλάκις καταπεσὼν δέον, ὅ δ' τοῦτο συγκεχώρηται.

& auersatur. Ac prorsus tale quiddam mihi videtur, quale sit si quis in persona tragica comœdiam agere tentet. Postremò quam tandem aliam vitam mihi viuam demens, postea quam hanc præsentem alteri vixerim? Dum hæc tecum loqueris, iam sonuit tintinabulum, iamque adeadem tibi redeundum est, obambulandum, standum, sed ceromate munctis antè femoribus paplitibúsque, si modò velis par esse certamini, præmióque tollendo idoneus. Deinde conuiuium idem & eadem apparatum hora. Iámque adeò diuersa viuendi ratio, superioríque contraria, tum insomnia, sudor, defatigatio, paulatim quasi suffossis cuniculis inducunt vel tabem, vel pulmonis exulcerationem, vel intestini tormina, vel egregiam illam podagram. Reluctaris tamen sedulò: ac frequenter quum valetudo poscat vti lecto decumbas, ne hoc quidem licet, eò quòd assimulari

ρητα. σκῆψις γὰρ, ὁ νόσος, καὶ φυγὴ τῶν καθηκόντων ἔδοξεν. ὥστε ἐξ ἁπάντων ὠχρὸς ἀεὶ καὶ ὄζων ἀδήποτε θνῃξομένῳ ἔοικας. καὶ τὰ μὲν ἐν τῇ πόλει ταῦτα. ἢν δέ σε καὶ ἀποδημῆσαι δέοι, τὰ μὲν ἄλλα ἐῶ, ὅσα τ' ἐλθὼν (ζητεῖ γὰρ οἱ ἀποκεκλῆρωται) καὶ τὸ χαῖρε τῷ εἰσιόντι, ἔς τ' ἄριστον ἢ τὸ ἔστιν ὅτε καταγωγῆς, ὧν μαγείρῳ δεῖ, ἢ ὧν ἀποίνης κομμωτῇ συμπραβεύσωσιν, ἀλλὰ τῶν φρυγάνων ἁψιλῶς ἐποβαλόντων. ἐκ ὀκνῶ δέ σοι καὶ διηγήσασθαι ὅμοι Θεσμόπολις οὗτος ὁ Στωϊκὸς διηγήσατο ξυμβὰν αὐτῷ πάνυ γελοῖον καὶ μὴ Δί' ἐκ ἀνέλπιστον, ὡς ἂν καὶ ἄλλῳ ταυτὸν συμβαίη. σωλῶν μέν γε πλουσίᾳ τινὶ, καὶ πρυφώσῃ γυναικὶ τῶν ἐπιφανῶν ἐν τῇ πόλει. ἀνῆρ δὲ καὶ ἀποδημῆσαί ποτε, τὸ μὲν πρῶτον ἐκεῖνο παθεῖν ἔφη γελοῖόν τι, συγκαθίζειν παρ' αὐτῷ πρα-

mulari morbus, quò munia officiâque iusta defugias, existimatur. Hinc præter omneis perpetuò palles, semperque iamiam morituro videre similis. Et hactenus quidem de his quæ domi ferenda sunt. ϐ Quòd si quando fuerit peregrinandum: vt ne interim referam alia incommoda, sæpe fit vt pluuia cœlo, vbi postremus veneris (nam is locus tibi sorte contigit) vehiculum opperiaris, donec nullo iam reliquo loco vbi diuerseris, proximè coquum, aut heræ comptorem te reclinant, ne stipulis quidem affatim substratis. Neque verò tibi referre grauabor, quod mihi Thesmopolis iste Stoicus narrauit, sibi accidisse, rem profectò nimisquã ridiculam, quæ tamẽ eadẽ possit & alij cuiuis accidere. Conuiuebat enim cũ opulẽta quadã ac delicata muliere ex illustribus istis & vrbanis. Eam, quum aliquando peregrè proficisceretur (nam id primùm aiebat sibi maximopere deridiculum accidisse) in curru sibi vir nimirum

παραδιδόσθαι φιλοσόφῳ ὄντι, λιναιδόν τινα τῶν πιπιπλωμένων τὰ σκέλη, καὶ τὸν πώγωνα περιξυρημένων. ὃς τιμῆς ἕνεκα αὐτὸν ἐκείνης, ὡς τὸ ἀληθὲς, ἄγει καὶ ὄνομα ἀπὸ τοῦ λιναίδου ἀπεμνημόνευε. Χελιδόνιον γὰρ καλεῖσθαι. τοῦτο δεινὸν πρῶτον ἤλικον, σκυθρωπῷ, καὶ γέροντι ἀνδρὶ, καὶ πολιῷ τὸ γένειον (οἶσθα δὲ, ὡς βαθὺν πώγωνα καὶ σεμνὸν ὁ Θεσμόπολις ἔχει) παρακαθίζεσθαι φλυκτίδι ἐντετειμένῳ, καὶ ὑπογεγραμμένῳ τὸς ὀφθαλμὸς, καὶ διαστραβωμένον τὸ βλέμμα, καὶ τὸν τράχηλον ἐπικεκλασμένον, οὐ Χελιδόνα, μὰ Δί', ἀπὸ γύπα τινὰ, περιτετιλμένον τε πώγωνος τὰ πλάγια, καὶ ἔτι μὴ πολλὰ λειψθῶναι αὐτὸν, καὶ τὸν λιπρὸν φαλόν ἔχοντα, ἐπὶ τῇ κεφαλῇ ἂν συγκαθίζεσθαι. τὰ δ' ὄν ἄλλα, παρ' ὅλην τὴν ὁδὸν μυρίας τὰς ἀηδίας ἀνασχέσθαι, πάσχοντος καὶ τριπτιζομένου, εἰ δὲ μὴ ἐπέσχεν αὐτὸς, ἴσως

nimirum philosopho adiunxisse cinædum quempiam picatis cruribus, derasa barba; quem illa honoris (vt coniicio) gratia secum ducebat. Quin nomen quoque cinædi commemorabat. aiebat enim Chelidonium vocari. Iam primùm illud cuiusmodi fuerit vide, iuxta virum seuerum tetriçúmque, tum senem, canóque mento (scis autem quàm profundam ac venerabilem barbam habuerit Thesmopolis) assidere nihili hominem & effœminatum, picturatis oculis, lubrico vultu, fracta ceruice, non Chelidonem per Iouem, id est, hirundinem, sed vulturem magis, reuulsis barbæ plumis. Quod ni magnopere illum fuisse deprecatus ne faceret, futurum fuisse vt flammeum etiam in capite gestans assideret. Præterea autem perpetuo hoc itinere molestias innumerabiles pertulisse sese, illo cãtillante garrienteq; demum (nisi idem hominem coercuisset) in rhe-

da etiam

ἴσως ἂν καὶ ὀρχουμένῳ ἐπὶ τῆς
ἀπλώης. ἕτερον δ' ὅν τι μὴ δι-
ὧλον αὐτῷ προσαχθῆναι: καὶ-
λέγει γὰρ αὐτὸν ἡ γυνὴ, Θεσ-
μόπολί φησιν, ὅτως ὄναιο,
χάειν ὃ μικρὰν ἀδολεσχίαν δὸς,
μηδὲν ἀντεπῶν, μηδ' ὅπως
ἐπὶ πλέον σοῦ δεήσομαι, με-
ειμένας. ζῶν δὲ, ὅπερ ἐκὸς ἴῶ,
ὑποσχομένου πάντα πρᾶ-
ξειν, δέομαί σου ζῶντ', ἔφη,
χρηστὸν ὁρῶσα σε μὴ ἐπιμελῆ,
καὶ φιλόστοργον. πῶ μαῖα, ἴῶ
οἶσθα, πῶ Μυρρίνῃ ἀναλαβὼν ἐς τὸ ὄχημα, φύλατ-
τέ μοι, μὴ ἐπιμελοῦ, ὅπως μη-
δενὸς ἐνδεὴς ἔσαι. βαρεῖ-
ται γὰρ ἡ ἀθλία πῶ γαστέρα,
καὶ σχεδὸν ὡς ἐπὶ τῷ ὄρει, οἱ
δὲ μιαιφόνοι οὗτοι, κακοπαθῆς
οἰκέται, οὐχ ὅπως ἐκείνης,
ἀλλ' ὀλίγου αὐτοῦ πολλοῦ ποιοῦν-
ται λόγον ἐν τοῖς ὁδοῖς, μὴ
δίνῳ τὶ σμικρὸν οἰηθῆς σὺ
ποιήσειν με, τὸ βδισποῦδια-
σόν μοι, μὴ ἥδιστον καὶδιστον
διαφυλάξας. ὑπέσχετο ὁ Θεσ-
μόπολις, πολλὰ ἐκετεύσης,
καὶ

da etiam saltante. Addebat secundo loco tale quiddam sibi fuisse mãdatum: Accersito illi mulier, Thesmopoli, inquit, ita tibi dij bene faciant, magnũ quoddam officiũ abs te requiram, quod caue recuses: neque expectes vt quicquam te sim rogatura studioſiuè. Atque hoc (vt est credibile) omnia se facturum pollicito: Hoc, inquit, te rogo, quandoquidem video te virum probum, diligentem & amantem, caniculam quam nosti Myrrhinam in vehiculum recipe, eámque mihi serua, curans ne quid illi desit. Nam misera grauida est, atque adeò propemodum iam propinqua partui. At isti scelesti & immorigeri ministri, non dicam huius, sed ne meí quidem ipsius magnopere rationem habent in peregrinationibus. Quare ne te putes mihi mediocre beneficiũ facturum, si charissimam mihi iucundissimamq; caniculã seruauis. Recepit Thesmopolis quum illa tantopere rogaret, ac pro-

καὶ μονονυχὶ καὶ ἀκρυάσας. τὸ δὲ πρᾶγμα παγγέλοιον ἦν, λυσιδίου ἐκ τῆς ἱματίου πεκλιμένου, μικρὸν ὑπὸ τὸν πώγωνα, καὶ καταῤῥῶγα ποιοῦντος, ἃ καὶ μὴ ταῦτα ὁ Θεσμόπολις πεποιήκει. καὶ βαύζοντι λεπτῇ καὶ φωνῇ (ταιαῦτα γὰρ τὰ μειρακιώδη) καὶ τὸ γένειον τοῦ φιλοσόφου περιλιχμώμενον, μάλιστα εἴ τι τοῦ χθιζοῦ κύβου ἐνεκατεμέμικτο. καὶ ὁ Κίναιδος, ὁ ξυνέδρου, οὐκ ἀμέσως ποτὲ καὶ ἐς τοὺς ἄλλους, τὰς πανούργους ἐν τῷ συμποσίῳ ἀφορμὰς ἐνδιδούς ποτε, καὶ ἐπὶ τὸν Θεσμόπολιν ἐκάθητο τὸ σκῶμμα, περὶ δὲ Θεσμοπολίδου, ἔφη, τοῦτο μόνον εἰπεῖν ἔχω, ὅτι ἀντὶ Στωϊκοῦ ἤδη κυνικὸς ἡμῖν γεγένηται. τὸ δὲ οὖν λυσίδιον καὶ τιλκεῖται ἐν τῷ τρίβωνι τοῦ Θεσμοπόλιδος ἐπυθόμην. τοιαῦτα ἐνηρυθριῶσι, μᾶλλον δὲ ἐνυβρίζουσι τοῖς ξυνοῦσι, κατὰ μικρὸν αὐτοὺς χαλεπώτερος τῇ ὕβρει παρα-

ac propemodum etiam fleret. Porrò spectaculum erat supra modum ridiculum, caniculæ è pallio prominens prospectanti paulò infra barbam, ac subinde immeiens (tametsi hæc quidem Thesmopolis reticuit) ac gracili voce latrans (huiusmodi enim catellæ iam in deliciis sunt) neque non philosophi mentum oblingens, maximè si quid pridiani iuris inhæreret. Porrò Cinædus assessor ille, quum non insulsè super conuiuium dicteria quædam iecisset in eos qui aderant, ac denique & ad Thesmopolim vsque dicacitas peruenisset: De Thesmopolide, inquit, vnum hoc possum dicere, eum è Stoico Cynicum iam nobis esse factum. equidem audiui caniculam etiam pepe-risse in Thesmopolidis pallio Huiusmodi delicijs illudũt, vel (vt verius dicã) huiusmodi cõtumelijs ac ludibrijs tractãt eos qui cũ ipsis viuunt, paulatim eos cicures ac manſuetos adferendas contumelias

redden-

παρασκευαζομένου. οἶδα δ' ἐγὼ καὶ ῥήτορα τῶν Καρχάρων, ἐπὶ ὧ δεῖπνῳ κιλινθησόμενον, μὴ λιτύοντα μὰ τὸν Δί' οὐκ ἀπαιδεύτως, ἀλλὰ πάνυ δεινῶς, καὶ ξυγκεκροτημένως, ἐνίοτε μὲν ταῖς μίσγουσι, ὑπὲρ ὕδατος μεμετρημένου, ἀλλὰ πρὸς οἶνον ἀμφορέα λέγων, καὶ τοῦτο ἐποίει τὸ τόλμημα ἐπὶ διακοσίαις δραχμαῖς ἐπέζη. ταῦτα μὲν ἴσως μέτρια. ἢν δὲ ποιητικὸς αὐτὸς, ἢ συγγραφικὸς ὁ πλούσιος ἦ, παρὰ τὸ δεῖπνον τὰ αὑτοῦ ῥαψῳδῶν, τότε καὶ μάλιστα διαῤῥαγεῖναι χρὴ, ἐπαινοῦντα καὶ ὑπολακτοῦντα, καὶ τρόπους ἐπαίνων καινοτέρους ἐπινοοῦντα. εἰσὶ δ' οἳ καὶ ἐπὶ μάτην θαυμάζεσθαι ἐθέλουσι. καὶ δεῖ Ἀδωνίδας αὐτὸς, καὶ Ὑακίνθους ἀκούειν, πυκνὸν ἐνίοτε τὸν ῥῖνα ἔχοντας. οὐδ' ἂν ἐὰν μὴ ἐπαινῇς, ἐς τὰς λιθοτομίας τὰς Διονυσίου αὐθὶς ἀφίξῃ, ὡς μὴ φθονῶν, μὴ ἐπιβὰς

reddentes. Prætereà autem & Carcharorum oratorem noui, qui iussus super cœnam declamabat, neutiquam inerudite per Iouem, imò grauiter & absolutissimè, ac laudabatur interim ab illis bibentibus, quum non ad aquæ modum, sed ad vini amphoram oraret. Atque eam molestiam ob ducentas drachmas perpeti ferebatur. Verùm hæc quidem fortasis vtrunque toleranda. Porrò si diues ipse aut poëticus fuerit, aut historicus, qui sua ipsius scripta in conuiuio recitare gaudeat: tum verò maximè futurum est vt discrucieris ac dirumparis, nempe quum admirari, quum assentari, quum nouos quosdam laudandi modos comminisci necesse habes. Sunt autem qui & formæ nomine studeant admirandi videri. Eos nunc Adonidas, nunc Hyacinthos appellet necesse est, etiã si illis naris nonnũquã cubitali hiet specu. Quod ni laudaris, protinus in lapidicinas Dionysiacas asportaberis, tãquã qui illi tũ inuideas, tũ insidieris,

malúq

ἐπιβουλεύων αὐτῷ. καὶ δὴ καὶ σοφὸς, καὶ ῥήτορας ἄνωθεν αὐτοῖς, μᾶλλον ἔτι Σολοικίζοντος τυχοῦσιν. αὐτὸ τὸ τῆς Ἀττικῆς καὶ τοῦ Ὑμηττίου μεστοὺς λοιπὸν τοὺς λόγους, καὶ νόμον ἔναι τὸ λοιπὸν, οὕτω λέγειν. καί τοι φορητὰ ἴσως τὰ τῶν ἀνδρῶν. εἰ δὲ οὖν γυναῖκον, καὶ γὰρ αὖ καὶ τόδε ἀπὸ τῶν γυναικῶν σπουδάζεται. τὸ ἔτι καὶ λίνας αὐταῖς παιδευομένους, μισθοῦ πολλοῦ ξενοῦντας, καὶ τῷ φορείῳ παρομένους. εἰ γάρ τι καὶ τοῦτο τῶν ἄλλων ἀκκισμάτων αὐταῖς λοιπὸν, ἢν λέγηται, ὡς παιδευομένοις τι ἔασι, καὶ φιλόσοφοι, καὶ ποιοῦσιν ἔσματα, οὐ πολὺ τῆς Σαπφοῦς ἀπολείποντα. δοκεῖ δὲ καὶ ταῦτα μισθωτοὺς καὶ αὗται περιάγονται ῥήτορας καὶ γραμματικοὺς καὶ φιλοσόφους. ἀκροῶνται δ' αὐτῶν πολλάκις (γελοῖον γὰρ καὶ τοῦτο) ἤδη μεταξὺ λουομένων, καὶ τὰς κόμας περιπλεκόμεναι, ἢ παρὰ τὸ δεῖπνον. ἄλλο-

malèque velis. *Ad hæc & ſapientes & rhetores ſint neceſſe eſt.* Quòd ſi etiam ruſticè quippiam dixerint, *tum verò iuxta illud quod dici ſolitum eſt, Atticæ atque Hymetti plenam orationem videri volunt, atque in legem abire, vt deinceps ita loquantur homines.* Quanquam quæ viri faciunt, *ferri forſitan queant: ſat verò mulieres* (nam mulieribus etiam illud ſtudio eſt, vt doctos aliquot in ſuo conuictu conductitios habeant, quique ſeſe mercede aſſectentur) *quandoquidem hoc quoque ad reliquum cultum elegantiámque pertinere putant, ſi dicantur eruditæ, ſi philoſophæ, ſi carmina componere Sapphicis haud multò inferiora: ob hæc ſanè hæ quoque conductitios Rhetores, Grammaticos, Philoſophos circumferunt. Hos autem audire ſolent* (id quod ipſum eſt ridiculum) *tum temporis, quum vel comuntur, aut capillos in orbem religant, vel in conuiuio. Nam*

alias

ἄλλο τι γὰρ ἐν ἄλλοις σχολὴ. πολλάκις δὲ καὶ μεταξὺ τοῦ φιλοσόφου τι διαλεγόντος ἡ ἄβρα παρελθοῦσα, ὥριξε παρὰ τὸν μοιχὸν γράμματίον, οἱ δὲ περὶ σωφροσύνης ἐκεῖνοι λόγοι ἐσάσι παυόμενοι, ἕως τ' ἂν ἐκείνη ἀντιγράψασα τῷ μοιχῷ, ἐπαναθραμὴ πρὸς τὰ ἀκροάσιν. ἐπειδὰν δέ ποτε ἀφ' μακροῦ τοῦ χρόνου, Κρονίων ἢ Παναθηναίων ἐπισάντων, πέμπεταί τί σοι ἐφεσρίδιον ἄθλιον, ἢ χιτώνιον ῥάκος, ἢ ταῦτα μᾶλλον πολλοῦ δεῖ καὶ μεγάλου γενέσθαι τῷ πομπεῖ, καὶ ὁ μὲν πρῶτος, αὐθυπόπτως σκηπτόμενός παρακύψας τὸ διαπόρου, πεθόμενος καὶ πεμπωθεὶς ἀπέρχεται, μισθὸν ἐκ ὀλίγου τῆς ἀγγελίας πορισάμενος. ἔωθεν ὁ τρισκαίδεκα ἄλλοι κομίζοντες ἕκαστος, ὡς πολλὰ ἅπτ, καὶ ὡς ὑπέμνησε, καὶ ὡς ἐπιτραπεὶς, τὸ κάλλιον ἐπιλέξας διαλιών. ἅπαντες δὲ ἐν ἀπαμύ-

aliàs non suppetit illis ocium. Porrò sæpenumero fit, vt interim dum philosophus quippiam disserit, interueniens ancilla literulas ab adultero porrigat: ac præclari illi de pudicitia sermones intermittuntur, opperientes donec illa rescripserit adultero, atque ita redeat ad auditionem. Porrò si quando post multum temporis instãtibus Saturnalibus, aut Panathenæis, misera quæpiam vmbella tibi mittatur, aut vitiuncula semiputris ac detrita, tum deniq; plurima missitentur oportet. Atq; aliquis qui statim subauscultârit herum id facere destinantẽ, præcurrit, ac primus rei index, abienśq;, non exiguum precium aufert, qui renũciârit. At manè plus tredecim te adeunt idem apportantes nuncij: quorum quisque commemorat quàm multa dixerit, quemadmodum submonuerit, quemadmodum adhortans commodiora subiecerit. Omnes itaque donati præmio discedunt, at non

ἀπαμάβλουσα λαβόντος, ἔτι μὴ βρυθυόμψοι, ὅτι μὴ πλέω ἔλωκας, ὁ μὲν γὰρ μισθὸς αὐτὸς, κατὰ δύο ὀβολοὺς καὶ τέτταρας, καὶ βρὺς ἀτῶν οὐ καὶ ὀχληρὸς δοκεῖς, ἵνα δ' ὃν λάβῃς. κολακευτέον μὲν αὐτὸς, καὶ ἱκετευτέον· θεραπευτέον δὲ καὶ τὸν οἰκονόμον, οὗτος μὲν καὶ θεραπείας τρόπος. ὁκ ἀμελητέον δὲ οὐδὲ τοῦ ξυμβόλου, καὶ φίλου. καὶ τὸ ληφθὲν ἤδη πρωφειλές ἰμάτιον καπήλῳ, ἢ ἰατρῷ, ἢ σκυτοτόμῳ τινί. ἄωρα οὖν σοι τὰ δῶρα καὶ ἀνόνητα, πολὺς δὲ ὁ φθόνος. καὶ πως καὶ δυσβουλή τις ἀρίμα ὑπιξανίσαται πρὸς ἄνδρα ἤδη τὸν κατὰ σοῦ λόγους ἑκὼν ἐνδεχόμενον· ὁρᾷς γὰρ ἤδη σὲ μὴ ὑπὸ τῶν σωτηχῶν πόνων ἐκτετρυχωμένον, καὶ πρὸς τὴν θεραπείαν σκαλλοντα, καὶ ἀπνυδηκότα τὴν ποδαλγίαν δὲ ὑπανιόντα. ὅλως γὰρ, ὅπερ ἐν σοὶ ὑποπτεύεται μάλιστα, καὶ

sine murmure tamen; qui non plura dederis. Porrò salarium ipsum, sex fermè obolorum: idq; si tu postules, grauis atque importunus haberis. Proinde quò illud aliquando auferas, primùm ipsi hero aduleris supplexque fias necesse est: deinde captandus & dispensatoris fauor. nam hoc quoque quoddam est seruitutis genus. Neque verò negligendus is quem in consilium adhibet, neque item amicus. Deinde quod acceperis, iamdudum debebatur vel vestiario, vel medico, vel cerdoni cuipiam. Vnde fit vt sera atque intempestiua, eaq; inutilia præmia tibi accedant: cæterùm inuidia ingens. Iamq; etiam calumniæ quædam paulatim struuntur in te, apud hominē qui iam non inuitis auribus accipiat, si quid aduersum te dicatur: quippe qui perspiciat te laboribus assiduis iam detritum, & ad obeunda munia famulatus claudicantem atque obaudientem, ac podagra subinde grauari. Proinde posteaquam id quod erat in te

floren-

καὶ τὸ ἐγκαρσιώτατον τῆς ἡλικίας. καὶ τὸ ἀκμαιότατον τοῦ σώματος ἐπιπρίψας, καὶ ῥαλὸν καὶ σὺ πολυσχιδὲς ἐργασάμενον, ἄλλα περιβλέπεται, σὲ μὴ οἷ τῆς λύχνου ἀφῇρέψῃ φέρον, ἄλλον δ' ὅπως τῶν διαμένων τῶν πόνους καρτερεῖν πεσλήψεται, καὶ ἄξει μεταλλικὸν ἀντὶ σοῦ ὅτι ἐπείρασε τότε, ἢ σ' γυναικὸς ἄβραν παρθένον χεῖρων ἀνὴρ διαφθείρας, ἢ ἀπόστι ζιβῶν ἐπικληθεὶς, νύκτωρ ἐγκεκαλυμμένον, ἐπὶ πρόχυλον ὠσθεὶς, ἐξελήλυθας ἔρημος ἁπάντων, καὶ ἄπορος, τὸν βελτίστην πολλαχῆραν ἀντὶ γὰρ παραλαβὼν, καὶ ἃ μὴ τέως ἤδεις, ἀφμαθὼν ἐν ζοσούτῳ χρόνῳ, θυλάκου μείζω τὸν γαστέρα ἐργασάμενος, ἀπλήρωτόν τι, καὶ ἀπαράτητον κακόν. ἡ γὰρ ὁ λαμὸς ἀπαιτεῖ ἃ ζοῦ ἔθους, καὶ ἀφμαυθάνων αὐτὰ, ἀγανακτεῖ. καί σε ἂν ἄρτις ἄλλος δίκαιος ἔξωρον ἄλλα

florentissimum decerpsit, aeuique partem maximè frugiferam, ac præcipuum corporis vigorem detriuit, iámque te lacerum panniculum reddiderit, tum modis omnibus circumspicit in quod sterquilinium te portatum abiiciat, atque alium perferendis laboribus idoneum, in tuum substituat locum. Ibi insimulatus vel quòd pusionem illius tentaris, vel quòd homo senex vxoris ancillam virginem vitiaris, vel alio quouis impositio crimine, noctu obuolutus ac præceps datus extruderis, discedisque desertus ab omnibus, atque omnium inops rerum, optimam podagram vnà cum senecta comitem ducens: cùm interim quæ quondam sciueris, tanto temporis spacio dedidiceris, tum ventrem culeo reddideris ampliorem, tibiáque paraueris inexplebile quoddam & implacabile malum. Etenim quæ

la, ea quibus assueuit, flagitat: quæ cùm negantur, indignatur. Adde, quòd præterea nemo te posthac recepturus est

ἄλλη γεγονότα, καὶ ζῆς γεγηραικόσιν ἵπποις ἐοικότα, ὧν ἐδὲ τὸ δέρμα ὁμοίως χρήσιμον, ἄλλως τε, καὶ ἢν ἐν τῇ ἀφροδίτῃ διαβολὴ, πρὸς τὸ μᾶλλον ἀκαλομγύν, μοιχὸν ἢ φαρμακίδα σε, ἢ τι τοιοῦτον ἄλλο δοκεῖν ποιεῖ· ὃ μὴ γὲ λαστύγορ & ἡμῖν σιωπῶν ἀξιόπιστος. σὺ δὲ Ἕλλην, καὶ ῥᾴδιος & τὸν τρόπον, καὶ πρὸς πᾶν ἀδικίαν εὔκολος &. διάβολος γὲ ἅπαντας ἡμᾶς εἶναι οἴονται, καὶ μᾶλλα ἀκότως. δοκῶ γάρ μοι καὶ τῆς τοιαύτης δόξης αὐτῶν, ἣν ἔχουσι περὶ ἡμῶν, καταγνῶναι τὴν αἰτίαν. πολλοὶ γὲ οἱ εἰς τὰς οἰκίας πρὸς ἐλθόντος, ὑπὲρ τοῦ μηδὲν ἄλλο χρήσιμον εἰδέναι, μαντείας καὶ φαρμακείας ὑπισχνοῦς, καὶ χάριτας ἐπὶ τοῖς ἐρωτικοῖς, καὶ ἀπαγωγὰς τοῖς ἐχθροῖς, καὶ ταῦτα πεπαιδεῦσθαι λέγοντες, καὶ πώγωνας, ἀμφιχόμφοι, καὶ πώγωνας οὐκ ἀκαταφρονήτους ἔχοντες. ἀκάτως

in familiam, vtpote cuius iam præterierit ætas, quique similis euaseris equis senio affectis, quorum ne pellis quidem perinde vt aliorum animantium est vsui. Quin ex hoc ipso quòd electus es, & calumnia quàm potest proximè ad verisimilitudinem conficta, facit vt aut adulter, aut venefi-cus, aut aliud quippiam tale videaris. Nam accusatori vel tacenti fides habetur: tu verò Græculus, moribus leuibus, & ad omne facinus facilis. Siquidem huiusmodi nos omnes esse ducunt, idque iure optimo. Videor enim mihi causam aduertisse quamobrem eiusmodi de nobis obtineant opinionem. Nam plerique qui in familias accedunt, propterea quòd alioqui nihil bonæ rei didicerunt, diuinationem ac maleficia profitentur, conciliationem amorum, abductiones in hostes: atque id quum faciunt, doctos sese affirmant, pallio amicti, barbisque neutiquam contemnendis onusti

His.

ἕκάστως, οὖν τὴν ὁμοίαν περὶ πάντων ὑπόνοιαν ἴσχειν, ὃς ἀρίστους ὄντας, βιβλίους ὁρῶν τις, καὶ μάλιστα ἐπιτηροῦντος αὐτῶν τὴν ἐν τοῖς λόγοις, καὶ τὴν ἄλλην ξυνουσίαν κολακείαν, καὶ τὴν πρὸς τὸ κέρδος δουλοπρέπειαν. ἔπειτα σώφρονι δὲ αὐτοὺς μιζοῦσι, καὶ μαλακοὺς ὑπάρχοντας, καὶ ἐξαπατῶντι ζητοῦσιν, ὅπως ἄν δόλῳ ἀποκτείνωσιν, ἢν δύνωνται. νομίζουσι γὰρ, ὡς ἐξαγορεύσουσιν αὐτῶν τὰ πολλὰ ἐκεῖνα τῆς φύσεως ἀπόῤῥητα, ὡς ἅπαντα εἰδότας ἀκριβῶς, καὶ γυμνοὺς αὐτοὺς ἑωρακότας. τοῦτο δείνων ἀφορμὴ αὐτοῖς. ἅπαντας γὰρ ἀκριβῶς ὁμοίους εἶναι τοῖς καλλίστοις τούτοις βιβλίοις, ὧν χρυσοῖ μὲν οἱ ὀμφαλοί, πορφυρᾶ δὲ ἔκτοθεν ἡ διφθέρα, τὰ δ' ἔνδοθεν, ἢ Θυέστης ὤν, τῶν τέκνων ἐστιώμενος, ἢ Οἰδίπους, τῇ μητρὶ ξυνὼν, ἢ Τηρεύς, δύο ἀδελφὰς ἅμα ἐπιβεβηκώς. τοιοῦτοι καὶ αὐτοί εἰσι, λαμπροὶ καὶ περίβλεπτοι,

His rebus fit, vt non iniuria eandem de reliquis omnibus habeant opinionem, quando eos quos præcipuos esse iudicant, videant tales: maximè verò posteaquam animaduerterint quam sint in conuiuijs reliquóque conuictu adulantes, quàm ad lucrum humiles ac seruiles. Deinde eiectos eosdem iam oderunt: neque id iniuria: ac modis omnibus adnituntur, vt eos funditùs perdant, si quo modo possint. Verentur enim, ne cuncta illa vitæ suæ mysteria in vulgus efferant, quippe qui nihil non exactè norint, quíque illos nudos conspexerint. Ea res igitur illos malè angit. Omnes enim similes sunt pulcherrimis istis libris, quorum aurei quidem vmbilici, purpurea foris pellis: cæterùm intus aut Thyestes est, liberos in conuiuio comedẽs, aut κ *Oedipus matris maritus, aut* λ *Tereus cum duabus pariter sororibus rem habens. Eiusmodi sunt & illi, splendidi, conspicuíque: porrò intus*

πλοι, ἔνδοθεν δ' ὑπὸ τῇ πορφύρᾳ πολλὰ τὰ τραγῳδίας σκήπτουσιν. ἕκαστον γὰρ αὐτῶν ἂν ἐξελίξῃς, δρᾶμα ὑμικρὸν ἀνήσεις Εὐριπίδου τινὸς, ἢ Σοφοκλέους τὰ δ' ἔξω, πορφύρα ἀνανθὴς, καὶ χρυσοῦς ὀμφαλός. ταῦτ' οὖν ξυνίπασιν αὐτοῖς μισοῦσι, καὶ ἐπιβουλεύουσιν, εἴ τις ἀφελὼν ἀπλῶς, καταγνοὺς αὐτὰ ἐκπραγματεύσῃ, καὶ πρὸς πολλὰ ἰδεῖν. βούλομαι δ' ὅμως ἔχων τι, ὥσπερ ὁ Κέβης ἐκεῖνος, εἰκόνα τινὰ τοῦ βίου σε βίου γράψαι, ὅπως ἐς αὐτὴν ἀφορῶν εἰδῇς ἂν ποθ' ἑαυτῷ δεῖ τι προσθεῖναι ἢ ἀφελεῖν. ἐμοὶ μὲν οὖν Ἀπελλῆ τινος, ἢ Παρράσιου ἢ Ἀετίωνος, ἢ καὶ Εὐφράνορος ἂν ἐδεήθην ἐπὶ τὴν γραφήν. ἐπεὶ δ' ἄπορον νῦν εὑρεῖν τινα οὕτω γενναῖον, καὶ ἀκεραίως ἔχοντα, ψιλὴν, ὡς οἷόν τε, τὴν ἐπίθεσιν τῇ εἰκόνι ποιήσομαι· καὶ ἐγγράφω πεπλασμένα μὲν ὑψηλὰ καὶ ἐπίχρυ-

rò intus ſub purpurâ varias occulunt tragœdias. Quorum vnumquemque ſi euolueris, explicueriſque, fabulam non mediocriter longam reperies Euripidis cuiuſpiam, aut Sophoclis. Contrà foris nihil niſi purpura ſplendida, aureique vmbilici. Harum itaque rerum ſibi conſciï oderunt illos, atque inſidias parant ſi quis penitus ab illis deſecerit, qui eos probè cognitos depingat, qualesq; ſint, euulget. Iam verò libet mihi Cebetis illius exemplo & imaginem quandam huius vitæ tibi depingere, vt eam contemplatus, ſcire queas num ex vſu tuo ſit eam adire. Equidē magnopere cupiam vel Apellem quempiam, vel Parrhaſium, vel Aëtionem, vel Euphranorem ad hanc depingendam tabulam adhibere. Verùm quoniam fieri potis non eſt, vt aliquem artificem tam egregium atq; abſolutum nanciſcamur, in præſentia tenuem quandam pro mea virili imaginem adumbrabo. Ergo pingatur veſtibulum ſublime, at

que

πίχυς, καὶ μὴ λαστὸν ἐπὶ τῷ ἐδάφους, ἀλλ' ἄνω τῆς γῆς ἐπὶ λόφου λείμακος· καὶ ἄνοδος ἐπίπονος καὶ ἀνώμυτος, καὶ ὄλισθον ἔχουσα, ὡς πολλάκις ἤδη πρὸς τὸ ἄκρον ἵστασθαι ἐλπίσαντας ἐκπαγλιωθῶαι, ἀμβλύτονς τε ποδὸς. ἔνδον δὲ ὁ Πλοῦτος αὐτὸς λαθόντα, χρυσοῦς ὅλος, ὡς δοκεῖ. πάνυ εὔμορφος, καὶ ἐπίρατος. ὁ δ' Ερως μόγις ἀνελθὼν, καὶ πλησιάσας τῇ θύρᾳ, τιθηπέτω ἀφορῶν ἐς τὸ χρυσίον. προλαβοῦσα δ' αὐτὸν ἡ Ελπὶς, ὑπρόσωπος καὶ αὐτὴ, καὶ ποικίλα ἀμπεχομένη, σφόδρα ἐκπεπληγμένον τῇ ἀσόλῳ τύντιθῆ δ' ἡ Ελπὶς ἀεὶ πρηγόθω δαλιξάμενον δ' αὐτὸν ἄπαντα γιγνώσκειν, Απάτη καὶ Δουλεία, πραπόντως τε Πόσω ὀΐ πολλὰ τὸν ἄθλιον λαταγυμνάσας, τιλοῦντων ἐγχειρισάσθω αὐτὸν τῷ Γήρᾳ, ἤδη ἐπονοσοῦντα, καὶ τετραμμένον τλὼ χρόαν. ὑσάτη δ'

que inauratum, neque id humi situm in solo, verùm procul à terra in edito collis fastigio: prætereà inaccessum fermè & abruptum, lubricoq; aditu, ita vt plerunque qui se iam ad summum vsque verticem penetrasse sperant, lapso pede præcipitati ceruicem frangant. Intus autem Opulentia sedeat, tota (sicuti videtur) aurea, maiorem in modum formosa, atque amabilis. Porrò Amator vbi vix tandem conscendit, iámque ad fores accessit, obstupescat, oculis in aurum defixis: deinde Spes, quæ & ipsa speciosa vultu est, ac versicoloribus amicta, manu prehensa introducat, mirè iam ipso ingressu attonitum. Atque ab eo quidem tempore Spes vsque illum antecedat, ducátque: tum aliæ mulieres illum excipientes, puta Fallacia, Seruitusq;, tradant Labori. At is miserum penitus defatigatum tandem Senectæ tradat iam morbidum, coloreque commutato.

τὴν ἡ Ὑβρις ἐπιλαβομένη, συ-
ρέτω πρὸς τὴν ἀπόγνωσιν. ἡ
δ' Ἐλπὶς, τὸ ἀεὶ τοῦτο ἀφανὲς
ἀφιλάθω. καὶ μηκέτι, μᾶλλον
δὲ ἀσυλλόγιστος τὰς χρυσᾶς φυρῶ-
νας, ἐκ τινος δ' ἀφανοῦς, καὶ
λιληθυίας ἐξόδου ἐξωθείσθω
γυμνὸς, πελιδνὸς, ὠχρὸς, γέ-
ρων· τῇ ἑτέρᾳ μὲν τὴν αἰδῶ
σκέπων, τῇ δεξιᾷ δ' αὐτὸς ἑαυ-
τὸν ἄγχων. ἀπαντάτω δ' ἐξ-
ιόντι ἡ Μεταμέλεια, δακρύουσα
μὲν ἐπ' ἀμφοῖν ὄφελος, καὶ τ' ἄθλιον
ἐπαποκλύζουσα. τοῦτο μὲν οὖν τὸ
τέλος τ' γραφῆς. σὺ δ' ὅρα, ὦ
ἄριστε Τιμόκλεις, αὐτὸς ἤδη ἀ-
κριβῶς ἐπισκοπῶν ἕκαστα, ἐν-
νόησον, εἴ σοι δοκεῖ ὀρθῶς ἔχειν, πρὸς-
ελθόντα εἰς τὴν εἰκόνα διὰ
ταύτας τὰς θύρας, ἐκείνῃ τῇ
ἐμπαλιν αἰσχρῶς ὅτως ἐκπε-
σεῖν. ὅτι δ' ἂν πράξῃς, μίμε-
νησο τῶν σοφῶν ἐκείνων, ὡς θεὸς
ἀναίτιος, αἰτία δ' ἑλο-
μένου.

Postremò Contumelia arreptum illum ad Desperationẽ pertrahat: & hoc quidem tempore Spes auolans euanescat. Tum ille non per aureum illud atrium, per quod ingressus fuerat, sed per posticum quoddam, & occultum exitum extrudatur nudus, ventricosus, pallidus, senex: læua quidem pudorem occultans, dextra verò seipsum strangulans. Occurrat autem exeunti Pœnitudo frustra lachrymans, & miserum bis etiam conficiens. Atq; hic quidem esto picturæ finis. Cæterùm tu, Timocles optime, ipse diligenter consideratis singulis expende, num ẽre tua sit vt in hanc imaginem per aureas illas fores ingressus, per illas longè dissimules, tam turpiter excutiaris. Quicquid autem feceris, memineris sapientis illius qui dixit: v Deum in culpa non esse, verùm qui sua sponte delegerit.

GILBER.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

Hic Dialogus περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων, id est, de mercede seruientibus & mercenario præceptore, aulicæ vitæ incommoda cõmemorat: qui ab omnibus quidem legitur & magno applausu approbatur: sed necio quî fiat, vt quemq; nihilo secus sortis suę pœniteat, non animaduertentẽ quantũ dulcedinis suppeditet viuere λιθῶς μὴ, ἀλλ' εὖ ἱλαθῆναι: nec cuiquam gnatonicè & parasiticè χαῖρος ἔχειν manum deosculari, aut alia fœdè palpantiũ indigna subire ministeria. Qualia multa illis ferẽda & facienda sunt, qui hodie aulas sectãtur, in quibus nihil est sinceritatis, nihil amoris, nihil fidei. Sed omnia plena simulationis & perfidiæ, omnia plena delationis, proditionis, criminationis, inuidiæ, æmulationis, odij, & turpissimarũ assentationum, tum etiam ampullarũ & verborum sequipedaliũ. Expertus loquor, quippe qui ferè semper ab ijs quibus maximè fidebam, omnium maximè deceptus, falsus, impeditus, & proditus. Ita q; ego sic statui, vbiuis tutiùs, beatiùs, sanctiùs & suauiùs aliquẽ viuere posse, quàm in aula: vbi nullus est respectus honestatis, nulla ratio eruditionis, nulla autoritas integritatis, nulla gratia probitatis, nullum præmium virtutis, nullus honos literarũ: vbi pluris fit ἄμυσος eques quàm vir literatus & vitæ integer: vbi in precio sunt centauri contemptis bonis: vbi primas tenent Turini illi fumorũ venditores, & proditores, & delatores, & palpones, & adulatores, & parasiti & reliquæ pestes, per quas aula quotidie non dicendis modis arroditur: vel clancularijs detractoribus & susurronibus plus habetur fidei, plus etiam datur præmij quàm virò graui & omnibus virtutibus exornato. Sed quid hanc immensam vitiorũ lernã, aulam inquam, sum ingressus? quæ centũ Augeæ stabulis est fœdior & cõtaminatior: ita omnium vitiorum stercoribus & merdis est oppleta,

vt ne à trecentis quidem Herculibus purgari & mundari queat, nedum à me paucis verbis describi & pro dignitate depingi. Erasmus multæ vir eruditionis & facundiæ, huius libelli interpres, non oportere ait per inertiã atq; socordiam cibũ alienum sectari, sed sua quemq; industria necessaria sibi cõparare, quãdo, ait, aliena sit fœdum viuere quadra. Concludam igitur his suauissimis Senecæ versiculis, quos in Thyeste suo Chorus recitat:

Rex est, qui metuit nihil,
Hoc regnum sibi quisq; dat.
Stet, quicunq; volet, potens
Aulæ, culmine lubrico,
Me dulcis saturet quies,
Obscuro potius loco,
Leui perfruar ocio.
Nullis nota Quiritibus
Aetas per tacitum fluat:
Sic, quum transierint mei
Nullo cum strepitu dies
Plebeius moriar senex.
Illi mors grauis incubat,
Qui notus nimis omnibus,
Ignotus moritur sibi.

a ECQVID tibi primum.] *Hoc initium sumptum est ex Hom. Odyss. lib. 9. in quo Vlysses ad hunc loquitur modum:*

τί πρῶτον, τί δ' ἔπειτα, τί δ' ὕστατον καταλέξω: *hoc est,*

Quid primũ, quid mox, & quæ tandem vltima dicã? *Significat autem rerum copiam tantam esse vt hæsitet vnde potissimùm exordiatur, perplexusq; dubitat, quid primùm agere debeat. Exordium ab attentione & rei magnitudine fidem expositione parat à personarum conditione.* b In primis autẽ,] *Amplificatio ex contrario.* c Quæ quidem omnia.] *Benevolentiæ captatio, à personæ eius cui scribit instituto, & sua ergà illum benevolentia.* d Citra culturam.] *Quæ citra studium & operam nostram nobis eueniunt,* ἄπονα καὶ ἀπράγμονα *cõtingere dicunt Græci. Idem in Parasito & in Rhetorum didascalo. Hic paulò post dicit, citra laborem & sudorem, nullo negocio.* e Cum esca.] *Hoc prouerbio etiam vsus est in mortuorum Dialogis, Cnemonis & Damnippi.* f Experiens, &c.] *Asseueratio.* g Lari in morem.] *Larus auis auida, voraxq;. Hinc larus hians dicitur, vbi quis auidiùs inhiaret prædæ.*

h Quanquã non solùm.] *Amplificatio à personæ officio.*

i Ac reliquũ quidẽ hominũ vulgus.] *A collatione personarũ, & cæterorũ qui in aula seruiunt.* k Enitendumq;]

Accedit

Accedit ad causam, & primò confutatis causis, quibus plerique addicti seruiunt, institutumq; suũ defendunt. l In promptu Theognis.] *Lucianus in hanc Theognidis sententiam multa disputat. Vide Plutarchũ in libello cui titulus: πῶς δεῖ τὸν υἱὸν ποιμάσασθαι ἀκέρδειν. m* Nam quęcunq;.] *Paupertas prima causa. n* Equidẽ si viderem.] *Dilutio per inuersionẽ. o* Rectiùs aũt.] *Commonitio à contrario. p* Rursum alij.] II. *causa. Conditio vitæ vel ætas, vel valetudo corporis. q* In præsentia] *Dilutio per inuersionem. r* Spebus incitatos.] III. *causa. Spes voluptatis, diuitiarum. s* Enimuerò.] *Diluuio prima: quod neq; hæc neq; illos perficiat, argumento à simili amplificato. t* Verumenimuerò.] *Argumentum ab inhonesto, per hypothesin. u* Vlyssis quidem socij.] *Amplificatio per collationem à contrario. x* Nisi si quis.] IIII. *causa. Gloriæ cupiditas, quam confutat regestione eorum quæ perferenda sunt.*

y Cum Persarum rege.] *Epulantur enim Persæ exquisitè ac sumptuosè, de quorũ epulis & victu legatur Xenoph. l. 8. Cyri pediæ & Athen. l. 4. c. 6. z* Deinde cuiusmodi.] *Propositio sequentis orationis. A* Sat esse si velis.] *Studium discendi voluntate constat, inquit Quintil. quæ cogi nequit. B* Primum diu.] *I. Quæ facienda ferendaq;, antequam in familiam admittatur. C* Postremò.] *I. Salutatio & affectatio. D* Iam illud restat.] II. *Exploratio vitæ & an idoneus satis sit. E* Esse non paucos.] *Inuidia competitorum & delationes. F* Quòd si quis.] *Amplificatio à conditione personæ. G* Age sanè.] *Transitio cum amplificatione gratulationis. H* Copiæ cornu.] *Capra Amalthea Iouem infantem in monte Dictæo fertur aluisse, cuius postea cornu Iupiter adfluentiã omnium rerum bonarum copia compleuisse dicitur: idq; κέρας ἀμαλθείας, hoc est, copiæ cornu prouerbiali figura vocatum est. ἕξεις ἀμαλθείας κέρας. id est, copiæ cornu habebis, & plurimum commodorum capies. Fabulam, à qua translatum est, in Rhetorũ præceptore recensuimus. I* Primũ igitur.] II. *Quæ in ipsa aula receptis iam sustinenda sint. K* In ordinẽ extructis.] *In Græco* ἐφεξῆς. *i.* κατὰ *L* Atq; interim.] *Amplificatio à consequentibus. M* Oporteat respondere.] *Ab æmulatione & inuidia aliorum. N* Ne per somnium.] *Luciano prouerbia-*

prouerbialiter dicitur in Gallo, & hîc rursus de Electro. Ad quod eleganter alluſit Theocritus ὁ βυκολίσκος, apud quem Ennica puella ciuilis, ruſticum, baſium dare conantem ab ſe repellit, dicens: tantum abeſſe, vt illi ſit danda baſium, vt hoc ne per ſomnium quidem oporteat ſperare. Vide carmen. O Albo pane.] *Græcis album panem in deliciis fuiſſe, locis aliquot teſtatur Lucianus, nominatim hîc. Apud Athenæum lib. 4, deſcribitur conuiuium Atticum, in quo commemorantur & panes λευκότεροι χιόνος, id eſt, albiores niue. Græci autem panes elegantiores λευκοὺς appellabant, ſordidiores φαιούς, hoc eſt, fuſcos ſeu nigros.* P. Iam dudum aluo.] *A periculo valetudinis.*

Q. Age iam, ô ſceleſté.] *Obiurgatio amplificata à minori, & perſonæ qualitate.* R. Lupini.] *Notat hîc Lupini vtilitatem, quam & notauit Iuuenalis:*

—tunicam mihi malo lupini,
Quam ſi me toto laudet vicina pago.

De lupino diximus in Mortuorum Dialogis. S. Sed vide.] *Amplificatio ſeruitutis, ab accidentibus, & cauſæ inuerſione.*

T. Quid enim.] *Adagium eſt; quod torqueri ſolet in eos, qui indecorè tentant artificium, cuius ſunt imperiti, & à quo natura abhorrent.* V. Neque locum in acie deſeras.] λιπεῖν τὴν τάξιν, *id eſt, ordinem deſerere dicitur, qui deeſt officio ſuo in re quapiam peragenda: ducta allegoria ab illis qui ſtant in acie. Ariſtophanes in Veſpis:* φυλακὴν γε παλαίαν νυκτερινὴν διαπεπόμφαμεν, *id eſt, deſerere nocturnam doceor cuſtodiam. Simpliciter vſus eſt Iſocrates in Oratione de pace,* ἀσημότεροι γίγνονται τῶν τὰς τάξεις λιπόντων καὶ τὰς ἀσπίδας ἀπολιπόντων: *id eſt, magis infames fiunt iis qui ordinem deſerunt, & clypeos abiiciunt. M. T. C. in Epiſt. ad Atticum, de præſidio decedere dixit. In Finibus, bonorum deſerere præſidium. In Catone, de ſtatione decedere: nimirum variè reddens, quòd Græci dicunt,* λιπεῖν τὴν τάξιν. *Apud Athenæum lib. Eubulus Comicus refert hos verſiculos ex Archilocho:*

ἀσυμβόλου δείπνου γὰρ ὅστις ὑστερεῖ,
τούτων τυχόντων νόμιζε καὶ τάξιν λιπεῖν: *Id eſt,*
Ceſſando cœnæ quiſquis immunis deeſt,
Hic idem in acie facilè deſeret locum.

Latinis

Latinis in ſua claſſe manere dicuntur qui non deſerunt vitæ inſtitutum, & claſſem ſuam deſerere qui mutant. Ariſtoteles libr. Moralium 5. Inter ea quæ lex vetat, commemorat τὸ μὴ λιπεῖν τὴν τάξιν μηδὲ φεύγειν, μηδὲ ῥίπτειν τὰ ὅπλα: id eſt, non deſerere ordinem, non fugere, non abiicere arma. Panam deſertoris aliàs commemorauimus in Nauigio ſeu Votis, Demoſthenem ῥιψάσπιδα probro dictum, in Paraſito, & Tragœdo.

X Nè per viam quidem.] *Idem in Hermotimo: Ne in via quidem otioſus es, ſed animo intento, ſemper aliquid ſerij agens, quodq; ad ſtudium tibi profuturum ſit. In Græcis ἐὰς καλόν. i. καλῶς.* Y Prometheï partem.] *Ferunt poëtæ Prometheum carnium diſtributioni, quam vocant creonomiam, præpoſitum lepidè admodum & feſtiuè Ioui adortum imponere: quippe nil veritus diuinitatem ſummi Dei: ſibi quidem præpinguia & ſapida ſubduxit, Ioui autem oſſa modò appoſuit, obducta ἀργίτῃ δέμας, vt Heſiodus inquit, id eſt, pinguedine candida. Quo nomine, ſimul quia homines finxiſſet, & ignem furtiuum hominibus dediſſet, Vulcano & Mercurio dicitur ab Ioue traditus in Caucaſo ſuffigendus. Ex hoc item facto Lucianus hic, vice prouerbij vſurpat, Prometheï portiunculam pingui contecta oſſa.*

Z Regis plures ſunt oculi.] *Allegoria inde ducta, quòd regibus quamplures vbique ſunt exploratores atque ob id oculi dicuntur, complures auſcultatores, quibus velut auribus vtuntur. Idem refertur aduerſus ineruditum. Eiuſdem meminit Ariſtot. in 3. Polit.* a Leo chordula vinctus.] *Dicitur cùm quis exiguo commodo detentus, apud aulicos oſtentatur paſſim quòd princeps tantum alat virum. Hoc enim principes ſibi glorioſum ducunt, ſi doctos & excellentes viros cogunt ſua relinquere negotia, & aulicæ ſeruire pompæ.* β. Quòd ſi quandò.] *Tranſitio ad ea quæ foris perferenda, atque hæc ſub exemplo Theſmopolis Stoici commemorat.* γ Non ad quæ.] *In Rhetorem quendam iocatur, alludens ad priſcum iudiciorum morem, in quibus ad clepſydræ modum dicebatur. Actoribus autem ac patronis cauſarum forenſium certus aquæ modus per clepſydras infundebatur, vt ſuperuacanea verborum copia quum iudicibus tædium adferret, tum ipſi etiam cauſæ officeret: denique alijs agere volentibus aditum præcluderet.*

δ Porrò

d Porrò si.] *Adulatio dominorum, doctos se videri volentium.* *e.* In lapidicinas Dionysiacas.] *Cicero in Verrem actione 7. Latumias Syracusanas omnes audistis, plerique nostis. Opus est ingens, magnificum, regum ac tyrannorum, totum est è saxo in mirandam altitudinem depressum, & multorum operis penitus excisum. Item in eadem: Carcer ille est, qui est à crudelissimo tyranno Dionysio factus Syracusis, quæ Latumiæ vocantur, in istius imperio domicilium Romanorum fuit. Vt quisquis istius animum aut oculos offenderat, in Latumias statim conijciebatur. Huius carceris insignis à Dionysio extructi meminit T. Liuius belli Punici 2. lib. 6. Item Plautus in Captiuis: Inde ibis portò in Latomias lapidarias. Philoxenus ingenio cùm arguto, tum libero & ineptiarum ac tyrannidis impatiens, cùm aliquando eiu dem Dionysij tragœdias spectaret, nec applaudens vt alij, assurgeret: seu vt idem Lucianus aduersus indoctum, à risu se minus contineret, à Dionysio ipso in lapidicinas missus fuisse dicitur. Historiam hanc Stobæus ex Demosthene recitat. Item Gemistus Pethon in priori suæ historiæ libro, & Plutarchus lib. 2. De fortuna & virtute Alexandri.* ζ At verò mulierem.] *Mulierum adulatio.* η Tunicula semiputris.] *Hic χιτωνιον pro virili tunica obtrudit, cùm eam vocem pro muliebri accipiendam esse innuat in Lexiphane.* θ Podagram.] *Podagra senectutis comes.* ι Calumnia.] *Exitus doctoris mercenarij.* κ Oedipus.] *Congressus propriâ cum matre Iocaste, liberos genuit quatuor: Polycinem, Eteoclem, Antigonem, & Ismenem. Tandem verò intelligens, se incestum patrasse, seipsum obcæcauit.* λ Tereus.] *Cùm sequeretur Prognem vxorẽ & eius sororem Philomelam, ambæ versæ sunt in aues, teste Ouidio 6. Meth. Pers. Sat. 6.* μ Imaginem huius vitæ.] *εικὼν totius vitæ suprà descriptæ.* ν Deum in culpa non esse.] *Considerat enim id quod est in hominum moribus vt cum ipsissima incogitantia præcipites ruant in mala: deinde tamen ijs irretiti culpent fortunam & numina. De qua hominum iniquitate est etiam apud Homerum 1. Odyss. querela grauissima: vbi Iupiter in conuentu Deorum suam concionem ita ordiitur:*

ὦ πόποι

ὦ πόποι οἷον ὀλοὺν θεὸς βροτοὶ αἰτιάωνται.
ἐξ ἡμέων γὰρ φασὶ κακ' ἔμμεναι, οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ
σφῇσιν ἀτασθαλίῃσιν ὑπὲρ μόρον ἄλγε' ἔχουσιν. *id est,*

Proh Dij, vt homines accusant Deos,
Nam ex nobis dicunt existere mala: at ipsi
Sua prauitate præter fatum sustinent mala.

Mercurius in Aeschyli Prometheo non dissimilem protulit sententiam, sub finem.

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ἐπὶ μισθῷ ὡρωύντων.

APOLOGIA PRO his qui mercede conducti seruiunt.

Petro Mosellano interprete.

ARGVMENTVM.

HAec apologia est non in genere omnium eorum qui mercede cõducti seruiunt, sed libri seu orationis superioris propriè, & auctoris ipsius Luciani. Nam post scriptũ illud editũ, senior iam in aulã atq; familiã Cæsaris sese cõtulerat, & cõditionẽ procuratoris (vt videtur) principis in Aegypto acceperat, vt infrà ex ipsa quoque oratione patet. Hoc igitur factũ suũ, q a cũ superiore scripto prorsus pugnare videtur, defendit: primũ à diuisiõe seu diuersitate conditionũ, q̃ lõgè alia res si principi operã suam locare, q̃ apud diuitẽ aliquẽ priuatũ seruire. Deinde q̃ non omnes mercenarios miseros dixerit, sed solùm eos q̃ prætextu doctrinę & literarũ seruiant: se verò alio pacto mercedẽ accipere q̃ illos, nempe cùm pter salarium ingens, etiã in magna existimatione viuat, publicisq; rebus procurandis prẽstitutus, tam certã quoq; spem totius alicuius prouinciæ, aut regni aliquando administrandi, propositã habet. Deniq; q̃ cùm nemo quicquam ferè gratis faciat, & tamen bonũ virum conueniat certo alicui operi intẽtũ esse, neq; ignauiter feriari, neq; ipse adhuc dum eò perfectionis venerit, vt omnem mercedem aut honorẽ prorsus cõtemnere queat. Atq; huic defensioni præmittit Sabini (eius ad quem scribit) accusationem per prosopopœiam, qua seipsum fingit ab illo grauiter accusari, vt qui suprà quidem de seruitute apud di-

pud diuites, optimè atq; vtiliſſimè ſcripſerit: nunc autem contrà, quaſi mutata ſententia, idem vitæ genus ingreſſus ſit, perinde quaſi aliud lingua ſonare voluerit, aliud animo ſenſerit, exaggerata hac vitæ ſcriptorumq; diuerſitate ac repugnantia, multis variisq; tum ſimilibus, tum exemplis. Exorditur autem per præoccupationem à ſimulatione admirationis, quam & ipſam à circumſtantijs ætatis & cauſæ amplificat.

Πάλαι σκοπῶ πρὸς ἐμαυτὸν, ὦ φίλε Σαβῖνε, ὅτι νά σοι ἀκόσιτον βιβλίον ὧν ἐπᾶν, ἀναγνόντι ἡμῶν τὸ περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων βιβλίον. ὅτι μὴ γὰρ ἂν ἀγελαστὶ διεξέλθοις αὐτό, μὴ πάντων μοι πρόδηλον· ἃ δὲ μετ' ὀλίγον καὶ ἐπὶ πᾶσιν, ἅπερ σοὶ ἐλέγετο, ταῦτα νῦν ἐφαρμόσαι ἔστω τοῖς ἀναγνωσομένοις. εἰ τοίνυν μὴ κακῶς ἐγὼ μαντεύομαι, δοκῶ μοι ἀκούειν σου λέγοντος· ἔστα τίς αὐτὸς ταῦτα γράφων καὶ παιδαγωγείαν ἔτω δεινὴν κατὰ τὸν τοιοῦτον βίον διεξελθών, ἔπειτα πάντων ἐκλαθόμενος, ὀψάκου, φησί, μετατιθέντος, εἰκὸς ἐπαυτῷ φέρων εἰς δουλείαν ἔτω περιφανῆ μὴ περιβλεπτότερον ἐνεῖναι;

Amdudum[a] apud me ipſe cogito, præclare Sabine, quæ tibi noſtrũ de ijs quĩ mercede conducti ſeruiunt, libellum legenti veriſimile eſt in mentem veniſſe, quæq; credibile eſt te dixiſſe. Nam quòd in eo legendo riſum nõ tenueris, mihi vel in primis conſtet. Sed quæ inter legendum ad ſingula à te ſubinde ſint obiecta, ea nunc noſtris à te iam lectis conor accommodare. Quare ſi non fruſtra diuinandi artem didici, audire mihi videor te ſic tecum ſubmurmurantem: Ecquis hic tandem eſt, qui cùm hæc ipſe ſcripſerit, & graui adeò accuſatione aulicam vitam inceſſat, poſtea tamen omnium oblitus, velut teſtula, [b] quod aiunt tranſmutata, ſua ſponte in ſeruitutem manifeſtariam adeò & illuſtrem ſe ipſe coniecit?

Quo

πόσοι Μῖδαι καὶ Κροῖσοι, καὶ Πακτωλοὶ ὅλοι μετέπεφυν αὐτὴν ἀφεῖναι μὴ τὸν ἐκ παίδων φίλον καὶ σώτροφον Ἐλευθερίαν, πρὸς αὐτῷ δὲ ἤδη τῷ Αἰακῷ γνώμων, καὶ μονονουχὶ τέταρον πόδα ἐν τῷ πορθμείῳ ἔχοντα, παρέχειν ἑαυτὴν ἑλκτὸν καὶ φέρεσθαι, καθάπερ ἀπὸ κλοιῷ τινι χρυσῷ τὴν αὐχένα δεθύντα, οἷά δὴ τὰ πρυφώντων πλουσίων τὰ σφίγγια, καὶ τὰ περάλια, ὥσπερ γοῦν ἡ ὄμφωνία ἐνῶ βίβ πρὸς τὸ σύγγραμμα, καὶ τὸ ἄνω τὸ ποταμὸ χωρεῖν, καὶ ἀνεστράφθαι τὰ πάντα, καὶ παλινῳδεῖν, πρὸς τὸ χεῖρον; τοῦτ' ἄρ' ἔστιν ὃ οὐκ ἄμεινον Ἐλένης, μά Δί' οὐδ' ὑπὲρ τῶν ἐπὶ Ἰλίῳ γενομένων, ἀπ' ἔργῳ ἀναστρεπόμενον τὸν λόγον, καλῶς πρότερον εἰρῆσθαι δοκοῦντα, ταῦτα μὴ πρὸς ἑαυτὸν, ὡς τὸ εἰκός, λέληθας· ἐπάξεις δὲ ἴσως καὶ πρὸς αὐτὸν ἐμὲ ξυμβουλεύοντα

Quot Midæ, quot Crœsi, quot Pactoli vel toti hūc hominem à sententia diducere adeò potuerunt, vt dulcissimam illam libertatem, in qua iam inde à pueris est enutritus, repudiet? & tametsi iam non procul ab ipso abest Aeaco, imò tantùm non [c] alterum pedem in Charontis cymbà habet: tamen præbeat sese alieno arbitrio huc atque illuc distrahendum, perinde ac si collario quopiam aureo foret innexus, non aliter quàm à diuitum illorum ac delicatorum collo amuleta illa & corallia dependent? Longè ergò lateque hoc vitæ genus in quo nunc es, à scriptis dissidet tuis: iamq; hoc sanè videri posset, [d] quod prouerbio dicūt, Flumina sursum incedere, omniumq; rerum ordinem inuerti, atq; cuncta in deterius recantari, idq; nō Helenæ placandæ gratia p Iouem, neq; eorum quæ apud Ilium gesta sunt, nomine: sed quòd verba quæ antè probè dici sunt visa, nunc ipso auctoris opere subuertantur. Hæc sanè te verisimile est tecum dixisse. Nec pigebit forsan te & ad meipsum

τινα διαύτλω ἐκ ἄκαιρον, ἀλλὰ φυλικλῶ, καὶ οἵῳ σοι χρηστῷ καὶ φιλοσόφῳ ἀνδρὶ πρέπον ἄν. ἴσως μὴ ὄν καθ' ἀξίαν ἀποδύσομαι τὸ σὸν πρόσωπον ἐκείνωμαι, εἰ ἄρα ἐμοῦ ἔχει, καὶ ὡς λογίῳ θύσομεν. ἐὰ δ' μὲν, ἀπὸ σὺ προσδύσεις τὰ ἐνδέοντα. ὥρα δέπου μεταστήσαντας ἡμᾶς τὸν σκηνικὸν, ἐμὲ μὲν σιωπᾶν, καὶ ἀνέχεσθαι τυμπόμενον καὶ λαλόμενον, ἐὰ δ' οἷοί, ἐπισωτηρίᾳ, σὲ δ' ἐπιτάττειν ἢ φαρμάκων, καὶ τῷ σμίλῃ ἅμα πρόχειρον ἔχοντα, καὶ τὸ καθήκειον διάπυρον. καὶ δὴ παραλαβὼν τὴν ῥάβδον, σὺ ταῦτα πρός μὲ ὁ Σαβῖνος ἤδη λέγεις. πάνυ μὲν, ὦ φιλότης, ὡς εἰκὸς, ἀποδοκιμῆσαί σοι τοῦτο τὸ σύγγραμμα, καὶ ἐν πολλῷ πλήθει ἀκθῆναι, ὡς οἱ τότε ἀκροασάμενοι διηγοῦνται, καὶ ἰδίᾳ παρὰ τοῖς πεπαιδευμένοις. ὁπόσοι ὁμιλεῖν αὐτῷ, καὶ ὅλως χρὸς ἔχειν ἄξιοσαν. ὅτε γὰρ ἡ λόγων

eius generis consilium adferre, idq; non intempestiuum, neq; importunum, sed amicum & quale tibi viro cùm bono tum erudito congruat. Itaq; si tuam personam, quã induere iam pato, feliciter gesserò, optimè quidem nobiscum actum putabo, atque in hoc [e] eloquentiæ præsidi Mercurio sacrificabo. Si verò quod sequor, parum assequor: tuæ partes erunt, quæ mihi desunt, explere. Iam ergo fuerit tempus, vt quasi scena transformata, & actoribus permutatis, ipse quidem vocem teneam, meq; tibi salutis gratia secandum, &, si & hoc necesse fuerit, vrendum præbeam: tu verò medicinas adornes, simulq; acum vnà cum vstorio habeas in promptu. [f] Nunc igitur tu, ô præclare Sabine, dicendi vice à me accepta sic mecum agis: Olim quidem, ô amice, hic tuus libellus non immeritò erat in precio, & quemadmodum qui tum audiuerunt, nobis narrãrunt, cùm vulgo ceu magnum quiddam ostentabatur, tum præcipuè eruditorum manus occupabat, quotquot eiusmodi rerum studiosi literas tractare operæpræcium ducũt. Neq; id admodũ est mirũ. quandoquidè præter-

παρασκευὴ σὲ μεμπλὴν, καὶ ἡ ἰσο-
εία πολλὴ, καὶ ἐμπειρία τ πραγ-
μάτων, καὶ ὅτι ἅπασα ἀφῶς ἐπέ-
γεσθ, καὶ τὸ μέγιστον, ὅτι χάρισ-
μα πᾶσιν ὧν, καὶ μάλιστα τοῖς
πεπαιδευμένοις, ὡς μὴ ὑπ' ἀ-
γνοίας σφᾶς αὐτὰς εἰς δουλείαν
ὑπάγοιεν. ἐπεὶ δὲ σοι μετέδοξε
βελτίω ταῦτ' εἶναι, καὶ τῶν μὲν
Ἐλευθερίαν μακρὰ χαίρειν
ἐᾶν, ζημιῶσαι δὲ τὸ ἀγωνιστικὸν
ἐκεῖνο ἰαμβεῖον, ὅπερ τὸ λυ-
δῶν, παρὰ φύσιν δουλεύειν.
ὅρα ὅπως μηδὲς ἔτι ἀκούσ-
ται σε ἀναγινώσκοντος αὐτὸ,
ἀλλὰ μηδ' ἄλλῳ παράσχῃς τ
τ παρόντα σοι βίου ὁρῶντων,
ἐπιλελησμένα γεγραμμένα. οὐχ
δ' Ερμῆ τῷ χθονίῳ καὶ τ ἀπη-
κόων πρότερον ποιῶ λή-
θω κατασκευάσαι, ἢ δόξεις
τῷ τ Κοκυτίου μύθου τοῦτόν τι
πεπονθέναι, καθ' ὃν τ ὁ Βελ-
λεροφόντης γεγραφὼς τὸ βι-

quòd ipse dictionis tuæ color culpa caret, & narratio planè est varia, miráq; est rerũ experientia: maximã quoq; habet gratiam, quòd omnia à te nõ secùs solũ, sed & dilucidè recensentur. & super omnia verò est, quòd quæ scripsisti, vtilia sunt cùm omnib. tũ maximè eruditis, videlicet ne p reru inscitiã in seruitutẽ post hac sese conijciant. At cũ iam sententia planè in diuersum mutata, aulicã hanc viuendi rationẽ præstare statueris, & libertati longum valere dixeris, tum iambicũ illud seruile nimis, & generoso animo indignũ, sumpseris imitatione exprimendũ (Vbi est lucrum, natura adacta seruies) videndum tibi erit, ne quispiã te id libelli legentem fortè auscultet: imò summa ope curandum, ne cuiquam ex ijs, qui præsentem vitæ tuæ statum norunt, tua scripta legenda exhibeas. Ad hæc feceris operæprecium, si h à Mercurio illo inferorum legato, votis impetres, quò is omnium aures, qui antè de hoc libello quippiam audiuerunt, obliuionis fonte aspergat. Alioqui simile quiddam tibi accidet, quod iuxta i fabulã illam Corinthiam Bellerophonti. Vt enim ille literas in suã perniciem tulit, ita tu li-

βλίον. μὰ γὰρ τὸ δί᾽ ὀχ ὁρῶ τὴν ἀπολογίαν ἥ τις ἂν ὑπρόσωπός σοι γένοιτο πρὸς τὰς καταγορείας, οὐ μάλιστα ἂν σοὶ γέλωτι αὐτὸ ποιῶσιν, ἐπαφυβρίζοντα μὲν τὰ γεγραμμένα, οὐ τὴν ἐν αὐτοῖς ἐλευθερίαν, αὐτὸν δὲ τὴν συγγραφὴν δουλούντα ὁρῶντας, καὶ ἑκόντα ὑποδύντα τὸν αὐχένα τῷ ζυγῷ. ὡς ἀμηχάνοτα γὰρ ἂν λέγοιεν, εἰ λέγοιεν ἥ τοι ἄνωθεν γένους ἀνδρὸς ἐὼν τὸ βιβλίον, οὐ σὲ τὸν μοιχὸν ἀποτείοις πέτροις ἀγάπησε: ἢ ἔπειρ σόν ἐστιν, ὁμοία σοὶ τῷ Σαλαίθῳ ποιεῖν, ὃς μικρότατον μοιχὸν τοῖς Κροτωνιάταις νόμον θεὶς, καὶ θαυμαζόμενος ἐπ᾽ αὐτῷ, μετὰ μικρὸν αὐτὸς ἑάλω μοιχεύων τοῦ ἀδελφεοῦ τὴν γυναῖκα. περὶ πόδα τοίνυν οὐ σὲ τὸν Σάλαιθον ἐκεῖνον φαίη τις ἄν. μᾶλλον δὲ πολὺ μετριώτερον ἐκεῖνον, ἐρωτι μὲν ἁλόν, ὡς ἔφασκεν ἀπολογούμενος, ἑκὼν δὲ μάλα καὶ ψυχῆς, εἰς τὸ πῦρ ἀλλόμενος,

brũ aduersum te ipse scripsisti. Quod ad me attinet, qua defensionis facie, saltẽ æqua aduersum accusatores vti posiis, non video, præsertim si actionem suã nonnihil iocis & ridiculis condiant: nimirũ vt scripta tua, atq; item libertatem, quam præ se ferũt, laudent: te verò scriptorem seruientem videant, & sponte tua collũ iugo subdentem. Itaque non iniuria agerent, si libellum ipsum vel alteri, generosiori scilicet asserent, te verò interim velut graculũ alienis exultare plumis: vel si tuus esset, similem quidem tuam esse causam dicerent Salæthi illius iudicio, qui cum contra adulteros legem durissimam Crotoniatis tulisset, & per hoc multis admirationi esset, paulò pòst cum fratris sui vxore in adulterio fuit deprehẽsus. [k] Quare non inepte quispiam te Salæthum illum diceret, nisi quòd illius factum non paulò est tolerabilius, qui quod fecit (vt & ipse dum causam diceret, fatebatur) amore captus fecit: & voluntarius, nihil reluctans, in ignem animo magno insiliit:

λάμψ & καίτοι ἐλεύθερων αὐτὴν ἄνδρα Κροτωνιατῶν, καὶ ἐνδεῖ δούλων φυγεῖν, εἰ βούλοιτο. τὸ δὲ σὸν ὑπαρχὰ μικρὸν ἀτοπώτερον ἀκριβῶν & μὴ ἐν τοῖς λόγοις τῷ τοιούτου βίου ἄλογον πρίπαιαν, καὶ καταγορῶν &, εἴ τις εἰς οἰκέτης τινὸς ἐμπεσὼν, καὶ καθείρξας ἑαυτὴν, ἀνέχοιτο μυεία τὰ δυσχερῆ πάσχων καὶ ποιῶν, ἐν χρῷ δ' ὑπατωτάτῳ σχεδὸν ἤδη ὑπὲρ τὸν ὀδόν, ἔτως ἀγεννῶς λατρείαν ἐπανηρημένος, καὶ μονονοχὶ καὶ ἐμπομπεύοντος αὐτῷ. ὅσῳ γὰρ, φασὶν, ἐπιεικέστερ & ἂν δοκῇς, ζοιοῦτῳ καταγελαστότερος ἂν δόξειας εἶν ἀντιφωνῶν & τὸν νῦν βίον τῷ βιβλίῳ, καὶ ζοι τί δεῖ λέγειν ἐπὶ σοὶ καταγορείαν ζητεῖν, μετὰ τῶν θαυμασίων τραγῳδίαν λέγοντα, Μισῶ σοφιστὴν, ὅστις οὐκ αὐτῷ σοφός; οὐκ ἀφρόνουσι ζ οἱ καταγορῶντο τῶν καὶ ἄλλων παραδειγμάτων

insilijt: tametsi Crotoniatæ hominis miserebantur: &, si luberet exulandi facultatem permittebant. Attuum negotium multis partibus est absurdius, qui vitæ quidem eiusmodi seruilem conditionem accuratè etiam liberis editis es persecutus, & grauiter incusas si quis in diuitis alicuius famulitium incidat, seq; ipse velut vinculis astringi sustineat, interim nihil non molestum cùm faciens, tum patiens: attamen ipse in extremo senectutis gradu, & certè longè vltra limē illud Homericum progressus, ingeneroſum adeò & abiectum seruitutis genus elegisti, atque ob id tantùm non seriò triumphas. Ergo qui tibi malè volunt, quantò magis insignis ac conspicuus appares, tantò te aiunt magis omnium risui obnoxium: vita nimirū tua tantū scriptis ipsis reclamante. Et quid attinet nouam accusandi ratione aduersum te quærere, post celebrem illam & admirandam Tragœdiam, quæ dicit:

[1] Sapientem eum odi, qui sibi ipse non sapit?

Tametsi & alia multa quibus te adoriantur accusatoribus

των ἐπὶ σκ, ἀλλ' οἱ μὲν τοῖς τραγικοῖς ὑποκειτᾶς ἐκάστοτε, οἱ ἐπὶ μὲν τῆς σκηνῆς, Ἀγαμέμνων ἔκαστος αὐτῶν, ἢ Κρέων, ἢ αὐτὸς Ἡρακλῆς ἐστιν, ἔξω δὲ τῶν θυρῶν ἢ Αἰσχύλος, ἀρθέντων τὰ πρόσωπεῖα, γίγνονται ὑποκριθοὶ τραγῳδοῦντες, ἐκπίπτουσι καὶ συνεκθέουσι, ἐνίοτε δὲ μαστιγούμενοί τινων αὐτῶν, ὡς ἀνέχωσι θεάτρῳ δοκεῖν. ἄλλοι δὲ τὸ τοιοῦτον πεπονθέναι σε φήσουσιν, ὃν Κλεοπάτρᾳ τῇ πάνυ φασὶ γενέσθαι. ἐκείνην γὰρ διδαχθέντα τινὰς μὲν ὀρχεῖσθαι πάνυ κοσμίως καὶ ἐμμελῶς, καὶ ἐπιπολὺ θαυμάζεσθαι μέλλοντα ἐν τῷ σχήματι, καὶ τὸ πρέπον φυλάττοντα, καὶ τοῖς ᾄδουσι καὶ αὐλοῦσι συνᾴδοντα ὑμέναιον, ἐπεὶ δὲ ἔδειξε χαράδας, οἶμαι, ἢ ἀμύγδαλον προῤῥωκεμένῳ, μακρὰ χαίρειν φράσαντα τοῖς αὐλοῖς καὶ ῥυθμοῖς καὶ ὀρχήμασι σωφρονέστατα κατασχεῖν, ἀπορρίψαντα, μᾶλλον δὲ σωτείψαντα

tuis suppetunt. Nempe alij similem te facient Tragicis actoribus, quorum quisque in scena quidem est vel Agamemnon, vel Creon, vel etiam Hercules ipse: foris autem depositis personis fiùt Polus aut Aristodemus. scilicet ad agēdas fabulas mercede conducti: qui vt visum fuerit spectatori, iam eiiciuntur, iam exibilantur, interim aliqui & flagris cæduntur. Porrò alij idem tibi contigisse dicent quod simiæ, quam magna illa & celebris Aegypti regina Cleopatra habuisse dicitur. Ea enim saltationum genera probè edocta, cùm aliquandiu cōpositò modulateq; nō sine magna spectātium admiratione saltantis habitum exhibuisset, acq; decorum seruasset, iamq; Hymenæum voce ac cythara canentibus respondisset, postea quàm carycásne an nucem nescio, procul iacentem conspexisset, persona abiecta, imò præfestinatione discerpta, modulis & saltationibus longùm valere iussit, nucem verò correptam arrodere

σείψαντα τὸ πρόσωπον, καὶ σὺ
ζώνιον. φαῦλον ἄρ', ἦ δ' ὑποκείσῃ,
ἀλλὰ ποιητὴς τῶν καλλίστων,
καὶ νομοθέτης γνώμῃ, ὑπὸ
ταυτησὶ τῆς ἰσχάδος παραφα
νείσης, ἣν ἔχθης πίθηκος ἄρ',
καὶ ἀπ' ἄκρου χείλους φιλο-
σοφῶν, καὶ ἕτερα μὲν λαφύσσων ἐ-
νὶ φρεσὶν, ἄλλα δὲ λέγων, ὡς
ἐκπότους, ἄρ τινας ἐπὶ σοῦ ἐποῖ-
ησεν, ὅτι ἃ λέγεις, καὶ ἐφ' οἷς ἐπαι-
νεῖσθαι ἀξιοῖς, χείλια μέν σου
ἐδήκνυσι, πυρρώλη δ' ἀκμῇ-
σαν καταλέλοιπε. τοιγαροῦν
παρὰ πόδας ἀνθὶς ἕτιος δέ-
λεο, πρόπυρος μὲν θρασυάσ-
μων καὶ πρὸς τὰς ἀνθρώπων
χρείας, μετὰ μικρὸν δὲ μονονου
χὶ ὑπολύσσῃ ἐξομοσάμενος
τὴν ἐλευθερίαν. καὶ ἐκεῖνα ἡ Ἀ-
δράστεια τότε καθόπιν ἐφι-
σᾶ σοι ἀνδροκμοῦντι ἐφ' οἷς κα
τηγόρεις τῶν ἄλλων, καταγε-
λᾷ, ὡς ἄρ' θεὸς ἐδύσχρωμός
τησαν σοι τὰ ὅμοια μετάβο
λὴν

dere cæpit. Non aliter & tu non histrio quispiam, sed ipse pulcherrimarum rerum autor, & velut legumlator, ostenso alterius vitæ splendore quasi nuce quadam, te ipse simiam esse prodidisti, vt qui [n] summus tantùm labijs sis philosophus. quicq; nihil quidem veritus inferorũ portas, alia quidem mente occultes, alia verò lingua depromas: vt non immeritò quis de te diceret, quæ scribas, quibusq; te venditес, ea labra quidem tua rigasse, palatum autem interius aridũ reliquisse. Quamobrem statim [o] ante pedes quoque vltricem pœnam sensisti, qui cùm antè audacia procaci humanarum rerum necessitatibus insultaris, ipse tamen haud ita multò pòst libertatem velut sub præconibus abiuraris. [p] Atqui apparet Adrasteam iamtum tibi à tergo assistentem, ea quibus tu partim te ipse venditabas, partim alios incusabas, egregiè risisse: quippe quæ, dea cùm sit, non ignorârit futurum vt & ipse mutata sententia in simile vitæ genus transires, q̃ tum quod non prius in tuũ ipsius finum inspueris, quàm

λὼ, καὶ ὅτι οὐκ ἐς τὸν κόλπον τῶν τύχας πρότερον, ἀξίους διαβολῆς τῶν ἀπὸ ποικίλας τινὰς τύχας τοιαῦτα πράξειν ὑπολάβοι. ἐγὼ μὲν ὑποθοιτό τις ἂν λόγῳ τῶν Αἰσχίνου, μετὰ τὴν κατὰ τοῦ Τιμάρχου διαβολὴν, αὐτὸν ἁλῶναι, καὶ φωραθῆναι τὰ ὅμοια πάσχοντα, πόσον ἂν οἴει γελᾶσθαι τὸν γέλωτα, εἰ Τίμαρχον μὲν ὄντως ἐπὶ τοῖς διαθ' ὥραν ἁμαρτημένοις, αὐτὸς δὲ γέρων ἤδη, τοιαῦτα εἰς ἑαυτὸν παρανόμημα; τὸ δὲ ὅλον ἐκείνῳ τῷ φαρμακοπώλῃ ἔοικας, ὃς ἀρτηρύσειν βηχὸς φάρμακον, καὶ αὐτίκα παύσειν τοὺς πάσχοντας ὑπισχνούμενος, αὐτὸς μεταξὺ σπώμενος ὑπὸ βηχὸς ἐφαίνετο. ταῦτα μὲν καὶ τοιαῦτα πολλὰ ἕτερα εἴποι τις ἂν, οἷος σὺ διαβολῶν ἐν ὄτῳ ἀμφιλαφεῖ τῇ ὑποθέσει, καὶ μυρίας τὰς ἀφορμὰς παρεχομένῃ, ἐγὼ δὲ ἤδη σκοπῶ λοιπόν τινα, καὶ πάσῃ

eos accusares, qui ob varias fortunæ vicissitudines eiusmodi facere sustinent. Iam si quis verbi gratia Aeschinem post grauem illam orationem, qua Timarchum accusauit, fingat ipsum in idem incidisse scelus, ac per hoc in simile crimen vocatum: quantus quæso hinc spectantium risus fuerat futurus, quod Timarchum quidem eius peccati gratia, ad quod hominem ætas tulit, grauiter incessuit, ipse verò iam senex eadem in sese commisit? Denique si mlis videris illi pharmacopolæ, qui cùm remedium contra tussim venditaret, & qui eo vterentur, eos statim eo malo liberari polliceretur: miser tamen ipse eius morbi vehementia interim concuti cernebatur. Hæc atque id genus alia quispiam accusando tibi obiiceret, præsertim in hac materia adeò copiosa, quæque mille ansas aduersario præbeat. Cæterùm nunc apud me ipse cogito, quam viam

φράσωμαι πρὸς τὴν ἀργολί-
αν, ἆρά μοι κράτιστον εὑρη-
καπάαντα, καὶ τὰ νῦν ἐπι-
στρέψαντα, καὶ ἀδικεῖν ὐκ ἀρνέ-
μενον, ἐπὶ τὴν κοινὴν ἐκείνην
ἀργολίαν καταφυγεῖν; λέγω
δὴ τὴν τύχην καὶ μοῖραν καὶ ἀ-
μαρμένην, καὶ παραπαίουσι συγ-
γνώμην ἔχειν μοι τοὺς ἐπιτι-
μῶντας, εἰδότας ὡς ἀδύνατόν
ἐστιν ἡμᾶς κύριοι, ἀπό τινος
χρείους, μᾶλλον δὲ μιᾶς τῶν
προαιρημένων ἀγόμενα, οὐκ
ἐκόντων, ἀλλ' ἀκαίτιοι παντά-
πασιν ὄντων, ἃ ἔγωγε λέγω μὲν, καὶ
ποιῶμεν, καὶ τοῦτο μὲν κοινὴ
ἰδιωτικὸν, καὶ οὐδ' ἀρεύμεν,
ὦ Φιλότης, ἀνάσχοιο τοιαύ-
την ἀργολίαν προϊσχόμενον,
καὶ συνήγορον τὸν Ὅμηρον πα-
ραλαμβάνουσα. καὶ τὰ ἐκείνου
ἔπη ῥαψῳδοῦντα, Μοῖραν δὲ
τινά φημι πεφυγμένον ἀν-
θρώπων ἔμμεν καὶ τὸ, Γανομένων.
ἐπεύχεσι λίνῳ, ὅτε μιν τέκε μή-
τηρ. εἰ δὲ

viam expurgandi mei apud te inuenire queam. Num ergo optimum fuerit, vt me ad malũ hoc mea voluntate coactum confitear, dorsum verberaturo aduertã, improbitatem non negem, sed ad communem illam excusandi rationem confugiam, nimirum fortunæ fatiq; ineuitabilem necessitatem meo facto prætexens? Atque interim ab obiurgantibus veniã deprecer, ob id spero nostræ causæ æquioribus, quòd non ignorẽt quàm nihil sit in nostra ipsorum manu, quodue potẽtioris alicuius numinis, Fortunæ scilicet aut Fati arbitrio, vel contra nostrã voluntatem impellimur, adeò vt crimen nullum in nos hæreat, quantumuis aliquid vel dicamus vel faciamus. Aut hæc via nimis est vulgaris, vt ne tu quidem (quanquã amicissimus) huiusmodi excusationis obtentu me sinas elabi, etiã si patronum habeam Homerum, eiusq; carmina hæc decantẽ:

Fatorum nexus fugisse, haud dixero quenquam.

Tum illud:

Filum Parca dedit nascenti matris ab aluo.

τηρ, ἐ δὶ τοῦτον ἀφεὶς τὸν λόγον, ὡς ὰ πάνυ ἀξιόπιστον. ἐκεῖνο λέγοιμι, μήτε ἐπὶ χρημάτων, μήτε ὑπ' ἄλλης τινὸς ἐλπίδος τοιαύτης ἀλλαχθείς, ἐπαινῶ τὸν παροῦσαν ἀνηνυσίαν, ἀλλὰ τὸν σωφροσύνην, καὶ ἀνδρίαν καὶ μεγαλόνοιαν τοῦ ἀνδρὸς θαυμάσας, ἐβουλήθη κοινωνῆσαι πράξεων τοιούτων, δέδοικα μὴ πρὸς τῇ ἐπιφερομένῃ κατηγορίᾳ κολακείας αἰτίαν προσλαβὼν, κατὰ ἐνείσκωμαι ἥλῳ, φασὶν, ἐκκρούων τὸν ἦλον. καὶ μείζονί γε τὸν σμικρότερον ὅσῳ κολακεία τῶν ἄλλων ἀπάντων κακῶν τὸ δουλοπρεπέστατον ἐστὶν, καὶ ταύτῃ χείριστον νενόμισται. τί οὖν ἄλλο, ἢ μήτε ταῦτα, μήτε ἐκεῖνα λέγειν δοκεῖ, ἀλλοιπὸν ἡμῖν, ἢ ὁμολογεῖν μηδὲν ὑγιὲς ἐπ' ἐμοὶ ἔχειν; μία μοι ἴσως ἐκείνη ἄγκυρα ἔτι ἄβροχος, ὀλύρωθι τὸ γῆρας, καὶ τὸν νόσον τὴν μετὰ [δ]ῶν τὸν πενίαν, πάντα ποιεῖν

Itaque si hac ratione tanquam parum probanec fide digna posthabita, illud dicerem, neque pecuniæ causa, neque spe aliqua alia inescatum me, præsentem seruitutem ferre, [s] sed ipsius principis prudentiam, fortitudinem & magnanimitatem admiratum, rebus eius interesse voluisse: hîc vereor ne ad prioris criminis inuidiam, adulationis quoque nota accedat, videáque, quod aiunt, clauum clauo pellere, & crimen minus maiori velle obscurare, quatenus adulatio malorum omnium [t] maximè est seruile, & ob hoc pessimum censetur. Quid ergo, sinec hæc neque illa videntur dicenda, nobis restat, nisi vt ingenuè fateamur, nihil nobis esse sincerum ac sanum, quo deinceps vitium nostrum palliemus? [u] Vna forsan anchora ad hoc nobis supereſt, quam

im aquam nondum demisimus; videlicet senectutem nostram ac morbum in miserationem vocare, paritérque paupertatem causari, quæ vt euitari queat, hominem nihil non

τὰ ποιᾶν ἢ πάσχειν ἀναπεί-
θουσαν, ὡς ἐκφύγοι τις αὐτλώ.
καὶ ἐν ᾧ τοιούτῳ ἂν ἄκαιρον
ἴσως καὶ τλὺ τῦ Εὐριπίδυ Μή-
δειαν παρακαλέσαι, παρελ-
θοῦσαν ἀπᾶν ὑπὲρ ἐμοῦ ἐκεῖ-
να τὰ ἰαμβεῖα, μικρὸν αὐτὰ
παρῳδήσασαν· Καὶ μανθά-
νω μὲν οἷα δρᾶν μέλλω κακὰ,
Πρίν δ' ἐρέσθαι τῶν ἐμῶν
βουλευμάτων. τὸ μὲν γὰρ τῦ
Θεόγνιδος καὶ ἐγὼ μὴ λέ-
γω, τίς ἂν οἶδεν, ἂν ἀπαξιῶν-
τας καὶ ἐς βαθυκύτια πόντον
ἁρᾶς αὐτὰς ῥίπτειν, καὶ κατὰ
κρημνῶν γε κλιβάτων, ἐμέλ-
λοι τις οὕτως ἀπροάσεσθαι τλὺ
πρίαμον; ταῦτα μὲν εἴη λοι-
πά, ἃ τις ἄν ὡς ἐν τοιούτῳ
ἀπολογήσασθαι ἔχοι, οὐ πά-
νυ ἀνπρόσπορ ἕκαστον αὐτῶν.
σὺ δέ μοι θάρρει, ὦ ἑταῖρε, ὡς
οὐδενὶ τούτων ἐμαυ χρησο-
μένου. μὴ γὰρ τοσοῦτός πο-
λιμὸς καταναύσοι τὸ Ἄργος, ὡς
τλὺ κοίλυ Ἀραβίαν σπεῖραν
ἐπιχειρεῖν. οὐδ' ἡμεῖς οὕτω τι
νητὸν ἐυλόγου ἀπολογίας, ὡς
ὑπ'

non tum facere tum pati persuadet. Quod loco non intempestiuum fuerit, Medeā illam quæ est apud Euripidem, in auxilium aduocare, quæ huc progressa, Iambica illa non nihil huc detorta, pro me tibi occinat: Haud nescio quàm sint mala hæc quæ nunc paro, Sed mitis imperio reclamat pauperies. Nam illud [x] Theognidis quis ignorat, tametsi nullus citem: Non vitio dari, si quis se ipse vel in profundū mare demergat, vel è rupe præcipitet, modò [y] paupertatis onus hoc pacto excutiat? Hæc ferè sunt quæ quis in eiusmodi causa pro se dicere posset, etiamsi nihil eorum admodum decoram gerat personam. [z] Tu verò, ô amice, quantum ad me attinet, bono animo es, quandoquidem in mea defensione id genus auxiliis nullis sum vsurus. Neque enim spero, tanta fames vnquam

vrgere poterit Argiuos, vt de caua Arabia serenda cogitent: neque ipsi nos iusta adeò excusatione destituemur vnquam, vt

si quando

ὑπ' ἀρρείας τὰ τοιαῦτα κρυ-
σφύγετα πρὸς τὸν κατηγορεί-
αν ζητᾶν. ἀλλά μοι ἐκεῖνο ἐν-
νόησον, ὡς πάμπολυ τὰ τοι-
αῦτα διαφέρει, εἰς οἰκίαν τινὸς
πλουσίου ἐναμισθον παρελ-
θόντα, δουλεύειν καὶ ἀνέχε-
σθαι, ὅσα μοι φησὶ τὸ βιβλίον,
ἢ δημοσίᾳ πράττοντά τι τῶν
κοινῶν, καὶ ἐς δωδεκάμηνον πο-
λιτευόμενον, ἐπὶ τούτῳ παρὰ
βασιλέως μισθοφορεῖν. Διελ-
θὼν δὲ καὶ ἰδίᾳ καταβὰς ἑκάτ-
τερον, σκόπει εὑρήσεις γὰρ τὸ
τῶν Μουσικῶν δὴ τοῦτο, δίεσις
διὰ πασῶν τὸ γράμμα, καὶ
τοσοῦτον ἐοικότας ἀλλήλοις
τοὺς βίους, ὅσον μόλιβδον
ἀργύρῳ, χαλκὸς χρυσῷ, καὶ
ἀνεμώνη ῥόδον, καὶ ἀνθρώ-
πῳ πίθηκος· μισθὸς μὲν γὰρ
δὴ κἀκεῖ κἀνταῦθα, καὶ τὸ
ὑπ' ἄλλῳ τάττεσθαι, τὸ δ' πρᾶ-
γμα πάμπολυ ἔχει τὴν διαφω-
νίαν, ἐκεῖ μὲν γὰρ ἀσελεία σα-
φὴς, καὶ ὁ πολὺ τὸ ἀργυρωνύ-
τωρ καὶ οἰκοπρίπων διαφέρουσιν
οἱ ἐπὶ

si quando accusemur, eiusmodi latebras quærere cogamur. A Quin illud mihi considera, quàm magno hæc inter sese discrimine distent, videlicet in prædiuitis alicuius familiam adscriptum, seruire seruitutem, eáq; omnia perferre, quæ libellus ille meus recenset: & publicè rem populi tractantem, ac pro virili remp. administrantem, hoc nomine ab Imperatore salarium accipere. Age contemplare hæc, & vtrunque per se ac seorsim perpende: reperies certè res ipsas, iuxta illud Musicorum prouerbium, B δὶς διὰ πασῶν, hoc est, lõgissimo interuallo inter se dissidere; tum duas has vitæ rationes tantum inter se conuenire, quantum est affinitatis plumbo cum argẽto, æri cum auro, anemonæ cum rosa homini cum simia. Siquidem vt illic, ita & hic merces accipitur: & accidit vtrobique, vt alteri sit parendum. Cæterùm in ipsa negocij ratione ingens est dissonantia: quandoquidem illic seruitus est manifesta, & qui illorum conditionem accipiunt

emptitij

οἱ ἐπὶ ζῷ τοιούτῳ πεσιόντος. οἱ δὲ τὰ κοινὰ δεξιὰ χεροὶ ἔχοντες, καὶ πόλεσι, καὶ ἔθνεσιν ὅλοις σφᾶς αὐτοὺς χρησίμους παρέχοντες, οὐκ ἄρ' ἐκότως ἐκ μόνου τοῦ μισθοῦ δεβάλοιντο, καὶ ἐς ὁμοιότητα καὶ κοινωνίαν τῆς κατηγορείας καθέλκοιντο, ἐπεὶ οὐκ ἄρ' φθάνοι τις ἁπάσας ἀναιρῶν τὰς τοιαύτας πεσασίας· καὶ οὔτε οἱ τοιαῦτα ἔθνη ἐπιπρεπόντως, οὔθ' οἱ τὰς πόλεις ἁρμόττοντος, οὔθ' οἱ τὰς φάλαγγας ἢ στρατόπεδα ὅλα ἡγεμεύοντες, ὀρθῶς ποιέοντο, ἐπεὶ καὶ μισθὸς αὐτῶν ζῷ ἔργῳ πρόσεστιν. ἀλλ' οὐκ ἀφ' ἑνὸς, οἶμαι, καὶ ἀναπρέπειν τὰ πάντα, οὐδ' ἰσοτιμίαν τῶν μισθοφορούντων καθιστάναι· τὸ δ' ὅλον, ἐτοῖς μισθαρνοῦντας ἅπαντας ἐγὼ φαύλῳ βίῳ σωτῆναι ἔφασκον, ἀπὸ τοῦ ἐπὶ ταῖς οἰκίαις ἐπὶ πρόφασι παιδώσεως δουλεύοντας ἑκατέρους. τοιοῦτοι δὲ, ὧν ἐνταῦθα,

emptitijs illis & mancipijs seruis non admodum præstant. At qui rempublicam tractant, & in vsum ciuitatis nationumq; totarum strenuam operam collocant, nullo iure, ob solam mercedem in calumniam vocari poterunt, inque crimen cum illis commune trahi; C Alioqui fieri non poterit, quin hac ratione & præfecturæ omnes exaucto-rentur, vt neque tot ac tantarum gentium præsides, neque ciuitatum rectores, neque ordinum militarium ductores, imò nec ipsi totius exercitus imperatores rectè facere videantur, quando horum omnium laboribus proposita sunt præmia. D Cæterùm vnius mercedis nomine non oportet opinor vel bona omnia euertere, vel mercedem accipientibus, æqualem conditionis gradum tribuere. Denique mercenarios miseræ vitæ obnoxios illic dicebam, non omnes, sed qui doctrinæ prætextu in diuitum famulitio seruiunt, eos tanquam ærumnosat

ὦ ἑταῖρε, τὸ ἡμέτερον πρᾶγμα παντάπασιν ἐτεροῖόν ἐστιν. ἔγωγε τὰ μὲν οἰκοι ἰσότιμα ἡμῖν, δημοσίᾳ δὲ τῆς μεγίστης ἀρχῆς κοινωνοῦμεν, καὶ τὸ μέρος σωδιαπράττομεν. ἐγὼ γοῦν, εἰ σκέψαιο, δόξαιμ' ἂν σοι οὐ τὸ σμικρότατον τῆς Αἰγυπτίας, ταύτης ἀρχῆς ἐγκεχειρίσθαι, τὰς δίκας ἀσάγειν, καὶ τάξιν αὐταῖς τὴν προσήκουσαν ἐπιτιθέναι, καὶ τῶν πραττομένων καὶ λεγομένων ἅπαντα ὑπομνήματα γράφεσθαι, καὶ τὰς ἐκτορείας τῶν δικαιολογουμένων ῥυθμίζειν. καὶ τὰς τοῦ ἄρχοντος γνώσεις, πρὸς τὸ σαφέστατον ἅμα καὶ ἀκεραιότατον, σὺν τῇ μεγίστῃ φυλακῇ, καὶ παραδιδόναι δημοσίᾳ πρὸς τὸν ἀεὶ χρόνον ἀρκεσαμένας. καὶ ὁ μισθὸς οὐκ ἰδιωτικὸς, ἀλλὰ παρὰ βασιλέως, οὐ σμικρὸς ὅλως οὔτε, ἀλλὰ πολυτάλαντος, καὶ τὰ μετὰ ταῦτα ὑ φαύλως ἐλπίδα,

sos miserabor. At nostrum negocium, ô amice, mo dis omnibus est diuersum. Quanquam enim quæ ad domesticam vitam pertinent, nobis cum illis sunt commu nia, publicè tamen summi imperij participes sumus, e iusq; administrandi pro uinciam cum rege partimur. Ipse ego, si diligenter ex pendas, Aegyptiaci regni portionem non minimam sub manibus habeo, dum nunc pœnas statuo, nunc iu sta tributa impero, nunc di ctorum factorumq; omnium rationaria conscribo, nunc litigantium acta certa lege perpendo. Ad hæc princi pis ipsius decreta ad certissi ma simul & rectissima quæ que summa fide perduco, ea démque diligenter adserua ta subditis trado, reipubli cæ cura in omne æuum con seruanda. Deinde proponi tur merces non vulgaris, seo à principe: nec ea exigua sed talentis numerata. Post

hæc, modò recta via res procedat, supersit spes, neque hæc contem-

δῶ, ἐὰ τὰ ἀκότα γίγνοιτο, ἀπ' ἔθνους ἐπιτραπῶσα, ἢ τινας ἄλλας πράξεις βασιλικάς. ἐθέλω γοῦν ἐκ πειθοῦς χρησάμενος τῇ παῤῥησίᾳ, καὶ ὁμόσε χωρήσας τῷ ἐπιφερομένῳ ἐγκλήματι, κατὰ πρόβολον ἀπολογήσασθαι. καὶ δὴ φημί σοι μηδένα μηδὲν ἄμισθὶ ποιεῖν, οὐδ' ἂν τὰ μέγιστα πράττοντας ἔπῃς, ὅπου μηδὲ βασιλεὺς αὐτὸς ἄμισθός ἐστιν. ὃ φόρους λέγω, ὃ δὲ λαγχάνουσι, ὁπόσοι παρὰ τῶν ἀρχομένων ἐπίτειοι φοιτῶσιν. ἀλλ' ἔστι βασιλεῖ μισθὸς μέγιστος, ἔπαινοι, καὶ ἡ παρὰ πᾶσιν εὐκλεια, καὶ τὸ ἐπὶ ταῖς εὐεργεσίαις προσκυνεῖσθαι. ἀκόνδυλα δὲ καὶ νεὼ καὶ τιμένη, ὁπόσα παρὰ τῶν ἀρχομένων ἔχουσι, μισθοὶ καὶ ταῦτά ἐστιν ὑπὲρ τῶν φροντίδων καὶ πόνων, ὧν ἐπέφρονται, προσκοπουμένοις ἀεὶ τὰ κοινὰ, καὶ βέλτιω ποιοῦσιν. ὡς δὲ μικρὰ μεγάλοις ἐικάζειν ὧν ἐθέλεις, ἄρξάμενος ἀπὸ τῆς τοῦ ῥῶ

contenenda videlicet, vt prouinciæ alicui quasi iam emeritus præficiaris, aut regium aliquod negociũ tibi demandetur. E *Iam verò gestit animus in hac loquendi libertate paulò magis progredi: & crimen ab accusatoribus supra modum exaggeratum, itidem copiosiùs refellere.* E *quidem apertè pronuncio, neminem quicquam facere gratis, ne si vel maximarum rerum administratores obiecteris: quando nec ipse princeps mercedis est expers. Non hîc dico tributa, nec vectigalia, quæ per singulos annos à subditis penduntur: verùm principi maxima fuerit merces, si à laudatis laudetur, si nomen eius ab omnibus celebretur, si beneficiorum nomine numinis vice adoretur. Porrò imagines, templa & aræ, & quæcunque eius generis à subditis suis habent, mercedis loco sunt & ipsa, nimirũ pro curis, proq; solicitudine qua cõmune ciuium bonũ procurant, cunctaq; in melius promouent. Et, vt magnis parua componam, si mitiò iam inde ab ipsius*

ρᾶ κορυφῆς, ἐφ' ἕκασον τούτων, ἀφ' ὧν σύγκειται καταβαίνειν, ὄψει ὅτι μεγέθει καὶ σμικρότητι διαπάσομεν τῶν ἀκροτάτων· τἀλλὰ, μισθοφόροι ὁμοίως ἅπαντες. εἰ μὲν οὖν τοῦτον ἐτιθείμεν τὸν νόμον, μηδένα μηδὲν πράττειν, ἐνοχος ἂν εἰκότως ἐδόκουν τῇ παρανομίᾳ· εἰ δὲ τοῦτο μὲν οὐδαμοῦ τῆς βιβλίου λελεκται μοι; καὶ δὴ τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα ἐνεργὸν εἶναι, τί ἂν ἄλλο εἰς δέον αὐτῷ κεῖτο, ἢ φίλοις συμπονοῦντα πρὸς τὰ βέλτιστα, καὶ ὡς μέσῃ ἐπαύθεται πείρᾳ αὐτοῦ δεῖσθαι, ὅπως ἔχει πίστεως καὶ σπουδῆς καὶ εὐνοίας πρὸς τὰ ἐγχειρεισμένα, ὡς μὴ τὸ Ομηρικὸν ἐκεῖνο, Ετώσιον ἀρούρης ἄχθος ἔωμεν ἐπὶ δὲ τῶν ὅλων μεμνῆσθαι καὶ τοὺς ἐπιλιμώσας, ὅτι ἐσαφῶς ὄνειδός μοι, εἰ δή τις καὶ ἄλλος ἐστὶ πρὸς σοφὸς, ἐπιτιμήσασθαι, ἀπὸ τοῦ τοιούτου δήμου λόγους μὲν ἀσκήσαντι, καὶ τὰ μέτρια ἐπανουμένῳ ἐπ' αὐτοῖς, πρὸς

ab ipsius velut acerui cacumine sumpto, per singula quibus compositus assurgit descendas, videbis sanè nos non nisi magnitudine & paruitate à summis differre: cæterà mercenarij simul omnes sumus. Itaq; si hanc tulissem legem, neminem quicquam facere debere, non iniuriâ iniquitatis reus essem. Sin hoc in nullo libelli nostri angulo à me est dictum; & bonum virum operi alicui intentum esse decet: quî posset operam suam collocare quis rectius, quàm vt ad optima quæque promoueat amicos, de in medio omnium luce & de se det periculum, quanta fide, quâve diligentia, qua postremò animi beneuolentiâ negocia commissa queat expedire? ne videlicet locum habeat illud Homericum: Telluris inutile pondus. Atqui meos obiurgatores meminisse oportet, quòd cùm me reprehendunt, haudquaquâ sibi res est cum

sapiente quopiam (si modò est aliquis hoc dignus nomine) sed eo qui sit vnus è media plebe, ex literarum exercitatione mediocren

πρὸς δὲ τῷ ἄκρᾳ ἐκείνῳ τ̃ κορυφαίῳ ἀρετῷ οὐ πάνυ γε γυμνασμένῳ. καὶ μὰ Δί' ἔδοξ' ἐπὶ τούτῳ ἀνιᾶσθαί μοι ἄξιον, ὅτι μηδὲ ἅπαξ ἔγωγ' ἂν ἐντετύχηκα, τῷ τ̃ σοφῶν ὑπόσχεσιν ἀκριβοῦντι. σὲ μὲν τοι καὶ θαυμάσαιμ' ἄν ἐπιτιμῶντός μοι τῷ νῦν βίῳ, ἄγε ἐπιλιμώνης, ὃν πρὸ πολλοῦ ἅπαντες ἐπὶ ῥητορικῇ δημοσίᾳ μισθοφορὰς ἐνεγκάμενον, ὑπό τε καλὰ θέαν τ̃ ἑσπερίου Ὠκεανοῦ, καὶ τῷ κιλικίῳ ἅμα ἐπιόν, ἐντετυχθαι ἡμῖν, τοῖς μεγαλομίσθοις τ̃ σοφιστῶν ἐναεθμημένοις. ταῦτά σοι, ὦ ἑταῖρε, καί τοι ἐν μυελαις τῆς ἀσχολίας οὔσῃ, ὅμως ἀπολογήσαίμην, ἐκ ἐν παρέργῳ θέμενόν τε τῷ πυκλίῳ παρὰ σοῦ καὶ πλήρη μοι ἐνεχθῆναι. ἐπεὶ πρός γε τὸς ἄλλους, κἂν σωσάμα πάντων κατηγορῶσιν, ἱκανὸν ἂν εἴη μοι τὸ ὃ φρονῖσ Ἱπποκλείδῃ.

mediocrē nominis celebritatem nactus: attamen qui ad supremam illā virtutem. quò non niſi ſummatibus datur aditus, non admodū ſit inſtitutus. Quanquā ne hoc quidem nomine grauius dolere debeo per Iouem cùm in nullum vnquam inciderim, qui omnes ſapientiæ quam profitebatur, numeros expleret. Te verò, quòd hanc viuendi rationem nobis vitio vertis, non poſſum non mirari; qui iamolim eidem crimini obnoxium non obiurgaris, cùm non ſine ingenti mercede dicendi facultatem publicè agendis cauſis locarem. Quo tempore tu peragrata ſimul Gallia, ad occidentalis Oceani ſpectaculū profectus, forte fortuna in nos incidiſti, cùm inter quæſtuoſos Rhetores & nobis erat locus. Hæc ſunt, mi amice, quæ obijcient tibi, quanquam mille negocijs diſtrictus, vtcunque reſpondi: F nimirum vt videas quàm non in poſtremis habeam, ſi tuo ſuffragio candido plenóq; noſtra cauſa probetur. Nam quod ad alios pertinet, etiamſi ſimul omnes accuſent, mihi tamen ſufficerit illud: G Haud curat Hippoclides.

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

a IAMDVDVM.] *Exordium à præoccupatione & simulatione admirationis.* b Quod aiunt.] *Ab ostraci mi, quo florentes hominũ fortunæ subitò vertuntur, ratione, manasse videtur adagium:* ὀστράκου περιτροπή, *testulæ conuersio, quo etiã vsus est Eunapius Sardianus, in Chronographia in hæc verba scribẽs:* ὥσπερ ὀστράκου μεταπεσόντος ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐχούσης φορᾶς: *hoc est, Romanis fœlicius præter spem res cecidit, tanquã in diuersum prolapsa testula. de Ostracismo plura in Aristide & in Themistocle. Aristot. 3. Polit. Alexander Neapolitanus in Genialib. Bud. in comment. Græcæ linguæ.* c Pedem in Charontis.] *Amplificatio ab ætate: extremæ enim decrepitæq; senectæ, non procul abesse ab Aeaco, & alterum pedem in Charontis cymba habere, dicuntur hîc. In Votis verò, in naui: in Stis, in tumulo: quoniam breui mittendi sunt ad inferos.* d Quod prouerbio.] *A fine.* e Eloquentiæ præsid.] *Mercurius eloquentiæ disciplinarumq; parens est. Hinc Mercurij typus & catena, adagiales species, pro insigniter eloquentibus, & omnibus doctrinæ numeris absolutis. in Pseudologista dicitur, Legius à disciplinis & facultate dicendi: fuit enim eloquentissimus. Hinc Horat. 1. Carm. Od. 10.* Mercuri facunde nepos Athlantis. *f* Nunc igitur tu.] *Accusatio sub persona Sabini.* g Super omnia.] *A collatione superioris orationis & præsentis vitæ.* h A' Mercurio illo.] *Mercurius superis & inferis ex æquo communis: denique Deorum interpres & legatus.* i. Fabulam.] *De Bellerophonteis literis, quidam cõmemorant Græci fabulam, reperies apud Erasmum nostrum Chiliadis secundæ centuria sexta, adagio 82. Lucianus huius mentionem facit aduersus indoctũ, qui emptione librorũ doctrinæ famam aucupabatur. Et, De non temerè credenda calumnia.* k Quare non inepté.] *Amplificatio à persona Salethi.* l Sapientem eum odi.] *Vsurpat Cicero in epistola quadã ad Trebatium, ostendens ex Tragediæ Medeæ eum versum sumptum: Qui sibiipse sapiens prodesse nequit, nequaquam sapit. Ennius eo respexit his verbis:*

Qui sibiipsi non sapiunt, alteri monstrant viam:
Quib. diuitias pollicẽtur, ab his dragmas ipsi petunt.

Extat

Extat apud Ciceronem, libr. 1. de Diuinat. m Nempe.] *A collatione tragicorum histrionum.* n Summis labijs Philosophus.] *i. non verè qui verbis duntaxat simulat quippiam, non autem ex animo facit. Idem in Dialogis amatorijs: ἐπ' ἄκρης τῆς χείλεως τῆς ὁρκους ἔχουσι, summis in labijs iusiurandum habentibus. Idem in Rhetorum præceptore: ἐν ὅρκῳ ἐπ' ἄκροις ἀεὶ τοῖς χείλεσι i. semper in labijs summis periurium.* o Ante pedes.] *A consilio & euentu.* p Atqui apparet.] *Nemesim deam finxerunt veteres, quæ animaduerteret in eos, qui superbè, insolenter, arrogãter, tyrannicè, scelerate, perfidè, aut proteruè in vita versarentur. De ea multa Cælius Rhod. libr. 11. cap. 19. Plin. libr. 11. cap. 45 & alijs in locis Erasmus in Prouerbio Adrastia Nemesis, siue Rhamnusia Nemesis. Sed optimè Budæus libr. 1. De contemptu rerum fortuitarum.* q Tum quod non.] *Ab exemplo καθ' ὑπόθεσιν.* r Num ergo.] *Responsio per occupationem.* s Sed ipsius principis. *A persona & qualitate principis.* t Maximè est seruile.] *Ab ætate & inopia rerum.* u Vna scortillæ ancora.] *i. illud mihi adhuc superest quò possim confugere. Metaphora est, qua vtimur quoties ad extrema præsidia confugitur. Ea Lucianus rursus vsus est in Drapetis. i fugitiuis, & in Ioue Tragœdo. Euripides in Helena: ἔγκυρῶ δ' ἡμῖν τὸ τύχας ὀχεῖ μόνη. i Mihi ab vnica fortuna pendet ancora: hoc est, Vna duntaxat spes mihi superest.* x Theognidis quis ignorat.] *Theognidis poëtæ Græci sæpè meminit in Legibus Plato. Ex hoc opinor Theognidis versu promanauit etiam illa Plauti in Trinummo, nimis quàm detestanda sententia: De mendico malè meretur, qui ei dat quod edat aut bibat. nam & illud quod dat, perdit, & illi producit vitam ad miseriam.* y Paupertatis onus.] *Terentianus Phor. Nunquam æquè, inquit, ac modò paupertas mihi onus visum & miserum & graue.* z Tu verò, ô amice.] *Reiectio, qua ad veram & propriam defensionem facti transit.* A Quin illud mihi.] *Argumentum à diuisione & diuersitate conditionum.* B Δὶς λέγ' ἅπερ ὦν.] *Vsus est contra eum qui dixerat, Prometheus es in verbis. Rursus De Conscrib. hist. Vide Erasmi Chiliad.* C Alioqui fieri.] *Amplificatio à consequentibus.* D Cæterùm vnius.] *Interpretatio dicti, & quomodo mercedem accipiat.*

E Iam verò gestit.] *Locus communis: Neminem quicquam gratis facere, & tamen bonum virum operi alicui intentum esse debere.* F Nimirum vt videas.] *Non paruo æstimabo, si tuo candido plenoq; suffragio nostra causa probetur. Alludit ad calculorum morem, cuius meminit Ouidius 15. Metam. Antiquitùs enim missis in vrnam calculis ita ferebantur à iudicibus sententiæ, vt albis absoluerent, nigris damnarent. Vide Arist. in Problematis.* G Haud curat Hippoclides.] *Adagium est, quo significat se non magnopere laborare, aliorumq; negligere sententiam. Natum est ex Hippoclidis Tisandri filij historia, qui propter turpem saltationem sponsa Agaristæ excidit, sed respondit socero Clisthenis: Hippoclides non curat. Quam Herodotus in Eratone lib. 6 & Erasmus noster in Adagiorum volumine pereleganter & doctè referunt. Idē eo iterū vsus est in Hercule.*

TYPANNOKTONOΣ TYRANNICIDA.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

QVod ad Argumentum declamationis attinet, infrà ab ipso auctore ponitur. Cæterùm genus orationis iudiciale est, status qualitatis. De eo enim potissimùm quæritur, dignúne sit præmio Tyrannicidæ, qui filium tyrāni occidit, an non. Incidit tamē legalis quoq;. nam & de eo qui tyrānicida vocandus sit, & de legis sententia disputatur. Exordiū attentione & docilitate comparanda fermè consumitur, dum & summam petitionis & rei magnitudinem pariter ac nouitatem exponit, nisi quòd interim & beneuolentiam sibi ex merito facti, & aduersario ex suspicione inuidiam parat. Narratione grauitatē atq; sæuitiā tyrānidis primùm persequitur, eiusque omnē causam in filiū tyrāni trāsfert, vt videatur videlicet certo cōsilio filium ante patrē aggressus esse: deinde & modum peractæ cędis & consiliū tuum exponit. Hinc propositio siue petitio sequitur: post quā confirmatio, in qua principiò petitionem suam cōmendat amplificatione euentus, & bonorū quæ ex hoc facto secuta sint,

cum

cum aduersarij obiectione comparata. Deinde verbis legis opponit definitionem tyrannicidæ, à genere comprobatã, puta quòd non solùm is qui sua manu & gladio tyrannũ occidit, hoc nomine dicendus sit: sed etiã qui per alium, & quocunq; modo illũ tollit. Postea etiam à fine legis argumentatur contra scriptum. Vltimò locum quem Rhetores à summo ad imum vocant, siue etiam communem, tractat: in quo cõsilium siue voluntas, conatus, actio, eaq; per comparationem aut effictionem amplificata. Postrémò & euentus considerantur. Peroratio autem locis patheticis constat. nam ipse quidem pro se affectus mouet, à modo & instrumento actionis: à tyranni autem persona, hypotyposi quadam seu descriptione dictorum & factorũ illius. Ad finem propositionem repetit, & sui beneficij veluti memoriam quandam in animis auditorum relinquit.

Ἀνῆλθέ τις εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ὡς ἀποκτενῶν τὸν τύραννον· καὶ αὐτὸν μὲν οὐκ εἶδε, τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ ἀπέκτεινε, καταλιπὼν τὸ ξίφος ἐν τῷ σώματι· ἐλθὼν ὁ τύραννος, καὶ τὸν υἱὸν ἰδὼν ἤδη νεκρὸν, τῷ αὐτῷ ξίφει ἑαυτὸν ἀπέκτεινεν. αὐτὸς ὁ ἀνελθὼν, καὶ τὸν τοῦ τυράννου υἱὸν ἀνελών, φέρεται, ὡς τυραννοκτόνος.

Ὁ τυράννους ἀποκτείνας, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, μιᾶς ἡμέρας, τὸν μὲν ἕνα παρακμάζοντα, τὸν δὲ ἀκμάζοντα, καὶ πρὸς δόξαν τῶν ἀδικημάτων ἑτοιμότερον, ἦκω μίαν ὅμως ἐπ' ἀμφοτέροις αὐτοῖν δωρεὰν μόνος τε πάντων τυραννοκτόνων πλὴν μιᾶς δύο πονηρὼ, ἀποκτιννὺς ἅμα, καὶ

QVum duos eodẽ die tyrannos occiderim Iudices, alterũ quidem ætate iam affecta, alterũ æuo florentem, & ad scelerũ successionẽ capessendã paratum: vnicum tamen pro ambobus præmiũ petitũ venio, qui quidem vnus omniũ quotquot vnquã tyrãnicidæ fuerunt, vnico vulnere duos maleficos fuerim amolitus,

καὶ φονεύσας, τὸ μὲν παῖδα ὦν ξίφει, τὸ πατέρα δὲ τῇ πρὸς τὸν υἱὸν φιλοστοργίᾳ. ὁ μὲν δὴ τύραννος, ἀνθ' ὧν ἐποίησεν, ἱκανὰ ὑμῖν δέδωκε τιμωρίαν, ζῶν μὲν τὸν υἱὸν ἐπιδὼν προαπῃρημένον παρὰ τὴν τελευτὴν, τελευταῖον ἢ λυπηρότατον, τὸ παραδόξοτατον αὐτὸς αὐτῷ γενέσθαι τυραννοκτόνος. ὁ παῖς δὲ ὁ ἐκείνου τέθνηκε μὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὑπηρέτησε δέ μοι καὶ ἀρθανὼν πρὸς ἄλλον φόνον ζῶντι μὲν συναλιτὼν τῷ πατρὶ, μετὰ θάνατον δὲ παροκλονήσας, ὡς ἑώρατε. τὴν μὲν οὖν τυραννίδα ὁ παύσας ἀμείνων. καὶ τὸ ξίφος, ὃ πάντα ἤργασται, ἐμὸν τὴν δὲ τάξιν ἐνήλλαξα τῶν φόνων, καὶ τὸ πρόσθεν ἀνανοσήσασα τὸ νυνὶ πρῶτος. τὸ μὲν ἰσχυρότερον, καὶ ἀμυνάσθαι δυνάμενον αὐτὸς ἀνελών, τὸν γέροντα δὲ μόνον παραχωρήσας τῷ ξίφει, ἐγὼ μὲν οὐδὲν ἡγοῦμαι ἐπὶ τούτοις ὦ μοι γενήσεσθαί μοι παρ' ὑμῶν, καὶ

neciq; dederim, filium videlicet enſe, patrem indulgenti charitate, qua filiũ adamabat. Itaq; tyrãnus pro his quæ cõmiſit, abundè magnas pœnas nobis dependit: quippe qui & viuus aſpexerit filium priùs morte ſublatũ, & quod eſt omniũ maximè nouum, cõpulſus ſit denique ipſe ſui tyrãnicida fieri. At filius illius mea quidẽ manu peremptus eſt, cæterùm occiſus alteram ad cædem operã mihi ſuam commodauit, dum qui viuo patri ſcelerum ſocius fuerat, eiuſdem poſt mortem (quatenus licuit) extitit parricida. Ego itaq; ſum is qui tyrannidem ſuſtuli: pariterq; mecum gladius, quo cuncta confecta ſunt, meus: tametſi cædis ordinem commutãrim, ac morem modumq; nouãrim conficiendi ſceleratos: nempe hunc qui valentior erat, ac ſeſe defendere poterat, ipſe perimens, porrò ſenem ſoli gladio reſeruans. His igitur de cauſis & amplius quiddam à vobis me conſequuturum arbitrabar,

præmiaq;

καὶ ἄφριτος λήψεσθαι ἰσαρίθμους τοῖς ἀνηρημένοις, ὡς ἂν ὑπὲρ τῶν παρόντων ἁπάντων ὑμᾶς μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν μελλόντων κακῶν ἐλπίδος. καὶ τὴν ἐλευθερίαν βέβαιον παρασχὼν, ὀλίγοις παραλειπόμενος κληρονόμοις τῶν ἀδικημάτων. μισαξύζηλος δίωκω, τοσαῦτα κατορθώσας, ἀγόμενος ἀπελθεῖν παρ' ὑμῶν, καὶ μόνος σίτησιν παρὰ τοῦ νόμου ἀμοιβῆς, ἣς διεφύλαξα. ὁ μὲν οὖν ἀντιλέγων ἔτοιμός μοι δοκεῖ ἀχθόμενος, ὡς φησι, τοῖς κοινοῖς τοῦτο ποιεῖν, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς τελευτηκόσι λελυπημένος, καὶ ἀμυνόμενος τοὺς ἐκείνοις τὸν θανάτου αἴτιον γεγενημένον. ὑμεῖς δ' ἀνάσχεσθέ μου, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, πρὸς ὀλίγον, τὰ ἐν τῇ τυραννίδι, καὶ ἃ ἐδόσιον ὑμῖν ἀκριβῶς διηγουμένου· καὶ γὰρ τὸ μέγεθος οὕτω μάθοιτ' ἂν τῆς εὐεργεσίας τῆς ἐμῆς, καὶ αὐτοὶ μᾶλλον εὐφρανεῖσθε, λογιζόμενοι ὧν ἀπεσπάγητε. ἐ γὰρ, ὥσπερ ἄλλοις τισὶν ἤδη σωτῆρι πολλάκις, pramaq; laturũ, quæ numero æquarent eos qui essent interempti: vtpote qui non præsentibus modò malis vos leuârim, verùm etiam futurorum formidine: quiq; stabilem pepererim libertatem, nullo relicto qui scelerũ capessat successionem. Verùm interim tantis rebus strenuè peractis, in discrimen adducor, ne præmio fraudatus à vobis discedam, ac ne solus non feram mercedem, quam leges à me seruatæ p̃stituunt. At qui contrà dicit, is mihi videtur non Reipublicæ studio (quemadmodũ ait) hoc facere, sed quòd extinctos esse illos grauiter ferat, atq; eum qui illis mortis auctor extitit, vlcisci conetur. Vos igitur, Iudices, mihi paulisp attendite, dum tyrannidis mala, tametsi ipsi optimè nostis, commemoro. Siquidem hoc pacto futurum est vt & beneficij mei magnitudinem intelligatis, & ipsi plus capiatis voluptatis, reputantes nimirũ quibus sitis leuati malis. Neq; enim, quemadmodũ alijs quibusdã sæpenumerò accidit,

ἁπλῶ καὶ ἡμᾶς τυραννίδα, καὶ μίαν δουλείαν ὑπεμείναμεν, δὶ ἑνὸς ἁπλοϊκαμεν ἐπιθυμίαν δεσπότου, ἀπὰ μόνοι τῶν πόλεων τὰ ὅμοια δυσυχησάντων, δύο ἀνθ' ἑνὸς τυράννους εἴχομεν, καὶ πρὸς διπλᾶ οἱ δυστυχεῖς ἀδικήματα διηρούμεθα. μετριώτερος δὲ ὁ πρεσβύτης ἦν παραπολύ, καὶ πρὸς τὰς ὀργὰς ἡπιώτερος, καὶ πρὸς τὰς καλάσεις ἀμβλύτερος, καὶ πρὸς τὰς ἐπιθυμίας βραδύτερος, ὡς ἂν ἤδη καὶ ἡλικίας τὸ μὲν σφοδρότερον καὶ ὁρμῆς ἐπιχύσεις, τὰς δὲ τῶν ἡδονῶν ὀρέξεις χαλιναγωγούσης. καὶ πρός γε τοῦτο ἀρχὴν τῶν ἀδικημάτων ἀπὸ τοῦ παιδὸς ἄκων προσῆχθαι ἐλέγετο, οὐ πάνυ τυραννικὸς αὐτὸς ὤν, ἀλλ' ἐθέλων ἐκεῖνο φιλότεκνον γὰρ εἰς ὑπερβολὴν ἐγένετο, ὡς ἔδειξε. καὶ πάντα ὁ παῖς τῷ πατρί, καὶ ἐκεῖνῳ ἐπείθετο, καὶ ἀδικεῖ ὅσα κελεύοι, καὶ ὑπηρετεῖ ὅσα προστάττοι, καὶ πάντα ὑπουργεῖ. καὶ ὅλως, τυραννεῖ ἐπ' αὐτῷ, καὶ

ititidem & nos ſimplicem tyrannidem atque vnicam ſeruitutem ſuſtinebamus, nec vnius domini violentiam tolerabamus: verùm ſoli omnium quos ſimilis habuit calamitas, duos pro vno tyrannos habebamus, & in geminas contumelias diſtrahebamur infelices. Porrò ſenex multò erat moderatior, quippe ad iras lentior, ad ſupplicia ſegnior, & ad cupiditates tardior: vt pote cui iam ætas vehementiam impetus cohiberet, voluptatumq; cupiditates refrenaret. Quin ad ſuſcipienda maleficia filij inſtinctu nolens impelli ferebatur, ipſe alioqui non admodum tyrannicus, niſi quòd illi morem gerebat. Siquidem indulgens in filium ſuprà quàm credi queat, erat: id quod re declarauit, ita vt filius illi eſſet omnia. Illi parebat: per vim faciebat quicquid ille iuſſerat: ſupplicio afficiebat quoſcunque praeceperat, ac prorſus in omnibus illi obſequundabat. In ſumma, filius in patrem tyrannum quendam agebat:

pater

καὶ δορυφόρῳ τῶν τοῦ παιδὸς ἐπιθυμιῶν ἑαυτῷ ὁ νεανίας ἦν, τῆς μὲν τιμῆς παρεχώρει διὰ θ' ἡλικίαν ἐκείνῳ, καὶ μόνης ἐξίστατο τοῦ τῆς ἀρχῆς ὀνόματος. τὸ δ' ἔργον τῆς τυραννίδος, καὶ τὸ περιφανὲς αὐτὸς ἦν. καὶ τὸ μὲν πίστρον καὶ ἀσφαλὲς ἀπ' αὐτοῦ παρεῖχε τῇ βασιλείᾳ, τὴν δ' ἀπόλαυσιν μόνος ἐκαρπᾶτο τῶν ἀδικημάτων. ἐκεῖνος ἦν, ὁ τοὺς δορυφόρους σωίσχων, ὁ τὴν φρουρὰν παρέχων, ὁ τοὺς τυραννικοὺς ἐκκόπτων, ὁ τοὺς ἐπιβουλεύοντας φοβῶν. ἐκεῖνος ὁ τοὺς ἐφήβους ἀναστῶν, ὁ ἐνυβρίζων τοῖς γάμοις. ἐκείνῳ αἱ παρθένοι ἀνήγοντο. καὶ εἴ τινων σφαγαὶ, καὶ εἴ τινων φυγαὶ, καὶ χρημάτων ἁρπαγαὶ, καὶ βάσανοι, καὶ ὕβρεις, πάντα ταῦτα τολμήματα ἦν τοῦ νεανικά. ὁ γέρων δ' ἐκεῖνος ἠκολούθει, καὶ συνῳδίκα, καὶ ἐπῄνει μόνον τὰ τοῦ παιδὸς ἀδικήματα, καὶ τὸ πρᾶγμα ἡμῖν ἀφόρητον ἐποίει. ὅταν γὰρ αἱ τοῦ γνώμης ἐπιθυμίαι τοῦ ἐκ τῆς ἀρχῆς ἐξουσίαν

pater filij cupiditatum satelles erat. Tametsi huic propter ætatem honorem cedebat adolescens, solóque imperij nomine temperabat, tamen res & caput tyrannidis erat ipse. Et quanquam tutamentum præsidiúmque principatui ab illo mutuaretur, scelerum tamen emolumentis solus fruebatur. Ille erat, qui satellites continebat, qui custodias obtinebat, qui tyrannidem affectantes è medio tollebat, qui insidias formidabat. Ille qui cástrabat ephebos, qui coniugia violabat. illi virgines producebantur. Tum si quæ cædes, si qua exilia, si quæ pecuniarum expilationes, delationes, contumeliæ, ea omnia iuuenis temeritate gerebantur: porrò senex illi obsequebatur, comitémque scelerum sese præbebat, ac comprobabat duntaxat filij sui flagitia. Itaque quum ea res nobis erat intoleranda, propterea quòd quum animi cupiditatibus ex imperio po-

σίαν παραλάβωσιν, οὐδ' ἄλλο τέρμα τοιοῦτον τῶν ἀδικημάτων· μάλιστα δὲ ἐκεῖνο ἐλύπει, τὸ ἀΐδιον μακρὰν, μᾶλλον δὲ ἀίδιον τὴν δουλείαν ἐσομένην, καὶ ἐν διαδοχῇ παραδοθησομένῃ τῷ νόσῳ, ἄλλοτε ἄλλῳ δεσπότῃ, καὶ πονηρῷ, ἐληρονόμημα γενησόμενον τὸν δῆμον. ὡς τοῖς γε ἄλλοις οὐ μικρά τις ἐλπὶς αὐτὴ, τὰ λογίζεσθαι, καὶ πρὸς αὐτοὺς λέγειν, ἀλλ' ἤδη παύεται, ἀλλ' ἤδη τελευτᾷ, καὶ μετ' ὀλίγον ἐλεύθεροι γενησόμεθα. ἐπ' ἐκείνων δὲ οὐδὲν τοιοῦτον ἐλπίζειν ἀλλ' ἐωρῶμεν ἤδη ἕτοιμον τὸν τῆς ἀρχῆς διάδοχον. τοιαύτῃ οὐδὲ ἐπιχειρεῖν τις ἐτόλμα τῶν γενναίων, καὶ τὰ αὐτὰ ἐμοὶ προαιρούμενον, ἀλλ' ἀπέγνωσαν πᾶσαν ἐλευθερίαν, καὶ ἄμαχον ἡ τυραννὶς ἐδόκει, πρὸς τοσούτους ἐσομένη τὴν ἐπιχείρησιν. ἀλλ' οὐκ ἐμὲ ταῦτ' ἐφόβησεν, οὐδὲ τὸ δυσχερὲς τῆς πράξεως λογισάμενον

testas accedit, nullum flagitijs modum imponũt: tum illud in primis discruciabat, quòd prospiceremus diuturnam, vel æternam potius seruitutem eam futuram, & per successionem alij post alium domino tradendam Rempublicam, populúmque homini scelesto hæreditatis instar obuenturum. Nam id alijs spem non exiguam facit, quod apud sese reputant, quod inter sese dicunt: At mox coërcebitur, at mox demorietur, paulò pòst liberi sumus futuri. Verùm de his nihil eiusmodi sperabatur, quin potius iam intuematur paratum tyrannidis hæredem. Vnde factum est, vt ne aggredi quidem quisquam fortium ciuium, & qui eadem quæ ego, animo statuisset, auderet: sed desperabatur ab vniuersis libertas, atque inexpugnabilis tyrannis videbatur: quippe quum esset cùm tam multis confligendum ac dimicandum. At me nihil ista deterruerunt, neq; perpensa negotij difficultate

μηδ' ἀπόκνησιν, ὁδὶ πρὸς τὸν κίνδυνον ἀπιόντα· μόνος δὲ, μόνος πρὸς οὕτως ἰσχυρὰν καὶ πολλὴν τὴν τυραννίδα, μᾶλλον δ' ὁδὶ μόνος, ἀλλὰ μετὰ τοῦ ξίφους ἀνὴρ τοῦ συμμαχημένος, καὶ τὸ μὲν σωτήριον ἀνοήτως, πρὸ ὀφθαλμῶν μὲν τὴν τηλικαύτην ἔχων, ἀπαξόμενος ἤδη ὅμως τὴν κοινὴν ἐλευθερίαν τῆς σφαγῆς τῆς ἐμῆς. ἐντυχὼν δὲ τῇ πρώτῃ φρουρᾷ, καὶ πρυμάμενος ῥᾳδίως τοὺς δορυφόρους, καὶ τὸν ἐπιτυχόντα λιτέα νων, καὶ τὸ ἀνθιστάμενον πᾶν διαφθείρων, ἐπὶ τὸ ἀσφαλὲς αὐτὸ τῶν ἔργων ἤμελλον, ἐπὶ τὴν μόνην τῆς τυραννίδος ἰσχύν, ἐπὶ τὴν ἑδραίωσιν τῶν ἡμετέρων συμφορῶν· καὶ ἐπισὰς τῶν ἀκροπόλεως φρουείων, καὶ ἰδὼν γυμνικῶς ἀμυνόμενον καὶ ἀνθιστάμενον πολλοῖς προύμαχον, ὅμως ἀπέκτεινα. καὶ ἡ μὲν τυραννὶς ἤδη καθῄρητο, καὶ πέρας ἔλαβέ μοι τὸ τόλμημα· καὶ

ficultate refugi, neque ad ſuſcipiendum diſcrimen intrepidaui: verùm ſolus, ſolus inquam, aduerſus adeò validam variámque tyrannidem: vel non ſolus potius, ſed gladio comite conſcendi: quippe qui mihi ſit auxiliatus, mecúmque ex parte tyrannum interemerit, quũ mors mihi interim ob oculos obuerſabatur: at ediuerſò perpendenti, quòd publicam libertatem mea cæde redempturus eſſem. Ergo vbi in primam irruiſſem cuſtodiam, neque mediocri negotio ſatellites ſubmouiſſem: occidens interim in quem incurriſſem, & quicquid obſiſteret amoliés, ad ipſum negotij caput ferebar, ad vnicum tyrannidis robur, ad noſtrarum calamitatum fontem: atque irrupto arcis propugnaculo, quum viderem illum fortiter tuentem ſeſe, multísque vulneribus reſiſtentem, tamen occidi. Et iam tum erat ſublata tyrannis, iam tum mihi confectum facinus.

Ex

καὶ τὸ ἀπ' ἐκείνου, πάντων μὲν ἐλεύθεροι. ἐλείπετο δ' ὁ γέρων ἔτι, μόνος ἄνοπλος, ἀβρυβλήκως ὑὸς φύλακας, ἀπλωλικὼς τὸν μέγαν ἐκεῖνον αὐλοῦ δορυφόρον, ἔρημος, οὐδὲ γυναίας ἔτι χερὸς ἄξιος. ἐνταῦθα τοίνυν πρὸς ἐμαυτὸν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τοιαῦτα ἐλογιζόμην, πάντ' ἔχει μοι καλῶς, πάντα πέπρακται, πάντα κατόρθωται. τίνα ἂν ὁ λοιπὸς τρόπον; ἐμοῦ μὲν γὰρ ἀνάξιός ἐστι, καὶ τῆς ἐμῆς δεξιᾶς, καὶ μάλιστα ἐπ' ἔργῳ λαμπρῷ καὶ νεανικῷ καὶ γυναίῳ ἀνηρημένῳ, καταισχύνων μᾶλλον τὸν φόνον ἢ τιμῶν. ἄξιον δέ τινα δεῖ ζητῆσαι δήμιον· ἀπὸ μετὰ τὴν συμφορὰν, μηδὲ τὴν αὐτὴν ἐργάσαιτο, ἰδίτω, κολασθήτω παρακέλευσιν ἐχέτω τὸ ξίφος· ζύτω τὰ λοιπὰ ἐντέμνομαι. ταῦτα βουλευσάμενος, αὐτὸς μὲν ἐκ τοῦ παρόντος ἀπηλλάττομην· ὁ δέ, ὅπερ ἐγὼ προὐμαντευσάμην, διεπρά-

Ex eo tempore liberi omnes, nisi quòd reliquus adhuc erat senex solus, inermis, nudatus custodijs, iámque amisso magno illo suo satellite desertus, neque deinde dignus forti dextra. Ibi nimirum mecum ipse, Iudices, hæc animo reputabam: Cuncta mihi pulchrè habent, cuncta confecta sunt, cuncta eò quò destinâram perducta: at eum qui reliquus est, quo tandem modo pœnas dare conuenit? Me quidem meáque dextera nequaquam est dignus, præsertim si post splendidum facinus iuuenile atque magnificum interimatur, priorem illam cædem dedecoraturus. Carnifex aliquis quærendus est illo dignus: verùm post calamitatem, ne vel hanc ipsam lucrifaciat. Videat, discrucietur, appositum habeat ensem: huic reliqua mando. Hæc vbi mecum statuissem, ipse quidem illinc discedo: at ille peregit id, quod ego prædi-

διεπράξατο, καὶ τυραννοκτόνησε, καὶ τὴν ἐπίθηκε τῷ ἐμῷ δράματι· πάρειμι οὖν κομίζων ὑμῖν τὴν δημοκρατίαν, καὶ θαρρεῖν ἤδη προκηρύττων ἅπασι, καὶ τὴν ἐλευθερίαν εὐαγγελιζόμενος· ἤδη οὖν ἀπολαύετε τῶν ἔργων τῶν ἐμῶν. καινὴ μέν, ὡς ὁρᾶτε, πονηρῶν ἡ ἀκρόπολις· ἐπιτάττει δὲ αὐδεὶς, ἀπὸ καὶ τιμᾶν ἔξεστι, καὶ δικάζειν, καὶ ἀντιλέγειν κατὰ τοὺς νόμους. καὶ πάντα ταῦτα γεγένηται δι' ἐμὲ ὑμῖν, καὶ δι' τὴν τόλμαν τὴν ἐμὴν, καὶ τὸν ἑνὸς ἐκείνου φόνου, μεθ' ὃν οὐκ ἔτι δεῖν πατρὶ ἐδύνατο. ἀξιῶ δ' οὖν ἐπὶ τούτοις, τὴν ὀφειλομένην δοθῆναί μοι παρ' ὑμῶν δωρεὰν, οὐ φιλοκερδὴς, οὐδὲ μικρολόγος τις ὤν, οὐδ' ἐπὶ μισθῷ τὴν πατρίδα εὐεργετῆσαι προκρίνας, ἀπὸ βεβαιωθῶσί μοι βουλόμενος τὰ κατορθώματα τῇ δωρεᾷ, καὶ μὴ διαβληθῶσι, μηδ' ἄδοξον γένεσθαι τὴν ἐπιχείρησιν τὴν ἐμὴν, ὡς ἀτιμῶν, καὶ γέ-

uinaueram: tyrannum occidit, ſummámque meæ impoſuit fabulæ. Adſum igitur, popularem adminiſtrationem vobis apportans, cunctisq; bono iam vt animo ſint edicens, ac libertatem annuncians. Iam meis fruimini factis. Vacua, ſicut videtis, ſceleratis hominibus arx. imperat nemo. quin & magiſtratus creare liberum eſt, & cauſas agere, & ex legibus contradicere. Atque hæc omnia vobis mea contigerunt opera, meaq; fortitudine, videlicet ex vna illa cæde, poſt quam pater iam viuere non quibat. Aequum itaque cenſeo, vt is pro meritis debitum mihi à vobis præmium donetur: non quòd lucri auidus, aut ſordidus quiſpiam ſim, nec is qui mercedis gratia de patria bene mereri ſtatuerim: verùm quòd præmio cuipiam offucia mea comprobari, neque repudiari aut inglorios fieri conatus meos, ſi velut irriti,

præmioq;

καὶ γὰρ ὡς ἀναξίαν λύπης μεγάλης, οὗτοι δὲ ἀντιλέγει, καὶ φησὶν, οὐκ εὔλογον ποιεῖν με, τιμᾶσθαι θέλοντα, καὶ δωρεὰν λαμβάνειν· οὐ γὰρ ἵνα τυραννοκτόνον, ἀλλ' ἵνα πατράχθοι μοι τι κατὰ τὸν νόμον, ἀπ' ἐνδείας τι τοῦ ἔργου τοῦ ἐμοῦ, πρὸς ἀπαίτησίν τῆς δωρεᾶς· πανθάνομαι δέ-νιον αὐτοῦ τί λοιπὸν ἀπαιτεῖς παρ' ἐμοῦ; οὐκ ἐβουλήθην; οὐκ ἀνῆλθον; οὐκ ἐφόνευσα; οὐκ ἠλευθέρωσα; μή τις ἐπιτάττει; μή τις κωλύει; μή τις ἀπειλεῖ δεσπότης; μή τις μι τῶν κακούργων ἀφῆκεν; οὐκ ἄν εἴποις, ἀλλὰ πάντα ἀληθῆ μετά. καὶ πάντοθεν οἱ νόμοι καὶ ἐλευθερία σαφὴς, καὶ δημοκρατία βεβαία, καὶ γάμοι ἀνύβριστοι, καὶ παῖδες ἀδεεῖς, καὶ παρθένοι ἀσφαλεῖς, καὶ ἑορτάζουσα πᾶν λοιμὸν ἀτυχίαν ἡ πόλις. τίς οὖν τούτων ἁπάντων αἴτιος; τίς ὁ ἐκεῖνα μὲν παύσας, τὰ δὲ παρασχημένος; εἰ γάρ τις ἐστὶ τῶν πρὸ ἐμοῦ τιμᾶσθαι δίκαιος,

præmióque indigni iudicentur. At hic contradicit, negátque æquum facere me, qui decorari munere, præmiumq; ferre cupiam. Neque enim tyranni-cidam esse me; neque quicquam à me pro legis sententia confectum esse, verùm facinori meo deesse quidam ad hoc vt præmium postulem. Percontor igitur illum, quid præterea requiris à me? nonne volui? nonne ascendi? nonne occidi? nonne libertatem peperi? num quis imperat? num quis iubet? num quis minitatur Dominus? num quis nocentium manus effugit meas? Haudquaquam dixeris, sed omnia plena pacis, omnes restitutæ leges, libertas manifesta, democratia stabilis, inuiolata connubia, pueri tuti, virgines absque periculo: publicamq; felicitatem solennibus ferijs celebrat ciuitas. Quis igitur horum omnium auctor? quis est qui illa sustulit, hæc peperit? Etenim si quisquam præ me dignus ho-

nore

δίκαιος, παραχωρῶ τοῦ γέρως, ἐξίσταμαι τῆς δωρεᾶς. ἐὰν δὲ μόνος ἐγὼ πάντα διεπραξάμην, τολμῶν, κινδυνεύων, ἀνιῶν, ἀναιρῶν, διαλύων, δι' ἀπίστων τιμωρούμενος, τί μου βλασφημεῖς τὰ κατορθώματα; τί δὲ ἀχάριστον πρός με τὸν δῆμον ποιεῖς εἶναι; οὐ γὰρ αὐτὸν ἐφόνευσας τὸν τύραννον, ὁ δὲ νόμος τυραννοκτόνῳ δίδωσι τὴν δωρεάν. ἆρα φέρεις δή, εἰπέ, μοι, τί, ἢ αὐτὸν ἀνελεῖν, ἢ τοῦ θανάτου παρασχεῖν τὴν αἰτίαν; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδὲν οἶμαι· ἀλλὰ τοῦτο μόνον ὁ νομοθέτης ἔδωκε, τὴν ἐλευθερίαν, τὴν δημοκρατίαν, τὴν τῶν δεινῶν ἀπαλλαγήν. τοῦτ' ἐτίμησε, τοῦτ' ἄξιον ἀμοιβῆς ὑπέλαβε, ὅπερ οὐκ ἂν εἴποις μὴ δι' ἐμὲ γεγενῆσθαι· ἐγὼ γὰρ ἐφόνευσα, δι' ὃν ἐκεῖνος ζῆν οὐκ ἐδύνατο, αὐτὸς ἤρξασθαι τὴν σφαγήν. ἐμὸς ὁ φόνος, ἐκείνου ἡ χείρ. μὴ τοίνυν ἀκριβολογοῦ ἔτι περὶ

nore sit, cedam præmium, desistam à petendo munere. Quòd si solus omnia peregi, audens, periclitans, ascendens, interimens, excrucians, alterum vltus in altero, quid meâ calumniaris officia? quur facis vt populus parum erga me gratus existat? Atenim non occidisti tyrannum? Porrò lex, tyrannicidæ præmium decernit. Verùm dic mihi, nunquid interest vtrum ipse interimas, an mortis causam ministres? Meâ profectò sententia, nihil: verùm hoc solum spectauit legis conditor, libertatem, democratiam, sceleratorum sublationem. Huic honorem decreuit, hoc præmio dignum iudicauit: quod quidem inficiari non potes, quin mea contigerit opera. Etenim si occidi cum, quo occiso ille non poterat viuere: nimirum ipse cædem peregi, ego occidi, sed illius manu. Itaque ne discepta de cædis modo:

περὶ τοῦ τρόπου τῆς τελευτῆς, μήδ' ἐξέταζε ὅπως ἀπέθανεν, ἀπ' ἐμοῦ μὲν γὰρ, εἰ δὲ ἐμὲ τὸ μηχέτ' εἶναι ἔχει. ἐπεὶ καλῶς ἂν προσεξετάσειν μοι δοκᾶς, καὶ συκοφαντήσειν τοὺς εὐεργέτας, εἴ τις μὴ ξίφει, ἀλλὰ λίθῳ ἢ ξύλῳ, ἢ ἄλλῳ ὁτῳοῦν τρόπῳ ἀπέκτεινεν. τί δέ, εἰ λιμῷ ἐξεπολιόρκησε τὸν τύραννον, τοῦ ἀνάγκου τῆς τελευτῆς παρέχων, ἀπήτεις ἂν καὶ τότε παρ' ἐμοῦ αὐτόχειρα τοῦ σφαγέως, ἢ ἐνδεῖν ἐλέγχεις μοι τὶ πρὸς τὸν νόμον, καὶ ταῦτα, χαλεπώτερον τοῦ κακούργου πεφονευμένου; ἓν μόνον ἐξέταζε, ζῇ τοῦτο ἁπάντα, τοῦτο πολυπραγμόνει. τίς τῶν πονηρῶν λέλειπται; ἢ τίς ἐλπὶς ζῇ φόβου; ἢ τί ὑπόμνημα τῶν συμφορῶν; εἰ δὲ καθαρὰ πάντα, καὶ εἰρηνικὰ, συκοφαντοῦντός ἐστι, ὦ

modo: neque illud expende, quemadmodum interierit, verùm an iam perierit: & an quod periit, id à me sit profectum: quandoquidem & illud excussurus mihi videris; atque his aduersus bene de Republica meritos calumnijs vsurus: Si quis non gladio, verùm lapide, ligno ve, aut alio quouis pacto petemerit. Quid porrò si fame tyrannum obsedisses, ad mortis necessitatem compellens: num ibi quoque requisiturus eras à me cædem meam ipsius manu peractam? aut desiderari adhuc quiddam diceres ad id, vt legi factum à me satis videatur: atque id, quum scelestum acerbius etiam atque atrociore mortis genere trucidassem? Vnum hoc duntaxat specta, hoc require, hoc exeute: Quis nocentium reliquus? aut quæ metus expectatio? aut quod calamitatum vestigium? Quòd si purgata omnia, si pacata, profectò sycophanticum est, modum

ὦ πρόσω τὸ πεπραγμένων ἀφωμένῳ, ἀφειρεῖν ἐθέλειν τὼν ἐπὶ τοῖς πεπονημένοις δωρεάν. ἐγὼ δὲ καὶ τόδε μέμνημαι λεγόμενον ἐν τοῖς νόμοις ἐκτὸς, εἰ μὴ διὰ τὼν ποιλὼν δουλείαν ἐπιλέλησμαι τῶν ἐν αὐτοῖς εἰρημένων, αἰτίας θανάτου δύο λιπεῖν, εἴ τις αὐτὸς ἀπέκτανεν ἢ εἴ τις μὴ αὐτὸς μὲν ἀπέκτεινε, μηδὲ τῇ χειρὶ ἔδρασε τὸ ἔργον, ἠναγκασε δὲ, καὶ παρέσχεν ἀφορμὼν τὸ φόνου, τὰ ἴσα καὶ τόδον ἀξιοῖ ὁ νόμος αὐτὸν ἀντικολάζεσθαι· μάλα δικαίως, ἐγὼ γὰρ ἐβούλετο τὸ πεπραγμένον ἴσον γίγνεσθαι τὸ τῆς ἀδείας, καὶ πειρᾶτο λοιπὸν ἡ ἐξέτασις τὸ πρόσω τῆς σφαγῆς. ἔπειτα τὸν μὲν ὅτως ἀρκεῖνοντα κολάζειν ὡς ἀνδροφόνον, δικαίοις, καὶ βλαμῶς ἀφεῖσθαι θέλεις. τὸν δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐν πεποιηκότα τὼν πόλιν, ὃ τῶν ὁμοίων ἀξιώσεις τοῖς ἀνοήτοις; οὐ γὰρ ἐκεῖνο ἂν ἔχοις λέγειν,

modum rei gestæ calumniantem, præmio frustrari velle, quod ijs quæ virtute confecta sunt debeatur. Equidem & illud memini dissertum in legibus (nisi forte propter diuturnam seruitutem oblitus sum eorum quæ ab illis dicuntur) causam mortis esse duplicem: puta si quis ipse occidat: aut si non ipse quidem occidit, neque manu facinus peregit, verùm compulit, præbuitq; mortis occasionem: ex æquo & hunc quoque lex censet supplicio affici oportere, idq; iure optimo. Neq; enim statuit minus valere oportere audaciam, quàm facinus; ac postea superuacaneum est cædis rationem viamq; spectare. Deinde hunc qui sic occiderit, tanquam homicidam pœnas oportere dare censebis, ac nequaquam absoluendum esse. At me qui per omnia consimili modo Rempubl. iuui, non censes ea capere oportere, quæ ijs debentur qui beneficio iuuerunt. Neque enim illud

ἦν γάρ, ὡς ἐγὼ μὴ ἁπλῶς αὐτὸ ἔπραξα, ἀκολούθησι δέ τι τύχῃ ἄπως χρησάμενον, ἐμὲ μὲ θαλλήσαντα. τί γὰρ ἔτι ἐφοβούμην, εἰ ἰσχυροτέρου προφθάσας; εἰ δὲ λοιπὸν τὸ ξίφος ἐν τῇ σφαγῇ ἐμὴ πάντως τὸ ἐσόμενον αὐτὸ προυμαντευόμην; ἐκτὸς ἂν μὴ τοῦδε φῇς, ὡς ὁ τύραννος ὁ τηθνεὼς ἐγὼ, ἀλλ' ταύτῃ ἄχε τῷ προηγορείαν, ἀλλ' ἀωρίας ἐπ' αὐτῷ πομπὰς, ἃ ἀφθάνοι, ἀλλως ἂν ὑμᾶς ἐδόκατι. ἀλλ' ἐκ ἂν ἄλλοις ἔστα τοῦ τυράννου προφονευμένου, ὦ τῷ αἰτίαν παρασχοῦτι ἡ σφαγὴς ἐκ ἀφελῶσθαι τῷ ἀωρίαν; ὦ τῆς πολυπραγμοσύνης. μίλη δέ σοι πῶς ἀπόθανῃ, ἀφλαύουσι ἐπιφθονείας; ἢ τὸν τῷ δημοκρατίαν ἀφελόμενον, πρεπώτερόν τι προσδοκᾶς; ἀλλά τοι ὄφελε νόμου, ὡς φῄς, τὸ ἀφέλεσθαι ἐξετάζειν ἐπιπραγμόνων, τὰ δὲ μέσα δὲ πάντα ἐᾷ, καὶ ἐκ ἔστι πολυπραγμονεῖν. τί γάρ; καὶ ἐχὶ ἐξελάσας τὶς τύραν-

dicere possis, mē quidem imprudentem fecisse, sed exitū quendam commodū fortuitò fuisse cōsequutum præter animi sententiam. Nam quid præterea iam formidassem, eo qui validior erat, interempto? Cur autem gladium in vulnere reliquissem, nisi planè quod erat euenturum, ipsum prædiuinassem? Nisi forsan illud dices, hunc qui extinctus est, tyrannum non esse, neq; hāc appellationē in illum competere: neque vos multum præmij hoc nomine, si ille fuisset occisus, decreturos fuisse. Atqui istud dicere non queas. An tyranno interempto, ei qui cædis causam ministrauit, præmium negabis? O curiositatem: de illo laboras quo pacto interierit, quum interim libertate fruaris? Aut ab eo qui democratiam restituit, nescio quid supervacaneum præterea requiris? Atqui lex (vti fateris) caput rei gestæ spectat: quæ verò ad id conducunt, ea omnia missa facit, neq; iam plura curiosius excutit. Qui enim? an si tyran-

τύραννον, ἢ ἄλλ τιμὼν ἔλαβε τυραννοκτόνος; καὶ μάλα δικαίως, ἐλευθερίαν γὰρ ἀφῃρέθη ἀντὶ δουλείας παρέσχηται· τὸ δ' ὑπ' ἐμοῦ γεγενημένον, φυγὴ, ἀλλ' αὐτῆρας ἐπανασάσεως ἐλπίς, ἀλλὰ παντελοῦς καταίρεσις, καὶ πανωλεθρία παντὸς τοῦ γένους, καὶ ῥιζόθεν τὸ δεινὸν ἅπαν ἐκκεκομμένον. καί μοι, πρὸς θεῶν, ἄλλ' ἀπ' ἀρχῆς ἐς τέλος, εἰ δοκεῖ, πάντα ἐξετάσατε, εἴ τι τῶν πρὸς τὸν νόμον παραλέλειπται, καὶ εἰ ἐνδεῖ τῶν προσηκόντων ὀφειλόντων τυραννοκτόνῳ. πρῶτα μὲν δὴ γνώμην προϋπάρχειν καὶ γενναίαν καὶ φιλόπολιν, καὶ πρὸ τῶν ἰδίων ἐνδεωθῆναι ἐθέλουσαν, καὶ τῷ οἰκείῳ θανάτῳ τὴν τῶν πολλῶν σωτηρίαν ἀνηβυμένην. ἆρ' οὖν πρὸς τοῦτο ἐνδέουσα, ἐμαλακίσθην, ἢ προδόμενός τινα τῶν ἀφ' ἡμῶν ἐνδεωθῆναι ἐπέκνευσα; ἢν ἄρ' ἔτοιμος μὴ

tyrannum exegerit quispiam, non is iam tyrannicidæ præmium cepisset? cepisset opinor, idq; iure optimo: siquidem & hic pro seruitute libertatem peperisset. At id quod à me patratum est, non exilium habet, non in posterum instaurandæ tyrannidis metum: verùm absolutam sublationem, totiusq; generis internicionem, omnemq; malã radicitùs excisum. Et mihi per deos iam ab initio ad finem vsq; (si videtur) rem totam perpendite, num quid eorum quæ ad leges pertinent, sit prætermissum, & num quid in me desideretur ex his quæ tyrannicidæ oportebat adesse. Principiò mentem prius oportet subpetere fortem, & amantem Reipub. quæq; pro communibus commodis periculum adire non recuset, quæq; priuato suo interimulitudinis incolumitatem ausit redimere. Num hac parte quicquam mihi defuit? Num frangebar animo? Num quum præscirem per quæ pericula mihi perrumpendum esset, per ignauiam refugi? Profectò non potes dicere.

μίνι δίνων ἐπὶ τούτῳ ἔτι μόνῳ, καὶ νόμιζε τὸ θελῆσαι μόνον, καὶ τὸ βουλεύσασθαι ταῦτα, ἃ καὶ μὴ χρηστὸν ἀπέβαινεν, ἔτι τοι γνώμης αὐτῆς ἁλόντα με, χάριτας ἀξιῶν, ὡς ἀνδρεῖόν τι λαμβάνων. ἐμοὶ μὲν ἀδωνθέντι, ἄλλως δὲ μετ' ἐμοῦ τι τυραννοκτονήσοντι, ἄλογον, ἢ μοι δοκεῖ ἄγνωμον τῶν παρασχεῖν; καὶ μάλιστα, εἰ ἔλιττον, ἄνδρες, ἐβουλόμην, ἀθλητής, ἐπιχειρητής, ἐπαράθλιος τῆς γνώμης, μόνος ἄξιός εἰμι τιμᾶσθαι, τί ἂν ἀπεκρίνω τότε; νῦν δὲ τοῦτό φημι, ἀλλὰ καὶ ἀνῆλθον. καὶ ἐκινδύνευσα, καὶ μυρία πρὸ τῆς τοῦ νεανίσκου σφαγῆς ἐποίησα. μὴ γὰρ ὅτῳ ῥᾴδιον, μηδ' εὐχερὲς ὑπολάβητε εἶναι τὸ πρᾶγμα, φρουρὰν διαρρῆξαι, καὶ δορυφόρων κρατῆσαι, καὶ πρίασθαι δορύφορους μόνον, ἀλλὰ σχεδὸν τὸ μιγιστον ἐν τῇ τυραννοκτονίᾳ καὶ τὸ μεφάλαιον τῶν ἔργων, τοῦτό ἐστι

In hac interim parte tantùm commorare, atque æstima, an non vel voluisse tantùm istâ, ac statuisse præclarum facinus futurum fuisse videatur. Ac putato me solius animi voluntatisq; argumento præmium postulare, tanquam qui beneficio iuuerit. Tum si voluntati meæ facultas defuisset, verùm alius post me tyrannum occidisset: dic mihi, num absurdum aut præter æquum fuerat dare præmium? Minimè. Si dicerem, eiues, volui, statui, aggressus sum, voluntatis experimentum dedi, solus dignus sum qui præmium feram: quid tum responsurus fueras? Nunc porrò non hoc dico, sed insuper, ascendi, periclitatus sum, atque innumerabilia priusquam iuuenem occiderem, patrauì. Neque enim vsquèadeò facilem, facluque procliuem esse rem existimetis, custodias perrumpere, satellites opprimere, vnumq; hominem tam multos amoliri. Quin isthuc penè maximum est omnium quæ sunt in tyrannicidio, totiusq; negocij caput.

Nam

ἔστι γὰρ δὴ αὐτός γε ὁ τύραννος, μέγα καὶ δυσάλωτον καὶ δυσκατέργαστόν ἐστιν, ἀλλὰ τὰ φυσσόμενα καὶ σείοντα τὴν τυραννίδα: ἃ τις ἂν νικήσῃ, πάντα οὕτω διαπράξεται, καὶ τὸ λοιπὸν ὀλίγον. τὸ δὲ δὴ ἄχρι τῶν τυράννων προελθεῖν, οὐκ ἂν ὑπάρξαι μοι, μὴ οὐχὶ τῶν περὶ αὐτὸν φυλάκων καὶ δορυφόρων ἁπάντων διαφθείρας καὶ ἐκείνους ἅπαντας προνενικηκότι. ὥστε ἔτι προσίθημι, ἀλλ' ἐπὶ τούτων αὖθις μένω. φυλακῆς κρατήσας, δορυφόρους ἡττήσας τὸν τύραννον, ἀφύλακτον, ἄνοπλον, γυμνὸν ἀπέδωκα. τιμῆς ἄξιός σοι δοκῶ, ἢ ἔτι ἀπαλλᾶξαι παρ' ἐμοῦ τὸν φόνον; ἀλλ' ἢ φόνον ζητᾷς, ἀλλὰ τοῦτο ἐνδεῖ, ἀλλ' ἀναίμακτός εἰμι, ἀλλ' ἤργασμαι μεγάλως καὶ γενναίαν σφαγὴν νενίσκηκα ἀκμάζοντος, καὶ πᾶσι φοβεροῦ, ἀλλ' ὑπερβάλλοντος ἰσχύϊ καὶ νέῳ, ὃν μόνῳ ἐθάρρει, ὃς ἀντὶ πολλῶν ἦρκει δορυφόρων.

Nam ipse iam tyrannus non magna res est, neq; expugnatu neq; cōfectu difficilis: verùm ea quæ tuentur continentq; tyrannidem: quæ quidem si quis superârit, il mirum cuncta quæ destinauit, peregerit, & perpusillum est id quod superest. Sed ad tyrānos peruenire nunquam mihi contigisset, ni prius qui illum cingūt custodes oppressissem, omnesq; satellites antè debellassem. Nihil adhuc addo: verùm in his rursum immoror. Custodiam oppressi, satellites superaui, tyrannum incustoditum, inermem, mutum reddidi. Vtrum his rebus confectis non tibi videor honore dignus? an adhuc cædem ipsam à me requires? Quin etiam si cædem quæris, ne ea quidem desiderabitur. Non sum incruentus, verùm cædem peregi, magnam ac strenuam, nempe iuuenis ætate ac viribus florentis, atq; omnibus formidandi, per quē ille ab insidijs

ἆρ' οὖν

eras tutus, cui vni fidebat, qui cōplurium satellitū instar erat.

ἆρ' οὖν οὐκ ἄξιός εἰμι, ὦ οὗτοι, μισεῖσθαι, ἀλλ' ἄτιμος ἐπὶ τηλικούτοις γενόμενος; τί γάρ, εἰ δορυφόρον ἔνα; τί δ', εἰ ὑπηρέτην τινὰ τῶν τυράννου ἀπέκτεινα; τί δ' εἰ οἰκέτην τίμιον; ὃ μέγα ἂν ἔδοξε καὶ τοῦτο, ἀνελθόντα ἐν μέσῃ τῇ ἀκροπόλει, ἐν μέσοις τοῖς ὅπλοις, φόνον τινὸς ἐργάσασθαι τῶν τοῦ τυράννου φίλων; νυνὶ δὲ καὶ τὸν αὐτοφονευόμενον αὐτὸν ἴδοι, ὡς ὁ τυράννου, μᾶλλον δὲ τύραννος χαλεπώτερος, καὶ δεσπότης ἀπαραίτητος, καὶ κολασὴς ὠμότερος, καὶ ὑβριστὴς βιαιότερος, τὸ δὲ μέγιστον, κληρονόμος τῶν ὅλων, καὶ διάδοχος, καὶ ἐπὶ πολὺ παραθεῖναι τὰς ἡμετέρας συμφορὰς δυνάμενος. βούλει τοῦτό μόνον πειράσθαι μοι, ζῶν δ' ἔτι τὸν τύραννον δημοφυγόντα; γέρας δή μοι ἐπὶ τοῖσδε αἰτῶ. τί φατε, οὐ δώσετε; οὐχὶ μεγάλων ὑφιστάσθε; οὐ δεσπότης, οὐ βαρύς, οὐκ ἀφόρητος ἦν; νυνὶ

Annón igitur, quæso te, præmio dignus videor, sed tantis rebus gestis honore fraudabor? Quid enim si satellitem unum, atq; adeò quid si tyranni ministrum quempiam interemissem? quid si seruum aliquem charum? annón hoc quoq; magnum visum fuisse, conscendisse, mediáq; in arce, mediis in armis, aliquē è tyranni familiaribus iugulare? Nunc & hunc ipsum qui occisus est, cuiusmodi sit, considera. Filius erat tyranni, vel tyrannus potius crudelior, dominus intolerabilior, ad supplicia dirior, ad contumelias violētior: quódque est maximum, hæres ac successor omnium, quique in longum nostras calamitates posset prorogare. Vin' hoc solum mihi confectum esse, ipsum verò tyrannum viuere adhuc, fuga ereptum? Iam horum nomine præmium postulo. Quid dicitis? Non dabitis? An' non & illum verebamini? Annón dominus, annón grauis, annón intolerandus erat?

Porrò

πρῶ δ' τὸ κεφάλαιον αὐτὸ ἐννόησον· ὁ γὰρ οὕτω δικαστὴς παρ' ἐμοῦ, τίς, ὦ ἐνθρωπε, ἄλλος ἀνὴρ γένοιτο; τὸν τύραννον ἀποκτείνας ἐτέρῳ φόνῳ, οὐχ ἁπλοῦς, ἀλλ' πολλῶν μιᾷ ὑπερβαλλόντως τοσούτων, ἐπὶ τηλικούτοις ἀδικήμασιν, ἀλλὰ πρὸ ὀφθαλμῶν προβασανίσας τοῦτον, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς λάβρως τὰ φίλτατα οἰκείων προκείμενα, ὑὸν ἐν ἡλικίᾳ, ἃ καὶ πονηρὸν ἀπ' ὄψεως καὶ ἀκμάζοντα, καὶ ὅμοιον ὡς πατρὶ, αἵματος πλήθει ἐμπεπλησμένον. ταῦτ' ἔστι πατέρων τὰ πράγματα, ταῦτα ξίφη δικαίων τυραννοκτόνων. οὕτω θάνατος ἄξιος ὠμῶν τυράννων. αὕτη τιμωρία πρέπουσα τοιούτοις ἀδικήμασι. τὸ δ' εὐθὺς ἀποθανεῖν, τὸ δ' εὐθὺς ἀγνοῆσαι, τὸ δὲ μηδὲν τοιοῦτο θεάσασθαι, ἀλλ' ἔχει τυραννικῆς ἀπολύσεως ἄξιον. ὁ γὰρ ἀγνόησα, ἐγὼ οὕτω, οὐκ ἀγνόησα, ἀλλὰ τῶν ἄλλων ἀδεὴς, ὅσῳ ἀνδρικῶς ὑπόσχεσιν πρὸς τὸν

Porrò nunc negocij caput denicq; ipsum perpẽdite. Etenim quod hic à me requirit, hoc quàm fieri potuit, pulcherrimè cõfeci, tyrannum q; aliena cæde occidi, non simpliciter, nec vulnere vno, id quod fuerat optatissimũ illi, videlicet tantorũ facinorum sibi conscio: sed posteaquam illum prius multo dolore excarnificassem, tum quo nihil habebat charius, miserabiliter prostratum coram oculis ostendem, puta filium in ipso ætatis flore, tametsi sceleſtum quidè illum, attamẽ & ætate vigentem, & patri similem, sanguine tabo q; oppletum. Hæc nimirum sunt parentũ vulnera, ij gladij verorum tyrannicidarum, hæc mors digna crudelibus tyrannis, hæc vltio tantis sceleribus congruit. Cæterùm protinus interire, protinus excidere sibi, neque huiusmodi vllum spectare spectaculum, profectò nihil habet tyrannico supplicio dignum. Neq; enim ignorabam, vir egregie, nõ ignorabam inquã, neq; quenquam aliũ latuit, quanta illa charitate

υὸς εἶχε. καὶ ὡς ἂν ἄρ' ἥδιον ἐπιβιῶναι δόξειεν αὐτῷ χρόνον. πάντων μὲν γὰρ πατέρες ἴσως πρὸς τοὺς παῖδας τοιοῦτοι· ὁ δὲ καὶ φιλοστοργότερόν τι τῶν ἄλλων εἶχεν, ἀκόπως, ὁρῶν μόνον ἐκεῖνον λειφθέντα, καὶ φύλακα τῆς τυραννίδος, καὶ μόνον προκινδυνεύσοντα τοῦ πατρός, καὶ τῇ ἀσφαλείᾳ τῇ ἀρχῇ παρέχοντα. ὥστε εἰ μὴ διὰ τὴν εὔνοιαν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀπόγνωσιν, τοὺς ὑπὲρ ἁμοῦ τεθνηξόμενον αὐτόν, καὶ λογιούμενον, ὡς οὐδὲν ἔτι τοῦ ζῆν ὄφελος, τῆς ἐκ τοῦ παιδὸς ἀσφαλείας ἀπηρημένης ἅπαντα τοῖς ἐκείνου αὐτῷ ἄθροα ἐπέκειτο, τὴν φύσιν, τὴν λύπην, τὴν ἀπόγνωσιν, τὸν φόβον, τὰς ἐπὶ τῶν μελλόντων ἐλπίδας χρόνων, ἐπ' αὐτὸν ἐκχυθέντα τοῖς συμμάχοις, καὶ παρὰ τὴν τελευταίαν ἐκείνην σκέψιν διατεινάσας ἀπέθανεν ὑμῖν ἄτεκνος, ἀπαίδευτος, ὀδυρόμενος, δακρύων,

filium sit prosequutus, adeò vt illo extincto ne paululum quidem temporis sibi in vita morandum esse fuerit ducturus. Atqui haud scio, an omnes patres hunc admodum affecti sint erga libros: verùm hic etiam vltra reliquos habebat quiddam, idque meritò, quippe qui consideret illum vnicum esse qui curaret seruaretque tyrannidem, quique solus pro patre pericula susciperet, & tutamen imperio adderet. Itaque si non ob charitatem, certè ob rerum disperationem sciebam illum protinus exiturum è vita: perpensurum enim, iam nihil esse quur velit viuere, adempto tutamine quod illi filius ministrauerat. Nimirum effeci vt hæc omnia illum agminatim circumsisterent, forma, dolor, desperatio, formido, quique in posterum imminebant metus. his aduersus illum auxiliis sum vsus, atque ad id extremum illum consilium adegi. Interijt itaque vobis orbus, excruciatus, plorans lachry-

λαπρύων, ωιπγυθηκὼς πγὶ-
θος, ὀλιγοχρόνιον μὴ, ἀλλ' ἱκα-
νὸν πατρὶ μὰ τὸ λανόταζον,
ἐωτὸς ὑφ' αἵ τ', ὅσπς θανάτων
οἴκτιστ, μὴ πομπῷ χαλκωφό-
τρ, ἢ ἐν' ἄλλοις γίγνοις.
ποῦ μοι ζ ξιφ, μή τις
ἄλλ ζῦζ γνωείσα; μή τι-
νς ἄλλου ὅπλον ζῦζ ἰῶ;
τίς αὐτὸ ἐς πὼ ἀνρόπολιν
ἀνικόμισε, πὸς ζῦ τυράννου
τίς ἐχέπζ, τίς αὖτὸ ἐπ' ἐ-
κέινον ἀπίσαλκε; ὦ ξιφ
λοιγωνὸν καὶ λιλλοχον τῶν
ἐμῶν λαζρωμάτων, με-
τὰ ζζζζς λινδώνς, μετὰ
ζζζζς φόνους ἀμιλλώμεθα,
λαὶ ἀναξιοι δοκοῦμεν λω-
ρειᾶς; εἰ γὰρ ὑπὲρ μόνου ζῦ-
ζν πὼ τιμὼ ἤζιωε παρ' ὑ-
μῶν. εἰ γὰρ ἔλεγον, ἄνδρες,
ἀποθανεῖν ἐθελήζαντι ζῶ τυ-
ράννω, λαὶ ἀνόπλω ἐπὶ ζῦ
λαροῦ λαταλημμένῳ, ξίφος
τῶζ ἐμὸν ὑπηρέτησε, μὴ πὸς
τὸ τέλ τῆς ἐλευθρίας σω-
ἀργησε παντί, τῶζ τιμῆς τε
λαὶ λωρειᾶς ἄξιον νομίζτε,

λιποτάκτω

lachrymans. Luxit luctum, non illum quidem diuturnũ verùm qui satis magnus esset patri. Postremò, quod est omnium acerbissimum, ipse sibi necem conscíuit: quod quidẽ mortis genus, præ cæteris miserrimum, multóque atrocius est, quàm si per alium inferatur. Vbi mihi gladius? Num quis alius eũ agnoscit? Num cui? alterius hoc gestamen erat? Quis eum in arcem adduxit? Ante tyrãnum quis eo est vsus? Quis eũ ad illũ misit? O ensis particeps successorúmq; meorum egregiè factorũ: post tanta pericula, post tantas cædes contemnimur, & indigni præmio iudicamur? Nam si huius tantùm nomine præmium à vobis postularem: si sic dicerem Iudices: tyrãnum, quum mori vellet, quum id temporis inermem se deprehendisset, meus hic illi gladius inseruiit, & ad consequendam libertatem auxilio fuit vniuersis: hunc quoque laude præmióque dignum iudicassetis. Porrò

ἀπάτῳ οὕτω δημοτικοῦ πράγματος ἐν ἄρ' ἡμείψασθε, οὐκ ἄρ' ἐν τοῖς ἀρχιτραπεζίταις ἀναγράψατε; οὐκ ἄρ' ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀναθήμασιν, οὐκ ἄρα μετὰ τῶν θεῶν ἐκεῖνον σεβεῖσθε; νῦν μοι ἐννοεῖσθε, εἰ ἀπειλήσαι ἀπὸς τὸν τύραννον, εἰ καὶ ἄμεινον πρὸ τῆς τελευτῆς. ἐγὼ γὰρ ὑπ' ἐμοῦ φονευόμενος, καὶ τιτρωσκόμενος πολλοῖς τραύμασιν εἰς τὰ φανερὰ τοῦ σώματος, ὡς ἂν μάλιστα λυπήσαιμι τὸν γενόμενον, ὡς ἂν ἐν τῇ πρώτῃ βλάβῃ διαταραχθείη, ὁ μὲν ἀνιβάσιμος οἰκτρὸν, ἐπιβοώμενος τὸν γενόμενον, οὐ βοηθὸν, οὐδὲ συμμαχον. ἤδη γὰρ πρόσβλητον ὄντα, καὶ ἀθρόως ἀπὸ θαλλοῦ τῶν οἰκείων κακῶν. ἐγὼ γὰρ ἀπαλλάττομαι, ποιητὴς γὰρ τῆς ὅλης τραγῳδίας γενόμενος, καταλιπὼν ἐκεῖνον τὸν νεκρὸν, καὶ πλὴν σκηνῆς τὸν ἥρωα, καὶ τὸ ξίφος, καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ δράματος ἐκείνου

domino tam popularis rei nō gratiam retuliſſetis? Nónne inter eos qui de Republica benemeriti ſunt, ſcripſiſſetis? Non'ne gladium inter ſacra monumenta conſecraſſetis? Non illum ſecundum Deos veneraremini? Nunc mihi conſiderate, quæ veriſimile eſt feciſſe tyrannum, quæ dixiſſe priuſquam ſibi mortem conſciſceret. Quum iuuenis à me trucidaretur, ac multis etiam vulneribus confoderetur, idq; in ijs corporis partibus, quæ conſpicuæ magis, magisq; ſint oculis obuiæ, videlicet vt quammaximè diſcruciaret eum qui gerauerat, quaq; primo ſtatim conſpectu perturbaret. miſerabiliter inclamabat, parentem implorans non adiutorem, nec opitulatorem: quippe qui ſenex iam eſſet, atque inualidus: verùm domeſticarum cladium ſpectatorem. Nam ego interim diſceſſeram, auctor qui fueram totius tragœdiæ, relinquens actori cadauer, ſceptram, gladium, reliqua quæ ad actum fabulæ pertinebant.

At ille

ἐπιστὰς, δ' ἐκεῖνος, καὶ ἰδὼν παῖδα, ὃν ἔχει μόνον, ὀλίγον ἐμπνέοντα, ἡμαγμένον, ἐμπεπλησμένον ζοῦ φόνου, καὶ τὰ τραύματα σιαγχῆ, καὶ πολλὰ καὶ λαία, ἀνιβόησε ζοῦτον τέκνον, ἀνηρήμεθα, πεφονεύμεθα, τετυραννοκτονήμεθα· ποῦ ὁ σφαγεὺς, τίνι με τυρεῖ, τίνι με φυλάττει, δεῦρο ζοῦ, τέκνον, πεφονευμένον; ἢ μέ τι ὡς γέροντα ὑφορᾶται; καὶ τῇ βραδυτῆτι μολύβδου πλέον, καὶ παρατείνει μοι τὸν φόνον, καὶ μακροτέραν μοι φιλῇ σφαγὴν ποιεῖ; καὶ ταῦτα λέγων, ἐζήτει τὸ ξίφος· αὐτὸς γὰρ ἄνοπλος ἦν, διὰ τὸ πάντα ζῶν παιδὶ θαρρεῖν. ἀλλ' οὐδὲ ζοῦτο ἐνεδέησεν. πάλαι δ' ἦν ὑπ' ἐμοῦ καὶ ζοῦτο προπαρασκευαζόμενον καὶ πρὸς τὸ μέλλον τόλμημα καταλειπόμενον. ἀπεσπάσθη δὲ τῆς σφαγῆς, καὶ ζοῦ τραύματος ἐξελὼν τὸ ξίφος, φησὶ πρὸς μικρὸν μὲν μὲ ἀπέκτεινας, νῦν δ' ἀνάπαυσον ξίφος· παῦσαι

At ille adstans vbi filium conspexit, quem habebat vicium, semiuiuum, sanguinolentum, cæde conspersum, tum vulnera perpetua ac plurima lethalia, hunc ad modum exclamauit: O nate, extincti sumus, interempti sumus, tanquam tyranni iugulati sumus. Vbi mactator? Cui me seruat? cui me relinquit? qui quidem iamdudum propter occisum te, fili, sum extinctus: nisi forte me tanquam senem contemnit, ac lento supplicio me conficit, producitque mihi mortem redditque mihi cædem longiorem. Atque hæc locutus, ensem quærebat. Nam ipse inermis erat, propterea quòd per omnia filio fideret. Verùm ne is quidem deerat, vt qui iamdudum fuerit à me paratus, atque ad facinus futurum relictus. Euulso igitur è cæde gladio, atque è vulnere exempto, ait:

Dudum me occidisti: nunc finem malis impone gladio.

Ades

πατρὶ θρηνοῦντι παραμύθιον ἐλθὲ, καὶ προθυτικὴ χεῖρι δυσχόστι τιταχύνισον, ἀπόσφαξον, τυραννοκτόνησον, καὶ τὸ σφῦλας ἀπάλλαξον. εἴθε πρώτως σὺ ἐνέτυχον, εἴθε πλὼ τάξιν προὔλαβον τοῦ φόνου. ἀπέθανον ἄν, ἀλλ' ὡς τυράννου μόνον, ἀλλ' ἔτι νομίζων ἔξειν ἐχθρὸν· νῦν δ' ὡς ἄτεκνος, νῦν δ' ὡς οὐδὲ φονεῖς ἀπορῶν. καὶ ταῦθ' ἅμα λέγων, ἵππευε πλὼ σφαγλὼ, τρέμων, ὁ δυσάμμος, ἐπιθυμῶν μὲν, ἀσθενῶν δὲ καὶς πλὼ ὑπουργίαν ἢ θλιμμάτος. πόσοι κολάσεις ταῦτα; πόσα τραύματα; πόσοι θάνατοι; πόσαι τυραννοκτονίαι; πόσαι δωρεαὶ καὶ τιμαὶ; ἰωρᾶτε πάντων τὸν μὴ νεανίαν πεκείμενον, οὐκ μικρὸν, οὐδ' ἀπαταγωνιστὸν ἔργον τὸν προβλημένον δὲ αὐτῷ σβεσιχυμένον, καὶ τὸ αἷμα ἀμφοῖν ἀναμεμιγμένον, πλὼ ἐλευθέριον ἐπάνω καὶ ἐπινίκιον σφαγλὼ, καὶ τὰ ἔργα τῆς ξίφους τοῦ ἐμοῦ.

Ades patri lugenti ſolamen, ſenilemq; manum & infelicem adiuua, iugula, tyrannum occide, luctu libera. Vtinam prior in te inciſſem, vtinam in cæde priorem occupaſſem locum. Occidiſſem quidem, ſed tanquam tyrannus duntaxat, ſed qui crederem mihi ſupereſſe vltorem: nunc autem tanquam ortus occumbo, nunc tanquam cui deſit etiam macſtator. Atque hæc vbi diceret, gladium adegit, tremens, neque ſat potens. Cupiebat quidem, verùm non ſuppetebant vires ad facinus exigendum. Quot hîc ſupplicia? Quod vulnera? Quot mortes? Quot tyrannicidia? Quot præmia? Poſtremò ſpectaſtis omnes iuuenem dudum proſtratum, nec exiguum profectò, neque mediocrium virium opus. ac ſenem huic circumfuſum, atque amborum ſanguinem commixtum, libertatis illam & victorialem victimam meique gladij facinora.

Ai

αὐτὸς δὲ τὸ ξίφος ἐν μέσῳ ἀμφοτέρων ἐπιδεικνύμενος, ὡς οὐκ ἀνάξιον γενήσεται τοῦ δεσπότου, καὶ μαρτυρόμενος ὅτι μοι πιστῶς διηκονήσατο. τοῦτο ἂν ἐμοῦ γενόμενον, μικρότερον ἂν ἦν, νῦν δὲ λαμπρότερόν ἐστι τῇ καινότητι. καὶ ὁ μὲν λαθιλλᾶν τὴν τυραννίδα πᾶσαν, ἐμὲ δὲ ἐγὼ μιμεῖσθαι δοκῶ τὸ ἔργον, ὥσπερ ἐν δράματι. καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἐγὼ ὑπεκρινάμην, τὰ δεύτερα δὲ ὁ παῖς, τὰ τρίτα δὲ ὁ τύραννος αὐτός. τὸ ξίφος δὲ πᾶσιν ὑπηρέτησε.

At gladius ipse in medio amborum, declarans quàm non indignũ se domino præstitit, testanſq; quòd mihi fidam nauaſſet operam. Id ſi à me ipſo fuiſſet paratum, minus fuerat futurum: nunc autem illuſtrius eſt ipſa nouitate. Atq; ego quidem ſum is, qui tyrannidẽ ſuſtuli: cæterùm actio in multos eſt diſtributa, quemadmodum in fabulis fieri conſueuit. Ac primas quidem partes egi ipſe, ſecundas autem filius, porrò tertias tyrannus ipſe. Nam gladius omnibus inſeruiuit.

GILBERTI COGNATI ARGVMENTVM.

QVidam in arcem aſcendit vti tyrannum occideret, atque ipſum quidem non reperit: verùm filium eius interemit, gladiumque in vulnere reliquit. Aduenies tyrannus, vbi filium extinctum conſpexit, eodem enſe necem ſibi conſcit. Is qui aſcenderat, tyranniq; filium peremerat, præmium tanquam tyrannicida petit.

DECLA-

DECLAMATIO D. ERASMI ROTERODAMI, NON ILLA QVIDEM VERSA, SED quæ superiori Declamationi è Luciano versæ respondeat.

ARGVMENTVM.

Est iusdem generis hæc cum superiore, eiusdemque status est, sed aduersaria. Vt enim illic contenditur, præmium esse dandum tanquam tyrannicidæ, ei qui filium tyranni interfecerat: ita hîc negatur eum satisfeciſſe legi, aut tyrannicidã esse, qui non ipsum tyrannum, sed filium tyrãni occidisset. Exordio beneuolentiam captat à persona iudicũ: deinde calumniæ aduersarij, quã in suspicionem adductus fuerat, quasi ipse quoq; tyrannidi faueret, quia illi præmium dandum negabat, respondet per absolutionem primùm, deinde & per inficiationem ex locis coniecturalibus, eleuata interim illius persona, atque ipso vicissim in suspicionem ex modo actionis vocato. Post exordiũ propositio sequitur cum attentione & admonitione iudicis, quorsum in hac causa maximè spectare debeat: atque inde ad cõfutationem venitur. In qua primùm refelluntur ordine capita illa quæ alter in argumento ab imo ad summum tractãrat, puta Voluntas, Conatus & Effectus. Ac voluntati quidem opponit voluntatem legis, vt quę non quid quisq; voluerit, sed quid effecerit, spectet: neq; cogitationes, sed facta præmijs compenset. Conatũ verò eleuat varijs ac multis similibus & exemplis, ostendens in nullo pacto, aut contractu, aut certamine, aut alijs denique id genus rebus satis esse conari aliquid & cœpisse, sed præstari oportere. Effectum conditiones sequi, non conatum. Et quòd alter etiam conatum in legibus spectari dixerat, id distinguit, ostendens diuersam esse rationem præmiorũ & pœnarũ. In maleficijs interim & voluntatem puniri: in beneficijs autem nunquam præmiũ dari, nisi ei qui quod lex proponit, reipsa effecerit.

Postremò

Postremò & patriæ gratis inseruire ac officium præstare ciues debere: & illum satis mercedis pro conatu suo retulisse, laudem & gloriam. Effectum autem refellit, quia non simpliciter id effecerit quod lex iubet, sed fortuna seu numine ita ferente, eædem filij mortem patris consecutam esse. Non enim quia ipsius gladio tyrannus postea seipsum confecerit, ob id ipsius hoc factum esse. Deinde etiam incertum fuisse exitum, & quidnam pater occiso filio factuus fuerit: & hic consilium quoque petituris subuertit, primò vt incertum & periculosum, neque certis rationibus firmatum: deinde etiam vt fictum, & post euentum rei demum simulatum. Denique non idem esse occidere, id quod lex iubet, & mortis causam qualemcunque præbere. Idque iterum multis similibus probat. Atque hoc loco disputationem suprà cœptam reliquat, de eo quatenus voluntas in legibus spectatur, & in quibus per se sufficiat, nempe in maleficijs, & non in beneficijs, & ob id neque hic præmium illi deberi, vt qui cœperit, non absoluerit beneficium. Confutatis igitur hoc pacto voluntate, conatu & effectu, quarto loco id aggreditur, quod petitor in narratione potissimùm amplificat: puta filium fuisse caput & causam tyrannidis, eoque sublato etiam tyrannidem sublatam fuisse. Ac primò quidem filium ostendit non fuisse tyrannum, neque tyrannidis caput, confutatis signis & cæteris rationibus quæ alter ad eam rem probandam adduxerat. Deinde, vt maximè fuerit, legem iubere ipsum tyrannum, non vt quisque tyranno similis, aut nocentior etiam est, occidere. Et hic multis verbis de auctoritate legum disputat, & quòd non temerè verba legũ huc aut illuc deflectenda sint: alioqui multa pericula & incommoda ex eo secutura esse. Postremò etiam ipse locum ab imo ad summum tractat, & vt alter voluisse, egisse, effecisse se dixerat, ita hic contrà neq; animum ad rem gerendam habuisse illum, neque recta via aggressum esse, neque denique id quod lex

iubet,

iubet, perfeciſſe oſtendit. Et ſub hæc orationem concludit breui ἀνακεφαλαιώσει, & conformatione ſeu proſopopœia legum, Reipublicæ & deorum quoque expoſtulantium cum petitore, vt inſquè & præter meritum præmium petente.

SI mihi cauſa hæc, Iudices, apud concionem popularem, quæ ſtudijs potius quàm exacto rerum iudicio duci conſueuit, eſſet agenda, ac non magis apud Iudices ex honeſtiſſimis ordinibus delectos, nimirum grauiſſimos, ſapientiſſimoſq; : nonnihil profectò vererer, ne omnium animis noua hac & inſperata lætitia geſtientibus, atq; (vt ita dixerim) exultantibus, nec ſatis attentos, nec docilcs eſſem auditores habiturus : porrò fauentes, beneuolosq; multò minus: quippe qui frontem modò, quaſiq; perſonam huius negocij intuentibus, non faciem ipſam propius contemplantibus, videri fortaſſe poſsim in communi totius ciuitatis gaudio, tum autem in cauſa tam populari, velut importunius obſtrepere atque obturbare. Enimuerò quum omnis affectus inutilis eſt ad rectè iudicandum : tum ingens, intemperans, atque exundans lætitia, non ſolum iudicium omne funditus tollere ſolet, verum etiam noſtri ſenſus non raro nobis eripere: præſertim ſi (quemadmodum hæc noſtra) poſt graues diuturnasq; calamitates, ac veluti tempeſtatem ſæuiſſimam, repentè prætérque ſpem quaſi portus quidam fuerit obiecta. Quid autem tam acerbum liberæ multitudini, quàm ſeruitus? Quid tam dulce, quid tam exoptatum, quàm libertas? Itaque non rebus modò ipſis, ſed vel manibus harum rerum vocabulis, plebis animus queat ad quidlibet impelli: maximè primis his aliquot diebus, dum gaudiorum adhuc velut æſtus quidam impotens, omnia ſurſum ac deorſum miſcet, dum lætitiæ

itiæ temulentia, dum gratulãdi dulcis quædam ebrietas pectus occupans, animum ad cogitandum instituere non sinit. Verùm vestra, Iudices, singularis sapientia perspicacitásque, non hoc tantùm scrupulo me leuat, verùm & hanc mihi fiduciam suppeditat, vti sperem futurum, vt hoc contradicendi munus, quod equidem nec inuidentia nec fauore in Tyrannidem (sicut iste calumniabatur) sed solita mea, & (vt opinor) nota Reipub. charitate suscepi, vobis non modò non inuidiosum, sed fauorabile plausibilé́q́ videatur. Etenim postquam viderem manifestà quadam Deorum beneuolentia, post diuturnam ac miserrimam illam seruitutem, toties Reipub. votis expetitam libertatem aliquando contigisse: nihil prius curandum nobis esse iudicaui, quàm vt gratos nos exhiberemus in eos, à quibus nobis tam egregia felicitas esset profecta, quò videlicet munus suum huic vrbi proprium perpetuuḿq́ facere vellent, & constabilire tuerique quod largiri non essent grauati, meminissemuśq́ ijsdem in manu esse vt eriperent ingratis, quod optantibus dedissent. Sunt autem vel primæ gratitudinis partes, intelligere videlicet cui beneficium acceptum ferre debeas. Et hac vna ratione mortales diuinæ beneficentiæ gratiam referre possumus, si beneficium acceptum agnoscamus, si celebremus, si ad illos auctores referamus. Neque mihi committendum putaui, vt dum nimiùm candidi in ciuem esse volumus, in deos ingrati impij́q́ reperiamur. Neque enim isthoc nomine nunc perinde laboratur, ne hoc præmij pereat ærario, & huius lucris accrescat (quanquam id quoq́ longa iam tyrannide exhaustius est, quàm vt inde temerè dari præmia conueniat immerentibus:) illud agitur, ne dij immortales, qui huius malè consulta nobis verterunt bene, hoc tantum munus à nobis tanquam ingratis reposcant, si quod ipsis solis debe-

tur honoris, laudis, gratiæ, id illis fraudatis, in hominem contulerimus. At quem hominem, obsecro? Nempe qui quum priuatus contra leges iuuenem occiderit, atque hac temeritate sua, restitutæ libertatis periculosam occasionem modò præbuerit, idq; adeò imprudens (vt mox docebimus) non verctur pulcherrimum tyrannicidæ titulum diis eripere, sibi arrogare: Reipub. diem dicere, ac leges ipsas in ius vocare: ciuitatem ingratitudinis ream agere, nisi sibi totam hanc felicitatem ferat acceptam. Nullum quidem, Iudices, facinus speciosius tyrannicidio, nullum diis dignius: verùm hoc impudentior, qui sibi laudem tam eximiam vsurpat immeritus. Nullum præmium honestius illustriusq;, quàm quod tyrannicidæ debetur: sed hoc impensius accuratiusq; spectandum, ne temerè decernatur indigno. Permulta siquidem, permulta ad id requiruntur, vt hoc tam egregio titulo, vt hoc tam diuino præmio dignus quis esse videatur: quorum nihil in hunc competere, paulò pòst euincemus. Proinde quum non tolerandæ improbitatis mihi videatur, qui legibus tum homicidij, tum temeritatis pœnas debeat, eum à legibus præmium omnium maximum petere: petere dixi? imò flagitare: & ita flagitare, vt etiam si vnum ex huius arbitrio dependerint, tamen multa insuper isti creditori sint debituræ. Quæ cuncta quum postulare iure potuisset, maluit tamen homo verecundus, vnico persoluto, reliqua sibi deberi: vt haberet nimirum quod obnoxiæ Reipublicæ quoties libido sit, possit improperare. Tum illud vtrum risu potius, an odio dignum existimem, quòd in tribunalibus, quòd apud ornatissimum seuerissimorum Iudicum consessum, Thrasonem quendam nobis è comœdia retulit? Sensistis, Iudices, vt è corona plerique risum tenere nequierint, dum personatus iste Hercules tragœdiam illam

suam

ſuam nobis recitabat de ſeſe ter & quater & tyrannicida, de ſapiente illo gladio commilitone ſuo, qui per ſe prudens ſenem interemit: digno videlicet, qui inter ſidera collocetur, domino in deorum numerum relato. Dij boni, quibus phaleris, quibus fucis, quibus ampullis facinus illud nobis ſuum ornauit, iactauit, exaggerauit? quàm militari iactantia, quàm Stentorea voce, quàm faſtuoſo vultu, quàm arrogantibus ſupercilijs, quàm ſtupidis oculis, ſuum ipſe vobis encomiũ detonabat? Quæſo, Iudices, vt etiam nunc hominis vultum diligenter attendatis: nónne vobis minitari videtur? nónne dicere, ni mihi præmium decreueritis, haud feretis impunè, incolumi diuino illo meo ac fortiſsimo gladio, qui vel ſine me meas vices, vbi lubebit, acturus eſt? Quis tandem iſtam ferat iactantiam, vel in eo qui verè tyrannum occidiſſet? Hæc quoq; me cauſa, Iudices (neque enim inficiandum eſt) commouit, vt huius obſiſterem petitioni: vel magis vt immoderatam arrogantiam, vt odioſam huius imputationem reiunderem. Videbam iam inde ab initio, quum certatim vniuerſa ciuitas dijs libertatis auctoribus gratularetur, vt hic ſeſe ira tumens in medium ingeſſerit, quàm indignè tulerit victimas dijs ſeruatoribus immolatas. Sibi hunc honorem eripi, ſeſe vnicum eſſe reſtitutæ libertatis auctorem proclamabat: leges, aras, focos, omnia publica priuataq; ſuæ dextræ, ſuo magnifico gladio deberi. Agite quid futurum denique, Iudices, auguramini, ſi ad huius intolerabilem iactantiam, veſtra auctoritas, veſtra comprobatio, ſi præmium quaſi pignus acceſſerit? Quid, niſi vt tyranno ſubmoto alter quidam huic ciuitati paretur, qui ventoſæ linguæ, gloriæq; quaſi tyrannidem quandam exerceat? Qui quotidie nobis odioſam iſtam ſuam tragœdiam ingerat, quotidie dextram iſtam Herculanam, & gladium prodigioſum minite-

tur? Vtrum eſt hoc, Iudices, tyrannide liberari, an mutare tyrannum? Videtis ipſi quàm minaci fronte me iam obtueatur. Quid mihi ſuccenſes? Quid minitaris oculis? Quid terres ſupercilio? An mihi non licebit libertate in contradicendo (tuo ſcilicet munere) vti, quum tu ſic abutare? qui liberum tibi putaris (id quod etiã in proſcenio leges fieri vetant) crimẽ tã atrox, tã capitale in ciuẽ impingere, tantùm quia libuit, idq; apud Iudices iratos, in tã frequenti ciuiũ corona, quod neque as vel leuiſſimo confirmare argumento. Siquidẽ quàm reliqua gloriosè, tam illud impudenter dicebas, mihi nullã fuiſſe cauſam quare tibi contradicendi partes ſuſciperem: niſi quò tyranni necem, quæ me diſcruciaret ſcilicet, vleiſcerer. Quo quidem tuo exemplo ſi viciſsim in te liberet vti, mox intelligeres quàm atrocia, quanto probabilius in te poſsint retorqueri. Nam tuum iſtud tam inuidioſum (quemadmodum tu quidem exiſtimabas) conuicium, me longè minus etiam territabat, quàm (quod vulgò dicunt) ex pelui redditum fulgur. Etenim præterquam quòd neque affinitas, neque cognatio, neque neceſsitudo, neque emolumentum, neque prorſus alia res vlla mihi cum tyranno interceſsit, quur mea referret illum viuere, ſine quibus rebus nullam in quenquam criminis hærere ſuſpicionem tu quoque ſcires, niſi nunquam tribunalia vidiſſes, ac niſi hodie deuium te lucelli ſpes feciſſet iureconſultum: equidem arbitror meam fidem, integritatem, pietatem, totamq; meam vitam ſic huic Reipub. ſpectatam eſſe, vt iſto crimine tibi potius improbitatis odium, quàm mihi ſuſpicionem vllam conciliaris. Vides quàm multis adductus ſim cauſis, vt tibi obſiſterem? Denique (ſi ſcire vis) bona ciuium pars id à me enixiſsimè flagitauit, vt ſui patrocinium aduerſum te capeſſerem, negantes ſibi videri tyrannide liberos ſeſe, niſi te à tyrannicidæ præmio deiicerem.

Non

Non quòd pudeat homini debere hanc felicitatem: tametsi id quoq; durum, ei debere qui sic imputet. Sed debere arroganti, sanè quàm molestum est: at debere cui non debeas, isthuc verò non grauissimum modò, verùm etiam stultissimum. Equidem ne lenoni quidem vel verbo refrager, si modò is promereatur: sed obnoxium esse tam importuno imputatori, tum qui nihil iuuerit, id verò bis miserum est, bis stultum est. Nullus enim insolentius exprobrat beneficium, quàm qui quod non dedit, id vult dedisse videri. Sed finge mihi nullam esse causam quur tibi me opponerem, nisi quia sic animo lubitũ sit meo: profectò nihil habes quod mihi iure succenseas. Etenim quum apud Iudices tam sanctos agatur, si verè præmium meruisti, non tibi honorem eripio: verùm etiam vehementer illustro, quando non paulò magnificentius est tyrannicidæ præmium euicisse, quàm tulisse. Sin minus, æquus veniam dabis, si boni ciuis fungor officio, si nullo meo emolumento Rempub. debiti præmij ream defendo, si stultitiæ crimen, si imprudentiæ infamiam à ciuitate depello, si non sino vt nostro omnium periculo hæc vrbs in deos existat ingrata. Postremò, si deorum immortalium causam ago, quibus honorem debitũ tu conaris interuertere: vt vel hinc sat liqueat quanta religione reliquam causam egeris, qui statim ingrediens tam impudenter sis calumniatus. Contradicit igitur, contra Rempublicam fauet tyranno. Quanquam ego illud quoque liberæ ciuitatis esse iudico, hoc loco vel tyrannorum causas citra fraudem agere licere. Neq; tamen à vobis postulo, Iudices, vt vel mihi prosit in causa hac meum erga Rempub. studium, vel huic obsit tam insolens arrogantia: imò non deprecor inuidentiæ suspicionem, non refugio vel atrociſsimam illam quam iste mihi conabatur impingere, inuidiam, vt tyranno fauisse vi-

dear, nisi certiorib. quàm vt à quoquam refelli possint, argumentis euinco, nisi demum & aduersario persuadeo, modò ne tergiuersetur, vt quammaximè ciuiliter quis agat, nullum ei deberi præmium: sin exactius, seueriusq, pœnam etiam ab ipso deberi. Quæ quidem dum quàm potest breuissimè facio, quæso, Iudices, vt me attentis animis atque auribus audiatis. Meministis, Iudices, vt iste inter dicendum subindè nobis conatus sit ob oculos ponere, id vnum spectare iusserit, quantis malis tyrannide simus leuati. Hoc passim inculcabat, hac re bonam orationis partem occupabat: nihil nos aliud perpendere voluit, nisi quòd grauem seruitutem toleràssemus, nunc optata libertate frueremur. Nimirum id tantum vos spectare voluit, quod ad hoc iudicium nihil attinebat. Neque enim hoc in quæstionem venit, quam misera sit tyrannis, quàm optanda libertas: sed de illo cognoscitis, Iudices, quum libertas huic vrbi sit restituta, quanta hinc laudis portio huius virtuti debeatur: & an id quod euentu cum huius facto coniunctum est, idem cum eius merito coniunctum videri oporteat. Relegam autem eadem vestigia, quibus ipse in causam ingressus est: quod equidem refellendi genus simplicissimum esse puto: sequarq; partes illas quibus iste rem secuit, id nimirum agens, vt quemadmodum ingeniosi conuiuatores ijsdem carnibus alio atq; alio modo coquendis condiendisq; efficiunt vt multa opsoniorum genera videantur, itidem iste nobis ex vnico homicidio multa faciat tyrannicidia. Repetam igitur ordine gradus illos, quibus iste facinus suum sibi visus est mirificè attollere, & in quibus idem restitabat. Quòd si me deturbante, vel in vno quolibet consistere poterit: tum ipse sese victorem pronunciet licebit. Quot tyrannicidia, inquit, quot præmia! Primùm quòd volui, deinde quòd conatus

sum;

sum: tum autem quòd filium occidi, plus quàm tyrannum: postremò, quòd pater ob mortem huius sibi necem conscisuit. Principiò quòd voluit, Iudices, quis non leuius esse videat, quàm vt sit refellendum? nisi quòd iste tanta voce intonabat, toties inculcabat quòd tyrannum voluisset occidere, atque id (vt nihil iam accideret) tamen præmio dignum asseuerabat. Quid autem tam ridiculum, quam nudæ voluntatis præmium à lege flagitare? quæ adeò nihil ad se pertinere putat quid velint aut in animo statuant homines, vt neque pœnam irrogent si quid velis, modò perperam: neq; præmium ostendant, si quid officiosè velis: verùm id vnumquenq; voluisse interpretantur, quod nulla vi coactus effecerit. Ergò ne, inquies, non magna facti pars est voluisse, quod quidem arduis in rebus vel solùm sufficere solet? Rectè sanè: sed apud deos modò: quippe quibus solis perspicuum est quid nolis aut velis. ab his præmium expectandum, si quid præclarum animo conceperis. Lex hominum vices agit, & quid in obscuris illis sinuosi cordis specubus mortales agitent, adeò sua referre nihil putat, vt non dicam abdita aut suspiciosa, sed ne ea quidem admittat quæ populari sunt opinione famáq; iactata. Postremò vt non nisi comperta recipiat, non audiat nisi quæ sunt certissimis argumentis deprehensa, probata, euicta. Cedo, quod est facinus tam nefarium, cuius simplex voluntas in crimen vnquam est vocata? Ista iudicia, Aeaci Rhadamantíque tribunalibus seruantur. Hîc mihi non quid volueris, sed quid feceris adferto. Quòd si nulla lex vlli flagitio supplicium minatur, quod in animo statueris: quæ tandem est impudentia, pro merito quod præstare volueris duntaxat, perinde quasi præstiteris, à lege quasi præmium postulare? Quæ quidem quum ad id vnum sit comparata, vt maleficia vel deterreat, vel coërceat, multó-

quæ magis ad eius partes pertineat nocentibus irrogare pœnam, quàm bene merentibus largiri præmia (id quod mox copiosiùs demonstrabimus) posteaquam in criminibus non accipit insimulationem meræ voluntatis: quæso te, in petendis præmijs ostentationem voluntatis admittet? Quis autem est ciuium vel quantumlibet ignauus, qui non velit tyrannum occidere, si tutò liceat? Quis non vel leno, saltem emolumenti causa velit? Denique quis non facilè simulare possit, voluisse se, videlicet quò præmium gratis auferat? Vis itaque dicam quantum hoc totum habeat momenti, voluisse occidere? Nempe perinde est, quasi te somniaris occidisse. Par pari pensari conuenit. Qui præstitit beneficium, ei lex beneficium rependit: at qui bene voluit tantùm, ei quid debetur, nisi vt vicissim bene velit Respublica? I nunc, & hoc in gradu nos iube consistere. Rem tam eximiam, inquis, animo versaui, statui, decreui: an præmium negabitis? Non fraudaberis præmio, si isthoc nomine postules. verùm illud interim præmij ferer: velut homo nimium perfrictæ frontis, irrisus, explosus, exibilatus discedes, quem non puduerit id à lege postulare, quod ne leno quidem ausit à quoquam petere vt rem pro voluntate auferat. Nemo tam vecors, qui concedat, vt voluntatem nescio quam, hoc est, minus quàm verba precio redimat. At non volui tantum, inquis: verùm & periclitatus sum: ascendi, submoui satellites. Primùm isthuc tu quidem consultè facis, quòd de gradu illo desiliisti, in quo nimis profectò incommodè stabas: quanquam ne in hoc quidem multò commodius constiteris. Nam etiamsi paulò minus absurdum videatur, haud ita multò minus impudens tamen est, quum lex palàm præmium decernat ei qui factum præstiterit: te, quòd conatus modò sis, præmium poscere. Ergo ne

hoc

hoc quidem iuris erit apud te legibus, quod per illas est ciui priuato cum ciue priuato? Age, quid si quis ciuium tecum iniisset contractum, ita vt ille pecuniam stipulatus, tu conditionem pactus esses: mirum ni sup vterque periculo, atque is nondum præstita conditione nummos his verbis abs te petat: Cedo mercedem, conatus sum, tentaui, adnisus sum: ánnon protinus impudenti homini respondebis, Cedo conditionem? Nam de tuo conatu quid mea refert? quandoquidem effectum abs te pactus sum, non conatum. Puta totidem verbis tibi nunc respondere legem: Agnosco contractum, non muto pacta, debeo præmium: sed si tu conditionem præstitisti, si tyrannum occidisti. Verbis aut obligantur aut absoluuntur homines. Si conato pollicita sum præmium, non grauabor dare: sint ei qui facinus peregisset, quod tandem ius est te ferre quod es stipulatus, me non ferre quod sum pacta? In priuatis ac minutis contractibus nemo tam improbus inuenitur, vt lucrum conditione promissum postulet, non præstita conditione: nemo tam stultus vt det, si quis postulet: & tu à Republica maximum omnium præmium postulas, quòd conatus modò sis? Nihil mihi nisi nugas adfers, donec illuc vnũ audiam, quod te præstare oportebat. Volui, inquis, astẽdi, perrupi custodias, submoui satellites: quantulum iam est illud quod supereſt? Quid adhuc desideras? Nempe nihil in te desidero præter illud, cui soli debebatur præmium. Annón intellexisti, in istiusmodi contractibus duplex esse periculum: quorum alterum ad hunc tantùm, alterum ad illum propriè pertineat: videlicet persoluendæ mercedis, & præstandæ cõditionis? Ego meo periculo præmij dependendi onus recipio: neq; tua referre putes, neque refert, quàm angusta mihi res vnde corradendum quod debeam precium. Tu itidem conditionem tuo suscipis periculo: neq; mea quic-

quam interest quo sudore, quo periculo sit ea tibi præstanda. Totam istam curam, totum hoc negocium tibi relinquo. Quòd si ego iam præstita abs te conditione commemorem tibi, in agris meis malè prouenisse segetes, merces naufragio periisse, nihil auelli à malis debitoribus, non sine graui dispendio conflari posse pecuniam quam tibi debeam: dic obsecro, nónne nugas agere me dices, negans horum quicquam ad te pertinere? Hoc vno modo posse satisfieri tibi, si pecunia numeretur. Neque quisquam est iudex tam iniquus, quin te tuo vti iure fateatur. Et mihi pulchrè satisfactum existimas, si tu mihi tragœdiam adferas, quantum adieris periculi, quantum sudorum, quantum vigiliarum exhauseris, dum studes præstare conditionem? Res est (mihi crede) calumnioſior scrupulosiorq́, quàm vt legibus tam occupatis conueniat alienam expendere voluntatem, alienos pensiculari conatus: quorum suos quisq́ nimio solet æstimare, non suos difficile est adamussim perpendere. At facili facilis est æstimatio. Proinde ea in legis cognitionem cadit: hinc reliqua omnia consueuit metiri. Tametsi non piget interdum æqui bonique rationem habere. Verùm in his litibus quæ de vetere illa formula pendent, inter bonos bene agier oportet: in contractibus, quæ neque vi, neq́ dolo coierunt, quid est quod à præscripto recedatur, nisi quis velit omnino à pactis discedere? Quid duis circumspice: & si potes vsquam inuenire exemplum, non nego præmium. Sæpenumerò in pugilum Olympicis, sæpe in certamine spectator (opinor) sedisti: cedo, num quando vidisti quenquam tam impudentem, qui palmam sibi hoc nomine vendicaret, quòd strenuè certasset? Non arbitror, atq́ id in re penè ludicra, certè ad voluptatem comparata. Et tu in tam serio, omniumq́ splendidissimo negocio id tibi postulat, quod in

scenicis

ſcenicis illis pudeat vel impudentiſsimum tentare? Age quoties & illud vidiſti euenire, vt qui ſeſe fortiſsimè doctiſsimeq; geſsiſſet in curſu, is à præmio longiſsimè abeſſet, & ignauiſsimo faueret euentus? Habeat ille ſanè quod cauſſetur: excidiſſe habenas, conſternatum equum, fractam rotam, iactet ſe vel arte vel viribus tantò præcellentiorem, quantò Theſsitæ præſtitit Achilles: niſi metam prior attigerit, profectò poſtulandi præmij ius nullum habebit: fortunam ſuam incuſare licebit. Cæterùm agonothetæ non indignabitur, propterea quòd hoc animo in certamen deſcenderit, vt eius vteretur conditione: id eſt, ita demum præmium ferret, ſi virtuti fortuna fauente viciſſet. Alioqui ſi conatui, non tantùm effectui præmium deberetur, tot palmis eſſet opus, quot in Olympicum certamen veniſſent. Quanquam in huiuſmodi ludis qui ſolennitatis voluptatisq; gratia proponuntur, fit interdum, vt victis quoq; præmia ſtatuantur, non honoris, ſed ſolatij gratia: verum ſerijs in rebus, atq; adeò periculoſis, quænam obſecro lex vnquam mercedem ſtatuit, niſi ſi quis facinus peregiſſet, & ita peregiſſet, vt omnes numeros implêrit? A quo tu quantum abſis, mox audies: nam nunc de conatu tantùm agimus. Lex igitur ciuicam promittit coronam ei qui ciuem in bello ſeruârit. Quis vnquam ad hunc honorem vel aſpirauit, quòd ſe telis obiecerit, quòd non ſine multis vulneribus diſceſſerit? Profectò niſi ciue ſeruato, neemo ciuicam petit. Quis vnquam his verbis muralem petijt: Acriter contendi, Iudices, vt mœnia ſuperarem, omnia feci, ſed depulſus ſum? Quantumlibet eniſus ſit, niſi cõſcenſo muro, nemo tam inuerecundus eſt vt muralem coronam ſibi deberi dicat. Obſidionalem nemo flagitat, niſi depulſa obſidione. Poſtremò nullus honos petitur, niſi ab eo qui id effecerit, ad quod honor inuitat. Qui nauim in tempeſtate deſertam,

ad littus

ad littus perduxerit, huic ex lege vendicatio est earum rerum quæ naui vehebantur. Quorsum attinet hîc tuam iactare peritiam, sudores, pericula, conatus? Nihil nō feceris quo nauē in tutum reduceres, sed victus tempestate deseruisti: audebis quicquā ex his quæ sunt in naui, tibi vendicare? Aut si ausis, futurum speras vt quisquam te vel pilum sinat attingere? Nō opinor. Si quis vnquam ouationē, supplicationē, triumphum obtinuit, quòd ad victoriam omnibus neruis esset enisus, quòd grauiter se gesserit in bello: nisi superior discesserit, nisi præscriptum à lege numerum hostium fuderit: audes & tu tibi præmium promittere, quòd tyrannicidium sis aggressus. Quod si nemini hominum memoria contigit, desine tibi noua spe blandiri, desine inaudito exemplo postulare, quod sperare sit improbissimum, dare postulanti stultissimum. Noli nobis commemorare quanto capitis periculo murum arcis conscenderis, qua virtute satellitium tyrannicum perruperis, alios depuleris, alios occideris: quorum maximam partem tibi liberum est fingere. Ad obtinendum tyrannicidæ præmium, duobus duntaxat verbis est opus, Tyrannū occidi. Quantumuis conatum exaggeres, alleues, attollas: non nisi tyrannicidæ debetur præmium. Alioqui quid dices si eodem illo die quo tu arcem conscendisti, permulti pariter aggressi, sua quisq; virtute freti, quorum nemo tamen tyrannum interemisset: vtrum omnes tyrannicidæ præmio potientur ex æquo, nempe quia conati? Age quid si multis strenuè rem aggressis, vni cuipiam, qui sit omnium ignauissimus (vt non semper virtuti respondet fortuna) eum contingat interficere, annon præteritis reliquis, hic vnus honorem auferet? Quamobrem tandem? Non quia plus adierit periculi, sed quoniam id confecit, cui lex honorem decreuit. Hîc tu fortasse rursus incipies deplorare, frustra sumptam operam:

negabis

negabis æquum esse, virtutis egregios conatus merito fraudari præmio, nisi fortunæ suffragio adiuuentur. Sed quæ tandem potest esse iniqua conditio, quam nemo compellitur accipere, nisi cui cordi sit? Quantumlibet iniqua conditio proponitur, eam nimirum facit æquissimam, quisquis suapte sponte recipit. In aleæ ludo (si fas est hoc exemplum conferre) quid iniquius, quàm vel summum artificem ab imperitissimo superari: si modò iactus commodè cadat? Atque id adeò nemo tanquam iniquum causatur: propterea quòd cui lusus huius lex non probatur, ei liberum erat non suscipere. Itaque lex quid præstari velit, id palàm atque in medio proponit: quid abs te præstari possit, id tibi relinquit expendendum. Illa nihil mauult, quàm vt rei quamoptimè cadat: quòd si posteaquam nihil iam intentatum reliqueris, quò minus effeceris, per fortunam steterit, intelligis (opinor) nihil habere te quod legi succenseas. Fortunam, si ita lubet, in ius voca. cum lege nihil tibi rei: quæ vt nihil promittit, ita nihil debet, nisi præstanti. Neque verò existimemus, Iudices, istud à maioribus qui hanc legem tulerunt, sine summa ratione fuisse factum, vt conato præmium non esse statuendum putârint, videlicet illud cauerunt, non tantùm ne ancipites istas & inexplicabiles huiusmodi de conatu lites mouerentur, verùm etiam quòd intelligerent tyrannicidij conatum non posse nisi summo ciuitatis periculo suscipi. Vnde futurum prospiciebant, vt si conatui præmium statuissent, temeritate conantium Respon. subuerteretur potius quàm restitueretur. Etenim tyrannis quid aliud est quàm graue capitale{que} ciuitatis vlcus? huic si quis medeatur, ei merces digna proposita est: quam ita demum ferat, si remedium præsentaneum attulerit. Verùm huic malo neminem oportet admoliri manum, nisi certum artificem,

cem, qui sua diligentia peritiaq; fretus, non sinat hoc licere fortunæ, vt dum ipse salutem dare conatur, illa vitam penitus eripiat. Quid? vtrum tu igitur in eiusmodi discrimine conatum præmiò iudicas muitandum esse: an potius pœna deterrendum, nisi quod conatus est quispiam, idem præstiterit? Nec illud te subleuat, quòd mihi videbare ratiocinando colligere, quum lex in maleficijs pœnam irroget simplici sceleris molitioni, par esse vt multò magis in benefactis conatus habeat rationem. nam oportere legem multò propensiorem videri ad compensandam virtutem, quàm ad retaliandam culpam. Atq; vide, quàm hîc tota erras via. Principiò non animaduertis hoc tyrannicidij facinus toto genere à reliquis discedere, propterea quòd aliorum molitio cum priuato molientis periculo modò coniuncta est, huius cum publico Reipub. discrimine copulata: vt temerè moliri tyrannicidium nihil aliud sit, quàm temeritate priuata rem omnium prodere. Deinde lex nec in quouis crimine, nec qualemcunque conatum in quæstionem venire sinit: verùm in paucis duntaxat, quæ vel propter insignem atrocitatem hoc odij merentur: vel eiusmodi sunt, vt prius exitium adferant, quàm conatus dent significationem: quod genus parricidium, veneficium, proditio. Postremò nō vides nihil esse simile, totaq; natura rationeq; discrepare, pœnæ legitimam irrogationem, & honoris largitionem. Nam alterum quidem proprie legum munus, alterum quasi quædam de iure concessio, legisq; candor (vt ita dixerim) quidam est. Hoc ita habere, sic demum intelliges, si reputes quàm multa sint quæ lex iubeat, addita pœna ni pareas: quàm multa item vetet, nisi obtemperâris, supplicium minitans: contrà vix vnum atque alterum esse, ad quæ præmio solicitet. Quædam enim eiusmodi sunt, vt durum ac seruile videatur ad ea metu mali adigi: quo de genere

genere sunt, vxorem ducere, peram dare liberis. Hic lex mirũ vrbanùs ac verecũdiùs tecũ agit: patris, nõ magistratus sumit habitum: precio ad id inuitat, quod alioqui gratuitò te præstare decebat. Rursus alia tametsi id genus sunt, vt à quouis non improbo ciue præstari velle oporteat, tamen & fortiora videntur, quàm à multis præstari queant: & pietate ipsa honestiora, quàm vt multi velint suscipere: nam inhumanum videtur, cuiquam vitæ suæ contemptum imperare. Ad hæc igitur præmio animat, quasi & calcar addit virtuti. Proinde non oportet hanc legum indulgentiam longiùs trahere, quàm ad quæ semel ipsa adstringit. Nec mirandũ est si attentior, si vigilantior, si exactior est in proprio naturali & munere suo, quàm in eo in quo pro temporis ratione in alienas partes descendit. Huic adstipulatur illud, quòd nouis etiam criminibus exemplum aut nouum noua lege solet institui, aut à simili lege mutuò sumi. Neq; tamen idè fieri consueuit, si quis quid noui fecinoris cum laude patrauit, vt præmium à simili constitutione decernatur. Nisi lex extet, quæ nominatim honorem statuat eius facto: quod roget, vix habebit: quod postulet, haudquaquam. Cur enim legi necesse sit, passim ciuium suorum officium mercede redimere? quandoquidem ne sit impunita improbitas, id publicitùs omnium refert: at probus esse nemo gratis potest. Quid autem est quod non vel gratus patriæ debeat ciuis? cui si vel animam impenderis, quid mirandum, si quod acceperas, id restituis? Vt supplicio dignus sis, nisi parenti pietatis officium persoluas: non præmium illicò tibi debeatur, si persoluas: itidem si quid in leges commitas, nõ potes effugere supplicium: at non statim illæ tibi præmium debituræ sint, si quid cũ officio feceris. Nam si ciues omnes sese in officio continerent, ne opus quidem esset vllis legibus quippe quæ non ad bonos mores comparatæ, sed malis è

moribus

moribus natæ sunt (id quod verè vulgò dictitant) ac pharmáci vice fungantur. Finge itaq; nullas esse leges, quemadmodũ de aureo Saturni seculo fabulantur poëtæ, suo quenq; sponte fungi officio: an tu hic clamabis perire benefacta, quòd nulla lex præmiũ decernat? Vti lex non minatur nisi improbis, ita nõ pollicetur, optimis ciuibus. Quorsum enim opus promisso, quũ virtus absoluta abundè seipsa cõtenta sit? Proinde petere quod illa nõ sit pollicita, profectò plus quàm impudentissimũ est: improbè flagitare quod ea candidè ciuiliterq; promiserit, ciuis est probitatis non satis spectatæ. Tu quid merueris, paulò pòst excutietur. Interim finge sanè præcipuam quandã vtilitatem attulisse, cui tamen ex lege præmium non debeatur: virum protinus clamitabis infrugiferum fuisse officium, ciuitatem in ius vocabis, plebem ingratam vociferabere, minitabere iudicibus nisi tibi mercedem ex animi tui sententia decernant: an potius ipsam virtutem abundè magnum sui præmium iudicabis: oblectabis te conscientia recti: hunc esse maximum fructum officij duces, quòd de alijs citra tuum emolumentum benemerendo, ad deorum benignitatem videaris accedere? Nimirum hæc tibi futura sunt satis, si modò ciuis sis optimus. Quòd si non contentus istis, aliud adhuc nescio quod præmium desideres, certè maximo proximum est gloria: hoc tu iam propemodum tulisti. Quando metiris precio, volitare pro ora mortalium, celebrari, laudari, digitis notari mille, oculos omnium in te coniectos circumferre? Ista inquam vel maxima præmij pars: nam pecunia sanè quàm exiguum momentum adfert. Tu conatus duntaxat es: permagna portio, vel caput potius ipsum tuo deest facinori. At cùm interim his rebus frueris, dum non occiso tyranno, tamen velut tyrannicida celebraris, quæso te, quantula pars abest à tuo præmio, quod laturus eras etiam si tyrannum occidisses?

occidisses? Postremò isthuc ipsum præmium, penè dixerim, inuidendum mihi videtur, quòd iam tibi licuit toties Reipublicæ tyrannicidium imputare, quòd in celebri iudicio, tibi contigit honestissimum præmium flagitare, & in tam frequenti theatro, spectante Republica, magnificam istam tuam tragœdiam peragere. Mihi videtur, Iudices, beneficij tulisse gratiam, quisquis exprobrare beneficium potuit. Tu fortunæ, tu deorum munus imputas ciuitati, & sunt fortasse, qui tibi libertatem acceptam ferant: an hæc tanta præmia contemnis, quæ vel vero tyrannicidæ sufficere debuerant; nisi lex maluisset præmio conatum ab effectu distinguere? Quanquam nullum mehercle præmium magis congruit ei, qui tyrannum conatus sit occidere, nec occiderit, quàm vt illi contingat tyrannicidæ præmium sperare, nec ferre tamen. Hiccine erat ille gradus, in quo nos tecum commorari iubebas? Quanquam hoc nomine tuus conatus minus promeretur præmium, quòd aliorum proposito fortuna modò defuit, tibi voluntas, vt ais. Effecisti quod voluisti: id quod erat necesse, nec feciſti, nec voluisti. Sed iamdudum alium gradum (vt video) circumspectas, in quem te recipias. nam in hoc quàm citra omnem præmij spem consistas, intelligis. Age sequemur te per omnia, & aliundè aliò fugitantem persequemur, nec vsquam sinemus consistere. Atqui non tantùm aggressus sum, inquis, verùm etiam occidi. nempe filium: atque id facinus in duo secas tyrannicidia, & quòd filium sustuleris plus quàm tyrannum, tum tyrannidis successorem: & quòd parenti, necato filio, mortis causam ministraris. De illo mox: nunc hoc, cuiusmodi sit, inspiciamus. Parentem ais abs te, iugulato filio, eadem occisum opera. negas enim referre qua via peremeris, modò sustuleris: imò splendidiùs isthuc videri vis, quòd tuo quidem ense, verùm

ipsius dextera sit interemptus. Hæc tam honesta, Iudices, oratio posit parum attentum fallere, præsertim hoc rem fucis illis suis & phaleris venditante, dum nobis ob oculos ponit validum illum florentémque iuuenem, sic patri adamatum, crebris vulneribus confossum: parentem senem miserum illi circumfusum, eodem exanimatum ense, sanguinem vtriusque inter se confusum. Ista quidem dictu splendida, sed quid ad tuam causam attinent? Nemo tam cæcus qui non videat, nemo tam effrons qui neget, spectaculum illud multò omnium iucundissimum extitisse ciuitati, quum senem tyrannum iuueni videret incumbentem, exanimem exanimi: & in altero gauderet sese leuatum malis præteritis, in altero futurorum metu. Hæc quum per se maxima, quum Reipublicæ sint gratissima, quid attinet verbis exaggerare? Illud vnum in hoc iudicio vertitur, vtrum tibi acceptum ferri oporteat, quòd pater sine controuersia tyrannus occisus est, an fortunæ, superûmq; dexteritati? Quòd enim tuo gladio peremptus est, id verò quàm est futile, nihilq;? Quid si tuo gladio ab eo qui eum vtendum abs te rogasset, tyrannus esset necatus, num tu protinus tyrannicidæ præmium petitum venires? Lex occisori pollicetur honorem: tu eum iugulâsti, de quo certè controuersum esse poterat, tyranni nomine censensus esset, nécne: eum de quo nihil erat dubitationis, reliquisti. Si prudens, prudens excidisti à præmio: sin metu, multò minus etiam causæ est postulandi muneris. Verûm illud tute vehementer vrgebas, vti prudens volénsque reliquisse viderêre. Sed quod tandem erat istud tuum consilium, quû tibi sic in manu esset, non toto metu liberare Rempublicam, sed vltorem tui facinoris, & verum certumq; tyrannum relinquere? Intelligebas (vt ais) omne negotium confectum extincto iuuene, propterea, quòd modis omnibus futurum

futurum præscires, vt senex illicò sibimet eodem gladio nè-
rem conscisceret. Videte, Iudices, in manifestissimo mendà-
cio qua rima conatur elabi: nisi diuinandi scientiam com-
mentus fuisset, non poterat hinc explicare sese. siquidem hæc
vel augur, vel haruspex, vel vates diceres, fortasse nonnullos
inuenires qui ista prædicanti fidem essent habituri. Nunc
quid impudentius, quid vanius, quid veri dissimilius, quàm
asseuerare id certum præscisse te, quod tale sit, vt quiuis a-
lius exitus potius fuerit expectandus? An coniecturis es as-
sequutus id euenturum quod euênit? At quid aliud effici co-
iecturis poterat, nisi vt vel sperares, vel suspicarere? Porrò in
re tam ancipiti, quæ dementia erat spem incertam sequi, dis-
crimen certum negligere? Sed audiamus obsecro certas il-
las coniecturas, quibus hic noster vates præsensit inopinatum
omnibus exitum. Iam ætate fessus erat, inquis, iam viribus
defectus, nec obtineri iam autumabat posse tyrannidem a-
dempto filio. Tum indulgentiùs amabat, quàm vt filio vellet
esse superstes. Nónne sentis hæc adeò non esse naturæ rerum
consentanea, vt iam omnibus videantur esse confutata, vel
priùs quàm refellantur? Vtrum seni mentem vllam fuisse pu-
tas, an non putas? Si non putas, fieri potuit vt illi tutum vi-
deretur, quod neutiquam erat tutum: atque ita protinus toto
falleris augurio. sin putas sapuisse, quur erat quòd vsque-
adeò diffideret? Quasi verò tyrannis viribus duntaxat ve-
nius hominis, ac non multò magis ingenio, versutia, callidi-
tate, largitione, crudelitateque contineatur: quæ omnia si
magis in senem, quàm in adolescentem competunt, quur tu in
diuersum torques augurium? An non illa ætas vsu rerum ca-
lentior est? an non altiùs dissimulat? an non cauet diligen-
tiùs? an non prospicit oculatiùs? irascitur implacabiliùs? te-
naciùs iniuriæ meminit? melius q; in longinquum consulit?

His solis rebus imperium tyrannicum administratur. In mi-
litiæ duce quantulum est illud momentum, quod corporis
vires afferunt? at in tyrannide profectò multò minus. Cur
magis illum terreret, ademptus filius, quàm extinctus satel-
les quispiam audacior; quum arx superesset approbè muni-
ta, superessent opes, arma, satellitum ingens agmen, tot in
ciuitate factiosi potentesque, qui non solùm tyranni par-
tes adiuuabant, verùm etiam tyrannos agebant? quos equi-
dem spero nunc nobis non esse metuendos (nolim enim in-
fausta ominari) at ita tamen, ne nimiùm securè negligan-
tur. Vsqueadeóne senem crudâ viridiq; (quod omnes no-
runt) senecta, callidum, animosum, ambitiosum, non stul-
tum, vna filij mors consternauit, vt rebus desperatis protin-
us è vita sibi migrandum duxerit, præsertim quum ille pa-
tris dominatum nihilo reddiderit tutiorem, sed multò inui-
diosiorem, idq; ob libidinem, atque ætatis insolentiam iteme-
ritatémque; adeò vt expedierit propemodum illi ad stabi-
liendam tyrannidem filium è medio tolli? Etenim quò pro-
pius ad iusti regni speciem accesserit tyrannis, hoc minus
est inuidiæ obnoxia, magisq; tuta. Iuuenis ille solùm hoc au-
gebat, quod maximè tyrannos solet euertere: vera illa ty-
rannidis munimenta in callidi senis pectore erant collocata.
Sed tenerius adamabat filium, quàm vt defuncto posset su-
peresse. De matercula quapiam priuata loqueris, an de vi-
ro sene, callido, crudeli, denique tyranno? Quid ego? Iu-
dices, in eo sermone argumentis coarguendo sumam operam,
quem ipsa natura, quem mos, quem communis omnium sen-
sus repudiat? Quis vnquam istud audiuit, tyrannum vsque-
adeò pio in liberos fuisse animo, vt non dicam commori vo-
luerit, sed conuiuere commodè quiuerit? Credite mihi, pri-
uatorum isti sunt affectus: tyrannus neque quid natura, ne-

que

que quid pietas, neque omninò quid sit officium, nouit. Exuit hæc omnia, simulatque tyrannum induit. Omnia commodis omnia metu, omnia necessitate metitur. Solos hos amat (si quos tamen ille amat, qui vel deos ipsos odit) quos aut metuit, & tollere nondum expedit, aut quorum operæ ministerioq; ad fulciendum imperium indiget. Quòd si vllos ille posset amare, similes certè sui diligeret, impios, violentos, rapaces, sceleſtos: quando nihil ad conciliandam charitatem efficacius morũ similitudine. Atqui ne improbi quidem illi chari sunt, nisi quatenus adiuuant: adeò vt præposterum vel peruersum potius quendam Stoicum tyrannus exprimat. Neque enim quisquam tam Stoicus fuit, vt æquè vacârit omnibus affectibus, atq; tyrannus: hoc modo illos discernit, quòd Philosophus honesto metitur sua consilia, hic commodo. An ille vllum pietatis igniculum in quenquam mortalium sentire potuit, qui in patriam, vitæ parentem altricémque, qui in cœlites omnium bonorum auctores tam sit impius, vt illam crudeliſtima opprimat seruitute, horum phana despoliet, iura contemnat? Verùm vt largiamur tibi nonnihil, sinamúsque te priuatos affectus in tyrannicum pectus, hoc est, ignem in flumen transferre: an tandem persuadebis illud, vsqueadeò indulgenter illum adamasse filium, vsqueadeò in eum omnes vitæ suæ spes, voluptates, opésque semel contulisse, vt illo sublato ne minimam quidem vitæ causam sibi reliquam esse putaret? Repete, non dicam ex hac ciuitate, verùm ex vniuerso mortalium genere: non ex hoc seculo, sed ab orbe condito, & ab ipso (si vis) Promethei simulachro: quotusquisque fuit pater, quotaquæque matercula, quæ ob liberorum necem sibi fatum accersiuerit? Naturalis hic dolor, & quem nemo ferè non modestè ferat. Priuatis parentibus vel indulgentiſsimis, mulierculârum intem-

perantiſsimis affectibus mediocris luctus ſufficit: tyranni in filium charitati non niſi ſolam mortem ſatisfacturam eſſe, tu Lynceus præuidebas? Age, hoc quoque tibi donamus, vicerit homo tyrannus priuatorum in liberos pietatem, vicerit indulgentia materculas omneis: quî tibi compertum eſſe potuit, vltrò ſe dolor paternus inclinaret, in rabiem, an in diſperationem? Quò diligebat impotentius, hoc erat probabilius, vt ſenex naturâ ferus, ciuibus infenſus, vel maximè vellet eſſe ſuperſtes: vel ob id denique, quò veterem illam iram, nunc filij nece acerrimè exaſperatam irritatanique Reipublicæ ſupplicijs ſaturaret. Quòd ſi aliàs vitæ pertæſum fuiſſet, hæc nimirum vna cauſa poterat illum in vita retinere. Quid autem ſenili animo vindictæ cupidius? An neſcis quàm impotentes ætas illa concipiat impetus, quo rapiatur æſtu, quo flagrare ſoleat incendio, ſi quando atroci inſigniq; contumelia laceſſatur? Quæ verò potuit eſſe atrocior, quàm filij cædes ſic amati, vt tu quidem ais? Hæc nimirum, quicquid in illo fuerit vnquam crudelitatis, quicquid ſæuitiæ, quicquid immanitatis: ſi qua ſanguinis ſitis, ſi qua ſupplicio-rum fames, denique ſi quid tyrannicum: id omne ſemel de integro poterat excitare, quaſiq; renouare. Mitiora etiam animalia, datæ orbitatis iniuria in rabiem ſolet agere: & tu in tyranno (quo nullum animal immitius) nihil tale metuendum eſſe certiſsimus augur exiſtimâſti, quod in tigribus videmus euenire? Quòd ſi tibi vni compertum erat, tyranno ſic in delicijs eſſe filium: quid igitur aliud tua fiebat opera, niſi vt ſæuiſsima illa tigris rapto catulo in rabiem verſa, in miſeram in hanc ciuitatem dilaniandam diſcerpendámque inſiliret? Id ſi non euênit, magna dijs gratia, tibi magnum debetur malum: qui quantum ad te pertinet, tam diram beluam in noſtra capita fortunásque immiſeris. Elige

nunc

nunc vtrum malis, an verum fateri, nihil fuisse tyranno cum nostris affectibus commune, an confingere sic adamasse, vt matercularum quoque vicerit delicias. Certè neutro modo tua constabit diuinatio: quæ nisi constiterit, non est quòd ad eius rei laudem aspires, quæ fortunæ commoditate te imprudente euenerit. Postremò donemus & hoc tibi, vt præsciueris, & certum præsciueris: Deo videlicet quopiam te certiorem faciente (nam alioqui fieri nequaquam potuit) perinde est ac si non præscieris, quum præscientiæ tuæ fidem legi facere non possis. Profer quibus prædixeris id euenturum quod euênit: doce quis deorum quando isthuc tibi prænunciârit. Nihil habes quod dicas. Verùm posteaquam rem feliciter euenisse videres, tum demum post factum vates esse cœpisti, quemadmodum vulgò tum fieri, tum dici consueuit, post euentum stultos etiam sapere: & quò fortunæ beneficium verbis in te transmoueres, tragœdiam istam nobis comminisci cœpisti, causas reperisti, quibus præsciisse videâre. Sed dij boni, quàm non bonum Poëtam te præstitisti, qui tam inconsistentia, tam cum natura pugnantia finxeris, sæuissimum tyrannum ob pietatem erga filium, vltrò vitam fugisse: ob vnius capitis necem tutum sibi non putasse in vita commorari, quum omnia supereſſent, quibus tyrannis & paratur, & obtinetur, sublato eo in quo omne tyrannidis præsidium collocârat, repentè rebus suis diffisum ad inferos abijsse. Age, mitto nunc argumenta. hæc omnia vera, non ficta credemus esse, tametsi ne fucum quidem vllum habent veri: si mihi ex omni hominum memoria, vel vnum tyrannum potes nominare, qui liberos suos sic adamârit, vt non spadones ac pallacas longè prætulerit: qui sic illis indulserit, vt non suspectos haberet obseruaretq: qui sic illi sit fidus, vt non in barbaris quibusdam latronibus ac ser-

uis stigmaticis plus quàm in illis fiduciæ posuerit. Ego tibi permultos referre possim, qui filios sic oderint, vt viuos esse pati non possent: adeò metuerint, vt ne cibum quidem vnà capere vellent: adeò diffiderent, vt tum demum se tutos esse putarent, si quis illos è medio submouisset. Nullus inutilior tyranni satelles, quàm filius. Ex extrema barbarie conductitios mauult ille sicarios, fugitiuos, homicidas, sacrilegos: his vitam suam mauult committere, qui sua patria frui non possint, & alienam euertere gaudeant, qui barbaricis ferimisq; viribus antecellant, & Gigantes illos impios referant: qui propter animi cupiditatem non difficilè ad quiduis periculi suscipiendum perducuntur, & propter ingenij feritatem à nullo facinore abhorrent. Hi sunt idonei tyrannorum ministri, hi fiducia, munimentum præsidiumque tyrannidis multò tutissimum: hos si quis ademerit, causam videatur dedisse, cur rebus tyrannus diffidat. Nam filius qua tandem ratione dominatum sustinebat? Aetate? at vtilior ætas grandior. Robore? vnus erat. Prudentia? magis sapit senecta. Custodijs, quas obtinebat? at si aduersus patrem obtinebat, mors illius seni etiam optanda. Si patris nomine, quid nisi vnus satelles ademptus erat? Nam custodiæ quo deficerent, nisi ad eum cui alebantur? Tutior igitur erat futurus tyrannus amoto filio. Res enim tyranno suspecta, filius violentus & insolens, propterea quòd reliqui illi Barbari solo lucro contenti sunt: filius illud præmium spectat, tyranni dis successionem. Nec vllus pietati locus, vbi mentem possidet dira regnandi libido. Ibi contemptis naturæ legibus & filium horret pater, & patris interitum optat filius. Sed dicturis iamdudum nescio quid: mane, præsensi. nihil inexpugnatum omittam. vrges, Nisi præter modum adamauit filiũ, nisi diffisus est, cur sibi mortem consciuit? Isthuc verò me-

ritò,

ritò demirandum: quippe quod præter omnium, ac tuam etiam ſpem euênit. Verùm ego nihil ad me pertinere puto, vt tibi rationem reddam, quid illi dij in mentem immiſerint vt ſibi vim afferret: hoc tantùm euincere ſat eſt, te nullis coniecturis hunc exitum certò præſcire potuiſſe, quantumlibet amârit filium: tametſi cauſa non admodum obſcura. Iam deorum ſi qui fuerunt huic infenſi Reipub. iras diuturna noſtra calamitas ſatiauerat. Iam propitios noſtra vota, noſtra ſacra commouerant: aderat illud fatale tempus, quum impius ille ſenex dijs atque hominibus dignas admiſſorum pœnas daturus erat. Iam aderant vltrices Erinnyes, aderant Furiæ facibus & hydris omnibus armatæ: hæ illi mentem ademerunt, hæ vanam formidinem incuſſerunt, hæ attonitum ad ſpontaneam ſui cædem impulerunt. Nihil minus arbitrabatur quàm fugiſſe qui filium peremerat, quàm vna cæde contentum fore. qua quidem vna in re iure potes gloriari, quòd tyrannum vehementer fefelleris. Virum eſſe putabat, qui hoc facinus peregiſſet. Credebat eſſe talem, quales audierat eſſe ſolere tyrannus, qui magno ſuæ vitæ contemptu tyranni caput impeterent: qui non adorirentur facinus, niſi ratione probè perſpecta, qua poſſent perficere. Hanc ſuſpicionem [a] Pan ille, aut ſi quis alius eſt Deus, nouis terriculis exagitabat. Arbitrabatur inſtare ſibi carnificem, ſenſit adeſſe neceſſitatem illam fatalem, quam nemini nocentium vitare licuit. Itaque quod huius vrbis pietati, quod deorum bonitati debetur, cur tu id phaleratis dictis in te transferre conaris? Vbi diſcrimen erat ſubeundum, tibi fugitabas: nunc vbi res præter ſpem pulchrè cecidit, tutumq; putas, fortunæ laudem in te deriuas. Sed finge diuerſum exitum fuiſſe conſequutum, pone tyrannum ira percitum, paſſim ciues ad exquiſita ſupplicia rapere, proſcribere, iugulare, in exilium

agere, possessionibus exuere: quid hîc dices? Non sines, opinor, eorum malorum causam in te tanquam in auctorem referri, & fortunæ argumento culpam deprecaberis. Negabis tibi imputandum esse, si quid fortuitò præter propositum euenerit. At nunc nónne iniurium est, quod boni, fortunæ commoditate præter spem euênit, id totum in te velut auctorem velle traducere? Etenim te nihil expectasse minus, quàm id quod euênit, vel ipsa res clamitat. Si hoc animo confecisses arcem, vt filium non patrem occideres, credi poterat te talem quandam spem animo concepisse: nunc casu nescio án metu potius, in iuuenem incidisti: & tum demique diuina ista mens & futurorum præsaga, sed quæ non nisi post euentum sua prodat oracula, te corripuit. Quum esset fugiendum, ibi demum Iudices, in re tam tumultuosa, secum velut ocioſus consultare cœpit, vtrum senem sua dextra dignum existimaret: ibi demum præuidere cœpit, fore vt pater ipse sibi manus afferret. Et quò commentum tam impudens, Iudices, efficiat paulò probabilius: quæ nec vidit, nec videre potuit, ea perinde descripsit, nimirũ vt iactat poëta, quasi spectator adstiterit, quid in mentem venerit tyranno, quid dixerit, quid fecerit, quomodo ferrum strinxerit. Eiusdem profectò impudentiæ, fingere præsciſſe se quod esset euentu consequuturum: & quod non videris, id ita narrare quasi videris. Quantò melius tuo commento, id est, fabulæ sua fides constitisset, si ita finxisses: te quum perempto iuuene, stricto gladio ad senem ire destinasses, repentè à tergo affuisse. Palladem illam Homericam, & iam euntem capillis reuocasse te: vetuisse, ne tam luculentum facinus simili cæde obscurares: sese citra tuam operam curaturam, vt ille suapte manu, sed tuo gladio peremptus, gloriæ tuæ nihil tenebrarum offunderet, sed multum etiam adderet lucis: dehinc abditum te per

rimam

timam contemplatum, vel (quod est te dignius) repentè deam sepsisse te nebula, vt tyrannicæ necis tutus & ociosus spectatur assisteres: nec prius illinc discessisse, quàm negocium omne confectum vidisses. Hæc si confinxisses, paulò minus malum poëtam te præstitisses. Sed ocium, opinor, non suppetebat ad omnes fabulæ parteis commodè tractandas, videlicet lucri cupiditate te protinus ad præmium postulandum rapiente. Nunc vel ipsa te prodit inconstantia, figmentiq; coarguit. In arcem ascendisti, quò tyrannum occideres: neque tum præuidebas, quod sole ipso clarius videri vis. In medio negocio subitò nescio quis Deus oculos tibi restituit, vt videres futurum id quod accidit. Porrò si veris fidem facere voluisses, narrare debueras quemadmodum nocturnus explorator furtim arcem conscenderis, in ædes clanculum irrepseris, fortè fortuna obuio nemine, non dicam vt tolleres aliquid, sed vt experireris si quod tutò facinus posses designare: hæc molienti, commodùm fauisse fortunam. itaque quum adolescentem solum atque incustoditum offendisses (vt est ea nimirum ætas securior periculiq; minus cogitans: præterea diuturna tyrannis iam magnam metus partem exuerat:) tum haud scio (vt mores illius erant) multo vino sepultum, atque immodica libidine defessum, fortiter iugulasse scilicet, & [a] somnum illi cum morte, id est, germanum (vt ait Homerus) cum germano coniunxisse: deinde vbi iam cardines procul stridere cœpissent, exaudito videlicet morientis gemitu, ibi te metu exanimatum ita fugisse, vt non vacârit gladium è vulnere tollere, quem nec parricidæ, nec sicarij solent relinquere, ne deprehendantur. Interea domi latitasse te, iamdudum de fuga cogitantem, & longinquas aliquas semotasq; mundi latebras animo circumspectantem, in quibus abditus posses irritati patris sæuitiam fallere.

Iamq;

Iamq; te ad ſpontaneum exilium accincto, repentè in vulgus exiſſe famam, liberam eſſe ciuitatem, tyrannum vnà cum filio iugulatum, reliquos metu fugiſſe, auctorem ignorari facinoris ibi repentè ad nouam tuæ fabulæ cataſtrophen immutaſſe te animum: & qui priùs de ſalute fueras ſolicitus, protinus ad præmij ſpem arrectum fuiſſe, lucriq; auiditate, priuſquam tibi ſatis eſſet excogitata ratio, qua iotam huius inopinati euentus laudem in te traduceres, proſiliſſe in medium, id quod vidimus, clamitaſſe tuum illum eſſe enſem, tuum facinus, non vnum præmium tuæ virtuti fore ſatis. Hæc nemo non credidiſſet: ſunt enim rerum naturæ conſentanea, vſu comprobata, omnium opinione recepta. At tu dum ſedulò quidem, ſed tamen parum ex arte, tuam nobis præſcientiam niteris perſuadere, quàm multa commiſceris, non dicam tota facie à vero diſtantia, verùm etiam cum ſenſu communi, cum more, cum natura penitùs pugnantia? primùm tyrannum tam maternè filium adamaſſe, vt ſine eo viuere noluerit: ſic ob vnius mortem metu fuiſſe conſternatum, vt in vita manere non ſit auſus: ſic illi toto pectore fiſum, vt ipſe nullas circum ſe cuſtodias haberet: adeò fracti animi fuiſſe, vt tam chari pignoris truculenta cæde non potuerit ad vltionem inflammari: tam inualidum, vt tua dextra fuerit indignus: tam inermem, vt ni tu illi gladium reliquiſſes tuum, defuturum fuiſſet quo ſe iugulet. Non vides quàm non competat tam inſignis in tyrannum pietas, tam ſecura in eam ætatem fiducia, tantus metus in hominem, excepto filio, reliquis omnibus præſidijs munitum, tanta conſternatio in hominem tot periculis exercitatiſsimum, tanta imbecillitas in iratum? Quid igitur erat cur tu ſenem illum tantopere contempſeris, vt indignum habueris qui tua iſta magnifica dextra iugularetur? Tùne indignum iudica-

bas quem occideres, quum eum Respublica non putârit indignum quem formidaret, quem maximo suo cum dolore ferret? Non talem illum, Iudices, non talem sensimus, vt cuiquam contemnendus videri debuerit. Neque tu eum vnquam contempsisti: nisi fortè contemnere est, miserè formidare. Sciebas arcem armis refertam, sciebas supereſſe satellites, quorum vel vnus (si seni vires deerant) sufficiebat iugulando tibi. Non ignorabas (id quod nemo nostrûm nescit) quantum virium illi partim exercitatio, partim ingenij feritas etiam in illa senecta reliquerat. Tum non te fugiebat, frigidum illud senium sic interdum aeri dolore inflammari, vt iuuenibus etiam validissimis sæpenumerò fuerit intolerandum, si quando solitum illud robur quod ætatis gelu velut obtorpuerat, magno aliquo animi motu recanduit. Quis autem tam inualidus est, vt non illi pudor, ira, dolor ingens vires suppeditet? Hoc erat videlicet cur tu filium quàm patrem malueris occidere, quòd illum inopinantem, inermem, dormientem fortuna obiecit. Cum hoc pugnandum erat, armato, vallato, irato denique. Hoc erat cur gladium relinqueres, ratus ne tantisper quidem morari tutum, dum reciperes; metuens videlicet ne tantillum sarcinæ te redderet in fuga tardiorem. Reliquisti inuitus, quo tyranno prodi posses: sed prodi maluisti, quàm deprehendi. Neque ego nunc formidinem tuam accuso, imò miror magis quòd pedibus consistere, quòd fugere potueris, quum audires moueri tyrannicam familiam, stridere arma: intelligeres tibi non cum puero, sed cum vigilantibus viris, accinctis, armatis, sobrijs, irritatis, denique cum rabioso patre dimicandum esse: non quòd illum vsqueadeò filij mors commoueret, sed quòd arbitraretur, & haud scio an verè, se petitum fuisse, dexteram tuam errasse tantùm in filio. I nunc & spera, non dicam hos

Iudices,

Iudices, viros omnium perſpicientiſsimos, ſed vel è media plebe quenquam eſſe tam mucoſis naribus, cui non ſuboleat, imò qui non planè odoretur, præſentiatq; totam hanc fabulam abs te conflctam. Et quod poëtæ ſolent, quum hærent in explicando tragœdiæ argumento, hanc veluti deam diuinationem arte quadam induxiſti, quò præſenſionem tuam Iudicibus probares, ſine qua videbas præmium obtineri non poſſe. Sed occaſionem, inquit, miniſtraui paternæ mortis, qui gladium, quo ſe feriret, reliquerim: atque id ſolùm non modò ſatis eſſe putat ad petendum præmium, verùm etiam meritum eſſe vt ipſe enſis inter arma deorum conſecretur, dominus pro Deo præſenti colatur. O hominem ſuauem, ſi has ſpes verè concepit: impudentem, ſi quum non ſperet, poſtulat. Itáne tyranno gladius erat defuturus, niſi tuum illum reliquiſſes? Tu in arcem arma, hoc eſt, in ſyluam ligna portanda putâſti? Niſi fortè tuum illud ferrum magicis præcantationibus erat imbutum, vt vltrò ad mortis adegerit neceſsitatem. An verò nihil refert putas, quam præbeas occaſionem, quomodo, quo animo? Primùm, gladium reliquiſti, quo nihil minus deeſt tyranno: nunquam ferrum abeſt, non in cubili, non in triclinio, non in ſacris. Reliquiſti metu trepidus. Tua quidem in re illud interim demiror, qua fronte eũ gladiũ tuum auſis appellare, quem habueris pro derelicto. Metu, inquã, exanimatus reliquiſti, quem poſtea receptũ optabas. Reliquiſti rem ancipitem. Quid ſi tyrannus illum eundem enſem in ciuium iugulos deſtrinxiſſet? quid ſi eodem lectos aliquot ex huius vrbis iuuentute adoleſcentes filio ſuo inferias mactaſſet? Si tyrannum occidiſti, quid tuo occiſus eſt gladio, & horum omnium indigna cædes ad te pertinebit: quippe cuius enſe peracta eſt. Id ſi non euênit, nihil ad te pertinet. nam anceps occaſio quam in partem cadat, id dÿs in manu eſt. ſi bene verterit, nihil gra-

tiæ

tiæ debetur ei qui dedit imprudens: sin malè, temeritas imputatur. Neque enim culpa vacat, qui periculosam ministrat occasionem: quæ si feliciter, mirentur omnes: sin infeliciter, meritò accidisse dicant. At quantò probabilius erat, futurum vt tyrannus tuo ense alios in vsus abuteretur? Scio me, Iudices, hæc pluribus refellere verbis, quàm necesse videatur, quippe tam friuola: verùm id mihi propositum est, nullum illius argumentum non excussum, non exagitatum, non reiectum prætermittere. Quare quæso ne pigeat, ita vt antehac feciſtis, patienter atq; attentè cognoscere, dum hunc ab gradu firmissimo deïcio. Hîc sibi vehementer fidebat, huno acriter vrgebat locum. Negebat vitari posse, quin præmium deberetur, quòd patri necis causam ministrasset, si non relicto gladio (nam hoc opinor argumentum iam habet pro derelicto) certè necato filio. Nam ita in legibus dissertum aiebat, nihil interesse virum manu sua quis occidat, an mortis causam præbeat. Addebat, æquum esse, vt quum in maleficij causam datam imputarent leges ad supplicium, multò magis idem obseruaret in benefactis ad præmium. Hæc aiebat meminisse sese, in legibus esse disputata: illud addens Thrasonicum, nisi sibi diuturna seruitus, legum memoriam obliterasset. Non tu legum oblitus propter diutinam desuetudinem, sed nunquam quid sibi velint leges, inquisisse videris. Bis enim hic erras, qui neque causæ datæ rationem, neque dantis animum discernas, id quod legibus traditum est: nec animaduertis longè diuersam esse rationem maleficij & beneficij imputandi. Quid ais noue iuris interpres? Itáne satis esse iudicas vel ad pœnam vel ad præmium, qualemcunque quomodocunque causam dedisse? Nihil igitur refert, Hector an Aiacem occiderit manu, an gladium illum dederit quo se postea confodit? Atqui hanc laudem

laudem nunquam ille sibi vendicasset: tametsi probabile videri poterat, in eum vsum hosti ab hoste datum fuisse ferrum. Quin ergo fabros ærarios omnes vel ad pœnam vocamus, vel ad præmium, quoties armis in eorum officina perfectis aut iugulantur ciues, aut seruantur? Postremò quur hoc quod tu petis præmium, non ensis istius tui opifex petit potius? Tyrannus gladium erat habiturus, te non porrigente: tu porrigere non poteras, nisi huius industria tibi ministrasset. Age, si telo inter venandum temerè misso fortè tyrannum vicinum interfecisses, clamares tibi tyrannicidæ deberi præmium: an potius nihil tibi deberetur laudis, quòd imprudens & inscius iaculum torsisses? Imò in iuis potius vocandus esses, qui missi teli temeritate ciuem (quod in te fuit) occideris. Nam quòd in tyrannum incidit, id nihil ad te. Quid si caupo vinum lene ac suaue, quale Polyphemo dedit Vlysses, tyranno vendidisses, atque ille eius dulcedine captus, auidius sese ingurgitasset, eaq; re concepta febri decessisset, auderesne caupo vini, titulo tyrannicidæ præmium flagitare? At quis non te cum tua flagitatione vt temulentum vinoq; madidum explodere? Cæterùm quanto frigidiore titulo nunc idem postulas? Vtcunque coniecturis præcipi poterat: vt ætas vinosa tam illicibili vino auidius intemperantiusq; frueretur, crapulam consequeretur morbus, præsertim in sene: morbum mors: vulgò hæc eueniunt. Tu eam tyranno mortis causam dedisti, cuius nullum extat in hominum memoria exemplum. Quis enim antehac ob filij necem sibi manus intulit? Accedam propiùs. Finge te tyranni coquum esse, probè callere palatum domini: medicos interdicere cibum, quo tamen ille oppidò quàm lubens vescatur: interminari morbum capitalem, ni temperet: id te non fugere. eum cibum tu arte tua, cupedijsq; & condimentis magis ac

magi

magis illecebrosum reddis, consequitur edentem morbus quem prædixerant medici, emoritur tyrannus, liberatur ciuitas. Hiccine coquus è culina in forum prosiliens, & adhuc iure madens, fuligine niger, tyrannicidæ præmium postulabis? mortarium, tonsillum, & ollas ostentabis, arma scilicet quibus tyrannidem expugnâris? Non eris (opinor) tam impudens in ea causa, qua tamen ista tua multò est absurdior. Nam illi voluntas occidendi non defuit, probabilem præbuit causam. Tu nec in hoc iugulâsti filium, quò pater vltrò vitam relinqueret: & causam dedisti ad quiduis potius quàm ad istud idoneam. Accipe exemplum tuo similius, quàm ouum sit ouo (quod aiunt) simile. Quid si tyranni amicam, quam ille miserè ac perditè deperisset, occidisses: eaq; cognita re tyrannus sibi vitam abrumperet, auderes ad præmium aspirare? auderes dicere, te certum præscisse, fore vt tyrannus sponte fugeret è vita? Certè quanquam plures amicas extinctas sequuti sunt quàm filios: nemo tamen tibi crederet, nemo tibi præmium decerneret: tuum factum periculosum & anceps dicerent: omnes fortunæ gratias haberent, cuius commoditate res ea feliciter cessisset. Tibi abundè magnum præmium existimarent, si commissi venia donatus discederes. Primùm igitur diuersam imputandi maleficij, & ascribendi beneficij rationem conueniet distinguere, deinde causæ æqualitatem, postremò animum: atque ita demum liquebit quid tibi lex debeat. Nam quòd aiebas legem prolixiorem esse oportere ad reddendum præmium, quàm ad infligendam pœnam: id in priuilegijs, quæ in exemplum non vocantur, fortasse locum habet: in iure communi longè secus est. Siquidem (vti superiùs demonstrauimus) nulli nocenti lex non minatur pœnam: paucis benefactis præmium ostendit. Tum in maleficijs etiam conatum simplicem

supplicio prosequitur, in benefactis semper exitum requirit. Nec mirum, nec iniquum, si lex est diligentior in eo negocio ad quod vnum est nata atque instituta, quàm in eo in quo temporis ratione tanquam alienas sibi sumit partes. Ergo in utroque communiter spectat, vt causa sit idonea: deinde vt animus adsit, non tantùm casus. Hoc rursum interest, quòd in benefactis nec causa idonea, nec animus idoneus satisfacit legi, nisi his accesserit eventus item idoneus. In malefactis si quid nocendi animo tentes, non expenditur nec euentus, nec causa: sed ex animo factum tuum lex metitur. Sic enim iudicat, tibi nihil ad scelus defuisse præter fortunam: qua te subleuari, quod tandem ius sit? In euentu simul & causam datam, & animum expendit. Si animum vitiosum comperit, nihil moratur causam, quàm sit idonea: putat animum & euentum ad pœnam commerendam sufficere. Sin animo simplici data est causa mali idonea, & non consequitur euentus: lex quasi conniuet ad id, & non putat ad suam cognitionem magnopere pertinere. Sin euentus est consequutus, etiamsi de animi vitio doceri non potest, tamen temeritatis & negligentiæ nomine pœnam irrogat, partim propter suspectam dantis voluntatem, partim vt hæc latebra peccantibus eripiatur. Imprudens feci: discantq; homines vel suo periculo cauere, quod alieno faciant periculo. Ergo qui prudens & sciens, certam atque euidentem noxæ causam dederit: eum perinde lex censet, quasi facinus manu peregerit: veluti si quis hostem opibus copijsque iuuerit, perinde est ac si ipsius arma contrà ferat. Siquidem id supperditauit, sine quo bellum geri non poterat. Aut si quis inimicum suum per dolum nauigio solutili imponendum curet, vt naufragio intereat: aut in conclaue pensili testudine inducat, vt ruina opprimatur: aut iuxta lectulum ægroti, loco

pharmaci

pharmaci venenum ponat, futurum sperans vt eo hausto pereat, tametsi non bibit ægrotus: tamen veneficij postulari potest qui posuit, propter vitiosam animi voluntatem. Nam vehementer erat probabile id euenturum, quod ille moliebatur. Huic si detrahas nocendi voluntatem, nihil illi cum lege rei futurum est. Si detracta nocendi voluntate, apponas euentum: non effugiet temeritatis crimen, nisi illum inculpata ignorantia absoluerit. Porrò si in loco non ad id destinato, puta in via publica, aut in fundo alieno, arcu temet exerceas: lex tecum non agit, nisi si quem occideris, aut vulneraris, aut si cui damnum dederis. Cæterùm quod facis, tuo facis periculo. Quòd si quid horum consequutum est, cum lege tibi res est. Neque tibi tua patrocinabitur imprudentia: quippe quæ culpa temeritatis non vacet. Siquidem in te fuerat præcauere, quod probabiliter poterat prætimeri. Vides quanto discrimine disiita sint, inter quæ tu nihil interesse dicebas? Primùm non statim imputatur ad præmium, quod ad pœnam: idq; non à malignitate legumlatoris, sed partim ex ipsa rei natura proficiscitur, partim à legum officio. Deinde discernitur animus: causa data dijudicatur: spectatur euentus. Age nunc, si libet, tuam causam, qua tuum facinus æstimari vis, expendamus. Finge te certam inuitabilem mortis causam tyranno dedisse, sed imprudentem: nulla tibi sit præmij petitio. Quis enim insciens benemereri dicitur? Fortibus viris præmia dantur, non fortunatis tantùm. Nam euicimus iamdudum, opinor, ne posthac affirmes te in hoc iugulasse filium, vt pater sibi necem conficisceret, quod euenturum ne vates quidem quisquam præscire poterat, tu nec suspicari: imò posteaquam rem plenam discriminis, fortunæ arbitrio commisisti, quia bene successit, hoc nomine lex te non postulat: at idem si

malè euenisset, temeritatis pœnas eras debiturus. Nequè enim tibi succurreret inculpata ignorantia. Quid enim æquè formidandum erat, quàm ne tyrannus simulatque occiso filio se peti insidijs persensisset, omnia tyrannidis mala in nos conduplicaret? Iam vt de animo restibi constet, causam dedisti non solùm non idoneam, verumetiam periculosissimam Reipub. Vin' hoc tibi argumento euidentissimè demonstrari? Finge te quempiam è ciuibus vitio occidisse: tum extincti patrem id facere, quod modò fecit tyrannus: vtrum tu duplici cædis crimine teneberis, an simplici? Simplici opinor. At vxor & mariti mortem imputabit, qui necato filio, seni causam mortis dederis atque hic fermè tuis argumentis vtetur: Indulgentissimè filium adamabat, in illum omnem familiæ curam reclinauerat, illo se oblectabat. Atque hæc de priuato sene cum fide dicet, quæ tu de tyranno nimis durè (ne dicam ridiculè) dicebas. Addet ea te scisse, præuidisse futurum vt ille vitam fugeret orbatus filio, in quo vno omnia vitæ oblectamenta collocârat. non tibi defuisse iugulandi senis voluntatem, sed hoc tantum egisse, vt miserabilius sua dextra perimeretur, vt odium tuum plenius miseri patris malis exaturares. Ideo iuuenem necasse, in hunc vsum gladium in vulnere reliquisse. Vides quantò sint hæc probabiliora in hoc, quàm in tuo negocio: & tamen negabis paternam necem ad te pertinere, atque animi suspicionem causæ qualitate purgabis. Negabis causam idoneam fuisse cur ille sibimet manus adferret. Te nec præscire nec timere potuisse id quod sit consequutum: quòd rarum extet exemplum patris ob filij necem sponte fugientis è vita. Alioqui futurũ fuisse, vt & mater sibi fatum accerseret: quippe quam impotentius amare sit consentaneum, ac minus aduersum dolorem animi viribus valere. Hæc non dubitares tibi pro-

futura

futura ad alterum crimen depellendum, & prodeſſent dubio procul. Atqui quod in maleficijs valet, ne quid imputetur: id multò magis in hac cauſa valet, ne quid acceptum feratur. Ibi te liberaret à voluntatis ſuſpicione, quòd cauſas parum idoneas dederis: hic ex cauſis multò minus idoneis propter perſonam tyranni, videri vis non modò quod euênit, fuiſſe ſuſpicatus, verumetiam certum præſciſſe. Ibi temeritatis poſtulari non poteras, propterea quòd tametſi vitio abſte data eſt cauſa, tamen idonea non ſit ad id quod euênit: imò ipſi tota res imputabitur, & legibus pœnas dabit, ſepultura prohibitus, quòd ciuitati citra cauſam idoneam ciuem vnum ademerit. Tibi non niſi vnius filij mors imputabitur, etiamſi mater quoque, & filiæ, & ſorores, & tota tribus huius necem fuerit imitata. Hic poterat, niſi feliciter euenisſet: quippe vbi ſummum Reip. periculum & verteretur, & prætimeri probabiliter poſſet. Venio nunc ad quartum illud præſidium, Iudices, quod iſte tutiſsimum, ac penè inexpugnabile iudicabat: vnde ego illum ita deturbabo, vt non ſolùm ſit non habiturus quo tyrannicidij & huius laudis arcem obtineat: verùm vix etiam latebram inuenturus, vbi temeritatis ac maleficij pœnam effugiat: quò nimirum intelligat, quàm non inimicè, non curioſè (vt aiebat) ſecum agam: vt quum poſsim in crimen ac pœnam vocare, ſat habeam ab honore non promerito ſecludere. Ait ſibi deberi præmium vel hoc vno nomine, quòd iuuenem occiderit iam plus quàm tyrannum, tum tyrannidis paratum hæredem, etiam ſi hunc euentum dij non dediſſent, vt ſenex ipſe vitam abrumperet. O deploratam impudentiam. Tu tibi præmium peteres, ſi tyrannum ſuæ furiæ non eſſent vltæ? Dij quiduis potiùs dederint, quàm iſthuc quod tu fingis. Sed tamen fingamus interim orationem, quandoquidem id tutò licet: tametſi ad

solam mentionem inhorresçit animus. Túne inquam, occiso filio, relicto sene viuo, tyrannicidæ præmium peteres? An potius nec ipse supereſſes, qui posſis petere: nec eſſet Reſp. quæ dare posſet? Nam tu aut exquisitis supplicijs exanimarêris, aut in extremis Orcadis exul delitescéres: nos pro tyranno iam immaniſsimum carnificem pateremur: & tuum caput, vbicunque terrarum latitares, diris imprecationibus deuoueremus, qui nos tua incogitantia, vel præcipiti magis lucri cupiditate in tantam malorum tempeſtatem coniecisſes. Sed re filius erat tyrannus, inquis: patri præter inane nomen nihil erat reliquum. Quid ego audio? duos igitur hæc ciuitas tyrannos alebat? Nam de patre nemo vnquam dubitauit, qui tyranni vocabulum mereretur. Quando autem antehac vnquam fando auditum eſt, duos vna in ciuitate ſediſſe tyrannos? id quod magis etiam naturæ repudiat, quàm eodem in corpore gemina capita. In ijſdem aluearibus duo ſe reges pariter non ferunt. In armentis taurus tauro cedere cogitur. In ijſdem luſtris non conuenit duobus inter ſe leonibus: & tyrannus (quo nullum animal efferatius) parem in eadem vrbe patitur? Non vides neceſſariò fieri, vt è duobus aut alter alterum oppugnet, aut alter alteri cedat? Vtrum tu fuiſſe mauis, in patre, an in filio? Si iuuenis aduerſus ſenem obtinebat tyrannidem, quid à Rep. præmium poſtulas? Tyranni partes adiuuiſti, non Reip. Sin patri ceſſit: quid tandem illum vocare potes, niſi tyranni nel pæfectum, aut ſatellitem? Quandoquidem ſeniori tyrannicã appellationem ne tu quidem audes detrahere. Verùm vt quoquo modo tyrannidem omnem in adoleſcentem oratione deriuares, quàm multa tu quidem non ex re, ſed pro cauſæ tuæ commoditate comminiſcebaris? Cæterùm quàm in his confingendis decori quod in perſonis ſitum eſt, nullam habuiſti ratio-

nem

nem? Si enim (vt memini) inducebas in fabulam senem iam ætate mitem, & qui omnem tyrannidis acerbitatem ob senectam exuisset: non secus atque mala, quæ natura acerba, tempore mitescunt, & in alium abeunt succum. porrò iuuenem ferocem illo incolumi gerentem tyrannidem, iamque patri viuo succedentem. Priuatus paterfamiliâs non fert filium se viuo successorem: & tu vis isthuc credi in tyranno? Illi non simit vllum è liberis rem domesticam ex animi sui libidine moderari: & tyrannus sese veluti abdicans imperio, negocium omne in adolescentem reiecerat? Non dubito quin & ipse videris quàm dura sint ista, & quàm à communi senesu abhorrentia. Verùm quid faceres? nisi tales personas induxisses, exitum inuenere tragœdia tua non poterat? Quæso te, an vnquam auditum est tyrannum ætate mitescere? Quando tu desines, ea quæ sunt priuatorum, quæ bonorum principum, tyrannis tribuere? Vt eodem igni cera molescit, limus durescit: ita ætate plerique reddumtur mitiores ac temperationes, tyrannus magis exasperatur. Vt tempus nonnullis pomis amaritudinem adimit, vt vinis nonnullis acorem conciliat: itidem tyrannis non adimit sæuitiam ætas, sed exaggerat. Vis ipsissimam tyranmici ingenij tibi demonstrem imaginem? Spinam cogita, quæ quò magis senescit, eò pungit acrius. Echinos cogita, qui quò plus habent ætatis, hoc testa sunt asperiore. Vulgaribus ingenijs fortasse nonnulla vitia senecta vel detrahit, vel certè mitigat, etiam si plura irritat, nonnulla parit: at tyrannorum mentibus ad scelus, ad crudelitatem natis, scelere & immanitate imbutis atque educatis, præter vitiorum omnium incrementum adferre senecta quid potest? Nisi fortè libidinem adimit. Quanquam ista tyrannidis quantula tandem est portio? Sed esto fuerit sanè propter ætatem ad voluptates

segnior, verùm erat fastidiosior: vnde fit, vt imbecillior sit ad coitum, ad raptum auidior. Fortasse pauciores huic execrabantur ephebi, sed insigniores. Pauciores producebantur virgines, sed exquisitiores. Quur non autem & plures, videlicet quò semile fastidium optione & varietate vinceret? Hoc ita esse, quot ego tibi testes citare possem, qui quò nobiliores sunt, quò fortuna præstantiores habent liberos, hoc magis eis à flagitiosissimi senis cupiditate metuebant. An tu putas vnà cum viribus senescere libidinem? Multò secus habet: imò quantum ætas improborum hominum facultati detrahit, tantum adijcit cupiditati. Quanquam tyrannicum animum his in rebus non tam voluptatis vsus capit, quàm nostra delectat contumelia. Vt frigeat in sene tyranno Venus, certè feruet vigetq; malitia, sæuitia, necendi libido. Postremò totum illud vitiorum agmen, quæ propria tyrannorum sunt, cupiditas, rapacitas, improbitas, impudentia, impietas, iracundia, violentia, impotentia, suspicio, fraus, perfidia, crudelitas, implacabilitas, immanitas, periurium (quid autè oporet omnia commemorare, nobis omnibus heu nimium nota?) horum inquam nullum non ætate fit acerbius, propterea quòd iuuenta nonnunquam naturæ bonitate vincitur, præterea quædam mala nondum didicit: at senecta, si quid pudoris, si quid humanitatis, si quid melioris ingenij à natura insitum est, id omne multo ac diuturno flagitiorum vsu penitus exuit, & prorsum in immanissimam quandam feram abijt. Id ita euenisse, Iudices, in execratissimo illo sene, quid ego coner argumentis docere, quum sua cuique memoria abundè satis exemplum suppeditet? Quòd si iuuenis sese gerebat insolentiùs, videlicet patris abutens imperio: num tu hunc continuò tyranni nomine donabis? Ergo ex eadem tyrannide sexcentos tyrannos facilè reddideris. Nam quis est

omninò

omninò in tyranni familia, vel extremum mancipium, qui nō ipse penè tyranno sit ferocior, violentior, sceleratior? Filius, inquit, emolumentis imperij potiebatur: patri præter nomen nihil cessit. Quasi verò non sit isthuc omni tyrannidi commune. Longè minima fructuum pars, qui solent ex tyrannide capi, ad ipsum redire tyrannum, quemadmodum in latrocinio fieri consueuit: prædæ communiter in omnes distribuuntur, vel in eos potiùs, quorum opera capiuntur. Alioqui non cohærebit cohors illa scelerata: nisi dux ille, quisquis fuerit, plus etiam permittat suis, quàm sibi ipsi. Solum nomen sibi propriè vendicat. Et in nullos est tyrānus indulgentior, quàm in scelerum ministros: quippe quorum opera sentiat suum imperium contineri. Proinde sub vnius vmbra satelles omnis, omnis minister, familiaris, leno, tyrannidem quandam in ciues exercet. Ridiculè fecero, si hoc quoq; conner argumentatione probare, Iudices. Vidimus, sensimus, experti sumus, nisi fortè tam diutinæ calamitatis memoriam tā pauculi dies obliterauerunt. Neque enim esset res vsqueadeò misera tyrannis, si vnius modò foret toleranda violentia. Quot ferendi latrones, quot sacrilegi, quot ex extrema barbarie aduenæ, feris quàm hominibus similiores? Neque desunt, qui se simulent apud tyrannum sceleribus suis gratiam promeritos esse: quo nimirum hoc nomine metuantur à ciuibus. Horum igitur vnum quemlibet tyrannum appellabis, & pro quolibet occiso tyrannicidæ præmium petes? Non in tantum omnem exues pudorem opinor. Sed pater ætate fessus, omnem dominatum in filium transtulerat: quicquid tyrannicum in vrbe gerebatur, id iuuenis violentia committebatur. Sed isthuc quantum absit ab imagine veri, quis tam cæcus, vt non videat? quis tam obliuiosus, vt non possit experimento refellere? Ego tibi complures nominare satellites pos-

sum, filio insolentiores. At hæc verisimillimum est, nullius insolentiam minùs approbasse senem, quàm filij, vel quòd odit omnem tyrannidis affectatorem omnis tyrannus, vel quòd intelligit ex illius facinoribus longè plus inuidiæ odijq; sibi conflari (callidissimi autem tyranni est, eatenus legitimum imitari regnum, quatenus obtineri tyrannis possit:) vel quòd pater etiam pessimus, tamen liberorum nonnihil offenditur vitijs, & ad crudelitatis ministeria alienis quàm suis uti mauult. Quòd si clàm patre rapinas, raptus, atque id genus facinora designabat filius: profectò non tyrannum agebat, sed insolentem satellitem. Sin approbante patre, quasiq; per illum exercente tyrannidem, viri tandē par erat imputari commissa? huic per quem gerebantur, an ei cuius auctoritate arbitrioque fiebant? Non arbitror obscurum, quin huic, cui in manu erat, nutu, ne fierent, vetare. Quid autem non agunt per alios tyranni? Nam ipsi quidem neque pueros emasculant, neque virgines abripiunt, neque proscribunt, neque bona diripiunt, neque phana dispoliant, neque hæreditatibus manum inijciunt, neque compilant ærarium, neque tormentis excruciant, neque quenquam iugulant, neque armis vis cos expugnant, neque incendunt villas. Totum hunc tyrannicum ludum per ministros exercent. In vnum tamen tyranni nominis inuidia competit, in vnum occidendum lex præmium instituit, in vnum stringendi ferri ius facit, illos suæ cognitione reseruat. Quorum vt quisque sua opera tyranno profuit, ita aliud atque aliud vocabulum imponi potest: certè tyranni vocabulum nemini congruit, nisi vni illi, sub cuius veluti clypeo tota illa pernicioſissimorum hominum colluuies latitat. Arbitror vobis, Iudices, sæpenumerò audiuum esse, id quod eleganter à doctissimis viris est scriptum, tyrannis non longas modò, verùm etiam plurimas esse ma-

ſe manus: plurimos oculos, eosq; acerrimos: plurimas aures easq; longiſsimas. Omninò prodigioſum quoddam eſt animal tyrannus, multoq; Titanibus illis Briareo & Encelado portentoſius, centenis capitibus, centenis linguis, centenis manibus pedibusq;. Quot enim habet ſcelerum miniſtros, totidem habere membra videtur. Atque vt ex membris corpus, ita tyrannis ex huiuſmodi conſtat miniſtris. Verùm vt illud quod corpus appellatur, nihil eſt aliud quàm quiddam omnibus ex membris aggregatum: ita in tyranride, vnum quippiam eſt, quod neque pes ſit, neq; manus, neq; vllum aliud membrum, contineat autem vniuerſa; at ita contineat, vt ab ijs poſsit ſeparari, idq; tyrannus vocatur. Proinde exaggera quantumlibet iuuenis inſolentiam, violentiamque, præfectum arcis voces licebit, oculum nomines licebit, aut ſi mauis dexteram: aut ſi ne id quidem ſatis, præcipuum tyranni caput dicas licebit: tyrannum certè vocare nequaquam potes. Vnum enim illud portentum tyranni nomine cenſet, cuius auctoritate titulóq; cuncta hæc membra velut animantur: idq; vnum forti ciui permittit occidere. Non vult te in oculum aliquem inuolare: non ſinit vt caput aliquod amputes, ne tale quiddam eueniat, quod de Lernæa hydra fabulantur Poëtæ, vt pro vno capite reſecto, duo peſtilentiora ſubnaſcantur: pro vno excuſſo oculo, plures acriores ſuccedant: pro vna reſciſſa dextera, multæ robuſtiores ſubpullulent. Vnius vitæ te dominum arbitrúmque conſtituit, qui ſibi ſit auſus tyranni vindicare nomen: quo ſublato, futurum ſit vt membra reliqua quaſi deſtituta ſpiritu, emoriantur, aut certè ſanentur. At quid ego tecum iam accuratis argumentationibus ago? Poſſum illicò tuis te verbis reuincere, ac veluti tuo te laqueo capere. Iuuenem paulò antè magnũ patris ſatellitẽ nominabas: non inficiabere. rurſum alio loco dicebas,

omnem

omnem tyrannidem occupasse filium: solius appellationis honorem cessisse. Quî conuenit eundem & satellitem & tyrannum appellari? Tum si cessit, non igitur vsurpauit tyranni nomen. Contractus autem verbis aut rati sunt, aut rescinduntur. Lex hac tecum formula contraxit: Si quis tyrannum occiderit, præmium ferat. Quid tu mihi iuuenis flagitia commemoras? Id te lex voluit occidere, quodcunque illud esset animal, quod tyrannus diceretur. Magnum (vt ipse fateris) satellitem occidisti, non tyrannum: quid tibi cum lege rei est? At rem inquit, legis sequutus sum, non syllabas: eum interfeci, qui caput erat tyrannidis, paratus hæres paterni dominatus libertatem peperi, seruitutem sustuli: hoc lex sensit: huius rei auctori præmium præstituit. Satellitem, inquam, occidisti, nihil moror quantum, quàm grauem, quàm ferocem, quàm scelestum: satellitem tamen occidisti tyrannidis, non caput: aut si caput, vnum è pluribus. Sed hæc omnia tibi ex animi sententia largiamur: fuerit sanè res tota tyrannis filius: pater nihil nisi vocabulum quoddam inane tyranni: quemadmodum in fabulis habetur, & Echo nympham nihil aliud quam meram quandam fuisse vocem sine corpore. Quî tibi licuit in re tanta à verbis legis discedere? præsertim ita dilucidis, vt perspicuum magis nihil esse possit, & commentitiam interpretationem domi tuæ natam in iudicium adferre? Ego, Iudices, nullum in Rempublicam exemplum perniciosius inuci posse iudico, quàm si consuescant homines calumnioſi à præscripto legum recedere: & interpretamento, quod ad prætexendum facinus quisque sum maximè idoneum comminisci queat, id iudicibus obijcere. Quis autem vnquam meminit de legis sententia quæri solere, nisi quum in scripto quiddam apparet ambiguè obscuréve dictum: aut quum ex verbis & euentu absurditas quæpiam extitit, eáque manifes-

manifesta? In priore non cuiusuis commentum, sed Iurisprudentium responsa, sed iudicum sententia recipi solet. In hoc posteriore necessitas ipsa compellit aliquantisper à legis vocibus deflectere, & æquitatem iuris potius quàm verba spectare. Duplex itaque periculum videtis, Iudices: alterum, ne superstitiosa cauillatione literarum legis, ab eo quod lex spectauit, abducamur; alterum, ne passim à præscripto discedendo, leges omneis & iudiciorũ religionem subuertamus. Quorum illud quidem multò leuius est, propterea quòd vix vnquam accidat vt legislator obscurè, quid voluerit, explicuerit: aut absurdum quiddam exoriatur. Hoc multò periculosissimum, pernicioſissimumq. Etenim quæ tandem lex futura est, quam versutus calumniator, quò pœnam effugiat, non facilè possit aliquo commento subuertere? Neq; quisquam nõ elabetur è iudicio vestro nocens, nisi qui sit vsqueadeò nullius ingenij, vt ne friuolam quidem aliquam commentatiunculam queat inuenire. Atque vt cuique commodum erit, aut animi libido feret: ita pro sene iuuenem, pro tyranno satellitem, pro homicidio tyrannicidium, & passim aliud pro alio interpretabitur. Vestra interim, Iudices, religio, vestrum iusiurandum, qua tandem ratione seruabitur? quibus nihil futurum est certi, quod in cognoscendo sequamini: verũm ambiguas diuersasq; litigatorum coniecturas spectare necessum erit? Ergo quum in omni causa maximoperè cauendum est, ne sine grauissima ratione à legis præscripto discedatur: tum in hac non periculosum modò, verùm etiam absurdissimum, quum legis verbis nihil possit esse dilucidius, sententia nihil æquius: interpretamento, quod præter legis mentem inducitur, nihil pestilentius. An credimus legis huius auctorem vsqueadeò infantem, & verborum inopem fuisse, vt dicere non potuerit: Qui quouis modo tyrannidem sustulerit, huic

præmium

præmium esto, si modò isthuc sensisset? Neque verò fugit illum, totam tyrannidem per satellites & præfectos exerceri solere, permultosq; in his esse vel tyrannis ipsis sceleratiores, atque vt ita dixerim, tyrannicos magis, & omninò supplicio digniores: nisi & omnium omnia ministrorum scelera tyranno imputarentur. In vnum tamen illum, qui hoc nomine censetur, tibi ferro grassandi facultas data est. In reliquos non tibi permittitur idem: non quòd illos vita dignos iudicet lex, sed quòd vnius cæde totam tyrannidem tolli velit, non multorum cæde reddi duriorem. Tum erat legi simpliciter parêre: neque eius verba quasi plumbeam quandam regulam ad tuum facinus accommodare: verùm ad illius præscriptum, factorum tuorum rationem instituere: præsertim in hoc exemplo, quo non aliud potest admitti pestilentius, vt ex legis arbitraria interpretatione, quem velis, interficiendi tibi pro tua libidine licentiam sumas. Non illud hîc spectandum, Iudices, quàm inuisus Reipublicæ sit qui occisus est, quàm maiore etiam supplicio dignus: verùm id etiam atque etiam perpendere oportet, exemplum præter leges iugulandi homines semel in ciuitatem receptum, semel vestris sententijs approbatum, denique præmio compensatum, quò tandem licentiæ sit processurum. Quod iste sibi in tyranni filium licere voluit, hoc alius sibi volet in ditissimum quenque ciuium licere. Quisquis pauper à locuplete contumelia afficietur, protinùs tyrannum eum appellabit, & veneno aut ferro adorietur. Postremò, si cui magistratus non placebit, si cui iudex erit inuisus, non dubitabit è medio tollere. Porrò ad facinoris defensionem, sophistam quempiam aut sycophantam consulet (si ipse ingenio stupidiore fuerit) & nouam legis interpretationem vobis adducet. dicet, nihil aliud sensisse legislatorem, quàm vt huiusmodi ci-

di ciuium genus non nomine, sed re tyrannidem agentium, ferro, igni, veneno tollatur è medio. Atque ita breui futurum est, vt quod in vno factum semel & probauimus, & gauisi sumus: id in multis sæpiùs & doleamus, & improbemus. Credite mihi, non mediocre discrimen neque conuenienter accipiendum, vt titulo reperto priuatus hominem indemnatum interficiat. Id ita esse facilè liquebit: si quidem animaduertimus, nihil omnium esse quod lex parcius circumspectiúsque permiserit. Etenim (si memini) tribus duntaxat temporibus lex indulsit, vt quis[h] citra iudicium hominem occidat. [i] Primùm adulterum, sed in vxore deprehensum: id quod intemperanti & insuperabili mariti dolori donatum est: at ita, si corpus vtrumque pariter interimat, si argumentis idoneis deprehensum fuisse doceat. Deinde in vi depellenda: at ita, si demonstres te mortem effugere nequiisse, nisi mortem intulisses. id lex ita interpretatur, quasi sese tueri potiùs sit isthuc, quàm alium occidere. Vterque tamen, facti sui rationem reddere compellitur, statim sese prodere, nec expectare donec in ius trahatur: atque (vt ita dicam) vltro semet reum facere cogitur. Quod si omnia constabunt argumenta: ita demum à lege dimittitur, vt venia non laude dignus esse videatur. Postremò in tyrannicidio, vbi propter periculi susceptí magnitudinem lex præmium quoque proponi: at ita, si eum quem tibi lex isto velut insigni tyrannici nominis denotauit, fortiter occideris: non si sceleſtum alio scelere sustuleris: neque patietur te ius occidendi permissum, latiùs quàm ad unicum tyranni caput trahere, nisi si quis obsistat, vt per illius necem tibi necesse sit ad illum penetrare. Iámque hoc factum tuum secunda illa ratione defenditur. Huic tertio generi fortasse proxima videbatur hostem in bello feriendi

facultas.

facultas : quam tuæ tamen libidini lex non permiſit. Niſi palàm hoſtis ſit declaratus, niſi in Imperatoris verba iurâris, niſi ille aciem eduxerit, niſi ſigna canere iuſſerit, tibi fraudi futurum eſt hoſtem interfeciſſe. Tu dicturus es: Hoſtem occidi, nam plus quàm hoſtilia faciebat: nomen hoſtis tantùm aberat, re hoſtem agebat. Lex reſpondebit, ſuarum partium fuiſſe, hoſtem declarare: ac tuo fortaſſe ſcelere fruetur : verùm ne ſerpat exemplum, pœnas de te ſumet. Quid autem aliud abs te factum eſt? Vnum tibi lex nominatim deſignauerat : tu illius vocabulum tuapte auctoritate in alium transfers, quod niſi in vnum non poteſt competere : neque traduci debet ab eo cui lex attribuerit, ne tibi fas ſit aliquando quem voles magiſtratum, quem voles iudicem, quem voles ciuem, tyrannum appellare. Neque verò ſine grauiſsimis cauſis lex tot vinculis aſtrinxit hanc in vitam alterius licentiam. Perpendit nihil maius eripi cuiquam poſſe, quàm vitam : vidit in extinctum facilè varias cauſas confingi etiam impunè poſſe, quandoquidem ille non ſit refutaturus, qui iacet. Vidit quàm multis titulis ſuum quiſque dolorem poſſit prætexere, ſi poſt occiſum hominem vlla cauſa recipiatur, præter eas quæ legibus ſint expreſſæ. Quid quòd grauatim ſibi quoque lex permiſiſſe videtur, vt homini vitam eripiat? quàm comperta, quàm multa requirit argumenta? quàm multa concedit reo? quàm malignè agit cum actore, quem non niſi ſuo periculo vult accuſare? quantum ſpacij largitur ei, qui defertur? quàm liberam Iudicum reiectionem? Quantū igitur à mente legis abeſſe putes, vt cuilibet permittat, vel pro ſua priuato dolore, vel domeſtica iuris interpretatione, hoc eſt, ſubuerſione, in cuiuſquam vitam graſſari? Neque ad rem pertinet, quantum criminum aceruum exaggeres. quantum-

uis

bis etiam verorum, addo notorum: dicas, parricidam, sacrilegum, incestum, proditorem, peculatorem, veneficum interfeci: Tyrannum lex iubet occidi. Atqui hic vnus multis tyrannis erat sceleratior, pestilentiorque ciuitati. Ad ista tam multa crimina lex tibi verbo respondebit: Nihil moror quàm fuerit sceleratus, qui perijt: in vnum tyrannum tibi ius feceram occidendi, in reliquos in ius trahendi. Si detulisses: auditus, reuictus, damnatus à me palàm pœnas dedisset, omnique Reipublicæ salubri exemplo fuisses. Nunc tu priuata libidine interficiens, pro saluberrimo exemplo pernicioſissimum in ciuitatem induxisti, & legum instaurationem à legis violatione auspicaris: hoc est, malis malo mederi studes. An me clàm esse putas, quàm militi sint in hac turba vita indigni, morte dignissimi? At eos meæ cognitioni, non tuis manibus seruo: sunt fora, sunt tribunalia, sunt iudices, sunt carceres, secures, carnifices. Quur tu mihi præire conaris? cur nullo mandante magistratum occupas? & dum tyrannicida videri vis, tyrannum imitaris? Nam quo alio nomine tantopere mihi est inuisus ille, nisi quòd mihi parêre recusat, & præire conatur? Ei demum ferrum tractare licebit, cuius manibus ego permisero. Si iuuenem occidisses, quòd non alia patuisset ad tyrannum via, darem veniam necessitati: nunc occidisti non obsistentem, non auxilium ferentem patri, sed patris opem implorantem. Huius vnius cæde cõtentus discessisti, tyrannum nec impetisti, in quem vnum tibi ius feceram. Meum erat expendere, vtrum ex vsu Reip. fuerit, an iuuenis occideretur: malueram illum exquisitioribus excruciatum supplicijs, exemplum omnibus edere. Neq; hæc dico, Iudices, quasi parum gaudeam pariter cũ patre sublatum filium: vtinã eadem opera simul omnes sint oppressi, quibuscunq; tynannus placet. Sed quis prohibet simul & gaudere quòd deorum bo-

nitas nobis hanc rem bene verterit: & tamen non committere vt huius meritas, si iudicio comprobetur, in legem atq; in exemplum trahatur? Nec de iuuenis iniuria vindicanda nunc agitur, sed de legis violatæ maiestate. Non enim par est, vt cuiquam personæ præter ius extincti odium in scelere suffragetur. Neq; tam spectandum in quem commissum sit facinus, quàm quo exemplo commissum. Alioqui quur non eadē opera fas sit in tyranni nepotes, pallacas, pueros, vxores, liberos, lenones grassari? Bonam tyrannidis partem vxor sæpenumerò suggerit. Ad summam immanitatem nonnunquam libertus aliquis, aut vernula instigat: quur non & hos iugulas, si tibi ius est æstimatione priuata meritorum ciuem iugulare? Quid quòd est aliquid tyranno nocentius, in quod tamen haudquaquam tibi ius sit occidendi? Finge esse qui totam hanc vrbem, templa, domos, curiam conatus sit incendere, imò qui iam compluribus locis ignem subiecerit, sed incendium subitò exorto imbri restinctum: auctorem non obscurum, verùm abditum latitare. Eum fortè fortuna repertum mane tua trucidas. nam lex tuum fatum approbabit? Non opinor. Atqui tyranno ille quantò erat nocentior? Tantò nimirum, quanto est atrocius ciuitatem semel funditùs euertere, quàm expilare: ciues vniuersos vno igni finire, quam in pauca quædam sæuire capita. Et tamen in unum tyrannum stringendi ferri potestas priuatim permittitur: illum deferendi modò ius habes. Hic in re tam aperta legis mentem calumniari, & nouo interpretamento tuum facinus palliare, quid tandem aliud est quàm legum auctoritatem euertere, atque id per cuniculos quosdam agere, quod tyrannus palàm ac vi facere consueuit? In recipienda lege fas est populo, causam æquitatemq; legi excutere: cæterùm receptæ, & longo iam vsu comprobatæ, simpliciter oportet obtemperare. Neq;

enim

nim existimandum est maiores illos nostros, viros sine controuersia sapientissimos, ita sine grauissimis rationibus instituisse, vt priuatim interficiendi tyranni facultas vnico capite finiretur. Primum ad iugulandi licentiam, feneſtram aperiendam ciuibus non putauerunt: deinde perspiciebant tyrannidem fatale quoddam esse Reipublicæ malum quod minore noxa toleraretur, quam male exagitaretur: neque posse semel tolli, nisi tyranni ipsius cæde. Quo submodo, videlicet qui legibus imperabat, non parebat, iam nihil opus esse priuata audacia, nimirum illis in Reipub. administrationem vindicatis. Quòd si tyrannus in ius vocari potuisset, ne hunc quidem tuæ dextræ arbitrio permisissent. Videbant & illud: tyrannidem, nonnullam habere [k] monarchiæ legitimæ speciem: hoc tantùm interesse, quòd in monarchia populus regi paret; rex legibus: in tyrannide omnia vnius libidini subiecta sunt. Rex publicam spectat vtilitatem, tyrannus priuatim suam: vnde publicitùs expedit, vt tyranno veluti principi legitimo ciuitas pareat, donec idoneus aliquis vindex extiterit, qui legum auctoritatem in pristinum statum restituat, atq; id vnius si fieri potest capitis iactura. Nam hac moderatione in fatalibus illis pestibus, quæ totum reip. quasi corpus corripiunt, legum prudentia consueuit vti, vt exemplo magis quàm admissi talione, morbo medeatur: ne dum ciuitatem sanare studet, magnâ ciuitatis partem interimat. Hinc est quòd in seditionibus publicis non nisi in ipsos auctores consueuit animaduerti, reliquis quos tempestas illa commouerat, dari venia, aut vix etiam dari venia, qui in publico Reipublicæ tumultu quietem egissent. Quæ potest autem pestis esse fatalior, quàm tyrannis? Quæ sese latiùs in ciuitatis membra diffundit? Quota quæq; vrbis pars ab hoc vitio sincera posset esse? Omitto iam quicquid est ambitiosorum, ære alieno

obſtrictorum, ſcelere contaminatorum, barbarorũ (nam hæc tota ſentina hominum tyrannide gaudet, vt in qua nullis maiora quàm ſceleratis ſint præmia) bonos etiam ciues hoc malum inuoluit, dum vel timent fortunis ſuis, vel rectum iudicant ſeruire tempori. In hoc itaque rerum ſtatu leges non extinctæ, ſed oppreſſæ modò, cautim & circumſpicienter agunt: intelligunt hoc vulcus citrà ſummam ciuitatis perniciem exaſperari non poſſe, vnius capitis diſpendio commodè ſanari poſſe. Quare docto cuipiam medico præmium oſtendunt, digito demonſtrant quod membrum ſecari velint, quibus abſtineri. Caput indicârunt illæ, tu dextram ſecuiſti. illæ tyrannum, tu tyranni ſatellitem occidiſti. Quo præmio dignus? Nempe eo, quo qui morbo inſcitè exagitato, totum hominem in extremum vitæ diſcrimen adducat, quo qui hominem legibus vetantibus occidat. Neq; ego nunc te cædis reum ago, aget alius fortaſsis, cuicumque lubitum erit: verùm illud modò conſilium fuit, oſtendere tibi quàm inſignitæ ſit impudentiæ, in ea cauſa tam eximiam tibi vendicare laudem, tam egregia poſcere præmia, in qua nequeas obtinere: ſi modò tecum exactiùs ac ſeueriùs agatur, vt graueis pœnas effugias. I nunc, & curioſum me voca, qui tam candidè, tamq; ciuiliter tecum agam, vt quũ te poſsim in graue diſcrimen vocare, ſat habeam legis & Reipub. cauſam defendere, ne circumuenta præmium dare cogatur ei, qui nihil boni ſit promeritus. Id quod non iudicibus modò (quibus iſthuc iamdudum liquere puto) verùm tibi etiam ipſi cupiò perſuadere: & facturum me confido, ſi modò tantiſper animum poſsis attendere. Vin igitur, vt quemadmodum tu faciebas, itidem & nos ſummatim totam cauſam ob oculos reuocemus? diſpiciamusq; quàm multa tuo in facto deſiderentur ad id, vt legi ſatisfeceris: & quantum tu ſis hallucinatus,

natus, quum multa diceres etiam supereſſe? Tria quædam requirit lex, & ita requirit, vt ſi quodlibet horum deſit, aut pœnam te, aut certè nihil gratiæ debere ſe credat. Quorũ ego nõ vnum aliquod, ſed vnumquodq; deeſſe docebo. Quod ſi facio, vtrum æquo animo cedes præmio, an impudenter petere perſiſtes? Ergo rem accipe. Niſi tria hæc tibi conſtiterint, non eſt quòd tyrannicidæ præmium petas: Animus, via, & effectus. Animus duo quædam complectitur, vel quid ſperaris, vel quid propoſueris. Nam ſi tyrannum per imprudentiam occidiſſes, ſi præter propoſitũ, non magis profectò præmium tibi debeatur, quàm ſi quis tyranno amiciſſimus idem feciſſet. nam idem potuit accidere. Tu porrò quid propoſiti in arcem attuleris, ipſe videris: ita demum legi perſuaſum erit, te voluiſſe occidere tyrannum, ſi occideris. Non occidiſti, atq; id etiam quum tibi in manu fuerit (vt ais) ſi libuiſſet, interficere. Lex negat ſua referre, vtrum tyrannicidij propoſitum in arcem non attuleris, an allatum repentè mutaris. Iam quid ſperaris, excutiamus. Quanquam iſthuc leges non ita valde curiosè penſiculantur: ſed tamen in tam abſoluto facinore partes omneis conſtare oportet. Quid enim ſi tyrannum interfeciſſes, quò tyrannidem ipſe occupares, vtrum præmium ſperares, an ſupplicium metueres? Quid ſi quò priuatum animi tui dolorem vlciſcerêris, tyrannum occidiſſes, atq; id eſſet palàm, num præmium auderes poſcere? Quid ſi latrones tyrannum fortè fortuna obuium obtruncaſſent, num ad hunc honorem aſpirarent? Quid ſi quis tyranno priuatim infenſus, magna te pecunia conduxiſſet quò ei tyranno venenum dares, dediſſesq;, num quæſo tyrannicidæ præmium poſtulares? Ego hîc tecum non ago coniecturis: nihil dico inuitam tuam, quæ quidem obſcurior eſt, quàm vt tu, alioqui tam glorioſus, quicquam de ea auſus fueris dicere: illud vnum

affirmare non dubitem, qui tyrannum quum tutò licuerit, non occidit, planè noluit occidere. Qui eum occiderit, cuius mors extremũ exitium Reip. videretur allatura, potius quàm vllam commoditatẽ: is aut priuatũ dolorem vlciſci voluit, nõ libertatem publicã vindicare: aut emolumentum ſuum ſequutus eſt Reip. periculo, non ſuo periculo Reip. ſtuduit prodeſſe. Poſtremò non poteſt niſi gloriæ ieiunio adductus videri, qui tam inſolenter ſe iactat. Non poteſt nõ videri lucrũ ſequutus, qui tam improbè præmium flagitat. Annón vides igitur quantopere hac parte à tota legis mente diſſentias? quem illa tuæ vitæ periculo ſua cauſa voluit occidere, eum tu nõ ſolùm volens præteriſti, verumetiam periculosè in Remp. irritâſti. quẽ ſua cauſa noluit occidi, eum tu maximo noſtro periculo, tui compendij aut animi fortaſſe gratia iugulâſti. Sed finge te animum tyrannicida dignum ad facinus attuliſſe, lucri perinde vt vitæ contemptorem: magni tamen refert, qua ratione tyrannidem tollere aggrediaris. Iam enim omnia tibi ex animi tui libidine largior: quæ tamen nemo alius tibi conceſſurus eſt. Te in filio iugulaſſe patrẽ, in non tyranno tyrannum. Largior iſthuc, Delium aliquẽ tibi prædixiſſe, vt certũ præſcire potueris, quod ipſe etiam vix diuinare Delius potuerit. Licuiſſe tibi patrem occidere, ſi libuiſſet: verùm hoc pœnæ genus tibi magis placuiſſe. Suſtuleris ſanè tyrannidem: idq; noua quadam & inuſitata ratione. Vides quàm multa tibi dono. Tamen obſiſtam tibi, nec ſinã ferre præmium, propterea quòd ea via ſuſtuleris quæ legi non probatur, quæ non expediat moribus ciuitatis, quæ non ſit forti viro digna. Age quid ſi tyranni filium infantem in cunis iugulaſſes: & rurſum adfuiſſet Delius ille, per quem certum præſcire poſſes, fore vt necato puero pater ſibi mortem accerſeret, atque id euenniſſet. vtrùm te tanquam tyrannicidam ſuſpiceret Reſpubli-

ea, an potius tanquam immanem & ferum hominem execraretur, qui in eam sæuieris ætatem, cui etiam ab hoste armato parcitur, quæ leonibus etiam miseranda videatur? Quin ergo vterur tuo maleficio Respub. cæterùm exemplum haudquaquam probabit. Quid si tyranni vxorem, quam ille miserè deamaret, per vim constupraſſes, atq; ille eius impatiens contumeliæ, fugerit è vita: vtrum tyrannicidij laudem flagitabis, an raptus & adulterij supplicium potius formidabis? Res obscura non est. Conferam tuo facto propiora. Quid si tyranni medicus quum esset, veneno ægrotanti dato, illum sustuliſſes, vtrum vt veneficum oderit te Respub. an vt virum fortem admirabitur? Tyrannum sublatum gaudebit, facti rationem modumq; detestabitur. Quid si quum te tyrannus familiaris vteretur, tu in conuiuio, prætextu necessitudinis venenum porrigeres? Denique, si per magicas imagines ac maleficas quasdam deuotiones tyranno vitam ademiſſes, vtrum à lege præmium an pœnam expectares? Atqui tyrannidem vtcunque sustuliſti. Euentu gaudet lex: verùm exemplum tam pernicioſum in Rempublicam non recipit, vt consueſcant ciues scelus vltiſci scelere, patrem in filio iugulare. Vides quantum momenti sit in modo viâque, vt factum tuum approbetur? Quod lex permittit vt fiat, non statim permittit vt id via qualibet efficias. Adulterum ferro occidere licet, veneno aut incantamentis non licet. Cur ita? Quia pestilens exemplum est omnino, tractare venena: nec id vlla causa quantumuis honesta sinit in ciuitatem irrepere. Quid quòd ne hostem quidem veneno aut malis artibus interficere fas est? Nam nusquam non improbat maleficia lex: & veneno tincta tela etiam in bellis interdicta sunt. Quòd si modus facti spectatur in his, in quibus nullum petitur præmium: quantò magis id fiet in his,

in quibus ſummum petitur? Lex triumphum ſtatuit ei, qui certum hoſtium numerum fuderit. Fuderit aliquis non acie, ſed aquis & pabulo veneno tinctis: vtrum ciues hunc æquis oculis ſpectare poterunt triumphantem, an potius ſicuti veneficum oderint, auerſabuntur, execrabũtur? Quid quòd priuatis etiam in rebus via modusq; perpenditur? quo magis idem oportebit tum in publico, tum in ſplendidiſſimo facinore vt à quo conueniat omnem celeris ſuſpitionem abeſſe? Age illud tecum reputa, ſi medico mercedem pactus eſſes, quò e morbo leuaret: atq; ille non pharmacis, ſed maleficijs & incantamentis morbum exemiſſet: vtrum præmium dabis, an magis hominem in ius trahes? iniuriæ malis artibus datæ reum ages? Clamabit ille. Morbo te leuaui: quia via, quid iſthuc tua refert? Hoc tantùm ſpectabas, vt morbo liber eſſes. ei rei merces eſt promiſſa. Ingratum te vocabit, qui niſi ſua opera, ne eſſes quidem qui præmium negare poſſes. Tu protinus reſpõdebis opinor: Medico te præmium eſſe pollicitum, non magno: neq; debere quicquam, niſi rem malam ei qui beneficium malè dederit. Quanquam ne dediſſe quidem videtur, qui malum malo tollit. Id enim mutare eſt incommodum, non amouere. Dices enim animo nocitum, dum corpori ſubuenitur. Atque iſtam litem vinces etiam iniquo iudice. Atqui eadem, aut melior etiam & vincibilior eſt tecũ cauſa legi, quàm quæ tibi futura fuerat cum medico. Nam ibi de priuata mercedula diſceptaretur, hîc de publico honore. Ibi falſus eſt vnus, hîc legi fraus facta, per quam cautum oportuit ne quiſquam ciuium circumueniatur. Ibi ſalus data, certa quidem & efficaci, ſed ſuſpecta & improbata via: hîc nefario ſcelere (quur enim non ſic appelletur homicidium, quod in ciuem contra legem admiſſum ſit?) non libertas reſtituta, ſed in extremum diſcrimen adducta

Reſp.

Resp. quandoquidem tuum factum perinde habet, ac si medicus quispiam ad curam mercede conductus, venenum pro remedio ministret: quod tamen ægrotanti (ita vt non raro consueuit accidere) per occasionem morbum adimat. Qui reualuit, suis fatis acceptum feret quòd viuat: tibi mortem, tametsi vitârit, imputabit. Neque sua referre putábit, vtrum imperitia, an perperam ac studiosè pro pharmaco venenum porrexeris: propterea quòd tui fuerat officij, aut non suscipere negocium, aut fidem simul, & artem, & industriam, ac diligentiam, & quicquid à probato artifice solet requiri, ad curam adferre. Sed age, sinimus adhuc possidere te, quod dudum sumus largiti: vt planè ista via tyrannum occideris, citra vllum Reipub. discrimen. Lex non approbabit facinus tuum, nisi non tantùm à crimine, verùmetiam ab omni criminis specie procul abfuerit: ne videlicet ea quæ in hoc potissimùm adhibita est in ciuitatẽ, vt maleficiũ omne secludat, incolumitatẽ suã, quam conueniebat aut Deo cuipiã, aut certè Dijs simillimo homini acceptã referri, sceleri debere dicatur. Non approbabit inquam, nisi tyrannum ipsum quem nominatim indicauit ipsa, quaq; permitiit via sustuleris: ne perimam istã periculosum exemplum in Remp. irrepat. Postremò, non nisi ferro, non clancularijs ac maleficis artibus, nisi virtute, nisi manu, nisi vitæ tuæ manifesto contemptu tyrannum trucidaris. Neque enim hoc tantùm spectat lex, vt tyrannus in præsens submoueatur: verùm illud multò magis respicit, vt omnes mortales intelligant, in ea ciuitate viros esse fortes, qui non fereantur vitæ suæ dispendio patriæ commodis consulere: ac præclari exemplo facinoris, omnes etiam in posterum ab affectatione tyrannidis deterreantur: cùm videant in ea ciuitate nullum esse tyrannis satis tutum præsidium. quandoquidem illud nemo nescit, qui

vitæ ſuæ ſit contemptor, eum eſſe alienæ vitæ dominum. Nam quod omnino ſatellitium, quæ excubiæ, qui parietes, quæ arx, quæ arma aduerſus huiuſmodi animum tyranni caput defendant, qui patriæ libertatem ſua vita bene credat emi? Poſtremò autem, vt maximè tibi conſtet animus, vt conſtet via: id quod eſt totius negocij caput non effeciſti. Tantum enim abest vt tyrannum occideris: vt quantum in te fuit, tyrannidem maiorem in modum auxeris, interfecto tyranni filio. Quid autem refert, malitia an ſtultitia Rempub. in diſcrimen adduxeris? Nam illo quod vulgò dicunt, nihil verius, intempeſtiuam beneuolentiam nihil à ſimultate differre. Tantum abeſt vt occideris tyrannum, vt ne ſuſpicari quidem potueris id euenturum, vt ipſe ſemet occideret. Sed iuuenem occidiſti patre inſolentiorem: quid tum poſtea, ſi patri & huius ſcelera lex imputat? Magnum proinde tyranni ſatellitem, non tyrannum occidiſti. Sed paratum tyrannidis hæredem occidiſti: in tyrannidem ſuccedit, qui prior, qui potior eſt in occupando. Verùm eſto ſanè, certum hæredem ſuſtuleris: igitur qui tyrannus erat futurus interimiſti. Atqui quod futurum eſt, id nondum eſt. Porrò lex eum qui iam tyrannus ſit, tolli iubet: non quem aliquando futurum diuines. An qui ſtatuam ex pacto debeat, & rudem truncum præſtiterit, fidem perſoluiſſe videatur? Non arbitrabor. Vbi nunc igitur ſunt illa tam multa, quæ tibi ad præmium poſtulandum ſupererant? Vides quàm ne vnum quidem omnium tibi conſtet, quorum nihil oportebat deeſſe. Volui, inquis. Id demum voluiſſe te lex credit, quod effeceris. Poſtea è re nata propoſitum eſt commutatum. Hoc igitur præmij tibi debetur, quod ei qui in Olympijs medio è curſu, relicta meta, ad carceres reflectit habenas. At periclitatus es. Proinde id laudis auferes, quòd is qui ſudauit in Olympijs,

lympijs, nec vicit. Sed occidisti denique: verùm eum, quem neq; lex permittebat arbitrio tuo, neque ex vsu publico fuerat occidi. At bene vertit ciuitati, quod fecisti. Numini igitur gratia debetur tali, qualem Palladem Atticis fuisse ferunt, de qua prouerbium extat, quòd Athenienſium male cõsulta in bonum exitum vertere consueuit. Non tu leges seruâsti, sed sustulisti: non libertatem restituisti, sed numen aliquod huic vrbi propitium, quod euentum tuæ temeritati debitum, sua commoditate à nobis auertit, quod tuam stultitiam nobis vertit in occasionem restituendæ libertatis. Non ego ingratum erga te populum constituo, imò tu populum ingratum in Deos reddere laboras: quem quum semel in periculum vocaris, ne pro simplici tyrannide duplicatam pateretur: nunc rursum in discrimen trahere conaris, ne ab iratis superis in pristinam seruitutem aut grauius aliquod infortunium retrudatur. Quid tu te fucis & phaleratis dictis in alienũ meritum insinuas? Quid tibi in eo negocio laudem vniuersam vendicas, ex quo præter pœnam temeritatis nihil ad te redire meritò possit? Si Reipublicæ, si Iudicibus probare potes animum tuum tyrannicida dignum, qui nullum periculum vitæ Reipublicæ causa recusârit: si facinus non scelere, non pernicioso exemplo, sed legitima via peregisti: si fortuna tuis egregijs conatibus bene expeditum dedit euentum: aut tyranicidam te vocare, aude pulcherrimum ac penè diuinum munus à Republica poscere, aude nobis seruatas leges, restitutam ciuitatem: aude templa, aras, foros, fortunas omneis, tutos pueros, inuiolatas virgines, impolluta matrimonia, denique hoc ipsum quod hic lege & apud Iudices agimus, exprobrare: aude mihi minari, quòd obstiterim: aude ciuitatem ingratitudinis insimulare, nisi laudem promeritam persoluerit: aude Iudices vel iniquos vel corruptos cla-

ptos clamitare, nisi suis sententijs præmium tibi decreuerint. Contrà si suspectum quid volueris, si periculosum, si cõtra leges, si cum scelere coniunctum quid feceris: sit pudor, ac desine tandem inprobè præmium flagitare, quod nulla ratione promerueris; pœnam, si sapis, incipe deprecari. Isthuc fortassis ab æquitate Iudicum, à ciuitate deorũ munere læta, queas impetrare. Neque enim putes vnum me te à præmio deterrere. Imaginare isthac in causa pariter & leges & Remp. & deos tibi aduersari. Puta leges his tecum verbis agere: Si nos verè restitutas videri vis, sinè nostram auctoritatem primùm in hac tua causa valere. Longè plus laudis ex hoc iudicio referes, si nobis cesseris, si parueris, si tuam cupiditatem nostro submiseris arbitrio: si primum exemplum in te ciuibus edideris, reuixisse nos: si monstraris ciuitati iam non ex sceleratorum libidine, sed ex nostro præscripto cuiq; viuendũ esse. Atq; altera ex parte Rempublicam, hac tecum oratione vti puta: Si ciuem bonum mihi præstare studes, noli hanc stultitiæ notam mihi inurere, vt in posterum recognita, dicar ebrietate quandam gaudiorum ei præmium decreuisse, cui pœna magis deberetur. Noli mihi deos, quos vix deniq; tam diutinis votis, tot sacris, tot precibus, tot meis malis placaui, conmoui, propitios reddidi, demùm per ingratitudinem iratos atque infensos reddere. Sine, vt mihi per te liceat saltem illorum beneficio frui. Quòd si te neq; leges neq; Respublica commouet: certè deorum orationem vereri debes, quos ita tecum agere putato: Quid tu te in nostræ laudis possessionem ingeris? Quid honori nostro inuides? Quur non sinis nos in hanc ciuitatem perpetuò benignos esse? Quur tu ipse tam ingratus existis? Ciuitas hæc semel mihi restitutam libertatem debet, tu bis debes commoditati nostræ, & quòd Remp. seruauimus, cuius tu pars es: & quòd commoditate nostra tuam

pericu-

periculosam stultitiam, vel scelus potius, in maximam felicitatem verterimus. Etenim nisi nos dextri propitijq; adfuissemus, quid aliud tu quàm perieras, & per te Respublica? Quod si planè contendis, vt præmium aliquod feras: abundè magnum præmium à nobis persolutum est, quòd per nos res à te malè instituta, beneuerterit. A legibus meritò maior relata est gratia, si nostræ prosperitatis respectu, temeritatis simul & sceleris veniam condonârint. A ciuitate satis amplam laudem feres, si ea patiatur, vt in restitutæ libertatis historia tuũ quoque nomen admisceatur. Hac laudis parte contentus, desine nobis debitum velle præripere, ciuitati munus nostrum eripere, legibus auctoritatem adimere. Sed finem facio, nimirum extillatâ iam aqua. Quod superest, nunc vestræ partes sunt, Iudices, statuere, vtrum secundum leges, secundum Deos, secundum Rempub. sententiam dicere, an secundum hunc glorioſum ostentatorem pronunciare velitis. Vtrum hanc vrbis felicitatem huius temeritati, huius sceleri acceptam ferre malitis, sæpiùs exprobrandam, & breui fortassis à superis iratis (id quod abominor) auferendam: an in Deos, quibus sine controuersia tota debetur, referre, eorundem pietate seruandam, augendam, beneq; fortunandam: vtrum magis ex vsu sit, vt primo hoc iudicio statim leges circumuentæ dicantur, an vt appareat legum restitutarum seueritatem, & Iudicum sapientiam aduersus vnius iniquam postulationem valuisse.

GILBER.

ANNOTATIONES.

a PAN ille.] *De Pane capripede humana reliquum effigie nonnihil dictum est in Luciani epigrammate de Echo-*
b Somnum.] *Mors enim somnus est, sed perpetuus, & mortis imago est. Quare apud Homerum & Hesiodum in Theogonia fratres iudicantur & noctis filij. Virg.*

Tum consanguineus leti sopor, *& alibi:*

Dulcis & alta quies, placideq; simillima morti.

Nam hi duo quia simul sunt, necesse est vt somnus qui omnia cum fratre Thanato natu maiore habet communia, eius aliquando opera exerceat: hæc nempe, vt ex dolore in se homines incidant, ac statim quiescentes molestijs releuentur, quod vtrunq; præstat mors. c Impotentiùs.] *Matres filios impotentiùs amant.* d Alueatib.] *Apes aliæ ἡγεμόνες seu βασιλεῖς, quia à Virg. li. 4. Geor. ductores, duces & reges vocantur, quib. grex apum parere solet. sunt enim tanquã ἡγεμόνες λαῶν. Sed apud Græcos propriè rex apum est ἐσσὼν, qui & hominum fuit apud Callimachum in Hymno Iouis. Recte igitur apud Xenophontem Cyrus audit: Tu es naturâ rex, sicut apum rex est.* e Non longas modò.] *Videtur ad illud Ouidij in Helenæ epistolâ alludere:*

An nescis longas regibus esse manus?

Etiam vulgò in ore est: A regibus cauendum, quòd eis prælonga sint brachia. Nimirum quòd per suos, quibus brachium vice vtuntur, possint etiam procul dissitos affligere. Potest & ad tempus referri, quòd reges etiam si diutiùs dissimulant, soleant tamen aliquando pœnam sumere de ijs, quibus infensi fuerint, vel Homero teste Iliad. a. Non enim desunt regibus manus & pedes quamplurimi fortassis ne ventres quidem. Vide cuiusmodi portentum sit tyrannus, & quàm formidandum, tot oculis, ijsq; emissitijs, tot auribus, ijsq; tam asininis ac longis, tot manibus, tot pedibus, tot ventribus, ne reliqua parum honesta commemorem instructum. Plura annotauimus in Luc. de Mercede cond. & aduersus indoctum. f Titanibus illis Briareo.] *De Briareo illud apud Hesiod. legitur, qui Celi & Terræ filios fuit Cottum, Briareum & Gygen, centenis singulos manibus, quit-*

quinquagenis capitibus metuendos: de quibus Apollodorus in Bibliotheca hæc, Benedicto Aegio Spoletino interprete, Celus primus orbis vniuersi imperio præfuit, qui ducta vxore Tellure priores ex ea filios sustulit, quos Centimanos appellarunt. Briareum, Gyan ac Cœum Homerus fabulæ addit ab immortalibus Briareum appellatum, à mortalibus verò Aegæonem; Iliad. a. Cœus apud Hesiod. νοητὸς dicitur. Hi multa bella contra Saturni filios gesserunt: tandem deuicti, ad inferos præcipites dati sunt. g Echo nympham.] Ea cùm antea esset garrula, à Iunone hac pœna affecta dicitur, vt iam muta sit, neque vllam vocem prior edere possit: verùm hoc ipsi relictum est, vt vltimas voces auditas iterare vel repetere possit. Vide annotationem nostram ad Luciani epigramma de Echo & Pane. h Citra iudicium.] Augustus post Solonem & Platonem 9. de legib. tulit legem Iuliam, gladioque iussit in adulteros animaduerti. Valerius Publicola aliam tulit, qua neminem licebat indicta causa necare. i Primùm adulterum.] Licuit olim iure ciuili, deprehensum & deprehensam in adulterio impunè interficere, quod hodie non licet, vt docuit Iulianus Aurelius, in 2. Sermonum Horatij. k Monarchia.] Tres formæ sunt Rerumpublicarum: μοναρχία, ἀριστοκρατία, δημοκρατία. Hic verò Erasmus ponit discrimen inter Monarchiam tyrannorum & regum. Monarchia quippe dicitur vnius principatus, Oligarchia paucorum, Democratia populis, non equidem plebis: quum populus & plebs differant, vt genus à specie, vt docet Iustinianus Institut. de iur. natur. gent. & ciuili.

ΑΠΟΚΗΡΥΤΤΟΜΕΝΟΣ. *ABDICATVS*, Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

QVidam abdicatus artem medicinæ didicit. Patrem inſania laborantem, reliquis medicis deſperantibus, dato pharmaco cùm ſanaſſet, denuò receptus eſt in familiam, poſt hæc nouercam inſania correptam ſanare iuſſus, abdicatur. Porrò genus orationis Iudiciale eſt: Status qualitatis. Sub hac enim & abdicationis cauſas Quintilianus ponit, quarum duas ſpecies facit: alteram criminis perfecti, & alteram imperfecti, ad quam & præſens cauſa hęc pertinet. Exordium maximà ex parte querela conſtat. Nam & de iniquitate patris conqueritur, qui ſe non ſecundum artem, ſed ad præſcriptum curare iubeat: & de ingratitudine, vt qui pro beneficio reſtitutæ ſanitatis, eam ſibi nunc gratiam referat, vt iterum abdicare cogitet. Hanc querelam perſonarum, ſuæ & nouercæ videlicet, conditionibus amplificat, inuidiæ paternæ accuſationis etiam occurrens, à conſueto & more patris: id quod ſtatim ab initio facit. Exordium Propoſitio ſequitur, cui Narrationem ſubmittit: non tam exponendæ actionis gratia, quàm vt anteactam vitam ſuam, & beneficium in patrem collatum, iudicibus cõmendet. Confirmatio tribus locis conſumitur: primo, quo oſtendit non licere patri, vt in familiam receptum, denuò abdicet, à cauſa legis, & voluntate legislatoris: quod argumentum ſimilitudine & fictionibus, ſeu παραδείγμασι amplificat. Secundo, quo iniquum eſſe docet, ſe tam bene meritum de patre, iterum abdicari, & pro præmio pœna affici. Hic locus variè amplificatur, ex qualitate beneficij, à conditione perſonæ, à difficultate & accidentibus artis, à natura & lege, &c. Poſtremo, neque cauſas abdicationis ſatis idoneas aut efficaces eſſe probat. Neque enim ſe quicquam peccaſſe, neque nunc ego debere vt arte ſua vbiuis vtatur: idq; exemplo reliquarum artium, & ob artis huius

ius conditionem & præstantiam, deinde ex sua persona, qui illam non impẽsis patris, sed tum cùm à familia alienus esset, iudicentur: alioqui etiam necessitatẽ quandã rei absurdam consecuturam esse. Deniq; non posse curari hunc morbum, quo loco multa de qualitate corporum, morborum & medicinæ in genere disputat: ostenditq;, etiamsi aliàs sanabilis hic morbus esset, in nouerca tamen suspicionis periculum sibi metuendum esse, si quid ipsum fallat, aut ars destituat. atq; ita orationem concludit, admonens patrem periculi superioris: in quod ne iterum per iram & indignationem recidat, cauere ipsum iubet.

Ἀποκηρυχθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐπιχειρῶ ἐξέμπαλιν μανίζειν τὸν πατέρα, καὶ ἀντὶ τῶν ἄλλων ἰατρῶν ἀπεγνωσμένον, ἰασάμενος φανερὸς γένωμαι, καὶ ληφθῶ εἰς τὸ ψεύδεσθαι. καὶ ταῦτα, μεμισθωμένων τῶν μυτρῶν ἰάσασθαι κελεύοντος, ἀποκηρύττοντος.

HAudquaquam noua sunt hæc, Iudices, neq; miranda, quæ in præsentia facit pater, neque nunc primùm ad hunc irascitur modũ: verùm hæc lex illi facilis est, & assueto ad hãc causã accedit. Verùm illud mihi nouo calamitatis genere accidit, & cũ nullũ proprium sit crimẽ, quod mihi possit imponi, tamen in periculũ vocor ne pœnas dẽ artis nomine, nisi huic iubenti, omnia parêre possit. Quadẽ re quid fieri possit absurdius? vti curẽ ex præscripto, nõ iam

Οὐ καινὰ μὲν ταῦτα, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐδὲ παράδοξα, ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐν ᾧ πρόσθεν ἐγενόμην, οὐδὲ νῦν πρῶτον τὰ τοιαῦτα ὀργίζεται· ἀπὸ προχείρου δ' οὕτως ὁ νόμος αὐτῷ, καὶ συνήθως ἐπὶ τοῦτ' ἀφικνεῖται τὸ δικαστήριον. ἐκεῖνο δὲ καινότερον νῦν δυσχεραίνω, ὅτι ἔγκλημα μὴ ἴδιον οὐκ ἔχων, κινδυνεύω δὲ τιμωρίαν ὑποσχεῖν ὑπὲρ τῆς τέχνης, ἃ μὴ πάντα δυνάται πάθοι τούτῳ κινδυνεύοντι· οὔτι γένοιτ' ἂν ἀλογώτερον, θεραπαίνης ἐπιτάγματος, ἂν εἶθ' ὡς ἡ τέχνη δύνα-

νη δωάται, ἀλλ' ὡς πατὴρ βούλεται: Εὐβουλόμην μὲν ἔγωγε τῷ ἰατρικῷ, καὶ τοιοῦτόν τι ἔχειν φάρμακον, ὃ μὴ μόνον τοὺς μαινομένους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀδίκως ὀργιζομένους παύειν ἐδύατο, ἵνα καὶ τὸ τοῦ πατρὸς νόσημα ἰασαίμην. νυνὶ δὲ τὰ μὲν τῆς μανίας αὐτῷ τέλεον πέπαυται, τὰ δὲ τῆς ὀργῆς μᾶλλον ἐπιτέτακται. καὶ τὸ δεινότατον, τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπασι σωφρονεῖ, κατ' ἐμοῦ δὲ τοῦ θεραπεύοντος μόνου μαίνεται. τὸν μὲν οὖν μισθὸν τῆς θεραπείας ὁρᾶτε οἷον ἀπολαμβάνω, ἀπερριπτόμενος ὑπ' αὐτοῦ πάλιν καὶ τοῦ γήρους ἀποκρουόμενος δεύτερον, ὥσπερ δὴ τοῦτ' ἀναλαβεῖν πρὸς ὀλίγον, ἵν' ἀτιμότερος γένωμαι, πολλαπλῆς ἐκπεσὼν τῆς οἰκίας. ἐγὼ δέ, ἐν μὲν οἷς δωρεῖσθαι, οὐδὲν διενοήθην ἀναβάλλεσθαι, πρόθυμος γοῦν ἄκλητος ἦκον ἐπὶ τὴν βουβῶνα. ὅταν δέ τι ἐμὲ τελεῖν

quatenus ars valeat, sed patris arbitratu. Quare optarim equidem vt medicorum ars eiusmodi quoque remedium aliquod haberet, quòd non modò laborantes insania, verumetiam præter æquum irascentes liberare posset, nimirum quò liceat & patris iracundiæ mederi. Nunc autem ipsa quidem insania leuatus est, cæterùm iracundia magis etiam exasperatur. Quodque est omnium grauissimum, erga cæteros omnes is sanus est, in me vnum insanit: à quo, morbo fuit liberatus. Videtis igitur cuiusmodi mercedem curationis feram, cùm rursum ab illo abdicor, iterum alienor à familia, ceu ob id ipsum ad breue tempus receptus, vt maiore infamia sæpiùs ejicerer domo. At ego quidem in his quæ præstare queam, ne expecto quidem patris iussum, vt quidem non accersitus ad opitulandum accesserim. Verum vbi

πάλεως ἀπιγνωσμένον, οὐδ' ἐπιχειρεῖν βούλομαι· ἐπὶ δὲ τῆς γυναικὸς ταύτης ἀπόρως καὶ ἀδυνατώτερός εἰμι λογίζομαι γάρ, οἷα πάσχοιμ' ἂν ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ἀτυχὼν, ὃς οὐδ' ἀρξαμένῳ τῆς θεραπείας, ἀπεκηρύττομαι. ἄχθομαι μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπὶ τῇ μητρυιᾷ, καὶ λειπῶς ἔχουσι, χρηστὴ γὰρ ἦν· καὶ ἐπὶ τῷ πατρὶ δὲ ἐκείνῳ ἀνιῶμαι· τὸ δὲ μέγιστον, ἐπ' ἐμαυτῷ ἀπεῖδεν λοιμώττει, καὶ ἃ πάσχομαι, ἀσυρεῖν οὐ δυνάμενος, καὶ δι' ὑπερβολὴν τῆς νόσου, καὶ ἀσθένειαν τῆς τέχνης. πλὴν οὐ δίκαιον εἶναι, ἀπεκηρύττεσθαι τὸν, ἃ μὴ δυνατὰ ποιεῖν, μηδὲ τῶν ἀρχῶν ὑπισχνούμενον. δι' ἃς μὲν οὖν αἰτίας καὶ πρότερόν ἀπεκήρυξέ με, ῥᾴδιον συνιδεῖν ἐκ τῶν πρόσθεν· ἐγὼ δὲ οὐ πρὸς ἐκείνας μόνον, ὡς οἶμαι, ἱκανῶς ἂν μοι δοκῶ ἀπολογήσασθαι καὶ ταύτας δ', ἃ νῦν ἐγκαλεῖ, ὡς

vbi res est eiusmodi, vt nulla omnino spes sit, tum nec aggredi velim. Porrò in hac muliere multò etiam minus ausim, neque id temerè. Siquidem reputo quæ in me facturus sit pater, si res non successerit, cùm iam abdicet nondum aggressum curationem. Quare doleo, Iudices, nouercæ vicem, grauiter laborantis. erat enim proba. Deinde patris nomine, quem huius morbus excruciat. Maximè tamen mei ipsius causa, qui videar immorigerus patri, cùm non possim quæ iubeor præstare, partim ob morbi magnitudinem, partim ob artis imbecillitatem. At sanè non arbitror æquum esse vt abdicer, si quod efficere non queam, id ne recipiam quidem. Itaque quibus de causis prius abdicârit me, facilè fuerit ex hoc negocio coniicere. Quanquam ad illas, opinor, satis respondi ipsa pòst acta vita. Ad hæc autem quæ nunc obijcit,

ὡς ἂν οἷός τε ὦ, ἀπολογήσομαι, μικρὰ ὑμῖν διηγησάμενος περὶ τῶν ἐμῶν. ὁ γὰρ δυσαλλαγὴς καὶ δυσπαθὴς ἐγὼ, ὁ καταισχύνων τὸν πατέρα, καὶ ἀνάξια πράττων τοῦ γένους, τότε μὲν οὐδὲν, τὰ πολλὰ ἐκεῖνα βοῶντι, καὶ ἀνακραγόντι, ὀλίγα χείλεσι ἀντιλέγειν ᾠόμην. ἀπιὼν δὲ τῆς οἰκίας, ἐνόμιζόν μοι δικαστήριον ἵστασθαι μέγα, καὶ ψῆφον ἀληθῆ, τὸν μετὰ ταῦτα βίον, καὶ τὸ φανῆναι πάμπολυ τῶν ζοῦ πατρὸς ἐγκλημάτων ἐκείνων ἀφεστηκότα, καὶ περὶ τὰ καλλίστα τῶν ἐπιτηδευμάτων ἐσπουδακότα, καὶ ζοῖς ἀρίστοις συνόντα. πεπαρώμην δὲ καὶ ζοιοῦτόν τι, καὶ παράπαν, μὰ δία, ὡς οὐ σφόδρα καθεκτικὸν τοῦ πατρὸς, ἄλλως ὀργίζεσθαι, καὶ ἐγκλήματα ψευδῆ καθ' ὑοῦ συντίθεναι. καὶ τισὰν τινὸν, οἱ μανίας ἀρχὴν ταῦτ' εἶναι νομίζοντες, καὶ ἀπειλὴν καὶ ἀκροβολισμὸν, οὐκ εἰς μακρὰν ἐπιπεσούμενον ζοῦ καὶ-

pro virili ſum reſponſurus, ſi prius de ſtatu meo pauca vobis expoſuero. Ego intractabilis ille, & immorigerus, patrem dedecorans, & indigna genere meo patrans, id quidem temporis multa id genus vociferanti, ac ſine fine declamanti, paucis contrà dicendum eſſe duxi: Verùm domo cedens, exiſtimaui mihi grauiſſimi iudicij inſtar fore, verumq; calculum, ita actam deinde vitam vt appareret me à paternis illis criminibus quàm longiſſimè abeſſe, ſed potius honeſtiſſimis ſtudijs dediſſe operam, cúmque optimis viris habuiſſe conſuetudinem. Iam verò & eiuſmodi quiddam proſpiciebam, ac ſuſpicabar fore, vt aliquando pater, qui non admodum animo conſtaret, mihi ſine cauſa ſuccenſeret, falsâque in filium crimina ſtrueret. Neque deerant qui iſta morbi initium interpretarentur, minásque ac tela paulò pòſt irruituri mali, nempe

κακοῦ, μῖσος ἄλογον, καὶ νόμων ἀπλωῦν, καὶ βλασφημίας προχείρους, καὶ δικαστήριον σκυθρωπὸν, καὶ βοὴν καὶ ὀργὴν καὶ ὅλως χολῆς μεστὰ πάντα· διὸ δὴ τάχα μοι καὶ ἰατρικῆς δεήσοιτ' ἂν ποτὲ πρᾶγμα. ἀποδημίᾳ δ' ὢν, καὶ τοῖς ἀνδρικωτάτοις τῶν ἐπὶ θαλάττης ἰατρῶν συγγυμνάσιος, καὶ πόνῳ πολλῷ καὶ περιουσίᾳ λιπαρεῖ χρησάμενος, ἐξέμαθον τὴν τέχνην· ἐπανιὼν δ', καταλαμβάνω τὸν πατέρα σφόδρα ἤδη μανικὸν, καὶ ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων ἰατρῶν ἀπεγνωσμένον, ὃν εἰς βάθος ὁρῶντων, ἀλλ' ἀκεισβῶς φλεγμονὴν τοῦ λάρυγγος νόσον. πλὴν ὅπως γε ἀπὸ τοῦ παρόντος χρησόμενος ἦν, ὅτι ἐμνησικάκησε τῆς ἀρχαιρεσίας, οὔτε μετάπεμπτος ἥκειν ἔμενον· οὐδὲ γὰρ ἔχόν τι αὐτῷ ἴδιον ἐγκαλεῖν, ἀπὸ πάντα ἐκεῖνα τοῦ ἀποδρία τὰ ἁμαρτήματα, καὶ ὥσπερ ἔφην ἄνω, τῆς νόσου. παρελθὼν οὖν ἄπλαστος, nempe odium absque causa, mores asperos, conuicia parata, censuram seueram, clamorem, iracundiam, in summa, omnia plena bilis: vnde vsu venturum credebam, vt mihi aliquando arte medicinæ foret opus. Proinde foràs profectus, ac probatissimorum, quos in peregrinis regionibus nancisci potui, medicorum vsus doctrina, plurimo labore, vehementique animi studio artem perdidici. Porrò domum reuersus, offendo patrem manifesta iam insania laborantem, & ab huius loci medicis desperantibus destitutum, qui non altiùs introspiciunt, nec admodum exactè morbos dijudicant. At ego sanè, sicuti par erat facere frugi filium, neque superioris abdicationis iniuriam recordabar, neque vt accerserer operiebar. Neque enim erat quicquam

quod illi propriè imputare possem, verùm peccata illa omnia fuerant aliena: nempe, quemadmodum modò dicebam, ipsius morbi. Ergo cùm inuocatus accessissem, non sum

ἄκλητος, οὐκ αὐθυς, ἰασαμην· οὐ γὰρ οὕτω ποιεῖν ἔθος ἐστὶν ἡμῖν, οὐδὲ ταῦτα κελεύει τέχνη πρᾶναι, ἀλλὰ πάντων πρῶτον διδασκόμεθα συνορᾶν, εἰ τὶ ἰάσιμόν ἐστι τὸ νόσημα, ἢ ἀνήκεστον, καὶ ὑπερβαίνοντος τοὺς ὅρους τῆς τέχνης. καὶ τοιγαροῦν, ἢν μὲν εὐμεταχείριστον ᾖ, ἐπιχειροῦμεν, καὶ πᾶσαν σπουδὴν ἰσφερόμεθα σῶσαι τὸν νοσοῦντα. ἢν δὲ ἰσχυρότερος ᾖ, καὶ νοσήσας τὸ πάθος ἰδωμεν, οὐδὲ τοῦ ἀρχεῖν πειρώμεθα, νόμον τινὰ παλαιὸν τῶν πατέρων τῆς τέχνης ἰατρῶν φυλάττοντες, οἳ φασι μὴ δεῖν ἐπιχειρεῖν τοῖς ἰσχυροτέροις. διὸ οὖν καὶ πάντα ἔτι ἐντὸς τῆς ἐλπίδος, καὶ τὸ πάθος οὐχ ὑπὲρ τοὺς τέχνῃ, ἐπιπολὺ τηρήσας καὶ ἀκριβῶς ἑξετάσας ἕκαστον, ἐπεχείρουν ἤδη, καὶ τὸ φάρμακον τεθαρρηκότως ἐνίεσαν. καίτοι πολλοὶ τῶν πρόσθεν ὑπόπτως τοὺς δόσιν, καὶ τὴν

equidem protinus medicas tus. neque enim hic nobis mos est, neque id præcipit ars, verùm illud omnium primum iubemur obseruare, sanabilisne sit morbus, an insanabilis, atque artis terminos prætergressus. Ac tum si eiusmodi fuerit malum vt commodè possimus aggredi, aggredimur, totoque admittimur studio vt ægrotum seruemus. Quòd si viderimus iam inualuisse, superasséque, nec manum admolimur omnino, idque vetustam quandam legem eorum qui primi medicinæ prodiderunt artem, secuti: qui negant tentandos esse morbos qui iam inualuerunt. Itaque cùm patrem adhuc intra spem esse perspicerem, neque malum supra artis vires esse, diu obseruatis ac pensitatis singulis: ita demum aggrediebar, ac pharmacum fidenti animo porrexi. Multi sanè eorum qui tum aderant, suspectam habebant administrationem pharmaci,

πλὴ ἐφίρ διέβαλλον, καὶ πὸς
ἰατρικὰς παρεκαλοῦν. παρῆν δὲ καὶ ἡ μήτηρ φε-
βουμένη καὶ ἀπιστοῦσα, οὐ τῶ μισεῖν ἐμὲ, ἀλλὰ τῶ δεδιέναι,
καὶ ἀκριβῶς εἰδυῖα πονήρως ἐκεῖνον διακείμενον· ἐπισπᾶ
το γὰρ μόνη τὰ πάντα σιωπῶσα καὶ ὁμοπαθοῦσα τῇ νόσῳ.
πλὴν ἀλλ' ἔγωγε οὐδὲν ἀποδειλιάσας (ἠπιστάμην γὰρ οὐ
ψευσόμενά μοι τὰ σημεῖα, οὐδὲ πλανήσουσαν τὴν τέχνην)
ἐπῆγον τὴν ἴασιν ἐν καιρῷ τῆς ἐπιχειρήσεως. καί τι καὶ μοὶ
τῶν φίλων συνεβούλευον, μὴ θαρσεῖν, μὴ καὶ
διαβολήν τινα μείζω ἐνέγκω
μοι τὸ ἀτυχῆσαι, ὡς ἀμυνο-
μένῳ τὸν πατέρα φαρμάκῳ,
καὶ μνησικακοῦντι ὧν ἐπε-
πόνθειν ὑπ' αὐτοῦ. καὶ τὸ μὲ-
γιστον, σῶν μὲν οὕτω φι-
λῶν, καὶ ἰσχυρὸν πάλιν,
καὶ πάντα διειληφότων. οἱ
παρόντες δὲ ἐθαύμαζον· ἐ-
πῄνει δὲ καὶ ἡ μήτηρ, καὶ
φαιδρὰ πᾶσιν ἦν χαίρουσα,
μοὶ

ci, calumniantes curationem meam: iámque parabant in ius vocare me. Aderat autem & nouerca paquida atque diffidens, non id quidem odio mei, sed quòd metueret, vtpote probè sciens illum grauiter laborare. Nam sola nouerat omnia quippe familiaris & assiduè conuiuens ægrotanti. Attamen ego nihil his rebus deterritus (sciebam enim futurum vt mihi signa non mentirentur, neque falleret ars) adhibui curam, obseruato tempore idoneo. Quanquam erant amici non nulli, qui mihi consilium darent ne fiderem, ne fortè si res malè succesisset, maiorem aliquam calumniam mihi accersererem, quasi patrem veneno vltus essem, memor iniuriarum quibus me affecerat. In summa, ille protinus conualuit, pristinæ redditus sanitati: cognouítque omnia. Familiares admirabatur: denique laudabat & nouerca, ac palàm omnibus vtriusq; nomine gaudebat, tum mihi laudem assecuto,

λαμοὶ ἀδοκιμοῦντι, λαὶ κείνῳ σωφρονιῶντι. οὕτω δ' οὖν (μαρτυρᾶν γὰρ αὐτῷ ἔχω) μήτε μιλήσας, μήτε συμβουλόν τινα περὶ τούτων προσλαβών, ἐπεδείκνυτο τοῖς παροῦσιν ἅπασι τὸν πρόπαππον, ἤδη μὲν πάλαι ἀπορρήτως, ἤδη δὲ ἐξ ὑπαρχῆς ἐποιεῖτό με, σωτῆρα καὶ εὐεργέτην ἀποκαλῶν, ἀκειβῆ πεῖραν ἐληφέναι ὁμολογῶν, καὶ περὶ τῶν ἔμπροσθεν ἐβεβαίου ἀπολογούμενος. τοῦτο γοῦν μόνον ἀφραινε μὲν πολλοὺς, ὅσοι παρῆσαν χαιρὸν ἐλπίδ' ἐκείνους, ὅσοις ἀπορρήξεως ἡδίων ἀναλήψεως. εἶδον γοῦν τότε οὐ πάντας ὁμοίως ἡδομένους τῷ πράγματι, ἀλλ' ἄνθος τιν' καὶ χόαν περιπομφόλυξ, καὶ βλέμματα τεταραγμένον, καὶ πρόσωπον ἀρχισμένον, οἷον ἐκ φθόνου καὶ μίσους γίγνεται. ἡμᾶς μὲν οὖν, ὡς τὸ εἰκὸς, ἐν ἀφροσύναις καὶ θυμηδίαις ἦμεν, ἀπήλους ἀπαλλοτρίους.

ὃ μὴ-

tum illi ad ſanam mentem reuerſo. Atque hic quidem (nam illud de eo teſtari poſſum) neque contatus, neque quopiam his de rebus in conſilium adhibito, ſimulatq; rem omnem è familiaribus cognouit: iritam fecit abdicationem ac denuò me filium fecit, ſeruatorem ac beneficum appellans, confitens ſeſe certum experimentum mei cepiſſe, deq; illis antè factis ſemet excuſans. Id factum compluribus attulit voluptatem, nimirum quoquot aderant probi. Cæterùm verebat eos, quibus abdicatio filij iucundior fuerat reuocatione. Proinde videbam tum non eodem modo ea re gaudentes omnes, ſederat culus & olorem illicò verti ſenſi, & oculos turbari, & vultum iracundum, quemadmodum ex inuidia odióque ſolet accidere. Nos igitur, vt eſt conſentaneum, in complexibus & animi gaudijs verſabamus, vtpote vtroque alteri reddito.

Cæterùm

ἡ μήτηρ δ' μετὰ μικρὸν εὐθὺς νοσεῖν ἤρξατο, νόσῳ, ὦ ἄνδρες δικασταί, χαλεπῇ καὶ παράλογον. ἀρχόμενον γὰρ εὐθὺς τὸ δεινὸν παρεφύλαξα. οὐ γὰρ ἁπλοῦν, οὐδ' ἐπιπόλαιον τῆς μανίας τὸ εἶδος, ἀλλά τι παλαιὸν ἐνοικοῦρουν ἐν τῇ ψυχῇ κακὸν ἀπέῤῥηξε, καὶ ἐς δῆμον ἐξενίκησεν. πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα ἡμῖν ἔστι σημεῖα τῶν ἀνιάτως μεμηνότων. ἐν δὲ ἐκεῖνο λοιπὸν ἐπὶ τῆς γυναικὸς ταύτης παρεφύλαξα. πρὸς μὲν γὰρ τοὺς ἄλλους ἡμερωτέρα, καὶ πραεῖά ἐστι, καὶ παρόντων, ἠρεμίᾳ ἄγει ἡ νόσος. ἂν δέ τινα ἰατρὸν ἴδῃ, καὶ τοῦτ' ἀκούσῃ μόνον, κατ' ἐκεῖνον μάλιστα παροξύνεται, ὅπερ καὶ αὐτὸ, τοῦτο, τοῦ πονήρως καὶ ἀνηκέστως ἔχειν ἔστι τεκμήριον. ταῦθ' ὁρῶν, ἐγὼ μὲν ἠλιθίως, καὶ τῇ γυναικὶ ἄκρατα ὠκτειρα, ἀξίαν οὖσαν, καὶ παρὰ τὸ προσῆκον ἀλγυνομένην· ὁ πατὴρ δ' ἐπὶ ἰδιωτείας

Cæterùm nouerca paulò pòst ægrotare protinus cœpit, morbo, Iudices, graui & impotenti. Nam statim obseruabam vt nascebatur malum. Neque enim simplex erat, aut leuis insaniæ species: quin potius vetus quidam morbus, qui iam pridem delituerat in animi domicilio, erupit, victorq́ in apertum prodijt. Sunt autem nobis cùm alia multa signa insanabili laborantis insania, tum illud commune in hac obseruaui muliere. In cæteros placatior est ac mitis, atque illis præsentibus conquiescit morbus: quòd si quem conspexerit medicum, imò si vel audierit tantùm de medico, in hunc supra modum incenditur. Quod & ipsum argumento est, illam graui & insanabili teneri malo. Hæc cùm perspicerem, equidem acerbè ferebam, miserabarq́ mulieris, vt debui, præter meritum tanto laborantis infortunio. Pater verò ob imperi-

τείας (οὐ γὰρ οἶδεν οὔτε ἀρχὴν ὧν κατέχουσι κακῶν, οὔτε τὴν αἰτίαν, οὔτε τὸ μέτρον τοῦ πάθους) ἐπίλυσιν ἴσθαι, καὶ τὸ ὅμοιον ἰσχίαν φάρμακον. ὥιετο γὰρ ἐν ἐν μανίας εἶδος, καὶ μίαν τὴν νόσον, καὶ παράφρασμα ταυτὸν, καὶ παραπλησίαν τὴν θεραπείαν δεχόμενον. ἐπεὶ δὲ, ὅπερ ἀληθέστατον, ἀδύνατον ἔναί φημι φύγεσθαι τὴν γυναῖκα, καὶ ἐπιθυμεῖσθαι ὑπὸ τοῦ νόσου ὁμολογῶ, ἀγανακτεῖ, καὶ ὀργίζεται, καὶ φθονεῖν ἔχοντα κακῶς θυφίεσθαι, καὶ παραλύουσαν τὸν ἄνθρωπον, ἐγκαλεῖν ἐμοὶ τὴν ἀθυμίαν τῆς τέχνης. καὶ πάσχει μὲν σύνηθες τοῖς λυπουμένοις, ἐρεθίζονται γοῦν ἅπαντες τοῖς μετὰ παῤῥησίας ἀληθῆ λέγουσι· πλὴν ἴσως, ὡς ἂν οἷός τε ὦ, ἀπολογήσομαι πρὸς αὐτὸν, καὶ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς τέχνης. καὶ πρῶτόν γε ἀπὸ τοῦ νόμου ἄρξομαι, καθ' ὃν οὗτός με ἀφ-

tiam, (neque enim nauit vel originem mali quo tenetur, vel causam, vel morbi magnitudinem) iussit vti medicarer, ac simile pharmacum exhiberem: arbitratus idem esse insaniæ genus, eundem morbum, eandem ægrotationem, quæ similem curandi rationem admitteret. Verùm vbi, id quod erat verissimum, dico fieri nullo pacto posse vt mulier seruetur, fateórque me morbo imparem esse: indignatur ac succenset, atque me studio detrectare, ac mulierem destituere, mihi crimini vertens artis imbecillitatem. Atque huic quidem accidit, quod solet ijs qui dolent. & Succensent enim omnes ijs, qui libere verum loquuntur. Tamen ego sanè pro viribus illi respondebo, tum meo ipsius nomine, tum artis. At primùm quidem à lege sumam initium, per quam hic me parat abdi-

ἀπαγορεύσαι βούλεται, ἵν' ἄδικῇ, οὐκ ἴσθ' ὁμοίαν οὖσαν αὐτῷ, νυνὶ τε καὶ πρότερον, τὴν ἐξουσίαν. οὐ γὰρ ἅπασιν, ὦ πάτερ, ὁ νομοθέτης, οὐδὲ πάντας υἱέας, οὐδὲ ὁσάκις ἂν ἐθέλωσιν, ἀπαγορεύειν συνεχώρησεν, οὐδ' ἐπὶ πάσαις αἰτίαις· ἀλλ' ὥσπερ τοῖς πατράσι τὰ τυλικαῦτα ὀργίζεσθαι ἐφῆκεν, οὕτω καὶ τῶν παίδων προύνόησεν, ὡς μὴ ἀδίκως αὐτὸ πάσχωσι. καὶ δεῖ τοῦτο οὐκ ἐλευθέραν ἐφῆ γίγνεσθαι, οὐδ' ἄκυρον τὴν τιμωρίαν, ἀλλὰ δικαστήριον ἐκάλεσε, καὶ δοκιμαστὰς ἐκάθισε τοὺς μήτε πρὸς ὀργὴν, μήτε διαβολὴν τὸ δίκαιον λυμαινομένους. ἤδει γὰρ πολλοῖς πολλάκις ἀλόγους αἰτίας ὀργῆς παρασκευάσας, καὶ τὸν μὲν ψευδεῖ τινι διαβολῇ πεθόμενον, τὴν δὲ οἰκέτην πείσοντα, ἢ γυναῖκα ἐχθρὰν. οὐκ οὖν ἠθέλησε δίκαιον γίγνεσθαι τὸ πρᾶγμα, οὐδ' ἐξερήμους τὸς

abdicare: vt intelligat, sibi non esse posthac eandem abdicandi facultatem, quæ priùs fuit. Neque enim legislator omnibus, ô pater, istam potestatem permittit: neque uti quoslibet filios, neque quoties libuerit, abdicent: neque quibuslibet de causis. Verùm quemadmodum patribus concessit certis de causis irasci: ita prospexit & liberis, ne id immerentibus accidat. Eáque gratia iussit, ne libera esset, ac citra iudicium, vindicta: sed ad iudices vocat, æstimatores constituit, qui neque per iracundiam, neque per calumniam, quod iustum sit iudicent. Noverat enim frequenter accidere multis, vt ob causas iniquas ad iram commouerentur: hic quidem alicui falsæ calumniæ credens, ille famulo fidem habens, aut vxori cuipiam inimicæ. Quare noluit rem iniudicatam agi, neque indefensa

causa

τὸς παῖδας ὀφθῦς ἁλίσκε-
σθαι, ἀπὸ καὶ ὕδωρ ἐγχέεται,
καὶ λόγ@ ἀπολέλοται, καὶ
ἀνεξέτασον οὐδὲν λαταλεί-
πεται· ἐπὶ ζίνμ ἔξεσι, καὶ
ζῦ μὲν ἐγκαλεῖν μόνον ὁ πα-
τὴρ λύε@, ζῦ κρῖναι δὲ,
ἀνύλογα ἀτιᾶται, ὑμεῖς οἱ
δικάζοντες. αὐτὸ μὲν, ὅμοι
ἐπιφέρει, καὶ ἐφ' ᾧ νῦν ἀ-
γανακτεῖ, μηδέπω σκοπεῖτε. πρότερον δὲ ἐκεῖνο ἐξε-
τάσατε, εἰ ἔτι δοτέον ἀφορι-
ρύσασθαι αὖθις, ἅπαξ ἀφορι-
σθέντι, χρη@μένῳ τῇ πα-
ρὰ ζῦ νόμου ἐξουσίᾳ, καὶ ἀ-
ποπληρώσαντι τὴν πατρι-
κὴν ταύτην δυναστείαν, εἶτ'
αὖθις ἀναλαβόντι, καὶ λύ-
σαντι τὴν ἀφόρισιν. ἐγὼ
μὲν γὰρ ἀδικώτατόν ἔναί φη-
μι τὸ ζημίαν ἀπειράνζους γε-
νέσθαι τῶν παίδων τὰς τι-
μωρίας, καὶ πολλὰς τὰς κα-
ταδίκας, καὶ τὸν φόβον ἀΐδιον, καὶ τὸν νόμον ἄρτι μὲν σωφρονίσασθαι,
μετὰ μικρὸν δὲ λύεσθαι,
καὶ πάλιν ὁμοίως ἰσχυ-
ρὸν εἶν, καὶ ὅλως, ἄνω καὶ
κάτω στρέφεσθαι τὸ δίκαιον.

causa liberos statim capi, vin-
cique: verùm & aquam in-
fundit, & ratio redditur,
& nihil inexcussum relin-
quitur: quandoquidem so-
lùm hoc auctoritatis datur
patri, vt ad iudices vocet: ve-
rùm iudicandi auctoritas,
an meritò accuset, id penes
vos, qui iudicio præsidetis.
Ac nondum spectate crimen
quod mihi imponit, cuiusq;
gratia nunc indignatur: ve-
rùm illud prius expendite,
num posthac illi ius sit ab-
dicandi, qui semel abdica-
uerit, iamq; sit vsus faculta-
te, quam lex concedit, atque
hanc [b] paternam potestatem
expleuerit, deinde rursum
in familiam receperit, ac
superiorem abdicationem ir
ritam fecerit. Nam ego cer-
tè iniquissimum istud esse
dico, vt liberorum quo-
que sint infinitæ pœnæ, vt
multæ condemnationes, ac
metus perpetuus: vtque
lex nunc irato inseruiat,
mox deinde faciat irri-
tum quod actum est: rur-
sum

πρὸς τὸ ἐπὶ μακροῦ λοιδορ-
ῖσθαι τοῖς πατράσιν. ἁπλῶς τὸ μὴ
πρῶτον, ἄξιον ἐφίναι, καὶ
ἀναπείθειν σωφρονεῖν
τὸν, καὶ μέτριον τῆς τιμω-
ρίας ποιεῖν τὸν γεγενημέ-
νον. ἐπὶ δ' ἅπαξ ἀναλῶσαι
τὴν ἐξουσίαν, καὶ ματαχθέν-
τα τῷ νόμῳ, καὶ ἐμπλησθῆ
τῆς ὀργῆς, ἔπειτα μετὰ ταῦτα
ἀναλάβῃ, χρηστὸν ἂν μετα-
πεσεῖν. ἐπὶ τούτων ἀνάγκη
μὴ μένειν, καὶ μηκέτι μετα-
πηδᾶν, μηδὲ μεταβουλεύ-
εσθαι, μηδὲ μεταποιεῖν τὴν
κρίσιν. ἴσον μὲν γὰρ τὸν γεν-
νηθέντα, πονηρὸν ἢ χρηστὸν
ἀνδρώσεσθαι τὸν, οἴμαι,
γνώσεσθαι δῶ. καὶ διὰ τοῦτο
τοὺς ἀναξίους τοῦ γένους πα-
ραιτεῖσθαι συγκεχώρηται, τοῖς
ὅτι ἀγνοοῦσιν ἀναπεφαμέ-
νοις. ὅταν δὲ μὴ κατ' ἀ-
νάγκην, ἀπ' ἐξου-
σίας, αὐτός τις ὑφ' ἑαυτοῦ,
καὶ δοκιμάσας ἀναλάβῃ,
τίς ἔτι μηχανὴ μεταβάλ-
λεσθαι,

sum vt eodem modo valeat. In summa, vt ius sursum ac deorsum torqueatur, vtcunque patribus pro tempore visum fuerit. Verùm initiò quidem æquum erat vti concederet, tumq; indignante pariter indignaretur, ac puniendi ius faceret ei qui genuisset. Porrò vbi semel potestatem absumpserit, ac lege sit abusus, iracundiam expleuerit, post hæc rursum in familiam receperit, & in hanc opinionem discesserit, vt frugi putet: in his perseueret necessum est, neque postea resiliendum, aut retractanda sententia, neque rescindendum iudicium. Neque enim scire poterat, opinor, is qui natus fuerat, frugine, an contrà esset euasurus. Atque hanc ob causam permissum est vt genere indignos abdicent, quos cum educabant, cuiusmodi essent futuri, nesciebant. Cæterùm vbi non coactus, sed suapte sponte atque auctoritate ex sese comprobatum recipit, qua deinde ratione possit mutare

σθαι, ἢ τίς ἔτι χρῆσις ὑπόλοιπος τοῦ νόμου; φαίη γὰρ ἂν πρὸς σὲ ὁ νομοθέτης, ἃ πονηρὸς οὗτος ὢν, καὶ τοῦ ἀπορρυχθῆναι ἄξιος, τί παθὼν ἀνεκάλεσας, τί δ' αὖθις ἐπανῆγες εἰς τὴν οἰκίαν; τί δ' ἔλυσε τὸν νόμον; ἐπιτήδειος γὰρ ἦθα, καὶ τοῦ μὴ ποιεῖν ταῦτα λύειος. Οὐ γὰρ δὴ ἐνῆν σοι δοτέον τοῖς νόμοις, οὐδὲ πρὸς τὰς σὰς μεταβολὰς ἀνάγεσθαι τὰ δικαστήρια, οὐδ' ἄρτι μὲν λύεσθαι, ἄρτι δὲ λυθέντας ἔχειν τοὺς νόμους, καὶ τοὺς δικαστὰς καθῆσθαι μάρτυρας, μᾶλλον δὲ ὑπηρέτας τῶν σοι δοκούντων, ὁτὲ μὲν δοκάζοντας, ὁτὲ δὲ ἀποκάπτοντας, ὁπόταν σοι δοκῇ. Ἅπαξ γεγένησαι, ἅπαξ ἀνατέτροφας, ἅπαξ καὶ τὸ ἀπορρύπτειν ἀντὶ τούτων ἔχεις. καὶ τότε, τότε μὲν, ἂν δικαίως αὐτὸ ποιῇς δοκῇς· τὸ δ' ἀπαυσον τοῦτο, καὶ

mutare factum, aiet quis legis vsus supereſt? Etenim ipse legislator hunc ad modum tecum egerit: Hic si improbus erat, dignusq; quem abdicares, quid accidit vti reuocares? Cur denuò in familiam reduxisti? Cur legem irritam feciſti? Nam liber eras, tibiq; in manu erat ista non facere. Neque enim tibi concedendum est, vt legibus tuo arbitratu abutaris, vtque iudicia, vtcunque mutatus sit animus tuus eò trahantur. Neque vti nunc irritentur leges, nunc rursum valeant, iudices, interim teſtes ſedeant, vel vt reciùs dicam miniſtri tuæ voluntatis, modò punientes, modò abſoluentes, quandocunque tibi viſum fuerit. Semel genuiſti, ſemel educâſti: pro his ſemel item abdicare potes: atque ita potes, ſi iſtud meritò facere videaris: verùm vt hoc fiat ſine fine, vt perpetuò, vt frequen-

καὶ ἀίδιον καὶ πολὺ καὶ ῥᾴδιον, μᾶλλον ἤδη τῆς παρικῆς ὄντων ἐξουσίας. μὰ δὲ πρὸς Διὸς, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, συγχωρήσητε αὐτῷ ἐπουσίου τὴν ἀνάκλησιν ποιησαμένῳ, καὶ λύσαντι τὴν γνῶσιν τοῦ πάλαι δικασηρίου, καὶ ἀνενεγκόντι τὸν ὀργὴν, αὖθις ἐπὶ τὸν αὐτὸν τιμωρίαν ἀναπαλεῖν, καὶ ἐπὶ τὴν ἐξουσίαν τὴν πατρικὴν ἀναπίπτειν, ἧς ἔξω γε ἤδη, καὶ ἐωλὸν καὶ πεπυσμένα καὶ μόνῳ τούτῳ ἄνεργον, καὶ πεδικαπανημένην. ὁρᾶτε γὰρ που καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις δικασηρίοις, ὡς ἂν μὴ τῶν λάθρᾳ λαχόντων δικασῶν, λῇ τις ἄδικον οἴηται γεγενῆσθαι τὴν ψῆφον, δίδωσιν ὁ νόμος εἰς ἕτερον ἐφεῖναι δικασήριον. ἢν δέ τινος ἑκόντος αὐτοὶ σπεισάμενοι δικασὰς, καὶ πεπολιτευμένοι διαιτᾶν, οὐκέτι. οἷς γὰρ ἐξὸν μηκέτι τὴν ἀρχὴν μεμενεκέναι, ἃ τούτους τις αὐθαιρέτως εἵλετο, σφίσιν δεῖ δίκαιον τοῖς ἐγνωσμένοις.

frequenter, vt facilè, id verò supra patris ius est. Quare per Iouem, iudices, ne permittatis huic, vt qui sua sponte receperit, superioris iudicij sententiam irritârit, iram damnârit, rursum ad eandem prouocet pœnam, & ad patriam recurrat potestatem, cuius tempus iam excessit, euanuítque priuilegium, nec huic vnî quicquam valens, quippe antehac consumpta. Etenim illud considerate, quemadmodum in reliquis iudicijs, vbi iudices sortibus ferunt sententiam: si quis perperam pronunciatum existimat, permittitur alios adire iudices. Porrò si qui ipsi suapte sponte iudices constituerint, delectisq; arbitris causam commiserint, posthac non idem licet. Etenim si quis, quorum sententijs initiò stare nõ cogebatur, hos sponte delegerit, iam æquum est bonis consulere, quæ statuerint.

Itidem

ἔτω δὲ καὶ σύ, ὃν ἐξὸν μηκέτ' ἀναλαμβάνειν, ἃ μὲν ἄξιον ἐδόκει τοῖς γεγονόσι. νῦν δέ, ἃ χρηστὸν ἡγησάμενον ἔδει, πάλιν ἀνέλαβες· οὐκέτ' ἀφορμὴν ἔχεις. ὅτι γὰρ οὐκ ἄξιον αὖθις ταῦτα, ἀπ' αὐτοῦ σοῦ μεμαρτύρηται, καὶ χρηστὸς ἔτι ἀνομολόγηται. ἀμεταστρόπτου οὖν τῆς ἀναλήψεως, καὶ τῆς διαλλαγῆς βέβαιον δεῖ πρόσκεισθαι μετὰ μείζονος ἔτους πολλῶν, καὶ δύο διπασίεια, ἐν ᾗ τὸ πρῶτον, ἐφ' οἷς παρητοῦ· δεύτερον δὲ τὸ σὸν ὅτι μεταβουλεύῃ, καὶ ἀνάλαστον ποιήσας· τὰ πρότερον ἀγνωμοσύνα λύσας, βεβαίοις τὰ μετ' ἐκεῖνα βεβουλευμένα. μισῶ τοιαύτην ἐπὶ τῶν τελευταίων, καὶ φυλακὴν τῆς σαυτοῦ δείσει. πατέρα σε ἐδεῖ μᾶλλον, τοῦτο γὰρ ἔξεστι σοι· τοῦτ' ἐδοκίμασας, τοῦτ' ἐκύρωσας. ἐγὼ δὲ εἰ μὲν ἐφύσει πατὴρ ἦν, θεμιτὸν δή, ἀφορμὴν ἄθετον, ἐξεῖναι ἄν σοι νόμῳ. ὁ γὰρ

Itidem sanè tu quoque, quem antea liberum erat non recipere, nisi dignus maioribus videretur, hunc si probum arbitratus esse, denuò recepisti, iam deinde non erit abdicandi ius. Siquidem indignum esse in quem ista denuò fiant, ipse testatus es, iam de integro frugi filium esse confessus. Itaque non conuenit pœnitere receptionis, sed firma reconciliatio sit oportet, nimirum post toties pronunciatam sententiam, ac rem bis iudicatam: primùm cùm abdicares: iterum, cùm ipse mutâsti consilium, meq; in familiam reuocâsti, rescissis decretis superioribus confirmans illa quæ postea sunt placita. Proinde perseuera in his quæ proximè statuisti, tuumq; ipsius iudicium serua. Pater sis oportet, quâdoquidem id abs te decretum, id probâsti, id ratum fecisti. Ego quidem si natura non essem filius, sed adoptatum abdicare velles, ne tum quidē existimârim tibi licere.

Quod

ὃ γὰρ τὼ ἀρχὴν ποιεῖν δυνατὸν ὂν, τοῦτ' ἄδικον λύειν ἅπαξ γνόμενον. τὸν δὲ καὶ φύσει, καὶ αὖθις προαιρήσει μὴ γνώμης ἐστὶ ποιητικὸν, πῶς εὔλογον ἂν ἀπωθεῖσθαι; καὶ πολλάκις τῆς μὲν οἰκειότητος ἀφιστάναι; ἃ δ' οἰκέτης ὢν ἐτύγχανον, καὶ τὸ μὴ πρῶτον πονηρὸν οἰόμενον ἐπιδηλῶσαι, μεταπεισθεὶς δὲ, ὡς οὐδὲν ἀδίκημα ἐπράχθη ἐμοῦ. ἆρ' ἂν σοι, πρὸς ἀκαίρου ὀργισθέντι, αὖθις ἐξὸν τὼ ὁμοίαν ἀνελεύθερον ἐπανάγειν; ἥκιστα· τὰ γὰρ ζωιῶντα, βίβλια, καὶ δὴ παντὸς μᾶλλον ἀκίνητα ὑπάρχειν οἱ νόμοι ἀξιοῦσιν. ὑπὲρ μὲν οὖν τοῦ μηκέτι ἐξεῖναι τούτῳ ἀποκηρύττειν, ὃν ἅπαξ ἀπεκήρυξας, ἱκανῶν ἀνέλαβον, ἔτι πολλὰ ἐπεῖν ἔχων, ὅμως παύσομαι. σκέψασθε δ' ἤδη, οἷόν ὄνομα καὶ ἀποκηρύξει μοι, καὶ ἐάσω τοῦτό φημι, ὡς τότε μὲν ἰδιώτου, νυνὶ δ' ἰατροῦ· ἐάν γὰρ ἄρα πρὸς τοῦτο ἡ τέχνη συναγωνίσαιτο; ἀλλ'

Quod enim initiò liberum erat non facere, id semel factum, iniquum est rescindere. Porrò eum qui primùm naturâ sit filius, posteà iudicio sententiáque accersitus, quæso num par est rursum expellere, & eadem familiaritate priuare sæpiùs? Age, quid si fortè seruus essem, ac tu quidem primùm improbum esse ratus, in vincula coniecisses, deinde vbi cognitum esset me nihil peccasse, manumisisses: num tibi liceret, vtcunque contigerit, irasci, rursus in eandem reuocare seruitutem? Minimè liceret. Istiusmodi igitur acta, leges firma volunt esse, ac perpetuò valere. Ego cum pluribus etiam argumentis docere possim, nõ esse ius huic abdicare denuò, quem semel abdicatum, sponte sua receperit: tamen finem faciam. Nunc spectate, cuiusmodi filium parat abdicare. Atque illud nondum dicam, me tum imperitum abdicatum fuisse, nunc abdicari Medicum (nihil enim mihi in hac causa suffragetur ars)

ὅλ' ὅτι τότε μὲν νέον, νῦν δὲ ἤδη καὶ προβεβηκότα, καὶ τὸ πιστὸν, ζῶν μηδὲν ἀδικῆσαι ἂν παρὰ τὴν ἡλικίας ἔχοντα. μικρὸν γὰρ ἴσως καὶ τοῦτο. ἀπὰ τότε μὲν, ἃ καὶ μηδὲν ἀδικημένος ὡς ἂν ἔγωγε φαίην, ἀπ' οὐδὲ νῦν πονηρὸς, παρητέμην τὴν οἰκίαν. νῦν δὲ σωτῆρα ἔναγχος, καὶ εὐεργέτην γεγενημένον, οὗ τί γένοιτ' ἂν ἀχαριστότερον, σωθεὶς τὰ δι' ἐμὲ, καὶ τηλικοῦτον κίνδυνον διαπεφευγὼς, τοῖς τοιούτοις εὐθὺς ἀμείβεσθαι τὴν θεραπείας ἐκείνης, οὐδ' ἵνα λόγον ἔχοντα, ἀπ' ὀλίγου ῥᾳδίως ἐπιλελῆσθαι, καὶ ἐπὶ τῷ ἐρημίαν ἐλαύνειν, τὸν ἐφεσθησόμενον ἂν δικαίως, ἐφ' οἷς ἀδίκως ἐξεβέβληθ', μὴ μόνον δ' ὃ μνησικακήσαντα, ἀπὰ καὶ σωφρονεῖν παρασκευάσαντα; ὃ γὰρ μικρὸν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, οὐδὲ τὸ τυχὸν, εἰ ποιήσω αὐτὸ, ὅμως τοιούτων νῦν ἀξιοῦμαι. ἀπ' ἃ καὶ οὕτω ἀγνοεῖ τὰ τότε, πάντ' ἂν

tum iuuenem, nunc ætate prouectum, vt ætas etiam ipsa fidem faciat, me nihil peccasse. Nam leue fortassis hoc quoque, verùm tum quidem, etiamsi nullo commisso peccato, vt ego quidem dixerim, sed nec benemeritus alienabar à familia. Nunc porrò cùm nuper salutem dederim, ac beneficus exiterim, exigor. Quare quid fieri potest ingratius? vt mea seruatus opera, tantóque elapsus à discrimine, protinus sanationem illam huiusmodi facilis penset, nulla meritorum habita ratione, sed vsqueadeò facilè mandârit obliuioni, atque in solitudinem abigat, eum, qui iure sit obsecutus, cùm præter ius eiceretur, neque solùm non memenerit iniuriæ, verumetiam & salutem attulerit, & sanæ menti restituerit? Neque enim exiguo, Iudices, neque vulgari in hunc collato beneficio, tamen huiusmodi malis nunc videor dignus. Porrò quanquam hic ignorat, quo in statu tunc fuerit, vos

πάντων ὑμεῖς ἴστε, οἷα ποιοῦντα αὐτὸν, καὶ πάσχοντα, καὶ ὅπως διακείμενον ἐγὼ παραλαβὼν, τῶν μὲν ἄλλων ἰατρῶν ἀπεγνωκότων, τῶν δ' οἰκείων φευγόντων, καὶ μηδὲ πλησίον προσιέναι τολμώντων, τοιοῦτον ἀπέφηνα, ὡς καὶ κατηγορεῖν δικάσασθαι, καὶ περὶ τῶν νόμων διαλέγεσθαι· μᾶλλον δὲ ὁρᾷς, ὦ πάτερ, τὸ παράδειγμα, τοιοῦτον ὄντα σε πάλαι, οἷα νῦν ἐγώ φημι, πρὸς τὴν ἀρχαίαν φρόνησιν ἐπανάγαγον. δίκαιον, δοκεῖ μοι γενέσθαι ἀντ' ἐκείνων τῶν ἀμοιβῶν, οὐδὲ κατ' ἐμοῦ σε μόνον σωφρονεῖν. ὅτι γὰρ μὴ μικρὰ ὑπ' ἐμοῦ ὠφέλησαι, καὶ ἀπ' αὐτῶν, ὧν ἐγκαλεῖς, δῆλόν ἐστιν. ὃν γὰρ, ὡς ἐν ἰσχάτοις οὖσαν τὴν γυναῖκα, καὶ παμπόνηρος ἔχουσαν, οὐκ ἐώμενον μισεῖς, πῶς οὐ πολὺ μᾶλλον, ὅτι σοι τὰ ὁμοίων ἀπήλαξα πείρατα χαπᾷς, καὶ χάριν ὁμολογεῖς, τῶν

vos tamen omnes noſtis, quid facientem hunc, ſimul & patientem, & quibus affectum modis, ego curandum ſuſceperim, ac Medicis reliquis deſperantibus; fugientibus familiaribus, nec propiùs accedere audentibus, talem reddidi, vt etiam accuſare poſsit, vt de legibus diſſerere. Quin magis ſi exemplum quæris pater, cùm propemodùm talis eſſes, qualis nunc eſt vxor, ad priſtinam ſanitatem reuocaui. Quare non eſt æquum, vt pro his officijs; huiuſmodi mihi gratia reponatur, vt in me vnum tantummodò ſanus ſis. Etenim te non mediocribus à me beneficijs affectum eſſe, vel ex his ipſis liquet, quibus me criminaris. Nam quem ob hoc odio perſequeris, quòd vxorem extremo laborantem periculo, grauiſsimèque affectam non ſanem, quî fit vt eundem non multò potius chariſsimum habeas, quum ſimili morbo liberârim? non gratias agas,

τῶν οὕτω δεινῶν ἀπηλλαγμένος; σὺ δὲ, ὅπερ ἀγνωμονέστατον, σωφρονήσας, αὖθις εἰς δικαστήριον ἄγεις, καὶ σωθεὶς μεμφόμενος διαλέγῃ, καὶ ἐπὶ τὸ ἀρχαῖον ἐκεῖνο μῖσος ἀναπτέχεις, καὶ τὸν αὐτὸν ἀναγιγνώσκεις νόμον· δικαιότατον γοῦν τὸν μισθὸν ἀποδίδως τῇ τέχνῃ, καὶ ἀξίας ἀμοιβὰς τῶν φαρμάκων ἐπὶ τὸν ἰατρὸν, ὑγιαίνων μόνων, ὑμεῖς δή, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τὸν ἀνηρτέτῳ ζύτῳ διαφθορὰν ἐπιτρέψετε, καὶ τὸν σώσαντα ἐξηλάσατε, καὶ τὸν σωφρονήσαντα μισεῖν, καὶ τὸν ἀνασώσαντα τιμωρεῖσθαι; οὐκ, ἴσως τὰ δίκαια ποιῆτε. καὶ γὰρ εἰ τὰ μέγιστα νῦν ἁμαρτάνων ἐτύγχανον, ἴσως μοι τις οὐ μικρὰ προοφειλομένη χάρις εἰς ἴσως ἀφεῖπον τὰ ζῦτον, καὶ εἰς μεμνημένον, δικαίως ἔχει, τῶν μὲν παρόντων διαφρονεῖν, διὰ ἐκεῖνα δὲ πρόχειρον τῷ συγγνώμῃ ἔχειν· καὶ μάλιστα, εἰ τηνικαῦτη τις ἡ ἐνεργεσία τυγχάνει,

tam acerbis ereptus malis? At tu, quod quidem est ingratissimum, simulatque ad te rediisti, protinus in ius trahis, salute donatus: punis, & ad vetus recurris odium; eandem recitas legem. Egregiam igitur mercedem persoluis arti, dignámque pro remedijs refers gratiam, qui quidem aduersus Medicum tantùm sanus es. Vòrautem Iudices, huic concedetis, vt de benemerito pœnas sumat? at salutis auctorem expellat? vt eum qui sanitati restituerit, oderit? vt per quem reuixit, vlciscatur? Haud profectò concedetis: siquidem quod æquum est, facietis. Etenim si maximum aliquod flagitium in præsentia commisissem, tamen superioris beneficij nomine non mediocriter mihi debebat, cuius respectu memoriáque conueniebat hunc præsentem iniuriam negligere, & ob illa priora facilè ignoscere: maximè si tam ingens sit beneficium, vt omnia

γα, ὡς πάντα ἀπιρπάσαν τὰ μὲν τὰ ταῦτα. ὅπερ οἶμαι καὶ μοὶ πρὸς ζῦτον ὑπάρχειν, ὃν ἔσωσα, καὶ ὃς ζῆ βίου παντὸς χρέωστής ἐστί μοι, καὶ ᾧ τὸ εἶναι καὶ τὸ σωφρονεῖν καὶ σωίζεσθαι παρίσχημαι. καὶ μάλιστα, ὅτι εἰ ἄλλοι πάντων ἤδη ἀπηγνώκεσαν, καὶ κλους ἔναι ὡμολόγουν τῆς νόσου. ζῦτο γὰρ μεῖζον οἶμαι ποιεῖν τὴν ἐμὴν ἐνεργασίαν, ὡς οὔτε ὑὸς ὢν τότε, οὔτε ἀναγκαίαν τῆς θεραπείας ἔχων αἰτίαν, ἀπ' ἐλεύθερ ⟨ας⟩ βιαθὲς, καὶ ἀπότε ⟨ος⟩, τῆς φυσικῆς αἰτίας ἀφαμέν ⟨ος⟩, ὅμως οὐ παρεῖδον, ἀπ' ἐθελοντὴς, ἄκλητ ⟨ος⟩, αὐτεπάγγελτ ⟨ος⟩ ἦκον. ἐβοήθη ⟨σα⟩, προσελιπάρη ⟨σα⟩, ἱκέτευσα, ἀνέση ⟨σα⟩, καὶ τὸν πατέρα ἐμαυτοῦ ἀπελυτρώσαμην, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀπαλλαγῆς ἀπελογησάμην, καὶ τῇ εὐνοίᾳ τὴν ὀργὴν ἔπαυσα, καὶ τὸν νόμον ἔλυσα τῇ φιλοσοργίᾳ, καὶ μείζονα ἐνεργασίαν τὴν ἐς τὸ γῆρ ⟨ας⟩ ἐπάνοδον ἐπεσάμην, καὶ ἐν ἅπασι ἐπισφαλεῖ καιρῷ, τὴν

nia superet, quæ postea possint accidere. Quod equidem mihi in hunc competere puto, quem seruaui, qui mihi totius vitæ debitor est: cui præstiti vt sit, vt sapiat, vt intelligat: præsertim cùm cæteri omnes iam desperarent, sequè morbo impares esse faterentur. Nam & illud opinor ad meriti mei cumulum accedit, quòd cùm id temporis filius non essem, cùm nihil esset causæ, quæ me cogeret curationem suscipere, verùm cùm liber essem, atque alienus, à naturali causa solutus, tamen haud dissimulaui, sed vltroneus, inuocatus, iniussus adij, succurri, adnisus sum, sanaui, restitui, meum ipsius patrem seruaui, de abdicatione me purgaui, iram beneuolentiâ sedaui, legem pietate sustuli, magnôque beneficio reditum in familiam emi, atque in tempore adeò periculoso fi-

τῷ πρὸς τὸν πατέρα πίσιν ἐπιλαξάμην, καὶ μετὰ τῆς τέχνης ἐμαυτὸν ἐνεποίησα, καὶ γνήσιος ὁ υἱὸς ἐν τοῖς δεινοῖς ἀνεφάνην. πόσα γὰρ οἴεσθε παθεῖν με, πόσα καμεῖν παρόντα, ὑπηρετοῦντα, καιροφυλακοῦντα, νῦν μὲν ἀπόντα τῇ ζοῦ πατρὸς ἀκμῇ, νῦν δὲ τῷ τέχνῃ ἐπάγοντα, πρὸς ὀλίγον ἐνδιδόντος ζοῦ κακοῦ; ἔστι δὲ τῶν ὅλων ἁπάντων ζούτων ἐν τῇ ἰατρικῇ τὸ ἐπισφαλέστατον, τοὺς τοιούτους ἰᾶσθαι, καὶ πλησιάσαι, οὕτω διακειμένοις. ἐς γὰρ τοὺς πλησίον πολλάκις ἀφιᾶσι τῷ λύσσαν, ἐπιζέσαντος τοῦ πάθους. καὶ ὅμως πρὸς οὐδὲν ζούτων ἀπώκνησα, οὐδ' ἀπιδειλίασα· συνὼν δὲ, καὶ πάντα τρόπον ἀντιξιταζόμενος τῇ νόσῳ, τὸ τελευταῖον ἐκράτησα ζῷ φαρμάκῳ· μὴ γὰρ, ζοῦτ' ἀκούσας, εὐθέως πολάβῃ τις, ποῖον δὲ, ἢ πόσον ὁ διάφορον ἰσχίου φάρμακον, πολλὰ

dem ergo patrem demonstraui, méque ipsum artis auxilio insinuaui, ac tristibus in rebus legitimus filius apparui. Quàm multa enim me fuisse passum arbitramini, quantum & exhausisse laborum, dum assideo, dum obsequio, dum opportunitates capto, nunc cedens patris vehementiæ, nunc artem admouens, ad breue tempus concedente morbo? Est autem hoc omnium quæ sunt in arte medicorum, periculosissimum, huiusmodi medicari, ac propiùs accedere ad hos, qui ad eum sunt affecti modum. Fit enim non rarò, vt exæstuante malo, rabiem in proximos exerceant. Me tamen nihil horum piguit, neque grauatus sum, verùm aderam modis omnibus cum morbo luctans, postremò superaui pharmaco. Ne verò quisquam hoc audito protinus apud se cogitet: Quis aut quantus labor miscere pharmacum? Etenim

λὰ γὰρ πρὸς τούτου γνώσθαι δεῖ, καὶ προοδοποιῆσαι τῇ πόσει, καὶ προπαρασκευάσαι ῥᾴδιον εἰς ἴασιν τὸ σῶμα, καὶ τῆς ἁπάσης ἐξεως φροντίσαι, λιγνοιῶντα καὶ ἰσχαίνοντα, καὶ οἷς χρὴ πρέφοντα, καὶ λιτοιῶντα ἐς ὅσον χρήσιμον, καὶ ὕπνους ἐμποιοῦντα, καὶ ἐρεθίζοντα μηχανώμενον. ἄπειρ οἱ μὲν ἄλλοτίνος ἕωντος, ῥᾳδίως πειθήσειν ἄν· οἱ μανικότος δὲ, διὰ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ νοῦ δυσαλλωτοι, καὶ δυσκίνητοι, καὶ τῷ ἰατρῷ ἐπίφοβοι, καὶ τῇ θεραπείᾳ δυσκατανόητοι, ὅταν γοιῶ πολλάκις ποιήσωμεν ἤδη πλησίον γνώσθαι τοῦ τέλους, καὶ ἐλπίσωμεν, ἐμπεσόν τι μικρὸν ἁμάρτημα, ἐπανορθοῦντος τοῦ πάθους, ἅπαντα ῥᾳδίως ἐκεῖνα ἀνέτρεψε, καὶ ἀνεπόδισε τὴν θεραπείαν, καὶ τὴν τέχνην ἀτίσφηλε τὸν οἰῶ ταῦτα πάνθ' ὑπομένοντα, καὶ οὕτω χαλεπῷ νοσήματι προσπαλαίσαντα, καὶ

nim multa priùs sunt facienda, præstruenda via, dando pharmaco: præparandum corpus, quò facilius recipiat medicationem: déque omni corporis habitu solicitus sit Medicus oportet, mauiens, extenuans, cibis idoneis alens, mouens ad omne quod conducit, somnos accersendi rationes excogitans, solitudines arte reperiens. Quibus in rebus ægroti cæteri facilè pareant: at qui laborant insania, ob animi libertatem intractabiles sunt, ac gubernatu difficiles, ipsi que Medico periculosi, neque qui facilè cura expugnentur. Proinde sæpenumerò cùm effecerimus, vt iam speremus proximè adesse morbi finem, leue aliquod erratum incidens, renouato malo cuncta illa superiora facilè subuertit, curationem impedit, artem fallit.

Eum igitur qui hæc omnia sustinuerit, qui cum morbo tam graui sit luctatus,

καὶ πάθος ἅπαντος πάθους τὸ δυσαλωτότατον νικήσαντα, ἔτι τούτῳ ἀρχὴν ῥῦψαι ἐπιτρέψετε, καὶ τοὺς νόμους, ὡς βούλεται ἑρμηνεύεσθαι κατ' εὐεργέτου συγχωρήσετε, καὶ τῇ φύσει πολεμεῖν αὐτὸν ἐάσετε; ἐγὼ τῇ φύσει πεθόμενος, σώζω, καὶ διαφυλάττω, ὦ ἄνδρες δικασταί, τὸν πατέρα ἐμαυτῷ, κἂν ἀδικῇ οὕτως. εἰ δὲ τὸν εὐεργετικότατα παῖδα τοῖς νόμοις, ὡς φησιν, ἀκολουθῶν διαφθείρει, καὶ τοῦ γένους ἀφαιρεῖται, μισάπατις οὕτως. ἐγὼ φιλοπάτωρ γίγνομαι. ἐγὼ τῷ φύσιν ἀσπάζομαι, οὕτως τὰ τῆς φύσεως παραβαίνει, καὶ καθυβρίζει δίκαια. ὦ πατρὸς μισοῦντος ἀδίκως· ὦ παιδὸς φιλοῦντος ἀδικώτερον. ἐγκαλῶ γὰρ ἐμαυτῷ, τοῦ πατρὸς ἀναγκάζοντος, ὅτι μισοῦμενος, μᾶλλον φιλῶ, καὶ φιλῶ πλέον ἢ προσῆκεν, καί τοι γε ἡ φύσις τοῖς πατράσι τοὺς παῖδας μᾶλλον. ἢ

qui malum malorum omnium expugnatu difficillimum vicerit, huic vt iterum abdicet, permittetis, vtque leges in benemeritum interpretetur suo arbitratu, concedetis, atque eum cum ipsa natura bellum gerere sinetis? Ego naturæ parens, Iudices, patrem mihi ipsi seruo, custodióque, etiamsi hic quidem iniuria me afficiat. Quòd si filium benemeritum, leges, vt ait, secutus, perdit, & à familia alienat: hic mimirum liberorum osor erit, ego pius in patrem. Ego náturam amplector, iste naturam contemnit, fas'que & ius violat. O patrem iniustè prosequentem odio. O filium iniustiùs amantem. Nam mihi ipsi vitio verto, patre compellente, quòd odio habitus, eum præter causam amo, & magis amo, quàm oportuit. Atqui naturâ

τοῖς

comparatum est, vt patres liberos ament magis, quàm liberi

φοῖς παισὶ τοὺς πατέρας ἐπιτάττῃ φιλεῖν. ἀλλ' οὕτω ἐκὼν καὶ τοὺς νόμους παραρρᾷ, οἳ τοὺς οὐδὲν ἀδικηκότας παῖδας ζῶν γέ φυλάττουσι, καὶ τὴν φύσιν, ἣ τοὺς γεννήσαντας ἔλκει πρὸς πόθον τῶν γεγεννημένων πολλῷ, οὐχ ὅπως μείζους ἀρχὰς εὐνοίας ἔχων πρὸς ἐμὲ, μείζονα τὰ δίκαιά μοι τῆς εὐνοίας ἐφίησι, καὶ ἐπιδίδωσιν, ἢ τό γε ἔλαττον ἐμὲ μιμεῖται, καὶ ζῆλοι τοῦ φίλτρου. ἀλλ' οἶμοι τῆς συμφορᾶς, προσίτι καὶ μισεῖ φιλοῦντα, καὶ ἀγαπῶντα ἐλαύνει, καὶ ἐνεργάζεται ἀδικεῖν, καὶ ἀσπαζόμενον ἀποκηρύττει, καὶ τοὺς φιλοπαίδας νόμους, ὡς μισόπαιδας κατ' ἐμοῦ μεταχειρίζεται. ὦ μάχης, ἣν ἐσάγεις πατὴρ τοῖς νόμοις, κατὰ τῆς φύσεως. οὐκ ἔστι ταῦτα, οὐκ ἔστιν ὡς θέλεις κακῶς ἑρμηνεύεις, ὦ πάτερ, διαλῶς καμένους τοὺς νόμους. ἡ πολιτεία φύσις καὶ νόμος ἐν τοῖς εὐνοίαις, ἀκολουθοῦσιν ἀλλήλοις ἐνταῦθα, καὶ συμ-

liberi parentes. Verùm hic studio tum leges contemnit, quæ filios nihil commeritos familiæ seruant: tum naturam, quæ parentes ad vehemens natorũ desiderium incitat. Non solùm enim cùm plures habeat in me beneuolentiæ causas, maiorem, vti debebat, beneuolentiam non adiungit atque addit: aut quod est minus, me saltem imitatur, meumq; æmulatur amorem. sed ô calamitatem, quin insuper odit amantem, charitate prosequentem expellit, benemerentem lædit, complectentem abdicat, legesq; liberis fauentes, ceu liberis infensas, in me torquere conatur. O bellum, quod contra naturam legibus moues pater. Non sunt ista, non sunt inquam, quemadmodum tu vis. Leges bene conditas, malè interpretaris pater. Non pugnat natura cum lege, in his quæ ad beneuolentiam pertinent. Hîc inter sese consentiunt, & altera vtrique,

συναγωνίζονται τῇ λύσει τῶν ἀδικημάτων. ὑβρίζεις τὸν εὐεργέτην, ἀδικεῖς τὸν φύσιν· τί καὶ τοὺς νόμους συναδικεῖς τῇ φύσει; οὓς παλοὺς καὶ δικαίους καὶ φιλοπαίδας ἐν θέλοντας οὐ συγχωρεῖς, καθ' ἑνὸς παιδὸς, ὡς κατὰ πολλῶν κινῶν πολλάκις, καὶ ἀναχάζεσθαι οὐκ ἐῶν ἐν ταῖς τιμωρίαις, τοὺς ἐν ταῖς τῶν παίδων πρὸς τοὺς πατέρας εὐνοίαις ἀναχάζεσθαι θέλοντας, καίτοι γε ἐπὶ τοῖς μηδὲν ἡμαρτηκόσι μηδὲ κεκμένους. καὶ μὴν οἵ γε νόμοι καὶ ἀχαριστίας δικάζεσθαι διδόασι, κατὰ τῶν τοὺς εὐεργέτας μὴ ἀντευποιουμένων. ὁ δὲ πρὸς ᾧ μὴ ἀμείβεσθαι, καὶ ἐπ' αὐτοῖς, οἷς εὖ πέπονθε, κολάζειν ἀξιῶν, σκέψασθε εἴ τινα ὑπερβολὴν ἀδικίας ἐκφεύξεται. ὡς μὲν οὖν οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ὑπάρξαν ἔτι τούτῳ ἔξεσιν, ἅπαξ ἤδη τὸν πατρικὸν ἐξουσίαν ἀπληρωκότι, καὶ χρησαμένῳ τοῖς νόμοις,

auxilio est ad delendas iniurias. Contumelia afficis benemeritum, offendis naturam. Cur legibus quoque simul cum natura facis iniuriam? Quæ cùm honestæ, iustæ, liberorum amantes esse cupiant, non pateris esse: quippe quas aduersus vnum filium tãquam aduersus multos sæpiùs tentes. Nec finis in supplicijs quietem inuenire, quæ velint in beneuolentia liberorum erga parentes conquiescere: quanquam alioquine positas quidem aduersus eos qui nihil peccãrint. At sanè leges [c] ingratitudinis actionem concedunt in eos qui beneméritis non retulerint gratiam. At qui non solùm non refert gratiam, verumetiam punire conatur ob ea ipsa quibus adiutus est beneficio: considerate num quicquam facere posit iniquius? Itaque non posse hunc iam abdicare demùm, qui paternam potestatem semel expleuerit, ac lege sit vsus: præterea

μοις, ὅστι ἁπλως δίκαιον, ἐνεργίτλω ἐς τὰ τηλικαῦτα χαριζομένον ἀπωθεῖσθαι, καὶ τῆς οἰκίας παραιτεῖσθαι, ἱκανῶς (οἶμαι) δέδεικται. νῦν δὲ καὶ ἐπ' αὐτὴν τὴν αἰτίαν ἐλθωμεν τῆς ἀποκηρύξεως, καὶ τὸ ἔγκλημα ἐξετάσωμεν. ὁποῖόν ὄστιν. ἀναγκη δ', αὖθις ἐπὶ τὴν γράμμα ἀναφραμεῖν τοῦ νομοθέτου. ἵνα γάρ σοι τοῦτο πρὸς ὀλίγον δῶμεν, τὸ ἐξεῖναι, ὁσάκις ἂν ἐθέλῃς, ἀποκηρύττειν, καὶ κατὰ γε τοῦτο ἐνεργίτον προσίτι τὴν ἐξουσίαν ταύτην συγχωρήσωμεν, οὐκ ἁπλῶς, οἶμαι, οὐδ' ἐπὶ πάσαις αἰτίαις ἀποκηρύξεις; οὐδὲ τοῦθ' ὁ νομοθέτης φησίν, ὅτι ἂν τύχῃ ὁ πατὴρ αἰτιασάμενος, ἀποκηρυττέτω, καὶ ἀπόχρη θεῖναι μόνον, καὶ μέμψασθαι τί γὰρ ἂν ἦν δικαστηρίου; ἀλλ' ὑμᾶς ποιεῖ τοῦτο, ὦ ἄνδρες δικασταί. σκοπεῖν, εἰ ἐπὶ μεγάλοις καὶ δικαίοις ὀργίζεται πατὴρ ὀργίζεται, ἢ οὐ καὶ μὴ. ταῦτα τοῦτο ἤδη ἐξετάσατε.

ἔρχομαι

tereà non esse æquum, eum qui tanta præstiterit beneficia, expellere, familiáque exigere, satis opinor demonstratum. Nunc autem ad ipsam abdicationis causam veniamus, & crimen cuiusmodi sit, expendamus. Ac rursum ad mentem eius qui legem condidit, recurramus necesse est. Etenim vt istud tibi donemus ad breue tempus, licere quotiescunque velis abdicare, vtque præterea potestatem istam tibi largiamur etiam aduersus benemeritum, haud tamen simpliciter opinor, neque quibuslibet de causis abdicabis. Neque hoc dicit legis conditor: Quicquid vtcunque criminatus fuerit pater, abdicato: vt satis sit tantùm voluisse queri. Nam si id esset, quid opus erat iudicio? Verùm vos istud expendere iubet, Iudices, num grauibus ac iustis de causis irascatur pater, nécne. Hoc igitur in præsentia considerate.

Exor-

ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν μετὰ ταῦτα μανίαν ἐνθύς. τὰ μὲν δὴ πρῶτα τῆς σωφροσύνης τοῦ παιδὸς, λύσις ἦν τῆς ἀποκηρύξεως, καὶ σωτὴρ, καὶ εὐεργέτης, καὶ πάντα ἦν ἐγώ· καὶ δεῦρο, εἰμὶ, τούτοις ἔγκλημα, προσάναι ἐδωάλο. τὰ μετὰ ταῦτα δέ, τί τῶν πάντων ἀνήκατα; τίνα θεραπείαν, τίνα ἐπιμέλειαν ἠοῦν παρῆκα; πότε ἀπόκοιτος ἐγενόμην; τίνας πότους ἀπαίρους, τίνας κώμους ἐκαλεῖς; τίς ἀσωτεία; τίς πορνοβοσκὸς ὕβρεως; τίς ἰτιάσατο; οὐδεὶς. καὶ μὴν ταῦτά γε, ἐφ' οἷς μάλιστα ὁ νόμος ἀποκηρύττειν ἐφίησιν ἀπὸ νοσερᾶν ἀρξαμένη μητρυιά. τί δῆτα ἐμοὶ τοῦτ' ἐγκαλεῖς, καὶ νόσου δίκην ἀπαιτεῖς; οὔ, φησὶν ἀπὸ τίνος; ὅτι θεραπεύειν προσκαλόμενος οὐ θέλεις, ἢ διὰ τοῦτ' ἄξιος εἶ ἧς ἀποκηρύξεως, ἀπειθῶν ᾧ πατεί. ἐγὼ δέ, τὸ μὲν, οἷα προστάττουσι αὐτῷ ὑπακούειν οὐ δυνάμενος, ἀπειθεῖν

Exordiar autem ab ijs quæ protinus huius insaniam sunt consecuta. Iam primùm omnium quod fecit sanæ menti redditus, illud erat: Rescidit abdicationem. Ego seruator, beneficus, breuiter omnia eram. In his (nisi fallor) nihil adhuc esse poterat quod cum crimine videretur esse coniunctum. Deinde quid est omnium quod accusat? Quod obsequium, quam curam filio dignam prætermisi. Quando foris cubui? Quas intempestiuas potationes, quas comessationes obijcis? Qui luxus? Quis leno pulsatus est? Quis accusauit? Nemo profectò. Atqui hæc sunt ob quæ præcipuè lex permittit abdicare. Cæterùm cœpit ægrotare nouerca. Quid istud mihi vertis crimini? morbique pœnam à me reposcis? Non reposco, inquit. Sed quid? Quòd eam curare iussus recusas, ob hoc dignus fueris qui abdicêris, quippe immorigerus patri? Ast ego quidem cuiusmodi sint ista quæ iubet, in quibus quia non possim obsequi,

ἀπειθῆσ λοιπὸν, πρὸς ὀλίγον ὑπερθήσομαι. πρότερον δ' ἁπλῶς ἐκεῖνό φημι, ὡς οὐ πάντα προσῆκεν οὔτε τοῦτο διδόασιν ὁ νόμος, οὔτ' ἐμοὶ τὸ πείθεσθαι πᾶσι πάντως ἀναγκαῖον· ἐν δ' οὖν τοῖς τῶν προσταγμάτων τὰ μὲν ἀνόητά ἐστι, τὰ δ' ὀργῆς καὶ τιμωρίας ἄξια. ἐὰν νοσῇς αὐτὸς, ἐγὼ δ' ἀμελῶ; ἐὰν τῶν κατ' οἶκον ἐπιμελῆσθαι, ἐγὼ δὲ ὀλιγωρῶ. ἐὰν τὰ κατ' ἀγρὸν ἐπισκοπῆν προσῆκῃς, ἐγὼ δὲ ἐάσω. πάντα ταῦτα; καὶ τὰ τοιαῦτα ἀνόλογους ἔχει τὰς πρόφασις, καὶ τὰς μεμψεις παρικάς. τὰ δ' ἄλλα ἐφ' ἡμῖν ἐστι τοῖς πολλοῖς, ὄντα τῶν τεχνῶν, καὶ τῆς τότων χρήσεως, καὶ μάλιστα ἐὰν μηδὲν αὐτὸς ὁ πατὴρ ἀδικοῖτο. ἐπεὶ τοι ἔν τῷ γράφειν πατὴρ προσάπτῃ, ταῦτα μὴ τινων γράφειν, τουτὶ δὲ μή; καὶ ὡς μουσικῷ, τιὼ δὲ μὲν τιὼ ἁρμονίαν κροῦε, τιὼ δὲ μὴ καὶ ὡς χαλκεῖ, τοιαῦτα μὲν χάλκευε, τοιαῦτα

sequi, videor immorigerus, paulisper differam. Sed illud prius in totum dico. Neque lex huic concedit vt quiduis imperet, neque mihi necesse est in omnibus omnino parere. Quædam enim mandata sunt huiusmodi, vt si non parueris, non sis obnoxius pœnæ. Quædam id genus, vt nisi obtemperaris, ira supplicióque sis dignus: veluti si ægrotes ipse, & ego non curem. Si quid rerum domesticarum curandum sit, & ego negligam. Si quid rem rusticam curandam mandes, atque ego recusem. Hæc omnia, atque id genus alia, probabiles adferunt causas paternæ querelæ. Porrò cætera nostri sunt arbitrij, nempe quæ ad artes, & artium vsum pertinent: maximè si nulla in re fiat iniuria patri. Iam si cui pictori præcipiat pater, Hæc pinge fili, illa nequaquam: rursum musico, Hanc pulsa harmoniam, illam ne pulsa: tum fabro ærario, Ista cude-

τοιαῦτα δὴ μὲ ; ἆρα ἄν τις ἀνάσχοιτο ἀποκηρύττοντα, ὅτι μὴ κατὰ τὰ ἐκείνου δοκιῶτα ὁ παῖς χρῆται τῇ τέχνῃ ; οὐδὲ ἂς, οἶμαι. τὸ δὲ τῆς ἰατρικῆς, ὅσῳ σεμνότερόν ἐστι, καὶ τῷ βίῳ χρησιμώτερον, τοσούτῳ καὶ ἐλευθεριώτερον ἄμεινον πρόσκειτοῖς χρωμένοις, καί τινα προνομίαν ἔχειν δεῖ τὸν τέχνῃ δίκαιον, τῇ ἐξουσίᾳ τῆς χρήσεως, ἀναγκάζεσθαι δὲ μηδένα, μηδὲ προσάπτεσθαι, πρᾶγμα ἱερὸν, καὶ θεῶν παίδευμα, καὶ ἀνθρώπων σοφῶν ἐπιτήδευμα, μήδ' ὑπὸ δουλείαν γίγνεσθαι νόμου, μήδ' ὑπὸ φόβου, καὶ τιμωρίαν δικαστηρίου, μήδ' ὑπὸ ψήφου, καὶ πατρὸς ἀπειλῆ, καὶ ὀργῇ ἰδιωτικῇ. ἆρα, καὶ εἰ τοῦτό σοι σαφῶς οὕτως, καὶ διαῤῥήδην εἶπον, οὐ βούλομαι, οὐδὲ θεραπεύω δυνάμενος, ἀπ' ἐμαυτοῦ μένω τῇ τέχνῃ οἶδα, καὶ τῷ πατρί, τοῖς δ' ἄλλοις ἅπασιν ἰδιώτης εἶναι βούλομαι, τὶς τύραννος οὕτω βίαιος, ὡς ἀναγκά-

de, illa ne cude : num quisquam hunc patietur abdicare filium propterea, quòd non ex ipsius arbitrio artem exerceat ? Nemo opinor. e Atqui medendi ars quanto est honoratior, vitæq; conducibilior, tanto conuenit esse liberiores qui hac vtuntur : ac iustum est vt ars aliquo gaudeat priuilegio in exercendi facultate, vt neque cogatur vsquam, neque ferat imperium, res sacra, deorum doctrina, virorum eruditorum cura : neque in seruitutem trahatur legis : neque timori pœnisq; tribunalium, neque calculis, ac patris minis, & indocti hominis iræ sit obnoxia. Proinde si tibi pallàm ac simpliciter ad hunc modum respondissem, Nolo curare cùm possim, sed artem soli mihi didici, ac patri, cæteris omnibus imperitus esse volo : quis est tyrannus vsque adeò ferox, vt co-

ναγκάσαι ἂν μὴ ἄκοντα χρῆσθαι τῇ τέχνῃ; τὰ γὰρ τοιαῦτα ἱκετείας καὶ λιτασίν, οὐ νόμοις καὶ ὀργαῖς καὶ δικαστηρίοις ἁρμόττει· οἶμαι, προσήκειν πείθεσθαι τὸν ἰατρὸν καὶ, οὐ κελεύεσθαι· βούλεσθαι, οὐ φοβεῖσθαι· ἐπὶ τὴν θεραπείαν οὐ ἄγεσθαι. ἑκόντα δεῖ ἐρχόμενον ἕλκεσθαι. πατρικῆς δ' ἀνάγκης ἄρμοιον, ἀτελὴς ἡ τέχνη, ὅπου γε τοῖς ἰατροῖς καὶ δημοσίᾳ καὶ πόλεις τιμὰς καὶ προεδρίας, καὶ ἀτελείας καὶ πρυτανείας διδόασι. ταῦτα μὲν οὖν ἁπλῶς ἂν ἔχων εἰπεῖν ὑπὲρ τῆς τέχνης, εἰ καὶ σοῦ διδαξαμένου με, καὶ πολλὰ ἐπιμεληθέντος, καὶ ἀναλώσαντος, ὡς μάθοι με, πρὸς μίαν ὅμως θεραπείαν ταύτην, δυνατὴν οὖσαν, ἀντέλεγον· νυνὶ δὲ κἀκεῖνο ἐννόησον, ὡς παντάπασιν ἄγνωμον ποιεῖς, οὐκ ἐῶν με χρῆσθαι μὴ πλημμελείᾳ ἐμῷ κτήματι· ταύτην ἐγὼ τὴν τέχνην οὐκ ἐκ σοῦ ἔμαθον, οὐδὲ

vt cogat etiam nolentem vti arte? Siquidem istiusmodi officia blanditijs precibúsque, ni fallor, non legibus, iras iudicijs conuenit elicere. persuadere medico oportet, non iubere, vt velit, non vt metuat: neque ad sanandum adigendus est, sed vltrò ac lubens accedat oportet. Immunis à compulsione patris, immunis est ars ipsa, quandoquidem ciuitates quoque publicitùs honores, præeminentias, immunitates, priuilegia medicis tribuunt. Hæc igitur in genere poteram artis nomine respondere, etiam si tu me illam docuisses, si multum studij, multum pecuniarum insumpsisses vt discerem, & vnam hanc curationem, etiamsi eiusmodi esset vt præstare possem, recusassem. Nunc illud cogita, quàm rem modis omnibus ingratam & iniquam facias, qui non sinas me à meipso mihi patris liberè vti. Hanc ego artem tum cùm non essem filius tuus, perdidici, neque

φύλε τῶν σῶν νόμων ὑποκείμενος, ἢ ὅμως αὐτῶν μεμάθηκά σοι. καὶ πρῶτόν γε αὐτῆς ἀπολέλαυκας, εἰδέναι παρὰ σοῦ πρὸς τὸ μαθεῖν ἔχων. τίνα διδάσκαλον ἐμισθώσω, τίνα φαρμάκων παρασκευήν; εἶτ' οὐκ ἀναγκαίων ἀπρόμενον, καὶ ταῦτα τῶν διδασκάλων ἐλεούμενον, ἐπαιδεύομεν. καί μοι δικαίως παρὰ τοῦ πατρὸς εἰς τὸ μαθεῖν ἐφόδια, λύπη καὶ ἐρημία καὶ ἀπορία, μῖσος οἰκείων, καὶ ἀπροφὴ συγγενῶν. ἀντὶ τούτων τοίνυν χρῆσθαί μου τῇ τύχῃ ἀξιοῖς, καὶ ἀπόρους εἶναι θέλεις τῶν, ὅτ' οὐκ ἦσθα ἄπορος, ἐπιτρεπομένων. ἀγάπα, εἴ τι σε καὶ πρότερον ἐκὼν, οὐ πεφείσω, εὖ ποιήσας, μηδεμίαν μηδὲ τὴν χάριν ἀπαιτήσαντα παρ' ἐμοῦ. ὃ δὲ δεῖ τὸν εὖ ποιοῦντα παρὰ τοῦ εὖ πεπονθότος, ἀνάγκην ἐς τὸ λοιπόν μοι γενέσθαι, ἵνα τὸ ἐπόρισα εὐχαριστῆσαι, ἀφορμὴν τῆς ἀπονοίας

neque tuis subiectus legibus. Atque hanc tamen tibi didici. Huius fructum primus sensisti, quum nihil adiumenti conferres ad eius cognitionem. Quem præceptorem mercede conduxisti? Quem pharmacorum apparatum comparâsti? Nullum omnino. Verùm inops, ac rerum necessariarum indigens, à præceptoribus mei misertis sum edoctus. Nam abs te patre huiusmodi mihi dabatur ad discendum viaticum; molestia, solitudo, egestas, familiarium odium, cognatorum auersatio. Proistis itaque factis postulas vti arte mea, vtque earum rerum esse dominus, quas mihi parauit tum, cùm mihi non esses dominus. Boni consule; si quid antehac vltrò, nullo prouocatus officio, bene de te sum meritus, cum nullo nomine illam abs te gratiam possem reposcere. Cæterùm non conuenit sanè, vt meum beneficium mihi in reliquum tempus pariat necessitatem: vt quod volens beneficio iuui, vertatur in

ἄκοντα κηδεῦσαι καταλιπών, ἐπὶ ἔθος ἦκε τοῦτο, τὸ ἅπαξ τινὰ ἰασάμενον, πάντας εἰς ἀεὶ θεραπεύειν, ὁπόσους ἂν ὁ θεραπευθεὶς κελεύσῃ· ἐπὶ λυσιτελοῦντας ἂν οὕτω καθ' ἡμῶν ἑαυτοῖς τοὺς θεραπευομένους κεχαρισμένου, καὶ μισθὸν, τὸ δουλεύειν, αὐτοῖς, καὶ τὸ πάντα κελεύουσιν ὑπηρετεῖν ἀποδιδόντες. οὗ τί γένοιτ' ἂν ἀδικώτερον; ἢ διότι σὺ νοσήσας ταλαιπώρως οὕτως ἀνέστησα, διὰ τοῦτο νομίζεις ἐξανάσοι, καταχρήσθαί μοι τῇ τέχνῃ; ταῦτα μὲν δὴ ἔχομεν ἂν λέγειν, εἰ καὶ διαταλαί μοι οὕτω προστάξῃς, ἐγὼ δὲ μὴ πάντως ἅπασι, μὴ δὲ πρὸς ἀνάγκην ὑπήκοον. νῦν δὲ ἔξεστι σκέψασθε καὶ οἵαις εἰσὶν αὐτῶν τὰ ἐπιτάγματα. ἐπὶ γὰρ ἰατρεύσω, φησὶ, μεμηνότα, μέμηνε δὲ καὶ ἐγώ, καὶ τὰ ὅμοια πάσχει (τοῦτο γὰρ οἴεται) καὶ παρ' ἄλλων ὁμοίως ἀπήγγελται, διὰ τοῦτο οὐ πάντα, ὡς ἔδρασας· ἰῶ καὶ ταύτην, καὶ

tur in occasionem, vt postea nolenti præcipias: iamque in consuetudinem trahatur, vt qui semel sanauerit aliquem, semper deinde curet omnes quoscunque voluerit is qui sanatus est. Etenim ad istum modum fieret, vt quos curarenius, eos dominos nobis creauerimus, noſquemetipſos illis tradiderimus, mercedis loco seruitutem accepturi, & ad omnia quæ iusserint, obtemperaturi. qua re quid esse potest iniquius? Quoniam te grauiter adeò laborantem restitui, ob id existimas tibi ius esse arte vtendi mea? Atque hæc quidem dicere poteram, si mihi hic imperasset ea quæ meæ sint facultatis, atque ego non omnino modis omnibus vel inuitus obtemperassem. At nunc tandem perpendite, cuiusmodi sint huius imperata: Quandoquidem, inquit, me laborantem insania, sanâsti: insanit autem & vxor, eodemq; tenetur morbo (sic enim opinatur) & à cæteris medicis ad eundem modum destituta est: tuq; potes omnia, id quod re demonstrâsti: sanato hanc quoque,

καὶ ἀπάλλαξι ἤδη τῆς νόσου. τοῦτο δὲ, οὕτωσί μὲν ἁπλῶς ἀκοῦσαι, πάνυ ἔυλογον ἂν δόξειε καὶ μάλιστα ἰδιώτῃ, καὶ ἀπείρῳ ἰατρικῆς. εἰ δέ μου ἀκούσοιτε ὑπὲρ τῆς τέχνης διαλεγομένου, μάθοιτ' ἂν ὡς οὔτι πάντα ἡμῖν δυνατά ἐστιν, οὐδ' αὖ τῶν νοσημάτων φύσεις παραπλήσιοι, οὔτ' ἴασις ἡ αὐτὴ, οὔτε φάρμακα τὰ αὐτὰ, ἐπὶ πάντων ἰσχυρά. καὶ τότ' ἴσα ἄλλου, ὡς πάμπολυ τοῦ μὴ βούλεσθαί τι, τὸ μὴ δύνασθαι διαφέρει. ἀνάσχεσθε δέ μου τὰ περὶ τούτων φιλοσοφοῦντος, μὴ μὴ ἀπεροκάλου, μήδ' ἐξαγώνιου, μήδ' ἀπόπτιον, ἢ ἄκαιρον ἡγήσασθε, τὸν περὶ τῶν τοιούτων λόγον. πρῶτα μὲν δὴ σωμάτων φύσεις, μὴ κράσεις οὐχ αἱ αὐταὶ, κἂν ὅτι μάλιστα ἐκ τῶν ὁμοίων συνεστάναι ὁμολογῶνται, ἀλλὰ τὰ μὲν τῶνδε, τὰ δὲ τῶνδε μᾶλλον ἢ ἐλάττων μετέχει. μὴ λέγω τοῦτο ἔτι περὶ τῶν ἀνδρείων,

ac morbo leuato. Id si quis simpliciter ad hunc audiat modum, vehementer æquum videatur, præsertim illiterato, artisq; medicinæ imperito. Sin autem me auscultetis artis nomine respondentem, intelligetis nimirum, nec omnia esse nostræ facultatis, neque consimiles morborum naturas, nec eandem medendi rationem, nec eadem remedia in omnibus efficacia. Ac tum palàm fiet, quantum interfit nolis quippiam, an non possis. Vos interim patienter auscultate me hisce de rebus philosophantem: existimantes nec inelegantem fore, nec extra causam, nec alienam à re, nec intempestiuam de his disputationem. Iam primùm naturæ corporum ac temperaturæ, haudquaquam eædem sunt: tametsi maximè in confesso est, ijsdem ex elementis constare. Verùm alia de his, alia de illis magis aut minus participant: idq; loquor adhuc de corporibus virorum, quæ

ὡς

neque

οὐδὲ αὐτὰ τοῦτα παραπλήσια ἢ ὅμοια, οὔτε τῇ κράσει, οὔτε τῇ εὐεξίᾳ, διάφορα δὲ καὶ μεγέθει καὶ εἴδει· ἀνάγκη καὶ τὰ νοσήματα ἐγγίνεσθαι αὐτοῖς, καὶ τὰ μὲν ῥᾴστα εἶναι, καὶ πρὸς τὴν θεραπείαν εὐπειθῆ μένοντα, τὰ δὲ τέλεον ἀπεγνωσμένα, καὶ ῥᾳδίως ἁλισκόμενα, καὶ κατὰ κράτος ὑπὸ τῶν νοσημάτων λαμβανόμενα. τὸ δίκαιον οἶμαι εἶναι, πάντα πυρετὸν, ἢ πάντα φθίσιν, ἢ περιπνευμονίαν, ἢ μανίαν, μίαν καὶ τὴν αὐτὴν οὐσίαν, ὡς γίνεσθαι ὁμοίαν ἐπὶ παντὸς ἐν σώματος, νοσοφρονούντων, οὐδὲ λελογισμένων, οὐδὲ τὰ τοιαῦτα ἐξηκριβωκότων ἀνθρώπων. ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐν μὲν ᾧδε ῥᾴδιον ἰᾶσθαι, ἐν δὲ ᾧδε οὐκέτι. ὥσπερ οἶμαι καὶ πυρὸν, ἂν τὸν αὐτὸν εἰς διαφόρους χώρας ἐμβάλῃς, ἄλλως μὲν ἐν τῇ πεδινῇ, καὶ βαθείᾳ καὶ ποτιζομένῃ, καὶ ἐυηλίῳ καὶ ἐυλωΐμῳ καὶ ἐξεργασμένῃ ἀναφύεται, ἐυθαλὲς οἶμαι, καὶ ἔντροφον, καὶ

neque similia sunt omnibus, neque eadem temperatura, neque eadem constitutione. Vnde necessariò consequitur, vt morbi quoque tum magnitudine tum specie differentes, his accidant: vtq; alia sanatu sint facilia, atque ad curationem sponte propensa: alia rursum prorsus desperata, vt quæ & facillimè corripiantur, & grauissimè à morbis prehendantur. Proinde si quis existimet, quamlibet febrim, aut quamuis tabem, aut peripneumoniam, aut insaniam, quolibet in corpore vnam atque eandem esse genere: is non videatur ponendus inter sobrios, neque doctos, neque inter eos qui in rebus huiusmodi exquirendis elaborârunt. Quin idem malum in hoc corpore facilè sanabitur, in hoc minimè: quemadmodum videlicet triticum, si idem in diuersos eijcias agros, aliter proueniet, in plano solo, profundo, irriguo, aprico, ventis salubrib. exposito, exculto, nimirum vbere, lato,

καὶ πολύχυς καρπὸς, ἄλλως δὲ ἐν ὄρει, καὶ πολίθῳ γεώδει, ἄλλως δὲ ἐν λασιηλίῳ, ἄλλως δὲ ἐν ὑπωρείᾳ, καὶ ὅλως, διαφόρως κατ' ἑκάστους τόπους. οὕτω δὲ καὶ τὰ νοσήματα, κατὰ τοὺς ὑποδεξαμένους τόπους, ἢ ἔνφορα ἢ ἔνυδρα, ἢ ἐλάττω γίγνεσθαι. τοῦτο τοίνυν ὑπερβὰς ὁ πατὴρ, καὶ ὅλον ἀνεξέτασον καταλιπὼν, ἀξιοῖ πᾶσαν μανίαν, τὴν ἐν ἅπαντι σώματι, ὁμοίαν εἶναι, καὶ τὴν θεραπείαν ἴσην· πρὸς δὲ τούτοις, τοσούτοις οὖσιν, ὅτι τὰ γυναικεῖα σώματα πάμπολυ τῶν ἀνδρείων διαφέρει, πρός τι νόσου διαφορὰν, καὶ πρὸς θεραπείας ἐλπίδα ἢ ἀπόγνωσιν, ῥᾴδιον καταμαθεῖν. τὰ μὲν γὰρ τῶν ἀνδρῶν ἐυπαγῆ καὶ ἔντονα, πόνοις καὶ κινήσεσι, καὶ ὑπαιθείῳ διαίτῃ γεγυμνασμένα· τὰ δὲ, ἔκλυτα καὶ ἀσυμπαγῆ, ἐν σκιᾷ, τεθραμμένα, καὶ λευκὰ αἵματι καὶ ἐυδαίᾳ, καὶ θερμοῦ ἀπορίᾳ, καὶ ὑγροῦ περιττοῦ ἐπιῤῥοίᾳ ἐναλωτότερα.

copioſoque fructu: rurſum aliter in montoſa petricoſaque terra, aliter in opaca, aliter in ſubiecta montibus: in ſumma, pro cuiuſque loci diuerſa natura, varie proueniet. Itidem & morbi, pro ratione corporum in quæ inciderint, aut maiores & vberiores, aut minores eueniunt. Verùm his omiſſis, pater, nec omnino diſcuſſare, vult quamuis inſaniam in quouis corpore conſimilem eſſe, ſimilemq; deſiderare curationem. Super hæc tam multa, muliebria corpora plurimùm diſferre à virorum corporibus, vel ad morbi corruptionem, vel ad ſanandi ſpem aut deſperationem, facile fuerit cognoſcere. Siquidem virorum corpora bene compacta ſunt, neruoſa: laboribus, agitationibus, vita ſubdio acta, exercitata: contrà fœminarum, flaccida, malè compacta, in vmbra alita: candida, ob ſanguinis inopiam, caloriſq; penuriam, & humoris ſuperuacanei abundantiam,

φιρα. ζήνιω τῶν ἀνθρείων καὶ τοῖς νόσοις ἐκκείμενα, καὶ τῷ ἴασιν ὑπειρίνουλα, καὶ μάλιστα πρὸς μανίας ἐυχερίεσθαι ἅτε γὰρ πολὺ τὸ ὀργίλον, καὶ λιθφον, καὶ ὀξυκίνητον ἔχουσιν, ὀλίγῳ δὲ τῷ τ σώματος αὐτῶ δυνάμιν, ῥᾳδίως ἐς τὸ πάθος τῶν καζολισθαίνουσιν· ὑ δίκαιον ζήνιω, παρὰ τ ἰατρῶν τῷ ὁμοίαν ἐπ' ἀμφοῖν θεραπείαν ἀπαιτεῖν, εἰδότας ὡς πολὺ τὸν μέσον, βίῳ παντί, καὶ πράξεσιν ὅλαις, καὶ πᾶσιν ἐπιτηδεύμασιν, ἐξ ἀρχῆς εὐθὺς κεχωρισμένων. ὅταν ζήνιω λέγῃς, ὅτι μέμηνε, πρόσθες, ὅτι καὶ γυνὴ ὅσα μέμηνε. καὶ μὴ σύγχει ταῦτα πάντα, ὡς τῆς μανίας ὑπάγων ὀνόματι ἑνὶ καὶ ὡς αὐτῶς λοιδοῦντι· ἀλλὰ χωρίσας, ὥσπερ ὄντι, καὶ ὃν τῇ φύσει, τὸ δυνατὸν ἐφ' ἑκάστῳ σκόπει. καὶ γὰρ ἡμεῖς, ὥσπερ ἐν ἀρχῇ τῶν λόγων ἀπὸν μέμνημαι, τοῦτο πρῶτον ἐπισκοποῦμεν, φύσιν σώματος τοῦ νοσοῦντος, καὶ κράσιν, καὶ

dantiam. Quare faciliùs corripiuntur, quã virorum: utpotè morbis expoſita, nec ferentia curationem: præcipuè verò ad inſaniam procliuiora. Nam cũ multum habeant iracundiæ ac leuitatis, facilèq; cõmoueantur, porrò corporis exiguæ ſint vires, facilè in hoc malum prolabuntur. Proinde non conuenit, in vtriſq; eandem à medicis ſanandi orationem requirere: cùm intelligatis hæc ab illis longiſsimo diſtare interuallo, iam ab ipſo protinus ortu diſcreta, tum tota vitæ ratione, tum actionibus omnibus, tum ſtudijs atque exercitijs vniuerſis. Quare cùm dicis, Inſania laborat: adde hoc quoque, laborat mulier. Neque confundas hîc, omnia ſub vnam & eandem inſaniæ referens appellationem: verùm diſcretis ijs, quemadmodum & natura diſcreuit, quid in quoque præſtari poſsit, conſidera. Nam nos, quemadmodum initiò dixiſſe memini, illud in primis ſpectamus, ægroti corporis naturam ac temperaturam,

καὶ τίνος πλέονος μετέχει καὶ ὁ θερμότερον ἢ ψυχρότερον, ἢ ἀκμάζον ἢ παρηβηκὸς, καὶ μέγα ἢ μικρὸν, καὶ πιμελὲς ἢ ὀλιγόσαρκον, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα. καὶ ὅλως, ἄν τις αὐτὰ προϊξετάσῃ, πάνυ ἀξιόπιστος ἂν εἴη, ἀποχινδυνεύσειν τι, ἢ ὑπισχνούμενος. ἐπεὶ καὶ τῆς μανίας αὐτῆς μυρία εἴδη ἐστὶ, καὶ παμπόλλους ἔχει τὰς αἰτίας, καὶ οὐδὲ τὰς προσηγορίας αὐτὰς ὁμοίας. οὐ γὰρ ταυτὸν παραινοῦσιν, καὶ παραπαίειν, καὶ λυττᾶν, καὶ μαίνεσθαι· ἀλλὰ πάντα πάντα, τοῦ μᾶλλον ἢ ἧττον ἔχεσθαι τῇ νόσῳ, ὀνόματά ἐστιν, αἰτίαι τε τοῖς μὲν ἀνδράσιν ἄλλαι, τῶν δὲ γυναικῶν ἕτεραι, καὶ τῶν ἀνδρῶν αὐτῶν τοῖς μὲν νέοις ἄλλαι, τοῖς δὲ γεγηρακόσι διάφοροι. οἷον νέοις μὲν πλῆθος, ὡς τὸ πολὺ γίγνονται δὲ διαβολὴ ἄκαιρος, καὶ ἐρωτικὸς ἄλογος, πολλάκις καθ' οἰκείων ἐμπεσοῦσα, τὸ μὲν πρῶτον διατάραξιν, εἶτα κατ' ὀλίγον εἰς μανίαν περιφέρει.

& cuius qualitatis magis sit particeps, calidius an frigidius, vigens an ætate deficiens, magnum an pusillum, crassum an macilentum: reliquaque id genus omnia. Quæ si quis penitus expenderit, is demum erit idoneus cui fides habeatur vel desperanti, vel recipienti: quandoquidem & insaniæ innumerabilia sunt genera, & causæ complures: nec vocabula quidem eadē. Neque enim idem desipere ac delirare, rabere & insanire: verùm hæc omnia nomina significant magis aut minus obnoxiū esse morbo. Porrò causæ aliæ sunt viris, aliæ fœminis. Rursum inter ipsos viros aliæ iuuenibus, aliæ senibus: puta iuuenibus immodica ferme repletio: senibus autem importuna calumnia, ira, impotens, quæ sæpenumerò incidit aduersus domesticos. Hæc initiò perturbat animum: deinde paulatim vergit in insaniam.

Porrò

φύσις γυναικῶν ὦ πατὲρ καὶ θιγγάνεται, καὶ ῥᾳδίως εἰς τὸ νόσον ἐμπίπτει, μάλιστα δὲ μισῇ καί τινι πολὺ, ἢ φθόνῳ ἐπ' ἐχθρῷ δυστυχοῦντι, ἢ λύπη τις. ἢ ὀργὴ κατ' ὀλίγον. ταῦτα ὑποτυφόμενα, καὶ μακρῷ χρόνῳ ἐντρεφόμενα, μανίαν ἀπείργασται. διαῦτά σοι, ὦ πάτερ, καὶ ἐγὼ πέπονθα, καὶ ἴσως τι ἐλελύπηκεν αὐτὸν ἔναγχος. ἐδὲν γὰρ ἐκείνη ἐμίσει, πολὺ ἔξεταίζει, καὶ οὐκ ἂν ἐκ τῶν παρόντων ὑπ' ἰατρῶν θεραπευθῆναι δύναιτο. ὡς ἔγωγε ἄλλο τὶς ὑποσχοίτο, εἴ τις ἀπαλλάξει, μισῇ τότε ὡς ἀδικουμένη ἐμέ. καὶ μὲν δὴ κἀκεῖνο, ὦ πάτερ, οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι εἰπεῖν, ὅτι εἰ καὶ μὴ τελέως οὕτως ἀπέγνωσο, ἀπάτις ἔτι σωτηρίας ἐλπὶς ὑπεφαίνετο, οὐκ ἂν οὐδ' οὕτω ῥᾳδίως προσψάμην, οὐδ' ἂν προχείρως φάρμακον ἐγχέαι ἐτόλμησα, δεδιὼς τὸ

Porrò mulierum corpora & multæ res infestant, & facilè in morbum adducunt: præcipuè verò si quem oderint vehementius, aut si inuideant inimico, secundis rerum successibus vtenti: aut si quid molestum sit, aut si cui succenseant. Hæc paulatim subgliscentia, multóque alita tempore, tandem in insaniam euadunt. Eiusmodi rerum aliquid vxori quoque vsuuenit, pater: & haud scio an nuper aliquid illi ægritudinem aliquam attulerit. Nihil enim illa oderat, quanquam morbo sanè tenetur, neque his malis vllius medici cura poterit eripi. Quòd si quis alius se facturum receperit, aut si quis eam liberârit: tum me oderis licet, velut iniurium. Tametsi ne illud quidem verebor dicere pater: Etiam si non prorsus esset, vt est, desperandum, sed adhuc aliqua salutis spes leuis ostenderetur, nec sic quidem facilè manum admouerem, neque statim auderem ministrare potionem: videlicet veritus

τῷ τύχῃ, καὶ τῷ παρὰ τῶν πολλῶν δυσφημίαν. ὁρᾷς ὡς οἴονται πάντες, εἶναί τι μῖσος πρὸς τοὺς προγόνους πάσας μητρυᾶς, κἂν ὦσι χρηστὰ, καί τινα κοινὴν μανίαν ταύτην γυναικείαν αὐτὰς μιμεῖσθαι. τάχα οὖν τις ὑπόπτευσεν, ἄλλως χωρήσαντος τοῦ κακοῦ, καὶ τῶν φαρμάκων οὐ λαμβάνοντων, κακοήθη καὶ δολερὰν τὴν θεραπείαν γεγονέναι. καὶ τὰ μὲν τῆς γυναικὸς, ὦ πάτερ, οὕτως ἔχει· καὶ πάνυ σοι τετηρηκὼς λέγω, οὐ ποτὲ ῥᾷον ἔξει, κἂν μυριάκις πίῃ τὰ φάρμακα. διὰ τοῦτ' ἐπιχειρεῖν οὐκ ἄξιον, εἰ μὴ πρὸς μόνον τὸ ἀποτυχεῖν με κατηπείγες, καὶ κακοδοξίαν περιβαλεῖν θέλεις. ἐάσων ὑπὸ τῶν ὁμοτέχνων φθονεῖσθαι. ἐὰν δὲ μὲ ἀφηρύξῃς πάλιν, ἐγὼ μὲν, καί τοι πάντων ἔρημος γενόμενος, ὅδε σοῦ δεινὸν ἐύξομαι. ἢν δ' ἄρ, ὅπερ μὴ γένοιτο, ἄνθις ἡ νόσος ἐπανέλθοι (φιλεῖ

fortunam ac multorum hominum obtrectationem. Vides vt omnes arbitrantur, priuignos inuisos esse nouercis omnibus, etiamsi probæ fuerint: easque hanc ceu communem quandam mulierum insaniam insanire. Quare facilè suspicatus fuisset aliquis, si malum hoc secus euenisset, neque profuissent remedia, perfidam ac dolosam fuisse curationem. Atque vxoris quidem res, pater, ad hunc sese habent modum: idque loquor, quod prorsus exploratum habeo: nunquam melius est habitura, etiam si millies biberit pharmacum, eoque non operæprecium conari: nisi me in hoc solum vrges, vt frustrer: idque vis, vt fœdam mihi famam accersam. Patere vt mihi eiusdem artis professores inuideant. Quòd si me rursum abdicaris, ego quidem etiam si ab omnibus deserar, tamen tibi nihil imprecabor graue. Sed quid si (quod auertat Deus) redeat morbus:

(solent

(φιλεῖ γὰρ πως τὰ τοιαῦτα ἐρεθιζόμενα, παλινδρομεῖν) τί μοι πρᾶξαι δεήσει; θεραπεύσω μὲν, οἶδα ἴσθι, καὶ τότε· καὶ ὅ ποτε λείψει τὴν τάξιν, οὐ τὸς παῖδας ἔταξεν ἡ φύσις, οὐδὲ τὸ γένος τὸ ἐπ' ἐμαυτῷ ἐπιλήσομαι. εἶτ' ἂν σωφρονήσῃς, αὖθις ἀναλαμβάνειν πόθεν οἴσει σαυτόν μοι δεῖ; ὁρᾷς ἤδη, μὴ ταῦτα ποιῶν, ἐπισπᾷ τὸν νόσον, καὶ ἀναμιμνήσκεις τὸ πάθος. χθὲς καὶ πρώην ἐκ τηλικούτων κακῶν ἀναφύλας, δέρεαι, καὶ βοᾷς. μὴ τὸ μέγιστον ὀργίζῃ, καὶ πρὸς μισοπάτριν, καὶ τὸς νόμους ἀνακαλεῖς. οἵμοι πάτερ, τοιαῦτ' ἄν σε μὴ τὰ πάλαι μανίας τὰ προοίμια.

(*solent istiusmodi fermè mala irritata recurrere*) *quid erit mihi faciundum? Curabo, vt nosti, tum quoq, neq vnquam defuturus sum officio, quod liberis natura præscripsit: neq generis, quoad in me fuerit, obliuiscar. Deinde si resipueris, nũ credere debeo futurum, vt me denuò recipias, illud vide. Iam ista quum facis, accersis morbum, pestémque refricas. heri ac nudiustertius è tantis elapsus malis, contendis, vociferaris: quódque grauissimum est, irascéris: ad odium propensus es: leges reuocas. Hei mihi pater, istiusmodi fuerant superioris insaniæ tuæ proœmia.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a SVCCENSENT enim omnes ijs qui libere loquuntur.] *Obsequium amicos, veritas odium parit.* *b* Paternam potestatem.] *Lucianus appellat πατρικὴν δυνάστειαν, siue ἐξουσίαν, quod Aristoteles in Moralibus ius δεσποτικὸν & ius πατρικὸν, hoc est, paternum, siue vt ait Paulus de verborum obligationibus, patrium.* *c* Ingratitudinis actionem.] *Seneca 3. de Beneficijs: Excepta, inquit, Macedonum gente, nõ est in vllam data aduersus ingratum actio.* *d* Quando foris cubui?] *Ostendit quibus ex causis filij abdicari soliti sint, scilicet si noctu foris cubuissent, si comessarentur, si lenones pulsassent,*

lent, si libidinibus incumberent. Quintil. Abdicantur filij, si voluntati paternæ repugnassent. e Atqui medendi ars.] *A conditione artis Medicæ, cuius studium olim erat cumprimis honorificum, vt Galenus inexhortatione ad bona studia. Et Erasmus in Encomio artis Medicinæ locupletissimè comprobant.* f Postulas vti arte mea.] *Vitruuius in Præfatione lib. 6. sic scribit: Alexis poëta Comicus dicebat, Athenienses ob eam rem esse laudandos, quòd cùm omnium Græcorum leges cogant parentes ali à liberis: Athenienſium non omnes, sed eos tantùm, qui liberos artibus erudijssent. Isa Plutarchus in Solone: τὸν νόμον ἔγραψεν ὁ τρέφειν τὸν πατέρα μὴ διδαξάμενον τέχνην, ἀπαίδευτος μὴ εἶναι, ἢ ἄπως μὴ πρὸς τὰς τέχνας ἄγοι τὸν πολίτας. id est, Solon etiam legem scripsit: Filium illi patri nequaquã alendi necessaria debere, à quo nullam artem accepissẽt. hoc pacto cives ad discendas artes commonens.*

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Η ΨΕΥΔΟΜΑΝΤΙΣ. ALEXANDER, seu Pseudomantis.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

HIstorica narratio est, vitam & res Alexandri cuiusdam sceleratissimi impostoris, quise Podalirij filium faciebat, & pro vate venditabat, exponens, lectu iucundissima: non per se modò, verumetiam quod sub huius præstigiatoris exemplo, aliorum atque similium, quorum nonnullos superior ætas quoque tulit, scelera atq; impostura deprehendi coarguiq; possunt. Procœmio difficultatem susceptioperis collatione quadam amplificat, institutumque suum exemplo defendit.

Hinc ad Narrationem descendens, à descriptione personæ orditur.

Cætera plana sunt.

Υ μὲν ἴσως, ὦ φίλτατε Κέλσε, μικρόν τι ἔτο, καὶ φαῦλον οἴει τὸ πρόσταγμα, προσάπλειν τὸν Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἀβωνοτειχίτου, τοῦ γόητος βίον, καὶ ποιήσεις αὐτοῦ, καὶ δογμάτα, καὶ μαγγανείας εἰς βιβλίον ἐγγράψαντα πέμψαι. τὸ δ' εἴ τις ἐθέλοι πρὸς τοῦτο ἅπαν ἐπεξιέναι, μεῖόν τι ἂν, ἢ τὰς Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλίππου πράξεις ἀναγράψαι. τοσοῦτος εἰς μανίαν οὗτος, ὅσος εἰς ἀρετὴν ἐκεῖνος. ὅμως δ', εἰ μὲ τὰ συγγνώμης ἀναγνώσεσθαι μέτροις, καὶ τὰ ἐνδέοντα τοῖς ἰσορρόποις προσλογιεῖσθαι, ἐπισήσομαί σοι τὸν ἄθλον, καὶ τὴν Αὐγέου βουσίαν, εἰ μὴ πᾶσαν, ἀπ' εἰς γοῦν μέρος τοῦτο ἐμαυτοῦ, ἀναλαβόντα σπεύσω, ὀλίγους ὅσους ἔτι σοφίνων ἐκφορήσας, οἷς ἀπ' ἐκείνων τιμαόροις, πόσην πᾶσαν, καὶ ὡς ἀμέτρητος ὢν ὁ κόπρος, οἱ τετρακισχίλιοι βόες ἐν πολλοῖς ἔτεσι ποιῆσαι ἐδύναντο. οὐ δῆμον

V quidem, charissime Celse, leuem fortè quandã ac facilem prouinciã tibi mandare videris, cùm iniungis vt Alexandri Abonotichitæ impostoris vitam, commenta, neque non audaciam prestigiasq; libro complexus, volumen ad te transmittam. Verùm si quis ea conetur omnia ad plenum enarrare, id profectò non minoris sit negotij, quàm Alexandri eius, cui Philippus fuit pater, res gestas literis prodere. tantus fuit scelere, quantus ille virtute. Attamen si candidè ignoscenterq; legere voles, & quod narrationi deerit, id ex te imputare atque addere: conatum hunc te auctore capessam, & [a] Augiæ bubile, si non omne, at certè pro mea virili repurgare nitar, paucis aliquot elatis cophinis: nimirũ vt ex his coniectu ram facias, quantus, quamq; immensus fuerit fimus vniuersus, quẽ ter mille boues multis annis reddere potuerit. Sed amborum

λόμια μὴ ὄν ὑπὲρ ἀμφοῖν, ὑπέρ τε σοῦ, καὶ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ σὺ μὲν, ἀξιοῦντός μου μνήμην γράφῃ παραδοθῆναι ἄνδρα τοσαυτάραλον· ἐμοὶ δὲ, σπουδὴν ποιουμένῳ ἐπὶ τοιαύτῃ ἱστορίᾳ, καὶ πράξεσιν ἀνθρώπου, οὐκ ἀναγιγνώσκεσθαι πρὸς τῶν πεπαιδευμένων ἴσως ἄξιον, ἀλλ' ἐν πανδήμῳ τινὶ μεγίστῳ θεάτρῳ ὁρᾶσθαι, ὑπὸ σιθύρων ἢ ἀλωπέκων σπαραττόμενον. ἀλλ' ἵνα τις ἡμῖν ταύτην ἐπιφέρῃ τὴν αἰτίαν, ἐγὼ μὴ αὐτοὶ ὡς παράδειγμά τι τοιοῦτον ἀνυμνήσειν. καὶ Ἀριανὸς γὰρ, ὁ τοῦ Ἐπικτήτου μαθητὴς, ἀνὴρ Ῥωμαίων ἐν τοῖς πρώτοις, καὶ παιδείᾳ παρ' ὅλον τὸν βίον συγγνόμῳ, ὅμοιόν τι παθὼν, ἀφηγήσατ' ἂν καὶ ὑπὲρ ἡμῶν. Τιλλιβόρδα γοῦν τοῦ λῃστοῦ κἀκεῖνος βίον ἀναγράψαι ἠξίωσεν. ὑμεῖς δὲ, πολὺ ὠμότερα λῃστοῦ μνήμην ποιησόμενα, οὐ σφαγὰς ἐν ὕλῃ καὶ ὄρεσιν, ἀλλ' ἐν πόλεσιν οὕτως ἐληστευκότα, οὐ Μινύαν μόνον, οὐδὲ τὸν Ἴδην

borum interim nomine calumniam vereor, tuo pariter ac meo: tuo, qui iubeas memoriæ literarumq; monumentis tradi virum longè scelera-tissimum: meo, qui sumam operam in huiusmodi narratione, rebusq; gestis hominis, quem nequaquam oportebat ab eruditis legi, sed in frequentissimo quopiam & amplissimo theatro spectari à simijs aut vulpibus discerptũ: quãquam si quis hoc crimen nobis impegerit, poterimus & ipsi nos exemplo quodam simili tueri. Etenim Arrianus ille discipulus Epicteti, vir inter Romanos cũ primis laudatus, ac per omnem vitam in literarũ studio versatus, cùm simile quiddam fecerit, pro nobis quoq; respondurus est. Nam is quidem Tillibori latronis vitam describere non est grauatus. [b] *Nos verò multum crudeliorem* [c] *latronem memoriæ prodemus: quippe qui non in syluis ac montibus, sed ipsis in vrbibus sit latrocinatus: neque qui Minyam tantùm, aut Idam*

ἰδίῳ διαπεπράχωμαι, δεῖ ὀλίγα τῆς Ἀσίας μέρη, τὰ ἐρημότερα πεπλατῶν, ἀπὸ πᾶσαν (ὡς εἰπεῖν) τὴν Ρωμαίων ἀρχὴν ἐμπλήσῃς τῆς λῃστείας τῆς αὐτοῦ. πρότερον δή σοι αὐτὸν ποιήσω τῷ λόγῳ, πρὸς τὸ ὁμοιότατον ἀφικόμενος τῇ μορφῇ, ὡς ἂν δύνωμαι, καί σοι μὴ πάνυ γραφικός τις ὦ. τὸ μὲν δὴ σῶμα, ἵνα σοὶ καὶ τοῦτο δείξω, μέγας τις ἦν; καὶ καλὸς ἰδεῖν, καὶ θεοπρεπὴς ὡς ἀληθῶς. πεπυκνωμένος τὴν χρόαν, τὸ γήρᾳ δὲ πάνυ λάσιος. ἐῴκει τὴν μὲν ἰδέαν, τὴν δὲ καὶ προσώπου ἐπὶ πλέον, καὶ τὸ μὲν ἀπασμένων· καὶ τὸ μὲν τοῦ γόητος; καὶ ἐνθύμιον διημφίσβητουν. φωνὴ δὲ ἀδιάφορόν τι ἦν, καὶ λαμπρότατον. καὶ ὅλως, δαιμόνιον μιμητὴς ἦν ταῦτα γε. τοιόσδε μὲν τὴν μορφήν. ἡ ψυχὴ δέ, καὶ ἡ γνώμη, ἀλεξίκακε Ἡράκλεις, καὶ Ζεῦ ἀποτρόπαιε, καὶ Διόσκουροι σωτῆρες,

Idam sit pergrassatus, neque paucas quasdam Asiæ partes, videlicet desertiores depopulatus: sed qui vniuersam (vt ita dixerim) Romanorum ditionem suo complêrit latrocinio. Ac primùm tibi depingam hominem, effigiem eius quoad potero proximè verbis adumbrans: tametsi non sum admodum pingendi peritus. d Corpore igitur, vt interim & hoc tibi repræsentem, procerus erat, & aspectu decorus, planéque specie diuina quadam, ac maiestatis plena, colore candido, barba non admodum hirsuta: coma partim natiua tectus, partim appositicia: sed hac adeò scienter efficta, vt vulgus ferè non sentisceret imitatã ascititiamque esse. Oculi vehementer acres ac versatiles, tum diuinum quiddã relucentes. Vox dulcissima, pariterque clarissima. In summa, quo ad has res, nulla ex

parte poterat improbari. *Ac figura quidem hominis erat huiusmodi. Cæterùm mens atque animus, ô malorum depulsor Hercules, & auersor tristium Iupiter, seruatoresque*

ρον, πομπίοις καὶ ἐχθροῖς ἐντυχεῖν γένοιτο, ἢ συγγένεσθαι τοιούτῳ τινί· σωφροσύνη μὲν γὰρ, καὶ ἀγχινοία, καὶ φιλομάθειαν τ' ἄκρως διήκειν, καὶ τέχνη πειθοῦς καὶ μνημονικὸν, καὶ πρὸς τὰ μαθήματα ὀφυΐς, πάντα ταῦτα εἰς ὑπερβολὴν ἕκαστα ὑπῆρχεν αὐτῷ, ἐχεῖτο δὲ αὐτοῖς εἰς τὸ χεῖρον. καὶ ὅργανα ταῦτα γενναῖα ἀτυβλήμφορα ἦν· αὐτίκα μάλα τῶν ἐπὶ κακίᾳ ὁμοίων ἀκροτάτῳ ἀπετελέσθη, ὑπὲρ τὸν Κέρκωπας, ὑπὲρ τὸν Εὐρύβατον ἢ Φρυνώνδαν, ἢ Ἀριστόδημον ἢ Σώστρατον. αὐτὸς γὰρ ὢν γαμβρῷ Ῥουτιλιανῷ ποτὲ γράφων, καὶ τὰ μετεωτάτα ὑπὲρ αὐτοῦ λέγων, Πυθαγόρᾳ ὅμοιος ἐμαυτὸν ἔφη. ἀλλὰ ἵλεως μὴ ὁ Πυθαγόρας ἦν, σοφὸς ἀνὴρ, καὶ τῷ ὄντι θεσπέσιος, ἀφ' οὗ κατὰ τοῦτον ἐγεγόνη, πῶς ἄν, εἰ οἶδα, ὅτι πρὸς αὐτὸν ἐμαυτὸν ἔδοξα. καὶ πρὸς Χαρίτων, μή μοι νομίσῃς ἐφ' ὕβρει ταῦτα τῷ Πυθαγόρᾳ λέγειν,

que Dioscuri, in hostes potiùs cõtingat incidere, quàm cum eiusmodi quopiam habere commercium. Siquidem ingenio, solertia, acumine longè præstabamus ceteris animalibus. tum curiositas, docilitas, memoria, & ad disciplinas ingenij felicitas, horum vnumquodque suprà quàm dici possit, illi supperebat, quibus tamen pessimam in partem est vsus. Et quum haberet arma tam egregia sibi suppeditata, illicò nimirum omnium qui essent sceleribus nobilitati, facilè summus euasit, vel superior, [e] Cercopibus, Eurybato, Phrynonda, Aristodemo, [f] Sostrato. 8 Nam ipse cùm aliquando Rutiliano scriberet genero, modestissimè de se loqueretur, Pythagoræ semet asimilabat. At qui veniam mihi dabit Pythagoras, vir ille quidem sapiens, ac mente diuina: cæterùm si huius ætate vixisset, puer (sat scio) præ hoc visus fuisset. Sed heus tu per Gratias, caue putes hæc in Pythagoræ con-

γὰρ, ἢ σωφάτλαν παρώμοιον αὐτὸς εἰς ὁμοιότητας τῶν πράξεων· ἀλλ' εἴ τις τὰ χείρισα καὶ βλασφημότατα τῶν ἐπὶ δεβολῇ περὶ τοῦ Πυθαγόρου λεγομένων, οἷς ἔγωγε οὐκ ἂν πεισθείην, ὡς ἀληθέσιν οὖσιν, ὅμως συναγάγοι εἰς τὸ αὐτὸ, πολυσόρ ἂν μίρ & ἅπανλα ἐκεῖνα γνοίης τὴν Ἀλεξάνδρου δεινότητα· ὅλως γὰρ ἐπινόησόν μοι, καὶ τῷ λογισμῷ διάτυπωσον ποικιλοτάτην τινὰ ψυχὴν ἱρᾶσιν, ἐκ ψεύδους καὶ δόλου, καὶ ἐπιορκιῶν, καὶ μιαροτεχνιῶν συγκαμμένην, ῥᾳδίαν, τολμηρὰν, παράβολον, φιλόπονον ἐξεργάσασθαι τὰ νοηθέντα, καὶ πιθανὴν καὶ ἀξιόπιστον, καὶ ἐπικειμένην τῷ βελτίονι, καὶ τῷ ἐναντιωτάτῳ τοῦ βελτίονος ἐπιχειρητικήν. οὐδεὶς γὰρ τὸ πρῶτον ἐνέτυχὼν, ὃν ἀπῆλθε δόξαν λαβὼν ὑπὲρ αὐτοῦ, ὡς ἁπάντων ἀνθρώπων χρυσότατος καὶ ἐπιεικέστατος, καὶ πρός τι ἁπλοϊκώτατός τε καὶ ἀφελέστατος.

ἐπὶ

rae contumeliam me dicere, quasi velim eos similitudine rerum gestarum committere. Verùm si qs deterrima quæque & probrosissima quæ de Pythagora per calumniam ferũtur (quibus equidẽ haud quaquam fidem perinde vt veris habuerim) si quis tamen conferat in vnũ, ea nimirum omnia vix etiam minimam particulam adæquent Alexandrinæ versutiæ. h Prorsum enim imaginare mihi, & cogitatione finge, quàm maximè variam ingenij temperaturam, indolemque ex mendacio, dolis, periurijs, maleficijs confusam, promptam, audacẽ, versatilem, & ad efficiendũ quæ cogitasset, nullũ refugientem laborem, appositam ad persuadendũ, cuiq; facilè fides habenda videretur: tum quæ mirè simularet optima quæque: ea quæ à mente essent diuersissima, præ se ferret. Primùm igitur nemo cum illo congressus est, qui non hac cum opinione discesserit, vt eum mortalium omnium optimum æquissimúmque, præterea simplicissimum, minimeq; fallacem iudicaret

Accedeba-

ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις, τὸ μεγαλουργὸς πρόθυμον, καὶ τὸ, μηδὲν ἀεὶ μικρὸν ἐπινοεῖν, ἀλλ' ἀεὶ τοῖς μεγίστοις ἐπέχειν τὸν νοῦν, μεθάκιον μὲν οὖν ἔτι ἦν, πάνυ ὡραῖον, ὡς ἐνῆν ἐκ τῆς ἡλικίας τεκμαίρεσθαι, καὶ ἀκόμην τῶν διηνθεμένων, ἀνίδιον ἐπόρευεν, καὶ φυλῶν ἐπὶ μισθῷ τοῖς δεομένοις. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις λαμβάνει τις αὐτὸν ἐρασὴς γόης, τ μαγείας καὶ ἐπῳδὰς θεσπεσίους ὑπισχνουμένων, καὶ χάριτας ἐπὶ τοῖς ἐρωτικοῖς, καὶ ἐπαγωγὰς τοῖς ἐχθροῖς, καὶ θησαυρῶν ἀναπομπὰς, καὶ λύρων ἀδοχάς, οὕτω ἰδὼν ἀφυᾶ παῖδα, καὶ πρὸς ὑπηρεσίαν τ αὐτ πράξεων ἑτοιμότατον, ἐμεῖον ἐρῶντα τ λαχίας τ αὐτ, ἃ αὐτὸς τ ὥρας τ ἐκείνης, ἐξεπαίδευσέ τε αὐτὸν, καὶ διετέλει ὑπουργῶν καὶ ὑπηρέτης καὶ διακόνῳ χρώμενος.

ὁ δὲ

Accedebat ad hæc omnia grandium rerum conatus, quum nihil pusillum cogitaret, sed ad maxima semper appelleret animum. [i] *Ita quum esset adolescentulus adhuc formosus admodum, ætate videlicet tenera, ac velut herbescente, id quod licebat partim è stipula conijcere, partim audire ex his, qui ita prædicabant) passim sese prostituebat, ac mercede sui copiam faciebat ijs, quibus lubitum fuisset.* [k] *Inter multos autem incidit in hunc amans quidam præstigiator, ex eorum qui magiam & diuinas incantationes profitentur, tum illecebras ad conciliandam in amoribus gratiam, malorum immissiones in hostes, rationem eruendi reperiendiq; thesauros, hæreditatum successiones. Hic vbi conspiceret benè ingeniatum puerum, atque ad subministrandum arti negocióque suo propensissimum, vtpote qui non minus illius adamaret maleficium, quàm ipse huius formam: erudijt eum, semperq; deinceps pro adiutore ministroq; est vsus.*

At

δ' αὐτὸς ἐκεῖνος, δημο-
σίᾳ μὲν δὴθεν ἰατρὸς ὢν, ἀπί-
στει δὲ κατὰ τὴν Θῶνος τοῦ
Αἰγυπτίου γυναῖκα, Φάρμακα
πολλὰ μὲν ἐσθλὰ, μεμιγμένα,
πολλὰ δὲ λυγρὰ, ὧν ἁπάν-
των κληρονόμος, καὶ διά-
δοχος αὐτὸς ἐγένετο· ὢν
δὲ ὁ διδάσκαλος ἐκεῖνος,
καὶ ἑρμῆς, τὸ γένος Τυα-
νεύς, τῶν Ἀπολλωνίῳ τῷ
Τυανεῖ πάνυ συγγενομένων,
καὶ πᾶσαν αὐτοῦ πραγμα-
τείαν ἐδεδότων. ὁρᾷς ἐξ οἵας
σοι διατριβῆς ἄνθρωπον λέγω.
ἤδη δὲ πώγωνος ὁ Ἀλέξαν-
δρος πιμπλάμενος, καὶ τοῦ
Τυανέως ἐκείνου ἀποθανόν-
τος, ἐν ἀπείρᾳ καθεσθεὶς, ἀ-
πλωθηκὼς ἅμα τῆς ὥρας, ἀ-
φ' ἧς τρέφεσθαι ἐδύνατο, ὅτι
ἔτι μικρὸν ἄλλο ἐπενόει, ἀλ-
λὰ ξυνωνήσας Βυζαντίῳ
τινὶ χρονογράφῳ, τῶν καθ' ἑ-
αυτὸν ἐς τὰ ἀγῶνας πολὺ κα-
ταφερεστάτῳ τὴν φύσιν, Κοκ-
κωνᾶς δὲ ἐπικαλεῖται, οἶμαι,
πεπύσθαι γοῦν σοῦτον, καὶ
τὰς πλάνας τῶν ἀνθρώπων
(ἔστω

At is publicitus quidem & apud vulgus medicum scilicet agebat. didicerat autē apud Thoonis Aegyptij coniugē: l Pharmaca mixta, salubria multa, at noxia multa. Quorū omniū successor hiç atq; hæres factus est. Porrò doctor ille & idem amator natione Tyaneus erat, videlicet ex eorū numero, qui cū egregio m Apollonio Tyaneo illo erant versati, totāq; illius tragœdiam pernouerant. Vides quánam è schola tibi hominem refero? n Verùm vbi iam barba plenus esset Alexander, Tyaneo illo vita defuncto, in egestatem redactus, deflorescente simul & forma vnde victum parare licuisset, nihil postea paruum agitabat animo: sed inito commercio cum Byzantino quopiam, annalium scriptore, viro, qui in certamina descēdunt, omnium ingenij longè sceleratissimi: (Coccoconas, opinor, erat cognomē) circumibant impostoris ludificantes ac pingues homines

(ὅτω γὲ αὐτοὶ τῇ πατρίῳ τῶν
μάγων φωνῇ τὰς κομὰς ὀνο-
μάζουσιν) ἀκρειρονῆσθ. ἐν δὲ
τούτοις καὶ Μακίτιν, γυναῖκα
πλουσίαν, ἔξωρον μέν, ἱκανὸν δὲ
ἔτι εἶναι βουλομένην ἐξωραΐ-
σθαι, ἐπιθυμοῦσαν δέ τι τῶν ἀρκέν-
των παρ' αὐτῆς, καὶ ἀκολουθήσαν
ἐκ τῆς Βιθυνίας εἰς τὴν Μακε-
δονίαν. Πᾶσα δὲ ἡ χώρα ἐκείνη,
πάλαι μὲν εὐδαίμων καὶ χω-
ρία, κατὰ τοὺς Μακεδόνων
βασιλέας, νῦν δὲ ταπεινὸς καὶ
ὀλίγους τοὺς ἐπιτηδείους ἔχου-
σα. ἐνταῦθα ἰδόντες δράκο-
ντας παμμεγέθεις, ἡμέ-
ρους πάνυ, καὶ τιθασσοὺς, ὡς
καὶ ὑπὸ γυναικῶν τρέφεσθαι,
καὶ παιδίοις συγκαθεύδειν,
καὶ παδυμένους ἀνέχεσθαι,
καὶ θηλαζομένους μὲν ἀγανα-
κτεῖν, καὶ γάλα πίνειν ἀπὸ θη-
λῶν, καὶ τὰ αὐτὰ τοῖς βρέφεσι
(κωμοὶ γὰρ γίνονται τοιοῦτοι παρ'
αὐτοῖς, ὅθεν καὶ τὸν περὶ τῆς
Ὀλυμπιάδος μῦθον διαφοιτῆσαι πάλαι ἐκεῖσε, ὁπότε
ἐκύει τὸν Ἀλέξανδρον, δράκο-
ντος τινὸς, οἶμαι, τοιού-
του συγκαθεύδοντος αὐτῇ)

(sic enim illi peculiari Ma-
gorum lingua vulgus appel-
lant) detondentes. In his Ma-
cetin mulierē opulentā nacti
sunt, natu quidem grauiorem
illā, quàm vt amoribus esse
idonea, sed quæ studeret etiā
dum amabilis haberi. Ab hac
victus copia suppeditabatur,
atq; hanc ex Bithynia in Ma-
cedoniā vsq; sunt cōsequuti.
Nā illi patria erat Pella, q
locus olim floruit sub Mace-
donicis regibus, nunc à pau-
cis, ijsq; obscuris & humili-
bus incolitur. Ibi quū con-
spicerent immani magnitudi-
ne dracones, placidos admo-
dum ac mansuetos, adeò vt à
mulieribus alerentur, & cum
pueris vnà cubarent, & cal-
cantes ferrent, neq; cōmoue-
rentur si quis stringeret pre-
meretq;: denique perinde at-
que infantes lac è papilla su-
gerent, (nam sunt id genus
apud illos permulti: vnde
verisimile est olim illam de
Olympiade fabulam increbuisse, quū Alexandrum con-
ciperet, huiusmodi dracone quopiā opinor cū ea concubente)

mercati

νόιῶτατῶν ἐρπετῶν ἓν τὸ
κάλλιστον, ὀλίγων ὀβολῶν καὶ
ματὰ τ Θουκυδίδην, ἄρχεται
πόλεμος ἐνθένδε ἤδη· ὡς
ἂν δύο μαχιμώτατοι, καὶ μεγα-
λόψυχοι, καὶ πρὸς τὸ μαχιμώ-
τατον προχειρότατοι, ἐς τὸ αὐ-
τὸ συνελθόντες, ῥᾳδίως μα-
νήσαντο τ τῶν ἀνθρώπων
βίον, ὑπὸ δυεῖν τοῖν μεγί-
στοιν τυραννοῖν, ἐλπίδος τε
καὶ φόβου, καὶ ὅτι ὁ τούτων ἑκατέ-
ρῳ ἐς ἄκρον χρώσασθαι δυνάμε-
νος, τάχιστα πλουτήσειν ἄρ.
ὧν ἀμφοτέροις γὰρ, ὧ τι δεί-
σαιτι, καὶ ὧ ἐλπίζοντι, ἑώ-
ρων τὴν πρόγνωσιν ἀναγκαιο
τάτην τε, καὶ σοφιστάτην
οὖσαν, καὶ Δελφοὺς ὅτῳ πά-
λαι πλουτῆσαι, καὶ ἀοιδίμους
γενέσθαι, καὶ Δῆλον καὶ Κλά-
ρον, καὶ Βραγχίδας, τῶν
ἀνθρώπων ἀεὶ δι ὧς πρὸς
τὸν τυράννους, τὴν ἐλπίδα,
καὶ τὸν φόβον, φοιτώντων ἐς
τὰ ἱερὰ, καὶ πυνθανόμενα τὰ μέλ-
λοντα δι ἀμφῶν, καὶ δι αὐ-
τὸ ἑκατόμβας θυόντων καὶ
χρυσᾶς πλίνθους ἀνατιθέντων,

mercati ſunt ex his ſerpentibus vnum, qui eſſet pulcherrimus, obolis ſanè paucis. Atque (vt Thucydidis vtar verbis) [s] hinc iam bellum oritur. nimirum quum duo facinoroſiſſimi, & immani audácia prædíti, neque non ad maleficia promptiſſimi, ſocietatem iniſſent, facilè perpenderunt, [t] hæc duo potiſſimum in hominũ vita tyrannidem obtinere, ſpem, ac metum: quorum vtroq; ſi quis ad commoditatem vteretur, fore vt is illicò diteſceret. Siquidem vtriq; iuxta, vel ei qui metu laboraret, vel huic qui ſpe teneretur, videbant præſcientiam quammaximè neceſſariam eſſe, ſummeq; deſiderari: atque hac via Delphos olim fuiſſe ditatos, factosq; celebres: præterea [u] Delum, Clarum, & Branchidas: nimirum hominibus per hos quos modò dixi tyrannos, nempe ſpem ac metum, ad ſacra conſuentibus ac futura prædicere cupientibus, atque huius rei gratia hecatõbas immolantibus, aureosq; dedicãtibus lateres.

ταῦτα πρὸς ἀπόλλω ἐρέσθαι τὸν μὴ λυπῶν τ' ἐστ, μαντεῖον συστήσασθαι μὴ χρηστήριον ἐνταῦθα· ἐὰν γὰρ τὸ πρᾶγμα αὐτοῖς, αὐτίκα πλούσιοί τε καὶ εὐδαίμονες ἔσεσθαι ἤλπιζον, ἴσως μείζονος, ἢ κατὰ τὴν πρώτην προσδοκίαν, ἀπλώστησεν αὐτοῖς, καὶ μᾶλλον ἐφιλοφάνη τῆς ἐλπίδος· τοῦτο δὴ τὸ σκέψιν ἐποιοῦντο, πρῶτα μὲν περὶ τοῦ χωρίου, πότερον εἴη, εἴτις ἡ ἀρχή, καὶ ὁπόθεν ἂν γένοιτο τῆς ἐπὶ χρήσεως. ὁ μὲν δὴ Κοκκωνᾶς τὴν Χαλκηδόνα εὐδοκιμοῦσαν ἐπιτήδειον εἶναι, καὶ ἐμπόρων χωρίον, τῇ τε Θράκῃ καὶ τῇ Βιθυνίᾳ προσοικοῦν, οὐ πολὺ ἀπὸ τῆς Ἀσίας καὶ Γαλατίας καὶ τῶν περικαμένων ἐθνῶν ἁπάντων. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐμπαλιν τὸ οἶκοι μένειν, λέγων, ὅπερ ἀληθὲς ἦν, πρὸς τὴν τῶν τοιούτων ἀρχὴν καὶ ἐπιχείρησιν, ἀνθρώπων δεῖν ταχέων καὶ ἀληθίνων, τῶν ἐπολισθαινόντων, οἵους τοὺς Παφλαγόνας ἔφασκεν, ὑπεροικοῦντας τὸ τὸ Ἀβώ-

Hæc vbi inter ſeſe verſaſſent, vltroq́ ac citrò agitaſſent, viſum eſt vaticinium oraculumq́ cõſtituere. etenim ſi res ea proceſsiſſet, ſperabant ſe protinus diuites atq́ felices fore. Quod quidẽ negocium magnificentius etiã illis ſuceſſit, quàm expectauerant initiò, & vel ſpemelius euênit. × Hinc iam ſpectare cœperũt, primũm quidẽ de loco, deinde quò nam exordio, quaue ratione negociũ oporteret auſpicari. Cocconas igitur Chalcedonem opportunam eſſe cenſuit, vtpote regionem à negociatoribus frequentatam, tum Thraciæ Bithyniæq́ confinem, neque longè diſsitam ab Aſia Galatiaq́, cunctis item imminentibus populis. At ediuersò patrianſuam prætulit Alexander. nam aiebat (id quod erat res) ad huiuſmodi negocio-rum auſpicationem aggreſſionemq́ hominibus opu eſſe craſsis & ſtolidis, e qui viderentur admiſſuri cuiuſmodi Paphlagones affirmabat eſſe hos qui ſupra Abo-

ni murum

ὑπὸ τῷ τεῖχος, δεισιδαίμονας τοὺς πολλοὺς καὶ ἀληθίας, καὶ μόνον, ἐὰν φανέν τις αὐλητρὶς ἢ τυμπανιστρὶς, ἢ κυμβάλοις κροτοῦσα ἐπαγόμενος, ἰσοκινδυνεύειν τὸ τοῦ λόγου μαντεύομενος, αὐτίκα μάλα πάντας κινεῖσθαι πρὸς αὐτὸν καὶ ὥσπερ τινὰ ἐκ οὐρανίου προσδοκᾶν. ὀλίγης δὲ περὶ τοῦτο σπουδῆς αὐτοῖς γενομένης, τέλος ἐνίκησεν ὁ Ἀλέξανδρος. καὶ ἀφικόμενοι εἰς τὴν Χαλκηδόνα (χρήσιμον γάρ τι ἔμοιγε καὶ ἡ πόλις αὐτοῖς ἔχειν ἐδόκει) εἰς τὸν Ἀπόλλωνος ἱερὸν, ὅπερ ἀρχαιότατόν ἐστι Χαλκηδονίοις, καθορύττουσι δέλτους χαλκᾶς, λέγουσας, ὡς αὐτίκα μάλα ὁ Ἀσκληπιὸς, σὺν τῷ πατρὶ Ἀπόλλωνι, μέλλοι εἰς τὸν Πόντον, καὶ καθέξει τὸ τοῦ Ἀβώνου τεῖχος. αὗται αἱ δέλτοι ἐξεπίτηδες εὑρεθεῖσαι, διαφοιτήσασαι ῥᾳδίως τοῦτον τὸν λόγον εἰς πᾶσαν τὴν Βιθυνίαν καὶ τὸν Πόντον ἐποίησαν, καὶ πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων, εἰς τὸ τοῦ Ἀβώνου τεῖχος. ἐκεῖνοι

ni murum incolunt, nempe superstitiosos plerosq; ac stolidos: qui si quis tantùm apparuisset tibinè aut tympanistã, aut qui cymbala pulsaret, secum adducens, Y eribro (quod aiunt) vaticinãs, illicò vehementer omnes in illũ inhient, & perinde vt cœlitũ quempiã intueantur. Hac de re quũ controuersiæ nõnihil inter illos fuisset, tandem cessit Alexander. Itaq; profecti Chalcedonem (nam id oppidum visum est hac parte habere nonnihil ipsis conducibile) in Apollinis templo, quod est apud Chalcedonios vetustissimum, æreas defodiunt tabellulas, quæ dicerent, breui admodum Aesculapium vnà cum patre Apolline in Pontum aduenturum, atque Aboni murum inhabitaturum. Z Eæ tabellæ quum essent de industria repertæ, facilè effecerũt, vt A hic rumor in omnem vsq; Bithyniam ac Pontum dimanaret, multò autem ante alios in Aboni murum.

ἐκεῖνοι γὰρ καὶ νεὼν αὐτίκα ἐψηφίσαντο ἐγεῖραι, καὶ τὸς θεμελίους ἤδη ἐσκαμμένους, ἐνταῦθα ὁ μὴ Κοκκωνᾶς ἐν Χαλκηδόνι καταλείπεται, διπλόᾶς τινας, καὶ ἀμφιβόλους. καὶ λοξὰς χρησμὸς συνεγράφατο. καὶ μετ' ὀλίγον ἐτελεύτησε τὸν βίον, ὑπὸ ἐχίδνης, οἶμαι, πληγείς. παρεσκευάσατο δὲ ὁ Ἀλέξανδρος κομᾶν ἤδη, καὶ στολὰς μεθαρμόσασθαι, μισόλευκον χιτῶνα πορφυροῦν ἐνδύσασθαι, καὶ ἱμάτιον ὑπὲρ αὐτὸν λευκὸν ἀναβάλλεσθαι, ἅρπην ἔχοντα κατὰ τὸν Περσέα, ἀφ' οὗ ἑαυτὸν ἐγγενῆ λόγῳ μητρόφην. καὶ οἱ ὄλεθροι ἐκεῖνοι Παφλαγόνες, εἰδότες αὐτῷ ἄμφω τὼ γονέας ἀφανεῖς καὶ ταπεινούς, ἐπίστευον τῷ χρησμῷ, λέγοντι· Περσείδης γενέθλη, Φοίβῳ φίλος οὕτως ὁρᾶται, Διὸς Ἀλέξανδρος, Ποδαλειρίου αἵματος ἁγνοῦ. οὗτος, ἄρα ὁ Ποδαλείριος, μάλα καὶ γυναικομανὴς πρὸς φύσιν, ὡς ἀπὸ Τρίκκης ἄχρι Παφλαγονίας σύνοδον ἐπὶ πρὸς

nam hi protinus statuerant etiam templū erigere, iamq; fundamentis locum effoderant. Hic igitur in Chalcedone relictus B Coccones, ancipitia quædam atque ambigua obliquaq; conscripsit responsa. Deinde paulò pòst diem obit, à vipera (sicut opinor) ictus. In huius demortui locum accersitur Alexander, ac succedit iam comatus, cæsarieq; promissa, tunicam induitus purpuream albo intermixtam, supra eam veste amictus candida, falcem tenēs exemplo Persei, à quo se maternū genus ducere prædibacat. At perditissimi illi Paphlagones quum ambos illius nossent parentes obscuros atque humiles, tamen oraculo crediderunt ita canenti:

Persides genere gratus
Phœbo iste videtur:
Divus Alexander, Podalirii sanguine cretus.

Hic nimirum Podalirius libidinosus erat, ac natura mulierosus, adeò à Tricca ad Paphlagoniam vsque in

Alexan

Ἀλεξάνδρου μητέρα, ἵππος δ' ἐκεκμὸς ἦδη, ὡς Σιβύλλης προμαντευομένης·

Εὐξείνου Πόντοιο παρ' ἠϊόσ', ἄγχι Σινώπης,

Ἔσσεταί τις ἀνὴρ Τύρσιν, ἀπ' Αὐσονίοισι προφήτης,

Ἐκ πρώτης δεκάδος μοναδίδος, τριάδων δεκάδων τε,

Πρόσθ' ἑτέρας μοναδίδας, καὶ ἐκοσάδα τρισάριθμον.

Ἀνδρὸς ἀλεξητῆρ' ὁμοφυὲς μιμεῖται τετράκυκλον.

Εἰσβαλὼν γοιῶ ὁ Ἀλέξανδρος, μετὰ τοιαύτης τραγῳδίας, δεῖ ποθ' εἰς τὴν πατρίδα, πεῖβλεπτός τε καὶ λαμπρὸς ἰδεῖν, μεμηνυῖάν τε ποιούμενος ἐνίοτε, καὶ ἀφρὸν ἐπιπιπλάμενος τὸ σῶμα, ῥᾳδίως δὲ τοῦτο ἐποίει αὐτῷ, ῥιζίδιον βαφικῆς βοτάνης τὴν ῥίζαν δεδαμασμένον. τοῖς δὲ θεῖόν τι, καὶ φοβερὸν ἐδόκει ὁ ἀφρός. ἐπεποίητο δ' αὐτοῖς πάλαι, καὶ κατεσκεύαστο λιναλλὰ δράκοντος ὄθονίνη, ἀνθρωπόμορφόν τι ἐπιφαίνεσθαι, καὶ ἄγραφος, πάνυ εὐκατασκεύαστος, ὑπὸ θεσσαλῶν ἐπ-

Alexandri matrem sit incitatus ille, eluscq. Repertum est aliud oraculum quasi Sybillæ prædiuinantis:

Ad maris Euxini litus, iuxtaq. Sinopam

Tyrside erit quidam Ausonia de gente sacerdos:

Qui prima ex monade, tribus ac decadis, referabit

Quinq. alias monades, vicenaq. ter repetita.

C. Quadrorbē numerū, referentem nomina diui,

Qui veniet laturus opem mortalibus ægris.

Alexāder itaq. multò pòst in patriam irruens cū eiusmodi Tragœdia, cōspicuus erat ac splēdidus: quū interim furore afflatū sese nonnunquam assimulabat, ore spuma cōpleto: id q. ille facilè efficiebat, radiculæ (ea est herba lanādis lanis idonea) radice commā ducata. Cæterùm illis diuinū quiddā ac formidandū spuma videbat. At multò antea sibi finxerāt parauerant. è linteis confectū draconis caput, quod speciē quandā humanam p̄ se ferret, colorū fucis mirè adsimulatū, quod. pilis e-

πάλιν ἀνοίξασά τε καὶ αὖθις ἐπικλείσασα τὸ στόμα καὶ γλῶτται, οἷα δρακόντων δικαὶ, μίλανα προέκυπτον, ἃς περιχῶν καὶ αὐτὴ ἐλκομένη. καὶ ὁ Πειθανὸς δὴ δράκων προϋπῆρχε, καὶ οἷκοι ἐτύγχανε, κατὰ μικρὸν ἐπιφανησόμενος αὐτοῖς, καὶ συμπραγωδήσων, μᾶλλον δὲ, πρωταγωνιστήσων ἐτόλμα. ἤδη δὲ ἄρχεσθαι δέον, μηχανᾶταί τι τοιόνδε· Νυκτὸς γὰρ ἐλθὼν ἐπὶ τὰς θεμελίους τοῦ νεὼ, ζοῦς ἄρτι ὀρυττομένους (συνεστήκει δὲ ἐν αὐτοῖς ὕδωρ, ἢ αὐτόθεν πεσὸν συνεβόησεν, ἢ ἐξ ὑρανοῦ πεσόν) ἐνταῦθα κατατίθεται χλωρὸν ὠὸν προκεκυημένον, ἔνδρον φυλάττον ἑρπετόν τι ἀρτιγέννητον, καὶ βυθίσας τοῦτο ἐν μυχῷ τοῦ πηλοῦ, ὀπίσω αὖθις ἀπεμάξατο. ἔπειτα δὲ γυμνὸς ἐς τὴν ἀγορὰν προπηδήσας, διάζωμα δὲ περὶ τὸ αἰδοῖον ἔχων, κατάχρυσον καὶ τοῦτο, καὶ τὴν ἅρπην ἐκείνην φέρων, νέαν ἅμα τὴν λόμην ἀνιεὶς, ὥσπερ οἱ τῆς

quinis os & aperiret, & clauderet. Tum lingua (sicut est draconum) bisulca atra prominebat, quæ & ipsa pilis asgebatur. Porrò D Pellæus ille draco iam pridem erat in promptu, domique alebatur: quũ res postularet tum ab illis proferẽdus, vnáque in parte Tragœdiã acturus, vel princeps potius huius futurus fabulæ. Iam verò vt erat maturum aggredi, tale quiddã machinatur: noctu veniens ad templi fundamenta nuper effossa (constiterat autem in eis aqua, siue quòd ea indidem alicũde destillauerat, siue quòd ex æthere decciderat) illic ouum antea excauatum deponit, quod quidem intus occultabat fœtum recèns editum serpentis. id quum altè demersisset in abditas luti cauernas, rursum illinc discessit. At manè quum in forum prosiliisset nudus, nisi quòd subligari circum pudenda tenus erat, eoque inaurato: tum falcem illã gestans, simulque solutam ventilans iactansque comã corũ more qui à Cybele deorũ matre

μητρὶ ἀγειρόντες τε, καὶ ἐνθέα-
ζοντες, ἐς μηχόρ, ἐπὶ βωμόν
τινα ὑψηλὸν ἀναβὰς, καὶ τῷ
πόλιν ἐμακάριζεν, αὐτίκα μά-
λα ἀξιομύλως ἐνεργῆ τὸ θεόν·
οἱ πρόντων δ' (συνεδραμήκει
γὰρ σχεδὸν ἅπασα ἡ πόλις
ἅμα γυναιξὶ, καὶ παισὶ καὶ παι-
δίοις) ἐτεθήπεσαν, καὶ ἤυχοντο,
καὶ προσεκύνουν. ὁ δ' φωνάς τι-
νας ἀσήμους φθεγγόμενος, οἵας
γήσιντ' ἂν Ἑβραίων ἢ Φοινί-
κων, ἐξεπλήττε τοὺς ἀνθρώπους,
ὡς ἐδόκας ὅτι λέγοι, πλὴν ἐκ-
εῖνο μόνον, ὅτι πᾶσιν ἐπικαλεμί-
γνυτ' Ἀπόλλωνα, καὶ τὸν Ἀσκλη-
πιόν. ἔπειθ' ὁδῷ ἐπὶ τὸν ἐκ-
κόμενον νεὼ, καὶ ἐπὶ τὸ ὄρυγ-
μα ἐλθὼν, καὶ τῷ προκοσ-
μημένῳ τὴν κρηπῖδα κύκλῳ,
ἐμβὰς ἐς τὸ ὕδωρ, ὕμνους τε
ᾖδεν Ἀσκληπιοῦ καὶ Ἀπόλλω-
νος, μεγάλῃ τῇ φωνῇ, καὶ ἐκά-
λει τὸν θεὸν ἥκειν τύχῃ ἀγαθῇ
ἐς τὴν πόλιν. ἔπειτα φιάλην
ἐτύγχανε, ἀναδόντος τινὸς,
βαθέως ἐκβαλών. ἀνιμᾶται
μετὰ τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ πη-
λοῦ, τὸ ᾠὸν ἐκεῖνο, ἐν ᾧ ὁ θεὸς

matre afflati conueniunt, ac numine rapiuntur: conscensa sublimi quapiã ara ἐπῳδοποιεῖσθαι batur, ciuitatẽ eam beatã esse prædicans, quæ mox Deum propalàm esset ostẽsura mortalibus. Porrò qui aderant (nã cõcurrerat vniuersa propè ciuitas) vnà cũ mulieribꝰ, senibus, pueris, admirabãtur, ac vota facientes adorabãt. At ille voces quasdã sonans incognitas, nihilq; significãtes, cuiusmodi sint Hebræorũ aut Phœnicum, attonitos eos reddebat, vt qui nihil intelligerẽt eorũ quæ dicebat, nisi solum hoc quòd Apollinem Aesculapiumq; passim admiscebat. Sub hæc ad institutum templum curriculo fugiebat, accedẽsq; ad fossã ac fontẽ illũ quẽ iam ante cõditũ oraculũ præstruxerant, ingressus aquã, magna voce canebat laudes Apollinis & Aesculapij, inuitabatq; Deũ, vti dexter ac felix in ciuitatẽ aduenire. Deinde phialã postulat. eam porrectam à quopiam, facilè immergens, vnà cũ aqua lutoq; haurit & ouũ illud, in quo nimirũ ille Deum

ἀῶς ἐκλαλήκειδεν, ἐμηρῷ λον
κῷ καὶ ψιμμυθίῳ τὴν ἁρμο-
γὴν τ πώματος ξυγκεκομ-
μένον, καὶ λαβὼν αὐτὸ εἰς τὰς
χεῖρας, ἔχαιρε ἐφασκεν ἤδη τ
Ἀσκληπιόν. οἱ δ ἀτενὲς ἀπέ-
βλεπον ὅ, τι καὶ γένοιτο, πο-
λὺ πρότερον θαυμάζοντες τὸ
ὠόν, ἐν ᾧ ὕδατι εὑρεμένον.
ἐπεὶ δ καὶ κατάξας αὐτὸ εἰς
μοίλιν τὴν χεῖρα, ὑπεδέξατο
τὸ τ ἑρπετ ἐκείνου ἔμβρυον,
καὶ οἱ πρόσθεν ἤδη κεκυ-
μένον, καὶ περὶ ταῖς λαπτι-
λοις ἤλυμμένον, ἀνέκραγον
εὐθὺς, καὶ ἀσπαζόμενοι τὸν θε-
όν, καὶ τὴν πόλιν μακαρίζο-
μεν, καὶ χαῦδον ἅπας ἐπι-
πίμπλατο τῶν εὐχῶν, εὐσεβ-
ρούς καὶ πλούτους, καὶ ὑγιεί-
ας, καὶ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ αὐτῶν
παρ αὐτοῦ. ὁ δ ὀρθῶς αὖ-
θις ἐπὶ τὴν ῥίνα ἦλθε, φέρων
ἅμα καὶ τὸν ἀρτιγένητον Α-
σκληπιόν. δὶς τετυχθήκει, ὅτι
ἄλλοι ἅπαξ τίκτονται ἄνθρω-
ποι, ὁ δ ἐκ κορωνίδος, μὰ Δί',
οὐδ ἐκ κορώνης, ἀλλ' ἐκ χηνὸς
γεγεν-

concluserat, cādida cera ca-
russaq; cōmissuram operculi
ferruminans. Id quum manu
cepisset, affirmabat iam Aes-
culapium tenere sese. Inte-
rim illi stupidis defixisq; in-
tuebantur oculis, expectātes
quidnam esset futurum po-
stea, iamdudū admirantes o-
uum in aqua repertum. Por-
rò posteaquam fregisset idē
caua uola cōpressum, ac ser-
pētis illius fœtum exclusum
excepisset, simulatq; mouen-
tē hūc sese conspiceret ij qui
aderāt, ac digitis circumuol
uentē, protinus vocem tolle-
bant, deumq; consalutabant,
ac ciuitatem eam fortunatā
esse dictabant: singuliq; af-
fatim votis implebātur, the-
sauros, opes, prosperā vale-
tudinē, aliaq; id genus ab illo
flagitantes bona. Hic ille rur
sus cursim sese domū abripu-
it, vnà secū asportās modò e-
ditū in lucem Aesculapiū, bis
natū scilicet, cùm semel dun-
taxat nascātur homines: at-
que non ex Coronide per Iouem, id est, cornicula (nam id
matris nomen fertur) neque ex cornice, verùm ex anse-

proge-

ιγνωμένον. ὁ δὲ λεὼς ἅπας
κολουθει, παντοῖοι ἐνθεοι, καὶ
μεμηνότες ὑπὸ τῶν ἐλπίδων.
ἡμέρας μὲν δὴ οἴκοι ἔμενον,
λπίζων, ὅπερ ἦν, ὑπὸ τῆς φή-
μης, αὐτίκα μάλα παμπόλυς
Παφλαγόνων σωθρασμᾶ-
σθαι. ἐπεὶ δὲ ὑπερέπλησε
ἀνθρώπων ἡ πόλις, ἁπάντων
τὰς ἐγκεφάλους καὶ τὰς μυ-
ελίας περιξυρημένων, οὐδὲν
ἐοικότων σιτοφάγοις ἀνθρά-
σιν, ἀλλὰ μόνῃ τῇ μορφῇ μὴ
ὀχὶ πρόβατα ἂν ἀμφρόν-
των, ἐν οἰκήσκω τινὶ, ἐπὶ κλί-
νης κατακειμένῳ, μάλα θρυ-
πτικῶς ἐσκαμμένῳ, λαμβά-
νει εἰς τὸ κόλπον τὸν Πελ-
λαῖον ἐκεῖνον Ἀσκληπιὸν, μέγι-
στόν τε καὶ κάλλιστον, ὡς ἔφην,
ὄντα, καὶ ὅλον ὡς αὐτὸν πρέπε-
πον περιελίξας, καὶ τὸν οὐ-
ρὰν ἔξω ἀφεὶς, (πολὺς δὲ ἦν
ὡς καὶ ἐν τῷ προκολπίῳ πε-
κλάσθαι αὐτὸν, καὶ χαμαὶ τὸ
μέρος ἐπισύρεσθαι) μόνον τὸν
κεφαλὴν ὑπὸ μάλης ἔχων, καὶ
ὀχε-

progenitum. Populus autem vniuersus consequebatur, omnes afflati Deo, atque ob spes animo conceptas furore correpti. Interdiu igitur se domi continebat, sperans fore, id quod & euénit, vt fama permoti Paphlagonum pars maxima concurreret. Ergo posteaquam vrbs ita esset hominibus referta, vt iam redundaret, sed quibus omnibus iam tum cerebrum, tum cor esset exemptum, nec vlla parte similes viderentur viris pane victitantibus (vt loquuntur poëtæ) verùm qui præter solam figuram nihil à pecudibus distarent: in ædiculis quibusdam in lecto residens, eo videlicet ornatu qui vatem mirè deceret, imponit in sinum Pellæum illum Aesculapium, qui quidem erat, vt dictum est, maximus pulcherrimúsque. Hunc totum vbi collo-

circumdedisset, caudam foràs prominere sinens (erat autem ingens adeò, vt cùm per pectus illius effunderetur, pars tamen humi traheretur) solum autem caput sub alis abditũ teneret,

ἐκπεπληγμένων, ἀνιχνευόντων πάντα τὸν ἐκεῖνον, πρόφασιν τῶν ὀθονίων λυχνοῦχον, κατὰ τὸ θάτερον ἔνδον χιτῶνος, ὡς ἄθρουν ἐκείνου τοῦ φαινομένου πάντως ὄφεως. ἐμοὶ δὲ ἐπινοοῦντι οἰκίσκον τινὰ φαῦλον, οὐκ εὐλύχνων τοῦ φωτὸς λαμβάνοντα, καὶ πλήθους ἀνθρώπων συγκλείσαντα, τεταραγμένων καὶ πεπτοπληγμένων, καὶ τοῖς ἐλπίσιν ἐωμένων, οἷς εἰσελθοῦσι τραπέσιον, ὡς ἔοικε, τὸ πρᾶγμα ἐφάνη, ἐκ τύχης μικρὸν ἐρπετόν, ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν, τοσοῦτον θρέψαντα, ὑπερμεγέθη ἀνθρωπόμορφον, καὶ ταῦτα, καὶ τιθασσὸν ἀπεργοῦντα· ἀτεχνῶς πρὸς τὴν ἔξοδον, καὶ πρὶν ἀκριβῶς ἰδεῖν, ἐξωθούμενον ὑπὸ τῶν ἀεὶ εἰσιόντων. ἐπεσπεύδετο δὲ καὶ τὸ ἀντίθυρον ἄλλην ἔξοδον, οἷόν τι τὸν Μακεδόνας ἐν Βαβυλῶνι ποιῆσαι, ἐπ' Ἀλεξάνδρῳ νοσοῦντι,

teneret, illo nimirum omnia ferente: linteaceũ illud draconis caput, altera in amictu parte contextum ostendebat, quod prorsum illius esse draconis videretur, qui à pectore prominebat scilicet. Iam verò mihi cogitanti ædiculas non admodum illustres, nec ad satietatem vsque lumnis capaces: tum turbam hominum conuenarum, quique alijs ex locis alij concurrissent, tumultuantes, ac prius etiam quàm ista viderent, mente attoniti stupefactique, denique spebus illis sublati: quibus ingressis non mirum si res visa est portentosa, videlicet ex modò pusillo serpente intra paucos dies tam immanem extitisse draconem humana specie atque eum insuper mansuetum tractabilemque. Protinus autem ad exitum properabant, & priusquam exactiùs essent contemplati, protrudebantur ab ijs qui noui semper ingrediebantur. Porrò eregionè ianuæ per quam intrabatur, patefactum erat & aliud ostium, per quod exiretur: cuiusmodi quiddam olim Macedones in Babylone fecisse ferunt in Alexandri mor-

bo, quum

ν, λόγ, ὅτι ὁ μὲν ἤδη πονή-
ρως ἄλγῳ, οἱ δὲ περισάλπιγγα τὰ
βασίλεια, ἐπόθουν ἰδεῖν αὐτὸν,
καὶ προσειπεῖν τὸ ὕστατον.
τοῦτο δὲ ἐπίδειξιν ταύτην,
οὐκ ἄπαξ ὁ μισὸς, ἀλλὰ πολ-
λάκις ποιῆσαι λέγεται, καὶ μά-
λιστα, εἴ τινες τῶν πλουσίων
ἀφίκοιντο νεωτέροι. ἐνταῦ-
θα, ὦ φίλε Κέλσε, εἰ δεῖ τἀλη-
θῆ λέγειν, συγγνώμην καὶ ἀ-
ποίμην ἔοικε τοῖς Παφλαγόσι, καὶ
Ποντικοῖς ἐκείνοις, ψυχρῶς καὶ
ἐπιπαίζοις ἀνθρώποις, εἰ
ἐξηπατήθησαν ἀπλόμενοι τοῦ
δράκοντος (καὶ γὰρ τοῦτο πα-
ρεῖχε τοῖς βουλομένοις ὁ Ἀλέ-
ξανδρος) ὁρῶντες γε ἐν ἀμυ-
δρῷ τῷ τότε φωτὶ τοῦτο διαπλαττόμενον, δεῦ
θεν αὐτοῦ ἀνοίγουσάν τε, καὶ
συγκλείουσαν τὸ στόμα. ὥστε πά-
ντα μηχάνημα ἰδεῖν Δημο-
κρίτου τινὸς, ἢ καὶ αὐτοῦ Ἐπι-
κούρου, ἢ Μητροδώρου, ἢ τινὸς ἄλ
λου, ἀδαμαντίνου πρὸς ταῦτα
καὶ τὰ τοιαῦτα τοῦ γνώμου
ἔχοντος, ὡς ἀπιστῆσαι, καὶ ὅτ-
τῳ

bo, quum ille grauiter iam
ægrotaret: illi obsessa regia
desiderarent eum iuuueri, ac
supremum alloqui. Atque
hoc spectaculi scelestius hic
non semel, verùm crebrius
exhibuisse dicitur, maximè
si qui diuites aduenissent
recentiores ac nouitij. Hoc
loco, mi charissime Celse,
si vera fateri volumus, æ-
quum est veniam dare Pa-
phlagonibus; ac Ponticis
illis, hominibus nimirum
crassis & ineruditis, si de-
lusi sunt, quum draconem
manu contingerent, (nam
hoc quoque largiebatur A-
lexander ijs qui voluissent)
quumq; conspicerent in du-
bia malignáque luce imita-
tum illud illius caput, os sci-
licet nunc aperiens, nunc
claudens, tanto artificio, vt
res planè Democritum ali-
quem requireret, aut certè
Epicurum, Metrodorúmve,
aut alium huiusmodi quem-
piam, qui prorsus Adaman-
tinam aduersus hæc, atque id genus alia mentem obti-
neret: qui nullo pacto crederet: quiq; vel quid esset rei,

coniectu-

περὶ ἐμοῦ, ἀκούσας, καὶ ἃ μὴ ἐμ-
φανῆ τὸν τρόπον ἐδυνάτο, ἐκεί-
νου γοῦν πεπυθόμενος, ὅτι ἐλ-
ήλυθεν αὐτῷ ὁ πρόφης ἐκ μαγ-
γανείας. τόδε οὖν πάντα φιλό-
σοφος ἦν, καὶ γνώσεσθαι ἀδυνά-
τον. διατοίνυν ὀλίγον οὖν καὶ ἡ Βι-
θυνία, καὶ ἡ Γαλατία, καὶ ἡ
Θρᾴκη συνέῤῥει, ἀκούσαι τῶν
ἀπαγγελλόντων ὡς τὸ εἰκός,
λέγοντος, ὡς καὶ χθὲς ὤφθη
ἐλθὼν τὸν θεὸν, καὶ ὕστερον ἅ-
πτεται, μετ' ὀλίγον πάμπολ-
λους αὐτοῦ γεγενημένους, καὶ τὸ
πρόσωπον ἀνθρώπῳ ἐοικότας.
γραφάς τινας ἐπὶ τούτῳ, καὶ εἰκό-
νας, καὶ ξόανα, τὰ μὲν ἐκ χαλ-
κοῦ, τὰ δὲ ἐξ ἀργύρου ἀπασμέ-
να. καὶ ὄνομά γε τῷ θεῷ ἐπιτε-
θέν. Γλύκων γὰρ ἐκαλεῖτο, ἔκ
τινος ἐμμέτρου καὶ θείου πε-
σήγματος. ἀνεφώνησε γὰρ Αλέ-
ξανδρος· Εἰμὶ Γλύκων, πρό-
λοιπα Διὸς, φάος ἀνθρώ-
ποισι. καὶ ἐπειδὴ καιρὸς
ἦν, οὗπερ ἕνεκα τὰ πάν-
τα

coniecturis colligeret: vel si
viam etiam modumq; præ-
uestigare non quiret, illud
tamen antea sibi persuasum
haberet, fugere quidem sese
modum rationemque præ-
stigiaturæ: cæterùm quic-
quid esset negotij, prorsus
simulatum fucatúmque es-
se, ac ne fieri quidem vlla
ratione potuisse. Paucis er-
go diebus confluxit tum Bi-
thynia, tum Galatia, Thra-
ciáque: eorum qui renuncia-
bant, vnoquoque, vt fit, af-
firmante sese primùm na-
scentem vidisse. Deum, dein-
de paulò post eundem con-
trectasse iam grandem ad-
modum factum, vultu et-
iam homini adsimilem. Ac-
cedebant ad hæc picturæ,
imagines, signa Deum refe-
rentia, partim ex ære, partim
argento efficta. Postremò
nomen etiam inditum: nam
Glycon appellatus est, idq;
iussu diuino carmine prodi-
to. ad hunc enim modum eloquutus est Alexander:

Sum ille Glycon, hominum lux, ex Ioue tertia proles.

Ast vbi iã H maturè esset, vt (cuius rei gratia hactenus omnia

fuerant

α ἐμμηχανήσ, καὶ χρᾶν
οῖς δεομένοις, καὶ θεσπί-
ειν, παρ' Ἀντιλόχου τοῦ ἐν
Κιλικίᾳ τὸ ἐνδόσιμον λα-
βών (καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖνος με-
τὰ τὸν τοῦ πατρὸς τελευτὴν,
ὑπ' Ἀμφιάρεω, καὶ τὸν ἐν Θή-
βαις ἀφανισμὸν αὐτοῦ, ἐκπε-
σὼν τῆς οἰκίας, εἰς τὴν Κιλι-
κίαν ἀφικόμενος, οὐ πονη-
ρως ἀπήνταξε, πεθεσπίσων
καὶ αὐτὸς τοῖς Κίλιξι τὰ μέλ-
λοντα, καὶ δι' ὀβολοὺς ἐφ' ἑ-
κάστῳ χρησμῷ λαμβανών) ἐκεῖ
θεν δὴ τὸ ἐνδόσιμον λαβὼν ὁ
Ἀλέξανδρος, πολλοῖς πᾶσι
τοῖς ἀφικομένοις, ὡς μαντώ-
σαιτο ὁ θεὸς, ῥητόν τινα πρό-
σωπον ἐκέλευσε ἕκαστον, οὗ δέ-
οιτο ἄρα, καὶ μάλιστα μαθεῖν ἐ-
βούλοιτο, εἰς βιβλίον ἐγγράψαντα,
καταῤῥάψαι τε, καὶ κατασυμ-
πλασθῆναι κηρῷ, ἢ σφηκῷ, ἢ ἄλλῳ
τῳ· αὐτὸς δὲ λαβὼν τὰ βι-
βλία, καὶ εἰς τὸ ἄδυτον
παρελθὼν (ἄδυτα γὰρ ὁ νε-
ὼς ἐκάλει, καὶ ἦν σκιαὶ πα-
νταχόθεν) καλέσαν ἕκαστα,
κατὰ

fuerant excogitata) responsa quoque redderet iis qui requisiuissent, diuinaretque accepta videlicet ansa ab Antilocho, qui apud Cilices vatem egerat (nam is quoque post patris Amphiarei interitum posteáque quàm ille inter Thebanos extare desijsset, patria pulsus, atque in Ciliciam profectus, haud incommodè rem gessit, quum Cilicibus euentura prædiceret, binos obolos prò singulis accipiens responsis) ab hoc, inquam, arrepta ansa prædicit Alexander omnibus qui aduenerant, fore vt Deus ipse responsa daret: eiúsq; rei diem quendam certum prælocutus est. Iussit autem vt quisque quod videretur, quódque maximè discere vellet, id in libello conscriberet, eumq; funiculis obuinctum, cera, argilláve, aut simili re quapiam obsignaret. Se verò receptis libellis cùm subisset

δυτα (ἰᾶ enim oraculũ erat extructum, & apparatæ cortinæ)

ordine

κατὰ τάξιν, τὸς διδωκότας ἀπὸ λήρυκι καὶ θεοκόλῳ, καὶ παρὰ τοῦ θεοῦ ἀκούων ἕκαστα, τὸ μὴ βιβλίον ἀποδώσειν σεσημασμένον, ὡς ἔχει, πλὴ δὶ ἐκεῖνο ἀποκείσιν, ἐπογεγραμμένῳ πρὸς ἐπῳδὴν, ἀμεταβολωτὶ θεοῦ, περὶ ὅτου τις ἐροιτο. ἦν δὲ τὸ μηχάνημα τοῦτο, ἀνδρὶ μὲν, οἵῳ σοὶ, δὶ μὴ φορτικὸν εἶναι, καὶ οἵῳ ἐμοὶ, πρόδηλον, καὶ γυναῖκα ῥᾴδιον, τοῖς ἰδιώταις, καὶ λορυγγίας μεστοῖς πλὴ ῥινὸς, τραχὺν, καὶ παντὶ ἀπίστῳ ὅμοιον. ἐπικρύψας γὰρ ποικίλας τῶν σφραγίδων τὰς τύπους, ἀνέῳγε τε τὰς ἐρωτήσεις ἐκάστας, καὶ τὰ λοιπὰ τὸς αὐτὰς ἀπεκείνατο, ἔτα διαλαβὼν αὖθις, καὶ σημηνάμενος, ἀπέδιδε μετὰ πολλοῦ θαύματος τοῖς λαμβάνουσι. καὶ πολὺ ἦν παρ' αὐτοῖς τὸ πόθεν γὰρ αὐτὸς ὑπίσατο, ἀγνοῶ πάνυ ἀσφαλῶς συμμύσας, αὐτὸς ἔλαχε, τὸ σφραγῖσι ἀνοίμι-

ordine per præconē ac theo
logum euocaturum eos qu
tradidissent: dehinc vbi d
singulis esset edoctus à Dec
libellos redditurum, ita t
traditi fuerant obsignato
subscripto illis responso pr
cuiusq; argumento; Deo n
mirum respondente, quacun
que de re quis esset sciscita
tus. Erat autem hic dolus
homini cuiusmodi tu es, au
etiam (si modò dicta non e
inuidiosum) cuiusmodi sum
ego, manifestarius neq; dif
ficilis animaduersu, verùm
idiotis, quibusq; nares esse
muco obsitæ, minimèque e
munctæ. prodigiosum pla
néque incredibile quiddam
esse videbatur. Etenim quum
varias esset commentus ar
tes quibus signa tolleretur
quæ quisq; sciscitabatur, e
legebat: atq; ita quæ vider
tur, ad interrogata respon
debat. Deinde rursum ob
uincta obsignataq; reddeba

non sine summa admiratione eorum qui recipiebant. Plur
mus enim hic inter illos erat sermo, quî tandem scire potui
set iste quæ ego illi tradidi; sanè quàm diligenter obsigna
sig

ἀνομιμήσεις, ἃ μὴ θεός τις ἀληθῶς ὁ πάντα γιγνώσκων λῷ; τίνος οἰῶ ἂν ἐπίνοιαι, ἴσως ἐρήσῃ μοι. ἄκουε δίνων, ὡς ἔχοις ἐλέγχειν τὰ τοιαῦτα. ἡ πρώτη μὲν ἐκείνη, ὦ φίλτατε Κέλσε, βιλόνιον πυρώσας, τὸ ἐπὶ τῷ σφραγῖδα μέρος τοῦ κηροῦ δράκνων, ἐξήρει, καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν, τῇ βιλόνῃ ἅψας ἐπιχλιάνας τὸν κηρὸν, τόν τε κάτωθεν ἐπὶ τῷ λίνῳ, καὶ τὸν αὖθις τῷ σφραγῖδα ἔχοντα, ῥᾳδίως ἐκολλήσατο. ἑτέρα δὲ τρόπος, ὃ δὴ τὸ λεγόμενον μοιχείαν σκευάσαι δὲ τοῦτό ἐστιν ἐκ πίττης Βηρυτίας, καὶ ἀσφάλτου, καὶ λίθου δὲ διαφανοῦς τε τριμμένου, καὶ κηροῦ καὶ μαστίχης. ἐκ γὰρ δὴ τούτων ἁπάντων ἀναπλάσας τὸ μοιχεῖον, καὶ θερμήνας πυρὶ, διάλιπε τῷ σφραγῖδα πλάσας, ἐμπιτθεῖ, καὶ ἀπέμαξε τὸν τύπον. εἶτα αὐτίκα ξηροῦ ἐκείνου γενομένου, λύσας ῥᾳδίως, καὶ

signis imitatu neutiquam facilibus, nisi reuera Deus esset quispiam, cui cuncta sint perspicua. Sed iam quibus artibus effecerit, forsitan à me requires. Accipe, quo videlicet imposturas eiusmodi deprehendere queas, & coarguere. Prima ratio sic habebat, Celse charissime. Eam ceræ partem quæ post signum hærebat, acu candefacta liquefactam diducebat: tum vbi legisset, rursum calefactam acu ceram eam quæ à tergo funiculi fuerat, signo eodem manente facile coagmentabat. Porro secundus modus constat per id quod collyrium vocant. Id conficitur ex pice Berytia, bitumine, ac lapide perspicuo trito, cum cera & masticha. Confectum igitur ex his omnibus collyrium igni calefactum, inuncto prius suillo pingui, signo applicabat, ac symboli fi[illegible] excipiebat. Id simulatq; siccum esset factum [illegible]em protinus) commode

καὶ ἀναγνοὺς, ἐπιθεὶς τὸν κηρὸν, ἀνετύπου ὥσπερ ἐκ λίθου τὴν αὐτὴν σφραγῖδα, εἰς μαλλον τῷ ἀρχετύπῳ ἐοικυῖαν. τρίτον ἄλλο πρὸς τούτοις ἄκουσον· τιτανου γὰρ ἐς λίπαρον ἐμβαλὼν, ἣ κολλῶσι τὰ βιβλία, καὶ κηρὸν ἐκ τούτου ποιήσας, ἔτι ὑγρὸν ὄντα ἐπιτίθει τῇ σφραγῖδι, καὶ ἀφελὼν (αὐτίκα δὲ ξηρὸν γίγνεται, καὶ κέρατος, μᾶλλον δὲ σιδήρου παχύτερον) τοῦτῳ δὴ χρῆτο πρὸς τὸν τύπον. ἔστι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ πρὸς τοῦτο ἐπιτηδεύματα, ὧν οὐκ ἀναγκαῖον μνημονεύσαι ἁπάντων, ὡς μὴ ἀπερόκαλοι εἶναι δοκοίημεν, καὶ μαλισταῦ, ἐν οἷς κατὰ μάγων συγγράψας, καλλίστοις τε ἅμα καὶ ὠφελιμωτάτοις συγγράμμασι, καὶ διωκόμενοις σωφρονίζειν τοὺς ἐντυγχάνοντας, ἱκανὰ παραθεμένου, καὶ πολλῷ τούτων πλέονα. ἴσ-

commodè reſignabat libellos: quibus perlectis, impoſito ceræ denuò, perinde atque è lapide ſignum idem imprimebat, ad archetypi ſimilitudinem mirè effictum. Poſt hæc iam tertiam accipe rationem: Calcè in gluten iecta, quo vulgò codicillos agglutinant, atque ex his confecta ceu cera, mollem adhuc eam admouebat ſigno, ſtatímque detrahebat. Nam illicò ſiccescit, adeò vti cornu vel ferro potius reddatur ſolidius. Hac ad imprimendum ſignum vti conſueuerat. Sunt præter has & aliæ complures viæ, quas omnes referre nihil neceſſe eſt, ne parum videar modeſtus: maximè quum tu in his quos de Magorum artibus conſcripſiſti commentarijs, tum pulcherrimis, tum vtiliſſimis, quíque modeſtos reddere que[illegible] ſi quis in eis euoluendis verſetur, abundè multa re[illegible], longéque his noſtris copioſio-

ra

γα. ἔχρη οὖν, καὶ ἐθέσπιζε, πολλῆ τῇ σωφροσύνῃ ἐνταῦθα χρώμενος, καὶ τὸ εἰκὸς τῇ ἐπινοίᾳ προσάπτων, τοῖς μὲν λοξὰ καὶ ἀμφίβολα, πρὸς τὰς ἐρωτήσεις ἀπεικονούμενος, τοῖς δὲ καὶ πάνυ ἀσφαλῶς ἡσυχαίτερον γὰρ καὶ τοῦτο αὐτῷ ἐδόκει. τοὺς μὲν ἀπείργων, ἢ πρόσειπεν, ὡς ἄμεινον ἐλοξεύσοντι. τοῖς δὲ θεραπείας πρόσεισι, καὶ δόσεις, ἄλλως, ὅπερ ἐν ἀρχῇ ἔφην, πολλὰ καὶ χρήσιμα φάρμακα. μάλιστα δὲ ὠδινούσαις παρ' αὐτῷ αἱ λυτρίδες, ἀκόπου τι ὄνομα πεπλασμένον, ἐκλίπους ἀρνείου σιτευθεμένου. τὰς μὲν οὖν ἐπιδίας καὶ πεζοπόρους, καὶ λιπόρων δόλοχας ἀσαύβεις ἀεὶ ἀναβάλλεσθαι, πείθων, ὅτι ἴσως πάντα, ὁπόταν ἐθέλησω ἐγὼ, καὶ Ἀλέξανδρος ὁ προφήτης μου λιτῇ, καὶ εὔξηται ὑπὲρ ὑμῶν. ἐτέτακτο δὲ καὶ μισθὸς ἑνὶ ἑκάστῳ χρυσοῦς, δραχ-

ra. L Reddebat igitur oracula, diuinabátque, non mediocri ad eam rem vtens ingenio, arteq; negocium reddens probabilius, dum alijs obliqua quædam & ambigua respondet ad ea quæ proponebantur, alijs penitus obscura, quandoquidem & hoc oraculis ille conuenire iudicabat. Alios item deterrebat, alios adhortabatur, prout sibi magis conducere coniectasset. Nonnullis remedia morborum, vitæque rationes præscribebat, cùm sciret (vt initiò diximus) complura atque efficacia pharmaca. Maiorem autem in modum Cymides ab illo probabantur: id est nomen confictum emplastri vrsino adipe confecti. Porrò spes, rerumq; successus & incrementa, neque non hæreditatum obuentus, semper in aliud tempus reijciebat, illud interim addens: Cuncta hæc tum obtingent, cùm ipse volam, quinque vates meus Alexander me rogabit, proq; vobis vota faciet. Denique merces erat vnicuiq; responso præstituta,

δραχμὴ, καὶ δύ' ὀβολώ. μὴ μικρὸν οἰηθῇς, ὦ ἑταῖρε, μηδ' ὀλίγον γίγνεσθαι τὸν φόρον τοῦτον, ἀλλ' εἰς ἑπτὰ καὶ ὀκτὼ μυριάδας ἐπαύξει ἔτους ἑκάστου, ἀνὰ δίπλα καὶ τριπλάσια χρήσιμους τῶν ἀνθρώπων τοῖς ἀπλήστοις ἀναδιδόντων. λαμβάνων δέ, οὐκ αὐτὸς ἐχρῆτο μόνος, οὐδ' εἰς πλοῦτον ἀπιθησαυρίζων, ἀλλὰ πόνους ἤδη περὶ αὐτὸν ἔχων συνεργοὺς καὶ ὑπηρέτας, καὶ παθλιῶας καὶ χειραμοιβοὺς, καὶ χρησμοφύλακας καὶ ὑπογραφέας, καὶ ἐπισφραγιστὰς καὶ ἐξηγητάς· ἅπασιν ἔνειμεν ἑκάστῳ τὸ ἁρμόττον ἀξίαν. ἤδη δέ τινας καὶ ἐπὶ τοῖς ἀποδάπλοις ἐξέπεμπε, φήμας ἐμποιήσοντας τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ μαντείου, καὶ διηγκρομένους, ὡς πρέσβεις, καὶ ἀνδρὸς δραπέτας, καὶ κλέπτας μηνύσας ἐξελίξοι, καὶ θησαυροὺς ἀνορύξαι παραδώσοι, καὶ νοσοῦντας ἰάσοιτο, ἐνίοις

nempe drachma cum obolis duobus. Ne verò pusillum aut exiguum fuisse putes, amice, hunc quæstum, quum in annos singulos ad septuaginta aut octoginta millia redierit vsqueadeò auidis & insatiabilibus hominibus, vt singuli supra decem aut quindecim rogationes traderent. M Cæterùm ea quæ capiebat, non ipse solus solitus est insumere, nec rursum ad congerendas opes in thesaurum reponere, verùm complureis & alios habebat secum adiutores & ministros, tum qui seruarentur, qui versibus oracula conderent, qui responsa seruarent, qui subscriberent, qui obsignarent, qui interpretarentur: quorum vnicuique pro dignitate meritóque lucrum impartiebat. Ad hæc nonnullos foràs & in longinquas regiones emandarat, qui famam eius oraculi inter gentes dissiparent, affirmantes ipsum etiam prædicere reuocarèque fugitiuos, fures ac prædones indicare, thesauros effodiendos ostendere, morbo laborantibus mederi,

quosdam

ἐγίνετο δὲ καὶ ἤδη ἀναθαυόντας ἀνασήσειν. θρόμῳ οὖν καὶ ὠθισμῷ ἅπαντα χόθῳ ἐγίνετο, καὶ θυσίαι, καὶ ἀναθήματα, καὶ διπλόα, ὡς προφήτῃ καὶ μαθητῇ τοῦ θεοῦ. καὶ γὰρ ἤδη καὶ οὕτως ἐξεπεσεν ὁ χρησμός, Τιμῆσαι κέλομαι τὸν ἐμὸν θεράποντα προφήτην.

Οὐ γάρ μοι κλέος μείζονα μείζεται ἄλλον, ἀπὸ προφήτου.

Ἐπεὶ δὲ ἤδη πολλοὶ τῶν νοῦν ἐχόντων, ὥσπερ καὶ ἐκ μέθης βαθείας ἀναφέροντος, συνίεσάν τε ἐπ' αὐτὸν, καὶ μάλιστ' ὅσοι Ἐπικούρου ἑταῖροι ἦσαν, καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν ἐπιφοίτα ἤδη τὰ πᾶσα μαγγανεία, καὶ συσκευὴ τοῦ θεάματος, ἐνέπιπτε φόβος πρόσ τι ἐπ' αὐτοῖς, λέγων, ἀθέους ἐμπιπλῶσθαι καὶ Χριστιανῶν τὸν Πόντον, οἳ περὶ αὐτοῦ τολμῶσι τὰ μέγιστα βλασφημεῖν, ἐς ἐπίλασιν λίθοις ἐλαύνειν, εἴ γε ἐθέλουσιν ἵλεων ἔχειν τὸν

quosdam etiam vita defunctos in vitam reuocare. Concurrebatur igitur vndequaque, magnóq; tumultu concitati approperabant, sacrificabatur, dicabantur munera, eáq; duplicata, prophetæ discipulóque Dei. Iam enim & tale quoddam oraculum exierat:

Muneribus decorare meum vatem atque ministrum.

Præcipio: nec opum mihi cura, at maxima vatis.

Verùm vbi iam plerique, quibus mentis plusculum inerat, non secus atque ex alta ebrietate resipiscentes, conspirassent in illum, præsertim ex his qui studebant Epicuro: Námque paulatim in oppidis deprehenderetur vniuersa præstigiatura, fictúsque fabulæ apparatus: horrendum quiddam in eos edidit, dicens impijs & Christianis impleri Pontum, qui non vererentur in se turpissimè maledicere. eos iussit lapidibus pellerent, si modò vellent propitium habere

τὸν θεὸν. περὶ δὲ Ἐπικούρου καὶ τοιοῦτόν τινα χρησμὸν ἀπενέγκαιο. ἱρομένου γάρ τινος, τί πράττει ἐν Ἅιδου ὁ Ἐπίκουρος, μολυβδαίνας, ἔφη, ἔχων πέδας, ἐν βορβόρῳ καθῆται ἄττα θαυμάσας, εἰ τοσοῦτόν μέγα ἤρθη τὸ χρηστήριον, ὁρῶν τὰς ἐρωτήσεις τῶν προσιόντων συνετὰς, καὶ πεπαιδευμένας: ὅλως δὲ, ἄσπονδός τε καὶ ἀκήρυκτός οἱ ὁ πόλεμος πρὸς Ἐπίκουρον ἦν, μᾶλλα εἰκότως. τίνι γὰρ ἄν ποτε δικαιότερον πρόσπολεμος γένοιτο ἄνθρωπος, καὶ τραπέζης φίλος, ἀληθείας δὲ ἔχθιστος, ἢ Ἐπικούρῳ, ἀνδρὶ τὰ φύσει τῶν πραγμάτων καθεωρακότι, καὶ μόνῳ τοῦτο ἐν αὐτοῖς ἀληθείαν εἰδότι; οἱ μὲν γὰρ ἀμφὶ τὸν Πλάτωνα καὶ Χρύσιππον καὶ Πυθαγόραν, φίλοι, καὶ ἀρχαίως βαθεῖα πρὸς ἐκείνους ἦν. ὁ δὲ ἄντικρυς Ἐπίκουρος (ὅτῳ γὰρ αὐτὸ ὀνόματι χρὴ) ἔχθιστος, δικαίως πάντα ταῦτα ἐν γέλωτι καὶ

Deum. Porrò super Epicuro huiusmodi quoddam oraculum prodidit: Sciscitāti cuipiam quid ageret apud inferos Epicurus: Plumbeis, inquit compedibus vinctis in cœno desidet. Et adhuc miraris si magnopere creuit eius celebritas oraculi, cùm videas interrogationes adeuntium, quàm sint prudētes, quámque eruditæ? Modis autem omnibus bellum erat illi cum Epicuro sæuum & irreconciliabile: idque iure optimo. Nam cum quo tandem iustius bellum gerat homo præstigiator, & monstris ac portentis amicus, veri inimicissimus, quàm cum Epicuro, viro videlicet qui rerum naturam perspectam haberet, quiq; vnus quid in his esset verum, videret? Nam Platoni, Chrysippo aut Pythagoræ erat amicus, atque alta cum illis pax intercedebat: at intractabilis ille Epicurus (sic enim appellat eum) erat illi plurimum inuisus: atque id meritò: quippe qui hæc omnia ridicula ac ludicra

καὶ παιδιᾷ τιθέμενος. διὰ καὶ τὴν Ἀμαστρίνην μάλιστα τῶν Ποντικῶν πόλεων, ὅτι ἐπῄσατο τοὺς περὶ Λέπιδον, καὶ ἄλλους ὁμοίους αὐτοῖς, πολλοὺς ἐνόντας ἐν τῇ πόλει. οὐδὲ ἐχρησμῴδησέ ποτε Ἀμαστριανῷ ἀνδρί· ὅποτε δέ τις ἐτόλμησεν ἀδελφῷ συνηθικοῦ χρησμῳδῆσαι, καταγελάσας ἀπῄμαξεν, οὐχ εὑρὼν οὔτ' αὐτὸς πολλάκις χρησμὸν δεξιὸν, οὔτε τὸν ποιῆσαι πρὸς καιρὸν αὐτῷ δυνησόμενον. μεμφομένῳ γὲ αὐτῷ στομάχου ὀδυνῶντι, πρασάλῳ βουλομένῳ ἕλκος πόδα, μετὰ μαλάχης ἐσκευασμένον ἰδεῖν, ὅπως ἔφη·

Μάλβακα χοιρείων ἱερῶν λιπὶ μίνθι σιπύδνῳ.

Πολλάκις μέν, ὡς προεῖπαν, ἔδειξε τὸν δράκοντα τοῖς δεομένοις ἐπ' ὄλον, ἀπὸ τὴν οὐρὰν μάλιστα, καὶ τὸ ἄλλο σῶμα προβεβλημένως, πλὴ κεφαλῆς· ἣν ἐπὶ πόλλου ἀθέατον φυλάττων

ludicra duceret. Quam ob causam inter vrbes Ponticas Amastrim in primis habebat exosam, eò quòd acceperat eos qui cum Lepido erant, alios item horum cõsimiles quamplurimos ea in ciuitate versari. Neque vnquam Amastrino cuiquam oraculũ reddidit: quin vbi conaretur etiam fratri Proconsulis respondere, deridiculè profectò discessit, nec cùm ipse quemadmodum idoneum oraculum fingeret, inueniret, nec haberet qui sibi in tempore posset componere. Nam cùm illi de stomachi dolore conquerenti, vellet præscribere vti suillum pedem cùm malua præparatum ederet, hunc in modum ait:

Maluaca porcarum sacra cuminato Sipydno.

Crebriùs autem (vt iam diximus) draconẽ ostendebat ijs qui vellent, haud totum tamen, sed caudam potissimùm ac reliquum corpus

oculis exponẽs: caput verò, ne videri posset, abditũ in sinu seruabat

τῶν. ἐθελκόμενος δ' καὶ μείζονος ἐπιπλῆξαι τὸ πλῆθος, ὑπισχνεῖτο καὶ λαλοῦντα παρέξειν τὸν θεὸν αὐτὸν ἀνοιγὺν ὑπορφήτου χρησμῳδοῦντα. ἔπειτα οὐ χαλεπῶς γράνων ἀρμενίας ἀναδύσας, καὶ διὰ τὸ λινοφαλῆς ἐκεῖνος, τῆς μιμηχανημένης πρὸς ὁμοιότητα, διαίρας, ἄλλα τινὸς ἔξωθεν ἐμβοῶντος, ἀπεκρίνετο πρὸς τὰς ἐρωτήσεις, τῆς φωνῆς διὰ τοῦ ὀθονίου ἐκείνου Ασκληπιοῦ προσπιπτούσης. ἐκαλοῦντο δ' οἱ χρησμοὶ οὗτοι, αὐτόφωνοι, καὶ οὐ πᾶσιν ἐδίδοντο, οὐδ' ἀνέδην, ἀλλὰ τοῖς εὖ πράττουσι καὶ πλουσίοις καὶ μεγαλοδώροις ὀγδοήκοντα Εκουκειανῷ δοθεὶς, ὑπὲρ τῆς εἰς Αρμενίαν ἐξόδου, τῶν αὐτοφώνων καὶ αὐτὸς ἔτυχε. προφήτην γὲ αὐτὸν ἐπὶ τῷ εἰσβολῇ, ὅτως ἔφη·

Πάρθοις, Αρμενίοις τε θοῷ ὑπὸ δηϊοδαμάσσας,
Νοσφίσας Ρώμην, λιποθυμβραδὲς ἄγλαον ὕδωρ,

Στέμ-

uabat. Verùm quo magis etiam redderet attentam multitudinem, pollicitus est seſe exhibiturum ipsum Deum loquentem, citráque interpretem edentem oracula. O Demde non magno negotio, gruum arteriis contextis, ac per lineum illud draconis caput, quod erat arte adsimulatum, insertis, alio quopiam per has foris insonante, respondebat ad ea quæ proponebantur, voce nimirum per linteaceum illum Aesculapium ad aures promanante. Huiusmodi responsa αὐτόφωνα dicebantur, id est, ipsius voce reddita: neq; quibuslibet, neque passim dabantur, verùm splendidis modò atque opulentis, & qui grandia largiretur. Itaque quod Seueriano redditũ est super expeditione in Armeniam suscipienda, ex autophonis erat. Adhortans enim illum ad incursum eius

regionis, sic ait: P Parthis Armeniisq; citato Marte subactis, Romam vrbem repetes, & claras Tybridis vndas, Vertice

Στέμμα φέρων λιποπάφοι-
σι, μεμιγμένον ἀκλινέσιν.
εἶτ' ἐπειδὴ πεισθεὶς ὁ ἀλέ-
κτωρ ἐκεῖνος κελτὸς ἐσέβα-
λε, καὶ ἀπέκλαξεν, αὐτῇ στρα-
τιᾷ ὑπὸ τῶν Ὀθρυάδου κατα-
πεσεῖν, τοῦτον μὲν τὸν χρη-
σμὸν ἐξαιρεῖ ἐκ τῶν ὑπομνη-
μάτων, ἐντίθησι δ' ἄλλον
ἀντ' αὐτοῦ.

Μὴ σύγ' ἐπ' Ἀρμενίους ἐ-
λάαν στρατὸν, ἀ γὰρ ἄμεινον·
Μὴ σοι θηλυχίτων τις ἀ-
νὴρ τόξα ἀπολυγρὸν
Πότμον ἐπιπροΐεις, παύσει
βιότοιο φάος τε.

Καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦτο σοφώτατον ἐπινόησε, τοὺς μεταχρονίους χρησμοὺς ἐπὶ θεραπείᾳ τῶν κακῶς προτεθεσπισμένων καὶ ἐξετυγμένων. πολλάκις γὰρ τοῖς μὲν νοσοῦσι, πρὸ τῆς τελευτῆς ὑγίειαν ἐπηγγείλατο, ἀποθανόντων δὲ χρησμὸς ἄλλος ἕτοιμος ἦν παλινῳδῶν.

Μηκέτι λίσσεσθαι νόσου λυγρῆς ἐπαρωγὴν,

Πότμος

Vertice ferta gerens radijs distincta serenis.

Deinde posteaquam vecors ille Gallus persuasus incursionem fecisset, euenisseq; vt vnà cum exercitu cæderetur ab Othryade, hoc oraculum à monumentis sustulit, atque aliud in eius locum substituit, huiusmodi:

Agmen in Armenios ne duc: neque enim expedit isthuc.

Ne tibi fœmineis vir amictus vestibus, arcu

Exitium immittat, vitaq; ac lumine priuet.

Siquidem & hoc interim callidissimè fuerat commentus, vt posterioribus substitutitijs & responsis, ea quæ perperàm maleq; euenissent, sareiret ac mederetur. Sæpius enim ægrotis priusquam morerentur, prædixerat fore vt reualescerent: quibus morientibus, alterum oraculum illicò paratum erat, quod superiori diuersa caneret:

Posthac desine opem morbo petere exitiali:

Πότμος γὲ προφανὴς, ὐδ' ἐκφυγέειν ἀλιτατόν ἐοι.

Εἰδὼς δὲ τὸς ἐν Κλάρῳ καὶ Διδύμοις, καὶ Μαλλῷ, καὶ αὐτὸς ἀνθρωπίνοις τινὰς ἐπὶ τῇ ὁμοίᾳ μαντικῇ ταύτῃ, φίλους αὐτὸς ἐποιῆτο, πολλὸς τῶν προσιόντων πέμπων ἐπ' αὐτὸς, λέγων·

Ες Κλάρον ἴθι νῦν, τέκμαρ πατρὸς ὡς ὄπ' ἀκούσῃ.

καὶ πάλιν·

Βραγχίδαων ἀδύτοισι πελάσσῃ, καὶ λιτὰς χρησμῶν.

καὶ αὖθις.

Ες Μαλλὸν χώρει, θεοπίσματά τ' Αμφιλόχοιο.

Ταῦτα μὲν ἐντὸς τῶν ὅρων, μέχρι τῆς Ιωνίας καὶ Κιλικίας, καὶ Παφλαγονίας καὶ Γαλατίας. ὡς δὲ καὶ ἐς τὴν Ιταλίαν διαφοιτήσαι τὸ μαντεῖον τὸ ἐκείνου, καὶ ἐς τὴν Ρωμαίων πόλιν ἐνέπεσεν, ὀλίγοις ὕστερον ἐγένετο δῆλον. οὐ γὰρ ἦν ὅπως οὐ πᾶς ἀνὴρ ἐπείγοιτο, οἱ μὲν αὐτοὶ ἰόντες, οἱ δὲ πέμποντες, καὶ μάλιστα οἱ δυνατώτατοι, καὶ μέγιστον ἀξίωμα ἐν τῇ πόλει ἔχοντες. ὧν

Mors etenim manifesta, nec euitare licebit.

Porrò cùm non ignoraret, qui in Claro ac Didymis Malloq; responsa ferebant, ipsos quoq; huiusmodi quadam arte diuinandi celebres haberi, eos sibi reddebat amicos, plerosq; consultores ad illos remittens, his verbis:

Nunc Claron ito, mel vocem patris auditurus.

Et rursus:

Brachidica accedas adyta, atq; oracula quæras.

Et iterum:

Mallon abi, Amphilochi quærens oracula vatis.

Et hactenus quidem de ijs quæ intra patriæ fines vsque ad Ioniam, Ciliciam, Paphlagoniam, Galatiamque designauit. Vt verò, & in Italiam oraculi fama permanauit, inq; ipsam Romanorum vrbem: iam nemo omnium erat, qui non alius alium anteuertere studeret, dum hi quidem eò proficiscuntur ipsi, illi verò mittunt, potissimum ij, qui potentia atque auctoritate plurimùm in Repub. pollebant:

ὢν πρῶτος καὶ λαμπρῶτος ἐν τῷ Ῥουτιλιανὸς, ἀνὴρ τὰ μὲν ἄλλα καλὸς καὶ ἀγαθὸς, καὶ ἐν τοῖς τάξεσι Ῥωμαϊκαῖς ἐξητασμένος, τὰ δὲ περὶ τοὺς θεοὺς πάνυ νοσῶν, καὶ ἀλλόκοτα περὶ αὐτῶν πεπεισμένως, ἃ μόνον ἀληλεμμένον που λίθον, ἢ ἐστεφανωμένον βάσαι προπίπτων ἀεὶ, καὶ προσκυνῶν, καὶ ἐπιπολὺ παρεὶς καὶ εὐχόμενος, καὶ τἀγαθὰ παρ' αὐτοῦ αἰτῶν. οὕτως οἶνον ἀκούσας τὰ περὶ τοῦ χρηστηρίου, μικροῦ μὲν ἐξέκλινεν, ἀφεὶς τὴν ἐγκειμένην σπουδήν τάξιν, εἰς τὸ τοῦ Ἀβώνου τεῖχος ἀναπλῆναι, ἔπεμπε δ' οὖν ἄλλους ἐπ' ἄλλοις. οἱ δὲ πεμπόμενοι, ἰδιῶταί τινες ὄντες, ῥᾳδίως ἐξαπατηθέντες, ἐπανήεσαν, τὰ μὲν ἰδόντες, τὰ δὲ ὡς ἰδόντες, καὶ ὡς ἀκούσαντες διηγούμενοι, καὶ προσεπιμυθολογοῦντες ἔτι πλέω τούτων, ὡς ἐντιμότα-

bant: quibus princeps quæ siquæ signifer extitit Rutilianus, vir aliàs quidem honestus ac probus, tum compluribus in prælijs Romanorum spectatæ virtutis: sed qui in ijs quæ ad deos pertinent, parum sanè saperet, vt cui prodigiosa quædam de illis essent persuasa, adeò vt siquando lapidem vel inunctum vel coronatum conspexissent, continuò procideret atque adoraret, ac diutiùs aduolutus vota faceret, bonáque ac læta ab illo postularet. Hic igitur simulatque de oraculo inaudisset, parum aberat quin omisso quem tenebat exercitu, in Aboni murum aduolârit: alios autem post alios eò legabat. Porrò qui mittebantur, seruuli nimirum idiotæ quidam, facilè decepti domum redibant, referentes partim quæ viderant, partim tanquam vidissent audissentque, permulta insuper accumulantes illis, quo domino

μότεροι ἔχῳ παρὰ ὧν δεσπό-
της ἐξικανὸν γοωῦ τὸν ἄθ-
λιον γέροντα, καὶ ἐς μα-
νίαν ἐρρωμένην ἐνέβαλον.
ὁ δ', ὡς ἂν τοῖς πλείστοις
καὶ δυνατωτάτοις φίλος ὤν,
πρεσβεύετο, τὰ μὲν διηγούμε-
νος, ὡς ἀκούσειε παρὰ τῶν
πεμφθέντων, τὰ δὲ καὶ
παρ' αὐτοῦ προσθείς. ἐνέπλη-
σε δ' οὕτω τὴν πόλιν, καὶ
διεσάλευσεν οὕτως, καὶ
τῶν ἐν τῇ αὐλῇ τοὺς πλεί-
στους διεθορύβησεν, οἱ αὐτί-
κα καὶ αὐτοὶ ἠπείγοντο ἀ-
κοῦσαί τι τῶν καθ' αὐτούς.
ὁ δὲ τοὺς ἀφικνουμένους φι-
λοφρόνως προσηγόμενος, ξε-
νίοις τε καὶ ταῖς ἄλλαις δω-
ρεαῖς πολυτελέσιν ἐργα-
ζόμενος αὐτούς, ἀπέπεμπεν,
οὐκ ἀπαγγελοῦντας μόνον
τὰς ἐρωτήσεις, ἀλλὰ καὶ
ὑμνήσοντας τὴν θεὸν, καὶ
τεράστια ὑπὲρ τοῦ μαν-
τείου καὶ αὐτοῦ ψευσομένους.
καὶ μηχανᾶταί τι δ' περισα-
τάρατος ἂν οὐδὲν, οὐδὲ
τῶν προσυχόντως λεγῶν ἄξιον.
νόων

mino fierent commendatio-
res. Inflammârunt itaque
senem infelicem, & in ve-
hementem insaniam impule-
runt. At ille passim ad om-
nes amicos accedens, quos
habebat cùm plurimos, tum
potentissimos, enarrabat
partim ea quæ ab iis quos mi-
serat accepisset, partim quæ
ex sese effinxerat. Et ad eum
modum iste compleuit vr-
bem, concitauitq; quam-
plurimis item aulicis expa-
uefactis atque attonitis: qui
protinus & ipsi cupidita-
te flagrare cœperunt, vt a-
liquid suis de rebus audirent.
Porrò Alexander aduenien-
tes comiter excipiebat, ac
xeniis aliisque magnificis
donatos muneribus, ad eum
remittebat: hoc agens, vti
non solùm renunciarent o-
racula, verumetiam Dei lau-
des canerent, ac portentosa
quædam de oracuio, deq;
ipso mentirentur. Excogitâ-
rat autem ter sceleſtus ille
quiddam neutiquam insci-
tum, & ingeniosius quàm vt in vulgarem competat latronê.

Etenim

λύων γὰρ τὰ πεμπόμενα βιβλία, καὶ ἀναγινώσκων, εἴ τι εὕροι ἐπισφαλὲς, καὶ παρακινδυνευόμενον ἐν τοῖς ἐρωτήσεσι, διατάξων αὐτὸς, καὶ οὐκ ἀπιέμενος, ὡς ὑποχειρίους, καὶ μονονουχὶ δούλους δι' ὃ ἔχοι τοὺς πεμπομένους οἷα δὴ ἀπ' ἐρούς. σωίζησι δὲ, οἷα ἀνὴρ, τοὺς πλουσίους, καὶ μεγάλα δυναμένους τὰς φύσεις πεπαθάνθαι. ἐλάμβανεν οὖν πολλὰ παρ' ἐκείνων ἐλόντων ὅτι αὐτοὺς ἐντὸς ἔχοι τὰ ἀρκύων. βούλομαι δέ σοι καὶ τῶν Ρουτιλιανῷ δοθέντων χρησμῶν ἐνίους εἰπεῖν. πυνθανομένῳ γὰρ αὐτῷ περὶ τοῦ παιδὸς, ἐκ πρώτης γαμετῆς παιδείας ὥραν ἔχοντος, ὅντινα πρέπειν δοκοίη διδάσκαλον τῶν μαθημάτων αὐτῷ ἔφη·

Πυθαγόρην, πολέμων τε διάκοσμον ἰαχήεντα.

Etenim resignatis libellis ac perlectis, si quid offendisset in ijs quæ proponebantur, ita scriptum, vt cum periculo ac discrimine eius qui scripsisset, si proferretur, coniunctum videretur, apud se detinebat, neque remittebat, quo videlicet obnoxios ac propemodum seruos ob metum sibi redderet eos qui miserant, quum in mentem illis veniret, cuiusmodi de rebus consuluissent. Intelligebat autem esse consentaneum, vt qui opibus ac potentia præcellerent, eiusmodi rogationes essent proposituri. Ab his munera quamplurima ferebat: quippe qui non ignorarent sese intra casses eius teneri. Libet autem aliquot ex his responsis commemorare, quæ Rutiliano reddidit. Huic sciscitanti de filio ex vxore priore suscepto, qui iam per ætatem maturus esset vt disciplinis erudiretur, quem instituendo in literis illi præceptorem deberet adhibere, ita respondit:

Pythagoram, egregiéq; canentem prælia vatem.

Dein de

Εἶτα μετ' ὀλίγας ἡμέρας τὸ παιδὸς ἀφθανόντος, ὁ μὲν ἠπόρει, καὶ οὐδὲν ἔχει λέγειν πρὸς τοὺς ἀτιωμένους, παρὰ πόδας οὕτως ἐληλεγμένου τοῦ χρησμοῦ. ὁ δὲ Ρουτιλιανὸς αὐτὸς φθάσας, ὁ βέλτιστος, ἀπελογεῖτο ὑπὲρ τοῦ μαντείου, λέγων, τοῦδε αὐτὸ πεδιδηλωκέναι τὸν θεὸν, καὶ δι' αὐτὸ ζῶντα μὲν μηδένα διδάσκαλον ἑλέσθαι αὐτῷ, Πυθαγόραν δὲ καὶ Ὅμηρον πάλαι τεθνεῶτας, οἷς ἐκὸς τὸ μεταλλεῖον ἐν Ἅιδου νῦν σωθῆναι. τί τοίνυν μεμφεσθαι ἄξιον Ἀλεξάνδρῳ, ἐ τοιούτοις ἀνθρωπίσκοις ἐνδιατρίβειν ἄξιον; αὖθις δὲ πιθανομένῳ αὐτῷ, τῷ τίνος ψυχῇ διεδέξατο, ἔφη·

Πρῶτον Πηλείδης ἐγένου, μετὰ ταῦτα Μίνανδρος,
Εἶθ' ὃς νῦν φαίνῃ, μετὰ δ' ἔσσεαι ἠλιὰς ἀκτίς.

Ζήσας δὲ ὀγδώκοντ' ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ἐνιαύτας.

Ὁ δὲ ἑβδομηκονταετὴς ἀπέθανε μι-

Deinde, paucis post diebus extincto puero, ipse quidem hærebat, nec habebat quod incusantibus responderet, oraculo videlicet ita re præsenti confutato. At Rutilianus optimus vltrò occupans, defendebat oraculum, affirmans hoc ipsum portendisse Deum, qui iussissent neminem quidem è viuis adolescentulo deligi præceptorem, sed Pythagoram potius atque Homerum, iam olim defunctos, quibus cum credibile esset eum iam versari. Quid igitur Alexandro vitio vertere conuenit, si istiusmodi homunculos dignos habuit, quibus fucum faceret? Rursum eidem percontanti cuius tandem animam esset sortitus, ait:

Principiò fueras Pelides, deinde Menander,
Deinde is qui nūc es: post fax Phœbea futurus:

Octoginta æuum ac centum produxeris annos.

At hīc septuagenarius inter-

rīt,

μὴ μελαγχολήσας, οὐδὲ πιεζομένας τῷ τοῦ θεοῦ ὑποσχέσει· ἦν γὰρ οὗτος ὁ χρησμὸς τῶν αὐτοφώνων λίθων. ἐρωμένῃ δὲ αὐτῷ ποτε ἦν περὶ γάμου, φράσαι τῆς ἔφη.

Γῆμον Ἀλεξάνδρου τε Σιδηναίης τε θυγατρα.

Διειλήφει δὲ πάλαι λόγον, ὡς τῆς θυγατρὸς, λίθον ἔχων, ἐκ Σελήνης αὐτῷ γεγονέναι· τῷ γὰρ Σελήνῃ ἐρᾶσθαι αὐτοῦ, καθεύδοντά ποτε ἰδοῦσαν, ὅπερ αὐτῇ ἔθος, λοιμαμένων ἐρᾶν τῶν καλῶν. ὃδ' οὐδὲν μελλήσας, ὁ σωφρονέστατος Ρουτιλιανὸς, αὐθὶς ἔπεμψεν ἐπὶ τὸν λόφον, καὶ τοὺς γάμους συνετέλει ἑξηκοντούτης νυμφίος, καὶ σοὶ, τῷ ψυθιρὰν Σελήνῃ ἑκατόμβας ὅλας ἱλασκόμενος· καὶ τῶν ἐπουρανίων εἷς καὶ αὐτὸς οἰόμενος γεγονέναι. ὃδ' ὡς ἅπαξ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ πραγμάτων ἐλάβετο, μείζω ἀεὶ ποσιπονέα καὶ πάνδεινα τῆς Ρωμαίων ἀρχῆς

rijt, in insaniam versus, haud expectato Dei promisso: quâquam hoc quoque oraculum ex autophonis erat. Eidem item de vxore ducenda percontanti, aliquando incunctanter ac palàm respondit:

Ducito Alexandro natâ
Lunáq; puellam.

Siquidem iam olim rumorem dissipârat, filiam quam habebat, è Luna sibi susceptam fuisse. Lunam enim ipsius amore captam fuisse, quum dormientem aliquando conspexisset. nam id illi familiare est, vt formosos somno sopitos adamare. Porrò Rutilianus vir prudentissimus, nihil cunctatus; protinus accersit virginem, nuptias conficit, sponsus iam sexagenarius, concumbitq;, socrum suam Lunam solidis Hecatombis placans. Iamq; sibi vnus è cœlitũ numero videbatur. At hic vbi semel in Italia rem esset aggressus, maiora in dies ad hæc excogitabat, & in omnes Romanæ ditio-

ἀρχῆς ἔπεμπε χρησμοφόρους, τοῖς πόλεσι περιιοῦσι, λοιμούς καὶ πυρκαϊὰς φυλάσσεσθαι, καὶ σεισμούς, καὶ ἀσφαλῶς βοηθήσειν, ὡς μὴ γένοιτό τι ζύτων αὐτὸς ὑπισχνεῖτο αὐτοῖς. ἵνα δέ τινα χρησμὸν, αὐτόφωνον καὶ αὐτὸν, εἰς ἅπαντα τὰ ἔθνη, ἐν ᾧ λοιμῷ, διεπέμψατο. ἦν δὲ τὸ ἔπος τόδε·

Φοῖβος ἀκερσεκόμης λοιμὸν νεφέλῃ ἀπερύκει.

καὶ τοῦτο ἦν τὸ ἔπος πανταχοῦ ἐπὶ τῶν πυλώνων γεγραμμένον, ὡς τὸν λοιμὸν ἀλεξιφάρμακον. τόδε ἐς τἀναντίον τοῖς πλείοσι περιέπεσε· καίτοι γέ τινα τύχῃ αὐτῶν μάλιστα οἰκίαν ἐπιγεγράφθαι, ἀντὶ τοῦ ἔπος ἐπιγεγράφθαι. καὶ μή μοι νομίσῃς τοῦτο λέγειν, ὅτι δεῖ τὸ ἔπος ἀπῶλλυτο, ἀλλὰ τύχῃ τινὶ ὅτως ἐγένετο. τάχα δὲ οἱ πολλοὶ, καὶ καθαρεύοντες τοῦ σίφωνος, καὶ ῥᾳθυμότεροι διατῶσι, δεῖν

næ ditionis partes, qui perferrent oracula, dimittebat, prædicens ciuitatibus cauendam esse pestilentiam, incendia, terræmotus: se certa remedia traditurum ne quid horum accideret, pollicebatur. Iamq; quum pestilentia increbuisset, vnum quoddam tale oracullum, autophonon & hoc, quoquouersum gentium prodiderat, vnicò carmine comprehensum:

Intonsus nubem pestis depellit Apollo.

Atque hunc versiculum videre erat passim proforibus descriptum, tanquam aduersus pestilentiam remedio futurum. Verùm ea res plurimis diuersam in partem euênit, propterea quòd fortuna quadam sic accidit, vt eæ domus quibus hic versus esset inscriptus, potissimùm desolarentur. Neque verò me putes illud dicere carmen in causa fuisse vt interierint, verùm casu quodam ad hunc modum accidit. Et haud scio an plerique freti carmine, negligentiùs ac securiùs vixerint, nihil ad-

uersum

χρησμῷ πρὸς τὸν νόσον σω τηλοῦντας, ὡς ἂν ἔχοντας προμαχομένας αὐτῶν συμβάς, καὶ τὸν ἀκερσεκόμην Φοῖβον ἀφοξεύοντα τὸν λοιμόν. πανθῶς μέν τοι ἐν αὐτῇ Ῥώμῃ κατεσήσατο, πάνυ πολλοὺς τῶν σωφρονιστῶν, οἳ τὰς ἑκάστου γνώμας διήγγελον αὐτῷ, καὶ τὰς ἐρωτήσεις προμηνύοντες, ἢ ὧν μάλιστα ἐφίεται, ὡς ἕτοιμον αὐτὸν πρὸς τὰς ἀποκρίσεις, καὶ πρὶν ἥκειν τοὺς πεμπομένους καταλαμβάνεσθαι. καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα προεμηχανᾶτο. τηλικοῦτόν τι γάρ τινα συνίστατο. καὶ διὰ δουλείας καὶ ἐπιφανείας, τεῶν ἐξῆς ἀεὶ τελουμένων μυστηρίων· καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ προρρήσεις ἦν, ὥσπερ Ἀθήνησι, τοιαύτη· εἴ τις ἄθεος, ἢ Χριστιανός, ἢ Ἐπικούρειος ἥκει κατάσκοπος τῶν ὀργίων, φευγέτω· οἱ δὲ πιστεύοντες τῷ θεῷ, τελείσθωσαν

uersum pestem præter oraculum adhibentes: perinde quasi syllabas pro sese pugnantes haberent, & intonsum Apollinem telis pestem propellentem. Exploratores item ex sua coniuratione quamplurimos Romæ cõstituerat, qui sibi qua quisque mente esset, indicarent: ac priusquã oraculum adijssent, illi significarent quidnam essent percõtaturi, quidque potissimum capere viderentur: vt etiam priusquam aduenissent ij, qui mittebantur; ille iam ad respondendum instructus ac paratus esset. Atque hæc quidem & id genus alia machinamenta aduersus Italicas vrbes præstruxerat. R Nam præter hæc & initiationes quasdam instituerat, tædarum per manus tradendarum gestationes, & sacrorũ ceremonias, quæ quidẽ tribus ex ordine diebus cõtinenter peragerentur. Ac primo quidem die Athenienſium ritu denunciatio fiebat huiusmodi: Si quis impius, aut Christianus, aut Epicureus mysteriorũ explorator accesſit, discedat. Cæterum q Deo

τελεσθησόμενον τύχῃ τῇ ἀγαθῇ. ἔπ' αὐθὺς ἐν ἀρχῇ ἐξελάσις ἐγίγνετο. καὶ ὁ μὲν ἀγὼν ἦν λέγων, ἔξω Χριστιανὸς, τὸ δὲ πλῆθος ἅπαν ἐπιφθέγγετο, ἔξω Ἐπικούρειοι. ἔπειτα Λητοῦς ἐγίγνετο λοχεία, καὶ Ἀπόλλωνος γονὰ, καὶ Κορωνίδος γάμος, καὶ Ἀσκληπιὸς ἐτίκτετο. ἐν δὲ τῇ λουτρᾷ, Γλύκωνος ἐπιφάνεια, καὶ γένεσις τοῦ βιβλίου. τείτῃ δὲ ἡμέρᾳ, Ποδαλειρίου τε ἅμα καὶ τῆς μητρὸς Ἀλεξάνδρου γάμος. δαδίς δὲ ἐπαλλᾶτο· καὶ δᾷδουχεῖ ἐκαλοῦντο. καὶ τελουμένων, Σελήνης καὶ Ἀλεξάνδρου ἔρως, καὶ τικτομένη τοῦ Ῥουτιλιανοῦ γαμέτη. ἐδᾳδοῦχει δὲ, καὶ ἐπεφάνετο ὁ Ἐνδυμίων Ἀλέξανδρος, καὶ ὁ μὲν, καθεύδων λάθρᾳ, κατέκειτο ἐν ᾧ μέσῳ κατῆει δὲ ἐπ' αὐτὸν, ἐκ τῆς ὀροφῆς, ὡς ἐξ οὐρανοῦ, ἀντὶ τῆς Σελήνης, Ῥουτιλία τις ὡραιοτάτη, τῶν Καίσαρος οἰκονόμων τινὸς γυνὴ, ὡς ἀληθῶς ἐρῶσα τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ ἀντερω-

creduni & parent, sacris feliciter initiëtur. Sub hæc protinùs exigebantur, illo præeunte, dicentéque: Foràs pellantur Christiani. Tum multitudo acclamabat vniuersa: Foràs pellantur Epicurei. Dehinc Latonæ puerperium agebatur, & Apollinis natiuitas: tum Coronidis nuptiæ: demum nascebatur Aesculapius. Altero die Glycon in lucem emergens, Deiq; exortus. Porrò tertio die Podaliriij cum Alexandri matre coniugium agebatur. Dadis autem is appellabatur, idq; ex re, propterea quòd faces quædam incenderentur. Postremo loco, Lunæ atque Alexandri amores, ac nascens Rutiliani coniunx. At verè facem gestabat, mysteriáque agebat Endymion Alexander, cùm hic dormiens scilicet in medio iaceret: descenderet autem in eum è tecti fastigio, tanquam è cœlo, Lunæ vicem agens Rutilia quædam formosissima, cuiusdam è Cæsareæ domus præfecti vxor, quæ nimirum vt amabat Alexandrum, ita vicissim

ἀντιρωμένη ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς τοῖς τοῦ ὀλιθείου ἐκείνου ἀνδρὸς, φιλήματά τε ἐγίγνετο ἐν τῷ μέσῳ, καὶ περιπλοκαί, ἃ δὲ μὴ πολλαὶ ἦσαν αἱ λαμπάδες, τάχ' ἄν τι καὶ τῶν ἀπὸ λόλλιου ἐπράπτετο, μετὰ μικρὸν δὲ, ἀσιγὴ πάλιν ἱεροφαντικῶς ἐσκευασμένος, ἐν πολλῇ τῇ σιωπῇ, καὶ αὐτὸς μὲν ἔλεγε μεγάλῃ τῇ φωνῇ, ἰὴ Γλύκων· ἐπεφθέγγοντο δὲ αὐτῷ ἑπακολουθοῦντες, εὐμολπίδαι δὴ θεῷ, καὶ κήρυκές τινες Παφλαγόνες, βαρβατίνας ὑποδεδεμένοι, πολλῷ τῷ σκορόδῳ ἐρευγόμενοι, ἰὴ Ἀλέξανδρε. πομπὴ δὲ ἐν τῇ ἀδουχίᾳ. καὶ τοῖς μυστικοῖς σκιρτήμασι γυμνωθεὶς ὁ μηρὸς αὐτοῦ ἐξεπίτηδες, χρυσοῦς διεφάνη, δέρμα τ', ὡς ἔοικε, ἐπιχρύσου περιτεθεὶς, καὶ πρὸς τῷ αὐγῇ τῶν λαμπάδων ἀκριβοῦ. ὥστε καὶ γνώμης ποτὲ, ζητήσεως δύο τισὶ τῶν μωροσόφων ὑπὲρ αὐτοῦ ἄττα

cissim ab illo amabatur. Ac sub oculis perditissimi illius mariti, tum complexus agebantur, tum oscula, idque in propatulo. Quod nisi complures fussent tædæ, forsan nonnihil & eorum, quæ fieri solent infra sinum, patratum fuisset. Paulò post rursum introibat ornatu sacerdotali, multo cum silentio. Deinde ipse primus clara voce sonabat, Io Glycon. Assonabant autem benè canori scilicet homines, nempe præcones aliquot Paphlagones, carbatinis calceati, plurimum allij nidorem ructantes, Io Alexander. Porrò subinde inter gestandas tædas, atque inter mysticas saltationes, femur illius de industria renudatum, aureum apparebat: pelle, sicuti conjicio, inaurata circundata, atque hæc ad tædarum fulgorem relucente. Itaque quum duobus quibusdam ex eorum numero, qui desipienter sapientes sunt, super hac re verteretur altercatio, virum

εἴ τι Πυθαγόρου ψυχὴ ἔχοι, ἀλλὰ τὸν χρυσοῦν μηρὸν, εἴτε ἁπλῶς ὁμοίαν αὐτῇ, καὶ τὴν ζήτησιν ταύτην αὐτῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐπανενεγκόντων, ὁ βασιλεὺς Γλύκων χρησμῷ ἔλυσε τὴν ἀπορίαν·

Πυθαγόρου ψυχὴ ποτὲ μὲν φθίνει, ἄλλοτε δ' αὖξει,
Ἡ δὲ προφητείη, δίης φρενὸς ὅρμον ἀρέρδων,
Καί μιν ἔπεμψε πατὴρ ἀγαθῶν ἐπαρωγόν.

καὶ πάλιν·

Ἐς Διὸς εἶσι, Διὸς βληθεῖσα κεραυνῷ.

Προλέγων δὲ πᾶσιν ἀπέχεσθαι παιδὸς σιωνουσίας, ὡς ἀσεβὲς ὄν, αὐτὸς τοιόν δέ τι ὁ γυναίδας ἐτεχνάσατο· τὰς γὰρ πόλεσι τὰς Ποντικὰς, καὶ τὰς Παφλαγονικὰς ἐπάγγελλε θεοπρόπους πέμπειν εἰς τριετίαν ὑμνήσοντας παρ' αὐτῷ τὸν θεὸν, καὶ ἐδεῖ λοιμαθήτας, καὶ προκεκριμένους τὸ εὐγενεστάτους, καὶ ὡραιοτάτους, καὶ μάλα διαφέροντας πεμφθῆναι. ὃς ἐγκλεισάμενος, ὥσπερ

Pythagoræ animum posside-ret, videlicet ob femur aureum, an alium Pythagorico illi consimilem, atque eam controuersiam ad ipsum Alexandrum retulissent: Rex Glycon oraculo litem dissoluit:

Pythagoræ mens emoritur & oritur & vicissim,
Vatis at est animus diuina è mente profectus.
Hunc pater auxilio misit iustis & pijs.

Et rursum:

Tecta Iouis repetet, Iouia li fulmine tactus.

Porrò cùm cunctis alijs denunciaret, vt à puerili concubitu temperarent, ceu re nefaria, vir ille egregius tale quiddam ipse machinatus est. Ponticis ac Paphlagonicis vrbibus imperabat, vt tertio quoque anno mitterent, & qui Deo dicarentur, eiusq; laudes apud se canerent. Verùm mitti oportere spectatos ac selectos: nempe nobilissimos, & ætate florentissimos, formáque eximios. Quibus inclusis perinde vt

empticijs

ὥσπερ ἀργυρωνήτοις ἐχρῆτο συγκαθεύδων, καὶ πάντα πρόπορ ἐμπαροινῶν. καὶ νόμον ἔθηκε ποιήσας, ὅπερ τὰ ὀκτωκαίδεκα ἔτη μηδεμίαν ὧν αὐτῦ σώματι ἀνθιῶσθαι, μηδὲ φιλήματι ἀσπάζεσθαι, ἀλλὰ τοῖς ἄλλοις προτείνων τὴν χεῖρα λύσαι, μόνος τὸς ὡραίους καταφιλεῖ, καὶ ἱκανῶς οὗτοι οἱ ἐντὸς τ φιλήματος. διαῦτα ἐνηρυθρωμένοις τοῖς ἀνοήτοις διετέλει, γυναικάς τε ἀνέδην διαφθείρων, καὶ παισὶ σωφρ. καὶ ὧν μέγα, καὶ ἐνδοξον ἐκάστῳ, ἄν τινα γυναικὶ προβλέψειεν, εἰς καὶ φιλήματος ἀξιώσειεν, ἀθρόαν τὴν ἀγαθὴν τύχην ἥξειν ἔφασκε καὶ τὴν οἰκίαν αὐτῷ εὐφρανεῖσθαι. τοσαῦτα δὲ καὶ ἄνυχον τιθεμένου παρ' αὐτ, καὶ οἱ ἄνδρες ἐπεμαρτύρουν, ὅτι ἀληθῶς λέγοιεν. ἐθέλω δέ σοι καὶ διάλογον διηγήσασθαι τ Γλύκωνος, καὶ τ Σαπέρδωτος,

emptitijs ad libidinem abutebatur, modis omnibus in eos debacchari ſolitus. Praeterea legem quoq; condiderat, ne quis maior annis octodecim ſeſe T admoto ore complecteretur, néve cum baſio ſalutaret: ſed reliquis manum duntaxat oſculandam porrigens, ſolis ætate formaq; floridis oſculum dabat: atq; his quidem inde cognomen inditum, vt intra oſculum conſtituti dicerentur. Atque in hunc modum vecordibus ac ſtupidis mortalibus illudens, perpetuò deinceps ſuas nequitias exercebat, paſsim conſtuprans vxores, paſsim liberis abutens. Quin magnum quiddam, cunctiſq; optandum videbatur, ſi cuius vxorem vel aſpexiſſet modò. Porrò ſi quam etiam oſculo dignatus fuiſſet, nemo non ita putabat, quicquid eſſe bonarũ felicitatum, id omne ſemel in eam domum influxurum eſſe. Erant inſuper, atq; eæ non paucæ, quæ ſeſe etiam peperiſſe ex illo iactarent: quod ita eſſe mariti ſuo teſtimonio confirmabant. V. Lubet etiam dialogum tibi referre Glyconis & Sacerdotis,

λωτ, Τιανοῦ τινος ἀνθρώπου, ὁποίου τινὸς τὴν σωφροσύνην, ἔστιν ἀπὸ τῶν ἐρωτήσεων. ἀνέγνων δὲ αὐτὰς, χρυσοῖς γράμμασι γεγραμμένας ἐν Τίῳ, ἐν τῷ τοῦ Σακερδώτου οἰκίᾳ. εἶπε γάρ μοι, ἔφη, ὦ δέσποτα Γλύκων, τίς ἐστι; ἐγὼ, ἦδ' ὅς, Ἀσκληπιὸς νέος, ἄλλος παρὰ ἐκεῖνον τὸν πρότερον. πῶς λέγεις; οὐ θέμις ἀκοῦσαί σε ταῦτα. πόσα δὲ ἡμῖν ἔτη παραμενεῖς χρησῳδῶν; τέτταρα πρὸς τοῖς χιλίοις. εἶτα, ποῖ μετασήσῃ; ἐς Βάκτρα, καὶ πρὸς ἐκεῖνα γένη. δεῖ γὰρ ἀπλοῦσαι καὶ τοὺς βαρβάρους ἐπιδημίας τῆς ἐμῆς, τὰ δ' ἄλλα χρυσεῖα, τὰ ἐν Διδύμοις, καὶ τὰ ἐν Κλάρῳ, καὶ τὰ ἐν Δελφοῖς, ἔχουσι τὸν προπάτορα τὸν Ἀπόλλω χρησμῳδοῦντα. ἢ ψευδεῖς εἰσιν αἱ νῦν ἐκπίπτουσαι ἐκεῖ χρησμοί; μὴ δὲ τοῦτ' ἐθελήσῃς εἰδέναι· οὐ γὰρ θέμις. ἐγὼ δέ τις ἔσομαι μετὰ τὸν νεῶ βίον; κάμηλος, εἶτα ἵππος, εἶτ' ἀνὴρ σοφὸς, καὶ

ccrdotis, viri cuiusdam Tianei, cuius sapientiam ex his quæ sciscitatus est, conijcias licebit. Hunc equidem legi pridem, aureis descriptum literis Tij, in ipsis Sacerdotis ædibus: Dic, inquit, mihi rex Glycon, quis nam es? Sum ille, inquit, minor Aesculapius. Num alius ab illo priore? quid ais? Haud fas est vt isthuc audias. Sed quot annos apud nos permansurus, atque oracula redditurus? Ad millesimum tertium. Deinde quò demigraturus? Ad Bactra, atque in eas regiones. Siquidem oportet & barbaros meo conuictu meáque præsentia frui. At reliquæ sortes, puta quæ in Didymis, Claro, Delphisq; reduntur, vtrum ab auctore proficiscuntur Apolline, an vana sunt quæ illic eduntur oracula? Ne isthuc quidem scire quæsieris. nefas enim. Cæterùm ego quis tandem post hanc vitam futurus sum? Camelus, deinde equus, post hæc vir sapiens, ac vates

προφήτης ὁ μείων Ἀλεξάνδρου. διαῦτα μὲν ὁ Γλύκων ὡς Σακερδώτι διηλέχθη. ἐπὶ τέλει δέ, χρησμὸν ἔμμετρον ἐφθέγξατο, αἰδῶ αὐτὸν Λεπίδῳ ἑταῖρον ὄντα·

Μὴ πείθου Λεπίδῳ, ἐπεὶ οἱ λυγρὸς οἶτος ὀπηδεῖ.

Πάνυ γὰρ ἐδεδίει τὸν Ἐπίκουρον, ὡς πρόειπον, ὥστινα ἀντίτεχνον, καὶ ἀντιβρισλῶ τῆς μαγγανείας αὐτοῦ. ἵνα γοιῶ τινα τῶν Ἐπικουρείων τολμήσαντα καὶ διαλέγεσθαι αὐτὸν, ἐπὶ πολλῶν πανούργων, ὡς λίνθινον οὐ μικρὸν διατείνοντα. ὁ μὲν γὰρ προσελθὼν, ἔλεγε μεγάλῃ τῇ φωνῇ· σὺ μέν τοι γε, ὦ Ἀλέξανδρε, τὰ δεῦρα Παφλαγόνα προσαγαγεῖν οἰκέτας αὐτῷ ὡς ἔχεις μέγα τῆς Γαλατείας, τῷ ἐπὶ θανάτῳ ἀνέπεισας, ὡς ἀπολωλότας τὸν ἠὸν αὐτοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ παιδεύοντα. ὁ δὲ νεανίσκος ἦν, καὶ ἐπανελήλυθεν ὢν, μετὰ τῶν οἰκετῶν ἀπώλειαν, θηρίοις ἂν σὺ παρα-

vates non inferior Alexandro. Atque hæc Glyconis cum Sacerdote confabulatio. Postremò & oraculum carmine comprehensum edidit, quum non ignoraret illum amicum esse Lepido:

Ne pare Lepido: namque huic fatum instat acerbum.

Mirum etenim in modum metuebat Epicurum, sicuti superiùs dictum est, nimirum vt artificem ac sapientem, suis artibus atque impostoris hostem atque infensum. Itaque ex Epicureis, quempiam ausum se multis præsentibus coarguere, propemodum in vitæ discrimẽ adduxerat. x Siquidem adiens ille, clara voce dicebat: Tu nimirum Alexander Paphlagoni cuidam persuasisti, vt seruos suos apud Galatiæ præfectum capitis accerseret hoc nomine, quasi filium ipsius, qui tum Alexandriæ erudiebatur, occi-

dissent: atqui viuit adolescens, incolumisq; reuersus est, famulis iam supplicio affectis, qui tuâ operâ bestijs tradit

παραδοθέντων. ζητοῦμέ τι ἐγγένηται· ἀναπλώσας ὁ νεανίσκος εἰς Αἴγυπτον, ἄχετό τινα χρόνον, πλοίοις ἀναγομένοις, ἐπείθη καὶ αὐτὸς εἰς Ἰνδίαν πλεῦσαι. μακρὰ δὴ ἦν ἐκεῖνα τὰ ἐνθένδε ἀπιόντα, οἱ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι οἰκέται αὐτοῦ, οἰηθέντος ἢ ἐν τῷ Νείλῳ πλέοντα διαφθαρῆναι τὸν νεανίσκον, ἢ καὶ ὑπὸ λῃστῶν (πολλοὶ γὰρ τότε) ἀνῃρῆσθαι, ἐπανῆλθον ἀπαγγελοῦντες αὐτοῦ τὸν ἀφανισμόν. ἔπειτα ὁ χρησμὸς ἦν ἐκ μακαρίας, μεθ' ὃν ἐπέστη ὁ νεανίσκος, διηγούμενος τὴν ἀποδημίαν. ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγεν, ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, ἀγανακτήσας ἐπὶ τῷ ἐλέγχῳ, καὶ μὴ φέρων τὴν ὀνείδισιν τὴν ἀληθείαν, ἐκέλευε τοὺς παρόντας λίθοις βάλλειν αὐτόν, ἢ καὶ αὐτοὺς ἐναγεῖς ἔσεσθαι, καὶ Ἐπικούρους ἀληθῶς. τοῦ δὲ βάλλειν ἀρξαμένων, Δημόστρατός τις ἐπιδημῶν τῷ Πόντῳ, πρῶτος ἐκεχυθεὶς ἐρρύσατο τὸν ἄνθρωπον,

perierunt. Porrò huiusmodi quiddam acciderat. Cùm adolescentulus amne aduerso in Aegyptum nauigasset, ad inundationem vsque subducto nauigio, persuasus est vti pariter in Indiam nauigaret. Itaque dum diutiùs abesset, infelices illi eius ministri, rati videlicet vel in Nilo nauigantem interisse puerum; vel à latronibus (nam id temporis permulti grassabantur) esse peremptum, reuersi sunt domum: renunciãtes quemadmodum è medio sublatus esset. Deinde proditum oraculum, damnati serui. sub hæc adest adolescentulus, peregrinationem suam enarrans. Atque hæc quidem ille: at Alexander indignatione percitus, quòd coarguereturr, neque ferens opprobratam sibi vanitatem, iussit vt qui adessent, lapidibus illũ impeterent: alioqui & ipsos impios futuros, atq; Epicureos appellandos. Dumq; illi iam lapidare cœpissent, Demonstratus quidam, qui diuersabatur in ponte, primus hominem sui corporis obtegens obiectu, morti subdu-

xit,

φρον, μικροῦ δεῖν καταλευσθῆναι, πάνυ δικαίως. τί γὰρ ἔδει μόνον φρονεῖν ἐν τοσούτοις μεμηνόσι, καὶ παραπολαῦσαι τῆς Παφλαγόνων μωρίας; καὶ τὰ μὲν καθ' ἑαυτὸν διαῦτα. ἄλλῳ τινὶ προσκαλουμένῳ, κατὰ τάξιν τῶν χρησμῶν (πρὸ μιᾶς δὲ ταύτης τοῦ θεσπίζειν ἐγίνετο) καὶ ἐρομένου τοῦ κήρυκος, ἃ θεσπίζοι, ὡς δὲ ἀνεῴξαν ἔνδοθεν, εἰς κόρακας οὐκ ἔτι τὸν τοιοῦτον οὔτε στέγη τις ἐδέχετο, οὔτε πυρὸς ἢ ὕδατος ἐκοινώνει, ἀλλ' ἔδει γλῶ πρὸ γῆς ἐλαύνεσθαι, ὡς ἀσεβῆ καὶ ἄθεον, καὶ Ἐπικούρειον, ἥπερ ἐστὶν ἡ μεγίστη λοιδωρία. ἐμοὶ γοῦν καὶ γελοιότατον ἐποίησεν ὁ Ἀλέξανδρος. εὑρὼν γὰρ τὰς Ἐπικούρου κυρίας δόξας τὸ κάλλιστον, ὡς οἶδα, τῶν βιβλίων, καὶ κιφαλαιῶδες, περιεῖχον τῆς ταὐτοῦ σοφίας τὰ δόγματα, κομίσας εἰς τὴν ἀγορὰν μέσην, ἔκαυσεν

xit, alioqui lapidibus obruendum, idque iure optimo. quid enim oportebat vnum inter tam multos insanientes sanum esse, atque à Paphlagonum stultitia malum sibi accessere? Et illi quidem hæc euenerunt. Cæterùm aduocatis iuxta oraculorum ordinem ijs qui proposuerant (nam id fiebat pridie quàm responsa redderet) præcone rogante an vaticinari vellet, si cuipiam illorum ex adyto respondisset, in malam rem: huiusmodi hominem neque tecto quisquam excipiebat, neque igni aquáve impertiebat: verùm erat illi solum aliud alio vertendum, tanquam impio, deorumque contemptori, atque Epicureo: quod quidem probrum omnium erat grauissimum. Quapropter vnum etiam Alexander quiddam designauit ridiculum. Nactus peculiares Epicuri sententias, librum (vt scis) longè pulcherrimum, summatim Epicureæ disciplinæ decreta complectentem, medium in forum deportauit,

ἔκαυσεν ἐπὶ ξύλων συκίνων, ὡς δῆθεν αὐτὸν καθαφλέγων, καὶ τὸν σποδὸν εἰς θάλασσαν ἐξέβαλεν, ἔτι καὶ χρησμὸν ἐπιφθεγξάμενον·

Πυρπολέειν κέλομαι δόξας ἀλαοῖο γέροντος·

Οὐκ ἐνόησε ὁ κατάρατος, ὅσων ἀγαθῶν τὸ βιβλίον ἐκεῖνο τοῖς ἐντυχοῦσιν αἴτιον γίγνεται, καὶ ὅσην αὐτοῖς εἰρήνην, καὶ ἀταραξίαν καὶ ἐλευθερίαν ἐνεργάζεται, δεμάτων μὲν καὶ φασμάτων καὶ τεράτων ἀπαλλάττων, καὶ ἐλπίδων ματαίων, καὶ πλείστων ἐπιθυμιῶν, νοῦν δὲ καὶ ἀλήθειαν ἐντιθεὶς, καὶ καθαίρων ὡς ἀληθῶς τὰς γνώμας, οὐχ ὑπὸ δαφνῆς καὶ σκίλλης, καὶ τοῖς τοιούτοις φλυαρίαις, ἀλλὰ λόγῳ ὀρθῷ, καὶ ἀληθείᾳ καὶ παῤῥησίᾳ. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ἔνι τι, καὶ μέγιστον τόλμημα τοῦ μιαροῦ ἀνδρὸς ἄκεσον· Ἔχων γὰρ ὁ μικρὰν ἐπίβασιν ἐπὶ τὰ βασίλεια καὶ τὸν αὐλὸν, καὶ τὸν Ῥουτιλιανὸν εὐδοκι-

μοῦντα

ac Z lignis ficulnis exusſit, tanquam auctorem ipſum exureret ſcilicet: ac cinerem abiecit in mare, oraculo inſuper eam in rem edito:

Edico decreta ſenis comburere cæci.

Haud perpendit ſceleſtus ille, quantum adferret is liber commoditatum ijs quĩ in eo legendo verſarentur, quantamque illis quietem, tranquillitatem, libertatemq; páreret, propterea quòd à pauoribus, ſpectris ac prodigijs liberaret: tum ſpes inanes atque immodicas adimeret cupiditates, mentem ſanam ac veritatem inſereret, planè luſtraret animum, non tæda quidem, aut ſquilla, aut alijs id genus nugamentis: imò recta ratione, vero ac libertate. α Accipe iam facinus quoddam hominis ſceleratiſſimi, vnum inter omnia multò impudentiſſimum. Quum iam non mediocrem in Regiam aditum ſibi patefeciſſet, inque aulam Cæſaream, præſertim Rutiliano rem adiuuante, atque

μοιῶται παρόδου, ἀπέμπειν τὸν χρησμὸν, τὸ ἐν Γερμανίᾳ πολέμου ἀκμάζοντος, ὅτι θεὸς Μάρκῳ ἤδη τοῖς Μαρκομάννοις καὶ Κουάδοις συνιπλέκεται. ἐξῆν δὲ ὁ χρησμὸς, λέοντας ἐμβιβιβῶσι ζῶντας εἰς τὸν Ἴστρον, μετὰ πολλῶν ἀρωμάτων, καὶ θυσιῶν μεγαλοπρεπῶν. ἄμεινον δὲ αὐτὸν ἀπεῖπε τὸν χρησμόν·

Ἐς δίνας Ἴστροιο, δίιπετέες θ' ὁσιάμοιο,
Ἐμβαλέειν κέλομαι δοιὰς Κυβέλης θεράποντας,
Θῆρας ὀρεσσιφοίτας, καὶ ὄφρα πτερόφοιτος ἀνὴρ,
Ἄνθεά, καὶ βοτάνας εὐώδεας, αὐτίκα δ' ἔσται
Νίκη, καὶ μέγα κῦδος, ἅμ' ἀρετῇ ἐραμένῃσι.

Γενομένων δὲ τούτων, ὡς προσέταξε, τοὺς μὲν λέοντας ἐμβιβασθέντας εἰς τὸν πολέμιον, οἱ βάρβαροι ξύλοις κατεργάσαντο, ὡς τινας κύνας, ἢ λύκους ξυρικούς, αὐτίκα δὲ τὸ μέγιστον πρᾶγμα τοῖς ἡμετέροις ἐπεγένετο. καὶ γὰρ ἐκ τοῦ παραχρῆμα πολλοὶ τῶν βαρβάρων ἀπέθανον, καὶ ἐν τῇ μάχῃ ἐπεσον πλείους ἢ μύριοι. ἐπεὶ δὲ καὶ ἐν τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ ἐπιγενομένων τῶν ἀρωμάτων, καὶ τῶν θυσιῶν, ἐπὶ πλέον ἐθερμάνθησαν, καὶ ἐπὶ τὸν ἐχθρὸν ἐπῆλθον, ἐνίκησαν μάχῃ μεγάλῃ, καὶ ἐπεκράτησαν τῶν πολεμίων. ἐπὶ τούτοις ἐπιστολὴν ἔγραψε τῷ Μάρκῳ, καὶ τὸν χρησμὸν ἐνέγραψεν, ὡς ἐκεῖνος ἐπέστειλεν αὐτῷ. ὁ δὲ Μάρκος ἐπιστεύσας τῷ χρησμῷ, καὶ τοῖς ἀποτελέσμασιν, ἐπέστειλε τῷ Ἀλεξάνδρῳ, ἐπαινῶν τε καὶ θαυμάζων τὸν χρησμὸν, καὶ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν πραγμάτων. ἐπὶ τούτοις ἐπιστολὴν ἔγραψε τῷ Μάρκῳ, καὶ τὸν χρησμὸν ἐνέγραψεν, ὡς ἐκεῖνος ἐπέστειλεν αὐτῷ. ὁ δὲ Μάρκος ἐπιστεύσας τῷ χρησμῷ, καὶ τοῖς ἀποτελέσμασιν, ἐπέστειλε τῷ Ἀλεξάνδρῳ, ἐπαινῶν τε καὶ θαυμάζων τὸν χρησμὸν, καὶ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν πραγμάτων.

atque approbante: quum bellum quod in Germania gerebatur, maximè flagraret, diuo Marco cum Marcomannis & Quadis conserente, oraculum diuulgauit, quo iubebat vti duos leones viuos in Danubium immitterent, variis cum odoribus, ac sacris quibusdam magnificis. sed præstat ipsum oraculum referre:

Gurgitibus fluuij turgentis ab imbribus Istri
Immisisse duos Cybeles edico ministros,
Monte feras alitas: tum quantum alit Iudicus aër
Florum atque herbarum bene olentum: moxq; futura est
Et victoria, pax & amabilis, & decus ingens.

Ea quum essent facta quemadmodum ille præscripserat: leones quidem simulatque in hostium regionem enatassent, Barbari canes quos spiam aut lupos esse rati, fustibus arcebant. At nostrorum protinus maxima strages

esti

ἡμιστείροις ἐγίνετο, λυσμενείων τε σχεδὸν ἀθρόων ἀπολομένων. ἕτερα ἀκολούθησι τὰ περὶ Ἀκυληίαν γενόμενα, ἡνίκα παρὰ μικρὸν τῆς πόλεως ἐκείνης ἅλωσις. ὁ δὲ πρὸς τὸ ἀρβιβικὸς τῷ Δελφικῷ ἐκείνῳ ἀπολογίαν, καὶ τὸν τῷ Κροίσῳ χρησμὸν ψυχρῶς παρῄνει, νίκην μὲν γὰρ προφητᾶν τὸν θεὸν, μὴ μέντοι λελῶσαι, Ρωμαίων, ἢ τῶν πολεμίων ἤδη δὲ πολλῶν ἐπιῤῥεόντων, καὶ τῆς πόλεως αὐτῶν θλιβομένης, ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἐπὶ τὸ χρηστήριον ἀφικνουμένων, καὶ τὰ ἐπιτήδεια διαρκῆ μὴ ἐχόντης, ἐπινοεῖ τὸς νυκτερευοὺς καλουμένους χρησμούς. λαμβάνων γὰρ τὰ βιβλία, ἐπικοιμᾶτο, ὡς ἔφασκεν αὐτοῖς, καὶ ὡς ὄναρ παρὰ τοῦ θεοῦ ἀκούων ἀπεκρίνετο, ἃ μέντοι σαφῆς τὰς πολλὰς, ἀπὸ τῆ ἀμφιβόλως, τῆ ταραχμένως, τῆ μάλιστα, εἴ ποτε θεάσαιτο πεπερασμένον τὸ βιβλίον καὶ σφραγισμένον. ἔγραφε

est consequuta, viginti fermè millibus simul extinctis. His consimilia sunt ea quæ in Aquileia contigerunt, quum parum abfuerat vt vrbs ea caperetur. At is ad id quod euenerat, Delphicam illam responsionem, Crœsoque redditum oraculum, frigidè sanè detorsit, dicens Deum quidem prædixisse victoriam, haud tamen explicuisse virum Romanorum esset futura, an hostium. Tandem quum plurimi iam eam in vrbem confluerent, premeretúrque Abonotichitarum ciuitas multitudine eorum qui ad oraculum ventitabant, neque sufficeret suppeditandis ijs quæ ad victum erant necessaria, comminiscitur oraculorum genus quoddam id quod nocturnum appellabatur. Siquidem libellis indormire solebat, vt aiebat ipse, deinde tanquam in somnio diuinitùs edoctus respondebat: nihil certi tamen, sed ambiguè plerunque, ac confusim: maximè si quos libellos conspexisset accuratiùs atque obseruantiùs obsignatos.

Ad

ὃ γὲ παρακινδυνεύων, τὸ ὑπιλθὸν ἅπαξ ὑπέγραφε, χρησμοῖς πρέπον καὶ τὸ τοιοῦτον οἰόμενος. καὶ ἅπαξ τινὸς ἐξηγηταὶ ἐπὶ τούτῳ καθήμενοι, καὶ μισθοὺς οὐκ ὀλίγους ἐκλέγοντος, παρὰ τῶν τοιούτους χρησμοὺς ὑπολαμβανόντων ἐπὶ τῇ ἐξηγήσει καὶ διαλύσει αὐτῶν, καὶ τοῦτο αὐτῶν τὸ ἔργον ὑπόμισθον ἦν· ἐτέλουν γὲ οἱ ἐξηγηταὶ τῷ Ἀλεξάνδρῳ, τάλαντον Ἀττικὸν ἑκάστοτε, ἐνίοτε δὲ, μήτε χρομένου τινὸς, μήτε συμφοιτῶντος, ἀλλ' οὐδὲ ὅλως ὄντος, ἐχρησμῴδει πρὸς ἔκπληξιν τῶν ἀνοήτων, οἷον καὶ τόδε·

Δίσσα ὅσις οἰὼ ἄλοχον, μάλα παχυλιληθὼς,
Καμιγίνδαν ὑπὲρ λιχέων σαλάγδ, καὶ ἀπὸ λῶμα,
Δῆλος πρωτογόνης, ὃς λὺ σύγε πάντα πέποιθας.
Ὤνυσο γὲ ἐκεῖνον, ὅσ' ἄνθις οἰὼ παράκοιτιν,
Αὐτίδοσιν ταύτῃ ὕβρεως ἰδίας ἀντίνωρ.

Ad hunc enim modum citra vllum resignandi periculum quicquid temerè in mentem veniſſet, ſubſcribebat: ratus & hoc ipſum oraculis conuenire. β Erant autem ad id nonnulli conſtituti interpretes, qui mercedem non exiguam colligebant ab ijs qui eiuſmodi capiebant oracula, vt enarrarent ea, explicarentq́ue: atque hoc illorum munus conducticium erat. Nam interpretum quiſque talentum Atticum pendebat Alexandro. Nonnunquam, quum neque conſuleret quiſquam, neque miſſus eſſet aliquis; imò cùm ne eſſet quidem huiuſmodi quippiam: tamen oraculum edebat, vt ſtultos mortales redderet attonitos: quod genus illud erat:

Hunc age quære, tuā qui, tectus in ædibus, ac te
Clam prorſum, vxorem vultuq́ue oculisq́ue decoram
Stuprat adulterio, ſeruorū ex agmine primus,
Ipſe cui ſolus ſuaſiſti hæc omnia demens.
Eius enim florem libāſti. hoc dedecus ille

Αὖ

Nunc

Ἀλλ' ἐπί σοι δὴ φάρμακ' ἀπ' αὐτῶν λυγρὰ τέτυκται,
Ὡς μήτ' ἐσαίοις, μήτ' ἀσοράας, ἃ ποιέουσιν,
Εὑρήσας δικάτῳ, ὑπὸ σῇ λίχεδ', ἀγχόθι τοίχου,
Πρὸς λιγάλλης, ἣ σὴ θεράπαινα σώοιδε Καλυψώ.
Τίς οὐκ ἂν Δημόκριτος οὐκ ἀπέβλαψε, ἀκούσας ὀνόματα, καὶ τόπους ἀκριβῶς; ἔπειτα μὴν ὀλίγου καὶ ἐπῄνησεν ἄν, σωφρονεῖν τὰ ἐπίνοιαν αὐτῇ; ἀλλὰ καὶ βαρβάροις ποτάκις ἔχρησεν, ἔστις τῇ πατρίῳ ἕροιτο φωνῇ, Σύρεσι ἢ Κελτοῖσι, ῥᾳδίως ἐξευρίσκων τινὰς ἐπιδημοῦντας ὁμογενεῖς τοῖς ἀνακρίνουσι. διὰ τοῦτο καὶ πολὺς ἐν μέσῳ χρόνος, ὡς τὰ δόσεως τὰ βιβλίων, καὶ τὰ κατασκευῆς, ὡς ἐν τούτῳ καιρὸν σχολὴν λάβοιεν τοῖς χρησμοῖς ἀσφαλῶς, καὶ ἐνεύσαιεν τοῖς ἑρμηνεύουσι λαβόμενοι ἔπαλσα, οἷος καὶ ὁ τῶν Σκυθῶν λοθὰς

Nunc tibi compensam, cum coniuge dormit herili.
Quin ijdem tibi iam pridem lethale venenum
(Vt neque quae faciant, possis audire, nec vnquam
Cernere luminibus) tectè furtimq; parârunt.
Inuenies q; tuo sub lecto pharmaca, iuxta
Parietem, sub ceruicali condita. porrò
Istis conscia criminibus tua serua Calypso est.
Quis Democritus principiò non commoueretur, vbi nominatim & auctores & locà palàm audîsset designari? Verùm illicò despuisset, simulatque cognouisset quo hæc artificio gererentur.
Insuper & Barbaris non rarò respondit, si quis patriâ lingua scisciteretur, puta Syriacè aut Gallicè, quoties difficile erat inuenire conterraneos eorum qui rogationem proposuissent: proinde receptis libellis, multum intercedere solebat interualli priusquam oraculum redderet, quò videlicet interim per ocium posset & soluere tutò libellos, & nancisci qui cuncta possent interpretari. & illud Scythæ cùm

iusdam

θῆς χρησμὸς ἰῶ.

Μόρφι ἐβάργυλις ἐς σκιλὼ χνέγχικραγκλείψῃ φάος.

ἄλλως πάλιν, οὔτε παρόντι, ἔτι ὅλως τινὶ ὄντι ἔφη; ἄνω μίτρου, ἀναστρέφειν ὀπίσω· ὁ γὰρ πέμψας σε, τέθνηκεν ὑπὸ τοῦ γείτονος Διοκλέους τὰ μέγιστα, λῃστῶν προσπεσόντων, Μάνγου καὶ Κέλερος καὶ Βουβάλου, οἳ καὶ ἤδη δέδενται ληφθέντες. ὀλίγους δὲ καὶ τῶν ἐμοὶ δοθέντων ἄκουσον· ἐρομένου γάρ μου, εἰ φαλακρός ἐστιν Ἀλέξανδρος, καὶ καταμεμαμένου πειείργως καὶ προφανῶς, ὑπογράφεται χρησμὸς νυκτερεύσιος· Σαβαρδαλάχου μάλαχ' Ἄττις ἄλλος ἰῶ. καὶ πάλιν ἐμοῦ ἐρομένου, ἐν δύο βιβλίοις διαφόροις, τῷ αὐτῷ ἐρωτήσειν, πόθεν ἰῶ Ὅμηρος ὁ ποιητής, ἐπ' ἄλλου καὶ ἄλλου ὀνόματος, ὡς ἑτέρῳ μὲν ὑπέγραψεν, ἐξαπατηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐμοῦ νεανίσκου. ἐρωτηθεὶς γὰρ, ἐφ' ὅ, τι ἥκει, θεραπαίνη, ἔφη, αἰτήσων πρὸς ὀφθαλμίαν

iuſdam redditum oraculum:

Morphi ebargulis in vmbram chnenchicranc, relinquet lucem.

Aliàs rurſum quum nec adeſſet item quiſpiam, neque tale quicquam omnino contigiſſet, citra carmen eloquutus eſt: Redito vnde veniſti: ſiquidem is qui te miſit, hodie periit, interemptus à Diocle vicino, accedentibus latronibus, Mango, Celere ac Bubalo, qui nunc etiam comprehenſi tenentur in vinculis. Cæterùm pauca nunc accipe ex his quæ mihi ipſi reſpondit. Sciſcitato an caluus eſſet Alexander: quum libellos palàm atque accuratè obſignaſſem, reſponſum nocturnũ ſubſcribitur: Sabar Dalachi Malach. Attis alter erat. Rurſum quum diuerſis libellis eandem rogationem propoſuiſſem, puta cuiatis eſſet vates Homerus, idq; alio atque alio nomine: alteri ſubſcripſit, videlicet deceptus à puero, qui rogatus qua gratia venit, vt remedium, inquit, peterem aduerſus

laterum

ὁδοιπόρῳ πλοῦν.

Κυημίδι σε χρίσω κέλομαι, προσείπω τι πρὸς Λητῶ.

Τῷ δ' ἑτέρῳ, ἐπειδὴ καὶ τοῦτο ἐκκλησιάζει, ὡς ἐρωτᾷ τοῦ πέμψαντος, ἄρα μοι πλεῖσται ἐπ' Ἰταλίαν, ἢ πεζοπορῆσαι λῷον, ἀπεκρίνατο ἡδέως πρὸς τὴν Ὁμηρον·

Μὴ σύγε νηυσὶν ἅλα, πλεῦσαι δὲ κατ' οἶμον ὁδοῖο.

Πολλὰ γὰρ τοιαῦτα καὶ αὐτὸς ἐπεμηχανήσατο αὐτῷ, οἷον καὶ ἐκεῖνο μίαν ἐρώτησιν ἐπερωτήσας, ἐπιγράψας τῷ βιβλίῳ, κατὰ τὸ ἔθος, τοῦ δεῖνος χρησμοὶ ὀκτώ, ψευσάμενός τι ὄνομα, καὶ τὰς ὀκτὼ δραχμὰς, καὶ τὸ γιγνόμενον ἔτι πρὸς ταύταις πέμψας, ὁ δὲ πεισθεὶς τῇ ἀπομπῇ τοῦ μισθοῦ, καὶ τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ βιβλίου, πρὸς μίαν ἐρώτησιν (ἦν δὲ αὕτη, πότε ἁλώσεται μαγγανεύων Ἀλέξανδρος) ὀκτώ μοι χρησμοὺς ἔπεμψεν, ὅτινας φασὶν, οὔτε οὐρανὸν ἁπτομένους, οὐδὲ

laterum dolorem:

Cymide de iubeo, ac Latonæ rore perungi.

Alteri verò vbi sciscitanti ei dictum esset, virum mihi satius esset in Italiam nauigio, an pedestri itinere proficisci, respondit, nihil quidem quod ad Homerum attineret:

Carpe viam pedibus, rate ne sulcaueris vndas.

Multa id genus aduersus illum sum machinatus, quorum de numero fuit & illud, vnica rogatione proposita libello pro more inscripto, talis cuiusdam rogationes octo, nomen aliquod emētitus, missis drachmis item octo: præterea quod fieri solitum esset, adiungent. At ille persuasus partim missa mercede, partim inscriptione libelli, ad vnicam rogationem (ea erat huiusmodi, quando deprehendendus esset impostor Alexander) octo misit oracula, sed quæ neque cœlum (quod aiunt) neque terram attingerent, verùm absurda, & in-

γνόντες δὲ καὶ δυσνοήτους ἅπαντας. ἅπερ ὕστερον ἀνθὸμὲν & , καὶ ὅτι Ρουτιλιανὸν ἐγὼ ἀπέτριπον τὸ γάμου, καὶ τὸ πάνυ προσκεῖσθαι τοῖς τοῦ ἀνηθικείου ἐλπίσιν, ἐμίσει, ὡς τὸ εἰκὸς, καὶ ἔχθιστον ἄγαθε, διά τοι τὸν περὶ ἐμοῦ ἐρομένῳ ὧν Ρουτιλιανῷ ἔφη, Νυκτιπλάνοις ὀάροις χαίρει, κοίταις τε δυσάγνοις. καὶ ὅλως, ἔχθιστός & εἰκότως ἦν ἐγώ. διὰπερ δὴ ἐσιληθόντα με ἐς τὴν πόλιν ἤσθετο, καὶ ἔμαθεν, ὡς ἐξ ἄκρου & εἶεν ὁ Λουκιανὸς (ἐπηγόμην δὲ καὶ σπαθιώτας δύο, λογχοφόρον καὶ κοντοφόρον, παρὰ τὸ ἡγεμόνου τῆς Καππαδοκίας, φίλου τότε ὄντος & λαβὼν, ὡς μοι παρεπέμψειαν μέχρι πρὸς τὴν θάλατταν) αὐτίκα μιᾶς εἰκιθίας ἀξίως πάνυ, καὶ μιᾶς ποινῆς φιλοφροσύνης. ἐλθὼν δὲ ἐγὼ, καταλαμβάνω πολλοὺς περὶ αὐτὸν, σωφρονοῦντα δὲ καὶ τοὺς σπαθιώτας τύχη τινὶ ἀγαθῇ. καὶ ὁ μὲν πρῶτά μοι ὧν-

& intellectu difficilia omnia. Quod ille vbi in posterum persensisset, praterea quòd Rutilianum à matrimonio conatus essem auertere; suasissemq; ne prorsus in diuinatione spes reponeret suas, oderat me videlicet, ita vti par erat, sibiq; acerrimum hostem iudicabat. Quodam itaq; tempore percontanti de me Rutiliano ita respondit:

Noctiuagis gaudet scortis, spurcoq; cubili.

In summa, iure optimo me inuisissimum habebat. Proinde quum me in oppidum aduenisse sensisset, meq; Lucianum esse illum cognouisset: (adduxeram autem milites duos, alterum lancea, alterum conto armatū, quos quidem à Cappadociæ præside mihi tum amico acceperam; quò me ad mare vsque deducerent) accersit illicò, sanè quàm vomiter, multaq; cum humanitate.

Ego quum aduenissem, cōplures apud illum reperio: porrò bona quadam fortuna & milites vnà mecum adduxeram. Tum ille manum mih

σαι τὴν λιξιὰν, ὥσπερ ἄνωθι τοῖς πολλοῖς· ἐγὼ δὲ προσφὺς ὡς φιλήσων, δήγμασι χρησῶ, πάνυ μικρὸν λάβρ, χωλὴν ἀντὶ ἐποίησα τὴν χεῖρα· οἱ μὲν οὖν παρόντες, ἄγχειν με, καὶ πνίγειν ἐπεῤῥώνυ, ὡς ἱερόσυλον, καὶ πρότερον ἔτι ἀγανακτήσαντες, ὅτι Αλέξανδρον αὐτὸν, ἀλλὰ μὴ προφήτην προσεῖπον. ὁ δὲ πάνυ γενναίως παρτερήσας, κατέπαυέ τε αὐτοὺς, καὶ πιστεύειν τιθασόν με ῥᾳδίως ἀποφανεῖν, καὶ δείξειν τὴν Γλύκωνα· ἀριστὴν, ὅτι καὶ τοὺς πάνυ μαχομένους, φίλους ἀπεργάζεται. καὶ μιτασησάμενος ἅπαντας, ὡμολόγει τὸ πρός με, λίγων πάνυ με ἐκείνοις καὶ τὰ ὑπ' ἐμοῦ Ρουτιλιανῷ συμβουλευόμενα, καὶ τί παθὼν, ταῦτά με ἐργάσοιτο, δυσάμενος ὑπ' ἐμοῦ ἐπὶ μεγάλα πράγματα πάρεστι γὰρ ἐνταῦθα καὶ ἄσμενος ἤδη ἐπὶ χόμιλῳ τὴν φιλοφροσύνην ταύτην· ὁρῶν οἱ κινδυνώδη κατάστασιν,

porrigit oſculandam, quemadmodum vulgò facere conſueuerat. ego admotus perinde atq; oſculum daturus, acri morſu corripio, ita vt parū abfuerit quò minus illi manū mancam reddiderim. Itaque qui præſentes erant, præfocare me accedere conati ſunt, tanquam hominem ſacrilegum: quippe qui iam inde ab initio grauiter tulerant, quòd Alexandrum illum, non autem prophetam compellaſſem. At ille oppidò quàm generosè obnitens compeſcuit illos, pollicitusq; eſt ſe facilè me placidum redditurum, declaraturumque quantum poſſet Glycon, qui nimirum & hos qui maximè ſæuirent ferocirentq;, ſibi redderet amicos. Moxq; ablegatis omnibus mecum expoſtulauit, negans ſe clam eſſe quæ ſuaſiſſem Rutiliano: ecquid me læſiſſet vt iſta in ſeſe facerē, quū poſſem illius opera apud illū magnas

θασήκειν,

ad res promoueri? Equidē hanc hominis humanitatē cōmoditatemq; libenter accipio, perpendēs nimirū quo forē in periculo con

βασιλέα, καὶ μετ' ὀλίγον
ἀφικόμην φίλος γεγενημένος. καὶ τοῦτο οὐ μικρὸν
θαῦμα τοῖς ὁρῶσιν ἔδοξεν, οὕτω μοι ῥᾳδίας γενομένης
μεταβολῆς. ἔπειτα δή μου ἐκπλεῖν παρασκευαζομένου, ξένια καὶ δῶρα πολλὰ πέμψας
(μόνος δὴ σὺν τῷ Ξενοφῶντι ἔτυχον ἐπιδημῶν, τὸν
πατέρα, καὶ τοὺς ἐμοὺς εἰς
Ἀμασειᾶν προεκπεμφθέντας) ὑπισχνεῖτο καὶ πλοῖον αὐτὸς παρέξειν, καὶ ἐρέτας
τοὺς ἀπάξοντας· κἀγὼ μὲν
ὤμην ἁπλοῦν τι εἶναι, καὶ δεξιόν. ἐπεὶ δὲ κατὰ μέσον τὸν
Πόντον ἐγενόμην, λαβρύοντα ὁρῶν τὸν κυβερνήτην,
καὶ τοῖς ναύταις τι ἀντιλέγοντα, οὐκ ἀγαθὰς εἶχον περὶ τῶν μελλόντων τὰς ἐλπίδας. ἦν δὲ αὐτοῖς ἐπεσταλμένον ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀπερείσαντας ῥῖψαι ἡμᾶς εἰς τὴν
θάλασσαν. ὅπερ εἰ ἐγεγένητο, ῥᾳδίως ἂν ἐπεπολέμητο τὰ
πρὸς ἐμέ· ἅμα δὲ λαβρύων ἐκεῖνος ἔπασχε καὶ τοὺς συμπλέοντας,
μηδὲν

lo constitutus. paulóque pòst prodibam iam illi factus amicus. Ea res profectò ijs qui videbant, vehementer erat stupenda, quòd tam facilè fuissem commutatus. Post hæc quum iam nauigare statuissem, missis xenijs ac muneribus permultis (eram autem fortè solus cum Xenophonte, patre cum reliquis meis in Amastrim præmisso) pollicetur & nauim præbiturum sese, & remiges qui nos aueherent. Etenim arbitrabar hæc animo simplici, atque officiosè fieri: verùm vbi iam in medio essemus mari, viderémq; gubernatorem lachrymantem, & nescio quid reliquis nautis contradicentem, non optimæ de euentu spes me ceperunt. Erat autem illis ab Alexandro mandatum, vt tollentes nos in mare præcipites darent. Quod si contigisset, facilè quod mecum gerebat bellum, illi

debellatum fuisset: sed is qui lachrymabatur, effecit

μηδὲν δεινὸν ἡμᾶς ἐργάσασθαι. καὶ πρὸς ἐμὲ ἔφη, ἔτη ἑξήκοντα, ὡς ὁρᾷς, ἀνεπίληπτον βίον καὶ ὅσιον πεβιβιωκώς, οὐκ ἂν βουλοίμην ἐν τούτῳ τῆς ἡλικίας, καὶ γυναῖκα καὶ τέκνα ἔχων, μιᾶναι φόνῳ τὰς χεῖρας, δηλῶν ἐφ' ὅπερ ἥκομεν ἀναλήψεσθαι, καὶ τὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου προσταττόμενα. καταθέμενον δὲ ἡμᾶς ἐν Αἰγιαλοῖς, οὓς καὶ ὁ καλὸς Ὅμηρος μέμνηται, ὀπίσω ἀπήλαυνεν. ἔνθα ἐγὼ παραπλέοντας εὗρον Βοσπορανούς τινας πρέσβεις, παρὰ Εὐπάτορος τοῦ Βασιλέως, ἐς τὴν Βιθυνίαν ἀπιόντας, ἐπὶ κομιδῇ τῆς ἐπὶ σωτῆρίῳ, καὶ διηγησάμενος αὐτοῖς τὸν περὶ ἐμὲ κίνδυνον, καὶ λιπὼν τὰ ἴδια, ἀναλαβὼν τὸ πλοῖον, διασῴζομαι ἐς τὴν Ἀμαστρίν, παρὰ δοκοῦντα ἐλθὼν ἀποθανεῖν. τοντεῦθεν καὶ αὐτὸς ἐπιχορεσσόμην αὐτῷ, καὶ πάντα κάλων ἐτείνων· ἀμυόμενος

ne quid in nos grauius patrarent. Ac mihi quidem ita loquutus est: Annos natus, vti vides, sexaginta, quum antehac piè atque inculpatè vixerim, haudquaquam velim in hac tam grandi ætate, præsertim quum vxorem & liberos habeam, homicidio manus impiare: indicans videlicet, cuius rei gratia nos susceptisset, quæque sibi mandásset Alexander. Expositis aût nobis in Aegialos, quorum etiam egregiùs meminit Homerus, retrò legit cursum. ibi fortè nactus præternauigantes legatos quosdam Bosporanos, Eupatoris regis nomine in Bithyniam proficiscentes, deportandi vectigalis gratia, quod in singulos pendebatur annos: cùm exposuissem illis, quod me periculum circumuallaret, atque illi se mihi cõmodos facilesque præberent, receptus in nauigium, incolumis in Amastrim perueni. tantillum abfuerat vt perierim. Ex hoc nimirum tempore & ipse aduersus illum arma capiebam, omnemque (quod aiunt) mouebam fumem,

quo

σθαι βουλόμενον, καὶ πρὸ τῆς ἐπιβουλῆς ἤδη μισῶν αὐτὸν, καὶ ἐχθίστην ἡγούμενον, διὰ τὸν τοῦ τρόπου μιαρίαν. καὶ πρὸς τὴν κατηγορίαν ὡρμημένος, πολλοὺς συναγωνιστὰς ἔχων, καὶ μάλιστα τοὺς ἀπὸ Τιμοκράτους τοῦ Ἡρακλεώτου φιλοσόφου. ἀλλ' ὁ τότε ἡγούμενος Βιθυνίας, καὶ τοῦ Πόντου, αὐτὸς ἐπέσχε, μονονουχὶ ἱκετεύων, καὶ ἀνυποβολῶν παύσασθαι· διὰ γὰρ τὴν πρὸς Ρουτιλιανὸν ἔννοιαν, μὴ ἂν δύνασθαι, καὶ φανερῶς λάβοι ἀδικοῦντα, κολάσαι αὐτόν. οὕτω μὲν ἀνεκόπη τῆς ὀργῆς, καὶ ἀνεπαύσατο, οὐκ ἐνδόν τι θρασυνόμενος, ἐφ' οὕτω δικαστοῦ διακείμενον. ἐκεῖνο δὲ πῶς οὐ μικρὰ ἐν ἄλλοις τὸ τόλμημα τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὸ αὐτῆσαι παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος μετονομασθῆναι τὸ Ἄβωνου τεῖχος, καὶ Ἰωνόπολιν κληθῆναι, καὶ νόμισμα καινὸν ἐγκεχαραγμένον, τῇ

quo hominem vlciſcerer, quem iam tum ante mihi ſtructas inſidias oderam, proſq; ſummo ducebam haſte, propter morum impietatem. Iámque ad accuſationem intenderam animum, non paucis mecum facientibus, maximéque qui erant ex Timocratis Heracleotæ ſchola philoſophi. Verùm qui tum Bithyniæ Pontoq; præſidebat, nos cohibuit, penè ſupplicans & obſecrans vti deſiſteremus. Etenim ob neceſsitudinem quæ ſibi cum Rutilliano intercederet, nequaquam poſſe ſupplicio afficere, nec ſi manifeſto in crimine deprehendiſſet. Atque ita quidem ab iracundia deſtiti, méque repreſsi, non intempeſtiuum aggreſſurus, cùm iudicem haberem ad eum modum affectum. Sed quid? annon & hoc inter alia facinus audax Alexandri, à principe Romano poſtulare vt Aboni murus, commutato vocabulo, Ianopolis appellaretur? vtq; nomiſma nouum ſignaret,

τὴ μὲν τοῦ Γλύκωνος, καὶ τὰ θάτερα δὲ Αλεξάνδρου, σύμμαλά τι τῷ πάππῳ Ασκληπιοῦ, καὶ τὸν ἅρπην ἐκεῖνον τῆς μητρομήτορος τῆς Περσέως ἔχοντος· προεπῴδα δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ, ὅτι ἥσαι ἡμαρτηκὼς ἐτῶν ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν, εἶτα πυρωνῷ βληθεὶς ἀποθανεῖν, οἰκτίσω τινὰ, οὐδὲ ἑβδομήκοντα ἔτη γεγονὼς ἀπέθανεν, ὡς Ποδαλειρίου υἱὸς, διασαπεὶς τὸν πόδα, μέχρι τοῦ βουβῶνος, καὶ σκωληκώσας ἕως. ὅτε περ καὶ ἐφωράθη φαλακρὸς ὤν, παρεῖχεν τοῖς ἰατροῖς ἐπιβρέχειν αὐτοῦ τῷ κεφαλῷ, διὰ τὸν ὀδυνᾶν, ὃ οὐκ ἂν ποιῆσαι ἐδυνάμεθα, μὴ οὐχὶ τὸ φάκης ἀφελόντες. τοῦτο τοίνυν τῆς Αλεξάνδρου τραγῳδίας, καὶ αὐτὴ τὸ παντὸς δράματος ἡ καταστροφὴ ἐγένετο, ὡς ἐπάξειν προνοίας τινὸς τὸ τοῦτο, εἰ καὶ κατὰ τύχην συνέβη. ἐδεῖτο δὲ ἔτι τὸν ἐπιτάφιον αὐτοῦ ἄξιον γενέσθαι

altera quidem parte Glyconis obtinens imaginem, altera verò Alexandri, qui insignia aui Aesculapij, ac falcem illam Perſei, vnde maternum ducebat genus teneret? Porrò cùm eſſet deſe vaticinatus, oraculo prodito fatis decretum eſſe, vt annos viueret centũ & quinquaginta, dehinc fulmine ictum, interitu maximè miſerando perituru: nondum ſeptuaginta natus annos interijt, videlicet (vti conuenie bat Podalirij filio) pede ad inguen vſque putrefacto, & vermibus ſcatens. Quo tempore ſimul & illud deprehenſum eſt, quòd caluus eſſet, quum medicis caput humectandum præberet ad mitigandum cruciatum: id quod haudquaquam facere potuiſſent, niſi detracto galericulo. Hunc habuit exitum Alexandri tragœdia, atque hæc fuit totius fabulæ cataſtrophe: vt res videri poſſit prouidentia quadam eſſe geſta, quum caſu nimirum ad hunc modum euenerit. Reſtabat illud, vt & epitaphium vita acta dignum ei conſtitue-

γνώσῃ τὸν βίον, καὶ ἀγῶνα τινὰ συνήσασθαι ὑπὲρ τοῦ χρηστηρίου, τῶν σωφρονούντων καὶ χρήτων, ὅσοι κορυφαῖοι ἦσαν. ἀνιθόντων ἐπὶ διαίτητὴν Ῥουτιλιανὸν, τίνα χρὴ προκεκλῆσθαι αὐτὸν, καὶ διαδέξασθαι τὸ μαντεῖον, καὶ στεφανοῦσθαι ὡς ἱεροφαντικῷ καὶ προφητικῷ στέμματι. ὧν δ' ἦν αὐτοῖς καὶ Παῦτος, ἰατρὸς τὴν τέχνην, πολίτης ὤν, ὅτι ἰατρῷ πρέπουσα, οὔτε πολιῷ ἀνδρὶ ταῦτα ποιῶν. ἀλλ' ὁ ἀγωνοθέτης Ρουτιλιανὸς ἀστεφανώτους αὐτοὺς ἀπέπεμψεν, αὐτὸς τὴν προφητείαν φυλάττων, μετὰ τὴν ἐντεῦθεν ἀπαλλαγήν. ταῦτα, ὦ φίλοτης, ὀλίγα ἐκ πολλῶν δείγματος ἕνεκα γράψαι ἠξίωσα, καὶ σοὶ μεταδώσειν, ἀνδρὶ ἑταίρῳ καὶ φίλῳ καὶ ὃν ἐγὼ πάντων μάλιστα θαυμάσας ἔχω, ἐπὶ τε σοφίᾳ, καὶ ὡς πρὸς ἀλήθειαν ἔρωτι, καὶ τρόπου πραότητι, καὶ ἐπιεικείᾳ, καὶ

constitueretur: neque non certamina quædam agerentur ab ijs qui in vaticinium coniurquerant, videlicet impostoribus insignibus ac præcipuis ad Rutilianum arbitrum sese conferentibus, vt is pronunciaret, quem ex ipsis oporteret in oraculi successionem capessendam eligi, atque sacerdotali propheticaque corona redimiri. Erat autem in hoc numero simul & Pætus, qui artis professione medicus, tum canus quum esset, ista faciebat neque medico, neque hamimi cano decora. At Rutilianus certaminis arbiter, incoronatos eos remittebat, ipsi sibi diuinandi auctoritatem seruans, posteaquam inde iam demigrauerat. Hæc, amice, ex plurimis pauca, quà degustamentum hominis præberem, scribenda, putaui, cùm vti tibi gratificarer, homini familiari at amico, quemq; ego vnum omnium maximè suspicio, idq; plurimis nominibus, vel propter sapientiam singularem, vel ob amorẽ veri, vel ob morum mansuetudinem ac moderationem,

καὶ γαλήνη βίε, καὶ ἀξιότητι πρὸς τὸς σωόντας. τὸ πλέον ἦ, ὅπερ καὶ σοὶ ἥδιον, Ἐπικούρου λιμωρῶν, ἀνδρὶ ὡς ἀληθῶς ἱερῷ, καὶ θεοπρεπεῖ τὴν φύσιν, καὶ μόνῳ μετ' ἀληθείας τὰ καλὰ ἐγνωχότι, καὶ παραδεδωκότι, καὶ ἐλευθερωτῆ τῶν ὁμιλησάντων αὐτῷ γενομένων. οἶμαι δ', ὅτι καὶ τοῖς ἐντυχοῦσι χρήσιμόν τι ἔχειν δόξει γραφὴ, τὰ μὴ διεξελεγχθέντα, τὰ ἢ ἐν τοῖς τῶν φρονούντων νόμοις βεβαιοῦσα.

vel ob vitæ tranquillitatem, postremò comitatem atque humanitatem erga hos quibus cum viuis: tum verò (quod quidem tibi fuerit etiam iucundius) vt Epicurum vleiscerer, virum verè sacrũ, ingenioq; diuino, quiq; solus quæ verè sunt honesta, & nouerit & tradiderit, quiq; solus extiterit qui liberos reddere solitus sit eos qui secum haberent consuetudinem.

Denique arbitror fore, vt ijs qui in hanc lectionem inciderint, liber hic nonnihil vtilitatis afferre videatur, dum quædam redarguit, qrædam in opinionibus horum qui & rectè sentiunt, confirmat ac stabilit.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

Hic festiuissimus Dialogus & vtilissimus est ad deprehendendas coarguendasque quorundam impostruras, qui hisce quoque temporibus vel magicis miraculis, vel ficta religione, aliisque id genus præstigijs, vulgo fucum facere solent. Porrò quicquid est vel nigri salis quem Momo tribuunt, vel candidi, quem Mercurio ascribunt, id omne hic copiosissimè reperias licebit. Sumpsit exordium à difficultate rei, quam collatione quadam amplificat. Atque statim defendit institutum suum, exemplo superioris scriptoris.

a AVGIAE bubile repurgare.] *Allegoria prouerbialis in hominem aut rem maiorem in modum inquinatam, quæ etiam vsus est in Fugitiuis, vbi historiam Augeæ adscripsimus,*

ad

ad quam alludit. b Nos verò multum.] *Collatio vtriusque argumenti. c* Latronem memoriæ prodemus.] *Latrones illi sunt, qui spe prædæ hominum vitæ insidiantur, quales sunt, grassatores & viarum obsessores. vnde latrocinium. d* Corpore igitur.] *Descriptio personæ, à qua ad narrationem paulatim ascendit. e* Cecropibus Eurybato, &c.] *Nobiles facinorosi. Meminit horum & Aeschines aduersus Ctesiphontem:* Οὔτε γὰρ Φρυνώνδας, οὔτε Εὐρύβατος, οὔτε ἄλλος τῶν πάλαι πονηρῶν τοιοῦτος μάγος καὶ γόης ἐγένετο: i. *Nec Phrynondas, nec Eurybatus, nec alius quisquam veterum improborum vnquam talis magus & impostor fuit. Phrynondas cùm esset hospes Athenis, in negotijs Peloponnesiacis versabatur, homo versutus, maleficus, impostor, summus malarum rerum artifex, vt hominis vocabulum in rei transierit appellationem. Etenim quoties insigniter malum, & sceleratum accipi volebant, Phrynondam appellabant. Eurybatus ex Cecropibus vnus fuit, insignitæ improbitatis homo. Cecropum autem historiam Erasmus noster retulit in adagio: Ne in lampygum incidas. f* Sostrato,] *Huius etiam meminit in quodam mortuorum dialogo colloquentis cum Minoë, & facinora sua in fatum transferentis. g* Nam ipse cùm aliquando.] *Amplificatio per collationem. h* Prorsum enim.] ὕλη *quædam & generalis vitiorum descriptio. i* Ita quum esset.] *Quæ adolescens gesserit: k* Inter multos autem.] *Quando & quæ à quibus didicerit, quibus cum versatus fuerit. l* Pharmaca mixta.] *Hoc carmen pluribus in locis est apud Homerum, præcipuè in Odyss. δ. quod vsurpatur in Medicos imperitos, qui non rarò venenum pro remedio ministrant. m* Apollonio Tyaneo.] *Huius vitam octo libris Philostratus Lõnius scripsit. Hunc Hercules Christo æquiparauit: contra quem Eusebius Cæsariensis scripsit. Sed ego librum illum Philostrati, omnemque Apollonianæ vitæ scenam fabulosam arbitror, à fidei Christianæ hostibus confictam, vt haberent quem Soteri nostro opponerent. Nec me mouet, quòd Hieronymus Apollonij istius vitam à Philostrato scriptam attestetur: quia non ideò historiam ipsam approbat. Etenim aliud est, autorem citare, aliud approbare. Guilhelmus Philan-*

der Castilionius in suo in Vitruuium Commentario, hanc Apollonij vitam Luciano nostro adscribere videtur. n Verùm vbi iam.] *Quæ sub virilem ætatem peregerit.* o Amoribus esset idonea.] *Causa & occasio rei gerendæ.* p Pella.] *Macedoniæ ciuitas est, vbi etiam Alexander Magnus natus dicitur. Solebant mulieres Pellæ Dracones alere, eosque æstate frigoris causa collo circumdare. Narrat Cicero, Alexandro somno consopito, Draconem, quem Olympias mater alebat, visum esse ostendere radiculam, quâ sanaretur Ptolemæus. Strabo ait, vulneratum in Oritis Ptolemæo sagitta venenata, quondam Alexandro secundùm quietem visum esse, qui radicem, quâ Ptolemæus sanaretur ostenderet: Draconis nihil meminit.*

q Ibi quum conspicerent.] *Consilium ex effectu spei ac metus.* r Olympiade.] *De Olympiade Magni Alexandri matre, latè satis annotauimus in Dialogum Iouis & Alexandri.* s Hinc iam bellum oritur.] *Erasmus: Hinc belli initium dicit esse adagium, quod ad varios vsus potest accommodari, siue cùm ad ineipiendum negotium accingi significabimus, siue cùm aliundè natam simultatem inuenemus, ac tum multum rerum exortum.* t Hæc duo potissimùm] *Metus & spes, vt eleganter & verè scribit hic Lucianus, diuinationem & auguria repererunt. Qui impensè cupiunt, suis votis vndecunque blandiuntur, & quidquid in omnem optati euentus trahunt. Rursum qui miserè metuunt, quauis ex re solatium formidinis aucupantur. Spes autem & metus vt nos afficiunt, vide eundem Lucianum, in Charonte, siue Contemplantibus, & in Demonacte.* u Delum.] *Apollinis Delij templum, in magna veneratione nedum Græcis, sed etiam exteris gentibus erat.* x Hinc iam spectate.] *Consultatio de loco.*

y Cribro vaticinans.] *Id est, stultè de rebus occultis diuinans. Paræmia sumpta à diuinationis genere, quod suspensa circumactoque cribro peragebatur.* z Ex tabellæ.] *Principium impostura.* A Hic rumor in omnem.] *Rumor est sermo quidam in populo sine certo autore, de re aliqua recenti siue bona, siue mala.* B Cocconas.] *Cocconæ mures: in cuius locum Alexander, & quomodo idem pro diuino haberi cœptus.* C Quamobrem numerum.] *Idque propter* A. A. E. Z. *cum*

E Ξ. *cum quibus literis αἰνὴς compoſitum Alexandrum conſtituit. Significat autem* A 1. Λ 30. E 5. Ξ 60. *qui numeri additi* 96 *conſtituunt, numerum in quatuor & viginti quater diuiſibilem.* D Pellæus ille draco.] *Inſtrumentum futuræ actionis. Eum in valle Pelethronia, quæ ſita eſt ad Pelij montis radicem, Aeſculapius dicitur educaſſe. Et quanquam plura Draconum genera eſſe dicantur: vnum tamen eſt, referente Pauſania, quod ſola fert Epidaurus, manſuetum, & colore ſufflauum: à Plinio Anguis vocatur, veneno carens, niſi per menſem Lunâ inſtigatus.* E Ergo poſteaquã.] *Proœmium actionis, quo ſibi viam ad cætera ſtrauit.* F Iam verò mihi cognita.] *Fidem facit narrationi, ex circumſtantijs loci & hominum.* G Adamantina.] *Quicquid inuictum, atque inexpugnabile, id adamantinum vocamus Eſt adamantis indomita vis ferri, ignisq; contemptrix. Theocritus in Pharmaceutria dixit, adamantem mouere poſſe, cuius vires ſunt inuictæ. In Polo:* ἢ χεμ' ἴσως ποτὲ δὴ ἐπεὶ οὐκ ἀδαμαντίνα ἔστι. *Id eſt,* Et fortè me aſpiciet, quoniam non adamantina eſt. H Aſt vbi.] *Principium actionis & conſilij ab exemplo captum.* I Amphiarei.] *Is enim nouerat, quòd ſi iret Thebas, ſe nunquam reuerſurum, hac de cauſa ſæpè renuit: ſed tandem circumuentus ab vxore, quæ dono torquem aureum à Polynice acceperat, coactus eſt eò proficiſci, vbi occubuit. Sed vxor miſera tales pœnas tandem pependit, quales Clytæmneſtra.* K Eam ceræ partem.] *Qua arte obſignatas literas reſoluerit.* L Reddebat oracula.] *Modus reſpondendi.* M Cæterùm ea.] *Quibus ſocijs & auxilijs vſus.* N Iámque paulatim.] *Qua arte aduerſarios & Philoſophos retuderit.* O Deinde non magno.] *Autophona reſponſa, quæ & quomodo data.* P Parthis Armenijsque.] *Exempla reſponſorum.* Q Et hactenus quidem.] *Tranſitio ad ea, quæ cum Romanis & exteris externis acta.* R Nam præter.] *Sacra & ritus peculiares ab eodem inſtituta, & quæ circa eadem flagitiosè commiſſa.* S Qui Deo dicarentur.] *Conſecratio puerorum.* T Admoto ore ſeſe complecteretur.] *Donatus in Eunuchum tria oſculandi genera diſcernit. Oſcula officiorum, baſia pudicorum affectuum, ſuauia libidi-*

num. quæ his exemplis confirmari possunt. Cicero ad Atticum: Aque vinam ad complexum meæ Tulliæ, & osculum Atticæ venire possem. In Somnio Scipionis: Ille me amplexus & osculatus flere prohibebat. In Oratione pro Muræna: Scientiam iuris tanquam filiolam osculari. Basia & Basiationes vsurpat aliter Catullus, quàm Donatus adnotârit; Quæris quot mihi basiationes tuæ Lesbia sint satis? alibi: Basia multa basiarem. alibi: Da mihi basia mille. Homerus: Κῦσε δέ μιν πυκνὰ, καὶ ὄμματα φάεα καλά. Catullus: Iucundum os oculo. que suauiabor. Græcis autem φιλησαι tantùm, & κυσσαι pro osculare. κέκυσται osculatus est. V Lubet etiam.] Exemplum dialogi Sacerdotis cuiusdam & Glyconis. X Siquidem adiens ille.] Aliud periculosum Epicurei cuiusdam.

Y Atque Epicureo.] Epicurus summum bonum in voluptate ponebat, non corporis, quemadmodum Aristippus, sed animi, hoc est, in absentia omnium dolorum. Traditur fuisse vitæ continentissimæ, nomen tamen voluptatis illud, in qua summũ bonum ponebat, effecit, vt ab eo homines voluptuarij, Epicurei dicantur. Sed necesse erat, inquit Lucianus, eum subinde vertere solum, tanquam impium, nullam vim cœlestem numenue diuinum existimantem. Z Lignis ficulnis.] Ex ligno ficulno fumum existere acerrimum, ac molestissimum, Plutarchus in Sympositacis perhibet. Si qua igitur ratio est, Alexandrum Pseudomantem impulit, vt Epicurei κυρίας δόξας, ficulnis cremaret lignis: ea (vt opinor) fuit, non vt eum nullius precij philosophum indicaret. Κύριαι porrò δόξαι propositiones dicuntur, & axiomata rata & firma, cuiusmodi erant Epicuri.

α Accipe iam facinus.] Alia responsorum exempla quorum euentus omninò diuersi fuêre. β Erant autem.] Interpretes oraculorum. γ Insuper.] Exempla barbaris redditorum. δ Cæterùm pauca.] Exempla eorum, quæ ipsi Luciano responsa ac facta. ε Ego quum.] Congressus Alexandri & Luciani. ζ Aegialos.] Aegialeus Phoronei, seu, vt alij volunt, Inachi filius fuit, cui Apis, cùm in Aegyptum trajiceret, regnum Argiuorum reliquit. Ab eo igitur Aegialea cognominata fuit, quæ postea à Pelope Peloponnesos dicta est.

TOTA-

ΤΟΞΑΡΙΣ Η ΦΙΛΙΑ. *Μνησίππου καὶ Τοξάρεως.*

TOXARIS, SIue Amicitia.

Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

VIdetur hoc dialogo Lucianus amicitiæ dignitatem atque effectum commendare voluiſſe, dum Toxarim & Mneſippum introducit, alterum Scytharum, alterum Græcorum, in amicitijs colendis fidem, prædicantem. Vtrumque autem pro patria ſua contendentem, connumeratis aliquot ſuæ ætatis hominum exemplis, qui mutua inter ſe amicitia deuincti, extrema etiam pericula interim alij pro alijs obiêre. Occaſio contentionis à ſolenni ſacrificio & cultu Pyladis & Oreſtis, quibus illos Scythæ venerantur, ſumpta eſt, altero videlicet mirante, & cauſam ſciſcitante, ob quam homines externos, & etiam hoſtes ſuos, diuinis honoribus Scythæ proſequerentur: altero autem fidem & amicitiam illorum exponente, ob quam tantos honores conſecuti eſſent. Neque enim quicquam ſanctius aut religioſius à Scythis obſeruari & cuſtodiri, quàm amicitiam, eaque magis illos iactare ſeſe, quàm vllis alijs operibus ac rebus. Interim tamen & illa memorabilia ſunt, quæ de ritu iungendi fœderis & amicitiæ, cuius etiam Herodotus meminit in Melpomene, & de conſuetudine contrahendi auxilia atque exercitus, obiter addit.

Interlo-

Interlocutores: Mneſippus Græcus, Toxaris Scytha.

MNESIPPVS.

Τί φῂς, ὦ Τόξαρι, θύετε Ὀρέστῃ καὶ Πυλάδῃ ὑμεῖς οἱ Σκύθαι, καὶ θεοὺς εἶναι πιστεύετε αὐτούς; Τόξ. θύομεν, ὦ Μνήσιππε, θύομεν, καὶ μὲν δὴ θεοὺς γε οἰόμενοι εἶναι, ἀλλὰ ἄνδρας ἀγαθούς. Μνήσ. νόμῳ δή τινι παρ' ὑμῖν, καὶ ἀνδράσιν ἀγαθοῖς ἀποθανοῦσι θύειν ὥσπερ θεοῖς; Τόξ. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἑορτὰς καὶ πανηγύρεσι τιμῶμεν αὐτούς. Μνήσ. τί βουλόμενοι παρ' αὐτῶν; οὐ γὰρ δήπου ἐπ' ὠφελίᾳ θύετε αὐτοῖς, νεκροῖς γε οὖσιν. Τόξ. οὐ χεῖρον μέντοι ἴσως, εἰ καὶ οἱ νεκροὶ ὑμῖν ὠφελεῖν ἔχουσι, οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ζῶντας ἄμεινον νομίζομεν πράξειν, μεμνημένοι τῶν ἀρίστων. καὶ τιμῶμεν ἀποθανόντας· ἡγούμεθα γὰρ οὕτως ἂν ἡμῖν πολὺ

QVid ais, Toxaris? Sacrificatis? [a] Oresti ac Pyladi [b] vos Scythæ, deosque esse illos creditis? TOX. Sacrificamus, Mneſippe, ſacrificamus inquam: haud tamen deos eſſe arbitrati, ſed viros bonos. MNES. An verò mos apud vos, etiam bonis viris, poſteaquam vita defuncti ſunt, perinde vt dijs ſacra facere? TOX. Non iſtuc modo, verùm eoſdem feſtis diebus ac celebribus conuentibus honoramus. MNES. Quid capientes aut ſperantes ab illis? Neque enim quo beneuolentiam illorum concilietis, ob id rem diuinam illis facitis, quum iam ſint mortui. TOX. Nihil officiat fortaſſis, ſi & eos qui mortui ſunt, propitios haberemus. quanquam non ob id tantùm hæc facimus: quin magis exiſtimamus nos rem vehementer conducibilem, & his qui in vita ſunt, eſſe facturos, ſi præſtantium virorum memoriam celebremus, honoremque habeamus iis, qui vita defuncti ſunt. Siquidem hac ratione

futurum

πολλοὺς ὁμοίους αὐτοῖς ἐθελῆσαι γενέσθαι. Μνήσιπ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὀρθῶς γε νενοήκατε, Ὀρέστῃ δὲ καὶ Πυλάδῃ, τίνῳ μάλιστα θαυμάσαντες, ἰσοθέους ἐποιήσασθε, καὶ ταῦτα ὑπὲρ ὑμῶν ὄντας, ἢ τὸ μέγιστον πολεμίους; οἳ γε ἐκ τῶν σφᾶς, ναυαγίᾳ περιπεσόντας, οἱ τότε Σκύθαι συλλαβόντες ἄγειν, ὡς τῇ Ἀρτέμιδι καταθύσοντες, ἐπιθέμενοι τοῖς δεσμοφύλαξι, καὶ τῆς φρουρᾶς ἐπικρατήσαντες, τόν τε βασιλέα κτείνουσι, καὶ τὴν ἱέρειαν παραλαβόντες, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἄρτεμιν αὐτὴν ἁρπάσαντες, ὤχοντο ἀποπλέοντες, καταγελάσαντες τοῦ κοινοῦ τῶν Σκυθῶν νόμου. ὥστε εἰ δὴ ταῦτα τιμᾶτε τοὺς ἄνδρας, οὐκ ἂν φθάνοιτε πολλοὺς ὁμοίους αὐτοῖς ἐξεργασάμενοι. καὶ τάντεῦθεν αὐτοῖς ἤδη πρὸς τὰ παλαιὰ σκοπεῖτε, εἰ καλῶς ἔχει ὑμῖν πολλοὺς εἰς τὴν Σκυθίαν Ὀρέστας καὶ Πυλάδας καταφέρειν.

ἰμοὶ

futurum arbitramur, vt multi apud nos illorum ſimiles euadere cupiãt. MNES. *Iſta quidem rectè iudicatis: at Pyladem atque Oreſtem quo nomine potiſsimùm ſuſpexiſtis, vt dijs eos æquaueritis, idq; adeò quum hoſpites vobis eſſent, vel, quod grauius, hoſtes? Quippe poſteaquam naufragio eiecti, ab ijs qui tum Scythiam incolebant, eſſent comprehenſi abducticq;, vt Dianæ immolarentur: adorti carcerarios, neque non oppreſſis excubijs & regem trucidârunt, & aſſumpta ſacerdote, quin ipſa quoque Diana ſublata, nauigio ſeſe proripuerunt, irriſa publica Scytharum lege. Quòdſi ob iſtiuſmodi facta honorem habetis viris: facilè aſſecuti fueritis, vt multos illorum ſimiles reddatis. Iámque ipſi ab hoc die vſque ad priſca illa reſpicite, num vobis expedierit multos in Scythiã Oreſtes ac Pylades appellere.*

Nam

ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖτε τάχιστα ἄρ-
ρητος ἀσεβείᾳ κατοικὴ καὶ ἄθεοι-
γνώσια, τῶν ἀπολοίπων θεῶν
τὸν αὐτὸν τρόπον ὑμῖν ἐκ
τῆς χώρας ἐκπεφυγότων.
ἔστ' οἶμαι, ἀντὶ τῶν θεῶν ἀ-
πάντων, τοὺς ἐπ' ἐξαγωγῇ αὐ-
τῶν ἥκοντας ἄνδρας ἐκθειάσε-
τε, καὶ ἱεροσύλοις ὑμῶν δό-
σει θύσετε, ὡς θεοῖς. ἃ γὰρ μὲν
ἀντὶ τούτων Ὀρέστῃ καὶ Πυ-
λάδῃ τιμᾶτε, ἂν εἴπερ τι
ἄλλο, ὦ Τόξαρι, ἀγαθὸν ὑ-
μᾶς ἠργάσαντο, ἀνθ' ὅτου πά-
λαι θεοὺς εἶναι διεκρίσαντο
αὐτούς, νῦν τὸ ἔμπαλιν θύ-
σαντος αὐτοῖς, θεοὺς εἶναι νε-
νομίκατε, καὶ ἱερείοις ὀλίγου
δεῖν τότε γνωμένοις, ἱερεῖα
νῦν προσάγετε· γελοῖα γὰρ ἂν
ταῦτα δόξαι, καὶ ἐναντία
τοῖς πάλαι. Τοξ. καὶ ταῦτα
μέν, ὦ Μνήσιππε, γενναῖα τῶν
ἀνδρῶν ἐκείνων, ἃ διατέλε-
ξας. τὸ γὰρ δύο ὄντας, ἅτε
μέγα τόλμημα τολμήσαι,
καὶ θορύβου ἀπὸ τῆς αὐτῶν ἀ-
πάρανδος, ἐκπλεῦσαι εἰς τὸν
Πόντον,

Nam mihi quidem iſto pacto mox futurum videtur, vt religionis ac deorum expertes reddamini: dijs qui reliqui ſunt, ad eundem modum è regione veſtra in exilium ablegatis: poſtea, opinor, deorum omnium vice, viros qui illos eiectum venerant, diuinitate donabitis: & qui ſacrilegi in vos fuerunt, ijs tanquam dijs ſacrificabitis. Quòd ſi nequaquàm horum gratiâ Oreſtem ac Pyladem colitis, ſed aliud quippiam Toxaris, in vos beneficij contulerant, quâ gratiâ quum olim non eſſe deos iudicaueritis, nunc è regione ſacra illis facientes, deos eſſe decreuiſtis: & qui tum parum aberant, vt victimæ fierent, ijs nunc victimas offertis? Enimuerò ridicula videantur iſta, & cum his quæ quondam ſtatueratis pugnantia. Tox. *Et iſta quidem, Mneſippe, præclara ſunt virorum illorum facinora, quæ commemorâſti: videlicet, duo cùm eſſent, tam ingentè auſum audere, vt tã procul à ſua patria profecti,*

mare

Πόντον, ἀπείρατον ἔτι τοῖς Ἕλλησιν ὄντα, πλὴν μόνων τῶν ἐπὶ τῆς Ἀργοῦς ἐς τὴν Κολχίδα στρατευσάντων, μὴ καταπλαγέντας, μήτε τοὺς μύθους τοὺς ἐν αὐτῷ, μήτε τὴν προσηγορίαν καταδείσαντας, ὅτι ἄξενον ἐκάλεῖτο, οἶμαι, ἀγρίων ἐθνῶν πλησιοικούντων, καὶ ἐπειδὴ ἑάλωσαν, ὅτως ἀνδρείως χρήσασθαι τῷ πράγματι, καὶ μὴ ἀπαπῆσαι, εἰ διαφυλάξονται μόνον, ἀπὸ τιμωρησαμένους τὸν βασιλέα τῆς ὕβρεως, καὶ τὴν Ἀρτεμιν ἀναλαβόντας ἀφικέσθαι. πῶς ταῦτα οὐ θαυμαστὰ, καὶ θείας τινὸς τιμῆς ἄξια παρὰ πάντων, ὁπόσοι ἀρετὴν ἐπαινοῦσιν; ἀτὰρ οὐ ταῦτα ἡμεῖς Ὀρέστῃ καὶ Πυλάδῃ ἐνιδόντες ἤρωσιν αὐτοῖς χρώμεθα. Μνή. λέγοις ἂν ἤδη ὅ, τι σεμνὸν καὶ θεῖον ἄλλο ἐξεργάσαντο. ἐπεὶ ὅσον ἐν τῷ πλῷ καὶ τῇ ἀφιξίᾳ, πόσους ἂν οἶει θειοτέρους ἐκείνων ἀφεῖξαι τοὺς ἐμπόρους, καὶ μάλιστα τοὺς Φοίνικας,

mare transmitterent, Græcis ad id vsque temporis intactũ, nisi solis his, qui Argo in Colchidẽ traiecerunt exercitũ: nihil expauefacti, neq; fabulas quæ de illo feruntur, neq; appellationẽ veriti quòd inhospitũ vocaretur, videlicet (opinor) quòd feræ vndique gentes accolerent: deinde quum iam capti essent, vsque adeò strenuè sese gesserint: neq; sat habuerint si tantùm incolumes euaderent, nisi & à Rege acceptam contumeliam vlti, & Diana sublata abnauigassent. Quid? an non admiranda hæc, & quæ diuino quodã honore digna iudicent, quicquid est hominum qui virtutem suspiciũt? Quanquam non ista spectantes in Oreste ac Pylade, pro heroibus illos habemus. MNES. Atqui iam dices quidnam præter ista suspiciendum patrârint atq; diuinum. Nam quãtum ad nauigationem & peregrinationem attinet, non paucos profectò diuiniores istis ostendero negociatores, atque inter hos præcipuos Phœnices,

κας αὐτῶν, ὃκ εἰς τὸν Πόντον, οὐδ' ἄχρι τ Μαιώτιδος, καὶ τὸ Βοσπόρου μόνον ἐσπλέοντας, ἀλλὰ πανταχοῦ τ Ελληνικῆς καὶ βαρβαρικῆς θαλάττης ναυτιλομένους. ἅπασαν γὰρ οὗτοι ἀκτὴν, καὶ πάντα αἰγιαλὸν, ὡς ἁπλῶς, διερευνησάμενοι καθ' ἕκαστον ἔτος, ὀψὲ τῦ μετοπώρου, εἰς τὴν αὐτῶν ἐπανιάσιν, ὃς κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, θεὸν νόμιζε, καὶ σοῦλα, καπήλους καὶ ταριχοπώλους, ἐὰν τύχοι, τοὺς πολλοὺς αὐτῶν ὄντας. Τό, ἄκουε δή, ὦ θαυμάσιε, καὶ σκόπει, καθ' ὅσον ἡμεῖς οἱ βάρβαροι, εὐγνωμονέστερον ὑμῶν περὶ τ ἀγαθῶν ἀνδρῶν κρίνομεν. ἔστι γὰρ Αργεῖ μὲν καὶ Μυκήναις οὐδὲν ἐνδοξότερον ὄψει ἰδεῖν Ορέστου καὶ Πυλάδου· παρ' ὑμῖν δὲ καὶ ναὸς ἀφιδρυμένα αὐτοῖς ἅμα ἀμφοτέροις, ὑπ' ἀνδρὸς δὲ, ἑταίροις γε ὄντι καὶ θυσίαι πρόκεινται, καὶ ἡ ἄλλη τιμὴ ἅπασα. καλῶς δέ, ὅτι ξένοι ἦσαν, ἀλλὰ μὴ Σκύθαι ἀγάθ' ἐκείνω. ὁ γὰρ ἐξετάζομεν ὅτῳ οἱ καλοὶ καὶ ἀγαθοί εἰσιν, οὐδὲ

ces, qui non in Pontum, neq; ad Mæotidē vſq; aut Boſporum tãtum enauigãt, verùm quaquauerſus Græcum ac Barbarũ mare permetiuntur. Hi ſiquidem omnem oram, & omne littus (vt ita dixerim) perſcrutatis in annos ſingulos, extremo demum autumno in ſuam patriam reuertuntur: quos ſcilicet ad eandem rationem pro diis habeto: idq; etiamſi complures illorum caupones ac ſa'ſamentarios eſſe reperies. TOX. Audi nunc, ô vir admirande, conſideraq; quanto nos, qui Barbari vocamur, rectiùs vobis de bonis viris ſentiamus. Siquidem in Argo atq; Mycenis ne ſepulchrũ quidem vllum inſigne videre eſt Oreſtis ac Pyladis; apud nos verò & templum oſtenditur ambobus illis communiter ſacrum, ita vt par erat amicis: & hoſtiæ offeruntur, reliquúſque omnis honos. Porrò quòd hoſpites erant, non Scythæ, id verò nihil obſtat quò minus boni viri iudicentur.

neq

τοῦ φθονεῖν, ἃ μὴ φίλοι ὄντες ἀγαθὰ εἰργάσαντο ἐπαινοῦντες ἢ ἃ ἔπραξαν, οἰκείους αὐτοὺς ἀξιοῦντες ποιεῖσθαι δι' μάλιστα καταπλαγῶτες, τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ἀποδεχόμεθα, τοῦτο δὲ, ὅτι ἡμῖν ἔδοξαν φίλοι οὗτοι δὴ, ἀεισὶ ἁπάντων γενήσῃ, καὶ τοῖς ἄλλοις νομοθέτου καταλιπεῖν, ὡς χρὴ τοῖς φίλοις ἁπάσης τύχης κοινωνεῖν, καὶ ὑπὸ Σκυθῶν τῶν ἀεισῶν θεραπεύεσθαι. καὶ ἄγε μετ' ἀλλήλων, ἃ ὑπὲρ ἀλλήλων ἔπραξαν, ἀναγράψαντες οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἐπὶ στήλης χαλκῆς, ἀνέθεσαν εἰς τὸ Ὀρέστου, καὶ νόμον ἐποιήσαντο, πρῶτον τοῦτο μάθημα, καὶ παίδευμα τοῖς παισὶ καὶ τοῖς σφετέροις ἐν τῷ στήλῃ τούτῳ, καὶ τὰ ἐπ' αὐτῆς γεγραμμένα ἀπομνημονεύσαι. ἁπλοῦν γὰρ τὸ νομοθέτημα ἵνας ἀυτῶν ἐπιλάθοιτο τῶν πατρὸς, ἢ τὰς Ὀρέστου καὶ Πυλάδου πράξεις ἀγνοήσειεν. ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ πρεσβύτερῳ τοῦτο τὰ αὐτὰ, ὅπου ἂν στήλη ἄλλοι, γράφεσι ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἀνακείμενα δείκνυσθαι.

neq; enim perpendimus cuiates sint viri honesti ac probi: neq; inuidemus, si cũ amici nõ fuerint, res egregias gesserũt: quin magis admirãtes ea quæ patrârunt, ab ipsis factis domesticos ac nostrates illos ducimus. Quod aũt potissimũ stupentes in illis viris efferimus, illud est, q; nobis visi sũt amici inter sese longè optimi extitisse, atq; alijs exemplo fuisse, quasiq; legẽ statuisse, quẽ admodũ oportet amicos omnem inter se cõmunicare fortunã: simulq; promeruisse vt à Scythis, qui in amicitiæ laud de primas tenerẽt, colerẽtur. Itaq; quæcũq; alter cũ altero, vel alter pro altero tulit, ea maiores nostri descripta in columna ærea reposuerũt in templo Orestis: ac leges statuerũt, vt ea columna prima esset institutio disciplinaq; liberis suis, si meminissent quæ in illa essent asscripta. Itaq; penè patris quisq; sui nomẽ citiùs obliuiscerẽtur, quàm res gestas Orestis ac Pyladis ignoraret. Quin & in porticu templi eadẽ quæcũq; in columna notãtur, priscorũ picturis adũbrata visũtur:

πλέων Ορέστης ἅμα τῷ φίλῳ, ἔπειτα ἐν τοῖς ἁρπυμνοῖς, διαφθαρέσης αὐτῶν τῆς νεὼς, σωθεὶς ἁλιμμένος, καὶ πρὸς τὴν θυσίαν παρασκευασμένος, καὶ ἡ Ἰφιγένεια ἤδη διατάρχεσθαι αὐτῶν, διαβαίνει μὲν ἐπὶ τὸ ἕτερον τοῖχος, ἤδη ἐκδεδυκὼς τὰ δεσμὰ γέγραπται, καὶ φονεύων τὸν Θόαντα, καὶ πολλοὺς ἄλλους τῶν Σκυθῶν. καὶ τέλος, ἀφαιρεῖται τοῦτον, ἔχοντα τὴν Ἰφιγένειαν, καὶ τὸν θεόν. οἱ Σκύθαι δὲ ἅμα ἐπιλαμβάνεσθαι τῆς σκάφης ἤδη πλέοντος, ἐκκρεμαννύμενοι τῶν πηδαλίων, καὶ ἐπαναβαίνειν παρόντες· εἶτ' ἤδη ἀνύσαντος, οἱ μὲν αὐτῶν πραυματίαι, οἱ δὲ καὶ, διὰ τοῦτο, ἀφυπτόμενοι πρὸς τὴν γῆν. ἔνθα δὴ καὶ [illegible] ἄλλοι τις ἂν, ὁπόσην ἐπὶ ἀλλήλων εὔνοιαν ἐπιδείκνυσθον, ἐν τῷ πρὸς τοὺς Σκύθας συμπλοκῇ. ποιεῖ γὰρ ὁ γραφεὺς ἑκάτερον ἀμυνόμενα καὶ τὰ καθ' ἑαυτὸ πολεμίων, ἀμυνόμενον τοὺς ἐπιφερομένους βαλεῖν, καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἀπαντᾶν, προβάλλεσθαι τοῖς τοξεύμασι, καὶ

nempe Oreſtes vnà cum amico nauigans, deinde fracta inter abruptas cautes ipſorum naue comprehenſus, & ad victimã adornatus: iamq; Iphigenia initiat eos. Exadueršo verò in altero pariete idem iam vinculis exutus depictus eſt, ac Thoantem occidens, multosq; ex Scythis alios. Poſtremò ſoluentes abducta Iphigenia, ac dea. Porrò Scythæ fruſtra ſcapham adoriuntur iam nantem, hærentes gubernaculis, ac conſcendere conantes. Deinde re fruſtra tentata, alij quidem ex eis ſaucij, alij verò eius rei metu compulſi, natatu ſemet in ſolum recipiunt: vbi vel maximè liceat perſpicere, quantam alter in alterum beneuolentiam præſtiterit in conflictu cum Scythis. Fecit enim pictor vtrunque de hoſtibus in ſemet ruentibus ſecurum, propellentem autem eos qui in alterum feruntur, ac præ illo iaculis occurrere conantem:

pro

καὶ παρ' ὀλίγ τιθέμενον, εἰ ἀπο-
φοβανέται, σώσας τ' φίλον, καὶ
τλὼ ἐπ' ἐκεῖνον φερομένω
πληγὰν προαρπάσας ὧν αὐτῦ
σώματι. τλὼ δὲ ζοαύτλω εὔ-
νοιαν αὐτῶν, καὶ τλὼ ἐν ζοῖς
λεγοῖς λοινωνίαν, καὶ τὸ πι-
σὸν καὶ φιλίταρον, καὶ τὸ ἀ-
ληθὲς. καὶ βέβαιον τῦ πρὸς ἀλ-
λήλυς ἔρωτ@, ὐκ ἀνθρώπινα
ταῦτα ὠήθημεν ἂν, ἀλλά τι-
ν@ χρέμενς βελτίον@, ἢ
λα]ὰ τὰς πολὺς τύτυς ἀνθρώ-
πυς. οἳ μέχρι μὲν λατ' ὄρον ὁ
πλῦς ἄῃ, ζοῖς φίλοις ἀναγκα-
ῖοις, ἐ μὴ ἐπ' ἴσης λοινωνή-
συσι τῶν ὐδ'ων. ἐ δέ τι καὶ
μικρὸν ἀντιπνέυσαν αὐζοῖς,
οἴχον]αι, μόνυς ζοῖς λινδύ-
νοις ἀφλιπόντ@. καὶ γὰρ ὠὴ
καὶ τόδε ὅπως ἐδῦς, ὐδὲν
Σκύθαι φιλίας μεῖζον οἴον]αι
ἔῃν. ὐδὲ ἔσην ἐφ' ὅτῳ ἄν τις
Σκύθης μᾶλλον σεμνύναιτο,
ἢ ἐπὶ τῷ συμπονῆσαι φίλῳ
ἀνδρὶ καὶ λοινωνῆσαι τῶν λε-
γῶν. ὥσπερ ὐδὲ ὄνεδ@ μεί-
ζον παρ' ἡμῖν, ζῦ προδό-
τλω φιλίας γεγενῆσθαι λοκεῖν.

*pro nihilo ducentem si in-
tereat ipse, modò seruet ami-
cum, vel suo ipsius corpore
præueniens excipiensq; ictus
in illum intentos. Iam verò
tantam illorum beneuolen-
tiam, atq; in rebus tristibus
communionem, fidem, hu-
manitatem, veritatem, deniq;
constantiam alterius in alte-
rum amoris: hæc haudqua-
quam humana putauimus
esse, verùm animi cuiusdam
præstantioris, quàm pro mo-
re vulgarium istorum mor-
talium, qui donec secundis
ventis nauigatur, amicis in-
dignantur nisi ex æquo par-
ticipes fiant rerum lætarum:
quòd si vel paululum eis ven
ti reflare cœperint, aufu-
giunt, solos in periculis dese-
rentes. Enimuerò & illud
noueris, nihil amicitia me-
lius arbitrantur Scythæ, ne-
que est in quo Scytha magis
glorietur, quàm in adiutan-
dis amicis, communicandis-
q; rebus acerbis: quemad-
modum neque probrum a-*

pud nos maius vllum, quàm amicitiæ desertorem videri

διὰ ταῦτα Ὀρέστῃ καὶ Πυλάδῃ τιμῶμεν, ἀείσους γενομένους τὰ Σκυθῶν ἀγαθὰ καὶ ἐν φιλίᾳ διενεγκόντας, ὃ πρῶτον ἡμεῖς ἁπάντων θαυμάζομεν, καὶ τοὔνομα ἐπὶ τούτοις αὐτῶν ἐθήκαμεν, μεράκιος καλλείσθαι, τοῦτο ἂν δὲ ἔστιν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ φωνῇ, ὥσπερ ἄν τις λέγοι, φίλιοι δαίμονες. Μνή. ὦ Τόξαρι, ὁ μόνον ἄρα τοξεύειν ἀγαθοὶ ἦσαν Σκύθαι, καὶ τὰ πολεμικὰ τῶν ἄλλων ἀμείνους, ἀλλὰ καὶ ῥᾴστην εἶναι, ἁπάντων πιθανώτατοι ἐμοὶ γοῦν τῷ ἄλλως γιγνώσκοντι, ἤδη καὶ αὐτῷ δίκαια ποιεῖν δοκεῖτε, οὕτως Ὀρέστῃ καὶ Πυλάδῃ ἐκθειάσαντες, ἐπειδή μοι, ὦ γενναῖε, καὶ γραφεὺς ἀγαθὸς ὢν τάχυ γοῦν ἐναργῶς ἐπέδειξας ἡμῖν τὰς ἐν τῷ Ὀρεστείῳ εἰκόνας, καὶ τὴν μάχην τῶν ἀνδρῶν, καὶ τὰ ὑπὲρ ἀμφοῖν πράγματα. πλὴν ἀλλ' οὐκ ἐθέλω ἄν ἔτω ποτὲ πιεσπεδάσθαι ἐν φιλίαν ἐν Σκύθαις·

Has ob res Oreſtem ac Pyladē veneramur, quòd præſtantes extiterint in Scytharū virtutibus atq; in amicitia præcellētes: id quod nos omniū maximè admiramur. Appellationē quoq; ex his illorū factis impoſuimus, vt Coraci vocētur, quod quidē noſtra in lingua perinde ſonat, at ſi qs dicat dij amicitiæ præſides. MNE. *Hui Toxaris, profectò nō arcu modò valuerunt Scythæ, bellicis q; in reb. cæteris antecelluerunt, verùm vidētur & adorandū perſuadendum q; omniū aptiſſimi: vnde mihi quum dudum ſecus videretur, nunc eidē meritò fecìſſe videmini, qui ſic Oreſtem ac Pyladem in deorum numerū retuleritis. Verùm illud me fugerat, vir optime, quòd pictor quoq; bonus eſſes. Admodum enim euidenter oſtēdiſti nobis quæ ſunt in Oreſtis templo, picturas pugnamq; virorum, alteriq; pro altero ſuſcepta vulnera. Tametſi non putâram amicitiā vſque adeò cultā fuiſſe quondā apud Scythas:*

magis

ἅτε γὰρ ξένους καὶ ἀγρίους ὄντας αὐτοὺς, ἔχθρα μὲν ἀεὶ σωθῆναι, καὶ ἀρχῆ καὶ θυμῷ φιλίαν δὲ μηδὲ πρὸς τοὺς οἰκειοτάτους ἐπαναρρᾶ, ἀλλα, τιμωρόμεν & τοῖς τεθνηκόσι τὰ περὶ αὐτῶν ἀκούεμεν, καὶ ὅτι κατεσθίουσι τοὺς πατέρας ἀποθανόντας. Τόξ. ἆ μὴν καὶ τοῦτο ἡμᾶς τῶν Ἑλλήνων καὶ διακαθαίροι τὰ πρὸς τοὺς γονέας, καὶ ὁσιώτεροι ἐσμὲν, οὐκ ἂν ἐν ᾧ παρόντι φιλοτιμηθείημεν πρὸς σέ. ὅτι δὲ οἱ φίλοι Σκύθαι πολὺ πιστότεροι τῶν Ἑλλήνων φίλων εἰσὶ, καὶ ὅτι φιλίας λόγος πλείων παρ' ἡμῖν, ἢ παρ' ὑμῖν, ῥᾴδιον ἐπιδεῖξαι. καὶ πρὸς θεῶν τῶν Ἑλλήνων, μὴ πρὸς ἀχθηδόνα μοι ἀκούσῃς, ἂν ἔπω τι ὧν διατέτυχα, πολλὰ ἤδη χρόνον ὑμῖν συγγινόμενος. ὑμεῖς γάρ μοι δοκεῖτε, τοὺς μὲν περὶ φιλίας λόγους ἄμεινον ἄλλων ἀπεῖν ἂν δύνασθαι, τὰ ἔργα δ' αὐτῆς ὑπὲρ ἀξίαν τῶν λόγων

magis autem, quòd barbari essent atq; agrestes, simultate quidem, ira, rabieq; perpetuò committi: amicitiam verò ne in familiarissimos quidem exercere solitos: idq; coniiciens, quum ex alijs quæ de illis audimus, tum ex hoc, quòd progenitores suos vita defunctos deuorant. ΤΟΧ. An nos Græcis quùm alijs in rebus tum in his quæ ad parentum attinent cultum, sanctiores magisq; pij simus, in præsentiarum haudquaquam contenderim: quòd autem nostrates amici longè fideliores sint amicis Græcis, quodque amicitiæ ratio maior apud nos quàm apud vos, haud difficile fuerit docere. Ac per deos Græcorum, ne tibi molestum sit audire, si quæ perspexi, dixero, multum iam temporis apud vos versatus. vos enim mihi videmini præclarius cæteris de amicitia verba posse facere, vim verò factaq; illius adeò non solùm pro ser-

γωγὴν ἐκμελετᾶν, ἀλλ' ἀπόχρη ὑμῖν ἐπαινέσαί τι αὐτῶν, καὶ δεῖξαι, ἡλίκον ἀγαθόν ἐστιν, ἐν δὲ τοῖς χρείαις προδόντες τοὺς λόγους, θᾶττον φεύγετε, καὶ οἶδ' ὅπως, ἐκ μέσων τῶν ἔργων. καὶ ἐπὰν ὑμῖν οἱ τραγῳδοὶ τὰς ἑαυτῶν φιλίας ἐπὶ τῶν σκηνῶν ἀναβιβάσαντες διακινῶσιν, ἐπαινοῦντε, καὶ ἐπικροτᾶτε καὶ συνδακρύουσιν αὐτοῖς ὑπὲρ ἀλλήλων οἱ πολλοὶ, καὶ ἐπιλανθάνεσθε, αὐτοὶ δὲ οὐδὲν ἄξιον ἐπαίνου ὑπὲρ τῶν φίλων παρέχεσθαι τολμᾶτε, ἀλλ' ἐὰν τινα φίλον δυσκλείᾳ τύχῃ, αὐτίκα μάλα, ὥσπερ τὰ ὀνείρατα, οἴχονται ὑμῖν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν ἀφανισθέντες αἱ πολλαὶ ἐκεῖναι τραγῳδίαι, τοῖς κυρίοις τοῖς, καὶ σωφρονεστάτοις προσωπείοις ἐοικότας ὑμᾶς ἀπολιπόντες, ἃ διηρημένα τὸ στόμα, καὶ πανμέγεθες διηνοιγότα· οὐδὲ τὸ σμικρότατον φθέγγεται ἐκ μέσης ἐμπεσὸν, ὅλον γὲ διαλαλοῦμεν ἐν τοῖς περὶ φιλίας λόγοις, τοσοῦτον ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῖς ὑπολειπόμενοι. εἰ γὰρ ἡμῖν δοκεῖ, ἅτε νῦν σχολὴν

monum dignitate non exercere, vt satis vobis sit prædicare eam, & quantum sit bonum, ostendere: at vbi vsu uenit, deficientes à sermonibus, nescio quomodo è medio negocio aufugitis. Cæterùm quum Tragœdi in scenã progressi, istiusmodi amicitias vobis repræsentãt, plerique laudatis atque applauditis, ac pro se mutuò periclitantibus illis lachrymatis, ipsi verò nihil dignum laude pro amicis præstare auderetis: quin siquando fortè accidat vt egeat amicus, ibi protinus non secus atque insomnia procul auolantes euanescunt vobis multæ illæ tragœdiæ, vosq; similes relinquunt inanibus istis ac mutis personis, quæ diducto rictu, atque immanè hiantes, ne minimum quidem loquuntur. At nos ediuersò, quò sumus in dicendo de amicitia posteriores, hoc in præstanda ea præcedimus. Quare, si videtur, ita in præsentiarum agamus

priscos

τὰς μὴ παλαιὰς φίλους ἀφιμεῖν ἐάσωμεν, ἢ τινας ἢ ἡμᾶς ἢ ὑμᾶς τῶν πάλαι διαφευμεῖν ἔχομεν, ἐπὶ διατὰ γε τοῦτο πλεονεκτοῖτε ἄν, ποιητὰς μὴ ἀξιοπίστους μάρτυρας, τοὺς ποιητὰς παρόμενοι, τὴν Ἀχιλλέως καὶ Πατρόκλου φιλίαν, καὶ τὴν Θησέως καὶ Πειρίθου, καὶ τὴν ἄλλην ἑταιρείαν, ἐν διαφόροις ἔπεσι καὶ μέτροις ῥαψῳδοῦντας. ὀλίγους δέ τινας προχειρισάμενοι τῶν διαθ' ἡμᾶς αὐτοὺς, καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν διηγησάμενοι, ἐγὼ μὲν τὰ Σκυθικὰ, σὺ δὲ τὰ Ἑλληνικά· καὶ ὁπότερος ἂν ἡμῶν τούτοις διαπρέψῃ, καὶ ἀμείνους παράσχηται τοὺς φίλους, αὐτός τε νικηφόρος ἔσται, καὶ τὴν αὐτοῦ ἀναπηρίαν, διάφορον ἀγῶνα καὶ σπουδὴν ὑπὲρ ἀγωνισάμενος. ὡς ἐγωγε πολὺ κάλλιον ἄν μοι δοκῶ μονομαχῶν ἡττηθεὶς, ἀποδυσθῆναι τὴν δεξιὰν, ὅπερ τοῖς Σκύθαις ἐπιτίμιόν ἐστιν, ἢ χείρων ἅμα καὶ φιλίαν ἡττηθείη, καὶ ταῦτα, Ἕλληνος Σκύθης αὐτὸς ὤν.

priſcos illos amicos valere ſinamus, ſi quos vel nos vel vos ex his qui olim fuêre, recenſere valemus, quando iſta quidem parte vos nimirum ſuperaueritis cõpluribus ac grauibus adductis teſtibus, nempe poëtis, qui Achillis & Patrocli amicitiam, tũ Theſei Pirithoíq́, neque non aliorum neceſſitudinem, pulcherrimis verſibus carminibusq́ contexuerunt. Quin paucos quoſdam in mẽdium afferamus ex his qui noſtra ipſorũ memoria fuerunt, atq́ eorum res geſtas exponam⁹: ego quidẽ Scythicas, tũ verò Græcanicas. Et in his vter ſuperârit, melioraq́ produxerit amicorum exempla, is & victor eſto, ac ſuam ipſiꝰ victori am promulgato, tanquam qui pulcherrimum honeſtiſsimumq́ certamẽ decertârit: adeò vt ego quidem nõ paulò malim mihi in ſingulari victo certamine dextram amputari (nam eſt apud Scythas victo pœna) quàm in amicitia quopiam inferior iudicari, præſertim Græco, ipſe Scytha quum ſim.

Μυί.

Μνή, ἔστι μοι, Τόξαρι, ὁ φαῦλον τὸ ἔργον ἀνδρὶ, οἵῳ σοί, πολεμίσῃ μονομαχῆσαι, πάνυ εὐτύχους καὶ τεθηγμένους πρὸς ἀκριβασμένῳ τοὺς λόγους, ὁ μὲν ἀγωνῶς γε οὕτω καταπροΐδοις ἐν βραχεῖ τὸ Ἑλληνικὸν ἅπαν, ἀποχωρήσομαί σοι. καὶ γὰρ ἂν εἴη παντάπασιν ἀλογώτερον, εἰ δυοῖν μὲν ἐκείνοιν ἀπηθλῶσι σοφοὺς τῶν Σκυθῶν, ἀνοήτους δὲ τοσούτους μῦθοι ἡττῶνται, καὶ οὓς ὑμεῖς ποτε παλαιὰς γραφὰς, ὡς μικρῷ πρόσθεν ἐν μέσῃ ἐξεπαγόμενοι, Ἕλληνας δὲ πάντας, τοσαῦτα ἔθνη, καὶ τοσαύτας πόλεις ἐρήμους ὑπὸ σοῦ ἁλῶναι. ἐὰ γὰρ τοῦτο γένοιτο, οὐ τὴν δεξιὰν ὥσπερ ὑμεῖς, ἀλλὰ τὴν γλῶτταν ἀποτμηθῆναι, καλόν. πότερον δὲ θεάσασθαι χρὴ τὸν ἀεθμὸν ἡμῖν τῶν φιλικῶν τούτων πραξίων, ἢ ὁπόσῳ ἄν τις πλείους ἔχῃ λέγειν, τοσούτῳ σπουδαιότερος δόξειεν ἂν εἶναι τὴν νίκην. Τόξ. οὐδαμῶς, ἀλλ' οἶμαι μὴ ἐν τῷ πλήθει αὐτῶν τὸ κράτος, ἀλλ'

Mne. Quàquam est haud mediocris negocij, cum viro, ita vt tu es, bellatore, singulari certamine congredi, tũ admodum instructo missilibus ac penetralib⁹ narrationibus: haud tamẽ quaquadeò ignauiter tã citò vniuersam deserens Græciam, tibi cesserо. Etenim vehemẽter absurdum fuerit, quum duo illi tantum vicerint Scytharum, quantum fuisse declarant tum fabulæ, tum vetustæ vestræ picturæ, quas paulò antè scitè admodum repræsentabas: Græcos omneis, tot nationes, tot ciuitates, nullo defendente vinci abste. Nam istuc si fiat, non dextram, quemadmodum apud vos solet, sed linguam execari conueniat. Sed vtrũ spectare nos oportet, numerúmne eorum quæ amicè quis gesserit: an magis quò plures alteruter amicos referre poterit, hoc victoria dignior videbitur? Tox. Nequaquam, imò non multitudine vis horũ spectetur, verùm

ἀπ' ἐμέινους, καὶ ἀληθέστερα φαίνοιντο ἀπὸ σαυτῶν ἐμῶν. ἴσως τὸν ἀριθμὸν οὖσα, μᾶλλον δὲ τὰ πράγματα, καὶ βαθύτερον ἐνδύσω πρὸς τὰς πληγάς. Μνή. εὖ λέγεις, καὶ ἀφίσω σ', ὁπόσαι ἱκαναί. Τό. πρόσθεν ἔμοιγε δοκοῦσιν ἑκάστην ρ'. Μνή. ἦ μοὶ δοκεῖ. πρᾶτε δὲ λέγε, ἀπὰ ἐπομοσάμην δ' ἂν μὲν ἀληθῆ ἐρεῖν· ἅπως γὰρ ἂν πλάσειεν τὰ τοιαῦτα, ὃ πάνυ χαλεπὸν, καὶ ἐλεγχθεῖσα ἀφανής. εἰ δὲ ὀμόσας, οὐχ ὅσιον ἀπιστεῖν. Τό. ἀμύμονα, ἔτι καὶ ἄρκυ λέγειν νομίζεις. Μνή. τίς δὲ σοι τῶν ἡμετέρων θεῶν, ἆρ' ἱκανὸς ὁ φίλιος; Τό. καὶ μάλα, ἐγὼ δὲ τὸν ἐπιχώριον ὀμοῦμαί σοι· ἐπεὶ μανθάνω λέγω. Μνή. ἴσω νῦν ὁ Ζεὺς ὁ φίλιος, ἃ μὲν ὀφθεὶς ἂν λέγω πρὸς σὲ, ἢ αὐτὸς ἐλθὼν, ἢ πρὰ ἄλλων, ὁπόταν οἷόν τε ᾖ, δι' ἀνευ-

verùm si quæ tu narrabis facta, his quæ narrabo, videantur præstantiora, magisq; penetrantia: tum nimirum etiamsi numero paria sint, opportuniora magisque lethalia mihi facient vulnera: ac penè memet adictus accommodabo. Mn. Probè loqueris. Statuamus igitur quot erunt satis. To. Mihi quidem satis fore videtur, si vterque quinq; narret exempla. Mne. Itidem mihi videtur. ac prior dicito, verùm adiuratus, nimirum non nisi vera dicturum. alioqui fingere eiusmodi, non admodum fuerit difficile: palàm autem refelli non querant. Porrò si iuraris, nefas sit non habere fidem To, Iurabimus, si quid etiam iureiurando opus esse censes. Mn. Quis tibi è dijs nostratibus, num satisfaciat Iupiter Philius? To. Et maximè. Ego quoque tibi nostratem iurabo, meapte in lingua. Mnes. Testis igitur esto Iupiter Philius, quæcunque dicturus sum apud te, ea nimirū vel quæ viderim ipse, vel quæ ab alijs quoad fieri potuit, diligen-

ἀκριβέας ἐπαινεθανόμην ἐρεῖν, μηδὲν παρ' ἐμαυτοῦ ἐπιτραγῳδῶν. καὶ πρώτιστα μὲν τὴν Ἀγαθοκλέους καὶ Δινίου φιλίαν διηγήσομαι, ἀοίδιμον ἐν τοῖς Ἴωσι νενομισμένην. Ἀγαθοκλῆς γὰρ οὗτος ὁ Σάμιος ὁ πάνυ πολλοῦ λεγόμενος, ἄνευς μὲν ἐς φιλίαν, ὡς ἔφασκε, τάχα δὲ οὐδὲν ἀμείνων Σαμίων τῶν πολλῶν, οὔτε ἐς τὰ γνώριμα, οὔτε ἐς τὴν ἄλλην εὐβουλίαν, Δινίᾳ δὲ τῷ Λυσίωνος Ἐφεσίῳ φίλος ἐκ παίδων ἦν. ὁ δὲ Δινίας ἐπλούτει ἄρα ἐς ὑπερβολήν, καὶ ὥσπερ εἰκὸς νεόπλουτον ὄντα, πολλοὺς καὶ ἄπορους εἶχε περὶ αὐτὸν, ἱκανοὺς μὲν συμπίειν, καὶ πρὸς πλοῦτον σωθῆναι, φιλίας δὲ πλεῖστον ὅσον ἀπολιπόντας. τοιοῦτοι μὲν οὖν ἦσαν οὗτοι καὶ ὁ Ἀγαθοκλῆς ἐξυφαίνετο, καὶ σωλῶν, καὶ σωπίωνος ἀπῆν, οὐ πάνυ χαίρων τῇ τοιαύτῃ διατριβῇ, καὶ

diligentissimè perceperim, narraturum, nihil ex me ipso commiscentem, alleuantémque. Ac primo quidem loco, Agathoclis Diniæque amicitiam referam, quæ apud Ionas est celebratissima. Nam Agathocles hic, qui Samius fuit, non ita pridem vixit, vir in amicitia quidem præcipuus, ita vt re declarauit: cæterùm reliquis in rebus vulgo Samiorum nihilo præstantior, neq; genere, neque cæteris item opibus. Huic cum Dinia Ephesio Lysionis filio amicitia à puero interceſſerat. Porrò Dinias supra modum ditatus est, & quemadmodum solent ij qui nuper opes nacti sunt, complures & alios secum habebat, satis quidem idoneos illos & ad componendum, & ad voluptariam consuetudinem, ab amicitia verò longè alienissimos. Atque inter hos interim habebatur Agathocles, conuiuebátque & compotabat illis, non admodum approbans eam viuendi rationem,

Dinias

καὶ ὁ Δαμίας οὐδὲν αὐτὸν ἐντιμότερον ἔχει τῶν ἄλλων. τελευτῶν δὲ καὶ προσέκρουε, τὰ πολλὰ ἐπιτιμῶν, καὶ φορτικὸς ἐδόκει, ὑπομιμνήσκων καὶ τῶν προγόνων, καὶ φυλάττειν παραγγέλλων, ἃ μετὰ πολλῶν πόνων ὁ πατὴρ αὐτῷ λιπασμὸν, κατέλιπεν. ὥστε καὶ διὰ ταῦτα, οὐδὲ ἐπὶ δεῖπνα ἄγεσθαι ἔτι αὐτὸν, ἀλλὰ μόνος μετ' ἐκείνων ἐκώμαζε, λανθάνειν παρὼν τὸν Ἀγαθοκλέα. καὶ δή ποτε ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐκείνων ὁ ἄθλιος ἀνέπεισθη, ὡς ἐρῴη αὐτῆς Χαρικλέα, Δημώνακτος γυνὴ, ἀνδρὸς ἐπιφανοῦς, καὶ πρώτου Ἐφεσίων τὰ πολιτικά. καὶ γράμματιά τε ἐρωτικὰ παρὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ στέφανοι μυρσινῖται, καὶ μῆλά τινα ἀπεδηγμένα, καὶ ἄλλα, ὅσα οἱ μάστροποι ἐπὶ τοῖς νέοις μηχανῶνται, κατὰ μικρὸν, αὐτοῖς ἐπιτηδεύματα τοὺς ἐρωτας, καὶ ἀναφλέγουσι τὸ πρῶτον ἐν ῥᾳθυ

Damias autem nihilo hunc potiorem habebat, quàm cæteros adulatores. Tandem etiam offendere cœpit crebriùs obiurgans, molestúsque videbatur, quippe qui admoneret eum maiorum, præciperétque vt seruaret quæ multo labore parta pater illi reliquisset: adeò vt ob hæc ne ad comessationes quidem illum deinceps adhiberet, sed solus cum illis comessaretur, celare cupiens Agathoclem. Demum ab assentatoribus illis misero persuasum est quòd amaretur à Chariclea Demonactis vxore, viri illustris, atque inter Ephesios in honoribus ciuilibus primarij. Iam & literulæ à muliere ad illum ventitabant, & serta seminarcida, & mala quædam admorsa, denique quicquid ad hæc lenæ machinantur in adolescentes, quo paulatim illis amorem artibus quibusdam inserant, primúmque hac incendant opinione

ρᾶσθαι νομίζοντας. ἐπαγω-
γόταλον γὰρ τοῦτό γε, καὶ μά-
λιστα τοῖς καλοῖς εἶναι οἰομέ-
νοις, ἄχρις ἂν λάθωσιν ἐς τὰ
δίκτυα ἐμπεσόντες. ἡ Χαρί-
κλεια δὲ, ὦ ἀσεμνον μὲν γύναι-
ον, ἐταιρικὸν δὲ ἐκτόπως, καὶ
οὐ πρόσχοντ' ἀεὶ, καὶ εἴ
ποθέν ἐπ' ὀλίγῳ ἐθελήσειέ τις.
καὶ εἰ πρόσβλοι τις μόνον, ὡ-
θοῦς ἐπῄνει. καὶ δὴ καὶ ὁδὶ
ὢν, μή τοι ἀντέποι Χαρί-
κλεια. δεινὰ δὴ τἄλλα τεχ-
νίτης, παρ' ὧν τινα βουλῇ τῶν
ἑταιρῶν, ἐπισπάσασθαι ἐρα-
στὸν, καὶ ἀμφίβολον ἔτι ὄντα,
ὅλον ποιήσασθαι, καὶ ἐν
χρῷ μὲν ἤδη ἐπιτεῖναι, καὶ
προσκαῦσαι; ἄρτι μὲν ὀρ-
γῇ, ἄρτι δὲ κολακείᾳ, καὶ μι-
κρὸν ὑπερφλέξαι, καὶ ὡς
πρὸς ἕτερον ἀποκλίναντα δο-
κεῖν· καὶ ὅλην συγκιρνᾶσθαι
ἀπαντοδαπῇ ἡδονῇ, καὶ πολ-
λὰ μηχανήματα παρασκευά-
σασθαι κατὰ τῶν ἐρασῶν. τοιού-
των δὴ τότε οἱ Δίωνος κόλακες πα-
ρελαμ-

pinione, quòd sese credant amari. Nam plurimùm illicit & hoc; praesertim eos qui sibi formosi videntur, donec imprudentes in casses inciderint. Erat autem [c] Charicléa vrbana quidem & elegans mulierculà, at supra modum meretricia, sempérque illius, quicunque fortè adijsset, etiamsi quis admodum leuiter concupiuisset: quin si vel aspexisses duntaxat, protinus adnuebat: nec vllo pacto metuendum erat ne quando recusaret Charicléa: admirabilis autem alioqui artifex, quauisq; meretrice doctior allicere amatorem, & ambiguus quum adhuc esset, totum subigere: at quum iam teneretur, incitare, ac magis magisq; accendere, nunc irâ, nunc blandimentis, ac mox fastidio, deindè iniecta suspicione, quasi ad alium sese deflexura esset: postremò omni ex parte egregiè docta erat mulier & absoluta, artibúsque omnigenis in amantes instructa. Hanc igitur tum Diniæ adulatores accersiuerant

φαλαμβάνεσθαι ἐπὶ τὸ μειράκιον, καὶ τὰ ποικίλα ὑπεκφέρειν μῶλλον, σιωπωθοῦντος αὐτὸν εἰς τὸν ἔρωτα τῆς Χαριπλείας. ἡ δὲ ποικὶς ἤδη νέους ἐκπραχυλίσασα, καὶ μυρίους ἔρωτας ὑποκεναμένη, καὶ οἴκους πολυταλάντους ἀναρίψασα, ποικίλον τι, καὶ πολυγύμνασον κακὸν, παράλαβοῦσα εἰς τὰς χεῖρας ἁπλοϊκὸν, καὶ ἄμοιρον τῶν ζιστῶν μηχανημάτων νεανίσκον, ἐκ ἀνήκεν ἐκ τῶν ὀνύχων. ἀπὸ πειρίεχουσα πανταχόθεν, καὶ σφαιρώσασα, ὅτε ἤδη πάντα πάσιν ἐκράτει, αὐτή τε ἀπώλετο ὑπὸ τῆς ἄγρας, καὶ ᾧ κακοδαίμονι Δίνῃ μυρίων κακῶν αἰτία ἐγένετο. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον αὐτὸς ἐκεῖνα ἐπ' αὐτὸν καθίει τὰ γράμματα, καὶ σιωπῶσ πιμπομένη πρὸς ἄβραν, ὡς ἐπιδάκρυσι, καὶ ἐπιγρύπνησι, καὶ τέλος, ὡς ἀπάγξοιτο ἑαυτῆς ἡ ἄθλια ὑπὸ τοῦ ἔρωτος, ἕως ἤδη ὁ μακάριος ἐπείσθη καλὸς εἶναι, καὶ τοῖς Ἐφεσίων γυναιξὶ προτιθέμενος. καί πω σιωπῶντος

rant in adoleſcentulum, multáque aſsimulabant quo eum in amorem Charicleæ impellerent. Ita porrò quæ complures iam adoleſcentes iugulárat, & innumerabiles amores fuerat mentita, domoſq; opulentas euerterat, varium quoddam atque inexpugnabile malum: vbi nacta manibus eſt ſimplicem & huiuſmodi artium imperitum adoleſcentulum, haudquaquam amittebat ex vnguibus: ſed vndique oppugnans tentánsque, vbi iam omnium eſſet compos, tum ipſa dum captat, capta periit tum infelici Diniæ innumerabilium malorum extitit cauſa. Nam primùm quidem ſtatim literulas illa ad illum dat, ac ſubinde miſſitat ancillulam, quæ renunciaret vt fleret, vt vigilaret, poſtremò vt miſera præ amore ſuffocatura eſſet ſeſe: donec iam beatus ille perſuaſus, ſibi formoſus eſſe videretur, atque Epheſiorum

uxoribus præter cæteros adamabilis. Ac tādem in congreſſum adductus

ψιχθυ πολλὰ ἱκετωθεὶς, καὶ τὸ ἐνταῦθα ἤδη ῥᾷον, ὡς τὸ ἀληθὲς, ἀλώσεσθαι ἔμελλεν ὑπὸ γυναικὸς καλῆς, καὶ πρὸς ἡδονήν τι ὁμιλῆσαι ἐπισταμένης, καὶ ἐν καιρῷ δακρύσαι, καὶ μεταξὺ τῶν λόγων ἐλεεινῶς ὑποστενάξαι, καὶ ἀπιόντος ἤδη λαβέσθαι, καὶ ἀπελθόντι προσδραμεῖν, καὶ καταλαμβάνειν, ὡς ἂν μάλιστα ἀρέσαι, καί πῃ καὶ ἄσαι, καὶ λιβρίσαι, οἷς ἅπασι κατὰ τὴν Δηνίου ἐκέχρητο. καὶ ἐπεὶ ἤθελε πονήρως ἔχοντα καὶ διάβροχον ἤδη τῷ ἔρωτι, καὶ πάνυ ὀργῶντα γεγενημένον, ἄλλο ἐπὶ τούτοις ἐπῳδόν, καὶ τὸ ἄθλιον ἀπώμνυ· καὶ γὰρ τι ἐξ αὐτῆς σκήπτεται, ἱκανὸν δὲ καὶ τοῦτο, βλακικὰ ἐρασταῖς πρόσκομμα· καὶ ἔτι ἐφοίτα πρὸς αὐτὸν, φυλάττεσθαι παρ' ἀνδρὸς λέγουσα, ὑποπτεύοντος τὸν ἔρωτα. ὁ δ' ἐκεῖθεν οἷός τε ἦν φέρειν τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ὑπέχειτο, μὴ ὁρῶν αὐτὴν, ἀλλὰ ἐλάκρυε, καὶ τὰς κόλακας ἐσέπεμπε, καὶ ὄνομα τῆς Χαρικλείας

adductus est, multis precibus exoratus. Et ex eo quidem tempore facilis iam erat cōiectura, fore vt caperetur à muliere formosa, ad voluptatem congredi docta, & in loco flere, & inter loquendum miserabiliter suspirare, & iam abeuntem amplecti, & adeunti obuiam occurrere, & formam eolere sic vt maximè placitura esset: interdum vel voce vel cithara canere: quibus omnibus in Diniam vsa est. At vbi sensit excruciari, iámque amore illaqueatum, ac sub iugum esse factum: aliud ad hæc excogitat, quo miserum subuertat: grauidam se ex eo simulat (nam hoc quoque efficax ad magis ac magis inflammandum stultum amantem.) Neque. postea commeabat ad illum, affirmans à viro obseruari sese, qui iam amorem per-

sensisset. Hic verò rem iam non vltrà ferre potis erat: neque durare quibat, quum illam non aspiceret: sed lachrymabatur, adulatoresq; ad sese accersebat, ac Charicleæ

nomen

ἐπιβοᾶσθ· καὶ τὴν εἰκόνα περιλαβὼν αὐτῆς (ἐπιποίκιλος δὲ λίθῳ λευκῷ) ἠκάλλυνε. καὶ τέλος, καταβαλὼν ἑαυτὸν εἰς ὕδατος, ἐκυλίνδετο, καὶ λύττα τὰ λοιπὰ ἀπεδείκνυ τὸ πρᾶγμα. τὰ μὲν γὰρ δῶρα, ὑπὲρ τὰ μέτρα μὲν ἦν, καὶ στεφάνους ἀντιδίδοσθαι αὐτῇ, ἀλλὰ οἰκίαν ὅλην, καὶ ἀγρούς, καὶ θεράπαινας, καὶ ἱματίων ἀνθηρῶν, καὶ χρυσοῦ, ὅσσον ἐθελήσειε. καὶ τί γάρ, ἐν βραχεῖ ἡ Λυσίωνος οἰκος, ἐνομαστότατος τῶν ἐν Ἰωνίᾳ γνώμῃ, ἐξεκενώθη ἤδη, καὶ ἐξηνέμωτο. ἔπειτα ὡς ἤδη ἄπορος λοιπὸν, ἄλλον τινὰ, Κρῆτα νεανίσκον τῶν ὑποχείρων, ἔσχε, καὶ μετέβαινεν ἐπ' ἐκεῖνον. καὶ ἦρα ἤδη αὐτῇ, ἐκείνος ἐπίστευεν. ἀμελὲς μέντοι καὶ Δημίας, οὐχ ὑπὸ τῆς Χαριτέλειας μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν ἑταίρων (καὶ ἐκείνοι γὰρ ἐπὶ τὸν Κρῆτα ἤδη τὸν ἐρώμενον μετεπεπόθεισαν) ἐρχεται παρὰ τὸν Ἀγαθοκλέα, καὶ πάλαι ἀδόκητα ὡς ἔχοι πρὸς ἡμᾶς τὰ πράγματα αὐτοῦ. καὶ

nomen inclamabat: imaginemq; illius amplexus (candido enim lapide fecerat) eiulabat. Demum in solum abiiciens sese, iactabatur: planéque res extremæ dementiæ speciem obtinebat. Siquidem munera reddita sunt mulieri, non pro malorum aut corollarum præcio, sed solidæ domus, agri, famulæ, vestes florulentæ, auri quantum optaret. Quid multa? Breui Lysionis domus antea inter Ionas nobilissima, exhausta est, atque exinanita. Deinde vbi iam exuccus esset, eo relicto alium quempiam adolescentulum Cretensem bene nummatum venata est, atque ad illum defciuit. Iam videlicet illum adamabat: atque is quidem credebat. Itaque Dimias neglectus non à Charicléa modò, verum etiã ab assentatoribus (nam isti quoque ad Cretensem amatorem iam defciuerant) abit ad Agathoclem, iampridè non inscium quàm illi res miserè haberent.

καὶ ἀνθολοῦμεν τὸ πρῶτον, ὅμως διηγεῖτο πάντα, τὸν ἔρωτα, τὴν ἀσέλγειαν, τὴν ὑπεροψίαν τῆς γυναικὸς, τὸν ἀνδριαντοπώλην τὸν Κρῆτα, καὶ τέλος, ὡς οὐ βιώσεται μὴ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῇ Χαριπλείᾳ. ὁ δὲ ἄκαιρον ἅπαν νομίσας ἐν τούτῳ ἀπομνημονεύειν τῷ Δαμίᾳ διότι ὁ ποιητὴς μόνον αὐτὸν τῶν φίλων, ἀπὸ τοὺς λοιδόρους αὐτοῦ πρότιμα, τότε μὲν μόνον ἔχει, πατρῴαν οἰκίαν ἐν Σάμῳ ἀπεμπολήσας, ἥκειν, αὐτῷ τῇ τιμῇ λαμβάνων, τρία τάλαντα. λαβὼν δὲ ὁ Δαμίας, οὐκ ἀφανὴς αὖθις ἦν τῇ Χαριπλείᾳ, καλὸς ποθὲν αὖθις γεγενημένος, καὶ ἄνθις ἐρᾶν, καὶ τὰ γράμματα, καὶ μέμψις, ὅτι μὴ πολλοῦ χρόνου ἀφίκετο. καὶ οἱ κόλακες συνῆθροιζον, ἐπιπλαγκτόμενοι, ὁρῶντες ἔτι ὄντα τὸν Δαμίαν. ὡς δὲ ὑπέσχετο ἥξειν παρ' αὐτὴν, καὶ ἦν περὶ τὸν πρῶτον ὕπνον, καὶ ἔνδον ἦν ὁ Δημώναξ, ὁ τῆς Χαριπλείας ἀνὴρ, ἤτε καὶ ἄλλως ἀνθόμενος, ἤτε

At pudescens quidem initiò, tamen exposuit omnia: amorem, egestatem, arrogantiam mulieris, riualem Cretensem: in summa, non victurum sese nisi cum Charicléa consuetudinem haberet. Ille verò intempestiuum esse ratus, id temporis exprobrare Diniæ, quapropter ex amicis vnum sese non admisisset, sed tum quidem assentatores suos sibi antepositisset: diuendita, quam vnam habebat in Samo, domo paterna, precium illi attulit, talenta tria. Quæ simulatq; recepisset Dinias, haud clàm erat Charicléæ rursus subitò formosus factus: rursus ancilla, & literulæ, & expostulatio, quòd iam diu sese non adisset. concurrerũt item adulatores applaudẽtes, vt viderunt Diniæ adhuc esse quod daret. Cùm aũt pollicitus esset sese vẽturum ad illã, venissetq; primo ferè somno, esset q; int Demonax Charicléæ maritus, siue quòd alioqui præsenserat, siue

ἔτι καὶ ἀπὸ σωμάτων τῆς γυναικὸς, ἄμφω γὰρ λέγεται, ἐκπηδήσας ὥσπερ ἐκ λόχου, τῷ τε αὐλείου ἀποκλεῖσαι ἐκέλευε, καὶ συναμβαίνειν τὸν Δανίαν, πῦρ καὶ μάστιγας ἀπειλῶν, καὶ ξίφος ὡς ἐπὶ μοιχὸν σπασάμενος. ὁ δὲ σιωπῶν, οὐ κακῶν ἑαυτῷ, μοχλόν τινα πλησίον κείμενον ἁρπάσας αὐτόθι προκειμένῃ τῇ Δημώνακτα πατάξας εἰς τὸ μέτωπον, καὶ τῷ Χαρικλείᾳ οὐ μιᾷ πληγῇ ταύτῃ, ἀλλὰ καὶ ὦ μοχλῷ πολλάκις, καὶ ὦ ξίφει τοῦ Δημώνακτος ὕστερον. οἱ δ' οἰκέται τὸ μὲν πρῶτον ἐκπλαγέντες ἄφωνοι, ὦ παραδόξου τοῦ πράγματος ἐκπεπληγμένοι. ἔπειτα πειρώμενοι συναμύνειν. ὡς καὶ αὐτοῖς ἐπῆει μετὰ τοῦ ξίφους, ἐκεῖνοι μὴ ὑπέμειναν· ὁ Δανίας δὲ ἐπιχειρήσας, τηλικοῦτον ἔργον ἐργασάμενος, καὶ τὸ μέχρι τῆς ἕω παρὰ ὦ Ἀγαθοκλεῖ διέτριβεν, ἀναλογιζόμενος τὰ πεπραγμένα, καὶ περὶ τῶν μελλόντων ὅ, τι ἀρεῖ-

sive de compositio proditione neque vxoris (nam virumque fertur) exiliens velut ex insidijs, & atrium iubet occludere, & Dinìam comprehendi, ignem ac flagra minitans, neque non gladium tanquam in mœchum educens. Ille porrò reputans quibus in malis esset: vecte quoniam de proximò, vt iacebat, arrepto, tum ipsum occîdit Demonactem in tempus adigens: tum Charicleam. atque hanc quidem non ictu vno, verumetiam & vecte sæpiùs, & postea Demonactis gladio feriens. At famuli intereà muti stabant, rei nouitate attoniti: deinde comprehendere conati, quùm in hos quoque ferro insiliret, ipsi quidem aufugerunt, Dinias autem clàm sese subduxit, tanto patrato facinore. Et ad auroram vsque apud Agathoclem diuersabatur: paritérque & quæ facta essent reputabant, & quid in posterum esset euenturum,

ἀμβάσιτα, σκοπωῦτος. ἔωθεν δὲ οἱ στρατηγοὶ παρῆσαν (ἤδη γὰρ τὸ πρᾶγμα διεβεβόητο) καὶ συναβόντες τὸν Δενίαν, οὐδὲ αὐτὸν ἐξαρνούμενον μὲν οὐχὶ πιφανῆναι, ἀπάγουσι παρὰ τὸν ἀρμοσιῶν, ὃς ἦρχε τηνικαῦτα Ἀσίας τότε. ὁ δὲ βασιλεῖ ὡς μιγάλῳ ἀναπέμπει αὐτὸν, καὶ μετ' οὐ πολὺ κατεψήφισται ὁ Δενίας εἰς Βύαρον, νῆσον τῶν Κυκλάδων, ἐν ταύτῃ φεύγειν εἰς ἀεὶ τεταγμένος ὑπὸ τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ Ἀγαθοκλῆς καὶ τἄλλα μὲν σωτὴρ ἦν, καὶ συναπῆρεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ συνεσύλλεγεν εἰς τὸ δικαστήριον μόνος τῶν φίλων, καὶ πρὸς οὐδὲν ἐνέλιπεν. ἐπεὶ δὲ ἤδη ἐπεφώλευε ὁ Δενίας, οὐδὲ τότε ἀπελείφθη τοῦ ἑταίρου. καταφρονήσας δὲ αὐτὸς ἑαυτοῦ, διέτριβεν ἐν Γυάρῳ, καὶ συνεφεύγων αὐτῷ, καὶ ἐπειδὴ πανταπασιν ἀπόρουν τῶν ἀναγκαίων, παρακαλῶν ἑαυτὸν τοῖς πορφυρεῦσι, συγκα-

considerabant. Vt autem diluxit, milites aderant (iam enim res erat diuulgata) comprehensumq; Diniam, nec hunc inficiantem homicidium, adducunt ad præfectum qui per id tempus Asiam moderabatur. Hic eum ad Persarum regem remittit. Nec ita multò post relegatus est Dinias in Gyaron insulam ex Cycladibus vnam, damnatus à rege, vt in ea, quoad viueret, exularet. Agathocles autem cum reliquis in rebus nunquam abfuerat, tum pariter soluit in Italiam, & amicorum solus vnà est in iudicium comitatus, neque vsquam defuit officio. Porrò vbi iam in exilium profectus est Dinias, ne tum quidem desertus est ab amico: quin potius ipse suapte sponte damnatus versabatur in Gyaro, simúlque cum illo exulem agebat. At quum iam rerum necessariarum omnium inopia laborarent, locans seipsum purpurariis

vnà

γυναικὶ ἀλλὰ, καὶ τὸ γινόμενον ἐκ τούτου ἀφέρων, ἔτρεφε τὸν Δενίαν, καὶ νοσοῦντα δὲ ἐπὶ μάκιστον ἐθεράπευσε. καὶ ἀποθανόντος, οὐκέτι ἐπανελθεῖν εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἐβούλετο, ἀλλ' αὐτοῦ ἐν τῇ νήσῳ ἔμενεν, αἰσχυνόμενος καταλιπεῖν τὸν φίλον. τὸ δὲ ἔργον φίλου Ἕλληνος, ὃ πολλῶν γνώμων· ἔτι γὰρ ἐκ οἶδα εἰ πώποτε ἀπέβη τοιοῦτο, ἀφ' οὗ Ἀγαθοκλῆς ἐν Γυάρῳ ἐτελεύτησε. Τό κε ἄθεος, ὦ Μνήσιππε, ἂν μοῖς ὢν ταῦτα ἔλεγες, ἵνα καὶ ἀπιστεῖν ἂν ἐδωκάμην αὐτοῖς, ἢ τὸν Σκυθικόν τινα φίλον. τὸν Ἀγαθοκλέα τὸν λεγόμενον, πλὴν λίαν μέ τινα καὶ ἄλλον ὅμοιον ἄπιστος αὐτός. Μνή. ἄκουε δίκαιον καὶ ἄλλον, ὦ Τόξαρι, Εὐθύδικον τὸν Χαλκιδέα, λεγόντος δέ μοι περὶ αὐτοῦ. Σίμυλος, ὁ ναύκληρος ὁ Μεγαρικὸς, ἐπομόσαιτο ἂν μὲν αὐτὸς ἑωρακέναι τὸ ἔργον πλέων μὲν γὰρ ἔφη ἐξ Ἰταλίας Ἀθήναζε, περὶ δυσιν Πλειάδων

vnà cum alijs vrninabat, quódque hinc partum est referens, Diniam alebat. Quin & ægrotanti diutissimè inseruiuit: & vbi vita defunctus est, noluit vnquam in patriam reuerti, verùm inibi perseuerauit in insula, pudori sibi fore ratus, si vel mortuum amicum deseruisset. Hoc tibi Graecì factum amici retulerim, quod quidem non ita pridem accidit. haud enim scio si anni quinque praeterierint quod Agathocles in Gyaro mortem obijt. TOX. At vtinam iniuratus ista, Mnesippe, dixisses, videlicet quo mihi fas esset eis non habere fidem. Adeò Scythicum quendam amicum Agathoclem istum descripsisti. quin vereor ne quem & alium isti similem narret. MNE. Audi iam & alium Toxari, Euthydicum Chalcidensem. Retulit autem mihi de hoc Simylus Nauclerus Magarensis, aditurus profectò se teste rem factam esse. Aiebat enim nauigauisse sese ex Italia Athenas, circiter Pleiadum occasum,

δή, συμπλωιμαίους τινὰς ἀν-
θρώπων, λομίζων ἐν δὲ τοῖς
εἶναι τὸν Βοθυδικον, καὶ μετ'
αὐτὸν Δάμωνα τὸν Χαλκιδέα,
καὶ τὸ ἑταῖρον αὐτοῦ ἡλικιώ-
τας δὲ ἦν, τὸν μὲν εὐθυδικον,
ἐῤῥωμενέστερον καὶ λαβρότερον, τὸν δὲ
Δάμωνα, ὕπωχρον καὶ ἀσθενι-
κὸν, ἄρτι ἐκ νόσου μακρᾶς, ὡς
ἐδόκει, ἀνεσάμενον. ἄχρι μὲν
δὴ Σικελίας εὐτυχῶς διαπλεῦ-
σαι ἔφη ὁ Σίμυλος τὰς ἐπὶ
δὲ τὸ παρθμὸν διαπειρᾶσθαι,
ἐν αὐτῷ ἤδη τῷ Ἰονίῳ ἔπλουν,
χειμῶνα μέγιστον ἐπιπεσεῖν
αὐτοῖς. καὶ τὰ μὲν πολλὰ τί
ἄν τις λέγοι, τρικυμίας τι-
νὰς, καὶ σκοβίλους καὶ χαλά-
σας, καὶ ἅπερ, ὅσα χειμῶν
ναῦται; ἐπεὶ δὲ ἤδη σχεδὸν ἐκ-
τὰ τῷ Ζακύνθου ἦσαν, ἀφ' ὑψη-
λῆς τῆς ἠιόνος πλέοντας, ἔτι
μὴ σπείρας τινὰς ἐπισυρομέ-
νους, ὡς τὸ ῥᾴθιον ἐπιδέχεσθαι
τῆς ὁρμῆς, περὶ μέσας νύκ-
τας, οἷον ἐν τοιούτῳ σάλῳ
ναυτιάσασα τὸν Δάμωνα,
ἅμα ἐκπεπνοότα εἰς τὸ θά-
λασσαν

collecticios quosdam homines vehentem. in his fuisse Euthydicum, vnáque cum hoc Damonem Chalcidensem eiusdem amicum. Ac natu quidem eos æqualeis fuisse: verùm Euthydicum valentem, robustúmque: Damonem contrà subpallidum atque valetudinarium, quasi qui nuper (vt apparebat) ex diuturno morbo reualuisset. Itaque ad Siciliam vsque feliciter aiebat Simylus nauigasse ipsos. Cæterùm vbi transmisso freto, in ipso iam Ionio mari nauigarent, tempestatem maximam eis incubuisse. Quid autem attinet multa referre? immaneis quasdam procellas ac sinuosas, tum grandines, & si quæ alia tempestatis mala? Vt verò iam haud procul abessent à Zacyntho, nuda nauigantes antenna, præterea & funes quosdam trahentes, quo nimirum vim impetumq; fluctus exciperent: circiter noctis medium, Damonem, qui in tãta iactatione nauseare t, vomuisse in mare propenden-

καθαρ. ἔπα, οἶμαι, τῆς νεὼς βιαιότερον, ἐς ὃ μειχθεῖσα μέρος, ἐπικλιθείσης, καὶ τοῦ κύματος σὺν αὐτῷ ἐνεγκόντος, ἐκπεσεῖν, αὐτὸν ἐπὶ τὴν κεφαλήν, ἐς τὸ πέλαγος, οὐδὲ γυμνὸν τὸν ἄθλιον, ὡς ἂν καὶ ῥᾷον ἀνώσασθαι νεῶν ἄνευς οὕτω βαρὺν ἐνεγκόμενον, καὶ μόγις ἑαυτὸν ἀνέχοντα τοῦ κλύδωνος. τὸν δὲ Εὐθύδικον, ὡς ἤκουσε (τυχεῖν δὲ γυμνὸν ἐν τῇ εὐνῇ ὄντα) ῥίψαι ἑαυτὸν ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ καταλαβόντα τὴν Δάμωνα, ἤδη ἀποχορούμενον (φαίνεσθαι γὰρ ἐπὶ πολὺ ταῦτα, τῆς σελήνης καταλαμπούσης) συμπρανέχεσθαι καὶ συνεκνεῖν. σφᾶς δὲ ἐπιθυμεῖν μὲν αὐτοῖς βοηθεῖν, καὶ ἐλεεῖν τὴν συμφορὰν τῶν ἀνδρῶν, μὴ δυνάσθαι δὲ μικρὸν τῷ πνεύματι ἐλαυνομένους, πολὺ ἐκείνου κρείττονι ποιῆσαι, φησὶ τὴν γὰρ πορρωτέρω ἀφεῖναι αὐτοῖς, καὶ τῶν ἱστῶν τινας, ὡς ἐπὶ τούτων ἀφνέως ἔχοντας, ἅττινι αὐτῶν περιτύχοιεν,

propendentem. Deinde, vt coniicio, naue vehementiùs in eam partem, in quam ille propendebat, inclinata, simulq; propellente fluctu, excidisse eum prono capite in pelagus: neque nudum tamen, videlicet vt misero vel natare commodè liceret. Mox itaque succlamasse quum præfocaretur, vixque sese ab vndis sustolleret. Porrò Euthydicum simulatque audisset (nam fortè fortuna nudus in strato tum erat) abiecisse semet in mare, arrepióque Damone, qui iam deficiebat (diutiùs enim ista videri poterant, luna scilicet relucente) vnà iuxta illum nasse, ac subleuasse. Ac voluisse quidem illis opitulari sese, miseratus virorum calamitatem, verùm nequisse, quòd vento praualido reperentur. Illud tamen fecisse, subera complura ad illos proiecisse, tum ex contis aliquot, vt

χοιτο, καὶ τὴν, καὶ πλὴν ἀπο-
βαθραν αὐτὴν, ὃ μικρὰν
οὖσαν. ἐννόησον οἷόν τι
πρὸς θεῶν, ἢν τινα ἄρα τις ἄλ-
λην ἐπιδείξαι ἐπιδείξατο εὐ-
νοίας βεβαιοτέραν, πρὸς ἄρα
σφα φίλον ἐν νυκτὶ ἐκπεσόν-
τα εἰς πέλαγος οὕτως ἠγεω-
μένον, ἢ κοινωνήσας τοῦ θανά-
του. καί μοι ἐπὶ ὀφθαλμῶν λά-
βε τὴν ἐπανάστασιν τῶν κυ-
μάτων, τὸν ἦχον τοῦ ὕδατος
ἐπικλυζομένου, τὸν ἀφρὸν πι-
πτέοντα, τὴν νύκτα καὶ τὴν
ἀπόγνωσιν, εἶτα ἀκροκυμό-
μενον ἐπάνω, καὶ μόγις ἀνα-
κύπτοντα, καὶ τὰς χεῖρας ὀ-
ρέγοντα ὡς ἑταίρῳ τὸν δὲ ἐ-
πιπηδῶντα ἐνθὺς, καὶ σωμ-
βιοῦντα, καὶ δεδιότα μὴ πρε-
πόντως ἀπόληται ὁ Δαμων· οὕ-
τω γὰρ ἂν μάθοις, ὡς οὐκ ἀ-
γεννῆ σοι καὶ τοῦτον φίλον, τὸν
Εὐθύδικον διαγινώσεις. Το.
πότερον δὲ ἀπώλοντο, ὦ Μνή-
σιππε, οἱ ἄνδρες, ἢ τις αὐ-
τοῖς ἐκ προσδόκου σωτηρία ἐ-
γένετο; ὡς ἔγωγε οὐ μετρίως
δεδοικα ὑπὲρ αὐτῶν.

ab his suspensi natarent, si
quem forte ex eis nanciscerentur, postremò scansoria
quoque tabulata, quæ quidem erant neutiquam exigua. Cogita iam per deos
quod aliud grauius beneuolentiæ documentum quispiam edere queat in hominem amicum, qui noctu decidisset in mare vsq; adeò se
uiens, quàm communicata
morte? Iamq; adeò mihi ante oculos pone immixtentes
procellas, fragorẽ aquæ sese
agglomerãtis, spumã vndiq;
efferuescentem, noctẽ, ac desperationem, ad hæc illum iã
præfocari incipientem, vixq;
vndis extantẽ, manusq; porrigẽtem amico: hunc autem
incontãter insilientẽ, simulq;
nantẽ, prorsusq; solicitum ne
se prior Damon interiret.
Sic enim profectò cognosces
quod haud ingenerosum hũc
quoque amicum, videlicet
Euthydicũ, retulerim. To.
Vtrum perierunt viri, Mnesippe, an salus quapiam ex

Μνή.

insperato illis contigit? Adeò ego illis nõ mediocriter timui.

MNE.

Μνή. θάῤῥει, ὦ Τόξαρι, ἐσώθησαν, καὶ ἔτι καὶ νῦν ἀσὶν Ἀθήνησιν, ἄμφω φιλοσοφοῦντε· ὁ μὲν γὰρ Σίμυλος τἄλλα μόνα ἔλεγεν, ἅπερ ἐξῆν τῆς νυκτὸς τὸν μὲν ἐκπίπτοντα, τὸν δ' ἐπιπηδῶντα, καὶ νηχομένους, ἐς ὄψιν ἐν νυκτὶ ἰατρᾷ ἐλθόντα· τὰ δὲ ἀπὸ τούτου, οἱ ἀμφὶ τὸν Εὐθύδικον αὐτοὶ διηγοῦνται. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον, φιλοῖς τισι συμπεσόντας, ἀνέχεσθαι ἐπὶ τούτων ἑαυτούς, καὶ ἀρνύχεσθαι πονήρως· ὕστερον δὲ, τὰ ἀρβάβαρα ἐλόντας, ἐξῆν πως ἴσως, προσκέξασθαί τι αὐτῶν, καὶ τὸ λοιπὸν ἐπιβάντας, ὑμαρῶς προσνηχθῆναι τῇ Ζακύνθῳ· μετὰ δὲ τούτους, οὐ φαύλους ὄντας, ὡς ἔγωγ' ἂν ἄποιμι, ἄκουσον ἤδη τρίτον ἄλλον, ἐδέου τί χείρονα αὐτῶν· Εὐδαμίδας Κορίνθιος, Ἀρεταίῳ τῷ Κορινθίῳ καὶ Χαρικξένῳ τῷ Σικυωνίῳ, φίλοις ἐχρῆτο, ὑπόροις ὄσι, πενέστατος αὐτὸς ὤν. ἐπὶ δὲ ἀπέθνησκε, πλουσίους

MNE. Bono animo es, Toxaris, seruati sunt, quin hodieq; Athenis agunt ambo, philosophiæ dantes operam. Nam Simylus ea demum narrare poterat, quæ noctu videre licuit, hunc delapsum, illum desilientem, simulq; nantes quatenus per noctem dabatur aspicere. Porrò quæ pòst hæc acciderint, Euthydicus ipse narrat. Primùm quidè subera quædam fortè nactos, suspendisse de his sese, atq; ita hærentes fluitasse sanè quàm incommodè. deinde vbi tabulata conspexissent, iam sub auroram annasse, concensisq; illis, commodè deinde nantes appulisse Zacynthum. Post hos autem, qui neutiquam mali sunt, vt ego quidem autumo, accipe iam tertium, nihilo illis inferiorem. Eudamidas Corinthius Aretæo Corinthio, & Charixeno Sicyonio amicis vtebantur, & ijs quidem opulentis quum ipse pauperrimus esset. Hic vita decedens, testamentum

ἀπέλιπε, τοῖς μὲν ἄλλοις ἴσως γελοίους, ἐμοὶ δὲ οὐκ οἶδα εἰ δι' αὐτὸ δόξειεν, ἀνδρὶ ἀγαθῷ, καὶ φιλίαν τιμῶντι, καὶ περὶ τῶν ἐν αὐτῇ πρωτείων ἀμιλλωμένῳ. ἐγέγραπτο γὰρ ἐν αὐτοῖς· ἀπολείπω Ἀρεταίῳ μὲν τὴν μητέρα μου τρέφειν, καὶ γηροκομεῖν, Χαριξένῳ δὲ, τὴν θυγατέρα μου ἐκδοῦναι μετὰ πλείστου, ὁπόσου ἂν πλείστου ἐπιδῶναι παρ' αὐτῆς δύνηται. ἐμοὶ δὲ αὐτῶν καὶ μήτηρ πρεσβύτις, καὶ θυγάτριον ὡραῖον ἤδη γάμου. ἦν δέ τι ἄρα καὶ αὐτῶν ἐν τοσούτῳ πάθοι, καὶ τὴν ἐκείνου μειράκιον, φησὶν, ἐχέτω ὁ ἕτερος. τούτων ἀναγνωσθεισῶν διαθηκῶν, οἱ μὲν πρώτην Εὐδαμίδα, τὴν φιλίαν δὲ, πρὸς τοὺς ἄνδρας ἐμέμνηντο αὐτῶν ἀγνοοῦντες, ἐν παιδιᾷ τὸ πρᾶγμα ἐποιοῦντο. καὶ ἐδόκει, ὅσις ὁ γελῶν ἀπημάκτητο, οἷον Ἀρεταῖος καὶ Χαρίξενος οἱ εὐδαίμονες μεγάλου διαλείξονται, λέγοντος, εἴπερ ἀποτι-

reliquit, aliis quidem fortaſſe deridiculum, tibi verò haud ſcio an tale ſit apparitum, viro probo, & apud quem amicitia in precio ſit, quiq; vel cum præcipuis in ea certare queat. Sic enim in eo ſcriptum erat: Lego Aretæo quidem matrem meam alendam, atque in ſenecta fouendam: Charixeno verò filiam meam elocandam cum dote, quanta ab illo maxima dari poterit. Erat autem illi mater anus, ac filiola iam matura nuptijs. Si quid autem interim acciderit alteruitri, huius quoque patrem, inquit, alter habeto. Huiuſmodi lecto teſtamento, ij qui tenuitatem quidem Eudamidæ nouerant, at amicitiam quæ illi cum his viris interceſſerat, ignorabant, rem pro ludo iocoq; ducebant. Nemo certè aderat qui non cum riſu diſcederet, quòd eiuſmodi hæreditatem Aretæus & Charixenus eſſent accepturi, felices videlicet, atque ita aiebant: Siquidem perſol-

uent

ποτίσουσιν Εὐδαμίδαι, καὶ ζῶντος αὐτοὶ κληρονομήσουσι τοῦ νεκροῦ. οἱ κληρονόμοι δέ, οἷς ταῦτα κατελέλειπτο, ὡς ἤκουσαν, ἦκον εὐθύς, καὶ ἀποστῶντες τὰ ἐκ τῶν διαθηκῶν. ὁ μὲν οὖν Χαρίξενος, πέντε μόνας ἡμέρας ἐπιβιοὺς, ἀπέθανεν. ὁ δὲ Ἀρεταῖος, ἄμεινος γνώμονος, τοῦ τε ἐκείνου, καὶ τοῦ αὐτοῦ μερίδα παραλαβὼν, τρέφει τε τοῦ Εὐδαμίδα τὴν μητέρα, καὶ τὴν θυγατέρα οὐ πρὸ πολλοῦ ἐκδέδωκεν, ἀπὸ ταλάντων πέντε, ὧν εἶχε, δύο μὲν τῇ αὐτοῦ θυγατρὶ, δύο δὲ τῇ τοῦ φίλου ἐπιδοὺς, καὶ τὸν γάμον γε αὐταῖν ἐπὶ μιᾶς ἡμέρας ἀξιῶσι γενέσθαι. τί σοι δοκεῖ, ὦ Τόξαρι ὁ Ἀρεταῖος οὗτος; ἆρα φαῦλον παράδειγμα φιλίας παρεσχῆσθαι, ταῦτα κληρονομήσας, καὶ μὴ προδοὺς τὰς διαθήκας τοῦ φίλου; ἢ τίθεμεν καὶ τοῦτον ἐν ταῖς τελείαις ψήφοις, μίαν τῶν πέντε εἶναι;

Τόξ.

uent Eudamidæ, superstites etiam ipsi hæreditatem tradent mortuo. At hæredes quibus ista erant legata, vt audierunt, venerunt illicò, agnoscentes ratáq; facientes ea quæ erant testamento mandata. Itaque Charixenus quinque duntaxat dies superstes, diem obijt. Aretæus autem optimus successor factus, tum illius, tum suo ipsius suscepto onere, & matrem alit Eudamidæ, & filiam non ita pridem elocauit, ex quinque talentis quæ possidebat, duobus in propriæ filiæ dotem, duobus in amici filiam erogatis. Ac nuptias ambarum eodem die fieri voluit. Quid tibi, Toxaris, Aretæus iste videtur? nùmnam leue amicitiæ argumentum exhibuisse, adita huiusmodi hæreditate, neque deserto amici sui testamento? an hunc quoque in perfectis idoneisq; calculis ponimus, vt sit vnus è quinque?

Tox.

Τόξ. καὶ οὗτος μὲν καλὸς, ἐγὼ δὲ τὸν Εὐδαμίδα πολὺ μᾶλλον ἐθαύμασα τοῦ θάρσους, ὃ ἔσχε περὶ τοὺς φίλους. ἐδήλου γὰρ, ὡς καὶ αὐτὸς ἂν τὰ ὅμοια ἔπραξεν ἐπ' αὐτοῖς, εἰ μὴ καὶ ἐν διαθήκαις ταῦτα ἐνεγέγραπτο, ἀλλὰ πρὸ τῶν ἄλλων ἦκεν ἂν ἄγραφος κληρονόμος τῶν ζευκτῶν. Μνή. οὐ λέγεις. τέταρτον δέ σοι διηγήσομαι, Ξενόθεμιν τὸν Χαρμόλεω Μασσαλιήτην. ἐδείχθη δέ μοι, ἐν Ἰταλίᾳ πρεσβεύοντι ὑπὲρ τῆς πατρίδος, καλὸς ἀνὴρ, καὶ μέγας καὶ πλούσιος, ὡς ἐδόκει. παρεπάθει δὲ αὐτῷ γυνὴ, ἐπὶ ξωλονὺς ὁλοπροσώπῳ, τάτε ἄλλα ἀδυνάτῳ, καὶ ξηρὰ τὸ ἥμισυ τὸ δεξιὸν, καὶ τὸν ὀφθαλμὸν ἐκπεπομμένη, φανλόβυτόν τι, καὶ ἀπρόσιτον μορμολύκειον. ἔτα ἐπεὶ ἐθαύμαζον, εἰ καλὸς οὕτως, καὶ ὡραῖος ὤν, ἀνέχεται παροχουμένῳ ζεύγλῃ αὐτῷ γυναῖκα, ὁ δεήσας μοι αὐτὸν, διηγεῖτο πρὸς ἀνάγκην

TOX. *Et iste quidem egregius: quanquam equidem Eudamidam multò magis ob fiduciam admiratus sum, qua fuit erga amicos. declarauit enim quòd & ipse eadem fuisset facturus erga illos, tametsi non essent ea scripta in testamento, verùm ante alios veniisset non scriptus taliũ hæres.* MNE. *Probè dicis. Sed quartum iam tibi narrabo, Zenothemin Charmolei, Massilia oriundum. Commonstrabatur autem mihi in Italia, patriæ nomine legatum agenti, vir decorus, procerus, ac diues, vt apparebat. Assidebat illi vxor in rheda iter facienti, quum alioqui deformis, tum dimidia nempe dextra corporis parte manca, alteróq; capta oculo, teterrimum quoddam & refugiendum terriculum. Deinde quum demirarer, si decorus ille quum esset ac venustus, sustineret eiusmodi mulierem sibi adiunctam: is qui mihi eum commonstrabat, causam exponit*

quare

ἀνάγκλω τῷ γάμῳ, ἀκειβῶς ἅπαντας ἐπίστατο· Μασσαλιώτης γὰρ καὶ αὐτὸς ἦν. Μενεκράτει γάρ, ἔφη, τῷ πατρὶ τοῦ ἀνομόρφου τούτου φίλος ἦν ὁ Ζηνόθεμις, πλουσίῳ τε καὶ τιμωμένῳ ὁμοτίμως ἀνδρὶ καὶ ὁμοίοις χρήμασιν· ὁ δὲ Μενεκράτης ἀφῃρέθη τῆς οὐσίας ἐν Μασσαλίᾳ, ὅτι περὶ τὰς ἀτιμίας ἐζημίωτο τὰς τῶν ἐξακοσίων, ὡς ἀργυρώνητον καὶ ξένον νόμον παράνομον. οὕτω δὴ οἱ Μασσαλιῶται καὶ ἡμεῖς, ἔφη, ἂν τις παράνομά γράψας. ἐλυπεῖτο δὲ ὁ Μενεκράτης καὶ ἐπὶ τῇ Μασσαλίᾳ καὶ ἐπὶ ἐκ πλουσίου πτωχός, καὶ ἐξ ἐνδόξου ἄδοξος ἐν ὀλίγῳ ἐζημίωτο. μάλιστα δὲ αὐτὸν ἐλύπει θυγάτηρ αὐτῷ, ἐπίγαμος ἤδη, καὶ ὀκτωκαιδεκέτις ὅσα, καὶ οὐδὲν μετὰ πάσης τῆς οὐσίας τοῦ πατρός, καὶ γε ἐκ τῆς Μασσαλίας ἐκέκτητο, ἄξιον ἦν τις γε εὐγενῶν καὶ πενήτων ῥᾳδίως παραλαβεῖν, ὅτῳ κακοδαίμονα ὄσαν καὶ ὄψιν.

ἐλέγετο

quare in id matrimonium incidisset. nouerat enim comperte omnia. nam ipse quoque Massilienſis erat. Menecrati (inquit) huius fœdæ patri, amicus erat Zenothemis, viro diuiti ac honorato ipse iisdem rebus par. Deinde aliquanto pòst facultatibus exutus est ex condemnatione Menecrates, quo tempore pariter infamis, & ad capeſſendos magiſtratus inidoneus est iudicatus à ſexcentis viris, tanquam qui ſententiam iniquam pronunciaſſet. Ad hunc autem modum, inquit, nos Maſsilienſes multamus, ſi quis corruptè iudicet. Grauiter itaque ferebat Menecrates, primùm, quòd eſſet condemnatus: deinde, quòd è diuite pauper: poſtremò, quòd ex nobili repentè factus eſſet infamis ac reiecticius. At præter cætera eum ipſa diſcruciabat filia iam nubilis, vtpotè annos nata decem & octo, quam ne cum omni quidem patris ſubſtantia, quam ante condemnationem poſſederat, dignatus fuiſſet quiſquam ingenuus ac pauper facilè accipere, quæ tam infelici fuerit forma.

Quin

ἐλέγετο δὲ καὶ καταπίπλειν πρὸς τὸν σιληνὸν αὐξανομένου. ὡς δὲ ταῦτα πρὸς τὸν Ζηνόθεμιν ἀπωδύρετο, θάρρει, ἔφη, ὦ Μενέκρατες· οὔτε γὰρ ἀπορήσεις τῶν ἀναγκαίων, καὶ ἡ θυγάτηρ σου ἄξιον τοῦ γένους εὑρήσει νυμφίον τινά. καὶ ταῦτα ἅμα διηξιῶν, λαβόμενος αὐτοῦ τῆς δεξιᾶς, ἦγεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ τινὰ εὐθέως, πολλὰ οὖσαν, ἐνέφαινε πρὸς αὐτὸν, καὶ δεῖπνον παρασκευαθῆναι κελεύσας, εἱστία τοὺς φίλους, καὶ τὸν Μενεκράτη, ὡς δή τινα τῶν ἑταίρων πειθὼ ὑποβαλὼν τῆς κόρης τὸν γάμον. ἐπεὶ δὲ ἐδεδείπνυντο αὐτοῖς, καὶ ἐσπείσαντο τοῖς θεοῖς, ἐνταῦθα δὴ μεταξὺ αὐτοῦ τοῦ φιάλην πρεσβύας, δὸς δεξο, ἔφη, ὦ Μενέκρατες, παρὰ τὸν γαμβρὸν φιλοτησίαν. ἄξομαι γὰρ ἐγὼ τήμερον τὴν σὴν θυγατέρα Κυδιμάχῳ, τὴν προῖκα δὲ πάλαι ἄλλην, τάλαντα πέντε καὶ εἴκοσι. τοῦ δὲ, ἄπαγε, λέγοντος, μὴ

Quin & concidere dicebatur, idq; circa lunam crescentem. Hæc vbi apud Zenothemin deploraret: Bono, inquit, animo es, Menecrates. Neque enim ipse egebis necessarijs, & filia tua dignum aliquem suo genere sponsum inuenerit. Atque hæc eloquutus, statim apprehensa illius dextra, deduxit domum: ibiq; opes, quæ illi multæ erant, paratus est cum illo: ac cœna parari iussa, conuiuio accepit amicos, & in his Menecratem, veluti iam è necessarijs cuipiam persuasisset vt puellam in matrimonium acciperet. Postea quam autem conuiuium peregerant, libassentq; dijs, tum verò plenum illi calicem porrigens: Accipe, inquit, Menecrates, à genero symbolum affinitatis poculum: nam hodie ducturus sum ego filiam tuã Cydimachã: dotem autẽ iam olim accepi talenta quinq; & viginti. Illo verò respondente, Absit,

μὰ σύγε, ὦ Ζηνόθεμις, μὴ σῦτω μανείλῃ, ὡς περιιδεῖν, νέον καὶ καλὸν ὄντα, μόρῳ ἀσχρᾷ καὶ πεπωδυμένῃ συγκαταζευγνύμενον. ὁ δέ, ταῦτα διεξιόντος, ἁρπάσας τὴν νύμφην, ἀπῆρεν εἰς τὸν θάλαμον, κἀμετ' ὀλίγον προῆλθε, διακορήσας αὐτήν, καὶ τὸ ἀπ' ἐκείνου σώζειν ὑπεραγαπῶν, καὶ πάντη, ὡς ὁρᾷς, περιαγόμενος αὐτήν. καὶ οὐχ ὅπως οὐκ αἰσχύνεται τὸν γάμον, ἀλλὰ καὶ σεμνυνομένῳ ἔοικεν, ἐπιδεικνύμενος, ὡς καταφρονεῖ μὲν τῶν ἐν σώματι καλῶν ἢ αἰσχρῶν, καὶ πλούτου καὶ δόξης· ἀφορᾷ δὲ εἰς τὸν φίλον, καὶ τὸν Μενεκράτη δι' οἵαν ποτὲ χεῖρω πρὸς φιλίαν ὑπὸ τῆς ψήφου τῶν ἑξακοσίων γεγονέναι. πλὴν ἤδη γε τούτων ἔτως αὐτὸν ἠμείψατο καὶ ἡ τύχη· παιδίον γὰρ κάλλιστον ἐκ τῆς αἰσχίστης αὐτῷ ταύτης ἐγένετο. καὶ πρόλω γε, ἐπεὶ ἁρπάσας αὐτὸ, ἀσκόμισεν ὁ πατὴρ

Absit, ne feceris, ô Zenothemis, néve ipse vsque adeò insaniam, vt te neglectum, qui & iuuenis es, & formosus, conspiciam cum deformi puella ac debilitata coniugatum. Hæc, inquam, illo loquente, hic sponsam adiunctam tollens, abduxit in thalamum: ac paulò pòst prodijt, ea deuirginata: atque ex eo tempore cum illa viuit, supra modum diligens, & quemadmodum videt, circumferens eam. Et non solùm non pudet matrimonij, verumetiam perinde atq; glorians de eo sic ostentat, propterea quòd negligit corporis formam ac fœditatem, ad hæc opes & famam. tantum amici rationem habet Menecratis, neque arbitratur eum sexcentum virùm sententia deteriorem esse factum, quantum ad necessitudinem. Quanquam pro his iam illi gratiam retulit fortuna, ad hunc modum: Puellus enim ei formosissimus ex illa deformissima susceptus est. Neque diu est

quòd

πατὴρ εἰς τὸ βουλευτήριον, θαλλῷ ἐστεμμένον, καὶ μίτρα λάνα ἀμπεχόμενον, ὡς ἐλεεινότερον φανέν ὑπὲρ τοῦ πάππου, τὸ μὴ βρέφος ἀντιγελάσαι πρὸς τοὺς βουλευτὰς, καὶ σωτηρότερα τῷ χάρῃ, ἡ βουλὴ καταπλαγεῖσα πρὸς αὐτὸ, ἀφῆκε τῷ Νηνιχράτει τὴν καταδίκην· καὶ ἦλθε τιμώτερος ὄν, τηλικοῦτο σωτῆρος κεκτημένος πρὸς τὸ σωτήριον. τοιαῦτα ὁ Μασσαλιώτης ἔλεγε τὸν Ζηνόθεμιν ἀργάσθαι ὑπὲρ τοῦ φίλου, ὡς ὁρᾷς, οὐ μικρά, οὐδὲ ὑπὸ πολλῶν ἂν Σκυθῶν γινόμενα, οἳ γε καὶ τὰς παλλακὰς ἀκριβῶς τὰς καλλίστας ἐκλέγεσθαι λέγονται. λοιπὸς ἡμῖν ὁ πέμπτος, καὶ μοι δοκῶ οὐκ ἄδικον ἐρεῖν, Δημητρίου τοῦ Σουνιέως ἐπιλαθόμενον. συνεπλώσας γὰρ ἐς τὴν Αἴγυπτον ὁ Δημήτριος Ἀντιφίλῳ τῷ Ἀλωπεκήθεν, ἑταίρῳ ἐκ παίδων ὄντι, καὶ συνεφήβῳ σωφρονεστάτῳ, καὶ συνεπαιδεύετο, αὐτὸς μὲν τὴν κυνικὴν ἄσκη-

quòd tollens hunc pater in tulit in curiam, frondibus oleaginis coronatum, ac pullis amictum, quò plus miserationis auo conciliaret. At infans arridebat iudicibus, & manibus complodebat. Itaque curia commota super illo, remisit mulctam Menecrati: atq; ille iam rei famæq; restitutus est; eiusmodi patrono vsus apud iudices. Hæc affirmabat Massilienſis Zenothemin amici gratia feciſſe, haud mediocria, ſicuti vides, neque qualia paſſim Scythæ facilitant, qui concubinas formoſiſſimas ſumma cura diligere dicuntur. Reſtat nobis quintus. Neque verò mihi videor alium quempiam debere dicere Demetrio Sunienſi præterito. Nauigârat in Aegyptum Demetrius vnà cum Antiphilo Alopecenſi, qui cùm illi iam indè à teneris annis fuerat amicitia, atque ephebus ephebo conuixerat, pariterque fuerat eruditus, ipſe quidem Cynicam diſciplinam

ἄσκησιν ἀσκήσω, ἀπὸ τοῦ Ροδίου ἐκείνου σοφιστοῦ, ὁ δὲ Ἀντίφιλος ἰατρικὴν ἄρα ἐμελέτα. καὶ δή ποτε ὁ μὲν Δημήτριος ἔτυχεν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀφιγμένος, διὰ θέαν τε πυραμίδων, καὶ τοῦ Μέμνονος. ἤκουσε γὰρ ταύτας ὑψηλὰς οὔσας, μὴ παρέχεσθαι σκιὰν, τὸν δὲ Μέμνονα βοᾶν πρὸς ἀνατολοῦντα τὸν ἥλιον. τούτων ἐπιθυμήσας Δημήτριος, θέας μὲν τῶν πυραμίδων, ἀπροόπτως δὲ τοῦ Μέμνονος, ἀνεπλεύκει διὰ τοῦ Νείλου, ἕκτον ἤδη μῆνα· ὀπίσω ἔντα πρὸς τὴν ὁδὸν καὶ τὸ θάλπος ἀφαιρῶν τὸν Ἀντίφιλον. ὁ δὲ ἐν τοσούτῳ συμφορᾷ ἐρρύησαν, μέλαν γυναῖόν τινος φίλου διομόγιν. οἰκέτης γὰρ αὐτοῦ, Σύρος καὶ τὸ γένος καὶ τὴν πατρίδα, ἱερόσυλοις τισὶ κοινωνήσας, συνεσπλήθη τι αὐτοῖς εἰς τὸ Ἀνουβίδιον, καὶ ἀφαιρησάμενος τὸν θεὸν, χρύσας τε φιάλας δύο, καὶ κηρύκιον, χρυσοῦν καὶ τοῦτο, καὶ κυνοκεφάλους ἀργυροῦς, καὶ

disciplinam sequutus sub Rhodio illo sophista, Antiphilus verò medendi scientiam exercuerat. At hoc temporis fortè profectus fuerat in Aegyptum, ad spectaculum [d] Pyramidũ, [e] Memnonisq;. Nam audiuerat illas, quum essent sublimes, vmbram non iacere: Memnonem autem vocem edere exoriente sole. Harum igitur rerum cupiditate adductus Demetrius, videlicet vt Pyramidas inuiseret, ac Memnonem audiret: sextum iam mensem aduerso Nilo nauigabat, relicto Antiphilo, quòd is itinere atque æstu defessus esset. Huic autem interea calamitas incidit, quæ singularem quempiam amicum postularet. Nam puer eius vt nomine, ita & patria Syrus, inita societate cum sacrilegis aliquot, vnà cum illis in Anubis templum irrupit: sublatoque Deo ad hoc phialis aureis duabus, tum caduceo aureo & hoc, neque non cynocephalis argenteis,

καὶ ἅμα τοιαῦτα, κατέθεν-
το πάντα παρὰ τῷ Σύρῳ.
ἔπ' ἐμπεσόντων (ἐάλωσαν
γάρ τι ἀπεμπολοῦντες) ἅ-
παντα ὠθὺς ἐξηγοῦνται συμβό-
λοις ἐπὶ τοῦ προχοῦ. καὶ ἀ-
γόμενοι ἦσαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν
τοῦ Ἀντιφίλου, καὶ τὰ φώ-
δια ἐξέφερον, ὑπὸ λιτὸν τι-
νὶ, ἐν σκοτεινῷ κείμενα. ὅ, τε
οὖν Σύρος ἐδίδου ὠθὺς,
καὶ ὁ δεσπότης αὐτοῦ Ἀν-
τίφιλος. οὕτω μὲν καὶ με-
ταξὺ ἀκροώμενος τοῦ Δι-
δασκάλου, ἀναστραφείς· ἐ-
βόα δὲ οὐδείς, ἅμα καὶ
οἱ τῶν ἑταίρων ἀπεστρέφον-
το, ὡς τὸ Ἀνουβείδιον συ-
νηκότα. καὶ ἀσέβημα αὐ-
τῶν ἡγοῦντο εἶναι, ἢ σιωπι-
όν ποτε, ἢ συνεσιάθησαν
αὐτῷ. καὶ οἱ λοιποὶ δὲ τῶν
οἰκετῶν, δύο ὄντων, ἅπαν-
τα ἐκ τῆς οἰκίας συσκευα-
σάμενοι, ᾤχοντο φεύγοντες.
ἐδέδετο οὖν ὁ ἄθλιος Ἀν-
τίφιλος πολλὴν ἤδη χρόνον,
ἀπάντων, ὅσοι ἦσαν ἐκεῖσε
γοι ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, μετ-
ρώτα]ος

atque id genus alijs, omnia apud Syrum depoſuerat. Deinde forte comprehenſi, (capti enim fuerant diuendentes neſcio quid) rem omnem protinùs confeſsi ſunt, diſtricti in rota: deportatíq; venerunt in ædes Antiphili: ibi res furato ſublatas depromebant, ſub lectica quadam in abdito conditas. Syrus itaque illicò vinctus, vnáque herus huius Antiphilus: atque is quidem interea dum præceptorem audit, auulſus. Nec vpitulabatur quiſpiam: quin magis hi, qui fuerant hactenus amici, auerſabantur hominem, tanquam qui templum Anubis ſacrilegio compilaſſet: ſeſeque impiari credebant, ſi cum illo bibiſſent, aut ediſſent. Porrò duo, qui reliqui erant pueri, quicquid erat in domo, conuaſantes, fuga diſceſſerunt. In vinculis igitur erat miſer Antiphilus multum iam tempo-

ris: habitus interim omnium, quantum in carcere erat, ſon-

tium

ρότα]ς ἐν δεσμῶν. καὶ ὁ ἔπαρ
τῶν δεσμῶν Αἰγύπτιος, δαι-
σιδαίμων ἄνθρωπος, ὡς δο-
κεῖν αὐτῷ καὶ τιμωρήσειν τοῖς
θεοῖς, βαρὺς τοῖς Ἀντιφίλῳ ἐφε-
στώς. ἃ δ' ἀπελογεῖτο ποτε μέλ-
λων ὡς οὐδὲν τοιοῦτον ἔργασα,
ἀναίσχυντος ἐδόκει, καὶ πο-
λὺ μᾶλλον ἐπὶ τούτῳ ἐμισεῖτο.
ὑπνώδης τοι γὰρ ἤδη, καὶ πρὸς
ὕπνον ἔχων, οἷον εἰκὸς καμὼν
καθεύδουσα, καὶ ἅμα νυκτὸς οὔσης
ἐπτείνων τὰ σκέλη δεδεμένον, ἐν
ξύλῳ κατακλεισ-
μένα. τῆς μὲν γὰρ ἡμέρας, ὅ
λοις ἔρχει; καὶ ἡ ἑτέρα χεὶρ
πεπεδημένη, ἐς δὲ τὴν νύ-
κτα, ἤδη ὅλον καταδεδέσθαι
καὶ μέλαν καὶ ζυγὸν οἰκήματος ἀ
δυσοδμίας, καὶ τὸ πνίγος ἐν
ταύτῃ πολλῶν δεδεμένων,
καὶ ἐκπνοχορημένων, καὶ μό-
λις ἀναπνεόντων, καὶ τοῦ σι-
δήρου ὁ ψόφος, καὶ ὕπνος ὀ-
λίγος, ταῦτα πάντα χαλεπὰ
ἦν, καὶ ἀφόρητα, οἷα ἀνδρὶ ἐ-
κείνῳ ἁβρᾷ, καὶ ἀμελήτῳ
πρὸς ἄλλο σκληρὸν τὸν βίον
ταῦτα. ἀπαγορεύοντος δὲ αὐτοῦ,
καὶ μηδὲ σῖτον ἀρέσθαι δυνάμε-

tium sceleſtiſsimus. Porrò
præfectus carceris Aegy-
ptius, homo ſuperſtitioſus, ra-
tus ſeſe gratum facere Deo,
atq; illius vlciſci vices, gra-
uis Antiphilo imminebat.
Quòd ſi quando defenderet,
affirmans ſe nihil eiuſmodi
patraſſe, impudens habeba-
tur: atque hoc nomine multò
etiã magis erat inuiſus. Sub-
ægrotabat itaq; iã, maleq; ha
bebat: nec mirũ, quippe q̃ hu-
mi cubaret, idq; etiam noctu,
neq; crura ſineretur proten-
dere, ligno incluſa. nam per
diẽ cataſta ſtringebatur, alte
ra manu vincta ferro: at noc-
ctu cogebatur totus in vinculis eſſe. Ad hæc inſuper do-
micilij pædor ac præfocatio, multis ibidem vinctis, lo-
cumq; anguſtũ prementibus adeò, vt vix reſpirarent; tum
ferri ſtridor, ac ſomnus exi-
guus, hæc omnia moleſtae-
rant, atq; intoleranda: & mi-
mirum homini eiuſmodi re-
rũ inſaeto, minimeq; ad tam
durũ vitæ genus exercitato.
Quum verò iam deficeret, ac ne cibum quidem capere poſſet,

ἀφικνεῖται ποτε καὶ ὁ Δημήτριος, οὐδὲν εἰδὼς τῶν ἤδη γεγενημένων. καὶ ἐπειδὴ ἔμαθεν, ὡς ἔχοι εὐθὺς ἐπὶ τὸ δεσμωτήριον δρομαῖος ἐλθὼν, τότε μὲν οὐκ εἰσῆλθεν· ἑσπέρας ἦν ἤδη, καὶ ὁ δεσμοφύλαξ πάλαι κεκλεικὼς τὴν θύραν ἐκάθευδε, φρουρεῖν τοῖς οἰκέταις παρακελευσάμενος. ἐωθεν δὲ εἰσιέναι, πολλὰς ἱκετηρίας, καὶ παρελθὼν, ἐπὶ πολὺ μὲν ἐζήτει τὸν Ἀντίφιλον, ἄδηλον ὑπὸ τῶν κακῶν γεγενημένον. καὶ περιὼν ἀνεκοπεῖτο καθ' ἕκαστον τῶν δεσμωμένων· ὥσπερ ἀώθεσαν οἱ τὰς οἰκείας νύκτας, ἄλλη ἐπὶ ἄλλῃ ὀνομάζων· ἀναξιοπαθοῦντα ἐν ταῖς παρατάξεσι. καὶ εἴ γε μὴ ζύνομα ἐβόησεν, Ἀντίφιλον Δεινομένους, οὐδ' ἐπὶ πολὺ ἂν ὤετο ἐκεῖνον εἶναι, τοσοῦτον ἦν ἠλλαγμένος ὑπὸ τῶν δεινῶν. ὡς δὲ τὴν φωνὴν ἀνεβόησε, καὶ προσιόντα, διαπαλαίσας τὴν κόμην, καὶ ἀπάγων τὸ πρόσωπον ἀνεμύρας

reuersus est tandem & Demetrius, nihildum sciens eorum quæ acciderant. Vt autem cognouerat, quo in loco res esset, statimq; curriculo ad carcerem venisset: tum quidem admissus non est, propterea quòd vesperaiam esset, & carceris custos iamdudum occlusis foribus dormiebat, ministris excubias agere iussis. At manè quum esset ingressus, multis videlicet precibus admissus accedés multo tempore, quærebat Antiphilum: quippe malorum multitudine sic immutatum, vt cognosci non quiret. Circumiens igitur, è vinctis vnumquenque contemplabatur, eorum more qui familiarium cadauera iam marcida facta requirunt in stragibus. Quòd ni nomen fuisset eloquutus, Antiphilum Denomenis filium: ne longo quidem tempore potuisset agnosci quisnam esset: vsqueadeò præ malis erat transfiguratus. Vt verò ad vocem agnitam respondisset, atque adeunte illo comam diduxisset, eam à vultu abigens sordidam

atque

καὶ συμπεπλυμένῳ, ἔδειξεν αὐτὸν ὅστις ἦν. ἄμφω μὲν αὐτίκα πίπτουσιν, ἐκπλαγέντες ἐπὶ τῇ ἀπροσδοκήτῳ θέᾳ, χρόνῳ δὲ ὕστερον ἀναλαβὼν αὐτόν τε καὶ τὸν Ἀντίφιλον ὁ Δημήτριος, καὶ σαφῶς ἕκαστα, ὡς ἔχω, ἐπυθόμενος παρ' αὐτοῦ, θαρρεῖν τε παρακελεύεται, καὶ δίπλοον τὸ τεθώνιον, τὸ μὲν ἥμισυ αὐτὸς ἀναβάλλεται, τὸ λοιπὸν δὲ ἐκείνῳ δίδωσιν, ἃ ἔκειτο σηπεδόνα καὶ ἐκτετρυχωμένα ῥάκη περιεσπάσας. καὶ τὸ ἀφ' τούτου, πάντα τρόπον συνῆν αὐτῷ, ἐπιμελούμενος αὐτοῦ, καὶ θεραπεύων. παραδὺς γὰρ ἑαυτὸν τοῖς ἐν τῷ λιμένι ἐμπόροις, ἔωθεν ἀς μέσας ἡμέρας, οὐκ ὀλίγον ἀπέφερεν ἐκ φορτηγῶν. ἔστ' ἐπανιὼν ἐκ τοῦ ἔργου, μέρος μὲν τοῦ μισθοῦ τῷ λιμενοφύλακι καταβαλών, τιθασὸν αὐτῷ, καὶ ἀρτιώνυμον ἀπεργάζεται αὐτόν, τὸ λοιπὸν ἤδη τῷ φίλῳ θεραπεύειν ἱκανῶς αὐτῷ δοκοῦντα. καὶ τὰς μὲν ἡμέρας, σὺν τῷ Ἀντιφίλῳ,

παρα

atque impexam, ostendit se se quis esset. Hîc ambo collapsi sunt, oculis obiorta caligine in tam inopinato spectaculo. Verùm aliquantò pòst, posteaquam & ipse sibi redditus, & Antiphilum recipiens Demetrius, de singulis esset illum diligenter percontatus, bono animo esse iubet. Tum dissecto pallio, dimidiato quidem induitur ipse, reliquum autem illi donat, detractis illi putribus atque detritis, quibus erat opertus panniculis: atque ex eo die modis omnibus illi aderat, curam eius agens, inseruiensque. Locans enim se ijs, qui versabantur in portu mercatoribus, à mane ad medium usque diem oneribus gestandis non parum lucri faciebat. Deinde ab opere reuersus, mercedes partem carcerario in manum dabat, quo illi mansuetum hûc ac pacatum redderet. De reliquo autem in amici curam affatim suppeditabat. Atque interdiu quidem aderat Antiphilo,

παρεμυθεῖτο, ἐπεὶ δὲ νὺξ καταλάβοι, ὀλίγον πρὸ τῆς θύρας τοῦ δεσμωτηρίου, σπάρτιόν τι ποιησάμενος, καὶ φύλλα ὑποβαλόμενος, ἀνεπαύετο. χρόνον μὲν οὖν τινα οὕτω διῆγον, ἐπεὶ μὴ ὁ Δημήτριος ἀκωλύτως, ῥᾷον ἂν φέρων τὸν συμφορὰν ὁ Ἀντίφιλος. ὕστερον δὲ ἀρθανόντος ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ὑπὸ φαρμάκων, ὡς ἐδόκει, φυλακή τις ἀκριβὴς ἐγένετο, καὶ ἔτι μᾶλλον εἴ τις ἐς τὸ οἴκημα τῶν λιπομένων, ἐφ' οἷς ἀρρωστοῦσιν, καὶ ἀνιῶμαι, οὐκ ἔχων ἄλλως παρεῖναι τῷ ἑταίρῳ, προσαγγέλλει ἑαυτὸν, προσελθὼν τῷ σωματοφύλακι, ὡς εἴη δεδιπλωμένος τῆς ἐπὶ τὸν Ἀνυβιν ἐπιβουλῆς ὡς ἔστι τοῦτο εἰπεῖν, ἀπάγεται φθὸς ἐς τὸ δεσμωτήριον, καὶ ἀχθεὶς παρὰ τὸν Ἀντίφιλον. τοῦτο γοῦν μόλις ποτὲ ἐκπιθήσας τὸν δεσμοφύλακα, ἐξεμαίνατο παρὰ αὐτοῦ, πλησίον τοῦ Ἀντιφίλου, καὶ ὑπὸ τῷ αὐτῷ λιθοῖς δεδέσθαι. ἔνθα δὴ καὶ μάλιστα ἔδα-

quo illum consolaretur: vbi verò nox occupâsset, pro carceris foribus, facto ex herbis torulo, substratis q; frondibus, acquiescebat. Et in hunc quidem modum aliquandiu degebant: vt Demetrius nullo vetante ingrederetur, atque ob id mitius ferret calamitatem Antiphilus: donec h extincto in carcere latrone quopiam, idq; vt putabatur, veneno: & custodiæ exactissimè obseruatæ: neque deinde quisquam admissus in domicilium vinculis liber. Quas ob res dubius atque anxius, quum alia vita non patéret, quâ liceret amico adesse: additâ præfecti collega, seipsum defert tanquam in irruptione templi Anubis communem operam addidisset. Id simul atque confessus est, abductus est illicò in carcerem, ac ductus ad Antiphilum. Nam hoc magnis precibus vix obtinuerat à carcerario, vt proximè Antiphilo, atque eadem in trabe vinciretur. Hic igitur vel maximè declarauit,

ξε

ξι τὴν ὀργὴν, ὧν ἔχει πρὸς αὐτὸν ἀμελῶν μὲν τῶν καθ' ἑαυτὸν πραγμάτων· καὶ γὰρ ἐνόσησε καὶ αὐτὸς ἐπιμελούμενος δ' ὅπως ἐκεῖνος μάλιστα καὶ καθεύδοι καὶ ἥδιον ἀνίστατο. ὥστε ῥᾴων ἔφερον, μετ' ἀπόνων καὶ πονουμένων. χρόνῳ δὲ καὶ βιός τις προσῆν, ἔπαυσεν ἐπὶ πλέον αὐτοὺς δυστυχοῦντας. εἰς γὰρ τῶν δεσμῶν, ὅτου οἶδ' ὅθεν, ῥίνην ὑπορήσας, καὶ συνωμότας ποιησάμενος τῶν δεσμωτῶν προσλαβών, ἀρπεία τις τὴν ἄλυσιν, ἣ ἐδέδεκτο ἐξύς, τῶν λοιπῶν εἰς αὐτὴν διαιρούμενος, καὶ ἀρλύει ἅπαντας. οἱ δὲ ἀρπάναντες ὠμαρῶς, ὀλίγους ὄντας τοὺς φύλακας, ἐκπηδῶσιν ἀθρόοι. ἐκεῖνοι μὲν οὖν τὸ παραυτίκα, ἐνθα ἐδυνάτο ἕκαστος, διεσπάρησάν τε, ὕστερον συνελήφθησαν οἱ πολλοί. ὁ Δημήτριος δὲ καὶ ὁ Ἀντίφιλος κατὰ χώραν ἔμειναν. καὶ τὸν Σύρον λαβόμενοι ἤδη ἀπιόντα. ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἐγένετο, μαθὼν ὁ τὴν

declarauit quanto in illum fuerit amore, quum ſua ipſius incommoda negligeret, cùm & ipſe interim ægrotaret: illud autem curæ haberet, quo pacto fieri poſſet vt ille & quam plurimùm dormiret, & minimum angeretur. Atque ita commodè tolerabant, communicatis inter ipſos malis: donec aliquantò pòſt tale quiddã accidit, quod finem, fermè eorum imponeret calamitati. Siquidem è vinctis quiſpiam haud ſcio vnde nactus limam, adiunctis cõiuratis captiuorum pleriſque, catenam inſecuit, qua ſeriatim erant adſtricti, cyphonibus in hanc inſertis, ſoluitq; omnes. Qui quidem facilè trucidatis (quippe paucis) cuſtodibus, conglobati proſiliêre: atque hi quidem illicò quò quiſque poterat, diſſipati: poſtea pleriq; ſunt comprehenſi. Porrò Demetrius & Antiphilus inibi remanſerunt, Syro quoq; retento, quã

Αἴγυ-

iam aufugere parabat. Vt autem diluxiſſet, Aegyptipræfe-

Αἰγυπίου ἐπιστραμμένος τὸ συμβεβηκὸς, ἐπ' ἐκείνους μὲν ἔπεμψε τοὺς διωξομένους, μεταπεμψάμενος δὲ τοὺς ἀμφὶ τὸν Δημήτριον, ἀπέλυσε τῶν δεσμῶν, ἐπαινέσας, ὅτι μόνοι οὐκ ἀπέδρασαν. ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνοί γε ἠξίουν, ἕως ἀφιέμενοι· ἐβόα δὲ ὁ Δημήτριος, καὶ δεινὰ ἐποίει ἀδικεῖσθαι σφᾶς οὐ σμικρὰ, εἰ δόξουσι κακοῦργοι ὄντες, ἢ μὴ ἐπαίνου τοῦ μὴ ἀποδρᾶναι, ἀφεῖσθαι καὶ τιμωρίας. βιάσασθαι τὸν δικαστὴν, ἀκριβῶς τὸ πρᾶγμα ἐξετάσαι· εἰ δὲ, ἐπειδὴ ἔμαθεν ἀδίκως δεδεμένους, ἐπαινέσας αὐτοὺς, τὸν Δημήτριον δὲ καὶ πάνυ θαυμάσας, ἀφῆκεν, παραμυθησάμενος ἐπὶ τῇ ἀσελγείᾳ, ἣν ἐδείξατο, ἀδίκως ἀθλίους, καὶ ἑκάτερον δωρησάμενος παρ' αὐτοῦ, δραχμῶν μὲν μυριάδας τὸν Ἀντίφιλον, δὶς τοσαύτας δὲ τὸν Δημήτριον. ὁ μὲν δὴ Ἀντίφιλος ἔτι νῦν ἐν Αἰγύπτῳ ἐστὶν· ὁ δὲ Δημήτριος, καὶ τὰς αὐτοῦ δισμυρίας ἑκάστῳ κατα-

cognito quod acciderat, ea misit quidem qui illos insequerentur: accersitis autem iis, qui erant cum Demetrio, soluit à vinculis, collaudatos, quòd soli non aufugissent. At illis haudquaquam sat erat vt hoc titulo demitterentur: clamabat autem Demetrius, sibiq; non mediocribus in rebus iniuriam fieri prætendebat, si pro maleficis habiti, viderentur vel commiseratione, vel ob id laudis, quòd non aufugissent, dimitti. In summa, compulêre iudicem, vt causam exactiùs excuteret. At hic vbi reperit nihil eos commeritos, collaudatos illos, Demetrium autem seorsum quoque admiratus, liberos esse iussit, consolatus super pœnam quam tulerant præter ius in vincula coniecti. Quin etiam ambos munere prosecutus est, idq; de suo: Antiphilum drachmarum decem millibus: bis tanto Demetrium. Ac Antiphilus etiam nũc quidem in Aegypto est; Demetrius autem sua quoque viginti millia relinquens amico,

μαλιπὼν, ὤχετο ἀπιὼν εἰς τὴν Ινδικὴν, παρὰ τοὺς Βραχμᾶνας, τοσοῦτον εἰπὼν πρὸς τὸν Αντίφιλον, ὡς συγγνωστὸς ἂν εἰκότως νομίζοιτο, ἤδη ἀφειλιπὼν αὐτόν. οὔτε γὰρ αὐτὸς δεήσεσθαι τῶν χρημάτων, ἕως ἂν αὐτὸς ᾖ ὅπερ ἐστὶν ἀρκεῖσθαι ὀλίγοις δυνάμενος, οὔτε ἐκεῖνον ἔτι δεῖν φίλου, ἁμαρτῶν αὐτῶν τῶν πραγμάτων γιγνομένων. τοιοῦτοι, ὦ Τόξαρι, οἱ Ἕλληνες φίλοι. εἰ δὲ μὴ προδιέβλεπες ἡμᾶς, ὡς ἐπὶ ῥήμασι μέγα φρονοῦντας, καὶ οὐκ ἂν σοι τοὺς λόγους διῆλθον πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ἄνδρας, οὓς ὁ Δημήτριος ἔσχεν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ὑπὲρ αὐτοῦ μὲν οὐδὲν ἀπολογούμενος, ὑπὲρ τοῦ Αντιφίλου δὲ, καὶ δακρύων προσῆτο, καὶ ἱκέτευεν, καὶ τὸ πᾶν ἐφ' ἑαυτὸν ἀναδεχόμενος, ἕως μαστιγούμενος ὁ Σύρος, ἀμφοτέρους ἀφῆκεν αὐτός. ἐγὼ μὲν ὧν τούτους ὀλίγους ἐκ πλειόνων, οὕς πρώτους ἡ μνήμη ὑπέβαλε, διηγησάμην σοι, ἄλλους

amico, concesſit in Indiam, profectus ad Brachmanas, tantum hoc loquutus Antiphilo, meritò ſibi iam ignoſcendum videri quòd tum ab eo diſcederet: neque enim ſibi opus fore pecunia, quoad is perſeueraret eſſe, qui erat, videlicet qui poſsit paucis eſſe contentus: neque illum amplius egere amico, quippe cui res tam feliciter haberent. Huiuſmodi ſunt, Toxaris, amici Græci. Quod ni initiò notaſſes nos tanquam qui verbis nos iactaremus: idem profectò relaturus eram tibi complures orationes, atque eas egregias, quas Demetrius habuerit in iudicio: quum interim pro ſe ipſo nihil reſponderet: pro Antiphilo verò lachrymas funderet, atque etiam ſupplex eſſet: totamque cauſam in ſe reciperet, donec Syrus flagris cæſus, amboseos liberos fecit. Hos igitur paucos è plurimis, quos mihi primùm memoria ſuggeſsit, tibi narrauerim.

ἀγαθοὺς καὶ βεβαίους φίλους. καὶ τὸ λοιπὸν ἤδη καταβὰς ἀπὸ τοῦ λόγου, σοὶ τὴν ῥῆσιν παραδίδωμι, σὺ δέ, ὅπως μὴ χείρους ἐρεῖς τοὺς Σκύθας, ἀλλὰ πομπῷ τούτων ἀμείνους, αὐτῷ σοι μελέσθω, εἴ τι καὶ τῆς δεξιᾶς περιφρόνησας, ὡς μὴ ἀπαμυθήτου αὐτοῦ. ἀλλὰ χρὴ ἄνδρα ἀγαθὸν εἶναι, ἐπεὶ καὶ γελοῖόν ἐστι παθεῖν, Ὀρέστην μὲν καὶ Πυλάδην πάνυ σοφιστικῶς ἐπαινέσας, ὑπὲρ δὲ τῆς Σκυθίας φαῦλος ῥήτωρ φανούμενος. Τὸ. νῦν δή, ὦ Μνήσιππε, ὅτι καὶ παροτρύνεις με πρὸς τὸν λόγον, ὥσπερ σὲ πάνυ σοι μέλον, εἰ ἀπαμυθήτου τὴν γλῶτταν καταλιθεῖς ἐν τοῖς λόγοις. καλῶς ἄρξομαί γε ἤδη, μυθεῖν, ὥσπερ σύ, καὶ λιπολογησάμενος, ἐπεὶ Σκυθικὸν ἔθος, καὶ μάλιστα, ἐπᾴδειν τὰ ἔργα ὑπερφθεγγόμενα τοὺς λόγους. προσδοκήσεις δὲ μυθεῖν τοιοῦτο ἁπαρ ἡμῶν, οἷα σὺ διεξελήλυθας, ἐπαινῶν ἔστις ἄπροικον ἔγημεν αἰσχρὰν γυναῖκα, ἢ ἔστις

præclaros ac firmos amicos. Quod reliquum est, iam decedens à narratione, tibi dicendi partes trado. Tu porrò vti Scythas his non inferiores referas, sed longè præstantiores, tibi ipsi curæ fuerit, si quid de dextra solicitus es, ne ea tibi prædicatur. Verùm oportet strenuum præstare virum. Etenim res quædam vehementer ridicula tibi contigerit, si cùm Orestem ac Piladem admodum sophisticè laudaris, pro Scythia dicens, orator ignauus appareas. To. Rectè tu quidem Mnesippe: qui quidem addicendum etiam exhortaris, perinde quasi nihil solicitus sis, ne tibi lingua execetur, victo in narrationibus. Sed iam exordiar, nihil quidem quemadmodum tu, verbis phalerans atque exornans (neque enim is Scytharum mos) præsertim quum res ipsæ longè magis loquantur, quàm verba. Nihil autem eiusmodi expectaueris à nobis, cuiusmodi in commemorando laudib. exuluisti: puta si quis sine dote duxerit deformem mulierem:

ἔστις

τις ἀργύριον ἐπίδωκε γαμουμένῃ θυγατρὶ φίλου ἀνδρὸς, δύο τάλαντα, καὶ νὴ Δί', εἴ τις παρίσχῃ ἑαυτὸν δεδεσόμενον, ἐπὶ προδήλῳ τὸ μικρὸν ὕστερον λυθήσεσθαι. πάνυ γὰρ ἀτελῆ ταῦτα, καὶ μεγαλουργὸν ἐν αὐτοῖς, ἢ ἀνδρεῖον ἴνι οὐδέν. ἐγὼ δέ σοι διηγήσομαι φάνους πολλοὺς, καὶ πολέμους, καὶ θανάτους ὑπὲρ τῶν φίλων, ἵνα εἰδῇς, ὡς παιδιὰ τὰ ὑμέτερα ἔοικε, παρὰ τὰ Σκυθικὰ ἐξετάζεσθαι: καὶ ὑμεῖς οὐδὲ ἀλόγως αὐτὰ πεπόνθατε, ἅμα ἑκάστως τὰ μικρὰ ταῦτα ἐπαινέσαντες· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ἔσθ' ὑμῖν ἀφορμαὶ ὑπερμεγέθεις, πρὸς ἐπίδειξιν φιλίας, ἐν ἀρχούσῃ βαθείᾳ βιοῦσιν. ὥσπερ οὐδὲ ἐν γαλήνῃ μάθοις, ἂν ἀγαθὸς ὁ κυβερνήτης ᾖ· χειμῶνος γὰρ δεῖται σοι πρὸς τὴν διάγνωσιν. παρ' ὑμῖν δὲ σωτηρίας οἱ πόλεμοι, ἢ ἐπιλαύνομεν ἄλλοις, ἢ παχωροῦμεν ἐπιόντας, ἢ συμπίπτομεν, ὑπὲρ νομῆς ἢ λείας μαχόμενοι.

lierem: aut si quis amici filiæ nubenti pecuniolam donauerit, duo talenta: ac per Iouem si quis sponte eat in vincula, quum certò sciat se paulò pòst esse soluendum. Admodum enim leuia ista, neque quicquam ineſt in his vel magni negocij, vel virile quod sit. Cæterùm ego tibi referam multas cædes, belláque & mortes, amicorum causa susceptas, vt intelligas vestra ista lusum esse si cum Scythicis conferantur. Neque tamen isthuc sine causa facitis, sed meritò parua ista miramini, propterea quòd non sunt vobis admodum graues occasiones declarandæ amicitiæ, quippe in alta pace viuentibus: quemadmodum nec in trãquillitate queas scire, bonus sit gubernator, nécne. tẽpestate enim tibi opus fuerit ad hoc vt dignoscas. At apud nos bella perpetua, & aut inuadimus alios, aut cedimus inuadentibus, aut vbi fortè concurrimus, pro pascuis prædâque pugnamus.

Hîc

θα. ἔνθα μάλιστα δεῖ φίλων ἀγαθῶν. καὶ διὰ τοῦτο ὡς βεβαιότατα σωλιβίζομεν τὰς φιλίας, μόνον τοῦτο ὅπλον ἄμαχον, καὶ ἀνοπλίμαχον ἐν νομίζοντες. πρότερον δέ σοι ἐπεῖν βούλομαι, ὃν τρόπον ποιούμεθα τοὺς φίλους, οὐκ ἐκ τῶν ποτῶν, ὥσπερ ὑμεῖς, οὐδ' ἂ σωφρυβός τις, ἢ γείτων ὤν, ἀλλ' ἐπαθάρ τινα ἴδωμεν ἀγαθὸν ἄνδρα, καὶ μεγάλα ἐργάσασθαι δυνάμενον, ἐπὶ τοῦτον ἅπαντες σπεύδομεν. καὶ ὅπερ ὑμεῖς ἐν τοῖς γάμοις, τοῦτο ἡμεῖς ἐπὶ τοῖς φίλων ποιεῖν ἀξιοῦμεν, ἐπιπολὺ μνηστευόμενοι, καὶ πάντα ὁμοῦ πράττοντες, ὡς μὴ δι' ἁμαρτάνοιμεν τῆς φιλίας, μηδὲ ἀτρέμα δόξωμεν ἐν. κἀπειδὰν παρεσκευάσ τις ἤδη φίλος ᾖ, σωθῆναι τὸ ἀπ' τούτου, καὶ ὅρκος ὁ μέγιστος, ἢ μὴν καὶ βιώσεσθαί μετ' ἀλλήλων, καὶ συναποθανεῖσθαι, ἢν δέῃ, ὑπὲρ τοῦ ἑτέρου ἕτερον, καὶ ἅτε ποιοῦμεν. ἐφ' ᾧ γὰρ ἐν[ε]μόν[θ]ην ἅπαξ τὰς

Hic potissimùm opus est bonis amicis, eoque quam firmissimè constituimus amicitias, sola hæc arma inuicta atque inexpugnabilia esse iudicantes. Priùs autem volo tibi commemorare quo ritu faciamus amicos, non ex poculis, quemadmodum vos, neque si quis æqualis sit, aut vicinus: verùm vbi strenuum quempiam virum conspexerimus, quique præclara facinora patrare possit, in hunc omnes studio incumbimus: & quod vos in ambiendis coniugijs, id nos in amicis non grauamur, diu quasi procos agentes, nihilque non facientes, ne videlicet frustremur amicitia, néve reiecti esse videamur. At vbi iam in amicitias cæteris repulsis delectus est quispiam, protinus fœdus initur, ac iusiurandum, quod sit maximum, nimirum & victuros eos pariter, & mortem oppeturum, si sit opus, alterum pro altero. Atq; ita facimus. [k] Etenim simulatq; incisis

digitis

τὰς δακτύλους, ἐνσταλάξωμεν τὸ αἷμα εἰς κύλικα, καὶ τὰ ξίφη ἄκρα βάψαντες, ἅμα ἀμφότεροι ἐπισχόμενοι, πίωμεν, οὐκ ἔστιν ὅ, τι τὸ μετὰ ταῦθ' ἡμᾶς διαλύσειεν ἄν. καὶ ἐφέρεται δὲ τὸ μίγισον ἄχρι τριῶν ἐς τὰς συνθήκας ἐσιέναι, ὡς ὅστις ἂν πολύφιλος ᾖ, ὁμοίως ἡμῖν δοκῇ τοῖς κοινοῖς ταύταις, καὶ μοιχευομένας γυναιξί. καὶ οἰόμεθα ἐκεῖθ' ὁμοίως ἰσχυρὰν τὴν φιλίαν αὐτῶν εἶναι, ἐς πόσας ἐννοίας διαιρεθεῖσαν. ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν Δανδάμιδος πρώην γενομένων· ὁ γὰρ Δάνδαμις, ἐν τῇ πρὸς Σαυρομάτας συμπλοκῇ, ἁπαχθεὶς καὶ ἁλοὺς Ἀμιξώκᾳ, τοῦ φίλου αὐτοῦ. μᾶλλον δὲ πρότερόν σοι ὀμοῦμαι τὸν ἡμέτερον ὅρκον, ἐπεὶ καὶ τοῦτο ἐν ἀρχῇ διωμολογησάμην. οὐ μὰ γὰρ τὸν ἄνεμον καὶ τὴν ἀκινάκην, ἐφ' ᾧ πρός σε, ὦ Μνήσιππε, ψεύδομαι ἐρῶν, περὶ τῶν φίλων τῶν Σκυθικῶν. Μνή. ἐγὼ μὲν οὐ πάνυ σου ὠμνύοντος ἐδεόμην,

digitis ſanguinem in calicem deſtillauerimus, ſumamisque intinctis gladijs amobo pariter admouentes biberimus, non eſt quicquam quod deinde nos queat dirimere. Admittuntur autem ad huiuſmodi fœdera ad ſummum tres. [l] Nam qui multis ſit amicus, is eo loco habetur apud nos, quo communes iſtæ atque adulteræ vxores: arbitramurq; iam non perinde firmam illius amicitiam fore, poſteaquam eſt in plures partes diſſecta. Exordiar autem ab his quæ nuper Dandamis fecit. Dandamis enim hic in conflictu cum Sauromatis, quum eſſet captiuus abductus eius amicus Amixocas. Quin potius antè tibi iurabo noſtrum iuſiurandum, quandoquidem iſthuc initiò ſum pollicitus. [m] Non enim per Ventum & Acinacem, quicquam meniturus ſum apud te de Scythicis amicis. MNES. Equidem tuum iuſiurandum haud magnopere deſiderabam: σὺ

promde

σὺ δὲ ὅμως εὖ ποιῶν, εἰκῆ θεῶν ἐπωμόσω. Τό. τί σὺ λέγεις; ἢ σοὶ δοκοῦσιν, ὁ ἄνεμος καὶ ὁ ἀκινάκης, θεοὶ εἶναι; οὕτως ἄρα ἠγνόησας, ὅτι ἀνθρώποις μεῖζον οὐδὲν ἐστὶ ζωῆς τε καὶ θανάτου; ὁπόταν οὖν τὸν ἄνεμον καὶ τὸν ἀκινάκην ὀμνύωμεν, ταῦτα ὀμνύομεν, ὅτι τὸν μὲν ἄνεμον, ζωῆς αἴτιον ὄντα, τὸν δὲ ἀκινάκην δὲ, ὅτι ἀφανίσειεν ποιεῖ. Μυί. καὶ μὴν ἐκ διάγνωστός, καὶ ἄλλως, εἰ ἔχοιτο πολλοὺς θεούς; οἷος ὁ ἀκινάκης ἐστὶ, τοιούτους καὶ τοὺς λόχμας, καὶ κώνειον καὶ βρόχον, καὶ τὰ τοιαῦτα. ποικίλος γὰρ οὗτος ὁ θεὸς, ὁ θάνατος, καὶ ἀπείρους τὰς ἐφ' ἑαυτὸν παρέχεται ἀγούσας ὁδούς. Τό. ὁρᾷς, τοῦτο ὡς εὐσεβὲς καὶ δικαιικὸν, ὑποκρούων μεταξύ, ἢ δι' ἀφροσύνην μὲ τὸν λόγον. ἐγὼ δὲ ἡσυχίαν εἶχον, σοῦ λέγοντος. Μυί. ἀλλ' ἐκ ἄνθρωπος εἶ, ὦ Τόξαρι, ποιήσω τοῦτο· πάνυ γὰρ ὀρθῶς ἐπετίμησας. ὥστε παρέσῃ τὸ λοιπὸν

proinde rectè facis, qui nullū deorū iures. TOX. quid tu narras? An non tibi videntur esse dij, Ventus & Acinaces? Adeòne te fugit quod nihil sit maius mortalibus vita ac morte? Per hæc vtique iuramus, quoties per Ventum & Acinacem iuramus: videlicet per Ventum, tanquam qui vitæ sit causa: per Acinacem verò, vt qui mortis sit author. MNES. Atqui si ista idonea causa est: profectò multos alios quoq; deos estis habituri tales, qualis est Acinaces: puta iaculum, lanceam, venenum, funem, atq; his consimilia: quandoquidem varius est iste deus interitus, atque innumerabiles aperit vias, quibus ad illum sit aditus. TO. Vide quàm cõtentiosè nunc, quamq; litigiosè istuc facis: dum medio sermone interpellas me, excutisq; ac disturbas orationem meam. At ipsè loquente te, silentium agebam. MNES. Age, non sum

isthuc posthac facturus, Toxaris: & optimo iure obiurgas. quare perge confidenter quod

ἐπὶ τούτῳ λέγε, ὡς μηδὲ παρόντος ἐμοῦ ταῖς λόγοις, οὕτω σιωπήσομαί σοι. Τό. τετάρτη μὲν οὖν ἡμέρα τῆς φιλίας Δανδάμιδι καὶ Ἀμιζώκῃ, ἀφ' οὗ τὸ ἀκήλωρ κᾶμα σιωπιπώκισαν. ἦκον δὲ ἡμῖν ἐπὶ τὴν χώραν Σαυρομάται, μυρίοις μὲν ἱππεῦσιν, οἱ πεζοὶ δέ, πρὸς τοσούτοις ἐπιληλυθέναι ἐλέγοντο. οἷα δὲ νεαδομένοις τὴν ἔφοδον αὐτῶν ἐπιπεσόντες, ἅπαντας μὲν τρέπουσι, πόνους δὲ τῶν μαχίμων κτείνουσι, τοὺς δὲ καὶ ζῶντας ἀπάγουσι, πλὴν εἴ τις ἔφθη διανηξάμενος ἐς τὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ, ἔνθα ἡμῖν τὸ ἥμισυ τοῦ στρατεύματος, καὶ μέρος τῶν ἁμαξῶν ἦν· οὕτω γὰρ ἐσκηνώσαμεν τότε, οὐκ οἶδα, ὁ, τι δόξαν τοῖς ἀρχιπλάνοις ἡμῶν, ἐπ' ἀμφοτέρας τὰς ὄχθας τοῦ Τανάϊδος. ἐνθὺς οὖν ἅ τι λεία συνηλαύνετο, καὶ τὰ αἰχμάλωτα συνείχετο, καὶ τὰς σκηνὰς διήρπαζον, καὶ τὰς ἁμάξας

quod reſtat dicere: perinde quaſi nec adſim dum loqueris, adeò tibi ſilebo. TOX. Quartus igitur dies Dandamidi & Amazocæ, ex quo amicitiam inierant, ac matuum ſanguinem pariter biberant. Venerant interea in regionem noſtram Sauromatæ cum equitum decem millibus: peditum autem tertantùm adueniſſe ferebatur. Ii nimirum quum in nos irruiſſent imparatos, neque expectantes illorum inſultum, omnes quidem eedere cogunt, complures autem repugnantes occidunt, nonnullos & viuos abducunt, niſi ſi quis effugerat tranans in vlteriorem fluminis ripam, vbi nobis dimidium copiarum, & para curruum erat. Sic enim id temporis caſtra fueramus metati, haud ſcio quo conſilio Archiplanorum, id eſt, ducum noſtrorũ, ad viramque Tanaidis ripam. Protinus itaque & prædas abigebant, & captiua abducebant, & tentoria diripiebant, & curribus

ἁμάξας καὶ λαμβάνουσι, αὐτάνδρους τὰς πλείστας ἁλισκομένας, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν ὑβρίζοντες τὰς παλλακίδας, καὶ τὰς γυναῖκας. ἡμεῖς δὲ ἠνιώμεθα τῷ πράγματι, ὁ δὲ Ἀμιξώχης ἀγόμενος (ἐκάλει γὰρ) ἐβόα τὸν φίλον ὀνόματι, κακῶς διαλιμένος, καὶ ὑπομιμνήσκει τῆς κύλικος, καὶ τοῦ ἅρματος. ὧν ἀκούσας ὁ Δάνδαμις, ἅμα τι μεμφόμενος, ἀπάντων ὁρώντων, διαπηδᾷ εἰς τοὺς πολεμίους. καὶ οἱ μὲν Σαυρομάται, διαρραγῆναι τὰς ἄκουλας, ὥρμησαν ἐπ' αὐτόν, ὡς καταπηγνύσαντες, ὁ δὲ ἐβόα τὸν Ζίειρ. τοῦτο δὲ λύτις ἔστι; ἀντὶ τοῦ φονεύσειν αὐτόν, ἀλλὰ λήψονται, ὡς ἐπὶ λύτροις ἥκοντα, καὶ δὲ ἀναχθεὶς πρὸς τὸν ἄρχοντα αὐτῶν, ἀπῄτει τὸν φίλον, ὁ δὲ λύτρα ἤτει. μὴ γὰρ προέσθαι, εἰ μὴ μεγάλα ὑπὲρ αὐτοῦ λάβοι. ὁ Δάνδαμις ἔφη, ἃ μὲν ἔχόμην, φησίν, ἅπαντα διήρπασαι ὑφ' ὑμῶν, εἴ δέ τι δώσομαι γυμνὸς ἀπ-

curribus potiebantur, atque ijs pleriſque cum viris captis: & ſub oculis noſtris concubinas vxoreſque noſtras conſtuprabant. Nos porrò rem indignè tulimus. At Amizoca quum duceretur (erat enim captus) nominatim inclamauit amicum, miſerè vinctus; ſimulq; calcis & ſanguinis commonefecit. Quod ſimul atque exaudierat Dandamis, nihil etiam conatus, ſpectantibus omnibus tranauit ad hoſtes. Ibi Sauromatæ denſatis telis irruerunt in illum, iam confixuri, niſi ſuccla maſſet, Zirim. Hoc verbo ſi quis fortaſſe nuerit, poſtea non interimūt, ſed recipiunt, tanquam dedentem ſeſe precio redimendum. Moxq; ad illorum ducem adductus, repoſcebat amicum: ille redemptionis precium poſtulabat. Nequ enim priùs dimiſſurum ſeſe niſi maximum pro illo recepiſſet. Tum Dandamis, Quæ poſsidebam, inquit, e omnia à vobis direpta ſunt: quòd ſi quid eſt quod nudu præſtar

ἐπιτελέσαι, ἕτοιμος ὑποσχέσθαι ὑμῖν· καὶ πρόσταξόν, τι ἂν θέλῃς· εἰ βούλει δέ, ἐμὲ ἀντὶ τούτου λαβών, κατάχρησαι πρὸς ὅ, τι σοὶ φίλον. ὁ δὲ Σαυρομάτης, οὐδέν, ἔφη, δεῖ ὅλως κατέχεσθαί σε, καὶ ταῦτα, ἐπεὶ μὴ ἑκούσιος. σὺ δέ, ὧν ἔχεις, μέρος καταβαλών, ἄγου τὸν φίλον. ἤρετο ὁ Δάνδαμις ὅ, τι καὶ βούλεται λαβεῖν. ὁ δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἤτησεν, ὁ δὲ αὐτίκα παρέσχεν ἐκκόπλειν αὐτούς. καθεδὼν ἐξεκόπλου, καὶ ἤδη τὰ λύτρα ἔχον οἱ Σαυρομάται, παραλαβόντες τὸν Ἀμιζόκλου ἐπανῆκον. ἐπεραλόμενοι δὲ αὖθις, καὶ ἅμα διανηξάμενοι, ἀπεσώθησαν πρὸς ἡμᾶς. τοῦτο γενόμενον παρεμυθήσατο ἅπαντας Σκύθας, καὶ οὐκέτι ἡττᾶσθαι ἐνόμιζον, ὁρῶντες ὅτι τὸ μέγιστον ἡμῖν τῶν ἀγαθῶν οὐκ ἀπήγαγον οἱ πολέμιοι, ἀπ' ὅτι ἐν παρ' ἡμῖν ἀγαθὸν γνώμη, καὶ πρὸς τοὺς φίλους πίστις καὶ τοὺς Σαυρομάτας ἦ τὸ αὐτὸ ὑμέας ἐφόβη-

præstare queam, id sum paratus polliceri vobis: & imperato quicquid voles: & si ita vis, meipsum huius in locum recipe, & abutere ad quodcunque tibi lubitum erit. Ad hæc Sauromata: Nihil, inquit, opus retinere te: præsertim quum temet dedideris. Quin tu parte eorum quæ possides, tradita, amicum abducito. Rogat illicò Dandamis, quidnam vellet accipere. Ille oculos postulat. Atque hic protinus exhibuit eruendos. Deinde vbi essent execti, iamq; precium persolutum esset Sauromatis; recepto Amizoca, reuersus est innitens illi: vnaq; trananantes, incolumes ad nos redierunt. Id factum, animum reddebat Scythis omnibus, neq; iam victos esse rebantur sese, quum viderent, quod apud nos esset bonorum maximum, id nondum esse abductum ab hostibus: verùm superesse egregiam mentem & in amicos fidem. At idem Sauromatis formidinem

σιλογιζομένους, πῶς οἵους ἄνδρας ἐκ παρασκευῆς μαχοιῶντο, εἰ καὶ ἐν ᾧ ἀπροσδοκήτῳ τότε ὑπερίσχυον, ὥστε νυκτὸς ἐπιγενομένης, ἀπολιπόντες τὰ πλεῖστα τῶν βοσκημάτων, καὶ τὰς ἁμάξας ἐμπρήσαντες, ᾤχοντο φεύγοντες. ὁ μὲν τοι Ἀμιζώκης οὐκέτι ἠδυνήθη βλέπειν αὐτὸς, ἐπὶ τυφλῷ τῷ Δανδάμιδι, ἀλλὰ τυφλώσας καὶ αὐτὸς ἑαυτὸν, ἀμφότεροι κάθηνται, ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τῶν Σκυθῶν δημοσίᾳ, μετὰ πάσης τιμῆς τρεφόμενοι. τί τοιοῦτον, ὦ Μνήσιππε, ὑμῖν ἔχοιτ' ἂν εἰπεῖν; εἰ καὶ ἄλλους σοι δέκα πλείους τις ἐπὶ τοῖς πέντε καταριθμήσασθαι ἀναμένοντας, ἢ βουλῇ, ὡς καὶ πολλὰ ἐπιψεύδοιο αὐτοῖς; καίτοι ἐγὼ μὲν σοι χρεὼν τὸ ἔργον διηγήσομαι, εἰ δέ σύ τινα τοιοῦτον ἔλεγες, οὐ οἶδα ὁπόσα ἂν κομψὰ ἐγκατέμιξας τῷ λόγῳ, οἷα ἐκέτευε ὁ Δάνδαμις, καὶ ὡς ἐτυφλοῦτο, καὶ ἃ ἔπε, καὶ

non mediocrem incutiebat, reputantibus cum ciuiſmodi viris, ſi ſe præparaſſent, eſſent pugnaturi: tameſtum quidem ex improuiſo ſuperaſſent. proinde ſub noctem relictis maxima ex parte pecoribus, incenſisque curribus, fuga ſeſe ſubduxerunt. Porrò Amizoca non tulit diutiùs, vt videret ipſe, amico cæco Dandamide, ſed ipſius ſemet exoculauit. Atque ita ſedent ambo, omnique honore à populo Scytharum publicitùs aluntur. Quid tale, Mneſippe, vos referre poſſetis, etiam ſi quis tibi donet vt poſſis vel decem alios ad iſtos quinque adiungere, etiam citra iuſiurandum ſi ita vis, vt & multa liceat affingere? At ego tibi rem nudam expoſui. Tu verò ſi quem talem narraſſes, non ſum neſcius, quantas ad ornandæ rei gratia phaleras narrationi fueris admixturus, quemadmodum ſupplicârit Dandamis: & quomodo ſit excæcatus, & quæ

ὡς ἐπανῆκε, καὶ ὡς ὑπεδέ-
ατο αὐτὸν ἐπευφημοῦντες
ἱ Σκύθαι, καὶ ἄλλα, ὁποῖα
μᾶς μηχανᾶσθαι εἰώθασι πρὸς
ὸν ἀκρόασιν. ἄκουε γοῦν
ὃ ἄλλον ἰσότιμον, Βελίτ-
αν, Ἀμιζώκου τούτου ἀνε-
ιόν. ὃς ἐπεὶ καταπαθήσεται
ὸ τοῦ ὄππου ὑπολέοντος ἐλ-
ύσθαι Βάσθην, τὸν φίλον (ἅμα
ὰρ ἔτυχον θηρῶντες) καὶ
ήδη ὁ λέων περιπλακεὶς αὐ-
ῷ ἐνεστηρίκει τῷ λαιμῷ, καὶ
οῖς ὄνυξιν ἐσπάρασσε, καὶ
ταπηδήσας καὶ αὐτὸς, ἐπι-
πλεῖ κατόπιν τοῦ θηρίου, καὶ
περείσπα· πρὸς ἑαυτὸν πα-
ροξύων καὶ μετάγων, καὶ
ὰς τῶν ὀδόντων μεταξὺ
ιέρων τοὺς λαιστρύνους,
καὶ τὸν Βάσθην, ὡς οἷόν
τι ἦν, ἐκπλέξαι παρώμε-
νον τοῦ δήγματος, ἄχρι
ὗ ὁ λέων ἀφεὶς ἐκεῖνον, ἐ-
μεθύστα ἤδη, ἐπὶ τὸν Βε-
λίτταν ἀπεστράφη, καὶ συμ-
πλάκης ἀπέκτεινε κἀκεῖνον.
ὁ δὲ ἀποθνήσκων, τὸ γοῦν
τοσοῦτον ἔρδει, κατάξας
τοῦ ἀντιάχη τὸν λέοντα ἐς τὸ
στέρνον.

quæ dixerit, & quo pacto redierit, & quemadmodum exceperint eum Scythæ, aggratulantes, benèque ominantes, atque id genus alia: cuiusmodi vos ad demulcendas aures soletis artificio quodam addere. Audi igitur & alium huic parem Belittam, huius Amizocæ consobrinum. Is vt detractum ex equo à leone Basthen amicum conspexisset (nam fortè simul erant in venatu) iamque leo circumplexus illum, iugulo admotus esset, atque vnguibus laniaret: desiliens & ipse, in uolauit in tergum beluæ, reflexitque, in sese prouocans auertensq; atque inter dentes digitos inferens, conatus quoad licuit, Basthen è rictu leonis eximere, donec leo omisso illo iam seminor tuo, ad Belittam sese conuertit, atque ipsum quoque circumplexus occidit. At ille moriens (nam tantò anteuerit) acinacem in leonis pectus defixit. Ita-

εἰρνομ. ὥσπ ἅμα πάντων ἀπόθανον, κὴ ἡμᾶς ἐθάψαμεν αὐτὸς, δύο τάφους ἀναχώσαντες τοῦ πλησίον, ἕνα μὲν τῶν φίλων, ἕνα δὲ καθ' ἀντικρὺ τοῦ λέοντος, τρίτῳ δέ σοι δηλώσομαι, ὦ Μνήσιππε, τὴν Μακίνου φιλίαν καὶ Λογχάτου καὶ Αρσακόμα. ὁ γὰρ Αρσακόμας οὗτος ἠράσθη Μαζαίας τῆς Λευκάνορος, τῆς βασιλεύσαντος ἐν Βοσπόρῳ, ὁπότε ἐπρίατο βίνγι ὑπὲρ τῆς Λασμοῦ, ὃν οἱ Βοσποράνοι ἀεὶ φέροντες ἡμῖν. τότε δὴ τρίτον μῆνα ὑπερήμεροι ἐγεγένηντο. ἐν ᾧ δὲ λείπων γὰρ ἐθεᾶτο τὴν Μαζαίαν, μειράκιόν τε καὶ καλὴν παρθένον, ἥρα, καὶ πονηρῶς εἶχε. τὰ μὲν δὴ περὶ τὸ φόρου διεπέπρακτο ἤδη, καὶ ἐχρημάτιζεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐστία, ἤδη καὶ τοῦ ἀπιέναι ἐγγύς. ἔθος δέ ἐστιν ἐν Βοσπόρῳ, τὰς μνηστῆρας ἐπὶ τῷ λείπων αὐτῶν τὰς κόρας καὶ λέγειν, οἵτινές ὄντες ἀξιοῦσι καταδεχθῆναι ἐπὶ τὸν γάμον. καὶ δὴ καὶ τότε ἔτυχόν ἐν

que pariter exanimati sunt omnes: nos autem sepeliuimus eos, duobus aggestis tumulis inter se vicinis, altero amicorũ, altero eregionè leonis. Iam tertio loco tibi referam Mnesippe, Macẽtæ, Lonchatæ, & Arsacomæ amicitiam. Hic enim Arsacomas deperibat Mazæam Leucanoris filiam, qui regnabat in Bosporo tũ quum legatione fũgeretur super tributo quod Bosporani semper nobis pendere soliti, id temporis tertium iam mensem vltra diem legitimum distulerant. In conuiuio igitur quum Mazæam vidisset proceram atq; decoram virginem, amore captus est, grauiterq; discruciabatur. Iam itaque quæ de tributis agebantur, erant transacta: respondérátq; illi Rex, conuiuioq; accipiebat, mox illum dimissurus. Est autem mos in Bosporo, vti proci in conuiuio petant puellas, narrantes quinam sint, quibusq; rebus freti decreuerint eas in matrimonium accipere. Atque id temporis fortè fortuna multi aderant

in

ἐν ᾧ δεῖπνα πολλοὶ μνηστῆρες παρόντος, βασιλεῖς, καὶ βασιλέων παῖδες, καὶ Τιγραπάτης ὁ Λαζῶν ἡγεμών, ὁ Ἀδύρμαχος, ὁ Μαχλυήνης ἄρχων, καὶ ἄλλοι πολλοί, δεῖ δὲ τῶν μνηστήρων ἕκαστον προσαγγείλαντα ἑαυτὸν, διότι μνηστευόμενος ἥκει, δεῖπνον ἐν τοῖς ἄλλοις, καλακείμενον ἐφ' ἡσυχίας, ἐπειδὰν δὲ παύσωνται δεῖπνοιοῦντες, αἰτήσαντα φιάλην, ἐπισπεῖσαι κατὰ τῆς πατίδος, καὶ μνηστεύεσθαι τὴν παῖδα, πολλὰ ἐπαινοῦντα ἑαυτὸν, ὅσις ἢ γένους ἢ πλούτου ἢ δυνάμεως ἔχοι. πολλῶν οὖν κατὰ τάνδρὸς τὸν νόμον σπεισάντων καὶ αἰτησάντων, καὶ βασιλείας καὶ πλούτους καταριθμησαμένων, τελευταῖος ὁ Ἀρσακόμας αἰτήσας τὴν φιάλην, οὐκ ἔσπεισεν. οὐ γὰρ ἔθος ἡμῖν ἐκχεῖν τὸν οἶνον, ἀλλὰ θεοῦς εἶναι δοκεῖ τοῦτο εἰς τὸν βίον. πιὼν δὲ ἀμυδί, δός μοι, ὦ βασιλεῦ, ἔφη, τὴν θυγατέρα σου Μασσάγαν,

in conuiuio proci, reges, ac regum filij. in his erat & Tigrapates Lazorum princeps, & Adyrmachus Machlynæ dux, aliíq; cùm his permulti. Oportet autem vnumquemque procum posteaquam exposuit quis sit, & qua fiducia ad ambiendas nuptias accesserit, conuiuari cum reliquis, tacitumque accumbere: deinde peracto conuiuio, postulata phiala vinum in mensam effundere, atque ita sponsam ambire, multùm interea collaudantem seſe, quo genere, quibus opibus, qua sit potentia. Ad hunc igitur modum cùm multi iam libassent, postulassentque, regna & opes commemorantes: tandem Arsaçomas postulata phiala non libauit (neque enim mos apud nos vinum effundere, quin magis contumelia ista esse iudicatur in Deum) sed hausim bibens: Da mihi rex, inquit, filiam tuam

Μασάμ, γυναῖκα ἔχειν, πολὺ ἐπιτηδειοτέρῳ τούτων ὄντι, ὁπόσα γε ἐπὶ τῷ πλούτῳ, καὶ τοῖς κτήμασι. τοῦ δὲ Λευκάνορος θαυμάσαντος (ἠπίστατο γὰρ πένητα τὸν Ἀρσακόμαν, καὶ Σκυθῶν τῶν πολλῶν) καὶ ἐρομένου, πόσα δὲ βοσκήματα ἔχεις, ὦ Ἀρσακόμα, ταῦτα γὰρ ὑμᾶς πλουτεῖ. ἀλλ' οὐκ ἄμαξας, ἔφη, ἔχω, οὐδὲ ἀγέλας, ἀλλ' ἐμοί μοι δύο φίλοι καλοὶ καὶ ἀγαθοί, οἷοι οὐκ ἄλλοι Σκυθῶν. τότε μὲν οὖν ἐγελάσθη ἐπὶ τούτοις, καὶ παρῆφθη, καὶ μεθύων ἐδόξῃ. ἕωθεν δὲ προκειθεὶς τῶν ἄλλων Ἀδύρμαχος, ἐμνᾶτο ἀπάξειν τὴν νύμφην ἐς τὴν Μαιῶτιν, παρὰ τοὺς Μίχλυας. ὁ δὲ Ἀρσακόμας ἐπανελθὼν οἴκαδε, μηνύει τοῖς φίλοις, ὡς ἀτιμασθείη ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ γελασθείη ἐν τῷ συμποσίῳ, πένης εἶναι δόξας. καί τοι, ἔφη, ἐγὼ διηγησάμην αὐτῷ τὸν πλοῦτον, ὁπόσος ἐστί μοι, ὑμᾶς, ὦ Λογχάτα

Mazæam vxorem, qui multò sum potior istis, quantum ad opes ac possessiones attinet. Leucanore verò admirante (sciebat enim rex pauperem Arsacomam, ac de plebe Scytharum esse) percontanteque, Quantum pecorum, aut quantum habes plaustrorum Arsacoma, namnam rebus vos diuites estis? Imò nec plaustra, inquit, possideo, nec armenta, verùm sunt mihi duo amici, honesti, probique, quales alii Scytharum nemini. Ac tum quidem ista dicens risus est, contemptuique habitus, visusque temulentus: manè verò reliquis prælatus est Adyrmachus: iamque sponsam abducturus erat in Mæotidem ad Machlyenses. Porrò Arsacomas domum reuersus amicis indicat quemadmodum reiectus esset à Rege, risuique habitus in conuiuio, quum pauper esse putaretur. Atqui dixeram, inquit, illi, quantas haberem opes, nempe vos, ô Lonchatæ atque

τα καὶ Μαχλύλα, καὶ τῷ σὺν-
νοιαν τὴν ὑμετέραν πολὺ ἀ-
μείνω καὶ βεβαιοτέραν τ Βο-
σπορανῶν δυνάμεως. ἀλλ' ἐκ
μὲν ταῦτα διεξιόντος, ἡμᾶς μὲν
ἐχλεύασε, καὶ κατεφρόνει Ἀδυρ-
μάχῳ δὲ τῷ Μαχλυΐ παρέδωκε
γυν ἀπάγειν τὴν νύμφην, ὅτι
χρυσᾶς γε φιάλας ἐλέγετο ἔ-
χειν δέκα, καὶ ἅμαξας τε πα-
κλίνους ὀγδοήκοντα, καὶ πρό-
βατα καὶ βοῦς πολλούς. ὅτως ἄ-
ρα πεπλήμυσεν ἀνθρώπων ἀγα-
θῶν βοσκήματα πολλά, καὶ
κτήματα πολέβγα, καὶ ἁμά-
ξας βαρείας. ἐγὼ γ', ὦ φίλοι, δὶς
ἀμφότερα ἀνιῶμαι· καὶ γὰρ ἐρῶ
τ Μαξαίας, καὶ ἡ ὕβρις ἐν τοσού-
τοις ἀνθρώποις ὑπερφυῶς μου
καθήψατο. οἶμαι γὰρ καὶ ὑμᾶς ἐπ'
ἴσης ἀδικεῖσθαι. τὸ γὰρ ἥμισυ
μέρος ἑκάστῳ ἡμῶν τ ἀτιμί-
ας, εἴ γε οὕτω βιῶμεν, ὡς ἀφ' ἑ
κατοντάδος, εἰ ἄνθρωπος
εἶμι, καὶ τὰ αὐτὰ ἀνιώμενοι,
καὶ τὰ αὐτὰ χαίροντες, ὑ μό-
νον, ἐπεὶ ὁ Λογχάτης, ἀλλὰ
γ' ἕκαστος ἡμῶν ὅλος ὕβρισα,
ὁπότε

ta atque Macenta: vestramq; benevolētiam longè præstare multòq; firmiorem esse Bosporanorum opibus. Verùm hæc dicentem me subsannauit, contempsitq; : & Adyrmacho scilicet Machlyensi tradidit asportandam sponsam, quòd aureas phialas se diceret habere decem, præterea currus quaternis sedilibus octoginta: ad hæc ouium boumq; multam copiam. Sic videlicet antetulit fortib. viris pecorum multitudinem, operosa pocula, & currus graues. Proinde, ô amici, dupliciter exrucior : nam & Maxæam amo, & iniuria mihi inter tantum hominum illata, nō mediocriter mordet animum meum. Arbitror autem & vos ex æquo iniuria affectos esse. Etenim ad vnūquenq; è nobis tertia contumeliæ pars pertinebat : si modò ita viuimus, quemadmodum cœpimus quum coniungeremur : nimirū vt vnus

homo simus, ijsdem dolentes, ijsdemq; gaudentes. Imò, inquit Lonchates, vnusquisque è nobis totus iniuria afficiebatur

ὁπότε σὺ τοιαῦτα ἔπαθες. πῶς οὖν, ὁ Μακέντης ἔφη, χρησόμεθα τοῖς παροῦσι; διελώμεθα, ἔφη ὁ Λογχάτης, τὸ ἔργον. καὶ ἐγὼ μὲν ὑπισχνοῦμαι Ἀρσακόμᾳ τὴν κεφαλὴν κομιεῖν τὴν Λευκάνορος, σὲ δὲ χρὴ τὴν νύμφην ἐπανάγειν αὖθις. ἔστω γενέσθω, ἔφη· σὺ δὲ ὦ Ἀρσακόμα, ἐν τοσούτῳ (ἐκὸς γὰρ καὶ στρατείας καὶ πολέμου τὸ μετὰ ταῦτα δεήσειν ἡμᾶς) αὐτοῖς πνεύμασιν σωλάγδην, καὶ παρασκεύαζε ὅπλα καὶ ἵππους, καὶ τὴν ἄλλην δυνάμιν ὡς πλείστην ἐξ ἧς ἂν πολλὸς προσαγάγοις, αὐτός τε ἀγαθὸς ὤν, καὶ ἡμῖν ὀλίγων ὄντων οἰκείων· μάλιστα δ', ἐὰν θᾶττον ἐπὶ τὸν βύρσης τοῦ βοός, ἔδοξε ταῦτα. καὶ ὁ μὲν ἐχώρει, ὡς εἶχεν, εὐθὺς ἐπὶ τὸν Βοσπόρον ὁ Λογχάτης, ὁ Μακέντης δ' ἐπὶ τοὺς Μάχλυας, ἱππότης ἑκάτερος. ὁ δὲ Ἀρσακόμας, οἴκοι μένων, τοῖς τε ἡλικιώτας διελέγετο, καὶ ὅπλισε δυνάμιν παρὰ τῶν οἰκείων, τέλος δὲ καὶ ἐπὶ τὸν βύρσης ἐκαθέζετο. τὸ

tum quum in te ista fierent. Quomodo igitur, inquit Macentes, his in rebus agemus? Per partes, inquit Lonchates, negocium suscipiamus. Atq; ego quidem recipio Arsacomæ me caput apportaturum Leucanoris. Tu verò sponsam ereptam huic adducas oportet. Ita fiat, inquit: at tu Arsacoma inter hæc (nã his peractis verisimile est exercitu ac bello fore opus) hic mane, quò contrahas & appares arma, equos, atq; aliarum rerum vim quãtam potes maximã. Facillimè autẽ plurimos adiunxeris: partim quòd ipse strenuus, partim quòd nobis non pauci sunt familiares: maximè verò si desederis in tergore bouis. Hæc vbi placuissent, hic quidem quantum potuit, rectà profectus est in Bosporum, puta Lonchates: alter, id est, Macẽtes, ad Machlyenses, equites vterque. At Arsacomas domi manens, & cum æqualib. cõtulit, & ex familiarib. vim hominum armauit. Demum & in tergore bouis desedit.

Consue-

τὸ δ' ἔθος ἡμῖν, τὸ περὶ τὴν βύρσαν, ὅτως ἔχει· ἐπαδὰν ἀδικηθεὶς πρὸς ἑτέρου ἀμύνασθαι βουλόμενος, ἴδῃ μὴ σαθρὸν ἑαυτὸν ὄντα ἀξιόμαχον ὄντα, βοῦν ἱερεύσας, τὰ μὲν ἱερεῖα κατακόψας, ἕψησιν, αὐτὸς δὲ ἐκτετάσας χαμαὶ τὴν βύρσαν, κάθηται ἐπ' αὐτῆς εἰς τὸ πίσω παραγαγὼν τὼ χεῖρε, ὥσπερ οἱ ἐκ τῶν ἀγκώνων δεδεμένοι. καὶ τοῦτό ἐστιν ἡμῖν ἱκετηρίας μεγίστης τάξεως. παρακειμένων δὲ τῶν ἱερείων τοῦ βοὸς, προσιόντος τοῦ οἰκείου, καὶ τῶν ἄλλων ὁ βουλόμενος, μοῖραν ἑκάστου λαβὼν, ἐπιβὰς τῇ βύρσῃ τὸν δεξιὸν πόδα, ὑποσχέσεται κατὰ δύναμιν, ὁ μὲν πυγμὴν ἵππου παρέξειν, ἀσπιστὰς καὶ ἀμίσθους, ὁ δὲ δέκα, ὁ δὲ πλείους, ὁ δὲ ὁπλίτας πλείους, ὁπόσους ἂν δύνηται, ὁ δὲ μόνον ἑαυτὸν, ὁ πένης. ἀθροίζεται γοῦν ἐπὶ τῇ βύρσῃ πολὺ πλῆθος, καὶ τὸ ζωστὸν σῶμα βεβαιότατόν ἐστι δὴ συμμένειν, καὶ ἀπρόσμαχον τοῖς ἐχθροῖς,

Conſuetudo autem de ſedendo in tergore bubulo, huiuſmodi eſt apud nos: Vbi quis ab alio læſus eſt, cupitáq; vlciſci, neque par eſſe pugnæ videtur: tum boue immolato, carnes fruſtulatim conciſas igni torret. Dehinc ipſe porrecto humi corio, ſedet in eo, in tergum reductis manibus, more eorum, qui à cubitis vincti ſunt. Et hoc quidem apud nos maximum eſt ſupplicandi genus. Appoſitis autem bouis carnibus, adeuntibus domeſticis, prætereà ſi quis alius velit, quiſq; partem ſibi ſumit, ac dextro pede tergum bouis calcans, pro facultate pollicetur, hic quidē equites præbiturum ſe quinque ſuopte cibo, ſuóque ſtipendio: ille decem, alius plures; alius armatos pedites quot poſſit: atq; qui pauperrimus, ſeipſum duntaxat. Colligitur itaque in tergo bouis ingens nonnunquam multitudo. Et huiuſmodi quidem exercitus & certiſſima fide cohæret, & hoſtibus expugnatu difficillimus eſt: non aliter

ἐχθροῖς, ἅτε μὴ ἔνορκον ὄν. τὸ γὰρ ἐπιβλῶσαι τὸ ὄρχεως, ὅρκος ἐστίν. ὁ μὲν δὴ Ἀρσακόμας ἐν τούτοις ἦν. μὴ ἀθροίσθησαν αὐτῷ, ἱππεῖς μὲν ἀμφὶ τοὺς πεντακισχιλίους, ὁπλῖται δὲ μὴ πολλῷ ἐλάττους, συναμφότεροι δισμύριοι. ὁ δὲ Λογχάτης ἀγνοούμενος, παρελθὼν ἐς τὸν Βόσπορον, προσέρχεται τῷ βασιλεῖ, διοικονομέ-νῳ τι τῶν ἀρχῆς. καὶ φησὶν, ἥκειν μὲν ἀφ' ἑαυτοῦ Σκυθῶν, ἰδίᾳ δὲ αὐτῷ μεγάλα πράγματα κομίζων. τοῦ δὲ κελεύσαντος, οἱ μὲν Σκύται, φησὶ, τὰ κοινὰ ταῦτα, μὴ τὰ καθ' ἡμέρα ἀξιῶσι, μὴ ὑπερβαίνειν τοὺς νόμους ὑμῶν ἐς τὸ πεδίον, ἀλλὰ μέχρι τοῦ Τράχωνος νέμειν. τοὺς δὲ λῃστὰς, ὃ ἀτιᾶσθε, ὡς καταφεύγουσας ὑμῶν τὴν χώραν, ἃ φασιν ἀφ' κοινῆς γνώμης ἐκπέμπεσθαι, ἀλλὰ ἰδίᾳ ἕκαστον ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ πλησίον. εἰ δέ τις ἁλίσκοιτο τῶν αὐτῶν, σὺ κύριος ἐν κολάζειν. ταῦτα μὲν ἐκεῖνοι ἐπισάκασιν. ἐγὼ δὲ μεῖζόν σοι μεγάλου φόβου ἐσομένου ἐφ'

quàm si iureiurãdo esset adactus. Nam in tergum ascendisse, instar iurisiurandi est. Arsacomas igitur his in rebus procurandis satagebat: coieruntq; illi equites quidem circiter quinquies mille: tum armati ac pedites promiscuè vicies mille. At Bonchates vbi ignotus peruenit in Bosporũ, Regem adit, tractãdem quiddã de regni negotijs, aitq; venire quidem sese publico Scytharũ nomine, sed priuatim res maximas aportare. Ille vbi dicere iussisset: De publicis, inquit, negotijs, hæc impræsentiarũ denunciant Scythæ, ne vestri pastores in planiciem vsq; transgrediantur, sed intra Trachonẽ pascant. Cæterũm latrones, de quibus expostulatis, quòd regionem vestram incursent, negant eos publico consilio emitti, sed priuatim sui quemque lucri causa prædari. Quòd si quis illorum deprehendatur: tui arbitrij esse vt in eos animaduertas. Hæc quidem illi denuncians. At ego tibi indico, grauem in vos insultũ futurũ

ab

ἐφ' ὑμᾶς, ὑπ' Ἀρσακόμα τοῦ Μαριάνδα, ὃς ἐπρέσβευσε πρώην παρὰ σέ, καὶ οἶμαι, διότι αἰτήσας τὴν θυγατέρα, οὐκ ἔτυχε παρὰ σοῦ, ἀγανακτεῖ, καὶ ἐπὶ δ' βύρσης ἑβδόμην ἡμέραν ἤδη κάθηται, καὶ σωμάτια στρατὸς οὐκ ὀλίγος αὐτῷ ἥκει, ἔφη ὁ Λευκάνωρ, καὶ αὐτὸς, ἀθροίζεσθαι δυνάμεις ἀπὸ βύρσης. ὅτι δ' ἐφ' ὑμᾶς συνίστανται, καὶ ὅτι Ἀρσακόμας ὁ ἐναντίος ἡμῖν, ἠγνόουν, ἀλλ' ἐπὶ σοί, ἔφη ὁ Λογχάτης, ἡ παρασκευή. ἐμοὶ γὰρ ἐχθρὸς ὁ Ἀρσακόμας ὅδε, καὶ ἄχθεται, διότι προτιμῶμαι αὐτοῦ, ὑπὸ τῶν γενναιοτέρων, καὶ ἀμείνων τὰ πάντα δοκῶ εἶναι. εἰ δέ μοι ὑπὸ σχοῖο τὴν ἑτέραν σου θυγατέρα βασιλεύσειν ὅτι τὰ ἄλλα ἀξίῳ ὑμῶν ὄντι οὐκ ἂν μακρὰν σοὶ ἥξω, τὴν ἀριστερὴν ὤμον ἅπασαν κομίζων. ὑπισχνοῦμαι, ἔφη ὁ βασιλεύς, μάλα πειθοῦς γε νόμῳ. ἴσως γὰρ τὴν αἰτίαν τῆς ὀργῆς ἴσθ' Ἀρσακόμα, τὴν ἐπὶ τῷ γάμῳ, καὶ ἅπασι ὑπέ-

ab Arsacoma Mariantæ filio, qui nuper legatum egit apud te: idq; opinor, quum filiam tuam postulârit, non assequutus sit abs te: ob id indignatur, sedetq; in tergore taurino septimum iam diem, contractusq; illi est exercitus haud exiguus. Audiui (inquit Leucanor) & ipse, cogi vim copiarū in tergum bouis. Quòd autem aduersum nos cogerentur, quodq; Arsacomas huius rei dux esset, id verò me fugerat. At qui in te, inquit Lonchates, hic apparatus constituitur. Mihi autē inimicus est Arsacomas, grauiterq; fert, quòd sibi præferar à natu maioribus, & quòd in omnibus illo videar esse præstantior. Quòd si mihi sponponderis alteram filiam tuam Barcetin, alioqui nec indigno vestra affinitate, breui tibi reuersus caput eius apportauero. Spondeo, Rex inquit, vi-

delicet supra modū formidine correptus, propterea quòd non ignoraret quam ob causam iratus esset Arsacomas, nimirum ob nuptias: tum aliàs quoque

metuere

ὑπέπλησσεν ἀεὶ τὰς Σκύθας. ὁ δὲ Λογχάτης, ὄμοσον, ἔφη, ἢ μὴν φυλάξαι τὰς σπονδάς, μηδὲ ἀπαρνήσασθαι τότε ἅλλη τούτων γνωμένων, καὶ ἐπὰ ἀστραπὰς εἰ ἴδρανον, ἤθελεν ὀμνύειν. μὴ σύγε ἐνταῦθα, ἔφη, μὴ καί τις ὑπίδηται τῶν ὁρώντων, ἐφ' ὅτῳ ὁρκωμοτοῦμεν, ἀλλ' ἐς τὸ ἱρὸν τοῦ Ἄρεος τουτὶ εἰσελθόντες, ἐπικλείσαντες τὰς θύρας, ὀμνύωμεν, ἀκουσάτω δὲ μηδείς. ἐὰν γάρ τι τούτων πύθοιτο Ἀρσακόμας, δεινὰ μὲ προθύσηται μοι τοῦ πολέμου, χάρα ὐμπρὰν ἅλλα πιεσθεὶς βλημένου. εἰσίωμεν, ἔφη ὁ βασιλεὺς· ὑμεῖς δὲ ἀπόστητε, ὅτι πορρωτάτω. μηδεὶς δὲ παρίτω ἀγνιὰν, ὃν τιμὰ μὴ ἐγὼ καλέσω. ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν εἰσῆλθον, οἱ δορυφόροι δὲ ἀπέστησαν, σπασάμενος τὸν ἀκινάκην, ἐπισχὼν τῇ ἑτέρᾳ τὸ στόμα, ὡς μὴ βοήσαι, παίει παρὰ τὸν μαστόν. ἔπτα ἀστιμὲν τὴν λιφαλὴν, ὑπὸ τῇ χλαμύδι ἔχων ἐξέπεσε. μεταξὺ φερομένου δὲ αὐτοῦ, καὶ

metuerat semper Scythas. At Lonchates: Iurato, inquit, te præstiturum pacta, neque inficiaturum. Id quum fieret, iámque resupinatus in cœlum iurare vellet: Absit, inquit, vt hic: ne quis spectantium coniiciat quâ gratiâ iuremus: quin potius hoc templum Martis ingressi, occlusis foribus iusiurandum edamus, vbi nullus exaudiat. Nam si quid horum inaudierit Arsacomas, vereor ne me ante bellum immolet, manu iam nunc non parua cinctus. Introëamus, inquit Rex. Vos autem absistite quàm longissimè: neque quisquam ad templum adeat, quem ego non accersiuero. Postea quàm igitur ipsi quidem introgressi sunt, satellites autem procul absteterunt: vibrato gladio, simâlque altera manu obturato ore, ne vociferaretur, ictum in pectus adegit. Deinde caput defectum, sub chlamyde tenens prodibat, quasi confabulans interim cum illo, breuiq;

καὶ δὴ ταχέως ἥξειν λέγων, breuiq; ſeſe dicens affuturum, tanquam ad negotij quippiam emitteretur ab illo. Atque ita reuerſus eò vbi equum vinctum reliquerat, conſcenſo illo redequitauit in Scythiam. Porrò nemo eſt eum inſecutus, quippe diu ignorantibus Boſporanis quod acciderat, tum vbi reſciſſent, facilitioſè de regno decertantibus. Hæc itaque geſſit Lonchates, præſtititq; promiſſum, allato Leucanoris capite. Porrò Macentes in via factus certior ſuper his, quæ in Boſporo acciderant, peruenit ad Machlyentes: primusq; illis nuncium attulit de Rege trucidato. At populus, inquit, te Adyrmache, gener cùm ſis, ad regnum vocat. Proinde fac, ut ipſe prior occupans, imperium arripias, in rebus perturbatis obortus, puella verò te ſequatur à tergo in curribus. Facilè enim iſthoc pacto tibi conciliaueris multitudinem Boſporanorum, vbi Leucano-

ris

κάνορ ☞ συγατέρα. ἐγὼ δ' Ἀλανὸς τὶ ἀμι, καὶ τῇ παιδὶ ταύτῃ συγγενὴς μητρόθεν· παρ' ἡμῶν γὰρ ὅσαν τὴν Μάσπραν ἠγάγετο ὁ Λευκάνωρ. καὶ νυν σοι ἥκω παρὰ τῶν Μασπράδων ἀδελφῶν, τὴν Ἀλανίαν, παρακελευομένων ὅτι τάχιστα ἐπὶ τὸν Βόσπορον, καὶ μὴ ἀμελήσαντα εἰς Εὐβίοτον ἀποπλεῦσαν τὴν ἀρχὴν, ὃς ἀδελφὸς ὢν νόθος Λευκάνορος, Σκύθας μὲν ἀεὶ φίλος ἦν, Ἀλανοῖς δ' ἀπήχθετο. ταῦτα μὲν ἔλεγεν ὁ Μακέντις ὁμόσε νων, καὶ ὁμόγλωσσος τοῖς Ἀλανοῖς ὤν· ἐοικὸς γὰρ ταῦτα Ἀλανοῖς καὶ Σκύθας πλὴν ὅτι ἐ πάνυ κομῶσιν οἱ Ἀλανοὶ, ὥσπερ οἱ Σκύθαι. ἀπὸ δὲ Μακέντις καὶ τοῦτο εἶχε τὸ αὐτοῖς, καὶ ἀπεκάρητο τῆς κόμης, ὀπόσον ἀκὸς ἦν ἐλάττων κομᾶν τὸν Ἀλανὸν τοῦ Σκύθου, ὥστε ἐπιστεύετο διὰ ταῦτα, καὶ ἐδόκει Μασπρᾶς καὶ Μαξαίας συγγενὴς εἶναι. καὶ νυν, ἔφη, ὦ Ἀ-

ris filiam conspexerint. Ego porrò nō solùm Alanus sum, verùm etiam sponsæ tuæ cognatus maternus: siquidem nostra è gente Masteram Leucanor asciuit vxorem. Et nunc tibi adsum, missus à Masteræ fratribus, qui sunt in Alania, denuntiantibus vt quàm potes ocyssimè recipias in Bosporum, neque per negligentiam committas, vt imperium ad Eubiotum deueniat, qui tametsi frater nothus est Leucanoris, tamen Scytharum partibus semper fauit, cum Alanis simultates gerit. Hæc quidem dicebat Macentes. Erat autem eodem cultu eadémque lingua cum Alanis. Commune enim horū vtrumque Alanis cum Scythis, nisi quòd non magnoperè comati sunt Alani, quemadmodum Scythæ. At Macentes in hoc quoq; illis erat dissimilis, videlicet detonsa coma: quatenus conueniebat Alanum minùs esse comatum, quàm Scytham. Itaq; his rebus factum est, vt illi fides haberetur, putaretur q; Masteræ ac Maxæ cognatus esse. Et nunc, inquit,

ὦ Ἀ-

ὦ Ἀδύρμαχε, ἑτοιμός εἰμι καὶ ἅμα σοὶ ἐπὶ τὸν Βόσπορον, εἴτε θέλεις, μένειν τε, ἂν δέοι, καὶ τὴν παῖδα ἄγειν. τοῦτο, ἔφη, καὶ μάλιστα, ὁ Ἀδύρμαχος, ἐθελήσαιμ' ἄν, ἀφ' ἅμαξαν γε σὺ Μαζαίαν ἄγειν. εἰ μὴ ἅμα ἡμῖν ἴοις ἐπὶ τὸν Βόσπορον, ἵππεῖ ἑνὶ πλείους, ἂν ἠνοίμεθα. ἂν δέ μοι τὴν γυναῖκα ἄγοις, ἀντὶ πολλῶν ἂν ἠνοίου. ταῦτα ἐγένετο, καὶ ὁ μὲν ἀπήλαυνε, παραδοὺς τῷ Μαιάντῃ ἄγειν τὴν Μαζαίαν, παρθένον ἔτι οὖσαν. ὁ δὲ ἡμέρας μὲν, ἐπὶ τὰ ἅμαξης ἦγεν αὐτήν· ἐπεὶ δὲ νὺξ κατέλαβεν, ἀναθέμενος, ἐπὶ τὸν ἵππον (ἐτεθεραπεύκει δὲ ἄλλον ἕνα σφίσιν ἐπίτηδες ἕπεσθαι) ἀναπηδήσας αὐτὸς, οὐκέτι παρὰ τὴν Μαιῶτιν ἤλαυνεν, ἀπ' ἐκείνης πόρρω· ἐς τὴν μεσόγειαν ἐν δεξιᾷ λαβὼν τὰ Μιτραίων ὄρη, διαναπεύων μεταξὺ τὴν παῖδα, τρίτῃ ἐτέλεσεν ἐκ Μαχλύων ἐς Σκύθας. καὶ ὁ μὲν ἵππος αὐτῷ, ἐπειδὴ

ô Adyrmache, ad vtrumuis paratus sum: vel proficisci tecum in Bosporum, si velis: vel manere, si sit opus, ac sponsam adducere. Isthuc equidē, inquit Andyrmachus, longè malim, quandoquidē cognatus es, te puellam adducere. Nam si nobiscum vnà proficiscaris in Bosporum, vnum duntaxat equitem numero addideris. Quòd si mihi vxorem aduexeris, multorum instar fueris. Atq; ita factum est: & hic quidem iter ingressus est, Macentæ tradens ducendam Mazæam: quæ virgo etiamdum erat. At ille per diem quidem illam curru vehebat: verū vbi nox incubuisset, imposita equo (nam id curârat, vt alius quidam eques sese consequeretur) ipse insiliens & ipse, nequaquā deinceps ad Mæotim iter faciebat, sed deflectens ad mediterraneam, relictis ad dextram Mitræorum montibus, quum virginem interim aliquoties interquiescere iussam reforillasset, intra triduum à Machlyensibus in Scythiam vsque permensus est viam: statimq; equus eius

vbi

ἐπαύσατο τοῦ δρόμου, μικρὸν ἐπισὰς ἀπεθύμησεν. ὁ δὲ Μακρόβιος, ἐγχειρίσας τῷ Μαζαίαρ τὴν Ἀρσακόμαν, δίδωξον, ἔφη, κἀμοῦ παρ' ἐμοῦ τὴν ὑπόσχεσιν. τὸ δὲ πρὸς τὸ ἀνέλπιστον τῆς θέας καταπλαγὲν καὶ χάριν ὁμολογῆσαν, παῦε, ἔφη ὁ Μακρόβιος, ἄλλον μοι ποιῶν σεαυτόν. τὸ γὰρ χάριν ἐμοὶ ὁμολογεῖν, ἐφ' οἷς ἔπραξα τούτοις, ζημίαν δίδοσθαι, ὥσπερ ἂν εἰ ἀριστερά μου χάριν εἰδείη τῇ δεξιᾷ, διότι πρωθεῖσά μου τῷ ἕλκει ὑπηρέτησε, καὶ φιλοφρόνως ἐπεμελήθη καμούσης. γελοῖα ζημιοῦν καὶ ἡμεῖς ἂν ποιοῖμεν, εἰ πάλαι ἀναμιχθέντος, καὶ ὡς μάλιστά τι ἴσως, ἵνα σωθῇ θάνῃ, ὅτι μέγα νομίζοιμεν εἶναι, εἰ τὸ μέρος ἡμῶν ἔπραξέ τι χρηστὸν, ὑπὲρ ὅλου τοῦ σώματος. ὑπὲρ ἑαυτοῦ γὰρ ἔπραττε μέρος ὂν τοῦ ὅλου, ἵνα σώζοντος. ἔτω μὲν ὁ Μακρόβιος τῇ Ἀρσακόμᾳ, χάριν ὁμολογήσαντι. ὁ δὲ Ἀδύρμαχος, ὡς ἔγνω τὴν ἐπιβουλὴν, ἐς μὲν τὸν Βόσπορον οὐκέτι ἦλθεν.

ubi deſtitiſſet à curſu, paulliſper aſtans exanimatus eſt. Porrò Macrobius Arſacomæ Mazæam in manū dans: Accipe, inquit, à me quoque id, quod ſum pollicitus. At illo ad inſperatum ſpectaculum ſtupefacto, gratiasq; agente: Deſine, inquit Macrobius, de me alium à teipſo putare: nam mihi profectò gratias agere ob hæc quæ feci, perinde eſt, ac ſi ſiniſtra mea gratias agat dextræ, quòd vulneratæ ſibi ſubminiſtraverit, atque officiosè curam egit ægrotantis. Ridicula nimirum & nos fecerimus, ſi iam dudum commiſſi; & quatenus licet, in vnum conflati, magnum adhuc eſſe credamus, ſi qua pars noſtri officiosè quid egerit pro toto corpore. Etenim pro ſe ipſo fecit, quum pars ſit totius beneficio adiuti. Atque ad hunc quidem modum Arſacomæ gratias agenti, Macrobius reſpondit. Cæterùm Adyrmachus vbi ſenſit inſidias, non perrexit ire in Boſporum:

ἤδη

iam

ἤδη γὰρ Εὐβίοτος ἦρχεν, ἐπικληθεὶς ἐκ Σαυροματῶν, παρ' οἷς διέτριβεν. ἐς ὃ τὴν αὐτὸς ἐπανελθὼν, τὴν στρατιὰν πολλὴν συναγαγὼν, διὰ τῆς ὀρεινῆς ἐσέβαλεν ἐς τὴν Σκυθίαν. καὶ ὁ Εὐβίοτος, μετ' ὀλίγον καὶ οὗτος ἐσέπεσεν, ἄγων πανδημεὶ μὲν τοὺς Ἕλληνας, Ἀλανοὺς, δὲ καὶ Σαυρομάτας ἐπικλήτους, ἑκατέρους δυσμυρίους. ἀναμίξαντες δὲ τὰ στρατεύματα, ὁ Εὐβίοτος καὶ ὁ Ἀδύρμαχος, ἐννέα μυριάδες ἅπαντες ἐγένοντο, καὶ τούτων τὸ τρίτον, ἱπποτοξόται. ἡμεῖς (καὶ γὰρ ἐγὼ αὐτὸς μετέσχον τῆς ἐξόδου αὐτοῖς ἐπιδὼς ἐν τῇ βύρσῃ τότε ἱππέας αὐτοκλεεῖς ἑκατὸν) ὡς πόρρω ἐλάσαντος τῶν τρισμυρίων σὺν τοῖς ἱππεῦσι συναθροισθέντες, ἠκολουθοῦμεν τῷ ἴχνει ἐσπουδακότες. ὁ δὲ Ἀρσακόμας ἐπαναλαβὼν προσιόντας ἤδη αὐτοὺς, ἀντεπήγομεν. καὶ παφγμένου τοῦ ἱππικοῦ. γενομένης δὲ ἱππομαχίας καρτερᾶς, ἐνδίδου ἤδη τὰ ἡμέτερα, καὶ

iam enim Eubiotus rerum potiebatur accersitus à Sauromatis, apud quos fuerat diuersatus: verùm in patriam reuersus, contractis ingentibus copijs, per montosa irrupit in Scythiam, paulòq; pòst irruit & Eubiotus, cùm Græcos vndecunq; poterat secum ducens, tum Alanos, & Sauromatas accersitos, vtrinque vicies millenos. Coniunctis autem copijs Eubiotus atque Adyrmachus, nonaginta millia confecerunt: atque ex his tertia pars equites sagittarij. Nos autem (nam & ipse ad hanc expeditionem contuleram, addens ijs qui in tergum taurinum conuenerant, equites ad plenum instructos centum) contractis haud multò minus triginta millibus, vnà cum equitibus operiebamur insulsum, ductore Arsacomate. Vt autem admouentes illos conspeximus, contrà duximus agmen, præmissis in hostem equitibus. Atque vbi iam diu acriter esset pugnatum, tandem cesserè nostri,

καὶ παρερρύγνυτο ἡ φάλαγξ, καὶ τέλος, εἰς δύο διεκόπη τὸ Σκυθικὸν ἄπαν. καὶ τὸ μὲν ὑπεφύγγιν, οὐ πάνυ σαφῶς ἡττημένον, ἀλλ' ἀναχώρησιν ἐδόκει ἡ φυγή· ἐπεὶ γὰρ οἱ Ἀλανοὶ ἐτόλμων ἐπιπολὺ διώκειν. τὸ δὲ ἥμισυ, ὅπερ καὶ ἔλαττον, περιεχόντες οἱ Ἀλανοὶ καὶ Μάχλυες, ἐκοπτον πανταχόθεν, ἅμα θόρυβος ἀφίετο τῶν βελῶν καὶ ἀκοντίων. ὥστε πάνυ ἐπονοῦντο ἡμῶν οἱ περιεσχημένοι, καὶ ἤδη προΐεντο οἱ πολλοὶ τὰ ὅπλα. ἐν τούτοις δὲ ὁ Λογχάτης καὶ ὁ Μακίνυτης ἐτύγχανον ὄντες, καὶ ἐτίτρωντο· ἤδη δὲ κινδυνευόντων, ὁ μὲν πυρακτωθεὶς τὸν μηρὸν, ὁ Λογχάτης ὁ Μακίνυτης δὲ, πελέκει εἰς τὸν ὦμον ἐπληγείς, καὶ μοῦσα εἰς τὸν ὦμον. ὅπερ αὐθόμην ὁ Ἀρσακόμας, ἐν ἡμῖν τοῖς ἄλλοις ὤν, δεινὸν ἠγωνίαξεν, εἰ ἅπαντες, καταλιπόντες τοὺς φίλους προδιδόντες τοὺς μύωπας ὥσπερ ἐμβούσας ἥλαυνε δὴ τῶν πολεμίων, μοναδικὰ διεξιών, ὅτε

interrupta phalange. Postremò in duo diſſectum eſt vniuerſum agmen Scythicum: pars ſubduxit ſeſe, non omnino palàm victa: verùm ita fugiebat, vt locum dare videretur: adeò vt Alani ad multũ tempus inſequi nõ auderent. partem alterã, quæ eadem erat imbecillior, cingẽtes Alani ac Machlyẽſes vndequaq; cædebant, confertim iaculis emiſſis, atq; ſagittis, ſic vt vehemẽter laboraretur à noſtris, qui tenebantur obſeſſi. Et iam plerique arma proiecerãt, quorũ in numero fortè erat Lõchates, & Macẽtes: iamq; ambo vulnus acceperant, dum ante alios ſeſe periculis obiiciunt: hic quidẽ aduſto femore, puta Lonchates: porrò Macẽtes ſecuri ſauciato capite, tum conto in humerum impacto. Quod ſimulatque ſenſit Arſacomas, quum in altero agmine eſſet nobiſcum, turpe ratus ſi deſertis amicis non adeſſet, ſubditis equo calcaribus, cum clamore in hoſtes tendere cœpit ſublato gladio,

adeò

ὥστε τὸς Μάχλυας μηδὲ ὑποστῆναι τὸ φόβιον τοῦ θυμοῦ, ἀλλὰ διαρηθέντος ἴλωκαν ὠὼ διεξιλθεῖν. ὁ δ' ἀναστησάμενος τοὺς φίλους, καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας παρακαλέσας, ὥρμησεν ἐπὶ τὸν Ἀδυρμάχον, καὶ κατάξας τῇ λοπίδι παρὰ τὸν αὐχένα, μέχρι τῆς ζώνης διέτεμε. πεσόντος δὲ ἐκείνου, διελύθη τὸ Μαχλυϊκὸν ἅπαν, καὶ τὸ Ἀλανικὸν μετ' αὐτοῦ πολύ, καὶ οἱ Ἕλληνες ἐπὶ τούτοις. ὥστε κρατοῦμεν ἐξ ἀρχῆς ἡμεῖς, καὶ ἐπιξήλθομεν ἕως, ἐπιπολὺ διώκοντες, ἐ μὴ νὺξ τὸ ἔργον ἀφείλετο. ἅς δ' τῇ ὑστεραίᾳ, ἐκήρυττον παρὰ τῶν πολεμίων ἥκοντες, ἐδέοντο φιλίας ποιεῖσθαι. Βοσπορανοὶ μὲν ὑποτελίσειν διπλάσιον τὸν λασμὸν ὑπισχνούμενοι, Μάχλυες δ' ὁμήρους δώσειν ἔφασαν· οἱ Ἀλανοὶ δὲ, ἀντὶ τῆς ἐφόδου ἐκείνης, Σινδιανοὺς ὑμῖν χαρίσασθαι ὑπέσχοντο, ἐν πολέμῳ διαφῶτας. ὑπὲ τούτοις ἐπάθημεν, δόξαν

adeò vt Machlyenſes vim animi non ſuſtinuerint, ſed viam illi fecerint, vt trãſiret. At ille receptis amicis, tum aduocatis & aliis, impetum fecit in Adyrmachum: impactóq; in ceruicem gladio, ad zonam vſque diſſecuit. Quo fuſo diſſipata eſt omnis acies Machlyenſium, paulò pòſt & Alanorum: deniq; que cum his Græci quoque. Atque ita redintegrato prælio nos ſuperiores exiſtimus, diúq; ſumus inſequuti trucidantes, donec nox finem impoſuit. poſtero die ab hoſtibus venerunt legati, qui ſupplices pacem atque amicitiam orarent. Boſporani duplicatum tributum penſuros ſeſe pollicebantur: Machlyenſes obſides daturos ſe confirmabant: Alani ita eam inuaſionem compenſaturos ſeſe ſpondebant, vt Sindianos noſtro nomine vellent aggredi, quibus cum multo iam tempore nobis fuerat ſimultas. His de rebus auditis ſuffragijs,

ξαν πολὺ πρότερον Ἀρσακόμας τὴν Λογχάτην, καὶ ἐγγύς ἁπλοῦν, ἐκείνων πρυτανευόντων ἅπαντα. τοιαῦτα, ὦ Μνήσιππε, ὀλμῶσι ποιῆν Σκύθαι ὑπὲρ τῶν φίλων. Μνή. πάνυ τραγικὰ, ὦ Τόξαρι, καὶ μύθοις ὅμοια, καὶ ἵλεως μὲν ὁ ἀκινάκης καὶ ὁ Ἄνεμος ἔστω, εἴς ὦμος, εἰ γάρ τις ἀπιστοίη αὐτοῖς· ὁ πάνυ μεμπτὸς ἐὼν δόξειν ἄρ. Τό. ἀλλ' ὅρα ὦ γύναι, μὴ φθόνος, ὑμῶν ἡ ἀπιστία ᾖ. πλὴν ἀλλὰ μὴ ἀποτρίψεις ἀπιστῶν καὶ ἅμα τοιαῦτα ἀπεῖν, ἃ οἶδα ὑπὸ Σκυθῶν γιγνόμενα. Μνή. μὴ μακρὰ μόνον, ὦ ἄνερ, μηδὲ ἔτως ἀφειδῶς χρῶ τοῖς λόγοις, ὡς καὶ γε ἄνω καὶ κάτω πλὴν Σκυθίαν καὶ τὴν Μαχλυανὴν διαθέων, καὶ εἰς τὸν Βόσπορον ἀπιὼν, εἶτ' ἐπανιὼν πάνυ μοι κατακρύσῃ τὴν σιωπήν. Τό. παιδίον καὶ ταῦτά τοι νουθετοῦντι, καὶ διὰ βραχέων λιπτέον, μὴ καὶ κάμῃς ὑμῖν τῇ ἀκοῇ συμπερινοστῶν.

in primis autem Arſacomæ & Lonchatæ, pax inita, duobus illis cuncta pro arbitratu ſuo moderantibus. Huiuſmodi, Mneſippe, audent Scythæ amicorum cauſa facere. MNE. *Tragica prorſus, ô Toxari, fabuliſq; ſimilia. Et propitius ſit Acinaces & Ventus, per quos iurâſti: ſi qui iſta non credat, non admodum reprehendendus eſſe videatur.* TOX. *At vide, vir egregie, ne incredulitas iſta ab inuidia veſtra proficiſcatur. Quanquam non me deterrebis non habendo fidem, quò minus & alia his conſimilia, referam, quæ nouerim à Scythis eſſe geſta.* MNE. *Tantum ne longum facias, vir optime, neque vſqueadeò admiſſis vagisq; vtare ſermonibus, vt nunc ſurſum ac deorſum Scythiam Machlyanamq; percurrens, deinde in Boſporum diſcedens, poſtremò rediens, prorſus abutare ſilentio meo.* TOX. *Parendum tibi & hanc præſcribenti legem, dicendumq; paucis: ne fatigeris vnà nobiſcum audiendo circumcurſitans.*

Quin

μᾶλλον δὲ καὶ ἄκουσον, ἐμοὶ αὐτῷ οἷα φίλος, Σισίννης τοὔνομά, ὑπηρέτησεν. ὅτε γὰρ Ἀθήναζε ἀπῆειμι οἴκοθεν, ἐπιθυμίᾳ παιδείας τῆς Ἑλληνικῆς, κατέπλευσα εἰς Ἀμαστριν τὴν Ποντικήν. ἐν προαστείῳ δέ πῃ, ἔστι δὲ Σκυθίας προάστιον, ἀπέχουσα ἡ πόλις. ἕπετο δὲ ὁ Σισίννης, ἑταῖρος ἐκ παιδὸς ὤν. ἡμεῖς μὲν οὖν καταγωγήν τινα ἐπὶ ὤνιμήν σκεψάμενοι, ἀφικόμεθα τοῦ πλοίου εἰς αὐτὴν μετασκευασάμενοι, ἀγοράσομεν, δόλον πονηρὸν ὑφορώμενοι. ἐν τούτῳ δέ, κλῶπές τινες ἀναπάσαντες τὸ κλεῖθρον, ἐκφέρουσιν ἅπαντα. ὡς μηδὲ τὰ εἰς ἑκάστην τὴν ἡμέραν δαρκέοντα καταλιπεῖν. ἐπανελθόντων δὲ οἴκαδε, καὶ τὸ γεγονὸς μαθόντων, δικάζεσθαι μὲν οἷς γέτοσι, πολλοῖς οὖσιν, ἢ τῶν ξένων, ἐπιδοκιμάζομεν, λιθόβολοι μὴ συκοφάνται δόξαμεν τοῖς πολλοῖς, λέγοντες ὡς ὑφέλοιτο ἡμῶν τις Δαρεικὸς

Quin magis auſcultа, quæ in meipſum amicus Siſinnes nomine præſtiterit. Quum enim Athenas relicta patria proficiſcerer, idq; cupiditate Græcanicarum literarum, appuleram Amaſtrim Ponticam. Ea eſt vrbs haud procul à Carambe diſsita, in promontorio, obuia ijs qui à Scythia nauigant. Comitabatur autem Siſinnes, mihi à puero amicus. Nos igitur vbi res quaſdam importatas in portu ſpectaſſemus, in eumq; è naui ſubduxiſſemus, emimus nihil ſuſpicantes mali. Interea fures quidam effracta ſera ſuſtulerunt vniuerſa, adeò vt non reliquerint quod vel in eum diem ſufficere poſſet. Ergo quum domum eſſemus reuerſi, cognito quod acciderat, non viſum eſt in ius vocare vel vicinos, qui plures erant, vel hoſpitem, veriti ne pleriſque ſycophantæ videremur, ſi dixiſſemus nobis ab aliquo ſublatos eſ-

κὸς τριακοσίους, καὶ ἐσθῆτα πολλὴν, καὶ τάπιδάς τινας, καὶ τἄλλα, ὁπόσα ἔι-χομεν. ἐσκοπούμεθα δὴ περὶ τῶν παρόντων, ὅ,τι πράξομεν, ἄποροι παντάπασιν ἐν τῇ ἀποδημίᾳ γεγενημένοι. ἐδόκει μὲν οὖν ἐδόκει, ὡς ἔχομεν, αὐτὸ παραδύσαντα ἐς τὸν πλησίον τὸν ἀπιόντα, ἀπιέναι τὸ βίου, πρὶν ἀγνώς τι παθεῖν, λιμῷ ἢ δίψει πιεσθέντα. ὁ δὲ Σισίννης παρεμυθεῖτο, καὶ ἱκέτευε μηδὲν ἀνάγκη ποιεῖν· αὐτὸς γὰρ ἐπινοήσειν ἔλεγεν, ὅθεν ἔξομεν ἱκανῶς τὰς προφάς. καὶ τότε μὲν ξύλα ἐκ τοῦ λιμένος παρεκόμισε, καὶ ἦκεν ἡμῖν ἐκ τοῦ μισθοῦ ἐπισιτισάμενος. ἑωθεν δὲ περιὼν κατὰ τὴν ἀγορὰν, εἶδε γεμάτην τινὰ, ὡς ἔφη, γενναίων καὶ καλῶν νεανίσκων μονομαχεῖν δὲ οὔπω ἐπὶ μισθῷ ἀνθρώπους ἐτύγχανον, ἐς τρίτην ἡμέραν ἐσ̓ἀγωνιεῖσθαι ἔμελλον. καὶ δὴ τὸ πᾶν, ὡς ἔλεγε,

se Daricos quadringentos, tum vestium permultum, ad haec tapetia quaedam: denique, quicquid habueramus. Consultabamus igitur hisce de rebus quid esset faciundum omnium rerum egenis, idque in vrbe peregrina. Ac mihiquidem ita visum est tum temporis, statim demerso in ilia acinace vitam fugere, priusquam ignauum quiddam aut indignum esset ferendum vel fame vel siti enecto. Contrà Sisinnes consolabatur, obsecrans ne quid tale facerem. Aiebat enim, excogitasse se vnde nobis victus suppeteret. Et eo quidem die baiulandis è portu lignis, allata mercede victum suppedi-tauit: prauè autem obambulans in foro, pompam quãdam aspexit iuuenum (quemadmodum aiebat) elegantium ac strenuorum. Hi nimirum viritim lecti, vt mercede proposita singulare certamen inirent, in tertium diem erant decertaturi. Ergo quum omnes huius negocij

ἀλλ', ἀμφ' αὐλοὺς πυθόμενος, ἐλθὼν ὡς ἐμὲ μηκέτι, ὦ Τόξαρι, ἔφη, σαυτὸν πένητα λέγε· εἰς γὰρ τρίτην ἡμέραν, πλουσιόν σε ἀπφα. νῶ. ταῦτα εἰπὼν καὶ πονήρως τὸ μεταξὺ διεξήσαντος, ἵνα πάρεσις ἤδη τῆς θέας, ἐθιόμεθα καὶ αὐλοῖ. παραλαβὼν γάρ με, ὡς ἐπὶ τερπνόν τι, καὶ παράδοξον θέαμα τῶν Ἑλληνικῶν, ἄγει εἰς τὸ θέατρον· καὶ καθίσαντος, ἐωρῶμεν τὸ μὲν πρῶτον, θηρία κατεσκευασμένα, καὶ ὑπὸ κυνῶν διωκόμενα, καὶ ἐπ' ἀνθρώπους διαλυμαίνοντα ἀφιέμενα, καπούργους τινὰς, ὡς ἐκάζομεν. ἐπεὶ δὲ εἰσῆλθον οἱ μονομάχοι, καί τινα παράγοντα ὁ κῆρυξ ἐν μιᾷ νεανίσκον, ἔπευ' ἄττις ἂν ἐθέλῃ τούτῳ μονομαχῆσαι, κεφαλὰς λαμβάνων καὶ μυείας, μισθὸν τῆς μάχης, ἐνταῦθα ἐξανίστατο ὁ Σισίννης, καὶ καταπηδήσας, ἕτοιμος ἀγωνίσασθαι,

negocij conditiones audisset, accedens ad me: Caue posthac, inquit, Toxari, ne teipsum pauperem dixeris, siquidem tertio ab hinc die diuitem te reddidero. Hæc ait, atque interea ægrè parato victu, quum iam spectaculum esset institutum, spectabamus & ipsi. Etenim assumptũ me duxit in theatrum, tanquam ad iucundum aliquod nouumq; spectaculum Græcorum. Ergo vbi consedissemus spectabamus. Ac primò quidem ferè partim iaculis confixæ, atq; à canibus agitatæ, partim in homines quosdam vinctos emissæ, nocentes quospiam, ita vt coniiciebamus. Vt autem prodierunt qui erant ad singulare certamen conducti, ac producto iuuene quodam prægrandi, dixisset præco: Si quisquam velit cum hoc singulari certamine congredi, prodeat in medium, præmium pugnæ accepturus drachmarum decem millia: ibi protinus assurrexit Sisinnes desiliens, polliceturq; se dimicatu-

χεῖσθαι, καὶ τὰ ὅπλα ἄγειν, καὶ τὸν μισθὸν λαβὼν, τὰς μυριάδας ἐμοὶ φέρων ἐνεχείσει. καὶ ἐὰν μὲν στρατήσωμαι, ὦ Τόξαρι, ἔφην, ἅμα ἀπιμεν, ἐχόντων τὰ ἀρκοῦντα. ἢν δὲ πέσω, θάψας με, ἀποχώρει ἐπίσω εἰς Σκύθας. ἐγὼ μὲν ἐπὶ τούτοις ἐκόκνουν. ὁ δὲ λαβὼν τὰ ὅπλα, τὰ μὲν ἄλλα πάντα ἐνεδύσατο, τὸ μέτωπον δὲ ὑπὸ τῷ κράνει, ἀπ' ἀγκυλῆς τῆς ἀριστερᾶς κατασὰς, ἐμάχετο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον τιτρώσκεται αὐτὸς, καμπύλῳ ὑπὸ ξίφει ἀποτμηθεὶς τὸν ἐγγύλον, ὥστε αἷμα ἐρρεῖ πολύ, ἐγὼ δὲ πεπτωκὼς ἤδη ὑπὸ δέους. θρασύτερον δὲ ἐπιφερόμενον τηρήσας τὸν ἀντίπαλον, παίει εἰς τὸ σκέλος, καὶ διέπασσεν, ὥστε αὐτίκα ἐπιπλῆξαι πρὸς τοῖς ποσὶ αὐτῷ. ὁ δὲ καμὼν καὶ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ τραύματος, ἐπικάθιζε τῷ νικῶντι, καὶ μικρὸν δεῖν ἀφῆκεν αὐτὸ ἡ ψυχή. ἀπ' ἐγὼ προσδραμὼν ἀνέστησα καὶ παρεμυθησάμην. ἐπεὶ δὲ ἀφεῖς ἤδη ἐγένετο, ἀράμενος αὐτὸν,

rum: simulq; posuit arma. Tu acceptā mercedē, decē millia mihi deferēs, in manū dat: Si vicero, inquit, Toxaris, vnà proficiscemur, suppetetq; commeatus. Sin ceciderō, sepulto me redi rursus in Scythiam. Ego quidem his auditis singultiebam. At ille sumptis armis, reliquum quidem corpus muniuit: at galeam nequaquam imposuit, sed nudo consistens capite pugnabat. Et initiò quidem ipse vulnus accepit, retorto gladio, succiso poplite, ita vt multum sanguinis defluēret. Ego interim iam metu præmortuus eram. At ille confidentiùs inuadentem aduersarium obseruans, ferit in pectore, transfigitq;: ita ut protinus ad pedes illius procumberet. Ille fessus & ipse vulnere, mortuo incumbebat: parumq; aberat quin ipse quoque efflaret animam. At ego accurrens erexi, animumq; reddidi. Porrò vbi dimissus est iam victor declaratus, sublatum illum domum

κόμιζε ἐς τὴν οἰκίαν· καὶ ἐπὶ πολὺ θεραπευθεὶς, ἐσώθησε μὲν, καὶ ἔστι μέχρι νῦν ἐν Σκύθαις, γήμας τὴν ἐμὴν ἀδελφὴν, χωλὸς δὲ ὅμως ἀπὸ τοῦ τραύματος. τοῦτο, ὦ Μνήσιππε, οὐκ ἐν Μάχλυσιν, οὐδ' ἐν Ἀλανίᾳ ἐγένετο, ὡς ἀμάρτυρον εἶναι, καὶ ἀπιστεῖσθαι δυνάσθαι, ἐπὰ πολλοὶ παρόντες Ἀμαστριανῶν, μεμνημένοι τῆς μάχης τῆς Σισίννου. πέμπτον ἔτι σοι τὸ Ἀβαύχα ἔργον διηγήσομαι, παύσομαι. ἤδη ποτὲ οὖν ὁ Ἀβαύχας ἐς τὴν Βορυσθενιτῶν πόλιν, ἐπαγόμενος καὶ γυναῖκα, ἣν ἄρα μάλιστα, καὶ παιδία δύο, τὸ μὲν ἔτι μαστίδιον, ἄρρεν, τὸ δὲ ἕτερον, κόρη ἐπέτης ἦν. συναπεδήμει δὲ καὶ ἑταῖρος αὐτῷ Γυνδάνης. οὗτος μὲν καὶ νόσῳ ἀφ' ἧς τραύματος, ὃ ἐτέτρωτο κατὰ τὴν ὁδὸν ὑπὸ λῃστῶν, ἐπιπεσόντων σφίσι. διαμαχόμενος γὰρ πρὸς αὐτοὺς, ἐλαύνεται ἐς τὸ μηρὸν, ὥστε διὰ τέλους ἐδώδαζε

domum deportauit: multúmque temporis curatus à medicis, superuixit quidem, hodiéque agit apud Scythas, ducta in matrimonium sorore mea: claudus tamen adhuc est ex vulnere. Hæc res, Mnesippe, non apud Machlyenses, neque in Alania gesta est, vt testibus careat, & ficta credi queat: verùm complures extant Amastriani, qui de pugna Sisinnæ memorant. Finem iam faciam, si tibi quinto loco factum Abauchæ retulero. Appulit aliquādo Abauchas hic in Borysthenensiū ciuitatē, secū adducens & vxorem, quam vnicè diligebat, & liberos duos, alterū quidē masculum lactentem, altera verò erat puella septem annos nata. Erat autem peregrinationis comes & huius amicus Gyndanes. atque is quidem è vulnere laborās, quod in via acceperat à latronibus, qui eos fuerant adorti: cum quibus dum pugnaret, ictus est in femore, ita vt ne stare quidem pos-

ἐλαύσαι ἀπὸ τῆς ὀλοφύρσεως. νύκτωρ δὲ καθευδόντων (ἔτυχον γὰρ ἐν ὑπερῴῳ τινὶ καταικοῦντες) πυρκαϊὰ μεγάλη ἐξανίσταται, καὶ πάντα περιλαμβάνει, καὶ περιέχει ἡ φλὸξ ἅπαντα τὸν οἶκον. ἐνταῦθα δὴ ἀνεγρόμενος ὁ Ἀβαύχας, καταλιπὼν τὰ παιδία ὀλοθρευόμενα, καὶ τὴν γυναῖκα ἐκπερισπωμένην, καὶ σῶσαι αὐτὴν πρόθυμον, ἀράμενος τὸν ἑτοῖμον, κατῆλθε, καὶ ἔφθη διεκπεσὼν, καθὸ μηδέπω τελέως ἀπεκέκαυτο ὑπὸ τοῦ πυρός. ἡ γυνὴ, δὲ φέρουσα τὸ βρέφος, εἵπετο, ἀκολουθοῦσα καὶ τῷ δόρυ. ἡ δὲ ἐμφλεκτος, ἀφεῖσα τὸ παιδίον ἐν τῇ ἀκοδομῇ, μόλις διεπήδησε τὴν φλόγα, καὶ ἡ παῖς σὺν αὐτῇ, παραμικρὸν ἐκφυγοῦσα καὶ ἐκείνη ἀποθανεῖν. καὶ ἐπειδὴ ὀνείδισέ τις ὕστερον τὸν Ἀβαύχαν, διότι προδοὺς τὰ τέκνα, καὶ τὴν γυναῖκα, ὁ δὲ Γυνδανὴν ἐξεκόμισεν, ἀπὸ

set præ cruciatu. Itaque noctu dormientibus illis (nam fortè in cœnaculo quodam diuersabantur) ingens ortum est incendium, omniáq; circunclusit; iamq; flamma vndique domum circundedit. Ibi expergrectus Abauchas, relictis liberis plorantibus repulsa vxore quæ inhærebat, iussáq; vt ipsa seſe seruaret, amico in humeris sublato descendit, perrumpensque euasit, ita vt nequaquam incendio læderetur. Vxor infantem baiulans consecuta est, monens puellulam vt seſe consequeretur. Ea verò semiusta, abiecto ex vlnis infante, vix exilijt è flamma. Deinde puella vnà cum illa veniens, penè & ipsa extincta est. Post hæc quum probro obiectaret quispiam Abauchæ, quòd deseruis liberis, atque vxore, Gyndanem extuliſſet: Imò liberos,

παῖδας

πολλαχῶς μὲν, ἔφη, καὶ ἄνθις ποιήσασθαί μοι ῥᾴδιον, καὶ ἄδηλον ἃ ἀγαθοὶ ἔσονται οὔπω δῆλον δὲ οὐκ ἂν εὑρεῖν μοι δοκῶ ἐν πολλῷ χρόνῳ διοῦσιν, οἷος Γυλάνης δὲ, πεῖραν μοι πολλῶν τῆς φιλίας πρόσχημεν. εἴρηκα, ὦ Μνήσιππε, ἐπὶ πολλοῖς πέντε δοῦναι προκειμένοις. ἤδη δὲ καιρὸς ἦν λυκεῖσθαι, δοτέον ἡμῶν ἢ τὴν γλῶτταν, ἢ τὴν δεξιὰν ἀποτεμητέον εἶναι. τίς οὖν ὁ δικάσων ἔσται; Μνή. οὐδὲ εἷς· οὐ γὰρ ἐκαθίσαμέν τινα δικαστὴν τοῦ λόγου. ἀλλ' οἶσθα ὃ ποιήσωμεν; ἐπειδὴ νῦν ἄσκοπα προεξενέγκαμεν, ἄνθις ἐλόμενοι διαιτητὴν, ἄλλους ἐπ' ἐκεῖνα εἰσαῦθις φίλους. εἶτα ἂν μὲν ἥττων γένηται, ἀποτεμόντα τότε, ἢ ἐγὼ τὴν γλῶτταν, ἢ σὺ τὴν δεξιὰν· ἢ τοῦτο μὲν ἄριστον, ἐπεὶ δὲ καὶ σὺ φιλίαν ἐπαινεῖν ἔοικας, ἐγὼ δὲ οὐδὲν ἄλλο ἡγοῦμαι ἀνθρώποις εἶναι τοῦτο κτῆμα ἄμεινον ἢ κάλλιον,

liberos, inquit, denuò parare haudquaquam difficile: tum incertum, an hi boni sint futuri: porrò amicũ diu fuerit priusquam inueniam talem, qualis est Gyndanes: cuius amor mihi multis argumentis est exploratus. Dixi, Mnesippe, è plurib. his quinque propositis iam tẽpus est pronunciari, viri nostrũm aut linguam aut dextram oporteat amputari. Quis igitur futurus est iudex? MN. Nemo. Neque enim constitueramus narrationis arbitrum. Sed scin' quid agemus? Quandoquidem in præsentiarum P nullo proposito scopo sumus iaculati: deintegrò delecto arbitro, alia amicorum paria apud illum referamus: deinde vter succubuerit, ei tum quidem amputetur, vel mihi lingua, vel tibi dextera. At si hoc crudele, quando tu amicitiam admirari visus es: ego nihilo secius puto nullam esse mortalibus possessionem hanc præstantiorem,

λιον, τί οὐχὶ καὶ ἡμᾶς συνθέμενοι πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς, φίλοι τε αὐτόθεν εἶναι, καὶ ἀθλα ἔσεσθαι ἀγαπῶμεν, ἄμφω νικήσαντος, τὰ μέγιστα ἆθλα πρωταθέντος, ἀντὶ μιᾶς γλώττης, καὶ μιᾶς δεξιᾶς, δύο ἑκάστῳ ἐπικτησάμενοι, καὶ ποσίτι γε καὶ ὀφθαλμοὺς τέτταρας, καὶ πόδας τέτταρας, καὶ ὅλως, διπλᾶ πάντα, διοῦτόν τιγάρ ἐστι, συνιλθόντοιν δύο ἢ τρεῖς φίλοι, ὁποῖον τὸν Γηρυόνην οἱ γραφεῖς ἐνδείκνυνται, ἄνθρωπον ἐξάχειρα, καὶ τρικέφαλον. ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ, τρεῖς ἑκάνοι ἦσαν ἄμα πάντα κοινοῦντες πάντα, ὥσπερ δὴ δίκαιον φίλους γε ὄντας. Τόξ. εὖ γε λέγεις, καὶ οὕτω ποιῶμεν. Μνή. ἀλλὰ μήτε αἵματος, ὦ Τόξαρι, μήτε ἀκινάκου δεόμεθα, τῆς φιλίας ἡμῖν βεβαιώσοντος. ὁ γὰρ λόγος ὁ πρῶτος, καὶ τὰ τῶν ἐμοίων ἐρίγδουπα, πολὺ

tiorem, neque pulchrioe rem: quin ipsi quoque in vnum copulati, illud approbamus, vt ex hoc die in totam vsque vitam simus amici, vtrique victores, vtrique maximis potiti præmijs: videlicet pro vnica lingua, vnâque dextra binas vterque habituri: atque insuper oculos quoque quaternos, pedésque quaternos: in summa, duplicia omnia. Eiusmodi namque quiddam est cùm duo trésque copulantur amici, qualem Geryonem scriptores depingunt, senis manibus, ternisque capitibus hominem. Siquidem (vt mea fert opinio) tres illi fuerunt, qui communiter omnia gererent, vt dignum est his qui amicitia coniuncti sunt. TOXA. Probè dicis, atque ita faciamus. MNESIP. Verùm neque sanguine opus est, Toxaris, neque acinace, qui nobis amicitiam confirmet. Hæc enim confabulatio, & quòd eadem amamus, id multò

πολὺ πισότερα τῆς ἐμῆς καὶ ἐκείνης, ἢν πίνητε. ἐμοὶ γάρ γε τοιαῦτα οὐκ ἀνάγκης, ἀλλὰ γνώμης δεῖσθαί μοι δοκεῖ. ΤΟ. ἐπαινῶ ταῦτα. καὶ ἤδη ὦμφω φίλοι καὶ ξένοι· ἐμοὶ μὲν οὖν ἐνταῦθα ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος, ἐγὼ δέ σοι, εἴ ποτε εἰς τὴν Σκυθίαν ἀφίκοιο. ΜΝΗ. καὶ μάλα νὴ Δία, οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι καὶ ἔτι πορρώτερον ἐλθεῖν, εἰ μέλλω τοιούτοις φίλοις ἐντεύξεσθαι, οἷος σύ, ὦ Τόξαρι, διαφάνης ἡμῖν ἐκ τοῦ λόγου.

id multò certius est calice illo quem bibitis: propterea quòd huiusmodi non obligationem, sed animum postulare mihi videtur. TOX. Placent ista: iamq; amici atque hospites sumus: tu mihi hic in Græcia: ego tibi, si quando in Scythiam perueneris. MNES. Nimirum vt sis sciens, nequaquam me pigeat vel longiùs etiam profiscisci, si tales amicos nanciscì liceat, qualem esse te Toxaris ex tua oratione conijcio.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

HIc Dialogus amicitiam prędicat, rem adeò sanctam, vt barbarissimis etiam nationibus olim fuerit veneranda: qui non minus iucundus quàm frugifer futurus est, si quis modò decorum obseruet, quod in personis situm est Nam Mnesippi Græci sermo, quàm totus, Græcanicum quiddam sapit, comis, facetus, festiuus: contrà Toxaridis Scythæ oratio, quàm tota, Scythicum spirat, simplex, incondita, aspera, sedula, seria, fortis. Quinetiã dictionis discrimen, quasiq; diuersum filum à Luciano de industria affectatum, Erasmus retulit. Docet insuper amicos potiores esse quàm diuitias, & ad vitæ prędidium plus momenti habere amicos citra opes, quàm sine amicis opes. Vnde apud Scythas is ditissimus habebatur, qui certissimos & optimos amicos possideret.

a ORESTI ac Pyladi.] *Strophio atque Agamemnone nati, inquit Ouid. 1. de Ponto, indissolubili amicitiæ vinculo coniuncti adeò, vt alter pro altero mori non recusaret, de quibus Cicero de Amic. & Statius 2. Syluarum. b* Vos Scythæ.] *Qui oram inter Tanaim & Phasim accolunt, nunc Cercasij dicti. Eos nonnulli Ziccos esse volunt. c* A' Charicléa.] *Claudia nimirum quadrantaria Ciceronis in Plutarcho, & apud Cic. pro Marco Cœlio. Charicléa autem nobilis matrona corollas magnæ ex parte flaccidas, & ambesa quædam mala, morsúve tacta in amoris indicium Diniæ cuidam donò misit. Mala autem illa dicuntur amabilia, amorem quippè facientia. d* Pyramidum.] *Pyramides structuræ sunt è saxis aut lateribus ab imo amplæ, in summo acutæ, atque in altam molem euectæ: ad nihil quàm ad effundendum opes inuentæ. e* Memnonisque.] *Huius cinires in aues Memnonidas transmutati feruntur: quæ magnis gregibus è diuersis locis, singulis annis ad sepulchrum Memnonis conuolare, atque ibi primùm querulas voces edere, deinde inter se dimicare dicuntur. Ouid. libro 13. Metam. De Memnone plura in Philopseude annotauimus. f* Ligno inclusa, nam per diem catasta stringebatur] *Hæc instrumenta intellexisse arbitror Prudentium in hymnis, 1. & 5.* ὡς τ' ἀφαύων. *Catasta autem inter alia, machinam significat longæ & magnæ compedis formæ, qua seu vincti tenebantur, qualis à Prudentio describitur in Vincentio:* Ruptis catenis dissilit. *alij* cauernis *legunt. i. foraminibus cippi, qui erat instrumentum quoq; ligneũ, quo captiuorũ pedes arctissimè colligabantur & stringebãtur. g.* Nimirũ homini.] νίον ἀνδρὶ, i. ἅτε ἀνδρὶ, *vtpote viro. h* Extincto in carcere latrone.] *Cicero scribit, carcerem vindicem esse nepheriorũ scelerum: Sentiet, inquit, in hac vrbe esse consules vigilãres, esse egregios magistratus, esse fortem senatum, esse arma, esse carcerem, quem vindicem nepheriorum ac manifestorum scelerum maiores nostri esse voluerunt. Hinc carcerarius, carceris præfectus. Carcerem Sallustius in Catilina vocat vincula. i* Neque enim is Scytharum mos.] *Idem in Meretricio dialogo Chelidonij & Drosæ:* τὰ μὲν ἄλλα ἡ ἀπὸ σκυθῶν ῥῆσις, id est, *reliqua quidem Scytharum oratio: hoc est, barbara & sæua. Laertius in Anacharsi*

Scythe. Præfatus prouerbij occasionem, eò quòd esset audax, & constans in dicendo, vt qui eius constantiam imitaretur, Scythicum dicendi genus imitatus diceretur. k Etenim simulatque incisis digitis.] *Scytharum amicitia vt concilientur, tradit: quem morem etiam obiter dicemus. Apud Scythas cùm amicitiarum fœdus initur, ac iusiurandum maximum sit, scilicet & victuros eos pariter, & mortem oppetituros, si opus sit, alterum pro altero, sibi digitos incidunt, & sanguinem in calicem distillant: summisq; intinctis gladijs, ambo pariter admouentes labra: nec quicquam deinde est, quod possit eos dirimere. Hinc mori conforme est iusiurandum magnum illud & horrendum, quo Catilina habita oratione omnes coniuratos adegit, iugulato scilicet homine ac eius sanguinem vino permixtum pateris infudit: deinde circumtulit, vt omnes id libarent, hac execratione, vt ita suus sanguis hauriri posset, nisi quòd promiserant, feciissent, vti sanguinem illius hominis hausissent. Lucius Florus libro 4: Additum est pignus coniurationis, sanguis humanus, quem circumlatum pateris libarent: summum nefas, nisi amplius esset, propter quod biberunt. Plutarchus in Cic. vita, & Dion, huius iusiurandi etiam meminerunt.* l Nam qui multis sit amicus.] πολυφιλία, id est, *complurium amicitia apud Scythas non aliter infamis fuit, quàm apud alias gentes vnius mulieris cùm pluribus viris consuetudo. Sed diuersa sentit Cic. libr. de Amicitia & Plutarchus in Commentario* περὶ πολυφιλίας. m Non enim per Ventum.] *Iusiurandum Scytharum* νὴ τὸν ἀκινάκην, καὶ τὸν Ἄρεα, id est, *per ventum & acinacem, id est, gladium, tanquam vitæ & mortis authores. Tametsi ἀκινάκης vocabulum sit Persicum, ensim significans, vt tradit in Polymnia Herodotus:* καὶ τὸ Περσικὸν ξίφος τὸ ἀκινάκην καλέουσι. *Græci tamen etiam pro gladio Scythico vsurpare solent, quem sicut Deum quendam gens illa obseruaret & coleret. Clemens Alexand.* Σκύθαι δὲ οἱ Σαυρομάται, ὡς φησὶν Ἡρόδοτος ἐν τῇ περὶ μυστηρίων, ἀκινάκην σέβουσι. *Ammianus libr. 23. i. gladius barbarico ritu humi figitur nudus, eumq; verecundius colunt. Lucianus in Tragœdo:* Σκύθαι μὲν ἀκινάκην γηγενῆ θεὸν ἕνα σέβονται. n Intergore bouis

uis desedit.] *id est, supplex implorat auxilia. natum ad agit. à consuetudine sedendi in tergore bubulo. Scythæ enim dissecto in minimas partes boue, fœdus iungebant. Morem hunc etiam Homolotiis fuisse, testatur Zenodotus. o* Gyndanem extulisset.] *ex incendio. p* Nullo proposito scopo iaculati.] *Prouerbium. quod de eis dicitur, qui nihil certi propositum habent, quod sequantur, & ad quod instituti consilijq; sui rationes referant. Metaphora à sagittarijs sumpta, quippiam habentibus, quo arcum tendunt & aliquid in quo eum dirigunt, vt certior ictus fiat. Pers Sat. 3.*

Est aliquid quò tendis, & in quo dirigis arcum.

Idem Lucian. in indoctum empt. libros. q Geryonem.] *Geryon Erytheæ insulæ in Gaditano mari rex tricorpor fuisse fingitur, ob administrationem regni cum duobus fratribus concordissimam. Fertur autem in ea insula summa & salubritas aëris & pabuli vbertas esse. Sunt qui trium Hispanicarum insularum regem faciunt, Balearidum videl. duarum, & Ebusi, quæ res locum fecit fabulæ, vt tricorpor diceretur. Sed Iustin. historicus eiusdem sententiæ cum Luciano, in vlt. libr. sub finem. Hunc Hercules interfecit, boues q; eius in Græciam abegit, vt est apud Virg. libr. 8 Aen.*

ΙΚΑΡΟΜΕΝΙΠΠΟΣ Η Υπερνεφέλης, Μισάνθρωπος ἢ Ἱππαίρων.

ICAROMENIPpus, siue Hypernephelus.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

QVod suprà in specie, idem hîc in genere tractat. Reprehendit enim in vniuersum omnium hominum tum priuatorum, tum etiam regum ac principũ, omnia facta ac studia, siue ea priuata sint, siue etiam ad cultum ac religionem deorum pertineant. præcipuè autem philosophos, vt semper aliàs, insectatur, quos indicat non modò circa res humanas incerta ac stulta docere, verùm etiam de rebus sublimibus, de mundo, de Deo, de prouidentia diuina, & id genus alijs, absurda atq; impia quædam

quædam tradere, quæ neq; viderint ipsi, neque aliunde cognouerint. Atque hæc omnia sub Menippi nomine, quem aliàs quoq; vt philosophis infestum atq; inimicũ exhibet. Hunc enim fingit, cùm videret hominum res incertas & ridiculas esse, cupereq; veritatem naturæ ac virtutẽ cognoscere, ad philosophos sese contulisse. Qui cùm multa quidem ac speciosa habitu ac verbis pollicerentur, doctrina autem inter se diuersa atq; aliena quędã traderent, neq; ipsi sibi consentirent, pro veritate nugas quasdam docendo: postremò consilij inopẽ, de cœlo cõscendendo, ac ipsarũ illarum rerum experimẽto capiẽdo cogitasse. Assumptis igitur & affictis alis, Dędali exemplo in cœlũ subuolasse: vbi primùm circa Lunam facto ceu diuerticulo quodam, contemplatũ esse omnia quæcunque in terris siue publicè siue priuatim & in occulto quoq; geruntur, non modò à regib. & principibus, verũetiam à ciuitatibus, populis diuitib. & plebeijs. Deinde aũt in cœlo ea vidisse quæ stultè ac ridiculè Iupiter circa hominum vota, sacrificia, iuramenta & cætera officia dispensanda exercet, quæq; itẽ alij dij in conuiuijs, in cõcionibus, & cæteris, non quidem ipsi agere solent, sed à stultis & imperitis hominib. agere creduntur. Vtrobiq; aũt grauẽ de philosophis querelã audiuisse. Nã Lunam quidẽ de cõrumpẽlijs quib. ab illis afficeretur, conquestã esse: ꝓpterea quòd ab alijs lumen furtiuũ habere, ab alijs ceu speculũ supra Oceanũ suspensa esse diceretur. Iouem aũt omnẽ illorũ vitã, mores, sectas, habitum, doctrinã, facinora domestica, & linguæ petulantiã accusasse: ꝓcipuè aũt contra Epicureos, vt q Deos omnino vllos negarent esse, incensum fuisse. Porrò tituli ratio hæc est, quòd vt Icarꝰ alatus in altũ subuolasse dicitur, ita hic Menippus quoq; cœlũ alatus conscẽdit, vnde & alter titulus ὑπερνεφέλης additur, quasi dicas, eius q supra nubes alcẽdit. In primis memorabilis & ꝓpria descriptio illa Philosophorũ est, qua Iupiter in concilio deorũ illos depingit. Fuit aũt, vt hoc quoq; addamus, Menippus q dem reuera Cynicus philosophus, natione Phœnix ac seruus natus, de quo Laertium vide.

MENIPPVS. AMICVS.

Ὑπὲρ τρισχίλιοι μὲν ἦσαν ἀπὸ γῆς σάδιοι μέχρι πρὸς τὴν σελήνην, ὁ πρῶτος ἡμῖν σταθμός. ζεύγνυσιν δὲ ἐπὶ τὸν ἥλιον ἄνω, παρασάγγαι ὡς πεντακόσιοι. τὸ δὲ ἀπὸ τούτου, ἐς αὐτὸν ἤδη τὸν οὐρανόν, καὶ τὴν ἀκρόπολιν, τὴν τοῦ Διὸς ἄνοδον, καὶ ταῦτα γενοιτο ὀξέως ἀτρεμοῦντι μιᾶς ἡμέρας. Ετ. τί ταῦτα, πρὸς Χαρίτων, ὦ Μένιππε, ἀστρονομεῖς, καὶ ἡσυχῇ πως ἀναμετρεῖς; πάλαι γὰρ ἐπακροῶμαί σου παρακολουθῶν, ἡλίους καὶ σελήνας. ἔτι δὲ τὰ φορτικὰ ταῦτα, σταθμούς τινας, καὶ παρασάγγας ἐποξενίζοντος. Μέν. μὴ θαυμάσῃς, ὦ ἑταῖρε, ἃ μετέωρα καὶ ἀέρια λοιπὸν σοι λέγων. τὸ γὰρ ἀφελαιον ἐμαυτὸν λογίζομαι τῆς ἐναγχος ἀφελημίας. Ετ. ἔτα ὦ γαθὲ, καθάπερ οἱ Φοίνικες, ἄστροις ἐτεκμαίρου τὴν ὁδόν; Μέ. οὐ μὰ Δία, ἀλλ' ἐν αὐτοῖς ἄστροις ἐποιούμην τὴν ἀφελημίαν.

Er[a] mille i
gitur erant ſt
dia à terr
vſq; ad lunam
vbi prima nobis fuit [b] man
ſio. Porrò hinc ſurſum ad ſo
lè paraſangæ fermè quingen
tæ. Rurſum ab hoc vſq; ad
ipſum deniq; cœlũ, arcemq;
Iouis in edito ſitã, tantũ ferè
ſpacij fuerit, quantum aquila
probè. ſuccinctè atq; expedi-
tè queat vno die peragere.
AMIC. Dic mihi per Gra-
tias, Menippe, quæ ſunt iſta
quæ de aſtris loqueris, ac ta-
citus tecũ ſupputas? Etenim
iamdudum te aſſectans audio
ſoles & lunas: præterea autẽ
& magnifica iſta, manſiones
ac paraſangas, peregrina
quædam commemorantem.
MEN. Ne mireris, amice, ſi
ſublimia aeriaq; tibi videor
loqui: nam ſummam apud me
reputo nuper actæ peregri-
nationis. AMIC. Nimirum
Phœnicum exemplo viã ſtel-
lis notãras. ME. Haudqua-
quam per Iouem: quin magis ipſis in ſtellis ſum peregrinatus,

AMIC.

ΕΤ. Ηράκλες, μακρόν γε τὸν ὄνειρον λέγεις, εἴ γε σαυτὴν ἔλαθες, καταπονηθεὶς πρᾶσάγγας ὅλας. ΜΕ. Ὄνειρον γὰρ ὦ τὰν δοκῶ σοι λέγειν, ὃς ἀρτίως ἀφῖγμαι πρὰ τοῦ Διός; ΕΤ. πῶς εἶπας; Μένιππος ἡμῖν Διοπετὴς πάρεστιν ἐξ οὐρανοῦ; ΜΕ. καὶ μὰν ἔγωγε σοὶ παρ' αὐτοῦ ἐκείνου, τοῦ πάνυ Διὸς, ἥκω τημερον, θαυμάσια καὶ ἀπόῤῥητα καὶ ἰδεῖν. εἰ δὲ ἀπιστεῖς, καὶ αὐτὸ τοῦτο ὑφορῶμαι, τὸ πρᾶγμα πίστεως ἀντυχεῖν. ΕΤ. καὶ πῶς ἔγωγε, ὦ θεοπίστοτε, καὶ ὁπλοπιστε Μένιππε, γνησίως σὸς, καὶ ἐπίγδοος ὤν, ἀπιστεῖν δυναίμην ὑφυφιλεῖ ἀνδρὶ, καὶ ἵνα καθ' Ὅμηρον εἴπω, τοῦ ὑρανιώνων ἑνὶ; ἀλλ' ἐκεῖνά μοι φράσον· ἢ δοκεῖ; τίνα ἀφόρμησας ὁδὸν ἄνω, καὶ ὁπόθεν ἐποίησω κλίμακα τηλικαύτην τὸ μέγεθος τὰ γὰρ ἀμφὶ τὴν ὄψιν, ὁ πάνυ ἔοικας ἐκείνῳ τῷ Φρυγὶ ὥστε καὶ ἡμᾶς ἐνταῦθα, καὶ σὲ οἰνοχοοῦντα πού, ἀνάρπασον γενόμενον πρὸς τοῦ ἀετοῦ.

AMIC. Papæ: longũ profecto ſomniũ mihi narras, ſiquidem totas edormiſti paraſangas inſciens. ME. Quid ais? ſomnium tibi referre videor qui modò ab ipſo Ioue ipſe, reuerſus adſum? AMIC. Quid audio? Itáne Menippus nobis à Ioue delapſus ades è cœlo? ME. Ita ſanè ego tibi ab ipſo ſummo Ioue venio, rebus interim dictu miris & auditis & conſpectis. Quod ſi non credis, equidem hoc ipſo nomine ſupra modum gaudeo, cùm ſupra fidem eſſe video meã felicitatẽ. AMI. Et quo pacto, diuine atq; olympie Menippe, mortalis cùm ſim ac terreſtris, queam non credere viro qui nubes ſuperârit, quiq;, vt Homericis dicam verbis, iam ſis cœlitum è numero vnus? Verùm illud mihi dicito, ſi moleſtum non eſt, quibus modis in alium ſubuectus es, aut vnde nactus ſcalas tanta magnitudine? Nam quantum ad faciem ac formam attinet, non es admodum ſimilis illi Phrygio: vt coniectare poſſimus, te quoque ab aquila raptum fuiſſe, quò pocillatoris alicubi munere fungerêris.

Μέ. οὐ μὴ πάλαι σκώπτων ἀπῆλθες, καὶ θαυμαστὸν οὐδέν, ἄσοι τὸ παράδοξον τοῦ λόγου. μύθῳ ἔοικε πρόσφρησις. ἀτὰρ οὐδέν ἐλλιποί μοι πρὸς τὸν ἄνοδον. οὔτε τῆς κλίμακος, οὔτε παιδικὰ γνώσθαι ἀετοῦ· οἰκεῖα γὰρ ἦν μοι τὰ πτερά. Ετ. τοῦτο μὴ ἤδη καὶ αὐτὸν Δαίδαλον ἐφράσθαι, εἴ γε πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἐπελήθεις ἡμᾶς ἱέραξ τις, ἢ κολοιὸς ἐξ ἀνθρώπου γενόμενος. Μεν. ὀρθῶς, ὦ ἑταῖρε, καὶ οὐκ ἀφ' σκοποῦ ἔπαισας· τὸ Δαιδάλειον γὰρ ἐκεῖνο σόφισμα καὶ αὐτὸς ἐμηχανησάμην. Ετ. ἔτα, ὦ δημοτάτη πάντων, οὐκ ἐλλοίκεις, μὴ καὶ σὺ που τῆς θαλάσσης ἐμβατεύσας. Μενίππειόν τι πέλαγος ἡμῖν, ὥσπερ τὸ Ικάριον, ἀπολείξῃς ἐπὶ τῷ σαυτοῦ ὀνόματι;

Μένιπ. οὐδαμῶς. οὐ μὲν γὰρ Ικαρος, ἅτε κηρῷ τὰ πτέρωσιν ἁρμοσάμενος, ἐπειδὴ

MENIP. *Non me clam eſt te iamdudum irridere. Neque verò id omnino mirum, ſi narrationis nouitas tibi fabulæ videtur aſſimilis. Cæterùm ad conſcenſum nihil mihi erat opus neque ſcalis, neque vti pueri illius in morem ab aquila raperer: propterea, quòd alæ mihi eſſent propriæ.* AMIC. *Iam verò iſtud quòd narras, vel ipſum Dædali factum ſuperat. Siquidem præter alia, nobis inſcientibus miluius quiſpiam aut graculus ex homine factus es.* MENI. *Rectè, amice, neque procul à ſcopo coniecisti. Etenim illud Dædali de alis inuentum ipſe quoque ſum machinatus:* AMIC. *At interim, omnium audaciſſimè, non veritus es ne tu quoque alicubi in mare delapſus, Menippeũ aliquod pelagus tibi cognomine redderes, quemadmodum ille Icarium?* MENIPP. *Nequaquam. Siquidem Icarus cùm alas haberet cera agglutinatas, eáq;*

quam-

ἐπεὶδὴ ταχίστα πρὸς τὸ ἅλιον ἐκεῖνο ἐτάκη, πλειοράκις ἂν κατέπεσον· ἅμα γὰρ ἀκότως καὶ τὰ πτερὰ ἐκήρατα ἐγένετο. ΕΤ. πῶς λέγεις; οὐδὲν γὰρ οἶδα ὅπως ἐρήμα μοι πρόσεστι. ΜΕ. ἀκούσῃ πρὸς τῆς ἀληθείας τῆς διηγήσεως. Μέ, ὦδέ πως ἀνεμνήσθη συμβάν, ἐπειδὴ γυμνὰ τὰ μέρη ἐφάνη, ἀφεῖναι αὐτὰς τὰς πτέρυγας τὰ πτερά. μᾶλλον δὲ καὶ πᾶσαν ἐξαρχῆς τὴν ἱστορίαν, εἴ σοι σχολή, διέλθω. ΕΤ. πάνυ μὲν οὖν, ὡς ἐγώ σοι μετέωρός εἰμι ἀπὸ τοῦ λόγου, καὶ πρὸς τὸ τέλος ἤδη διέκκειμαι τῆς ἀκροάσεως. μηδ', πρὸς φίλου, μὴ παρίδῃς, ἄνω που τῆς διηγήσεως, ἐκ τῶν ὤτων ἀπηρτημένον. Μέ. ἄκουε δίνιον. οὐ γὰρ ἀσεμνόν γε τὸ θέαμα, διεκκρεμάτα φίλον ἐγκαταλιπεῖν, καὶ ταῦτα, ὡς σὺ φῂς, ἐκ τῶν ὤτων ἀπηρτημένον. ἐγὼ γὰρ, ἐπειδὴ ταχίστα ἐξιστάμην τὰ κατὰ τὸν βίον, γελοῖα καὶ ταπεινὰ, καὶ

quamplurimùm ad ſolem eſſet liquefacta: diſfluxis alis non mirum ſi decidit. At nobis citra vllam ceram erant pennæ. AMIC. Iſtud quî fieri potuit? Iam enim haud ſcio quo pacto paulatim me adducis vt vera videantur quæ narras. MEN. Ad hunc fermè modum: Aquilam egregiè magnam, tum autem & vulturem validum arripui. His cùm alas vnà cum ipſis brachijs præſecuiſſem. Quin potius, ſi vacat, totius commenti rationem ordine tibi percenſebo. AMIC. Mihi quidem vel maximè vacat, adeò ſublimis à ſermone tuo pendeo: iámque ad narrationis finem inhio. Ne verò me negligas, per Iouem amicitiæ præſidem, auribus in aëre ſuſpenſum ob tuam narrationem. MEN. Auſculta igitur. Neque enim ciuile fuerit, ſi ſpectem amicum ore hiante relictum, cúmque quemadmodum tu ais, ab auribus ſuſpenſum. Ego igitur cùm expendens ea quæ ſunt in vita mortalium, protinus omnes res humanas

καὶ ἀβέβαια τὰ ἀνθρώπινα πάντα ἐνεώρων, πλούτους λέγω, καὶ ἀρχὰς καὶ δυναστείας, καταφρονήσας αὐτῶν, καὶ πρὸς ταῦτα σπουδὴν, ἀσχολίαν τῶν ἀληθῶς σπουδαίων ὑπολαβών, ἀνακύψαι τε, καὶ πρὸς τὸ πᾶν ἀναβλέψαι ἐπειρώμην. καί μοι ἐνταῦθα πολλή τινα παρῆκε πρὸς ὄκνειαν, πρῶτον μὲν αὐτὸς οὗτος, ὁ ὑπὸ τῶν σοφῶν καλούμενος κόσμος. οὐ γὰρ ἔχον εὑρεῖν, οὔθ' ὅπως ἐγένετο, οὔτε τὸν δημιουργὸν, οὔτε ἀρχήν, οὔθ' ὅ, τι τὸ τέλος ἔσται αὐτοῦ. ἔπειτα δὲ κατὰ μέρος ἐπισκοπῶν πολὺ μᾶλλον ἀπορεῖν ἠναγκαζόμην· τοὺς τε γὰρ ἀστέρας ἑώρων ὡς ἔτυχε τοῦ οὐρανοῦ διερριμμένους, καὶ τὸν ἥλιον αὐτὸν, τί ποτε λοιπὸν ἄρα, ἐπόθουν εἰδέναι. μάλιστα δὲ τὰ κατὰ τὴν σελήνην, ἄτοπά μοι, καὶ παντελῶς παράδοξα κατεφαίνετο. καὶ τὸ πολυειδὲς αὐτῆς τῶν σχημάτων ἀπόῤῥητον

reperissem ridiculas, humiles, instabiles, nempe opes, imperia, magistratus: contemptis his, atque horum studio, adiectoq; animo ad ea quæ verè sunt bona: conatus sum ab his tenebris emicare, & ad vniuersi naturam suspicere. e Atque hîc mihi multam attulit hæsitationem, primùm hic ipse qui à sapientibus appellatur mundus. Neque enim inuenire poteram, neque quo pacto factus fuisset, neque quo opifice, neque quod esset illius vel initium, vel finis. Deinde cùm particulatim contemplarer, multò etiam magis ambigere sum coactus, quippe qui viderem stellas temerè per cœlum disiectas. Tum solem ipsum, quid tandem esset, scire gestiebam. Super omnia verò, quæ lunæ accidebant, mihi videbantur absurda, ac planè mira: putabámque causam aliquam arcanam & inexplicabi-

τόν

τέρ τινα τὴν αἰτίαν ἔχειν ἐξ-
λοιμαξον. οὐ μὴν ἀπὰ κοὴ
ἀσραπὴ ἀφίξαι, κοὴ βρον-
τὴ ἰαλαρίαγξαι, κοὴ ὑετὸς
ἅμα χιὼν, ἅμα χάλαζα κατηχθῆ-
αι, κὴ ἅπαντα ἀνασείσασα πάν-
τα, κοὴ ἀτίμητα ἰῶ. ἐκομῶ
ἔτι λύπη οὕτω ἀνιαρόμην,
ἄειρον ἂν πολάμβανον, πα-
ρὰ τ φιλοσόφων ἑκάτερον ἕκα-
στα ἐκμαθεῖν. ὡμην γὰρ
ἐκείνους πάντων γε ἔχειν ἂν ἀ-
κρίβειαν τὴν ἀληθείαν. οὕτω δὴ
τοὺς ἀρίστους ἐπιλεξάμην
αὐτῶν, ὡς ἐνὸν τὴν μὲν ἀπὸ
προσώπου τε σκυθρωπότητι,
κοὴ χρόας ὠχρότητι, κοὴ γε-
νείου βαθύτητι (μάλα γὰρ ὑ-
ψηγόρως ἐνίους, κοὴ οὐρανονώ-
μονας οἱ ἄνδρες αὐτίκα μοι
ἐλαφαίνεσθαι) τούτοις ἐγχεί-
ειν ἐμαυτὸν, κὴ συχνὸν ἀρ-
γύριον, τὸ μὲν αὐτόθεν ἤδη
ἐλαβὼν, τὸ δὲ εἰσαῦθις
ἀποδώσειν, ἐπὶ τελεταίῳ δ' ἐ-
φίας ὁμολογησάμενος, ἀξί-
ων

plicabilem esse, cur illa subinde speciem formamq; variaret. Quin etiam fulgur emicans, tonitru erumpens, tum pluuia, nix grando, è sublimi demissa videbantur hæc quoque omnia coniectu difficilia, quæq; nullis notis deprehendi possent. Itaque cùm ad eum modum essem affectus, optimum facturatus sum, vt horum vnumquodque à philosophis istis perdiscerem. Siquidem existimabam illos veritatem omnem docere posse. Quare cùm ex illis præstantissimos delegissem, quātum mihi coniectare licebat, è vultus austeritate, eq; coloris pallore, ac barbæ profunditate (mirum enim vt mihi ex ipso protinus aspectu sublimiloquos quosdam, & cœlestium rerum peritos viros præ se ferebāt) his vbi memet docendum tradidissem magna pecunia (quam partim eueſtigiò præsentem numerauī, partim tum me persoluturum sum pollicitus, vbi ad philosophiæ summam peruentum esset) non grauabar

οὖν μετεωρολέσχης τὲ διαλαλεῖσθαι, καὶ πλὴν τῶν ὄλων διεκόμησιν βαταμαθῆν. οἱ δὲ ζοφοῦν ἄραι ἀφέλεσθαι με τῆς παλαιᾶς ἐκείνης ἀγνοίας ἀπαλλάξαι, ὥστε καὶ εἰς μείζους ἀπορίας φέροντες ἐνέβαλον, ἀρχάς τινας, καὶ τέλη καὶ ἄτομους καὶ κενὰ, καὶ ὕλας καὶ ἰδέας, καὶ τὰ τοιαῦτα ὁσημέραι μου καταχέοντες. ὃ δὲ πάντων ἐμοὶ γ' οὖν ἀλόγιστόν, ὅτι μηδὲν ἄτοπον θατέρῳ λέγοντος ἀκόλουθον, ἀλλὰ μαχόμενα πάντα, καὶ ὑπεναντία, ὅμως πείθεσθαί τε μ' ἠξίουν, καὶ πρὸς τὸν αὐτῶν λόγον ἕκαστον ὑπαγαγεῖν ἐπειρῶντο. ΕΤ. ἄτοπον λέγεις, εἰ σοφοὶ ὄντες οἱ ἄνδρες, ἐστασίαζον πρὸς αὐτοὺς περὶ τῶν ὄντων, καὶ οὐ τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἐδόξαζον. ΜΕΝ. καὶ μάλ', ὦ ἑταῖρε, γελάσει, ἀκούσας τήν τε ἀλαζονείαν αὐτῶν, καὶ τὴν ἐν τοῖς λόγοις τραχυτῆτα· οἵ γε πρῶτα μὲν ἐπὶ γῆς βεβηκότες,

erectus ad nugas doceri, & vniuersi dispositionem discere. At illi tantum aberant vt me pristina liberarent inscitia, vt in maiores etiam dubitationes coniecerint: principia nescio quæ, ac fines, tum insecabilia, inania, syluas, ideas, atque id genus alia mihi quotidie effundentes. Verùm illud interim mihi videbatur omnium esse grauissimum, quòd cùm nihil inter illos conueniret, verùm pugnantia diuersáque inter se omnia loquerentur: tamen postulabant vt sibi fidem haberem: ac ad suam quisque rationem me conabatur adducere. AMIC. Rem absurdam narras, si viri cùm essent sapientes, inter seſe de rebus factiosè dissidebant, neque de ijsdem eadem probabant. MEN. Atqui rideres, amice, si audieris illorum arrogantiam, & in disserendo prodigiosam confidentiam: qui quidem cùm humi ingrederentur,

ρέτου, καὶ μηδὲν τῶν χαμαὶ ἐρχομένων ἡμῶν ὑπερέχοντος, ἀλλ' ὀδὸν ὀξύτερον τὸ πλησίον διοπτεύοντος, ἔνιοι δὲ ἀπὸ γήρως ἢ ἀργίας ἀμβλυώττοντος ὅμως οὐρανοῦ τε πέρατα διορᾶν ἔφασκον, καὶ τὸν ἥλιον πειρώμενοι, καὶ ζῶντες ὑπὲρ τὴν σελήνην ἐπιβάτοντος. καὶ ὥσπερ ἐκ τῶν ἄστρων καταπεσόντος, μεγέθη τε αὐτῶν καὶ σχήματα διεξήεσαν, καὶ πολλάκις, ἢ τύχοι, μηδὲ ὁπόσοι σταδίοι Μεγαρόθεν Ἀθήναζε εἰσιν, ἀκριβῶς ἐπισάμενοι, τὸ μεταξὺ σελήνης καὶ τοῦ ἡλίου χωρίον, ὁμόσαι ἔμη τυχὼν τὸ μεγέθη, ἐτόλμων λέγειν, ἀέρος τε ὕψη, καὶ θαλάττης βάθη, καὶ γῆς περιόδους ἀναμετρουῦτος, ἔτι δὲ κύκλους καταγράφοντος, καὶ τρίγωνα ἐπὶ τετραγώνοις διαγραμματίζοντος, καὶ σφαίρας τινὰς ποικίλας, τὸν οὐρανὸν ἅπαν αὐτὸν ἐπιμετροῦντος. ἔπειτα δὲ μηχανήσαιτο πῶς ἂν ἄγνωμον αὐτῶν, καὶ

derentur, nihiloᾶ præstantiores essent nobis qui super terram ambulamus, ne cernentes quidem acutiùs quàm quiuis alius adstans, nonnulli cæcutientes etiam senio atque inertia: tamen & cœli terminos perspicere sese profitebantur: solem quoque ipsum dimetientes: & ea quæ supra lunam sunt, aggredientes. Ac perinde quasi ex ipsis delapsi stellis, ita & magnitudinem illarum & figuram explicabant. Ac sæpenumerò cùm fortè ne illud quidem certò scirent, quot stadijs à Megara abessent Athenæ: tamẽ spacium quod interest inter solem & lunam, quot esset cubitorum, audebant pronunciare: tum aëris altitudinem, maris profunditatem, terræ ambitum dimetientes. Ad hæc circulos depingebant, ac triangulorum figuras super quadrangulos inducentes: neque non sphæras quasdam picturatas, cœlum scilicet ipsum metientes. Iam verò illud an non insulsum,

καὶ παντελῶς τετυφωμένον, τὸ περὶ τῶν οὕτως ἀλλήλων λέγοντας, μηδὲν ὡς ἐναλόντας ἀπροφάσιστα, ἀλλ' ὑπερβατείνεσθαί τι, καὶ μηδεμίαν τοῖς ἄλλοις ὑπερβολὴν ἀπολιμπάνειν, μονονουχὶ διομνυμένους, μύδρον μὲν εἶναι τὸν ἥλιον, διαζωπεῖσθαι δὲ πρὸ σιλικύου. ὑδροποτεῖν δὲ τοὺς ἀστέρας, καὶ τοῦ ἡλίου, καθάπερ ἰσονομίαν τινὰ, πρὸ ἡμέρας ἐκ τῆς θαλάσσης ἀναστῶντος, καὶ ἅπασιν αὐτοῖς τὸ ποτὸν ἑξῆς διανέμοντος· πρὸ μὲν γὲ ἐναντιότητα, ὁπόση τῶν λόγων, ῥᾴδιον καταμαθεῖν, καὶ σκόπει πρὸς Διός, εἰ ἐν γε τούτοις δῆλα τὰ δόγματα, καὶ μὴ πάνυ πολὺ διεστηκότα· πρῶτα μὲν γὲ, αὐτοῖς ἡ περὶ τοῦ κόσμου γνώμη διάφορος, εἴ γε τοῖς μὲν ἀγένητός τε καὶ ἀνώλεθρος ἂν δοκεῖ, οἱ δὲ καὶ τὸν δημιουργὸν αὐτοῦ, καὶ τῆς κατασκευῆς τὸν τρόπον ἐπεῖν ἐτόλμησαν. οὓς καὶ μάλιστα

& insignis arrogantiæ, quòd cùm de rebus vsqueadeò incertis loquantur, nihil tamen ita proponunt, quasi coniecturis ducantur: verùm supra modum contendunt, neque vllum vincendi locum alijs relinquunt: tantùm non iureiurando cõfirmantes, Solem massam esse candefactam: incoli Lunam: stellas aquam potare, idq; Sole veluti situla quadam per funem demissa vaporem è mari attrahente, atque illis omnibus ordine potum distribuente. Nam quanta sit in dictis pugnantia, id haud difficile fuerit cognoscere. Iam mihi specta per Iouem, num illorum decreta inter se consentiant, ac non magis longissimis disiita interuallis: quandoquidem primùm de ipso mundo varia est sententia: cum alijs & ingenitus, & nunquam interiturus esse videatur: rursum alij & opificem illius, & fabricandi modum eloqui sint ausi. Quos

equidem

λιν ἐθαύμαζον, θεὸν μή τινα, τεχνίτην τῶν ὅλων ἐπεισάντας, οὐ πεισθέντας ἢ, οὔτε ὅθεν ἦκων, οὔτε ὅπου ἐσόμενος, ἔκαστα ἐπεκταίνετο. καί τοι πρό γε τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως, ἀδιάστατον καὶ χρόνον καὶ τόπον ἐπινοεῖν. ΕΤ. μάλα τινὰς, ὦ Μένιππε, τολμητὰς, καὶ θαυμαστοποιοὺς ἄνδρας λέγεις. ΜΕ. τί δ' ἂν ἀκούσειας, ὦ θαυμάσιε, περί τε ἰδεῶν καὶ ἀσωμάτων, ἃ διεξέρχονται, ἢ τοὺς περὶ τοῦ πέρατός τε καὶ ἀπείρου λόγους; καὶ γὰρ αὖ καὶ αὐτὰ νεανικὴ αὐτοῖς ἡ μάχη, τοῖς μὲν τέλεα τὸ πᾶν περιγράφουσι, τοῖς δὲ ἄτελες τοῦτο εἶναι ὑπολαμβάνουσιν. ὁ μὲν ἀπὸ καὶ παμπόσους τινὰς εἶναι τοὺς κόσμους ἀπεφαίνοντο, καὶ τῶν ὡς περὶ ἑνὸς αὐτῶν διαπληττόμενοι. ἕτερος δέ τις, οὐκ ἐρωτικὸς ἀνὴρ, φιλειρηνικὸς, τῶν ὅλων πατέρα εἶναι ὑπόφασκε. περὶ μὲν γὰρ

equidem cum primis admirabar: propterea quòd cùm Deum quendam rerum omnium opificē præposuissent, nō illud etiam adderent, vel vnde is esset profectus, aut vbi loci consisteret cùm omnia fabricaretur. Nam ante vniuersi exortum non possis vel tempus vel locum imaginari. AMIC. Prorsus audaces quosdam, Menippe homines, ac prodigiorum auctores mihi narras. ME. h Quid autem si iam audias, vir optime, quæ differant & de ideis, & de incorporeis: tum quæ de finito & infinito nugātur? Nam & his de rebus acriter inter se digladiantur, dum alij fine circumscribunt vniuersum: alij contrà finem illud nescire existimant. Quin insuper quidem ex istis complures esse mundos demonstrabant, damnantes eos qui de hoc veluti vno quopiam illorum disputarent. Rursum alius, nescio quis vir, haudquaquam amicus paci, bellum rerum omnium parentem esse censebat. Nam de

diis

γὰρ τῶν θεῶν τίχη καὶ λέγειν; ὅπου ζεὺς μὲν ἀριθμός τις, ὁ θεὸς ὤν, οἱ δὲ κατὰ λυκῶν καὶ χηνῶν καὶ πλατάνων ἐτόμνυον. καὶ οἱ μὲν τοὺς ἄλλους ἅπαντας θεοὺς ἀπελάσαντος, ἑνὶ μόνῳ τῷ τῶν ὅλων ἀρχῇ ἀπρίνιμον, ὥστε ἐρίμα καὶ ἄχθεσθαί μοι, τοσαύτην ἀπειρίαν θεῶν ἀκούοντα. οἱ δὲ ἔμπαλιν ἐπιδιαφιλονείκουν, πολλούς τε αὐτοὺς ἀπέφαινον, καὶ διελόμενοι, τὸν μέν τινα, πρῶτον θεὸν ἐπικάλουν, τοῖς δὲ τὰ δεύτερα καὶ τρίτα ἔνειμαν τῆς θεότητος. ἔτι δέ οἱ μὲν ἀσώματόν τι καὶ ἄμορφον ἡγοῦντο εἶναι, τὸ θεῖον, οἱ δέ, ὡς περὶ σώματος αὐτοῦ διενοοῦντο. ἔπειτα καὶ προνοεῖν τῶν καθ' ἡμᾶς πραγμάτων ἅπασιν ἐδόκουν οἱ θεοί, ἀλλ' ἦσάν τινες, οἳ τῆς συμπάσης ἐπιμελείας αὐτοὺς ἀφιέντες, ὥσπερ ἡμεῖς ἐώθαμεν ἀπαλλάττειν τῶν λειτουργιῶν τοὺς παρηβηκότας· οὐδὲν γὰρ ὅτι μὴ τοῖς λαμπροῖς λορυφορήμασιν

diis quid iam attinet loqui? cum his Deus esset numerus; illi rursus per canes & anseres ac platanos deierarent: deinde alij reliquis omnibus diis expulsis, vni [k] soli rerum omnium imperium tribuebant, ita vt mecum etiam animo discruciarer cùm tantam audirem deorum inopiam. Ediuersò alij liberaliores, multos deos faciebant: ac dissectis illis, hunc aliquem primum deum appellabant: his secundas aut tertias diuinitatis partes tribuebant. At hæc alij incorporeum quiddam & informe putabant esse numen, alij corpus esse imaginabantur. Deinde non omnes erant in hac opintone, vt putarent diis esse curæ res mortalium: verùm erant nonnulli qui eos omni cura liberantes, haud aliter atque nos consueuimus ætate defectos à ministerijs dimittere: nihilo aliusmodi eos inducunt, quàm cuiusmodi in comœdijs induci solent

satellitia.

μᾶσιν ἑτοιμότας αὐτὸς ἀσάφ-
γασιν. ἔνιοι δὲ τοῦτα πάντα
ὑπερβάντος, οὐδὲ τὸν ἀρχὸν
ἐᾶν θεός τινας ἐπίστευον, ἀλλ'
ἀβλεπτοτόν τε καὶ ἀνηγεμόνευ-
τον φέρεσθαι τὸν κόσμον ἀ-
πολίμπανον· τοιγάρτοι ταῦ-
τα ἀκούων, ἀπιστῶν μὲν οὐ
ἐτόλμων ὑψιβρεμέσι τοσι τε
καὶ ἀγχυρόοις ἀνδράσιν, οὐ
μὲν ἔχόν γε ὅπη τῶν λόγων
τραπόμην, ἀνεπίληπτόν τι
αὐτῶν εὑρεῖν, καὶ πάνυ θατέ-
ρῳ μηδαμῇ περιπεπόμενον.
ὥστε δὴ καὶ τὸ Ὁμηρικὸν ἐκεῖνο
ἀτέχνως ἔπασχον. πολλάκις
μὲν γὰρ ἀνώρμησα πιστεῦσαί
τινι αὐτῶν· ἕτερα δέ με
θυμὸς ἔρυκεν· ἐφ' οἷς ἅπα-
σιν ἀμηχανῶν, ἐπὶ γῆς μὲν
ἀκούσεσθαί τι περὶ τούτων ἀ-
ληθὲς ἀπηλίγνωσκον· μίαν
δὲ τῆς συμπάσης ἀπορίας ἀ-
παλλαγὴν ὤμην ἔσεσθαι, ἂν
αὐτὸς πλησθείς πως, ἀ-
νέλθοιμι εἰς τὸν οὐρανόν. τοῦτο
δέ μοι παρεῖχε τὴν ἐλπίδα
μάλιστα μὲν καὶ ἡ ἐπιθυμία,
καὶ

satellitia. Iam alij superantes hæc omnia, ne esse quidem vllos omnino deos credebant: sed mundum nullo domino, nulloque duce temerè ferri sinebant. Atqui cùm hæc audiebam, verebar non habere fidem viris altifremis, ac probè barbatis: neque tamen inueniebam ad cuius dicta me verterem, vt aliquam illorum sententiam nanciscerer irreprehensam, ac nequaquam ab alio subuersam. Itaquè planè tandem Homericum illud mihi vsu veniebat. Nam sæpenumerò animus incitabat, vt huic alicui illorum crederem, sed me mens diuersa vetabat. In quibus omnibus cùm perplexus hæsitarem, desperabam futurum vt super his verum aliquid in terris audirem: cæterùm vnica tantùm via, vniuersa dubitatione liberari posse, si ipse alis aliqua ra-

tione additis, *in cœlum* ascenderem. [1] *Eius rei conficiendæ spem mihi præbuit primùm ipsa cupiditas: deinde*

καὶ ὁ λογοποιὸς Αἴσωπος, ἀετοῖς καὶ ναυθάροις ἐνίοτε, καὶ καμήλοις βάσιμον ἀφαίνων τὸν οὐρανόν. αὐτὸν μὲν οὖν πτερυφυῆσαί μοι, οὐδαμῶς μηχανῇ ἦν. τὸν ἔναυσί μοι καταφαίνετο, εἰ δὲ γυπὸς ἢ ἀετοῦ πτεύσειμι πτερά (ταῦτα γὰρ μόνα ἁρμόσαι πρὸς μέγεθος ἀνθρωπίνου σώματος) τάχα ἄν μοι τὴν πεῖραν προχωρῆσαι. καὶ δὴ συναβὼν τὰ ὄρνια, θατέρου μὲν τὴν δεξιὰν πτέρυγα, τοῦ γυπὸς δὲ τὴν ἑτέραν ἀπέτεμον, τῷ μάλα. ἔπειτα ἁρμόσας, καὶ κατὰ τοὺς ὤμους τελαμῶσι καρτεροῖς ἁρμοσάμενος, καὶ πρὸς ἄκροις τοῖς ὠκυπτέροις λαβάς τινας ταῖς χερσὶ παρασκευάσας, ἐπειρώμην ἐμαυτοῦ, τὸ πρῶτον ἀναπηδῶν, καὶ ταῖς χερσὶν ὑπηρετῶν, καὶ ὥσπερ οἱ χῆνες, ἔτι καμαπτοῖς ἐπαιρόμενος, καὶ ἀκροβατῶν ἅμα μετὰ τῆς πτέρυγος. ἐπεὶ δὲ ἔπεισέ μοι τὸ πρᾶγμα,

deinde fabularum ſcripto
m Aeſopus: n qui aquilis a
ſcarabeis, interdum & ca
melis cœlum adiri potuiſſ
demonſtrat. Verùm vt mi
hi ipſi alæ prouenirent ali
quando, id nulla ration
fieri poſſe videbatur: cæte
rùm ſi vulturis aut aqui
læ alas induiſſem (nam ha
ſolas ſufficere ad human
corporis modum) futurum
forſitan vt mihi ſuccedere
experientia. Itaque o cor
reptis auibus, alteri dextram
alam, porrò vulturi ſini
ſtram amputaui: idq; admo
dum ſcitè. Deinde quum
obligaſſem, humerisq; lo
ris validis accommodaſ
ſem, tum ſummis pennis an
ſas quaſdam manibus inſe
rendis addidiſſem: mei i
pſius periculum faciebam
primùm ſubſiliens, ac ma
nibus interim ſubſeruien
& anſerum exemplo pau
lùm adhuc à terra volat
me ſuſtollens, inter volan
dum ſummis interim pe
dibus ingrediens. Poſtea quum res ex animi ſententia ſuc
cedere

πρᾶγμα, τολμηρότερον ἤδη τῆς πείρας ἐπετόμουν, καὶ ἀναπηδήσας ἐπὶ τὸν ἀκρόπολιν ἀφῆκα ἐμαυτὸν κατὰ τοῦ κρημνοῦ, φέρων ἐς αὐτὸ τὸ θέατρον. ὡς δ' ἀκινδύνως κατεπτόμουν ὑψηλὰ ἤδη καὶ μετέωρα ἐφρόνουν, καὶ ἄρας ἀπὸ Πάρνηθος ἢ ἀπὸ Ὑμηττοῦ, μέχρι Γερανείας ἐπετόμουν, ἔπειτ' ἐκεῖθεν ἐπὶ τὸν Ἀκροκόρινθον ἄνω, εἶτα ὑπὲρ Φολόης καὶ Ἐρυμάνθου, μέχρι πρὸς τὸν Ταΰγετον. ἤδη δ' οὖν μοι τοῦ τολμήματος μεμελετημένου, τελειός τε καὶ ὑψιπέτης γενόμενος, ἐπειδὴ τὰ νοσσῶν ἐφρόνουν, ἀπ' ἐπὶ τὸν Ὄλυμπον ἀναβὰς, καὶ ὡς ἐνδεῶ μάλιστα ἀσφαλῶς ἐπισιτισάμενος, τὸ λοιπὸν ἔτεινον εὐθὺ τοῦ οὐρανοῦ, τὸ μὲν πρῶτον, ἐλιγγιῶν ἀπὸ τοῦ βάθους, μετὰ δὲ, ἔφερον καὶ τοῦτο εὐμαρῶς. ἐπεὶ δὲ κατ' αὐτὸν ἤδη τὸν σεληνίτην ἐγεγόνειν, πάμπολυ τῶν νεφῶν ἀποπάσας ἠθόμην μάλα νοντος ἐμαυτοῦ, καὶ μάλιστα κατὰ

cederet, iam audaciùs etiam experimentum aggrediebar: conscensáque arce demisi meipsum per præceps, atque inde in ipsum ferebar theatrum. Mox vbi nullo periculo deuolassem, sublimia iam & ardua cogitare cœpi: ac tollens me à Parnetho siue Hymetto, ad Geraniam vsque volabam. Rursum inde Acrocorinthum subuolaui: deinde supra Pholoën & Erymanthum ad Taygetum vsque. Ergo quum tandem audax facinus satis essem meditatus, iamque perfectus & altiuolus euassissem, non amplius de pullis imitandis cogitabam: verùm conscenso Olympo, cibo quàm leuissimo pastus, inde recta in cœlum tendere cœpi: initiò quidem obortâ oculorum vertigine ob profunditatem: & posteà ferebam & hoc quoque facilè. Verùm vbi iam ipsi lunæ vicinus essem, plurimumque nubium essem emensus: sentiebam me defatigatum, ma-

xime in

κατὰ τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα, τὴν γυπίνην. πεσοῦσα οὖν, καὶ καθιζόμενος ἐπ' αὐτῆς, διανεπαυόμην, εἰς τὴν γῆν ἄνωθεν ἀποβλέπων, καὶ ὥσπερ ὁ τοῦ Ὁμήρου Ζεὺς ἐκεῖνος, ἄρτι μὲν τὴν τῶν ἱπποπόλων Θρᾳκῶν καθορώμενος, ἄρτι δὲ τὴν Μυσῶν, μετ' ὀλίγον δέ, ἐδόκει μοι, τὴν Ἑλλάδα, τὴν Περσίδα καὶ τὴν Ἰνδικήν· ἐξ ὧν ἁπάντων ποικίλης τινὸς ἡδονῆς ἀνεπιμπλάμην. ΕΤ. οὐκοῦν καὶ ταῦτα λέγοις ἄν, ὦ Μένιππε, ἵνα μηδὲ καθ' ἓν ἐκλειπώμεθα τῆς ἀφελείας. ἀπ' ἄλλου τινὸς οὖν καὶ ὁδοῦ πάρεργον ἰδόντα, καὶ τοῦτο ἀκούσωμεν. ὡς ἔγωγε οὐκ ὀλίγα προσδοκῶ ἀκούσεσθαι, σχήματος πρέπειν τινός, καὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς ἁπάντων, οἷά σοι ἄνωθεν ἐπισκοποῦντι κατεφαίνετο. ΜΕΝΙΠ. καὶ ὀρθῶς γε, ὦ ἑταῖρε, εἰκάζεις, διόπερ, ὡς οἷόν τε, ἀναβὰς ἐπὶ τὴν σελήνην, ὡς μὴ λόγῳ σωματοειδέμενα τις, ἢ

ximè in ala ſiniſtra, nempe vulturina. Huc igitur P diuerti, ac ſuper eam inſidens requieſcebam: in terram in terim è ſublimi reſpiciens neque ſecus quàm Homeri cus ille Iupiter; nunc bellacium Thracum regionem deſpiciens, nunc Myſorum, mox (ſi libuiſſet) Græciam, Perſidem, Indiámque: ex quibus omnibus varia quadam voluptate perfundebar. AMIC. Ergo iſta quoque narrabis, Menippe, ne vlla prorſus peregrinationis parte fraudemur: quin potius ſiquid obiter in itinere conſpexiſti, facvt hoc quoque ſciamus. Nam ego ſanè haud mediocria dicturum te expecto, de terra forma, deq; omnibus quæ in terra ſunt, huiuſmodi tibi viſa ſunt ex altocontemplanti. MENIP. Atqui tu quidem rectè coniectas, amicè. Quamobrem quatenus licet, conſcenſa luna inter narrandum peregrinanti comes eſto, ſi nulq

καὶ σωνεπισκόπει τὴν ὅλην τῶν ἐπὶ γῆς διάθεσιν. καὶ πρῶτον γέ μοι φάνυ μικρὰν ἐδόκουν τινὰ τὴν γῆν ὁρᾶν, πολὺ λέγω δὲ σεληνίης βραχυτέραν, ὥστε ἐγὼ ἄφνω καταπτύσας, ἐπὶ πολὺν ἀπόρουν, πῦ ἂν τὰ τηλικαῦτα ὄρη, καὶ ἡ τοσαύτη θάλασσα. καὶ εἴ γε μὴ τὸν Ροδίων Κολοσσὸν ἐθεασάμην, καὶ τὸν ἐπὶ τῷ Φάρῳ πύργον, οὐ ἴσθι, παντελῶς ἂν μὴ ἐγὼ δείλασθεν νῦν ἔταῦτα ὑψηλὰ ὄντα, καὶ ὑπερανισηκότα, καὶ ὁ Ὠκεανὸς ἡρέμα πως τὸν ἥλιον ὑποσιλβῶν, δηλοῦμαί μοι γῆν εἶναι τὸ ὁρώμενον. ἐπεὶ δὲ ἅπαξ τὴν ὄψιν ἐς τὸ ἀτρεκὲς ἀπηρεισάμην, ἅπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος ἤδη μοι διατεφάνητο, ὅσα κατὰ ἔθνη μόνον, καὶ πόλεις ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ἄφωνοι, οἱ πλέοντες, οἱ πολεμοῦντες, οἱ γεωργοῦντες, οἱ δικαζόμενοι, τὰ γυναῖα, τὰ θηρία, καὶ πάνθ' ἁπλῶς ὁπόσα περὶ ἐδάφους ἔρσα. ΕΤ. παντελῶς ἀπίθανα φῂς ταῦτα, καὶ αὐτοῖς ὑπεναντία. *múlque mecum contemplare totam terræ ſpeciem, habitumq́. Atque initiò quidem admodum puſillam quandam terram mihi videre videbar, multò inquam, luna minorem: ita vt ego repentè intentis oculis diu dubitarem, vbinam eſſent tanti illi montes, ac tantum mare. Quòd mi q́ Rhodiorum colloſſum conſpexiſſem, tum Phariam turrim, haud dubiè prorſus vbinam eſſet terra, me prorſus latuiſſet: verùm iſta quòd ſint ſublimia, præq́ cæteris eminentia, prætereà Oceanus paulatim ad ſolem reſplendeſcens, indicabant terram eſſe id quod videbam. Mox vbi fixiùs intenderem oculos, iam mihi omnis mortalium vita cœpit eſſe conſpicua, non ſolùm ſingulæ nationes atque vrbes: ſed planè videbam nauigantes, bellantes, agricolantes, litigantes, mulieres, feras, & vt ſummatim dicam, quicquid tellus educat alma.* AMIC. *Iſta quæ nunc dicis, haudquaquam ſunt veriſimilia, ac ſecum*

ὑπεναντία. ὃς γὰρ ἀρτίως, ὦ Μένιππε, τὴν γῆν ἐζήτεις, καὶ μεταξὺ διαστήματος εὐρυχωρίαν σωρὸς ἀλμυρίδων, καὶ εἴ γε μὴ ὁ Κολοσσὸς ἐμιλώνισέ σοι, τάλα ἂν ἄλλό τι ᾠήθης ὁρᾶν, ἢ ὡς νυῒ, καθάπερ Λυγκεύς τις ἄφνω γενόμενος, ἅπαντα διαγινώσκεις τὰ ἐπὶ γῆς, τοὺς ἀνθρώπους, τὰ θηρία, μικροῦ δεῖν, τὰς τῶν ἐμπύδων νεοττίας; Μέν. εὖ μοι ὑπεμνήσας· ὃ γὰρ μάλιστα ἐχρῆν εἰπεῖν, τοῦτο, οὐκ οἶδ' ὅπως παρῆλθον. ἐπεὶ γὰρ αὐτὴν μὲν ἐγνώρισα τὴν γῆν ἰδών, τὰ δ' ἄλλα οὐχ οἷός τε ἦν διαθρᾶν ἀπὸ τοῦ βάθους, ἅτε τῆς ὄψεως μηκέτι ἐφικνουμένης, πάνυ μ' ἐλύπει τὸ χρῆμα, καὶ πολλὴν παρεῖχε τὴν ἀπορίαν. διατεθρύλλητό μοι, καὶ ὀλίγου δεῖν διεφθαρμένῳ ἐφέστατο διάνοιαν ὁ σοφὸς Ἐμπεδοκλῆς, ἀνθρακιᾶς τις ἰδεῖν, καὶ σποδοῦ πλέως, καὶ διαπεπυρωμένῳ, ἐγὼ μέν, ὡς εἶδον (ἀρκέσει γάρ) ἠθέλα-

pugnantia. Etenim quum paulò antè, Menippe, terram requireres propter ingentem in medio interuallum in arctum contractam, adeò ut nisi colossus tibi feciſſet indicium, forsitan aliud quiddam videre te credidiſſes: qui repentè factus Lynceus, cuncta quæ ſunt in terra, dignoſcis, homines, feras, ac propemodum etiam culicum nidos? MENIP. Rectè tu quidem admones: nam quod maximè dictum oportuit, id neſcio quomodo præterij. Siquidem quum ipſam quidem terram conſpectam agnoſcerem, cæterùm reliqua non poſſem perſpicere propter altitudinem, nimirum iam non pertingente oculorum acie: grauiter ea res me diſcruciabat, ac vehementer perplexũ habebat. Ego quum ad hunc modum eſſem ſolicitus, ac propemodum etiam lachry-

marer: adeſt à tergo ſapiens ille [s] *Empedocles, ea ſpecie vt carbonarium quempiam eſſe diceres, cinere oppletus, atque exuſtus. Hunc ego quum vidiſſem (dicendum eſt enim)*

[t] *nonni-*

ταράχθαι, καί τινα σεληνιάζοντα δαίμονα ὤφθαι ὁρᾶν. ὁ δέ, θαρρεῖ, φησίν, ὦ Μένιππε· οὔτις σοι τῶν θεῶν ἐγώ εἰμι τί μὲ ἀθανάτοισιν ἐίσκεις;

ὁ φυσικὸς οὗτός ἐστι, Βεβαίως ἔφη. ἐπεὶ γὰρ εἰς τὸν κρατῆρα ἐμαυτὸν φέρων ἐνέβαλον, ὁ καπνός μου ἀπὸ τῆς Αἴτνης ἀναρπάσας, ἀνέμου ἀνήγαγε· καὶ νῦν ἐν τῇ σελήνῃ κατοικῶ, ἀεροβατῶν τὰ σώματα, καὶ σιτούμενος δρόσον. ἥκω τοίνυν, σε ἀπολύσων τῆς παρούσης ἀπορίας. ἀνιᾷ γάρ σε, οἶμαι, μὴ σφῷν τὸ μὲν ἄφαντον τὰ ἐπὶ γῆς ὁρᾶν. εὖ γε ἐποίησας, ἦν δ' ἐγώ, βέλτιστε Ἐμπεδόκλεες. καπεδάλαν ἥκιστα κατατέθνημαι πάλιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, μεμνήσομαί σου ἐν ταῖς νουμηνίαις, καὶ τῶν νουμηνιῶν πρὸς τὴν σελήνην ἐγχανὼν, προσεύξομαι. ἀλλὰ μὰ τὸν Ἐνδυμίωνα, ἦλθον, οὐχὶ τοῦ μισθοῦ χάριν ἀφῖγμαι, ὥσπουθά σε τῶν ψυχῶν, ἰδὼν σε λελυπημένον. ἀτὰρ οἶσθα ὅ, τι δράσας, ἐξυδρι-

nonnihil perturbabar, ratus dæmonem aliquem lunarem videre me. At ille: Bono, inquit, es animo, Menippe: * Nullum ego sum numen: quid me immortalibus æquas?

Sũ Empedocles ille physicus. etenim vbi me præcipitem in crateras iniecissem, fumus ab Aetna raptum huc subuexit. Itaq; nunc lunam incolo, aëriuagus plerumq; : ac rore victito. Adsum autem hæc tantiam istam tibi adempturus : nam illud (ni fallor) malè te habet, torquétque, quòd non liceat tibi perspicuè terram cernere. Benè abs te factum est, inquam, optime Empedocles. vbi primùm deuolâro rursus in Græciam, tui memor sacrificabo tibi in fumario. atque in Nouilunijs ter ad lunam inhians vota faciam. Imò per Endymionem, inquit ille, haud huc accessi præmij gratiâ, sed affectio quædam mouit animum meum, quum te viderem affectum molestiâ. verùm scis quid facies,

ὀξυδερκὴς γνώσῃ; μὰ Δί', ὦ
δ' ἐγώ, ἢν μὴ σύμοι τὴν ἀ-
χλὺν ὥσπερ ἀφέλῃς ἀπὸ τῶν ὀμ-
μάτων. νῦν γὰρ δὴ λημᾷν οὐ
μετρίως δοκῶ. καὶ μὴν ὑδέρ
γε, ἦδ' ὅς, ἐμὲ δινήσει· τὸ γὰρ
ὀξυδερκὲς αὐτὸς, ἦδη γῆθεν
ἥκεις ἔχων· τί οὖν τοῦτό ἐστιν;
ἢ γὰρ οἶδ', ἔφην. ἐκ οἶσθα, ἦδ'
ὅς, ἀετοῦ τὴν πτέρυγα τὴν δε-
ξιὰν περικείμην; καὶ μάλα,
ὦ δ' ἐγώ. τί οὖν πτέρυγι καὶ
ὀφθαλμῷ κοινόν ἐστιν; ὅτι,
ἦδ' ὅς, παραπολὺ τῶν ἄλλων
ζώων ἀετός ἐστιν ὀξυωπέστατος,
ὥστε μόνον ἀντίον δέδορκε
τῷ ἡλίῳ. καὶ τοῦτό ἐστιν ὁ βα-
σιλεὺς, καὶ γνήσιος ἀετὸς, ὦ
ἀσκαρδαμυκτὶ πρὸς τὰς ἀ-
κτῖνας βλέπῃ. φασὶ ταῦτα,
ὦ δ' ἐγὼ, καί μοι ἤδη μετα-
μέλει ὅτι δεῦρο ἀνιὼν, ὄχι
τῷ ὀφθαλμῷ τὸ ἀετῶ ἐνιθε-
μὴν, τὸς ἐμὸς ἐξελών. ὡς νῦν
γε ἀμφελὴς ἀφῖγμαι, καὶ ὃ
πάνυ βασιλικῶς ἐσκευασμέ-
νος, ἀπ' ἴσης τοῖς νόθοις ἐ-
κείνοις, καὶ ἀφανεστάτοις. καὶ
μὴν

quò perſpicax fias? Non pe
Iouem, inquam, niſi tu mi
hi forſitan caliginem amo
ueas ab oculis. nam in præ
ſentia videor non mediocri
ter lippire. Atqui me, inqui
ille, nihil erit opus. Etenim
vt acutè videas, id ipſe te
cum è terra allatum ha
bes penes te. Quid igitur
eſt iſtud? inquam: neque e
nim noui. An ignoras, in
quit, te dextram aquilæ a
lam indutum eſſe? Scio, in
quam, maximè: ſed quid a
læ cum oculo? Quoniam,
inquit, aquila inter anman
tia cætera acutiſſimi viſus
eſt: vnde ſola ſolem aduer
ſum obtuetur: atque ita de
mum eſt rex, & ingenua a
quila, ſi non conniuentibus
oculis aduerſus radios aſpi
tiat. Ita quidem aiunt, in
quam. quare iam me pœnitet,
qui non meis exemplis oculis
aquilinos inſeruerim, cũ huc
aſcenderem. Nam nunc ſa
nè dimidiatus aduenio, ne
que omni ex parte ſatis regaliter adornatus, quin ma
gis adſimilis videor nothis iſtis & abdicatis. Attamen

in te

μὲν παρὰ σοί, ἦδ' ὅς, αὐτίκα μάλα τὸ ἕτερον ὀφθαλμὸν ἕξεις βασιλικόν. ἢν γὰρ ἐθελήσῃς μικρὸν ἀνασχὼν, ἐπισχὼν τὸ γυπὸς πτερυγα, θατέρᾳ μόνῃ πτερύξαθαι, κατὰ λόγον τῆς πτερυγος, τὸ δεξιὸν ὀφθαλμόν ὑξυδερκὴς ἔσῃ· τὸν γὰρ ἕτερον, ὐδεμία μηχανὴ μὴ οὐκ ἀμβλύτερον διαφορήσαι, τῆς μετεώρου οὖσα τε χέρσου. ἄλις, ἔφη ἐγὼ, εἰ καὶ ὁ δεξιὸς μόνος αἰτῶ δύο βλέποι. οὐδὲν γὰρ ἂν ἔλαττον γνοίην, ἐπεὶ καὶ τοὺς τέκτονας πολλάκις ἐωρακέναι μοι δοκῶ, θατέρῳ τῶν ὀφθαλμῶν ἄμεινον πρὸς τὸν κανόνας ἀποβλέποντας τὰ ξύλα. ταῦτα εἰπὼν, ἐποίουν ἅμα τὰ ὑπὸ τοῦ Ἐμπεδοκλέους παρηγγελμένα. ὀλίγον οὖν παυσάμενος, ἐς διανοὴν ἦλθε διελύειν, διὰ παντὸς τάχιστα ἐκπτύξαμενος, αὐτίκα μοι φῶς πολὺ μεγα προσεῖλαμψε, ᾧ τὰ τέως λανθάνοντα πάντα διεφαίνετο. διατείνας γοῦν εἰς τὸ γῆν, ἑώρων ἀφῶς τὰς πόλεις, τοὺς ἀνθρώπους τὰ γιγνόμενα, καὶ οὐ τὰ ἐν ὑπαίθρῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ οἰκοι ἕκαστον

in te est, inquit, vt protinus alterum oculum regalem habeas. Etenim si assurges, velisq; cohibita vulturis ala, alteram solam mouere, iuxta proportionem alæ dextro oculo cernes acutè: quo minùs altero cæcutias, nulla ratione succurri potest, propterea quòd ad partè pertineat deteriorem. Mihi, inquã, satis est, si vel dextra ex parte aquilino more cernã. Nihilo enim fuerit deterius, cùm mihi nõ rarò vidisse videar fabros, altero oculo meliùs etiã ad regulam exæquantes ligna. Hæc locutus, simul ea faciebam quæ præceperat Empedocles. Ille interim paulatim subducens sese, sensim ni fumum euanuit. At simul atq; mouissem alam, ingens lumẽ mihi circãfulsit, adeò vt cuncta fierent in conspicuo, quæ hactenus latuerant. Deflexis igitur in terram oculis, clarè videbam, & vrbes, & homines, & quæ fiebant: neque solùm, ea quæ sub dio, verumetiam quæ domi fa-

ὄν, αὐδένα οἱ λανθάνειν· Πτολεμαῖον μὲν συνόντα τῇ ἀδελφῇ. Λυσιμάχῳ δ' ἦν ἐπιβουλεύοντα· Σελεύκῳ δὲ Ἀντίοχον Στρατονίκης ἀνεψιὸν λάθρα, τῇ μητρυιᾷ, τὸν δὲ Θετταλὸν Ἀλέξανδρον, ὑπὸ γυναικὸς ἀναιρούμενον, καὶ Ἀντίγονον μοιχεύοντα δ' ἐν τῇ γαμετῇ, καὶ Ἄτταλον τὸν υἱὸν ἐγχέοντα τὸ φάρμακον. ἑτέρωθι δ' αὖ, Ἀρσάκῃ φονεύοντα τὸ γύναιον, καὶ τὸν εὐνοῦχον Ἀρβάκην ἕλκοντα τὸ ξίφος ἐπὶ τὸν Ἀρσάκην. Σκαρτῖνον δὲ τὸν Μῆδον, ἐκ τοῦ συμποσίου πρὸς τῶν δορυφορούντων εἱλκυσμένον ἔξω τοῦ θοδὸς, σκύφῳ χρυσῷ τὸν ὀφρῦν τραυματούμενον. ὅμοια δὲ τούτοις ἐν τῇ Λιβύῃ, καὶ παρὰ Σκύθαις καὶ Θραξὶ γινόμενα ἐν τοῖς βασιλείοις ἐώρων, μοιχεύοντας, φονεύοντας, ἐπιβουλεύοντας, ἁρπάζοντας, ἐπιορκοῦντας, δεδιότας, ὑπὸ τῶν οἰκειοτάτων προδιδομένους. καὶ τὰ μὴ τῶν βασιλέων τοιαῦτα παρίσχει μοι τὸ δαιμόνιον. τὰ δὲ τῶν ἰδιωτῶν, πολὺ γε-

ciebant, ratiſeſe à nemine videri. Ptolemæum vidi cum ſorore rem habentem, Lyſimacho ſtruentem inſidias filium, Antiochum Seleuci filium neptis Stratonicæ clanculum innuentem, Theſſalum Alexandrum ab vxore tolli è medio, Antigonum filij vxorem adulterio ſtuprantem, Attalo venenum porrigentem filium. Rurſum ex altera parte Arſacem interficientem mulierculam, & Arbacem eunuchum gladium educentem in Arſacem. Porrò Spartinus Medus è conuiuio foràs prótrahebatur à ſatellitibus, calice aureo in frontem impacto. Atque his fermè cõſimilia tũm in Libya, tum apud Scythas ac Thraces in regijs geri licebat cernere, nempe adulterantes, occidentes, inſidiantes, rapientes, peierantes, trepidantes, nonnullos ab intimis amicis prodi. Ac regũ quidem negotia huiuſmodi mihi ſpectaculum exhibebant. Cæterùm quæ facilitabant plebei, lõgè magis

erant

ἀν γελοιότερα· καὶ γὰρ αὖ ἐκ-
κείνους ἑώρων, Ἑρμόδωρον μὲν
τὸν Ἐπικούρειον, χιλίων ἕνε-
κα δραχμῶν ἐπιορκοῦντα, τὸν
Στωικὸν δὲ Ἀγαθοκλέα, περὶ μισθῶν τῷ μαθητῇ δίκα
ζόμενον, Κλεινίαν δὲ τὸν ῥή-
τορα, ἐκ τοῦ Ἀσκληπείου φιά-
λην ὑφαιρούμενον, τὸν δὲ Κυ-
νικὸν Ἡρόφιλον, ἐν τῷ χα-
μαιτυπείῳ καθεύδοντα. τί γὰρ
ἂν τοὺς ἄλλους λέγοιμι, τοὺς τοι
χωρυχοῦντας τοὺς δικαζομέ-
νους, τοὺς δανείζοντας, τοὺς ἀπα
τοῦντας; ὅλως γὰρ ποικίλη καὶ
παντοδαπή τις ἦν ἡ θέα. ΕΤ.
καὶ μὲν καὶ ταῦτα, ὦ Μένιππε, καλῶς ἔχει λέγειν· ἔοικε
γὰρ ὁ τὴν τυχοῦσαν τερπωλὴν
τοῖς παρισχῆσθαι. ΜΕΝ. πάν-
τα μὲν ἐξῆς διελθεῖν, ὦ Φιλότης,
ἀδύνατον, ὅπου γε καὶ ὁρᾶν
αὐτά, ἔργον δυσχερὲς ἦν. τὰ
μέν τοι κεφάλαια τῶν πραγ-
μάτων τοιαῦτα ἐφαίνετο,
οἷα φησὶν Ὅμηρος τὰ ἐπὶ
τῆς ἀσπίδος. οὔ μοι γὰρ ἦν
ἔλαπίνη καὶ γάμοι, ἑτέρωθι δὲ δίκαι ἦσαν καὶ ἐκκλησίαι.
κατ'

erant ridicula. Siquidem inter hos videbam Hermadorum Epicureum ob mille nummûm peierantem, Agathoclem Stoicum de mercede discipulum in ius vocantem, Cliniam rhetorem ex Aesculapij fano phialam auream suffurantem, Herophilum Cynicum in fornice dormientem. Quid enim alios commemorem, qui parietes perfoderent, qui lites agitabant, qui fanerabant, qui reposcerent? Nam varium quoddam, & vndique mixtum erat spectaculum. AMIC. Atqui recte facies, Menippe, si ista quoque retuleris. Consentaneũ est enim te ex his non vulgarem cepisse voluptatem. MEN. Ne fieri quidem potest, amice, vt cuncta ordine recenseam, quum spectare modò ista fuerit difficillimum: verùm rerum fastigia eiusmodi fermè videbantur, qualia refert Homerus in clypeo, vbi erant conuiuia, nuptiæq; alterà ex parte iudicia, & conciones:

ἄλλο δ' ἕτερον ἦν μέρος ἔθυέ τις, ἐν γειτόνων δὲ πενθῶν ἄνθρωπον ἐφαίνετο. καὶ ὅτι μὲν ἐς τὴν Γετικὴν ἀπεβλέψαιμι, πολεμοῦντας ἂν ἐώρων τοὺς Γέτας. ὅτι δὲ μεταβαίλω ἐπὶ τοὺς Σκύθας, πλανωμένους ἐπὶ τῶν ἁμαξῶν ἐν ἀθέᾳ. μικρὸν δὲ ἐπικλίνας τὸν ὀφθαλμὸν ἐπὶ θάτερα, τοὺς Αἰγυπτίους γεωργοῦντας ἐπέβλεπον. καὶ ὁ Φοίνιξ δὲ ἐμπορεύετο. καὶ ὁ Κίλιξ ἐλῄσατο. καὶ ὁ Λάκων ἐμαστιγοῦτο. καὶ ὁ Ἀθηναῖος ἐδικάζετο. ἅπαντα τούτων ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ γινομένων χρόνου, ὥρα σοι ἦδη ἐπινοεῖν ὁποῖός τις ὁ κυκεὼν οὗτος ἐφαίνετο. ὥσπερ ἂν εἴ τις παρασκάμμων πολλοὺς χορευτὰς, μᾶλλον δὲ πολλοὺς χορούς, ἔπειτα προσάξαι τῶν ᾀδόντων ἑκάστῳ, τὴν σωφρόνειαν ἀφεῖναι, ἴδιον ᾆδειν μέλος, φιλοτιμουμένου δὲ ἑκάστου, καὶ τὸ ἴδιον ᾄδοντος, καὶ τὸν πλησίον ὑπερβαλέσθαι τῇ μεγαλοφωνίᾳ προτυμουμένου, ἆρα εὐθυμεῖ, πρὸς Διὸς, οἷα γνοίτ' ἂν ἡ ᾠδή;

rursum alia ex parte sacrificabat quispiam, in proximo verò conspiciebatur aliquis luctum agens. Porrò quum ad Geticam respicerem, videbam belligerantes Getas. Rursum vbi [x] ad Scythas deflecterem, cernere erat errantes in plaustris. Mox vbi paululum in diuersam partem deflexissem oculum, spectabam agricolantes Aegyptios. Phœnix scortabatur, Cilix latrocinabitur, Lacon loris cædebatur, Athenienſis causas agebat. Hæc omnia quum eodem tempore gererentur, cogita nunc cuiusmodi visa fuerit rerum confusio. Non aliter quàm [y] si quis producat multos saltatores, vel potius multas choreas: deinde præcipiat vt omisso concētu propriā quisq; cantionem canat. Deinde si certatim canat vnusquisque, & peculiarem suum cantum absoluere studeat, vocisq; magnitudine vicinum superare contendat: cogita tecum per Iouem, cuiusmodi futurus sit eiusmodi cantus.

AMIC.

Ἑτ. πανταπασιν, ὦ Μένιππε, παγγέλοιος καὶ τεταραγμένη. Μένιππ. καὶ μάλα, ὦ ἑταῖρε, τοιοῦτοι πάντες εἰσὶν οἱ ἐπὶ γῆς χορευταὶ, καὶ τοιαύτης ἀναρμοσίας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος συντέτακται, οὐ μόνον ἀπῳδὰ φθεγγομένων, ἀλλὰ καὶ ἀνομοίως τὰ σχήματα, καὶ τἀναντία κινουμένων, καὶ ταυτὸν οὐδὲν ἐπινοούντων, ἄχρις ἂν αὐτῶν ἕκαστον ὁ χορηγὸς ἀπελάσῃ τῆς σκηνῆς, οὐκέτι δεῖσθαι λέγων. τοῦτο δ' ἐπειδὰν γένηται, ἤδη σιωπῶντες, οὐκέτι πρὸς συμμιγῆ ἐκείνην, καὶ ἄτακτον ᾠδὴν ἀπάδοντες. ἀλλ' ἐν αὐτῷ γε, ποικίλῳ καὶ πολυειδεῖ τῷ θεάτρῳ, πάντα μὲν γελοῖα δέπουθεν ἦν τὰ γιγνόμενα. μάλιστα δ' ἐπ' ἐκείνοις ἐπί μοι γελᾶν, τοῖς περὶ γῆς ὅρων ἐρίζουσι, καὶ τοῖς μέγα φρονοῦσιν ἐπὶ τῷ Σικυώνιον πεδίον γεωργεῖν, ἢ Μαραθῶνος ἔχειν τὰ περὶ πρὸς Οἰνόῃ, ἢ Ἀχαρνῆσι

AMIC. *Modis omnibus, Menippe, ridiculus ac confusaneus.* MEN. *Atqui, Amice, hoc genus sunt omnes qui in terris choreas agunt, omnisque mortalium vita ex huiusmodi constat discrepantia: quippe qui non modò sonent absona, verùm & ornatu sint dissimili, diuersaque moueant, neque quicquam idem cogitent, donec choragus omnes è scena exigat, negans diutiùs choreas ducere oportere. Id vbi factum est, iam omnes sunt inter se similes, taciti, nec amplius confusam illam & incompositam canentes cantionem. Verùm in vario ipso ac multiformi theatro, videlicet ridicula erant quæ gerebantur omnia: præcipuè verò mihi risum mouebant ij qui de agrorum finibus contendebant, quique sibi placerent hoc nomine, quòd Sicyonium aguum colerent: aut quòd Marathonis eam partem haberent, quæ est iuxta Oenoen, aut quòd in Acarna-*

αι πλέθρα κεκλῆσθαι χίλια. τῆς γοῦν Ελλάδος ὅλης, ὡς τότε μοι ἄνωθεν ἐφαίνετο, δακτύλων οὔσης τὸ μέγεθος τετταράκοντα, κατὰ λόγον, ὀλίγα· ἡ Ἀττικὴ πολυσημότερον ἂν ἦν, ὥστε ἐνενόουν ἐφ' ὁπόσῳ γε τοῖς πλουσίοις τούτοις μέγα φρονεῖν καταλείποιτο. σχεδὸν γὰρ, ὁ πολυπλεθρότατος αὐτῶν, μίαν τῶν Ἐπικουρείων ἀτόμων ἐδόκει μοι χωρεῖν. ἀφεβλέψας δὲ καὶ ἐς τὴν Πελοπόννησον, ἔπειτα τὴν Κιμμερικὴν χῶραν ἐθεώρουν, ἀνεμνήσθην περὶ ὅσου χωρίου, κατ' οὐδὲν φανοῦ Αἰγυπτίου πλατυτέρου, τοσοῦτοι ἔπεσον Ἀργείων καὶ Λακεδαιμονίων, μιᾶς ἡμέρας. καὶ μὴν εἴ τινα ἴδοιμι ἐπὶ χρυσῷ μέγα φρονοῦντα, ὅτι πλουτίους τε ἔχων ἑκτὼ, καὶ φιάλας τεττάρας, πάνυ καὶ ἐπὶ τούτῳ ἂν ἐγέλων· τὸ γὰρ Πάγγαιον ὅλον, αὐτοῖς μετάλλοις, κεγ-

nia iugerûm mille posside
rent: cũ A vniuersa Græci
quemadmodum id tempo
ris mihi è sublimi despicien
ti vidébatur, quatuor digi
torum spacium habere vi
deretur. Attica, nisi fal
lor, proportione minim
pars erat. Itaque perspe
xi quid esset reliquum quo
diuitibus istis animos tolle
ret. Etenim is qui inter ho
quamplurimum agri possi
debat, vix unam ex Epicu
reis atomis colere mihi vi
debatur. Cæterûm vbi ac
Peloponnesum flexissem o
culos, deinde terram Cy
nosuræ subiectam aspexis
sem, veniebat in mentem, pre
quantula regione, quæ ni
hilo esset latior lente Aegy
ptia, tam ingens Argiuorum
ac Lacedæmoniorum mul
titudo cecidisset vno die.
Porrò si quem conspexissen
auro superbientem, quòd ai
nulos haberet octo, phiala
quatuor, manopere ride
bam & hũc. Nam Pangæum vniuersum vnà cũ ipsis metallis

vi

μυγαλῆος ὢν τὸ μέγεθος.
ΕΤ. ὦ μακάριε Μένιππε, τῆς παραδόξου θέας. ἀλλ' ἄγε δὴ πρὸς Διός, καὶ οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ, πηλίκοι διαφαίνονται ἄνω, Μέ. οἷμαί σε πολλάκις ἤδη μυρμήκων ἀγορὰν ἑωρακέναι, τοὺς μὲν ἀλουμένους, ἐνίους, δὲ ἐξιόντας, ἑτέρους δὲ ἐπανιόντας ἄνθις εἰς τὴν πόλιν. καὶ ὁ μὲν τις τὴν κόπρον ἐκφέρει, ὁ δὲ ἁρπάσας ποθὲν ἢ κνάμου λέπος, ἢ πυροῦ ἡμίζωμον, θᾶττον φέρων. ἐκὸς δὲ ἔναυλα παρ' αὐτοῖς, καθάπερ λόγον τοῦ μυρμήκων βίου, καὶ οἰκοδόμους τινὰς, καὶ δημαγωγοὺς καὶ πρυτάνεις, καὶ μουσικοὺς καὶ φιλοσόφους. πηλοῦ δέ γε πόλεις αὐτοῖς ἄνθρασι, τοῖς μυρμηκίοις μάλιστα ἐῴκεσαν. εἰ δὲ σοὶ δοκεῖ μικρὸν τὸ παράδειγμα, τὸ ἀνθρώπους ἐκάστου τῇ μυρμήκων πολιτείᾳ, τοὺς

vix erat magnitudine micæ. AMIC. O te felicem, Menippe, qui tam nouum spectaris spectaculum. Sed age, dic mihi per Iouem, ciuitates, atque homines ipsi, quanti videbantur ex alto contemplanti? MENIP. Equidem arbitror te sæpenumerò formicarum concionem vidisse, aliquas B in orbem obambulantes, nonnullas exeuntes, rursum has in ciuitatem redeuntes. Atque hæc quidem fimum exportat, hæc alicunde raptam fabæ tuniam, aut dimidiatum frumenti granum currens apportat. consentaneum est autem pro ratione C vitæ formicarum esse apud illas & ædium fabros, & concionatores, & magistratus, & musicos, & philosophos. Sed vrbes sanè cum ipsis viris formicarum nidis maximè videbantur assimiles. Quòd si tibi videtur humilius exemplum, viros cum formicarum republica conferre,

vetustas

τοὺς παλαιοὺς μύθους ἐπισκοπῶν τῶν Θετταλῶν. εὑρήσεις γὰρ τοὺς Μυρμιδόνας, τὸ μαχιμώτατον φῦλον, ἐκ μυρμήκων ἄνδρας γεγονότας. ἐπεὶδὴ δ' οὖν πάντα ἱκανῶς ἑωράκειν, καὶ καλῶς ἐμοὶ δοκεῖ διασείσας ἐμαυτὸν, ἀνεπλώμην Δήμας ἐς ἀγλαόθρονον Διὸς, μετὰ δαίμονας ἄλλους. οὔπω σάφα ἀνειλυόμην, καὶ σελήνης γυναικείαν φωνὴν προϊεμένης, Μένιππε, φησὶν, οὕτως ὄνομα, διακόνησόν μοι τι πρὸς τὸν Δία. λέγοις ἄν, ἔφην ἐγώ. βαρὺ γὰρ ἔδοξεν, εἴ μή τι φορτικὸν δεήσοι βάρος, ἔφη, τινὰ οὐ χαλεπὴν, καὶ δέησιν ἀπένεγκαι παρ' ἐμοῦ τῷ Διΐ· ἀπείρηκα γὰρ ὦ Μένιππε, πομπὰς καὶ δείνα παρὰ τῶν φιλοσόφων ἀκούουσα, οἷς ἔδοξεν ἕτερόν τι περὶ ἐμοῦ, ἢ τὰ μὲν πολυπραγμονεῖν, τίς εἰμι, καὶ πηλίκη, εἴ καὶ δι' ἕν τινα αἰτίαν διχόθεν ἀμφίκυρτος γίγνομαι. καὶ οἱ μὲν κατοικεῖσθαί τε μ' φασὶν, οἱ δὲ, κατόπτρου δίκην, ἐπικρέ-

vetustas Thessalorum fabulas specta. Reperies enim Myrmidonas, gentem bellicosissimam, è formicis viros natos esse. Iam postea quam satis spectassem omnia, satisq; resissem, excussi meipsum, subuolaui ad reliquos diuos Iouis altitonantis in ædes. Nõdum stadium ascenderam cum Luna fœminea sonans voce: Menippe, inquit, ita tibi continget quæ optas: inserui mihi in re quapiam apud Iouẽ. Dic, inquam: neque enim erit molestum, nisi si quid oneris sit portandum. Nuncium, inquit, quendam haud grauem, ac petitionem meo nomine Ioui perferes. Ego cor, Menippe, & multa & intoleranda ab istis philosophis audiens, quibus præterea nihil est negocij, nisi vt curiosi res meas exquirant, quæ sim, quanta sim, & quam ob causam dissecer, dimidiataque fiam, curque vtrinq; gibbosa videar. Tum hi me dicunt inhabitari: illi speculi ritu supra ma-

re suspen-

πιπρήμασθαι τῇ θαλάσσῃ. οἱ
λοι, ὅ, τι ἂν ἕκαστος ἐπινοήσῃ, τοῦτό μοι προσάπλου-
σι. τὰ τελευταῖα δή, καὶ τὸ
πᾶς αὐτό, κλοπιμαῖόν τι καὶ
μόθον εἶναι φασί μοι, ἄνω-
θεν ἥκον, παρὰ τοῦ ἡλίου.
καὶ οὐ παύονται καὶ πρὸς
τοῦτόν μι; ἀδελφὸν ὄντα
μου, συγκροῦσαί καὶ στασιά-
σαι προαιροῦνται· οὐ γὰρ
κανὰ ἐῶ αὐτοῖς, ἃ περὶ αὐ-
τοῦ ἐρίκασι τοῦ ἡλίου, λίθον
αὐτὸν εἶναι, καὶ μύδρον διά-
πυρον. καί τοι πόσα ἐγὼ συ-
νεπίσταμαι αὐτοῖς, ἃ πράτ-
τουσι τῶν νυκτῶν, αἰσχρὰ
καὶ κατάπλεα, οἵ μεθ' ἡμέ-
ραν σκυθρωποί, καὶ ἀνδρώ-
δεις τὸ βλέμμα, καὶ τὸ σχῆ-
μα σεμνοί, καὶ ἀπὸ τῶν ἰδιω-
τῶν ἀποβλεπόμενοι, κἀγὼ
μὲν ταῦτα ὁρῶσα, ὅμως σιω-
τῶ· οὐ γὰρ ἡγοῦμαι πρέ-
πειν ἀκκαλύψαι, καὶ διαφω-
τίσαι τὰς νυκτερινὰς ἐκείνας
διατριβὰς, καὶ τὸν ἐπὶ τῆς
σκιᾶς ἑκάστου βίον. ἀλ-
λὰ κἄν τινα ἴδω αὐτῶν μοι-
χεύοντα ἢ λυμαινόμενα, ἢ
ἀπό-

re ſuſpenſam eſſe. Alij rurſus quod quiſque ſecum excogitârint; hoc mihi tribuunt: Poſtremò ipſum quoque lumen aiunt mihi & furtiuum eſſe, & adulterium. quodq; ſupernè à ſole proficiſcatur: neque finem faciunt, etiam cum hoc quī mihi frater eſt, committere me, & factionem inter nos ſerere conantes: neque ſatis erat illis quæ de ipſo dixerunt ſole, ſaxum eſſe illum, & maſſam candentem. F Et tamen quàm multarum rerum illis ſum conſcia, quas noctu patrant turpiſſimas & execrandas, cùm interdiu tetrici ſint, & aſpectu virili, habituq; graues, & imperitorum oculos in ſe coniectos habentes. Atque ego cùm iſta videam, ſileo tamen. Neque enim decorum arbitror, retegere atque in lucem efferre nocturnas illas diatribas, & quam quiſq; in operto viuat vitam. Quin etiam ſi quem conſpicerem adulterantē, aut ſtrantem, aut

aliud

ἀλλότι τοιμᾶντα νυκτερινώτατον, ἀνὴρ ἐπισπασαμένη τὸ νέφος, ἐγκαλυψάμην, ἵνα μὴ λέξω τοῖς πολλοῖς γέροντας ἄνδρας, βαθεῖ πώγωνι, καὶ ἀρετῇ ἐναβρυνομένους· οἱ δὲ οὐδὲν ἀνιαροί, διαπαραττόμενοί με τῷ λόγῳ, καὶ πάντα τρόπον ὑβρίζοντες. ὥστε νὴ τὸν νίκην, πολλάκις ἐβουλευσάμην μηδενὶ εἰπεῖν ὅτι ποῤῥωτάτω, ἵν' αὐτῶν τὸν πικρὸν ἂν γλῶτταν διαφύγον. μέμνησο οὖν ταῦτά τι ἀπαγγεῖλαί σοι Διΐ, καὶ πεισθῆναι λέγε, ὅτι μὴ λαλιατὸν ἐστί μοι, καλὰ χωρὰν μένειν, ἢν μὴ τοὺς φυσικοὺς ἐκείνους ἐπιτρίψῃ, καὶ τοὺς διαλεκτικοὺς ἐπισομίσῃ, καὶ τὸν Στοᾶν κατασκάψῃ, καὶ τὸν Ἀκαδημίαν καταφλέξῃ, καὶ πάσας τὰς ἐν Περιπάτῳ διατριβάς. οὕτω γὰρ ἂν ἐρωῶν ἄγοιμι, ὁσημέραι πρὸς αὐτῶν γιγνομένην. ἴσα ταῦτα, ὦ δέσποτα ἐγώ, καὶ ἅμα πρὸς τὸ ἀνάντες ἔτεινον τὸν ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ,

aliud facinus quammaximè nocturnum audentem: continuò contracta nube tegebam, ne vulgò ostenderem viros senes ea gerentes, quæ neque barbæ prolixæ, neque virtutis professioni essent decora. At istis pro nihilo est oratione me discerpere, modisque omnibus contumelia afficere, adeò vt (testis est mihi nox ipsa) sæpiùs in animo habuerim, quàm possem hinc longissimè emigrare quopiam, vbi liceret curiosam istorum linguam effugere. G Hæc igitur memineris vt Ioui renuncies, sic mulcque illud addas, ne fieri quidem posse vt hoc in loco durem, nisi physicos illos comminuat: dialecticis os occludat: Stoam demoliatur: Academiam exurat: quæ in Peripato habentur, diatribis finem imponat. Siquidem ad hunc deniq; modum fiet, vbi mihi paretur quies, desinantque me quotidie commetiri. Fieri, in

Ενθα

quam, quæ mandat, simulq; rectà ad ipsum cœlum tendebam.

Nulli

Ἐνθα μὲν οὔτε βοῶν, οὔτ' ἀνδρῶν φαίνετο ἔργα.
εἶτ' ὀλίγον γὰρ ἡμῖν ἡ σελήνη βραχέα μοι καθυπερᾶσα, ἤδη τῷ γλῷ ἤδη ἀπέκρυπτε. καβὰς δὲ τὸν ἥλιον ἐν ἀριστερᾷ, διὰ τῶν ἀστέρων πετόμην, ταῦρον ὑπερπτὰς καὶ ἰπποκένταυρον ἐπὶ τὸν οὐρανόν. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐδόκει μοι, ὡς εἶχον οὐθὲν ἔτι πάνυ κοῦφον ἔτι, ῥᾳδίως ἀναπτήσεσθαι, ἀτε ἐξ ἡμισείας ἀνὴρ ἐκ τοῦ τὸν δὲ ἀετὸν ὑποκάμπτω καὶ παλαιοῦ συνήθη τῷ Διΐ. ὕστερον δὲ ἐλογιζόμην, ὡς τάχιστα καταφωράσουσί με, γυπὸς τῷ ἑτέραν πτέρυγα περικείμενον. ἄμεινον γοῦν εἶναι τὸ μὴ παρακινδυνεύειν, ἁπλοῦν προσελθόντα τῷ θύρᾳ. ὑπακούσας δὲ ὁ Ἑρμῆς, ἐπεὶ τοὔνομά μου ἐκπυθόμενος, πάνυ κατὰ σπουδὴν, φράσων τῷ Διΐ. καὶ μετ' ὀλίγον ἐσκλήθην, πάνυ δεδιὼς καὶ ὀκνῶν. καταλαμβάνω τὸ τάντας ἅμα συγκαθημένους. δὲ καὶ ἐντὸς ἀφρόντιδας ὑπεράρρωστε

Nullibi cõparent homines ve bouesve labores.
Etenim paulò pòst ipsa etiam Luna mihi perpusilla videbatur è sublimi. Tandem & terram obtexerat. Porrò relicto ad dextram sole, per ipsas volans stellas tertio die ad cœlum perueni. Ac primùm quidem mihi visum est protinus ita vt erã, introire: ratus facilè fieri posse vt falterem, quippe dimidia mei parte aquila. porrò aquilam sciebam iam olim esse Ioui familiarem. Pòst apud me perpendebam, illos quam primùm deprehensuros esse me, qui alteram alam vulturinam indutus essem. Quapropter optimum factu ratus, non temerè venire in periculum, adiens pulsaui fores. At Mercurius audito pulsu, ac nomen percontatus meum, festinatò abijt, Ioui renunciaturus. Nec multò pòst intrò sum accersitus, magnopere palpitans ac tremens. Offendòque Deos omneis pariter condentes, nec hos absque solicitudine. Nonnihil enim

animos

ραπλη γὰρ ἡσυχῇ τὸ παράδοξόν μου τῆς ἐπιδημίας, καὶ ὅσον οὐδέπω πάντας ἀνθρώπους ἀφίξεσθαι προσδόκων, τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπληρώμενος. ὁ δὲ Ζεὺς, μάλα φοβερῶς, δριμύ τι καὶ Τιτανῶδες ἐς ἐμὲ ἀποβλέψας, φησί, Τίς, πόθεν ἐς ἀνθρώπων, πόθι τοι πόλις, καὶ τοκῆες; ἐγὼ δέ, ὡς τὸ πρῶτον ἤκουσα, μικροῦ μὲν ἐξεθανον ὑπὸ τῆς φωνῆς, ἐσήκειν δὲ ὅμως ἀχανὴς, καὶ ὑπὸ τῆς μεγαλοφωνίας ἐμβροντητικῶς. χρόνῳ δ' ἐμαυτὸν ἀναλαβὼν, ἅπαντα διηγούμην σαφῶς, ἄνωθεν ἀρξάμενος, ὡς ἐπιθυμήσαιμι τὰ μετέωρα ἐκμαθεῖν, ὡς ἔλθοιμι πρὸς τοὺς φιλοσόφους, ὡς τἀναντία λεγόντων ἀκούσαιμι, ὡς ἀπαγορεύσαιμι διασωθεὶς ὑπὸ τῶν λόγων, ἔπειτα ἐξῆς πῶς ἐπινοίαν, καὶ τὰ πτερὰ, καὶ τἄλλα πάντα, μέχρι πρὸς τὸν οὐρανόν. ἐπὶ πᾶσι δὲ προσέθηκα, τὰ ὑπὸ τῆς σελήνης ἐπισταλέντα. μειδιάσας δ' οὖν ὁ Ζεὺς, καὶ μικρὸν ἐπανελὼν τῶν ὀφρύων, τί ἂν λέγοις,

animos illorum turbabat n
uus & inopinatus aduenti
meus. Et quantũ antea nu
quam, expectabant futurum
vt mortales omnes mox ad
uenirent ad eundem modu
alati. Porrò Iupiter admo
dum terribili vultu toruo
& K Titanico me obtuen
inquit: Quisnam es, & vnd
venis? vbinam vrbs tibi, qui
ve parentes? Hoc vbi audi
ſem, propemodum metu ſu
examinatus. Attamen con
ſtiti ſtupidus, præ& voci
magnitudine Lætonitus. A
liquãtò pòſt ad me reuerſus
M omnia dilucidè expoſui, a
ipſo exorſus capite, quemad
modum cõcupiſſem ſublimia
illa cognoſcere: quemadmo
dum acceſiſſem ad philoſo
phos: quemadmodũ pugnan
tia loquentes audîſſem: quẽ
admodũ deſperâſſem diſtra
ctus illorum dictis: deind
meum inuentum, tum alas
reliquaque omnia vſque ad
ipſum cœlum. Poſt omni
addidi quæ Luna mandârat

Ideque ridens Iupiter exporrectis aliquantum ſuperciliis

Qui

λήγοις, φησὶν, Ωτου τοῦ, καὶ Ἐφιάλτου; ὅπου καὶ Μένιππος ἐτόλμησεν ἐς τὸν οὐρανὸν ἀναθεῖν. ἀλλὰ νῦν μὲν ἐπὶ ξενίᾳ σε καλοῦμεν, ἄνευ δὲ, ἔφη, περὶ ὧν ἧκες, χρήματισάντες ἀπεμψόμεθα. μὴ ἄμα ἐξανάσας, ἐβάδιζεν ἐς τὸ ἐπικοώτατον τοῦ οὐρανοῦ· καιρὸς γὰρ ἦν ἐπὶ τῶν εὐχῶν καθίζεσθαι. μεταξύ τι προϊὼν, ἀνεκρινόμην περὶ τῶν ἐν τῇ γῇ πραγμάτων, τὰ πρῶτα μὲν ἐκεῖνα, πόσου νῦν ὁ πυρός ἐστιν ὤνιος ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος, καὶ εἰ σφόδρα ὑμῶν ὁ πέρυσι χειμὼν καθίκετο; μὴ εἰ τὰ λάχανα δέοιτο πολέως ἐπομβείας. μετὰ ταῦτα δὲ ἠρώτα, εἴ τις ἔτι λείψανον ἐκ τῆς Φειδίου γενεᾶς εἴη, καὶ δι' ἣν αἰτίαν ἐλίποιεν Ἀθηναῖοι τὰ Διάσια τοσούτων ἐτῶν, καὶ εἰ τὸ Ὀλύμπιον αὖθις ἐπιτελέσαι διανοοῦνται, καὶ εἰ σωληφθησαν οἱ ἐν Δωδώνῃ νεὼν ἀνασυλήσαντες. ἐπεὶ δὲ περὶ τούτων ἀπεκρινάμην, αὖθις μοι, Μένιππε, ἔφη, περὶ

Quid dicas, inquit, de Oto & Ephialto, cùm ausus sit & Menippus in cœlum ascendere? At in præsentia quidem te ad hospitij consuetudinem inuitamus. Cras, inquit, super his quorum gratia huc aduenisti, dato responso dimittemus: simulq; cum dicto surgens, ibat ad eam cœli partem, vnde maximè omnia poterant exaudiri. Iam enim tempus erat vt votis audiendis consideret. Atque interim inter eundum percontabatur me super his negocijs quæ essent in terra: ac primùm quidem illa: Quanti nunc veniat triticum in Græcia: Et num superior hyems grauiter vos tetigit: Et num holerà egent imbre copiosiore. Sub hæc rogabat, nunquis adhuc supereſſet è Phidiæ genere: Et quam ob causam Athenienses tot annos Ioualia intermisissent. Et num animo haberent Olympium suum absoluere. Et num essent comprehensi, qui templum Dodonæum sacrilegio spoliassent. Ad ea cùm respondissé: Dic mihi (inquit) Menippe de me-

περὶ δ' ἐμοῦ οἱ ἄνθρωποι τίνα γνώμην ἔχουσι; τίνα, ἔφην, ἀλλ' ἢ τὴν ἀσεβεστάτην, βασιλέα σὲ εἶναι πάντων θεῶν; παίζεις ἔχων, ἔφη, τὸ φιλόνεικον αὖ τε ἀκριβῶς οἶδα, κἂν μὴ λέγῃς. ἐγὼ γάρ ποτε καὶ χόρτον, ὅτι καὶ μάντις ἐδόκουν αὐτοῖς, καὶ ἰατρὸς, καὶ πάντα ὅλως ἐγώ, μετὰ τὸν Διὸς πᾶσαι μὲν ἀγυιαί, πᾶσαι δ' ἀνθρώπων ἀγοραί. καὶ ἡ Δωδώνη τε καὶ ἡ Πίσα, λαμπραὶ καὶ περίβλεπτοι πᾶσιν ἦσαν, ἀπὸ δὲ τοῦ καπνοῦ τῶν θυσιῶν, οὐδὲ ἀναβλέπειν μοι δυνατόν· ἐξ οὗ δὲ ἐν Δελφοῖς μὲν Ἀπόλλων τὸ μαντεῖον κατεστήσατο, ἐν Περγάμῳ δὲ τὸ ἰατρεῖον ὁ Ἀσκληπιὸς, καὶ τὸ Βενδίδιον ἐγένετο ἐν Θράκῃ, καὶ τὸ Ἀνουβείδιον ἐν Αἰγύπτῳ καὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ἐν Ἐφέσῳ, ἐπὶ ταῦτα μὲν ἅπαντες θέουσι, καὶ πανηγύρεις ἀνάγουσι, καὶ ἑκατόμβας παρασκευάζουσιν· ἐμοὶ δ', ὥσπερ παρωχημένῳ, οὐδὲν τετιμῆσθαι νομίζουσιν, ἀλλ'

de me verò quam habent hominis opinionem? Quam inquam, ô here, nisi maximè piam? nimirum omnium Deorum regem esse te. Ludis tu quidem, inquit. Cæterùm ego O contentionem illorum probè noui, etiamsi nihil fateare. Siquidem fuit olim tempus, cùm illis & vates esse viderer, & medicus. In summa, vnus eram omnia. Tum Iouis plenæ erant & viæ omnes, simul & mortalium conciones. Pisa ac Dodona splendidæ erant, ac conspiciendæ omnibus. Porrò præ fumo sacrorum nec attollere oculos mihi licebat. Verùm posteaquam Apollo apud Delphos constituit oraculum, Aesculapius medicinæ officinam Pergami, simul atque Bendidiũ natum est in Thracia, Anubis templum in Aegypto, Dianæ apud Ephesios: ad ista quidem concurrunt omnes, solennes conuentus celebrant, Hecatombas offerunt: mihi verò tanquam ætate defecto, abundè magnum honorem habuisse se putant,

si solido

ἂν δὲ πρότι ὅλων ἐτῶν θύσω σιν ἐν Ὀλυμπίᾳ. τοιγαροῦν ψυχροτέρους ἄν μου τοὺς βωμοὺς ἴδοις τῶν Πλάτωνος νόμων, ἢ τῶν Χρυσίππου συλλογισμῶν. τοιαῦτ' ἄττα διεξιόντες, ἀφικνούμεθα ἐς τὸ χωρίον, ἔνθα ἔδει αὐτὸν καθεζόμενον ἀκροᾶσθαι τῶν εὐχῶν. θυρίδες δὲ ἦσαν ἐξῆς, τοῖς στομίοις τῶν φρεάτων ἐοικυῖαι, πώματα ἔχουσαι, καὶ παρ' ἑκάστῃ θρόνος ἔκειτο χρυσοῦς. καθίσας οὖν ἑαυτὸν ἐπὶ τῆς πρώτης ὁ Ζεὺς, καὶ ἀφελὼν τὸ πῶμα, παρεῖχε τοῖς εὐχομένοις ἑαυτόν. ἤνοιγε δὲ παντοχόθεν τῆς γῆς διάφορα καὶ ποικίλα. συμπαρακύψας γὰρ καὶ αὐτὸς, ἐπήκουεν ἅμα τῶν εὐχῶν, ἦσαν δὲ τοιαῦτα· ὦ Ζεῦ, βασιλεῦσαί μοι γένοιτο· ὦ Ζεῦ, τὰ κρόμμυά μοι φυῦναι, καὶ τὰ σκόροδα· ὦ Ζεῦ, τὸν πατέρα μοι ταχέως ἀποθανεῖν. ὁ δέ τις ἂν φαίη, εἴθε κληρονομήσαιμι τὴν γυναικός· εἴθε λάθοιμι ἐπιβουλεύσας τῷ ἀδελφῷ. γένοιτό

si solido quinquennio sacrificârint in Olympia. Proinde videas aras meas frigidiores, quàm sint vel Platonis leges, vel Chrysippi syllogismi. Huiusmodi quæpiam confabulati, in eum peruenimus locum, vbi consessurus erat ad exaudienda vota. Erant autem ordine sitæ feneſtræ, cuiusmodi sunt ora puteorum, habentes opercula, iuxta vnamquamque sella posita erat aurea. Itaque Iupiter cùm ad primam assedisset, detracto operculo præbuit seſe petentibus. Optabant autem ex omni vndique terra, diuersa variáque. Nam ipse quoque admotis pariter auribus, simul audiebam vota. P *Erant autem huiusmodi: O' Iupiter, contingat mihi regnum. O' Iupiter, contingat cepas & allia mihi prouenire. O' Iupiter, vtinam pater mihi breui moriatur. Rursum alius aliquis dicebat: Vtinam existam hæres meæ vxoris. Vtinã nemo resciscat me struxisse insidias fratri.*

γένοιτό μοι νικῆσαι τῷ Λίνῳ, στεφθῆναι τὰ Ὀλύμπια. τῶν πλεόντων δὲ, ὁ μὲν βόρειαν ἤυχετο ἐπιπνεῦσαι, ὁ δὲ νότον, ὁ δὲ γεωργὸς ὕσαι τὸν, ὁ δὲ λιαφρὺς ἥλιον. ἐπανεύουν δὲ ὁ Ζεὺς, καὶ τῷ ἀγρῷ ἑκάστῳ ἀκεραίως ἐξιτάζων, οὐ πάντα ὑπεσχνεῖτο. ἀλλ' ἕτερον μὲν ἔδωκε πατὴρ, ἕτερον δὲ ἀνένευσε. τὰς μὲν γὰρ δικαίας τῶν εὐχῶν, προσίετο ἄνω ἀπὸ τοῦ στομίου, καὶ ἐπὶ τὰ δεξιὰ κατιθεὶς φέρων, τὰς δὲ ἀνοσίους ἀπρεπεῖς ἄνθις ἀπέπεμπεν, ἀφροντίδα κάτω, ἵνα μηδὲ πλησίον γένοιντο τοῦ οὐρανοῦ. ἐπὶ μιᾶς δέ τινος εὐχῆς καὶ ἀπορούμενος αὐτὸς ἐθαυμάσθη. δύο γὰρ ἀνδρῶν τἀναντία εὐχομένων, καὶ τὰς ἴσας θυσίας ὑπισχνουμένων, οὐκ ἔχων ὁποτέρῳ μᾶλλον ἐπινεύσειεν αὐτῶν. ὥστε δὲ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἐκεῖνο ἐπεπόνθει, καὶ οὐδέν τι ἀποφήνασθαι δυνατὸς ἦν, ἀλλ' ὥσπερ ὁ Πύῤῥων, ἐπέσχε τι, καὶ διεσκέπτετο. ἐπεὶ δὲ ἱκανῶς ἐχρημάτισε τῶς

Contingat mihi vincere li-tem, coronari Olympia. Porrò ex his qui nauiga-bant, hic optabat vt spira-ret Boreas, ille vt Notus Agricola optabat pluuiam contrà fullo, Solem. At Iupi-ter audiens, & singula vot diligenter expendens, no omnibus pollicebatur: ve-rùm hoc concesſit Satur-nius, abnuit illud. Nam iusta vota per os feneſtra ſurſum admittebat, admiſ-ſa ad dextram ſtatuens, rur-ſus iniqua remittebat irri-ta, flatu deorſum redigens, ne poſſint ad cælum acce-dere. Super vno quodam voto videbam illum etiam ambigentem. Etenim cùm eſſent duo qui diuerſa pete-rent, æquales victimas pol-licitantes, non inueniebat v-tri potiùs annueret. Itaqu iam Academicum illud ill accedebat, vt nihil ſtatuer poſſet: verùm & exemple Pyrrhonis, ſuſpenſus hære-bat etiam, ac conſiderabat. Porrò quum iam ſatis R vot-

propo-

τῆς ἐυχᾶς, ἐπὶ τὸν ἑξῆς με-
ταβὰς θρόνον, καὶ τὸν λυ-
τίραν θυείδα καταπύσας
τοῖς ὄρκοις ἐσχόλαζε, καὶ τοῖς
ὀμνύουσι. χρηματίσας δὲ καὶ
τούτοις, καὶ τὸν Ἐπικούρεον
Ἑρμόδωρον ἐπιπλήξας, μετ-
εκαθίζετο ἐπὶ τὸν ἑξῆς θρόνον,
κλῃδόσι καὶ φήμαις καὶ οἰωνοῖς
προσέξων, ἔστ' ἐκάθηρε τὸν
τῶν θυσιῶν θυείδα μετιών, δι'
ἧς ὁ καπνὸς ἀνιὼν, ἀπήγγελε
τῷ Διὶ τοῦ θύοντος ἑκάστου
τοὔνομα. ἀποστὰς δὲ τούτων,
προσετάττε τοῖς ἀνέμοις, καὶ
τὰς ὥρας, ἃ δεῖ ποιεῖν, τέ-
μπρον παρὰ Σκύθαις ὑέτω.
παρὰ Λίβυσιν ἀστραπέτω.
παρ' Ἕλλησι νιφέτω. σὺ δὲ ὦ
Βορέα πνεῦσον ἐν Λυδίᾳ,
σὺ δὲ ὁ Νότος ἡσυχίαν ἄγε.
ὁ δὲ Ζέφυρος τὴν Ἀδρίαν δια-
κυμαινέτω. καὶ ὁ χαλάζης δ-
σον μύλιμνοι χίλιοι διασκε-
δαθύτωσαν ὑπὲρ Καππαδο-
κίας. ἁπάντων δὲ ἤδη
σχεδὸν αὐτῶν διακεκριμένων,
ἀπήμεν ἐς τὸ συμπόσιον,
δεῖπνον γὰρ ἦδη καιρὸς ἦν.
καί

proponentibus dedisset ope-
ram, & ad proximam digres-
sus sellam, & ad secundam
fenestram, prono capite fœ-
dera ferientibus ac iurantibus
dabat operam. Vbi his
quoque responsum esset, ac
Hermodorum Epicureum
fulmine comminuisset, ad
proximam deinde sellam se
transtulit, de diuinationi-
bus omnibus & auguriis au-
diturus. ¶ Hinc ad sacrifi-
ciorum fenestram transiit,
per quam fumus ascendens
denunciabat Ioui nomen vn-
iuscuiusque qui rem diui-
nam faceret. ¶ Rursum o-
missis his, ventis & horis
mandabat quae facere debe-
rent: Hodie apud Scythas
pluito, apud Libyes fulgura-
to, apud Graecos ningito. At
tu Borea spira in Lydia, Tu
Note quiesce. Zephyrus Ad-
riani vndas concitet. Tum
in Capadociam gradinis
mille modij dispergantur.
Tandem omnib. fermè ordi-
natis, discedebamus in eum
locum vbi compotant Dij. Iam enim X cœnæ tempus erat:

καὶ μὲ ὁ Ἑρμῆς παραλαβὼν, κατέκλινε παρὰ τὸν Πᾶνα, καὶ τοὺς Κορύβαντας καὶ τὸν Ἄττιν καὶ τὸν Σαβάζιον, τοὺς μιζθίκους τούτους, καὶ ἀμφιβόλους θεούς. καὶ ἄρτον μὲν ἡ Δημήτηρ παρεῖχε, καὶ ὁ Διόνυσος οἶνον, καὶ ὁ Ἡρακλῆς κρέα, καὶ μύρτα ἡ Ἀφροδίτη, καὶ ὁ Ποσειδῶν μανίδας. ἅμα δὲ καὶ τῆς ἀμβροσίας ἠρέμα, καὶ τοῦ νέκταρος παρεγευόμην. ὁ γὰρ βέλτιστος Γανυμήδης, ὑπὸ φιλανθρωπίας, ἐπιβλέποντά ποτε τὸν Δία, κοτύλην ἂν ἕν καὶ δύο ἐπέχεέ μοι φειδωλῶς. οἱ δὲ θεοὶ, ὡς Ὅμηρός που λέγει, καὶ αὐτὸς, οἶμαι, καθάπερ ἐγὼ, τάχα τεθραμμένοι, οὔτε σῖτον ἔδουσιν, οὔτε πίνουσιν ἄνθοπα οἶνον, ἀπὸ τῆς ἀμβροσίας παρατίθενται, καὶ τοῦ νέκταρος μεθύσκονται· μάλιστα δὲ ἥδονται, σιτούμενοι τὸν ἐκ τῶν θυσιῶν καπνὸν, αὐτῇ κνίσσῃ ἀνειλιγμένον, καὶ τὸ αἷμα δὲ τῶν ἱερείων, ὃ τοῖς βωμοῖς οἱ θύοντες προχέουσιν. ἐν

méque Mercurius arreptum iussit accumbere & iuxta Panem & Corybantes, & Attin ac Sabazium, inquilinos istos & ancipites Deos. Interea panem exhibebat & Ceres, Bacchus vinum, Hercules carnes, myrtum Venus, Neptunus mænides. Simul interim & ambrosiam & nectar furtim degustabam. nam a optimus ille Ganymedes, vt est hominum amans, siquando conspexisset Iouem auertere oculos, nectaris cyathum vnum, nonnunquam etiam duos mihi infundebat. Dij verò, quemadmodum alicubi dixit Homerus, & ipse opinor, vt ego, illic cōspicatus, neque frumentum edūt, neque potant nigrantia vina: verùm ambrosiam apponunt, & nectare inebriantur: præcipuè verò gaudent vesci sacrificiorum fumo, vnà cum ipso nidore subuolante: ad hæc sanguine victimarum, quem sacrificantes aris infundunt.

Cæterùm

ἐν δὲ τῷ δείπνῳ ὁ τε Ἀπόλλων ἐκιθάριζεν, καὶ ὁ Σειληνὸς κόρδακα ὠρχήσατο, καὶ αἱ Μοῦσαι ἀνασᾶσαι, τά τε Ἡσιόδου Θεογονίας ἦσαν ἡμῖν, καὶ τὴν πρώτην ὠδὴν τῶν Πινδάρου. κἀπειδὴ κόρου ἐλάβομεν, ἀνεπαυόμεθα, ὡς ἕκαστος εἶχεν ἕδρας, ἱκανῶς ἐμπεφορημένοι. Ἄλλοι μὲν δὴ θεοί τε, καὶ ἄνδρες ἐπεκορυσσοῦ, Εὕδουσαν νύκτα· ἐμὲ δ' οὐκ εἶχε ὕπνος ὅπνος. ἀνελογιζόμην γὰρ πολλὰ καὶ ἄλλα, μάλιστα δὲ ἐκεῖνα, πῶς ἐν τοσούτῳ χρόνῳ ὁ Ἀπόλλων ἡ φύσις ἐποίησε καὶ πῶς γίνεται νὺξ ἐν ἡμέρᾳ, καὶ ἥλιος παρούσης ἀεὶ, καὶ σωτυχομένης. τότε μὲν οὖν μικρόν τι κατέλαβον. ἕωθεν δὲ διανασὰς ὁ Ζεὺς, προεῖπε τὴν κηρύκειον ἐκκλησίαν. κἀπειδὴ παρῆσαν ἅπαντες, ἄρχεται λέγειν. Τοῦ μὲν αἰτίαν οὐ ξυνῆκα ὑμᾶς, ὦ χθιζὸς ὧδε ξένος παρέσχηται. πάλαι δ' ἐβουλόμην ὑμῖν κοινώσασθαι περὶ τῶν φιλοσόφων, μάλι

σά

Cæterùm inter cœnandum & Appollo citharam canebat, & Silenus Cordacem saltabat: & Musæ surgentes in medium, tum Hesiodi Theogonias nobis canebant, tum primam ex Pindaricis hymnis odam. deinde omnium saturi requieuimus quo quisq; sederamus loco, satis auidi potu.

At reliqui noctem diuiq; hominesq; per omnem

Dormibant, me nequaquã sopor alius habebat: verùm mecum animo versabam cùm alia permulta, tum illa præcipuè, quî fieret vt Apollini tanta iam tẽpore nõ proueniret barba: aut quo pacto nascereturnix in cælo, quum sol semper adesset, vnáq; conuiuium agitaret. Ac tum quidem pusillum obdormiui: manè verò surgens Iupiter, iussit indici concionem. mox quum adessent omnes, sic farier infit: Vti vos conuocarẽ, in causa fuit hospes hic, qui heri aduenit. Verùm quum alioqui iam olim mihi fuerit animus communicare vobiscum de philosophis, maxi-

τά γε ἀπὸ τῆς σελήνης, καὶ ὧν ἐκείνη μέμφεται, προπαρασκευάσας, ἤγωμαι, μηκέτι ἐπὶ πλέον παρατεῖναι τὴν διάσκεψιν· γέγονε γάρ τι ἀνθρώπων γένος, οὐ πρὸ πολλοῦ τὸν βίον ἐπιπολάζον, ἀργόν, φιλόνεικον, κενόδοξον, ὀξύχολον, φιλόνικον, φιλόμωρον, τετυφωμένον, ἥδιστα ἀνάπλεων, καὶ ἵνα καθ' Ὅμηρον εἴπω, ἐτήσιον ἄχθος ἀρούρης. οὗτοι τοίνυν εἰς συστήματα διαιρεθέντες, καὶ διαφόρους λόγων λαβυρίνθους ἐπινοήσαντες, οἱ μὲν Στωϊκοὺς ὀνομάσασιν, οἱ δὲ Ἀκαδημαϊκούς, οἱ δὲ Ἐπικουρείους, οἱ δὲ Περιπατητικούς, καὶ ἄλλα πολλῷ χειροτέρα τούτων ἐπεῖνα δὲ, ὄνομα σεμνὸν, τὴν ἀρετὴν φιλοῦμενοι, καὶ τὰς ὀφρῦς ἐπάραντες, καὶ πώγωνας ἐπισπασάμενοι, περιέρχονται ἐπὶ πλάσῃ σχήματι, κατάπλεα κακῶν φιλοσόφων ὄντα, ἐοικότες, μάλιστα τοῖς τραγικοῖς ἐκείνοις ἀρχιτεκτόσι, ὧν ἂν ἀφέλῃς τὰ πρόσωπεῖα, καὶ τὴν χρυσόπαστον ἐκείνην στολὴν,

τὰ κα-

méque verò à Luna, hisque de quibus illa queritur, commotus, ſtatui haudquaquam diutiùs prorogare conſultationem. Eſt enim γ hominum genus, quod non ita pridem in vita fluitare cœpit, iners, contentioſum, gloriæ auidum, iracundum, gulæ ſtudioſum, ἀ ſtultum, faſtuoſum, contumelioſum: ὃ vt verbis Homericis dicam, Telluris inutile pondus. Iſti igitur ι in ſectas diuiſi, ac varijs rationum labyrinthis excogitatis, alij ſeſe Stoicos appellant, Academicos alij, alij Epicureos, alij Peripateticos, aliis item vocabulis his multò magis ridiculis. Deinde vbi venerandum illud ϛ virtutis nomen induerint, tum adductis in altum ſupercilijs, promiſſaque barba, fucato habitu obambulãt, deteſtandos mores ſecum circumferentes: ſimillimi nimirũ iſtis. κ Tragœdiarũ hiſtrionibus, quibus ſi perſonas ſtolamque illã auro ſparſam detraxeris, quod

ἢ δὲ λοιπὸν ὄντως γελοῖον ἀνθρώπιον, ἐπὶ δραχμῶν ἑπτὰ ἀγῶνα μισθωσόμενον. Ζιῦτοι δ' ὄντες, ἀνθρώπων μὲν ἁπάντων καταφρονοῦσι, περὶ θεῶν δὲ ἀπόρρητα διεξέρχονται. καὶ σιωπᾶν δοξάπασι μειράκιά τι πολυθρύπτοις ἀριστίνδην πραγματεύσασι καὶ τὰς τῶν λόγων ἀκρίας ἐκδιδάσκουσι. καὶ πρὸς μὲν τοὺς μαθητὰς διαρτιείαν ἀεὶ καὶ σωφροσύνην ἐπαινοῦσι, καὶ πολύτιμον καὶ ἀδονῆς κατάπλεως· μόνοι δὲ καθ' ἑαυτοὺς γνόμενοι, τί ἂν λέγοι τις, ὅσα μὲν ἐσθίουσιν, ὅσα δὲ ἀφροδισιάζουσιν, ὅπως δὲ πιμπλέχουσι τῶν ὀβολῶν τὸν ῥύπον; τὸ δὲ πάντων διανόητον, ὅτι μηδὲν αὐτοῖς μήτε κοινὸν μήτε ἴδιον ἐπιτιλεῖται, ἀλλ' ἀχρεῖοι καὶ πιμπλοὶ καθεστῶτες, οὔτε ποτ' ἐν πολέμῳ ἐναρίθμιοι, οὔτ' ἐνὶ βουλῇ ὅμως τ' ἄλλων κατηγοροῦσι, καὶ λόγους τινὰς πρὸς συμφορήσαντος, καὶ λοιδορίας τινὰς ἐκμιμιλιτηκότος,

quod supereſt, id ridiculum eſt, nempe homunculus ſeptem denarijs ad agonem conductus. Atqui huiuſmodi cùm ſint, & mortales quidem vniuerſos aſpernantur, de dijs verò abſurda prædicant, contracliſq; cœtibus adoleſcentulorũ (quos nihil negotij ſit fallere) nobilem illam virtutem oſtentant, & verborum ambiguitates docent, atque apud diſcipulos temperantiam ſemper ac modeſtiam laudant, opes ac voluptatem execrantur. Cæterùm vbi ſoli & apud ſeſe eſſe cœperint, quid attinet dicere quantoperè ſeſe ingurgitent, quam immodici ſint ad Venerem, quemadmodum autem etiam aſſium ſordes oblingant? Iam illud eſt omnium grauiſsimum, quòd cùm ipſi nihil agant, neq; publicum, neq; priuatũ, ſed inutiles ac ſuperuacanei deſideant: nuſquam in conſilijs, nuſquã numerentur in armis: tamen reliquos accuſant, ac vigulenta quædam & dicta cõgerentes, neq; non maledicta quæ-

τοῦ, ἐπιτιμῶσι, καὶ λοιδορῶσι τοῖς πλησίον. καὶ οὕτω ἂν τὰ πρῶτα φέρεσθαι δοκεῖ, ὃς ἂν μὲν γαλοφωνότατός τις ᾖ, καὶ ἰταμώτατος, καὶ πρὸς τὰς βλασφημίας θρασύτατος. καί τοι τὸν ἀσχημονοῦντα αὐτῶν, καὶ βοῶντα, καὶ λατυγοροῦντα τὰ ἄλλα ἰὼ ἔρη, σὺ δὲ δὴ τί πράττων τυγχάνεις, ἢ τί φῶμεν πρὸς θεῶν, σὲ πρὸς τὸν βίον σωτηλᾶν, φαίη ἄν, ἀτὰ δίκαια καὶ ἀληθῆ θέλοι λέγειν, ὅτι πλεῖν μέν, ἢ γεωργεῖν, ἢ στρατεύεσθαι, ἢ τι ναυτικὸν μετιέναι, περιττὸν εἶναί μοι δοκεῖ. διάκραγα δέ, καὶ ἀχμῶ, καὶ ψυχολετῶ, καὶ ἀνυπόδητος τοῦ χειμῶνος περιέρχομαι· καὶ ὥσπερ ὁ Μῶμος ἀπὸ τῶν ἄλλων γινόμενα συκοφαντῶ· καὶ εἴ μού τις ὠψώνηκεν τῶν πλησίον πολυτελῶς ἢ ἑταίραν ἔχει τοῦτο πολυπραγμονῶ, καὶ ἀγανακτῶ. εἰ δὲ τῶν φίλων τις ἢ ἑταίρων διατέθειται νοσῶν, ἐπικουρίας τε καὶ θεραπείας δεόμενος, ἀγνοῶ. τοιαῦτα μέν

dā meditati obiurgāt, proximisq; conuicianur, adeò vt is inter hos primas tenere videatur, qui clamosissimus sit, & impudētissimus, & ad maledicendum audacissimus. At sanè si quis istum sine fine ista facientem, vociferantem & cæteros incusantem percontetur ad hunc modum: Tu verò quid tandem facis? aut quid per deos dicemus te ad vitam conferre? nimirum respondebit, si modò recta veráque fateri volet, hoc modo: Nauigare quidem, aut agros colere, aut militare, aut artem aliquam aggredi, superuacaneum mihi videtur: cæterùm clamo, squaleo, frigida lauo, incalceatus per hyemem obambulo: ac veluti Momus ille, quæ ab alijs geruntur, calumnior: ac si quis diuitum sumptuosiùs obsonārit, aut amicam habeat, id exquiro, atq; indignor. Quòd si amicorum quispiam aut sodalium morbo decumbat, curáque & obsequio egeat, id ignoro. Hoc genus

μὴ ὄντων ὑμῖν, ὦ θεοί, ταῦτα τὰ θρέμματα. οἱ δὲ δὴ Ἐπικούρειοι αὐτῶν λεγόμενοι, μάλα δὴ καὶ ὑβρισταί εἰσι, καὶ οὐ μετεώρως ἡμῶν καταπτύουσι, μήτε ἐπιμελεῖσθαι τῶν ἀνθρωπίνων λέγοντες τοὺς θεούς, μήτε ὅλως τὰ γινόμενα ἐπισκοπεῖν. ὥστε ὥρα ὑμῖν λογίζεσθαι, διότι ἐν ἄπαξ οὗτοι πεῖσαι τὸν βίον ἀνατρέψουσιν, οὐ μετεώρως πεινάσεσθε. τίς γὰρ ἂν ἔτι θύσειεν ὑμῖν, πλέον ὀφθὲν ἐξ αὐτῶν προσδοκῶν; ἃ μὲν γὰρ ἡ σελήνη ἀπειλεῖται, πάντα ἀκούσατε τοῦ ξένου χθὲς διηγουμένου. πρὸς ταῦτα βουλεύεσθε, ἃ καὶ τοῖς ἀνθρώποις γένοιτ' ἂν ὠφελιμώτατα, καὶ ἡμῖν ἀσφαλέστατα. ἐπεὶ σὺ ταῦτα τοῦ Διὸς, ἡ ἐκκλησία διετεθρύλλησε. καὶ οὐθὺς ἐβόων ἅπαντες, ἀστράπτωμεν, κατάφλεξον, ἐμπίπρησον, εἰς τὸ βάραθρον, εἰς τὸν Τάρταρον, ὡς τοὺς Γίγαντας. ἡσυχίαν δὲ ὁ Ζεὺς αὖθις παραγγείλας, ἔσεσθαι ταῦτα, ὡς βούλεσθε, ἔφη, καὶ πάντα

genus sunt nobis, ô dij, hæ pecudes. Iam verò qui ex his vocantur Epicurei, vehementer sunt etiam contumelioſi, neque mediocriter nos mordent, affirmantes neque dijs eſſe curæ res mortalium, neque omninò conſiderari à nobis quid apud illos agatur. Quas ob res tempus eſt vt de his conſultemus: propterea quòd ſi ſemel valeant hæc perſuadere ijs qui ſunt in vita, non mediocriter eſurietis. Quis enim pòſt vobis μ rem diuinam faciat, cùm nihil inde expectet emolumenti? Nam de quibus Luna hos accuſat, omnes audiſtis heri narrantem hoſpitem. Super his conſultate, quæ pariter & hominibus ſint quamutiliſſima, & nobis quammimimè periculoſa. Hæc locuto Ioue, frequens affremebat concio. mox clamatum eſt ab omnibus: Effulmina, exure, comminue in barathrum, in tartarum, vti Gigantes. At Iupiter rurſum indicto ſilentio: Fient iſta, inquit, quemadmodum vultis.

Omnes

πάντων ἐπιτρίψουσα αὐτῇ δίκα λικλικῇ. πλὴν τό γε νῦν ἔᾶναι, ἐ θέμις διολαφλῶαί τινα· ἱερομηνία γάρ ἐστιν, ὡς ἴσθε, μηνῶν τῶνδε τεττάρων. καὶ ἤδη πλὼ ἐκεχειρίαν ἐπηγγελκάμην. ἐς νέωτα οὖν ἀρχομένου ἦρος, κακοὶ κακῶς ἀπολοῦνται ὑπ' ὀμφαλίῳ βιαιοσφαλεῖ καὶ μυκησιν ἐπ' ὀφρύσι νεύσι Κρονίων. περὶ δὲ Μηνίππου ταῦτα, ἔφη, μοι δοκεῖ, περιαιρεθέντα αὐτὸν τὰ πτερὰ, ἵνα μὴ καὶ αὖθις ἔλθῃ ποτὲ, ὑπὸ Διὸς Ἑρμοῦς ἐς πλὼ γῆν κατηρεφθῆναι τιμωρόν. καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἰπὼν, διέπαυσε τὸν σύλλογον. ἐμοὶ δ' ὁ Κυλλήνιος, τῇ δεξιᾷ ὀρθὸς ἀναπετάσας, περὶ ἑσπέραν χθὲς κατέθηκε, φέρων ἐς τὸν Κεραμεικόν. Ἀπαντα ἀκήκοας, ἅπαντα, ἃ ἐγὼ φέρω, τὰ ἐξ οὐρανοῦ· ἄπειμι δέ νυν, καὶ τοῖς ἐν τῇ Ποικίλῃ περιπατοῦσι τῶν φιλοσόφων, αὐτὰ ταῦτα ἀναγγελῶ.

Omnes vt comminuentur cum ipsa sua dialectica. Quanquam in præsentia sanè fas non est punire quenquam. Est enim Hieromenia, sicuti nostis, quatuor hos menses: iámque inducias promulgaui. Itaque proximo anno ineunte Vere, mali malè perdentur, formidando fulmine. Sic ait, atque supercilijs pater annuit atris. Porrò de Menippo hæc mihi videntur, inquit, vt ademptis illi alis, ne quando denuò redeat, à Mercurio deferatur hodie in terrã. Hæc locutus demisit cœtum. Me verò Cyllenius dextra aure suspensum, heri circiter vesperam depositi in Ceramico. Audisti omnia: omnia inquam, amice, quæ è cœlo mecum affero. Quare abeo iam, eadem hæc renunciaturus philosophis in Pœcila inambulantibus.

GILBER.

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

a TER mille igitur erant.] *Occasio dialogi. iocosè ludit* ὑπερνεφέλω. *b* Mansio.] σταθμὸς, *quod itineris diurni spacium est, produci fertur stadijs centum & quinquaginta, quæ milliaria essent vndeuiginti, quadrante minus. Nam & Iurisconsulti viginti milliaria diurnis itineribus concesserunt. c* Quòd si non credis.] *Docilitas & attentio. d* Neque enim ciuile fuerit.] *Narratio, ac primùm quibus de causis ad Philosophos se contulerit. e* Atque hic mihi.] *Ignorantia & insscitia vulgi. f* Grauabar erectus.] *Causæ, quibus commotus cœlum ac Iouem ipsum adeundum censuerit: nempe Philosophorum diuersa & incerta doctrina. g* Atqui riderers, amice.] *Hîc Astrologos irridet, qui de motu positúq; stellarum se futura dicere posse mentiuntur, vana curiositate ac insania: quorum innumeri, propè scelestissimis inuentis atque flagitijs, prodijs habiti sunt. h* Quid autem.] *De infinito. i* Bellum rerum omnium parentem.] *Sunt qui hoc ad Philosophorum quorundam decretum referunt, qui dixerunt, rerum summam è lite progigni. k* Soli rerum.] *Anaximander cœlestia sydera, Apollo Iouis & Latonæ filius, diuinationis Deus, Musarum præses, & Medicæ artis repertor à Poëtis dicitur. l* Eius rei conficiendæ.] *Quibus rationibus adductus, perficiendæ rei propositæ spem cæperit. m* Aesopus fabularum scriptor.] *Sic Plutarchus in Solone,* ὁ λογοποιὸς Αἴσωπος *dicitur. n* Qui aquilis ac scarabeis.] *Hic Apologus inter alios extas non inelegans. o* Correptis auibus.] *Hypotyposis volatum & ascensum meditantis. p* Diuerti.] *Diuersorium Lunæ, vnde prospectu in terram capto, cuncta quæ inferioribus hisce regionibus geruntur, inspicit. q* Rhodiorum colossum.] *Tacitè & hæc, vt ambitiosa hominum opera, perstringit. Colossi dicuntur statuæ ingentes. Inter has in primis celebratur Solis colossus apud Rhodios, septuaginta cubitis altus. De eo idem Lucianus in Ioue Tragœdo. Hinc nata hyperbole, Colossea magnitudine, in homines prægrandi corporis mole: quâ sæpè Lucianus vtitur. r* Repentè factus Lynceus.]

Lynceus.] *Lyncei perſpicacitas in prouerbium abijt quòd vi-deret quæ ſub terra forent. Idem de eo in Hermotimo, & in dia-logo Menippi & Tireſiæ.* s Empedocles.] *Empedoclem hîc notat, veluti quòd ipſe quoq; de rebus naturalibus abſurdè nu-gatus ſit. Alludit autem ad id, quòd idem (vt quidam tradunt) in crateres Aetnæ præcipitauit ſe.* t Nonnihil perturba-bar, ratus dæmonem.] *Dæmon ab antiquis dicebatur Deus, ſapiens, genius, præſes, fortunæ conciliator bonæ, vel aduerſæ, hinc dicti ſunt κακοδαίμονες, malorum & omnium infortu-niorum autores: εὐδαίμονες, bonorum & virtutum datores. Dæmones verò dixerunt, qui à lunari globo, & à media aeris regione potens in terram imperium habent, & dominium in re-liquas creaturas, vt Verumnus, Hippo, Priapus, &c.* * Nul-lum ego ſum numen.] *Hoc carmen extat apud Homerum Odyſſ. π. ſub perſona Vlyſſis, loquentis ad Telemachum filium, quòd Plutarchus in Commentario, cui titulus. Quo pacto quis intelligat ſe profeciſſe, monet vt ſemper habeamus in promptu tanquam pharmacum aduerſus venenum adulationis, aut vb quis nos magnificentiùs quàm pro merito laudat.* u Alterò oculo melius.] *Lignarij fabri lapidumq; ſectores rubricat linea opus dirigunt, vnoq; oculo clauſo rectitudinem eius me tiuntur, ne vago amborum oculorum diſcurſu norma rectitudi nis conturbetur: vno enim oculo rectiùs cernimus quàm duo bus, quia plures motus duobus, quàm vno excitantur: & qui radij oculi vtriuſque non ſine perturbatione in idem concidunt Itaque cùm vno inſpicimus oculo, ad rectum conſpectum, tan quam regulam melius quod rectum eſt deprehendimus & iu dicamus, vt author eſt Ariſtoteles in Probl. Hinc Perſ. ſat. 1*

Non ſecus, ac ſi oculo rubricam dirigat vno.

Et Iuuenalis: — & ſtatua meditatur prælia luſca. *id eſt vno oculo clauſo: quo ictus certior fieret. Sic enim bellatorum ſtatuæ erigebantur, vno oculo clauſo, vt homines imitarentur qui vt rectius feriant, oculum claudere ſuperinducto cilio con ſueuerunt.* x Ad Scythas.] *Scythas hodie Tartaros appe lari, neoterici Coſmographi teſtantur.* y Si quis produc multos.] *Amplificatio à ſimili.* z Verùm in vario.] *Va num atque inutile ſtudium plura poſſidendi.* A Vniuer

Græcia

Græcia.] *A collatione partium ac totius.* B In orbem obambulantes.] *Ciuitatum propria studia.* C Vitæ formicarum.] *Collatio formicarum.* D Myrmidonas.] *De Myrmidonum origine hæc apud veteres refertur historia. Inter Atticam & Peloponnesum, in faucibus Saronicis sinus, sita est Aegina insula, Atticæ Athenisq; obiecta. In qua cùm regnaret Aeacus, Iuno totam insulam peste corrupit: labe verò magis ac magis gliscente, hominibus insula despoliatur. Aeacus hanc solitudinem, ciuiumq; inopiam indignè ferens, Iouem patrem orat, vt iacturam hanc quoquo modo resarciat. Iupiter ingentem formicarum cateruam, quam in proxima quercu conspicatus fuerat, in homines transformatam, filio donauit. Ab his Myrmidones, quoniam μύρμηξ Græcis formica est, nominati. Strabo verò libro 8. Aeginetas non à formicis natos: sed quòd formicarum in morem in specubus, effossisq; cauernis habitarent, hoc nomen accepisse memorat.* E Luna.] *Querela Lunæ, de Philosophorum contumelijs.* F Et tamen.] *Amplificatio ab immerito.* G Hæc igitur memineris.] *Epilogus.* H Etenim paulò pòst.] *Ascensus in cœlum, & ad ipsum Iouem. Et hactenus quidem hominum stultitiam & cupiditates persecutus est: iam & illa, quæ de dijs feruntur, eodem modo exagitat.* I Tertio die.] *In Græco est* τριταῖος ἐπαλγιάσας τῷ ἥλῳ, *pro τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ.* K Titanico vultu.] *Titanicum autem toruum vocant ac tetricum, ac cuiusmodi fuisse feruntur veteres illi Titanes. Idem in Timone: Itaque promissa barba, reductisque supercilijs, secum murmurans nescio quid, accedit, Titanico vultu aspiciens.* L Attonitus.] ἐμβρόντητοι & ἐμβροντηθέντες à Græcis κυρίως appellantur, *quorum mens aut ictu fulminis, aut incredibili eius pauore obstupescit. Vtrumque vocabulum per metaphoram ad alia transferitur: vt hîc. Stupidum atque animi impotentem plerunque significat. Moschopulus:* ἐμβρόντητος, ὁ ἔξω φρενῶν, ἀπὸ τῶν ἐπὶ τὸν τυφῶνα καταφερομένων σκηπτῶν. *Demosthenes:* ὥσπερ τοὺς τυφωνᾶς, ἐμβρόντητον, εἰπεῖν οὕτω λέγεις. *Hos Latini attonitos dicunt. Celsus: Attonitos quoq; raro videmus, quorum & corpus & mens stupet. Fit interdum ictu fulminis, interdum morbo:* ἀποπληξίαν *hunc Græci vocant. Ouidius Trist. 1:*

Non

Non aliter ſtupui, quàm qui Iouis ignibus ictus
Viuit, & eſt vitæ neſcius ipſe ſuæ.

Xenophon ἀναβας. γ. *& ἐκλωιχᾶν δὲ vſus eſt his dictionibus.* M Omnia dilucidè expoſui.] *Exponit Iouicauſam aduentus ſui in cœlum.* N Nunc venit.] *Ridicula & inepta cura Iouis.* O Contentionem illorum.] *Eiuſdem expoſtulatio, quòd contemni incipiat.* P Erant autem huiuſmodi.] *Vota mortalium.* Q Exemplo Pyrrhonis.] *Gellius libro* 11. *capite* 5. *de Pyrrhonijs loquens ſcribit: Nihil enim decernunt, nihil conſtituunt: de his Cicero in Lucullo.* R Vota proponentibus.] *Sic fœdera ferientibus; operam precibus audiendis dare: id eſt, vacare.* S Ad proximam digreſſus ſellam.] *Iuramenta.* T Hinc ad ſacrificiorum.] *Sacrificia.* V Rurſum omiſsis his.] *Quæ cuique ſublimium imperare ſoleat.* X Cœnæ tempus.] *Conuiuia Deorum.* Y Iuxta Panem.] *De Pane pluribus in locis annotatum eſt, maximè in eiuſdem Luciani epigrammate de Echo & Pane, in Bis accuſato, in Deorum conuiuio, in Ganymedis dialogo, in alio Panos & Mercurij dialogo.* Z Ceres panem.] *Ceres Opis & Saturni filia, Dea frugum fingitur: plerunque pro pane aut cibo accipi ſolet, ſecundum illud Terentij*, Sine Cerere & Bacho friget Venus. *Cùm autem ab antiquis Dea iudicata ſit, quæ ve prima repererit, Plinius libr.* 7. *cap.* 56. *ſcribit.* a Optimus ille Ganymedes.] *Homerus enim à dijs raptum tradit ad pocillandum, vt dixi in dialogo Neptuni & Mercurij, & alijs in locis.* β Illa præcipuè.] *Ridiculum.* γ Hominum genus.] *Deſcriptio Philoſophorum.* δ Stultum, faſtuoſum.] *Mores.* ε In ſectas diuiſi.] *Sectæ.* ζ Virtutis nomen induerint.] *Habitus.* η Tragœdiarum hiſtrionibus.] *Collatio hiſtrionum.* θ Mortales quidem.] *Doctrina.* ι Apud ſeſe eſſe cœperint.] *Vitia domeſtica.* κ Dicta congerentes.] *Petulantia linguæ.* λ Hoc genus ſunt nobis.] *Epicurei, quos ſpeciatim notat, vt qui Deos eſſe negent.* μ Rem diuinam faciat.] *A periculo exhortatio.* ν Communiuentur.] *Reiectio cauſæ.*

ANAXAS.

ΑΝΑΧΑΡΣΙΣ, ἢ περὶ Γυμνασίων.

ANACHARSIS, seu de Gymnasijs.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

DIsputant de gymnasijs siue exercitijs adolescentum, Anacharsis & Solon. Cuius rei occasio hæc fingitur. Quum Anacharsis Athenas ex Scythia profectus, vt & Solonem (qui temporibus illis pro sapientissimo habebatur) audiret, & Græcorum instituta ac mores cognosceret, fortè inter cætera iuuenes Athenienses inter se luctantes, ac mutuò in luto ac puluere sese prosternentes ac volutantes aspiceret, ignarus quid agerent, aut quorsum ea contentio pertineret, rem & causam à Solone perquirit: qui cùm exercitandi genus esse diceret, & laudem ac præmia certaminum corollas ac poma quædã commemoraret: ille ob tam paruas res tanto & tam acri studio illos inter se contendere, pro stulto ac deridẽdo putat. Proindè altero institutũ hoc vt suum commẽdante, altero verò ceu stultitiam atq; dementiam quandam ridente, paulatim eò venitur, vt Solon totam ciuitatis & informandæ iuuentutis rationem exponat. Ac primùm quidem, quibus disciplinis, quibusq; exemplis animos ac mentes ciuium informent commemorat: deinde & corporum exercitium, & qui finis eorundem, quæq; vtilitas sit, recenset. atque ea pars propria instituti argumenti est. Cæterùm quia finem, à dissimilitudine rerum & instrumentorum, & quòd hęc puerilia, ad seria certamina ac bella parum profutura videantur, Anacharsis iterum confutat, monetq; vt ista potius armorum exercitatione ad futuros casus sese parent. Solon solennium quoq; ludorũ auctoritatem & instituta, deinde publicum morem, & postremò etiam Lacedæmoniorum exemplum allegat: vbi tum ad Lacedæmoniorum ludos, & puerorum verberationes, ita respondet Anacharsis, vt videatur Lucianus reprehendendi magis causa illorũ mentionem facere, quàm q; inhuma-

nitatem atq; sæuitiam istam laudet. Porrò videtur interim & illud voluisse Lucianus, ostendere videlicet rationem quandam qua iuuentus institui atque informari ad rempub. bene ac rectè possit, cuiusmodi & pleraque ea sunt quæ à Platone De legib. lib. 7. & 8. de educatione & institutione iuuentutis traduntur. Adeoque breui isto Solonis sermone omnia fermè ea Lucianus complexus est, quæ ille multis verbis & libris vix absoluit.

Ἀναχάρσις ἢ Σόλων.

Anacharsis. Solon.

Ταῦτα δὴ ὑμῖν, ὦ Σόλων, τίνος ἕνεκα οἱ νέοι ποιοῦσιν; οἱ μὲν αὐτῶν περιπλεκόμενοι, ἀμύλως ἀποσκιρτῶσιν, οἱ δὲ ἄγχουσι καὶ λυμίζουσι, καὶ ἐν ᾧ πηλῷ σφαναφύρονται καλινδούμενοι, ὥσπερ ὗες. καί τοι κατ' ἀρχὰς ὀθνεῖοι ἀπλυσάμενοι (εἶδον γάρ) λίπα τε ἠλείψαντο, καὶ κατέψησαν μάλα ἁβρωιαῶς ἄτερος τὸν ἕτερον ἐν ᾧ μέρα. μετὰ δέ, οὐκ οἶδ' ὅ, τι πα θόντες, ὠθοῦσί τε ἀμύλως σφωνωσκότες, καὶ τῷ μετώπῳ σφαράττουσιν, ὥσπερ οἱ κριοί. καὶ ἤν τινὰ ἀράμενος ἐκεῖνος τὸν ἕτερον ἐκ δίης σκιροῖν, ἀφῆκεν ἐς τὸ ἔδαφος,

Hæc verò [a], ô Solon, quamobrem vestri faciunt iuuenes? Partim enim illorum complexi mutuò se supplantant, partim verò alius aliũ præfocat ac verberat, & cæno semet immiscent, voluntanturq; perinde vt sues. Atqui initiò statim exutis vestimentis (spectator enim astiterabam) alter alterum vnxit & rasit, & vnxit oleo, valde pacatè & amiciter: deinde verò nescio qua offensa dissociati, mutuò se de loco propulerunt innuentes, frontéq; arietantes concurrunt non secus atq; arietes. Et vide vt ille alterum sublatum cruribus humi pro-

λαφ', ἔπ' ἐπικαλαπισθῶν, ἀναπνεῦσαι οὐκ ἐᾷ, σιωπῶν μάτην εἰς τὸν πηλόν. τέλος δέ, ἤδη πιεσπλέξας αὐτῷ τὰ σκέλη, καὶ τὸ γαστέρα τῷ μηρῷ ἐπιβαλὼν τῷ λαιμῷ, ἄγχει ἄθλιον, ὁ δὲ παροκροτεῖ εἰς τὸν ὦμον, ἱκετεύων, οἶμαι, ὡς μὴ τέλεον ἀποπνιγείη. καὶ ὁ μὲν ἐλαίῳ ἕνεκα φείδοιτο μὴ μολυνθείη, ἀπ' ἀφανίσαντος τὸ χρίσμα, καὶ τῷ βορβόρῳ ἀναπλησθέντος. ἐν ἰφῶτι ἅμα πομφῷ, γέλωτα ἐμοὶ γοιῦν παρέχουσιν, ὥσπερ οἱ ἐγχέλυες ἐκ τῶν χειρῶν διολισθάνοντες. ἕτεροι δ' ἐν τῷ αὐτῷ τῆς αὐλῆς τὸ αὐτὸ τοῦτο δρῶσιν, ὑπ' ἐν ψιλῷ οὗτοί γε, ἀπὸ ψάμμου ταύτῃ βαθείαν ἀποβαπτόμενοι, ἐν τῷ ὀρύγματι παράπλεύσί τε ἀπίλουν, καὶ αὐτοὶ ἐκόντες πάλουσι τῷ λύθρῳ, ἀλινηρύονων δίκην, ὡς ἀφικτότεροι ἔῃ ἐν ταῖς συμπλοκαῖς, οἶμαι, τῆς ψάμμου τὸν ὄλισθον ἀφαιρούσης, καὶ βεβαιοτέραν ἐν ξηρῷ παρεχούσης τῷ ἀντίληπτορι, ἐφ' ἑαυτὸν ἐπικαλαπισθῶν, ἀναπνεῦσαι οὐκ ἐᾷ, σιωπῶν μάτην εἰς τὸν πηλόν. τέλος δέ, ἤδη πιεσπλέξας αὐτῷ τὰ σκέλη, καὶ τὸ γαστέρα τῷ μηρῷ ἐπιβαλὼν τῷ λαιμῷ, ἄγχει ἄθλιον, ὁ δὲ παροκροτεῖ εἰς τὸν ὦμον, ἱκετεύων, οἶμαι, ὡς μὴ τέλεον ἀποπνιγείη. καὶ ὁ μὲν ἐλαίῳ ἕνεκα φείδοιτο μὴ μολυνθείη, ἀπ' ἀφανίσαντος τὸ χρίσμα, καὶ τῷ βορβόρῳ ἀναπλησθέντος. ἐν ἰφῶτι ἅμα πομφῷ, γέλωτα ἐμοὶ γοιῦν παρέχουσιν, ὥσπερ οἱ ἐγχέλυες ἐκ τῶν χειρῶν διολισθάνοντες. ἕτεροι δ' ἐν τῷ αὐτῷ τῆς αὐλῆς τὸ αὐτὸ τοῦτο δρῶσιν, ὑπ' ἐν ψιλῷ οὗτοί γε, ἀπὸ ψάμμου ταύτῃ βαθείαν ἀποβαπτόμενοι, ἐν τῷ ὀρύγματι παράπλεύσί τε ἀπίλουν, καὶ αὐτοὶ ἐκόντες πάλουσι τῷ λύθρῳ, ἀλινηρύονων δίκην, ὡς ἀφικτότεροι ἔῃ ἐν ταῖς συμπλοκαῖς, οἶμαι, τῆς ψάμμου τὸν ὄλισθον ἀφαιρούσης, καὶ βεβαιοτέραν ἐν ξηρῷ παρεχούσης τῷ ἀντίληπτορι,

mi proſtrauerit, deinde in eum illapſus ſuſpiciendi facultatẽ non permittit, in cœnũ deorſum adigens. Poſtremò verò iam illius crura ſecundũ ventrem cõplexus, circumiecto gutturi cubito, miſerũ ærumnosè præfocat. Alter autem eius obuerberat humeros, ſupplicans, vt opinor, illi, ne prorſus præfocetur. Sed ne olei quidẽ gratia agũt modeſtiùs, ne lùti aſperginẽ inquinarentur: verùm obſcurata vnctione, & luto cõpleti, largo ſudore perfluentes, copioſam ridendi materiam mihi exhibent, veluti anguillæ è manibus elabentes. Rurſus alij in aulæ area hoc ipſum ſub Ioue facere conſueuerunt, neq; tamen illi ipſi in cœno, ſed profundam arenam ſubijcientes in foſſa cõturbant ſe matuò: ipſiq; vlrò ſpargunt puluerem, gallorum in morem, quò minus (vt mea fert ratio) in complexibus effugiant, arena omnem lubricitatem diſcludente, aduerſarijq; comprehenſionem firmiorem in arido ſub-

ψιν. οἱ δ' ὀρθοὶ ἀλλ' ὑπηνιμένοι, καὶ αὐτοὶ παίουσιν ἀπήνας προσπιπτόντες, καὶ λακτίζουσιν. οὕτω γοιῶ καὶ τὸν ἐθέλοντα ἔοικεν ἀφαιρεῖσθαι ὁ Διακοδάμων, ὅταν αἵματος αὐτὸν καὶ ψάμμου ἀναπλήσας τὸ σῶμα, πυξ, ὡς ὁρᾷς, παλαχθέντ' ἐς πλὴν γνάθον. ἀπὸ δὴ ὁ ἄρχων ἔοικε διϊσῆσιν αὐτὸς, καὶ λύει πλὴν μάχλων. τιμωρόμαι γὰρ τῇ πορφυρίδι, τ' ἀρχόντων τινὰ τῶν εἶναι ὁ ὑπ' καὶ ἐπορῶν, καὶ τ' παλάξαντα ἐπαινῶ. ἅμοι δ' ἀλλαχόθι πάντες ὑπονοῦσι, καὶ ἀναπηδῶσιν, ὥσπερ θέοντες, ἐπὶ τ' αὐτ' μένοντες, καὶ ἐς τὸ ἄνω σωματοῦνται, λακτίζουσι τ' ἀέρα. ταῦτα δὴ ἐθέλω ἐλέγχαι, τίν' ἀγαθὸν ἂν εἴη ποιῶν. ὡς ἔμοιγε μανίᾳ μᾶλλον ἐοικέναι δοκεῖ τὸ πρᾶγμα, καὶ οὐκ ἔστιν ὅστις ἂν ῥᾳδίως μεταπείσειέ με, ὡς ὁ παραπαίουσιν οἱ ταῦτα δρῶντες. Σω. καὶ εἰκότως, ὦ Ἀνάχαρσι, δοκοῦσι τὰ γιγνόμενα φαίνεται, ξένα γε, ὄντα,

ministrante. Cæterum illi stantes erecto corpore puluere pleni, & ipsi mutuis semet afficiunt verberibus, & calcitrãt. Itaq; in felix ille & dẽtes expuenti similis esse videtur: adeò illi os totũ & arena & sanguine oppletum est, palma (vt cernis) in maxillã percusso. Sed ne præses quidẽ ille inter eos pacẽ cõponit, ac pugnã inducta cõcordia dissoluit. Etenim purpura cõiecturã facio, hunc esse vnũ ex illis principẽ. Quin animos è quoq; cohortatur, & laudat eũ qui alteri incussa in faciẽ palmã plagã intulit. Porrò alij alibi omnes accelerãtes in puluere veluti currẽtes subsiliũt, eodẽ in loco pmanentes: & in altũ prosiliẽtes, calce lacessunt aẽra. Quocirca ista p libẽter scire velim, cuiq; cõpẽdij aut vtilitatis gratia facitare soleant. Equidẽ omnino hæc res mihi videtur esse in-

fania: nec quenquam esse arbitror, qui me facilè persuasum ab ista sententia abducturus sit, vt non credam hos insigniter desipere, quibus studio est ista facere. SO. *Ista meherele, ô Anacharsi, non iniuriã ita tibi videntur, cũ & peregrina sint,*

& multùm

καὶ πάμπολυ τὰς Σκυθικῶν ἐθῶν ἀπᾴδουσα. καθάπερ καὶ ὑμῖν πολλὰ ἐκεῖνα μαθήματα καὶ ἐπιτηδεύματα, οἷς Ἕλληνες ἡμῖν ἀποκρίναι ἂν δόξαντα ἄν, εἴ τις ἡμῶν, ὥσπερ σὺ νῦν, ἐπιστάς κοὐδὲν ἧττον ἀπὸ θάρρους ὦ γαθὲ ἡ μανία τὰ γιγνόμενά ἐστιν, ἀλλ' ἐφ' ὕβρει οὗτοι πάντες ἀλλήλους, καὶ λυμαίνονται ἐν ᾧ πηλῷ, καὶ ἐπιπάττουσι πολὺ μόνιν, ἀπ' ἔχθρας τινὰς χρείαν οὐκ ἀπεργάζεται τὸ πρᾶγμα. καὶ ἀκμὴν ὀλίγον ἐπάγεται τοῖς σώμασιν. εἰ μὲν γὰρ ἐν διατριβῆς, ὥσπερ οἶμαί σοι ποιοῦσιν τῇ Ἑλλάδι, οὐκ ἂν μακρὰν εἶς καὶ αὐτὸς ἴσως ἐπιπηλωμένων, ἢ λιπονυμένων ἅτω οἷ τὸ πρᾶγμα καὶ δόξει τι καὶ λυσιτελεῖν ἂν δόξαι. Ἀν. Ἀπαγε, ὦ Σόλων, ὑμῖν ταῦτα γένοιτο τὰ ὠφελίμα καὶ τερπνά· ἐμοὶ δ' εἴ τις ὑμῶν τοιοῦτό τι δράσειεν. ἴσθι ὡς ὀλίγου διεξόμεθα τὸν ἀγῶνα· ἀτὰρ ἐπί μοι, τί ὄνομα θήσεις τοῖς γιγνομένοις, ἢ τί φῶμεν ποιεῖν αὐτούς;

& multùm à moribus Scythicis abhorreãt: quèadmodũ & vobis non parũ multas disciplinas & corporis exercẽdi studia esse verisimile est, quæ nobis Græcis absurda et aliena esse viderentur, si quis quemadmodũ tu illis spectãdis arbiter assisteret. Atquì bonũ habe animum, ô amice: neq; enim ista insaniæ sunt opera, neq; impulsu cõtumeliæ hi mutuò se obuerberant, inq; cæno volutantur, aut semet conspergunt puluere: sed inest huic rei necesitas nõ iniucunda, neq; mediocrem vigorem adiungit corporibus. Itaq; si diutiùs, vt te planè facturũ opinor, in Græcia versatus fueris, nõ in longũ & tu vnus ex eorum eris numero, qui cæno oppleti sunt aut puluere. vsq; adeò res tibi videbitur & voluptuosa, & vtilis. AN. Apage ista à me, ô Solon. Vobis hæc oblectamẽta vtilitatem afferãt: me sì quidẽ quis vestrũm ea affecerit cõtumelia, sentiet me haud nequicquam accinctũ esse acinace. Verumtamẽ dic mihi, q̃d nomẽ huic rei indidistis, aut quidnam operis hoc facere dicamus.

Σόλ. ὁ μὲν χῶρος αὐτὸς, ὦ Ἀνάχαροι, γυμνάσιον ὑφ' ἡμῶν ὀνομάζεται, καὶ ἔστιν ἱερὸν Ἀπόλλωνος Λυκείου. καὶ τὸ ἄγαλμα δὲ αὐτοῦ ὁρᾷς; τὸν ἐπὶ τῇ στήλῃ ἀνακλιμένον, τῇ ἀριστερᾷ μὲν τὸ τόξον ἔχοντα, ἡ δεξιὰ δὲ ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς ἀνακεκλασμένη, ὥσπερ ἐκ πολλοῦ μακροῦ, ἀπαπαύοντα δείκνυσι τὸν θεὸν, τῶν γυμνασμάτων δὲ τούτων τὸ μὲν ἐν τῷ πηλῷ ἐκεῖνο, πάλη καλεῖται, οἱ δ' ἐν τῇ κόνει παλαίουσι καὶ αὐτοί. τὸ δὲ πυκτεύειν ἀπλοῦς ὀρθοστάδην, παγκρατιάζειν λέγομεν. ἢ ἄπαξ ὑμῖν ὅσα γυμνάσια δεικτέα, πυγμῆς καὶ δίσκου, καὶ τὸ ὑπερᾴρασθαι, ὧν ἅπάντων ἀγῶνας πεποιήμεθα, καὶ ὁ κρατήσας, ἄεθλον ἂν λάβῃ τῷ καθ' αὐτὸν, καὶ ἀναιρεῖται τὰ ἆθλα.

Ἀνά. τὰ δὲ ἆθλα τίνα ὑμῖν ταῦτά ἐστιν; Σό. Ὀλυμπιάδι μὲν στέφανος ἐκ κοτίνου, Ἰσθμοῖ δὲ ἐκ πίτυος, ἐν Νεμέᾳ

So. *Locus ille, ô Anacharsi, à nobis vocatur gymnasium, estque templum Apollinis Lycij. Cernis autem eius simulachrum quod supra statuam situm est, sinistra quidem arcum gerens: dextra verò supra caput refracta tanquam ex multa defatigatione Deum quiescentem indicat. Cæterùm exercitiorum aliud quidem quod in cæno fit, Lucta vocatur. illi verò in puluere quoque luctantur. Porrò eos qui erecto stant corpore, ac semet verberibus mutuis onerant, pancratio decertare dicimus. Sunt præterea & alia nobis eiusmodi gymnasia, & pugillatus, & disci, & saltus, quorum omnia certamina solemus proponere: quorum qui palmam adeptus fuerit, is præstantissimus ex omnibus esse iudicatur, ac certaminis tollit præmia.* An. *Cuiusmodi verò sunt ista præmia?*

So. *In Olympijs corona oleagina, in Isthmijs pinea, in Nemeis*

μίαν δ' σιλίνων πεπλεγμένον, Πυθοῖ δ' μῆλα τ' ἱερῶν τ' θεῶν, παρ' ἡμῖν δ' οἷς Παναθηναίοις τὸ ἔλαιον τὸ ἐκ μορίας. τί γέλως, ὦ Ἀνάχαρσι, ἢ διότι μικρά σοι ταῦτα ἐν λόγῳ; Αν. οὐκ, ἀλλὰ πάνυ μεγάλα, ὦ Σόλων, καὶ ἐπαινέσας τὰ ἆθλα καὶ ἄξια οἷς τιθέασιν αὐτὰ, φιλοτιμεῖσθαι ἐπὶ τῇ μεγαλοδωρίᾳ, καὶ οἷς ἀγωνιστὰς αὐτοῖς, ὥστε καὶ ταχίνεσθαι περὶ τῶν ἀναθέσεων τυραννικώτερον, ὥστε μόλων ἕνεκα καὶ σικύων τοσαῦτα πονεῖν, καὶ ἀνυδρωδῶν ἀγχομένους πρὸς ἀπήλιον, καὶ καταλαμβανομένους, ὡς ἔγωγε ἀπραγμόνως ἀπορῶ σαι μόλων, ὅτῳ ἐπιθυμῶ, ἢ σικύωνι στεφανῶσαι ἢ πίτυϊ, μή τι πηλῷ καταχριόμενον τὸ πρόσωπον, μή τι λακτιζόμενον εἰς τὼ γαστέρα ὑπὸ τ' ἀνταγωνιστῶν. Σό. ἀλλ' ὦ ἄριστε, ἐκ εἰς ψιλὰ τὰ διαλόμενα ἡμᾶς ἀποβλέπομεν· ταῦτα μὲν γὰρ ὅτι σημεῖα τ' νίκης, καὶ γνωρίσματα, οἵτινες οἱ κρατήσαντες· ἢ δὲ παρακολουθοῦσα τούτοις

meis ex apijs cõcinnata. Porrò aũt in Pythijs poma sacerdotes Apollinis proponere cõsueuerunt: cæterũm apud nos Athenienses oleum ex oliua. Quid aũt sublatis cachinnis risisti, Anacharsi? an ea hæc tibi visa sunt esse modica? AN. Nõ, sed præmia omnib. modis clara atq; præstantia percẽsuisti, ô Solon, cũ digna ijs qui ea proponũt in certaminib9 ob munificentiã, tum etiam athletis qui ista nauiter consequi studeant. Itaque pomorum gratia atq; apiorum tanta antè laboriosè perferunt, & periclitantur, dum indignis modis præfocantur mutuò, ac inhonestis verberibus cæduntur: ita vt nõ liceat sine negocio potiri malis, si quem cepisset pomorum desiderium, aut coronari apio, aut sertis pineis, cuius nullo luto defœdaretur facies, neque aduersarij eius ventrem pede calcitrasset.

SO. Atqui ô optime, nos non ad nuda tantùm dona intentos habemus oculos (etenim hæc saltẽ signa sunt atq; indicia victoriæ, q̃ victores cognoscũtur) cæterùm q̃ hæc comitat

δόξα, τ παντὸς ἀξία δοκεῖ νῦν νικήσασιν, ὑπὲρ ἧς καὶ λακτίζεσθαι καλῶς ἔχει δοκεῖ τοῖς θυμουμένοις τοῦ εὐκλεοῦς ἕνεκα τ πόνων. ὁ γὰρ ἀπονητὶ ἀπολαύων αὐτῆς, ἀλλὰ χωρὶς τ ὀδυνῶν αὐτῆς, σπανία τὰ δυσχερῆ, ἀνασχόμενον ἐν τῇ ἀρχῇ τότ' ἤδη τὸ λυσιτελὲς καὶ ἡδὺ, τέλος ἐκ τ καμάτων περιμένειν. Αν. τ τοῦτο φῂς, ὦ Σόλων, τὸ τέλος ἡδὺ καὶ λυσιτελές, ὅτι πάντες αὐτὸς ὁρῶντα ἐστεφανωμένους, καὶ ἐπὶ τῇ νίκῃ ἐπαινοῦντα, πολὺ πρότερον οἰκτείραντες ἐπὶ τοῖς πληγαῖς. οἷς ὠδαιμονίσασιν, ἀντὶ τ πόνων μῆλα καὶ σίλινα ἔχοντες. Σὺ ἄφρος εἶ, φημί, τ ἡμιτέρων ἔτι, μικρὰ καὶ μικρὸν δὲ ἄλλα δοκεῖ περὶ αὐτῶν, ἐπαθλὰν ἐς τὰς πανηγύρεις ἀπιὼν, ἀρᾶς τοσοῦτον πλῆθος ἀνθρώπων συνειλεγμένον ἐπὶ τῷ θέᾳ τῶν τοιούτων, καὶ θάλαμα μυρίανδρα συμπεπληρωμένα, καὶ τὸς ἀγωνιστὰς

gloria, quauis re digna videatur esse victoribus: pro qua consequenda etiam in ventrem calcitrari, præclarum est venatibus gloriam ex laboribus. Neque enim hæc citra sudorem atq; laborē contingit mortalibus, sed illius flagrantē desiderio, opotet sub initiū multa dura perpeti: quibus nauiter perpessis, illi dulcis & tantopere exoptatus finis è laboribus expectandus est. AN. Húncne finem ais, ô Solon, dulcem atq; vtilem, vt ab omnibus viridi redimiti corona conspiciantur, atque ob victoriam laude vehantur, quorum paulò antè nemo non ob indigna verbera misertus est, caterùm nunc mirifica felicitate perfruuntur ditati pomis atque apijs? SO. Nostrarum rerum etiamnum imperitus esse vidêre: non multò verò pòst alia tua erit super hisce rebus sententia, posteaquam in frequentissimos Græcorum conuentus profectus videris tanta hominum multitudinem collectam ad illorum confluxisse spectaculum ac theatra multis millibus hominum repleta, athletas

ξας ἐπαινεμένους τ̀ κὴ νικήσαντα αὐτ̀, ἰσόθεον νομιζόμενον. Αν. αὐτὸ τ̀ τό, ὦ Σόλων, κὴ τὸ οἴκτιστόν ἐστιν, εἰ μὴ ἐπ' ὀλίγων ταῦτα πάσχουσιν, ἀλλὰ ἐν τοσούτοις θεαταῖς, κὴ μάρτυσι τῆς ὕβρεως, οἱ ἀηδαιδὴ ἀθλαμονίσασιν αὐτὸς, αἵματι ῥεομένους ὁρῶντες, ἃ ἀρχομένους πρὸς τ̀ ἀντίπαλον. ταῦτα γὰρ τὰ ἀθλαμονίστατα πρόσεστι τῇ νίκῃ αὐτῶν. παρ' ἡμῖν δ' οἱ Σκύθαις, εἴ τις, ὦ Σόλων, ἢ παλαίσῃ τινὰ τ̀ πολιτῶν, ἢ ἀναρίψῃ πρηνῆ, ἢ θοιμάτιον περιρήξῃ, μεγάλως οἱ προσθύται τὰς ζημίας ἐπάγουσι, διὰ ἐπ' ὀλίγων τ̀ μάρτυρων τ̀ τόδε πάθῃ τις, ὅτι γε ἐν τῇ νικητηρίοις θεάτροις, οἷα σὺ φὴς. τὸ ἰσθμοῖ, καὶ τὸ ἐν ὀλυμπίᾳ. ὅμως δὲ ἀπὸ τοσούτων ἀγωνιστῶν οἰκτίρω μοι ἔτι μᾶλλον, ὧν πάσχουσι, τ̀ κὴ θεάτων, ὅς γὰρ ἀπαν-

tas verò ipsos diuinis efferri laudibus: porrò eum qui præconis voce victor pronunciatus fuerit, ab omnibus propemodum Deum existimari. ANA. Hoc ipsum quod dixisti ô Solon, longè miserrimum est, quòd non paucis præsentibus tam infanda patiuntur, sed in tanta spectantium corona atq; celebritate, qui acceptæ cõtumeliæ testes sunt oculatissimi, illi nimirum eos felices esse pronunciabunt, quos vident sanguine perfluere, aut à suis aduersarijs compresso gutture præfocari. Hæc enim summa felicitas illorum præstò est victoriæ. Sed enim apud nos Scythas si quis, Solon, vel vnum è ciuibus pulsauerit, aut obuiam factus è via detruserit, aut veste dissciderit, graui mulcta in eum

animaduertunt senes, tameti hac ipsum vel paucis præsentibus arbitrij quispiam passus fuerit. taceo in tam numerosis spectaculis, cuiusmodi tu percenses in Isthmo celebrari, aut Olympia. Cæterùm athletarum meherele vicem ex animo doleo, eorum nomine quæ ab illis suffe-

rendasunt. Spectatorum verò dementiam, quos tu ex

ἅπαντα χρόνῳ τὸς ἀείσους παραγίγνεσθαι ἐς τὰς πανηγύρεις. καὶ πάνυ θαυμάζω, ἢ τὰναγκαῖα πρᾶγμα σχολάζουσιν ἐπὶ τοῖς τοιούτοις. οὐ γὰρ ἐκεῖνό πω μανθάνομαι καταμαθεῖν, ὅτι ἦν τὸ τερπνὸν αὐτοῖς, ὁρᾶν παιομένους καὶ διαπληττομένους ἀνθρώπους, πρὸς τῷ γῇ ἀρατομένους, καὶ σωτριβομένους ὑπ' ἀλλήλων. Σό. εἰ καιρὸς ἦν, ὦ Ἀνάχαρσι, Ὀλυμπίων ἢ Ἰσθμίων ἢ Πανεθηναίων, αὐτὸ ἂν σοι τὸ γιγνόμενον ἐδίδαξεν, ὡς ἐ μάτην ἐσπουδακόμεν ἐπὶ τούτοις· ἐγὼ γὰρ ἴσως ἂν τις πεισθείη σοι τῇ ἡδονῇ ἐκεῖ θρωμένων, ὡς ἐ ματαίζόμενος αὐτὸς ἐν μέσοις τοῖς θεαταῖς, βλέπουσι ἀρετὰς ἀνδρῶν, καὶ κάλλη σωμάτων, καὶ ὠκυτῆτας θαυμαστὰς, καὶ ἐμπειρίας δεινὰς, καὶ ἰσχὺν ἄμαχον, καὶ τόλμαν καὶ φιλοτιμίαν, καὶ γνώμας ἀγωνίους, καὶ σπουδὴν ἄληκτον ὑπὲρ τῆς νίκης. ἐν γὰρ

omnibus locis optimos quosque ad ludos visendos eis confluere, demiror magnoperè, si negocijs necessarijs posthabitis, hisce rebus vacare non verearur. Nondum enim illud possum intelligere, quidnam oblectamenti, quid voluptatis denique hoc illis afferat, si videant homines cædi verberibus atq; decertare tũ humi prosterni, inq; vicem à se mutuò cõteri. So. Si iã tempus esset, Anacharsi, aut Olympiorum, aut Isthmiorũ, aut Quinquatriũ, ipsa res perfacilè docuisset, quàm non frustra aut temerè harum rerum studiosi simus. Meq; enim quispiã ita nudè percensendo rerum quæ ibi geruntur, voluptatem illam tibi ita persuaserit, quasi ipse in medijs sedens spectatoribus virorum virtutes cerneres, & corporum excellentiũ formositates, & habiles admirandorum membrorum vigores, multaq; præclara experientiæ documenta, & vim inexpugnabilem, & audaciam, & ambitiosam contentionem, & sententias nullo modo vincibiles, atq; indefatigatũ pro consequenda victoria studium.

Sat

εὖ γὰρ μὰ οἶδα, ὡς οὐκ ἂν ἐπαύσω ἐπαινῶν καὶ ἐπιβοῶν, καὶ ἐπικροτῶν. Αν. νὴ Δί', ὦ Σόλων, καὶ ἐπιγελῶν γε πάσῃ, καὶ ἐπιχαιρέσων. ἅπαντα γάρ, ὁπόσα διατεθρύλλησαι ἐκεῖνα, τὰς ἀρετὰς, καὶ τὰς εὐεξίας, καὶ τὰ κάλλη, καὶ τόλμαν ὁρῶ, ἀδηνὲς μεγάλου ἕνεκα πρᾶγματος ὑμῖν, ὅτι παρίσθμιος, ὅτι χώρας πορθουμένης, ὅτι φίλων ἢ οἰκείων πόλις ὕβρει ἁρπαζομένων. ὥστε τοσούτῳ γελοιότεροι ἂν εἶεν ἄνδρες, ὡς φῄς, ἄνευ τινὸς, μᾶλλον δὲ τοσαῦτα πάσχοντες, καὶ ταλαιπωρούμενοι, καὶ ἀσχολούμενοι τὰ κάλλη καὶ τὰ μεγέθη τῇ ψάμμῳ, καὶ τοῖς ὑποπίοις, ὡς μάλα καὶ κοτίνου ἐγκρατεῖς γενόμενοι νικηφόροι. ἀλλ' ἐμοί γε ἀεὶ μεμνῆσθαι τῶν ἄθλων, τούτων ὄντων ἀντὶ τῶν ἐπ' ἐμοὶ, πάντες αὐτὰ λαμβάνουσιν οἱ ἀγωνισάμενοι. Σό. οὐδαμῶς, ἀλλ' εἷς ἐξ ἁπάντων, ὁ κρατήσας αὐτῶν. Ανά.

Sat enim scio te ista spectantem nullum finem facturum laudandi & exclamandi & applaudēdi. AN. *Et per Iouem, ô* Solon, *etiam ridendi & subsannandi. Siquidē hæc quæ enumerāsti, nempe virtutes, ac corporū habitudines & pulchritudines, & interritam audaciam, nullius magnæ rei gratia, atq; adeò nequicquam vobis perire video, cùm neque periclitetur patria, neque regio incendijs atq; populationibus diuexetur, neq; amici aut domestici ad iniuriam rapiantur. Itaq; hoc magis mihi risu digni videntur viri illi, vt tu ais, optimi, frustra tanta sufferētes, talibusq; difficultatib. cōflictantes, & eas pulchritudines & heroicas corporū proceritates ita turpiter arena atq; tumentib. vulnerib. fœdantes, vt parta victoria pomo aut pinu potiātur. Semper verò mihi voluptati erit talium certaminum recordatio. Veruntamen die mihi, omnibúsne athletis talia cedunt præmia?* SO. *Nequaquam, sed vni ex omnibus, qui cæterorū victor extiterit.*

ANA-

Ανάχ. ἦτ' ὦ Σόλων, ἐπὶ ᾧ δὲ ἀπλῷ, μὴ ἀμφιβόλῳ δ' νίκης τοσοῦτοι πονοῦσι, μὴ ταῦτ' ἀφ' ὅτου ἔστι ὁ μὲν νικῶν, οἷς ἔοικε πάντας, οἱ δ' ἡττώμενοι πάμπολλοι, μάτην ἄθλιοι πληγὰς, οἱ δὲ καὶ πρόσθεν πράγματα λαμβάνοντος; Σό. ἔοικας, ὦ Ἀνάχαρσι, μηδ' ὅλως τὴν πολιτείαν ἡμῶν ἐνορᾶν καλῶς περὶ μηδενός. ἐγὼ γὰρ ἂν τὰ καλλίστα τῶν ἐν ὄχλῳ ἐν ψόγῳ ἐτίθουν. ἦν γάρ σοι μελήσῃ ποτὲ εἰς Ἑλλάδα, ὅπως ἂν τὰ κάλλιστα οἰκισθείη πόλις, καὶ ὅπως ἂν ἄριστοι γένοιντο οἱ πολῖται αὐτῆς, ἐπαινέσῃ τότε καὶ τὰς ἀσκήσεις ταύτας, καὶ τὴν φιλοτιμίαν, ἣν φιλοτιμούμεθα πρὸς αὐτὰς, καὶ ἅσα, ὅτι πολὺ τὸ χρήσιμόν ἐστι καὶ ἀναμεμιγμένον τοῖς πόνοις, εἰ καὶ νῦν μάτην σπουδάζειν δοκοῦσι. Ανά. καὶ μάλα, ὦ Σόλων, καὶ ἔοικεν ἄλλο τι τῆς Σκυθίας ἥκειν παρ' ἡμᾶς, ζητοῦντα μηδενὸς ἀπλῶς, μέγαν δὲ Εὔξεινον καὶ δυσχείμερον πεφοιτηκότα, ἢ ὅπως νέμεις τὰ τῶν

ANA. *Ergo Solon pro tam obscura atq; ancipiti victoria tam multi semet insanis cõficiunt laboribus, præsertim nõ ignorantes vnũ prorsus ex omnib. fore qui victor declarandus sit, reliquos aũt vincendos, atq; nequiequam verbera & vulnera miserè suscepturos?* SO. *Vidêris, ô Anacharsi, Reip. bene institutæ statum prorsus nihil intelligere. Neq; enim alioqui nostræ gentis ritus atque mores pulcherrimos in vituperationem poneres. Nam si quando tibi curæ erit nosse quomodo omnium optimè administranda sit Respub. tum qua ratione ciues in ea quamoptimi reddendi sint, laudabis haudubiè & tu tunc illorum exercitia, neq; non ambitionem cui in hisce gymnasis dediti seruiunt. Scies quoq; permultum fructus eos capere, qui his ipsis commixtus est laboribus, vtcunque nunc tibi inani studio operam dare videantur.* AN. *Atqui ego, ô Solon, nullius rei gratia ex Scythia ad vos profectus sum tantum emensum itineris, magno Euxino atq; tempestuoso traiecto, quàm vt*

Graco-

βουλώμην μάθοιμι, καὶ ἔθη παρ' ὑμῖν καταμάθοιμι, καὶ πολιτείαν τὴν ἀρίστην ἐπιμελῶς ἐπισκοποίην. διὸ καί σε μάλιστα φίλον, ἐξ ἁπάντων Ἀθηναίων, καὶ ξένων προσάγομαι καὶ ἀγαθὸν, ἵνα παρὰ τῶν ἀρίστων νόμων τὰ τούτων συγγράμματα ἔχοιμι, καὶ ἐκείνων τὰ ἄριστα μάθοιμι, καὶ ὅλως, πολιτείας τινὸς συνεργὸν. ὥστε ἐὰν φθάνοις διδάσκων με, καὶ μαθητὴν ποιούμενος, ὡς ἔγωγε ἥδιστ' ἂν ἀσπάσαιό σε καὶ οὐκ ἀποδοκιμάζοιμι παρακαθεζόμενος, ἐς ὅσον ἂν αὐτὸς διχόθεν λείπωμαι, διψῶν ἐπακοῦσαι περὶ πολιτείας τινὸς καὶ νόμων διεξιόντος. Σό. τὰ μὲν πάντα ῥᾴδιον, ὦ ἑταῖρε, διελθεῖν ἐν βραχεῖ. ἀπὸ κατὰ μέρη ἐπιὼν, ἕκαστα, οἷα μὲν περὶ θεῶν, οἷα δὲ περὶ γονέων, ἢ περὶ γάμων, ἢ τέκνων ἄλλα ἡμῖν. ἃ δὲ περὶ τέκνων γιγνώσκομεν, καὶ ὅπως αὐτοῖς χρώμεθα,

Græcorum leges perdiscere, ac mores illorũ præsens perscrutarer, tũ vt optimã Reip. formam multò studio cognoscerem. Quapropter te mihi potissimùm ex omnib. Athenien sibus atq; peregrinis amicum adiungendum curaui, posteaquam inaudissem & optimarum legum scriptorẽ, morumq; præstantissimorum inuentorem te esse comperi, neq; non vtilium institutorũ interpretem: in summa, totius Reip. formatorẽ. Itaq; haudquaquam tu cupidior es me docendi, tuumq; discipulum faciendi, quã ego sum auidus discendi; adeò vt tibi & incibatus & sitibundus assidens, quoaduscq; tu docendi laborib. par esse possis, dictis tuis inhians, audire te super Reip. institutis & legib. differentem eõcupiscam. So. *Equidem omnia breuiter perstringere, ô amice, haudquaquam facile aut promptum est: Gradatim tamen ac pedetentim ingressus cognosces singula, cuiusmodi nobis de diis, aut parentibus, aut nuptijs, aut alijs visa atque constituta sint. Cæterùm quæ de iuuenibus decreuimus, tum quemadmodum illis vtamur,*

vbi

ἐπιδιδόναι πρῶτον ἄρξωνται συνιέναι τι τοῦ βελτίονος, καὶ τῷ σώματι ἀνδρίζεσθαι, καὶ ὑφίστασθαι τοὺς πόνους, ταῦτα ἤδη σοι διεξιέναι, ὡς μάθοις, οὗ τινος χάριν τὰς ἀσκήσεις ταύτας προτεθείκαμεν αὐτοῖς, καὶ διὰ τοῦτο πονεῖν τὸ σῶμα καταναγκάζομεν, οὐ μόνον ἵνα τῶν ἀγώνων, ὅπως τὰ ἆθλα διανύσωσι δύνωνται (ἐπ' ἐκείνοις γὰρ ὀλίγοι πάνυ ἐξ ἁπάντων χωροῦσιν) ἀπὰ μείζονός τινος ὠφελείας τῇ πόλει ἀγαθὸν ἐκ τούτου, καὶ αὐτοῖς ἐκείνοις προσήκοντος. κοινὸς γάρ τις ἀγὼν ἅπασι καὶ ἅπασι τοῖς ἀγαθοῖς πολίταις πρόκειται, καὶ στέφανος, ὁ μὲν οὐκ ἐλαίινος ἢ σελίνινος, ἀλλ' ὃς ἐν αὐτῷ συλλαβὼν ἅπαντα τὰ ἀνθρώπων εὐδαιμονίαν. οἷον ἐλευθερίαν λέγω αὐτὴν ἑκάστου ἰδίᾳ, καὶ κοινῇ τῆς πατρίδος, καὶ πλοῦτον, καὶ δόξαν, καὶ ἑορτῶν πατρίων ἀπόλαυσιν, καὶ οἰκείων σωτηρίαν,

vbi iam primùm quod rectius est sapere cœperint, & corpore maturiores facti, laborum patientes euaserint: hæc tibi in præsentia percensere mihi deliberatum est, vt intelligas cuius gratia hæc illis exercitia proponere soleamus, tum quamobrem assiduis laboribus eosdem corpora exercere cogamus. Non profectò certaminum saltem gratia, vt præmia queant consequi (ad ea enim celebranda omnino perpauci illorum perueniunt) sed ob fructum longè maiorem qui inde ad vniuersam manat Remp. & quo ipsi fruuntur consimiliter. Siquidem aliud quoddam commune omnibus bonis ciuibus certamen est propositum, & corona non pinea, aut oleagina, aut contexta ex apijs, sed quæ in se comprehensim vniuersam hominum felicitatem complectatur, nempe libertatem dico, quæ cuiusque priuatim est, & communiter patriæ: præterea diuitias, gloriam, honoris ac dignitatis gradus amplissimos, solennitatúmque patriæ fruitionem, rerum familiarium sa-

luten

μέαρ, ἢ σωόλως τὰ λαμπρὰ, ὧν ἄν τις ἔυξαιτο γενέσθαι παρὰ τῶν θεῶν. ταῦτα πάντα τῷ σεφάνῳ, ὃν φημι, συναναπέπλεκται, καὶ ἐκ τῶν ἀγώνων ἐκείνων περιγίνεται, ἐφ' οἷς αἱ ἀσκήσεις εἰσὶ, καὶ οἱ πόνοι ἄγονται. ΑΝΑ. εἶτα, ὦ θαυμάσιε Σόλων, τοιαῦτά μοι καὶ τηλικαῦτα ἔχων ἆθλα διηξίωσας, μῆλα καὶ σῦκα διηγούμενος, καὶ θαλλὸν ἐλαίας ἀγελαίας, καὶ οἴτω. ΣΟ. καὶ μάλα, ὦ Ἀνάχαρσι, οὐδ' ἐκεῖνά σοι ἔτι δόξει μικρὰ εἶναι, ὁπόταν ἃ λέγω, καταμάθοις. ἐκ γάρ τοι τῆς αὐτῆς γνώμης γίγνεται, καὶ μέρη πάντα ταῦτά ἐστι μικρὰ τοῦ μείζονος ἐκείνου ἀγῶνος, καὶ τοῦ στεφάνου, ὃν κατέλεξα τοῦ παναθλίου. ὁ δὲ λόγος, οὐκ οἶδ' ὅπως ὑπερβὰς τὴν τάξιν, ἐκείνων πρότερον ἐπεμνήσθη, τῶν ἀθλοῖ γιγνομένων, καὶ Ὀλυμπίασι, καὶ ἐν Νεμέᾳ. πλὴν ἀπὰ νῦν (σχολὴ γὰρ ἄγομεν, καὶ οὐ,

lutem: atq; vt summatim dicam, pulcherrima quæq; quæ à dijs immortalibus quispiã assiduis votis sibi dari soleat expetere. Ex ijs omnibus ea quam dixi corona concinnata est, eáque ex certamine paranda contingũt, ad quod hæc exercitia atque labores ducunt. ANA. At tu, ô multis modis admirande Solon, cùm talia ac tanta mihi percensenda haberes præmia, poma atque apia commemoras, ac virentem syluestris oleæ ramum & pinum. SO. Atqui, ô Anacharsi, ne illa quidem tibi videbuntur modica, vbi quæ dicturus sum, intellexeris. Eodem enim consilio fiunt & illa, suntq; planè partes quædam exiguæ maioris illius certaminis atque coronæ per omnia felicis quam percensui. Nescio verò quo pacto oratio nostra confusa narrandi serie, ordine penitus præpostero, horũ prius commeminit quæ in Isthmo atque Olympijs & Nemea fieri consueuerunt. Veruntamen nos (summus enim ocioſi,

& iu-

καὶ σὺ, ὡς φὴς, πεθυμεῖ ἀκέειν) ἀναβαμοῦμεθα ῥᾳδίως πρὸς τὴν ἀρχὴν, καὶ τὸν λοιπὸν ἀγῶνα, ἐφ' ὅπερ φημὶ πάντα ταῦτα ἐπιτηδεύεσθαι. Ανα. ἄμεινον, ὦ Σόλων, οὕτω. καθ' ὁδὸν γὰρ ἂν ἡμῖν ὁ λόγος μᾶλλον προχωροίη. καὶ τάχ' ἂν ἴσως ἀπ' ἐκείνων ἧττον ἀθέλω, μηδ' ἐπαίνων ἔτι καταχιλᾷν ἔτινα ἐλαίαι σημαινόμενον λοπίνῳ ἢ σκιπίνῳ ἐστεφανωμένον. ἀπ' ἐλαίας, ἐς τὸ σύσκιον ἐπεὶ ἀπαλθόντα, καθίσωμεν ἐπὶ τῶν θάκων, ὡς μὴ ἐνοχλοῖεν ἡμῖν ἐπικραγόντες τοῖς παλαίουσιν. ἅπως τι (ἀρύσονται γὰρ) οὐ τὸν ἥλιον ἔτι ῥᾳδίως ἀνέξομαι, ὀξὺν καὶ φλογώδη, ἐμπίπλουσα γυμνῇ τῇ κεφαλῇ· τὸν γὰρ πῖλόν μοι ἀφειλέσθαι ἔδοξεν, ὡς μὴ μόνος ἐν ὑμῖν ξενίζοιμι τῷ σχήματι. ἀ δ' ὥρα τοῦ ἔτους, ὅτι πυρὸς τὸ πυρωδέστατόν ἐστι τοῦ ἀέρος, ὃν ὑμεῖς λιμὸν φατὲ, πάντα καταφλέγοντος, καὶ τὸν ἀέρα ξηρὸν καὶ δυσπαθῆ τιθέντος, ὃ, τι

& tu, vt ais, audiendi cupidus es) facilè ad principium recurremus, ac commune illud certamen, cuius adminiculo omnia hæc parari confirmaui. AN. Præstat equidē ita facere. Inter eūdū vobis in lōgū nobis profluxit oratio. Et fortasse his citiꝰ iā persuadebor ne quem posthac ampliùs subsannem, quēcunque oleastro aut apio coronatum grauiùs atque iactantiùs incedentem conspexero. Ac si videtur, sub illam opacam progressi consideamus, ne illi disceptantes sua vociferatione nos conturbent. Quin aliàs etiam Solis (quid enim dissimulem?) sum impatiens, ita acuti & feruentis & nudum caput infestantis. Etenim tiaram domi consultò mihi abstuli, ne solus hîc inter vos peregrino & insueto habitu obambularē. Et iā quoq; anni tempus est quo d sydus illud feruentissimū exoritur, quod vos Canem dicitis, omnia exurens, aërémque ariditate & calore infestum faciens,

Sole

καὶ κατὰ μεσημβρίαν, ἥλιου ὑπὲρ κεφαλῆς ἑστηκότος, φλογμὸν τοῦτον οὐ φορητὸν ἐπάγειν τοῖς σώμασιν. ὥστε καί σου θαυμάζω, ὅπως γηραιὸς ἤδη ἄνθρωπος, οὔτι ἰδίας πρὸς τὸ θάλπος, ὅσα περ ἐγώ, οὔτε ὅλως ἐνοχλουμένῳ ἔοικας; οὐδὲ περιβλέπεις σύσκιόν τι, ἔνθα ἐποίσω, ἀπὸ λιχνὸν τὸν ἥλιον ἀμαρῶς, Σόλ. οἱ μάταιοι γὰρ οὗτοι πόνοι, ὦ Ἀνάχαρσι, καὶ ἃ σὺ διατρίβεις ἐν τῷ πηλῷ κυβιστήσεις, καὶ ἃ ὑπάθειοι ἐν τῇ ψάμμῳ τὰλαιπωρίαι, τοῦτο ὑμῖν τὸ ἀμυντήριον παρέχουσι πρὸς τὰς τοῦ ἡλίου βολάς. καὶ οὐκ ἔτι πίλον λιόμεθα, ὅς τὸν ἀντῖνα κωλύσει καθικνεῖσθαι τῆς κεφαλῆς. ἀπίωμεν δ' οὖν, καὶ ὅπως μὴ, καθάπερ νόμοις, πρόσιξεις, οἷς ἂν ἐγὼ πρὸς σὲ, ὡς ἐξάπαντος πιστεύειν αὐτοῖς, ἀλλ' ἔνθα ἄν σοι μὴ ὀρθῶς τι λέγεσθαι δοκῇ, ἀντιλέγειν ἐνθύς, καὶ διανθιστάναι τὸν λόγον.

Ἀνοΐᾳ

Sole circa meridiem supra caput assistente, & eiusmodi feruorem intolerabilem corporibus inducente. Itaq; demiror qui fiat, vt tu, cùm ætate sis planè confecta, non perinde vt ego sudore perfluas: neq; prorsus à Sole infestari videris: neque vspiam locum vmbrosum exploras quem subires, sed æstum facilè & patienter tolerat. So. *Inanes illi & superuacanei labores, ô Anacharsi, & assiduæ in cœno volutationes subaëriæ, præterea in arena miseriæ, nobis hoc præstant, vt feruentis Solis radios facilè contenamus; neq; amplius egemus pileo, vt Solem à contingendo capite prohibeat. Itaque sub vmbram concedamus. Noli verò ijs quæ dicturus sum, tanquam legibus mentem adhibere, vt per omnia fidem illis habeas: sed vbicunque aliquid parum rectè tibi dixisse videbor, statim illud contradicendo refelle, ac verba mea emendato.*

δυοῖν γὰρ θατέρου πάν-
τως οὐκ ἂν ἁμάρτοιμι, ἢ
σὲ βεβαίως πεισθῶσι, ἐκεί-
νοις ὁπόσ' οἷά ἐστιν ἀντιλεκτέα
ἔναι, ἢ ἐμὲ ἀναδιδαχθῆ-
ναι, ὡς οὐκ ὀρθῶς γιγνώσκω
περὶ αὐτῶν. καὶ ἐν τούτῳ
πᾶσ' ἂν σοι ἡ πόλις ἡ Αθη-
ναίων, οὐκ ἂν φθάνοι χάριν
ὁμολογοῦσα. ὅσῳ γὰρ ἂν ἐμὲ
παιδεύσῃς, καὶ μεταπείσῃς
ἐπὶ τὸ βέλτιον, ἐκείνῳ τὰ
μέγιστα ἴσῃ ὠφελήκώς. οὐ-
δὲν γὰρ ἂν ἀποκρυψάμενος
αὐτὸν, ἀπ' εὐθὺς εἰς τὸ μέ-
σον καταθήσω φέρων. καὶ
καταστὰς ἐν τῇ Πνυκὶ, ἐρῶ
πρὸς ἅπαντας· ἄνδρες Α-
θηναῖοι, ἐγὼ μὲν ὑμῖν ἔγρα-
ψα τοὺς νόμους, οὕτους
ἂν ἐμοὶ δοκοῦντας ἐπιτη-
δειοτάτους ἔσεσθαι
τῇ πόλει. ὁ δὲ ξένος οὗτος,
δείξας σὺ, ὦ Ἀνάχαρσι,
Σκύθης μέν ἐστι, σοφὸς δὲ
ὤν, μεταπαίδευσέ με, καὶ ἄλ-
λα βελτίω μαθήματα καὶ ἐ-
πιτηδεύματα ἐδίδαξε. ὥστε

Etenim ab horum duorum alteruiro me omnino haud aberraturum existimo. aut enim tibi constanter persuadebo, si non dissimulanter habueris quæ contradicenda sunt: aut ego de integro discam quàm non rectè de his senserim atque statuerim: quo nomine vniuersa Atheniensium Respublica tibi prolixè aget gratias. Quantum me enim docueris, atque ad saniorem sententiam suadendo pertraxeris, illam maximis beneficijs tibi obstringes. Neque hoc eam celabo, sed statim in medium adferam, ac stans in senatu his verbis vniuersos compellabo: Ego quidem vobis, ô ciues Athenienses, leges conscripsi, quas ego Reipublicæ vtilissimas fore arbitrabar. At hic hospes (te, ô Anacharsi, digito commonstrato) tametsi oriundus est ex Scythia, vir tamen multa ornatus sapientia, aliter mihi persuasit, & disciplinis vitæque institutis longè melioribus imbuit.

Itaque

ἄξιος ὑμῶν ὁ ἀνὴρ ἀναγεγράφθω, καὶ χαλκῆν αὐτοῦ ἀνάστηθι παρὰ τοὺς ἐπωνύμους ἐν πόλει, παρὰ τὴν Ἀθηνᾶν· καὶ εὖ ἴσθι, ὡς οὐκ ἀσχημονοῦσι Ἀθηναίων πόλις, παρὰ βαρβάρου καὶ ξένου τὰ συμφέροντα ἐκμανθάνοντες. Αν. Τοῦτο ἐκεῖνο ἦν ἄρα, ὃ ἐγὼ περὶ ὑμῶν ἤκουον τῶν Ἀθηναίων, ὡς ἄρα εἴητε ἐν τοῖς λόγοις ἐπὶ πόσον ἂν ἐγὼ νομίζω, καὶ πλάνης ἄνθρωπος; ἐφ' ἁμάξης βεβιωκὼς, ἄλλοτε ἄλλῃ γῆν ἀμείβων, πόλιν δ' ὅτι οἰκοίη πώποτε, οὔτε ἄλλοσε, ἢ νεωστὶ ἐωρακὼς, περὶ πολιτείας διεξίοιμι, καὶ διδάσκοιμι αὐτόχθονας ἄνδρας πόλιν ταύτην ἀρχαιοτάτην, τοσούτοις ἤδη χρόνοις ἐν εὐνομίᾳ διαπεπονηκότας, καὶ μάλιστα σὲ, ὦ Σόλων, ὃν δὴ, ὡς φασὶν, ἐξ ἀρχῆς καὶ μάθημα ἐγένετο, ἐπίστασθαι, ὅπως ἂν ἄριστα πόλις οἰκοῖτο, καὶ οἷς τισι νόμοις εὐδαιμονήσει.

Itaq; e ob ſua in Rep. merita, ciuitate donetur, ac æneā illi ſtatuam apud reliquos huius vrbis proceres erigite apud Mineruam. Perſuaſiſſimum verò habe, ciues Athenenſes ſibi nequaquam dedecori fore exiſtimaturos, ab homine peregrino atque barbaro ea perdiſcere, quæ ſunt ex vſu Reip. ANA. Hoc equidem erat quod ego de vobis Athenienſibus inaudieram, quòd in omnibus fere ſermonibus naſuti eſſetis illuſores. Vnde enim ego homo agreſtis & erro, qui omnem ætatem meam in plauſtris degens contriui, ſubinde ſolum pro ſolo mutans, quiq; nunquam in vlla ciuitate habitaui, neque vnquam vllam niſi nunc primùm vidi, de adminiſtranda Rep. verba facerem, atq; adeò docerem homines indigenas hanc vrbem clariſſimā optimis legibus fundatā tātis tēporib. incolētes? cū primis verò te, ô Solon, cui hoc, vt phibent ſtatim ſub initiū ſtudio ac curæ fuit, noſſe q̄b. procurationib. Reſp. q̄ optimè adminiſtraretur, tū quarum legū p̄ſcripto vtēs quā florentiſſima atq; feliciſſima redderetur.

σαι. πλὴν ἀπὸ κεφαλῆς ὡς νομοθέτῃ πειστέον σοι, καὶ ἀντιρῶ, εἴ τι μοι δοκῇ μὴ ὀρθῶς λέγεσθαι, ὡς βεβαιότερον μάθοιμι· καὶ ἰδοὺ γε, ἤδη ἐκφυγόντος τὸν ἥλιον, ἐν ᾧ σωφρονεῖν ἐσμεν, καὶ καθίζωμαι ἐπὶ τὰ ἐδέα καὶ ἀνακάμπτω, ἐπὶ ψυχροῦ τοῦ λίθου. λέγε δὴ τὸν λόγον ἐξ ἀρχῆς, καθότι τοὺς νέους προλαβόντες, ἐκ παίδων ὄντας δραπονεῦσι, καὶ ὅπως ὑμῖν ἔσεσθε ἄνδρες ἀρβαίνοντες ἐκ τοῦ πηλοῦ, καὶ τῶν ἀσκημάτων τούτων, καὶ τί ἡ λύσις, καὶ τὰ λυσιτελοῦντα σωτήρια πρὸς ἀρετὴν αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ δὴ μάλιστα ἐξ ἀρχῆς ἐνθυμεῖσθαι ἀξιῶ. τὰ δ' ἄλλα εἰς ὕστερον διδασκέτω με, κατὰ καιρὸν ἕκαστον, ἐν ᾧ μέρει. ἐκεῖνα μέν σοι, ὦ Σόλων, μέμνησό μοι, παρὰ τοῦτο ῥῆσιν, ὅτι πρὸς ἄνδρα βαρβαρον ἐρεῖς· λέγω δή, ὡς μὴ περιπλέκῃς, μὴ δ' ἀσαφεστέρους τοὺς λόγους. δεῖ δέ

tur. Veruntamen & in hoc tibi vt legumlatori mos gerendus est. Itaque tibi contradicam si qua mihi parum scitè aut rectè proponere videberis, tantùm in hoc, vt cuncta perpiscam certiùs. Et vide vt iam euitato sole simus in vmbra, neque desunt sedes percommodæ & amœnæ in hoc frigido lapide. Dic igitur orationem exorsus ab initio, quam ob rem statim à pueris iuuenes exerceatis laboribus. Tum quemadmodum vobis viri optimi ex cœno illo & eiusmodi euadant exercitationibus. Insuper quid ad virtutem consequendã illis præstet adminiculi puluis, & istæ in cœno volutationes. hoc enim vel omniũ cupientissimè statim sub initium audire desiderabam. Reliqua verò in posterum me docebis, singula suo tempore. Hoc autem inter dicendum fac, Solon, cogites, ad virum barbarum te verba facturum. Dico autem ne de industria orationem nectendo, obscures, neque impendiò prodicas.

Vereor

δέδοικα γάρ, μὴ ἐπιλανθάνωμαι τῶν πρώτων, εἰ τὰ μετὰ ταῦτα πολλὰ ἐπιῤῥεῖ. Σ. σὺ μέν, ὦ Ἀνάχαρσι, ταμιεύου ἄμεινον, ἔνθα ἄν σοι δοκῇ μὴ πάνυ σαφὴς ὁ λόγος εἶναι, πόῤῥω ποι ἀφιπλανᾶσθαι εἰπεῖν ῥίψαντι, ἐρήσομαι γάρ σε μετὰ ξύνεσιν, τί ἂν ἐθέλῃς, καὶ διακόψεις αὐτὸ τὸ μῆκος. ἦν μέν σοι μὴ ἐξαγώνια, μὴ ἢ πόῤῥω τῶν σκοπουμένων λιγόμενα ἢ λίαν πολλὰ δόξῃ, οἶμαι, εἰ καὶ μακρὰ λέγοιτο, ἐπεὶ καὶ τῇ βουλῇ τῇ ἐξ Ἀρείου πάγου, ἣ πρέπει φονικὰς καὶ μεῖζον δίκας δικάζειν, πάτριον ἔστω ποιεῖν. ὁπόταν γὰρ ἀνειλθόντες εἰς τὸν πάγον συγκαθίζηται, φόνου ἢ τραύματος ἐκ προνοίας, ἢ πυρκαϊᾶς δικαζόντες, ἄφθονος διδόται λόγος ἑκατέρῳ τῶν δικαζομένων, καὶ λέγουσιν ἐν τῷ μέρει, ὁ μὲν διώκων, ὁ δὲ φεύγων, καὶ αὐτοί. καὶ ῥήτορας ἀναβιβάζονται, πρὸς ἐροῦντας ὑπὲρ αὐτῶν. οἱ δὲ εἰσιόντες ἂν μὴ περὶ τοῦ πράγματος λέγωσιν,

Vereor enim ne prima mihi excidant, si nimium multa per te adducta fuerint. SOL. *Tu quidem hoc, ô Anacharsi, longè meliùs constitues, vbicunque parùm perspicua tibi videbitur oratio, aut alicubi prorsus à verò aberrare temerè fluendo, licebit enim hanc tibi interrogando quotiescunque libitum fuerit, interpellare, eiúsque prolixitatem decurtare. Quanquam vbi non prorsus ab instituto aliena, aut à scopo in totum abhorrentia dicuntur, nihil vetat orationem paulò longiùs progredi: quoniam & senatui Areopagitico, cui rerum capitalium iudicia cognoscenda sunt, à maioribus vsque accepto more ita facilitare solenne est. Ingressi enim in* h *Areopagum considunt, cædis aut vulneris ex destinato inflicti, aut incendij causam cognituri: deinde vtrique iure cõtendentium dicendi copia permittitur. Dicunt verò alternis vicib. & qui litem intendit, & qui reus est, aut ipsi per se, aut rhetorum sibi conducunt operam, quibus causa oranda est. Illi ergo quãdiu ea quæ ad rẽ attinent,*

λέγωσιν, ἀνέχεσθαι ἡσυχῇ, καθ' ἡσυχίαν ἀκούοντα. ἢν δέ τις ἢ προοίμιον εἴπῃ πρὸ τοῦ λόγου, ὡς ἐυνοϊκωτέρους ἀπεργάσεται αὐτοὺς ἢ οἰκτον ἢ δεινωσιν ἐξωθῇ τινά γοι τῷ πράγματι, οἷα ποτὲ ῥητόρων παῖδες ἐπὶ τοὺς δικαστὰς μηχανῶνται, παρελθὼν ὁ κήρυξ κατασιώπησεν εὐθύς, ἐκ ἐῶν λέγειν πρὸς τὴν βουλὴν, καὶ παρεπέπλεκτο τὸ πράγμα ἐν τοῖς λόγοις, ὡς γυμνὰ τὰ γεγυμνασμένα οἱ Ἀρεοπαγῖται βλέποιεν. ὥστε νῦν σὺ ὦ Ἀνάχαρσι, Ἀρεοπαγίτου ἐν τῷ παρόντι ποιεῖσθαι ἔγωγε. νῦν δικαστὴς τοῦ βουλεύειν μὲν νόμον ἄκουε, νῦν σιωπᾶν δίκαιος, ἢ ἂν ἔξω τῆς καταῤῥητορευομένου. ἄχει δ' ἂν οἰκεῖα τῷ πράγματι λέγηται, ἐξέσω ἀκροατικῶς· ὀλίγῃ γὰρ ὑπ' ἡλίῳ ἔτι ποιησόμεθα τὴν συνουσίαν. ὡς ἄχθεται, ἐὰ ἀκτείνοις ἡ ῥῆσις, ἀκμὴ δὲ καὶ πνευμὴ, καὶ ἡμεῖς σχολὴν ἄγομεν.

dixerint, perferũtur à Senatu, auſcultante cum ſilentio. Cæterùm ſi quis meditato proœmio orationem exorſus fuerit, vt iudicum animos aliqua beneuolentia ſibi propenſiores faciat, aut miſerationem, aut præcipuam aliquam orationis vim atq; potentiã cauſæ adduxerit, qualia permulta rhetorum filij machinantur, vt hiſce verborum præſtigijs iudicum præſtringant oculos: progreſſus actuarium præco illi indicit ſilentium, nõ permittens rhetori ad ſenatum nugandi libertatem, ac verbis cauſæ inuoluẽdæ poteſtatẽ, quò minus Areopagitæ ea quæ facta ſunt nudè queant perſpicere. Itaq; & te, ô Anacharſi, in præſens quidem Areopagitã cõſtituo, ac iuxta ſenatus legẽ à me conditã auſcultã, meq; ſilentio indicto compeſce, vbi extra cauſam inutiliter rhetoricantem ſenſeris. Quandiu verò ea quæ ad cauſam attinet, dicentur, licebit orationem extendere. Neque enim ampliùs ſole ſub ardenti colloquimur, vt magnopere dolendum ſit ſi in longum producta fuerit oratio. Sed & vmbra planè denſa eſt, & nos in præſentia ocium agimus.

ANA.

Ἀναλῦσ. Εὐγνώμονα ταῦτα, ὦ Σόλων. καὶ ἐγὼ μὲν ἤδη χάριν οἶδά σοι καὶ ἐπὶ τούτοις, ὅτι παρέργου τοῦ λόγου, καὶ τὰ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ γιγνόμενα διδάξω με, θαυμάσια ὡς ἀληθῶς, καὶ ἀγαθῶν βουλευτῶν ἔργα, πρὸς ἀλήθειαν οἰσόντων τῷ ψήφου. ἐπὶ τούτοις οὖν ἤδη λέγε, καὶ ὁ Ἀριοπαγίτης ἐγὼ (τοῦτο γὰρ ἔθου μοι) κατὰ σχῆμα τῆς βουλῆς ἀκούσομαί σου. Σόλ. οὐκοῦν δεῖ βραχέων προακοῦσαί σε, ἃ περὶ πόλεως καὶ πολιτῶν ἡμῖν δοκεῖ. πόλιν γὰρ ἡμεῖς οὐ τὰ οἰκοδομήματα ἡγούμεθα εἶναι, οἷον, τείχη καὶ ἰσθμούς, καὶ νεωσοίκους, ἀλλὰ ταῦτα μέν, ὥσπερ σώματί τι ἑδραῖον καὶ ἀκίνητον, ὑπάρχειν εἰς ἀσφάλειαν καὶ ἀσφαλείας τῶν πολιτευομένων, τὸ δὲ πᾶν κῦρος, ἐν τοῖς πολίταις τιθέμεθα· τούτους γὰρ εἶναι τοὺς ἀ-

ναπλη-

ANA. *Perbenigna ſunt iſta quæ dicis, ô Solon. Atque ego ob hæc magnam tibi habeo gratiam, quòd hac orationis tuæ digreſſiuncula etiam ea quæ in Areopago fieri conſueuerunt, mihi humaniter expoſueris, admiranda profectè, ac bonorum ſenatorum opera, veritati ſuffragantium. Iam igitur de illis diſſere, ac ego Areopagita (hunc enim me eſſe voluiſti) pro more iudicum veſtrorum tibi dicenti dabo operam.* SO. *Proinde paucis tibi antè audiendum eſt, quam nos de ciuitate ac ciuibus opinionem obtineamus. Siquidem nos ciuitatem non ædificia illa eſſe exiſtimamus, cuiuſmodi ſunt muri, delubra, & alia, ſed hæc tanquam corpus quoddam firmum eſſe atq; immobile ad receptum & ſecuritatem hominum vrbem incolentium. Omnem verò vim atque auctoritatem in ciuibus ſitam eſſe arbitramur, hos*

ναπληροῦντας, καὶ διατάττοντας, καὶ ἐπιτηροῦντας ἕκαστα καὶ φυλάττοντας, οἷόν τι ἐν ἡμῖν ἑκάστῳ ὁδηγὸν ἡ ψυχή. ταῦτα δὴ ταῦτα καταγνόντες, ἐπιμελούμεθα μέν, ὡς ὁρᾷς, καὶ τοῦ σώματος τῆς πόλεως, κατακοσμοῦντες αὐτό, ὡς κάλλιστον ἡμῖν ᾖ, ἔνδοθέν τε οἰκοδομήμασι κατεσκευασμένον, καὶ τοῖς ἔξωθεν τάφροις καὶ τείχεσιν ἐς τὸ ἀσφαλέστατον περιφραγμένον. μάλιστα δὲ καὶ ἐξαίρετον τοῦτο ποιοῦμεν, ὅπως οἱ πολῖται ἀγαθοὶ μὲν τὰς ψυχάς, ἰσχυροὶ δὲ τὰ σώματα γίγνοιντο. τοὺς γὰρ τοιούτους σφίσι τε αὐτοῖς καλῶς χρήσεσθαι, ἐν εἰρήνῃ συμπολιτευομένους, καὶ ἐν πολέμου σώσειν τὴν πόλιν, καὶ ἐλευθέραν καὶ ἐνδαίμονα διαφυλάξειν. τὴν μὲν δὴ πρώτην ἀναπροφὴν αὐτῶν, μητράσι καὶ τιτθαῖς, καὶ παιδαγωγοῖς ἐπιτρέπομεν, καὶ παιδείαις ἐλευθερίοις ἅπερ τε καὶ πρέπειν αὐτούς.

ἐπαλλὰν

enim esse qui cuncta implent, singula ordinant, omnia perficiunt atque custodiunt, quali in nobis singulis gubernandis officio anima fungitur. Hoc ergo intelligentes, sanè sedulam curam habemus ciuitatis corpus non negligendi, exornantes illud, vt quammaximè niteat, cùm intus visendis ædificijs adornatum, tum externè munitis & firmissimis propugnaculis circumseptum. [n] Cumprimis verò omnem curam impendimus vt ciues & mente boni, & corpore efficiantur validi. Tales enim ipsi sibi prodesse in pace possunt, vnà Reipub. administrantes, neque non in bello ciuitatis libertatem atque salutem seruare atque propugnare. [o] Primam itaque illorum educationem matribus atq; nutricibus & pædagogis formandam permittimus, vt disciplinis liberalibus eosdem imbuant atque educent.

Cæterùm

ἐπεὶδὰν δὲ σωφρονεῖν ἤδη γίγνωνται τῶν καλῶς ἐχόντων καὶ αἰδῶς καὶ ἐρύθημα καὶ φόβος, καὶ ἐπιθυμία τῶν ἀεὶ σωμάτων ἀναφύηται αὐτοῖς, καὶ αὐτὰ ἤδη τὰ σώματα ἀξιόχρεα δοκῇ πρὸς τοὺς πόνους, παγιώτερα γιγνόμενα, καὶ πρὸς τὸ ἰσχυρότερον σωισάμενα, τηνικαῦτα ἤδη παραλαβόντες αὐτοὺς, διδάσκομεν, ἅμα μὲν τῆς ψυχῆς μαθήματα καὶ γυμνάσια ποιούμενοι, ἅμα δὲ πρὸς τοὺς πόνους καὶ τὰ σώματα ἐθίζοντες. οὐ γὰρ ἱκανὸν ἡμῖν ἔδοξε τὸ μόνον φῦναι, ὡς ἔφη ἔκας, ἀλλ' εἶναι κατὰ τὸ σῶμα, καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν, ἅμα καὶ παιδεύσεως καὶ μαθημάτων ἐπ' αὐτοὺς διώμεθα, ἀφ' ὧν τά τε ἀμφοῖν ἁμαρτήματα, βελτίω παραπολὺ γίγνοιντο ἄν, ἢ τὰ φανερῶς ἔχοντα μεταχειρίζεσθαι πρὸς τὸ βέλτιον. καὶ τὸ παράδειγμα ἡμῖν παρὰ τῶν γεωργῶν, οἱ τὰ φυτὰ μέχρι μὲν πρόσφατα καὶ νήπια ὄντα, σκέπουσι, καὶ περιφράττουσι· ἐπεὶδὰν δὲ σωφρονεῖν ἤδη γίγνωνται τῶν καλῶς ἐχόντων καὶ αἰδῶς καὶ ἐρύθημα καὶ φόβος, καὶ ἐπιθυμία τῶν ἀεὶ σωμάτων ἀναφύηται αὐτοῖς, καὶ αὐτὰ ἤδη τὰ σώματα ἀξιόχρεα δοκῇ πρὸς τοὺς πόνους, παγιώτερα γιγνόμενα, καὶ πρὸς τὸ ἰσχυρότερον σωισάμενα, τηνικαῦτα ἤδη παραλαβόντες αὐτοὺς, διδάσκομεν, ἅμα μὲν τῆς ψυχῆς μαθήματα καὶ γυμνάσια ποιούμενοι, ἅμα δὲ πρὸς τοὺς πόνους καὶ τὰ σώματα ἐθίζοντες. οὐ γὰρ ἱκανὸν ἡμῖν ἔδοξε τὸ μόνον φῦναι, ὡς ἔφη ἔκας, ἀλλ' εἶναι κατὰ τὸ σῶμα, καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν, ἅμα καὶ παιδεύσεως καὶ μαθημάτων ἐπ' αὐτοὺς διώμεθα, ἀφ' ὧν τά τε ἀμφοῖν ἁμαρτήματα, βελτίω παραπολὺ γίγνοιντο ἄν, ἢ τὰ φανερῶς ἔχοντα μεταχειρίζεσθαι πρὸς τὸ βέλτιον. καὶ τὸ παράδειγμα ἡμῖν παρὰ τῶν γεωργῶν, οἱ τὰ φυτὰ μέχρι μὲν πρόσφατα καὶ νήπια ὄντα, σκέπουσι, καὶ περιφράττουσι·

Cæterùm vbi iam honestatem per ætatem sapere cœperint, ac vnà cum illis verecundia & pudor & metus, neque non rerum præstantissimorum concupiscentia enata fuerit, ipsáq; corpora laboris patientia visa sunt, membrorum robore solidiora facta, ac iustis viribus consistentia: tunc iam illos assumptos docemus, aliis quidem animi disciplinis propositis, aliter etiam erga labores perferendas ipsorum corpora assuefacientes. Neque enim satis esse existimamus tantùm natos esse, vt quisque natus est, quantum ad corpus & animum excolendum attinet: sed præceptionibus etiam & disciplinis ad eos rectè instituendos nobis opus est. Hac enim sedulitate & iuuenum industria aliter atque augetur, animi verò & corporis vitia emendantur. P. Huius rei exemplum ab agricolis sumimus, qui quamdiu plantæ adhuc sunt humiles & teneræ, eas conte-

ἐμφράττουσιν, ὡς μὴ βλάπτοιντο ὑπὸ τῶν πνευμάτων: ἐπειδὰν δὲ ἤδη παχύνηται τὸ ἔρνος, τηνικαῦτα περιτέμνουσί τε τὰ περιττὰ, καὶ παραλιδόντες αὐτὰ τοῖς ἀνέμοις σαλεύειν καὶ διασαλεύειν, καρπιμώτερα ἐξεργάζονται, τὸν μὲν οἶνον ψυχῇ μουσικῇ τὸ πρῶτον καὶ ἀριθμητικῇ ἀναῤῥιπίζομεν, καὶ γράμματα γράφεσθαι, καὶ ὁρῶς αὐτὰ ἐπιλέγεσθαι διδάσκομεν. πείθουσι δὲ ἤδη, σοφῶν ἀνδρῶν γνώμας, καὶ ἔργα παλαιὰ, καὶ λόγους ὠφελίμους ἐν μέτροις καταχοσμήσαντες, ὡς μᾶλλον μνημονεύοιεν, ῥᾳδίως μὲν αὐτοῖς. οἱ δὲ καὶ ἀκούοντες ἀρετάς τινας, καὶ πράξεις ἀοιδίμους, ὀρέγονται καὶ κατὰ μικρὸν, καὶ πρὸς μίμησιν ἐπεγείρονται, ὡς καὶ αὐτοὶ ἄδοιντο, καὶ θαυμάζοιντο ὑπὸ τῶν ὕστερον, οἷα πολλὰ Ἡσιόδου τε ἡμῖν καὶ Ὁμήρου

gunt atq; fulciunt, ne venti violentia accepto detrimento perfringantur. vbi verò iam iustum robur collegerint, tunc inutiles & superfluos ramos amputant, easq; ventorum arbitrio mouẽdas atque agitandas permittentes, fructuosiores efficiunt. Itaque ¶ mentem iuuenum primùm Musica atque Arithmetica excolimus, ac literarum formas pingere, easdemque excellenter pronunciare docemus. ¶ Deinde ætatis progressu adultioribus sapientum virorum sententias, res olim fortiter gestas à maioribus, tum orationes quoque vtiles versibus exornatas, quò tenaciùs atque fideliùs memoria teneant, illorum auribus frequenter occinimus. Illi autem auditis fortium virorum virtutibus, & rebus memorabilibus, paulatim ista desiderare occipiunt, ac demum ad imitationem accenduntur, vt & ipsi celebrentur, & in cœlum ferantur à natu iunioribus pòst futuris: cuiusmodi multa nobis ab Hesiodo atque Homero

Ομηρ Θ ἐποίησαν. ἐπειδὰν δὲ πλησιάσωσι πρὸς τὴν πολιτείαν, ἡ δίκη αὐτὸς ἤδη μετὰ χειρῶν τὰ κοινὰ, καὶ ζῆν ἔξω τ ἀγῶνος ἴσως ταῦτα. ὁ γὲ ὅπως τὰς ψυχὰς αὖ ἀσκῶμεν, ἐξ ἀρχῆς προὔκειτο εἰπεῖν, ἀναβὰ διότι ζῆς διὰ ζῆς πόνοις καταγυμνάζειν αὐτὸς ἀξιοῦμεν, ὥστ αὐτὰς ἐμαυτῷ σιωπᾶν προσάπτω, ὑπερμενεῖς τ κύρυκα, οὐδ τ Αρεωπαγίτην σε, ὃ ὑπ' ἀνδρὸς, οἶμαι, ἀνίχ ληροῦντα ἤδη ζοσαῦτα, ἔξω τ πράγματ Θ Ανάχ. ἐπί μοι, ὦ Σόλων, πρὸς δὴ, τὸς τὰ ἀναγκαιότατα μὴ λέγοντας ἐν Αρείῳ πάγῳ, ἀλλὰ ἀρσιωπῶντας. ἀδὴν τῦ βέλη πράσιμον ἐπιμνησθῆναι; Σό τί τ το ἔρου μι; ἀδ' ἔπω γὲ ἄλλον. Ανά ὅτι τὰ κάλλιστα, καὶ ἐμοὶ ἀκοῦσαι ἥδιστα παρὲς, τὰ περὶ τῆς ψυχῆς, τὰ ἥκιστ ἀναγκαῖα λέγειν διανοῇ, γυμνάσια, καὶ διαπονήσεις τῶν σωμάτων.

Σό. μι

Homero luculentissimè perscripta sunt. Porrò autè vbi ad Reipub. procurationè se iam cõtulerint, illisq; publica officia obeũda sunt. & Sed hæc fortasse à præsenti instituto discrepant. neque enim quibus rationibus illorum mentè excolere soleamus, sub initium dicere decretũ erat. sed quam ob rem hisce laboribus eosdem exercere dignũ arbitraremur, explicare fuit in animo. Itaque mihi ipsi silentium iniungo, non expectato præcone neque te Areopagita, qui, vt ego suspicor, ductus reuerentia tanta extra causam vuganten me pertulisti. ANA. *Dic mihi, Solon, cuius rei gratia Senatui visum est, nulla pœna afficiendos esse res maximè necessarias non dicentes, sed silentio prætereuntes?* SOL. *Cur hoc ex me quæsîsti? nondum enim intelligo.* ANA. *Quoniam rebus omnium pulcherrimis, & mihi auditu iucundissimis præteritis, nempe quibus exornatur animus exercitia non perinde necessaria, & labores corporum pereensere cogitas.*

SOL.

Σό. μέμνημαι γὰρ, ὦ γενναῖε, τῶν ἀπ' ἀρχῆς προῤῥήσεων, καὶ ἀποπαυσάμην βούλομαι τὸν λόγον, μή σε ἐπιταράξῃ τῶν μνήμων ἐπιῤῥέων. πολλὰ μὲν ἀπὸ τῆ ταῦτα ἐρῶ δι' βραχέων, ὡς οἷόν τε. τὸ γὰρ ἀκριβὲς τῆς περὶ αὐτῶν διασκέψεως, ἑτέρᾳ ἂν εἴη λόγῳ. ῥυθμίζομεν δὲ τὰς γνώμας αὐτῶν, νόμους τε τοὺς κοινοὺς ἐκδιδάσκοντες, οἳ δημοσίᾳ πᾶσι προὔκειντο ἀναγινώσκειν, μεγάλοις γράμμασιν ἅμα ἀναγεγραμμένοι, λέγοντές τι, καὶ ποιεῖν, καὶ ὧν ἀπέχεσθαι, ἐν ἀγαθῶν ἀνδρῶν συνουσίαις, παρ' οἷς ἔνεστι τὰ δίκαια ἐκμανθάνουσι, καὶ πράττειν τὰ δίκαια, καὶ ἐν τῷ ἴσῳ ἄλλοις συμπολιτεύεσθαι καὶ μὴ ἐφίεσθαι τῶν αἰσχρῶν, καὶ ὀρέγεσθαι τῶν καλῶν, βίαιον δὲ μηδὲν ποιεῖν. οἱ δὲ ἄνδρες οὗτοι, σοφισταὶ καὶ φιλόσοφοι πρὸς ἡμῶν ὀνομάζονται. καὶ μήν τοι καὶ ἐς τὸ

SOL. Memor sum eorum, ô generose, quæ initiò præfatus sum, ac orationē temerè ab instituto aberrari nolui, ne citra ordinem effluendo, tuam confunderet memoriā. Veruntamen & hæc quàm potero pauciſsimis perſtringam: ſi quidem harum rerum accuratior diſputatio propriam orationem videtur requirere. Proinde illorum mentes ſaluberrimis opinionibus imbuimus atque formamus, communes leges exactè perdocentes, quæ in publico magnis deſcriptæ literis, omnibus legendæ proponūtur, quæ fugienda, quæque facienda ſunt imperantes. Tum quòd integerrimorum virorum conuictu vtendum ſit, apud quos ea quæ decent perdiſcunt: tum iuſta facere, tum ex æquo inter ſe verſari in Rep. neque vllam rem turpem peruersè appetere, ſed rerum honeſtarum tangi deſiderio: nihil autem alteri per iniuriam facere. Illi autem de quibus dixi ſapientibus. [t] Sophiſtæ atque Philoſophi apud nos appellantur. Præterea ipſos quoque in

τὸ θέατρον συνάγοντον αὐτοὺς, δημοσίᾳ παιδεύομεν ἀπὸ κωμῳδίας καὶ τραγῳδίας, ἀρετάς τε ἀνδρῶν παλαιῶν καὶ ἁμαρτίας θεωμένους, ὡς τῶν μὲν ἀφιστοίντο, ἐπ' ἐκεῖνα δὲ σπουδῇ τοῖς δὲ γε κωμῳδοῖς, καὶ ἀποσκώπτειν, καὶ λοιδορεῖσθαι ἐφίεμεν εἰς τοὺς πολίτας, οὓς ἂν ἀσχὰς, καὶ ἀνάξια τῆς πόλεως ἐπιτηδεύοντας αἰσθωνται, αὐτῶν τε ἐκείνων χάριν· ἀμείνους γὰρ οὕτω γίγνονται ἀκροώμενοι, καὶ τῶν πολιτῶν ὡς φεύγοιεν τὸν ἐπὶ τοῖς ὁμοίοις ἔλεγχον, Ανάχ. εἶδον, ὦ Σόλων, οὓς φῂς· τοὺς τραγῳδοὺς καὶ κωμῳδοὺς, ἢ γε ἐκεῖνοι εἰσιν. ἐπιδήματα μὲν βαρέα καὶ ὑψηλὰ ἐπιδεδεμένοι, χρυσοῦς δὲ ταινίας τῷ ἰσθῆτα ποικιλμένοι, λιάνου δὲ ἐπικείμενοι παραπετάσματα, καμμίγεσθον· αὐτοὶ δὲ ἔνδοθεν μεγάλα τε ἐκπράγουσαν, καὶ λίβαιον, οὐκ οἶδ' ὅπως, ἀσφαλῶς

theatrum collectim perductos erudimus, in publico comœdiarum ac tragœdiarum scenicis actionibus priscorum virorum virtutes atque vitia spectantes, vt ab his auersi, feruenti studio ad illas complectendas contendant. Liberam quoque prauos ciues dicteriis incessendi atque inuadendi facultatem poëtis Comicis permittimus, quoscunque turpia atque flagitiosa & Reipublicæ dignitate indigna exercentes intellexerint. Horum enim opera malè audientes, meliores euadunt, vt posthac vulgi reprehensionem ob paria facinora effugiant. ANA. Noui quos dicas, ô Solon: Tragicos, & Comicos, si illi sunt latis & altis subnixi calceamentis, aureis autem tenuis per vestem variegati, laruis verò induti planè ridiculis, & magnum hiantibus. Verùm ipsi intus intenso clamore vociferabantur, incedebantque nescio quomodo securè talibus

λῶς ἐν τοῖς ὑποδήμασι. Διονύσοις ἦν, οἶμαι, τότε ἡ πόλις ἐπάρτα ἦν, οἱ δὲ λοιποὶ βραχύτεροι ἦσαν ἐκείνων, καὶ πεζοὶ καὶ ἀνθρωπινώτεροι, καὶ ἁπλοῦν ἐβόων· ἐκείνους δὲ πολὺ γελοιοτέρους, καὶ τὸ θέατρον ὅλον ἅπαν ἐγέλα ἐπ' αὐτοῖς. ἐκείνων δὲ τῶν ὑψηλῶν σκυθρωποὶ ἅπαντες ἦσαν, οἰκτίρουσθ', οἶμαι, αὐτοὺς, πέδας τηλικαύτας ἐπισυρομένους. Σώ. οὐκ ἐκείνους, ὦ γαθέ, ὤκτειρον, ἀλλὰ ποιητὰς ἴσως ἀρχαίαν τινὰ συμφορὰν ἐπιδείκνυσθαι τοῖς θεαταῖς, καὶ ῥήσεις οἰκτρὰς ἐπαγωγὰ πρὸς τὸ θέατρον, ὑφ' ὧν εἰς δάκρυα ἐκαλοῦντο οἱ ἀκούοντες. εἰκός δέ, σε καὶ αὐλοποιοὺς ἰδεῖν ἐκείνους τινὰς τότε, καὶ ἅμα σφυδάλοντας, ἐν κύκλῳ σφιγξῶντας, ὅλῳ αὐτὰ, ὦ Ἀνάχαρσι, ἀχρεῖα ὄντα καὶ ἀνόλυμπα. τούτοις δ' ὅμως ἅπασι, καὶ τοῖς ζιθίζουσι παραθυμόμενοι τὰς ψυχὰς, ἀμείνους ὑμῖν γίγνονται.

libus induti calceamentis: Et nisi fallor, tunc ciuitas celebrabat Dionysia. Porrò Comici cæteris erant humiliores & pedestres, laruas tamen habebant multò etiam magis ridiculas, quos vniuersum theatrum risu prosequebatur. Sedenim alios altiores nemo non tristi atque contracta fronte audiebat: eorumque, vt opinor, omnes commiserabantur, tantas pedicas pertrahentium. So. Non illorum, ô bone, miserti sunt, sed poëta fortasse priscam aliquam & miserandam calamitatem in scenam adduxit visendam spectatoribus, orationesque miserationis plenas audiente theatro tragica actione habuit, quibus in luctum atque lachrymas auditores pertracti sunt. Verisimile autem est & tibicinas te vidisse, tum alios canentes in medio theatri constitutos. Iam neque hanc canendi rationem & [u] vsum tibiarum inutilem esse censemus, verùm ijs omnibus atque eiusmodi mentem acuentes, meliores nobis reddimus.

τὰ δὲ

Cæterùm

τὰ δὲ ἄλλα σώματα, ὅπερ μάλιστα ἐπόθεις ἀκοῦσαι, ὧδε γυμνάζομεν· ἀφελόντες αὐτὰ, ὡς ἔφην, οὐκέτι παλαιὰ, καὶ τέλεον ἀγύμναστα ὄντα, πρῶτον μὲν εἰθίζομεν πρὸς τὸν ἀέρα, νωθρεύεσθαι αὐτὰ τοῖς ὥραις ἑκάσαις, ὡς μήτε λίαν ἀνοχλεῖσθαι, μήτε πρὸς ἡλίου ἀπαγορεύειν. ἔπειτα δὲ χρίομεν ἐλαίῳ καὶ καταμαλάττομεν, ὡς εὐτονώτερα γίγνοιντο· ἄτοπον γάρ, εἰ τὰ μὲν σὺ τὸν μοχλὸν ὑπὸ τοῦ ἐλαίου μαλακώτερα, ἀναρρηκτότερα, καὶ πρὸς ἅπαν διαρκέστερα γίγνεσθαι, σκυτέα γε ὄντα, τὸ δὲ ἔτι ζωῆς μετέχον σῶμα, μὴ ἂν ἄμεινον ἡγοίμεθα ὑπὸ τοῦ ἐλαίου διατίθεσθαι. τοιούτοις οὖν ποικίλοις τοῖς γυμνάσια ἐπινοήσαντες, καὶ διδασκάλους ἑκάστων ἐπιστήσαντες, τὸν μὲν τινα πυκτεύειν, τὸν δὲ παγκρατιάζειν διδάσκομεν, ὡς τοὺς τε πόνους καρτερεῖν εἰθίζοιντο, καὶ

Cæterùm corpora, quod omnium maximè audire desideras, ad hunc modum exercemus: exutis (vt initiò dixi) vestimentis, primùm illa ad aërem assuefacimus, non ampliùs tenera & imbecilla existentia, ommbus eadem temporibus accommodantes, vt neque feruentem Solis æstum grauiter ferant, neque rursum algoris sint impatientia. Deinde ea ipsa oleo perungimus atque emollimus, vt habiliora firmioráque reddantur. Siquidem absurdum est, si coria oleo emollita atque peruncta, ruptioni minus obnoxia, ac diutiùs duratura existimamus, quæ iam sunt emortua: corpus autem adhuc vita animatum, nequaquam meliùs fore vsu olei opinaremur. Mox varijs excogitatis exercitijs, ac singulorum magistris constitutis, hunc quidem pugillatu, alterum verò × pancratio decertare docemus, vt laboribus tolerandis assuefiant, pariterque

καὶ ὁμόσε χωρεῖν τοῖς πληγαῖς, μηδὲ ἀπρέπειαν δεδιέναι τραυμάτων. τοῦτο δὲ ἡμῖν δύο τὰ ὠφελήματα ἐξεργάζεται ἐν αὐτοῖς, εὐψυχοτέρους τε παρασκευάζον εἰς τοὺς κινδύνους, καὶ τῶν σωμάτων ἀφειδεῖν, καὶ πόνων ἐρρῶσθαι καὶ καρτεροὺς εἶναι. ὅσοι δὲ αὐτῶν κάτω σιωπηνικότων παλαίουσι, καταπίπτειν τε ἀσφαλῶς μανθάνουσι, καὶ ἀνίστασθαι εὐμαρῶς, καὶ ὠθισμοὺς καὶ περιπλοκὰς καὶ λυγισμοὺς, καὶ ἄγχεσθαι δεδιέναι, καὶ εἰς ὕψος ἀναβαστάσαι τὸν ἀντίπαλον, οὐκ ἀχρεῖα οὐδὲ οὗτοι ἐπιμελητῶν τοῦ, ἀλλὰ ἐν μὲν τὸ πρῶτον καὶ μέγιστον ἀναμφιβόλως κτώμενοι· εὐσπαθέστερα γὰρ, καὶ καρτερώτερα τὰ σώματα γίγνονται αὐτοῖς διαπονούμενα. ἕτερον δὲ οὐδὲ αὐτὸ μικρόν. ἔμπειροι γὰρ δὴ ἐκ τούτου καθίστανται, εἴ ποτε ἀφικοίντο

riterque ictuum declinandorum periti euadant, neque metu auerſentur vulnera. Cæterùm hæc exercitatio duas maximas vtilitates apportat iuuenibus. nam & animoſos eos reddit ad ſubeunda pericula, corporibus non parcentes: præterea vt proſpera vtantur valetudine, ſintque per omnia robuſti, & laborum patientes. Quotquot autem illorum deiecto in terram vultu luctantur, & ſecurè procidere, & promptè exurgere eadem diſcunt opera, vt & tenaciter amplecti, & loco mouere, & præfocare, & in altum ſuſtollere poſſint aduerſarium. Quæ ſanè non ſunt inutilia habenda exercitia, ſed vnum illud atque adeò maximum ſtatim initiò ſibi præparant. Etenim firmiora fiunt & robuſtiora corpora, quæ talibus exercentur laboribus. Alterum verò neque ipſum modicum eſt: ex hoc enim conſequuntur peritiam, ſi quando in

ἀφίκοιντο ἂς χρεῶν τῶν μαθημάτων τούτων ἐν ὅπλοις. δῆλον γὰρ, ὅτι καὶ πολεμίῳ ἀνδρὶ ὁ τοιοῦτος συμπλακεὶς, καταῤῥίψει τε θᾶττον ὑποσκελίσας, καὶ καταπεσὼν ἔφθασε ὡς ῥᾷστα ἐξανίστασθαι. πάντα γὰρ ταῦτα, ὦ Ἀνάχαρσι, ἐπ' ἐκεῖνον τὸν ἀγῶνα ποιούμεθα, τὸν ἐν τοῖς ὅπλοις, καὶ ἡγούμεθα πολὺ ἀμείνοσι χρήσασθαι τοῖς ὕστερον ἀσκηθεῖσιν, ἐπειδὰν πρότερον αὐτῶν γυμνὰ τὰ σώματα καταμαλάξαντες καὶ διαπονήσαντες, ἐρρωμενέστερα καὶ ἀλκιμώτερα ἐξεργασώμεθα, καὶ λεῖα καὶ εὔτονα, καὶ τὰ αὐτὰ βαρέα τοῖς ἀνταγωνισταῖς. ἐννοεῖς γὰρ, οἶμαι, τὸ μετὰ τοῦτο, οἷος ἐκεῖνος σὺ ὅπλοις ἔσεσθαι, τὸς καὶ γυμνὸς ἂν φόβον τοῖς δυσμενέσιν ἐμποιήσοντας, ὁ πολυσαρκίαν ἀργὸν καὶ νωθρὸν ἢ ἀσαρκίαν μετὰ ὠχρότητος ἐπιδεικνυμένους, οἷα γυναικῶν σώματα, ἢ σκιᾷ μεμαρασμένα, πρέμοντα, ἰσχνότητι

do in neceſsitatem adducti fuerint talium diſciplinarum in armis. Quippe in confeſſo eſt, quòd & hoſtem talis complexus citiùs ſupplantatum proſternet, & prolapſus ipſe quamfacillimè noſcet exurgere. Hæc enim omnia, ô Anacharſi, ad verum illud certamen, quod in armis peragitur, referre ſolemus: planéque in eam opinionem deſcendimus, vt certò putemus longè melioribus nos vſuros ita exercitatis, poſteaquàm primùm illorum nuda corpora emollita atque exercitata & robuſtiora reddidimus, neque minùs leuia & habilia, eademque aduerſarijs grauia effecerimus. Intelligis enim, niſi fallor, cuiuſmodi illi armati futuri ſint, qui nudo ſaltem corpore terrorem hoſtibus incutiunt, neque immodicam oſtendentes corpulentiam, & ſegnem & candidam, aut nimiam quoque corporis macritudinem pallore deformatam: qualia ferè ſunt mulierũ corpora ſub vmbra marceſcentia, trepidantia,

ἱδρῶτί τι ἀθρόῳ πολλῷ ῥεόμενα, καὶ ἀθυμαίνοντα ὑπὸ ζέσης καράνε, καὶ μάλιστα λιῶ, καὶ ὁ ἥλιος, ὥσπερ νῦν. τὸ μὲν γὰρ μεσημβρινὸν ἐπιφλέγει. οἷς τί ἄν τις χρήσαιτο πιφῶσι, καὶ ἤδη μορίοις τὸν ὑπανιχομένοις, καὶ ἃ μαίδοιεν, ἀθρόως ταραττομένοις, καὶ προαποθνήσκουσι, πρὶν ἐντὸς βόλους γένεσθαι, καὶ ἐς χεῖρας ἐλθεῖν τοῖς πολεμίοις οὗτοι δὲ ὑμῖν ὑπέρυθροι, ἐς τὸ μελάντερον ὑπὸ τοῦ ἡλίου μεταχρωσάμενοι, καὶ ἀρρενωποί, πολὺ τὸ ἔμψυχον καὶ θερμὸν καὶ ἀνδρῶδες ἐπιφαίνονται, τοσαύτης εὐεξίας ἀπολαύοντες, ὅτι ῥινοί, καὶ μετρίως πεπληθυσμένοι ἐς βάρος, ἀλλὰ ἐς τὸ σύμμετρον πεφυκότες γραμμένοι, τὸ μὲν ἀχρεῖον τῶν σαρκῶν καὶ περιττὸν τοῖς ἱδρῶσιν ἐξανηλωκότες. ὃ δὲ ἰσχὺν καὶ τόνον παρέχει, ἀμιγὲς τοῦ φαύλου περιλελειμμένον, ἐῤῥωμένως φυλάττουσι. ὅπερ γὰρ δὴ οἱ λικμῶντες

ac illicò multo sudore perfluentia, neque non sub galea anhelantia, maximè verò si quando (vt nunc) sol sub meridiem æstu supra modum calente feruerit. Cui enim rei quispiam vteretur sitientibus & paluerem ferre nequeuntibus, quique saltem viso sanguine statim exanimantur, ac antè moriuntur, quàm intra teli iactum atque ad manus cum hostibus ventum fuerit? Sedemim nostri iuuenes partim rubore, partim nigredine temperanter sub sole colorati, vultu planè masculo, multum vigoris atque caloris & virilitatis præ se ferentes, neque nimiùm sunt obesi, neque rursus nimiùm tenues & aridi, neque nimio pondere prægraues, prægrandes, verùm iusto corporis modo formati, cùm inutilem, tum superfluam carnium molem & abundantiam sudore absumunt: illud autem quod robur præstat & vigorem, citra mali admixtionem conseruant. Quod enim ij, qui ventilando purgant

τὸν πυρὸν, τοῦτο ὑμῖν ἡ τὰ γυμνάσια ἐργάζεται ἐν τοῖς σώμασι, τὸν μὲν ἄχυρον, καὶ τοὺς ἀέρας ἀπφυσῶντας, καθαρὸν δὲ καὶ καρπὸν διευθετοῦντα, καὶ προσωρόνοντα, καὶ διὰ τοῦτο ὑγιαίνειν τε ἀνάγκη, καὶ ἐπιμήκιστον διαρκεῖν ἐν τοῖς καμάτοις, ὅψέ τε ἂν ἰδίαν ὁ τοιοῦτος ἄρξαιτο, καὶ ὀλιγάκις ἂν ἀσθενῶν φανείη. ὥσπερ ἂν, εἴ πῦρ τις φέρων, ἅμα ἐμβάλοι εἰς πυρὸν αὐτὸν, ἢ εἰς τὸν καλάμινον αὐτοῦ, καὶ εἰς τὸν ἄχυρον (αὖθις γὰρ ἐπὶ τὸν λικμῶντα ἐπάνειμι) θᾶττον ἂν, οἶμαι, παραπολὺ καλάμη ἀναφλέγοιτο, ὁ δὲ πυρὸς κατ' ὀλίγον ὅτι φλογὸς μεγάλης ἀνίσταιτο, ὅτι μὴ μιᾷ τῇ ὁρμῇ, ἀλλὰ καταμικρὸν, ἐπιτυφόμενος, χρόνῳ ὕστερον καὶ αὐτὸς ἂν καταφλεγείη. οὐ τοίνυν ἀδὲ νόσος ἀδὲ κάματος, εἰς τοῦτο σῶμα ἐμπεσόντα ῥᾳδίως ἐλέγξειεν ἄν, οὐδ' ἐπικρατήσειεν ὑμαρῶς. τὰ ἔνδοθεν γὰρ εὖ παρεσκεύασται αὐτῷ·

gant triticum faciunt: illud nobis præstant gymnasia in corporibus, paleas ac spicas inanes flatu propellentia, purum autem fructum separantia & accumulantia. Quocirca iuuenes nostros firma prosperitate valetudinis uti, ac quamdiutissimè in laboribus perdurare necesse est. Quinetiam talis serò sudare incipit, & rarò admodum morbis affectus decumbit: quemadmodum si quis ignem allatum in triticum, eiusq; stipulas & paleas iniiceret (rursus enim ad ventilantem regredior) dicto citiùs, vt opinor, conflagrarent stipulæ, at verò triticum modicè, neque flamma admodum magna exurgente, neq; vno impetu, sed sensim atque modicè suffumigans, tempore tandem & ipsum incensum absumeretur. Ita neque morbis, neque defatigatio tale corpus corripiens, facilè arguerit, neq; superare potuerit. Etenim ab internis probè præparatū, nec malè munitum est.

καὶ τὰ ἔξω μάλα καρτερῶς
πέφρακται πρὸς αὐτὰ, ὡς μὴ
ῥαδίως ἐσω, μὴ δὲ παρ-
ραδέξασθαι μήτε ἥλιον αὖ-
τὸν, μήτε κρύος ἐπιλύμη τὸ
σῶμα. πρός τε τὸ ἐνδι-
δοῦναι ἐν τοῖς πόνοις, πολὺ τὸ
θερμὸν τὸ ἔνδοθεν ἐπιῤῥέον,
ἅτε ἐκ πολλοῦ παρεσκευα-
σμένον, καὶ ἐς τὰς ἀναγκαίας
χρείας ἀρκέμφορον, ἀρτιλη-
ροῖ εὐθὺς ἐπάρδον τῇ ἀκμῇ,
καὶ ἀκαμάτους ἐπιπλεῖσον
παρέχεται· τὸ γὰρ προπονῆσαι
πολλὰ, καὶ προκαμεῖν, οὐκ ἀ-
νάλωσιν τῆς ἰσχύος, ἀλλ' ἐ-
πίδοσιν ἐργάζεται, καὶ ἀναῤ-
ῥιπιζομένη πλέων γίγνεται,
καὶ μᾶλλον καὶ ῥωμικὰς εἶναι ἀ-
σκοῦμεν αὐτὰς, ἐς μῆκός τε δρα-
μεῖν ἐθίζοντες, καὶ ἐς τὸ ἐν
βραχεῖ ὠκύταλον ἐπικαθίζον-
τες. καὶ ὁ δρόμος ὁ πρὸς τὸ
πρῆον καὶ ἀντίτυπον, ἀλλὰ
ἐν ψάμμῳ βαθείᾳ ἔνθα ὅτε
βεβαίως ἐπερεῖσαι τὸν βάσιν,
ὅτε

externa quoque valdè firmiter aduersus illa circunsepta sunt, quò minùs vis morbi aut lassitudinis ad interna penetrare queat, tum neque æstum, neque algorem suscipere aliquo detrimento corporis. Ad perdurandum autem in laboribus, multus calor intus influens, veluti multo exercitio antè præparatus, atque in vsum necessarium repositus, præstat tolerantiam, illicò membra vigore irrigans eáque cumplurimùm nulla lassitudine vincibilia exhibet. Multorum enim & variorum laborum præmissa exercitatio, nequaquam vires absumit, sed multis incrementis augere solet: dúmque subinde refouentur, fiunt etiam maiores. Prærerea in curriculo quòque iuuenes nostros exercemus, & vt longo alicui spatio cursu transmittendo sufficiant, assuefacimus: vtq; in breui quàm celerrimi sint, corporis leuitate vti quampromptissimè docemus. Neque verò cursus in loco plano aut solido conficitur, sed in profunda arena, vbi nulla firmitate planta figi potest, aut sustentari, neque

ἔτι ἐπισκήψαι ῥάδιον, ἀπο-
συρομένῳ πρὸς τὸ ὑπέκορον ζῦ
πολύς. ἀπὰ καὶ ὑπερᾶναι τά-
φρον ἐθέλοι, ἢ εἴ τι ἄλλο ἐμ
πόδιον, καὶ πρὸς ζῦτο ἀσκῶμ
ταὶ ἡμῖν ἔτι, καὶ μολυβδίν-
νας χαροπλήθεις ἐν ταῖν χει-
ροῖν ἔχοντος. ἔπα περὶ ἀκον-
τίου βολῆς εἰς μῆκ& ἁμιλλῶν-
ται. ἔσθ' ὅτε καὶ ἄλλό τι ἐν τῷ
γυμνασίῳ χαλκοῦν, περιφε-
ρὲς, ἀσπίδι μικρᾷ ἐοικὸς, ὄ-
χανον ἔκ ἔχόν, ἀθέτιλαμῶ-
νας, καὶ παράβυς γε αὐτοῦ,
καμπὺς ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ἐθό-
κει σοι βαρὺ, καὶ δύσληπτον
ἂν λαβέτη&. ἐκεῖνο τοίνυν
ἄνωτι ἀναῤῥιπτοῦσιν εἰς τ' ἀέ-
ρα, καὶ εἰς τὸ πρόῤῥω, φιλοτι-
μούμενοι ὅστις ἐπὶ μήκιστον ἐξέλ
θοι, καὶ ζῶς ἄλλους ὑπερ-
βάλοιτο, καὶ ὁ πόν& οὕτ& ὤμος τι αὖτ κραταιώσῃ, καὶ τό-
νον τοῖς ἄκροις ἐντείνῃσιν. ὁ
πυλὸς δὲ καὶ ἡ λύνις, ἅπερ τοῖ
χιλοιότερα ἐξ ἀρχῆς ἔδοξεν,
ἄνισον,

neque ſuffulciri promptum eſt, cedentib. ſubinde ad ſingulos paſſus pedibus. Foſſam quoque tranſilire, ſi neceſsitas exigat, docemus, aut aliud quoddam impedimentum. Qua in re exercentur grandia plumbi pondera habentes in manibus: deinde haſta quoque in longum proïjcienda decertant. Vidiſti verò & alium quendam globum iacentem in gymnaſio æneum atque teretem, in parui ſcuti figuram formatum, neque lorum, neque baltеum habentē. At illum quoque periculi faciendi gratiâ manu ſuſtollebas, iacentem in medio, videbatúrque tibi grauis & propter læuitatem comprehenſu difficilis. Itaq; illum ſurſum manu exortum iaculantur in aërem, in'q; longum, contendentes quinam ex ilis eundem quàm longiſsimè iactu promouerit, ac omnium aliorum metas exceſſerit. Quæ res & humeros illorum firmiores reddit, & brachia non mediocriter corroborat. Cæterùm quamobrem & arena & lutum illis luctantibus ſubſternatur, quæ initiò perquam ridicula tibi viſa ſunt,

ἄκουσον, ὦ θαυμάσιε, ὅτι ἐγὼ καὶ προβεβούλευμαι. πρῶτον μέν, ὡς μὴ ἐπὶ τὸ κρατούμενον ἡ πλῶσις αὐτοῖς γίγνοιτο, ἀλλ' ἐπὶ τὸ μαλακὸν ἀσφαλῶς πίπτοιεν. ἔπειτα καὶ τὸν ὀλισθον ἀνάγκη πολλὰ γίγνεσθαι, ἐν ἱδρωμένοις ἐν τῷ πηλῷ, ὃ σὺ τοῖς ἐγκέλευσιν ἔφαζες, οὐκ ἀχρεῖον οὐδὲ γελοῖον ὄν. ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἐς ἰσχὺν καὶ τόνον οὐκ ὀλίγα συντελεῖ, ὁπόταν ἄντος ἐχόντων ἀπήλων, ἀναγκάζωνται ἐγκρατῶς ἀντιλαμβάνεσθαι, καὶ συνέχειν διολισθάνοντας. ἄρτιόν τε ἐν πηλῷ ἱδρωκότα, μετ' ἐλαίου ἐπισεῖσαι, καὶ διαρρίψαι τῶν χειρῶν σπουδάζοντα, μὴ μικρὸν ἔναγχον νάμιζε. καὶ ταῦτα πάντα ὥσπερ ἔφην προθύμως ἐς τὸν πολέμους καὶ κίνδυνον, εἰ δέοι φίλον προθύμως ἀράμενον ἐξενεγκεῖν, ἢ καὶ πολέμιον σωφρόνως ἑλεῖν, μετέωρον νομίζοντα, καὶ δι' ἃ ἐς ἅβολίαν ἀσκοῦμεν, τὰ

nunc audi, ô admiranda. Primùm quidem, ne in duro casus illis contingat, ed in loco molliore citra periculum prostrati corruant. Deinde multa lubrica effugia accidere in cœno sudantibus necesse est, quam rem tu anguillis conferebas, sed quæ non sunt inutilia habenda, aut ridicula. Nam & hæc plurimùm ad robur & membrorum firmitatem consolidandam conferunt, quando ad hunc modum luctando alter alterum fortiter apprehendere coguntur, tametsi crebrò elabantur è manibus. Tenere etiam perunctum oleo, & sudore perfluentem, excidere conantem, & è manibus effluere laborantem, ne tibi res videatur esse modica, aut nullius momenti. Et hæc omnia, vt à me antè prædictum est, in bello quoque non parum præstant vtilitatis exercentibus, si aut amicus vulnere saucius sine negotio sublatus ex acie efferendus esset, aut hostis comprehensus sublimis rapiendus. Eam ob rem penè immodicè eos exercemus

difficia-

τὰ χαλεπώτερα προστιθέντας, ἵνα τὰ μικρότερα μᾶλλον ὑπολώτερον φέροιεν. τὴν μὲν οὖν ἰλύν, τοὐναντίον χρησίμην οἰόμεθα εἶναι, ἂν μὴ διολισθάνοιεν συμπλεκόμενοι. ἐπειδὰν γὰρ ἐν τῷ πηλῷ ἀσκηθῶσι σωίζειν τὸ σφαλιφάσκον ὑπὸ γλισχρότητος, ἐθίζονται καὶ ἐκφεύγειν αὐτὴν λυφθέντα ἐκ τῶν χειρῶν· καὶ ταῦτα, ἐν ἀφύκτῳ ἔχόμενοι· καὶ μᾶλλον καὶ τὸν ἰσχνὸν σωίζειν δυνατὸν ἡ ἰλύς, ἀθρόον ἐκχεόμενον ἐπιπαρομένη, καὶ ἐπὶ πολὺ διαρκεῖν ποιεῖ τὴν δύναμιν, καὶ λιπαρὸν γίγνεσθαι μὴ βλάπτεσθαι ὑπὸ τῶν ἀνέμων, ἀραιοῖς τότε, καὶ ἀντωθοῦσι, τοῖς σώμασιν ἐμπιπλόντων, ἅπαντί τι καὶ τὸν ῥύπον ἐκτρωπᾷ, καὶ σιλπνότερον ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον. καὶ ἔγωγε ἥδιστ' ἂν παρασησάμην πολυσίου τῶν τινος λευκῶν τινος ἐκείνων, καὶ ὑπὸ σκιᾷ διαιτημένων, καὶ ὃν ἂν ἕλῃ, τῶν ἐν

difficilioribus propositis, vt hoc facilius minora queant perpeti. Rursus arenam planè diuersa ratione vtilem esse censemus, ne, dum complexibus implicantur, labantur. Posteaquàm enim in cœno multo exercitio didicerunt compescere aduersarium, quò minùs elabatur è manibus, propter corporis lubricam comprehensionem, etiam ipse comprehensi effugiendi rationem multa assuetudine familiarem sibi faciunt, præsertim cùm tenentur medij. Quin sudorem largiter semet effundentem, arena quoq; mihi videtur comprimere, dum aspergitur: viq; vis corporis par sit laboribus, efficere: estq; ventis obstaculo, quò minus lædantur corpora, in tenera atq; denudata incumbentibus. Alioqui sordes quoq; corporis arena eluit, ac hominem longè candentiorem reddit. Et ego equidem perlibenter vnum ex albis illis, cuius conuersatio semper sub vmbra fuit, & quemcunque tu ex his, qui semet

ὦ λυκείῳ γυμναζομένων, ἀφικώμεθα πλὴν κόνιν, καὶ τὸν πυκνὸν, ἱροίμην ἄν σε, ποτέρῳ ἂν ὅμοιος εὐξαιο γενέσθαι. οἶδα γὰρ, ὡς αὐτίκα ἕλοιο ἂν ἐκ πρώτης προσόψεως, εἰ καὶ μὴ ἐπὶ τοῦ ἔργου παραθείης ἑκατέρῳ, συνεσκηκὼς, καὶ συγκεκροτημένος εἶναι μᾶλλον, ἢ θρύπτεσθαι καὶ διαρρεῖν, καὶ λευκὸν εἶναι ἀφελείᾳ, καὶ φυγεῖν εἰς τὰ ἔσω τοῦ αἵματος. ταῦτ' ὄντα, ὦ Ἀνάχαρσι, ἃ τοὺς νέους ἡμεῖς ἀσκοῦμεν, οἰόμενοι φύλακας ἡμῖν τῆς πόλεως ἀγαθοὺς γενέσθαι, καὶ ἐν ἐλευθερίᾳ βιώσεσθαι δι' αὐτούς, μὴ τοῦ δυσμενῶν εἰ τύχοι, φοβεροὶ δὲ τοῖς πλησίοις ὦσι, ὡς καταπλήσσειν τε καὶ κατέχειν ἡμῖν τοὺς πλείους αὐτῶν. ἐν εἰρήνῃ τε αὖ πολὺ ἀμείνοσιν αὐτοῖς χρώμεθα, περὶ μηδὲν τῶν αἰσχρῶν φιλοτιμουμένοις, μηδ' ἐπ' ἀρχίας ἐς ὕβριν τραπομένοις, ἀλλὰ περὶ τὰ τοιαῦτα σπουδάζουσι, καὶ ἀσχόλοις ὅσιν

in Licéo exercent, eligeres, huc sisterem, ac cœno & puluere abluis, te interrogare, vtrinam potius similis esse optares. Satis certò compertum habeo, te primo statim aspectu electurum, tametsi neutrius vitæ peticulum feceris, alteri potius esse similem, quàm delicijs frangi atque diffluere, ac album esse præsanguinis inopia ad præcordia confugientis. Hæc sunt ferè, ô Anacharsi, quibus iuuentutem nostram exercere solemus, existimantes eandem hisce gymnasiis optimã fore custodem Reip. & cuius opera in libertate nos victuros speramus, semper de hostibus, quicunq; nos adoriuntur, victoriam reportantes: terribiles verò finitimis existentes, adeò vt illorũ plurimi & potentiam nostram pertimescant, ac nobis tributum pendere soleant. Porrò autem in pace longè melioribus illis vtimur, de nulla re turpi ac flagitiosa contendentibus, neq; ob inertiam ad mutuò inferendam iniuriam se conuertentibus, sed circa ista versantibus, inq; his ipsis exercitijs occupa-

ἐρίν ἐν αὐτοῖς. καὶ ὅπερ φλω τὸ κοινὸν ἀγαθὸν, καὶ λὼ ἄκραν πόλεως εὐδαιμονίαν, τοῦτ' ἐσὶ λέγειν, ὁπόταν ἐς τε ἀρλώλω καὶ ἐς πόλεμον τὰ ἄριστα παρεσκευασμένη φαίνοιθ' ἡ νεότης, περὶ τὰ κάλλιστα ἐπιτηδεύσουσα. ΑΝΑΧ. οὐκοιῶ, ὦ Σόλων, λύ ποτε ἡμῖν ἐπίωσιν οἱ πολέμιοι, χρισάμενοι ὠῷ ἐλαίῳ, καὶ κονισάμενοι, πρόϊτε καὶ αὐτοὶ πὺξ τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτοὺς προβεβλημένοι, κἀκεῖνοι δηλαδὴ ἀποβλώσσουσιν ὑμᾶς, καὶ φεύγουσι, δεδιότες μή σφισι κιχηνόσι πάσσητε τλὼ ψάμμον ἐς τὸ στόμα, ἢ περιπηδήσαντες, ὡς καλὰ νώτου γένηθε, περιβαλέξητε αὐτοῖς τὰ σκέλη περὶ τλὼ γαστέρα, καὶ διάσχητε, ἀπὸ τὸ κράνος ἀποβαλόντες τὸν πῆχυν; καὶ νὴ Λί', οἱ μὲν τοξεύσουσι δηλονότι, καὶ ἀκοντιοῦσιν, ἡμῶν δέ, ὥσπερ ἀνδριάντων, οὐ καθίξεται τὰ βέλη, κιχρωσμένων πρὸς τὸν ἥλιον, καὶ πολὺ

occupatis existentibus. Et quod commune bonum dixi, summamque ciuitatis felicitatem, ea est, quoties & ad pacis artes, & belli scientiam quamoptimè atque diligentissimè iuuentus præparata fuerit, studijs ac rebus pulcherrimis feruenti sedulitate impendens operam. ANA. Proinde, Solon, hostibus vobis ingruentibus oleo perunctis, & oppleti puluere, in bellum progredimini, nempe pugillatu instructi aduersus armatos. Et illi videlicet pertimescunt vos, ac fugiunt, metuentes ne ipsis hiantibus arenam in os sparsatis, aut fortè post tergum resilientes illorum crura apprehendatis, eosdemq; præfocetis, iniecto circa collum cubito. Ac per Iouem illi petent vos arcubu, & iaculabuntur spiculis: at vos, quemadmodum statuas, telorum acies non penetrabunt: quippe ad Solis feruorem denigratos, ac

πολὺ τὸ αἷμα προεκσμίξοντες. οὐ γὰρ κάλαμοι καὶ ἄθρυα ὑμᾶς ἐστι, ὡς τάχιστα ἐνδιδόναι πρὸς τὰς πληγάς· ἀλλὰ ἐψητοί τινες ἄρα, καὶ μόλις κατατιμώμενοι βαθέσι τοῖς τραύμασιν, αἷμα ὀλίγον ἐπιδείξητε· τοιαῦτα γὰρ φησὶν, εἰ μὴ πάνυ παρύκουσα τοῦ παραδείγματος. ἢ τὰς πομπικὰς ἐκείνας τότε ἀναλήψεσθε, τὰς τῶν κωμῳδῶν τε καὶ τραγῳδῶν, καὶ ἢν προτιθῇ ὑμῖν ἔξοδον, ἐκεῖνα τὰ κράνη περιθήσεσθε τὰ κιγκλώτα, ὡς φοβερώτεροι ἅπασι τοῖς ἐναντίοις, μορμολυττόμενοι αὐτούς, καὶ ἐπιθήσεσθε τὰ ὑψηλὰ ἐκεῖνα λοφία· φοβεροί τε γὰρ, ἢν δέῃ, κοῦφα, καὶ ἢν διώκητε, ἄφυκτα τοῖς πολεμίοις ἔσται, ὑμῶν οὕτω μεγάλα φαινομένων ἐπ' αὐτούς. ἀλλ' ὅρα, μὴ ταῦτα μὲν ὑμῖν τὰ κομψὰ λῆρος ᾖ, καὶ παιδιᾷ ἄπως, καὶ λιπαρίβαι ἀργοῦσι, καὶ ῥᾳθυμίαν ἐνίεσι τοῖς νεανίσκοις.

multo sanguine abundantes. Neq; enim vos estis aut spicæ aut stipulæ, vt quamprimùm plagis succumbatis, sed admodum serò, ac vix profundis confecti vulneribus modico sanguine commonstrato. Talia enim sunt quæ dixti, nisi exemplum à te adductum planè obaudierim: aut fortasse Comicorum & Tragœdorum potius armaturam assumetis, & si iussu senatus in aciem vobis exeundum fuerit, galeas illas hiantes capiti imponetis, vt hoc magis terrori sitis aduersarijs, larui ac terriculamentis anilibus eos examinantes. Præterea calceos quoque peraltos illos pedibus accommodabitis, qui si fugiendum vobis esset, leues sunt: rursus si alios insectati fueritis, hostibus erunt ineffugibiles, tanta mole vobis aduersus illos irruentibus. At vide potius ne ista vestra arguta sedulitas nugæ sint, & ludicra puerilia, & inertium iuuenum ignauiæque deditorum exercitia.

Si verò

εἰ δὲ βέλτιον πάντως ἐλεύθεροι καὶ εὐδαίμονες ἦτε, ἄλλων ἡμῖν γυμνασίων δεήσει, καὶ ἀσκήσεως ἀληθινῆς, τῆς ἐν ὅπλοις. καὶ οὐ ταῖς πρὸς ἀλλήλους μετὰ παιδιᾶς, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἀνομένους ἔσται, μετὰ κινδύνων μελετῶσι τὸν ἀγῶνα. ὥστε ἀφέντας τὸν κόνιν καὶ τὸ ἔλαιον, διδάσκειν αὐτοὺς τοξεύειν καὶ ἀκοντίζειν, μὴ κῶφα διδόντες τὰ ἀκόντια, καὶ οἷα δονεῖται πρὸς ἄνεμον, ἀλλ' ἔσω ὄγκῳ βαρέα, μετὰ συρισμοῦ φερόμενα, καὶ λίθους χαροπούς, καὶ σφενδόνης, καὶ γέρρον ἐν πλεκτῇ, καὶ θώρακα καὶ κράνος. ὡς ὑμῖν ἔχειν τι θεῖόν τινος ἀμυνείας σώζεσθαί μοι δοκεῖτε, οἳ μηδέπω ἀπολώλατε ὑπὸ τῶν ὀλίγων ψιλῶν ἱππεύοντων. ἰδού γέ τοι, ἢν σπάσωμαι τὸ μικρὸν τοῦτο ξιφίδιον, τὸ παρὰ τὸν μηρὸν κρεμάμενον, μόνος ἐμπεσοῦμαι τοῖς νέοις ὑμῶν ἅπασιν, κἂν βοὴ ἅμα ἐκροιμβδῷ τὸ γυμ-

Si verò vobis in animo est prorsus esse liberis, & per omnia felicibus, aliis vobis opus erit gymnasiis, & vero in armis exercitio: neque cum aliquo alterni certaminibus iuuenes vobis componendi sunt, sed aduersus hostes depugnandum erit certo cum periculo virtutem exercentibus. Quapropter relictis puluere atque oleo, docete illos arcu contendere, & hasta uti: neque illis leuia dabitis iacula, quæ venti flatu feruntur, sed sit hasta grauis, quæ cum turbine atque sibilo extorqueatur: præterea lapis prægrandis, & gladius, & scutum sinistræ infertum, & thorax, & galea. Nam sicut in præsens instructi estis, dei cuiuspiam benignitate mihi seruati esse videmini, quo minus nondũ periistis à perpaucis saltem leuis armaturæ militibus irruentibus. Ecce enim, si stricto saltẽ gladio, quo succinctus sum, solis iniuuenes vestros, omnes irruerem, & clutum vnà cum clamore gymnasium hauddubiè caperem,

illis

γυμνάσιον, φυλόντων ἐκέ-
νων, καὶ οὐδενὸς ἀντιβλέπειν
τῷ σιδήρῳ τολμῶντος. ἀλ-
λὰ περὶ τοὺς ἀνδριάντας ἄν
περιϊσάμενοι, καὶ περὶ τοὺς
κίονας καταπεπλόμενοι, γέ-
λωτα ἄν μοι παρέσχοιεν ἅμα
χρόντες οἱ πολλοὶ, καὶ τρέ-
μοντες. καὶ τότ' ἂν ἰδοις ἔτι
ἐρυθριῶντας αὐτὸς τὰ σώ-
ματα, οἷοι νῦν εἰσιν, ἀπὸ τῆς
νῦν ἀπαυθις οὐτινα γένοιντ'
ἄν, ἀπὸ τοῦ κίονος μεταβα-
φέντες. οὕτως ὑμᾶς ἡ εἰρήνη
διέθηκε, βαθεῖα οὖσα, ὡς
μὴ ἂν ῥᾳδίως ἀνασχέσθαι πρό-
σωπον ἕνα πράνους πολεμίους ἰ-
δόντας. Σό. οὐ ταῦτα ἔφα-
σαν, ὦ Ἀνάχαρσι, Θρᾳκῶν
τε ὅσοι μετ' Εὐμόλπου ἐφ' ἡ-
μᾶς ἐστράτευσαν, καὶ αἱ γυ-
ναῖκες ὑμῶν, αἱ μετὰ Ἱππολύ-
της ἐλάσασαι ἐπὶ τὴν πόλιν,
οὐκ ἄκροι, ὅσοι ἡμῶν ἐν ὅ-
πλοις ἐπεράθησαν. ἡμεῖς γέ, ὦ
μακάριε, οὐκ ἐπαιδεύσαμεν ὅτῳ γυ-
μνὰ τὰ σώματα ἱππονόμῳ τ
γίνῳ, διὰ τοῦτο καὶ ἄνοπλα
ἐξάγομεν ἐπὶ τοὺς κινδύνους,

illis passim diffugientibus, ac nullo contrà ferrum aspicere audente: verùm post statuas aut columnas consistentes risum mihi exhiberent, lachrymantes atq; trepidantes permulti. Tunc verò videres illos non amplius rubescentes corpore, cuiusmodi nunc sunt in præsentia, sed omnes illicò expallescentes transformatos præformidine. Adeò multa pax vox seruatos effœminauit, vt non facilè saltem cristam hostilis galeæ conspectam sustineretis. So. At nequaquam talia de nobis prædicauerunt, ô Anacharsi, Thraces, quotquot Eumolpum secuti, bello nos lacessiuerunt, neq; vestræ mulieres, quæ duce Hippolyta aduersus vrbem expeditionem instituerant. Neque item alij quotquot in armis et acie vires nostras experti sunt. Cæterùm nos, ô beate, non hoc consilio nuda iuuenum corpora exercemus, vt propterea eos in aciem aduersus pericula producamus: sed

ἀλλ' ἐπειδὰν καθ' αὐτὸς ἄρι-
στοι γένωνται, ἀσκοῦνται τὸ μετὰ
τοῦτο ξὺν τοῖς ὅπλοις, καὶ πολὺ
ἄμεινον χρῆσθαι τοῖς ἄρ' αὐτοῖς,
ὅταν ἐξεπεμφθῶσι. ΑΝ. μὴ πρὸς τάδε
ὑμῖν ἐστὶ τὸ γυμνάσιον τὸ ἐν
τοῖς ὅπλοις, οὐ γὰρ ἔθος ἐγώγε
ἐν τῇ πόλει τοιοῦτον ὁρᾶν, ἅπα-
σαν αὐτὴν ἐν κύκλῳ περιελ-
θών. ΣΩ. ἀλλὰ ἴσθι ἄρ', ὦ Ἀ-
νάχαρσι, ἐπιπλέον ἡμῖν σοι
διατρίψας, μὴ ὅπλα ἑκάστῳ μά-
λα πολλὰ, οἷς χρώμεθα, ὑπό-
πτερ ἀναγκαῖον ᾖ, μὴ λόφους καὶ
φάλαρα καὶ ἵππους, καὶ ἱππέας
σχεδὸν τὸ τέταρτον τῆς πολι-
τῆς. τὸ μέντοι ὁπλοφορεῖν ἀεὶ,
μὴ ἀκινάκην περιζώσασθαι, πρᾶ-
τον ἐν εἰρήνῃ οἰόμεθα εἶναι
μὴ πρόσφορον· ἔστιν, ὅσιν ἐν ἅ-
πασι σιδηροφοροῦσι, μηδὲν δίκαι-
ον· ἢ ὅπλα ἐξοπλίζονται ἐς τὸ
δημόσιον, ὑμᾶς δὲ συγγνωστοὶ,
ἐν ἅπλοις ἀεὶ βιοῦντες. τότε
γὰρ ἐν ἀφράκτῳ οἰκεῖν, ῥᾴ-
διον ἐπιβουλῇ, καὶ οἱ πό-
λεμοι μάλα πολλοί. καὶ ἅ-

sed vbi in hisce ludicris quàm optimi atque exercitatissimi euaserint, deinceps & cum armis exercentur, quibus longè propiùs vtuntur ad hunc modum antè instituti. ANA. *Et vbinam locorũ illud nobis est gymnasium, quod armorũ vsui exercendo destinatum est? Neque enim ego vspiam in vrbe eiusmodi conspexi, cùm totum oppidum sursum ac deorsum diligẽter perreptassem.* SO. *Sed certò videbis, ô Anacharsi, multum nobis tẽporis conuersatus, tũ vnicuiq; permulta esse arma, quibus necessitate vrgente vtimur, & cristas, & phaleras, & equos, & equites fermè quartam partẽ ciuiũ. Siquidem semper armatũ incedere, neque nõ acinace succinctum esse, superuacaneum in pace esse existimamus. Præterea mulcta cautum est, ne quis in vrbe, cùm nihil necesse sit, ferrum gestet, aut armatus procedat in publicum. Vobis verò non iniuriâ ignoscendum est, perpetuò in armis viuentibus. Viuere enim in loco aperto incustodito, facilè insidijs obnoxium est, & hostium valdè numerosa est copia: neque*

δηλον, ὁπότε τις ἐπισὰς, κοιμώμενον καταπάσας ἀπὸ τῆς ἁμάξης, φονεύσειεν. ἔτι πῶς ἀπίστους ἀπιστία, ἀθαρρήτως, καὶ μὴ ἐν νόμῳ ξυμπολιτεύεσθαι, ἀναγκαῖον ἀεὶ τὸν σίδηρον ποιεῖ, ὡς πλησίον ἐὼν ἀμυνοῦντα, εἴ τις βιάζοιτο. Ἀνάτατα, ὦ Σόλων, σιδηροφορεῖν μὲν ὑδρηὸς ἀναγκαίως ἔνικα, περιττὸν ὑμῖν δοκεῖ, καὶ τῶν ὅπλων φείδεσθαι, ὡς μὴ δι' ἀχρεῖος ὄντα φθείροιτο, ἀλλὰ φυλάττειν ἀρκεῖν, ὡς χρησόμενοι τότε, τῆς χρείας ἐπισάσης. τὰ δὲ σώματα τῶν νέων, εὐδρηὸς δεινοῦ ἐπεγομένου, καταπονεῖτε πάνυ τοὺς, καὶ ὑπὸ τῶν ἱδρώτων καταναλίσκοντες, οὐ ταμιευόμενοι πρὸς τὸ ἀναγκαῖον τὰς ἀλκὰς αὐτῶν, ἀλλ' ἐκεῖ ἐν τῷ πηλῷ καὶ τῇ κόνει ἐκχέοντες; Σό. ἔοικας, ὦ Ἀνάχαρσι, τοιοῦδέ τι δυνάμεως πρὶ ἐννοεῖν, ὡς οἴνῳ ἢ ὕδατι, ἢ ἄλλῳ τῳ ὑγρῷ ὁμοίᾳ τὴν αὐτῶν ὄσαν. δίδυμας οὖν, μὴ

neque illud certum, quo tempore aſsiſtens quiſpiam dormientem è plauſtro pertractum iugulet. Ipſa quoque mutua infidelitas, & quòd legibus nequaquam coërciti vnam rempincolitis, ferrum vobis ſemper facit neceſſarium: vt in propinquo ſit ad propulſandam iniuriam, ſi quis vim alteri inferre aggrederetur. ANA. Adeò verò, Solon, ferrum geſtare nulla neceſsitate adigente ſu peruacaneum eſſe cenſetis, vt & armis parcatis, ne in manibus frequenter habentes corrumpantur, ſed repoſita conſeruatis, vt neceſsitate vocante vtamini: ſedenim iuuenum corpora nullo cogente periculo verberantes laboribus conficitis. Quinetiam ſudore abſumentes, nulli rei mapnopere neceſſariæ aut conducibili vires illorum expromitis, ſed incaſſum in cœno atque arend effunditis. SO. Videris, ô Anacharſi, talem de robore corporeo opinionem obtinere, quaſi vino aut aquæ aut alij cuipiam rei humidæ ſimilitudine reſpondeat. Itaque metuis ne quem-

ne quemadmodum ex vase
Samio, robur clanculùm ef-
fluens in laboribus, deinde
nobis corpus inane & aridũ
discedendo relinquat. cùm à
nemine intus repleatur. At-
qui ad hunc modum res se
non habet, sed quantò quis
impensiùs exhauserit, tantò
copiosiùs instruit, iuxta Hy-
dræ fabulam, siqua vnquam
tibi inaudita est, cui pro vno
capite præciso, semper alia
duo renascebantur. Cæte-
rùm si ab initio exercitato
corpore fuerit, parumq; fir-
mo, neq; satis habuerit sub-
iectæ materiæ, tunc illicò fa-
tigatione defessus, detrimen-
to afficitur, atq; marcescit, ve
luti in igne ac lychno vsuue-
nire videmus. Etenim eodem
flatu & ignem potes incẽde-
re, inq; breui maiorem face-
re, nimirũ inflammans spiri-
tu: ac lychni lumẽ extingues,
non habens sufficientem ma-
teriæ suppeditationem, quæ
aduerso flatui par esse pos-
sit. neque enim ab altiùs acta

radice productũ fuerat. ANA. Hæc equidem, ô Solon, non

admo-

πάνυ σωίημι· λιπλότερα γὰρ, ἢ κατ' ἐμὲ ἔρηκας, ἀκεβοῦς τινος φροντίδος, καὶ διανοίας ὀξὺ διδορκυίας διόμενα. ἐκεῖνο δέ μοι πάντως ἀπὸ τίνος ἕνεκα οὐχὶ καὶ ἐν τοῖς ἀγῶσι τοῖς Ολυμπιάσι, καὶ Ἰσθμοῖ καὶ Πυθοῖ, καὶ τοῖς ἄλλοις, ὁπότε πολλοί, ὡς φῄς, σωίασιν ὀψόμενοι τοὺς νέους ἀγωνισομένους, οὐδέποτε ἐν ὅπλοις ποιεῖσθε τὸν ἀμιλλαν, ἀλλὰ γυμνοὺς εἰς τὸ μέσον παραγαγόντες, καὶ σφαιρομένους καὶ παιομένους ἐπιδείκνυτε, καὶ νικῶσι μῆλα καὶ κότινον δίδοτε; ἄξιον γὰρ ἀδῆναι τοῦτό γε, οὗ τινος ἕνεκα τοῦτο ποιεῖτε. Σώ. ἡγούμεθα γὰρ ὦ Ἀνάχαρσι, τὸν εἰς τὰ γυμνάσια προθυμίαν οὕτως ἂν πλείω ἐγγενέσθαι αὐτοῖς, εἰ τοὺς ἀριστεύοντας ἐν τούτοις ἴδοιεν τιμωμένους, καὶ ἀνακηρυττομένους ἐν μέσοις τοῖς Ἕλλησι, καὶ δὴ καὶ, ὡς εἰς τούτους ἀφροδυσιάζοντες, ἀνθρώπου τὸ ἐπιμελοῦς, ὡς μὲν ἀσχύ-

admodum intelligo. arguitis enim ista tibi dicta sunt, quàm vt ego queam intelligentia assequi, exactã quandam curam & mentem acutè cernentem requirentia. Illud porrò omnino mihi respondè, quamobrem tandem non etiam in Olympicis certaminibus, & Isthmiacis, & Pythicis, aliisq; quando multi, vt ais, confluxerint iuuenes, certantes spectaturi, in ipsis armis certamen cõficiendum proponitis: sed nudos in medium adductos, qui & calcitrentur, & verberentur, ostenditis, ac deinceps victoribus mala aut oleaginam coronam præstatis? Hoc enim scitu dignum est, cuius rei gratiâ facitare soleatis.

So. Quoniam opinamur, ô Anachasi, hac ratione gymnasiorum desiderium in iuuenibus magis accendi, si eos qui optimè sese gesserint, in illis honorari conspexerint, & in medio Græcorum præconis voce magnificè proclamari. Quapropter etiam tanquam illi exutis vestimentis, optimi corporis æstimandæ habitudinis curam non negligunt,

n

ἀποχωροῦντο γυμνωθῆναι, καὶ ἀξιονικότατον ἕκαστος αὑτὸν παρασκευάζεσθαι. καὶ τὰ ἆθλα, ὥσπερ ἔμπροσθεν ἔφην, οὐ μικρὰ, ὁ ἔπαινος ὁ παρὰ τῶν θεατῶν, καὶ τὸ ἐπισημότατον γενέσθαι, καὶ δηλῶσαι τῷ δακτύλῳ, ἄριστον εἶναι τῶν καθ' ἑαυτὸν δοκοῦντα. τοιγάρτοι πολλοὶ τῶν θεατῶν, οἷς καθ' ἡλικίαν ἔτι ἡ ἄσκησις, ἀπιάσιν, ὑπὸ μιμήσεως ἐκ τῶν τοιούτων, ἀριστεύειν μόνον ἐραστῶν, ὡς ἔστι τις, ὦ Ἀνάχαρσι, τῶν ἐνηλίκων ἔρωτα ἐκβάλοι ἐκ τοῦ βίου; τί ἂν ἔτι ἀγαθὸν ἡμῖν γένοιτο; ἢ τίς ἂν τι λαμπρὸν ἐργάσασθαι ἐπιθυμήσειε; νῦν δὲ καὶ ἀπὸ τούτων εἰκάζειν παρέχοιεν ἄν τοι, ὁποῖοι ἐν πολέμοις ὑπὲρ πατρίδος καὶ παίδων καὶ γυναικῶν καὶ ἱερῶν γένοιντ' ἂν ὅπλα ἔχοντες, οἱ κότινον περὶ μήλων, γυμνοὶ σοφῶτερον θυμίαν εἰς τὸ νικᾶν εἰσφερόμενοι. καίτοι τί ἂν πάθοις; ne denudati pudore afficiantur, ac se quisque victoria quamdignissimum præparet. Quinetiam præmia, quemadmodum à me prædictum est, non mediocria sunt proposita, nempe honorificũ & laude plenum à spectatoribus testimonium, & esse clarissimũ, ac demonstrari prætereuntiũ digito, inter æquales hunc visum esse etiam sua opinione præstantissimum. Etenim non pauci ex spectatoribus, quibus per ætatem etiamnum exercitatio colenda est, abeunt non mediocriter ex his virtutis & laborum amore inflammati. Itaque, ô Anarchasi, si quis è cõmuni hominũ vita laudis & gloriæ amorem sublatum eiiceret, quidnam amplius præclaræ rei nobis ille faceret reliquũ? aut quisnam facilius aliquod magnũ & memorabile cõcupisceret? Iam ex iis haud difficulter cõiecturam facere potes, quales in bello pro tuenda patria, defendẽdis liberis & vxoribus, & pro tẽplis suscepto futuri sint arma habentes in manibus, qui oleagina corona aut pomis inducti tãta cupiditate ad victoriam consequendã ferantur. Et quidnam dicturus esses,

ἀ θεάσαιο καὶ ὀρτύγων καὶ ἀλεκτρυόνων ἀγῶνας παρ' ἡμῖν, καὶ σπουδῶν ἐπὶ τούτοις οὐ μικρᾷ; ἢ γελάσαι ἂν ἔχοις τάχα, καὶ μάλιστα ἢν μάθῃς ὡς κατὰ νόμον αὖτὸ δρῶμεν, καὶ πᾶσι τοῖς ἐν ἡλικίᾳ παρεῖναι, καὶ ὁρᾶν τὰ ὄρνια δηριουμένα μέχρι τῆς ἰσχάτης ἀπαγορεύσεως. ἀλλ' οὐ τοῦτο γελοῖον· ἀποδύντες γάρ τινες ἐρίμα τῶν ψυχῶν ὁρμὴν ἐς τοὺς κινδύνους, ὡς μὴ ἀγενέστεροι καὶ ἀζημιότεροι φαίνοιντο τῶν ἀλεκτρύονων, μηδὲ ἀπαγορεύοιεν ὑπὸ τραυμάτων ἢ καμάτων, ἢν τι ἄρα δυσχερές. τὸ δὲ ἐν ὄρνισι παρ' αὐτοῖς, καὶ ὁρᾶν τιτρωσκομένους ἄπαγε, θηριῶδες γὰρ, καὶ δεινῶς σκαιὸν, καὶ πρός τι γε ἀλυσιτελὲς, ἀπροφάσιστον τοὺς ἀρίστους, καὶ οἷς ἄν τις ἄμεινον χρήσαιτο κατὰ τῶν δυσμενῶν. ἐπεὶ δὲ φῂς, ὦ Ἀνάχαρσι, καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα ἐπελεύσεσθαι,

si apud nos & coturnices & gallos gallinaceos compugnantes videres, ac harū rerū spectandarū & adornandarū studium non mediocre? Rideres videlicet: at tūc maximè si resciscere lege à maioribus lata illud nos facere, omnibusq; iuuenibus vt interſint imperatū esse, vt spectent volucres roſtris inter se depugnantes vſq; ad extremam defectionem viriū. Atqui ne hoc quidem inſtitutū riſu dignum est. Irrepit enim ſenſim in animos iuuenū impetus ad fortiter ſubeunda & contemnenda pericula, ne gallis ingeneroſiores atque ignauiores esſe appareant, nêve defeſſi vulnera aut labores aut aliam difficultatem ferre recuſent. Cæterūm vt in armis harum rerum periculum faciant, vtq; mutuis vulneribus ſemet non

ficientes ſpectemus, apage, ferinum enim illud eſſet, & omnibus modis crudele: ad hæc non minus damnoſum & inutile, mactare iuuenes præſtantiſsimos, quorū opera & virib. longè melius aduerſus hoſtes vti queamus. Quia verò ais, ô Anacharſi, te reliquā quoq; Græciam videndi gratia peragraturū,

vide

ἐμνῆσο, λῶ ποτε καὶ εἰς Λα-
ίδαίμονα ἔλθῃς, μὴ κατα-
γελάσαι, μηδ' ἐκείνων, μη-
δὲ οἴεσθαι μάτην πονεῖν ἀν-
θρώπους, ὁπόταν ἢ σφαῖρας πε-
ρὶ ἐν τῷ θεάτρῳ συμπεσόν-
τες, πώσιν ἀλλήλους, ἢ εἰς
χωρίον ἀποκεκλεισμένον, ὕδατι
περιγεγραμμένον, εἰς φά-
λαγγα διαφανέντες, τὰ πολε-
μίων ἀνδρῶν ἐργάξωνται,
γυμνοὶ καὶ αὐτοὶ, ἄχρις ἂν
ἐκβάλωσι τοῦ περιγράμμα-
τος τὸ ἕτερον στράτευμα,
οἱ ἕτεροι τοὺς κατὰ Λυκοῦρ-
γον, οἱ καθ' Ἡρακλέα, ἢ
πάλιν σπασθέντες εἰς τὸ
ὕδωρ. τὸ γὰρ ἀπὸ τούτου
ἐρρωμένη λοιπὸν, καὶ οὐδεὶς ἂν
ἔτι πάσαιτο. μάλιστα δὲ, ἢν
ἴδῃς μαστιγουμένους αὐτοὺς
ἐπὶ τῷ βωμῷ, καὶ αἱματιῶν-
τας, πατέρας δὲ καὶ μη-
τέρας παρεστῶσας, οὐχ ὅ-
πως ἀνιάσονται ἐπὶ τοῖς γι-
νομένοις, ἀλλὰ καὶ ἀπει-
λοῦσας, ἢν μὴ ἀντέχοιεν πρὸς
τὰς πληγὰς, καὶ ἐπιτείνω-
σιν ἐπὶ μέγιστον διαρκέσαι
πρὸς τὸν πόνον, καὶ ἐγ-
καρτε-

vide vt memoria teneas, si quando in Lacedæmona veneris, ne & illos irrideas. neque putes eosdem inutilibus vacare laboribus, quando aut de pila in theatro impetu facto collapsi, mutuis vulneribus semet deformauerint: aut in locum circumcirca aqua obseptum ingressi, ac in cohortes distributi, hostili animo alter alterum inuaserit, & ipsi nudi, donec pars alterutra diuersam è loco aquis circundato ieecerit, nempe Lycurgi assectæ, sectatores Herculis, aut rursus in aquam impulerint. Ab illa enim pax insequitur, nec vllus amplius pulsatur. Maximè verò, si videris pueros ad aram flagellis ac loris cædi, ac sanguine defluentes & patre & matre assistentibus, non vt aliquem ex hoc facto dolore capiant, sed minaciter interminantibus nisi verbera perseueranter tulerint, ac supplicantibus quoq; vt quandiutissimè labori tolerando sufficiant,

καρτερῆσαι ζῆν δ' αἰσχίστοις. πρὸς γὰρ καὶ ἐναπέθανον ὧν ἀγῶνι, μὴ ἀξιώσαντες ἀπαγορεῦσαι ξῶντες ἔτι, ἐν ὀφθαλμοῖς τοῖς οἰκείοις, μηδὲ ἔξαι τοῖς σώμασιν, ὧν καὶ τοὺς ἀνδριάντας ὄψει τιμωμένους δημοσίᾳ, ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν ἀναστεφομένους. ὅταν τοίνυν ὁρᾷς μαχαίνας, μήτε μαίνεσθαι ὑπολάβῃς αὐτὰς, μήτε ἄπρεπῆ ὡς ἀνδρικὰς ἐν γυναικὶ αἰτίας ἀναγκαίας ἁλῶναι πορρώσω, μήτε τυράννου βιαζομένου, μήτε πολεμίων ἐφεστηκότων. εἰποι γὰρ ἄν σοι καὶ ὑπὲρ ἐκείνων Λυκοῦργος, ὁ νομοθέτης αὐτῶν, πρὸς τὰ εὔλογα, καὶ ἃ συνιδὼν κολάζει αὐτὸς, ὅτι ἐχθρὸς ὢν, ἢ διὰ μίσους αὐτὸ δρῶν, ἢ διὰ νεολαίαν ἐπόλεως ἐκὼν παραναλίσκων; ἀλλὰ καρτερικοτάτους, καὶ πάντων ἀνδρῶν κρείττονας ἀξιῶν ἔναι τοὺς σώζειν μέλλοντας τὴν πατρίδα. Καί τοι κἂν μὲν ὁ Λυκοῦργος εἶπε, συνοίσει,

néve verberũ difficultatibus cedentes ſuccumbant. Itaq; permulti plagis ipſis immoriuntur, dedecoroſum exiſtimantes ſi etiamdum viuentes in familiarium cõſpectu verberibus ſuperati deficerent, aut corpore flagrorum ictibus cederent: quos etiam ſtatuis in memoriam illorũ erectis publicè à Spartanis honeſtatos videbis. Quãdo ergo iſta coràm oculatus arbiter intueberis, caue illos inſanire temerè ſuſpiceris, neque dicas citra cauſam iuſtam ac neceſſariam talibus eos difficultatibus conflictari, neque vrgente alicuius ſæua tyrannide, neq; hoſtib. imminentibus. Dixerit enim hauddubiè Lycurgus Laconicarum legum auctor, pro illis tuendis tibi rationi valde conſentanea, quibúsnã cauſis impulſus B pueros ita verberibus affligẽdos ſtatueris, neq; inimicus illis exiſtens, neq; inuidentia adductus hoc faciens, neq; ciuitatis iuuentutẽ nequicquã abſumens: ſed volẽs atq; cõtendẽs reddere quãfortiſsimos, ac omni difficultate ſuperiores eos, qui patriã ab iniuria eſſẽt ſeruaturi atq; defenſuri. Quãquã verò ipſe Lycurgus nihil dixerit facil

ῥᾳμαι. καὶ αὐτὸς, ὡς ἐκ ἄν τις ἴδοι, ἐμφερὴς ὁ ζωστὴρ ἐν τῷ πολέμῳ, ἀπόῤῥητόν τι ἐξαίφνης Σπάρτης, ἀνισωμένων τῶν ἐχθρῶν· ἀλλὰ καταγελῶν αὐτῶν, μαστιζόμενος ἐκεῖνα, ἂν ἀμελῶμεν πρὸς τὰ παίοντα, ὡς πρόῤῥιζος ἀπαγορεύσομεν. Αν. ὁ Λυκοῦργος δὲ καὶ αὐτὸς, ὦ Σόλων, ἐμαστιγοῦτο ἐφ' ἡλικίας, ἣν ἐκπρόθυμος ὢν ἤδη τῶν ἀγώνων, ἀσφαλῶς τὰ τοιαῦτα ἐνεανιεύσαιτο; Σό. πρωθύστης ἤδη ὢν ἐγράψατο τοὺς νόμους αὐτοῖς, Κρήτηθεν ἀφικόμενος. ἀφῖκται δὲ καὶ παρὰ τοὺς Κρῆτας, ὅτι ἤκουσεν ἐννομωτάτους εἶναι, Μίνω τοῦ Διὸς νομοθετήσαντος ἐν αὐτοῖς. Αν. τί δὲ καὶ σὺ, ὦ Σόλων, ἐμιμοῦ Λυκοῦργον, καὶ μαστιγοῖς τοὺς υἱεῖς; καλὰ γὰρ ταῦτα, καὶ ἄξια ὑμῶν ὄντα. Σό. ὅτι ἡμῖν ἱκανὰ, ὦ Ἀνάχαρσι, ταῦτα τὰ γυμνάσια, εἰκῇ αὐλα, ἡμῶν ἐξευρόντων καὶ οὐ πάνυ ἀξιόμαχα. Ἀνάχαρ-

facilè tamen animaduertis, vt talis quispiam quòdam in bello comprehensus, nullam vocem Spartana magnitudine indignam emiserit, immicis eundē diris tormentis torquentibus, sed illos falsè subsannās, flagellis cædebatur, cum verberāte infracta animi tolerantia contendens, vternam citiùs viribus deficeret. AN A. *Num Lycurgus quoq; Solon, in iuuentute loris cædi solitus est? & an huius certaminis auctor existis, citra periculum talia iuuenili ter cōmentus est?* So. *Cùm iam prouectæ ætatis esset, ciuibus Spartanis leges condidit, profectus è Creta. Aliquandiu enim apud Cretenses peregrè egit, quoniā eosdem audiuerat optimis legibus instructos viuere, quib.* C *Minos Iouis filius legū scriptor extiterat.* A N. *Quamobrē igitur, Solon, & tu non imitatus es Lycurgū, ac iuuenes loris proscindis? Etenim ppulchra hæc sunt instituta, & vobis nō indigna.* So. *Quoniā nobis, Anacharsi, sufficere videtur ista gymnasia, quorū ipsi repertores extitimus, neq; magnopere necessariū existimamus peregrinorū æmulatores esse.* AN.

φύκη, ἀλλὰ σωίης, οἶμαι, οἷόν τι δεῖ μαστιγοῦσθαι γυμνὸν, ἄνω τὰς χεῖρας ἱκετεύοντα, μηδενὸς ἕνεκα ὠφελίμου, ἢ ἐμοὶ ἑκάστῳ, ἢ κοινῇ τῇ πόλει. ὡς ἔγωγε, εἰ ποτε ἐπιδημήσω τῇ Σπάρτῃ, καθ' ὃν καιρὸν ταῦτα δρῶσι, δοκῶ μοι τάχιστα καταλευσθήσεσθαι δημοσίᾳ πρὸς αὐτῶν, ἐπιγελώντων ἑκάστοις, ὁπόταν ὁρῶ τυπτομένους, κατάπερ κλέπτας ἢ λωποδύτας, ἤ τι ἄλλο τοιοῦτον ἠργασμένους, ἀτεχνῶς γὰρ ἐμβάρυν δεῖσθαί μοι δοκεῖ ἡ πόλις αὐτῶν, ἄτω καταγέλαστα ὑφ' ἑαυτῆ πάσχουσα. ΣΩ. μὴ ἐρέμβου, ὦ ἑταῖρε, μηδὲ τῶν ἀνθρώπων ἀπόνητον, μόνος αὐτὸς λέγων, οἷον πρᾶγμα. ἔσται γάρ τις ὁ καὶ ὑπὲρ ἐκείνων σοι τὰ ἀκόντα ἀντιρρώσων ἐν Σπάρτῃ· πολλοὶ δ' ἄν', ἐπεὶ περ ἐγὼ τὰ ὑμέτερά σοι διεξεληλύθα, αὐδὲ οὐ πάνυ φρονήσομεν ἐν τούτοις ἔοικας, ὅτι ἄδικα πάσχειν ἔοικα

Nequaquam. sed intelligis, ni opinor, quàm res sit friuola flagris obuerberare nudi scapulas, palmas viraſq; ſuppliciter extendentis, ex quo nulla proueniat vtilitas neq; priuatim ad eum qui cæditur, neq; item ad Remp. cõmuniter. Itaque ſi quando Spartam peregrè profectus venero, quo tempore iſta facilitare ſolent, videor me ſtatim lapidibus obrutum iri ab illis publicè, ſingulos deridentem, ſi quando videro pueros veluti fures flagris onerari, aut veluti peculatorem, aut alium facinoroſum. Planè verò illorum ciuitas mihi videtur egêre helleboro, quæ vſqueadeò ridicula à ſe ipſa pati conſueuit. SO. *Ne deſertam cauſam, ô generoſe, neque viris abſentibus te ſolũ dicentem vincere, inducas in animum. Neq; enim deerit quiſpiam etiam Lacedæmone, qui harum rerum cauſam tibi promptiſsimè redditurus eſt. Verùm enimuerò quandoquidem ego tibi noſtra ex ordine gymnaſia percenſui, quæ tibi non admodum placuiſſe non occultè tuliſti, videor mihi non iniqua poſtulaturus*

à te,

παρὰ σοῦ, ὡς καὶ αὐτὸς ἐμοῦ μέρος διήξιλθης, πρός με, ὃν πρόπον ὑμᾶς οἱ Σκύθαι ἀσκεῖτε τοὺς νέους τοὺς παρ' ὑμῖν, καὶ οἷς τισι γυμνασίοις ἀναστρέφεσθε, καὶ ὅπως ὑμῖν ἄνδρες ἀγαθοὶ γίγνονται. ΑΝΑ. Δικαιότατα μὲν δή, ὦ Σόλων. καὶ ἔγωγε διηγήσομαι τὰ Σκυθῶν νόμιμα, ἴσως μικρὰ ἴσως, οὐδὲ καθ' ὑμᾶς, οἶμαι δὲ καλὰ κἀρρήτως παλαχθιῶσα τολμήσαιμι ἂν μίαν πληγὴν, ἀλλοί γάρ ἐσμεν· ἀπὸ ἐρήσεταί γε, ὁποῖα ἂν ᾖ εἰς αὔριον μέρος, εἰ δοκεῖ, ὑφιρβαλώμεθα τὴν σωτηρίαν, ὡς ἂν τάχιστα τοὺς ἔφηβους, ἔτι μᾶλλον ἐννοήσαιμι καθ' ἡσυχίαν, ἅ τε χὴ ἐπεῖν, σωφρονοίμι τῇ μνήμῃ ἐπιλθών. τὸ δὲ νῦν ἔχον, ἀπίωμεν ἐπὶ τούτοις. ἐπεὶ ραγδαῖα ἤδη,

date, vt & tu vicissim me audiente percurras, qua ratione vos Scythae vestros iuuenes exerceatis, tum quibus gymnasiis educatos insuescitis, quónam pacto eosdem viros strenuos efficitis.

ANACH. Aequissima sunt, ô Solon, quae postulas. Ac ego quidem Scytharum leges tibi cõmemorabo, fortasse non admodum admirandas illas, & quae non multùm vestris sunt responsuraè. Neque enim vel in maxillam alicui plagã illidere auderemus, sumus enim perquàm meticulosi: sed tamen qualiacũq; sunt nostra exercendorum iuuenum instituta, dicentur. Cæterùm, si videtur, ea de re colloquium in crastinum vsque differemus, vt ea quæ ipse dixisti, magis quietus apud me retractare possim: tum etiam ea quæ mihi dicenda sunt, memoria percurrere. Itaque quod nunc restat, in præsentia quidem abeamus. Iam enim inualescentibus vmbris appetit vesper.

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

GYmnasiorum vanitatem hic dignis excipit modis Anacharsis homo barbarus alioqui, sed Atheniensibus, Solonéque ipso multò prudentior. Ex hoc porrò Luciani Dialogo videre licet, quib. olim exercitijs apud Atheniēses iuuētus exercitata, tum quanta diligentia instituta, adoleuerit. Præterea quanta ratio rectè educandorum iouentus sit habita apud Gētiles, qui hoc tempore apud Christianos extremè negliguntur: etsi nihil perinde interfit cuiusque Reipublicæ, quàm vt iuuentus quamoptimè ac sanctissimè instituatur. Certè Plato philosophorum sapientissimus, iuuentutis primā curam debere esse contendit in Eutyphrone. Sunt enim iuuenes futuræ Reip. plātæ quędam ac seminaria, quorum recta educandi ac instituēdi ratio si neglecta fuerit, ipsiq; inculti in maturā & constantem ętatę adoleuerint: qui fructus, atq; adeò quæ spes, aut quod specimen bonæ indolis, aut viri non improbi ab illis expectandum erit? Non alius profectò ingratę segetis prouētus, quām qui à neglectis plantis producitur: nempe, sentes & spinæ, neq; nō ramorum inutilium superflua materia, tantummodò alendo foco accōmoda, hoc est, in omne vitiorum genus præceps temeritas atq; audacia. Sed ista ab alijs iam persæpè grauissimè simul ac luculentissimè disputata sunt: neque minus intelligit diligens lector, quantum detrimenti adferre soleat reb. humanis iuuentus data neglectui. Tantum hoc dico, dignissimā hāc curam esse principibus, vt suis in ditionibus iuuentutis optimis studijs instituendæ rationem habeant. Est enim puerilis illa turba, ex qua olim emersuri sunt Iudices, Cōsules, Principes, Reges, Episcopi, Parochi, Concionatores: qui si nō statim à teneris (vt aiūt) vnguiculis liberalib. disciplinis imbuti, quæ optima fuerint, didicerint, nihil tale ad Reip. functionē & administrationem quondam accedētes præstabunt, quod illorū exiget officiū.

Qui

Qui enim æquitatem aut iuſtitiam in foro præſtabit, ille pronunciandis ſententijs, & litibus dirimendis, qui nunquam, quæ æquitatis aut iuſtitiæ ſint partes didicit? Quî bonum aut pacatum in Republ. ciuem fore ſperabimus, qui boni ciuis officia ignorauerit? Cic. de Offic. lib. 1. Oppian. de Venat. lib. 1. Xenoph. de Venat. Quintilianus lib. 2. Plato in Timæo de Legib. 6. de Republ. 5. Ariſtot. Polit. 8. & Medici περὶ τῆ γυμναστικῆς, in primis Fuchſius in Compendio medicinæ. item Plutarchus de Educandis liberis. Sed finem faciam, cùm de his multò etiam prolixiùs & rectiùs Lucianus loquatur.

a Ὁ Σολων.] *Exordium ab occaſione, ipſius rei præſentis actione.* *b* Cæterùm illi ſtantes.] *Tria erant apud Græcos certamina: Pancratium, palæſtra & curſus. De pancratio ludorumque generibus, quibus Græci antiqui & Romani vſi ſunt, lege Budæi Annotat. ad L. Athletas, De his qui notantur infamia, & ad L. qua auctione, ad L. Aquiliã. Gellius lib. 13. cap. 26. Propertius lib. 3. ad Sparten de ludis Laconicis.*

c Exercitiorum.] *Certaminum ſpecies & nomina,* *d* Sydus feruentiſſimum.] *Canis ſydus, quæ & Canicula, ardentiſſimo æſtatis tempore exoritur, Sole primam partem Leonis ingrediente, qui dies xv. ante Auguſti Cal. eſt. Plinius lib. 2. cap. 47. & lib. 18. cap. 28. omnia vaporat, & aquas ſiccat.* *e* Ob ſua in Rempubl. merita.] ἐπώνυμοι *priſci heroës fuerunt, à quibus Atticæ tribus ſua cognomina acceperunt. His magni honores ab Athenienſibus collati, ſtatuæq; in arce eius vrbis collocatæ. Horum nomina ſi quis deſideret, Pauſaniam in Atticis, aut Demoſthenem* ἐν τῷ ἐπιτάφιῳ *conſulat.* *f* Tu quemadmodum.] *Repetit propoſitionem ſeu petitionem.* *g* Tu quidem.] *Redit ad modum & legem diſputationis, & ea à ſimili & more publico commendat.* *h* Areopagus.] *Auguſtinus de ciuitate Dei lib. 18. cap. 10. Areopagus putatur nomen accepiſſe, quòd Mars, qui Græcis* Ἄρης *dicitur, quum homicidij cauſam diceret, iudicantibus duodecim Dijs in illo pago, ſententijs ſex Deorum abſolutus eſt, & ſex damnatus: verùm in paribus ſuffragijs, abſolutio damnationi prælata eſt.* *i* Cæterùm ſi quis meditato.] *Apud Areopagitas oratoribus haud licuiſſe*

affectus mouere, vt quibus iudicum animi à veritatis luce in falsitatis caliginem sæpè abducuntur, autor est etiam Quintil. lib. 2. cap. 17: Eloquentiam ait Lacedæmoniorum ciuitate expulsam, Athenis verò veluti reciſam orandi potestatem, vbi orator mouere affectus vetabatur. Et capite 18. eiusdem libri, Affectus, si aliter ad æquitatem perduci iudex non potuit, necessariò mouebit orator. Igitur Athenis interdicebat præco dicturis in concione, ne vel præfatione, vel affectibus vterentur, rem modò exponerent ἄνευ προοιμίων, καὶ παθῶν: id est, absque proœmijs & affectibus. Idem in Prologo l. 5. lib. 6. capite 1. vbi de epilogis loquitur: Athenis, inquit, affectus mouere, per præconem prohibebatur orator. Philosophos minùs miror, apud quos vitij est loco, affici: nec boni mores videntur, sic à vero iudicem auerti, nec conuenire bono viro vitijs vti, necessarios tamen affectus fatebantur, si aliter obtineri vera & iusta, & in commune profutura non possint. Idem libro 10. de Demosthenis Ciceronisque comparatione loquens: Salibus certè, inquit, & commiseratione, qui duo plurimùm affectus valent, vincimus. Et fortasse epilogos illi mos ciuitatis abstulerit: lex, inquit, aut institutum Athenienſium Demosthenis orationibus commiseratione & amplificatione abstulit, duo acerrima oratoriæ artis tela. Erasmus noster libro Eccles. secundo. Porrò Stoicorum dogma nullos probantium affectus, non à Christianis modò, verùm etiam ab ipsis Stoicis paulò æquioribus, reiectum atque explosum est. Nam quod Athenienſes ab actionibus causarum secluserunt affectus, potest aliquo colore defendi. Tum ad clepsydras dicebatur. nolebant aquam non necessarijs absumi, nec iudicem nimiùm diu detineri cognitione. præterea quoniam à iudice religione astricto requirebatur incorrupta pronunciatio, maluerunt abstineri à mouendis affectibus, quòd ij sæpè nubilum offendunt iudicio: interdum eò rapiunt cognitorem, vt non ex iure, sed ex animo commotione ferat sententiam. k Verbis causæ inuoluendæ.] *Ἐπικαλύπτειν enim velare, inuoluere, contegere, occultare significat.* l In Areopago fieri.] *De Areopago Plutarchus in Solone dicta sunt satis multa, quibus addi possunt quæ sunt apud Isocratem in Oratione de eo consilio scripta, & alios.* m Proinde

Inde paucis.] *Accedit ad rem. ac primò quæ sit vera ciuitas, & quantum in ciuibus ponant, exponit.* n Cumprimis.] *Diuisio ac ὕλη totius institutionis.* o Primam itaque.] *Educatio liberorum: & primò, quibus animos & mentes eorum informent. Hæc autem ipse ponit Aristoteles libro 8. Politicorum, additque præterea pingendi artem. Eius verba sunt:* ἔστι δὲ τέτταρα σχεδὸν, ἃ παιδεύειν ἀξιοῦσι, γράμματα, καὶ γυμναστικὴν, καὶ μουσικὴν καὶ τέταρτον οἱονεὶ γραφικήν. *Terent. in Eunuch.*—fac periculum in literis:

Fac in palæstra, in musicis, quæ liberum
Scire æquum est adolescentem, &c.

p Huius rei exemplum.] *Ab exemplo commendat institutum.* q Mentem iuuenum primùm Musica.] *Inter reliquas Cyclicas disciplinas primo loco Musicam discebant, quam & Epaminondas, & alij nobiles viri summa cum industria consectati sunt, vt interpres Aristophanis in Equitib. admonet, & Athen. lib. 14. Dipnosoph. indicat. Vnde etiam ille mos institutus est, vt in conuiuij post cœnam circumferretur lyra: cuius cùm se imperitum Themistocles confiteretur, habitus est indoctior, vt Cicero in 1. Tusculanarum quæstionum, & Quintiltanus in primo testantur Xenocrates ad eum qui ludum suum frequentare cupiebat, nec Geometriæ nec Musicæ instructus esset: Abi (dicebat) nam ansas philosophiæ nondum attigisti. Quare vehementer eorum institutum probamus, qui adolescentes, præcipuè eos, qui alioqui ingenio sunt ad hanc autem procliui, ad modulationem canticorum vel instituunt ipsi, vel cantica ad hoc genus disciplinæ accommoda componunt. Etenim huiusmodi exercitijs, si sint moderata, ac suis temporibus vsurpentur, pulchrè excoluntur puerorum animi, vt mitiores (vt Plato ait) modestioresque ac concinniores effecti, vtiles sint ad actiones siue priuatas, siue publicas sustinendas, & ad dicendum quoque. Quantum verò ea in re præstare possit Musica, illustre habemus exemplum apud Homerum de Musico ab Agamemnone domi relicto, vt Clytemnestram illius coniugem per Heroidum laudes cantu ad pudicitiam hortaretur. Ea verò non; priùs adulterium commisit, quàm is è medio sublatus esset. Tanta enim est vis Musicæ, vt nihil sit (vt Cicero*

lib. 3.

lib.3.de Orat.author est) tam cognatum mentibus nostris, quã numeri atq; voces, quibus & excitamur & incendimur, & leuimur & languescimus, & ad hilaritatem & tristitiam sæpè deducimur. Itaque Pythagorici & Socrates, & Plato omnes adolescentes in Musicis erudiendos esse voluerunt. Plutarchus in Musicis refert ipsum Herculem Musica vsum fuisse: item Achillem, de quo Homerus Iliad. 9. plurimosque alios, quorum eruditor sapientissimus ille Chiron. r Deinde ætatis progressu.] *Quæ discenda proponantur.* s Sed hæc.] *Reiectio, qua veniam ei rei parat, quòd aliena à primo proposito dicere cœperit.* t Sophistæ atque philosophi.] *Quum tam crebrò fiat sophistarum philosophorumque mentio, non inutile fuerit discrimen eorum explicare: idque ex Platone potissimùm, qui Sophistam his ferè coloribus depingit, vt sit auarus, ambitiosus, vanus, & virtutis expers, in nugis occupatus: ac propterea tum fugiendus, tum contemnendus. Contrà philosophus, summum ac propè vnicum virtutis & veritatis studium habet: cætera omnia vel leuiora ducit, vel contemnit, probitatis & sapientiæ magister & exemplum. Ex his descriptionibus appareat, quanta sit multitudo sophistarum, philosophorum paucitas. Vtrique tamen à fine sunt iudicandi, præcipuoque totius vitæ studio.* u Vsum tibiarum.] *Tibiarum artem non parum in precio apud antiquos habitam fuisse scribit Athenæus libro 4.cap.25.* x Pancratio decertare.] *Pancratium Suidas, Iul. Pollux, Hermolaus in castigationibus Plinianis libro 34.cap.8. interpretantur quoque certaminis esse genus ex eo dictum, quòd aduocatis omnibus corporis viribus, omniumque neruorum contentione transigitur: calcibus enim etiam & cubitis, non modò pugnis pancratiastæ vtebantur, omnique impetendi prehendique modo. Pancratiastæ hominis habes pulcherrimam hypothesin ex Panetij lib.2. de Offic. apud Gell.lib.13. cap.26.* y Vt prospera vtantur valetudine.] *Nam per exercitationem continuo motu calor naturalis augetur, melior in ventriculo ciborũ fit cõcoctio, & apertis poris humores vitiosi foràs egerantur, ac nutrimentũ cõmodiùs per venas digeritur. Vnde cũ sanguis ac spiritus purus nascatur, hi per omnia membra æqualiter distributi, in cute venustatem, in neruis robur efficiunt.*

efficiunt. De exercitijs Plutarchus de Educandis liberis. Plautus in Bacchidibus, Valere pancraticè dicit, pro eo, quod est firmâ esse valetudine. z Mulieres.] Amazones intelligit, quæ bellum, duce Hippolyta, gesserunt contra Athenienses, temporibus Thesei, propter Antiopem, vbi illam aiunt mœrore expirasse ob res malè gestas. Vide Pausaniam in Atticis. A Gallos gallinaceos.] Plinius scribit, Pergamis omnibus annis spectaculum gallorum gallinaceorum certantium solenniter ac publicitùs edi solitum, ceu gladiatorum. Id & Athenis factitiari cœptum est, Aeliano referente, à Themistocle superatis Persis. Adjicit & hîc Lucianus, coturnicum magno studio, non gallorum modò certamina ibidem spectari consueuisse. Seueri quoque filios Herodianus scribit, dissidere solitos, puerili primùm certamine edendis coturnicum pugnis, gallinaceorumq; conflictibus. Proditur item memoriæ, Socratem Iphicrati duci animos adiecisse, quum ei permonstrasset gallinaceos coram gallina pennis ac rostro dimicantes. Quam vtilitatem agnouit & Chrysippus in libro de Iustitia, dum gallorum æmulatione injici nobis ad fortitudinem stimulos, & subjici calcaria prodidit. Iucundum verò est, quod obseruatum hac parte non reticebimus. Gallinaceis mox compugnaturis, allium in cibis objici solitum, quò acriùs decertarent. Ex quo facetissimè in veteri comœdia ἐσκοροδισμένος, id est, allio pastus, quod Scorodon vocant, pro vehementi ac nimis in pugnam accliui dicitur quandòque. Is præterea huic animanti mos est, vt ad pugnam assiliat, quò magis lædat calcaribus suis, in hunc vsum à naturâ affixis. Cæterùm quanquam naturâ pugnax est gallus: tamen vbi se sentit imparem conflictu, mirè dejectus ac supplex profugit, risum præbens spectatoribus. B Pueros ita verberari.] Ad Dianæ Orthiæ aram flagris concidi pueros instituto Lycurgi consueuisse, locuples testis est in Laconicis Pausanias: simulque causam eius instituti aliam, quam vel Lucian. hîc, vel Cic. lib. 2. Tusc. q. vel Plutarch. in Lycurgo indicet, refert, quam brevitati studens omitto: aliam etiam in Aristidis vitâ Plutarch. Tertull. in Apolog. & in lib. ad Marty. Hodie, inquit, apud Lacedæmonios solemnitas maxima est diamastigosis: i. flagellatio, in quo sacro ante aram nobiles quoque adolescentes flagel-

lis af-

lis affliguntur, astantibus parētibus & propinquis, & vti perseuerent adhortantibus. C Minos Iouis filius legũscriptor.] *Minos quondam Cretæ præfuit. Hunc post mortẽ ob iustitiam suam Poëtæ apud inferos ius dicere finxerunt. At Cretenses, vt quos ciuilitate & moribus erudijt, ad Iouem tanquã præceptorem itasse memorant, in Ida monte speluncam ostendentes, atque illi in nouum annum consuêsse, nec non didicisse quæ ad Rempubl. instituendam vtilia forent. Meminit huius Homerus Odyss. 11. & Maximus Tyrius.*

ΠΕΡΙ ΠΕΝΘΟΥΣ. DE LVCTV.

Erasmo Roterodamo interprete.

Διόν γε παρατηρεῖν τὰ ὑπὸ τῶν πολλῶν ἐν τοῖς πένθεσι γιγνόμενα καὶ λεγόμενα, καὶ τὰ ὑπὸ τῶν παραμυθουμένων. λέγω αὐτὸς αὖθις λεγόμενα. καὶ ὡς ἀφόρητα ἡγοῦνται τὰ συμβαίνοντα ὀφεῖσι τε αὐτοῖς οἱ ὀδυρόμενοι καὶ ἐκείνοις, ὅς ὁ λύρουτα. ὃ μὲν Πλάτωνα καὶ Πυρσοφόνην, κατ' ὀλίγον ἐπισάμενοι ἐφ' ὧν, ὅτ' ἀ πονηρὰ ταῦτα, καὶ λύπης ἄξια, ὅτι ἀ τἐναντίον ἀλλ' καὶ βελτίω τοῖς παθοῦσι, νόμῳ καὶ συνηθείᾳ τῶν λύπων ἐπιτρέποντων. ἐπεὶ δὲν τοίνυν ἀποθάνῃ τις, ὅτῳ ποιοῦσι. μᾶλλον δὲ πρότερον ἐπεῖν βούλομαι, ἅς τινας περὶ αὐτοῦ τ θανάτ

Peræpreciunt à Janè fuerit obseruare ea quæ in luctu vulgo tum dicãtur, tũ fiant: item quæ dicantur ab ijs, qui eos consolantur scilicet: quamq; non ferenda putent lugentes ea quæ acciderunt, & subijpsis, & ijs quos flent, cùm haudquaquam pernouerint, malánè sint ista, ac dolenda, an contrà iucundiora melioraq; ijs, quibus accidunt: sed ex more & consuetudine dolorem accersunt. Itaq; cùm mortuus fuerit aliquis, faciunt ad hũc modũ. Quin priùs volo tibi narrare quas habeant de morte i-

νάτε δόξας ἔχουσιν. ὅτῳ γὰρ ἔ-
σαφανὲς, οὔτινος ἕνεκα
τὰ περιττὰ ἐπῆνα ἐπιτηδεύε-
σιν. ὁ μὲν δὴ πολὺς ὅμιλος, ὃς
ἰδιώτας οἱ σοφοὶ καλοῦσιν, Ο-
μήρῳ τε καὶ Ἡσιόδῳ, καὶ τοῖς ἄλ-
λοις μυθοποιοῖς περὶ τούτων
πειθόμενοι καὶ νόμον θέμενοι
τῷ ποιήσαντι αὐτὸν, τόπον τινὰ
ὑπὸ τῇ γῇ βαθεῖ ἄδῃ ὑπεῖ-
φασι, μέγαν δὲ καὶ πολύχωρον
εἶναι, καὶ ζοφερὸν καὶ ἀφεί-
λιον, ἐξ οἷ ὅπως αὐτοῖς φω-
τίζωνται προσοῦσα πρὸς τὸ καὶ
βορᾶν τὴν νόησιν ἕκαστον, βα-
σιλεύειν δὲ τοῦ χάσματος ἀδελ-
φὸν τοῦ Διὸς, Πλούτωνα κεκλη-
μένον (ὡς μοι τὰ τοιαῦτα
πεπυσμένου τις εἴληχε) διὰ τὸ πλου-
τεῖν τοῖς νεκροῖς, τῇ πρεσηγο-
ρίᾳ τετιμημένον. ἔτον δὲ τὸν
Πλούτωνα, τῷ παρ' αὐτῷ πο-
λιτεύειν, καὶ τὸν μάτην βίον κατα
σήσασθαι τοῖσδε. κεκληρῶσθαι
γὰρ αὐτὸν ἄρχειν τῶν ἀποθανόν-
των κατεδεξάμενον ὑπ' αὐτῶν,
καὶ παραλαβόντα κατέχειν
δεσμοῖς ἀφύκτοις, ἐς ὃν τὸ πα
ράπαν τῆς ἀνόδου ἀφειμένον,

te ipsa opiniones. Sic enim palàm fiet quâ gratiâ superuacanea ista moliantur. Vulgi quidem hominũ multitudo, [b] quos sapientes isti vocãt idiotas, [c] Homero, Hesiodo, reliquisq; fabularum auctoribus super his fidem habentes, & illorũ poëmatum prò lege ducẽtes, locũ quendam subter terrã profundum esse putant, quem [d] Tartarum vocant. Eum existimant magnum & spacioſum esse, caliginoſum atq; opacum, qui tamẽ istis haud scio quo pacto illustrari videtur, quòd singula quæ illic sunt intrɔſpiciãt. [e] Tum regnare in hoc ſpecu Iouis fratrẽ, cui nomen Plutoni, vt mihi retulit quidam harum rerũ mirè peritus: ob id eo vocabulo honeſtatum, quòd mortuorũ copia diues esset. [f] Porrò Plutonẽ hunc inferorũ remp. & manũ vitam constituisse in hanc formã. Nam sorte obtigisse huic vt vita defunctis imperaret. Quos vbi demissos receperit, arreptos vinculis ineffugibilibus coërceat, & nulli prorsus permittens vt ad superos redeat,

præter

πλὴν ἐξ ἅπαντος τοῦ αἰῶνος πάνυ ὀλίγων, ἐπὶ μεγίσταις αἰτίαις· περῤῥέεται δὲ τὴν χώραν αὐτῆς πολλαπλοῖς μεγάλοις τε καὶ φοβεροῖς, καὶ οὐ μόνον τῷ ὀνόματι· Κωκυτοὶ γὰρ, καὶ Πυριφλεγέθοντες, καὶ τὰ τοιαῦτα ἐπικαλοῦνται. τὸ δὲ μέγιστον ἡ Ἀχερουσία λίμνη πρόκειται, πρώτη δεχομένη τοὺς ἀπαντῶντας, οὐ δυναμένη διαπλεῦσαι ἢ πορθμεῖον ἐπιβῆναι ἄνευ τοῦ πορθμέως· βαθεῖά τε γὰρ πέφυκε τοῖς ποσὶ καὶ διαβῆναι πολὺ, καὶ ὅλως, ἐὰν ἄρα αὐτὴν διαπλεύσῃ τις τὰ νεκρὰ τῶν ὀρνέων. πρὸς δὲ αὐτῇ τῇ καθόδῳ, καὶ πύλη ἔστιν ἀδαμαντίνη, ἀδελφιδοῦς τοῦ βασιλέως Αἰακός ἐστι, πρὸ φερρὰν ἐπιτεταμένην. καὶ παρ' αὐτῷ λύων τρικέφαλος, μάλα κάρχαρος, τοὺς μὲν ἀφικνουμένους φίλιόν τι καὶ ἐρωτικὸν προβλέπων, τοὺς δὲ πειρωμένους ἀποδιδράσκειν ὑπολαμβάνων, καὶ τῷ χάσματι διαλιπόμενος. περαιωθέντας δὲ τὸν λίμνην ἐς τὸ ἔσω, λειμὼν ὑποδέχεται μέγας, τοῦ ἀσφοδέλου κατάφυτος

præterquàm admodũ paucis ex vniuerso æuo, idq; grauissimis de causis. Interluitur autem regio illius fluuijs & magnis, & horrendis, vel solo nomine.[h] Siquidem Cocyti,[i] Phlegethõtes atq; huiusmodi vocabulis appellantur. Quódque est grauissimum, prælatet[k] Acherontica palus, quæ prima excipit obuios, quã nõ possis neq; transmittere neq; transire sine vectore: nam & profundior est quàm vt pedibus trãsiri possit, & spacioſior quàm vt tranari queat. In summa, huiusmodi est, vt nec auium manes possint eam transuolare. In ipso verò descensu portáque, quæ quidem est adamantina,[l] Aeacus est regis patruelis, cui mãdata est custodia: iuxtaq; hunc[m] canis triceps, sæuus admodum. Is aduenientes satis amicè pacatéq; intuetur: cæterùm si quis conetur aufugere, latrat, territósque in specum rédigit. Iam qui transmissa palude ingressi sunt, eos excipit pratum ingens,[n] asphodelo consitum

τ', καὶ ποτὸν μνήμης πολέμιον, λήθης γοῦν ἀφ' τοῦτο ὠνόμασται. ταῦτα γὰρ ἀμέλει διηγήσαντο τοῖς πάλαι ἐκεῖθεν ἀφιγμένοι, Ἀλκηστίς τε καὶ Πρωτεσίλαος, οἱ Θετταλοί, καὶ Θησεὺς ὁ τοῦ Αἰγέως, καὶ ὁ τοῦ Ὁμήρου Ὀδυσσεύς, μάλα σπουδαῖοι, καὶ ἀξιόπιστοι μάρτυρες, ἐμοὶ δοκεῖν· οὐ μέντοι τῆς ψυχῆς· οὐ γὰρ ἂν ἐμέμνηντο ἀὐτῶν. ὁ μὲν οὖν Πλούτων, ὡς ἐκεῖνοι ἔφασαν, καὶ ἡ Περσεφόνη διοικοῦσι, καὶ τῶν ὅλων δεσποτείαν ἔχουσιν ὑπηρετοῦσι δ' αὐτοῖς, καὶ τῶν ἀρχῶν συνδιαπράττουσιν, ὅχλος τε πολὺς, Ἐρινύες τε καὶ ποιναὶ, καὶ φόβοι, καὶ ὁ Ἑρμῆς. οὗτος μέν γε ἂν ἀεὶ συμπαρῆν. ὕπαρχοι δὲ, καὶ σατράπαι καὶ δικασταὶ διάβλητοι δύο, Μίνως τε καὶ Ῥαδάμανθυς, Κρῆτες ὄντες, καὶ υἱοὶ τοῦ Διός. οὗτοι δ' εἰσὶν μὲν ἄριστοι τῶν ἀνθρώπων, καὶ δικαίως, καὶ κατ' ἀρετὴν βιβιωκότες, ἐπειδὴν συμβιώσωσι πολ-

situm, ac fluuius memoriæ hostis: eoq; ° Lethe nomẽ est inditum. Nam hæc videlicet priscis illis mortalibus narrârunt, ᵖ qui illinc redierant, nempe Alcestis & ᵠ Protesilaus, Thessalus vterque, neque non ʳ Theseus Aegeo prognatus, & ˢ Homericus Vlysses, testes admodum graues, dignisq; quibus habeatur fides, qui mihi non videntur è fonte illo bibisse, alioqui non meminissent horum. Itaque Pluto & Proserpina, vt aiebant illi, Rempublicam administrant, rerumq; omnium dominatum obtinent. Sed inseruiunt his & in administrando principatu adiuuãt, ingens turba, furiæ, pœnæ, terrores, ac Mercurius: quanquam is sanè non adest perpetuò. Præfecti autem & satrapæ & iudices sedent duo, Minos & Rhadamanthus, vterque Cretensis, vterque Iouis filius. Atque hi quidem bonos ac iustos viros, qui cũ virtute vitam peregissent, vbi iam mul-

λοὶ, καθάπερ ἐς ἀποικίαν τινὰ, πέμπουσιν ἐς τὸ Ηλύσιον πεδίον, ὃν ἀεὶ ϛ βίῳ σωιζομένους. ἂν δέ τινας τῶν πονηρῶν λάβωσι, τοῖς Ἐρινύσι παραδόντες, ἐς τὸν τῶν ἀσεβῶν χῶρον ἐκπέμπουσι, κατὰ λόγον τῆς ἀδικίας κολασθησομένους. ἔνθα δὴ τί τῶν κακῶν οὐ πάσχουσι, στρεβλούμενοί τε καὶ καιόμενοι, καὶ ὑπὸ γυπῶν ἐσθιόμενοι, καὶ τροχῷ συμφερόμενοι, καὶ λίθους ἀνακυλίοντες; ὁ μὲν γὰρ τάνταλος ἐπ' αὐτῇ τῇ λίμνῃ αὐτὸς ἕστηκε, κινδυνεύων ὑπὸ τὸ δίψους ὁ κακοδαίμων ἀποθανεῖν. οἱ δὲ τοῦ μεσοῦ βίου, πολλοὶ ὄντες οὗτοι ἐν ᾧ λειμῶνι πλανῶνται, ἄνευ τῶν σωμάτων, σκιαὶ γνόμενοι, καὶ ὑπὸ τῇ ἀφῇ, καθάπερ καπνὸς, ἀφανιζόμενοι. πέφυκται δὲ ἄρα τοῖς παρ' ἡμῖν χοαῖς, καὶ τοῖς καθαγιζομένοις ἐπὶ τῶν τάφων, ὡς ἐὰν ᾧ μὴ ἔνι καταλελειμένος ὑπὲρ γῆς φίλος ἢ συγγενὴς, ἄσιτος οὗτος νεκρὸς, καὶ

ti collecti fuerint velut in coloniam quandam, emittunt in campum Elysium, vitam optimam inibi victuros. Quòd si malos aliquos ceperint, hos Furijs traditos, in impiorum locum ejiciunt, pro ratione malefactorum puniendos. Quo quidem in loco quid tandem mali non patiuntur? torti, exusti, à vulturibus arrosi, rota circumacti, saxa sursum volucntes. Nam Tantalus ipse ad paludem stat, in periculum adductus ne siti moriatur infelix. Rursum alij mediocris vitæ (sunt autem hi complures) vagantur in prato sine corporibus iam vmbræfacti, & ad tactum ceu fumus euanescentes. Aluntur autem videlicet nostris libationibus, inferijsque, quæ sepulchris inferuntur: adeò vt si cui nullus sit in terra reliquus amicus aut cognatus, hic mortuus, ieiunus

ac

κὴ λιμώττων, ἐν αὐτοῖς πο-
λιτεύεται. ταῦτα οὕτως ἰσχυ-
ρῶς πεπείκασι τοὺς πολ-
λούς, ὥστε ἐπειδάν τις ἐκ-
θάνῃ τῶν οἰκείων, πρῶτα
μὲν φέροντες ὀβολὸν, εἰς τὸ
στόμα κατέθηκαν αὐτῷ, μι-
σθὸν ὃν πορθμεῖ τῆς ναυτι-
λίας γενησόμενον. οὐ πρότε-
ρον ἐξετάσαντες, ὁποῖον
τὸ νόμισμα νομίζεται, καὶ
ἐν ἅλαχωρεῖ παρὰ τοῖς κάτω,
καὶ ἐν δυνάται παρ' ἐκεί-
νοις, Ἀττικὸς, ἢ Μακεδονι-
κὸς, ἢ Αἰγινᾶς ὁ ὀβολός. οὐδὲ
ὅτι πολὺ κάλλιον ἦν, μὴ ἔ-
χειν τὰ πορθμεῖα, κατα-
βαλεῖν· οὕτω γὰρ ἄν, οὐ πα-
ραδεξαμένου τὸ πορθμέως,
ἀναπόμπιμοι πάλιν εἰς τὸν
βίον ἀφικνοῦντο· μετὰ ταῦ-
τα δὲ, λόσαντες αὐτοὺς, ὡς
ἐκ ἱκανῆς τῆς κάτω λίμνης
λουτρὸν ἔσεσθαι τοῖς ἐκεῖ, καὶ μύ-
ρῳ δὲ καλλίστῳ χρίσαντες
τὸ σῶμα, πρὸς δυσωδίαν ἥ-
λιον βιαζόμενον, καὶ στεφανώ-
σαντες τοῖς ὡραίοις ἄνθε-
σι, πεπιθόντες, λαμπρῶς
ἐμφιέσαντες, ἵνα μὴ ῥιγῶν
κλονῶνται παρὰ τὴν ὁδὸν,

ac famelici inter illos ver-
sentur. Hæc vsque adeò va-
lidè vulgi animos peruase-
runt, vt simulatque fami-
liaris quispiam mortuus fue-
rit, primùm obolum illi
in os imponant, traiectio-
nis mercedem, quam u ve-
ctori daturus sit: nec illud
priùs expendunt, cuiusmo-
di nomisma legitimum sit
ambulétque apud inferos,
& apud illos valeat, At-
ticus, an Macedonicus, an
Aeginensis obolus. At ne
id quidem cogitant, mul-
tò satius esse non posse
naulum reddere: sic enim
fiat, vt non recipiente por-
titore, postliminio redeant
in vitam. x Post hæc lo-
tos eos, perinde quasi tar-
tarea palus non satis sit
idonea lauandis his qui il-
lic degunt, & vnguentis
optimis y vncto corpore,
iámque victa graueolentia,
tum coronatos pulcher-
rimis floribus proponunt
splendidè vestitos, ne vi-
delicet algeant per viam,

μηδὲ γυμνοὶ βλέποιντο τῷ Κερβέρῳ. οἰμωγαὶ δ' ἐπὶ τούτοις, καὶ λακυτὸς γυναικῶν, καὶ παρὰ πάντων δάκρυα, καὶ στέρνα τυπτόμενα, καὶ σπαραττομένη κόμη, τὰ φοινισσόμενα παρειά. καὶ που καὶ ἐσθὴς καταῤῥήγνυται, καὶ κόνις ἐπὶ τῇ κεφαλῇ πάσιται· καὶ οἱ ζῶντες οἰκτρότεροι τοῦ νεκροῦ· οἱ μὲν γὰρ χαμαὶ κυλινδοῦνται πολλάκις, καὶ τὰς κεφαλὰς ἀράττουσι πρὸς τὸ ἔδαφος· ὁ δὲ κεκοσμημένος καὶ καλὸς, καὶ καθ' ὑπερβολὴν ἐπιφανόμενος, ὑψηλὸς πρόκειται, καὶ μετέωρος, ὥσπερ ἐς πομπὴν κεκοσμημένος. ἔπειτα ἡ μήτηρ, καὶ νὴ Δί' ὁ πατὴρ ἐκ μέσων τῶν συγγενῶν προελθὼν, καὶ περιχυθεὶς αὐτῷ (πρέπει γάρ τισι νέῳ, καὶ καλὸς, ἵνα καὶ ἀκμαιότερον ἐπ' αὐτῷ τὸ δρᾶμα ᾖ) φωνὰς ἀπορρήτους καὶ ματαίας ἀφίησι, πρὸς ἃς ὁ νεκρὸς αὐτὸς ἀπεκείνατ' ἄν, ἀναλάβοι φωνήν. φύσει γὰρ ὁ πατὴρ,

nêve nudi conſpiciantur à Cerbero. [2] Accedunt ad hæc mulierum eiulatus, omnium certè lachrymæ, pectorum planctus, comæ dilaniatio, genarum cruentatio. Alijs autem & veſtis diſcerpitur & puluis capiti inſpergitur, adeò vt viuentes miſerabiliores ſint mortuo. Nam illi humi voluantur ſæpenumerò, & capita ſolo allidunt: hic verò decorus ac formoſus ac diligentiſsimè coronatus ſublimis propoſitus eſt, & excelſus, velut ad pompam adornatus. Deinde mater, atque adeò pater quoque ex medijs cognatis progreſſus, ac mortuo circumfuſus, (nam finge iuuenem aliquem ac formoſum propoſitum eſſe, quo magis in hunc competat actio fabulæ) abſurdas ac ſtultas voces emittit, ad quas mortuus ipſe reſponſurus ſit, ſi contingat vocem recipere. A Ait enim pater flebi-

χὴρ, γοερόν τι φθεγγόμ@, μὴ κρατέινων ἕκασον τ ὀνομάτων· τέκνον ἥδιστον, οἴχῃ μοι, μὴ τέθνηκας, μὴ πὸ ὥρας ἀνηρπάσθης, μάνον ἐνὶ, ἔτι τὸν ἄβλιον λαταλιπὼν, ὐγαμήσας, ὐ παιδαποιησάμ@, ὐ σρατευσάμ@, ὐ γεωργήσας, ὐκ ἐς γῆρας ἐλθὼν, ὐ λωμάσῃ μάλιν, ὐδ' ἰραθήσῃ τέκνον, ὐδ' ἐν συμποσίῳ μετὰ τῶν ἡλικιωτῶν μεθυσθήσῃ. ταῦτα δ', καὶ τὰ ζοιαῦτα φήσει, οἰόμ@ τὸν ἰὸν λέσθαι μὴ ἔτι τέτων, καὶ ἐπιθυμεῖν καὶ μετὰ πλὼ τελώτων, ὐ δυνασθαι ζ μετέχειν αὐτῶν. καίζοι τί ταῦτα φημί; πόζοι γὲ καὶ ἵππους, καὶ πανδαικίδας, οἱ δὲ καὶ ἡνόχους ἐπικατέσφαξαν, καὶ ἐσθῆτα, καὶ τὸ ἄπορ λόσμον συγκαταπέμψαν, ὐ συγκατώρυξαν, ὡς χρησομένοις ἐκεῖ, μὴ δὲ πολεύσουσιν αὐτῶν κάτω; ὁ δ' οὖ πρωθύτης ὁ πρὸ θῶν οὕτωσὶ πάντα ταῦτα, ὁπόσα ἔρηται, μὴ ἔτι τούτων πλέονα, οὔτι τοῦ πανδὸς ἕνεκα παροφλᾶν ἔοικ@

ter, flebili quadam voce verbum vnumquodq; producens in longum: *Fili iucundissime, perîsti mihi, mortuus es, ante diem præreptus es, me super hæc misero solo relicto. Non duxisti vxorem, non parâsti liberos, non militâsti, non coluisti agros, non ad senectam peruenisti. Non comessaberis posthac, non amabis, fili, neque cum æqualibus in compotatione inebriaberis.* Porrò *hæc atque id genus alia dicet, quasi putet filium adhuc rebus bisegere post obitum, ac desiderare quidem, verùm potiri non posse. Sed quid hæc loquor?* Quod enim *sunt qui equos ac concubinas, rursum alij qui pincernas etiam in funere macta-* runt, *qui vestem,* B *reliquum q; mundum pariter in rogum iectum exusserunt, aut vnà cum cadauere sepeliêrunt: perinde quasi illic sit vsurus, & apud inferos fruiturus? At senex iste*

luctum agens, C *hæc omnia, atq; his etiam plura quæ dicit,*

(οἶδε γὰρ οὐκ ἀκουσόμενον) οὐδ' ἂν μεῖζον ἐμβοήσῃ τοῦ Στεντόρος, οὔτε μὲν αὐτοῦ φροντίσαι γὰρ οὕτω, καὶ γενόσθαι, ἱκανὸν ἦν, καὶ ἄνευ τῆς βοῆς. οὐδεὶς γὰρ ἂν πρὸς ἑαυτὸν δέοιτο βοᾶν. λοιπὸν οὖν ἐστιν, αὐτῶν τῶν παρόντων ἕνεκα ταῦτα ληρεῖν, οὔθ' ὅτι πάνυ θᾶττον αὐτὸς ὁ παῖς ἐθέλοι, οὔθ' ὅποι μεταχωρήσει, μᾶλλον δ' οὔτε τὸν βίον αὐτοῦ ἐξετάσαντα, ὁποῖός ἐστιν· οὐ γὰρ ἂν πω ἐξ αὐτοῦ μετάσχοιμεν, ὡς τι τῶν δεινῶν ἐλυσιτέλουν. ἔπειδὴ δ' ἂν οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ παῖς, παραπηδάμενος τὸν Αἰακὸν καὶ τὸν Αἰδωνέα, πρὸς ὀλίγον τοῦ σωμείου ὑπερκύψας, καὶ τὸν πατέρα παῦσαι μαινάδος ἔτα, ὦ κακόδαιμον ἄνθρωπε, τί μεμηνας; τί δέ μοι παρέχεις πράγματα; παῦσαι τιμωρούμενος τὴν ἐμὴν, καὶ τὸ πρόσωπον ἐξεπιπολῆς ἀμύσσων. τί μοι λοιδορῇ, καὶ ἄθλιον ἀποκαλεῖς καὶ δύσμορον, πολὺ σοῦ βελτίω, καὶ μακαριώτερον γεγενημένον;

neq; filij causa iactare videtur, vt quem sciat non auditurum, etiamsi Stentorē clamore vincat: neq; rursum sua ipsius gratia. Satis enim erat illi, cogitare & cognoscere vel sine voce. Nihil enim opus est vt quis apud sese clamat. Superest igitur vt ad hunc modum deliret ob eos qui adsunt, cū nesciat neque quid acciderit ipsi filio, neq; quò concesserit, imò cùm ne suam quidem ipsius vitā cuiusmodi sit, perpenderit. Neque enim alioqui ceu rem acerbam grauiter ferret, illum ex hac vita demigrasse. Filius igitur huic ita respōderit, exorato Aeaco atque Orco, quò liceat tantisper è specu proferre caput, dum patrem insanientem compescat: O Homo infelix, quid clamas? Quid mihi molestus es? Desine vellicare comam, ac vultus etiam cutem lacerare. Cur mihi conuicium facis, ac miserum appellas, & infortunam, qui iam sim te è multò tum melior, tum felicior?

Aut

ἢ τί σοι δεινὸν πάσχειν δοκῶ; ἢ διότι μὴ σιουσοί γέρων ἐγγώμην, οἷος σὺ, φαλακρὸς μὲν τὴν κεφαλὴν τὴν δ' ὄψιν ἐῤῥυτιδωμένος, λυφὸς, καὶ τὰ γόνατα νωθὴς καὶ ὅλος ὑπὸ τοῦ χρόνου ἀχθόμενος, πολλὰς τριακάδας καὶ ὀλυμπιάδας ἀναπνύσας, καὶ τὰ τελευταῖα δὴ ταῦτα παραπαίων, ἐπὶ τοιούτων μαρτύρων; ὦ μῖτραι, τί σοι χρῆσθαι ἐν δοκεῖ περὶ τοῦ βίου, οὗ μηκέτι μετέξομεν, ἢ τοὺς πότους ἱερᾶν Δημοῦ. τι, καὶ τὰ ἄπτεσθαι, καὶ ἐσθῆτα, καὶ Ἀφροδίσια; καὶ δι' ἃ μὴ τούτων ἐνδεὴς γενόμενος ἀπόλωμαι; οὐκ ἐννοεῖς δ', ὅτι τὸ μὲν διψῆν πολὺ κάλλιον τοῦ πιεῖν, καὶ τὸ μὴ πεινῆν τοῦ φαγεῖν, καὶ τὸ μὴ ῥιγοῦν τοῦ ἀμπέχονης εὐπορεῖν; φέρε τοίνυν, ἐπειδὴ ἔοικας ἀγνοεῖν, διδάξομαί σε θρηνεῖν ἀληθέστερον. καὶ δὴ ἀναλαβὼν ἐξ ὑπαρχῆς, βόα, τέκνον ἄθλιον, ἔτι διψήσεις, ἔτι πεινήσεις, ἔτι ῥιγώσεις. οἴμοι κακοδαι-

Aut quid acerbi mihi putas accidisse? An quia non sim factus senex talis, qualis es tu, capite caluo, facie rugosa, incuruus genibus, segnis: in summa, totus ætate putris, multis expletis triacadibus & Olympiadibus: E denique ad istum modum deliras apud testes tam multos? O demens, quid tibi videtur in vita boni, quo posthac nõ simus potituri? Nimirum πότους, comportationes, vsuras dicis, ac cœnas, vestemque, & concubitus: eóque metuis, ne rerum harum inopia peream? F Non cogitas autem longè bellius esse, non sitire, quàm bibere: non esurire, quàm edere: non algere, quàm vestibus abundare? Age igitur, quandoquidem ignarus videris, docebo te lugere verius: iámque denuò incepto luctu, clama, Fili miser, non amplius sities, non amplius esuries, non amplius algebis. Perîsti mihi

λαπόδαιμον, ἐκφυγὼν τὰς νόσους, οὐ πυρετὸν ἔτι δεδιὼς, οὐ πολέμιον, οὐ τύραννον. οὐκ ἔρως σε ἀνιάσει, οὐδὲ συνουσία παραπέψει, οὐδὲ σπαθήσας ἐπὶ τοῦτο δὶς ἢ τρὶς τῆς ἡμέρας. ὦ τῆς συμφορᾶς, οὐδὲ καταφρονηθήσῃ, γέρων γενόμενος, οὐδ' ἐχλυρὸς ἔσῃ, ζῆς νέοις βλεπόμενος: ἆρα ταῦτα λέγεις, ὦ πάτερ, οὐκ οἶσθα πολὺ ἀληθέστερα καὶ γελοιότερα ἐκείνων ἐρεῖν; ἀλλὰ ὅρα, μὴ τόδε σε ἀνιᾷ, καὶ δεδοικὼς τὸν παρ' ἡμῖν ζόφον, καὶ τὸ πολὺ ἀκότ. μᾶλλον δὲ δείδιας, μή σοι ἀφανιῶ, καταπλαγεὶς ἐν τῷ μνήματι. καὶ δὴ πρὸς ταῦτα λογίσασθαι, ὅτι τῶν ὀφθαλμῶν δεδακρυμένων, ἢ καὶ νὴ Δία, ἐξαγότων μετ' ὀλίγον, ἤγε λαῦσαί με δεινὸν ἀκατ, ὅτι σπότ, ὅτι φῶς ὁρᾶν δεησόμεθα, καὶ ταῦτα μὴ ἥδως μέτρια, τί δὲ μοι ὠφελήσει ὑμῶν ὀνίνασθαι, καὶ πρὸς τὸν αὐλὸν αὖ τὴν σφενδονητρίαν, καὶ ἐκ τῶν γοερῶν

infelix, qui morbos effugeris, qui febrem iam non timeas, non hostem, non tyrannum. Non amor discruciabit te, non auocabit coitus, neque huius rei causa bis aut ter quotidie perdes impensam. Heu calamitatem: neque contemnêris factus senex, neque molestus eris iuuenibus, si quando cõspiciaris. Hæc si dixeris, pater, annon putas te multò veriora, magisque ridicula dicturum, quàm ista quæ modo? G. At vide ne illud te malè habeat, dum nostem quæ apud nos est, magnãq; cogitas caliginẽ: proinde metuis ne tibi præfocer, conclusus in monumento. Verùm in his illud oportet perpendere, oculis putrefactis, atq; adeò exustis (siquidem paulò pòst exurere me decreuistis) nihil opus erit nec ad tenebras, nec ad lumen inspiciendum. Atque ista fortasis vicunque ferenda: verùm H eiulatus iste vester quid mihi confert? aut quid ista pectorũ ad tibiæ modos percussio? aut quid mulierum im-

ἢ τὸν περὶ τοῦ τάφου λίθον ἐστεφανωμένος; τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ τὸν ἄκρατον ἐπιχεῖν; ἢ νομίζετε καταξάξειν αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς, καὶ μέχρι τοῦ Ἅιδου διήξεσθαι; τὰ μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν καταγισμῶν καὶ αὐτοὶ ὁρᾶτε, οἶμαι, ὡς τὸ μὲν νοσιμώτατον τῶν παρασκευασμάτων, ὁ λιβανὸς παραλαβὼν, ἄνω ἐς τὸν οὐρανὸν οἴχεται, μηδέν τι ἡμᾶς ὠφελήσας τοὺς κάτω. τὸ δὲ καταλειπόμενον, ἡ κόνις, ἄχρηστον, ἐντὸς ἂν μὴ τοῦ σποδοῦ ἡμᾶς σιτεῖσθαι πεισθῶσι καλῶς. οὐχ οὕτως ἄσπορον, οὐδ' ἄκαρπον ἡ τοῦ Πλούτωνος ἀρχὴ, οὐδ' ἐπιλείπει ἡμᾶς ὁ ἀσφόδελος, ἵνα παρ' ὑμῶν τὰ σιτία μεταπεμπώμεθα. ὥστε μοι νὴ τὸν Τισιφόνην, πάλαι δὴ, ἐφ' οἷς ἐποιεῖτε καὶ ἐλέγετε, παμμέγεθες ἐμοὶ ἀνακαγχάσαι διακωλύουσι ἡ ὀθόνη, καὶ τὰ ἔρια, οἷς μου τὰ σιαγόνας ἐπεσφίγξατε.

Ὡς ἄρα μιν ἀπόντα τέλος θανάτοιο κάλυψε.

rum immodica lamentatio? Quid autem saxū quod sepulchro imponitur, i coronis ornatum? Aut quid valet quòd merum infunditis? Num putatis illud ad nos d stillaturum, & ad Orcum vsq; permeaturum? Nam de parentalibus ipsi quoque, ni fallor, videtis, quod ex apparatu potissimùm ad nos redire debuerat, id fumo correptum, sursum in cœlum abire, neque quicquam iuuare nos, qui infernè agimus. Porrò quod supereſt, puluis est inutilis, nisi creditis nos cinere vesci. Non est vsqueadeò sterile neque infrugiferum Plutonis regnum: neque nos destituit. L Asphodelus, vt à vobis cibos huc deportemus. Itaque iuro per Tisiphonem, iampridem mihi libebat vehementer exclamare super his quæ & faciebatis, & dicebatis: sed vetabat linteū ac lanæ, quibus mihi fauces obligástis.

Atque ita profato, mors vltima lumina clausit.

πρὸς Διὸς δὲ ἆρ' λέγει τοῦτα ὁ νεκρὸς ἐπιστραφεὶς, ἀναπαλίνας αὖτ' ἐπ' ἀγκῶνος, οὐκ ἆρ οἰόμεθα δικαιότατα ἆρ' αὖ ἀπεῖν; ἀλλ' ὅμως οἱ μαθηταὶ καὶ βοῶσι, καὶ μισθωσάμενοί τινα θρηνῳδὸν ἔοικεν, πολλὰς συναγηχότα παλαιὰς συμφορὰς, ὅλον συναγωνίσῃ καὶ χορηγῷ τῆς ἀνοίας διαταχοῦντα, ὅποι ἆρ ἐκεῖνος ἐξάρχῃ, πρὸς τὸ μέλος ἐπαιάξοντος. καὶ μέχρι μὲν θρήνων ὁ αὐτὸς ἅπασιν νόμος ἡ ἀθεμιτείας: Τὸ δ' ἀφ' ἑστῶν, διανέμονται διὰ ἔθνη τὰς ταφὰς, ὁ μὲν Ἕλλην κατασσεύει, ὁ δὲ Πέρσης ἔθαψεν, ὁ δὲ Ἰνδὸς ὑάλῳ περιχρίει, ὁ δὲ Σκύθης διατιθεὶς ταριχεύει ὁ Αἰγύπτιος, οὗτος μέντοι, λέγω δὲ ἤδη, ξηράνας τὸν νεκρὸν, σωθέντα νῦ συμπότην ἐποιήσατο. πολλάκις δὲ καὶ δι' ὀμφῆς χρημάτων, ἀνδρὶ Αἰγυπτίῳ ἔλυσε τὴν ἀφειάν, ἐνίσχυρον, ἢ ὁ ἀδελφὸς ἢ ὁ πατὴρ γνόμενος ἐν καιρῷ. χόμματα

M Sed dicito per Iouem: S conuersus ad eos mortuu ille, loquatur hæc cubito in nitens, annon videbitur re ctissimè dicturus? Atta nen vecordes isti vocife rantur, & accersito quopian lamentorum artifice, qu multas antiquas calamita tes in vnum congerat, certa minis adiutore & amenti chorago abuuntur, vbicun que cœperit ille, ipsi ad me los eiulatu respondentes Verùm quantum ad lamen tationes attinet, omnibus ea dem est ineptiendi consuetu do. At deinceps N sepul turæ rationem in varios di uidunt modos. O Nam Græ cus exurit, P Persa defodit Q Indus adipe fuillo ob linit, R Scytha deuorat S muria condit Aegyptius Atque hic quidem (rem me visam narro) desiccatum cadauer, conuiuam & com potorem adhibet. Fit auten frequenter, vt Aegyptun aliquem indigentem pecu nia, leuet egestate pignus frater aut pater in tempore factu

T Nai

ματα γὰρ, καὶ πυραμίδων καὶ κίονας, καὶ ἐπιγράμματα, ὡς ὀλίγου διαρκοῦντα, ὡς ἂν βραχὺ, καὶ παιδιᾶς πρόσοιστα; ἀλλά τοι καὶ ἀγῶνας ἔνιοι ἐθέσαν, καὶ λόγους ἐπιτάφιους εἶπον ἐπὶ τῶν μνημάτων, ὥσπερ συναγορεύοντες καὶ μαρτυροῦντες παρὰ τοῖς κάτω δικασταῖς τῷ νεκρῷ. ἐπὶ πᾶσι τοῖς τοιούτοις τὸ περίδειπνον, καὶ πάντων οἱ περιπόνησις, καὶ τὸς ὀνείρους πραμυθούμενοί τι τὸν τεθνηκότος, καὶ πείθοντι γενέσθαι, ὡς δὴ ἀηδῶς, μὰ Δί', ὄντες ἀναγκαζόμενοι, ἀλλ' ὅμως ὑπὸ λιμοῦ πρότερον ἐξῆς ἡμῶν ἀπηυδηκότας. καὶ μέχρι τίνος, ὦ ἄνδρες, ὀλυρόμεθα; ἄγετε ἀναπαύσωμεν τὸς τῶν μακαρίτων δαίμονας. ἀλλ' ἵνα μὴ τὸ πᾶν ἐπάρω λιλάθω διέγνωκας. αὐτίκα τοίνυν ἕνεκα καὶ μὴ ἀπόντων ἦν, ἵνα μὴ διηκέσης πρὸς πάθος τὸ μέγεθος. τότε δὴ, ὅτε πρὸς ἅπαντων ῥαψῳδοῦνται δύο τῶν Ὁμήρου στίχοι·

Καὶ γάρ τ' ἠύκομος Νιόβη ἐμνήσατο σίτου. καὶ

Γαστέρα

¶ Nam libationes, pyramides, columnæ, & tituli, ad breue tempus durabunt, annon superuacanea & ludicrissimillima? ✕ Sunt verò qui ludos quoq; constituant ad sepulchrum, ʏ ac funebres orationes habeant, perinde quasi patrocinentur ac testimonium perhibeant defuncto apud inferos iudices. Post hæc omnia supereſt ʒ exequialis cœna. Iamq; adsunt a necessarij, vt defuncti parentes consolentur, suadéntque vti cibum capiant: quanquam illi per Iouē non illibentes ad id compelluntur, quippe perpetuum iam triduū enecti fame. Et quousque quæso flebimus? β Sine quiescant Plutonis manes. Quòd si tibi deliberatum eſt omnino flere, vel ob hoc ipſum cibus eſt capiendus, quò tanto luctui par eſſe possis. Tum denique, tum ex omnibus contexuntur duo verſus Homerici:

Nam cœpit meminiſſe cibi Niobe auricapilla. Tum illud,

Γασὶεν δ' ὅ πως δὴ νέκυων πρηθῦσαι Ἀχαιούς.
οἱ δὲ ἄπλουστοι μὴ ἀσχαινόμενοι ἢ τὰ πρῶτα, μὴ ἀνδιότου, ἢ φανῆναι, μετὰ πλὴν τελευτλὴν τῶν φιλτάτων, ἢ ἀνθρωπίνοις πάθεσιν ἐμμεῖναι δοκοῦσι. καὶ νὴ πολὺ τούτων γελοιότερα ἄν τις εὕροι, ἐπιμηρῶν ἐν ἢ πένθεσι γινόμενα, ἀφ' ὧν τοὺς πολλοὺς τὸ μέγιστον τῶν κακῶν τὸν θάνατον οἴεται εἶναι.

Vita defunctos flere haud sinit aluus Achiuos.
At capiunt quidem illi, sed initiò pudibundi, verentesq; ne post charissimorum obitum videantur adhuc affectibus humanis commoueri. Hæc atque his longè magis ridicula reperiet, quisquis obseruârit ea quæ fiunt in luctu, propterea quòd vulgò existiment mortem summum esse malum.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

VT suprà sacrificiorum ritus, ita hîc lugentium stultitiam, & inutilem curiositatẽ irridet, vt qui causa friuola & adhuc parum comprobata, sed solùm poëtarum fabulis tradita, adducti, manes post hanc vitam vel malè ac variè torqueri, vel in Elysio bene atque beatè agere credant: eoq; mortuorum vicem, cum eiulatu, & multis rebus dolorem testantibus prosequantur. Vtitur autem prosopopœia quadam patris amissum filium lugentis, & filij respondentis ad illius querelas: & vanitatem cùm eorum quæ ab illo fiant, tum etiam opinionis quam de inferis habeat, coarguentis, ostendẽtisque inutilia planè esse, quæ pro defunctorum solatio atque leuamine instituantur: cùm nihil eorum, ad illorum sensus pertingat. Quam confutationem Lucianus postea ex sua quoq; persona amplificat, enumerando ea quæ ex la-

ix luctu ſtulti ac malè curioſi homines, paſſim circa fu-
nera ac lamentationes, circa ſepulturas, inferias, ludos
funebres,& cœnas exequiales facere conſueuerunt. Vi-
detur autem voluiſſe hoc ſcripto illud oſtendere, vide-
licet mortem haudquaquam metuendam, aut pro ma-
lo putandam eſſe. Funerum quoque ſuperſtitionem, &
lugentium ſtultitiam, vti rem ſuperuacaneam & inuti-
lem ridet in Nigrino, & Charonte, Contemplantium.
Itidem Plutarch.in Orat.conſolatoria ad Apollonium.
& Cic. 3. quæſt.Tuſc. In narratione autem, ſecundum
poëtarum fabulas, deſcribit inferorum locum & pœ-
nas, tanquam cauſam exiſtentem omnium eorum quæ
in luctu fiunt. Lycurgus apud Lacedæmonios ſuſtulit
huiuſcemodi luctus,& funebres nænias; quas reliquo-
rum hominum vulgus incredibili ſumptu & apparatu,
etiam per conductos ploratores celebrare conſueuit,
magna ſpecie dementiæ,quaſi manium ſit vllus ſenſus:
aut ſi quid ſentiunt,iiſdem rebus delectentur,quas in vi-
ta non iudicio, ſed animi vitio dilexerunt. Quin & ſe-
pulchrorum vniuerſam ſuperſtitionem ſubmouit, per-
mittens vt non ſolùm intra ciuitatem humarentur ca-
dauera, verumetiam vt monumenta templis vicina ha-
berentur. Suſtulit & funebres expiationes, nec conce-
ſſit vt quicquam vnà cum cadauere ſepeliretur. Nam a-
lienationes,ſi quid fuiſſet viuo chariſſimum, id mortuo
addebant in ſepulchro, damnoſa ſimul ac ridicula ſu-
perſtitione; quaſi mortui ſentiant aliquid: ſed in puni-
ceo amictu,& oleæ foliis ex æquo poſitos omnes ſepe-
liri iuſſit. Vetuit etiam titulos & inſcriptiones addi mo-
numentis, præterquam eorum qui in bello cecidiſſent.

Quæ autem in hoc libro de inferis, & campis Elyſijs
Lucianus ſcribit, ex Homero plena deſcriptione tranſ-
tulit:apud quem Odyſſ. xj. Vlyſſes Tyreſiæ vatis ductu
ad inferos proficiſcitur. Quem imitatus etiam Virg. in
6. Aeneid.ſcribit Aeneam quoque Sibyllæ ductu iter fe-
ciſſe illuc:vterque Charontem portitorem vmbras traij-
cientem viderunt, à quo & ipſi in vlteriorem ripam

tranſpor-

transportantur. Postea ad diuersa distincta que damnatorum loca circumducuntur, in quibus pro scelerum & ratione & magnitudine, supplicíorum varia genera admirantur.

a OPERAE PRECIVM.] *Propositio.* *b* Quos sapientes isti vocant idiotas.] ἰδιώτης, ὁ ἀπολίτευτος, καὶ ὁ ἀμαθὴς, ἢ ἀγράμματος: id est, *is qui nullo publico munere fungitur, rudis, ignarus literarum. Lucil. Quid ni, & tu idem illiteratum me, atque idiotam diceres. Cicero 7. Verrina: Quæ non modò istum, hominem ingeniosum atque intelligentem, verum etiam quemuis nostrûm, quos iste idiotas appellat, delectare possent.* *c* Homero.] *De Homero fabularum patre, vide Menippi & Aeaci dialogum, inter Mortuorum dialogos, & Philopseudis, de eius authoritate in Piscatore, & cur illi à nonnullis fides habeatur: in libro, Quomodo historia scribenda sit.* *d* Tartarum vocant.] *Tartarus Hesiodo is locus est, in quo Saturnus, & eius comites continentur. Sæpe tamen pro loco inferorum capitur. Sed eum esse aërem sub vtroque cardine crassum, perpetuò frigidum, Crates scribit. De inferis & campis Elysijs scripsit accuratè Virgilius ex Gobria Mago, apud Academicum Xenocratem, in 6. Aeneid. Lucian. libr. 2. verarum hist. vbi nos plura. Portas & columnas inferorum ex adamante fabricatus est. Sed an inferi sint, & de inferorum pœnis, Cælius libro 6. cap. 9. & sequentibus, lectionum Antiquarum. Dicitur autem Tartarus à ταράττω, id est, conturbo: quòd illic omnia plena sint perturbationis: vel ἀπὸ τοῦ τάρταρα ἵζειν, id est, frigoris tremore. Sole enim caret, inquit Seruius in Virg. 6. Aen.* *e* Tunc regnare in hoc specu.] *Pluto Deus inferni & diuitiarum, cuius nomen opulentiam sonet, à πλοῦτος ditor, diues euadit: Iouis & Neptuni frater fuit, cui in diuisione mundi contigit Occidentis portio, secus inferum mare: ob id fabulæ locus datus est, vt creditus sit inferorum Deus.* *f* Porrò Plutonem.] *Pluto tertius Saturni filius, ex Ope, id est, Rhea fuit, cui inferorum regna obuenere.* *g* Nulli prorsus permittens.] *Apud Virgilium 6. Aen. Sybylla respondet, ad inferos facilem descensum dari: at non quibuslibet inde, nisi paucis, quos Iupiter dijs genitos pro-*

pter

pter virtutem adamarit, reditum contingere. Seneca in ludo de morte Claudij Cæsaris : Nec mora Cyllenius illum collo obtorto trahit ad inferos è cœlo, vnde negant redire quenquam. Versus est Catulli, de passere mortuo Lesbiæ. Idem Seneca ibid. alludēs ad Virg. — facilis descensus Auerni : omnia procliuia sunt, facilè descenditur. *h* Siquidem Cocyti.] κωκυτὸς à luctu & eiulatu nominatur. Lacus autem est inferorum, qui (ni fallor) ex sententia Homeri Odyss. κ. ex Styge manat. De quo Seneca in Hercule furente sic ait :

— Palus inertis fœda Cocyti iacet.

Virgilius :

Cocytusq; sinu labens circumfluit atro.

Charonti tribuitur animarum transuectio, & purgatio, per tria inferni flumina, Cocytum, Stygem & Acherontem. *i* Phlegethon.] Phlegethon & Lethe fluuij sunt infernales apud poëtas. Phlegethon, quòd igne ardeat & flammis æstuantibus sit rapidus, appellatus est, à φλέγω, ardeo, vro. Virg. in Culice:

Nec timuit Phlegethonta furentem ardentibus vndis.

k Acherontica palus.] Inferorum fluu. à nomine Acheron, carminibus poëtarum celebris Acheron, quasi sine gaudio interpretatur. Virg in 6:

Dicitur & tenebrosa palus Acheronte refuso.

Idem lib. 2. Georg. Acherontem auarum vocat, quòd sit insatiabilis vt ex 6. Aeneidos satis dilucidè patet. *l* Aeacus est.] Poëtæ fabulantur, hunc apud inferos vnà cum Minoen & Rhadamantho iudicem delectum esse, & somnium crimina discutere, & vnicuique pro merito pœnam constituere. Cui fabulæ occasionem dedit insignis eorum iustitia, qua mortalibus omnibus creduntur præstitisse. De his Virg. 6. Aen. Ouid. in Ibin. Iouis filij fuêre, Aeacus ex Aegina Asopi filia, Minos & Rhadamanthus ex Europa, vterque Cretensis: hic Lyciæ rex, ille Cretæ. *m* Canis triceps.] Cerberus à poëtis fingitur esse canis triceps, inferorum custos. *n* Asphodelo.] Asphodeli mentionem & Homerus fecit, traditique manes eo vesci: decantatumque illud Hesiodi libro 1. Operis, cui titulus ἔργα καὶ ἡμέραι:

Οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνηκε. id est,

& quàm

— & quàm
Magna ſit vtilitas maluæ, aſphodeliq; virentis.

Vide ea quæ annotauimus in Necromantiam de Aſphodelo

o Lethe.] *Lethei amnis Ptolemæo & alijs ſit mentio. Poëtæ ſcribunt eſſe inferorum flumen : cuius aquam qui guſtat, omnium rerum obliuiſcatur, idcirco* ἀπὸ τῆς λήθης, *hoc eſt, ab obliuione nomen creditur accepiſſe.* p Qui illinc redierant.] *Ex inferis perpauci ad ſuperos reuerſi. Alceſtin fuiſſe Perilai filiam, Admeti Pheræorum regis coniugem, pro quo perire non recuſauit. Vide Euripidem in Alceſte.* q Proteſilaus.] *Filius fuit Iphicli, & vnus ex Græciæ principibus ad bellum Troianum profectis, in quo primus Græcorum omnium ab Hectore eſt interfectus : de quo Lucianus noſter in Mortuorum Dialogis, vbi ex morte in vitam reuerſus eſt. Extat præterea Laodamiæ epiſtola ad Proteſilaum, inter Ouidianas. Ex inferis porrò duo Theſſali reuerſi ſunt.* r Theſeus.] *Cum Pyrithoo deſcendit ad inferos, ad rapiendam Proſerpinam : ſed occiſo Pyrithoo, ipſe detentus fuit, donec ab Hercule liberaretur.*

s Homericus Vlyſſes.] *Ad inferos viuus deſcendit, ibique ex Anticlea matre, Elpenore & Tireſia vate multis de rebus certior factus, reuerſus eſt ex inferis. Homerus Odyſſ. λ.*

t In campum Elyſium.] *Quæ autem, & vbi inſulæ ſint beatorum, cùm alij, tum maximè Plutarchus docet in Sertorio, quas vbi copioſè deſcripſit, eam etiam barbarorum opinionem mentes imbuiſſe ait, ibi eſſe campos Elyſios, & fortunatorum ſedes, de quib. Hom. cecinit. & Auguſt. l. 4. de Trin. ex Hortenſio hæc Ciceronis verba citat: De omnibus, inquit, virtutibus quatuor magnus author eloquentiæ Tullius in Hortenſio dialogo diſputans : Si nobis, inquit, cùm ex hac vita migrauerimus, in beatorum inſulis, immortale æuum, vt fabulæ ferunt, degere liceret, quid opus eſſet eloquentia?* u Vectori daturus.] *Portitorem Virgilius vocat, quem Charonta faciunt. Attici in ore mortuorum binos obolos ingerebant, vt naulum ſolverent apud inferos : quemadmodum in Ranis Ariſtophanis eius fit mentio.*

x Poſt hos lotos.] *Lauabant autem Etonici olim ſepulturæ danda corpora. Euripides in Hecuba: ὡς παῖδε λουτρὰ τοῖς θανοῦσι λάσιμα. Ennius:*

Tarqu

Tarquinij corpus bona fœmina lauit & vnxit.

Mortui, inquiunt Grammatici, calida aqua abluuntur, & per interualla conclamantur, quod solet plerumque vitalis spiritus exclusus putari & homines fallere, nec non Christiani. Tertullianus, rigere & pallere post lauacrum mortuus possum. Vide ea quæ annotauimus in Charonte. γ Vncto corpore.] *Moris erat apud priscos, maximè Aegyptios, defunctorum cadauera, ne putrescerent, vnguentis perungere. Quimos & his temporibus apud principes, sicut alia pleraque gentilium, magno stultitiæ argumento durat.* α Accedunt ad hæc.] *Hypotypoſis eorum quæ à parentibus fiunt.* A Ait enim pater.] *Querela parentum.* B Reliquumque mundum.] *Inferiæ mortuorum.* C Hæc omnia.] *Amplificatio è causa.* D Homo infelix, quid clamas?] *Responsio filij, qua stultitiam lugentium, vti rem supervacaneam & inutilem coarguit.* E Denique ad istum modum.] *A consequentibus.* F Non cogitas.] *A contemptu eorum, quæ in terris pro bonis habentur.* G Vide ne illud.] *A falsa opinione.* H Eiulatus vester.] *Ab inutili.* I Coronis ornatum.] *Olim monumenta defunctorum apio coronabantur. Hinc τῇ σελίνῳ δῆπου prouerbio dictum ab antiquis, quoties morbum capitalem innuebant aut vitæ periculum imminere.* K Merum infunditis.] *Vinum in rogum fudisse veteres, sunt testes, Homerus Iliad. ψ. & ω. Virg. 6. Aen. Calaber. libr. 3. Catull. Ausonius:* Sparge mero cineres —. *Plin. libr. 14. cap. 12.* L Asphodelus.] *Ex hoc ac multis alijs Luciani locis colligere licet, asphodelum herbam esse plebeiam ac vilem, atque hac vsos tantum manes, apud quos nullus luxus, nulla sit ambitio. Quinetiam apud Theocritum Idyllio septimo, asphodelus inter rusticanas herbas commemoratur.* Καὶ σὰ τ' ἀσφοδέλῳ τε, πολυγηθέϊ τε σελίνῳ. *Vide Dioscoridem libr. 2. cap. 64. Galenum lib. 6. simpl. medicam. Hastula regia vocatur. eius radix olim esui fuit, teste Hesiodo: quæ & magnificè laudibus effertur à Nicandro in Theriacis.* M Sed dicito.] *Hactenus per prosopopœiam. iam ex sua persona stultitiam lugentium ridet, ex consequentibus & effectu.* N Sepulturæ rationem in varios diuidunt modos.] *Sepulchrorum varias species, va-*

rios quoque sepeliendi mores, tibi licebit perspicere in libello Lilij Gyraldi, quem de vario gentium sepeliendi ritu, multiplicique instituto inscripsit. O Nam Græcus exurit.] *Græcorum sepeliendi morē, & illos cadauera combussisse, manifestius ex poetis colligimus, atq; in primis Homero, qui in Patroclifunere rem clarissimè executus est: in cæteris ea ferè quæ nostri. Cæterùm qui pro patria occubuissent, longè honestiore exequiarū honore afficiebantur: quā rem luculentissimè describit Thucydides.* P Persa defodit.] *Persas cæra circumlitos mortuos condire solitos, scribit M. Cicero, vt quammaximè corpora diuturna permanerent. Hoc & Assyrijs attribuitur. Strabo etiam: Sola, inquit, sepeliūt corpora Persæ cæra oblinentes: Magi verò insepultos auib. edendos dimittunt. D. Hieron. Persas, ait, non priùs cadauera humare, quàm aut ab alite, aut à cane traherentur. Idem & Procopius. Idem & Agathias in secundo historiarum, cùm de sepultura ageret Mermeroës Persarum regis, viri strenuissimi: Tunc, inquit, in destinatum locum, solum nudumque cadauer regis mortui reliquerunt, canibus simul & auibus eiusmodique cæteris carnivoris obscœnisque animantibus vorandum: quandoquidem (inquit) hunc Persæ seruant sepeliendi ritum, vt nudata à canibus & feris ossa, per campos dispersa maneant: neq; enim aut vrna condere, aut terra obruere defunctorum corpora fas est Persis.* Q Indus adipe suillo.] *Inungebant cadauera pollinctores & libitinarij, quæ in pyra mox cremarent. Declarat id post Homerum Iliad. sexto, Virgilius:*

—corpusq; lauant frigentis, & vngunt.

In vulgatis Luciani codicibus malè, vt puto, ὐάλῳ pro μυάλῳ legitur, hoc est, medulla. Alij Indis, qui Macrobij cognominati sunt, hoc ipsum attribuunt. Diuersa ab his Sextus Pirrhonius: Indorum enim, ait, aliqui vulturibus cadauera lanciananda exponunt. Indorum certè multiplex variaque sepeliendi consuetudo fuit. R Scytha deuorat.] *Quoniam amplissima latissimaque est Scytharum regio, Scythis varia quoque sepeliendi consuetudo fuit. Nam Tertullianus quoque scribit, alios esse Scythas qui inter epulas defunctorum corpora deuorant. Sunt ex ijs aliqui, quibus ferè perpetuæ sunt niues, qui parentum cadauera inter niues ipsas & glaciem truncis af-*

tis affixa arborum ſuſpendunt: arbitrati, flagitium & ſcelus eſſe ea terræ mandare. Alij defunctorum corpora condiunt, eaque plauſtris impoſita proximi ad amicos circumferunt, qui cadauer ſuſcipientes, epulum ijs qui illud ſequuntur exhibens: & in hunc modum quadraginta diebus priuatorum hominum comitatus circumagitur: poſthæc humatur, ſi prius tamen cadauer expurgauerint. S Muria condit Aegyptus.] Sex. Empiricus tradit, Aegyptios mortuorum inteſtina educere, dein corpora ſalire: Chryſippus & Cicero, condire & domi ſeruare: Plutarchus in Sympoſio, cadauera aperire, apricoque aliquo loco Soli exponere, inteſtina in flumen iacere, reliquum purgatum corpus aſſeruare: Strabo verò, ab alijs quidem cadawera in flumen præcipitari, ab alijs verò nitro circundata domi ſeruari, ab alijs in vaſis fictilibus, alueoliſq; quibuſdam circum templa defodi & condi. Herodotus, & Herodotum ſecuti, ſcribunt in hunc propè modum: Vbi vita functus homo eſt, ferro incuruo inflexoq;, ad hoc parato, cerebrum per naves mortuo educi, locum medicamentis expleri, inteſtinisq; purgari, & lapide, vt diximus, Aethiopico illa diſcindi, odoramentis compleri, mox confuto illi vulnere, nitro ſaliri, ſeptuaginta dies, quod vltra non liceret, lugeri (quare Moſes cùm de Iacobo ait, qui in Aegypto deceſſit, illum, ait, Ioſephi filij iuſſu ibi tum præpotentis, mare Aegyptio quadraginta diebus conditum, defletumque ſeptuaginta fuiſſe) inde cadauer linteamine inuolutum, gummique illitum, in ligneam hominis effigiem ad hoc paratam componi. Alterum dehinc ſubdit iacem Herodotus mediocrium ſepulturæ genus, tum & tertium: ſed quæ nihil ferè differant, niſi ſumptu. Fuit & illa apud Aegyptios conſuetudo, vt creditoribus in pignus darent parentum corpora: quæ qui non redemiſſet, perpetua infamia nota inurebatur. T Nam libationes.] Sepulchri formam alij non maiorem apud antiquos, quàm vt corpus caperet, faciebant: quod à pleriſque hoc quoque tempore ſeruari videmus. Fuerunt & qui columnas ingentes, aut pyramides, procerósve coloſſos erigerent. Aegyptiorum in primis, in conſtruendis monumentis ingens fuit ambitio. Sunt & hodie plerique, qui nullis ſumptibus, nullis quantumuis immodicis expenſis

parcunt, vt illustria monumenta construant : non illa quidem perpetuò duratura, vt quæ omni tum fortunæ tum temporis iniuriæ sint exposita : qui tamen haud immeritò nonnullam alicuius saltem temporis gloriam consequuntur : ex ijs enim eorum quædam animi magnitudo conspicitur. Sed qui didicerunt, nulla esse monumenta perenniora ijs quæ animo & ingenio parantur, omni ope & studio nituntur, vt sibi tale comparent monumentum, quod duret æternum. V Tituli.] *ἐπιγράμματα, tituli, qui & epitaphia dicuntur, à Græcis versibus, à Latinis prosa oratione frequentiùs conscripta sunt. Sed Plato sepulchrorum titulos non vult quatuor versiculorum numerum excedere: quos &, quod Elego plerunq; carmine fierẽt, ἐλεγεῖα à Græcis sæpe vocatos reperies.* X Sunt verò qui ludos.] *Ludos funebres & Græci & Romani instituerunt, quos inceptari tuba, vel ex hoc Virgilij carmine cognoscimus :*

Et tuba commissos medio canit aggere ludos.

Qui verò ludis præerant, Designatores vocabantur : quo nomine & qui funera curant, nonnunquam dicti sunt. Funebrium autem ludorum principium à Græcis incœpisse, manifestè ostendit Homerus : à quo suos funebres ludos Virg. & Statius desumpsêre. Ea verò funera, quibus ludi adhibebantur, simpludearia dicta sunt : vt ex Ticinio antiquissimo poeta colligitur. Indictiua autem ea dicebantur; quibus non modò ludi adhibebantur, sed & designatores : atq; ideo amplissima putabantur. Dicta verò eo nomine, quòd per præcones indicerentur, vt Festus subinnuit : tametsi eo loci perperam quidam inductiua supposuit. Ludi tamen qui mortuorum causa celebrabantur, nouendiales appellati sunt : nec fas erat, eodem die & parentare, & eos exhibere, qui vt esset conueniendi spatium indicebantur.

Y Ac funebres orationes.] *καὶ λόγους ἐπιταφίους. Mos erat apud Athenienses, vt qui in prælio cecidissent, publicitùs oratione laudarentur, quam illi vocant epitaphium. in hac magno artificio amplificabantur & ciuitas Athenienſis, & populus, postremò peculiariter hi qui fortiter in bello mortẽ oppetissent.*

Z Exequialis cœna.] *Afferebantur & interdum epulæ dapesq; ad sepulturam, vbi quoq; antiqui epulabantur. Vnde sunt apud autores ferales cœnæ, silicernia, & funerum fercula:*

quem

quem morem vix dum Christiana lex compescuit. Extant certè diui Ambrosij, & aliorum post eum contra hanc consuetudinem orationes & decreta: in cuius quidem vicem (adeò difficillimè potuit aboleri) in quibusdam adhuc regionibus, in parentationibus perseuerat, vt domi amici & cognati conuocentur: peractisque ad sepulchrum iustis & funeralibus, domi conuiuia, & quidem lautissima agitant, in quibus & de mortui laudes & viuentium solatia à sacerdote, vel pro eo ab alio, post epulas, funebri oratione referuntur. α Necessarij.] *οἰκεῖοι dicuntur cognati, vel affines, vel amici, & hi quibus vti familiariter solemus: quòd necessaria inter eos officia conferantur. Cic. Planco, lib. 13. Epistol. Nec dubito quin scias in ijs necessarijs qui tibi à patre relicti sunt, me tibi esse vel coniunctissimum, vide l. quamuis. 2. C. de adulterijs.* β Sine quiescant Plutonis manes.] *Sunt qui putant, hoc nomine fuisse appellatas animas separatas à corpore: vnde videmus vetusta sepulchrorum monumenta Dijs manibus esse inscripta. Et qui sepulchra demoliebantur, Deos manes violare putabantur. In corpore, Genij dicuntur: à corpore separatæ, Lemures: quum incursionibus domos infestant, Laruæ appellantur: contrà, si bonæ fuerint, Lares familiares.* γ Nam cœpit meminisse cibi Niobe.] *Homerus Nioben, infelicem illam matrem, post tot filiorum necem de cibo cogitasse inducit. Sunt alij qui eam nimio lachrimarum fletu in saxum diriguisse cecinerunt, perpetuis quasi lachrymarum guttis manans.*

ΗΡΟΣΛΑΛΙΑ, Η Ηρακλῆς. PRAEFATIO, SEV Hercules Gallicus.

Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

PRæfatio eſt eiuſdem rationis, cuius & ſuperior, niſi quòd quantum ad argumentum attinet, rationem & cauſam hic reddit, cur natu iam grandior adhuc in eloquentiæ exercitatione verſetur: ſtudium atq; ætatem ſuam exemplo eo defendens, &, vt ipſe ait, etiam conſolans, quo apud Gallos ipſa eloquentia depingitur, nimirũ Herculis, eiuſdemq; iam ſenioris imagine. Fingit autem imaginem ſeu typum eum à ſacerdote quodam Gallorum, qualés ea ætate Druidæ fuiſſe perhibentur, explicatam, & ſingulorum picturæ eius membrorũ rationem ſibi traditam eſſe etiam Homeri atq; aliorum poëtarum locis, vtpote à perito Græcarum literarum additis. De quibus in ipſo orationis contextu ac ſerie videri ſatius eſt, quàm hîc pluribus immorari.

Ὁρᾷ Ἡρακλέα οἱ Κελτοὶ Ὄγμιον ὀνομάζουσι φωνῇ τῇ ἐπιχωρίῳ, τὸ δὲ εἶδος τοῦτο, πάνυ ἀπόκοπον γράφουσι. γέρων ἐστὶν ἀνὴρ αὐτοῖς ἐς τὸ ἔσχατον, ἀναφαλαντίας, πολιὸς ἀκριβῶς, ὅσαι λοιπαὶ τῶν τριχῶν, ῥυσὸς τὸ δέρμα, καὶ σφόδρα καπνῷ ἐς τὸ μιλάνθαζον, οἷοί εἰσιν οἱ ταλαιπωρούμενοι γέροντες. μᾶλλον δ' Χάρωνα, ἢ Ἰαπετόν τινα τῶν παλαιτέρων,

Herculẽ a Galli lingua gentis vernacula Ogmium vocant. Porrò deũ ipſum noua quadam atque inuſitata figura depingunt. Decrepitus eſt apud illos, recaluaſter: reliquis capillis, ſi qui relicti ſunt, planè canis: cute rugoſa, & in aterrimũ exuſta colorem, cuiuſmodi ſunt nautæ iſti ſenes. Charontem potius aut Iapetum quempiam ex his

τρίων καὶ πάντα μᾶλλον, ἢ Ἡρακλέα ἔνεστιν ἂν εἰκάσαι. ἀλλὰ καὶ ζωῦδος ὢν, ἔχει ὅμως τῶν σκυλῶν τὴν Ἡρακλέους· καὶ γὰρ τὴν λιφθέραν ἐνέπλεω τοῦ λέοντος, καὶ τὸ ῥόπαλον ἐν τῇ δεξιᾷ, καὶ τὴν χορυτὴν πρόκειται· καὶ τὸ τόξον ἐντεταμένον ἀεὶ σπᾶται δεικνύσι, καὶ ὅλως, Ἡρακλῆς ὅτι. ταῦτα γε ὤμιλλον οὖν ἐφ' ὕβρει τῶν Ἑλλήνων θεῶν ζωγραφοῦσι τὸν Κελτὸν, εἰς τοῦ μορφοῦ τοῦ τοῦ Ἡρακλέους, ἀμυνομένους αὐτῇ τῇ ζωγραφίᾳ ὅτι τοῦ χώραν ποτὲ αὐτῶν ἐπῆλθε, λείαν ἐλαύνων, ὁ ποτὲ τὰς Γηρυόνου ἀγέλας ἐλάσας, διαφθαρεὶς τὰ σώματα τοῦ ἐπιβίων γνῶν. διὰ ζωγραφίαν τὸ παραδοξότατον ἀλλήλων ἔφλω τοῦ εἰκόνος· ὁ γὰρ δὴ γέρων Ἡρακλῆς ἐκεῖνος ἀνθρώπων παμπόλυτι πλῆθος ἕλκει, ἐκ τῶν ἅπαντας δεδεμένους. δεσμὰ δὲ εἰσὶν, οἱ ἀπὸ τῶν λιπῶν, χρυσοῦ καὶ ἠλέκτρου εὐπαγεῖς, ὅρμοις

his qui apud inferos versantur, diceres. In summa, quidvis potius quàm Herculem esse conijceres ex imagine. Atque tali specie quum sit, tamen Herculis ornatum gerit, vt qui tum leonis exuuium indutus sit, tum clauam dextera teneat, tum pharetram humeris aptatam portet, tum arcum tensum læua prætendat: denique modis omnibus Herculeſ est. Hæc equidem arbitrabar in Græcanicorum deorum contumeliam peperam facere Gallos, quum eum eiusmodi fingerent effigie: quo nimirum illum talibus picturis vlciſcerentur: quòd olim in regionem ipſorum incurſasſet prædas agens, id temporis, quum Geryonis armenta veſtigans, Occidentalium gẽtium pleraſque regiones peruaſtaret. At nondum etiam dixi, id quod erat in imagine maximè nouum atque mirandum. ſiquidem Herculeſ ille ſenex, ingentem admodum hominum multitudinem trahit, omnibus ab aure reuinctis: porrò vincula ſunt [b] catenulæ tenues, auro electróve confectæ,

ὅρμοις ἐοικυῖαι τοῖς λαμπροτάτοις, καὶ ὅμως ἀφ' ὅτων ἀθρυπτῶν ἀγόμενοι, οὔτε βιαιοτέρου βουλεύονται, μεταμέλονται ἂν ὑμαρῶς, οὔτε ὅλως ἀνίστανται, ἢ τοῖς ποσὶν ἀνθρείσωσι, πρὸς τὸ ἐναντίον τῆς ἀγωγῆς ἐξυπτιάζουτον. ἀπὸ φαύλοι ἕπονται, καὶ χειροήθους, καὶ τὸν ἄγοντα ἐπαινοῦντος, εὐφραινόμενοι ἅπαντος, καὶ τὸ φθονερὸν ἐθέλειν τὸ δεσμὸν ἐπιχαλῶν. Τοιοῦτοι ἀχθεσθησομένοις, εἰ λυθήσονται· ὃ ἦν πάντων ἀστειότατον εἶναί μοι ἔδοξεν, ἐκ ἀνιάσω γὰρ τὸ παθεῖν· ὁ γὰρ ἔχων ὁ ζωγράφος, ὅθεν ἐξάψῃ τοῖς σειραῖς τὰς τῶν δεσμῶν ἀρχὰς, ἅτε τὴν δεξιᾶς μὲν οὐκ ἔχων τὸ ῥόπαλον, τὴν λαιᾶς δὲ τὸ τόξον ἐχούσης, πρυπήσας τὸ θεοῦ τοῦ γλώττης ἄκρον, ἐξ ἐκείνης ἕλκομένους αὐτοὺς ἐποίησε, μὴ ἐπισπασθαί γε εἰς τοὺς ἀγομένους μᾶλλον. ταῦτ' ἐγὼ μὲν ἐπὶ πολὺ εἰστήκειν ὁρῶν καὶ θαυμάζων, καὶ ἀχθόμενος καὶ ἀγανακτῶν· Κινδυνός τις πρίσεως, οὐκ ἀπαύδων-

pulcherrimis istis monilibus adsimiles. Atqui quum vinculis vsqueadeò fragilib. ducantur, tamen neq; de fugiendo cogitant, quum alioqui commodè possint, neq; prorsus obnituntur, aut pedibus aduersus trahentem obtendunt, sese resupinates: verùm alacres ac læti sequũtur, ducentem admirantes, vltrò festinantes omnes, & laxatis funiculis etiam anteuertere studentes, perinde quasi grauiter laturi si soluerentur vinculis. Ne illud quidem pigebit referre, quod mihi videbatur omnium absurdissimum. etenim quum non inueniret pictor vnde catenularum summas ansas necteret, videlicet dextera iam clauam, læua arcum tenente, summam Dei linguam perterebrauit, atque ex hac religatis catenulis eos trahi fecit. Ipse nimirum ad eos qui ducebantur, vultum & oculos conuer-

tebat arridens. Hæc ego quum diutiùs esistens essem contẽplatus, admirans, hæsitans, indignans: Gallus quispiam, qui propiùs

παίδευτ' τὰ ἡμέτερα, ὡς ἔλεγχ', ἀκειβῶς Ελλάδα φωνὴν ἀφιεὶς, φιλόσοφ', οἶμαι, τὰ ἐπιχώρια· ἐγώ σοι, ἔφη, ὦ ξέν', λύσω τῆς γραφῆς τὸ αἴνιγμα· πάνυ γὰρ ταραττομένῳ ἔοικας πρὸς αὐτήν. τὸν λόγον ἡμεῖς οἱ Κελτοὶ, οὐχ, ὥσπερ ὑμεῖς οἱ Ελληνες, Ερμῇ οἰόμεθα δεῖν, ἀλλ' Ηρακλεῖ αὐτὸν ἁρμόζομεν, ὅτι παραπολὺ τοῦ Ερμοῦ ἰσχυρότερ' οὗτ'. ἃ δὲ γέρων ποιοῦνται, μὴ θαυμάσῃς· μόν' γὰρ ὁ λόγ' ἐν γήρᾳ φιλεῖ ἐντελῆ ἐπιδείκνυσθαι τὴν ἀκμήν, εἴ γε ἀληθῆ ὑμῶν οἱ ποιηταὶ λέγουσιν, ὅτι αἱ μὲν τῶν ὁπλοτέρων φρένες ἀνέθονται, τὸ δὲ γῆρας ἔχει τι λέξαι τῶν νέων σοφώτερον. οὕτω γέ σοι καὶ τοῦ Νέστορ' ὑμῖν ἀπορρεῖ ἐκ τῆς γλώττης τὸ μέλι, καὶ οἱ ἀγορηταὶ τῶν Τρώων καὶ

propiùs adstabat, nostratium literarum non indoctus (id quod declarauit, quùm Græcanicam linguam absolutè sonaret, [c] philosophus opinor, ex eo genere Philosophorum quod apud illos esse fertur) Ego tibi, hospes, inquit, picturæ istius ænigma explicabo: nam vidêre vehementer ad eam attonitus, ac stupefactus. Orationem nos Galli nequaquam arbitramur esse Mercurium, quemadmodum vos Græci: verùm Herculi illam tribuimus, propterea quòd hic Mercurio longè robustior extiterit. nam quòd senex fingitur, nihil est quòd mirêre. Siquidem vna facundia cõsueuit in senecta demum absolutum vigorem ostendere. si modò verum vestri dicunt poëtæ,

Obduci iuuenum densa caligine pectus:

Contrà senectam posse quiddam dicere, Rudi iuuenta melius ac præclarius. Hinc videlicet apud vos & [d] Nestoris lingua melle profluit, & Troianorum concionatores

τὼ ὄπα τὼ λελοιδορηκυίαν ἀφιᾶσιν, ἰωνθῆ τινα· λείρια γὰρ καλεῖται, ἃ γε μέμνημαι, τὰ ἄνθη. ὥστε εἰ τῶν ἐτῶν ἐπιδεδημιούργηκε τὰς ἀνθρώπους πρὸς τὴν γλῶτταν ὁ γέρων οὗτος Ἡρακλῆς, ὁ λόγος ἔλκει, μηδὲ τοῦτο θαυμάσῃς, εἰδὼς τὴν τῶν ὤτων καὶ γλώττης συγγένειαν, εἰδὲ ἴσθι καὶ αὐτός, ἃ ταύτην τετρύπηκε. καὶ μέμνημαι γάρ, ἔφην, καὶ ἰαμβείων τινῶν ἀκηκοὼς, παρ' ὑμῖν μαθών. τοῖς γὰρ λάλοις ἐξ ἄκρου ἡ γλῶττα πᾶσιν ὀξεῖα τετρυπημένη. τὰ δ' ὅλον, καὶ αὐτὸ ὑμᾶς τὸν Ἡρακλέα λέγω τὰ πάντα ἠνέσθαι ἐξηρχάσατο, σοφὸν γενόμενον, καὶ παιδοῖ τὰ πλεῖστα βιάσασθαι. καὶ τὰ γε βέλη αὐτοῦ, οἱ λόγοι εἰσὶν, οἶμαι, ὀξεῖς καὶ ἰσχυροὶ καὶ ταχεῖς, καὶ τὰς ψυχὰς τι τρώσοντες. πεπρόνται γὰρ τὰ ἴπη καὶ ὑμᾶς φασι ἔνια. τοσαῦτα μὲν ὁ Κελτὸς, ἐμοὶ δὲ, ὦ ἑταῖρε, περὶ τῆς ἀκύρου παρόδου ταύτης ἐσκοπούμην πρὸς ἐμαυτὸν, εἰ

lirioëſſam edunt, videlic
floridam quandam vocem
nam liria, ſi ſatis commem
ni, flores appellantur. Pro
inde quòd ab auribus vin
ctos ad linguam trahit ſe
nex hic Hercules, qui no
aliud quàm ipſe eſt ſermo
ne id quidem debes admi
rari, qui quidem non igno
res linguæ cum auribus eſſ
cognationem. Neque ver
ad contumeliam illius il
lud pertinet, quòd ea pertu
ſa eſt. nam memini, inquit
& Iambicos quoſdam ver
ſiculos è comœdijs apud vo
diſcere:

Siquidè viris loquacibu
Extrema lingua perfora
ta eſt omnibus.

Quin de eodem hãc in ſum
ma habemus opinionem, v
quicquid egit, id orationi
facundiáq; confeciſſe pute
mus: vtpote virum ſapiẽtem
ac perſuadendo p'eraque ſi

bi ſubegiſſe. Iam tela illius nimirum rationes ſunt acutæ
miſſiles, citæ, atque animam ſauciantes: vnde pennigera dicta
vos quoq; nominatis. Hactenus Gallus. Ac mihi quidem qui
huc me conferens mecum inter eundum perpenderem, num

decorum

μοι καλῶς ἔχοι, τηλικῷδε ὄντι, καὶ πάλαι τ' ἐπιδείξεων παυομένῳ; αὖθις ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ψῆφον διδόναι τοῖσδε διὰ κατᾶς καὶ κατὰ καιρὸν ἐπῆλθεν ἀναμνησθῆναι τῆς εἰκόνος. τέως μὲν γὰρ ἐδεδίειν, μή τινι δόξαιμι καμιδῇ μαρακιώδη ταῦτα ποιεῖν, καὶ παρ' ἡλικίαν νεανιεύεσθαι, καί τις Ομηρικὸς νεανίσκος ἐπιπλήξειέ μοι ἐπὼν τόδε. Σὴ δ' ἰὴ κίνυται. καὶ Χαλεπὸν γὰρ κατείληφέναι; Ἠπεδανὸς δέ οἱ ἔσκε βραπών, βραδέες δέ οἱ ἵπποι· ἐς τὸν φόβον τοῦτο ἐπεσκώπτων. ἐπ' ὀλίγον δὲ ἀναμνησθῶ τοῦ γέροντος ἐκείνου Ἡρακλέους, πάντα ποιεῖν προσέχομαι· καὶ ἐκκαλεῖ μαι, οἷα ταῦτα βουλομένῳ, ὑλικιώτης ὢν τῆς εἰκόνος, ὥστε ἰσχὺς μὲν καὶ τάχος καὶ κάλλος, καὶ ὅσα σώματος ἀγαθὰ, χαρίεντα, καὶ ὁ ἵππος ὁ σὸς, ὦ Τήϊε ποιητὰ, ἐσιδὼν μι, ὑποπόλιον γένεσθαι, χρυσοφαέννων, εἰ βέλεται, πτερύγων, ἃ ἀετοῖς παραπετόμενος, decorum iam esset, vt iam grandis natu, quique iam pridē ab his doctrinæ certaminib⁹ memet abdicassem, rursum me tam multorū iudicū calculis exponerem iudicandū, in tempore subijt animum meum eius picturæ recordatio. nam antehac verebar ne cui vestrūm viderer hæc admodū pueriliter agere, quasi quis præter ætatem iuuenari. Proinde ne quis Homericus adolescentulus illud mihi impingeret dicens:

Aetaī iam periit tua.

tum illud:

Ac te corripuit carioſa
senecta, ministra
Inualidusque tibi, es segnes
tardique caballi:

videlicet eo scommate pedes meos notans. Verūm quoties senex ille Hercules recurrit animo, ad quiduis adducor vt faciam: neque me pudet hæc audere, quum sim ipsi æqualis imagini. Itaque robur, celeritas, forma, & si qua sunt alia corporis bona, valeant, cumque his tuus, ô Teie vates, Cupido, vbi memento subcano viderit, auro rutilantibus alis, si videbitur, vel aquilas præteruolet,

καὶ ὁ Ἱπποκλείδης ἐφροντίδι: ὦ λέγω Ἡ, νυνὶ ἂν μάλιστα ἀνηβᾶν καὶ ἀνθεῖν, καὶ ἀκμάζειν λαβ' ὥραν εἴη, καὶ ἕλκειν τῶν ὤτων, ὅσους ἂν πλείστους δύνηται, καὶ τοξεύειν πολλάκις, ὡς οὐδέν γε δεῖ, μὴ ἐγνωθὼς λάθοι ὁ γηρυτὸς αὐτόν. ὁρᾷς ὅπως παραμυθοῦμαι τὴν κλινικὴν, καὶ τὸ γῆρας τὸ ἐμαυτοῦ. καὶ σὺ δὲ τὸν τόλμης, πάλαι ὑγιῶλα κημῷον τὸ ἀκάτιον λαταπάσας, καὶ ἐκ τῶν ἐνόντων ἐπισκευάσας, αὖθις ἀφεῖναι εἰς μέσον τὸ πέλαγος. εἴη δ' ὦ θεοὶ καὶ τὰ παρ' ὑμῶν ἀπνεῦσαι δεξιὰ, ὡς νυνὶ γε μάλιστα πλησίον τε καὶ ἑτοῖμον, καὶ ἑτοίμου ἀνέμου δεόμεθα, ἵνα ἢ ἄξιοι φανοίμεθα, καὶ ἡμῖν τὸ Ὁμηρικὸν ἐπάνω ἐπιφθέγξηταί τις,

Οἷσι γέρων ἐκ φαρέων ὁ γέρων ἐπιγουνίδια φαίνει.

e neq; laborabit Hippoclides, imò nunc vel maximè opportunum fuerit facundia repubescere, florere, vigere, & quàm licet plurimos ab auribus ducere, ac sapiùs arcu ferire: quandoquidem periculum non est, ne quando quis præter spem pharetram inanem reperiat. Videre quibus modis ætatem meam meamq; senectutem ipse consoler, animemq;, adeò vt non sim veritus nauim iam olim in terram subductam, denuò reuellere, suisq; instructam armis medium in pelagus demittere. Contingant autem à vobis, ô dij, afflatus secundi, quandò nunc vel maximè præsente bono atque amico vento nobis est opus: quo si digni modò videbimur, in nos quoq; dicat aliquis f Homericum illud:

Quos profert senior pannis è vilibus armos.

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

a HERCVLEM.] *Celtæ Herculem, Ogmion ab illis dictũ, eloquentiæ ac prudentiæ Deum existimabant: itaque effictum colebant, senem penè decrepitum, caluum, paucis capillis, coloratum, fuscúmve & rugosum; quales videlicet seniores nautæ Parisini: leoninæ pelle indutum, rhopalon, id est, clauã dextra, sinistra arcum tenentem, pharetra ex humeris dependente, catenulis verò ex auro & electro admodum tenuibus, linguæ suæ extremitate perforata insertis, maximam hominum multitudinem non inuitam, sed sponte sequentem, auribus alligatis trahentem. Huiusmodi verò Herculis statuã, miro artificio sculptã Romæ conspicitur in turri quadam, quæ à templo D. Ludouici non procul distat. Atque eadem ferè est, quæ depicta cernitur statim in principio quorundam librorum, excusorum ab Andreã Cratandro Basilien si. Hæc nobis significat. Herculem virtute & consilio præstantem dissipatos Celtas vnum in locum congregasse, eosq; ex ferocitate quadam ad iustitiam atque mansuetudinem transtulisse, & inuento diuino, & humano iure mœnibus obsepsisse.* b Catenulæ.] *Herculem Ogmium eundem cum Mercurio existimault religio Druydarum, & Aegyptiorum schola. Mercurij catenæ meminit Eunapius Sardianus: Hercules sua catena auribus hominum inserta, eos circumducebat. Verque inuictæ eloquentiæ fuerunt, & linguæ lenocinio auditores quocunq; rapere & traducere potuerunt.* c Philosophus ex eo genere.] *Præter Druidas fuerunt etiam in Gallia Bardi, fuerunt & vates siue vaties, ita Strabo lib. 4. appellare videtur eos, qui à Marcellino libr. 15. Eubages, à Diogene Laërt. εὐαγόδεοι, à Diodoro Saronidæ dicuntur. Ex quo genere philosophorum fuisse verisimile est eum quem Lucianus hîc picturæ sibi ænigma explicasse fingit. Ex Ausonio colligimus, fuisse in Gallia diuersas Druidarum familias, eorumq; nomen etiam sub Christianis imperatoribus celebre admodum fuisse. Sanè Plinius scribit, Tiberij principatum sustulisse Druidas Gallorum, & id genus vatum medicorumq; Suetonius etiam, Druidarum religionem apud Gallos diræ immanitatis & tantum ciuibus*

sub Augu-

sub Augusto interdictam penitus Claudium abolevisse auctor est d Nestoris lingua melle profluit.] *Cic. de Senect., Videtisne, vt apud Hom. sæpissimè Nestor de virtutibus suis prædicet? tertiam enim iam ætatem hominum viuebat: nec erat ei verendum ne vera de se prædicans, nimis videretur aut insolens aut loquax. Etenim, vt ait Homerus, ex eius lingua melle dulcior fluebat oratio, &c. de Nestore Hom. Iliad. α & β.* e Neque laborabat Hippoclides.] *Hoc adagio quoq; vsus est in apologia Pro mercede conducti.* f Homericum illud.] *Ex Odyssea σ. de Vlysse certaturo cum Iro. Id Lucianus torquet ad senem ingenio facundiaq; præcellentem.*

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΗΛΕΚ ΤΡΥ ΚΥΚΝΩΝ.

DE ELECTRO, seu Cygnis.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

ET hæc superioribus consimilis præfatio est, in qua seipsum ac scripta sua extenuat, adhibita similitudine fabulæ eius quæ de electro & Phaëthonte, ac cygnis Eridani à poëtis traditur: quam vt fictam ac falsam præsens experientia ostendit, ita se vereri quoque ait, ne conceptam de se opinionem, auditorum præsentia imminuat, ac falsam coarguat. Commendat tamen interim eo nomine orationem suam, quòd simplex sit, & minimè cygnis illis Padanis ac fabulosis, quod ad canoritatem spectet, similis: neque etiam illorum fucatis scriptis, qui dum electrum atque aurum & speciosa omnia affectant, Eridanum istum ac cygnos poëticos vanitate ac fumo longè excedant.

Ηλέκτρου

Λέκτρου περὶ καὶ ὑμᾶς λανθάνω ὁ μῦθος πέπεικεν, ἀνθρώπους ἐπὶ τῷ Ἠριδανῷ ποταμῷ λοκρύειν αὐτὸ, θρηνήσαντας τὸν Φαέθοντα. καὶ ἀληθές γε ἐστὶν τὰς ἀνθρώπους ἐκείνας τ Φαέθοντ. ἔτα ὀλυρομένας τὸ μεράκιον, ἀπαγλώσαι εἰς τὰ λένδρα, καὶ ἀρτάσαι ἔτι αὐτῶν λάκρυον, λιθῶν τὸ ἤλεκτρον. τοιαῦτα γὰρ ἀκούειν καὶ αὐτὸς ἀκούων τῶν ποιητῶν ἀδόντων, ἤλπιζον· εἰ ποτε γένοιμι ἐπὶ τῷ Ἠριδανῷ, ὑπολαβὼν μίαν τ ἀνθρώπων, ἐκπιτάσας τὸ περικόλπιον, ἀποξύσασθαι τῶν λακρύων ὀλίγα, ὡς ἤλεκτρον ἔχοιμι. καὶ λιὰ τοῦτο πολλὴ λατ' ἄπο μὲν τοῦ κόσμου, ἦκον δ' ὅμως εἰς τὰ χωρία ἐκεῖνα· καὶ ἔδει γὰρ ἀναπλεῦσαι λατὰ τ Ἠριδανὸν, ὅτ' ἀνθρώπους ἔδον, πάνυ πρόσκοπον, ὅστις τὸ ἤλεκτρον, ἀπ' αὐτῶν ὀμάτων τῶν Φαέθοντος ἤδεσαν οἱ ἐπιχώριοι, ἀναζητοῦντ γὰρ ἐμέ,

Vàm super electro poëtæ cõmenti sunt[a] fabulã, ea & nobis planè persuasis fidẽ fecit, esse scilicet in ripis Eridani populos, quæ lachrymantes illud destillarẽt, Phaëthontẽ lugentes, easdemq; Phaëthõtis sorores fuisse populos: deinde iuuenis casum luctu prosequẽtes, in arbores fuisse commutatas, atq; etiamnum è lachrymis illarum electrũ defluere. Hæc inquã cũ poëtas canentes audîssem, in spẽ veniebã, vt siquando ad Eridani littora delatus essem, vnã accedens ex arboribus ac recluso sinu & cortice, nonnullas me susceperurũ lachrymas, vt ego quoq; electrũ possiderẽ. Et sanè nõ multà antè alterius negocij conficiendi gratia ea in loca iter habens deueni, & erat mihi commodùm traijciendus Eridanus: neq; tamen cùm diligenter omnia loca circumcirca oculis obissem atq; perlustrâssem, aut populos vidi, aut electrum conspexi, sed Phaëthontis nomen ne notum quidem erat incolis. Exquirente tandem me, atq; inter-

καὶ σφᾶς πυθανομένους, πότε δὴ ἐπὶ τὰς ἀμβέρους ἀφιξόμεθα, τὰς τὸ ἤλεκτρον ἐκβαλλούσας; ἐγέλων οἱ ναῦται, καὶ ἄξιον ἀφίστορα λέγειν, ὅ, τι καὶ θέλοιμι. ἐγὼ τὸν μῦθον διηγοῦμαι αὐτοῖς, Φαέθοντα γενέσθαι ἥλιου παῖδα, καὶ τοῦτον ἡλικίαν ἐληλυθότα, αἰτῆσαι παρὰ τοῦ πατρὸς, ἐλάσαι τὸ ἅρμα, ὡς ποιήσειε καὶ αὐτὸς, μίαν ἡμέραν τοῦ δίφρου. τοῦ δὲ πρὶν ἐκβιβασθέντα, καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ κωκυούσας ἐπὶ τῷ θανάτῳ, ἔφην, παρ' ὑμῖν, ἵνα που καὶ διατέτροφεν ἐπὶ τῷ Ἠριδανῷ, ἀμβέρους γενέσθαι, καὶ δάκρυον ἐπ' αὐτῷ τὸ ἤλεκτρον. τις ταῦτά σοι, ἔφασκον, διηγήσατο ἀπατεὼν, καὶ ψευδολόγος ἄνθρωπος; ἡμεῖς δὲ οὔτε ἰῶν ἰοχόον τινὰ ἐκπίπτοντα εἴδομεν, οὔτε τὰς ἀμβέρους, ἃς φῂς, ἔχομεν. εἰ δὲ ἰῶ τι τοιοῦτον, οἷα ἡμᾶς δυοῖν ὀβολοῖν ἕνεκα ἐρέσσειν ἄν, ἢ ἔλκειν τὰ πλοῖα πρὸς ἐναντίον τὸ

atque interrogante, Quando verò ad populos electrum de se præbentes deueniemus? riserunt nautæ, atq; manifestiùs si quid vellem iubebant proloqui. Et ego illis fabulam ordine percensui: Phaëthonta fuisse Solis filium, & hunc vbi iam adoleuissent, à patre postulasse, aurigandi copiam sibi faceret, vt vnius diei cursum & ipse conficeret. Cæterùm patrem filij precibus annuisse, ac postulata præstitisse, hūc aũt inter aurigandũ è curru delapsum & deiectũ periisse. Porrò illius sorores lugentes eo loco alicubi, inquã, apud vos, vbi delapsus est, apud Eridanũ in populos fuisse transformatas, & iam fratrẽ lugentes electrũ lachrymando emittere. Quicunq; inquiunt, hæc tibi dixit, vanũ eum hominẽ fuisse apparet: teq; iocis produxit, & mendacijs. Nos verò neq; aurigam illũ delapsum nouimus, neq; eæ penes nos sunt, quas tu iactas, populi. Quòd si quid eiusmodi apud nos esset, num putas [b] duorum obolorũ gratia nos ita laborioſè remigaturos, aut nauigia aduersus

fluminis

ὕδωρ, οἷς ἐξῶν πλουτεῖν, ἀναλίσκουσας τῶν ἀγέρωχα δάκρυα; τοῦτο λιχθὶν ὁ μὲν πρῶς μου καθήκετο, καὶ οἰόπνοα διασχωθεὶς, ὅτι παιδίου τινὸς ὡς ἀληθῶς ἔρρου ἐπιπόνθειν, αἰσθόμενοι τοῖς ποιήμασι, ἀπίθανα ὅτω ψευδομένοις, ὡς μηδὲν ὑγιὲς ἀρέσκεσθαι αὐτοῖς. μιᾶς μὲν δὴ ταύτης ἐλπίδος οὐ μικρᾶς ἐψευσμένος, λυπηρῶμαι, καθάπερ ἐκ τῶν χειρῶν τὸ ἤλεκτρον ἀρπαλικῶς, ὃς γε ἤδη ἀνέπλαθον, ὅσα καὶ οἷα χρήσομαι αὐτῷ. ἐκεῖνο δὲ καὶ πάνυ ἀληθῶς ᾤμην εὑρήσειν παρ' αὐτοῖς, λύκνους πολλοὺς, ᾄδοντας ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ, καὶ αὖθις ἐρώτων τοὺς ναύτας (ἀνεπλέομεν γάρ ἔτι) ἀλλ' οἵγε λύπνοι πλοίοις ὑμῖν τὸ λιγυρὸν ἐκεῖνο ᾄδουσιν, ἑφεσῶτος ὦ ποταμῷ ἔνθεν καὶ ἔνθεν; φασὶ γόων Ἀπόλλωνος παρ-

fluminis impetum tracturos: quibus promptum esset minori negotio & sudore diteſcere, populorum lachrymas colligẽtibus? Hæc cùm dixissent, non mediocriter sanè nautarum dictis sum pudore affectus. Confusus autem obticui, quòd reuera puerile quiddam passus fueram, habita fide Poëtis adeò monstrosa mentientibus: quippe quibus studio est nihil sani dicere, aut literis prodere. Vnica igitur hac spe, nec illa modica, turpiter deceptus, indolui, non secus atque si è manibus electrum deperdidissem: nimirum qui iam mecum deliberabam, quomodo illo potissimùm vti velim. Porrò autem illud planè pro certo apud illos inuentum iri opinabar, nempe cygnos complures in fluminis littoribus modulantes. Ac rursus nautas interrogo, adhuc enim nauigabamus: Atqui cygni quãdo tandem propter fluuium consistentes, dulcem illum concentum vobis absoluunt, ex vtraque parte littoris? Siquidem & illos Apollinis

 assesso-

παρέδρους αὐτὰς ὄντας, ᾠδικοὺς ἀνθρώπους, ἐνταῦθά που εἰς τὰ ὄρνια μεταπεσεῖν, καὶ δηλοῦτο τοῦτο ἤδη ἔτι, ὑπὲκπλαγομένους τῆς μουσικῆς. οἱ δὲ σοὶ γέλωτι, οὐ, ἔφησαν, ὦ ἄνθρωπε, ὑπάνου τὴν μυρίαν λαμπαδοφοδόμῳ τῆς χώρας ἡμῶν, καὶ τοῦ ποταμοῦ; ἡμᾶς δὲ ἀεὶ πλέοντας, καὶ σχεδὸν ἐκ παίδων ἐργαζομένους ἐν τῷ Ἠριδανῷ, ὀλίγους μὲν κύκνους ἐνίοτε ὁρῶμεν ἐν τοῖς ἕλεσι τοῦ ποταμοῦ, καὶ πρώϊσσοι οὗτοι πάνυ ἄμουσοι καὶ ἀθῴνεις, ὡς τὸν κόρακας ἢ τοὺς κολοιοὺς, Σειρῆνας μὲν ἂν πρὸς αὐτούς. ᾄδουσιν δὲ καλὸν, καὶ οἷον οὐ φῂς, ὅτι ὄναρ ἀκηκόαμεν, ὥστε θαυμάζομεν, πόθεν ταῦτα εἰς ὑμᾶς ἀφίκετο περὶ ἡμῶν. πολλὰ δὲ διαῦτα ἐξαπατηθῆναι ἔνι, πιστεύοντας τοῖς πρὸς τὸ μεῖζον ἕκαστα ἐξηγουμένοις. ὥστε

assessores fuisse perhibent, homines canendi peritia & suauitate exculcos & celebres, postid in aues esse commutatos, eamq; ob rem etiam nunc cantibus & modulis indulgere, necdum Musices esse oblitos. Illi verò subla to risu: Tu quidem, inquiũt, ô homo, nunquánine hodie finẽ facies patriam nostram, & fluuium mendacijs infamandi? Nos equidem semper remigandi studio operam dantes, ac penè omnem à puero ætatem laboribus in Eridano consumentes, paucos nonnunquam cygnos conspeximus in fluminis paludibus, qui incomptã & inamœnam vocem, & sonum parùm firmum edere solebãt, ita vt coruos aut graculos cum illis collatos, Sirenas esse confirmare possis. Cæterùm dulce quiddam & optabile, vt tu dicis, ne in somno quidem canentes vnquam audiuimus. Itaque demiramur vndénam ista de nobis conficta in hominum opinionem venerint. In multis etiam alijs facile ac promptum est credentes decipere, ijs quibus singula quæque iusto magnificentiùs narrare atq; extollere moris est.

Quare

ὥστε καγὼ νυῦν περὶ ἐμαυτοῦ, μὴ ὑμᾶς ἄρτι ἀφιγμένους, καὶ τὸ πρῶτον ἀκροασαμένους ἡμῶν, ἠλεκτρά τινα, καὶ κύκνους ἐλπίσαντας εὑρήσειν παρ' ἡμῖν, ἔπειτα μετ' ὀλίγον ἀπελθόντας καταγελῶντάς τῶν ὑποσχομένων ὑμῖν, τοιαῦτα μεγάλα μεμηλία ἐνεγκεῖν τοῖς λόγοις. ἀλλὰ μαρτύρομαι, ὡς ἐμοῦ τοιαῦτα, μεγαλαυχουμένου περὶ τῶν ἐμῶν, ὅτι ὑμεῖς, ὅτι ἄλλος πω ἀκήκοεν, ἐστὶ ἂν ἀκόσει τοῦτο. ἄλλοις μὲν γὰρ ὅτι ὀλίγοις ἐντύχοις ἂν πεπεισμένοις τισὶ, καὶ οἷς οὐκ ἠλεκτρον, ἀλλὰ χρυσοῦς αὐτοὺς ἀρτάζειν τῶν λόγων, πολὺ τῶν κύκνων τῶν ποιητικῶν λιγυροτέροις. τὸ δὲ ἐμὲ ὁρᾶτε ἤδη, ὁποῖόν ἀπλοϊκὸν καὶ ἄμυθον ὁλόκληρόν τινα ὠδὴν προσιόν. ὥστε ὁρᾶτε μὴ τοιοῦτό τι πάθητε, περὶ ὑμῶν ἐλπίσαντες, οἷόν τι πάσχουσιν οἱ τὰ ἐν τῷ ὕδατι ὁρῶντες· οἰόμενοι γὰρ τυ-

λιπαῦτα

[e] Quare & ego nunc de me ipso in metũ venio, ne & vos, qui nuper veniſtis, ac nos primùm audiſtis, electra quæpiã aut cygnos apud me inuenturos ſperantes, tandẽ nõ multò pòſt abeatis, & eos qui vobis magnifica de me ſunt polliciti, ſubſannetis, multas eiuſmodi verborũ diuitias in orationib. meis repoſitas affirmãtes. At ego Deos teſtor, talia meipſum de orationib. meis ſuperbè & magnificè iactantem, neq; à vobis, neq; ab alio quoquã vnquã auditum eſſe, neq; pòſt quenquam ita inſolenter agentem auditurum fore. [f] Neq; tamen fieri potuiſſe nego, vt in alios non paucos incidas qnoſpiã Eridanos, quorũ orationes non electrũ ſolùm, ſed aurũ quoq; deſtillat, quì longo interuallo vocis dulcedine cygnos ſuperant poëticos. Mea verò dicendi ratio quãſimplex ſit, ac minimè fabuloſa, videtis, neq; vllam habet modulationem admixtam. Quocirca videndum eſt, ne idem tibi imprudenti contingat, maiore de nobis ſpe animo concepta, quod perſæpè ſolet accidere ſub vndis aliqd ſpectantibus. ſiquidẽ exiſti

λικαῦτα εἶναι αὐτὰ, οἷα διαφαίνεται αὐτοῖς ἄνωθεν, ὑφυνομένης τῆς σκιᾶς πρὸς τὸ αὐγῶδες, ἐπαδὰν ἀναστάσωσι, πολλῷ μικρότερα εὑρίσκουσθαι, ἀνιῶνται. ἤδη δέ σοι πεπλήρωται, ἐκχέας τὸ ὕδωρ, καὶ ἀπεκαλύψας τὰ μὰ, μηδὲν μέγα προσδοκήσας ἀνιμήσεσθαι, ἢ σαυτὸν αἰτιάσῃ τῆς ἐλπίδος.

mantes tantæ magnitudinis illa esse, quanta illorum apparent obtutibus, dilatante vmbra splendorem: quibus iam subtractis, multôque minoribus inuentis, discruciantur animo. Iam ergo tibi prædictum sit, vt effusa aqua, ac meis reuelatis, nihil magnum expectes te hausturum, aut te ipse ob spem falsò conceptam condemnabis.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a FABVLAM.] *Narratio quæ est super fabula Eridani, & quàm eadem falsa deprehensa fuerit, sic habet: Phaëthon Solis filius cùm à patre petijsset, vt sibi eius equos regendi per vnius diei spatium facultatem concederet: voti; compos factus, quoniam aurigæ munere rectè fungi nesciisset, fulmine à Ioue prope Eridani ripas fuisset deiectus, non priùs à sororibus quæri desiit, quàm illæ in arbores populos mutatæ, pro lachrymis in eum amnem electra stillarint. De illis Ouidius secundo Metamorphoseón libro:*

Inde fluunt lachrymæ, stillataque Sole rigescunt,
De ramis electra nouis, quæ lucidus amnis
Excipit, & nuribus mittit gestanda Latinis.

Nihil his magis esse vanum compererunt, qui res ipsas paulò diligentiùs scrutari voluêre. In his Lucianus, qui ea se aliquando credidisse memorat, cumque summo electri apud Eridanum inueniendi desiderio captus ad eius ripas peruenisset, omnia quæ diligenter oculis perlustrasset, neque populos vnquam, neque electrum in his locis videre potuit. Quamobrem nautas quandónam ad optatas arbores essent peruenturi interrogans, risisse

eos,

tos, ac rem apertiùs cognoscere optasse testatur. *b* Duorum obolorum grátiâ.] *Remigis mercedem ad duos obolos statuisse videtur Lucianus,* id est, *drachmæ tertiam. Xenophon verò libro* 1. ἐλληνικῶν, *τριώβολον. posuit.* *c* Nempe cycnos complures.] *De vnius tantùm Cycni Ligurum regis conuersione loquitur Virgil.* 10. *Aeneid. qui dum defleret obitum amici sui Phaëthontis, in auem albam sui nominis est conuersus. Itidem fabulatur Ouidius lib.* 2. *Metamorph. qui alterius Cycni meminit lib.* 12. *d* Ne in somnio quidem.] *Luciano prouerbialiter dicitur, pro nulla ratione, nullo tempore. Idem vsurpauit in Gallo, cùm ait: Regibus ne per somnium quidem aliquam rem iucundam frui licere.* *e* Quare & ego.] *Adoptatio expectationis & opinionis de se contemptæ* *f* Neque tamen fieri.] *Commendatio suæ orationis, à collatione aliorum, & causæ qualitate.* *g* Ne idem tibi imprudenti.] *Aliud simile, qua sua extenuat.*

MYIAΣEN-
κώμιον.

MVSCAE ENcomium.

ARGVMENTVM.

DEclamatio est ex eorum genere, quæ exercendi ingenij causa tractari solent, adoxa pleraque, & ipso argumento dicentem parum iuuantia: qualia statim ab initio inde sophistas tractâsse, etiam ex Isocrate appareat, qui in exordio de laudibus Helenæ, inutilem ac intempestatiuam in rebus friuolis, & è communi vsu alienis, diligentiam illorum ob id reprehendit. Quanquam videtur Lucianus discipulorũ magis quàm sui ostentandi causa, huiusmodi argumenta tractasse: nempe vt horum exemplo etiã ad seria copiosiores, & ad inueniendum promptiores illos redderet. Et ex superiorib. præfationibus satis apparet, illis tum temporibus cùm hæc scriberet, rhetoricã publicè professum esse, siue hoc in Gallia, vt quidem ex Hercule aliquo modo cõiecturam facere licet, siue etiam alio aliquo loco. Porrò autem tanta diligentia omnia persecutus est, quæcunque de

muſca dici aut inueniri poſſunt, vt vix aliud copioſiùs quicquam in hoc genere tractatum reperias, adeò vt ſi explicare oratione, atq; amplificationibus illuſtrare ſingula voluiſſet, planè illud quod ipſe in fine vereri ſe ait, ex muſca elephantem feciſſet. Principiò enim quæcunque ad corporis habitum, formam ac membra, & ad vſum item eorum pertinent, ita ſingillatim perſequitur quæq;, vt nihil prętermiſſum poſſis dicere. Deinde verò & ad interiora, & ad animum tranſiens, prudentiam quandam & fortitudinem in illa commendat, adhibitis etiam ad hoc teſtimonijs Homeri. Poſtremò neque illa intacta relinquit, quæ quaſi à fortuna accepiſſe videri poteſt, vt reminiſcentiam iſtam, ob quã cum Hermotimo Pythagorico confert quoque illam: deinde & victus & dietæ rationem, & quòd aliquando ex hominibus tranſmutata fuit, & eodem nomine etiam fœminæ quædam appellatæ fuerunt: & alia quę in contextu ac ſerie orationis facilè cuiuis apparent.

Μῦα ἔστι μὲν τὸ σμικρότατον τῶν ὀρνέων, ὅσον ἐμπίσι καὶ λώπυξι, καὶ οἷς ἔστι πτηνοτέροις παραβάλλειν, ἀπὸ τούτων ἐκείνων μικρόν τι πρόχα, ὅσον αὐτὴ μελίττης ἀπολείπεται, ἐπτέρωται δὲ ὁ μὲν κατὰ τὰ αὐτὰ οἷς ἄλλοις, ὡς οἷς μὲν ἀπανθακόθριξ ὁμαρῆ τὸ σῶμα, οἷς δὲ ὠκυπτέροις χεῖθι, ἀπὸ κατὰ τὰς ἀκείδας, καὶ τέττιγας, καὶ μελίττας. ἔστι μὲν ὑμενόπτερος, τοσοῦτον ἀπαλώτερα ἔχουσα τὰ

Vſca eſt ſic a minima volucrum, vt poſsit b cum muſcellis & c culicibus comparari: ſed tanto d illis eſt maior, quantũ ipſa ab ape relinquitur. e Pennata eſt autem, non eo modo quo cæteræ volucres, quarum hæ quidem pennas in toto habent corpore, hæ vero velocibus vtuntur & pernicibus alis. ſede ex pelliculis ſunt illi pennæ, quemadmodum locuſtis & cicadis & apibus: ſed tanto molliores habet pen-

nas

πλερὰ, ὅσον ἡ Ἑλληνικῆς ἱστῦ. τὸ δὲ ἰνδικὴ λεπτοτέρα καὶ μαλακωτέρα. καὶ μὴν διελέσθαι μοι τὰς τρῶνας, εἴ τις ἀτενὲς βλέποι εἰς αὐτὴν, ὁπόταν ἐκπετάσασα πρὸς τὸν ἥλιον, ἐκπλήρουσθαι. ἡ δὲ πλῆσις ὅτι καὶ τὰς νηπτερίδας, ἀρτίως σωιχεῖ τῶν πτερῶν, ὅτι μετὰ τὰς ἀκρίδας μετὰ πυδήματος, οὐδὲ ὡς οἱ σφῆκες μετὰ ῥοιζήματος, ἀλλ' ἀκαμπὴς, πρός ὅ, τι ἂν μέρος ὁρμήσῃ τῷ ἀέρος καὶ μὴν καμπὴν προσιέναι αὐτῇ, τὸ μὲν μετ' ἡσυχίας, ἀλλὰ μετ' ᾠδῆς πέτεσθαι, οὐκ ἁπλῶς, οἷα κωνώπων καὶ ἐμπίδων, οὐδὲ τὸ βαρύβρομον τῶν μελιττῶν, ἢ τῶν σφηκῶν τὸ φοβερὸν καὶ ἀπειλητικὸν ἐνδεικνυμένης, ἀλλὰ ζοῦτόν ὅσον λιγυρότερα, ὅσον σάλπιγγος καὶ κυμβάλων αὐλοὶ μελιχρότεροι. τὸ δὲ ἄλλο σῶμα, ἡ μὲν κεφαλὴ λεπτότατα αὐχένι συνέχεται, καὶ ἔστιν ὑπερεύτροχος, ὁ συμπεφυκὼς, ὥσπερ ἡ τῶν ἀκρίδων. ὀφθαλμοὶ δὲ προπαγεῖς πολὺ τῷ κέρατος ἔχοντες. κέρνον

nas, quantò Græca veste tenuior & mollior est Indica. Si quis muscã diligenter inspiciat, quando in sole alas expandit & concutit, variis eam pictam coloribus [f] vt pauones videbit. Est illi volatus non continuo pennarum remigio, & vt vespertilionibus: neque saltu, vt locustis: [h] neq; cum stridore, vt [i] vespis & crabronibus: verùm flexilis, ad quãcunque aëris partem se moueat. Adde quòd non volat quietè & cum silentio, sed [k] cum cantu & melodia: non item immitè & sæuè, quemadmodum culices & muscellæ: neq; cum graui fremitu apium aut vesparũ, horribilem ostentans sonum, & minacem: sed tantò volat his suauiùs musca, quantò sunt turba & cymbalis tibiæ dulciores. [l] In reliquo verò corpore caput quidem tenuissimum collo continetur, & est versatile, non compactũ & affixum humeris, vt est locustarum. Oculi verò prominent, qui cornu plurimũ habent.

στέρνον εὐπαγὲς, καὶ ἐκπεφύκασιν αὐτῇ οἱ πόδες εὖ μάλα τὰς σφῆκας πάνυ ἰσφιγμένοι. ἐγὼ γὰρ ἤδη ὡχήρωμαι καὶ αὐτὴ, καὶ θώρακι ἔοικεν, ζώνας πλατείας, καὶ φολίδας ἔχουσα. ἀμύνεται μὲν οὐ μάλα τῷ ὀρρωπύγιον, ὡς σφὴξ καὶ μέλιττα, ἀπὰ τοῦ στόματος, καὶ τῇ προβοσκίδι, ὥσπερ κατὰ τὰ αὐτὰ τοῖς ἐλέφασι, καὶ αὕτη ἔχουσα προνομούσης τε, καὶ ἐπιλαμβάνεται καὶ προσφῦσα κατέχει, καταυλεῖ μάλα τὸ ἄκρον κοιλίᾳ. ἐκ δὲ αὐτῆς ὀδὼς προκύπτει, ᾧ λιγυπτοῦσα, πίνει τῷ στόματι. πίνει μὲν γὰρ καὶ γάλακτος. ἥδεται δὲ αὐτῇ καὶ τὸ αἷμα, ὃ μετὰ μεγάλης ὀδυνῆς τῶν λιγυπομένων. ἑξάπους δὲ ὅσα τοῖς μὲν τέσσαρσι βαδίζει μόνοις, τοῖς δὲ προσθίοις δυσὶ καὶ ὅσα χερσὶ χρῆται. ἴδοις ἂν ὃν αὐτὴν ἐπὶ τεττάρων βεβηκυῖαν, ἔχουσάν τι ἐν ταῖν χεροῖν μετέωρον εὐθύμιον, ἀνθρωπίνως πάνυ, καθ' ἡμᾶς. γίγνεται δὲ οὐκ εὐθὺς τοιαύτη, ἀπὰ σκώληκος τὸ πρῶτον, ἤτοι ἐξ ἀνθρώπων, ἢ ἄλλων ζώων ἀπεθανόντων, εἶτα κατ' ὀλίγον

Pectus est benè compactum. Sunt ei innati pedes, nō vt vespis adstricti valdè & cōplexi. Aluus autē minuta est & ipsa, & thoraci etiā similis, zonas latas & squamas habens. [m] Vlciscitur tamē[n] non aculeo vt apis & vespa, sed [o] ore & proboscide, quam et ipsa eodē modo habet vt elephanti: præpascitur[q] & assumit, & inhærens continet concauo vase in summitate proboscidis: ex ipsa verò dēs foràs prominet, quo pungens bibit & lac. Sed dulcis & suauis est ipsi, vel [p] sanguis, non magno cum dolore hausus, eorum quos pupugit. Sexipes verò est: quatuor solis incedit, duobus autem anterioribus etiam vt manibus vtitur. Videres igitur ipsam gradientē quatuor, atque edulium aliquod tenentem sublime manibus, more valdè humano, atque vt nos. [q] Nascitur autem non statim talis, sed vermis ab initio, vel ex hominibus mortuis, vel ex alijs animalibus: deinde sensim & pedes

πόδας τε ἐκφέρει, καὶ φύει τὰ πτερὰ, καὶ ἐξ ἑρπετοῦ ὄρνεον γίγνεται. καὶ κνωφερῆ δὲ, καὶ ἀρτίκολα σκώληκα λιπαρὸν, τὸν μῦαν ὕστερον, σωτροφῶν δὲ ἀνθρώποις ὑπάρχουσα, καὶ ὁμοδίαιτος καὶ ὁμοτράπεζος, ἁπάντων γεύεται, πλὴν ἐλαίου· θάνατος γὰρ αὐτῇ, τοῦτο πιεῖν. καὶ μέν τοι ὠκύμορος οὖσα (πάνυ γὰρ ἐς σκὸν ὁ βίος αὐτῆς συμμεμέτρηται) τῷ φωτὶ χαίρει μάλιστα, κἂν τοῦτο πολιτεύεται. νυκτὸς δὲ, ἐρεμνῷ ἄγει, καὶ οὔτε πέτεται, οὔτε ᾄδει, ἀλλ' ὑπέπτηκε, καὶ ἀτρεμεῖ. σωφρονεῖν δὲ οὐ μικρὰν αὐτῆς ἀπαιτῶ ἔχειν, ὁπόταν τὸν ἐπίβουλον, καὶ πολέμιον αὐτῇ, τὸν ἀράχνιον διαθρέσκει. λοχῶντά τε γὰρ ἐπιτυγεῖ, καὶ ἀντίον αὐτῷ ὁρᾷ, ἐκκλίνουσα τὴν ὁρμὴν, ὡς μὴ ἁλίσκοιτο σαγηνευθεῖσα, καὶ περιττοῦσα τὰς τοῦ θηρείου πλοκάνας. τὴν μὲν γὲ εὐφρίαν, καὶ τὴν ἀλκὴν αὐτῆς οὐκ ἀμᾶς χρὴ λέγειν. ἀπ'

des effert, & producit alas, fitque ex reptili volucris, & concipit paruum vermem, qui muſca fit poſtea: conuiua autem & contubernalis & commenſalis hominum, deguſtat omnia, præter oleum. mortem enim ei affert epotum oleum: & tamen breuis eſt vitæ. valde enim anguſta data eſt illi vita. Luce primùm gaudet, & in hac ciuiliter verſatur: nocte verò quieſcit, & ſilentium agit, & neque volat, neque cantat, ſed contrahit ſe, & non mouetur. Noa paruam eſſe eius intelligentiam queo dicere, cùm inſidiatorem & hoſtem ſuum araneum effugiat. inſidiantem enim & obſeruat, & contrà intuetur, declinans illius impetum, ne capiatur irretita, & in beſtiolæ incidens caſſes. Fortitudinem enim & robur ipſius non oportet dicere, ſed

ὁ μεγαλοφωνότατος τῶν ποιητῶν Ὅμηρος, τὸν δὲ ἄριστον τῶν ἡρώων ἐπαινέσαι ἤκουν, οὐ λέοντι ἢ παρδάλει ἢ συὶ τὸν ἀνδρεῖον αὐτοῦ ἐικάζει, ἀλλὰ τῷ θάρσει τῆς μάχης, καὶ τῷ ἀτρέπτῳ καὶ λιπαρεῖ τῆς ἐπιχειρήσεως. οὐδὲ γὰρ θράσος, ἀλλὰ θάρσος φησὶν αὐτῷ πρέπειν. καὶ γὰρ ἐρχομένην, φησὶν, ὅμως οὐκ ἀφίσασιν, ἀλλ' ἐφίλασε τοῦ δήγματος. οὕτω δὲ φάνυ ἐπαινεῖ, καὶ ἀσπάζεται τὴν μῦαν, ὥστε οὐχ ἅπαξ, οὐδ' ἐν ὀλίγοις μέμνηται αὐτῆς, ἀλλὰ πολλάκις οὕτω κοσμεῖ τὰ ἔπη μνημονευομένην. ἄρτι μὲν γὰρ τὴν ἀγελαίαν πᾶσιν αὐτῆς ἐπὶ τὸ γάλα διέρχεται· ἄρτι δὲ τὴν Ἀθηνᾶν, ὁπότε τοῦ Μενέλεω τὸ βέλος ἀποκρούεται, ὡς μὴ ἐπὶ τὰ καιριώτατα ἐμπέσοι, ἀκάζων μητρὶ κηδομένῃ κοιμωμένου αὐτῇ τοῦ βρέφους τὴν μῦαν ἄνθις ἐπεισάγει ὡς παραδείγματι. καὶ μὴν καὶ ἐπιθέτῳ κάλλιστα

[u] *Homerus poëtarum ma*
ximus cùm quæreret quó
nam modo laudaret Hero
optimum, non leoni, pardó
ve aut apro comparat robu
illius, sed audaciæ muſca
& intrepiditati, & conatu
magnitudini. neque enim au
daciam, ſed fiduciam eſſe il
li refert: Quanquam e
(inquit) repulſa, non deſi
ſtit tamen, ſed eſt appeten
morſu. Sic autem lauda
magnopere muſcam, & an
plectitur, vt non ſemel, nequ
paucis in locis de ea memi
nerit, ſed ſæpe exornat ſi
carmina commemorata mu
ſca. nunc enim gregarium
eius volatum ad lac expo
nit: nunc autem Miner
uam curanti matri dormi
entem infantem comparans,
quando à Menelao telum
repellit, ne ad lethalia lo
co incidat, muſcam rurſu
ducit in exemplum. At
qui pulcherrimo eas [x] adie
ctiuo ornauit, cantatrice
αὐτὰς εἰκόσμησεν, ἀδινὰ

προσεπῶν

προσαπῶν, καὶ τὴν ἀγέλην αὐτῶν, ἔθνη καλῶν. οὕτω δὲ ἰσχυρὰ ἔστιν, ὥστ' ἐπόταν τι δάκνῃ, τιτρώσκει, οὐκ ἀνθρώπου δέρμα μόνον, ἀλλὰ καὶ βοὸς καὶ ἵππου. καὶ ἐλέφαντα λυπεῖ, εἰς τὰς ῥυτίδας αὐτοῦ παρεισδυομένη, καὶ τῇ αὐτῆς προνομαίᾳ, κατὰ λόγον τοῦ μεγέθους ἀμύσσουσα. μίξεως δὲ καὶ Ἀφροδισίων, καὶ γάμων πολλή τις αὐτοῖς ἡ ἐλευθερία. καὶ ὁ ἄρρην οὐ διὰ τοὺς ἀλεκτρυόνας ἐπιβὰς, εὐθὺς ἀποπηδᾷ· ἀλλ' ἐφέζεται τῇ θηλείᾳ ἐπὶ πολύ, κἀκείνη φέρει τὸν νυμφίον, καὶ συμπέτονται τὸν ἐναέριον ἐκείνῳ μίξιν τῇ πλάσει μὴ διαφθείρουσαι. ἀποτμηθεῖσα δὲ τὴν κεφαλὴν μύια, ἐπὶ πολὺ ζῇ τῷ ἄλλῳ σώματι, καὶ ἔμπνους ἐστίν. ὃ δὲ μέγιστον ἐν τῇ φύσει αὐτῶν ὑπάρχει, τοῦτο δὴ βούλομαι εἰπεῖν. καὶ μοι δοκεῖ ὁ Πλάτων μόνον

confertas appellans, & cùm gregem earum gentem vocat. Sic autem fortis est, quòd mordens aliquid vulnerat, non hominis solùm pellem, sed & bouis, & equi. elephantem quoque mœrore afficit, in illius ingressa rugas, & pro magnitudine proboscidis lacerans. Coitus verò & venereorum & nuptiarum est ipsis multa libertas. nec, vt galli, cùm inscenderit mas, statim resilit, sed vehitur à fœmina diu, fertque illa sponsum: conuolantque nec aërium illum coitum volatu destruunt. Y Obtruncata verò capite musca, plurimùm viuit parte reliqua corporis, respiratque. Quod autem est maximum in natura ipsarum, non est silentio prætereũdum, quod Plato in sermone De anima, deque animorum immortalitate solùm præterijsse mihi videtur.

αὐτὰ παρεῖδεν, ἐν ᾧ περὶ ψυχῆς καὶ ἀθανασίας αὐθὶς λόγ-

ἦω. ἀποθανοῦσα γὰρ μῦα, τέφρας ἐπιχυθείσης, ἀνίσταται, καὶ παλιγγενεσία τις αὐτῇ, καὶ βίος ἄλλος ἐξ ὑπαρχῆς γίγνεται· ὡς ἀπεικὸς πεπεῖσθαι πάντας, ὅτι κἀκείνων ἀθάνατός ἐστιν ἡ ψυχὴ, εἴ γε καὶ ἀπελθοῦσα, ἐπανέρχεται πάλιν, καὶ γνωρίζει, καὶ ἐπανίστησι τὸ σῶμα, καὶ πείθεται τῇ μυῖαν ποιεῖ. καὶ ἐπαληθεύει τὸν περὶ Ἑρμοτίμου τοῦ Κλαζομενίου μῦθον, ὅτι ποτὲ ἀφεῖσα αὐτὸν ἡ ψυχὴ, ἀπεδήμει καθ' ἑαυτήν. ἔπειτα ἐπανελθοῦσα, ἐπλήρου ἄνθις τὸ σῶμα, καὶ ἀνίστα τὸν Ἑρμότιμον. ἀρέσκει δὲ αὐτῇ καὶ ἄνιτος οὖσα, τὰ ἀπὸ τῶν ἄλλων πονούμενα καρποῦται, καὶ πλήρης αὐτῇ πανταχοῦ τράπεζα. καὶ γὰρ αἶγες αὐτῇ ἀμέλγονται, καὶ ἡ μέλιττα οὐχ ἧκιστα μᾶς καὶ ἀνθρώποις ἐργάζεται. καὶ οἱ ὀψοποιοὶ ταύτῃ τὰ ὄψα ἡδύνουσι, καὶ βασιλέων αὐτῶν προγεύεται· καὶ τοῖς τραπέζαις ἐμπεριπατοῦσα, σωρηδὸν

detur. mortua enim mu
ſca, ſuperinfuſo cinere re
uiuiſcit, & noua ei gene
ratio quædam, atque a
integro alia fit vita: vt ve
rè perſuaſum ſit omnibus
quòd illarum quoque im
mortalis eſt animus. ſiqui
dem z & digreſſa reuer
titur iterum, & agnoſcit
ſuſcitat corpus, muſcam
que volare facit: & veri
ficat A de Hermotimu
Glazomenio fabulam, quo
ſæpè cùm reliquiſſet eun
anima, per ſe ipſam iba
peregrè, deinde reuerſa im
plebat iterum corpus, &
ſuſcitabat Hermotimum.
Et quanquam B ocioſ
& remiſca eſt muſca, ve
ſcitur tamen quæ laboran
tur ab alijs, & plena v
bique eſt ei menſa. nan
ipſi & capræ mulgentur
& apis non minus muſci
laborat quàm hominibus
atq; huic coci obſonia com
diunt, & deguſtat ante
quam ipſi reges: C de
ambulansque per menſas

τὰς vn

αι ἀυτοῖς, καὶ σωαπολαύει
πάντων. νυκτὶ δὲ ἢ καλ-
ιὰν οὐχ ἑνὶ τόπῳ κατιδρύσα-
ο, ἀλλὰ πλάνητα τὴν φῆ-
ιν κατὰ τοὺς Σκύθας ἐπα-
ρυμένη, ὅπου ἂν τύχῃ ὑπὸ
ῆς νυκτὸς καταλυφθεῖσα, ἐ-
εῖ καὶ ἑστίαν καὶ ἐννυὴν ποιεῖ-
αι. ὑπὸ σκότῳ μὲν τοι, ὡς
φην, οὐδὲν ἐργάζεται, οὔτε
ξιοῖ λανθάνειν τι πράττου-
α, οὐδὲ ἡγεῖταί τι αἰσχρὸν
οιεῖν, ὃ ἐν φωτὶ δρώμενον
αἰσχύνῃ αὐτῇ. φησὶ δὲ ὁ
ῦθος, καὶ ἄνθρωπόν τινα
ῆναι τὸ ἀρχαῖον γενέσθαι,
άνυ καλὴν, λάλον μέν τοι
ι, καὶ σύμυλλον καὶ ᾠδικὴν,
καὶ ἀντιφθέγγεσθαί γε τῇ σε-
λήνῃ κατὰ τὸ ἀρτὸ ἀμφοτέ-
ας τοῦ Ενδυμίωνος. εἶτ'
πειδὴ κοιμώμενον τὸ μειρά-
ιον σφοδρῶς ἐπήγειρεν ἐρε-
χινοῦσα, καὶ ᾄδουσα, καὶ
ωμάζουσα ἐπ' αὐτὸν, τὸν
ὲν ἀγανακτῆσαι· τὴν δὲ
ελήνην ὀργισθεῖσαν, εἰς τοῦ-
το τὴν μυῖαν μεταβαλεῖν. καὶ
διὰ τοῦτο πᾶσι νῦν τοῖς κοι-
ωμένοις αὐτὴν τοῦ ὕπνου
θονεῖν, μνημονεύειν ἔτι τῆς
Ενδυ-

vnà cum ipſis conuiuatur, & ſimul veſcitur omnibus. Tugurium autem ſeu nidum non in vno loco conſtituit, ſed errabundum volatum tollens, more Scytharum, vbi à nocte deprehenſa fuerit, ibi & domum facit, & lectum. In tenebris verò, vt dixi, nihil operatur: neque dignum putat aliquid latens efficere, neque quid turpis facere exiſtimat, quod in luce factum ſit ipſi dedecori. Dait verò fabula, perpulchram olim mulierem fuiſſe Muſcam, loquacem tamen & garrulam & cantatricem, & in amore contendiſſe cum Luna ambas eodem tempore Endymionis: deinde cùm dormientem adoleſcentulum aſſiduè excitaret, friuola loquens & cantans, & circa ipſum laſciuiens, ægrè illum tuliſſe: Lunam verò iratam, in hoc animal tranſmutaſſe Muſcam: & nunc propterea omnibus inuidere ſomnum, qui dormiunt,

Endy-

Ενδυμίωνος, καὶ μάλιστα τοῖς νέοις, καὶ ἁπαλοῖς. καὶ τὸ δῆγμα δὲ αὐτὸ, καὶ ἡ τοῦ αἵματος ἐπιθυμία, οὐκ ἀγριότητος, ἀλλ' ἐρωτός ἐστι σημεῖον, καὶ φιλανθρωπίας. ὡς γὰρ δυνατὸν ἀπολαύει, καὶ τοῦ κάλλους τι ἀπανθίζεται. ἐγένετο δὲ κατὰ τοὺς παλαιοὺς καὶ γυνή τις ὁμώνυμος αὐτῇ, ποιήτρια, κάλλει καλὴ καὶ σοφὴ, καὶ ἄλλη ἑταῖρα τῶν Ἀττικῶν ἐπιφανὴς, περὶ ἧς καὶ ὁ κωμικὸς ποιητὴς ἔφη, ἡ μυῖα ἔδακνεν αὐτὸν ἄχρι τῆς καρδίας. οὔτε γὰρ οὐδὲ ἡ κωμικὴ χάρις ἀπηξίωσεν, οὐδὲ ἀπῄτησε τῆς σκηνῆς τὸ τῆς μύας ὄνομα, οὐδ' οἱ γονεῖς ἠδοιῶντο τὰς θυγατέρας οὕτω καλοῦντες. ἡ μὲν οὖν τραγῳδία, καὶ σὺν μεγάλῳ ἐπαίνῳ μέμνηται τῆς μύας, ὡς ἐν τούτοις·

Δεινόν γε πλὴν μοῦσαν ἀλκίμῳ θοίνῃ
Πηδᾶν ἐπ' ἀνδρῶν σώματ', ὡς πληθῇ φόνου·
Ἄνδρας δ' ὁπλίτας πολεμίου ταρβεῖν δόρυ.

Πολλὰ

Endymionis memorem, & adoleſcentulis præcipuè & teneris. Morſus autem ipſe & cruoris auiditas, non ruſticitatis, ſed amoris eſt & humanitatis ſignum. nam eo quo poteſt modo fruitur, & ex pulchritudine decerpit aliquid. Fuit etiam apud antiquos F mulier quædam cognomento Muſca, poëtria perquàm formoſa & docta: & alia perinſignis Athenienſium meretrix, de qua ait poëta comicus: Ad cor vſque eum Muſca mordebat. Sic autem neq; comica gratia dedignata eſt, neque muſcæ nomen excluſit à ſcena, neque pudebat parentes hoc nomine filias appellare. Tragœdia verò magna etiam cum laude de muſca memimit, ſicut in his:

Graue quidem & moleſtum eſt forti robore
Saltare muſcam in virorum corpora, vt cæde impleatur:
Viros autem armatos hoſtilem haſtam timere.

Multa

λοπὰ ἄρ' ἔχον ἐπεῖν καὶ πε-
ὶ μύας τῆς Πυθαγορικῆς, ἃ
ὰκ γνώριμ' ἴσως ἅπασιν ἐ
κατ' αὐτὴν ἱστορία. γίγνονται
δὲ καὶ μέγιστάί τινες μυῖαι, ἃς
στρατιώτιδας οἱ πολλοὶ καλοῦ-
σιν, οἱ δὲ κύας, φαχύταται
τὸν βόμβον, καὶ τοῖς πτεροῖς
ὠκύταται· αἵ γε καὶ μακροβιώ-
τατοί εἰσι, καὶ τοῦ χειμῶνος
πολὺν ἄσιτοι διαχαρτεροῦσιν,
ἐγκεκλιμέναι τοῖς ὀρόφοις μά-
λιστα. ἐφ' ᾧ καὶ κἀκεῖνο θαυμά-
σαι ἄξιον, ὅτι ἀμφότερα καὶ
τὰ θηλέων καὶ τὰ ἀρρένων
ποιοῦσι, βαίνοντες ἐπ' ἀλλήλων
κατὰ τὸν Ἑρμοῦ καὶ Ἀφρο-
δίτης παῖδα, τὸν μικτὸν τὴν
φύσιν, καὶ διπλοῦν τὸ πάντα.
πολλὰ δ' ἔτι ἔχων ἐπεῖν, κα-
ταπαύσω τὸν λόγον, μὴ καὶ
λόξω κατὰ τὴν παροιμίαν
ἐλέφαντα ἐκ μύας
ποιῶν.

Multa etiam de G Musca Pythagoræ possem dicere, nisi nota omnibus esset historia. H Nascuntur & maximæ quædam muscæ, quas militares multi appellant: nonnulli verò canes, sonitu asperrimæ, & volatu velocissimæ. Hæ & longissimæ vitæ sunt, & tota hyeme incibatæ perdurant, contractæ præsertim & connexæ tectis & culminibus. In quibus & illud est admiratione dignissimũ, quòd vtrunque & fœminarum & mariũ faciunt, conscendunt-qúe vicissim, vt Mercurij & Veneris filius, qui mista natura fuit, & duplici forma. I Possem etiam adhuc multa dicere, sed finiam orationem, ne videar secundum prouerbium ex musca elephantem fa-
cere.

GILBER-

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

EXemplum proponit Lucianus hoc muſcæ encò-mio illarum materiarum, quas Aulus Gellius libr. 17 cap. 12. ἀδόξους à veteribus appellatas ſcribit, i. infames, turpes, inopinabiles & præter opinionem. Quintilianus humiles vocat. vt ſunt Gorgiæ Leontini, Helenæ meretricis encomiũ. Iſocratis rhetorum principis Buſyridis tyranni laudes, Phauorini Therſitæ, de quo Hom. lib. II. β & febris quartanæ. Glauco apud Platonem lib. de Repub. iniuſtitiam laudat, Picus Mirandula barbariam, Syneſius Caluitium, Eraſmus noſter μωρίαν. Exhibet muſcarum varias ſpecies, & inter alias militares, & canes; tum hoc muſcæ nomine, hoc eſt Græcè μυιᾶ fuiſſe mulieres plures ſcribit. Muſcæ mulier loquax & de amore endymionis cum Luna contendens. Muſca poëtria, alia Athenienſis meretrix & muſca Pythagoræ filia. De Hermotimo Clazomenio mirum.

a MINIMA volucrum.] *Commendatio corporis & externarum rerum. b* Cum muſcellis.] *Muſculis. Boëthius. Quid imbecillius homine, quem morſus muſcularum necat. Diminutiua. c* Culicibus.] *Culex generatim ſignificat omne vermiculos paruos, alatos. d* Illis eſt maior.] *A magnitudine, e* Pennata eſt.] *A volatu. f* Vt pauones. *Hinc pauone picturatior. Expandit aduerſo maximè ſole pennas varijs coloribus fulgentes. Lucr. lib. 1.*

Caudaq; pauonis, larga cum luce repleta eſt,
Conſimili mutat ratione obuerſa colores.

maximè verò expandit caudæ pennas laudatus pauo, vt Plin. libr. 10 cap. 20. ait. g Vt veſpertilionibus.] *Veſpertilio ſic eſt vtrumque, vt nec inter volucres, nec inter mures habeat locum. Alas habet, ſed pennas non habet. volitat, ſed ſub veſperam. Dentes habet, quod auium nulla veſpertilio nominis id accepit quòd veſperi circumuolitet. Murium naturam & vocem habet membr-*

membraneas alas habet. Solus hic volucrium animal parit, & lacte nutrit, vbera admouens, vt Plin. ait lib. 10. c. 61. h Neque cum stridore.] Plinius negat cicadis vocem esse, sed stridorem cum tractu, eumq; sonum emitti non alis, quemadmodum muscæ, apes, culices: nam ij stridor simul cum volatu desinit: at cicadæ si presseris alas, vel vehementius etiam perstrepit. i Vesp s, & crabronibus.] Crabro insecti genus affine Vespis, magnitudine tamen differunt: virisque aculei, asperi & noxij, quorum ictus tumorem excitat. k Cum cantu & melodia.] Apis tamen penè muta est & cum stridore alarum volare dicitur a Plinio. l In reliquo verò corpore.] Ab omnibus corporis membris. m Vlciscitur.] ἐχθρὸν γὰρ ἡ μυῖα πᾶσι λύπα, & muscæ splenem habet, hoc est, inest & muscæ bilis. n Non aculeo vt apis.] Aculeus propriè apum est & vespārum, & similium Cic. 2. Tusc. apis aculeum ferre non possumus. Apes & vespæ aculeum infigunt atque dimittunt, deinde statim fugiunt. o Ore & proboscide.] Proboscis muscæ & elephantis rostrum, ita dictum quòd antè depascat. p Sanguis.] Varr. 3. de Re rust. c. 16: Non vt muscæ liguriunt, quod nemo has videt, vt illas in carie, aut sanguine aut adipe. Apud Athenæum lib. 6. Quum Alexander dixisset se morderi à muscis, sic vocabat parasitos: iamq; conaretur illas abigere: Cineas vnus eius ordinis, qui forte aderat, profectò aliæ muscæ siticulosæ magis vrgebunt te semel gustato tuo sanguine. q Nascitur autem.] Generatio muscæ, Ex putredine sordibusq;, æstiuo tempore nascuntur vermiculi ex quibus postea muscæ vulgares. r Commensalis hominum.] Aduolat enim hoc insecti genus ad cibum alienū, & ægrè potest abigi, tantæ est muscæ improbitas & impudentia de qua Homer. Il. ε: ᾧ οἱ μύιης ἐπιμάσσετο. Duo autem duntaxat animalia domestica sunt, quæ nunquam humano conuictu manuescunt, neque tactum admittunt, neque consuetudinem, neque vllius rei aut disciplinæ communionem, musca & hirundo. Musca quidem semper pauitat, ne quid mali patiatur, & ob hanc causam indocilis ac semifera. Plinius libro vigesimonono, capite sexto de Muscis loquens: Nullum, inquit, animal minus docile existimatur, minorisve intellectus. s Non paruam esse eius intelligentiam.] Commendatio

ab intellectu, & animi magnitudine. t Hostem suum araneum.] *Araneus textrinæ suæ incumbens, muscas non tam reticulis, quàm astu venatur: aliaq; molitur, quæ longum nimis foret annotatione complecti. Sed qui plura cupiet de araneorum venatione siue aucupio, de telis, retijs & cassibus, legat Cælij Secundi Curionis, viri humanarum diuinarumq; rerum scientia instructissimi, mihiq́ue amicissimi, Araneum, libellum verè aureum.* u Homerus poëtarum maximus.] *Ab authoritate Homeri, qui Iliad ε. inter prælia deorum ac heroum muscæ improbitatem describit: cumque hac inuictum ac acrem bellatorem Menelaum confert. Illa enim intrepidè & alacriter homines & cibum alienum aggreditur, & ægrè potest abigi:*

Καὶ οἱ μήνις ἄρτο· ἐπὶ δ' ἤλυθεν ἰὸν ἐπῆκεν·
ἥ τε κὴ ἱερεύοντι μόλα περὶ χροὸς ἀνδρομέοιο
ἰχανάᾳ δακέειν.— *Idem alibi:*

Atque illi muscæ vim intra præcordia misit,
Quæ quamuis de pelle viri sit sæpe repulsa:
Assultat morsura tamen.— *Idem alibi:*

— ὡς ὅτε μήτηρ
παῖδὸς ἐείσης μυῖαν, ὅτ' ἡδὺ λέξηται ὕπνῳ· *id est,*

— non secus atque genitrix
Muscam arcet puero somno mulcente cubanti. *Idem Græcorum & Troianorum exercitus muscis comparat inter sese decertantibus. Ea ratione Achilles & Agamemnon, illi vespæ quædam maiores, aut crabrones, aut scarabei erunt. Sic etiam Hector & Aeneas, cæteri Græci & Troiani paruæ muscæ. Aegyptios verò impudentiam significantes, muscam pinxisse tradit Orus.* x Adiectiuo.] *Ab epitheto ἀδιν ὰς enim, hoc est, assiduas frequentesq́ue appellat. Il. β Gregem. Il. α.* y Obtruncata verò capite musca.] *Reuiuiscentia muscarum.* z Digressa reuertitur.] *Amplificat ab exemplo.* A De Hermotimo Clazomenio.] *Hermotimi Clazomenij anima a corpore discessus, & ad idem reditus: an hic fuerit ille qui in* ~~producitur~~ *cum Luciano disputator de hæresibus & sectis, atque Stoicæ philosophiæ sectator fuit, nescio.* B Ociosa & remissa.] *Ab ocio victu & diæta.* C Deambulansq́ue per mensas. *Cognatio hominum cum ijsdem* * More Scytharum]

um.] *Scythæ nullis certis ſedibus viuntur, ſed vagi feruntur in plauſtris. Eamq; ob cauſam regio feris abundat apud Q. Curt. libr. 7. rerum ab Alexandro geſtarum, Scytharum legatus ad hunc modum loquitur: Scytharum ſolitudines Græcis etiam prouerbijs audio eludi. Nos deſerta & humano cultu vacua magis quàm vrbes & opulentos agros ſequimur. Horat. libr. 3. carm. Od. 24.*

Campeſtres melius Scythæ,
Quorum plauſtra vagas ritè trahunt domos,
Vinum, & rigidi Getæ. *Od. 35. libr. 1 profugos appellauit. Strabo ἁμαξοικοὺς id eſt, in plauſtris habitantes, tanquam in domibus.* D Ait verò fabula.] *Metamorphoſis muſcæ.* E Endymionis.] *Endymionem à Luna adamatum fuiſſe, habes in Veneris & Lunæ dialogo, & in libr. 1. Deorum hiſt.* F Mulier quædam cognomento Muſca.] *Nobilitas nominis. Ferunt Muſcam poëtriam fuiſſe Lyricam, quæ & epigrammata ſcripſerit, & Lyricos nomos. Cæl. 8. c. 1. Vide Suid. Hanc cum Corinna eandem pleriq; fuiſſe putauerunt. Theſpiaca fuit, quæ Lyricos verſus ad lyram coaptauit ac ſuauiſſimè cecinit. Huius Lucianus meminit. Fuerunt plures hoc nomine muſcæ, hoc eſt, Græcè μύιαι, duæ poëtriæ Theſpiada illa, & altera Spartiatis, quæ hymnos in Apollinem & Dianam conſcripſit: duæ porrò non poëtriæ, quarum vna famoſa meretrix; altera Pythagorea.* G Muſca Pythagoræ.] *Muſca, Pythagoræ filia. Suidas.* H Naſcuntur & maximæ.] *Species muſcarum.* I Poſſem etiam.] *Aptus epilogus per prouerbium, quod ſignificat rem exiguam verbis attollere, atque amplificare.*

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΡΑδίως πιστεύειν διαβολῇ.

DE NON TEMERè credendo calumniæ.

Philippo Melanchthone interprete.

ARGVMENTVM.

ARgumentum ac ſummam orationis titulus indicat, videlicet quòd non temerè credendũ ſit calumniæ, propterea quòd multi proprijs affectibus aut commodis impulſi, innocentes ſæpenumerò & bonos viros, apud eos qui facilè delationibus quibuſuis aures & fidem adhibent, per iniuriam ac fraudem opprimant. Oratio eſt didactica, niſi quòd circa finem etiam ad ſuaſorium genus aliqua parte pertinere videri poteſt, vbi conſulit ac monet delatores non facilè admittendos atque audiendos eſſe, aut certè ea quæ deferuntur diligenter perpendenda, quòd ex huiuſmodi calumnijs multa ac grauia mala fermè ſequantur. Orditur autem à loco communi, ignorantiam puta pernicioſum malum hominibus eſſe. Cui poſtea inſtitutum negocium accommodat: præcipuè verò addens, circa calumniam. atque hinc propoſito de quo dicturus ſit, principio ceu occaſionem quandam futuræ deſcriptionis præmittit narrationem de Apelle apud Ptolemæum delato, & quo pacto idem Calumniam vltus ſit, depicta eius imagine. Atque exinde ad ipſam rem accedens, definit primùm calumniam, poſtea calumniatores quales ſint, & vbi potiſsimùm verſentur, quibus rebus ac ſtudijs intenti ſint, & qualibus inſtrumentis quoque ad circumueniendos & opprimendos innocentes vtantur, deſcribit. Hinc ipſum quoque qui traducitur, quis & qualis conditionis etiam, & quid maximè in eo obſeruetur: idque diſtributione quadam proſequitur, additis etiam exemplis quibuſdam, atque ſimilibus. Poſtremò & illum depingit qui calumniatori autem præbet,

bet, qualem ferè esse contingat, & quid quisque faciat: tractata etiam per occupationem quæstione, an prout quisque vir dignior aut famæ spectatioris erit, ita admittendus atque audiendus quoque magis sit, an prorsus nulli vni ac soli credendum. Digna sanè oratio, quæ in nobilium atque potentum parietibus & aulis vbique scripta ac picta, ceu dicitur, ob oculos ponatur.

Εινόμ γε ἡ ἄγνοια, καὶ πολλῶν κακῶν ἀνθρώποις αἰτία, ὥσπερ ἀχλύν τινα καταχέουσα τῶν πραγμάτων, καὶ τὴν ἀλήθειαν ἀμαυροῦσα, καὶ τὸν ἑκάστου βίον ἐπισκιάζουσα. ἐν σκότῳ γὰρ πλανωμένοις πάντοθεν ἐοίκαμεν. μᾶλλον δὲ τυφλοῖς ὅμοια πεπόνθαμεν, ὧν μὲν προσπλάσαντος ἀλόγως, ὧν δὲ ὑπερκάναντος οὐδὲν δίομαι, καὶ τὸ μὲν πλησίον, καὶ παρὰ πόδας οὐχ ὁρῶντος, τὸ δὲ πόρρω, καὶ πάμπολυ διεστηκὸς, ὡς ἐγχλοῶ διαδύτου. καὶ ὅλως, ᾧ ἑκάστου τῶν πραττομένων οὐ διακείμεθα τὰ πολλὰ ὀλιγωροῦντος. τοιγάρτοι μυείας ἤδη τοῖς πραγματοδιδασκάλοις ἀφορμὰς εἰς τὰ δράματα τὸ τοιοῦτον παρίσχηται, τοὺς

Ernicioſa [a] *res ignorantia eſt, vt variis modis noxia mortalibus, non ſolùm communi hominum vitæ tenebras quaſdam offundere, ac veri cognitionem obliterare ſolita, ſed priuatas quoq; ſingulorum rationes miſcens ac perturbans. Quòd fit, vt* [b] *perinde atque qui in tenebris errant, imò haud aliter quàm cæci, iam huc, iam illuc impingamus. Quod haud procul nobis* [c] *& ante pedes eſt ſitum, non videmus: formido eſt his capi, à quibus etiã quamlongiſſimè abſumus. Demq; in rebus humanis nihil tam fauſtè feliciterq; agitur, quòd non error aliquis interpolet. Hinc ſunt innumeræ illæ tragicæ cladeſ,*

τοὺς Λαβδακίδας, καὶ τοὺς Πελοπίδας, καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια. ἀχνὸν γὰρ τὰ πλεῖστα τῶν ἐν τῇ σκηνῇ ἀναβοώντων κακῶν, εὕροι τις ἂν ἀπὸ τῆς ἀγνοίας, καθάπερ ἀπὸ τραγικοῦ δαίμονός τινος κεχορηγημένα, λέγω δὲ καὶ εἰς τὰ ἄπαντα μὲν ἀποβλέπων, μάλιστα δὲ εἰς τὰς οὐκ ἀληθεῖς κατὰ τῶν συνήθων καὶ φίλων διαβολάς, ὑφ' ὧν ἤδη καὶ οἶκοι ἀνάστατοι γεγόνασι, καὶ πόλεις ἄρδην ἀπολώλασι, πατέρων τε κατὰ παίδων ἐξεμάνησαν, καὶ ἀδελφοὶ κατὰ τῶν ὁμογνωμόνων, καὶ παῖδες κατὰ τῶν γεναμένων καὶ ἐρασταὶ κατὰ τῶν ἐρωμένων. πολλοὶ δὲ καὶ φίλοις συνεκόπησαν, καὶ οἶκοι συνεχύθησαν ἀπὸ τῆς κατὰ τὰς διαβολὰς πιθανότητος. ἵν' οὖν ὡς ἥκιστα πιεσπίπτωμεν αὐτοῖς, ἀποδεῖξαι βούλομαι τῷ λόγῳ, καθάπερ ἐπί τινος γραφῆς, ὁποῖόν τί ἐστιν ἡ διαβολὴ, καὶ πόθεν ἄρχεται, καὶ ὁποῖα ἐξ-

fata [d] Labdacidarum a[e] Pelopidum, aliæ item alio-rum calamitates. ferè enim quicquid malorum scenæ a[c] pulpita clamant, ab igno-rantia ceu tragico Deo com-posítum proficiscitur. Illa [f] verò cùm aliàs potest plu-rimum, tum noxia est immo-dicè si quando 8 in calum-nias familiares, & mutua in-ter se amicorum crimina in-cidit: quibus solent & inte-stinis diſsidijs res domesticæ, & odijs ciuilibus vrbes fun-ditùs euerti, in natos sæuire parentes, nati parentibus in-sidiari, frater fratri, aman-amanti [h] amicus item ab a-mico diuelli, turbari demun omnia, calumniæ vafricia [i] Itaq; quo pacto caueri fa-ciilè posit, & qualisnam si calumnia, vnde originem tr-hat, quantum ferè efficiat hac oratione velut in tabel-la depingam. [k] Porrò quàn-eius imaginē subijciam, [l] A-pelli Ephesio pictori acce-

ptat

ἐργάζηται, μᾶλλον δὲ Ἀπελλῆς ὁ Ἐφέσιος πάλαι ταῦτα προϋλαβ

προῦλαβε τὴν ἀκόνα· καὶ γὰρ αὖ καὶ αὐτὸς διαβληθεὶς πρὸς Πτολεμαῖον, ὡς μετεσχηκὼς Θεοδότας τῆς συνωμοσίας ἐν Τύρῳ, ὁ μὲν Ἀπιωνῆς οὐχ ἑωράκει ποτὲ μὴν Τύρον, οὐδὲ τὸν Θεοδότην, ὅσις ἦν, ἐγίνωσκεν, ἢ καθόσον ἤκουε Πτολεμαίου τινὰ ὕπαρχον εἶναι, τὰ κατὰ τὴν Φοινίκην ἐπιτετραμμένον. ἀλλ' ὅμως τῶν ἀντιτέχνων τις, Ἀντίφιλος τοὔνομα, ἀπὸ φθόνου τῆς παρὰ βασιλεῖ τιμῆς, καὶ τῆς κατὰ τὴν τέχνην ἡλοτυπίας, κατεῖπεν αὐτοῦ πρὸς τὸν Πτολεμαῖον, ὡς εἴη κεκοινωνηκὼς τῶν ὅλων, καὶ ὡς θεάσαιτό τις αὐτὸν ἐν Φοινίκῃ σωτειώμενον Θεοδότᾳ, καὶ παρ' ὅλον τὸ δεῖπνον πρὸς τὸ οὖς αὐτῷ κοινολογούμενον. καὶ τέλος, ἀπέφηνε τὴν Τύρου ἀπόστασιν, καὶ τὴν Πηλουσίου κατάληψιν ἐκ τῆς Ἀπιωνὸς συμβουλῆς γεγονέναι. ὁ δὲ Πτολεμαῖος, ὡς ἦν κάρτα, καὶ τἆλλ' οὐ πάνυ ῥᾳθύμης τὶς ἦν, ἀλλ' ἐν κολακείᾳ διαπολικῇ τετραμμένος, ὅτως ἐξεκαύθη, καὶ

ptam refero, dicatam, quum is apud Ptolemæum regem coniurationis [m] quæ in Tyro auctore Theodota facta est, insimulatus esset: quanquam neque Tyrum viderat vnquam, neque Theodotam nouerat, nisi quantum fama accepit eum Ptolemæi præfectum, Phœnicen administrare, [n] Verùm Antiphilus quidam artis gratiâ & Apelleæ æmulus, illum apud regem coniurationis Tyriæ reum fecit, cum Theodotæ principe factionis visum familiariter congredi, conuiuari, [o] secretò item & in auriculam inter conuiuandum colloqui. Paulò pòst & defeciſſe Tyrum, & Pelusium Apellis consilio occupatum esse. Tum Ptolemæus præter modum, cùm & aliàs non satis animi compos esset, assentatione insuper tyrannica fractus, adeò excanduit, adeò admiratio-

σωσίπαράχθη πρὸς τὴν παρα-
δόξου ταύτης δοξοβολίας, ὥστε
μηδὲν τῶν εἰκότων λογισάμε-
νον, μηδ' ὅτι ἀντίτεχνον
ἑαυτῷ ὁ διαβάλλων, μηδ' ὅτι μει-
ρόκιον ὢν κατὰ τοιαύτην
προδοσίαν ζωγράφον, καὶ
ταῦτα, ἐν ᾧ πιστευθὼς ὑπ' αὐτοῦ,
καὶ παρ' ἐκείνου τῶν ὁμο-
τέχνων τετιμημένον. ἀλλ' ὅ-
δε τὸ παράπαν, ὡς εἰ ἐξεπλω-
σεν Ἀπελλῆς εἰς Τύρον, ἐξετά-
σας, ἀνδρὸς ἄσημα μισθίου, καὶ
βοῆς ἐνεπίμπλα τὰ βασίλεια,
τὸν ἀχάριστον κἀπεργάτην, καὶ
τὸν ἐπίβουλον καὶ σωσωμό-
τολῶ. καὶ εἴ γε μὴ τῶν συνειλημ-
μένων τις, ἀγανακτήσας ἐπὶ
τῇ τῶν Ἀντιφίλου ἀναισχυντίᾳ καὶ
τῷ ἄθλιον Ἀπελλῆν καταλιπό-
σας, ἵνα μηδενὸς αὐτοῖς κοι-
νωνήσειε τῶν ἀνθρώπων. ἀ-
πεξετμηδὲ ἂν τὴν κεφαλήν, καὶ
παραπολιλαύσει τῶν ἐν Τύρῳ
κακῶν, δόξαν αὐτὸς αἴτιος γε-
γονώς. ὁ μὲν δὴ Πτολεμαῖος
ἅτε λίαν εἰκῆ μεταγνῶναι ἐπὶ
οἷς γεγονόσιν, ἄτε τὸν μὲν
Ἀπελλῆν ἐκαλόμ ταλάντοις
ἐδωρή-

miratione calumniæ percitus est, & vt coniecturis quæ causæ fidem aut facerent, aut minuerent, neglectis, non animaduerterit calumniatorem Apellæ artis æmulum esse: dein fortuna minori Apellem, quàm vt Pelusium prodere posset: hunc item beneficijs regijs plus cæteris pictoribus auctum. neque interim percontatus, num aliquando ille in Tyrios nauigasset. Quin statim plectendus videbatur. Regiam tumultu insolito rex perturbat: Apellē perfidum, ingratum, rerum violatæ maiestatis, insidiatorem, coniuratum, clamat. Ac nisi quispiam è socijs coniurationis qui capti tenebantur, & audax Antiphili scelus stomachatus, & infelicis Apellis miserius, nihil ei commune cum seditiosis fuisse probasset, dubio procul Tyriorum malorum pœnam capite multatus soluisset, etiamsi nihil sibi malè cōscius. Ptolemæus igitur collecta animo sententiam mutauit, Apellen donauit talentis

δωρήσαζ, τὸν δὲ Αντίφι-
λον δουλόσεν αὐτῷ παρα-
δέδωκεν. ὁ δὲ Απελλῆς, ὥσπα
φοβηθεὶς μεμνημένος,
τοιᾷδέ τινι εἰκόνι ἐμοιάζε
τὴν διαβολήν. ἐν δεξιᾷ τις
ἀνὴρ κάθηται, τὰ ὦτα πεμ-
φιθὴ ἔχων, μικρὸν δὲν ζῆτε
τοῦ Μίδου προσηκόντα, τῶν
χεῖρα προτείνων πόῤῥωθεν
ἔτι προαιόσῃ τῇ διαβολῇ. πε-
ρὶ δὲ αὐτὸν ἵστασι δύο γυναῖ-
κες ἄγνοιά μοι δοκεῖ, καὶ ὑ-
πόνοια. ἑτέρωθεν δὲ προσέρ-
χεται ἡ διαβολὴ, γυναικὶ εἰ-
κὼς ὄντως εὐπαρέκλητον, ἀπό-
θρασον δὲ καὶ παρακεκινημέ-
νον, οἷον δὴ τὴν λύσσαν καὶ
τὸν ὀργὴν δεικνύουσα, τῇ μὲν
ἀριστερᾷ δᾷδα καιομένην ἔ-
χουσα, τῇ ἑτέρᾳ δὲ νεανίαν τι-
νὰ τῶν πρίχων σύρουσα, τὰς
χεῖρας ὀρέγοντα εἰς τὸν ὁρα-
τὸν, καὶ μαρτυρόμενον τοὺς
θεούς. ἕπεται δὲ ἀνὴρ ὠχρὸς
καὶ ἄμορφος, ὀξὺ διδορκὼς, καὶ
τοικὼς τοῖς ἐκ νόσου μακρᾶς
διατεσκληκόσι. τοῦτον γὰρ ἂν
τὸν φθόνον ἄν τις ἀκάσειε.
καὶ

lentis centum, addito in ſeruitutem Antiphilo calumniatore. Apelles contrà periculi memor, talem eſt imagine calumniam vultus. Ad dextram conſidet quiſpiam auribus prælongis inſignis, quales ferè illæ Midæ ferunturs. Manum porrigit procul accedenti Calumniæ. Circumſtant eum mulierculæ duæ, Ignorantia, ni fallor, ac Suſpicio. Addit aliundè propera Calumnia, eximiè compta, vultu ipſo & geſtu corporis efferam rabiem, & iram æſtuanti conceptam pectore, præ ſe ferens, ſiniſtrâ facem tenens flammiuomam: dextrâ ſecum adoleſcentem capillis prehenſum, manus ad ſuperos tendentem, obteſtantemque immortalium deorum fidem, rapit. Anteit vir pallidus, in ſpeciem impurus, acie oculorum minimè hebeti, cæterùm planè ijs ſimilis, qui ſontico aliquo morbo contabuerunt. Hùc facilè conijcias & Liuorem eſſe.

καὶ μὲν καὶ ἄλλαι τινὲς δύο παροματοῦσι, προτρέπουσαι καὶ συνεισπομπεύουσαι, καὶ καταπομπεύουσαι τὸν διαβολήν· ὡς δέ μοι καὶ ταύτας ἡμιώνυμον ὁ συνηγητὴς τῆς ἀπάτης, ἡ μὲν ἐπιβουλή τις ἐστὶν, ἡ δὲ ἀπάτη. κατόπιν δὲ ἀκολούθει πάνυ πυθικῶς τις ἐσκευασμένη, μελανείμων καὶ κατεσπαραγμένη, μετάνοια δὲ καὶ αὐτὴ ὀνόματι· ἐπιστρέφει γοῦν ἐς τὸπίσω δακρύουσα, καὶ μετ' ὀφθαλμοῦς, πάνυ τὴν ἀλήθειαν προσιοῦσαν ὑπόβλεπουσα. ὅτω μὲν οὖν Ἀπελλῆς τὸν ἑαυτοῦ διάπυρον ἐπὶ τῆς γραφῆς ἐμιμήσατο. φέρε δὲ καὶ ἡμεῖς, εἰ δοκεῖ, κατὰ τὴν τοῦ Ἐφεσίου ζωγράφου τέχνην, διηγησώμεθα τὰ προσόντα τῇ διαβολῇ, πρότερόν γε ὅρῳ τινὶ περιγράψαντες αὐτὴν, ὅτω γὰρ ἂν ἡμῖν ἡ ἀπὸν γένηται Ἔστι τοίνυν διαβολὴ, κατηγορία τις, ἐξ ἐρημίας γινομένη τὸν κατηγορούμενον ἀνηβητα, ἐκ τοῦ μονομερῶς ἀνταντιλήπτως πεπισευμένη. τοιαύτη μὲν ἡ ὑπόθεσις τοῦ λόγου· τῶν δὲ ὄντων προσ

Quin & mulierculæ ali
quot Calumniam sequun
tur comites, quarum est mu
nus, dominam hortari, in
struere, comere, interpre
picturæ aiebat Insidias a
Fallaciam esse. A tergo
lugubri habitu, pullata la
ceráque Pœnitentia subse
quitur, quæ capite in ter
gum deflexo, cum lachry
mis ac pudore procul ve
nientem Veritatem excipit
Hac Apelles tabula casu
suos lusit. Iam & nos, si vi
detur, Ephesii pictoris e
xempla, recenseamus Ca
lumniæ rationes. [t] Princi
pio nobis effigianda est &
explicanda finitione qua
dam, quæ vice iconis fuerit
[u] Est enim Calumnia, dela
tio ementita odio, clancu
lùm reo calumniatori credi
ta, delato ad respondendum
ac refellendum non admis
so [x] Quæ definitio perso
perinde atque comicum ar
gumentum

πω

πων, καθάπερ ἐν τοῖς καμῳδίας, τοῦ διαβάλλοντος, καὶ τοῦ διαβαλλομένου, καὶ τοῦ πρὸς ὃν ἡ διαβολὴ γίγνεται, καθ' ἕκαστον αὐτῶν ἐπισκοπήσομεν, οἷα ἐκεῖνος ἔφαν τὰ γιγνόμενα. πρῶτον μὲν δὴ, ἂ δοκεῖ, παραγάγωμεν τὸν πρωταγωνιστὴν τοῦ δράματος, λέγω δὲ τὸν ποιητὴν τῆς διαβολῆς. οὗτος δὲ δὴ, ὡς μὲν οὐκ ἀγαθὸς ἄνθρωπός ἐστι, πᾶσιν οἶμαι γνώριμον· βλαβὴς γὰρ ὢν ἀγαθὸς, καὶ κακῶν ἄντος γνώριος ὢν πλησίον. ἀπ' ἔστν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, ἀφ' ὧν εὖ ποιοῦσιν αὐτοὶ τοὺς φίλους, ἐκ ἀφ' ὧν τοὺς ἄλλους ἀδικουμένους ἀντιῶνται, καὶ μισεῖσθαι παρασκευάζουσιν, οὐδαμοῦ, δόξαν ἀνοίας προσλαβόντας. ἔπειτα δὲ, ὡς ἄδικος τοιοῦτος, καὶ παράνομός ἐστι, καὶ ἀσεβὴς, καὶ τοῖς νόμοις ἐπιξύμιος, ῥάδιον καταμαθεῖν, τίς γὰρ οὐκ ἂν ὁμολογήσαι, τὸν μὲν ἰσότητα ἐν ἅπασι, καὶ τὸ μηδὲν πλέον, δικαιοσύνης ἔργα εἶναι· τὸ δὲ ἄνισόν τι καὶ τὸ πλεονεκτικὸν, ἀδικίας

gumentum, tribus constat, delatore, delato, & auditore calumniæ. Singulorum partibus defungemur, hanc acturi fabulam. Y Omnium, si lubet, primum producamus in medium, actus principem, & quasi præsultorem, auctorem calumniæ. Z Is quidem quàm minimè bonus vir sit, ignorat nemo. A Neque enim quisquam vir bonus amico damnum dare caussatur. Nam boni viri est hominum sibi animos conciliare, studio benè merendi de amicis, neutiquam inimicis criminandis. Vnde haud incommodè colliges, iniustum, sceleratum, impium, in summa, damnosum rebus communibus calumniatorem esse. B Nam quis est cui non videtur in vniuersum iustitiæ pensum æqualitas, & quod aiunt, Ne quid nimis: inæqualitas, & item quod nimium est, iniustitiæ? Qui

ὁ δ' ἐπὶ τῇ διαβολῇ κατὰ τῶν ἀπόντων λάθρα γρύζων, πῶς οὐ πλειόνεκτης ἐστὶν, ὅλων τὸν ἀκροατὴν ἀφιστὰς ἑαυτῷ, καὶ προκαταλαμβάνων αὐτοῦ τὰ ὦτα, καὶ ἀπροφάτως, καὶ τῷ λοιδορίᾳ πάντη πως ἄβατα κατασκευάζων αὐτὰ, καὶ τῆς διαβολῆς προεμπλησμένα; ἰσχάτης ἀδικίας τὸ τοιοῦτον, ὡς φῶμεν ἂν καὶ οἱ ἄριστοι τῶν νομοθετῶν, οἷον ὁ Σόλων, καὶ ὁ Δράκων, ἔνορκον ποιησάμενοι τοὺς δικαστὰς τὸ ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροᾶσθαι, καὶ τὸ πρὸς εὔνοιαν ἴσον τοῖς διωκομένοις ἀρυέμεναι, ἄρχοις ἂν ὁ τοῦ λοιδόρου λόγος παρατιθεὶς, θατέρου χάριν ἢ ἀμείνων φανῇ πρὸν δὲ γε ἀντεξετάσαι τὴν ἀκολασίαν τῆς κατηγορίας, πάντας ἀσεβῆ καὶ ἀνόσιον ἡγήσασθαι τοὺς κρίσιν. καὶ γὰρ ἂν καὶ αὐτοὺς ἀγανακτῆσαι τοὺς θεοὺς ἄποιμι, εἰ τῷ μὲν κατηγόρῳ μετ' ἀ-

Qui verò clanculùm ab senem insectatur, æquali tatis metas egreditur: quip pe auditorem sibi totum a ferit, aures eius anteuertit obstruit, & inuias respon furo, calumnijs refertas, ef ficit. C Ea sanè extre ma est iniuria, vel opti morum legumlatorum iudi cio Solonis & Draconis D. qui iureiurando Sena tum Athenienſem adstrin xêre, vt pari benignitat gratiâque tam reum quàm actorem iudex audiat, dum alterius causam honestiorem intelligat. Sceleſtum & cru dele iudicium esse, si quis statuatur antea, quàm cum accusatione comparata si defensio. Ad hæc, sibi ma lè propitios deos reddun iudices isti, qui cùm accu santi aures liberè indulse rint, reo denegant, aut præ stigijs capti delatorijs musi

tante

θείας, ἃ θέλει λέγειν, ἐπιτρέποιμι, ἀπροφάξαντος ἅπως κα τηγορουμένῳ τὰ ὦτα, ἢ τὸ σῶμα σιωπῶντος, καταψηφίσοι

μεθ

μυθᾶ τῷ πρὸς ἕτερον λόγῳ διαφερομένοι. ὥστε οὐ κατὰ τὸ δίκαιον, καὶ τὸ νόμιμον, καὶ τὸν ὅρκον τὸν δικαστικὸν, φαίη τις ἂν γίγνεσθαι τὰς διαβολάς. εἰ δὲ τῷ μὴ ἀξιόπιστοι δοκοῦσιν οἱ νομοθέται, παραινοῖτ' ἄν τις, διὰ καλὰς καὶ ἀμεμπτους ποιεῖσθαι τὰς κρίσεις, ποιητῇ μοι δοκῶ τὸν ἄριστον ἐπαγαγεῖν τῷ λόγῳ, οὗ μάλα περὶ ταύτων ἀκριβῶς, μᾶλλον ἢ νομοθετήσαντα. φησὶ δὲ, Μήτε δίκην δικάσῃς, πρὶν ἀμφοῖν μύθον ἀκούσῃς. ἐπίσταται γὰρ, οἶμαι, καὶ οὗτος, ὡς πολλῶν ὄντων ἐν τῷ βίῳ ἀδικημάτων, οὐδὲν ἂν τις εὕροι χεῖρον, οὐδὲ ἀδικώτερον, ἢ ἀκρίτους τινὰς, καὶ ἀμοίρους λόγων καταδικάζεσθαι, ὅπερ ἐξ ἅπαντος ὁ διαβάλλων ἐπιχειρεῖ ποιεῖν, ἄκριτον ἄγων τὸν διαβαλλόμενον τῇ τοῦ ἀκούοντος ὀργῇ, καὶ τῇ ἀπονοίᾳ τῷ λαθραίῳ καὶ λαθησομένῳ παραρούμενος. καὶ γὰρ ἀπαρρησίαστος, καὶ δόλος ἅπας ὁ ζητητὴς ἀνθρω-

tantes condemnant. Tantum à iusto, æquo, bono, legibus & iureiurando senatus benè constitutæ ciuitatis calumnia discrepat. Iam si cui dubiæ fidei legum conditores videntur, quorum decreta commonent, iustitia, non studio partium iudicare, is E longè optimi Poëtæ impendiò scitam sententiam, imò verò legem sacrosanctam audiat:

Nec F nisi librato dirimat sententia litem,

Parte quid ex vtraque queat examine causa.

Nimirum vates intelligebat, ex omnibus nullam esse neque grauiorem, neque audaciorem iniuriam, quàm indicta causa quenquam mortalium damnare. Id verò ex omni parte calumniator molitur, vti cum furore ac vecordia hominis coram quo res agitur, indefensum reũ committat, defensurum parteis suas clanculariâ sectione arceat. Adeò enim hoc ho-

ἄνθρωπος, οὐδὲν ἐς τὸ ἐμφανὲς ἄγωγον, ἀπ' ὤσπερ οἱ λοχῶντες, ἐξ ἀφανοῦς πόθεν ἐξώρμησαν, ὡς μηδὲ ἀντιτάξασθαι δυνατὸν εἶναι, μηδὲ ἀντεπαμύνασθαι, ἀπ' ἐν ἀφυλακίᾳ καὶ ἀγνοίᾳ τοῦ παλίμου διαφθείρεσθαι, ὃ μέγιστόν ἐστι σύμβολον τοῦ μηδὲν ὑγιὲς τοὺς διαβάλλοντας λέγειν, ἐπεὶ εἴ τις γε τἀληθῆ κατηγοροίη ἑαυτῷ συνείσεται, οὕτως, οἶμαι, καὶ εἰς τὸ φανερὸν διελέγχεται, καὶ διαυθωΐα, καὶ ἀνεξετάστως ὁ λόγος, ὥσπερ εἰδὼς ἀφ' ἑαυτοῦ πεφανοῦσθαι μεμαρτυρημένος, ἐνίοτε καὶ ἀπάντων χάσκουσι κατὰ τῶν πολεμίων. ἴδοι δ' ἄν τις τοὺς τοιούτους μάλιστα ἐν τοῖς βασιλέως αὐλαῖς, καὶ περὶ τὰς τῶν ἀρχόντων καὶ διαφανῶν φιλίας ἀνδρουμένους, ἔνθα πολὺς μὲν ὁ φθόνος, μυρία δὲ ὑπόνοια, πάμπολλαι δὲ διαβολῶν καὶ διαβολέων ἐπιθέσεις. ὅπου γὰρ ἀεὶ

hoc hominum genus obnoxium est formidini, adeò nihil audet palàm, sed perinde atque qui ex insidijs transuersi hostem inuadunt, ex abdito alicunde speculatur, vt non sit qui contrà vel mittere telum, vel manu contendere possit, hostisq; ignarus aduersarij, fraudisq; inscius pereat. H *Quod profectò minimè fallax indicium est, in calumnia nihil ineſſe veri, nihil sani prorsum. Nam qui accusaturus quempiam, sibi conscius est veri, procul dubio & palàm audet aduersarium incessere, corrigere, purgantem crimen ferre: vt in bello, qui iusta acie vincere hostem palàm potest, turpe ducit astu & insidijs certare.* I *At hoc genus homines in aulis regijs spectare plurimos datur, optimatum fauorem hisce artibus ambientes, vbi scilicet & inuidia crebra, & variæ suspiciones, & assentãdi criminandiq; occasio multiplex in promptu est.* K *Siquidem ibi*

quò

δὲ μείζους ἐλπίδας ἐνταῦθα ἢ οἱ φθόνοι χαλεπώτεροι, καὶ τὰ μίση ἐπισφαλέστερα ἢ ζηλοτυπίαι διακοτεχνέσθαι. πάντοθεν οὖν ἀκμάζους ὀξὺ διδόρκασι, καὶ ὥσπερ οἱ μονομαχοῦντες ἐπιτηροῦσιν, εἴ που τι γυμνωθὲν μέρος θιγόντες τοῦ σώματος· καὶ πρῶτος αὐτὸς ἕκαστος ἂν βουλόμενος, παρωθεῖται, καὶ παραγκωνίζεται τὸν πλησίον, καὶ τὸν πρὸ αὐτοῦ, εἰ δύναιτο, ἀποσπᾷ, καὶ ἀποσκιλίζει ἔνθα ὁ μὲν χρηστὸς ἀλεχνῶς ἐνθὺς. ἀνάτρεπται, καὶ παρασύρεται, καὶ τὸ τιλουμῶον ἀτίμως ἐξέωσται. ὁ δὲ διαβολικώτερος, καὶ πρὸς τὰς διαβολὰς διακοηθείας πιθανώτερος, εὐδοκιμεῖ, καὶ ὅλως φθάσας κρατεῖ. τὰ γὰρ τοῦ Ὁμήρου πάνυ ἐπαληθεύσασιν, ὅτι Ζεὺς ἐνυάλιος, καὶ τὸν κλαυσίουλα διατίθεται. διαγαρουῦ ὡς ὁ περὶ μικρῶν τὸ ἀγῶν ὂν, ποικίλας διὰ ἀπάτων ὁδὸς ἐπινοοῦσιν,

quò pluribus plura ſpes oſtentat, eò neceſſe eſt maiore inuidia, ſæuioribus odijs, æmulatione callidiore certari. Illic videas licet, quàm acres alter in alterum oculos defigat, quâ curâ obſeruet, veluti ſingulari certamine congreſſus, ſi quid vſpiam in alterius corpore fortè fortuna nudum aut malè munitum conſpiciat, quod ferire feliciter poſſit. Ita ſtudio cuique eſt, cùm ipſe primus eſſe cupit, vt proximum deijciat, exturbet, conuellat, proculcet. Hic ſi quis eſt vir frugi, temerè euertitur, illuditur, denique ignominiosè exterminatur. Contrà qui aſſentandi paulò peritior eſt, & habilior ad mentiendum ingenio probatur, ſuperat. Sanè omninò iuxta M Homeri carmen eſt huius certaminis alea:

Vndique communi ſæuitur Marte, pariq;
Victuſq; victorq; cadunt fato. ——

Alium ſubinde alius alia via aggreditur, vt ferè fieri ſolet, ſicubi de magnis agitur commodis, ſed per calumnias iter eſt.

vt

ὧν ταχίστη καὶ ἀσφαλεστάτη ὁδὸν ἡ τῆς δυσβουλίας, τὸ μὲν ἀρχὴν ἀπὸ φόβου μισοπλουτίαν λαμβάνουσα, οἰκτρότερα δὲ μὴ πρᾶγμα ἐπάγουσα τὰ τῶν, καὶ πολλῶν συμφορῶν ἀπάθεια. ὁ μὲν τοι μικρὸν, ἀλλ' ἁπλοῦν ὂν τοῦτο, ὡς ἄν τις ὑποπάθοι, ἀπὸ πολλῆς μὲν τέχνης, ἐκ ὀλίγης δὲ ἀγχινοίας, ἀκριβοῦς δὲ τινος ἐπιμελείας δεόμενον. ὃ γὰρ ἂν τοσαῦτα ἔβλαψεν ἡ δυσβουλὴ, εἰ μὴ πιθανόν τινα τρόπον εἰσήνεγκε, δι' ἂν μετίσχυσε τοῦ πάντων ἰσχυροτέραν ἀλήθειαν, εἰ μὴ πολὺ τὸ καὶ ἐπαγωγὸν πιθανὸν καὶ μυεία ἅπαξ παρασκεύασε κατὰ τῶν ἀκουόντων. δυσβάστακτα μὲν οὖν ὡς τὸ πολὺ μάλιστα ὁ τιμοκρατικὸς, καὶ δὴ τοῦτο τοῖς ὑπολειπομένοις αὐτοῦ ἐπίφθονος· ἅπαντες γὰρ ὡς δι' ἐπιτοξάζονται. καθάπερ τι κώνωπα καὶ ἐμπόδιον πορφύροντες. καὶ ἕκαστος οἴεται πρῶτος αὐτὸς ἔσεσθαι, ἢ μοχθηρὸν ἐκεῖνον ἐκπο-

vt compendiarium, ita minimè ſecurum. Principia inuidiæ debent, inter ſpémque metúmque fluctuanti: exitus nihil non miſerabile, tragicum, calamitoſum habet. N Cæterùm quadruplatoris ipſum quoque ſtudium nequaquam facile eſt, ſimpléxve, quanquam ita fortaſſe videatur: ſed arte multiplici, ſolertia peculiari, indefeſſa denique & accurata diligentia opus habet. Neque enim noxia fuerit calumnia, niſi in ſpeciem ſimilia vero narret: neque temerè O cunctarum alioquin rerum dominam Veritatem ſuperauerit, niſi auditorem argumentoſa & probabili actione, in ſumma P mille modis fallat. Q Porrò defertur is plerunque, qui honore quodam alios præſtat, nempe ijs inuidioſus, qui ſpe illius fruſtrati ſunt. Quò fit, vt omnium telis affectetur, ceu obex qui viam aſſequendæ dignitatis alijs intercluſerit: ſíq; primos tum ſinguli fore confidunt, ſi ſublimem iſtum loco

ἐκπολιορκήσας, καὶ τῆς φιλίας ἀφοσιωσάμενος, οἷόν τι καὶ ἐπὶ τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν, ἐπὶ τῶν δρομέων γίγνεται. λαμπὰς γὰρ ὁ μὲν ἀγαθὸς δρομεὺς, τῆς ὕσπληγγος καὶ ἐνθὺς διαπεσούσης, μόνον τοῦ πρόσω ἐφίεται· καὶ τὴν διάνοιαν ἀρτείνας πρὸς τὸ τέρμα, μᾶλλον τοῖς ποσὶ τὴν ἐλπίδα τῆς νίκης ἔχων, ὡς πλησίον ἤδη διαπεραιῶν, ἀδιάφορόν τι τῶν διὰ τὸν ἀγωνίσασθαι πολυπραγμονεῖ· ὁ δὲ κακὸς ἐκεῖνος, καὶ ἄναλος ἀγωνιστὴς, ἀρχὴν τὴν ἐκ τοῦ τάχους ἐλπίδα, ἐπὶ τὴν κακοτεχνίαν ἐτράπετο· καὶ τοῦτο μόνον εἰς ἅπαντος σκοπεῖ, ὅπως τὸν πρέχοντα ἐπισχὼν ἢ ἐμποδίσας ἐπισωμιᾷ, ὡς ἂν τούτου διαμάρτοι. ἐκ ἄρ ποτε νικῆσαι δυνάμενος. ὁμοίως δὲ τούτοις, καὶ τῆς φιλίας τῶν εὐδαιμόνων γίγνεται· οἱ γὰρ πρέχων αὐτίκα ἐπιβουλεύεται, καὶ ἀφύλακτος ἐν μέσῃ πληθὺς τῶν δυσμενῶν ἁρπάζεται· οἱ δὲ ἀγαπῶντες, καὶ φίλοι δοκοῦσιν, ὡς

loco demoliti sint, ab amicis abalienârint. R Tale quiddam in gymnico cursu fieri consueuit, vbi si quis est cursor ingenuus, statim ruptis carceribus primas affectans, & animum ad stadij metas adijciens, spe victoriæ è robore suo concepta, S neque sequenti incommodat, neque omnino laboris huiusce socijs quicquam struit remoræ. Contrà qui malitiosus, imbellis, eneruis contendit cursu cum alijs, desperatis viribus in fraudem intentus agitur, atque in vniuersum hoc vnicum spectat, quà currentem occupet, impediat, ac intercludat: & ni succedat actus, non est vt vllo alio modo vincere possit. Haud aliter in ambiendis magnatum amicitijs accidit, vbi si quis feliciter anteuertit, in medias continuò labitur insidias, & incautus ab æmulis captus discerpitur. T Hi deinde amari, coli, amici videri incipiũt

εἰς ὧν ἅπαντας βλάπτειν ἱκανὸν, τό, τι ἀξιόπιστον τῆς διαβολῆς οὐχ ὡς ἔτυχεν ἐπιτηροῦσιν, ἀλλ' ἐν τούτῳ τὸ πᾶν αὐτοῖς ἔργον, ἀλλοτρίου τινὸς ἁψασθαι ἀπρεποῦς, μηδὲ ἀπόπτου. ὡς γοῦν ἐπὶ πολὺ τὰ προσόντα τῷ διαβαλλομένῳ πρὸς τὸ χεῖρον μεταβάλλουσιν, οὐκ ἀπιθάνους ποιοῦνται τὰς κατηγορίας, οἷον τὸν μὲν ἰατρὸν διαβάλλουσιν, ὡς φαρμακέα, τὸν πλούσιον δὲ, ὡς τύραννον, τὸν τυραννικὸν δὲ, ὡς πρδοτικόν. ἐνίοτε μέν τοι καὶ ὁ ἀκροατὴς αὐτὸς ἐπιβάλλει τῆς διαβολῆς τὰς διαφορὰς, καὶ πρὸς τὸν ἐκείνου τρόπον οἱ κακοήθεις αὐτοὶ ἁρμοζόμενοι, εὐστοχοῦσιν. ἢν μὲν γὰρ ζηλότυπον αὐτὸν ὄντα εἰδῶσι, λεγέτωσι, φησὶ, τῇ γυναικί σου παρὰ τὸ δεῖπνον, καὶ ἀπιδὼν εἰς αὐτὴν ἀπεστέναξε. καὶ ἡ Σπαζονίκη πρὸς αὐτὸν οὐ μάλα ἀηδῶς, καὶ ὅλως ἐρωτικὴ, καί τινων καὶ μοιχικαὶ πρὸς αὐτὸν αἱ διαβολαί.

vel ob id vnum, quòd bonis incõmodârint. Iam vti probabilem & dignam fide calumniam faciant, non quod fortuitò casus ostendit, prehensant: sed in hoc toti sunt, vt accurato delectu obseruent, ne quid absonum aut alienum à causæ fide incidat. V Adeò rationes eius quem criminantur, vniuersas in peiorem partem trahunt, suspectas reddunt, quò fidem addant accusationi. Medicum insimulant veneficij, magnificum ciuem affectatæ tyrannidis, tyrannum proditionis. Interdum auditoris affectus sua calumnijs discrimina suppeditat, cum quo si veteratores isti & nugiuendi suas technas comparent, aptè illuditur. Quòd si auditorem zelotypum norint: annuit, inquiũt, ille vxori tuæ inter epulas, & defixis in eam oculis alto suspiria pectore duxit, vxor vicissim suaue quiddam & amatorium, alia item quæ ad suspicionem adulterij

μαβολαί· ἢν δὲ ποιητικὸς ᾖ, καὶ ἐπὶ τούτῳ μίσος φρονῇ, μὰ Δί', ἐκλωᾶσί σου Φιλόξενον τὰ ἔπη, καὶ διίσυρε, καὶ ἄμετρα ἔπεσιν αὐτὰ, καὶ ἐκποσώθετα. πρὸς δὲ τὸν εὐσεβῆ καὶ φιλόθεον, ἄθεος καὶ ἀνόσιος ὁ φίλος διαβέλλεται, καὶ ὡς τὸ θεῖον παροξύνεται, καὶ τὴν πρόνοιαν ἀρνοῦται. ὁ δὲ ἀκούσας, εὐθὺς μύωπι διὰ τοῦ ὠτὸς τυπεὶς, διακινεῖται, ὡς τὸ εἰκὸς, καὶ ἀπέστραπται τὸν φίλον, οὐ πεπειραμένος τὸν ἀνεξέλεγκτον ἔλεγχον. ὅλως γὰρ τὰ ζητούμενα ἐπινοοῦσι καὶ λέγουσιν, ἃ μάλιστα ἴσασιν εἰς ὀργὴν διαβάλλοντα πρὸς ἀλλήλους τὸν ἀκροατήν. καὶ ἔνθα πρῶτός ἐστιν ἕκαστος, ἐπισάμενοι, ἐπ' ἐκείνων τοξεύουσι, καὶ ἀποντίζουσιν εἰς αὐτὸν, ὥστε τῇ παραυτίκα ὀργῇ τεταραγμένον, μηκέτι σχολὴν ἄγειν τῇ ἐξετάσει τῆς ἀληθείας· ἀπὸ δὲ ἑνὸς θέλῃ τις ἀρκεῖσθαι, μὴ ποιεῖσθαι τὴν παραδόξῳ τῆς ἀκροάσεως, ὡς ἀληθῶς κατεγνωσμένον. ἀνοσιώτατον δὲ

adulterij faciunt. Sin poëticæ studiosus, ea sibi arte præter modũ placeat, & Philoxeno, aiunt, carmen tuum non probatur: hiulcum, lege solutum censetur. Ad religiosum: En ille de pietate, deq; dijs malè sentit, sacra detestatur prouidentiam vniuersi gubernatricem pernegat. Tum auditor Y ceu œstro in auriculam immisso excandescit, vt pro re conijcere licet: & amicum ab se, impos animi, re ipsa nondum contentè cognita, missum facit. Z Talia ferè sunt quæ ab impuris istis confingunter, videlicet ad irritandos audientium animos maximè accommoda. Tum qua parte singuli præstant, eam potissimùm iaculis suis obnoxiam ij faciunt, ne quod auditor subita interturbatus ira, vero cognoscendo colloceț otium: deinde sese purgatus vero non fiat hominis copia, quem criminis admiratio specieq; veri occupârunt.

ἀνυσιμώτατον γὰρ ὂν τὸ ἔμ-
μ(ε)τῆς διαβολῆς, τὸ ὑπεναν-
τίον τῆς ἀκούοντ(ος) ἐπιθυ-
μίας, ὁπότε καὶ παρὰ Πτο-
λεμαίῳ, ᾧ Διονύσῳ ἐπι-
κλαθέντι, ἐγένετό τις, ὃς
διέβαλε τὸν Πλατωνικὸν
Δημήτριον, ὅτι ὕδωρ τι πί-
νει, καὶ μόν(ος) τῶν ἄλλων
γυναικεῖα οὐκ ἐνεδύσατο ἐν
τοῖς Διονυσίοις· καὶ εἰ μὲ-
λεηθεὶς, ἔωθεν ἐπινί τι, πάν-
των ὁρώντων, καὶ λαβὼν τα-
ραντινίδιον, ἐνεμβάλοιό τε,
καὶ περιῤῥήξαιτο, ἀπολώλει
ἄν, ὡς οὐκ ἀλόμεν(ος) τοῦ βίου
τοῦ βασιλέως, ἀλλ' ἀντισο-
φιστὴς ὤν, καὶ ἀντίτεχν(ος)
τῆς Πτολεμαίου τρυφῆς. πα-
ρὰ δ' Ἀλεξάνδρῳ μειρακί
ποτε ἂν ἀπαιτῶν διαβολὴ
λέγοιτο, εἰ ἔλοιτό τις μὴ σέ-
βειν, μηδ' προσκυνεῖν τὸν Ἡφαι-
στίωνα. ἐπὶ γὰρ ἀπίθανῳ Ἡ-
φαιστίωνι. ὑπὸ τοῦ ἔρω(τος) Ἀ-
λεξάνδρ(ος) ἐβουλήθη θεὸν θέ-
σθαι καὶ ζῶντ(ος) τῇ λοιπῇ μεγα-
λουργίᾳ, καὶ βιὸν χειροτονῆ-
σαι τὸν τελετικόν. οὐδὲν
γὰρ ἀνίησαν οἱ πό-
λεις,

Etenim dici nō poteſt quàm inſtructa ſit, quantūq; valeat calumniæ fácies, ſi quando α cum cupiditatibus auditoris conflictatur. β Quondā apud Ptolemæum, cui Dionyſio cognomē fuit, quiſpiā Demetriū Platonicū accuſauerat, quòd in Bachanalibus aquā biberet, ſoluſq; omniū mnliebribus non veſtiretur: de quo, niſi accerſitus ad regē manè palàm vino libaſſet, & γ inſtita muliebri amictus, ad numeros δ Dithyrambicos, cymbalorumq; modos ſaliſſet, planè actū erat, quòd & regium exemplū nō eſſet imitatus. & aſpernaretur Dionyſiorū molliciem. Apud Alexandrum grauiſſimi criminis reus fiebat, qui colere & adorare Hephæſtiona nollet: nam poſteaquam is viuis exceſſit, amore victus Alexander, effuſo animo ad reliquam funeris magnificentiam additum voluit, vt mortuos inter deos Hephæſtion haberetur. Continuò ei templa ciuitates

ἅπας, καὶ τιμὴν διαθιδρύ-
το, καὶ βωμοὶ, καὶ θυσίαι
καὶ ἑορταὶ τῷ διανῷ τού-
τῳ θεῷ ἐπιτελοῦντο. καὶ ὁ
μέγιστος ὅρκος ἦν ἅπα-
σιν, Ἡφαιστίωνος. ἀδικεῖ τις
ἢ μαλιάσαι πρὸς τὰ γι-
γνόμενα, ἢ μὴ φαύλοις πά-
νυ ἐνσεβῶν, θάνατος ἐπί-
κειτο ἀμφίλαφος. ὑπολαμβάνον-
τος δὲ οἱ κόλακες τὴν μα-
νιώδη ταύτην τοῦ Ἀλε-
ξάνδρου ἐπιθυμίαν, πρέ-
σβεις ἔπεμπον ἐνθένδε, καὶ ἀνα-
χωρήσεις, ὀνείρατα διηγού-
μενοι τοῦ Ἡφαιστίωνος, ἐπι-
φανείας τινὰς, καὶ ῥήματα προσάπτοντες αὐτῷ, καὶ
μαντείας ἐπιφημίζοντες. καὶ
τέλος, ἔθνος παρίδρυσε καὶ
ἀλεξικάκῳ θεῷ. ὁ δὲ Ἀλέ-
ξανδρος ἤδιστό τι ἀκούων.
καὶ τὰ τελευταῖα, ἐπίστευε,
καὶ μέγα ἐφρόνει, ὡσα-
νεὶ οὐ θεοῦ παῖς ἂν μόνον,
ἀλλὰ καὶ θεοὺς ποιῶν ἀυ-
τάμβος. πόσους οἰόμε-
θα τῶν Ἀλεξάνδρου φίλων
παρὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον α-
πολαῦσαι τῆς Ἡφαίστου
θειότητος, ἀβληθέντας,

uitates pleræque dicârunt, delubra condiderunt, aras, ſacra, feriasque nouo Deo ſanxerunt. Iuſiurandum omnium religioſiſſimum Hephæſtionis nomine fuit. Capitale erat, ſi quis hac parte vel contaretur, vel neglectim coleret. Hic euiratus affectus, hæc veſania, fuit aſſentatoribus occaſioni accendendi inflammandiqúe regis. Narrabantur inſomnia, viſæ Hephæſtionis vmbræ, prædicabantur illius reſponſa. Denique aræ & ſacra dicata ſunt familiari & malorum vindici Deo. Proinde cum his Alexander initiò mirè oblectaretur, tandem ita captus eſt, vt fidem quoque adhiberet, gloriareturqúe quòd non modò diis genitus eſſet, ſed deos quoque ipſe faceret. Quo tempore quantum putamus amicorum Alexandri, afflixit Hephæſtionis diuinitas!

ὡς δὲ τιμᾶσθαι τὸ κοινὸν ἅπαντων θεὸν, καὶ ὅσοι τοῦ ἐξελαθέντας, καὶ τῆς βασιλέως εὐνοίας ἐκπεσόντας· τότε καὶ Ἀγαθοκλῆς ὁ Σάμιος, ταξιαρχῶν παρ' Ἀλεξάνδρῳ, καὶ τιμώμενος παρ' αὐτοῦ, μικρὸν ἔδει συγκαθειρχθῆναι λέουσι, διαβληθεὶς ὅτι δακρύσειε παριὼν τὸ Ἡφαιστίωνος τάφον. ἀλλ' ἐκείνῳ μὲν ἐγένετο βοηθῆσαι Περδίκκας, ἐπομοσάμενος καὶ τὰ πάντων τῶν θεῶν, καὶ τὰ Ἡφαιστίωνος, ὅτι δὴ ἐμφανέστατά οἱ φανείη τὸν θεὸν, ἐπισκῆψαι εἰπεῖν Ἀλεξάνδρῳ φέρεσθαι Ἀγαθοκλέους· ὁ γὰρ ὡς ἀφιξόντα, δὴ ὡς ἐπὶ νικηφόρῳ δακρύσαι ἀπὸ τῆς πάλαι σωτηρίας μνημονεύοντα. ἦν γὰρ ἐμπλακεὶς, καὶ ἡ διαβολὴ τότε μάλιστα χώραν ἔσχε, πρὸς τὸ Ἀλεξάνδρου πάθος εὐαπιθανώτερον. καθάπερ γὰρ ἐν πολιορκίᾳ ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ καὶ ἀπόκρημνα καὶ ἀσφαλῆ τείχη προσίασιν οἱ πολέμιοι,

Si quibus non videretur cōmune numen venerari, accusabantur, deportabantur, gratia regia excidebāt. Tum Agathocles Samius, qui primos aliquādiu ſordines apud Alexandrum duxerat, magnis item ab rege honoribus auctus, parùm abfuit quin cum leonibus committeretur, criminatus quòd illachrymaſſet præteriens Hephæſtionis ſepulchrum. Verùm Perdicca hominem ſeruauit, deos omneis, ipſumq; Hephæſtiona iuratus, eum ſibi in venatione auguſta ſpecie Deum clarè viſum, mandaſſe vt Alexandro diceret, pareendum eſſe Agathocli, qui non hoc lachrymaſſet, quòd aut vana ſibi Hephæſtionis diuinitas videretur, aut mortem miſeratus eſſet communem: ſed priſtinæ conſuetudinis & mutui amoris memoria permotum eſſe. Sic igitur affecto Alexandro, locus aſſentationi & calumniæ aptiſſimus fuit. Nam perinde atque oppugnaturi vrbes, non quà probè munitæ ſunt alto, præcipiti ac ſolido mœnium opere, hoſtes inuadunt: ſed vbi

ἀλλ' ἐν ᾗ ἀφύλακτόν τι μέρος ἢ σαθρὸν ὀχύρωμα, ἢ ταπεινὸν, ἐπὶ τοῦτο πάσῃ δυνάμει χωροῦσιν, ὡς ῥᾷστα παρεισδυῶσι, καὶ ἐνεῖναι δυνάμενοι. ὅτῳ καὶ οἱ διαβάλλοντες, ὅ, τι ἂν ἀσθενὲς ἴδωσι τῆς ψυχῆς, καὶ εὐσαθρον καὶ εὐεπίβατον, τούτῳ προσβάλλουσι, καὶ προσάγουσι τὰς μηχανὰς, καὶ τέλος ἐκπολιορκοῦσι, μηδενὸς ἀντιλαμβανομένου, μηδὲ τὴν ἔφοδον ἀποθομένου. εἶτ' ἐπειδὰν ἐντὸς ἅπαξ τειχῶν πέσωσιν, πυρπολοῦσι πάντα, καὶ φλέγουσι, καὶ σφάττουσι καὶ ἐξελαύνουσιν, οἷα ἑνὸς ἁλισκομένης ψυχῆς καὶ ἐξωθραποδισμένης ἔργα εἶναι. μηχανήματα δὲ ἀνθ' ὧν κατὰ τοῦ ἀπόντος ἤ τι ἀπάτης, καὶ τοῦ ψεύδους, καὶ ἐπιορκίας καὶ προσλιπάρησις καὶ ἀναισχυντία, καὶ ἄλλα μυρία δολουργήματα. ἡ δὲ μιγὶς πασῶν ἡ κολακεία καὶ συγγενὴς, μᾶλλον δὲ ἀδελφή τις ἔσα τῆς διαβολῆς. οὐδεὶς γοῦν ὅτῳ γνήσιος ἐν-

sed vbi sentiunt quamminimè defendi, muniri, muros acceſſu faciles, collapſos, hac omnibus viribus certatim contendunt, quò citra difficultatem irruere, ac potiri rebus queant: ita qui criminandis alijs deſudant, quod in auditoris animos languidum, fragile, facile ſubactu vident, in eam partem traducunt coguntque machinas ſuas. Demum quando inſultus hoſtileis nemo præſentit, nedum non obnititur, expugnant. Iam intra muros cuncta igni ferróque deuaſtant, excidunt, populantur: qualia vero ſimile eſt capto & in ſeruitutem redacto animo fieri. x *Arma ſunt iſtis aduerſum abſentem, fallacia, mendacium, periurium, ſupplicium, impudentiæ: denique innumeræ impoſturæ, ac malicioſæ cautiones. Omnium maximè præſens, & longè efficaciſſima Aſſentatio, Calumniæ cognata, imò ſoror. Quippe nemo hominum tam generoſo eſt pectore, ſi,*

ει, καὶ ἀδαμάντινον τεῖχος τῆς ψυχῆς προβεβλημένος. ὃς οὐκ ἂν ἐνδοίη πρὸς τὰς τῆς κολακείας διαβολὰς, καὶ ταῦτα ἐπορυττόντας, καὶ τοὺς θεμελίους ὑφαρπάζοντας τῆς διαβολῆς. καὶ τὰ μὲν ἐκτὸς ταῦτα, ἔνδοθεν δὲ πολλοὶ προδοσίαν συναγωνίζονται, τὰς χεῖρας ὀρύττουσαι, καὶ τὰς πύλας ἀναπετῶσαι, καὶ πάντα τρόπον τῷ ἀνδρὶ ζῶν ἀκούοντος συμπροθυμοῦνται· πρῶτον μὲν, τὸ φιλόκαινον, ὃ φύσει πᾶσιν ἀνθρώποις ἐνάρχεται, καὶ τὸ ἀψίκορον· ἔπειτα δὲ, τὸ πρὸς τὰ παράδοξα τῶν ἀκουσμάτων ἐπόμενον. οὐ γὰρ οἶδ' ὅπως ἡδόμενα πάντων λαθραίως, καὶ πρὸς τὰς λεγομένας, καὶ μεταξὺ ἐπινοίας ἀκούοντος. οἶδα γοῦν τινας οὕτως ἡδέως γαργαλιζομένους τὰ ὦτα ὑπὸ τῶν διαβαλλόντων, ὥσπερ ὑπὸ τοὺς πτεροῖς ἡδομένους. ἐπειδὰν τοίνυν τοιούτων ἁπάντων συμμαχούμενοι προσπέσωσι, καὶ τὸ λοιπὸν ἀνδρὶ, οἶμαι,

etiam adamantino septus muro, qui cùm calumniæ concedat, non idem assentatione vincatur. Hæc foris recti iudicij ceu fundamenta suffodit ac subruit. Intus coniurati cum hostibus proditores, irruentes adiuuant, manus porrigunt, portas aperiunt, & modis omnibus connituntur vt auſculiatorem calumnia sibi seruum faciat. Sunt autem proditores, de quibus dico, μ nouandi cupido, natura humanis ingeniis consita, præsentium item fastidium, sequax eorum animus quorum admiratione capitur. Nescio enim quî fit, vt omnes amore sui immodico admiratio furtim rapiat, & suspicionibus illectet. Quosdam equidem comperi studio calumniæ adeò suauiter titillari auriculas, vt si pennis confrices. Proinde talibus adiuti suæ ciis calumniatores cùm ceruerint, cuncta pro viribus euertunt:

μαι. κὴ ὅτι δυσχερὲς ἡ νίκη γί-
γνοιτο, μηδ' ὑφὸς ἀνδρὸς ἀπολο-
μένου, μηδὲ ἀμυνομένου τὰς
πληγὰς, ἀπὸ τ' ἂν ἀκούον-
τος ἑκόντως ἑαυτὸ ἐνδιδόντ', ἢ
δραπετεύοντος δὲ τῷ ἐπιβου-
λεύοντι ἀγνοοῦντος. ὥσπερ γὰρ ἐν
νυκτὶ πόλεως ἁλούσης, καθεύ-
δουσι οἱ δραπετεύοντες φοβού-
μενοι. καὶ τὸ πάντων οἰκτι-
στον, ὃ μὴ ὀκ ἐάσας τὰ ἐγγεγημέ-
να, προέρχεται ὡς φίλῳ φανε-
ρὸς, ἄτε μηδὲν φαῦλον ἑαυ-
τῷ συνειδώς, μὴ τὰ συνή-
θη λέγει μὴ ποιεῖ, παντὶ τρόπῳ
ὁ ἄθλιος ἐνεδρευόμενος. ὁ δ', ἢν
μὲν ἔχῃ τι γενναῖον μὴ ἀνελεύθερον
μὴ παρρησιαστικὸν, ἀνθυπεξέρ-
χεται τῷ ὀργῇ, μὴ τὸν θυμὸν
ἐξέχεε. καὶ τέλος, τῷ ἀπολο-
γίαν προσφόμενος, ἔγνω μά-
λιστα κατὰ τοῦ φίλου πρωξυ-
μένος. ἢν δὲ ἀγεννέστερος καὶ
παπυότερος, προέρχεται μὲν, μὴ προ-
μαλιᾶται τοῖς χείλεσιν ἄκροις,
μισεῖ δὲ μὴ λάθρα τοὺς ὀδόντας
ἐπιτρίβει, μὴ ὡς ὁ ποιητής φησι,

Βυσσοδομεύει

euertunt: nec magno emitur victoria, vbi nemo repugnat, nemo vim tormentorum sustinet, aut iaculis iacula mutat: sed qui auscultat, ipse sese sponte sua in manus hostium dedit. Interim ignarus insidiarum est, qui accusatur. Nam haud aliter qui deferuntur, atque qui captis vrbibus pereunt, dormientes trucidantur. Et quod est in primis mirabile, & nescius se reum haberi, neque cuiusquam sibi sceleris conscius, amico candidè congreditur, familiariter compellat, facitque pro more, iam antè vndique circumuentus insidijs miser. Tum ille, si homo ingenuus est, & liber, confidénsque, frangit iram, & effundit animum, defensionem recipit, agnoscítque se frustra aduersus amicum exacerbatum fuisse. Sin autem est indole seruili, & malè mascula, audit quidem, & summis arridet labris: verùm odit, & clanculùm dentibus frendit, ac (vt inquit poëta)

Ενοσοκομούντι τῷ ὀργιλῷ οὖν
δὴ ἐγὼ ἀνδρὶ οἶμαι ἀλιτηρίου
ρου, καὶ λυπηρίστερον, ἐνδια
κόντα τὸ χεῖλος, ἐπιτρίφειν
τῷ χολῇ, καὶ τὸ μῖσος ἐν αὐ-
τῷ κατάπλεον αὔξειν, ἕτε-
ρα μὲν λανθάνοντα ἐνὶ φρεσίν,
ἄλλα δὲ λέγοντα, καὶ ὑποκινού-
μενον ἐπῳδῇ καὶ κωμικῇ προ-
σώπῳ μᾶλλα πεῖσαι τινα
καὶ γέλωτα παρασκεύειν. μά-
λιστα δὲ τοῦτο πάσχοιν, ἐπει-
δὰν πάλαι φίλος ὁ ἐνδιαβάλ-
λων λοκῶν ἦν τῷ ἐνδιαβαλ-
λομένῳ, ποιῆται ὁμοίως. τότε
γὰρ οὔτε φωνὴν ἀκούειν ἔτι
θέλουσι τῶν διαβαλλομένων
ὑπὸ τῶν ἐγκαλούντων, τὸ ἀξιό-
πιστον τῆς κατηγορίας ἐκ τῆς
πάλαι λοκούσης φιλίας πρό-
σληφότων· οὐδὲ τοῦτο λογιζό-
μενοι, ὅτι πολλὰ πολλάκις
ἐν τοῖς φιλτάτοις μίσους πα-
ραπίπτουσιν αἰτίαι, τοὺς ἄλ-
λους λανθάνουσαι. καὶ ἐνίοτε
οἷς αὐτός τις ἔνοχος ὤν, τού-
τοις φθάσας κατηγόρησε τ' πλη-
σίον, ἐκφυγεῖν ὕτω πρόσωπος
τῷ

Extruit iræ fundamenta. Quo ergo homine profectò nihil iniustius, nihil tetrius existimo, ρ qui admorso labro bilem intus alit, odiúmque intra se conceptum auget, & aliud in pectore clausum, aliud in lingua expromptum habet, agitáq; læta & comica facie tragœdiam meram, & nihil non triste patientem. Id ille maximè patitur, quum simili delator vecordia apud eum, cui parat insidias, odium mussando dissimulauit, effecitáq; vt amicus ei videretur. Tum enim ne vox quidem delati, nedum non defensio audiri solet. Tantum fidei calumniæ facit, concepta de illorum amicitia opinio. Hic quantò satius erat perpendere inter amicissimos non rarò clam alijs graueis simultatũ causas intercedere. Sæpenumerò item, quorum sese reum calumniator fieri metuit, socium insimulat: vt quum anteuerterit accusando, suspicione culpæ ac crimine elabatur.

πλὴν διαβολῆ. καὶ ὅλως, ἐχθρὸν μὲν ἀδεὲς ἂν συκοφαντεῖν διαβάλλειν. ἄπιστος γὰρ αὐτοῦ ἡ κατηγορία, πρόδηλον ἔχουσα τὴν αἰτίαν. τοῖς δοκοῦσι δὲ μάλιστα φίλοις ἐπιχαροῦσι, πλὴν πρὸς τοὺς ἀκούοντας ἔννοιαν ἐμφῦσαι προαιροῦμαι, ὅτι ἐπὶ τῷ ἐκείνων συμφέροντι οὐδὲ τῶν οἰκοταλάντων ἀπέχονται. ἀσὶ δέ τινες, οἳ κἂν μάθωσιν ὕστερον ἀδίκως διαβεβλημένους παρ' αὐτοῖς τοὺς φίλους, ὅμως ὑπ' αἰσχύνης, ὧν ἐπέσυρον, οὐκ ἔτι προσίασθαι, οὐδὲ συκοφάνταις προσβλέπειν αὐτοὺς, ὥσπερ ἠδικημένοι ὅτι μηδὲν ἀδικοῦντας ἐπέγνωσαν. τοιγαροῦν πολλῶν κακῶν ὁ βίος ἐστὶν ἀνθρώποις ὑπὸ τῶν αὐτοῦ ῥᾳδίως καὶ ἀνεξετάστως πιστευομένων διαβολῶν. ἡ μὲν γὰρ Ἀντία·

Τεθνάμεν, φησίν, ὦ Προῖτε, ἢ λάβεσθαι Βελλεροφόντου,
Ὅς μ' ἔθελε φιλότητι μιχὴ μίαν ἐκ θελέσας.

ἐπὶ τὴ

elabatur. Atque ideo ferè fit, vt quibus nos putent amicos, tantum, inimicos nunquam calumniemur. Nam actioni quæ ipsa sese præ se ferens actoris odium prodit, fidei nihil esse potest. Verùm quos vulgo amicos æstimãt, aggredimur, ceu auscultatori specimen fidei nostræ daturi, vbi sua ipsius causa cõmoda salutemq; familiaritã amicorum neglexisse videmur. Est & genus aliorum, quibus, tametsi comperitur falsò criminatum apud se amicum, tamen cùm credidisse pudet, neq; aspicere illum neque in gratiam redire audent: perinde ac ipsi iniuria sint affecti, quòd alienam iniuriam non prospexerint. Proinde multa sunt humanæ vitæ mala ex eo quòd promiscuè ac sine discrimine calumnijs creditur, quale est quod apud poëtã ait Antia:

Bellerophontem occide, aut Prœte pibibis, Qui mihi conatus præsigne auferre pudoris Fœminei decus—.

Cùm

αὐτὴ πεῖρα ἐπιχαρέσσα, καὶ σοφρονέσσα· καὶ μικροῦ ὁ νεανίας ἐν τῇ πρὸς χίμαιραν συμπλοκῇ διεφθάρη, ἐπιτιμίου σωφροσύνης ἐπισχὼν, καὶ τῆς πρὸς τῶν ξένων ἀδοξοτέρου μαλλον γενομένης ἐπιβουλεύσεως. ἢ δὲ Φαίδρα ἐκείνη τὰ ὅμοια διατεινοῦσα τοῦ προγόνου, ἐπάραλον ἐποίησε τὸν Ἱππόλυτον γνώσθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ὄλεθρε, ὦ θεοὶ, ὄλεθρε ἀνόσιον ἀργασμένου. νοὴ, φησί τις, ἀπ' ἀξιόπιστος ὅτου γένηται ὁ ἀμβαλλων ἀνὴρ, τὰ τε ἄλλα δίκαιος, καὶ σωφρονῶν ἐν λοιποῖς. καὶ ἐγκλῆμα προσέχειν οὐδὲν, ἄν τι μικρὸν ἁμάρτοι διαπορήσαντι. ἆρ' οὖν ἔστι Ἀριστείδου ἕτερος τις δικαιότερος; ἀπ' ὄλιγος ἐκείνου φθονηθῆναι ὑπὸ Θεμιστοκλέους, καὶ συμπρόξενον τὸν δῆμον, λέγουσιν, ἐκείνου πολιτικῆς φιλοτιμίας ὑποκινησαμένου. δίκαιος μὲν γὲ, ὡς πρὸς τοὺς ἄλλους, Ἀριστείδης, ἄνθρωπος δὲ καὶ αὐτὸς ὢν, καὶ

φ Cùm ipsa prior adolescentem ad concubitum solicitasset, & contempta, in hoc periculum induxit, vt cum Chimæra pugna congressus, parùm abfuerit quin victrice bestia occumberet. Tanta pœna luenda fuit castitas pudòrque iuuenilis, quem hospiti coniunx adultera suspectum fecerat. ψ Simile quiddam Phædra priuignum calumniata effecit, vt filij caput pater Theseus execratum beluis marinis deuoueret: quanquam, ô superi, nihil prorsum deliquisset. ω At, inquiet quispiam, annon dignus est fide nonnunquam vir, cæterùm bonis moribus & recto ciuilique indicio præditus, qui alter alterum accusat? non licet tali auscultemus, modo reliquis sibi malis artibus temperârit? A Age, inquam, E estne alius Aristide iustior? ille tamen aduersatus Themistocli, cõtra eum populi animos exacuit, inuidia gloriæ popularis, vt aiunt, vellicatus. Aliàs vir bonus Aristides, verùm homo erat, nec

καὶ χολὴν ἔχει, καὶ ἀγάπα τινὰς, καὶ ἐμίσει, καὶ ἃ γε ἀληθὴς λόγος περὶ τοῦ Παλαμήδους λόγος, ὁ σοφιστάτου τῶν Ἀχαιῶν, ἀφ' οἷς ἄλλοις ἄνευς, πρὸς ἐπιβουλὴν καὶ ἐνέδραν ὑπὸ φθόνου φαίνεται συστῆσαι κατὰ ἀνδρὸς ὁμαίμου καὶ φίλου, καὶ ἐπὶ τὸν αὐτὸν ἐνόπλιον ἐκπεπλευκότος. οὕτως ἔμφυτον ἅπασιν ἀνθρώποις ἡ περὶ τὰ τοιαῦτα ἁμαρτία. τί γὰρ ἄν τις, εἰς τὸν Σωκράτην λέγοι, τὸν ἀδίκως πρὸς τοὺς Ἀθηναίους διαβεβλημένον; ὡς ἀσεβῆ καὶ ἐπίβουλον, εἰς τὸν Θεμιστοκλέα, εἰς τὸν Μιλτιάδην, οὓς μετὰ τηλικαύτας νίκας ἐπὶ προδοσίᾳ τῆς Ἑλλάδος ὑπόπτους γενομένους; μυρία γὰρ τὰ παραδείγματα, καὶ σχεδὸν τὰ πλεῖστα ἤδη γνώριμα. τί οὖν χρὴ ποιεῖν τὸν τοιοῦτον ἔχοντα, ἢ ἐν τῇ ἀληθείας ἀμφισφητοῦντα; ὦνερ, οἶμαι, καὶ Ὅμηρος ἐν τῷ περὶ Σειρήνων μύθῳ νενίκακε, παραπλεῖν κελεύσας τὰς ἐνθέους ταύτας τῶν ἀκουσμάτων ἡδονὰς, καὶ ἀφραδῆναι τὰ ὦτα, καὶ μὴ

nec fellè caruit, solebátque amare alios, alios odisse. Iam si verum est quod de Palamede ferunt, sapientissimus quidam Achiuorum, ac ad res alias gerendas accommodus, inuidia flagrans, insidias parasse fertur cognato, amico, ad hæc eiusdem belli socio. Adeò naturæ hominum familiare est, hoc errore labi. Porrò quorsum attinebat & Socratem recensere, insimulatum apud populum Atheniensem seditionis & impietatis? Quid Themistoclem, aut Miltiadē, tot partis victoriis suspicione proditionis notatos? Sunt enim exempla innumera, & vulgo iam pleraque non ignota. Quid igitur faciet vir prudens in re ambigua? Hæ sanè opinor quòd Homerus in Sirenū fabula docet, perniciosas taliū sermonū delicias nauigio præteat, obturet aures, nec passim aperiat

ἀνέῳλιω αὐτὰ ἀναπτανυλ-
ειν τοῖς παθεπροειλημμέ-
νοις, ἀπ' ἐπισήσατα ἀκει-
βῆ θυρωρὸν τὸν λογισμὸν ἅ-
πασι τοῖς λεγομένοις, τὰ μὲν
ἄξια προσίεσθαι καὶ παρα-
βάλλεσθαι, τὰ φαῦλα δ' ἀρ-
κλείαν καὶ ἀπωθᾶν. καὶ γὰρ
ἂν εἴη γελοῖον, τῆς μὲν οἰκίας
θυρωρὸν καθίσαντα, τὰ ὦτα
δ' καὶ τὴν διάνοιαν, ἀνεῳγ-
μένα ἐᾶν. ἐπεὶ δὲν τοίνυν τοι-
αῦτα πρός τινος λέγων, αὐτὸ
ἐφ' αὑτοῦ καὶ τὸ πρᾶγμα ἐξε-
τάζειν, μήτε ἰδιωτίαν τοῦ λέ-
γοντος ὁρῶντα, μήτε τὸν ἄλ-
λον βίον, μήτε τὴν ἐν τοῖς λό-
γοις ἀγχίνοιαν. ὅσῳ γὰρ τις
πιθανώτερος, τοσούτῳ ἐπι-
μελεστέρας δεῖται τῆς ἐξετά-
σεως. οὐ δεῖ τοίνυν πίστεως
ἀπορίᾳ κρίσιν, μᾶλλον δὲ μί-
σει τοῦ κατηγορουμένου· ἀπ'
ἰδίων τὴν ἐξέτασιν φυλακτέ-
ον, τῆς ἀληθείας ἀφορῶντα
καὶ τῷ βασκαίνοντι τὸν φθό-
νον, καὶ ἐν φανερῷ ποιησάμε-
νον τὸν ἔλεγχον τῆς ἑκατέρου
δυσνοίας, καὶ μισεῖν οὕτω,
καὶ

aperiat affectui cuipiam obnoxijs: sed ianitore sedulo ac fido adhibito, ratione videlicet ac iudicio animi, recta dicentes recluſis foribus excipiat, inutiles nugas obdito peſſulo arceat. Nempe ridiculum fuerit, datum ædibus ianitorem officio ſuo defungi, aures mentemque vulgo patere. Poſteaquàm ergo tale quiddam calumniatum audieris, tute apud animum tuum rem ipſam perpende. Nihil attinet qualis ſit qui accuſat, nihil ad rem faciunt alieni mores, nihil accuſationis acrimonia: quin eo maiore cura rem diſcute, quo inſtructior venit delator: neque item credere conuenit iudicio & exiſtimationi alterius, imò accuſantis odio: ſed ſuum veri examen apud nos accuratè ſeruandum eſt, ſuæ item calumniatoris inuidentiæ partes dandæ: denique quod vtrinq; argumenta ſuaſerint, ſtatuendum. Tum vel odiſſe

vel

καὶ ἀγαπᾶν τὸν διαβαλλόμενον. πρὶν δὲ τοῦτο ποιῆσαι, ἐκ τῆς πρώτης διαβολῆς ἐκκινημένον, Ἡράκλεις, ὡς μὲν ἀκριβῶς ἰδεῖν, καὶ ταπεινὸν, καὶ παντὸς οὐκ ἄκεντρον ἄδικον. ἀλλὰ τούτων ἁπάντων αἴτιον, ὅπερ ἐν ἀρχῇ ἔφημεν, ἡ ἄγνοια· καὶ τὸ ἐν σκότῳ πως εἶναι τὸν ἑκάστου πρόσωπον· ὡς ἔστι θεῶν τις ἀκριβῶς ἡμῶν τὰς βίους, οἷς χρὴ φεύγοντα εἰς τὸ βαραθρον ἢ διαβολὴν, χώραν οὐκ ἔχειν, ὡς ἂν πρωτισμένων ἢ πραγμάτων ἀπὸ ἀληθείας.

vel amare quem diligenter exploraſſimus, licet. Priuſquam id factum ſit, calumniæ concedere in primo ſtatim congreſſu, hercle nimis quàm puerile eſt, ac indignũ viro, longeq; à iuſtitia ſemotum. At verò horum omniũ cauſa vna eſt ignorantia, tenebræq; illæ quibus ſuæ cuiuſque hominis rationes moresq; obuoluuntur. Iam ſi deorum quiſpiam vitæ noſtræ K lumen afferat, futurum eſt vt euaneſcat calumnia, fugiatq; in alium barathrum, vel vſquam in humanis locum inueniat, reddita nobis luce omnium vitæ ſtudiorum, veritatis beneficio.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

CAlumniam olim ab Apelle pictorum coriphæo ita depictam inſinuat Lucianus, vt ornatu ſit pulchro, forma egregia, adſpectu ardente, læuâ ardentem tædam præferens, dextrâ ſupplicem adoleſcentem per capillos trahens.

a PERNICIOSA res ignorantia eſt.] *Exordium à loco communi. Ignorantia multorum malorum hominibus eſt cauſa: quorum bonam partem perſtringunt, Auguſtinus, De vnico baptiſmo contra Petilianium, cap. 16. & D. Hieronymus in calce epiſtolæ ad Ruſticum monachum, De viuendi forma. D. Eraſmus in epiſtola quam præfixit Enchiridio militis Chriſtiani. Rurſus cap. 8. eiuſdem Enchiridij. Terentius in Adelphis:*

Homi-

Homine imperito nihil quicquam iniuſtius.

b Perinde atque qui in tenebris errant.] *Lucretius lib. 2.*

Nam veluti pueri trepidant, atq; omnia cæcis
In tenebris metuunt: ſic nos in luce timemus
Interdum, nihilo quæ ſunt metuenda magis, quàm
Quæ pueri in tenebris pauitant, fugiuntq; futura.

c Et ante pedes.] *Ante pedes eſſe dicitur, quod obuium, quodq; vel præſens adeſt, vel imminet. Idem in Pſeudologiſta:* κ᾽ τὰ κοινὰ ταῦτα, κ᾽ τὰ ἐν ποσὶν ἀγνοεῖν, id eſt: *Et quòd hæc communia, quodque hæc paſſim obuia ignores.* *d* Labdacidarum.] *Labdacus rex Thebarum, Laium genuit Oedipi patrem, ex Iocaſta Creontis Thebani filia.* *e* Pelopidum.] *Pelops Tantali potentiſſimi Phrygum regis filius, habuit liberos Atreum, Thyeſtem, Lyſidicem & Phyliſthenem.* *f* Illa verò cùm aliás.] *Deſcendit ad hypotheſin. Locus eſt à genere ad ſpeciem, amplificandi gratia adiunctam.* *g* In calumnias familiares.] *Quanta peſtis humanæ vitæ ſit lingua calumniatrix, hoc eſt, verè diabolica (quod enim Latini calumniam dicunt, Græci vocant* Διαβολὴν*) Eraſmus ſcitiſſimè in Lingua ſua oſtendit. Thearidas quum gladium cote acueret, rogatus à quopiam, num eſſet acutus? Acutior, inquit, calumnia: grauiter innuens, rem omnium rerum nocentiſſimam eſſe calumniam. Medius ex Alexandri paraſitis vnus, ſolebat alios adhortari, ne metuerent quodnis crimen in quemuis intendere. Adiecit ſcelerato præcepto cauſam appoſitam: Vt maximè, inquit, ſanet vulnus qui delatus eſt, manet tamen cicatrix. Non arbitror quenquam eſſe diabolum tam impium, qui rem magis nephariam poſſit ſuggerere. Et quò fœdius eſt crimen, hoc tenacius hæret apud multos criminis ſuſpicio, vel in innocentiſſimum.*

h Amicus item ab amico.] *Demoſthenes:* ἡ μάχαιρα μὴ τέμνει, ἡ διαβολὴ χωρίζει φίλους. *i* Itaque quo pacto.] *Propoſitio.* *k* Porrò quàm eius imaginem.] *Narratio de Apelle & Ptolemæo.* *l* Apelli Epheſio.] *Apellis pictoris Epheſij pictura, qua eleganter calumniam, hoc eſt, ſuum periculum vltus eſt.* *m* Quæ in Tyro auctore.] *Tyrus Phœniciæ peninſula, vſu purpuræ notiſſima. Ouid. 15. Metamorph.*

Fluctu-

Fluctibus ambitæ fuerant Antissa Pharosque,
Et Phœnissa Tyros—.

Hanc Alexander continenti coniunxit.

n Antiphilus quidam artis Apelleæ.] *Qui in eadem arte versantur, inter hos artificij similitudo magis æmulationẽ conciliat quàm benevolentiam. Quorum mutuam inter ipsos inuidiam Hesiodus, in Opere, cui titulus Opera & Dies, comparibus metaphoris indicauit.* o Secretò item & in auriculam.] *Modus loquendi vulgo receptus. vnde est illud apud Homerum aliquoties:*

Ἀγχι χὼρ κεφαλὴν, ἵνα μὴ σφὸς ἄλλοθεν ἄλλοις, *id est,*
Admoto capite, reliqui ne audire valerent,
In aurem ——, *Idem Lucianus in Gallo: Ad aurem eum Syracusanis quibusdam communicans. Christus: Et quæ in aurẽ auditis, prædicate super tecta:* id est, *quæ secretis colloquijs accepistis, palàm prædicate.* p Non satis animi cõpos,] *Ab adiacentibus.* q Vt coniecturis.] *Docet id artificij Aristot. libro Rhetorices tertio, in locis ad dissoluendum calumniam.* r Tali est imagine calumniam vltus.] *Icon calumniæ.* s Liuorem.] *Græci inuidiam deam, hominum pestem acerrimam & acerbissimam, masculam effingunt: quippe qui hominis effigie male habiti, & ex morbo nondum conualescentis effingunt, vt hîc videmus. Nostri verò fœminæ formam formarunt, vt pulcherrimè Ouidius in 11. Metamorphoseon ostendit, vbi & Inuidiæ domum describit his versibus:*

Pallor in ore sedet, macies in corpore toto,
Nusquam recta acies, liuent rubigine dentes,
Pectora felle virent, lingua est suffusa veneno:
Risus abest, nisi quem visi fecêre dolores.
Nec fruitur somno, vigilantibus excita curis:
Sed videt ingratos, intabescitq; videndo,
Successus hominum, capitq; & carpitur vnà.
Supplicium quesuum est. *Sanè antiqui inuidiam anguilla designabant: quando ea natura esse fertur anguilla, vt omnib. piscibus inuideat.* t Principiò nobis effigianda.] *Illud vide lector optime, vt sese ostentet artificem. Cic. 1. Offic. Omnis quæ à ratione suscipitur de aliqua re institutio, debet*

à definitione proficiſci, vt intelligatur, quid ſit de quo diſputetur. u Eſt enim calumnia.] *Nos ſic: Calumnia eſt accuſatio, quæ reo abſente & ignorante facta, & altera tantùm parte audita, contradicente nemine, creditur. Sed natura verbi* Διαβάλλειν *videtur eſſe amplior, quàm vt huius definitionis angustijs contineatur. Significat enim in genere criminari, ſiue id verè, ſiue falsò; clàm palámve fiat, maledicere, obtrectare, in odium atque inuidiam ſtudere adducere.* Συκοφαντίαν *Suidas exponit,* ψευδῆ τινὸς κατηγορίαν: id eſt, *falſam alicuius accuſationem ſeu calumniam. A Cicer. libr. 1. Off. definitur, vt ſit callida & malitioſa iuris interpretatio, vnde calumniatores dicti falſi accuſatores, & calumniari falſa crimina intendere. Dicta eſt autem à caluendo. i. decipiendo, vt Priſcian. att. Vide Vallã lib. Elegant. 6. c. 50.* x Quæ definitio.] *A diuiſione.* y Omnium, ſi lubet.] *Calumniatoris deſcriptio.* z Is quidem.] *Ab efficiente.* A Neque enim quiſquam.] *Ab actibus.* B Nam quis eſt cui non.] *Argumentum ab efficiente.* C Ea ſanè extrema.] *Ab autoritate & lege.* D Qui iureiurando.] *Demoſthenes in ipſo protinus exordio aduerſus Aeſchinem.* E Longè optimi poëtæ.] *A teſtimonio.* F Nec niſi librato.] *Hoc carmen eſt Phocylidis, admonens non temerè pronunciandum de quopiam, niſi re vltrò citroq; diligenter cognita. Citatur & à Cicer. libro Epiſt. ad Atticum 7. Hunc locum copioſè iuxtà & luculenter explicat Eraſmus noſter adagio, Ne de lite pronuncies.* G Adeò enim hoc hominum.] *Minoris amplificatio, à modo.* H Quod profectò.] *Epilogus.* I At hoc genus homines.] *Vbi potiſſimùm verſetur calumniator.* K Siquidem ibi.] *Argumenta à cauſa.* L Contrà qui aſſentandi.] *Amplificatio.* M Homeri carmen.] *Hoc carmẽ ex Homericæ Iliad. ſumptũ eſt, incertum & varium belli euentũ notans, ἐνυὰλιον enim Mars dicitur, ab ἐνυὼ, quam belli fortunam eſſe putant. Nos de ea re plura annotauimus in dialogo Philopatris.* N Cæterùm quadruplatoris.] *Qualibus ſtudeat & intentus ſit.* O Cunctarum alioqui rerum.] *Eſdræ tertio capite, item tertiò: Fortè eſt vinũ, fortior eſt rex, fortiores ſunt mulieres: ſuper omnia autem vincit veritas.* P Mille modis fallat.] *Haſtenus*

Hactenus de calumniatore. Q Porrò defertur is plerunque.] *Hactenus de delatore: nunc ad delatum. Cic. 2. de Oratore: Inuident aũt homines maximè paribus, aut inferioribus: cùm se relictos sentiunt, illos aũt dolent emolasse. Sed etiam superiorib. inuidetur sæpè vehementer, & eò magis, si intolerantius se iactant, & æqualitatẽ communis iuris, præstantia dignitatis aut fortunæ suæ transeunt.* R Tale quiddã in gymnico.] *Amplificatio à simili.* S Neq; sequenti incommodat.] *Cic. 3. Offic. Scitè Chrysippus, vt multa: Qui stadiũ, inquit, cucurrerit, eniti & contendere debet, quàm maximè possit, vt vincat: supplantare eum qui cùm certet, aut manu depellere, nullo modo debet. Sic in vita sibi quenque petere quod pertineat ad vsum, non iniquum est: alteri surripere, ius non est.* T Hi deindè amari.] *Redit ad studia calumniatoris.* V Adeò rationes eius.] *Distributio.* X Philoxeno.] *Philoxenus poëta, quẽadmodum diximus. De mercede conductis, vsqueadeò non potuit carmina Dionysij probare, vt maluerit reduci ad fodinas lapidarias. Historia refertur ab Erasmo, adagio In lapidicinas.*

T Ceu œstro in auriculam immisso.] *Oestrum insecti genus est, horrendo strepitu: vnde & nomen inditum apud Græcos. nam Latini asylum appellant. Hoc addito, Iuno vaccam Iò in furorem egit: vnde prouerbium natum est, Oestro perciti siue concitati, pro ingenti animi cupiditate commotis, ac veluti attonitis. Poëtæ diuino correpti furore, œstro conciti dicuntur: vnde οἰστροπλῆγα dictione composita, pro insano: & οἰστρᾶν & οἰστρηλατεῖν pro insanire.* Z Talia ferè sunt.] *Epilogus distributionis.* a Cum cupiditatibus.] *Efficacissimum delationis genus est, cùm id in calumniam vocetur, quod auditoris studio planè repugnat.* β Quondam apud Ptolemæum.] *Probat exemplis quæ ad faciendam fidem non vulgariter adhibeant; præsertim cùm per inductionem, quam Græci vocant ἐπαγωγὴν adhibentur. Quo in genere plurimus est Socrates Platonicus.* γ Instita muliebri.] *Inter vestimenta, quib. vir sine reprehensione vti non potest, annumeratur stola, quæ demissa erat ad imos vsq; pedes: & cuius extremam partem ambibat instita assuta, quæ erat fasciola quædam siue limbus. Cùm Dionysius in conuiuio iussisset, vt singuli veste muliebri saltarent;*

tarent, id Plato facere recusauit his trimetris è Fabula quædam:

Muliebri ego haudquaquam indui queam stola,
Vir natus ipse, & ex virili germine.

Deuteron. 22: Non induetur mulier veste virili, nec vir vtetur veste fœminea. δ Dithyrambicos.] *Dithyrambi canebantur in honorem Bacchi, qui & ipse διθύραμβος dictus est: quòd bis natus, velut è duabus ianuis prodierit.* ε Dijs genitus.] *Alexander in Ammonis templo, quum à vate dictus esset Iouis filius: Nihil, inquit, mirum: nam Iupiter omnium naturà pater est, sed ex his optimos quosque peculiariter suos facit.* ζ Ordines.] *Dictum mirum, quàm appositè transtulit ἑξηκοντάρχους, quem non parum multi vocant centurionem. Ordinem verò dicuntur ducere apud Latinos, qui cohortibus turmisve præsunt.* η Apud Alexandrum.] *Alexander inter amicos, quos habebat præcipuos ac potentissimos, omnium maximè videbatur honorare Craterum: sed omnium maximè diligere Hephæstionem. Craterus enim, inquit, amat regem, Hephæstion Alexandrum. Id verò Græcè iucundius dicitur:* φιλοβασιλεὺς & φιλαλέξανδρος. *sentiens, Craterum in his quæ ad regiam dignitatem attinebant, præstare fidum amicum: Hephæstionem priuato quodam affectu diligere Alexandrum. Pariter itaque, licet dissimiliter amantibus, diuersa ratione persoluit præmium: Craterum enim ornauit dignitate, Hephæstionem ad intimam admisit familiaritatem.* θ Quin cum leonibus committeretur.] *Imperatores Romani leones in viuarijs alebant, voluptatis causa: quibus & sæpè noxios obijciebant.* ι Nam perinde.] *Amplificatio à simili.* κ Arma sunt istis.] *Arma calumniatorum.* λ Adamantino septus muro.] *Quicquid inuictum atque inexpugnabile, id adamantinum vocamus. nam adamantis lapidis duricies incredibilis est.* μ Nouandi cupido.] *Fastidium enim est humani ingenij, in his quæ nobis ad manum sunt. Id quod eleganter notauit Alexis apud Athenæum libro tertio:* ἐρῶμεν ἀλλοτρίων, παρῶμεν συγγενῶν: id est, *Alienum amamus, proximum contemnimus.* ν Omnes amore sui.] *Horatius:* Cœcus, *inquit, amor sui. Id vitij Plato malorum omnium fontẽ autumat.*

ξ Ne-

ξ Nescius se reum haberi.] *Calumniæ morsus non solùm perniciosissimus est, verùm etiam ineuitabilis: quòd clanculari us plerunq;. Vide prouerbium: Aduersus morsum sycophantæ non est remedium.* ο Tum ille, si homo ingenuus.] *Persona eius, apud quem quis defertur.* π Et summis arridet labris,] *Græci vsurpant, cùm quis verbis duntaxat simulat quippiam: non autem ex animo facit. Idem in Apologia:* ἀπ' ἄκρων χειλέων φιλοσοφῶν: id est, *A summis labijs philosophum agens. Idem in dialogis Amatorijs:* ἐπ' ἄκρων ὀφρύων χείλεσι ὅρκους ἔχειν: id est, *summis in labijs iusiurandum habentibus.* ϱ Qui admorso labro.] *Mordere labra dicitur, qui stomachatur, animoq; ringitur, sumptum ab indignantium gestu.* ϛ Aliud in pectore clausum.] *Homerus Iliad. 2:*

ἐχθρὸς γάρ μοὶ κεῖνος ὁμῶς Ἀΐδαο πύλῃσιν,
ὃς ἕτερον μὲν κεύθῃ ἐνὶ φρεσὶν, ἄλλο δὲ εἴπῃ. *id est,*
Haud secus atq; Orci portas hominẽ execror illũ,
Quisquis corde aliud celans, aliud fonat ore.

τ Proinde multa.] *Exaggeratio calumniæ ab effectu, & eius exemplis.* υ Apud Poëtam.] *Homerus Iliad. 2. Bellerophontis historia recensetur ab Erasmo in Chiliadibus. Neque dissimilis narratur historia Geneseos 39. cap.* φ Cùm ipsa prior.] *Eadem planè historia narratur & Geneseos 39. cap.* χ Contempta in hoc.] *Hoc est pœnam pro pudicitia, suaque in hostem reuerentia referens.* ψ Simile quiddã Phædra.] *Quum Phædræ libidini consentire nollet Hippolitus, furore incensa redeunti Theseo accusauit, quòd illi vim voluisset inferre.* ω At inquiet.] *Obiectio.* A Age inquã.] *Dilutio ab exemplis.* B Est'ne alius Aristide iustior.] *A comparatis. Aristides cognomento Iustus, semper suo vnius præsidio fretus Remp. administrabat, à sodalitatib. abhorrebat, velut ab amicorũ potentia, quæ ad iniuriã alijs inferendam adderet animũ. Erat illi simultas cũ Themistocle. Huic cùm delectus esset collega ad peragendã legationem: Vis, inquit Themistocles, vt in his montib. simultatẽ deponamus? Nam & videbitur, reuersi illã resumemus. Vide Plutarch. in eius dẽ Aristidis vita, & in apophthegmatibus. Aemylium Probum: item Plutarch. in Politicis.*

Γ De Palamede.] *A Virg. li. 2. Aen. & Plin. li. Naturalis*

historiæ 7, Δ Socratem recensere.] *Xenophon in apologia pro Socrate.* E Quid Themistoclem.] *Postquam nauali pugna Xerxem vicit, & patriam atq; vniuersam Græciam à barbarorum imperio liberauit, decennali exilio primùm Athenis, mox tota Græcia depulsus, ad Persarum regem confugit, & inuidiæ cessit. Athenienses nihil cauæ prætexuerunt, quàm ne gloria fieret elatior. Vide Aemylium Probum in eius vita & in Cimone. Thucydides lib. 1. proditionis vnà cum Pausania initæ, accusatum dicit. Itidem Plutarch. in eius vita, & in libello de Vtilitate capienda ab inimico.* Z Aut Miltiadem.] *Quum is pro parta victoria contra Persas ad Marathonem coronam in Senatu peteret, obstitit Sothares, & palàm exclamauit: O Miltiades, quum solus viceris, solus coronaberis. Passus est quoque se accusari & damnari à Zantippo Ariphronis filio, author Herodotus. Vide Aemil. Probum in eius vita. tandem in carcere interiit. Lege Platonis Axiochum.* H Sanè opinor.] *Consilium de non admittenda calumnia.* Θ Quòd Homerus in Sirenum.] *Sirenes, Parthenopem, Leucosiam & Ligram, maris monstra fuisse fabulatur Homerus, in parte virgines, in parte volucres, Acheloi fluuij & Calliopes Musæ filiæ. Harum vna voce, altera tibijs, tertia lyra canebat: & primò iuxta Pelorum, pòst in Capreis insula habitauerunt. Quæ voce canora, atque tanta carminis dulcedine transeuntes demulcebant, at alto somno premerentur: & cùm sopitos persentirent, submergebant, atque deuorabant. Quare cùm iuxta illas transiturus esset prudens Vlysses, cera sociorum aures obturauit, & ipse se ad nauis malum alligari iussit, vt ea ratione saluus euaderet. De illis etiam Lucianus in oratione De domo.* I Iam si deorum.] *Concludit eodem loco communi quo à principio vtitur.* K Lumen afferat.] *Aut, vt inquit ille:*

> Aspice namq; omnem, quæ nunc obducta tuenti
> Mortales hebetat visus tibi & humida circum
> Caligat, nubem eripiam—.

ΠΑΤΡΙ-

ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΕΓΚΩ-μιον. PATRIAE ENCO-mium.

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

ARgumentum & genus orationis, ipſe titulus exponit. Eſt autem propoſitio & ſumma negocij, patriam omnium rerum eſſe digniſsimam & venerabiliſsimam, vt quam & homines & dij reliquis rebus omnibus anteponant. Argumenta pleraq; à ſignis & conſequentibus ſumuntur. Oſtendit enim, quæcunq; homines faciunt, ea ad patriæ vel ornamentum vel defenſionem comparare: & quantumuis humili & ſterili ſolo aliquis natus ſit, nihil ominus patriam ſuam ſplendidiſsimis ciuitatib. ac regnis anteponere: quemadmodum parentũ quoq; & liberorum inter ſe affectus eiuſmodi eſt, vt qualeſcunq; ipſi ſint, tamen ſeſe omnib. alijs plus ament & colant. Proinde & legiſlatores cùm grauiſſimè punire homines vellent, patriæ priuationem, atq; exilium, tanquam acerbiſſimam pœnam, inſtituiſſe.

Τι μὴν ἀδὲν γλυκίον τῆς παλαιᾶς φθάνει προτεθρυλημένον, ἢ οὐκ ἔστιν ἡδὺ μηδὲν, ἀκριβέστερον δέ τι, καὶ θειότερον ἄλλο; καὶ μὴν ὅσα σεμνὰ καὶ θεῖα νομίζουσιν ἄνθρωποι, τούτων πάντων αἰτία καὶ διδάσκαλος,

IAm olim vulgi ſermone detritum eſt, a nihil eſſe patria dulcius: proinde neque iucũdius quicquam. Eſt verò hac aliquid venerabilius aut diuinius? Siquidẽ quæcũque diuina, quæcũq; veneratione digna homines eſſe exiſtimãt, horũ eauſa atq; magiſtra eſt

στρα est patria, quæ nos ge-
ψαμένη καὶ παιδεύσαμένη. nuit, aluit [b] atq; instituit. E-
πόλεων δὴ οὖν μεγέθει, καὶ λαμ nimuerò vrbium magnitudi-
πρότητας καὶ πολυτελείας κα- nem atq; splendorem, sum-
τασκευῶν θαυμάζουσι πολλοί, ptuosus prætereà variorum
πατρίδας δὲ σέβουσι πάντες. instrumentorum apparatus
καὶ ζώντων ἥδεως ἐξαπατᾶται admirantur multi, [c] patriam
ὧν καὶ πάλιν μικραλημένων verò pio amoris affectu pro-
ὑπὸ δὲ καλῶν θέαν ἡδονῆς, sequuntur omnes: neq; quis-
ὡς ὑπὸ τῆς ὑπερβολῆς τῶν παρ' quam quamlibet potens, ita
ἄλλοις θαυμάτων, λήθῃ decęptus est alienarum re-
ποιεῖσθαι τῆς πατρίδος. ὅσις rum amœno & voluptuoso
μὲν οὖν κεκμωκώς ταῦ πολίτης spectaculo, vt propter im-
ὢν εὐδαίμονος πόλεως, ἀ- modicam apud alios rerum
γνοεῖν μοι δοκεῖ, τίνα χὴ τι- cùm visendarum tum admi-
μιὼ ἀπονέμειν τῇ πατρίδι. καὶ randarum excellentiam, ob-
ὁ ζοιδτος δ' ἥλος ἔστιν ἀχθόμε- liuiscatur patriæ. Itaq; qui-
νος ἄν, εἰ μητριωτέρας ἔλαχε cunq; felicis & splendidæ ci-
τῆς πατρίδος. ἐμοὶ δὲ ἥδιον, uitatis se ciuem esse iactat,
αὐτὸ τιμᾶν τὸ τῆς πατρί- ignorare mihi videtur quam
δος ὄνομα. πόλεις μὲν γὲ gloriam aut honorem pa-
πραπαλεῖν πρωμένῳ προσή- triæ tribuere oporteat. Neq;
κει, μέγεθος ἐξετάζειν καὶ κάλ occultè ferè talis, se dolore
λος, καὶ τιὼ τ' ὠνίων ἀφθονίαν. affectum iri, si mediocrè pa-
ὅπου δ' ἀριστοις ἔστι πόλεως, triã sortitus esset. Mihi verò
ἡδὲως iucundũ est ipsum nomẽ pa-
triæ reuerenter atq; religiosè colere. Etenim ei qui ciuitates inter se collaturus est, peropus esse video, singularum amplitudinem accuratè expendere, earundémque elegantiam obseruare, neq; non commerciorum ac rerum venalium copiam considerare. Cæterùm vbi de vrbium electione agitur,

nemo

οὐδὲς ἂν ἕτοιος τὴν λαμπροτέραν, ἰάσας τὴν πατρίδα. ἀλλ' ἴσως μὴ ἂν εἴη καὶ τὴν πατρίδα τοῖς εὐδαίμοσι παραπλησίαν, ἕτοιος δ' ἂν τὴν ἑτοιοτάτην. τὸ δ' αὐτὸ ἔστι καὶ οἱ δίκαιοι παίδων πράξεσι, καὶ οἱ χρηστοὶ τῶν πατέρων. ὅτι γὰρ νέος καλὸς ἀγαθὸς ἄνηρ ἂν πεφιλήσαι ἢ πατρὸς, οὔτε πατὴρ καταμελήσας ἢ παιδὸς, ἕτερον ἂν εὕροι νέον. ἀλλὰ ζοῦτόν γε οἱ παλίγκοτοι νεώμηνοι, πονήμοσι τοῖς παισὶν, ὥστε μὴ λάμπεσθαι μὴ μίγνεσθαι, μὴ τοῖς πᾶσιν ἄδεσα φαίνονται λυπούμενοι οἱ παῖδες αὐτοῖς. ὅσις δὴ μὴ τοιοῦτός ἐστι δίκαιος πρὸς ἢ ἠὼν, ὁ δοκεῖ μοι πατρὸς ὀφθαλμὸς ἔχειν. πατρίδι τοίνυν τὸ ὄνομα, πρῶτον μὴ οἰκειότατον πάντων. ὅλον γὰρ ὅ, τι τῷ πατρὸς οἰκειότερον. ἃ δ' τις ἀρτίμετο ὡς πατρὶ τὴν δίκαιαν τιμὴν, ὥσπερ καὶ ὁ νόμος καὶ ἡ φύσις κελεύει, πρεπόντως ἂν τὴν πα-

nemo vtiq; posthabita patria splendidiorē electur ꝯ est: verūm in optatis habebit, patriā quoq; suā quāmaximè cōformem esse vrbibus copiosis & felicibus: ipsam tamē, qualiscunq; tandem fuerit, delectu habito cæteris hauddubiè præpositurus est. Isthuc verò ipsum liberi quoq; faciunt probi & legitimi, neq; nō patres, qui quidē fuerint nō mali. Neq; enim spectatæ honestatis et probitatis adolescēs, aliū patri suo honorib ꝯ præferet: neq; pater neglecto filio alium paterno affectu iuuenem cōplexurus est. At quī his inferiores sunt patres, tātum tamen filijs ex se genitis nō grauatim tribuunt, vt sint & vita honestissimi, & dignitate ampliſsimi, apparentq; omnibus sua opera quamoptimè educati atq; exornati. Porrò qui tali erga filium suū non vtitur iudicio, ille patris oculos habere mihi videtur minimè. Proinde nomē patriæ primū est, & omnium familiarissimū. Etenim nihil est quod patre nobis sit familiarius. Si quis verò [d] iustū habebit honorē patri, [e] quemadmodū & lex et natura imperat, ille pa-

πρίδα προτιμήσαι. καὶ γὰρ ὁ πατὴρ αὐτὸς, ἡ παλαιὸς κλῆμα; καὶ ὁ ἐκ πατρὸς πατὴρ, καὶ οἱ ἐκ τούτων οἰκεῖοι πάντες ἀνωτέρω, καὶ μέχρι θεῶν πατρώων πρόσεισιν ἀναβιβαζόμενον τὸ ὄνομα. χαίρουσι καὶ θεοὶ πατρίσι, καὶ πάντα ἴσως, ὡς εἰκὸς, ἐφορῶσι τὰ τῶν ἀνθρώπων, αὐτῶν ἀγόμενοι κλήμασι πᾶσαν γῆν καὶ θάλασσαν. ἐφ' ἧς ἕκαστος αὐτῶν ἐγγύς, προτιμᾷ τῶν ἄλλων ἁπασῶν πόλεων. καὶ πόλεις σεμνότεραι, θεῶν πατρίδες. καὶ νῆσοι θειότεραι, παρ' ἃς ὑμνεῖται γύαις θεῶν. ἱερὰ γοῦν λειχαιομένα ταῦτα νομίζεται τοῖς θεοῖς, ἐπαλλὰξ ὡς τοὺς οἰκείους ἕκαστος ἀφικόμενος ἱερουργεῖ τόπους. ἃ δὲ θεοῖς τίμιον τὸ τῆς πατρίδος ὄνομα, πῶς οὐκ ἀνθρώποις πολὺ γε μᾶλλον; καὶ γὰρ εἰ καὶ τὴλιον πρῶ-

triæ quoque conuenienter præcipuum honorem habiturus est. Siquidem ipse etiã pater peculiaris est patriæ possessio, ac patris pater, tum omnes qui ex illis numerosa retrò serie generis domestici prognati sunt. Et ad deos vsque paternos patrium nomen protenditur. Gaudet verò ipsi quoq; [f] Dij solo natalitio, ac vniuersas res humanas, vt par est, intuentur, suam possessionem esse existimantes totum terrarum orbem, atq; omnem Oceanum. In qua tamen quisq; illorũ terra natus est, hanc omnibus cæteris vrbibus, quamuis florentioribus honore, anteponere non dubitat. Quinetiam ciuitates quæ Deorum feruntur esse patriæ, cæteris sunt venerabiliores, & insulæ præcipuo loci genio diuiniores, apud quas Deorum natiuitates & incunabula laudibus extolluntur. Itaque sacra quoque illa superis gratiora esse existimantur, quæ quisque ad domesticos delatus loco offert atque sacrificat. Iam si patriæ nomen tanto in precio apud Deos habetur, cur non iure optimo longè maiori in existimatione foret apud homines? Siquidem quisq; nostrũm in patria pri-

mũ n

τὴν ἱκανὸς ὁ ἀπὸ τῆς πατρίδος, ὡς καὶ τὸν τοῦ θεοῦ, εἰ καὶ διαφανέστερον ὄντα, ἀλλ' ὃν ἑκάστῳ νομίζεσθαι πατρῷον, διὰ τοῦτο πρώτου ἀπὸ τοῦ τόπου θεᾶσθαι. καὶ φωνῆς ἐντεῦθεν ἄρξασθαι, ἐπιχώριά τε πρῶτα λαλεῖν μανθάνοντα, καὶ θεοὺς ἐγνωκέναι. εἰ δέ τις διαπύστως ἔλαχε πατρίδος, ὡς ἑτέρας διηθμωμένας, πρὸς τοῦτο τῶν μειζόνων παιδείαν, ἀλλ' οἷς ἐχέτω καὶ τούτων τῶν παιδευμάτων τῇ πατρίδι τοῦτο χάριν. ὁ γὰρ ἂν ἐγνωκέναι, οὐδὲ πόλεως ἂν ὄνομα μὴ διὰ τῆς πατρίδος πόλιν ἐπιστάμενον μαθεῖν. πάντα δέ, οἶμαι, παιδεύματα καὶ μαθήματα συνειλεγμένα ἄνθρωποι, χρησιμωτέρους αὐτοὺς ἀπὸ τούτων τοῖς πατρίσι παρασκευάζοντες· κτῶνται δὲ καὶ κτήματα φιλοτιμίας ἕνεκεν, ὡς εἰς τὰ κοινὰ τῆς πατρίδος ἀναλώματα. καὶ εἰκότως, οἶμαι. διὰ γὰρ ἂν ἀχαριστίαν

mùm iucundum illud Solis lumen intuitus est, non secus atq; Deum, qui tametsi omnibus gentibus communis est, vnicuique tamen patrius esse existimatur, propterea quòd sub vitæ initium ab illo loco primùm auream illam Solis lampadem conspexerit. Accedit his, quòd & vocem quisque suam in patria auspicatus est, primùm suæ gentis vernacula lingua amabili balbutie sonare perdicens, Deósque cognouit. Porrò si quis talem sortitus est patriam, quæ ad res maiores perdiscendas alterius egeat adminiculo, aliam tamen disciplinarum gratiam acceptam feret patriæ. Neque enim vrbis nomen cognouisset vnquam, nisi patriæ beneficio & opera vrbes esse cognouisset. In ea verò opinione sum, vt putem ab hominibus tantùm in hoc sibi parari omnium artium ac disciplinarum cognitionem, ne patriæ indecores, sed seipsos huic vtiliores informent. Insuper opes etiam possidentur liberalitatis exercendæ gratia, vt communibus impensis patriæ inopiam subleuemus. Cõsentaneum enim

esse

ἐν τοῖς τ μιγίστων τυχόντας εὐδαιμονιῶν· ἀπ' ἐκείνοις δὲ ἵνα τις ἀρνήσιμοι χάριν, ὅσα περ ὀφείλομεν, ἐπαθὰν τὸ πάθημ πρός τινος, πολὺ μᾶλλον προσήκει τῷ πατρίδι ἡμᾶς ἀμείβεσθαι. δικαιότατον μὲν γὰρ γονέων ἕνεκα νόμοι παρὰ τοῖς πόλεσι κεῖνται· κοινῇ δὲ προσήκει πάντων μητέρα τὴν πατρίδα νομίζειν, καὶ χαριστήρια πρέπει ἀρίστα, καὶ τῆς τῶν νόμων αὐτῶν γνώσεως ἕνεκα δὲ ὀφείλεις ὅτιος ἀμυνόμενον τὴν πατρίδα, ὡς ἐν ἅπασι πόλεσι γίγνεται ἀμυνεῖν, ἀπ' οἴκου τε δικαιοπραγοῦντες ἐν τοῖς ἀρίστοις, σωφρόνως ἀναπαύσεσι, ὡς μέγιστον τ ἀγαθῶν ἡ πατρὶς. οἵ τι τὴν δαιμονῶντες, ἂν καὶ τἆλλα τὰ πράττωσι, τοῦτο γοῦν αὐτοῖς μέγιστον ἐνδεῖν νομίζουσι, τὸ μὴ τὴν πατρίδα οἰκεῖν, ἀλλὰ

esse opinor, ne cum maximis beneficijs affecti sumus, & parùm grati esse reperiamur. Sed si est qui vni officiosè refert gratias, quemadmodum æquum est, posteaquam beneficia non mediocria ab illo acceperit: multò magis conuenit quamcumulatissimè paria referre patriæ. Etenim super parentum ærumnosa afflictione in ciuitatibus leges sunt conditæ. Æquum verò est, [h] communem omnium matrem patriam esse existimare, huicq; [i] pro nutricandi officijs ipsarum legum decreto iubente quamamplissimas gratias reponere. Cæterùm vsqueadeò patriæ negligens & immemor conspectus est nemo, vt in alia Republica ætatem degens, omnem curam colendæ patriæ deposuisset. At etiam qui peregrè multis iactati difficultatibus calamitosè agunt, crebrò testantur rerum optimarum omnium præstantissimum esse patriam: tum etiam egregiè felices, quanquam in cæteris omnibus per omnia bene & beatè vitam exigant, tamen in hoc egentissimos se esse opinantur, quod patriæ fines non incolant,

sed

ἀπὸ ξενιτείαν· ὄνειδος γὰρ τὸ τῆς ξενιτείας. καὶ τὸς μετὰ τὴν ἀποδημίας χρόνον λαμπρὸς γνωμένους, ἢ διὰ χρημάτων κτῆσιν, ἢ διὰ τιμῆς δόξαν, ἢ διὰ παιδείας μαρτυρίαν, ἢ δι' ἀνδρίας ἔπαινον, ἔστιν ἰδεῖν εἰς τὴν πατρίδα πάντας ἐπεγνωμένους, ὡς ἂν ἄρ' ἐν ἄλλοις βελτίοσιν ἐπιδεξομένους τὰ αὐτῶν μετά. καὶ τοσούτῳ γε μᾶλλον ἕκαστος σπεύδει λαβέσθαι τῆς πατρίδος, ὅσῳ περ ἄρα φαίνεται μείζονων παρ' ἄλλοις ἠξιωμένος. ποθεινὴ μὲν οὖν καὶ νέοις πατρὶς, ζῆς δ' ἤδη γεγηρακόσιν ὅσῳ πλέον τῶν φρονεῖν, ἢ τοῖς νέοις μετῆν, τοσούτῳ καὶ πλέων ἐγγίνεται πόθος ὁ τῆς πατρίδος. ἕκαστος γὰρ τῶν γεγηρακότων καὶ σπεύδει, καὶ εὔχεται μετανῦσαι τὸν βίον ἐπὶ τῆς πατρίδος, ἵν' ὅθεν ἤρξατο βιοῦν, ἐνταῦθα πάλιν καὶ τὸ σῶ-

sed extorres & peregrè agant. quippe peregrinationis probrum non mediocriter eos discruciat. Videmus quoq; eos qui per tempus quod peregrè agendo insumpserũt, nonnihil splendoris & gloriæ sibi adiunxerunt, aut paratis diuitiarum possessionibus, aut dignitate & honoribus, aut celebri disciplinarum atque ingenij testimonio, aut laude virtutis, omnes certatim ad patriam terram properare, quasi nequaquã apud alios meliores sua ipsorum bona essent cũ aliqua laude ostensuri. Ac tantò quisque maiore studio patriam comprehẽdere approperat, quantò rebus maioribus dignus apud exteros habitus est. Proinde iuuenibus quoque desiderabilis & amabilis iuxtà est patria. Porrò autem homines iam ætate ac senio confecti, quantò maiori quàm iuuenes prudentia exculti sunt, tantò vehementiori patriæ dulcedine ac desiderio trahuntur. Quare vnusquisque è senum numero & festinat, & in votis habet maximè, in solo natalitio vitam cum morte commutatam relinquere, vt quò loci vitam auspicatus est, eodem iterum & cor-

pus

μα παρακαλάβηται τῇ θρεψαμένῃ γῇ, καὶ τῶν πατρώων κοινωνὸς τάφων. δεινὸν γὰρ ἑκάστῳ δοκεῖ ξενίας ἁλίσκεσθαι, καὶ μετὰ θάνατον ἐν ἀπατρίᾳ κεῖσθαι γῆν. ὅσον δ' τῆς ἐννοίας τῆς πρὸς τὰς πατρίδας μέτεστι τοῖς ὡς ἀληθῶς γνησίοις πολίταις, μάθοι τις ἂν τῶν ἐντοχθόνων. οἱ μὲν γὰρ ἐπήλυδες, καθάπερ νόθοι, ῥᾳδίας ποιοῦνται τὰς μεταναστάσεις, τὸ μὲν τῆς πατρίδος ὄνομα μήτι ἀδότως, μήτι σὺν οὐδενὶ λόγῳ προφερόμενοι· ἀπαύστου δ' ἐπιτυδείαν ἐπορέξαι, μέτρον ἐν δαιμονίας, τὰς ἑαυτῶν ἕδρας τιθέμενοι. οἷς ἡ μήτηρ ἡ πατρὶς, ἀγαπῶσι τὸν γῶν, ἐφ' ἧς ἐγένοντο, καὶ ἐτράφησαν, κἂν ὀλίγην ἔχωσι, κἂν τραχεῖαν καὶ λιτόγεων, κἂν ἀχρεῶσι τῆς γῆς ἐπαινέσαι τὸν ἀρετὴν, ἔτι γε ὑπὲρ τῆς πατρίδος

pus terræ altrici humandum reponat, ac patriæ sepulturæ participem se fore cognoscat. Etenim graue & acerbum vnicuique esse videtur, peregrè agentem se deprehendi, ac demum post mortem in aliena terra reconditum cinescere. Caterùm quanta erga patriam sit verè germanis ac genuinis ciuibus charitas, non certiùs aut faciliùs quàm ex indigenis perdiscitur. Siquidem peregrini & aduenæ, non secus atque nothi aut spurij, paruo in discrimine ponunt exilia, quippe quibus patriæ nomen prorsus ignotum est: neque vllo animi beneuoli argumento prosequuntur, existimantes nusquam non rerum necessariarum copiam sibi haud difficulter suppeditari, modum felicitatis in ventris ac gulæ fœdis & beluinis voluptatibus situm habentes. Veruntamen quibus mater est patria, terram illam singulari amore prosequuntur, in qua in lucem editi, in qua nutriti sunt. Quanquam modicam habeant, quanquam asperam & sterilem, quanquam vnde terræ virtutem collaudent non habuerint: attamen quo pa-

tria

καὶ ἐκ ἀφρόσυνοι ἐγκω-
μίων, ἀπὰ ἰδίων ἴδιοι ἑτέ-
ρους σιμνυομένους ἀλλοις ἀ-
γαμένοις, καὶ λαμπρῶσι φυτοῖς
παντοδαποῖς διηνυμένοις, καὶ
αὐτοὶ τῆς πατρίδος ἐγκωμίων
ἐκ ἐπιλανθάνονται. πολὺ γὰρ ἐπ-
πηροφόρων ἁπτηροφόρων καὶ ἁρ-
ματηφόρων ἐπαινέσαι. καὶ σπουδὴ
τις ἐς τὴν πατρίδα, ἰδίων γυ-
ναικός τε, ἰδίων παῖδων ἐν-
δαιμονέστερον διώκεται. καὶ διδο-
μένην ἀθανασίαν ἐ προσίε-
ται, πολιμῶν τ' ἐπὶ τῆς πα-
τρίδος τάφον. καὶ ὁ τῆς πατρί-
δος αὐτῶς ἁπανὸς λαμπρό-
τερος ὀφθήσεται τοῦ παρ'
ἄλλοις πυρός. οὕτω δ' ἄρα τ
τίμιον ἔν δοκεῖ περὶ πᾶσιν
ἡ πατρὶς, ὥστε καὶ τοὺς παντα-
χοῦ νομοθέτας ἴδοι τις ἄν,
ἐπὶ τοῖς μεγίστοις ἁδικήμα-
σιν, ὡς χαλεπωτάτην ἐπιβε-
βληκότας τὴν φυγὴν, τι-
μωρίαν καὶ οὐχ οἱ νομοθέται
μὴ οὕτως ἔχουσιν, οἷς πεπρό-
μηνοι τὰς στρατηγίας ἑτέρως,

tria encomio potissimùm celebranda sit, nequaquam animo perplexi hæsitabunt. Verùm [k] *tametsi non ignorauerint alios suam iactasse patriam superbiùs ob agrorũ fœcunditatẽ, ac pratorũ viridantium plantas omnijugas neq; ipsi tamen patrij soli laudis obliuiscuntur, quam equis alendis aptam suspicientes, numerosa quoq; ac robusta pube fœcundã collaudant. Ad hæc* [l] *maturat etiam reditum in patriam aliquis, qui insularis fuerit, tametsi apud alios bellè & feliciter viuere posit: oblatam q; immortalitatem respuet, patriæ sepulchrũ perpetuitati præferens. Et vel* [m] *patriæ fumus alieno igne ipsi luculentior esse videbitur. Vsqueadeò verò in vniuersum res omnes quamlibet precioſas excellit patria, vt legum quoq; conditores passim quisq; videat maximis puniendis sceleribus* [n] *exilium pœnam constituisse, tanquam grauissimum & acerbissimum supplicium. Neq; verò solùm legislatorum consuetudo sic se habet: eorũ verò qui cum imperio exercitibus præsunt, aliter*

neq;

ἀπ' ἐν τοῖς μάχαις τὸ μέγιστον ὑπὲρ ὅτι τῶν παραγγελμάτων δεῖς παραλαμβανόμενοι, ὡς ὑπὲρ πατρίδος αὐτοῖς ὁ πόλεμος. καὶ οὐδεὶς ὅστις ἂν ἀκούσας τοῦτο, ἀνανδρὸς εἶναι θέλει, ποιεῖ γὰρ καὶ τὸν δειλὸν, ἀνδρεῖον, τὸ τῆς πατρίδος ὄνομα.

neq; enim maiore ac vehementiore exhortatione in pugnis militum perturbati accenduntur & inflammantur animi, quàm si pro tuenda patria se præliari cognouerint: nec ferè vllus est, qui his auditis ignauus esse sustineat. Etenim strenuum & audacem ex meticuloso quoq; facit nomen patriæ.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a NIHIL esse patria dulcius.] *Propositio, & ratio ab effectu, a signo & collatione, à simili & coniugatis. De dulcedine patriæ extat epigramma παλαιὸν ex Homero formatum, apud quem Odyss. nono sic Vlysses in conuiuio Phæacum loquitur:*

Ὡς οὐδὲν γλύκιον ἧς πατρίδος, οὐδὲ τοκῆας.
Γίνεται. *id est,*
Vt nihil est patriæ, propriisve parentibus vlli
Dulcius —.

Lucianus quoque hoc encomium ab hoc ipso Homeri loco exordiuur: quo sententiam suam declarando, paucis quidem illis, sed admodum argutis verbis indicauit, quàm cuíque præclara habenda sit sua patria, quàm amanter colenda, quàm officiosè prosequenda. Illa enim nescio qua dulcedine cunctos ducit, & immemores non sinit esse sui. Nec ferè vlla terra est, aliorum opinione, quamlibet barbara & inculta, quamlibet inamœna & horrida, quæ suo alumno non videatur omnium esse cultissima & amœnissima. Hoc verum esse, vel vnus pro teste productus multorum instar habendus est Ithacus, cuius cùm sapientia minimè esset dubia, illíque concessum foret alibi felicem

felicem vitam agere, immortalitate fruituro ac esset oriundus ex insula aspera, nec ita multùm iucunda: præ omnibus tamen voluptatibus, quas formosissimæ deæ conuersando capere potuisset, subsilientem fumum optat de patrijs posse videre focis, inamœnos & horridos Ithacæ scopulos immortalitati præferens, quâ negat se quicquam vspiam gentium vidisse dulcius. Iam neminem vsqueadeò ferum naturâ existimo, quem natalis soli recordatio non aliqua dulcedine caperet atq; demulceret, quique Vlyssis opinioni refragaretur, cùm illud naturæ nescio quo ductu aut vitio omnibus insitum esse videamus, vt cuique sua plus æquo arrideant: adeò vt cui sua sorderet patria, adhuc nemo inuenius sit. b Atque instituit.] *A patria educationis auspicia suscipiuntur.* c Patriam pio amoris affectu prosequũtur omnes.] *Cic. 1. Offic. Remp. siue patriam in beneficentia, per contentionẽ, reliquis omnibus coniunctionibus anteponit. Causæ in promptu sunt, quòd ea reliquorum omnium officia quodammodo continet.* d Iustum habebit honorem patri.] *Honorat patrem qui amat, obseruat, & obsequitur. Prima pietas in Deum, proxima in parentes & in patriam, pro cuius defensione pugnandum est.* e Quemadmodum & lex & natura imperat.] *De hoc Exod. 20. Deut. 5. Eccles. 3. Matth. 5. Ephes. 6.* f Dij solo natalitio.] *Ab exemplo & autoritate Deorum.* g Parum grati.] *Patriæ ingrati impiissimi habentur, in Erasmica declamatione Lucianicæ respondente, in collatione cau æ & effectus.* h Communẽ omnium matrẽ.] *A merito aliud ex causis. Patria à Sophocle in Antigona, eleganter naui comparatur, quâ incolumi, salui sunt nauigantes, eademq; fracta, periclitantur omnes Cic. Offic. 1.* i Pro nutricãdi officijs.] *De officio patriæ gratis præstando idẽ Erasmus in eadem responsione: Quid autem est, inquit, quod non vel gratus patriæ debeat ciuis? cui si vel animam impenderis, quid mirandum, si quod acceperas, id restituis.* k Tamẽsi nõ ignorauerunt.] *A signo & locorũ collatione.* l Maturat reditum.] *Vlyssem intelligit, qui cùm apud Calypsonem posset in omnibus deliciis viuere, tam illam asperã & lapidosam patriam suam anteposuit etiam immortalitati, non ita facturus, si illam sententiam, quam in vetere tragœdia Telamonis filius Teucer dixisse*

traditur: Patriam esse cuique, vbicunque cuique esset benè, approbasset, quæ sententia à Lysia in oratione aduersus Philonem reprehensa est. m Patriæ fumus.] *Apud Homerum Odyss. a. terræ natalis fumum Vlysses optat videre surgentem. Vnde & ductum est hoc prouerbium, ad quod eleganter quoque alludit Ouidius his verbis:*

Haud dubia est Ithaci prudentia: sed tamen optat:
Fumum de patrijs posse videre focis.

Quem autem vnquam vidimus in tam barbara regione natum, cui sua patria vel non optima videatur? Illa enim complectitur quæ solent haberi charissima: parentes, affines, amicos, penates, solum ipsum natale, cui auspicia viuendi debemus. n Exilium pœnam constituisse.] *Cic. in Parad. Nescis exilium, scelerum esse pœnam, lib. 5. Tusc. Exilium credo quod in maximis malis ducitur. Virg. 10. Aen. Infelix exilium dicit.* o Protuenda patria.] *Quàm dulce & decorum est pro patria mori, exprimit Horat. lib. 3. Car. od. 2.* Dulce & decorũ est p patria mori. *Cic. 1. Offic. Pro patria quis bonus dubitet mortem oppetere? Hinc Lucianus noster scribit, hãc in prælijs cohortationem plurimùm valere, si quis dicat, bellum esse pro patria susceptum, neminemque esse, qui hac voce audita, mortem extimescat, aut periculum metuat.*

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ἐγκώμιον. *DEMOSTHENIS encomium.*

Philippo Melanchthone interprete.

ARGVMENTVM.

ET hic titulus argumenti summã indicat. Est enim encomium Demosthenis oratoris, sed nouo quodam colore tractatũ. Non enim simplici via, aut vulgatis laudandi rationibus, quæ à rhetoribus præscribuntur, vtitur: sed illis quodammodo postpositis & reiectis, à confessione hostis potissimũ encomij partem absoluit, hoc videlicet ordine. Principiò narrat, quo pacto cum deambulatũ ijsset, in Thersagorã Poëtam inciderit, encomium Homeri meditantẽ. Ibi igitur cum de Homero alter, alter autem

autē de Demoſthene laudando interſe agerent. Therſagorasq; contenderet longè difficilius eſſe Homerū laudare q̄ Demoſthenem: non quia id verſibus faciendum eſſet: ſed quia ipſa materia locorū ſterilior foret, idem hoc ipſa re cōprobare illū cœpiſſe. Eaq; encomij huius occaſio eſt, & quaſi quoddā operis proœmiū. Fingitur itaq; exinde Therſagoras ſub compàratione quadam Homeri & Demoſthenis, & eorum quæ ad vtriuſq; laudem ab arte ſumi poſſint, omnes eos locos percurrere, ex quibus cùm perſona Demoſthenis, tū cæteræ virtutes & res geſtæ amplificari poterant. Quo loco & illud obiter videre licet, quid in autorum lectione ſpectandum ſit, & quæ ratio in encomijs texendis potiſſimùm ſequenda. Therſagora iſta omnia quaſi digito, quod dici ſolet, indicante. Atq; hæc prior encomij pars eſt, quæ ex locis technicis à Therſagora homine Poëta perficitur. Altera autem ex atechnis, quæ vocant, ſumitur: ſed quàm ſumma prudentia àtq; arte Lucianus, vtpotè orator, ac ſeriò agens, tractaſſe ita videtur. Interpellato enim ſermone Thetſagorę, vt qui in vulgaris, & in ſchola exerceri ſolitis rationibus verſaretur; deinde & carminis illius auſcultatione, vt fingitur, viciſſim peracta, ipſe accepto ab eodem Macedonicarum rerum commentario, in quo & acta Antipatri & Demoſthenis quædam continebantur, ex eo reliquam inde orationem pertexit, illi videlicet inſuper commemorando, quę hoſtes quoque de eloquentia Demoſthenis, de magnitudine animi eius, & de rerum geſtarum excellentia, ſcripta atque teſtata reliquiſſent. Quo argumento neque grauius aliud, opinor, neque firmius quicquam afferri potuit. Eſt enim ea demùm vera ac ſolida laus, quæ ab hoſte proficiſcitur: quippe qui nihil laudaturus facilè in eo, quem odit, fuerit, niſi ad quod ipſa virtutis ac veritatis natura compellitur: quæ eiuſmodi ſane eſt, vt quod infrà ipſe Antipater ait, honeſtæ res etiam apud hoſtes honeſtæ ducantur, & virtus laudem ſuam vbiuis locorum inueniat. Sed de hac re alibi dictum eſt.

Βαδίζοντί μοι κατὰ τὴν σκιὰν, τὴν ἐντὸς τοῦ περιπάτου, ἐντυγχάνει Θερσαγόρας ἐν ἀγορᾷ, ἤδη ἐπὶ δεῖπνα, ὀλίγον πρὸ μεσημβρίας, Θερσαγόρας παραπλήξ. τάχα τινὲς αὐτὸν ὑμῶν ἐπίσανται· σμικρὸς τὶς ὄν, γρυπὸς, ὑπόλευκος, ἀνδρεικὸς τὴν φύσιν. ἰδὼν οὖν αὐτὸν ἔτι πόρρωθεν ὄντα, Θερσαγόρας ἔφην ὁ ποιητής, ποῖ δὴ, καὶ πόθεν; οἴκοθεν, ἦ δ' ὅς, ἐνταῦθα. πότερον δ', ἦν δ' ἐγὼ, περιπατήσων; ἀμέλει μὲν, ἔφη, καὶ τοῦτο δρῶν· ἀφροδίσιον γάρ τοι τῶν νυκτῶν ἐξανατὰς, ἔδοξέ μοι χρῆναι τοῖς Ὁμήρου γενεθλίοις τῆς ποιητικῆς ἀπάρξασθαι. καλῶς γε σὺ ποιῶν, ἔφην, καὶ τὰ πρόσφορα τῆς παιδεύσεως ἐκείνῳ τίνων. ἐκεῖθεν οὖν ἀρξάμενος δ' ὅς, ἔλαθόν με αὐτὸν, ὡς τοῦτο τῆς μεσημβρίας ἐκπρόσω. ἔπειτ οὖν, ἔφην, δῆτα μέν μοι καὶ τοῦ περιπάτου. πολὺ μὲν γε πρότερον, ἔφη, πεποίηκα τοῦτο δρόμῳ· ἀλλὰ τῇ χαρᾷ τοῦ Ὁμήρου ἐπιδέξας.

Cum[a] in porticu de ambularē, exeūti a siniſtram [b] die 16 paulò ante meridiem, fort ſe mihi Therſagoras offert exiſtimo eum pleriſque ve ſtrûm notum eſſe. Puſillu eſt, naſo [c] aquilo, ferè can didus, virili ſpecie. Hun cùm procul accedentem vi derem, dixi: Hic Therſago ras Poëta eſt. Et interroga ui, quorſum aut vnde iret? Ille inquit, domo ſe huc ve niſſe. Num, inquam, de ambulandi gratiâ? Tum ille: Omitte hoc interro gare. nocte intempeſtâ ſur rexi, vt ad [d] Homeri na talem carmen ei dedica rem. Præclarè, inquam, facis, quòd illi ſtudes gra tiam inſtitutionis referre. Hoc cùm inſtituiſſem, ai ille, huc veni, neque animad uerti me deambulationem ad meridiem vſque produ xiſſe. Tum ego: Et mihi o pus eſt deambulatione. Se ille: Multò antè, inquit, o

portuit me illum ſalutare. monſtrabat autem manu Homerũ

Scin

ἴστε γάρ που τὸν ἐν δεξιᾷ τοῦ τῶν Πτολεμαίων νεὼ, τὸν καθαμμένον τὰς κόμας. προσιὼν τι οὖν αὐτὸν ἀφικόμην, ἔφη, καὶ προσευξόμενος, ἀφθόνων μεταδιδόναι τῶν ἐπῶν. ἐγὼ γὰρ, ἔφην, ἐν ὀλίγοις τὰ πράγματα ἔχω, πάλαι γάρ τοι καὶ αὐτὸς ἐνοχλεῖν μοι δοκῶ τὸν Δημοσθένην, ἐπικουρῆσαί τι πρὸς τὴν αὔριον γενέθλιον. εἰ οὖν ἡμῖν ἐπαρκέσοι τὸ εὔχεσθαι, συμβολοίμην ἄν τοι λοιπὸν γὰρ ἡμῖν τὸ θέρμαιον. ἐγὼ μὲν, ἔφη, καὶ τῶν νύκτωρ τι καὶ τήμερον πεποιημένων, δοκῶ μοι τῆς εὐνοίας τὸν Ὅμηρον ἐπιγράψασθαι· θείως γάρ πως, καὶ μαντικῶς ἐς τὴν ποίησιν ἐξεβακχεύθην, ἑαυτὸς δ' αὐτός· ἐπίτηδες γάρ τοι τοῦτο τὸ γραμματεῖον πεπηγόμην, εἰ ἄρα τῶν σχολὴν ἄγουσι τεταίρων πεπύθοιμι. δοκῶ δή μοι ἐν καλῷ σὺν σχολῇ ἔναι· μαχάριός γέ τις, ὦ δ' ἐγὼ, καὶ πέπονθας τὸ τοῦτον δόλιχον νεμεικηκότος, ὃς ἄδην

Scitis enim in templo Ptolemæi ad dexteram collocatum esse, prolixa coma insignem, inquit: ad hunc eundum mihi est, vt eum salutem, & orem vt mihi magnam versuum copiam largiatur. Ego contrà inquam: Si quid votis proficitur, & ego iam olim Demosthenis obstrepo, vt mihi suppeditet orationem ad natalem eius ornandum. Si igitur satis erit vota facere, adiunge me tibi socium. nam commune, inquit, lucrum auferre cupimus. Ego, inquit, habeo poëma lucubratũ hac nocte & hodie, quod Homero propter beneuolentiam dedicaturus sum. Nam diuino quodam furore commotus ad poëticam rapior, vt iudicabit ipse. Gero enim mecum libellum in hoc paratum, vt ostendam sodalibus, cùm in aliquem ocioſum incidero. O te felicem, inquam, qui videris mihi perinde facere, atq; aliq

qui postquam cursu vicit in stadio, redit abluto puluere, vt

ἥδη λελυμένῳ τὸν νόμον, καὶ τὸ λοιπὸν ἐθέλας ψυχαγωγόμενος, μυθολογεῖν πρὸς τὸν παλαιστὴν διεγείρετο, ἐπιδόξῃ μνηθήσεσθαι τῆς πάλης ὕστερος. ὁ δ', ἀπ' ἐπὶ τῆς βαλβίδος ἂν ἐμυθολόγας, ἔφη. καὶ σὺ δή μοι δοκεῖς, νικηκὼς τὸν δόλιχον τῶν ἵππων, ἐπεπρυφᾶν ἀνδρὶ μάλα δὴ καταῤῥώδοντι τὸν σταδίου τύχην. καὶ ὃς γελάσας, ὡς δὴ οἱ περὶ τῶν ἀπόρων, εἶπεν, ἐργασόμενος; ἴσως γὰρ, ἔφην, ὁ Δημοσθένης ἐλάττων ἐστὶν, ἢ καθ' Ὅμηρον εἶναί σοι λόγος καταφανῆναι. καὶ σὺ μὲν μέγα φρονεῖς, Ὅμηρον ἐπαινέσας, ἐμοὶ δὲ ὁ Δημοσθένης σμικρὸν, καὶ τὸ μηδὲν, φανεῖται, ἔφη. φλαστιάσαιμι δ' ἂν ἄρα τοὺς ἥρωας, εἰ καὶ πλείονα ἐμοὶ τὸν νόμον πρὸς Ὅμηρου τετάχθαι. νῦν δέ, ἔφην ἐγὼ δ' ἂν ἄρα νομίσοις πρὸς τὸν Δημοσθένους; ἀπ' ἐπεί γε μὴ ταύτην τὸν λόγον ἀτιμάζεις κατὰ τὸν ἐπόθεσιν, φίλον ὡς τὸν ποιητικὸν ἐργομένην μόνον, τὸν ῥητορικὸν

oblectet se spectando: & cum luctatore iocatur, expectante vt iam in certamen vocetur. Cui respondet ille: At paulò antè cùm è meta procurrendum esset, non erat ocium adiocandum. Sic tu velut in cursu poëtico victor, facis me ludos ac delicias, metuentem stadij fortunam. Scilicet, ait ille ridens, quasi rem difficilem susceperis. Fortassis, inquam, Demosthenes videtur tibi indignus, qui ad Homerum conferatur, & videri vis in argumento graui ac difficili posuisse operam, cùm Homerum laudâsti: me verò existimas leue argumentum de Demosthene sumpsisse. Cauillaris, inquit ille, nam ego nolim heroas illos inter se committere, tametsi magis faueo Homero. Benè, inquam: ánnon putas me Demosthenis magis fauere? Sed quoniam non recusas hac de re mecum

κὸν colloqui, apparet te solam poëticam admirari, solutam

κὸς λόγους καταφρονεῖς ἀτεχνῶς, οἷον ἱππεὺς παρὰ πεζὸς ἐλαύνων. μὴ μανείλω, ἔφη, ταῦτά γε, μᾶλλον εἰ πομπῆς δεῖ μανίας ἐπὶ τὰς ποιητικὰς ἰόντας θύρας. δεῖ γάρ τοι καὶ τοῖς καταλογάδην, ἔφην, ἐνθέου τινὸς ἐπιπνοίας, εἰ μέλλουσι μὴ ταπεινοὶ φανεῖσθαι, καὶ φαύλης φροντίδος. οἶδά τοι, ἔφη, ὦ ἑταῖρε, καὶ χαίρω πολλάκις, ἄλλων τε δὴ λογοποιῶν, καὶ τὰ Δημοσθένους ἐγχὺς τοῦ Ὁμήρου τιθεὶς. οἷον λέγω τὴν ἀφοβίαν καὶ πικρίαν, καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν, καὶ τὸ μὴ οἰνοβαρὲς πρὸς τὰς Φιλίππου μέθας καὶ λοιδορησμούς, καὶ τὴν ἀσέλγειαν τὸ δ' Εἰς οἰωνὸς ἄριστος, πρὸς τό, δεῖ γὰρ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας τὰς ἀγαθὰς ποθεμένους ἐλπίδας. καὶ τὸ, Ἦ τοι μὲν ὀλέσθαι γέρων ἱππηλάτα Πηλεύς, πρὸς τὸ, Πηλέα γοῦν ἄν τὶς συνάξειεν ἂν οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, οἱ ὑπὲρ δόξης καὶ ἐλευθερίας τελευτήσαντες παρα-

tam orationem prorsus contemnere, sicut eques peditem præteruectus aspernatur. Tũ ille, Dij prohibeant ne sic insaniam, tametsi [f] non leui furore opus est ijs, qui ad poëticas fores accedunt Verùm & oratoribus, inquam, opus est afflatu quodã diuino ad efficiendam orationem non humilem aut frigidam Nec hoc, inquit, ignoro, ac sæpè me comparatio cùm aliorum oratorum, tũ & Demosthenis cum Homero, delectat, cùm similem video vim, acerbitatem & impetum. Vt Homerus Agamemnonem appellat violentum: ita Demosthenes in Philippi ebrietatem, salutationes, petulantiam inuehitur. Et quale illud est [h] apud poëtã, Vnũ augurium optimũ est pugnare pro patria: tale illud est apud Demosthenẽ: Oportet bonos viros bona cũ spe suscipere defensionem Reipub. Et illud:

Forsitan ipse senex deploret talia Peleus, simile est huic sententiæ: Quàm grauiter ingemiscerent illi fortes viri, qui propter gloriam & patriæ libertatem in acie perierunt.

παραβάλω ἢ τὴν ῥῆσιν τοῦ Πύθωνος πρὸς τὰς Ὀδυσσέως νιφάδας τῶν λόγων· καὶ τὸ,

εἰ μὲν μὴ μοῖρα ἀγήρω τε ἀθανάτω τε ἔσεσθαι,

πρὸς τὸ, εἴρας μὴ γὰρ ἅπασιν ἀνθρώποις ζῶν βέβαται θάνατος καὶ ἤν τις αὐτὸς ἑαυτὸν ἐθέλῃ τηρεῖν. μὴ μυείαν γεγόνασιν αὖθις αὐτοῖς ἐπὶ ταὐτὰ διανοίας ἐπιδρομαί. ἥδομαι δὲ καὶ πάθῃ καὶ διαθέσεις, καὶ τροπὰς λέξεως ἑταμανθάνων, καὶ τὰς ἀφαιρέσεις τοῦ μέρους μεταβολάς, καὶ τὸ ἐν τῷ παραπροπῶν ἐπανόδους, καὶ τὰς τοῦ παραβολῶν σὺν τῷ ἑαυτῷ γλαφυρότητας, καὶ τὸ τοῦ τρόπου μισοβάρβαρον παντάχῃ. καί μοι πολλάκις ἔδοξεν (οὐ γὰρ ἂν ἀληθὲς ἀποκρυψαίμην) ἐν πλείστῳ μὲν ῥᾳθυμίας Ἀθηναίους ἑαυτοὺς καταβαλεῖν Δημοσθένης, ὁπηνίκα παρρησίαν, ὡς φασιν, ἀνεμένων, τοὺς Ἀχαιοὺς Ἀχαϊάδας προσαγορεύων, διαρκεστέρῳ δὲ τούτῳ πνεύματι τὰς Ἑλληνικὰς ἀκροάσεις τραγῳδίας, τοῦ μείζονος ἀγῶνος μάχης διαλό-

Confero & magna vi fluentem [i] Pythonis orationem ad hybernas niues, quarum similis oratio Vlyssis esse scribitur. & illud:

[k] Ni foret hæc hominum natura obnoxia morti,

simile est huic loco: Omnes homines naturâ morti obnoxij sunt, etiam si quispiam conetur se inclusum in cauea seruare. Deinde infinitæ sunt similes vtriusque sententiæ. Delectant autem me & affectus tum vehementiores, tum leniores, & orationis varietates, & metaphoræ tædium læuantes, & tempestiui ex digressionibus reditus, & concinnæ collationes, denique totius vrbanitas orationis. Et mihi sæpè visum est (neque enim dissimulanda est veritas) plus esse [l] grauitatis in Demosthene, castigante segnitiem suorum ciuium magna libertate, quàm in Homero. cùm Achiuos Achaidas appellat. Et Græcorum tragœdias grandiore sono repræsentat, quàm Homerus, qui fingit colloquia

διαλόγους ἀναπλάττουτος, ἢ μύθοις τὰ φορὰν σκιδναμένοις. πολλάκις δὲ μετὰ τῦ Δημοσθένους καὶ μέτρα κώλων, καὶ ῥυθμοὶ καὶ βάσεις ἐκ ἔξω τῆς ποιητικῆς ἁρμονίας ἐμβιβάζουσιν, ὥσπερ καὶ Ὅμηρος ἐπιπλὴς ἀντιθέσεων ἢ παρισώσεων, ἢ σχημάτων τραχύτητος ἢ καθαρότητος. ἀλλ' ἴσως φύσει πῶς ὑπάρχειν τοῖς ἀνδράσι τὰς ἀρετὰς ἐπιπολάζειν. πόθεν γὰρ ἂν περιφρονοίην ἄν τὰ σὰ Καλλιόπην, ταύτην γε γινώσκων; ἀλλ' οὐδὲν ἧττον τὸμὸν ἀγώνισμα τῶν εἰς Ὅμηρον ἐγκωμίων λιπαρώτερον ἔργον. ἢ τοὺς σοὺς Δημοσθένους ἐπαίνους τίθημι, ἢ τοῖς μέτροις, ἀλλὰ τῇ ὑποθέσει φημί, ὡς τὰμὸν μὴ ἐκ ἔχειν εὐφάνειάν τινα κρηπῖδα ἐκβαλέσθαι τῶν ἐπαίνων, πλὴν γε ὡς ποιητικῆς αὐτῆς· τὰ δ' ἄλλα, τὰ μὲν ἀσαφῆ, πατρὶς καὶ γένος καὶ χρόνος. εἰ γάρ τι σαφὲς αὐτῶν ἴσμεν, ἐκ ἴσμεν ἂν ἀμφίλεκτος ἀνθρώποις ἔρις, παρεῖσθαι μὴ διδόντων αὐτῶν Ἰωνικὴν Κολοφῶνα, ἢ Κύμην, ἢ Χίον, ἢ Σμύρναν, ἢ Θήβας

colloquia in mediis pugnis, & certamina iacta lapidis dirimit. Sæpe etiam apud Demosthenem membra suas habent numeros ac mensuras, quales sunt in poëtica: sicut neque desunt in Homero antitheses, comparia, figuræ asperiores aut candidiores. Nam ingenia videntur suâ sponte similes virtutes etiam in dissimilib. studijs gignere. Quare igitur tuam Calliopen aspernarer? Quamuis autem hanc valde admirer, tamen mea causa duplo plus habet negocij, quàm Demosthenis encomium: non ob illam causam, quia mihi carmen scribendũ est, sed etiam propter argumentũ, nullam habeo materiam satis splendidã ad inchoandas laudes, præter ipsam poëticã: [m] cætera sunt ignota, patria, genus, ætas. nam si hæc nota essent, nullæ exitiissẽt inde dissensiones. Alij patriam ei assignant vrbem Ionicam Colophona, alij Cumam, alij Chium, [n] nonnulli Smyrnã,

ἢ Θήβας τὰς Αἰγυπτίας, ἢ μυρίας ἄλλας. πατέρα δὲ Μαίονα τὸν Λυδὸν, ἢ ποταμὸν, καὶ μητέρα Μελανώπην φασὶν, ἢ νύμφην τῶν ὀρεάδων, ἀνθρωπίνου γένους ἔμπειρος. χρόνον δὲ τὸν ἡρωικὸν ἢ τὸν ἰωνικόν. καὶ μήδ' ὅπως πρὸς τὸν Ἡσίοδον ἔχει ἡλικίας σαφῶς ἔστιν, ὅπου γε καὶ τοὔνομα πρὸ ζῶν γνωρίμου τὸν Μελησιγενῆ φασὶν εἶναι. τυφλὸν δὲ πενίας, ἢ πάθους ὀμμάτων, ἀλλὰ μὴ βέλτιον ἄν καὶ ταῦτα εἴη ἐν ἀσαφεῖ κείμενα. περὶ σφῶν δέ μοι κομιδῇ τὸ ἐγκώμιον. ποιήσειν ἄπορον ἐπαινέσαι, καὶ σοφίαν ἐκ τῶν ἐπῶν ἀναζητοῦντα συμπίγειν. τὸ δοὺν, ἔφη, κατὰ καιρὸς, ἐπίφορόν τι καὶ λαῖον, ἐφ' ᾧ ἐπαινέσονται καὶ γνωρίμοις, μόνον ὀνομάτων, οἷον ὄψον ἕτοιμον, ἢ ῥυσμάτων παρὰ σοῦ λαβεῖν τί γὰρ ἂν μέγα ἢ λαμπρὸν ἡ τύχη τῷ Δημοσθένει προσέθηκε; τίδ' οὐ γνώριμον; οὐκ

quidam Thebas Aegytias, & innumeras alias. Patrem Mæonem Lydum, ° aut fluuium: matrem Melanopen, aut aliquã nympham. siquidẽ humanũ genus ignoratur. Alij existimant eum temporibus heroicis fuisse, alij Ionicis: nec satis constat vtrum Hesiodus sit antiquior. Quidam etiam contendunt, prius ei nomen P Melesigenæ fuisse, quàm hoc quod nunc in vsu est Homeri. Nec de fortuna eius aliquid constat, de paupertate, de cæcitate: vt satius esset fortasse omittere ista, cùm sint ignota. Valde igitur angusta erit encomij materia, si nullæ res gestæ, & carmen tantùm laudandum erit, & sapientia ex versibus æstimanda. Tibi verò amplissima materia ad manum & in promptu est dicenti de rebus certis & celebratissimis: tantùm verbis opus est, tanquam condimento ad obsonium parato. Quid enim non magnum & splendidum fortuna Demosthenis concessit?

Quid

οὐκ Ἀθῆναι μὲν αὐτῷ πατρὶς ἀλλ' ἀπαραὶ καὶ ἀοίδιμοι, καὶ τὸ Ἑλλάδος ἔρεισμα; καὶ τοι λαβόμενος ἄν ἐγὼ τῶν Ἀθηνῶν, ἐπὶ τῆς ποιητικῆς ἐξουσίας ἐπεδεῖξον ἂν ἔρωτας θεῶν, καὶ κρίσεις, καὶ κατοικήσεις καὶ δωρειὰς, καὶ τὰ Ἐλευσῖνα. νόμων δὲ καὶ δικαστηρίων καὶ πανηγύρεων, καὶ Πειραιῶς, καὶ ἀρχικῶν καὶ προπυλαίων θαλαττίων τε καὶ χερσαίων ἐπεξελθὼν, οὐδ' ἂν εἷς ἐπ' ἴσης ἀξίως ἐρικύδη διέναυλος ὁ λόγος, φησίν, ὁ Δημοσθένης, ἀφθονία μὲν ἂν ἦν ἅπασι. τόδε ἐγκώμιον οὐκ ἂν ἀπαρτᾶν ἐνομίζομεν, ἐν νόμῳ τοῖς ἐπαίνοις ὄν, ἵνα τῶν παίδων ἐπικοσμῶμεν τοὺς ἐπαινουμένους. Ἰσοκράτης δὲ, παρεμπόρευμα, τοῦ Βλεφύης φέρων, ἐνέθηκε τῇ Θησέως, τὸ μὲν δὴ ποιητικὸν φῦλον, ἐλάθετον· σοὶ δ' ἴσως οὐ λάβρα, τὸ δὲ παροιμίας σκῶμμα ἐπὶ τῇ ἀσυμμετρίᾳ ἐπαγαγὼν, μή σοι μεῖζον πρόσκοιτος τὸ πίνακιον τοῦ θυλάκου. παρεγγύᾳ δὲ τὰς Ἀθήνας, ἐκδήχεται τὸν λόγον πατὴρ πρύτανις, νηοίκε

Quid non celebratissimum? Nonne patria Athenæ opulentæ & nobiles, & Græciæ propugnaculum? Quòd si mihi Athenæ contigissent, poëtica consuetudine recitarem amores deorũ, iudicia, commigrationes, dona, Eleusinem. Porrò de legibus, iudicijs, cõcionibus, Piræeo, colonijs, trophæis terra marique partis, ne Demosthenes quidem ipse pro dignitate dixerit. Ex his magna mihi copia suppeteret. Idq; encomium non existimarem prætermittendum esse, cùm in præceptis laudationum hoc contineatur, vt laudes ex patriæ ornamentis cumulẽtur. Isocraaes Helenæ præconio inseruit Thesæum. Poëtis verò cõcessa est maxima libertas. Sed tu fortassis irrideri te metuis, si initium orationis iusto grandius sit: & vereris ne quis iuxta prouerbium dicat, Epigramma maius esse calatho. Itaq; etiamsi omittam Athenas, occurret patre præfectus classis, aureum,

χρυσία κρηπὶς κατὰ Πίνδαρον. ἀγχοῦ γὰρ τῶν Ἀθηναίοις λαμπρότερον τιμήματος τριηραρχικοῦ. ἀλλὰ τὸν Δημοσθένους ἔτι κομιδῇ παῖδα ὄντα, ἐπιτεθνάτα, μὴ ὀρφανίαν οὐ συμφορὰν ἡγητέον, ἀλλὰ δόξης ἀφορμὴν, τὸ τῆς φύσεως γενναῖον ἀποκαλυπτούσης. Ὅ μὲν οὖν μὴ ὅτι παιδικοῖς, ὅτ' ἄσκησιν μνήμης καθ' ἑκάστην ἡμέραν παραλάβωμεν, ἀλλ' οὐδὲ ἀνάγκη τῶν ἐπαίνων ἅπτεσθαι τῶν ὑπ' αὐτοῦ διδαχθέντων, ὕλην ἐκτρεφούσης μὴ μελέτης καὶ διδασκαλίας οὐκ ἔχοντα, μηδ' οὗ ἐπὶ μὴ Ἡσιόδου δάφνην καταφυγόντα, μὴ ῥαθύμως καὶ τοῖς ποιμέσι τὴν ἐπῳδὴν ἐπιπνεύσαντος. σοὶ δ' ἐνταῦθα δή πως, πολὺς μὲν ὁ Καλλίστρατος, λαμπρὸς δ' ὁ καταλογος, Ἀλκιδάμας, Ἰσοκράτης, Ἰσαῖος, Βουλείδης. μυείων μὲν ἐφελκομένων Ἀθήνησι τοὺς πολλοὺς μὴ τὰς πατρονομίας ἀνάγκας ἐπαμύνοις, ταχείας δ' ὅσης τοῖς παρανίοις ἐπιτὰς τέρψεις ἐκλιθάνειν, παρὸν δ' αὖ καὶ ἐξεῖναι κωμᾶν, ἐκ

aureum, vt Pindarus ait, fundamentum. Nulla enim Athenis maior dignitas est, quàm præfectura classis. Quòd verò extinctus est Demosthene adhuc puero, non est calamitas iudicanda, sed gloriæ occasio, retegens generosam indolem. Iam Homeri institutionem & studia nusquam legimus, sed statim oportet nos attingere poëmata eius, cùm de educatione deq; studijs eius nullæ extent historiæ. Neq; licet fingere eum à Musis accepisse poëticam, sicut de Hesiodi Lauro ferunt, quæ vcioſis pastoribus poëticam inspirabat. Tu verò Callistratũ habes, & longum & magnificum catalogum, Alcidamãtem, Isocratem, Isæum, Eubulidem. Et cùm innumeræ illecebræ Athenis ad se inuitent etiã illos qui sunt in custodia patrum, cumq; adolescentia per se procliuis sit ad voluptatem, ac Demosthenis liceret propter tuorum negligentiam voluptates sequi.

tamen

ἐκ τῆς τῶν ἐπιτρόπων ὀλιγωρείας, ὁ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς κατέχει πόθος, ὃς αὐτὸν ἤγαγεν οὐκ ἐπὶ τὰς Φρυνίας, ἀλλ' ἐπὶ τὰς Ἀριστοτέλους καὶ Θεοφράστου, καὶ Ξενοκράτους καὶ Πλάτωνος θύρας. κἀγὼ ταῦθα, ὦ βέλτιστε, φιλοσοφοίης ἂν λόγῳ, δισσὰς ἐν ἀνθρώποις ἐρώτων ἀγωγάς, τὴν μὲν θαλαττίου τινὸς ἔρωτος, παράφορόν τι καὶ ἀγείαν, καὶ κυμαίνουσαν ἐν ψυχῇ, Ἀφροδίτης παιδόμυχλον φλόγωσιν, φλέγμασι νόσους νεῶν ὁρμᾶς, αὐτόχρημα θαλάττιον, τὴν δ' οὐρανίου χρυσῆς τινὸς σειρᾶς ἧλξιν, οὐ πυρὶ καὶ τόξοις ἐντιθεῖσαν δυσαλθεῖς νόσους τραυμάτων, ἀλλ' ἐπὶ τὴν αὐτῆς τοῦ κάλλους ἄκραντόν τι καὶ καθαρὰν ἰδέαν ἐξορμῶσαν, μανίᾳ σώφρονι τὰ ψυχῶν, ὅσα ζῳοῦ ἐγγύς, καὶ θεῶν ἀγχίσποροι, φησὶν, ὁ τραγικός. ἔρωτι δὴ πάντα πόνα, κοῦφα, σπάνιον, κάλλος, ξίφος, γλῶτταν διαφθεῖσαι, μυρίαν ὄψιν τ' ἡλικίας ἔχοντες, μνήμην ἀκριβῶσαι, φρόνησιν καταφρονῆσαι, σωφρονῆσαι νύκτας ἐπιπόνους ἡμέρας.

tamen continuit eum amor virtutis ac doctrinæ, & duxit non ad Phrynæ ianuam, sed Aristotelis, Theophrasti, Xenocratis, Platonis. Hîc poteris philosophari, duplicem amorê esse in animis humanis: alterum mari ortum, varium, ferocem scilicet, venereos fluctus in animo, qui mouentur ex æstuantibus cupiditatibus iuuenũ, naturam planè marinam. alter amor est aurea catena cœlo demissa. Hic non habet faces aut tela, quæ faciãt leuhalia vulnera, sed bonum furorem immittit mentibus, quæ sunt cognatæ dĩs, incitantem ad natiuã & incorruptã pulchritudinis formã comprehendẽdam. Omnia hæc amori facilia fuerunt, tonsuræ, latebræ subterraneæ specuũ, corrigere linguæ vitia, actionem in ætate virili discere, exercere memoriam, assuefacere animum ad contemnendos populi fremitus, continuare studia per diem & noctem.

ἐξ ὧν

ἐξ ὧν τις οὐκ οἶδεν, ὁποῖος ὁ Δημοσθένης, ἔφη, σοὶ τὸν ῥητορικὸν ἐποίει, τὰς μὲν ἐννοίας καὶ τοῖς ὀνόμασι καταπυκνῶν τὸν λόγον, τοῖς σχηματισμοῖς ἐξανειλῶν τὰς πιθανότητας; λαμπρὸς μὲν ὢν μεγέθει, σφοδρὸς δὲ τῷ πνεύματι, σωφρονίσας δὲ τὸν τῶν ὀνομάτων ἐκπρέπειαν, ποικιλώτατος δὲ ἐναλλαγαῖς σχημάτων. μόνος γέ τοι τῶν ῥητόρων, ὡς ὁ Λεωσθένης ἐτόλμησεν εἰπεῖν, ἔμψυχον, οὐ σφυρήλατον παρέσχε τὸν λόγον. οὐ γὰρ ὡς τὸν Αἰσχύλον ὁ Καλλισθένης ἔφη ποτὲ λέγων τὰς τραγῳδίας ἐν οἴνῳ γράφειν, ἐξορμῶντα καὶ ἀναθαρσαίνοντα τῷ ψυχρῷ, οὐχ οὕτως ὁ Δημοσθένης σωτίθεα πρὸς μέθην τοὺς λόγους, ἀπ' ὕδατος πίνων, ἢ καὶ τὸ Δημάδου παῖξαί φασιν εἰς ταὐτὸν αὐτὸ τοῦτο τῷ ὑδροποσίαν, ὡς αἱ μὲν ἄλλαι πρὸς ὕδωρ λέγοιεν, τὸν Δημοσθένην δὲ πρὸς ὕδωρ γράφειν. Πυθέας δὲ ὁ ῥήτωρ τῶν Δημοσθενικῶν λόγων ἀπόζειν ἔφασκε τοῦ νυκτερινοῦ λύχνου. καὶ τοῦτό μὲν,

Vnde quis nescit qualis extiterit orator Demosthenes? quomodo orationem verbis & sententijs ornauerit, argumentis adspersérit affectus, quantus in copia splendor sit, quanta vis & impetus, quanta verecundia & parsimonia sit in verbis & sententijs, quanta varietas figurarum? Itaque Leosthenes inquit, solum illum ex omni Oratorum numero viuam orationem habuisse, non fabricatam malleo. Non enim componebat orationes ebrius, vt Callisthenes Aeschylum ait tragœdias inter pocula scripsisse, cum vino incaluisset. At Demosthenes scribens aliquid, aquam bibebat. Et extat hac de re Demadis iocus, qui dixit alios ad aquam dicere, Demosthenem verò etiam scribere ad aquam. Et Pytheas inquit, orationem Demosthenis lucernam olere. Hunc campum habes, ait ille, de Demosthene dicendi: ἔφη, σοὶ τὸ χωρίον τοῦ λόγου,

κοινὸν

κοινὸν πρὸς τὸν ἐμὸν ἀγῶνα. οὐ γάρ τοι μείνων ὁ περὶ τοῦ Ὁμήρου ποιήσει ὑπάρχει καὶ μοὶ λόγος. ἀλλ' ἐπὶ μετέωρα ἐπὶ τὰς φιλανθρωπίας, καὶ τὸν ἐν τοῖς χρήμασι φιλοτιμίαν, καὶ τῆς πολιτείας τὸν ὅλον λαμπρότητα. καὶ ὁ μὲν ἤρα σωθείρων, ὡς τὰ λοιπὰ πεισθήσων· ἐγὼ δὲ γελάσας, ὅπου γε, ἔφην, δεινοῦ καταχεῖν μου τῶν ὤτων, ὥσπερ βαλανεύς, καταντλήσας τὸν λοιπὸν λόγον; νὴ Δία γε, ἔφη, δημοβοινίας τε καὶ χορηγίας ἐπιλογισίους, καὶ τριηραρχίας, καὶ τεῖχος καὶ τάφρον, καὶ λύσεις αἰχμαλώτων, καὶ παρθένων ἐκδόσεις, ἀρίστων πολιτείαν· καὶ πρεσβείας καὶ νομοθεσίας, καὶ μέγεθος πολιτευμάτων ἐμπεσόν, γελᾶν ἔποιεί μοι τοὺς τὰς ὀφρῦς συνάγοντας, καὶ δεδιότας μὴ λόγοι τῶν Δημοσθένους ἔργων ἐπιλείποις ἂν. ἴσως γάρ, ἔφην, ὦ γαβὶ νομίζεις, ἐμὲ δὴ μόνον τῶν ἐν ῥητορικῇ βεβιωκότων, μὴ διαζεύξαι τὰ

ἔπη

qui cõueniet etiam ad meum argumentum, cùm erit de poëtica Homeri dicendum. Sed postea transibis ad beneficia, & liberalitatem & dignitatem quam in Republica assecutus est. Hic cùm iret, connecteretque reliqua, plura dicturum ego interpellaui, ac ridens inquam: Hauriſne modò tanquam balneator, vt reliqua oratione perfundas mihi aures? Etiam, inquit ille, congiaria, ludos ex proprijs facultatibus vltrò factos, instructas naues, murum, fossam, redemptos captiuos, virgines dotatas, consilia optima in Republica, legationes, leges. Cumque incidisset in magnitudinem rerum gestarum, cœpi ridere hominem supercilia contrahentem, & timentem ne deficeret eum oratio de rebus gestis Demosthenis. Ac, Fortasse me, inquam, putas vnum ex omnibus qui eloquentiæ dederunt operam, nihil audisse de re-

bus

ὥτα τῶν Δημοσθένους πράξεσιν. ἄγε, ἔφη· περὶ τὸν λόγον ἐπικουρίας τινὸς, ὡς σὺ φῂς, δεόμεθα. πολὺ ἂ μή σε τοὐναντίον κατέχει πάθος, οἷον αὐγῆς περιλαμπούσης, οὐκ ἔχοις πῶς λαμπρὰν τὴν Δημοσθένους δόξαν τῷ ὄψει ἀπερεῖσαι. καὶ γὰρ αὐτός τι τοιοῦτον ἐφ' Ὁμήρῳ κατὰ τὰς ἀρχὰς πέπονθα. κατέβαλον γοῦν μικροῦ δεῖν, ὡς οὐκ ἀντιβλέπτιον ὂν μοι πρὸς τὴν ὑπόθεσιν. εἶτ' ἐγὼ μὲν, οὐκ οἶδ' ὅπως, ἀνελώμενα. δοκῶ μοι κατὰ σμικρὸν προσειθίσμενος, ἀντίον ὁρᾶν, καὶ μηδ' ἀποτρέπων, ὥσπερ ἡλίου τὰς ὄψεις, νόθον τοῦ τῶν Ὁμηριδῶν γένους ἐπέγχεσθαι. σοὶ δὲ μὴν φαύλοτερα καὶ τοῦδε, ἔφη, πολὺ ῥᾷον, ἃ κατ' ἐμὲ ἦν. τῆς μὲν γὰρ Ὁμήρου δόξης, οἷον ἐπὶ μιᾶς ὁρμώσης τῆς ποιητικῆς ἁπάσης ἀθρόως ἐξ ἀνάγκης δεῖ ἀπάσης λαβέσθαι, σὺ δ' ἃ μὲν ἐπὶ τὸν Δημοσθένην ὅλον ἐφάπαξ τῇ γνώμῃ πρόποις

bus gestis Demosthenis? Immò, ait ille, opus est nobis mutuo auxilio in scribendo, quemadmodum paulò antè dicebas. Verùm nisi fortasse aliter affectus es, existimo imbi perstringi oculos fulgore Demosthenicæ gloriæ, nec posse te tam claram lucem inspicere. Mihi quidem accidit hoc initiò in Homero. Penè igitur abieceram argumentum, quia non potui intueri: postea nescio quo modo recepi in manus, & paulatim assuefeci oculos, ne formidarent aspectum, néve quisquam me accusare posit cæcutientem in sole, nothum gentis Homericæ. Quanquam tua causa facilior est, quàm mea. Nam cùm in Homero mihil præter poëticam laudare possimus, tota illa laus simul in animo concipienda est. Tibi verò, cùm totũ Demosthenem consideras, ingens copia se offert, vt dubites hũcne

καὶ μᾶλλα ἂν ἀπορήσῃς πο-
ρεῖτον

ρὶ τὸν λόγον ἄλλων, οὐκ ἔ. χων ὅτου πρώτου πλὴ γνώ μλω λάβοις. καθάπερ οἱ λίχνοι πάσχουσι περὶ τὰς Συρακουσίους παρίξας, ἢ οἱ φιλήκοοι καὶ φιλοθεάμονες, ἂς μυείας ἀκουσμάτων καὶ θεαμάτων ἡδονὰς ἐμπεσόντες. οὐκ ἔχουσι γὰρ, ἐφ' ὧ ἔλθωσιν, ἀεὶ πλὴ ἐπιθυμίαν μεταπιθέντες. οἶμαι δὲ καὶ σὲ μεταπηδᾶν, οὐκ ἔχοντα, ἐφ' ὅ,τι κατίης, ἐν κύκλῳ σε περιελκόντων, φύσεως μεγαλοπρεποῦς, ὁρμῆς διαπύρου βίου σώφρονος, λόγου δεινότητος, τῆς ἐν ταῖς πράξεσιν ἀνδρίας, κινημάτων πολλῶν καὶ μεγάλων, περιουσίας, δικαιοσύνης, φιλανθρωπίας, πίστεως, φρονήματος σωφρόνως, ἑκάστου τῶν πολλῶν καὶ μεγάλων πολιτευμάτων. ἴσως οὖν ἐρῶν ἔνθεν μὲν ψηφίσματα, πρέσβεις, ἀγωγὰς, νόμους, ἐκεῖθεν ἄρχοντας, Εὔβοιαν, Μέγαρα, πλὴ Βοιωτίαν, Χίον, Ῥόδον, τὸν Ἑλλήσποντον, Βυζάντιον, οὐκ ἔχεις ὅποι πλὴ γνώμλω ἀποκλίνῃς, συμπε-

hucne an illuc te vertas: nec posſis ſtatuere quid primum ſumere velis, ſicuti delicati in [u] Syracuſanis menſis, aut auidi ſpectatores & auditores, cùm varia ſpectacula & carmina offeruntur, dubitant quò potiſſimùm applicent animum. Itaque opinor te ex alio in aliud deſilire, nec poſſe in vna re commorari, cùm te ſubinde alia ad ſe rapiant, videlicet natura liberalis, ingenium ardens, temperantia, eloquentia, magnitudo animi in rebus gerendis, multa & præclara facinora, fortunæ deſpicientia, iuſtitia, humanitas, fides, audacia, prudentia, ſingulæ actiones in Republica. Fortaſſe hinc intuens decreta, legationes, coneiones, leges: inde claſſes, Eubœam, Megara, Bœotiam, Chium, Rhodum, Helleſpontum, Byzantium, dubitabis quò te potiſſimùm vertas in tanta co-

ἀφιρόμην τοῖς πλουσιωτάτοις. ὥσπερ οὖν ὁ Πίνδαρος, ἐπὶ πολλὰ τῷ νῷ τραπόμενος, οὕτω πως ἀπορήσας, ἰσμηνὸν, ἢ χρυσηλάκατον Μηλίαν, ἢ Κάδμον, ἢ Σπαρτῶν ἱερὸν γένος, ἢ τὰν κυανάμπυκα Θήβαν, ἢ τὸ πάντολμον θῆν Ἡρακλέος, ἢ τὰν Διονύσου πολυγαθῆ τιμὰν, ἢ γάμον λευκωλένου Ἁρμονίας ὑμνήσομεν; οὕτωσὶ δὲ καὶ σὺ γε ταὐτὸν ἔοικας ἀπορεῖν, λόγον ἢ βίαν, ἢ ῥητορικὴν ἢ φιλοσοφίαν, ἢ λημματογραφίαν, ἢ τὸν θάνατον τὰνδρὸς ὑμνητόν. ἔστι δ' ἁλῶν ἔργον ἐκφυγεῖν, ἔφη, τῷ πλάσαντι, ἀπ' ἐνὸς ὅτου δὲ λαβόμενος, ἢ τῆς ῥητορικῆς καθ' αὑτὸν, ἂς ταύτην κατάθου τοῦτον τὸν λόγον. ἱκανή γ' ἄν σοι δόξει Περικλέους. ἐκείνου μέν γε τὰς ἀστραπὰς καὶ βροντὰς, καὶ παθούς τι κέντρον δόξει παραλαβόντες, ἀπ'

ta copia, cùm in vnaquaque re emineat peculiare quiddam laude dignum. Vt igitur Pindarus alicubi dubitat, multa videns sibi proposita esse, cùm inquit:

Num mea Ismenum, Meliámve nympham,
Seu magis Cadmum, genus aut virorum
Dentibus saui genitum Draconis
Carmina dicent?
Seu canam Thebas, celebrésve pugnas
Herculis? seu Bacche tuos honores?
Seu prius nunc Harmoniæ puellæ
Dicam hymenæos?

Idem tibi accidet, vt dubites vtrum orationes, an res gestas, aut eloquentiam, aut doctrinam, aut autoritatem aut mortem viri sumas laudandam. Verùm non errabis, quicquid sumes. Si solam eloquentiam elegeris, argumentum copiosum habebis. Hic satis erit eum × cum Pericle conferre. nam illius fulgura, tonitrua, & aculeos relictos in animis audientium, fama

ἀπ' αὐτοῦ γε οὐχ ὁρῶμεν, ἀλλ' ὅλον ὡς ὑπὲρ τῶν φαύλων οὐδὲν ἔμμονον ἔχοντα, οὐδ' οἷόν τε ἐξαρκεῖσθαι πρὸς τὸν τοῦ χρόνου βάσανον καὶ κρίσιν. τὰ δὲ τοῦ Δημοσθένους, ἀπὸ σοῦ καταλειφθῶ λέγειν, εἰ τοῦτο ποιοῖο. πρός γε μὲν τὰς τῆς ψυχῆς ἀρετὰς, καὶ τὰς πολιτείας αὐτοῦ ῥαπομένῳ καλὸν, μίαν λῶτινα οὖν ἀποτέμνεσθαι τῶν πράξεων· εἰ δὲ βούλοιο λαψιλῶς, δύο καὶ σώρευε λόγον, ἔχειν ἀποχρῶσαν λόγον ἐπιβολήν· πολὺ γὰρ ἐν ἅπασιν ἡ λαμπρότης. εἰ δ' οὖν ἐκ τοῦ παντὸς, ἀπ' ἐκ μέρους ἐπαινεθήσεται· νόμος μὲν γὰρ Ὁμηρικὸς, ἡρῴων ἐπαίνους ἐκ μερῶν διατίθεσθαι, ποδῶν ἢ κεφαλῆς ἢ κόμης, ἤδη δὲ καὶ πάντων φορημάτων ἢ ἀσπίδων. μεμπτὸν δὲ οὐδὲ τοῖς θεοῖς ἐγένετο, ὑμνεῖσθαι πρὸς τῶν ποιητῶν, ἐξ ἡλακάτης ἢ τόξου, ἢ τῆς αἰγίδος, μέτι γε δὲ μέρους σώματος, ἢ τῆς ψυχῆς, τῶν ἐνόρ-

fama tantùm accepimus, sed nulle extant eius orationes. Quare constat, eas præter actionem, nullam habuisse solidam aut durabilem laudem; quæ prómereretur admirationem apud posteros: At Demosthenis scripta extant. sed hoc relinquam tibi dicendum, si hoc argumentum tractaueris: Si conuerteris te ad mores eius, & ad res gestas, poteris excerpere vnum locum, aut ad summum duos. hi tibi ampliſsimam materiam suppeditabunt. res enim sunt splendidiſsimæ. Quòd si non vis totum argumentum pertractare, sumes partem aliquam, Homeri exemplo, qui heroas ex partibus laudat; prædicat pedes, aut caput, aut comam, aut vestes, aut clypeum. Ei ne dij quidem huiusmodi laudes aspernantur, sumptas à telis, arcu, clypeo, nedum ab aliqua corporis aut animæ parte. Beneficia

ἀνεργησιῶν δὲ οὐδὲ δυνατὸν ἐφάπαξ ἐλθεῖν. οὔκουν οὐδ' ὁ Δημοσθένης ἀντιάσεται, καθ' ἓν τῶν αὐτοῦ καλῶν ἐπαινούμενος, ἐπεὶ τό γε σύμπαν οὐδ' αὐτὸς ἂν αὐτὸν ἐξαρκέσειεν ἐπαινέσαι. ταῦτα τοῦ Θερσαγόρου λιπαροῦντος, οἶμαί σε, ἔφην, ἐν ἐπιδεῖξαί μοι βουλόμενον, τὸ μὴ μόνον ποιητὴν ἀγαθὸν εἶναι, τῶν λόγων παρεμπόρευμα ποιεῖσθαι τὸν Δημοσθένη, τὰ περὶ τοῖς ἐμμέτροις προσήκοντα. σοὶ μὲν οὖν, ἔφη, τὸ ῥᾳδιώτατον ὑποτιθεὶς, προύχθην ἐπιδραμεῖν τὸν λόγον, εἴ τι τῆς φροντίδος ἀνεῖς, ἀκροατὴς ἡμῖν γένοιο. προοῦργον τοίνυν, ἔφην, σοὶ γίγνοιτο οὐδέν, οὐ ταύτῃ σκοπουμένῳ, μὴ καὶ πλέον ἢ γεγονὸς θάττον. καλὸν ἂν λέγοις, ἔφη, τὸ ἴαμα· οὐ γὰρ, ἔφην, ἀγνοεῖς, οἶμαι, τὸ παρὸν ἄπορον. εἶτα ἰατροῦ δίκην τὸ νοσοῦντος σαφῶς ἀγνοήσαντος,

verò deorum nemo complecti semel potest. Itaque neque Demosthenes ægrè ferret, si virtutes eius non comprehenderis vna oratione. Nam ne ipse quidem suas laudes omnes vna oratione complecti posset. Hæc dicentem Thersagoram interpellaui: ac, Puto, inquam, hæc te narrare, vt eloquentiam tuam apud me ostentes. nam cùm initiò tantùm volueris declarare quantus poëta sis, nunc ostendis etiam quantum in soluta oratione valeas. Tum ille: Volui, inquit, hoc argumentum percurrere, cùm viderem te segniorem esse, si tamen cura paulisper remissa audires me poëma meum recitantem. Ego verò respondi, illum non facere operæprecium: ac, Vide, inquam, ne magis etiam perturbatum me dimittas. Tum ille: Facile remedium erit, si nondum etiam tibi satisfactum est. An nescis, inquam, quæ res me angat. Deinde vt medicus ignorans morbi ge-

σαντ@, ἄπο θεραπόης. ὅτι τί δὴ σὺ μὴν, ἃ ταράξεων ἄρ, τὸν πρῶτον ἰόντα πρὸς τὸν λόγον ἐπιχείρησας ἰᾶσθαι τάδ' ἤδη καταπεπάλωται παλαιᾶς ἐτῶν πειθόλοις, ὥς τι ταύτης τῆς ἀποείας ἐμοὶ τὰ ἰάματα. τοῦτο δ' οὖν ἔφη σοι τόδε ἴαμα, καὶ μὲν τοι, καθάπερ ὁδοῦ, θαῤῥαλεωτάτῳ ἔναγχ τῷ συνηθεστάτῳ τῷ ἐναντίαν γε, ἔπορ, προὐθέμην, ἃ φασὶν Ἀννίκηριν τὸν Κυρηναῖον φιλοτιμηθῆναι πρὸς Πλάτωνά τι καὶ τοὺς ἑταίρους. τὸν μὲν γὰρ Κυρηναῖον, ἁρματηλασίαν ἐπιδεικνύτα, πολλοὺς περὶ τὴν ἀκαδημίαν ἐξελαύνειν δρόμους, ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἁρματοτροχίας ἅπαντας, μηδὲν παραβάντα, ὥσθ' ἑνὸς δρόμου σημεῖα κατὰ τῆς γῆς ἐπιλείπεσθαι. τοὐμὸν δὲ γε τοὐναντίον σπεύδει, τὰς ἁρματοτροχίας ἀλιεῖνων. οὐ μάλα ῥᾴδιον δ' οἶμαι καινουργεῖν, ὁδοῦς τῶν τετριμμένων ἐκτρεπόμενον, ἀλλὰ τοι τὸ Πάσσων@, ἔφη, σοφόν. ποῖον,

bi genus, aliena remedia adhibebis. Tu enim instituisti me iuuare tanquam rudem aliquem, & nunc primùm ad hæc studia accedentem, verùm hæc mihi iam olim detrita sunt. Proinde remedia tua nihil ad meam solicitudinem faciunt. At hoc, inquit, remedium fuerit: Trita via tutissima est. Mihi verò diuersum, inquam, placebat. Aiunt Annicerin Cyreniacum quendam philosophum se aurigantem Platoni ostentasse ante Academiam, quòd in eãdem orbita subinde duceret & reduceret currum, nihil deerrans, vt vestigia tantum vnius perpetui cursus viderentur. Ego contrà studeo tritam viam & vetera vestigia effugere. Verùm difficile est nouam viam relicta vetere excogitare. Ad hæc Thersagoras ait: Placet igitur Passonis consilium? Quod? inquam.

ἔφλω; οὐ γὰρ ἀκήκοα. Πάσσωνι ὦ ζωγράφῳ φασὶν ἐπὶ δοθλῶαι γράψαι ἵππον κατὰ νυδλούμενον, τὸν δὲ γράψαι πρίχουσα, καὶ πολὺ κρύοντὸν περὶ τὸν ἵππον. ὡς δ' ἔτι γράφουτ ἐπιδὼσα τὸν ἐπιδόντα, μίμφιδαι· μὴ γὰρ τοῦτο προσάξαι. τὸν οὖ Πάσσωνα τοῦ πίνακ τὰ μετόπρα κάτω πεπαγότα, ὦ παιδὶ τὸ γραφεῖ ἐπιδεῖξαι κελεῦσαι, καὶ τὸν ἵππον ἔμπαλιν κείμενον ὀφθῶαι κατὰ νυδλούμενον. ὑδὺς ἔ, ἔφω, Θεραγόρα, ἂν μίαν οἵκ μι τροφεῖ μεμηχανῆδαι τοσούτων ἐτῶν, ἀλλ' οὐχὶ πάσας τροφὰς καὶ πεπαγὰς ἐναλλάδουσα, καὶ μετατιδύτα δεδίεναι, μὴ τὸ τελευταῖον πάθοιμι τὸ τοῦ Πρωτέως; ποῖον, ἔφη, πάθ; τὸ χειρόμενον, ὅ φασιν αὐτὸν γενέδαι, δρασμὸν ἐξευρόντα τῆς ἀνθρωπίνης ὄψεως, ἐπεὶ καταλαδὼν πάσας ἰδέας ἂν θηρίων καὶ φυτῶν καὶ στοιχείων, αὖδις αὖ πενίᾳ μορφῆς

quam. Non enim audiui. Tum ille. Ferunt quendam cum Paſſone pactum eſſe, vt equum pingeret volutantem ſe. iſte currentem pinxit, & circa equum exuſcitatum gulueret. Cumque adſtaret apud pingentem, ille qui locauerat equum pingendum, & cum pictore expoſtularet, quia aliud pactus eſſet: exhibet pictor tabulam puero, & iubet inuertere, ac picturam illi oſtendere: ita videbatur equus in tergo iacere, ſeque volutare. Feſtiuè, inquam: verùm putas me tot annis non ſæpe conatum eſſe vt materiam verterem? Ego verò multifariam verti ac reuerti, & vereor ne mihi ad extremum accidat idem quod Proteo. Quidnam? ait ille. Hic fertur conſumptis omnibus formis quas ſolebat induere, videlicet beſtiarum, plantarum, elementorum, rurſus penuria peregrinæ

formæ

μορφῆς ἐπασάκτου, Πρωτέα γγίσθαι. σὺ μὲν, ἔφην, ὑπὲρ τοῦ Πρωτέα μηχανᾷ τὴν ἐμὴν ἀκρόασιν ἀποδιδράσκειν. οὐκ ὦ γαθὲ, ἔφην, τοῦτο. παρέξω γοῦν ἐμαυτὸν ἀκροᾶσθαι, παρὲς τὴν ἐπηρμένην φροντίδα· τάχα γὰρ, ἄν τι περὶ τοῦ σοῦ κυήμα]ος ἄφρουρ]ις γενόμεν], καὶ τῆς ἐμῆς ὠδῖν] συμφρουρ]ίσας. ὡς οὖν ἐδόκει ταῦτα αὐτῷ, καθίσαντε ἐπὶ τῆς πλησίον πρηπῖδ], ἐγὼ μὲν ἀκροώμην, ὅδε ἀνελίττε μάλα γγναῖα ποιήμα]α. μέ]αξὺ δ' ὥσπερ ἔνθους γγόμεν], ἐπιβύξας τὸ γραμμα]εῖον, κομίζου τὸν ἀκροατικὸν, ἔφη, μισθὸν, καθάπερ Ἀθηναίοις ἐκκλησια]ικὸν ἢ δικα]ικὸν, ἀλλ' ὅπως ἔσομαί σοι χάριν. χάριν μὲν, ἔφην, ἕσομαι, καὶ πρίν, ὦ, τι καὶ λέγε]ς, εἰδέναι· τί δ' ἔτι, ὦ, τι καὶ λέγε]ς; Μακεδονικοῖς, ἔφη, ἐντυχὼν τῆς βασιλικῆς οἰκίας ὑπομνήμα]ι, καὶ τότε πιθανὸς, τὸ

formæ Proteus factus. Tu, inquit ille, magis varias formas excogitas quàm Proteus, vt effugias meam recitationem. Ego verò, inquam, libenter præbebo me auditorem, & eiciam curam excogitandæ orationis ex animo. Forsan enim, cum lecto poëmate desines partum tuum curare, me quoque parturientem adiuuabis. Itaque cùm perfecissem tandem, sedimus in proximo saxo. Hîc ego audio recitantem egregium poëma. At inter legendum repentè velut furore percitus, clauso libro: Aufer, inquit, mercedem huius auscultationis, sicut Athenis sportulæ dabantur in concionibus ac iudicijs. Sed vide etiam atq; etiam, vt gratiam mihi habeas. Egóne, inquã, gratiam habeam, cùm nondum intelligam quid dicas? Verùm quid est quod promittis? Incidi, ait ille, in domesticos cõmentarios regũ Macedoniæ, quæ res incredibilẽ

τὸ βιβλίον οὐ κατὰ πάρεργον ἐκτησάμην, καὶ νυνὶ ὑπομνήσθην ἔχων οἰκαδε. γέγραπται δ' ἁπάντων τῶν Ἀντιπάτρου πραχθέντων ἐπὶ τῆς οἰκίας, καὶ περὶ Δημοσθένους ἅ μοι δοκεῖς οὐκ ἂν παρέργως ἀκοῦσαι. καὶ μήν, ἔφην, ἤδη γέ σοι τῶν εὐαγγελίων χάεις, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἐπῶν. ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ ἀπολείψομαί σου, πρὶν ἂν τὴν ὑπόσχεσιν ἔργον σοι γένηται. σὺ δ' ἀσπάσας μὲν μεγαλοπρεπῶς τὴν Ὁμήρου γένεθλιον, εἰπὰς δ' ἐπάσαμεν αὐτὸς καὶ τὴν Δημοσθένους. ὡς οὖν ἀνέγνω τὰ λοιπὰ τοῦ γραμματείου, διατρίψαντες ὀλίγον, ὅσον ἀπολοιῶσαι τῷ ποιήματι τοὺς λοιποὺς ἐπαίνους, ἤειμεν εἰς τὸν Θεσσαλόνικον, καὶ μόλις μὲν, ἐπιτυχόντες δὲ τῷ βιβλίῳ, καὶ λαβὼν τότε μὲν, ἀπηλλαττόμην. ἐντυχὼν δ' οὕτω τῇ γνώμῃ διετέθην, ὡς οὐδὲν τι πειρᾶσαι, ἀλλ' ἐπ' αὐτῶν ὀνομάτων τε καὶ ῥημάτων ὑμῖν ἀναλέξομαι.

mihi lætitiam attulit: quare librum illum non sine magno negocio mihi comparaui. huius mihi iam venit in mentem. Continet autem cùm reliquam interiorem Antipatri vitam, tum etiam quædam de Demosthene, quæ cupidè lecturus vidêris. Ego verò iam, inquam, referro gratiam pro euangelio. dabo tibi operam reliquos versus recitanti, neque dimittam donec promissum præstiteris. Nam vt Homeri encomio magnificè me delectâsti, ita delectaberis hauddubiè & Demosthenis encomio. Postquam igitur perlegit reliquos versus, paulisper ibi commorati sumus, donec pro poëmate debitas laudes rependerem. Deinde ad ædes Thersagoræ imus. ibi vix tandem reperit librum, sed reperit tamen: quem ego accipiens domum redij. & cùm legissem, decreui nihil mutare, sed totam historiam vobis ad verbum recitare.

Non

ἐδὲ γὰρ τῷ Ασκληπιῷ μεῖόν τι γίγνεσθαι τῆς τιμῆς, εἰ μὴ τῶν προσόντων αὐτῷ ποιησάντων ἄσματα, τὰ Αλισοδήμου τοῦ Τροιζηνίου, καὶ Σοφοκλέους ᾄδεται, καὶ τῷ Διονύσῳ τὸ μὴ ποιήσιν καινὴν ποιεῖν, καμῳδίας καὶ τραγῳδίας, ἐκλείπεται· τὰ δ' ἑτέροις συντεθέντα, τοῖς νῦν εἰς μέσον ἐν καιρῷ διαλέξασι χάριν ἀπενέγκασθαι φέρει, τῷ θεὸν δοκεῖν τετιμηκέναι τὸ μὲν δὴ βιβλίον ἦν τοῦτο, ἔστι δ' τῶν ὑπομνημάτων τὸ προσῆκον ἡμῖν μέρος. τὸ δὲ δρᾶμα τοῦ βιβλίου φησὶν, Αντιπάτρῳ μεμνῆσθαι παρόντα τὸν Αρχίαν. ὁ δ' Αρχίας, εἴ τις ἄρα τῶν νεωτέρων ἀγνοεῖ, τὸν φυγάδας ἐπιτάξας συλλαμβάνειν. ἐπέστελλε δ' αὐτῷ, καὶ Δημοσθένει μὲν ἀπὸ τῆς Καλαυρείας πᾶσαν μάλιστα, μὴ βιάσασθαι πρὸς τὸν Αντίπατρον ἥκειν. καὶ δὴ καὶ μετέωρος ὁ Αντίπατρος ἐπὶ τούτοις ἦν τοῖς ἐλπίσι, τὴν Δημοσθένους ἀεὶ προσδοκῶν. ὡς δ' ἤκουσεν ἀπὸ τῆς Καλαυρείας ἥκοντα

Non enim minor honos habetur Aesculapio, cùm Alisodemi, & Sophoclis versus ei decantantur, si desit nouum poëma sacrificantibus. Et Baccho iam olim desijt mos noua poëmata faciendi: sed alijs composita non minorem gratiam merentur his, qui ea tempestiuè proferunt ad Bacchum celebrandum. Liber autem hæc continebat (licet enim mihi interdum addere commentarium.) Narratio autem libri erit. Sic igitur ait, Antipatro indicatum esse, quòd adesset Archias. Verùm si quis adolescentium hoc ignorat, Archias fuit is, cui Rex mandauerat exules capere. Habebat autem & de Demosthene mandatum, vt nulla vi adhibita persuaderet ei, vt ex Calauria discedens, ad Antipatrum veniret. Porrò Antipater in tantam spem erectus, anxiè expectabat Demosthenis aduentum. Quare cùm audiuisset Archiam ex Calauria

ἥκουσα τὸν Ἀρχίαν, οὗτος ὡς ἔχων, ἐκέλευσεν ἔσω μα-
λεῖν. ἐπεὶ δὲ εἰσῆλθον, αὐτὸ φράσει τὰ λοιπὰ τὸ βιβλίον·
χαῖρε, ὦ Ἀντίπατερ. τί δ' οὐ μέντοι χαίρω, εἰ Δημοσθένη
ἤγαγον. ὡς ἐλαφρὰν, ὑλείαν γὰρ ἐνεμίσθωσα τῶν Δη-
μοσθένους λαφύρων. ἀπ' ἐλπίδος γε μὲν ἔσφηλας, ὦ Ἀρ
χία. τί γὰρ τῶν ὀστῶν καὶ τῆς ὑλείας, Δημοσθένη οὐκ ἔχον-
τι; τὴν γὰρ ψυχὴν αὐτοῦ, ὦ βασιλεῦ, πρὸς βίαν κατέ-
χειν ἀδύνατον, οὐ Βοιω-
τίας οὐδὲ ἔνθά τι παρ' ἐμοῦ
λαβόντων. ἡμᾶς δὲ θᾶττον ἂν
τὸ Βυζαντίων τεῖχος ἕλοιμεν
μηχαναῖς, ἢ Δημοσθένη χρυ-
σίῳ. ἐγὼ δὲ, ὦ Παρμενίων, ἔ-
φη, εἴ μοί τις Ἀθλητοῦ ὤν,
ἢν Ἀθλίους λέγων, ἐμὲ δ' ἀτι-
μάζει πρὸς τιμᾶν, τούτῳ ἀργύ-
ριον μὲν προείμην ἄν, φιλίαν
δ' οὐκ ἄν. εἰ δέ τις ὑπὲρ δ' ἀτι-
μάζει ἐμὲ μισεῖ, τούτῳ πρὸς-
πολεμῶ μή, ὡς ἀκροπόλει καὶ
τείχει, καὶ νεωρίοις καὶ τάφρῳ.
θαυμά-

venire, mox iussit eum intrò vocari. Postquam ingressus est, sed ipse liber narret ista. ARCH. Salue Antipater. ANT. Quid ni saluus sim, siquidem Demosthenem adducis? ARC. Adduco, vt potui. nam vrnam aduecho, in qua sunt exuuiæ Demosthenis. ANT. Magna de spe deiectus sum, quid enim mihi cum vrna & ossibus, si non contigit Demosthenes? ARC. Non fuit possibile, Rex, viuum in hostium potestatem redigere. ANT. Cur non in Bœotia aut hîc accepistis aurum ad eum corrumpendum? ARCH. Nos verò citiùs Byzantium vi aut machinis, quàm Demosthenem auro expugnaremus. ANTIP. Ego, Parmenio, si quis Athenienſis in consilijs Reipubl. pluris facit me, quàm patriam, huic argentum offerre soleo, amicitiam non offero. Si quis autem propter patriam mihi inimicus est, aduersus hunc bellum gero, vt aduersus arcem, mœnia, portus, fossam.

Admiror

θαυμάζω δὲ τῆς ἀρετῆς, καὶ μακαρίζω γε τοῦ κτήματος τὴν πόλιν, καὶ τοὺς μὲν ἔξω τῆς χρείας γνώμης, ἥδιστ' ἂν προσαπολέσαιμι· τὸν δὲ βελτίω ἂν ἐνταῦθοι παρ' ἡμῖν τυχεῖν γνώμης μᾶλλον, ἢ τὴν Ἰλλυρικῶν ἵππον καὶ Τριβαλλῶν, καὶ πᾶν τὸ μισθοφορικὸν τῆς ὁπλων βίας, τὴν τοῦ λόγου πειθὼ, καὶ τὸ τῆς γνώμης ἐμβριθὲς οὐδαμῆ τιθεὶς δεύτερον. πρὸς Παρμενίωνα μὲν ταῦτα, διούτους δὲ τινας καὶ πρὸς ἐμὲ λόγους ἐποιήσατο. τῶν γὰρ μετὰ Διοπείθους Ἀθηναίων ἀπεσταλμένων. ἐγὼ μὲν ἔφην δεῖν φροντίδος· ὁ δ' ἐκεῖνος μάλα γελάσας, ἔφη, σὺ δ' Ἀθηναῖον στρατηγὸν ἢ στρατιώτην δεδοικας ἡμῖν; οἳ μὲν τριήρεις καὶ ὁ Πειραιεὺς καὶ τὰ νεώρια, λῆρος ἔμοιγε καὶ φλυαρία. τί δ' ἂν ἄνθρωποι πρὸς ἑορτὰς, Διονυσιάζοντες ἐν μυρτανομίαις καταζῶντες καὶ χοροῖς; οἷς μὲν Δημοσθένης εἷς ἐν Ἀθηναίοις ἐγγίνεται, ῥᾴδιον ἂν ἔχοιμι τὴν πόλιν, ἢ Θηβαίους καὶ Θετταλοὺς ἅπαντας δι' ἀλλήλων βιαζόμενοι, φθονοῦντας,

Admiror autem virtutem, & vrbem beatam esse duco, cui talis ciuis contigit. At proditores, cùm eorum opera non indigeo amplius, perdere cupio. Illum autem incorruptum ciuem malim apud me habere, quàm equitatum Illyricorum & Triballorum, aut quicquid est mercenariorum militum. Nec postpono his eloquentiam ac prudentiam talis viri. Cùm hæc ad Parmenionem dixissem, rursus mecum loqui cœpit. Ego enim, inquam, curaui diligenter eos, qui cum Diopithe Athenas missi sunt. Ille verò sciteè admodum ridens: Tu verò, inquit, nobis ab Atheniensi duce aut milite metuis? Triremes, Piræeus, porticus, nugæ sunt. Quid enim facerent homines in spectaculis, ludis, conuiuijs vitam omnem consumentes? Si vnus Demosthenes non fuisset Athenis, facilius potiti essemus vrbe, aut Thebis, aut Thessalia, dolo, vi, oppri-

mentes,

νοῦσθε, ὠνούμενοι. νυῦ δ' ἐξ ἐκεῖνο ἐγρήγορε, καὶ πᾶσι τοῖς καιροῖς ἐφέστηκε, καὶ τοὺς ἡμετέρας ὁρμὰς ἐπακολουθεῖ, καὶ τοῖς στρατηγήμασιν ἀντιπαρατάττεται, λανθάνομεν δ' αὐτὸν οὐ τι κινάλουσθε, οὐκ ἐπιχειροῦντες, οὐ βουλεύομενοι. καὶ καθάπαξ κώλυμά τι καὶ πρόβολον ἡμῖν ἄνθρωπός ἐστι, μὴ πάντ' ἔχειν ἐξ ἐπιβολῆς, τὸ γέ τοι κατ' αὐτὸν, οὐκ Ἀμφίπολιν εἴλομεν, οὐκ Ὄλυνθον, οὐ Φωκέας καὶ Πύλον ἔσχομεν, οὐχὶ Χερρόνησον καὶ τῶν περὶ τὸν Ἑλλήσποντον λιμένων. ἀλλ' ἀνίησι μὲν ἄκοντας, οἷον ἐκ μανδραγόρου καθεύδοντας, τοὺς αὐτοῦ πολίτας, ὥσπερ τινὶ, καὶ καίει τῇ ῥᾳθυμίᾳ, τῇ παρρησίᾳ χαίρων, ὀλίγον τοῦ πρὸς ἡδονὴν φροντίσας. μετατίθησι δὲ τῶν χρημάτων τοὺς φόρους, ἀφ' ὧν βράττων ἐπὶ τὰ στρατόπεδα· σωτίθησι δὲ τὸ ναυτικὸν νόμοις τριηραρχικοῖς, ὑπὸ τῆς

mentes, & corumpentes: verùm vnus ille vigilat, in omnes intentus occasiones, & nostros obseruat impetus, & instructus est aduersus nostra consilia. Nunquam fallere, neque insidiando, neque agendo, neque consulendo possumus. Hic velut murus est, aut scopulus, obsistens què minùs omnia primo impetu capiamus. Nã quantum in ipso fuit, non potuissemus Amphipoli, non Olyntho, non Phocensibus, non Pylo, non Cherroneso, non ora Hellesponti potiri. Ille inuitos incitat, & tanquam Y mandragora sopitos expergefacit, ac velut secans & vrens castigat ignauiam summa libertate, nihil ad gratiam dicens. Publicas pecunias, quæ anteà dissipabantur in ludis, confert in stipendium, conscribit classem, quæ penè perierat confusione veterum tributorum. Et vrbem, quæ iam nihil genero-

σum

ταξίας μονονοῦ τελέως διεφθαρμένον. ἐγείρει δ' ἐρρωμένον

νομ ἤδη χρόνου πρὸς τὴν δραχμὴν καὶ τὸ τριώβολον, τὸ τῆς πόλεως ἀξίωμα, πάλαι τούτους κατακεκλιμένους, εἰς τοὺς προγόνους ἐπανάγων. καὶ τὸν ζῆλον τῶν Μαραθῶνι καὶ Σαλαμῖνι κατεργασμένων σωτηρίοις ἐπὶ συμμαχίας, καὶ σωτάξεις Ἑλληνικάς. τοῦτον ἐλαθεῖν ὄντα, οὐ φρονίσαι, οὐ πεισθῆναι δ' οὐ μᾶλλον, ἢ τὸν Ἀριστείδην ἐκεῖνον ὁ Πέρσων βασιλεὺς ἐπείσαι; τοῦτον οὖν, ὦ Ἀντίπατερ, χρὴ φοβηθῆναι μᾶλλον, ἢ πάσας τριήρεις, καὶ πάντας ἀρχόλους. ὁ γὰρ Ἀθηναίοις τοῖς πάλαι Θεμιστοκλῆς καὶ Περικλῆς ἐγένετο, τούτοις νῦν ὁ Δημοσθένης φάσκων, Θεμιστοκλεῖ μὲν τὴν σωτηρίαν, Περικλεῖ δὲ τὸ φρόνημα. ἐκτήσατο γοῦν αὐτοῖς ἀκέραν Εὔβοιαν, Μέγαρα, τὰ περὶ τὸν Ἑλλήσποντον, τὴν Βοιωτίαν. καὶ καλῶς γε, εἶφη. τοιοῦσιν Ἀθηναῖοι Χάρητα μὲν καὶ Διοπείθην καὶ Πρόξενον, καὶ τοιούτους τινὰς ἀρχηγεῖν, Δημο-

rosum cogitabat, tantùm sportulas & sesquidenarios captabat, restituit in pristinam dignitatem: & excitauit fractos & abiectos ciues ad imitationem gloriæ maiorum & rerum ad Marathonem & Salaminem gestarum. Et Græcos inter se societate & fœderibus deuinxit. Hic non potest falli, non arte decipi: corrumpi verò non magis potest, quàm Aristides à rege Persarũ corrumpi potuit. Hunc igitur, Antipater, magis formidare oportuit, quàm omnes triremes, & vniuersam classem. Quod enim apud veteres Athenienses [z] Themistocles & Pericles fuerunt, id nunc est istis Demosthenes, prudentia par Themistocli, A magnitudine animi Pericli. Itaque redegit in ipsorum potestatem Eubœam, Megara, aram Hellesponti, Bœotiam. Et feliciter accidit, quòd Athenienses Charetem, Diopithen, & Proxenũ, & similes quosdã præficium exercitui: Demosthenem

οἴκοι δὲ ἔσω καταλαβόντα ἐπὶ τοῦ βήματος. ὡς ὁ τοῦτον τὸν ἄνθρωπον ὅπλων ἀπέφηνας καὶ νεῶν, καὶ στρατοπέδων καὶ καιρῶν καὶ χρημάτων λύειν, ὀκνῶ μὲν περὶ τῆς Μακεδονίας ἤδη καταπροῖσί μοι τὸν λόγον, ὃς καὶ νῦν ἀπὸ ψηφισμάτων ἀντα-γωνιζόμενος ἡμῖν, πάντα χθὲς συμπεριπτύσσει, καταλαμβάνει, πόρους ἐνέσπασε, δυνάμεις συνέλεγε. τί δ' οὐ ζῶντα κατεληφάμεν; κατὰ τὴν ὁδὸν οἴου τεθνηκέναι; οὐκ, ἀλλ' οὔπω ἐν Καλαυρείᾳ. τάχα τῆς ὑμετέρας γέγονεν ἔργον ὀλιγωρίας, οὐ θεραπεύσαντας τὸν ἄνθρωπον; ἀλλ' οὐδ', ὑφ' ἡμῖν ἐγένετο. τί φῄς; αἰνίγματα λέγεις, ὦ Ἀρχία, ζῶντα λαβόντας οὐκ ἔχειν; οὐ γὰρ ἐπέπαυσο τὴν γε πρώτην μὴ βιάζεσθαι; καίτοι σχολὴν ἂν ἀδὴ βιασαμένοις οὐδεμίαν ἦν. καὶ γὰρ οὖν ἐμισήσαμεν. οὐκ οὖν ὑμεῖς οὐδὲ μισήσαντες, ἴσως οὖν ἐκ τῆς ὑμετέρας τέθνηκε βίας. ὑμεῖς μὲν αὐτὸν

mosthenem verò domi retinent in suggestu. Quòd si hic in potestate haberet armâ, naues; exercitum, occasiones rei benè gerendæ, & pecuniam; vererer ne de Macedoniâ iam periclitaremur: Nunc enim decretis tantùm pugnans, nos vndique adoritur, occupat; conficit pecuniam, exercitus. Sed cur non comprehendistis viuum? ARCH. *Cepimus viuum:* ANT. *Num in itinere extinctus est?* ARCH. *Non: sed in Calauria, vbi erat.* ANT. *Forsan hoc accidit negligentiâ nostrâ, quia non benè tractâstis hominem.* ARCH. *Imò non fuit in potestate nostra.* ANT. *Quid ais? mera sunt ænigmata quæ dicis. viuum cepistis: nec tamen fuit in potestate vestra. Non mandâsti initiò, ne quis ei vim afferret?* ARC. *Nihil profuit quòd nemo ei vim attulit. hoc enim curæ nobis fuit.* ANT. *Nõ accidit igitur vestrâ negligentiâ, sed fortassè vos ipsi interfeciſtis eum.* ARC. *Non interfe-*

ὐκ ἀπικτείναμεν, βιάζεσθαι
δ' αὐτὸν μὴ πείθουσιν ἀνάγ-
καῖον ἦν. σοὶ δ', ὦ βασιλεῦ,
εἰ τὸ πλῖον, ἢ ἴσως ἀφικο-
μένοις, πάντως οὐδὲν ἂν αὐτὸν,
ἀπικτείνας. σὺ φράσον, ὦ Ἀρ-
χία. δοκεῖς μοι μὴ σαφῶς
προνενοηκέναι· μάθ' ὅστις ὁ Δημο-
σθένης, μᾶλλον δὲ τὴν ἐμὴν γνώ-
μην· ἀπὸ γὰρ τοιούτων ὅμοιον
εἶναι Δημοσθένην εὑρεῖν, καὶ
τούτους ζητεῖν τοὺς κακῶς ἀπ-
ολομένους, Ἱμεραῖον τὸν Φα-
νυρίας, καὶ τὸν Μαραθώνιον
Ἀριστόνικον, καὶ τὸν ἐκ Παι-
ανιέως Εὐκράτην, τῶν ῥαγ-
δαίων ῥωμάτων οὐδὲν διαφ-
έροντας, ἀνθρώπους ταπει-
νοὺς, ἀφορμῇ ποτὲ καιρῶν θο-
ρύβων ἐπιπολάσαντας, καὶ
πρὸς μικρὰν ταραχὴν ἐλπί-
δα θρασεῖαν ἐξανασάντας, εἶ-
τα πλήξαντας ὅτι εἰς μα-
κρὰν, δείλην τῶν δεινῶν
πνευμάτων, καὶ τὸν ἄπιστον
Ὑπερείδην, καὶ τὸν ἄφρονα δη-
μοκόλακα, ἢ οὐκ ἀχθὸν νο-
μίσαντα, κολακείᾳ τὸ πλῆθος
συκοφαν-

interfecimus: neque opus erat ei vim afferre, cùm verbis impetraremus vt imperata faceret. Quid autem prodesset, si vinum adduxissemus? Quid faceres de eo aliud, quàm quòd occideres? ANTIP. *Dij melliora, Archia. non satis animaduertisti, aut qualis vir fuerit Demosthenes, aut quod meum sit de his iudicium: sed putas perinde esse Demosthenem inuenire, & hos proditores, qui malè perierunt, Himeræum, Aristonicum, Eucratem, qui nihil differunt à fluctibus, qui perpetuò huc atque illuc agitantur, homines sordidi, qui per occasionem subitò in tumultibus inclarescunt, & ad leuem spem motus alicuius valdè insolentes ac superbi fiunt: verùm brevi tanquã vespertini flatus metu pertertiti diffugiunt. Num similem putas Demosthenem improbo Hyperidi, perfido assentatori vulgi? quem non puduit iniquo iudicio Demosthenem, vt gratiam apud vulgus iniret, circumuenire:*

συνεφαντῶσα Δημοσθένει, ἐπ' αὐτὸν ἐκ ταύτα παρασχεῖν διάνοιαν, ἐφ' οἷς αὐτίκα μετεμέλησεν, οἷς ἐχαλέπαινε. μετ' οὐ πολὺ γοῦν τοῖς συνεφαντίας λαμπροτέραν, ἢ ἐπ' Ἀλκιβιάδῃ, αὐτῷ τῷ λάθοδον ἀκηκόαμεν γενέσθαι· ὃν οὐκ ἔμοιγε, ἐπ' ἐπισχύνειν, κατὰ τῶν ποτὲ φιλτάτων τῇ γλώττῃ χρώμενον, ἐγὼ ἐκεῖνο δὲ ποῦ τῆς ἀγνωμοσύνης ἐπιτιμῆσαι. τί δ' ἂν ἐχθρῶν ἡμῖν ἔχθιστος ὁ Δημοσθένης; οὐχ' ὅτῳ μέλοι τρόπου τίνος φίλων, πᾶν ἄδολον καὶ βέβαιον ἤθος ἡγουμένῳ. Τὰ γὰρ τοι καλὰ, καὶ παρ' ἐχθροῖς καλὰ, καὶ τὸ τῆς ἀρετῆς παγκοῦ τίμιον. ἐπ' Ἀλκιβίαν ἐγὼ ἔπραξα, τοῦ Βούλιν καὶ Σπέρχιν τοὺς Λακεδαιμονίους θαυμάσαντος, καὶ ἀπέγνω παρὸν ἀφεῖτο. ἀπ' εἰ δή τινα πάντων, καὶ Δημοσθένην, αὐτός τις ἐθελήσειν, ἢ καὶ μὴ κατὰ πολλὴν σχολὴν συγγενόμενος, καὶ παρὰ τῶν ἄλλων ἀναπυθανόμενος

cumuenire: & assentari multitudine ea in re cuius statim illos pœnituit? Etenim non multò post hanc calumniam, contigit ei reditus clarior reditu Alcibiadis. Istum autem nihil puduit lingua incessere homines quondam amicissimos; quam conueniebat ei propter ingratitudinem præcidere. AR. Quid audio? non oderam Demosthenem maximè omnium hostium? AN. Non, siquidem rationem habeam morum & fidei eius; & amem vbique integritatem & constantiam. Nam honestæ res etiam apud hostes honestæ ducendæ sunt, & virtus vbique digna laude est. Neque velim esse deterior quàm Xerxes, qui Bulidi & Sperchidi Lacedæmoniis pepercit propter admirationem virtutis eorum, cùm posset eos occidere. Ego verò, si quem alium, Demosthenem maximè admiratus sum, tum quia bis cum eo

Athenis congressus sum, tũ quia eius laudes ex aliis cognoui.

Neque

νῦ ἔκ τι τῶν πολιτευμάτων αὐτῶν ἔχον θαυμάσας, ἐχ ὡς ἄν νομίσειέ τις, τῆς τῶν λόγων δεινότητος, εἰ καὶ μηδὲν μὴ ὁ Πύθων πρὸς αὐτὸν, οἱ δ' Ἀττικοὶ ῥήτορες, παίζειν, παραβάλλειν τῷ τούτου ῥητῷ καὶ τόνῳ, καὶ λέξεων εὐρυθμίᾳ, καὶ τοῖς τῶν διανοιῶν πλεγμάσιν, καὶ συνηχείαις ἀποδείξεων, καὶ τῷ σωματικῷ γε καὶ ῥητορικῷ. μετεμέλετό γοιῶ, ὅτι τοὺς Ἕλληνας Ἀθήναζε συνηγάγομεν, ὡς ἐλέγχοντο τοὺς Ἀθηναίους, Πύθωνι, καὶ τοῖς Πύθωνος ἐπαγγέλμασι πεπισυκότες· εἶτα Δημοσθένει, καὶ τοῖν Δημοσθένους ἐλέγχοις πεπιστεύοντο. ἀπ' ἐμοῦ ἀπρόσιτος ἡ δόξα μοι αὐτοῦ τοῦ λόγου. ἐγὼ δὲ ταύτην μὲν δευτέραν ἔταξον, ἐν χώρᾳ τιθεὶς ὀργάνου· Δημοσθένην δ' αὐτὸν ὑπερηγάμην τοῦ τε φρονήματος καὶ τῆς σωτέρας, ἀκλινῆ τὴν ψυχὴν ἐπ' ὀρθῆς ἐν ἁπάσαις φυλάττοντα πρὸς κυμαίας δ' τύχης, καὶ πρὸς μηδὲν

Neque verò tantùm propter eloquentiam (vt arbitretur aliquis) magnifeci eum: quanquam Python ad hunc collatus, nullus erat, & Attici oratores ludus erant cum isto congressi: tantùm vincebar actione, sono, compositione, sententiarum luminibus, densis argumentis, conciliandis & impellendis animis. Itaque valde pœnituit nos consilij, cùm Græcos Athenas conuocassemus, vt Athenienses obiurgaremus, freti promissis Pythonis. Sumus enim circumuenti Demosthenis argumentis, qui erat insuperabilis in dicendo. Sed hanc eloquentiæ laudem non duco in illo summam fuisse (erat enim organi vice) sed magis admiratus sum eum propter magnitudinem animi & consilij, & constantiæ quam in periculosissimis tempestatibus retinebat, nunquam ce-

δὴν τῶν λεγόν-
των. καὶ Φίλιππον δὲ τὸν
ἐμὸν γνώμων ἔχοντα πε-
ρὶ τοῦδε ἀπεκάμνω· οὕ-
τω μέν γε, λιμηνοείας
ἐξαγγελθείσης Ἀθήνηθεν πο-
τε καθαπλουμένης τοῦ Φι-
λίππου, καὶ Παρμενίωνος
ἠγανακτηκότος, καί τι
καὶ σκωπτικὸν εἰς τὸν Δη-
μοσθένην ἐπεπόντος, ὦ Παρ-
μενίων, ἔφη, λέγε· ὁ Δημο-
σθένης παῤῥησίας τυγ-
χάνει. μόνος γέ τοι τῶν
ἐκ τῆς Ἑλλάδος λιμα-
νογράφων οὐδαμοῦ τοῖς ἀρι-
θμητικοῖς ἐγγέγραπται τῶν
ἐμῶν ἀναλωμάτων, καί
τοι μᾶλλον ἀβουλόμην, ἢ
γράμματι τοῦτο εἰρηκέναι ἐ-
μαυτὸν πεπεισθῆναι. γοῦν
ἐκείνων, μὲν ἑκὰς
ἀναγέγραπται, χρυσίον, ξύ-
λα, πόρους, βρέμματα,
γλῶ· ὁ δὲ ἐπιμήκης σό-
ς ἀρτέμπα, σωτάλα ἀν-
νάμεις, ἀντιμυθίσατα.
τοιαῦτα καὶ τότε καὶ πολ-
λάκις πρός με Φίλιππος
περὶ τούτου ἔλεγε, ἐν
τῶν παρὰ τῆς τύχης χρησῶν τιθέμενος, τὸ μὴ σφάλλειν
τὸν

dens aduersis rebus. Ac memini Philippum de illo sic sentire, qui cùm afferretur quædam concio in qua Demosthenes in Philippum inuectus erat, & Parmenio vehementer stomacharetur, & Demosthenis conuiciaretur: Hic vir, inquit, dignus est quem liberè loqui sinamus. Nam huic uni omnium Græciæ oratorum nihil fertur expensum in meis rationibus, cùm quidem ego malim ei confidere, quàm naualibus scribis. nullus est autem istorum, cui non inuenias in meis rationibus perscriptum esse aurum, ligna, reditus, agros: at Demosthenes classes armat, comparat exercitus, & subinde reparat. Talia dicebat ad me Philippus tunc & sæpe aliàs de hoc viro: & in quadam felicitatis suæ parte numerabat, quòd Demosthenis non

τὸν Δημοσθένη, οὐ γε καὶ τοὺς λόγους, ὥσπερ μείους ἢ καταπέλτας, Ἀθήνηθεν ὁρμωμένους, ἀφεῖναι αὐτοῦ, καὶ καταράξαι τὰ βουλεύματα. περὶ μὲν γὰρ Χαιρωνείας οὐδὲ μετὰ τὴν νίκην ἐπαύετο πρὸς ἡμᾶς λέγων, ὡς ὀλίγου ἄνθρωποι ἡμᾶς μιᾶς ἡμέρας κατέλυσαν. μὴ γὰρ ἐκ παρ' ἐλπίδα, καὶ μακίαν στρατηγῶν, καὶ στρατιωτῶν ἀταξίαν, καὶ τῇ παραλόγῳ ροπῇ τῆς τύχης τῇ τοῦ πολέμου ῥοπῇ ἡμῖν συνεργασαμένη, διεφθείραμεν· ἀλλ' ἐπὶ μιᾶς γε ταύτης ἡμέρας, τὸν περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς ψυχῆς κίνδυνον ἐπέσυρέ μοι, τὰς ἁπάσας πόλεις εἰς ἓν συναγαγών, καὶ πᾶσαν τὴν Ἑλληνικὴν δύναμιν ἀθροίσας, Ἀθηναίους ἅμα καὶ Θηβαίους, Βοιωτούς τε τοὺς ἄλλους, καὶ Κορινθίους, Εὐβοέας τε καὶ Μεγαρέας, καὶ τὰ στρατεύματα τῆς Ἑλλάδος ἅπαν κινδυνεύειν καταναγκάσας. καὶ μηδ' ἐνταῦθα μὲ τῆς Ἀττικῆς ἐπιτρίψας παρελθεῖν. τοιοῦτοί τινες ἦσαν αὐτῷ

non esset commissa summa imperij apud exercitum, cum omnia sua consilia perturbarentur illius orationibus, quæ ex Athenis velut arietes vel catapultæ mittebantur. De pugna ad Chæroneam facta, nec post victoriam desiit prædicare quantum hic vir creasset periculum ipsi. Nisi enim præter spem, inquit, propter Ducum inscitiam, & aciem malè instructam, & insperatam fortunam, quæ multa nobis conficere solet, vicissemus, vno die non modò regnum, sed & vitam meam in discrimen adduxerat. Coniunxerat potentissimas vrbes, coëgerat omnes vires Græciæ, Athenienses, Thebanos, Bœotios, Corinthios, Eubœenses, Megarenses: & effecit, vt periculum simul omnes ciuitates subirent, & mihi transitum in Atticam intercluserit. Tales erant huius

σωιχῆς περὶ Δημοσθένους οἱ λόγοι, καὶ πρός γε τὸς λέγοντας, ὡς μέγαν ἔχοι τὸν Αθωναίων δῆμον ἀνταγωνιστήν· ἐμοὶ Δημοσθένης μόνος, ἔφην, ἀνταγωνιστής. Αθωναῖοι δὲ Δημοσθένην οὐκ ἔχοντες, Αἰνιᾶνες ἔσοι καὶ Θετταλοί. καὶ πρέσβεις ὁπότε πρὸς τὰς πόλεις πέμποι, τῶν μὲν ἄλλων ῥητόρων εἴ τινας ἡ τῶν Αθηναίων πόλις ἀνταποστέλλοι, τῇ πρεσβείᾳ ῥᾳδίως ἐνίκα τηνικῶς, τοῦ Δημοσθένους δ' ἐπισάντος, μάτην, ἔφην, ἄλλους πρεσβεύσαμεν. οὐ γὰρ δύνανται κατὰ τῶν Δημοσθένους λόγων ἐγεῖραι τρόπαιον. ταῦτα ὁ Φίλιππος. καὶ μέν τοι καὶ πάντως ἔλαττον ἂν ἔχοντος, εἰ λάβοιμεν τοιοῦτον ἄνδρα, πρὸς Διός, Αρχία, τί ποτε νομίζεις; βοῦν ἂν ἐπὶ σφαγὴν ἤγομεν, ἢ πολὺ μᾶλλον ἂν σύμβουλον περὶ τῶν Ελληνικῶν πραγμάτων, καὶ τῆς ἀρχῆς πάσης ἐποιούμεθα; φύσει μὲν γὰρ αὐτῷ, καὶ κατ' ἀρχὰς προσηπόμεθα ἐξ αὐτῶν τῶν πολιτευμάτων,

de Demosthene sermone perpetuo. & cùm diceretur ad eum quòd magnum antagonistem haberet populum Atheniensem, respondebat, se vnum habere antagonistem Demosthenem. Nam quod absque Demosthene sit, Atheniensis similes esse Aenianensium & Thessalorum. Et quando legatos ad vrbes mittebat, si quos alios miserant Athenienses, facilè vincebat ipse: sed Demosthene præsente, frustra, inquit, se legatos mittere. Non enim possunt contra Demosthenis eloquentiam erigere trophæum. Sic Philippus dicebat. Itaque ego, qui quidem longè inferior sum Philippo, si cepissem talem virum, num velut bouem ad cædem abducerem, an verò potius in consilium de toto regno Græciæ constituendo adhiberem? Naminitiò naturâei bene affectus fui, propter res eius gestas, ac magis

ἔτι δὲ μᾶλλον Ἀριστοτέλη μάρτυρα, πρός τ' οὖν τὸν Ἀλέξανδρον καὶ πρὸς ἡμᾶς γε ἄγων, οὐδὲν ἐπαύετο. τοσούτων ὄντων αὐτῷ τῶν προσφοιτησάντων, μηδένα οὕτω ποτὲ θαυμάσαι, μεγέθους τε φύσεως, καὶ τῆς περὶ τὰ ἀσκήσεις ἐγκρατείας, καὶ βάρους καὶ τάχους, καὶ παῤῥησίας καὶ ἀπαρτείας. ὑμᾶς δέ, ἔφη, δέδοικα, ὡς ὑπὲρ Εὐβούλου καὶ Φρυνώνος καὶ Φιλοκράτους, καὶ παρᾶδε δῶροις καὶ τοῦτον ἀναπείθειν ἄνθρωπον, καὶ τὴν πατρῴαν οὐσίαν εἰς Ἀθηναίους, ἰδίᾳ τε τοῖς δεηθεῖσι, καὶ δημοσίᾳ τῇ πόλει κατηναλωκότα. δεδιὼς δὲ φοβοῦσθαι οἶδεν, πάλαι βεβουλευμένον τὴν ψυχὴν ἀποθεῖναι ταῖς τῆς πατρίδος ἀδίκοις τύχαις. καὶ διαβαλλομένου τῶν πραττομένων ὑμῖν, ἀγανακτεῖτε. ὅδε οὐδὲ τὸν Ἀθηναίων δῆμον ἀποδέδοικεν. δεηθεὶς ὑμᾶς, ἔφη, τῆς μὲν τῆς πατρίδος εὐνοίας πολιτευόμενος, αὐτὸς δὲ τὴν πολιτείαν γυμνάσιον

ac magis propter B *Aristotelis teſtimonium, qui ſolebat eum ſæpe* C *ad Alexandrum & ad nos ducere. Et cùm tot eſſent qui ad eum venire conſueuerant, neminem ſic admirabatur, propter magnitudinem ingenij, temperantiam, grauitatem, arcum, libertatem & tolerantiam. Vos, inquit Ariſtoteles, ſimilem putatis eſſe Demoſthenem Eubulo, Phrynoni, & Philocrati: & conanimi hunc quoque pecunia corrumpere, qui vniuerſum patrimonium in Athenienſes priuatim & publicè contulit: & quia nihil proficitis pecunia, minas abhibetis, cùm iſte nihil dubitet, pro patria mortem oppetere. Et ſi quid in vobis reprehendit, ægrè fertis: at ille ne populum quidē metuit. Non videtis eum amore patriæ Reſpubl. gerere, ac ducere hanc adminiſtrationem tanquam*

ράσιον φιλοσοφίας παθήμα. τὰ δὲ τοιαῦτα, ὦ Ἀρχία, περιπεπύσμεθα, ἀλλ' οὐχ ὑγιῶς φέρομεν. τί δὲ λέγω μάτην, ὃν ἔχει περὶ τῶν παρόντων, ἀκοῦσαι λέγοντος, καὶ τῶν ἀεὶ παραπεπλωκότων ἡμῖν λοιδόρων, εἰ ἐθέλομεν ἀρχὰς, ἁπλοῦν τινα ἐξ ἐλευθέρας γνώμης ἀκοῦσαι λόγον, καὶ φιλαλήθους συμβουλῆς μεταλαβεῖν. διό τι καὶ νουθετῆσαι δίκαιον, περὶ οἷων ὄντων Ἀθλωσίων τὴν ἀχαριστίαν. πάντα παραβάλοιτο τὸν αὐτοῦ βίον, ἐξὸν εὑρεῖν πιστοτέροις καὶ βεβαιοτέροις χρῆσθαι φίλοις. ὦ βασιλεῦ, τῶν μὴ ἄπιστον ἴσως ἂν ἔτυχον, ταῦτα δὲ μάτην ἂν ἔλεγον, οὕτω μανικῶς φιλοτιμοῦμαι. ἀλλὰ ταῦτα, ὦ Ἀρχία. τί γὰρ ἂν καὶ λέγοιμεν; ἀπὸ τοῦ ἀπέθανεν, ἔοικας ἔτι μᾶλλον, ὦ βασιλεῦ, θαυμάσειν. καὶ γὰρ ἡμᾶς οἱ τεθαμβημένοι διαφεύγομεν ἂν ἐκπλήξει τε καὶ ἀπιστίᾳ τῶν ὁρώντων. ἔοικε γὰρ δὴ πάλαι ὧν ὅδε βουλόμενος περὶ τὸ ὑστάτης ἡμέρας, δηλοῖ γὲ παρασκευή.

tanquã philoſophiæ ac virtutis ſchola quandã eſſe, quã non conueniat ad quæſtum aut alias cupiditates cõferre? Propterea, Archia, valde optarẽ mihi eius conſuetudinem cõtigiſſe, vt cõſilio eius vti poſſem in præſentia, & audire vocẽ liberæ mẽtis, tot alioqui circũfuſus aſſentatoribus. Ac mihi ſanè videtur hoc nomine reprehendendus eſſe, quòd vitã ſuã in diſcrimen adduxit pro tam ingratis ciuibus, cùm poſſet alios inuenire amicos fideliores & conſtantiores. AR. Alia quidem, ô Rex, rectè dixiſti: ſed hoc fruſtra dixiſſes illi, adeò furebat amore patriæ. ANT. Sic eſt, ô Archia. quid enim manifeſta negẽ? Sed quomodo mortuus eſt? AR. Magis etiã mireris eum ô Rex, ſi hoc ſcias. Nam & nos qui aſſuimus, non minus obſtupuimus, quàm alij ſpectatores. Videbatur enim iam olim apud ſe conſtituiſſe de hoc exitu vitæ, quod intelligi poteſt ex apparatu.

Sedebat

καθῆσο μὲν γὰρ ἔνδον ἐν τῷ νεῳ, μάτην δὲ τῶν πρόσθεν ἡμερῶν λόγους ἡμῖν ἀναλωκότων. τίνες δὲ ἦσαν οἱ παρ' ὑμῶν λόγοι; πολλὰ καὶ φιλάνθρωπα προὐτεινόμην, εἰλικρινῆ τινα παρὰ σοῦ καθυπισχνούμενος, οὐ μάλα μὲν προσδοκῶν· οὐ γὰρ ἐπίστευον ἀλλὰ σὲ ὤμην δι' ὀργῆς ἔχειν τὸν ἄνθρωπον, χρήσιμον δ' οὕτω πρὸς τὸ πεῖσαι νομίζων. ὁ δὲ πῶς προσίετο τοὺς λόγους; καί μοι μηδὲν ἀποκρύψῃ. μάλιστα μὲν γὰρ αὐτὸς ἂν ἐβουλόμην παρὼν ἀκοῦσαι. ἀλλὰ σύ γε μὴ παραλίπῃς μηδέν· οὐ γάρ τι σμικρὸν ἔργον, ἄνθρ' ἀνδρὸς γνωσίου πρὸς αὐτῷ τῷ τέλει τοῦ βίου καταμαθεῖν, πότερον ἄζηλος καὶ νωθρὸς ἦν ἢ πανταπασιν ἀκλινὴς τὸ τῆς ψυχῆς ὄρθιον ἐφυλαττεν. οὐδὲν ἀπίστιλλεν ἐκεῖνός γε. πῶς γάρ; ὃς ἤδη γελάσας· καλῶς δὴ σκώπτων εἰς τὸν πρότερον βίον, ἀπίθανον ἔφη με ὑποκρίτην εἶναι τῶν σῶν ψευσμάτων.

Sedebat enim intus in templo, ac frustra superioribus diebus cum eo collocuti eramus. ANT. *Quales fuerunt vestri sermones?* AR. *Multa humanissimè proponebam, promittebam eì veniam abs te, non sanè expectans. non enim noram hanc tuam voluntatem, sed arbitrabar te huic vehementer iratum esse, tantum ista dicebam persuadēdi causa.* ANT. *Quomodo accepit ille vestram orationem? & nihil me celes. Vellem enim me coràm audiuisse: sed tu nihil omittas. Magna res est tanti viri mores sub exitum vitæ contemplari, vtrum spiritus defecerit, vtrum expalluerit, an constātiam animi retinuerit.* AR. *Nullam significationem pauoris edidit.* ANT. *Quomodo?* AR. *Mauiter enim risit, ac lusit in priorem vitam meam. dixit me ineptum histrionem esse tuorum mēdaciorum, nec posse cómo-*

των. ἀπισήσας ἄρα τοῖς ἐπαγγέλμασι, προεῖτο τὴν ψυχήν; οὐκ, εἴγε τῶν λοιπῶν ἀκούσαις. οὐ λόξα σοι μόνον ἀπιστεῖν, ἀπ' ἐπὶ μεγάλοις, ὦ βασιλεῦ, λέγεται. Μακέδοσι μὲν (ἔπη) οὐδὲν ἀπώμοτον, οὐδὲ παράδοξον, εἰ Δημοσθένην οὕτω λαμβάνουσιν, ὡς Ἀμφίπολιν, ὡς Ὄλυνθον, ὡς Ὠρωπόν. τοιαῦτα πολλὰ ἔλεγε· καὶ γὰρ οὖν ὑπογραφέας παρεσκεύαμεν, ἵνα σοι τὰ λεχθέντα σώζοιτο. ἐγὼ μέν σοι, ἔφη, ὦ Ἀρχία, βασάνων ἢ θανάτου φόβῳ, κατ' ὄψιν οὐκ ἂν Ἀντιπάτρῳ προχειρισθείην· ἀπ' εὐτυχοῦντι, πολύ μοι μᾶλλον ἔτι φυλακτέον, μὴ τὴν ψυχὴν αὐτὴν παρ' Ἀντιπάτρου λελωποδοκηκέναι, μηδ' ὧν ἐμαυτὸν ἔταξα, τάξιν. λιπὼν τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὴν Μακεδονικὴν μεταβάσεσθαι. καλὸν γὲ, ὦ Ἀρχία, εἰ τὸ ζῆν ἐμοὶ πράσιμος αὐτὸς παρέχοι καὶ τριήρης, ἣν ἐπλήρωσα, καὶ

uere spectatorem. ANT. Itaque non credens tuis promissis, despondit animum? ARC. Non quòd si audies reliqua, non tantùm videbis fidem non habuisse, sed etiam acrem obiurgationem attigisse. Dicã enim, quia iubes. Non, inquit, indignũ est aut nouum Macedonibus sic capere Demosthenem, vt Amphipolin, Olynthum, Oropum. Talia multa dixit. Adhibuimus enim scriptores, qui eius dicta exciperent. Ego, inquit, metu tormentorum aut mortis non moueor, vt spe vitæ proposita promittam me ad Antipatrum venturum esse. Sed si hæc vera sunt quæ dicitis, multò magis cauere debeo ne mens mea videatur ab Antipatro corrupta, néve videar deseruisse ordinem in quo ad Græciæ defensionem collocatus sum, & transfuga factus ad Macedones concessisse. Si mihi honestum est viuere, Piræeus præbeat, & triremis quam instruxi, &

καὶ τεῖχος καὶ τάφρος, ταῖς ἐμοῖς τέλεσιν ἐξεργασμένα, καὶ φυλὴ Πανδιονὶς, ἃς ἐγὼ ἐθελοντὴς ἐχορήγησα ἐγὼ, καὶ Σόλωνος καὶ Δράκοντος, καὶ παρρησία βήματος, καὶ δῆμος ἐλεύθερος, καὶ ψηφίσματα στρατιωτικὰ, καὶ νόμοι τριηραρχικοὶ, καὶ πολεμίων ἀριστεῖα καὶ τρόπαια, καὶ πολιτῶν εὔνοια, τῶν ἐμὲ πολλάκις ἐστεφανωκότων, καὶ δωρεαὶ ξενικαὶ, τῶν ὑπ' ἐμοῦ μέχρι νῦν τετηρημένων. εἰ δὲ καὶ βιωτὸν ἐλεεινότατον πάντων ἦν, ἀνεκτὸς δ' οὖν ὁ ἔλεος περὶ ταῖς οἰκείοις, ὧν ἐλυσάμεθα ἁλόντας, ἢ ταῖς πατράσιν, ὧν σεσωκέναμεν τὰς θυγατέρας, ἢ οἷς τοὺς ἐράνους συνελυσάμεθ'· εἰ δέ με μὴ σώζοι νέσων ἀρχὴ καὶ θαλάττα, πρός γε τοῦδε Ποσειδῶνος αὐτῶ τὸ σώζεσθαι, καὶ τοῦδε τοῦ βωμοῦ, καὶ τῶν ἱερῶν νόμων. εἰ δ' ὁ Ποσειδῶν, ἔφη, μὴ δύναται φυλάττειν τὴν ἀσυλίαν τοῦ νεώ; μὴ δ' ἐπαισχύνεται πολλοὺς ἤδη Δημοσθένει Ἀρχίᾳ, τεθνεῶτα. εἰ δ' Ἀντίπατρος ἡμῖν ἀντὶ τοῦ

& murus & foſſa meo ſumptu facta, & tribus Pandionis, cuius cauſa vtrò ludos feci: & Solon, & Draco, & libertas conciuium, & liber populus, & decreta, & leges claſſium, & maiorum virtus ac trophæa, & ciuium beneuolentia, qui me ſæpe coronauerunt: & Græcorum auctoritas, qui hactenus è me ſeruati ſunt. Quòd ſi mihi vita debeat contingere alterius miſericordia, quanquam id turpe eſt, tamen hoc beneficium malim accipere à meis ciuibus, quorum redemi captiuos: aut à patribus, quorum elocaui filias, aut quibus donaui pecunias. At ſi me nec inſularum imperiũ, nec mare defendit, petam ab hoc Neptuno auxilium, & ab hac ara, & à ſacris legibus. Sin autem Neptunus non poteſt defendere immunitatem templi, nec pudet eum prodere Demoſthenem Archiæ, moriar, nec mihi Antipater

ἀντὶ τοῦ θεοῦ κολακεύτεον. ἐξὸν μοι φιλτέρους ἔχειν Ἀθηναίων Μακεδόνας, καὶ νῦν με τυχεῖν τῆς ὑμετέρας τύχης, εἰ μετὰ Καλλιμέδοντος καὶ Πυθέου καὶ Δημάδου σωτηρίου. ἐξὸν γὰρ, ἂν ὀψὲ, τῆς ψυχῆς μεθέσθαι, εἰ μὴ τὰς Ἐρεχθέως θυγατέρας καὶ τὸν Κόδρον ἐπαισχυνόμην. οὐκοῦν ἠθέλησα αὐτομολοῦντι τῷ δαίμονι συμμεταβαλέσθαι. καλὸν γὰρ, ἐφησθόν θάνατον ἐν ἀκινδύνῳ παντὸς αἰσχροῦ γενέσθαι. καὶ νῦν Ἀρχία, τὸ καθ' ἑαυτὸν οὐ καταισχύνω τὰς Ἀθήνας, ἐκὼν δουλείαν ἑλόμενος, ἐνταῦθον ὃ τὸ κάλλιστον τοῦ, ἐλευθερίαν πεύθομαι. ἀλλὰ δίκαιον γὲ, ἔφη, ὅτι τῶν παλαιῶν μνημονεύομεν, ὃ σεμνὸν τὸ λεχθέν·

Ἦ καὶ θνήσκουσ' ὅμως αἰσχύνεται αἰσχρὰ προνοίας ἔχειν οὐ σχημόνως ποιεῖν;

λέγει καὶ ταῦτα. Δημοσθένους δὲ εὐσχήμονος θανάτου βίον προκρίνει αἰσχήμονα, τῶν Ξενοκράτους καὶ Πλάτωνος ὑπὲρ ἀθανασίας λόγων ἐπιλα-

pro Deo colendus erit. Liceret mihi amiciores habere Macedones quàm Athenienses, & frui felicitate vestra, si imitari vellem Callimedontem, Pytheam & Demadem. Liceret animum vel serò mutare, nisi verecundia D. Codri, & filiarum Erechthei prohiberet. Non igitur volui transfugam fortunam sequi. Honestum enim effugium mors est, quæ est extra omne periculum turpitudinis. Et nunc Archia quantum in me est, non volo dedecorare Athenas, seruitutem accipiens abiecta libertate, in qua mori est honestissimum. Verùm cõuenit te meminisse Tragœdiarum. nónne grauiter dictum est:

At illa iam moriens, tamè
Decenter vt caderet, cauebat sedulò?

Hoc cùm fecerit puella, quã tò turpius erit Demosthenis præferre inhonestam vitam honestæ morti? ac obliuisci Xenocratis & Platonis disputationũ de immortalitate

animarum?

θόμῳ; καί τινα μικρότερον ἔλεγε, προσχθεὶς εἰς τοὺς τῆς τύχης ἐξονειδίζοντας. ἀλλά τί δεῖ λέγειν ταῦτα; τέλος δ' ἐμοῦ τὰ μὲν δεομένου, τὰ δ' ἀπειλοῦντος, ἀσαλεύτου μοῦ μᾶλλον ἐμμείναντος. ἐπείσθην ἄν, ἔφη, ὑπὸ σοῦ, Ἀρχία, εἰ μὴ Δημοσθένης εἰμί, συγγίγνωσκέ μοι, ὦ δαιμόνιε, μὴ πεφυκότι μᾶλλον γνώμῃ. τότε δὴ, τάτε πρὸς βίαν αὐτὴν ἁρπάζειν διανοούμενον. ὁ δ' ὡς ἤσθετο, δῆλος ἦν καταγελῶν. καὶ τὸν θεὸν προσβλέψας ἔοικεν Ἀρχίας, ἔφη, ὅπλα μόνα, καὶ τείχη, καὶ στρατόπεδα, δεδιέναι καὶ μηχανήματα τοῖς ἀνθρωπίνοις ψυχαῖς ὑπολαμβάνειν· τῆς δ' ἐμῆς πρασκευῆς καταφρονῶν, ὡς ὅπλα μὲν ἐλέγχθαν Ἰλλυριοὶ καὶ Τριβαλλοὶ καὶ Μακεδόνες, ὀχυρωτέραν δ' ξύλινόν ποτε τεῖχος ἡμῖν, ὃ θεὸς ἀνέλεγεν ἀπόρθητον εἶναι, μηδ' ὡς ἂν τῆς προνοίας ἀδεῶς μὲν ἐπολιτευσάμην, ἀδείας δέ μοι τὰ κατὰ Μακεδόνων πάρεσται ἐμπνεῖν.

animarum? Addidit etiam quædam, inuectus in eos qui calamitatem exprobrant. Verùm quid attinet me nunc recitare? Cùm ego ad extremum partim precarer, partim minas adhiberem, & blāditijs terrores miscerem? Ego, inquit ille, persuaderi mihi paterer, si Archias essem: sed quoniam Demosthenes sum, peto vt ignoscas mihi, qui non consueui inconstans esse. Hic cùm eum vi abducere vellē, idq; ipse sentiret, cœpit me irridere, & Deum aspiciens, ait: Archias putat tantùm arma & exercitus præsidia vitæ esse, & meum apparatum contemnit, quem expugnare neque Illyrici, neque Triballi, neque Macedones possint. Firmior est enim quàm ille murus ligneus, quem olim nobis Apollo respondit inexpugnabilem fore. Nam vt prudentia me in administratione Reipub. securum præstitit, ita me aduersus Macedones securum reddet.

Nunquam

ἐμέλησε δ' οὐδὲν ἐκ Εὐκλήμονος, ἐκ Αἰσχρίωνος, ἐκ Πυθέου καὶ Καλλιμέδοντος, ἐ Φιλίππου τότε, ἐ τὰ νῦν Ἀρχίου. ταῦτ' ἀκούων, μὴ προσάγαγέ μοι τὼ χεῖρα, ἔφη. τὸ μὲν γὰρ ἐμὲ θεὸν προσκυνεῖν ἐθέλοντα. τὸ δὲ θεὸν προσκυνῶν, ἑκὼν ἔψομαι. καγὼ μὲν ὧδε ἐπ' ἐλπίδος ἦλθον αὐτὸς, μὴ τὼ χεῖρα τῷ σώματι προσαγόντος, οὐδὲν ἂν ἧττον προσκυνῶν ὑπελάμβανον. τὸ δὲ, τί δή ποτε λῷ; ὕστερον βασάνοις θεραπαίνης ἐφωράσαμεν, πάλαι φάρμακον αὐτῷ τεταμιευσθαι, λύσαι ψυχῆς καὶ σώματος ἐλευθερίαν ἀτώμενον. οὐ γὰρ οἷόν τε ἔφασαν ὑπερβὰς τὸν ὦδε τὸν νεών. καὶ πρὸς ἐμὲ βλέψας, ἄγε δὴ τόδε, ἔφη, πρὸς Ἀντίπατρον, Δημοσθένη μὲν οὐκ ἄξεις, ὁ μὰ τούς. καίτοι μὴν ἐπαινῶ σοῦ τὴν Μαραθῶνι στιβάδας. ὁ δὲ χάρεν ἐκεῖνον ἀπώμνυ. τοῦτό σοι τὸ τέλος, ὦ βασιλεῦ, τῶν Δημοσθένους πολιορκίας λαμπρὸν ἔχω. Δημοσθένους γε μὴν ταῦτα, ὦ Ἀρχία.

Nunquam formidaui Euclemonem, aut Aristogitonem, aut Pytheam & Callimedontem, aut Philippum: neque modò hunc Archiam formido. Cùm hæc dixisset: Age, inquit, ne afferas mihi violentas manus. non enim prophanabo templum, quantum in me est. salutato Deo, sponte sequar. Ego sic sperabam facturum, & cùm ille manum ori admouet: neque ego suspicabar eum aliud facere, quàm orare deos. sed quid egerit, postea ex ancilla per tormenta cognouimus: diu eum habuisse paratum venenum, & morte libertatem redimeret. Neque extra templi limen peruenerat, cùm lapsus inquit: Hoc cadauer ad Antipatrum vehes, Demosthenem verò non vehes, non per. Et videbatur suo more iuraturus per illos qui in Marathone occubuerunt, sed valedicens auolauit. Hunc ego finè, Rex, affero expugnati Demosthenis. A N. *Demosthenis scilicet.*

Ἀρχία. βαθὰ τῆς ἀπτάτου ψυχῆς, καὶ μακαρίας, ὡς ἀνδρεῖον μὴ αὐτῇ τὸ λῆμα· πολιτικὴν πρόνοια, μετὰ χεῖρα τὸ πιστὸν ἐλευθερίας ἔχειν. ἀπ' ὀ μὲν οἴχεται, βίον ἔξων τὴν μακάρων νήσοις, ἡρώων λεγόμενον, ἢ τὰς εἰς οὐρανὸν ψυχῶν νομιζομένας ὁδὸς, σωτῆρός τις ἀπιὼν ἐσόμενος ἐλευθερίου Διός. τὸ σῶμα δ' ἡμεῖς εἰς Ἀθήνας ἀφιέμενον, κάλλιον ἀνάθημα τῇ γῇ τὴν Μαραθῶνι πεπλωκότων.

licet. O inuictum animum & beatum, quàm generosum facinus. Prudentia est, in manu retinere libertatis possessionem. Sed decessit victurus in beatorum insulis apud heroas, vt dicitur: aut in cœlum peruēturus, vt deus factus comes sit Iouis liberatoris. Corpus verò nos remittemus Athenas, futurum honestius ornamentum patriæ, quàm illi qui in Marathone occubuerunt.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

Eiusmodi in hoc encomio laudandi figura Lucianus vsus est, vt singulari quodam & laudum & orationis genere Demosthenis claritatem atque virtutem memoriæ animisq; hominum commendare voluisse videatur. Non enim communibus illis, Rhetorum formulis ac locis insistit, neq; etiam simplici ac recto ducti, ingenij, fortunæ ac corporis dotes, ornando atque amplificando prosequitur, sed noua quadam occasione ad ipsam causam velut attractus, dum Homeri, cuius cū illo contentionem inducit, laudibus occupatū se simulat, aliud planè agendo hoc ipsum agit, vt ostendat illum, quemadmodum corporis atque alijs externis dotibus longè Homero superiorem, ita ingenij felicitate animiq; constantia

ſtantia ac robore nulli clariſſ. virorum vſquam inferiorem fuiſſe, imò tanquam communia hæc, a quib. alij totam plerunq; laudandi materiã atq; facultatẽ ſibi petũt, pro paruo duceret, aut planè contemneret, poſthabitis alijs locis, continentiã ſolùm, atq; fortitudinẽ, quib. immoraretur, & quæ verbis amplificaret, potiſs. delegit. Quarum alteram quidem illic ita præſtiterat; vt nullis vnquam corruptelis atq; δωροδοκίαις quib. eo tempore Reſpub. Athenien. præcipuè infeſtabatur, aduerſus patriã corrumpi ſe paſſus ſit: alteram aũt ad extremum vſq; ſpiritũ animo ita obfirmato atq; conſtanti cuſtodiuit, vt cũm incolumitatem & certa præmia, ſi ad Antipatrum tranſijſſet, propoſita ſibi videret, voluntariã mortem inhoneſtæ vitæ antehabendam ſibi putârit. Præcipuè verò in attollendo illius erga patriam amore operam ſumit, quem tantum in illo fuiſſe indicat, vt non modò in claſſem & publica ædificia priuatas facultates impenderit, verùm etiam cùm iam iterum ab infenſis ciuib. per ſummam contumeliam vrbe eiectus fuiſſet, mori tamen potiùs voluerit, quàm cum Macedonib. aduerſus patriam, adeò etiam ingratam conſentire. Et ad hanc quidem rẽ non vllo domeſticorum teſtimonio, aut ex Græcorũ alicunde hiſtoria petito vtitur, ſed quod vel præcipuum iudicandum eſt, ab ipſa hoſtiũ atq; barbarorũ confeſsione, qua nihil ad confirmandã Demoſthenis laudẽ grauius eſſe poterat, fidẽ verbis facit. Quo ſanè in loco illud admiratione dignũ mihi maximè videri ſolet, quòd duob. diuerſarum gentiũ clariſſ. eloquentiæ luminibus, patriæ aut vtrinq; fideliſſimis tutoribus atq; patronis, nõ modò ſimili fermè fato perire contigit, verùm etiam quòd ijdẽ eodẽ exemplo maximum virtutum atq; laudum ſuarum encomiũ ab hoſtibus, ijſq; ipſis quorũ odio atq; tyrannide perierat, retulêre. Nam quod hic Lucianus de Antipatri, Philippi, aliorumq; teſtimonio confirmat, idem ferè à Plutarcho de Cicerone & Auguſto, cuius proſcriptione hic damnatus fuerat, traditum videmus. Cùm enim ex Cæſaris nepotib. quidam, Ciceronis neſcio quẽ

libol-

libellum, legendi causa manibus teneret, inquit, & mox interueniente subitò Cæsare, eundem sinu abscondere vellet, nec tamen posset quin videretur: Cæsar accepto libello, cum stando plurimã eius partẽ euoluisset, reddidisse adolescenti cum his verbis dicitur. Eloquẽs hic vir, eloquens fuit, ô fili, & amator patriæ. Dignum mehercule præconium, & haud scio an plus laudum & gloriæ Ciceroni addens, quàm vel laurea, vel supplicatio illa de qua ille sæpe ac multũ gloriari solebat. Quod enim virtutũ præclarius testimonium esse potest, quàm quod etiã is qui vitam, opes & reliqua omnia abstulit, vltrò nulloq; cogente perhibet? Nam ea profectò virtutis vis atq; potestas est, vt animos ac sensus nostros, vtcunq; erga ipsos homines odio, aliisve impulsionibus affecti sumus, cùm honesta ac præclara illorũ facta cernimus, incredibili quodam studio atq; amore accensos & inflammatos reddat. Itaq; etiam Vlysses, vt apud Sophoclem fingitur, cum improuiso Aiacis, cum quo tum summo odio ipse dissidebat, mortem deprehendisset, dextramq; illam qua non modò antea pro Græcis strenuè pugnârat, sed etiam tunc contra seipsum, dum præsentem ignominiã cuitare studebat, fortiter vsus fuerat, aspexisset, cùm cætera illius viri præclara facinora verbis extulisset, tandẽ hæc quoq; addidit, credo ipsa virtute ita extorquente, vt diceret: νικᾷ γὰρ ἡ ἀρετὴ με τ' ἐχθρὰς πολύ. vt enim rectissimè dictum est à poëta; τὰ γὰρ τοὶ καλὰ κῆ παρ' ἐχθροῖς καλά. Hoc igitur tanti viri, & non solùm ab omnibus tum Græcis tum Latinis, verùm etiam ab ipsis hostibus ac barbaris tantoperè laudati, encomium, in quo si ad argumentum respiciamus, singulare quoddam præclariss. virtutum exemplum: si verò ad ipsum libellum, nouum quoddam laudandi, adeoque ipsius eloquentiæ specimen proponitur, cum summa diligentia perlegamus.

a Cvm in.] *Narratione orditur, qua occasionem encomij exponit: in primis locũ & tempus, cum Therſagoræ poëtæ physiognomia.* *b* Die decimosexto.] *Ianuarij.* *c* Aquilo.] *adunco,*

aduncо. d Homeri natalem.] *Homero tanquam poëtarum principi verſuum primitiæ offerebantur. fuit poëtarum Græcorum excellentiſsimus: cuius vitam qui noſſe cupit, Herodotum adeat, & Plutarchum.* e Ametа procurrendum.] *Græcè eſt,* ἐπὶ τὴν βαλβίδα: id eſt, *à carcere ſive repagulo. In ſtadijs autem & certaminibus equeſtribus erant repagula quædam, vnde curſus initium erat, quæ Græci* βαλβίδας *ſeu* ἀφετηρίας *appellant. Iuxta has linea tendebatur, cui inſiſtebant curſuri.* τέρμα, *finis & vbi ſiſtitur erat, quæ Latinè meta dicitur. Vnde à carceribus ad metam, à meta ad carceres dicimus. Lucianus: Ad carceres nec tu fabulatus eſſes.* f Non leui furore opus eſt.] *Numine ac diuino quodam afflatu poëtas agitari, Plato in libro de Furore poëtico teſtatur. Atque huc facit illud Ouidij:*

Eſt Deus in nobis, agitante calescimus illo.

Lucianus in Paraſito, dicit poëſin fato quodam accidere. Ariſtoteles in Problematis meminit de Maraco quopiam Syracuſano, qui tum meliora fecerit poëmata, cùm mente eſſet alienatus. g Demoſthenis cum Homero.] *Prima encomij pars Collatio Homeri & Demoſthenis, & primò quod ad ingenij virtutes attinet. Et hìc obiter obſerua, quid in autoribus potiſſimùm obſeruandum ſit. Vt oſtendat Demoſthenem Homerum æmulatum fuiſſe, illorum ſimiles ſententias confert, dicitq; eloquentiam, quum ante Demoſthenem velut mortua & machinis propulſa eſſet, viuam & ſuis viribus mobilem reddidiſſe. Seneca in prologo declamationum ſuarum: Potui, inquit, & Ciceronis ingenium, quod ſolum P. R par imperio ſuo habuit, cognoſcere, & quod vulgo de alio, hoc eſt, Demoſthene, dici ſolet, ſed de illo propriè debet, potui viuam vocem audire.* h Apud poëtam.] *Homerum Iliad* μ *qui, quo pacto nos pro patria gerere debeamus, in hac potiſſimùm ſententia declarauit. Sunt enim Hectoris verba ad Polydamantem, augurium infauſtum interpretantem. Sed hanc expreſsit ſæpiùs in primis Iliad.* 15:

—— res eſt pulcherrima mortem
Pro patria oppetere, & ſaluos præſtare penates.

Expreſsiſſe etiam eam videtur Q. Fabius Maximus apud Mar-

cum

rum Tullium lib. de Senectute. Is enim cùm esset augur, dicere ausus est, optimis auspicijs ea geri, quæ pro Reipub. salute fierent: quæ contra Rempub. ferrentur, contra auspicia ferri. Citatur ab Aristotele in Rhetoricis lib. 2. Item ab eodem in epist. ad Atticum, & à Plinio minore in epistolis. Idem Cicero pro Cn. Planco: Qui pro Repub. vitam reddiderunt, nunquam mehercule eos potiùs, quàm immortalitatem assequutus putaui. Item in Marcum Ant. Philipp. 14. O fortunata mors, quæ pro patria redditur. Vide annotationem nostram in Patriæ encomio sub finem ad illa, pro tuenda patria. i Pythonis orationem.] *Pythonis oratoris eloquentia celebris est. Fingitur etiam ab Homero Vlysses vir multa præditus facundia.* k Ni foret hæc hominum.] *Iliad. 12. hæc verba Sarpedoni tribuuntur, quibus Glaucum adhortatur. Non dissimili sententia Andromachen Hector consolatur Iliad. 7. cuius verba sunt hæc, Eobano Hessо interprete:*

——lex omnibus vna statuta est,
Quæ iubet esse semel moriendũ, hęc omnib. vna est
Conditio —.

Iliad. 18. Achilles Thetidi matri, eodem interprete:

Sic si fata vocant, his me parêre necesse est.

Non dissimilis versus citatur in Demonactis vita:

Strenuus vt segnis, fato potiuntur eodem.

Vide quæ illic annotauimus. l Grauitatis in Demosthene, quàm in Homero.] *Lucianus grauitatem in Homero desiderat, quòd nimia libertate suos quandoque increpet, cùm Achiuos Achaidas vocat, &c.* m Cętera sunt ignota, patria, genus, ætas.] *Fecit enim nominis Homerici claritas, vt neq; cuius fuerit, neq; de eius parentib. inter Græcos conuenerit: & pleraq;, vt solent, de eo fabulosa confingantur. Néve de eius parentibus plura dicam, de eius patria nihil certi traditur. Hunc enim multæ Græciæ vrbes certatim sibi vendicant, adeò vt quibus potissimùm credere debeamus, non facilè fuerit discernere. Quod etiam testatur Cicero pro Archia.* n Nonnulli Smyrnam.] *Smyrnæi præcipuè Homerum sibi vendicárunt, vnde & nummum æreum cum inscriptione Homerici nominis habuerunt, & porticum quadratũ cùm templo ac statua*

Homeri, teste Strabone lib. 14. o Aut fluuium.] Meletam, qui per agrum Smyrnæum voluitur, à quo Melesigenes dictus est, teste Herodoto. p Melesigene.] Melesigenes dictus fuit, quòd ad Meletem fluuium natus esset, sed cæcus factus, Homeri nomen sortitus est. Cumæi namque & Iones captos oculis ὁμήρους appellant, quod ὁμήρους, id est, itineris ducibus egeant. Septem de eo ciuitates contendunt, vt est in disticho Græco apud Gell. lib. 3 cap. 11.

ἑπτὰ πόλεις διερίζουσι περὶ ῥίζαν ὁμήρου,
Σμύρνα, ῥόδος, κολοφών, σαλαμὶς, χίος, ἄργος, ἀθῆναι.

q Athenæ opulentæ.] Athenas hodie vocant Setbinem. vrbe diruta (haud enim magna eius pars incolitur) portuq; vastato visuntur etiamnum ingentium ædificiorum latissimæque olim vrbis miserabiles ruinæ, Gymnasia diruta, porticus collapsæ inter altarudera, tanquam ossa ex vrbis cadauere supersunt, ætatemque nostram pristinæ dignitatis & amplitudinis admonent. Marmorei lapides, elogia, titulos, epitaphiaq; literis vetustate exolescentibus præseferunt. r Epigramma.] Erasmus meus pro ἐπιγράμματα legit ἐπισάγματα. Et ideo hunc locum ita vertit: At tu fortasse vereris, ne in te torqueatur illud proverbiale dictterium de malè respondente proportione, nempe ne tibi thylaco maior sit accessoria sarcinula. Est autem ἐπισάγματα, à σάττω, velut oneris adsertura. Thylacus culeus est siue mantica, parata gestandis oneribus. Ergo cùm digressio longior est quàm ipsa res, vti licebit hoc proverbio. Basilius, idem aliis verbis expressit, lib. de Spiritu sancto: ἢ ὥστε γε αὐτὸ ἐπισόδιον πολλαπλάσιον εἶναι τῆς κεφαλαίου. Ad istum alioqui modum accessorium multò maius esset ipso principali. s Aeschylum.] Quæ de Aeschylo dici possunt ex Græcis præsertim scriptoribus, sunt ferè præfixa eius quæ adhuc extant fabulis, vt non videatur quid amplius adijciendum ad ea. Cœtaneus fuit Pindaro, natus circa 40. Olympiada. eius mentio fit Aduersus indoctum. t Aquam bibebat.] Demosth. aquam bibebat scripturus aliquid, vt ipsemet testatur in 2. oratione contra Philip. Equidem, inquit, aquam bibens, non ab re difficilis & morosus homo sum. Item in oratione de falsa legatione: Quum admodum superbè surrexisset Philocrates, nihil est, inquit, mirum

Athe-

Athenienſes, non eadem mihi & Demoſtheni videri, Hic enim aquam, ego verò vinum bibo. u Syracuſanis menſis.] *Syracuſana menſa prælauta atq; opipara dicebatur. Vnde Plato de Rep. 3.* Συρακουσίων ὦ φίλε, τράπεζαν καὶ Σικελικὴν ποικιλίαν οὐδ' ὡς ἔοικας σὺ αἰνεῖς, id eſt, *Syracuſanam, amice, menſam & Siculam in obſoniis varietatem non videris approbare. Lucianus in dialogo Simili ac Polyſtrati :* καὶ τράπεζαν, inquit, ἀμείνους ἐν Σικελίᾳ, id eſt, *ac menſæ Siculis lautiores. Eraſmus Centuria ſecundæ Chiliadis 11. Syracuſæ autem ciuitas ampliſſima.* x Cum Pericle conferre.] *De Pericle eloquentiſſ. qui loquens fulminare & fulgurare viſus eſt, ſcribunt Plutarchus in vitis, Cic. lib. 3. de Orat. Val. Max. in exemplis, Quintilianus.* y Mandragora ſopitos.] *Mandragora ſopiti ij dicuntur, qui velut aſpide icti, ſomni culoſi ac nimis deſides ſint : atq; ita quodammodo à ſenſu diſſiti abiunctique, vt excitari non queant. Ratio verò eſt, quoniam is fructus hypnoticus eſt, quo ſignificatur ſomni conciliator. Plutarchus in Symposiacis: Somnum quippe fieri putant frigiditate. Quamobrem hypnotica pharmaca parte plurima vim habent* ψυκτικὴν : *hoc eſt, fugefacientem. cuiuſmodi eſſe dicitur mandragora. Quin & oblivionem itè creditur inducere. De ea paulò plura annotauimus in Timone.* z Themiſtocles.] *De Themiſtocle apud Cic. Quintil. Valer. Max. variis in locis varia ſunt; & Plutarchus eius vitam ex profeſſo ſcripſit. Aemylius Probus in eius vita. Thucydides lib. 1. Herod. lib. 8. Ariſtides rhetor, hunc quòd in præuidendis futuris prudens & induſtrius eſſet, laudauerunt.* A Magnitudine animi Pericli.] *De bellicis autem eius factis vide Iuſtinum lib. 3. & Plutarch. in eius vita. Floruit anno à mundo condito 3536. Ante Chriſtum natum 426. fuitque Athenienſis dux & orator, eloquentia & authoritate clarus, Xantippi filius, & Alcibiadis auior.* B Ariſtotelis teſtimonium.] *Is fuit ſummus philoſophus, & Alexandri præceptor, de quo latè ſcripſimus in dialogo Diogenis & Alexandri.* C Ad Alexandrum.] *Philippi & Alexandri Magni ætate vixiſſe Demoſthenem Athenienſem oratorem, neque multò poſt huius obitum tempore periiſſe, res eſt non obſcura.* D Codri.] *Vide quæ de Codro annotauimus in Si-*

mili ac Polystrati dialogo. Fuit enim Atheniensium rex, & pro patria obijt. Responsum nanq; acceperant Peloponenses, ita demum se superaturos, si hostium regem non occidissent. Fefellit ergo eos habitu pauperis, eosque in suam necem per iurgia prouocando, à nullo cognitus, fecit fidem oraculo. Hinc cùm quempiam generosissimum significare volumus, dicimus Codro generosior. E Cûm ille manum ori admouet.] *Variant autores de Demosthenis morte. Vide Plutarchum & Iustinum in fine libri 5.*

PRIMI TOMI FINIS.

RERVM

RERVM ET VERBORVM IN PRIMO LVCIANI operum Tomo, *Præcipuè memorabilium,*

INDEX.

ABauche cũ Gyndane amicitia 665
Abdicãdi ius 491.507
Abdicationis cauſę duplices 480
Abdicatũ ſemel, an denuò abdicare liceat 491
Aboni murus 533
Abydos 297
Academici accuſati 700.712
Acheloi flu. coniunx & liberi 870
Acheron flu. 799
Achillis & Patrocli amicitia 601
Achillis cultus in Aſtypalea inſ. 210
Aciẽ deſerere, prouerbium 338.364
per Açinacem iuramẽtum 637.671
Adamantis vis. adamantinum 587.868
Admetus pro vxore mortuus 800
Adoleſcentia flexilis 17
Adraſtia Nemeſis 375 387
Adulatio, voluntaria ſeruitus 57.378
Adulatorum pernicies 58 72.109.125
in Adulterio deprehenſum vel deprehẽſam impunè occidere olim licuit 463.478
Adulteri gladio puniti 478

Adyrmachus 645.655. 656.657.659
Aeacus,& cur inferorũ iudex 298. 819.784. 786.799 (ibid.
Aegialea 588. ægialeus
Aegina inſ. 719
Aeginetæ ibid.
Aegis Mineruæ, & Iouis 191.207
Aegypti ciuitates præcipuæ quæ 297
Aegyptus 297. regio ab Aegypto rege 141
Aegyſthus adulter 208
Aemulatio ex artificij ſimilitudine 865
Aequi boniq; ratio quãdo habenda 426
Aeſchines tympaniſtriæ F. 11
Aeſchylus 894.930
Aeſculapius bis natus 528.fulmine icto 199
Aeſculapij officina 706. templum 22
Aeſopus fabularũ ſcriptor 717
Aetatum hominis ſucceſſio 144.149
Affectus mouere prohibitum apud Areopagitas 777
Agathocles Samius 604.965
Agogice 19
Alani 654
Alcedones aues 153
Alceſtis ab inferis reuocata 785.800
Alcmenę cum Ioue cõgreſſus 23
Alcyones 153
Alcyonij dies 146.153
Alexãdria Aegypti 297
Alexãder Theſſalo 694
Alexander Magnus, eiuſque res geſtæ 283. 291. 296. 297. 299 852.868. mors 297. ſepultura 293.294
Alexãdri matris Olympiadis fabula de mõſtroſo conceptu 530. 586
Alexander nullius Dei F. 292
Alexandri mors 582
Amaltheæ capræ fabula 363
Amaſtris vrbs 551
Amazonũ bellum cum Athe-

Athenienſibus 780
Ambroſia deorum cibus 710
Amicitiarũ exẽpla 604
in Amicitiam non plures admittendi quàm tres 637
Amici ſimulati 127
Ammonio Iupiter 296
Amor ſui cæcus 856. 868
Amoris remedia 206
Amorẽ omnia domare 222 (543
Amphiareus Thebanus
Amphilochꝰ vates 554
Anacharſis Solone prudentior 776
Anaxagoras fulmine ictus 98
Anguillæ natura 865
Animæ immortalitas 271.274
Aniceris philoſ. 901
per Anferem iuramentum 684
Antia 859.860
Antigone 366
Antilochus vates 543
Antiope mœrore mortua 780
Antipatri regis cũ Demoſthene colloquiũ 906
Antiphilus calumniator Apellis 839.864
Anubis templum 706
Apelles calumnia circumuentus 838.839.840
Apes quomodo fiant 151.156
Apum rex 478
ἀφιλημία 928
Apollo Iouis & Latonę f. 717. apud Delphos cultus 706
Apollonius Tyaneus 529.585
ἀπωλήξια 719
Aquatica cur muta 152
ad Aquã clepſydræ infuſam cauſæ agi ſolitę 351.365.477.486
Aquilę pſpicacitas 692
Araneorũ venatio 834
Arbaces eunuchꝰ 694
Archelaus Athenarum domitor 72
Archias 906
Areopagus 777
Areopagitarum iudicij forma

forma 741.777
Aretæus Corinthius 617
Arethusa fons 227
Arion Methymneus citharœdus 235
Aristarchus 84
Aristeas 276
Aristides 109.909. eius iustitia 869.870
Aristodemus 526
Aristonicus 911
Aristoteles Alexandri præceptor 294.931. eius patria, parentes, scientia, &c. 288
Armeniorum fuga 283
Arsaces 694
Arsacomæres 644
Asia Alexandro subacta 285
Asphodelus 799 801
Asylum 867
Athenæ quomodo hodie vocentur 72.930
Athenarum encomiũ 47.72
de Athomis philosophorum doctrina ridetur 681.698
Attalo venenum à filio porrectum 694
Attoniti qui 719.720
Auaritia 85
Auarorum descriptio 100.140
Augiæ bubile repurgare puerbiũ 532.584
Aulæ vitia 361
Aulicę vitę imago 358. molestię 316 317. 300
Aurora Tithonẽ amat 360.361
Auri vis & effectꝰ 122 144
αὐλόφωνα oracula 552.

B

BAbylon vrbs vbi & qualis 297. ab Alexandro capta 296
Bacchanalia 852
Bacchus dithyrambus eur 868. eius vitia, & res gestæ 202. 203
Bactra, bactrũ oppubactrus flu. 298
Balearides insulæ 672
Balneorũ luxus 48. 56
Basther amicitia & mors 643
Beli progenies 141
Belittæ amicitia & interitus

teritus 543
Bellerophon 859. 869
Bellerophontis literæ, prouerbium 371. 386
Bombardę inuentor deuotus 138
Bonorũ prępoſtera æſtimatio vulgo 298
Boſporanorum mos in ambiendis puellis 644
Branchides 531
Briereus centimanus 215. 459
Bulidi Lacedæmonio Xerxes cur peperceritit 912.

C

CAcodæmones 719
Cadmus literarum inuentor 778 3. 85
Καανζηρᾶν Καανοποιῆν 179
Calliæ opes 109
Callidemides adulator 259
Calliopes Muſæ coniunx & filiæ 870
Calliſthenes philoſophus 295. 299
Calumnia 366. 842. 865. 866. eius imago ab Apelle depicta 841. 842. 863
Calumniatoris deſcriptio 843
Camelus Bactriana 28
Canis in præſepi, prouerb. 101. 140
Canis ſidus 777
Capra Amalthea 363
Carceres à carceribus, prouerbium 928
Catena Mercurij 807. Herculis ibid.
Catharſium, Catharſia 244 (185
Caucaſus mons 178.
Caurus ventus 279
Cebetis tabula 358
Cecrops Codro generoſior 109
Celtiberi ab Annibale capti 282. 288
Centimani 479
Κεράμεον 33
Κέρατα 244
Ceratinæ ibid.
Cerberꝰ canis infernal. triceps 298. 784. 799
Cercopes 526. 585
Ceres 720
Cereris munus in conuiuio

uiuio deorum 710
Certaminũ apud Græcos genera 777
Ceteus 233
Ceyx 145.153
Chalcedonis celebritas & situs 532
Chares 909
Charicles 605
Charinus 249
Charixenus Sirromius 617
Charmoleus Megarensis 265
Charon 273. eius varia nomina & officium 768.799. eius cymba 264 369.386
Chelidonius cinædus 348
Chœnix 279
Chromis piscis 153
Cilicia Alexandro subacta 296
Cirrha oppidum 279
Ciuitas 743
Claros, clarium oraculum 531.554
ad clepsydrá causæ dici solitæ 351. 365.778
Cliniæ rhetoris furtum 695
Clitus ab Alexandro cæsus 288.295
Clymene 219.220
Cnemon 362
Cocconas Byzantinus 529.532
Cocytus lacus vnde dictus 799
Codrus Athen. rex pro patria mortuus 932
Codro generosior, prouerb. ibid.
Cœnæ deorum 709
Coitus noxa 210
Colophon Homeri patria 889
Colossus Solis apud Rhodios 717
Colossi ibid.
Comicus risus, prouerb. 34.184
Comicorum habitus 749
Comœdia vetus qualis 31.34
Copię cornu, prouerb. 321.363
Corinthus vrbs 279
Corinthus Marathonis siue Pelopis filio ibid.

Cornua

Cornua syllogismi 244
Corona muralis, obsidionalis 427. ciuica ibid.
Coronis 538
Κορωνίδες 34
Corybantes 710
Κορυφαγένη Minerua 198
Cossæi ab Alex. Magno fracti 296
Craterus Alexandro cultus 868
Crato diues, apud Charontem nudus 267
Κρονομία 179
Cribro vaticinari, prouerb. 533.586
Crocodilos facere 244
Crœsus apud inferos pauper 239.246
Crœso opulẽtior, prouerb. 109 (889
Cuma Homeri patria
Cupido quomodo pingi solitus 141.191. 208
Cupido Iapeto senior 189. cur Musas, Mineruã & Dianam nõ feriat 206.207.212
Cupidinẽ etiã dijs imperare 205. 206.208
Curetum sagittæ 69
Currus bouem traxit, prouerb. 254
Cybelum oppidũ 78
Cyclops Neptuni filius 224
de Cygnis ad Eridanũ in aues conuersis fabula 814.817
Cyrus rex 478.

D

DAdis festum 562
Dæmones antiquis qui 718
Damasias athleta 266
Damnippus 261
Damon adulator 249. 614 (242
Damoxenus palæstrita
Danai regis ortus, progenies, casus 141
Danaidũ pertuso dolio aquam haurientium fabula 141.278
Dandamidis amicitia 639
Daphne 199
Darius Alexãdro subactus 596

Delati

Delati persona 848
Delatores quales 843
Delius 470
Delphines φιλάνθρωποι cur 235. ex hominibus pisces facti ibid.
Delphorum celebritas vnde 531
Delphis oraculum Apollinis 706
Deli celebritas 531
Δίλτα iniuria affectum à ταῦ 81.86
Demeas orator sycophanta 128
Demetrius Platonicus apud Dionysium accusatus 852
Demetrij Sunienſis amicitia 624
Democratia 479
Demonax 605. cæsus 611
Demosthenes ῥίψασις 365
Demosthenis celebritas 11.22.139
Demosthenis encomiũ 882
Demonstratus 568
Designatores qui 804
Deucalionis naufragiũ 91
Deus qualis 684. vnde sit aut vbi fuerit cùm omnia fabricaretur 683
Deo omnia possibilia 144
de Deo, Anaxagoræ sententia 139. philosophorum doctrina reprehensa 672
Deorum conuiuiũ, cibus, potus 710
Deorum gentiliũ scelera, vanitas 3.158. 173. 183. 184. 683. 703
Deos ex hominibus facientium vanitas 292
Dijs nõ esse curæ mortalium res 684
Διαβάσεαν 866
Διαβολὴ 866
Dialectici à luna accusati 700.702
Dialogus 337
Diana cur à Cupidine tuta 207.210.212
Diana natiuitas, virginitas, facta consuetа 210

ta 210. templum apud Ephesios 706
Dimidium facti qui cœpit habet 419.
Diniæ amicitia 604
Diogenes Cynicus ab habitu & moribꝰ describitur 241. Crœsum ridet 239
Diogenis defuncti dolium, hereditas, pera, &c. 277
Dionysius Syracusanus Demetrio ob Bachanalia contempta infensus 852. 867 868 eiusdem latumię 351 366.
Dionysij Iouis ex Semele filij, virtutes & vitia 203. 204.
Diophantus Rhetor 272
Diopithes 909
Dipsades Danaides dictæ 280
Δὶς ἀφ' ἁπασῶν, prouerb. 32. 34. 380. 387.
Diuinandi artis origo 523. 531.
Diuinationes falsæ notantur 276
Diuinitatem affectantium vanitas 292
Diuinorum operũ causæ non inquirendæ 144
Diuitiæ ridentur 46 50. 246. quibus potissimùm obueniant 87 99. 109. 140. 141. quales reddant possessores 87. 88. 140 cur tantopere amentur ibid.
Diuitiarũ vsus 87. 101
Diuitiarũ comites 112 imago 104. 359
Diuites admirantium & obseruantium stultitia 54
Diuitum amicitia seruitus potiùs quã amicitia 302
Diuitum cœnæ, & an philosophis conueniant 323
Diuitum factus & luxus 49. ineptiæ 54. 697. 698. superbia quomodo minuenda 57

Dodonæ Iouis templũ 706
Docto indigna aulica vita 300. 301
Dolus diuitiarum comes 113
Dormire porrectis pedibus, prouerb. 321
Draco Pellæus 536
Dracones maximi & mãsueti in Pella 530
Dracon Atheniẽses iureiurando cuiusmodi adstrinxerit 844
Druidæ Gallorum sacerdotes 806.

B

EChini seniores testa asperiore 455
Echo nympha 460 478
Educatio puerorum apud Græcos 744
Electrum, Phaethontis sororũ lacrymæ 220
Elleboro opus habere, prouerb. 298. 299
eloquentiæ virtutes & laus 806
Elysius campus 786 797. 800
Ἐμβρόντητοι, ἐμβροντηθέντες 719
Empedocles ad lunam sublatus 690. 718. in crateres Aethnę precipitatus ibid.
Encaustice 19
Ἔνδηλίχια pro ἐνδηλίχια 81. 86.
Ἐπαγωγὴ 867
Epaminondæ studium musicæ 779
Epaphus Aegypti rex 140
Ephesi Dianæ templũ celeberr. 706
Ἐπίσαγμα 930
Ἐφέσιος Iupiter 88. 137
Ephialti in cœlũ ascensus 705
Ephesum, Corinthus dicta 279
Epicurei à Ioue accusantur 673. 712. 715
Epicurus quid apud inferos agat 550
Epicuri laus 550. 584
Epicuri sententiarũ liber ab Alexãdro cõbustus 569
Epidauri templum Aesculapij

ſculapij 22.587
Epigrammatum vana gloria 795.804
Epimenidis hiſtoria 94.139
Epimetheus 32
Epitaphium 804.805.
Ἐπίδοσις 88.138
Eridanus fluu. 288
Erynnyes vltrices 441
Erythea inſ. 672
cum Eſca ſimul hamũ euellere, vel deglutire, prouerb. 263 306.362
Ἐπιπορθούμενον 780
Eteocles 366
Eubiotus rex 657
Euclio qualis 137
Eucrates Sicyonius 249.911
Eudamidæ Corinthij amicitia 617
Εὐδαίμονες 718
poſt Euentum etiã ſtultos ſapere 439
Eumolphus Thracum dux 764
Eunomius 276
Eupatoris regis legati 580
Eurybatus 526.585
Euthydici amicitia 613
Exequiales cœnæ 795.804
Exequiarum ſuperſtitiones 790.797
Exilium qualis pœna 879

F

FAbij Maximi de repub. defendenda augurium 928.929
Fabri lignarij vno oculo clauſo rectitudinẽ metiuntur, & cur 718
Fabularum vtilitas & gloria 151
Fabularum omniũ ſumma ac ſylua vbi potiſs. 183
Fallacia calumniæ comes 842 (441
Fati neceſsitas 377.
Felices qui 48. 50
Felicitatem ex collatione infelicitatis optimè intelligi 172
Ferales cœnæ 804
Ficulni ligni fumus moleſtiſs. 588

Filij quando abdicandi 521
Filiorum erga parentes affectus 873
de Finibus doctrina philosophorum 680
Flumina sursum incedere, prouerb. 369, 386
Fluuij infernales qui 784.799
Fœminarum corpora quid à virorum differant 516
Fœnus qualis pædagogus 101
Forma an inter bona ponenda 294
Formicis comparati homines 699
Forminis nati Mirmydones 700.719
Formosi ridentur 242
Fortitudo paupertatis comes 114
Fortunæ commutatio 95
Fortunæ bona 40.239. 274
Fortunæ necessitas ineuitabilis 377. ludibrium & inconstantia 54
Fulgur è pelui, prouerbium 420
Funebres orationes habendi mos 795.805
Funerum diuersæ species & nomina 804 fercula ibid. superstitio & luxus 62.73. 797.
Furiæ, malorum vltrices 786. earum arma 441
Furiosorum multa genera & diuersa nomina 518.

G.

GAlli ab Hannibale victi 282
Gallinaceum lac, prouerb. 321
Gallorum gallinaceorũ pugna 770.780.
Γάμμα literæ cum κάππα certamen 77. item cũ λάμβδα ibid.
Ganymedes deorum pincerna 710
Genij & manes quid differant 805

Geome-

Geometrę ridẽtur 681
Geometria philoſophiæ auſa 779
Geryon triceps, & ſenis manib. amicitiæ typus 668. tricorpor 672
Geryonis armenta 807
Getæ 696
Γλαυκῶπις Minerua 209
Gloria benefactorum præmium 432
Glycõ draco 542. 565
Glyphicę 19
Gnathonides 125
Gorgon in Mineruæ pectore 207
Græciæ laus 47
Græcorum certamina 725. 751. 777.
Græculus 356
Grandinis cauſæ 679
Granicus flu. 289
Gymnaſium Athenis 726
Gyndanis amicitia 665

H.

Haeredipetæ notati 107. 128. 144. 249. 280.
Hęreditatũ captatio 62
Halcyonia, halcyonij dies 146. 153.
Halicarnaſſus Alex. capta 296
Hammonius Iupiter ibid.
Hamum cum eſca euellere, vel deglutire, prouerb. 263. 264. 306. 362.
Hannibalis res geſtæ 282. vitia 285
Harpyiæ 105
Haſta regia, herba 801
Haſtam proijciendi certamen 757
Hecates cœna 243
Heliopolis 297
Hellebore opus habere, prouerb. 298
Hepheſtion quomodo ab Alexandro etiam poſt mortem cultus 852. 868.
Hercules cum Aeſculapio contendit 199. carnes exhibet in cõuiuio deorum 710. Theſeum ab inferis reuocat 800

Hercules trinoctius 15 24
Hercules Gallicus 806 813
Herculis mors, seruitus, crudelitas 201
Herculi virtus & voluptas apparent 19.20
Herculem Ogmiũ eundem cum Mercurio existimari 813
Hermodori periurium 693
Hermolaus diues 263
Hermotimi Clazomenij animæ à corpore discessus, & ad idem reditus 828
Hermophilus Cynicus 693
Heroês 777
Hesiodi biuium 20
Himeræus proditor 911
Hinc bellum oritur, prouerb. 531.586
Hinnulus leonem, prouerb. 262.263
Hippodæmon 718
Hippocentauri, prouerb. 30.34
Hippoclides non cùrat, prouerb. 385.388 812.813
Hyppolyte Amazonũ dux 764.780
Hippolytus à nouerca falsò accusatus 869
Hipponicus 109
Hircinus fœtor in hominibus vnde 273
Hispania ab Hannibale oppugnata 282
Hister quid significet 72
Historiæ quæ lectu dignæ & vtiles, aut cõtrà 522.523
Histriones qui, & vnde dicti 72.712
Homeri patria, genus, ætas, nomen 889.890.928 natalis à poêtis celebratus 884.928. statua 885. vita à quo descripta 797.927.
Homicidia citra iudicium licita quæ 463
Homines formicis cõparati 699

Homo.

Homolottorum mos 672
ad Honores virtute, nō fraude contendendū 867.877
Hoſpitalis Iupiter vnde dictus 88.137
Hoſpitium non violandum 137
Hoſtium teſtimonium ad laudem officioſiſſimum 483.926.927
Humanarum rerum vanitas 264.677.693
Humanitas 8.13.20
Hyacinthus 190
Hymettus mons 94
Hyperides aſſentator 911
Hyperimnæſtra ſola ex Danai filiabus viro ſuo parcit 141.

I.

IAcobi patriarchę corpus quomodo conditum & defletū 803
Iactantia diuitiarum comes 113
Iapyx ventus 279
Icarij cædes 204
Icaromenippus 872
Icarus cur in mare deciderit 676
Ida mons 781
de Ideis philoſophorū doctrina ridetur 680.683
Idiotæ 783.798
Ignorantia 837.863. calumniæ miniſtra 841
Ignis deorum theſaurus 161. dijs ablatus per Prometheum 164.175
Ignem è manibus abijcere, prouerb. 99
Imperitia audaces, ratio timidos facit 36
Impij vbi poſt hanc vitam, & quid pati ab Ethnicis credantur 786
Improbitas ne ſit impunita, reipub. intereſt 431
Imprudentia crimē non excuſari 451
Impudentiæ apud Aegyptios typus, muſca 834
Incantator 528

Indi potu vini in furorē versi 41. ab Alexandro domiti 286
Indigetes dij 815
inductio contra incommoda faciendæ fidei 867
Inferiarum superstitiones 757 787. 800.
Inferi an sint, & de eorum pœnis 797
Inferorum flumina 784 799. iudices ibid & 785. locus 797. ref pub. & regnum qualiter cōstitutum 783
ad Inferos descensus facilis, regressus non item 293. 798.
Ingrātitudo 88 93.
Ingratitudinis actio 506. 521
Insaniæ futuræ signa 484. 489.
Insaniæ genera, diuersa nomina, & causæ 518.
de Insecabilibus doctrina philosophorum derisa 680
Insidiæ, calumniæ comites 842
Insomnium quid 22
Institita muliebris 867
Inuidia dea quomodo pingi solita 841. 865. eius domus ibid. signa 175. 488.
Inus filius à delphinis in Isthmum portatus 235
Iocasta Creontis F. 864
Iolaus senex in iuuenē restitutus 250
Io vacca in furorem acta à Iunone 867
Ionia 289
Iouialia Athenis interrmissa 705
Iphigenia à Pilade & Oreste è Tauris abducta 596
Isis 141
Ismene 366
ad Issum pugna 283 285
Isthmus Peloponnesi 279
Iudicandi mos per calculos 388
Iudicium vocalium 74

Iuno à Cupidine victa 206.211. eius zelotypia 204
Iupiter ab Amalthea capra nutritus 363. à Cupidine victus 205. 206. 211. inde Iupiter è capite dissecto Mineruam edit 197. 198. 209. vnde dictus 137
Iouis amores 208. epitheta 88. 137
ex Iouis tabulis testis, prouerbium 329
Ithaca vrbs 226
Iuramentum maximũ Scytharum 636. 671.

L

LAbdacus rex, eius progenies Labdacidæ 838. 864
Labor paupertatis satelles 114
Laborũ vtilitas & præmia 381. 751
Labris suauis arridere, prouerbium 869
Lacedæmoniorũ mollicies 243
Lacones loris cædi soliti 696
Laius 864
Lambda literę cũ Gamma certamen, item cum Rho 76. 77
Lampichus Geloorum tyrannus 266. 272
Lapidicinæ Dionysij carcer 351. 366
Lares familiares 805
Laruæ ibid.
Latrones, latrocinium 585
Latumiæ Dionysij 351. 366
Legislatoris mens inspicienda 507
Leges de facto, non de conatu cognoscere 426
Leges ex malis moribus natæ 431. 432
Legum munus 430
Lemures 805
Lenarum fraudes 605
Leo chordula vinctus, prouerbium 354
Lerneæ hydræ capita 459
Lethe 295. 299. 800

Leucanor rex, eiusque cædes 644
Leucosia Siren qualis 870
Lex quæ requirat 469
Libertas dulcis 361. 369. 416. felicitas summa 743
Libertas philosophica, publica 47. 50. 395
Linus Musæ F. 210
Liuor Calumniæ antecessor quomodo pingi solitus 841. 865
Locũ in acie deserere, prouerb. 338. 364
Lonchatæ amicitia 644
Lucianus philosophorum factionibus infestus 222. rhetoricam publicè professus 821
Luciani vita 1. dicendi genus 24. 371
Lucta 726
Luna multorum scelerum conscia, & fidelis dissimulatrix 701
Lunæ cum Alexandro cõcumbentis festum 562
Lunæ à terra distantia 674. diuersoriũ 688. querela, de philosophorum contumelijs 719
Lunam incoli 682
Lupini custos 279. 336. 364
Lybia 288
Lycurgi lege superstitiones funebres sublatæ 72. 797
Lydia ab Alexandro capta 285
Lynceus 718
Lynus gener & interfector Danai 141
Lyra post cœnam circumferri solita 779
Lyra piscis 153
Lysimachus poëta rapsæpe vsus 79.

M

Macetæ amicitia 644
Macetis 530
Mæon Lydus Homeri pater 890
Magus 528
Magorum in diuinando error

do error 276
Maia Mercurij mater 192.194
Malos melioribus succesibus vti 88.95. 108.142
Mandrabuli more res procedit, prouerbiũ 332
Mãdragora sopitos expergefacere, prouerb. 908.930
Manes post hanc vitam vbi, & quid pati credendum 783.796. 799.805
Manes & genij quid differant 805
Maracus poëta 928
Marcomannorum de Romanis victoria 571
Mars à Cupidine victus 206.211
Martis alea incerta 847.866
Mastera 654
Mathematici à luna accusati 700. ridentur 681
Matrum officium 744
Mazæa 644.655
Medicina cæteris artibus & honoratior, & liberior 522. eiusdem difficultas 502
Medico quę prouidenda 503
Medicus Alexãdri parasita 864
Medorum fuga 283
Meduse caput à Minerua gestari 207
Megillus Corinthius 242
Mel 156
Melanope Homeri mater 890
Melesigines cur dictus Homerus 929.930
Meletes flu. 890.929
μιλιόω 156
Memnon Tithoni F. 261. in Ægypto sepultus, oriente sole vocem edere solitus 625.670
Memnonides aues 670
Memphis 297
Menecratis amicitia 621
Menippi ad inferos descensus 240.673

Mercede ſeruientium conditio 367
Mercurius furti autor & præſes 163. adhuc infans furatus 192. Veneri cingulum ſurripit 193. teſtudinis inuentor 194. Item eloquentiæ ac diſciplinarũ præſes 370. 386. ſuperorum & inferorum legatus 371. 386. eius virga 194. typus & catena 386 807. 813
ſub Mercurij ſidere nati, quales 303
Meretricię fraudes 605
Mermeroës rex 802
Meta quid 928
Meteoris quomodo imperet Iupiter 709
Metis à Ioue cur deuorata 198
Midas apud inferos à Menippo deriſus 246. res Phrygũ 248
Miletus Alexandro capta 296
Miltiades ꝓditionis inſimulatus 861. in carcere mortuus 870
Minerua artium præſes 211
Minerua Prometheo in homine fingendo opitulata 170. armata à Iouis capite nata 197. Gorgonem in pectore geſtat 207. vbi & quando apparuerit 209. eius ortus & fabula ibid. cur caſtã eſſe veteres tradãt 210. cur à cupidine non expugnatã 205. 206. 211
Minos quis, & cur inferorum rex 781. 799
Miſanthropo Timõ 87
Mœrichus 275. 279
μόγις, μόλις 77
Mollicies diuitiarũ comes 113
Moly quid 21
Momus tauri artificem Deum carpit 64. 73
Momo ſales nigri, vt Mercurio albi 584
Monarchia 467. 478
Monumenta perennia quæ 804

Mordere labra 869
Mors nō metuēda 782. 797
Mors omnia tollit, & summis infima æquat 238 264 274
Mors somni frater 443. 478
Morti omnes obnoxij 888
Mortui an aliquid sentiāt, & quibus rebus oblectētur 782. 797
Mortuos sepeliendi varij apud diuersos modi 794 795
Muliebri veste virum vti prohibitum 867. 868
Mundus quomodo & à quo factus, eiusque finis 678. 282
Mundi cōtemptus 801
Mundi spectaculū propositum 693
Mundi an plures 683
Musæ tutæ à Cupidinis telis, & Circes poculis 207. 211
Musas cur castas, veteres fingant 210
Musarum filij ibid.
Musca mulier 829. Pythagoræ filij 835
Muscæ encomion 822
Muscæ impudentiæ typus apud Aegyptios 834
ex Musca elephantem facere, prouerb. 831
Muscarum species ib.
Musica philosophię ansa cur dicta 779
Musica iuuenum mens primùm imbuenda 746. 779. menti humanæ maximè cognata 779
Mutarum infimo inter literas locus 152
Mutus magis cōtra pisces, prouerb. 153
μυκτηρίζειν, ἀντιμυκτηρίζειν 33
Myrmidones è formicis nati 700 719
μύρμηξ ibid.
Myron statuarius 7
Myrto Socratis vxor 152. Aristidis neptis 157.

N

NAsus irrisioni dicatus, nasuti 34
Naturæ vis 151
Naturam non pugnare cum lege 505
Naufragorũ descriptio 303
Necessarij qui 865
Nectar deorum potus 710
Nemeorũ corona 727
Nemesis dea 387
νεφελαγερέτης 88.138
Neptunus à Cupidine victus 205.206.211
Nectoris eloquentia 809
Ne quid nimis 843
Niobe in saxum 13.22. 805
Nireo formosior 109
Niuis causæ 679,711
Noctuas Athenas, prouerb. 35
Nomina mutantes notantur 108
Nosce teipsum 248
Nouendiales ludi 804
Nox scelerum testis 702
Numerum esse deum asserentes ridentur 684

O

OBsidionalis corona 427
Obtrectatione audienti quid faciendum 861
Occidere quis dicatur 400.401.451
Oceani nomine quid ppriè intelligatur 289
Ocium multorum malorum causa 208
Oculus naturæ speculum 155
Oedipi cum matre cõgressus 357. eiusdem liberi 366. genealogia 864
Oestrum, œstroperiti, prouerb. 867
Oleũ muscis letale 825
Oleo cur veteres se vngere soliti 751
Oligarchia 479
Olympias Alexãd. mater, an ex Dracone conceperit 291.530. 586

Opulentiæ imago 359
Oraculum 23
Oracula ficta 552. 534. 535
Ordinem deferere, ducere, &c. puerb. 384. 868
Oreſtis templum, & res geſtę 595
Oreſti & Pyladi cur Scythæ ſacrificẽt 590
Orpheus muſæ filius 210
Oſculandi tria genera 587
Othryades 553
Oti in cœlum aſcenſus 705

P

PAlamedes Nauplij fi. lij literarum inuentor 77. inſidijs circũuentus 861
Palæphatus muſę filius 210
Palæmon à delphinis in Iſthmum deportatus 235
Pallas Homerica 442. vnde dicta 209. à Cupidine tuta cur 211
Panathenaicos ludos veſte tincta ſpectare vętitum 49
Pancratium quid 726. 777. 780. cuius vſus 751
Pan, eiusque terriculamenta 441 478. 710
Paphlagones ſuperſtitioſi ac ſtolidi 532. 534
Paraſitus quis 261
Parca 257
Parthenope Siren 879
Paſſonis pictoris conſilium 901
Patria poteſtas 492. 521
Patria communis omnium mater 876. eiuſdem encomium 871. à Sophocle comparatur naui 881
Patrocli & Achillis amicitia 601
Paupertatis vſus 47. 49. 114. 143. cũ diuitijs collatio 125. cõmites 114
ne Paxillus quidem reliquus, prouerb. 80
Pecten piſcis 153

Pegasus 22
Pelethronia vallis 587
Pelius mons ibid.
Pella ciuitas 586
Pella, pellæus draco 530.536
Pelopis progenies 864. Pelopidæ ibid. & 838
Peloponnesus 588
Perdicas Alexãdri successor 292.297
Pergami Aesculapij officina medica 706
Periander 235
Pericles quãdo floruerit 931
Periclis eloquentia 98. 898. 931. magnanimitas 909
Peripatetici à Ioue accusati 712
περιπλοκὴ 778
Peristiarchi 244
Periurij vindex Iupiter 137
Persæ ab Alexand. superati 298
Persarum mos, è longinquo adorandi seu salutandi 55. item in sepeliendis mortuis 794.802
Persepolis ab Alexandro direpta 297
Phædræ in priuignum calumnia 860.869
Phaëthõtis fabula 217. 220.814
Pharia turris in cœlo conspicua 689
Phidiæ Iupiter 7
Philiades assentator 127
φίλιος Iupiter 88 122
Philomena cum sorore in auem versa 366
Philosophia quomodo docenda 61. eius encomion 40.71
Philosophus à tyranno quid differat 437. quid à sophista 780
Philosophi veri virtutes 40.711
Philoxenus carmina mala probare recusat 851.867. ob libertatem in latumias cõijcitur 366
Phineo infestæ Harpyiæ 105.140.141

Phle-

Phlegethon fluuius infernalis vnde sic dictus 784 799.
Phoca piscis 153
Phœnices nautæ & mercatores præstantes 594
Phrygia Alexandro subacta 285.286.289.
Phrynondas 526.585
Pietatis præmium 88. 96.
Pirithoi & Thes. amicitia 601
Pisce magis mutus, prouerb. 153
Podagra senectę comes 355 366.
Pœnitentia calumniæ comes 842
Poëtis maxima libertas concessa 891
Polycleti Iuno 79
Polymites 366
Polyphemus ab Vlysse excæcatus 225
πολυφιλία apud Scythas infamis 637.671
Porus rex ab Alexãdro capitur 286. suorum dolo interimitur 289
Plutonis etymon, genealogia, regnũ, &c. 798
Plutus tardus, cæcus, quando velox & oculatus 88.109. 141.
Pallidus & claudus 111
Pluti comites 113
Præstigiator 528
Præter casam, prouerb. 64.
Praxiteles statuarius 7
Priapus 718
Priuigni nouercis inuisi 520
Proditi de Hercule figmentum 19
Prodicus sophista 1
Prodigorum descriptio 99. cum auaris collatio 140
Progne in auem versa 366
Promethei fabula 26, 33. 178. 181. 187. 365
προσήκοντες 805
Prosopopœia 367
Protesilai res, mors, ab inferis reditus 785. 800

Proteus

Proteus 231.233.902
Proteo mutabilior, prouerb. 233
Protenus dux 909
Prœoderus 259.260.
Ptolemæus Lagi filius 28.297
Puerorum educatio apud Græcos 744. cõcubitus, res nefaria 564
Pugillatus visus 751
Pyramid. Aegy. 625. 670.795.
Pyrrhous 800
Pyrrhonis Acad. dogma 708
Pythius Apollo 279
Python serpens ibid.
orator 888.913.929.

Q.

QVadriga bouem trahit, prouerb. 254
Quadrorbis numerus in Alexandri nomine 535.586.587.

R.

RAdicula herba 535
Repagula 928
Reipubl. gubernatio cõmendatur 380.381
Rerumpub. formæ trẽs 478
Reus pari benignitate audiendus, qua actor 844
Rex verè quis 362. à tyranno quid differat 467
regis plures oculi 362
regum negotia qualia 694
regibus plurimę & longæ manus atq; aures 458
Rhadamanthus, & eius iudex infernalis 785. 799
Rhãnusia Nemesis 387
Rhea deum mater 69 74. eius sacerdotes furiosi ibid.
Rhesus 210
Rhetores q̃stuosi 385
Rhodiorum colossus in cœlo 689.717.
ῥω̃ pro σῖγμα 81
τῦρῥω̃ cum lambda certamen 76
Ridendi phrases & prouerbia 33.34.

Ridicula quæ 543.573
Robur paupertatis comes 114
Romanorum mores taxantur 51. cæsorum annuli modijs dimẽsi 282
Rumor quid 586
Rutilia lunæ personam agens, à lecto ad Alexandrum descendit 562
Rutilianus falsa oracula quærit 555.559

S.

SAbini oratio accusatoria ad Lucianum 370
Sacrificiorum fumo uesci deos 710
Salæthi iudicium contra adulteros 372.386
Sales nigros Momo tribui, candidos Mercurio 584
Saliendi exercitiũ quale apud Græcos, eiusque vsus 757
Salmoneus Ioui obtonare ausus 90.138
σαπρίσε 82
Sapientia paupertatis comes 114
Sapientes qui appellati Græcis 748
Sardanapalus rex Assyrior. vlt. 248
Sardanapali apud inferos querela 246
Sardos ab Alexandro M. capta 296
Saturni seculum aureũ 432
Saturni & inferorum locus 798
Scelus scelera vlcisci, exẽplo pernicioſum 471
Scinis περιφάμπτης à Theseo cæsus 35
Scipionis Africani res gestæ 287
Scorodon 781
Scribendi cura apud Græcos 746
Scythæ ab Alexandro victi 286. cur Pyladẽ & Orestem venerentur 590
Scythæ in plaustris agere soliti 696
Scytharum sagittæ veneno

neno tingi solitæ 69
Scytharum oratio 634 669. in tergore bouis sedendi mos 649. iuramentum 637. 669. mortuos deuorandi, & sepeliendi consuetudo 802
Seleucus 694
Semiuocales secundo dignitatis loco inter literas 78. 85.
Senectutis comes podagra 355. 366. incommoda 257
Senum natura 435
Sepeliendi varij modi apud diuersas gentes 794. 801. 802.
Sethinæ quæ olim Athenæ 72
Seueri filiorum certamen 780
Seueriano falsum oraculum redditum 552
σιῦτλον pro τιῦτλον 80
Sigilla è rebus obsignatis integrè tollēdi artes 544
σῖγμα literæ aduersus ταῦ actio 74
Silentium à conuiuio exulare debet 166
Silentio prætereuntes res necessarias puniendi 747
Silenus in deorum cōuiuio cordacem saltat 711
Silicernia 804
Simia Cleopatræ saltās 374
Simonides literarum inuentor 77.
Simpludearia funera 804
Simylus 613. 617.
in Sinum proprium inspuere, prouerb. 315
Sirenum historia 861 870
Sisinnis cum Toxare amicitia 661. monomachia 663.
σμαράγδε dictionis orthographia 81
Smyrna Homeri patria 889. 929
σμύρνη 81
Socrates è statuario philosophus 11. 22.
seditionis falsō insimula-

mulatus 861
Socratis vxores 152. 157
Sodomia 564
Solis à luna distantia 674. colossus apud Rhodios 717
Sole præsente quomodo nix nascatur 711
Solœcismus 64
Solonis lex de adulteris 378. de iureiurando 844. de alēdis parentibus 522
Somnium 22. Luciani 1. Xenophontis 15. 23. ne in Somnio quidem, prouerb. 818. 820.
Somniorum diuinationes taxantur 276
Somnus mortis imago & frater 478
in Somno apparentiū quot genera 22
Somniferum medicamentum 138
Sophista quis, & quomodo à philosopho differat 780. qui apud Græcos dicti 748
Sordidi 100. 140
Sostratus 526
Sothares 870
Spartinus Medus 594
Speculum artis oculus 155
Specula vnde fiant ibi.
Spei imago qualis 359
Spei & metus in hominum vita tyrānis 531 586
Sperchis Lacedæmonius 912
à Statione discedere 364
Statuaria ars 26
Stellarum magnitudinem & figuram dimetientis ridentur 681
Stoa accusatur à luna 702
Stoici à Ioue accusantur 712. cum tyrannis collati 437
Stola 867
Stratonica à priuigno amata 694
στόβιον herba 535
Stulta & ridicula quæ 54. 73.

Stultos poſt euentum ſapere 439
Sulphuris ad expiationes vſus 244
Superbia diuitũ & potentum 57. apud inferos inceſsitur 247. 697. Alexandri 291 297. eius autores, adulatores 56
Suſa Alexandro capta 296.
Suſpicio Calumnię miniſtra 841
Sycophantia 866
Sycophantæ notantur 128. 144.
cõtra Sycophãtæ morſum nullum remedium, prouerb. 869
Syracuſanę menſę 897 930. 931
Syrus 625

T

TAlio, eiusq; interitus 259. 262.
ταλὸν pro καλὸν 82
Tanais Scythiæ fluv. 289
Tantalus auari typus 104. 140. 786.
Tartara 209. tartarus 783. 798
ταξιαρχὸς 868
ταῶ à Sigma acculatur 75. 84
Telegonius 141
Telephi remedium 4
Temius Muſæ F. 210
Temperaturæ corporũ diuerſæ 514
Tempeſtatum mutationis cauſa 144. 147
in Tergore bouis ſedẽdi mos 649
τέρμα quid 928
Terpſion cum Plutone expoſtulatio 252. 256
Terrę forma qualis Menippo viſa 688. eiuſdem ambitum metiẽtes ridentur 681
Teſtamentorum cura & captatio 62. 249. 275
Teſtudinis repertor Mercurius 194
Teſtula trãſmutata 368. 386
τῦτλ& pro σῦτλ& 80
Thearidæ dictum 865
Thebæ ab Alexandro euerſæ 285. 286

Thebæ Aegyptiæ 397. Homeri patria dicta 890
Themistocles lyrá recusans, habetur indoctior 779
Themistoclis prudẽtia 909. cum Aristide simultas 860.870
Theodatæ 839.
Theognis 310.363
θεόπνευστα somnia 22
Thereus 357.366
Therſagoræ physiognomia 484.904
Theseus ab vxore persuasus filium deuouet 860 869. eiusdem ad inferos descẽsus 785. 800. cum Pirithoo amicitia 601
Thesmopolis 347.
Thessalia 85
Thetis Ioui cõtra alios deos opitulata 215
θῦτα iniuria affectũ à πάθος 81
Thoas rex 596. eius coniunx 529.
Thrasycles 132.276
θρίξ, τρίχος 81
Thucritus 352
Thyestes liberos comedens 357
Thylacus 930
Thynnus elapsus, prouerb. 108.142
Tibicinarum lusus 750
Tygrapatès 645
Tillibori latronis vita 534
τίμιρος 79
Timoclis de aulica vita cogitatio 300.385
Timocratis schola 581.
Timon Misanthropos. 87. Echecratid. F. 95. qualis 137. eius epitaphia 87.137.
Titanicum 719
Tithonus Aurorę adamatus 261. in cicadam versus ibid.
Tithonij anni, prouerbium 259.260.
τλῆμα pro πλῆμα 83
Tonderi cæsariem, prouerb. 92.139.
Tonitrus causæ 679
de Toto contentiones 241
Toxaris amicitia 661

Tragica grauitas 184
Tragicorum habitus 749 histrionis 712
Trasimenus lacus 288
Triptolemus 14
Tritonis palus 209
Turcæ Athenas occupant 72
Tyrannicidæ prȩmium 399.428.463.
Tyrannis quib. potiss. rebus contineatur 435. à monarchia qd differat 467
Tyrannidis mala 391
Tyranni ingenium siue natura 436. nomẽ cui potiss. competat 457
Tyranno dignum supplicium quale 407
Tyrãnus prodigiosum animal 459
Tyrus peninsula 864.

V

VAlerij Publicolæ lex 478
Vanitas mortaliũ 264
Veneficij crimẽ & pœna 430.453.469
per Ventum & Acinacem iuramentum 637.671
Venus à Cupidine victa 205. 206. 211. myrtum exhibet in conuiuio deorum 710
Venus quarum rerum dea 209
Veneris cingulum furatus Mercurius 193
Veratrum 295. 298
Veritas omnia vincit 866
Vertumnus 418
Vestam amore non capi 210
Vestem alieni sexus induere prohibitum 867.868
Vestium luxus 48
Victimarum sanguine deos vesci 710
Victus intemperantia 49.64
Vincendum virtute, nõ fraude 849.867
Vindictæ cupiditas 167
Vini vsus 204.327
Violentia diuitiarum comes 122

Viro-

Virorum corpora è fœminarum quid differant 516
Virtus etiam apud hostes laudabilis 295. 886. ipsa sibi merces 432. quómodo docenda 61. rara & reperto difficilis 100. sola mori nescia 280
Virtutis cum voluptate contentio 19.
Visio, visum 22
Vita mortalium qualis 677
Vitæ humanę cursus Y literæ similis 20
Vitæ suæ contemptor, alienæ dominus 473. 474
Vitium plantandarum inuentum 204
Vitia philosophiæ repugnantia 50
Vitiorũ multorum cõscia luna 710. testis nox 702
Vlyssis ad inferos profectio 779. 800. quomodo Sirenum voces euitarit 53. 861. 870
Vlyssis cum Cyclope gesta 222
Vlyssis socij loto gustata transformati 315
Vlysse callidior, prouerbium 109. 142
Vngendi corpora mos 751
Vocales literæ, earumque iudicium 75. 77. 86
Vocis causa 153
Volenti non fit iniuria 428
Voluisse in legibus quid 423. 469. 474
Voluisse, tantùm in rebus magnis laudabile 404
Voluntas, conatus, & effectus concurrentes, ad facinus sufficiunt 398. 414. 415
Voluntas solis dijs cognita 423
Voluptas philosophis exosa 47
Voluptatis cum virtute disceptatio 19

Voluptatẽ omnia domare 222
Voluptates veræ ex philosophia 65
Voluptatum illecebræ quomodo superandæ 53
Voluptatum solœcissimus 64
Votorum vanitas 707
Vrbs beata quę 907
Vulgi appellatio 530
inscitia 717
Vxorem ducere, legibus nemo cogendus 430 431
Vxore quomodo vtendum 103.

X

XAnthippe Socratis vxor 152.157
ξεύς Iupiter 88.137
Xy furripuisse dictiones quasdam & Sigma

Z

ZAriaspe oppidum 298
Zenophantes 258
Zenothemis 620
ζεὺς vnde dictus 137
Zeuxis pictor 132
ζήτα iniuria affectum à ταῦ 81. iniurium in Sigma 75.81.85.

PRIMI TOMI INDICIS
FINIS.